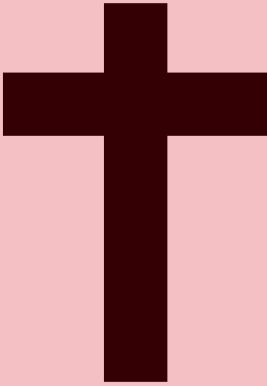

Xasāsti' testamento (Xatze tachihiuīn ixpālacata
Jesucristo)

New Testament in Totonac, Upper Necaxa (MX:tku:Totonac,
Upper Necaxa)

**Xasāsti' testamento (Xatze tachihuīn ixpālacata
Jesucristo)
New Testament in Totonac, Upper Necaxa
(MX:tku:Totonac, Upper Necaxa)**

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Totonac, Upper Necaxa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Totonaco, Patla y Chicontla [tku], Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Totonac, Upper Necaxa

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

b40e03ec-1023-5d81-b8c2-7e6838bd9354

Contents

Mateo	1
Marcos	82
Lucas	131
Juan	210
Hechos	267
Romanos	334
1 Corintios	366
2 Corintios	398
Gálatas	419
Efesios	431
Filipenses	442
Colosenses	450
1 Tesalonicenses	458
2 Tesalonicenses	465
1 Timoteo	469
2 Timoteo	478
Tito	484
Filemón	488
Hebreos	490
Santiago	514
1 Pedro	522
2 Pedro	532
1 Juan	538
2 Juan	546
3 Juan	548
Judas	550
Apocalipsis	553

San Mateo

Īxū'nāpap Jesucristo

Lc. 3:23-38

¹ Huā'mā' lista ū'tza' īxū'nāpap Jesucristo ē xla' īxū'nātā'nat David ē nā Abraham.

² Abraham ixtāta' Isaac ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Jacob ē ū'tza' ixtāta'ca'n Judá ē ixtā'timīn. ³ Judá ixtāta'ca'n Fares ē Zara ixuanī't ē ixtzī'ca'n ixuanican Tamar. Fares ixtāta' Esrom ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aram. ⁴ Aram ixtāta' Aminadab ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Naasón tī ixtāta' Salmón. ⁵ Salmón ixtāta' Booz ixuanī't ē ixtzī' Booz ū'tza' Rahab. Booz ixtāta' Obed ixuanī't ē ixtzī' Obed ixuanican Rut. Obed ixtāta' Isaí ixuanī't. ⁶ Isaí ixtāta' rey David ixuanī't. Rey David ē puscāt tī pūla ixpuscāt Urías ixuanī't, xla'ca'n ixtāta'ca'n Salomón ixtahuanī't.

⁷ Salomón ixtāta' Roboam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Abías tī ixtāta' Asa. ⁸ Asa ixtāta' Josafat ixuanī't ē Josafat ixtāta' Joram ē ū'tza' ixtāta' Uzías. ⁹ Uzías ixtāta' Jotam ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Acaz ē ū'tza' ixtāta' Ezequías. ¹⁰ Ezequías ixtāta' Manasés ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Amón tī ixtāta' Josías. ¹¹ Josías ixtāta'ca'n Jeconías ē ixtā'timīn ixuanī't ē a'cxni' ixcāchī'canī't ē cālē'nca israelitas nac tī'ya't jā huanican Babilonia.

¹² A'cxni' cālē'nca'nī'ttza' a'cxni' Jeconías ixka'lhī ixka'hua'cha Salatiel ē ū'tza' ixtāta' Zorobabel ixuanī't. ¹³ Zorobabel ixtāta' Abiud ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Eliaquim tī ixtāta' Azor. ¹⁴ Azor ixtāta' Sadoc ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Aquim tī ixtāta' Eliud. ¹⁵ Eliud ixtāta' Eleazar ixuanī't ē ū'tza' ixtāta' Matán tī ixtāta' Jacob. ¹⁶ Jacob ixtāta' ixuanī't José tī ixkōlu' María. Tzamā' María, xla' ixtzī' Jesús ixuanī't, ū'tza' tī huanican Cristo.

¹⁷ Chuntza' ixlīkelhacāujtā'ti' īxū'nātā'natna' Abraham a'cxni' tahuī'lh David. Ixlīkelhacāujtā'ti' īxū'nātā'natna' David a'cxni' ixcālē'nca'nī't israelitas nac tī'ya't jā huanican Babilonia. Ixlīkelhacāujtā'ti' īxū'nātā'natna' huampala a'cxni' lacatuncu'lh Cristo.

Chī lacatuncu'lh Jesucristo

Lc. 2:1-7

¹⁸ A'cxni' tahuī'lh Jesucristo, chuntza' a'kspulalh. Ixtzī' ixuanican María ē xla' ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka José. A'cxni' jāna'j ixā'tatā'tahuī'la a'cxni' María ixlīka'lhīni'ntza' ixlīli'hui'qui Espiritu Santo. ¹⁹ A'cxni' José ca'tzīlh María ixka'lhīni'ntza', xla' ixmakxtekcu'tun. Tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ū'tza' jā ixlīmālacapū'cu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcu'lh ē jā ixmāmāxani'cu'tun. Xmān tzē'k ixmakxtekcu'tun. ²⁰ A'cxni' José ixlacapāstacmā'lh huā'mā' a'cxni' lakahuāna'lh

ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē xla' huanilh:

—José, hui'x tī ī'xū'nātā'nat David, jā catilīmā'xa'na' natā'tamakaxtoka María. Ū'tza' lika'lhīni'lh Espíritu Santo. ²¹ Naka'lhī ī'ska'ta' ka'hua'cha ē nahui'lī'ni'ya' ixtacuhuīni' Jesús. Xla' nacāmakapūtaxtū ixtachi'xcuhuī't ē ū'tza' nalīmāpācuhuīcan Jesús —huanilh ángel.

²² Pō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū chī huanli ixa'kchihuīna' Māpa'ksīni' Dios. Chuntza' tzo'kli:

²³ Tzu'ma'jāt naka'lhīni'n ē naka'lhī ixka'hua'cha ē namāpācuhuīcan Emanuel.

(Huā'mā' tacuhuīni' huanicu'tun: Dios quincātā'hui'lan.)

²⁴ A'cxni' lakahuanli José, tlhualh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh ixángel Māpa'ksīni' ē tā'tamakaxtokli María. ²⁵ Jā xa'malh hasta a'cxni' xla' tahuī'lh ī'ska'ta' ixlīmaksāsti'. Hui'līni'lh ixtacuhuīni' Jesús.

2

A'cxni' tamilh magos

¹ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac ti'ya't jā huanican Judea a'cxni' Jesús lacatuncuhuī'lh a'ntza'. Lacatuncuhuī'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Belén. Tachā'lh magos nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén ē xlaca'n makat tamincha' na ixtankēn ² ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu huī'lh ixpuxcu'ca'n israelitas tī tahuī'lhtza'? Quina'n iclaktzī'nī'tauj a'ktin sta'cu na ixtankēn. Ū'tza' quincāmāsu'yuni'n palh tahuī'lhtza'. Ū'tza' iclīmiujtza' huā'tzā' na'iclaktaquilhpūtayāj.

³ A'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, rey Herodes ixlī'a'ktuyumā'lh ē nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén nā ixtalī'a'ktuyumā'nalh. ⁴ Rey cāmāta'satīnīni'lh ē cāmākēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' israelitas ē tī ixtamāsu'yu līmāpa'ksīn. Cākelhasqui'nīca jāchu natahui'la Cristo ⁵ ē takelhtīni'lh:

—Natahui'la nac Belén xala' nac estado Judea. Chuntza' tzo'kli a'kchihuīna':

⁶ Belén xala' nac ti'ya't jā huanican Judá, masqui xamacsti'na'j na ixpu'nanca'n municipios nac huā'tzā' ti'ya't, ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Nalacatuncuhuī'yācha' a'ntza' chā'tin māpa'ksīni'.

Xla' nacāmaktaka'lha quintachi'xcuhuī't tī cāhuanican israelitas.

⁷ Herodes lakatzē'k cāmāta'satīnīni'lh magos ē cākelhasqui'nīlh jā'cxni' tasu'yulh sta'cu ē tūyā quilhtamacuj ē tūyā mālhcuyu'. ⁸ Cāmācā'lh nac Belén ē cāhuanilh:

—Capinchipitit ē naputzayā'tit palh ixlīcāna' lacatuncuhuī'lh ska'ta'. A'cxni' namacla'yā'tit, naquilāmāca'tzīnīyāu. Nā quit tzē na'ica'n na'iclaktaquilhpūta —chuntza' cāhuanilh.

⁹ A'cxni' cātā'chihuīna'nkō'lh, magos ta'a'lh. Sta'cu tū ixtalaktzī'nī't ixtankēn, ū'tza' cāpūlani'lh ē cāmāsu'yuni'lh tej hasta tāyalh tālhmā'n jā ixuī'lh ska'ta'.

¹⁰ A'cxni' magos talaktzī'lh chī tāyalh sta'cu, tapāxuhualh xlaca'n. ¹¹ A'cxni' tatanūlh nac chic, talaktzī'lh ska'ta' ē María tī ixtzī'. Tatatzokostani'lh ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh ska'ta'. Tamakxcutli tū ixtalē'ni' ē tamaxquī'lh oro ē siyentzu ē perfume tū huanican mirra. ¹² Ā'līstān tataspi'tli lacatin nac tej. Ixtalakahuāna'nī't ē chuntza' cālīmāca'tzīnīca jā catatētaxtulh a'ntza' na ixchic Herodes.

A'cxni' tatzā'lalh nac Egipto

¹³ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' magos, José lakahuāna'lh ē tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios. Ángel huanilh:

—Catāqui'. Cacālī'pi ska'ta' ē ixtzī' ē catzā'la'tit nac país jā huanican Egipto. A'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' na'icmāca'tzīnīyān. Herodes naputza ska'ta' ē namaknīcu'tun.

¹⁴ José tāquī'lh a'cxni' tzi'sajcus ixuanī't ē a'lh. Cālē'lh ska'ta' ē ixtzī'. Ta'a'lh nac ti'ya't jā huanican Egipto. ¹⁵ A'ntza' tatachokolh hasta a'cxni' nīlh Herodes. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū Māpa'ksīni' Dios ixuanī't ixa'kchihuīna'. Chuntza' huanli: “Ixuī'lh nac Egipto quiSka'ta' ē a'ntza' icta'sani'lh.”

Herodes cāmāmaknīnī'lh lacstīn

¹⁶ A'cxni' Herodes ca'tzīlh ixta'a'kskāhuī'nī't magos, xla' sītzī'lh. Māpa'ksīni'lh cacāmaknīca lacstīn tī ka'hua'cha. Cāmāmaknīnī'nkō'lh ixlīpō'ktuca'n lacstīn tī xaka'hua'cha xalanī'n nac Belén ē ixlacatzuna'j cā'lacchicni'. Cāmāmaknīnī'lh ixlīpō'ktuca'n tī jāna'j ixtaka'lhī a'ktu' cā'ta. Chuntza' māpa'ksīlh ixpālacata ixtlahuanī'ttza' hua'chi a'ktu' cā'ta a'cxni' ixlacatuncuhuī'nī't ska'ta' chī tahananli magos. ¹⁷ Chuntza' mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' tī ixuanican Jeremías. Chuntza' tzo'kli:

¹⁸ Kexmatcan chī calhuancan nac cā'lacchicni' jā huanican Ramá ē ta'sacan.

Raquel ū'tza' tī cālakcalhuamā'lh ixlacstīn.

Jāla ixmāko'xamixīcan ixpālacata ixtanīnī'ttza'.

Chuntza' tzo'kli.

¹⁹ A'cxni' ixnīnī'ttza' Herodes, José lakahuāna'mpālh a'ntza' jā ixuī'lh nac Egipto. Tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī macamilh Māpa'ksīni' Dios ē huanilh:

²⁰ —Catāqui' ē calī'pi ska'ta' ē ixtzī'. Cataspi'ttit nac ti'ya't jā huanican Israel. Tanīlhtza' xlaça'n tī ixtamaknīcu'tun ska'ta' —huanli ángel.

²¹ José tāqui'lh ē a'lh ē lē'lh ska'ta' ē ixtzī' hasta nac Israel. ²² Arquelao ixlakxoko ixtāta' Herodes ixuanī't ē ixmāpa'ksīni'mā'lh jā huanican Judea. A'cxni' José ca'tzīlh huā'mā', ixjicua'n ē jā ixa'ncu'tun a'ntza'. Lakahuāna'mpāl'h ē ū'tza' talī'a'lh nac ti'ya't jā huanican Galilea. ²³ A'cxni' tachā'lh a'ntza' nac Galilea, ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret ē a'ntza' tatahuī'lh. Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli: “Jesús namāpācuhuīcan nazareno.”

3

*Juan Mā'kpaxīni' a'kchihuīna'nli nac cā'tzaya'nca ti'ya't
Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28*

¹ Huā'mā' quilhtamacuj milh nac cā'tzaya'nca ti'ya't nac Judea Juan tī ixmā'kpaxīni'n. Ixa'kchihuīna'mā'lh ² ē ixcāhuani tachi'xcuhuī't:

—Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē camakxtektit tū jā tze ixpālacata talacatzuna'jīmā'lh a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³ A'kchihuīna' Isaías tzo'kli chī tachi'xcuhuī't natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nata'a'kaī'. Tzo'kli ixpālacata huā'mā' Juan jā huan chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'. Camālakstu'nctit tej.”

⁴ Ixlu'xu' huā'mā' Juan līcāxtlahualh ixchī'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Xla' ixua' xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n. ⁵ Tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén tamilh takexmata. Nā lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac estado Judea ē xalanī'n lacatzuna'j xaka'tla' nac xcān Jordán nā tamilh takexmata. ⁶ A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuentaca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān Jordán.

⁷ Lhūhua' fariseos ē ixpālejni' israelitas tamilh ta'a'kpaxa. A'cxni' Juan cālaktzī'lh, cālacaquilhnīlh ē cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasītzi' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze ē ū'tza' nalītasu'yu ixlīcāna' lakpalīnī'ta'ntittza' mintalacapāstacni'ca'n. ⁹ Jā catihuantit mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicua'ni'yāuj ixtasītzi' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuaniyān Dios tzē nacālakpalī huā'mā'

chihuixni' ē natala ī'xū'nātā'natna' Abraham. ¹⁰ Hua'chi xacacani'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan. Tachi'xcuhi't tī jā tatasu'yu palh ta'a'ka'ī', xla'ca'n hua'chi qui'hui' tū jā tahua'ca'. ¹¹ Ixlīcāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Ū'tza' nalītasu'yu chī līlīpuhuanā'tit tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit. Tī namin ā'līstān, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn huampala nacātalīmā'kpaxīyān macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhi'. ¹² Xla' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī chī'panī'ttza' ixlīmālakosūn ē nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harina. Xalīcha'nat trigo namānū jā māquī'can ē xapa'lhma' nalhcuyu nac macscut tū jāla catimāmixīlh —cāhuanilh.

Jesús a'kpaxli

Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22

¹³ Ā'līstān Jesús taxtulh nac estado Galilea ē lakchā'lh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā huanican Jordán. Jesús milh a'kpaxa. ¹⁴ Ē Juan jā ixmā'kpaxīcu'tun Jesús ē huanilh:

—Hui'x minī'ni' naquimā'kpaxī'ya' ē jā ixlacasqui'nca quit na'icmā'kpaxīyān.

¹⁵ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j calalh chuntza' chī icsqui'ni'yān. Chuntza' quincāminī'ni'yān ē ū'tza' nalītlahuakō'yāuj tū Dios māpa'ksīlh.

Juan kexmatni'lh ē tlahualh tū huanilh.

¹⁶ Jesús, a'cxni' mā'kpaxīca, tacutli nac xcān. Xamaktin ta-laquī'lh nac a'kapūn ē Jesús laktzī'lh Espīritu Santo. Ixtasu'yu hua'chi tantzasnān. Yujchi na ixlachtza' Jesús. ¹⁷ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' tī laktza' icpāxquī' ē xla' quimakapāxūi.

4

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13

¹ Palaj tunca Espīritu Santo lē'lh Jesús nac cā'tzaya'nca tī'ya't. Skāhuī'ni' tī huanican Satanás ixlīlaktzī'ncu'tun palh tzē na'a'kskāhuī' Jesús.

² A'ntza' tu'pu'xam quilhtamacuj Jesús jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzī'sa ē ixtzi'ncsa. ³ Skāhuī'ni' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cacāmāpa'ksi' tzamā' chihuixni' pāntzīn catahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā xmān pāntzīn catīlilatamā'lh chā'tin chi'xcu' nac cā'quilhtamacuj. Nā ixlacasqui'nca cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.”

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús nac Jerusalén jā nā māpācuhuīcan cā'lacchicni' xaticacia'lanātlahua. Māhua'ca'lh na ixa'kspūn xaka'tla' templo ⁶ ē huanica:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cayujti nac ti'ya't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios nacāmāpa'ksī ixángeles natamaktaka'lhān.

Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhui' nac chihuix.

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā tilīlaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.”

⁸ Skāhuī'ni' lē'mpāl h a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' māsu'yuni'kō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ē chī tzēhuanī't ixu-anī't. ⁹ Skāhuī'ni' huanilh:

—Pō'ktu huā'mā' na'icmaxquī'yān xmān naquintat-zokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya' —huanica Jesús.

¹⁰ Jesús kelhtīni'lh:

—iCaquintapānu'ni', Skāhuī'ni'! Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasqui'n.”

¹¹ Palaj tunca skāhuī'ni' a'kxtekui'līlh. Ē makapitzīn ángeles tamilh ē tamaktaka'lhli Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15

¹² Jesús a'cxni' māca'tzīnīca chī ixchī'canī't Juan, palaj tunca a'lh nac estado Galilea ¹³ ē jā tachokolh nac Nazaret. A'lh tahuī'la nac cā'lacchicni' Capernaum ixlacatzuna'j na ixquilhtūn xcān. Nā huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan ixti'ya'tca'n Zabulón ē Neftalí. ¹⁴ Huā'mā' tū a'kspulalh mākentaxtūlh tū tzo'kli a'kchihuīna' Isaías na ixtachihuīn Dios. Chuntza' tzo'kli:

¹⁵ Ti'ya't jā māpācuhuīcan Zabulón ē jā māpācuhuīcan Neftalí, a'ntza' tētaxtu tej tū mā'lh hasta nac mar.

Nā a'ntza' ixtuntacut nac xcān Jordán nac estado Galilea ē ū'tza' jā tahuī'lāna'lh tī jā israelitas.

¹⁶ Tachi'xcuhuī't hua'chi ixtahuī'lāna'lh jā cā'pucsua' ē chuhua'j talaktzī'lh a'ktin xaka'tla' taxkaket.

Xlaca'n hua'chi ixtanīmā'nalh ē cā'skē'k ixtahuī'lāna'lh.

Chuhua'j talaktzī'lh chī xkaka.

Chuntza' tzo'kli Isaías.

¹⁷ Palaj tunca Jesús tzuculh a'kchihuīna'ntā'kchoko ē huanli:

—Calilīpuhuanitit tū jā tze tlahuanī'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chi'pāna'nī'n squi'ti'

Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11

¹⁸ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican lago Galilea, cālaktzī'lh chā'tu' chi'xcuhuī'n tī lītā'timīn ixtahuanī't. Chā'tin Simón ixuanican ē ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Ā'chā'tin Andrés ixuanican. Xlaca'n chi'pāna'nī'n squi'ti' ixtahuanī't ē ixtamojōmā'nalh nac xcān ixpūtanca'n tū pūchi'pacan squi'ti'. ¹⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ī'nī'yā'tit tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

²⁰ Palaj tunca tamakxtekli ixpūtanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

²¹ A'cxni' a'lh ā'lacatin, cālaktzī'lh ā'chā'tu' huampala lītā'timīn. Xlaca'n ixcamana' Zebedeo ixtahuanī't ē ixtacuhuīni' chā'tin Jacobo ē ā'chā'tin Juan. Ixtatā'hui'lāna'lh ixtāta'ca'n nac barco ē ixtalacachī'mā'nalh tū pūchi'pacan squi'ti'. Jesús cāmāta'satīnīnī'lh. ²² Xamaktin xlaca'n tatacutli nac barco ē ta'a'kxtekuī'lilh ixtāta'ca'n ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't

Lc. 6:17-19

²³ Jesús ixtlā'huamā'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't na ixtemploca'n israelitas nac a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixcāmātzeyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n kempālūhua' ta'jatāt tū ixcāpasanī't tachi'xcuhuī't. ²⁴ Calhāxcuhuālh nac ti'ya't jā huanican Siria cāmāca'tzīnīca ixpālacata Jesús. Cālīmini'ca ixlīpō'ktuca'n ta'jatatlanī'n. Cālīmini'ca tī ixtapātīmā'nalh catūxcuhuālh ta'jatāt ē catūxcuhuālh taca'tzanajuāt. Cālīmini'ca tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī'n ē tī ixpaxnīnī'n ē tī ixtalū'ntū'nunī't. Jesús cāmātzeyīkō'lh. ²⁵ Līlhūhua' xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh ē nā xalanī'n nac Decápolis ē Jerusalén. Nā tastālani'lh xalanī'n nac estado Judea ē xalanī'n nac ti'ya't ixtuntacut nac xcān Jordán.

5

Jesús a'kchihuīna'nli na ixlacapūn sipej

¹ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh tamilh lhūhua' tachi'xcuhuī't, xla' tā'cxtulh na ixlacapūn sipej ē a'ntza' tahuī'lh. Ī'scujnu'nī'n palaj tunca talitamacsti'li'lh. ² Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'.

Tī ixlīcāna' tapāxuhua

Lc. 6:20-23

Chuntza' Jesús cāhuanilh:

³ —Masqui pūhua'nā'tit xmān tzē nalīmakapāxuhū'yā'tit Dios palh xla' nacāmaktāyayān, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios cālakalhu'manān masqui jā tze hui'xina'n. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata Dios cāmāpa'ksīmā'n.

⁴ 'Masqui līlīpuhuanā'tit mincuentaca'n ē tū jā tze nac cā'quilhtamacuj, ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit. Dios nacāmāko'xamāka'tlī'yān.

⁵ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī jā ka'tla' līmakca'tzīyā'tit. Ixlīpō'ktu ti'ya't milaca'n nahuan.

⁶ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī lactze huancu'tunā'tit na ixlaca'tīn Dios ē chuntza' makca'tzīyā'tit hua'chi tī tzi'ncsa putza ixtahua'. Dios nacāmaktāyayān ē chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit.

⁷ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cālakalhu'manā'tit ā'makapitzīn. Nā Dios nacālakalhu'manān.

⁸ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī xmān a'ktin mintalacapāstacni'ca'n ē ū'tza' chī tzē nalīmakapāxuhū'yā'tit Dios. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nac a'kapūn nalaktzī'nā'tit Dios calacan.

⁹ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n tī cāmāko'xamixī'yā'tit tachi'xcuhū't tī talāsītzī'ni'. Nalīpāxuhua'yā'tit ixpālacata nacātamāpācuhū'yān ixlacstīn Dios.

¹⁰ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n masqui pātīni'mpā'na'ntit xmān ixpālacata tlahua'pā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Dios cāmāpa'ksīmā'n ē ū'tza' nalīpāxuhua'yā'tit.

¹¹ 'Ka'lhī'yā'tit tū nalīpāxuhua'yā'tit hui'xina'n a'cxni' tachi'xcuhū't cātalakapalayān ē cātamātakāhū'yān ē cātalīmālacsu'yuyān kempālhūhua' tū jā ixlīcāna'. Capāxuhua'tit a'cxni' cātatlahuani'yān chuntza' xmān ixpālacata quilāstālani'uj. ¹² Capāxuhua'tit. Nac a'kapūn māquī'canī't tū milaca'n nahuan ē ū'tza' tū lhūhua' ixtapalh. Nā lacxtim cāmākapātīnīnca ixa'kchihuīna'nī'n Dios xalanī'n makāstza'.

Matzat ē pūcās

Mr. 9:50; Lc. 14:34-35

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuhū't chī tze natalīhuan. Ū'tza' hua'chi matzat tū lītlahuacan quini't ē ū'tza' tze nalīhuan ē jā napu'csan. Palh matzat jā'tza' sko'kō'xni'n,

¿chī tzē nalīmāsko'kō'nuncan? Jātza' tze catihuanli. Xmān namaka'ncan ē nalacchi'ntacan.

¹⁴ 'Nā hui'xina'n hui'lā'na'ntit nac cā'quilhtamacuj nacāmāsu'yuni'yā'tit tachi'xcuui't chī natalīlatā'kchoko. Hui'xina'n hua'chi pūcās tū māxkakēni' ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. A'ktin cā'lacchicni' tālhmā'n nac sipej jā catimātzē'kca. ¹⁵ Ē nūn catimāpasīca pūcās ē palaj tunca nalīmā'kchahuacan catūhuālh. Ā'chulā' tze māhua'ca'can tālhmā'n ē chuntza' tzē nacāmāxkakē ixlīpō'ktuca'n tī tatanūmā'nalh nac chic. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē chuntza' xlaca'n natamakapāxuī quinTāta'ca'n nac a'kapūn ixpālacata xatze tū tlhua'pā'na'ntit.

Jesús māsu'yulh ixpālacata līmāpa'ksīn

¹⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Jā capuhua'ntit icminī't na'icmālakspūtū līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē tū tatzō'kli a'kchihuīna'nī'n. Jā ū'tza' iclīminī't. Quit icminī't namākentaxtū. ¹⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Līhuan tahuī'lāna'lhcus a'kapūn ē ti'ya't, jā catixapaca nūn macsti'na'j tzamā' līmāpa'ksīn. Jā tū catixapaca a'cxni' jāna'j namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū nala. ¹⁹ Chuntza' palh catīhuālh namākēnū macsti'na'j tū māpa'ksī līmāpa'ksīn ixpālacata lacpuhuan jā ixlacasqui'nca ē palh chuntza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn, xla' xastancu nalītaxtu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Palh catīhuālh nakexmatni' līmāpa'ksīn ē nā nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn chī xlaca'n nataxexmatni', xla' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ²⁰ Chuntza' iccāhuaniyān ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ixlīcāna' ixtalacasqui'nīn Dios. Palh jā tasu'yu ā'chulā' xatze hui'xina'n ē jā xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos, hui'xina'n jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata tasītzi'

Lc. 12:57-59

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī cāhuanica xalanī'n makāstza': “Jā catimāknī'ni'. Palh catīhuālh namāknī'ni'n naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios.” ²² Quit iccāhuaniyān palh catīhuālh xmān nasītzī'ni' ā'chā'tin, naputzāna'nīcan ē xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī nalakapala ā'chā'tin nā xla' naxokonuni' Dios. Catīhuālh tī cachīhuālh nahuani ā'chā'tin: “Lhkenti hui'x”, xla' tzē nalhcuyucan nac pūpātīn.

²³ 'Chuntza' a'cxni' lī'pimpā't tū nalakahui'līya' Dios ē palh nalacapāstaca chī tlhuani'nī'ta' tū jā tze ā'chā'tin, ²⁴ namakxteka'chi nac pūmacamāstā'n tū ixlakahui'līya' Dios.

Pūla napina' namāko'xami'xī'ya' ā'chā'tin ē ā'listān nataspi'ta nalakahui'līya' tū ixlī'pimpā't.

²⁵ 'Palh catīhuālh mālacapū'yān ē lē'ncu'tunān nac pūchihuīn, calacapāstacti chī palaj nalītalācāxla'ya' lihuan pimpā'na'ntit nac tej. Palh jā chuntza' natlahua'ya', a'cxni' minchā'tu'ca'n nachipinā'tittza', nalē'nān na ixlacatīn juez. Ū'tza' nalīmacamaxquī'yān policia ē xlaca'n natachī'yān ē natamānūyān nac pūlāchī'n. ²⁶ Icuaniyān jā nataxtuyāchi hasta a'cxni' naxokokō'ya' ixlīpō'ktu tū laclīpina'.

Jesús māsuyulh ixpālacata tī taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n

²⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixuancan xapūla: “Jā catika'lhi' mintā'lāpāxquī'n.” ²⁸ Quit iccāhuaniyān catīxcuhuālh tī nalaktzī'n chā'tin puscāt ē napuhuan natā'lhtacatu'tun, ū'tza' lacxtim hua'chi ixtā'lhtatanī'ttza' ixpālacata chuntza' lacapāstaca.

²⁹ 'Palh milakastapun na milacapekcāna'j nalaktzī'n catīhuālh ē ū'tza' nalīmātlahuīyān tū jā tze, namāxtuya' ē namaka'na'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze ī'sputni'n milakastapun ē namakapūtaxtūca'na'. ³⁰ Palh mimacapekcāna'j natlahua tū jā tze, cacā'yuju' ē cama'ka'. Jā tze palh napina' nac pūpātīn ixpālacata mimacan. Ā'chulā' tze ī'sputni'n mimacan ē namakapūtaxtūca'na'.

Jesús māsuyulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18

³¹ Jesús cāhuanipālh:

—Nā pūla ixuancan: “Catīhuālh tī namakxteka ixpuscāt ixlacasqui'nca naxapacan nac registro.” ³² Quit iccāhuaniyān palh puscāt jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n a'cxni' naxapacan nac registro, ū'tza' jā tze quīlītaxtulh. Puscāt a'cxni' natamakaxtokpala, ū'tza' nahuanican ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Chi'xcu' tī natā'tamakaxtoka tzamā' puscāt, nā xla' tzaj ixtā'lāpāxquī'n nahuan.

Jesús māsuyulh ixpālacata chī tahuan tū ixlīcāna'

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tnī'ta'ntittza' chī ixcāhuanican xamakāstza': “A'cxni' ixlīcāna' hua'na' natlahua'ya' catūhuālh, Dios laktzī'mā'n ē ixlacasqui'nca namākentaxtūya'.” ³⁴ Quit iccāhuaniyān jā catihua'ntit: “Por Dios”, ixpālacata catūhuālh. Makapitzīn tahuan: “Por los cielos”, a'cxni' tacāxtlahua catūhuālh. Chuntza' jā tze. A'kapūn, a'ntza' jā Dios huī'lh. ³⁵ Ā'makapitzīn tahuan: “Por la tierra.” Chuntza' jā tze. Ti'ya't hua'chi jā Dios cāmājaxī ixtujan. Ā'makapitzīn huampala

tahuan: “Por Jerusalén.” Chuntza' jā tze. Jerusalén, ū'tza' ixcā'lacchicni' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'.³⁶ Ā'makapitzīn huampala tahuan: “Por mi cabeza.” Chuntza' jā tze. Xmán Dios ca'tzi jā'cxni' napu'n ixa'ksasatca'n.³⁷ Ixlīcāna' calalh a'cxni' nahua'nā'tit “tze” o “jā tze.” Chuntza' jā ixlacasqui'nca ā'catūhuālh nahuampalayā'tit. Tzamā' ā'makapitzīn tachihuīn nacāquilhtaxuyān ixpālacata skāhuī'ni'.

Jesús māsu'yulh chī nacāmālakxokonī

Lc. 6:29-30

³⁸Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n kexpa'tni'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Palh namātakāhuī'ya' ixlakastapun ā'chā'tin, nā hui'x nalīxoko'nu'na' milakastapun. Nalīxoko'nu'na' mintatzan ixtatzan ā'chā'tin tū māyujū'ni'nī'ta'.”³⁹ Quit iccāhuaniyān: Jā catimālakxokonī'tit tī cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Palh catihuālh nalacala'sān na milacapīn, natamakxteka' nalacala'sān ā'lacapī kentin.⁴⁰ Palh catihuālh ixmālapapū'n ē namaktīcu'tunān milu'xu', nā natamakxteka' nalē'n minchamarra.⁴¹ Palh catihuālh ī'sāmācu'quī'ni' ixtacu'ca' a'ktin kilómetro, nacu'ca'pala'ya' ā'chuntza' ā'a'ktin kilómetro.⁴² A'cxni' catihuālh nasqui'ni'yān catūhuālh, namaxquī'ya' ē jā xmān catitalakspi'tni' catihuālh tī maksācu'cu'tunān.

Jesús māsu'yulh chī napāxquī'yā' mintā'lāquichlaktzi'

Lc. 6:27-28, 32-36

⁴³Jesús cāhuanipālh:

—Nā kexpa'tni'ta'ntittza' chī pūla ixuancan: “Nacāpāxquī'ya' minamigos ē jā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'ya' mintā'lāquichlaktzi'.”⁴⁴ Quit iccāhuaniyān: Cacāpāxquī'tit mintā'lāquichlaktzi'ca'n ē casqui'ni'tit Dios cacāsīcu'lanātlahualh xlaca'n tī cātaquichlaktzī'nān. Cacāmaktāya'tit xlaca'n tī jā cātalaktzī'ncu'tunān ē catā'chihuīna'tit Dios ixpālacataca'n xlaca'n tī cātalakapalayān ē cātamakapātīnīnān.⁴⁵ Chuntza' lītasu'yu hui'xina'n ixlacstīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. Dios hui'līnī't chī'chini' ē lacxtim talaktzī'n chī'chini' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, masqui tī tze ē tī jā tze. Dios macamin xcān ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tī takexmata ē masqui tī jā takexmatcu'tun.⁴⁶ Palh xmān nacāpāxquī'yā'tit xlaca'n tī cātapāxquī'yān, ¿tīchu cuenta natlahua huā'mā? Chuntza' tatlahua catīxcuhuālh ā'makapitzīn tī jā tze hua'chi mātā'jīni'nī'n.⁴⁷ Palh xmān mintā'macchicca'n cātā'chihuīna'nā'tit, ¿ē tze tū tlaha'nī'ta'ntit? Xlaca'n tī jā tastālani' ixtej Dios nā chuntza' tatlahua.⁴⁸ Ixlacasqui'nca hui'xina'n lactze nahuanā'tit lacxtim chī quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

6

Jesús māsuyulh ixpālacata xatze tū tlahuacan

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Palh natlahua'yā'tit tū tze o namaktāya'yā'tit ā'chā'tin ē ū'tza' nalīmākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, tzē'k natlahua'yā'tit. Jā catitlahua'tit cā'lhūhua'lacatīn ixpālacata lacasqui'nā'tit nacātalaktzī'nān. Palh cā'lhūhua'lacatīn natlahua'yā'tit, quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn jā tū caticāmaxquī'n. ² Chuntza' a'cxni' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā caticāhua'ni'tit ā'makapitzīn tū tlahua'pā'na'ntit. Xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n tatlahua tū tze nac cā'tejen ē na ixtemploca'n israelitas. Chuntza' tatlahua ixpālacata tachi'xcuhuī't nacāmāka'tlī'. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatljajca'n tū natamaktīni'n. ³ Hui'xina'n, a'cxni' nacāmaktāya'yā'tit tī tamaclacasqui'n, jā catimakxtektit jā tī chā'tin naca'tzī chī cāmaktāya'yā'tit. ⁴ Ā'chulā' tze tzē'k nacāmaktāya'yā'tit. QuinTāta'ca'n nalaktzī'n tū tzē'k tlahua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatljajca'n.

Jesús māsuyulh chī nali'orarlīcan

Lc. 11:2-4

⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Makatunu' na'orarlīni'yā'tit Dios, jā catitlahua'tit chī tatlahua xlaca'n tī tatlahua a'ktu' ixlacanca'n. Xlaca'n tatāya na ixtemploca'n israelitas ē nac cā'tejen jā nacālaktzī'ncan a'cxni' ta'orarlīmā'nalh. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' cālaktzī'ncan, ū'tza' hua'chi ixtatljajca'n tū natamaktīni'n. ⁶ A'cxni' hui'xina'n na'orarlīyā'tit, catanū'tit na minchicca'n ē camālacchahua'tit ē mina'cstuca'n na'orarlīyā'tit ē natā'chihuīna'nā'tit quinTāta'ca'n a'ntza' jā jā tī nalaktzī'nān. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nalaktzī'n tū tzē'k natlahua'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatljajca'n.

⁷ 'Calacapāstactit a'cxni' natlahua'yā'tit minoracionca'n, ē jā maklhūhua' cahua'mpala'tit. Chuntza' tatlahua tzamā' tī jā talakapasa Dios. Tapuhuan Dios nacākexmata ixpālacata lhūhua' tachihuīn. ⁸ Jā catila'tit chī xlaca'n. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn ca'tzītza' tū hui'xina'n maclacasqui'nā'tit a'cxni' jāna'j squi'ni'yā'tit. ⁹ Chuntza' natā'chihuīna'nā'tit Dios:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcuhuī'ca'.

¹⁰ Camilh a'cxni' natzucuya' nacāmāpa'ksī'kō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

¹¹ Caquilāmaxquī'uj chuhua'j quilihua'tca'n tū icmaclacasqui'nāuj.

12 Caquilāmātza'nkēna'ni'uj tū iccāmaklaclē'nān chuntza' chī
iccāmātza'nkēna'ni'yāuj ū'tunu'n tī quincātamaklaclē'nān.

13 Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān
naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

Xmān hui'x xaMāpa'ksīni' ē mila' ixlīpō'ktu litli'hui'qui ē
ixlīpō'ktuca'n natamakapāxuīyān pō'ktu quilhtamacuj.

Amén.

14 'Palh hui'xina'n nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn tī
cātatlahuani'yān tū jā tze, nā quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn
nā nacāmātza'nkēna'ni'yān tū tlhuanī'ta'ntit tū jā tze. 15 Palh
hui'xina'n jā nacāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, jā cat-
icāmātza'nkēna'ni'n mincuentaca'n quinTāta'ca'n xala' nac
a'kapūn.

Jesús māsuyulh ixpālacata chī jā tihuā'yan

16 Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' jā catihuā'ya'ntit pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata
orarlīni'cu'tunā'tit Dios, jā catila'tit chī xlaca'n tī tatlahua
a'ktu' ixlacanca'n. Xlaca'n ta'a'cpūtahua'ca' lhca'ca'n ē
jā talakacha'ka'n. Nacālaktzī'ncan ē ū'tza' nalīca'tzīcan jā
tahuā'yan. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n taka'lhī'tza'
ixtatlajca'n a'cxni' tasu'yu jā tahuā'yalh. 17 Hui'xina'n
jā catitlahua'tit chuntza'. A'cxni' jā huā'ya'nā'tit pō'ktu
quilhtamacuj ē na'orarlīyā'tit, calakacha'ka'ntit ē tzej
calacxqui'ttit miya'jca'n 18 ē chuntza' jā catīca'tzīca palh
jā huā'ya'nā'tit. Xmān quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn naca'tzī
tū tzē'k tlhauā'yā'tit ē xla' nacāmaxquī'yān mintatljajca'n.

Jesús māsuyulh ixpālacata tū quilaca'n nahuan nac a'kapūn

Lc. 12:33-34

19 Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilacasqui'ntit lhūhua' tumīn ē catūhuālh xala' nac
huā'mā' cā'quilhtamacuj. Tzī'ya' ē xumpepe tzē natamālakspūtū
tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tzē naka'lhancan mintumīnca'n.
20 Ā'chulā' tze calacasqui'ntit tū milaca'n nahuan nac
a'kapūn. A'ntza' tzī'ya' ē xumpepe jāla catitamālakspūtūlh
ē jāla catitatanūlh ka'lhāna'nī'n. 21 Pō'ktu quilhtamacuj
lacapāstaclacapīnā'tit jā hui'lh tū ā'chulā' cālīmacuani'yān.

Jesús māsuyulh ixpālacata tū pūmāxkakē quimacni'ca'n

Lc. 11:34-36

22 Jesús cāhuanipālh:

—Milakastapunca'n hua'chi a'ktin tū māxkakē
mimacni'ca'n. Palh jā tampī'lhīni'nā'tit ē palh laktzī'nā'tit
tū tamaclacasqui'n ā'makapitzīn, ū'tza' hua'chi tze
milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu taxkaket na mimacni'ca'n.
23 Palh xmān laktzī'nā'tit tū maclacasqui'nā'tit hui'xina'n

mina'cstuca'n, lactampi'lhīn lītaxtuyā'tit. Ū'tza' hua'chi jā tze milakastapunca'n ē hua'chi pō'ktu cā'pucsua' na mimacni'ca'n. Palh jā tze ixmāxkakēni' mimacni'ca'n, ā'chulā' cā'pucsua' nahuan. A'ntza' jā cā'pucsua' jā tasu'yucan jā pe'a'ncan.

Jesús māsuyulh ixpālacata chā'tu' patrón

Lc. 16:13

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chā'tin chi'xcu' jāla chu lacxtim catitā'scujli chā'tu' ixpatrón. Napāxquī' chā'tin ē jā catilaktzi'ncu'tunlī ā'chā'tin. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalipāhua'nā'tit Dios palh nalipāhua'nā'tit mintumīnca'n.

Jesús māsuyulh chī Dios cāmaktaka'lha ixlacstīn

Lc. 12:22-31

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Ū'tza' iccālīhuaniyān chuhua'j. Jā tili'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē chī nalilatahui'layā'tit. Jā tili'a'ktuyunā'tit tū nalilhakā'nanā'tit. Dios cāmaxquī'yān milīhua'tca'n ē mimacni'ca'n tū tzē naliscujā'tit, ē ā'chulā' nacāmaxquī'yān tū namaclacasqui'nā'tit. ²⁶ Cuenta cacātlahua'tit spūnī'n tū takosnū'n. Xlaca'n jā tacha'nāna'n, nūn tamakalanāna'n ē jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n. QuinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn cāmāhuī'. Hui'xina'n ā'chulā' mintapalhca'n ē jā spūnī'n. ²⁷ ¿Tīchu na milacpu'na'i'tātca'n tzē natahui'la ā'chulā' makās xmān ixpālacata nali'a'ktuyunā'tit?

²⁸ ¿Tū ixpālacata cālī'a'ktuyunā'tit milu'xu'ca'n tū nalhakā'yā'tit? Camaksca'ttit xa'nat chī natalīstaca nac cā'tacuxtu. Jā tascuja ē jā tatza'pa' ixlu'xu'ca'n. ²⁹ Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlitzēhuanī't xa'nat ē xla' rico ixuanī't. ³⁰ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't. Lakalī tū'xama'n nacā'tican ē nacālhcuycan. Dios cāmaktaka'lha ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' tzej nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'? ³¹ Chuntza' jā tili'a'ktuyunā'tit ē jā catihuantit: “¿Tūchu nahua'yāuj? ¿Tūchu naliko'tnunāuj? ¿Chī na'icilīhakā'nanāuj?” ³² Tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tahuan ē pō'ktu quilhtamacuj chuntza' tapuhuan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' tzej ca'tzī tū maclacasqui'nā'tit lakalīyān. ³³ Xatze caputzatit pūla chī nacālīmāpa'ksīkō'yān Dios ē nā caputzatit chī nalīmakapāxuhuī'yā'tit Dios. Xla' nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ³⁴ Jā catitamakchuyi'tit chuhua'j tū nacā'a'kspulayān lakalī. Chuntza' jāla tzej scuja'tit huā'mā' quilhtamacuj. Ixlīlakalī nali'a'ktuyunātīt.

7

Jesús māsuyulh jā tze cā'a'ksa'ncan ā'makapitzīn
Lc. 6:37-38, 41-42

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Jā caticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. ² Chuntza' chī hui'xina'n cāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, chu lacxtim Dios nacāputzāna'ni'yān. Palh hui'xina'n nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit, nā Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. ³ ¿Chī tzē nalaktzī'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴ Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catima'xtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ⁵ ¡A'kskāhuī'nīnā'tit! Palh hui'x tlahua'ya' tū jā tze, jāla cati'a'ksa'nti ā'chā'tin tī tlahua tū jā tze. Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'ya' pūla chī latā'kchokoya' hui'x ē chuntza' tzē namaktāya'ya' ā'chā'tin tzej nalatā'kchoko.

⁶ 'A'nan tachi'xcu'huī't tī ixtāyatca'n jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Palh xlaca'n jā tunca takexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, jā caticāmāsu'yuni'tit. Xmān natasītzī' ē nacātatucscu'tunān hua'chi chichi' tū xcana'n. Xatasicua'lanātlahua ixtachihuīn Dios. Palh tachi'xcu'huī't jā takexmatcu'tun, jā caticāmāsu'yuni'tit xlaca'n. Jā catitalakachi'xcu'huī'lh ixtachihuīn Dios. Xlaca'n hua'chi lakatin pa'xni' tū nalacchī'nta tū tapalaxla'.

Jesús māsuyulh chī nalīsqi'ni'yāuj Dios
Lc. 11:9-13; 6:31

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namacla'yā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātamālaquī'ni'yān. ⁸ Chuntza' tī nasqui'ni' Dios, ū'tza' namaktīni'n ē tī naputza tū Dios namaxquī', xla' namacla. Tī namacasā'na'n nac mākelhcha, namālaquī'ni'can.

⁹ 'Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mincamana'ca'n. Palh chā'tin minka'hua'cha nasqui'ni'yān pāntzīn, ¿ē namaxquī'ya' a'ktin chihuix? ¹⁰ Palh nasqui'ni'yān squī'ti', ¿ē namaxquī'ya' lūhua'? ¹¹ Hui'xina'n masquī jā tzej ca'tzīyā'tit, tzē nacāmaxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTātaca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī' tū xatze tī tasquī'ni'.

¹² 'Chuntza' cacātlahua'ni'tit ā'makapitzīn chuntza' chī lacasqui'nā'tit xlaca'n nacātatlahuani'yān. Ū'tza' huā'mā' tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ū'tza' ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

Jesús māsuyulh ixpālacata xapītzuna'j mākelhcha
Lc. 13:24

¹³ Jesús cāhuanipālh:

—A'nan a'ktu' mākelhcha ē kentū' tej. Natanū'yā'tit nac xapītzuna'j mākelhcha jā mā'lh pītzuna'j tej. Pīka'tla' mā'lh tej tū a'n nac pūpātīn ē pīka'tla' xamākelhcha. Līlhūhua' tī natatanūyācha'. ¹⁴ Pītzuna'j tej a'n nac a'kapūn jā natahui'layāuj pō'ktu quilhtamacuj. Jicslīhua' a'ncan. Nā pītzuna'j xamākelhcha. Jā a'nan lhūhua' tī natamacla ē natatanūyācha'.

Jesús māsū'yulh ixpālacata chī līlakapascan ixtahua'ca't qui'hui'
Lc. 6:43-44

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Cuenta catlahua'tit tī tahuan palh ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi lobo tū taputzamā'nalhxīlhua'tca'n ē talhakā'nanī't hua'chi purecu'. ¹⁶ Tzē nacālīlakapasā'tit chī natalatā'kchoko. Jāla cāpu'xcan uvas nac cā'lhtucū'n ē jā tī cāpu'xa higos nac lhtucū' qui'hui'. ¹⁷ Chuntza' xatze qui'hui' namāstā' xatze ixtahua'ca't ē tzēhuanī't. Tū jā tze qui'hui' jā tze ixtahua'ca't. ¹⁸ Xatze qui'hui' jā catimāstā'lh ixtahua'ca't tū jā tze. È tū jā tze qui'hui' jāla catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. ¹⁹ Palh qui'hui' jā namāstā' xatze ixtahua'ca't, nacā'can ē nalhcuyucan. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n nacālīlakapasā'tit a'kchihuīna'nī'n tī ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n jā tzej talatā'kchoko.

Jesús māsū'yulh ixpālacata tī natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'
Lc. 13:25-27

²¹ Jesús cāhuanipālh:

—Lhūhua' a'nan tī naquintamāpācuhuī: “QuiMāpa'ksīni'” Ū'tza' jā huanicu'tun natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Xmān tzē natatanūyācha' xlaca'n tī tatlahua ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn. ²² A'cxni' namin ā'xmān quilhtamacuj, līlhūhua' naquintahuani: “QuiMāpa'ksīni'ca'n, quina'n iclīmāsū'yūj ixtachihuīn Dios milītlī'hui'qui. Nā milītlī'hui'qui iccālīmāxtūj jā tzeya ū'nī'n. Nā lhūhua' lī'a'cnīn iccālītlahuáuj milītlī'hui'qui”, natahuan. ²³ Palaj tunca na'iccāhuan: “Jā iccālīlakapasān. Caquilātapānūni'uj. Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.”

Jesús māsū'yulh ixpālacata tī takexmatni' ē tī jā takexmatni'
Lc. 6:47-49; Mr. 1:22

²⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' tī quinkexmata ē natlahua tū icmāsū'yu, xla' tzej tlā'huan na ixtej Dios ē natāyani' masqui napātīni'n. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī pūlh mā'n yāhualh xatantūn ixchic. ²⁵ Masqui milh lhūhua' xcān ē palha' ū'ni' sno'kli chīc, tāyani'lh ē jā maka'a'nīlh. ²⁶ Tī quinkexmata ē jā natlahua tū

icmāsu'yu, xla' jāla catitāyani'lh. Chuntza' nala hua'chi chā'tin chi'xcu' tī xalhkēnti ixuanī't ē jā pūlhmā'n yāhualh xatantūn. ²⁷ A'cxni' lalh xcān ē milh palha' ū'ni' tū sno'kli chic, jā tāyani'lh. Maka'a'nīlh ē laclakō'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh tzamā', tachi'xcuui't talī'a'cnīlh tzamā' tamāsu'yun. ²⁹ Xla' cāmāsu'yuni'lh hua'chi tī ka'lhī līmāpa'ksīn, ē jā hua'chi xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n xmān ixtamāsu'yu tū tamaksca'tli.

8

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquini't

Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16

¹ A'cxni' Jesús lacyujli nac sipej, lhūhua' tachi'xcuui't tastālani'lh. ² Laktalacatzuna'jīlh chā'tin ta'jatatlani'. Ixka'lhī ta'jatāt tū huanican lepra ē ū'tza' tū māmāsī quinquini'tca'n. Ta'jatatlani' tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

³ Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt. Tzetzā' ixuanī't. ⁴ Jesús huanilh:

—Catamaktaka'lhti ē jā tī chā'tin tihua'ni'ya'. Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camā'su'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyani'ta'tza'. Nalīlakatāyana'na' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcuui't tzeyani'ta'tza'.

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Lc. 7:1-10

⁵ A'cxni' Jesús tanūlh nac cā'lacchicni' Capernaum, laktalacatzuna'jīlh chā'tin ixcapitanca'n soldados romanos. Squi'ni'lh camaktāyahl ⁶ ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatātla quintasācua' ē mā'lh na quinchic. Xcāhuī'huanani't ē pātīni'mā'lh.

⁷ Jesús huanilh:

—Na'ica'n na'icmātzeyī.

⁸ Capitán kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' na quinchic. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁹ Ā'nā quit quintamāpa'ksī xanapuxcu'nu' ē nā quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camīlh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuanī.

¹⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh. Cāhuanilh tī ixtastālani'tēlha:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jā iclakapasa jā tī chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chi'xcu'. ¹¹ Nā iccāhuaniyān natamin lhūhua' xalanī'n ixtankēn ē nā lhūhua' xalanī'n na ixlitā'cnun. Xlaca'n, masqui jā israelitas, xlaca'n nacātā'huā'yan Abraham ē Isaac ē Jacob jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹² Ā'makapitzīn masqui israelitas, xlaca'n nacāmacā'ncan nac kēpūn a'ntza' jā cā'pucsua'. A'ntza' natacalhuan ē natalāxcā ixtatzanca'n.

¹³ Palaj tunca Jesús huanilh capitán:

—Capit na minchic. Chuntza' chī a'ka'ī'nī'ta', chuntza' natlahuani'ca'na'.

Tzamā' puntzuna' mātzeyīlh ixtasācua'.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39

¹⁴ Jesús a'lh na ixchic Pedro ē a'ntza' laktzī'lh ixpuhuiti'. Ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. ¹⁵ Jesús xa'mani'lh ixmacan ē tapānūni'lh macscut. Tā'kaquī'lh tzamā' puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41

¹⁶ A'cxni' ī'smalanka'namā'lh'tza', cālīmini'ca Jesús lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī'n. Xla' xmān māpa'ksīlh ē chuntza' cāmāxtulh jā tzeya ū'nī'n. Nā cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' a'kspulalh ē mākentaxtūlh chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' huanli huā'mā': “Xla' māpānūlh quinta'jatatca'n quina'n ē nā chī ī'xlajua'nanāuj.”

Tī titastālani'cu'tunli Jesús

Lc. 9:57-62

¹⁸ A'cxni' Jesús cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't tī ixtalītamacsti'li'mā'nalh, māpa'ksīlh ē lē'nca ixtuntacut ka'tla' xcān nac barco. ¹⁹ Chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ictā'a'ncu'tunān calhāxcu'huā'lh jā napina'.

²⁰ Jesús kelhtīlh:

—Tanquihui' taka'lhī ixlu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'ic'htata.

²¹ Ā'chā'tin tī ī'scu'jni' ixuanī't, xla' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquimāxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

²² Jesús kelhtīlh:

—Caquistāla'ni'. Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'.

Jesús cāmāca'csnīlh ū'ni' ē mar

Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25

²³ Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tatā'tojōlh ī'scujnu'nī'n. ²⁴ A'cxni' ixtatacutmā'nalh, xamaktin tzuculh palha' ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco. Jesús ī'lhtatamā'lh. ²⁵ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh ē tahuanilh:

—jMāpa'ksīni', caquilāmakapūtāxtūj! jTā'ktzīmā'naujtza'!

²⁶ Jesús cākelhtīlh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? jJā tzej a'ka'ī'yā'tit!

Palaj tunca tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē mar. Chuntza' ca'cslalh. ²⁷ Chi'xcuui'n talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Tichūyā chi'xcu' xla'? jHasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatni'!

Chā'tu' chi'xcuui'n xalanī'n nac Gadara tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n

Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39

²⁸ Ixtuntacut nac xcān ixuī'lh a'ktin ti'ya't jā huanican Gadara. A'cxni' Jesús chā'lh a'ntza', tatalacatzuna'jīlh chā'tu' chi'xcuui'n tī ixtahui'lāna'ncha' nac lhu'cu'. Ixchā'tu'ca'n ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n ē ixtachuyā ē ixtamekē'klhana'n. Jā tī chā'tin ixtatētāxtucu'tun a'ntza' ixpālacataca'n tzamā' chā'tu'. ²⁹ Tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—Icca'tzīyāuj hui'x ī'Ska'ta' Dios. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'nāuj? ¿Ē ta't naquilāmakapātīnīnāuj a'cxni' jāna'j lakchā'n quilhtamacuj tū līlhcānancanī't?

³⁰ Jā makat a'ntza' ixtahuā'yamā'nalh lhūhua' pa'xnī'n. ³¹ Jā tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Palh naquilāmāxtuyāuj na ixpūlacni'ca'n chi'xcuui'n, caquilāmakxtekui na'īctanūyāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

³² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Capintittza'.

Jā tzeza ū'nī'n cāpūlactaxtulh chi'xcuui'n ē tapūlactajōlh na ixpūlacni'ca'n lhūhua' pa'xnī'n. Palaj tunca lhūhua' pa'xnī'n tatu'jnuntēlha ta'a'lh nac cā'lacatampān ē tatojōcha' nac xcān ē a'ntza' tajicsua'kō'lh.

³³ Chi'xcuui'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh lhūhua' pa'xnī'n, xlaca'n tajicua'nli ē tatu'jnulh nac cā'lacchicni'. A'cxni' tachā'lh, tahuankō'lh ixlīpō'ktu tū cā'a'kspulalh chi'xcuui'n tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'ni'. ³⁴ Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' talaka'lh Jesús jā ixuī'lh. A'cxni' tachā'lh a'ntza', tasqui'ni'lh Jesús cataxtulh na ixti'ya'tca'n.

9

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcāhuī'huananī't

Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26

¹ Palaj tunca Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān ē chā'lh nac Capernaum jā nā ixcā'lacchicni'.

² Līmini'cancha' chā'tin chi'xcu' tī i'xcāhuī'huananī't ē tī ixmā'lh na ixtalajni'. A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī'ni' ixlīti'huī'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Catahui'xcāni', quinka'hua'cha. Quit
icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

³ Palaj tunca makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli: “Huā'mā' chi'xcu' mālākchā'nīmā'lh Dios. Nūn tī chā'tin chi'xcu' tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.” ⁴ Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n?

⁵ Icuanihtza' ta'jatatlani': “Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'.

Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē catlā'hua'nti”, chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlicāna' tzeyanli.

⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhui't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' tī i'xcāhuī'huananī't:

—Catā'kaqui' ē casmi'li' mipūtama' ē capit na minchic.

⁷ Palaj tunca chi'xcu' tā'kaqui'lh ē lē'lh ixpūtama' ē a'lh na ixchic. ⁸ Tachi'xcuhui't, a'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Tamakapāxui'lh Dios tī ixcāmaxqui'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn chi'xcuhui'n.

Mateo tzuculh stālani' Jesús

Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32

⁹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', laktzī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Mateo. Xla' ixuī'lh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē huanica:

—Caquistāla'ni'.

Palaj tunca Mateo tāyalh ē stālani'lh.

¹⁰ A'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh na ixchic Mateo, tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chi'xcuhui'n. Ixlīpō'ktuca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús ē i'scujnu'nī'n.

¹¹ A'cxni' makapitzīn fariseos talaktzī'lh huā'mā', xlaca'n takelhasqui'nīlh i'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata mimākelhtahua'kē'ni'ca'n cātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn tī jā tzeyā chi'xcuhui'n?

¹² Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn ē cāhuanilh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān ta'jatatlani' tamaclacasqui'n. ¹³ Capintit ē casca'ttit tū huanicu'tun huā'mā' tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios: “Quit ā'chulā' iclacasqui'n nacālakahu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Jā iclacasqui'n naquilālahuī'līyāuj animalh.” Chuntza' tzo'kcanī't.

Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuui't tī taca'tzi jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39

¹⁴ Ā'līstān tī ixtastālani' Juan Mā'kpaxīni', xlaca'n talakmilh Jesús. Takelhasqui'nīlh:

—Quina'n ē fariseos maklhūhua' jā icuā'yanāuj pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios. ¿Tū ixpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē natalīpuhuan tī cā'invitarlīcan jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', jā talīpuhuan. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' natalīpuhuan ē jā catitahuā'yalh ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

¹⁶ Jesús cāhuanipālhl:

—Jā tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'tza'. Xasāsti' lu'xu' natā'timī ē ā'chulā' naxtī'ta xamasni'. ¹⁷ Xaxcān uva tū jā xaxcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan, jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catihuanli ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús. (Ū'tza' huā'mā' līchihuīna'mā'lh ixtamāsu'yunca'n israelitas ē ixtamāsu'yun Jesús tū xasāsti'.)

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlū'xu' Jesús

Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56

¹⁸ Līhuan Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'lh chā'tin xapuxcu' israelitas. Xla' tatzokostani'lh na ixlacatīn Jesús ē huanilh:

—Nīlhcus quintzu'ma'jāt. Masqui nīlhtza', palh hui'x napina' ē namacaxa'ma'ya', xla' nalacastālancuana'n.

¹⁹ Jesús tāyalh ē tā'a'lh chī'xcu'. Nā ī'scujnu'nī'n nā tatā'a'lh.

²⁰ Palaj tunca milh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhītza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. Laktalacatzuna'jīlh ixchakēn Jesús ē xa'mani'lh ixquilhtūn ixlū'xu'. ²¹ Puhuanli chuntza': “Xmān ca'icxa'mani'lh ixlū'xu' ē na'ictzeyan”, puhuanli. ²² Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh puscāt ē huanilh:

—Catahui'xcāni', quintzu'ma'jāt. Tzeyani'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Xlītza'la tzeyanli tunca.

²³ A'cxni' Jesús chā'lh na ixchic xapuxcu' israelitas, cālaktzī'lh músicos tī natatā'a'n a'cxni' namā'cnūcan. Tachi'xcuui't ixtata'samā'nalh. ²⁴ Jesús cāhuanilh:

—Catapānū'tit huā'tzā'. Tzu'ma'jāt jā nīnī't. Xmān lh-tatamā'lh.

Xlaca'n talīlitzī'nli.

²⁵ A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh tachi'xcuui't, xla' tanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt ē macachi'palh. Tzu'ma'jāt tā'kaquī'lh.

²⁶ Calhāxcuua'lh ixā'tun tamacni' a'kahuanli tū a'kspulalh tzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

²⁷ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh a'ntza', tatzuculh tastālanī' chā'tu' lakatzī'nī'n. Palha' tahuanih:

—jCaquilālakalhu'manui, hui'x tī ixtā'nat David!

²⁸ A'cxni' Jesús tanūlh nac chic, lakatzī'nī'n tatala-catzuna'jīlh. Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē a'ka'ī'yā'tit tzē na'iccāmālacahuānīyān?

Takelhtīlh:

—Chuntza' ica'ka'ī'yāuj, Māpa'ksīni'.

²⁹ Palaj tunca Jesús cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n ē cāhuanilh:

—Calalh chuntza' chī a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ Tatzeyalh ixlakastapunca'n ē talacahuāna'lh. Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Tzē'k caca'tzītit ē jā tī chā'tin namāca'tzīnī'yā'tit.

³¹ Masqui chuntza' cāhuanica, a'cxni' tataxtulh xlaca'n tatzuculh tahuani chā'tin chā'tin tū cātlahuani'lh Jesús. Ū'tza' talīca'tzīkō'lh calhāxcuua'lh nac huā'mā' ti'ya't.

Jesús mātzeyīlh kō'ko'

³² A'cxni' jāna'j ixtataxtu tī lakatzī'nī'n ixtahuanī't, a'cxni' līmini'ca Jesús chā'tin kō'ko'. Kō'ko' ixka'lhī jā tzeya ū'ni'.

³³ A'cxni' Jesús māxtulh jā tzeya ū'ni', palaj tunca tzuculh chihuīna'n kō'ko'. Tachi'xcuui't talī'a'cnīlh ē tahuani:

—Jā maktin iclaktzī'nī'tauj ixtā'chuntza' huā'mā' na quinti'ya'tca'n israelitas.

³⁴ Fariseos, xlaca'n ixtahuan:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlīmāpa'ksīn tī xapuxcu' jā tzeya ū'nī'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeya ū'ni'.

Jesús cālakalhu'manli tachi'xcuui't

³⁵ Jesús ixtētāxtutēlha a'katunu' nac cā'lacchicni' ē ranchujnu'. Ixtētānūtēlha a'katunu' na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu. Ixcā'a'kchihuīna'ni' chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā ixcāmātzeyī catūhuālh tā'jatāt ē taca'tzanajuāt.

³⁶ A'cxni' cālaktzī'lh tachi'xcuui't, cālakalhu'manli ixpālacata ixcālī'a'ktuyumā'lh ē ixtaxlajuanani'. Cālaktzī'lh hua'chī purecu' tī jā ixtaka'lhī ixmaktaka'lhna'ca'n.

³⁷ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixlicāna' lhūhua' a'nan tī ta'a'ka'ī'cu'tun. Xlaca'n ixtā'chuntza' jā sputacus tasācua'n tī nata'ī'nin ē lhūhua' lanānī't. ³⁸ Ū'tza' nalīsqui'ni'yā'tit Dios cacāmacamilh chī'xcu'huī'n tī nacāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī a'ka'ī'cu'tun —cāhuanilh.

10

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n

Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16

¹ Xlītza'la Jesús cāmāta'satīnīnī'lh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeza ū'nī'n ē nacāmātzeyī catūhuālh ta'jatāt ē taca'tzanajuāt.

² Tzamā' kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē xlaca'n tī cāmāpacu'huīcan apóstoles. Xapūla, xla' Simón tī ixli'a'ktu' ixtacu'huīni' Pedro, ē ī'stancu Andrés; ē nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo; ³ ē nā Felipe ē Bartolomé ē Tomás ē Mateo tī mātā'jīni' ixuanī't; ē nā Jacobo tī ixka'hua'cha Alfeo; ē Lebeo tī ixmāpācu'huīcan Tadeo; ⁴ ē nā Simón tī ixtapa'ksīni' partido cananista; ē nā Judas Iscariote tī ā'līstān macāmāstā'lh Jesús.

Jesús cāmāpa'ksīlh kelhacāujtu' natalīmāsu'yu ixtachihuīn Dios

Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6

⁵ A'cxni' Jesús cāmacā'lh tzamā' kelhacāujtu', xla' chuntza' cāmāpa'ksīlh ē cāhuanilh:

—Jā catipintit timāsu'yu'yā'tit jā tahuī'lāna'ncha' xlaca'n tī jā israelitas ē jā titanū'yā'tit na ixcā'lacchicni'ca'n samaritanos. ⁶ Napinā'tit nacāmāsu'yuni'yā'tit xalanī'n nac Israel. Xlaca'n hua'chī purecu' tī tatza'nkānī't. ⁷ Capintit ē na'a'kchihuīna'nā'tit chuntza': “Talacatzuna'jīmā'lhtza' a'cxni' natasu'yu chī Dios nacāmāpa'ksīni'nkō'.” ⁸ Cacāmātzeyī'tit ta'jatatlanī'n ē cacāmālacastālcuanī'tit nīnī'n. Cacāmātzeyī'tit leproso tī cāmasni'mā'nalh ixquinī'tca'n ē cacāmāxtutit jā tzeza ū'nī'n. Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit huā'mā' lītlī'huī'qui tū iccāmaxquī'yān ē chuntza' jā caticāmātā'jī'tit a'cxni' nacālīmātzeyī'yā'tit quilītlī'huī'qui.

⁹ Jā camojō'tit tumīn ixla' oro nūn ixla' plata nūn ixla' cobre na mimbolsaca'n a'cxni' napinā'tit. ¹⁰ Jā calī'pintit mimorrallhca'n nūn pūtu' milu'xu'ca'n. Xmān nali'pinā'tit milu'xu'ca'n tū lhakā'nī'ta'ntit. Jā nali'pinā'tit nūn cacłhi' nūn mimpāla'cca'n. Tī māsuyumā'lh ixtachihuīn Dios maclacasqui'n namāhuī'can jā māsuyumā'lh.

¹¹ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' o a'ktin nac rancho, naputzayā'tit chā'tin tzeza chī'xcu' tī nacāmānūyān na ixchic. Natachokoyā'chipitit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹² A'cxni' natanū'yā'tit nac chīc, nacāhuaniyā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahualh tī tahuī'lāna'lh

huā'tzā' nac chic." ¹³ Palh cā'tapāxuhuān cātamānūyān na ixchicca'n, Dios nacāsicua'lanātlahua ē nā hui'xina'n. Palh jā cātamānūcu'tunān na ixchicca'n, xlaca'n jā caticāsicua'lanātlahuaca. ¹⁴ Palh jā cātamānūyān a'ktin nac chic o a'ktin nac cā'lacchicni', ē palh jā cātakexmatni'yān, palaj tunca cataxtutit. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja po'kxni'. Chuntza' nalīmāsu'yuyā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. ¹⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namin quilhtamacuj ē Dios nacāputzāna'nīkō', xlaca'n natapātīni'n. Dios ā'chulā' nacālakahu'man xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra ē jā xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' tī jā takexmatcu'tun —huanli Jesús.

Cāputzastālani'can tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—¡Cuenta catlahua'tit! Quit iccāmacā'nān ē nalītaxtuyā'tit hua'chi purecu' na ixpu'nanca'n lobos. Skalalh cahuantit hua'chi lūhua'. Calā'tit hua'chi tantzsnān tū ca'csua'. ¹⁷ Catamaktaka'lhtit. Chi'xcu'huī'n nacātamacamaxquī'cu'tunān māpa'ksīni'nī'n ē nacātatuscān na ixtemploca'n israelitas. ¹⁸ Nacātamālacapū'yān na ixlacatīnca'n gobernadores ē reyes xmān quimpālacata. Chuntza' tzē nacāhuani'yā'tit xatze tachihuīn ē nā nacāhuani'yā'tit tī jā israelitas. ¹⁹ Jā catilī'a'ktuyuntit chī nalītamaktāyayā'tit ē chī nacākelhtiyā'tit a'cxni' nacātamacamaxquī'yān māpa'ksīni'nī'n. A'cxni' nachipinā'tit a'ntza', Dios nacāmāca'tzīnīyān tū nacāhuani'yā'tit xlaca'n. ²⁰ Jā xmān mintachihuīnca'n tū nachihuīna'nā'tit. Espīritu Santo, ū'tza' tī nacāmāchihuīnīyān.

²¹ 'Chi'xcu'huī'n natamacamāstā' ixtā'timīnca'n nacāmāknīcan ē xanatātana' natamacamāstā' ixcamana'ca'n. Ka'hua'chan natatā'lāquiclhaktzī'n ixnatātana'ca'n ē natamāmaknīnīni'n. ²² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't nacātaquiclhaktzī'nān ixpālacata quilātapa'ksīni'yāuj quit. Tī tzancs natatāya ē jā natataxtutāya na quintej masqui tapātīni'mā'nalh, ū'tunu'n nacāmākapūtāxtūcan.

²³ 'A'cxni' nacātaputzastālani'yān a'ktin nac cā'lacchicni', cataxtutit ē capintit ā'lacatin. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Jā catitētāxtukō'tit ixlīpō'ktuca'n ixcā'lacchicni'ca'n israelitas namāsu'yuyā'tit quintachihuīn a'cxni' namimpala Chi'xcu' xalā' Tālh mā'n.

²⁴ 'Ā'chulā' ixlacasqui'nca xamākelhtahua'kē'ni' ē jā tī sca'tmā'lh. Ā'chulā' ixlacasqui'nca patrón ē jā tasācua'. ²⁵ Līpāxuhua tī sca'tmā'lh ē tzē namālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni' ē nā tasācua' tī tzē namālakchā'nī ixpatrón. Palh lakapalacani'ttza' tī māpa'ksīni'n nac chic ē māpācu'huīcani'ttza' Beelzebú, ā'chulā' nacālakapalacan

ā'makapitzīn xalanī'n nac huā'mā' chic —cāhuanilh Jesús. (Tū huanli Jesús ixlīchihuīna'mā'lh xla' ē nā ī'scujnu'nī'n.)

Tīchu najicua'ni'can

Lc. 12:2-9

²⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' jā caticājicua'ni'tit tachi'xcuhuī't. Ixlipō'ktu tū tatzē'knī't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tatzē'kni'cus, naca'tzikō'can. ²⁷ Tū quit iccāhuaniyān xmān hui'xina'n, ū'tza' nacāhuaniyā'tit cā'lhūhua'lacatīn. Tū quit tzē'k iccāhuaniyān, ū'tza' palha' nahuanā'tit calhāxcuhuālh. ²⁸ Jā caticājicua'ni'tit chi'xcuhuī'n tī tzē natamaknī mimacni'ca'n ē jāla tamāpa'ksī milīstacna'ca'n. Najicua'ni'yā'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtū mimacni'ca'n ē milīstacna'ca'n nac pūpātīn.

²⁹ ¿Chī nalistā'can xalacstīn spūnī'n? Stā'can tantu' ē jā tapalaxla'. QuinTāta'ca'n nac a'kapūn cuenta natlahua a'cxni' minācha' a'ktin xalacstīn spūnī'n. ³⁰ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'ta'n kenatunu'. ³¹ Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit. Hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā xalacstīn spūnī'n —huanli Jesús.

Tī natahuan cā'lhūhua'lacatīn tā'tapa'ksī Cristo

Lc. 12:8-9

³² Jesús cāhuanipālh:

—Catīxcuhuālh tī nahuan na ixlalatīn tachi'xcuhuī't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlalatīn quinTāta'ca'n nac a'kapūn: “Xla' quintapa'ksīni' quit.” ³³ Tī naquinkelhtatzē'ka cā'lhūhua'lacatīn, xlaca'n quit na'iccākelhtatzē'ka a'cxni' natatāya na ixlalatīn quinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn.

Jesús cāmāpāpitzī tachi'xcuhuī't

Lc. 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tipuhua'nā'tit palh quit icmilh ixpālacata a'ktin nala ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't ē chuntza' jā talālīsītzī'ni'lh nac cā'quilhtamacuj. Jā ū'tza' quintascujūt. Na'iccāmāpāpitziyān. ³⁵ Chī'xcu' natā'lāquiclhaktzī'n ixka'hua'cha. É tzu'ma'jāt natā'lāquiclhaktzī'n ixtzī'. É nā puscāt natā'lāquiclhaktzī'n ixpuhuitī'. ³⁶ Chā'tin chi'xcu' tā'lāquiclhaktzi' nahuan xalanī'n na ixchic.

³⁷ Tī ā'chulā' natapāxquī' ixtzī'ca'n o ixtāta'ca'n ē jā quit, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. Nā tī ā'chulā' natapāxquī' ixka'hua'chaca'n o ixtzu'ma'jātca'n ē jā quit, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁸ Tī jāla tatāyani' tū nacā'a'kspula quimpālacata, xlaca'n jā minī'ni' naquintatapa'ksīni' quit. ³⁹ Tī natataxtutāya na quintej ē jā

tapātīni'ncu'tun quimpālacata, xlaça'n jā catitaka'lhīlh ixlata-matça'n nac a'kapūn. Tī natapātīni'n masqui ixtalīnīlh quimpālacata, xlaça'n nacāmakaçūtaxtūcan.

Tū natlajacan

Mr. 9:41

⁴⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh nata'a'ka'ī'ni' tū hui'xina'n nacāhuani'yā'tit, nā chuntza' nata'a'ka'ī'ni' tū quit icuan. Palh catīhuālh nata'a'ka'ī'ni' tū icuan, nā chuntza' nata'a'ka'ī'ni' tū quimacamilh. ⁴¹ Palh catīhuālh natalakachi'xcuhuī' chā'tin a'kchihuīna' ixpālacata taca'tzī Dios macamini't, chuntza' ū'tunu'n natatlaja lacxtim hua'chi a'kchihuīna'. Palh catīhuālh natalakachi'xcuhuī' chā'tin tzeyā chi'xcu' xmān ixpālacata tze xla', chuntza' ū'tunu'n lacxtim natatlaja hua'chi tzeyā chi'xcu'. ⁴² Palh chā'tin natā'hua' macsti'na'j xcān xmān ixpālacata quintapa'ksīni' quit ē palh natā'hua' masqui catīhuālh chi'xcu', Dios naxokoni' xla' —huanli Jesús.

11

Ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Lc. 7:18-35

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh Ī'scujnu'nī'n, taxtulh a'ntza' ē a'lh. Ixtētaxtutēlha ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'jatna' namāsu'yu ē na'a'kchihuīna'n.

² Juan Mā'kpaxīni' ixtanūmā'lh nac pūlāchī'n. A'cxni' māca'tzīnīca tū ixtlahuamā'lh Jesús, palaj tunca cāmacā'lh chā'tu' Ī'scujnu'nī'n natalaka'n Jesús ³ ē natakelhasqui'nī:

—¿Ē hui'x Cristo tī namin o ixlacasqui'nca na'icka'lhīyāujcus ā'chā'tin?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Cataspī'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. ⁵ Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē lū'ntū'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinīca'n, xlaça'n tatzeyan. Tī jā ixtakexmata, chuhua'j takexmatatza'. Nā cāmālacastālancuanīcanī't tī ixtanīnī'ttza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālīmakapūtaxtūcan tī talīpuhuahuī'lāna'lh. ⁶ Līpāxuhua tī pō'ktu quilhtamacuj quintalīpāhuamā'nalh —cāhuanilh.

⁷ A'cxni' xlaça'n ixta'a'nī't, Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuhuī't ixpālacata Juan. Cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chi'xcu' tī hua'chi pūlactin pa'lhma' tū lacachiquilh ū'ni'? ⁸ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī tzēhuanī't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu

quilhtamacuj tzēhuanī't talhakā'nānī't, xla'ca'n tahuī'lāna'lh na ixchicca'n reyes. ⁹ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca ti'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlīcāna', ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ¹⁰ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' litatzo'knī't huā'mā' Juan na ixtachihuīn Dios:

Na'icmacā'n quīna'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tū iccāhuaniyān. Na ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcuhuī't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan. Masqui xla' ka'tla' a'kchihuīna' ixuanī't, tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' ka'tla' xla' ē jā Juan.

¹² 'Hasta a'cxni' tzuculh a'kchihuīna'n Juan Mā'kpaxīni', maklhūhua' titanūcu'tunli jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hua'chi tataquitzimā'nalh natasātanū. ¹³ Ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n ixtalīchihuīna'mā'nalh chī namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios namāpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Nā chuntza' tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Talīchihuīna'nli hasta a'cxni' milh Juan. ¹⁴ Masqui jā cati'a'ka'ī'ni'cu'tuntit tū huanli makāstza', huā'mā' Juan ū'tza' a'kchihuīna' Elías tī ixka'lhīpā'na'ntit. ¹⁵ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit.

¹⁶ ¿Chī na'iccālīmālakhā'nīyāuj chi'xcuhuī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? Hua'chi lacstīn tatasu'yu tī takamāna'mā'nalh nac litamāuj. Cātā'ta'sa ixtā'lacstīn ē tahuani: ¹⁷ "A'cxni' quīna'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatītī ē jā tlītī. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui', hui'xina'n jā lakatītī ē jā calhua'ntit. ¿Tūchu laca'squi'nā'tit?" tahuani. ¹⁸ Milh Juan ē jā ko'tli ē makatunu' jā huā'yalh pō'ktu quilhtamacuj. Hui'xina'n lē'ksa'nā'tit ē hua'nā'tit palh xla' ka'lhī jā tzeya ū'ni'. ¹⁹ Ā'līstān quit icmilh. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē icua' xcān ē catūxcuhuālh quīmālacnūni'can ē pō'ktu quilhtamacuj icuā'yan. Nā quīlālē'ksa'nāuj ē hua'nā'tit palh quit laktza' iclīhuā'yan ē laktza' iclīkō'tnun. Hua'nā'tit quit ixamigoca'n mātā'jīni'nī'n ē tī tatlahua tū jā tze. Tī ta'a'ka'ī', xla'ca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Lc. 10:13-15

²⁰ Xlītza'la Jesús tzuculh cālacaquilhnī xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' jā tlhualh lhūhua' lī'a'cnīn. Cālacaquilhnīlh tachi'xcuhuī't ixpālacata jā ixtalakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanilh:

²¹ —Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazīn ē xalanī'n nac Betsaida. Nalīlīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ī'tit. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'itātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza'

ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlu'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixtatasu'yulh ixtalīpuhuan ixpālacata ixcuentaca'n. ²² Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', hui'xina'n ā'chulā' nacātamakapātīnīnān ē jā xalanī'n nac Tiro ē Sidón. ²³ Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ꝿē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit hasta nac pūpātīn. Palh ixcātlahuacancha' cahuālh li'a'cnīn nac cā'lacchicni' Sodoma tū cātlahuacanī't na milacpu'na'ī'tātca'n, ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' Dios jā ixmālakspūtūlh cā'lacchicni'. ²⁴ Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xlaca'n xalanī'n nac Sodoma ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' lacatzuna'j nac Sodoma —huanli Jesús.

Jesús huanli: Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxīyān

Lc. 10:21-22

²⁵ Xlītza'la Jesús orarlilh ē huanli:

—QuinTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī lakskalalhna'. ²⁶ Ū'tza' chuntza' chī mintalacapāstacni'.

²⁷ Cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī huī'lh ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ixlīDios quinTāta', xmān quit ī'Ska'ta'. Nā nat-aca'tzī xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'. ²⁸ Cata'ntit milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī makca'tzīyā'tit tzi'nca tū tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē palha' scujpā'na'ntit namakapāxuī'yā'tit Dios. Cata'ntit ē quit na'iccāmājaxīyān. ²⁹ Caquilākexmatni'uj ē caquilāmaksca'tui. Līlacatzucu na'iccāhuanilē'nān ē quit jā ka'tla' icmakca'tzī. Chuntza' jā nacātamāmakchuyīyān. ³⁰ Jā jicslīhua' quin-tamāsu'yun ē tzē namākentaxtūyā'tit —huanli Jesús.

12

Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n

Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5

¹ Ā'līstān Jesús ixtētaxtumā'lh nac cā'tacuxtu. Quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ī'scujnu'nī'n ixtatzī'ncsatza' ē tatzuculh ta'ī' pātīn pātu' tza'ktza' ē tahua'lh.

² A'cxni' fariseos talaktzī'lh, tahuanilh Jesús:

—Cala'ktzī'. Tascujmā'nalh miscujnu'nī'n ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Moisés.

³ Jesús cākelhtīlh ē cāhuanilh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Ixtzi'ncsatza' xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh. ⁴ Tatanūlh na ixchic Dios ē tahua'lh pāntzīn tū ixmālacnūni'canī't Dios. Jā minī'ni' ixtahua'lh huā'mā' pāntzīn. Xmān pālejni' tzē natahua'. ⁵ ¿Ē chā jā likelhtahua'kanī'ta'ntit nac līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés? Pālejni' tī tascuja xaka'tla' nac templo pō'ktu quilhtamacuj tamākentaxtū ixtascujūtca'n. Masqui tatlahua tū jā minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan, jā tī chā'tin puhuan xlaca'n tatlahua tū jā tze. Jā puhuancan xlaca'n jā takexmatni' līmāpa'ksīn. ⁶ Iccāhuaniyān huā'tzā' hui'lh catīhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā xaka'tla' templo. ⁷ Hui'xina'n jā ca'tzīnī'ta'ntit tū huanicu'tun jā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quit iclacasqui'n nacālakahu'manā'tit ā'makapitzīn ē jā iclacasqui'n naquilālahui'liyāuj animalh.” Palh ixca'tzī'tit cahuālh huā'mā' tachihuīn ixpālacata cālakahu'mancan, jā ixcālīmālacsu'yutit quiscujnu'nī'n tī jā tatlahuamā'nalh tū jā tze. ⁸ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni'n tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī ixmacascācni'

Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11

⁹ Xlītza'la Jesús taxtulh a'ntza' ē tanūlh a'ktin na ixtemploca'n israelitas. ¹⁰ Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni'. Ixputzamā'ca chī nalīmālacsu'yucan Jesús, ē kelhasqui'nīca:

—¿Ē tzē mātzeyīcan ta'jatatlani' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Palh hui'xina'n ixka'lhī'tit mimpurecu'ca'n tū ixtojōlh nac pūlmā'n pūlhu'cu', ¿ē jā ixtimācu'tutit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¹² Ā'chulā' ixtapalh chā'tin chi'xcu' ē jā lakatīn purecu'. Chuntza' tzē tlahuani'can ā'chā'tin tū xatze ē maktāyacan ā'chā'tin masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan.

¹³ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxni' stu'ncli ixmacan, ixtzeyanī'ttza' ē ixtā'chuntza' huanli kentīn ixmacan. ¹⁴ Palaj tunca tataxtulh fariseos ē talacapāstacli chī natalīmāmāknīnī'n Jesús.

Isaías tzo'kli tū na'akspula Jesús

¹⁵ A'cxni' Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh, ē a'lh ā'lacatin ē līlhūhua' tastālani'lh. Jesús cāmātzeyīkō'lh ta'jatatlani'n ¹⁶ ē cāmāpa'ksīlh jā catahuanli tīchu xla'. ¹⁷ Chuntza' tlhualh namākentaxtū chī a'kchihuīna'nli profeta Isaías a'cxni' tzo'kli tū huanli Dios:

¹⁸ Huā'mā' quintasācua' tī iclacsacī ē laktza' icpāxquī' ē xla' quimakapāxūi.

QuinEspíritu natā'a'n ē nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzej
na'icputzāna'nīkō'.

19 Xla' jā nalacaquilhñini'n ē jā nata'sa.

Jā palha' nachihuīna'n nac cā'tejen ixpālacata cuenta natlahua-
can xla'.

20 Xla' nacāmaktāya tī jā lactli'hui'quin tī hua'chi cha'ncat tū
xaxmū'hua.

Jā nacālakkama'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'.

Xlaca'n hua'chi pūcās tū jā tzej māxkakēni'n ē slam slam la.

Nacāmaktāya hasta a'cxni' xla' nacāmāpa'ksikō' ixlīpō'ktuca'n
tachi'xcuhui't nac cā'ti'ya'tna'.

21 Tachi'xcuhui't nata'a'ka'ī'.

Chuntza' tzo'kli profeta Isaías.

Huanca Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10

22 Xlītza'la lē'ni'ca Jesús chā'tin chi'xcu' tī lakatzī'n ē kō'ko'
ixuanī't ixpālacata ixka'lhī jā tzeza ū'ni'. Jesús mātzeyīlh ē tzej
ixlaktzī'n ē tzuculh chihuīna'n. 23 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't
talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj?

24 A'cxni' fariseos takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' ka'lhī ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu'
jā tzeza ū'ni'n. Ū'tza' cālīmāxtulh jā tzeza ū'ni'n.

25 Jesús ixca'tzī tū ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapāpitzi ē talātucsa, jāla
tamāpa'ksīni'n lakmaj. Natalāmālakspūtūkō'. Palh xalanī'n
a'ktin cā'lacchicni' o a'ktin familia tatapāpitzi ē talātucsa, jā
catitatāyani'lh. 26 Palh ixlītlī'hui'qui xapuxcu' jā tzeza ū'ni'n tū
iclīmāxtu ā'a'ktin jā tzeza ū'ni', chuntza' talītapāpitzi lītlī'hui'qui.
Jā catitāyani'lh. 27 Hui'xina'n hua'nā'tit quit iccālīmāxtu
jā tzeza ū'ni'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¿Tīchu ixlītlī'hui'qui
tū talīmāxtu jā tzeza ū'ni'n xlaca'n tī cātatapa'ksīni'yān
hui'xina'n? Chuntza' xlaca'n tamāsu'yu jā ixlīcāna' tū
quilālīmālacsu'yuyāuj. 28 Tū quit iccālīmāxtu jā tzeza ū'ni'n,
ū'tza' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. Ū'tza' huanicu'tun Dios
cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'nkō' huā'tzā' nac
cā'ti'ya'tna'.

29 'Jāla tanūcan namakka'lhāncan catūhuālh na ixchic
tlī'hui'qui chi'xcu' palh jā pūla nachī'can tzamā' chi'xcu'.

30 'Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun ū'tza' quiclh quilaktzī'n. Tī jā
quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

31 'Ū'tza' iccālīhuaniyān masqui tzē nacāmātza'nkēna'ni'can
ixlīpō'ktuca'n ixcuentaca'n tachi'xcuhui't ē catūxcuhuālh
jā tze tū tahuan, palh catīhuālh nahuan jā tze tū tlahua
Espīritu Santo, xla' jāla catīmātza'nkēna'ni'ca. 32 Palh

catihuālh cachihuālh huani Chi'xcu' xala' Tālmā'n, namātza'nkēna'ni'can. Palh catihuālh nahuan jā tze tū tlhua Espíritu Santo, xla' jā catimātza'nkēna'ni'ca nūn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nūn nac ā'a'ktin cā'quilhtamacuj tū namin —huanli Jesús.

Qui'hui' lilakapascan ixtahua'ca't

Lc. 6:43-45

³³Jesús cāhuanipālh:

—Palh tze qui'hui', namāstā' xatze ixtahua'ca't. Palh jā tze qui'hui', jā catimāstā'lh xatze ixtahua'ca't. Chī māstā' ixtahua'ca't, chuntza' lilakapascan qui'hui'. ³⁴Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū ka'lhī tū laknīcan masqui tzēhuanī't tasu'yu. ¿Chī nacālīquilhtaxuyān tachihuīn tū tze a'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n? Chuntza' chī lacapāstacā'tit, chuntza' nachihuīna'nā'tit. ³⁵Tze ixtachihuīn chā'tin tze ya chi'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze ixtachihuīn chā'tin jā tze ya chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. ³⁶Iccāhuaniyān namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō'. A'cxni' nala, ixlacasqui'nca ixlipō'ktuca'n tachi'xcu' natahuani Dios tūchu ixpālacata catūhuālh tachihuīn tū tlakaj tahuani. ³⁷Chuntza' chī chihuīna'nī'ta'ntit, chuntza' nacātalīputzāna'ni'yān palh lactze o jā lactze hui'xina'n —huanli Jesús.

Tachi'xcu'huī't tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mr. 8:12; Lc. 11:29-32

³⁸Xlī'tza'la makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', quina'n iclaktzī'ncu'tunāuj a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn naquilālīmāsu'yuni'yāuj palh ixlīcāna' Dios macaminī'ta'n.

³⁹Jesús cākelhtīlh:

—Tachi'xcu'huī't tī jā tze ē tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n tasqui'n a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn chī tū a'kspulalh Jonás. ⁴⁰A'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' Jonás ixtojōmā'lh na ixpūlacni' ka'tla' squī'ti' ē xalakahuan taxtulh. Nā chuntza' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n nā na'ictojō a'ktu'tun quilhtamacuj ē a'ktu'tun tzi'sni' na ixpūlacni' ti'ya't. ⁴¹Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naputzāna'nīkō'can. A'cxni' nala huā'mā', xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nīnive natatāya ē nacātamālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē lī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás. ⁴²Nā reina tī ixmāpa'ksīni'n

nac Sabá natāya ē nacāmālacsu'yuyān a'cxni' namin quilhtamacuj tū naputzāna'nīkō'can. Nacālimālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj —huanli Jesús.

Jā tzeya ū'ni' tū quītaspi'tpala

Lc. 11:24-26

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' a'ktin jā tzeya ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', nalatā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: ⁴⁴ “Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēni'.” A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnananī't, ē jā tī chā'tin hui'lh. ⁴⁵ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tzeya ū'ni'n tī ā'chulā' xalīhua'ca'lhtza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natalatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' jā tze tzamā' chi'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeya ū'ni'. Nā chuntza' nacā'a'kspula xlaca'n tī jā tze ē tahui'lāna'lh chuhua'j.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21

⁴⁶ Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus tachi'xcuhuī't a'cxni' tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn. Ixtalayāna'lh nac kēpūn ē ixtatā'chihuīna'ncu'tun Jesús. ⁴⁷ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē mat tatā'chihuīna'ncu'tunān.

⁴⁸ Jesús kelhtīlh tī ixmāca'tzīnīnī't:

—¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

⁴⁹ Palaj tunca Jesús cāmacahuanilh ī'scujnu'nī'n ē huanli:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ⁵⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tunu'n quintā'timīn ē quintzī'.

13

Cha'nāna'

Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Huā'mā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac chic ē a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān. ² Lhūhua' tachi'xcuhuī't tatakēstokli jā ixuī'lh ē Jesús tojōlh a'ktin nac barco ē tahui'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ³ Palaj tunca cāhuanilh tū lītaca'tzīni'can nacāmāsu'yuni'. Chuntza' cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'nāna'n. ⁴ A'cxni' ixmā'ka'huani'mā'lh ixlīcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūni'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac

cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat
ixpālacata jā pūlh mā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chi'chini'lh, xapa'lhma'
scācli ē jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnecli. ⁷ Ā'makapitzīn
līcha'nat huampala tayujli nac cā'htucū'n. Lhtucu' tastacli ē
tamā'ktzī'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze nac ti'ya't ē
māstā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh a'ktin
ciento ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn
tamāstā'lh pu'xamacāuj. ⁹ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta cat-
lahua'tit —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh tū lītaca'tzīni'can

Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takel-
hasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj cālīmāsu'yuni'ya'
tachi'xcuui't tū lītaca'tzīni'can?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata
chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n jāla catitaca'tzīlh. ¹² Tī
nata'a'ka'ī', xlaca'n natasca'ta ē chuntza' natakexmata ē
ā'chulā' nata'a'ka'ī'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xlaca'n jā cati-
tasca'tli ē natapātza'nkā tū ixtaca'tzī. ¹³ Ū'tza' iccālīmāsu'yuni'
tū lītaca'tzīni'can. Masqui xlaca'n talaktzī'n, jā taca'tzī tū
huanicu'tun tū talaktzī'n. Ē masqui takexmata, jā taca'tzī tū
huanicu'tun. ¹⁴ Chuntza' xlaca'n tamākentaxtū chuntza' chī
huanli profeta Isaías jā tzo'kli chuntza':

Ixlīcāna' masqui nakexpa'tā'tit, jā catica'tzī'tit.

Masqui nalaktzī'nā'tit, jā cuenta catitlahua'tit.

¹⁵ Tachi'xcuui't hua'chi jā taka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n ē
cā'a'kachi'pacan ē cālakachi'pacan.

Chuntza' jā catitalacahuāna'lh ē jā catitakexmatali ē jāla catita-
lakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n.

Quit xa'iccāmātza'nkēna'ni'lh ē xa'iccāmātzeyīlh.

Chuntza' tzo'kli Isaías chī Dios huanli.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpāl'h:

—Līpāxuhua'yā'tit ixpālacata tzē lacahuāna'nā'tit ē tzē
kexpa'tā'tit ē nā tzē naca'tzīyā'tit. ¹⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān.
Tzamā' tū laktzī'mpā'na'ntit, ū'tza' ixtalaktzī'ncu'tun lhūhua'
a'kchihuīna'nī'n ē lhūhua' tzeya chi'xcuui'n ē jā talaktzī'lh.
Nā chuntza' tzamā' tū hui'xina'n kexpa'tā'tit, ū'tza' xlaca'n
ixtakexmatacu'tun ē jā takexmatali.

Jesús cāhuanilh tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15

¹⁸ Jesús cāhuanipāl'h:

—Chuhua'j cakexpa'ttit tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can
ixpālacata cha'nāna'. ¹⁹ Tī takexmata chī nala a'cxni' Dios

namāpa'ksīni'n ē jā cuenta tatlahua, xlaca'n hua'chi līcha'nat tū yujli nac tej. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēni tū tasca'tli. ²⁰ Līcha'nat tū yujli nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī. ²¹ Huā'mā' līcha'nat jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'k ē jā tāyani'lh. Nā chuntza' tachi'xcu'huī't tī jā tzej takexmata, xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakatī ē tamakxteka. ²² Līcha'nat tū yujli nac cā'lhtucū'n, ū'tza' tasu'yu hua'chi tī takexmata ē tasca'ta. Masqui takexmata, pō'ktu talacapāstaca chī natalīhuā'yan ē chī lacricujnu' natalīhuan. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmāxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī' ē ū'tza' huā'mā' hua'chi lhtucu' tū cāmā'ktzī'lh līcha'nat. ²³ Līcha'nat tū yujli jā xatze ti'ya't, ū'tza' hua'chi tī takexmata xatze tachihuīn ē tzej tasca'tli. Tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalīmakapāxūi Dios ē makapitzīn tzej taca'tzī. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū mās'tā'lh a'ktin ciento o tu'tumpu'xam o pu'xamācauj ixtahua'ca't —huanli Jesús.

Ixpālacata tū jā xatze līcha'nat

²⁴ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō' nala hua'chi a'cxni' chā'tin chi'xcu' cha'nli līcha'nat na ixcā'tacuxtu. ²⁵ A'ktin cā'tzī'sni' līhuan ī'lhtatamā'lh chi'xcu', ixtā'lāquichlaktzi' quīmā'ka'huani'lh tū jā tze līcha'nat. ²⁶ A'cxni' ī'stacmā'lhtza' tacha'nān a'cxni' tasu'yulh tū jā tze ya tacha'nān. ²⁷ Palaj tunca talakmilh ī'scujnu'nī'n chi'xcu' ē takelhasqui'nīlh ixpathronca'n: “¿Ē jā pō'ktu xatze līcha'nat cha'nti na mīncā'tacuxtu? ¿Chī līpu'nli huā'mā' tū jā tze ya tacha'nān?” ²⁸ Ixtēcu' cākelhtīlh: “Chā'tin quintā'lāquichlaktzi' quintlahuani'lh huā'mā'.” Palaj tunca tasācua'n takelhasqui'nīlh: “¿Ē lacasqui'na' na'īca'nāuj na'iccātampu'lhuyāuj tū jā tze pa'lhma'?” ²⁹ Xla' cākelhtīlh: “E'ē. Palhāsā' nacātampu'lu'yā'tit nā xatze tacha'nān. ³⁰ Xatze nacāmāxtekāuj lacxtim catastacli hasta a'cxni' na'ī'can. Na'iccāhuani tasācua'n tī nata'ī' palh pūla natataya tū jā tze pa'lhma' ē natapāchī' pixatunu' nalhcuyucan. Ā'līstān nata'ī' xatze tacha'nān ē natamāquī' na quimbodega.”

Xalīcha'nat mostaza

Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19

³¹ Jesús cāhuanipālh tū līca'tzīni'can:

—Chī natalīlhūhua'n tī nata'a'ka'ī'ni' Dios, ū'tza' nala hua'chi a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chi'xcu' na ixti'ya't. ³² Huā'mā' līcha'nat ixlīcāna' ā'chulā' xamacsti'nalj ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat. A'cxni' nastackō',

ka'tla' nahuan hasta ixtā'chuntza' a'katin qui'hui'. Spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n na ixpekenī'n.

Levadura

Lc. 13:20-21

³³ Jesús līmāsu'yupālh:

—Chī Dios nalīmāpa'ksīni'n nala hua'chi levadura tū nalitlahua puscāt maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

Jesús līmāsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mr. 4:33-34

³⁴ Pō'ktu huā'mā' Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huī't ē cālītā'chihuīna'nli tū līca'tzīni'can. Xmān chuntza' ixcā'tā'chihuīna'n. ³⁵ Chuntza' tlhualh ē ū'tza' līmākentaxtūlh tū huanli profeta a'cxni' tzo'kli huā'mā':

Na'iccālītā'chihuīna'nān tū līca'tzīni'can; na'icuan catūhuālh tū tatzē'knī't hasta a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj.

Jesús māsu'yulh ixpālacata jā tze līcha'nat

³⁶ Xlītza'la Jesús cāmāxtekli tachi'xcu'huī't ē xla' tanūlh nac chic. Ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanihl:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can ixpālacata jā tzeya līcha'nat.

³⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Tī cha'nli xatze līcha'nat, ū'tza' Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

³⁸ Ixcā'tacuxtu, ū'tza' tzamā' cā'quilhtamacuj. Xatze līcha'nat hua'chi xlaca'n tī tā'tapa'ksī Dios. Tū jā tze līcha'nat hua'chi xlaca'n tī tā'tapa'ksī skāhuī'ni'. ³⁹ Ixtā'lāquiclhaktzi' patrón tī mā'kahuanīlh jā xatze līcha'nat, ū'tza' skāhuī'ni'. A'cxni' i'can, ū'tza' huanicu'tun a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. Tasācua'n tī nata'ī' palhma', ū'tunu'n ángeles. ⁴⁰ Chuntza' chī nacātayacan jā tzeya palhma' ē nacālhcuycan, chu lacxtim na'a'kspula a'cxni' nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁴¹ Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmāpa'ksī ixángeles nacātaya ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn natatlahua tū jā tze. Nacāmāxtukō' jā xla' māpa'ksīni'n ⁴² ē nacāmānū jā nacālhcuycan. A'ntza' natalacahuan ē natalāxca ixtatzanca'n. ⁴³ Xlaca'n tī tatlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xlaca'n natatasu'yu jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Tzēhuanī't natatasu'yu hua'chi a'cxni' xkaka chí'chini'. Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit —huanli Jesús.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata tumīn tū ixmā'cnūcanī't

⁴⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' tzē nalīmālakchā'nīcan lhūhua' tumīn tū mā'cnūcanī't nac ti'ya't. Namin chā'tin chí'xcu' ē namacla huā'mā' tumīn. Xla'

namā'cnūpala jā ixuī'lh. Līpāxuhua na'a'n nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē natamāhua huā'mā' ti'ya't jā mā'cnūca tumīn.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata perla tū tapalaxla'

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Nā tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin tamāhuana' tī cāputzatēlha chihuix xalactze tū huanican perlas. ⁴⁶ A'cxni' namacla a'ktin tū xatze ē tapalaxla', ē nastā'kō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ē na'a'n natamāhua tzamā' perla.

Tū līca'tzīni'can ixpālacata pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti'

⁴⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Nā chī Dios māpa'ksīni'nkō' ū'tza' hua'chi a'ktin pūtayan tū pūchi'pacan squī'ti' ē tū mojōcan nac mar ē nacāmācutū kempālhūhua' squī'ti'. ⁴⁸ A'cxni' tsuma pūtayan, chī'pana'nī'n squī'ti' natalē'n na ixquiltūn mar ē a'ntza' natatahui'la natalacsaca squī'ti'. Xatze squī'ti' nacāmōjōcan nac morralh ē tū jā xatze, nacāmaka'ncan. ⁴⁹ Chuntza' nala a'cxni' nasputa tzamā' cā'quiltamacuj. Natataxtu ángeles ē nacālacmāxtu tī jā tze tachi'xcu'huī't na ixlacpu'na'i'tāca'n xalactze. ⁵⁰ Jā tze tachi'xcu'huī't nacāmānūcan jā nacālhcu'yucan ē a'ntza' natalac'huan ē natalāxca ixtatzanca'n —huanli Jesús.

Xasāsti' catūhuālh ka'lhī ixtapalh ē nā xamakāstza' ka'lhī ixtapalh

⁵¹ Xlī'tza'la Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē kexpa'tā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni', iccākexmatāuj.

⁵² Palaj tunca cāhuanilh:

—A'cxni' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn quiscujni' nahuan, xla' nala hua'chi chā'tin ixtēcu' chic. Ē huā'mā' chī'xcu' ka'lhī lhūhua' tū tapalaxla' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh xala' makāstza' ē a'cxni' minī'ni' namāxtu catūhuālh tū sāsti'cus. Chuntza' natlahua xamākelhtahua'kē'ni'.

Jesús a'lh nac Nazaret

Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30

⁵³ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh ixlīpō'ktuca'n tū līca'tzīni'can, a'lh ā'lacatin ⁵⁴ ē chā'lh nac Nazaret jā stacli. A'ntza' ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas. Tī takexmatali talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—Huā'mā' chī'xcu', ¿jāchu sca'tli huā'mā' talacapāstacni'? ¿Chī tzē cālītlahua tzamā' lī'a'cnīn? ⁵⁵ Ū'tza' huā'mā' ixka'hua'cha xuacna' ē nā María ixtzī'. Ixtā'timīn cāhuanican Jacobo ē José ē Simón ē Judas. ⁵⁶ Ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn xapuscan nā huā'tzā' tahuī'lāna'lh na quincā'lacchicni'ca'n. ¿jāchu sca'tli ixlīpō'ktu huā'mā'?

⁵⁷ Ū'tza' talīsītzi'lh ē talakmaka'lh Jesús. Xla' cāhuanilh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcuui'can calhāxcuhuālh jā na'a'n. Xmān xalanī'n na ixchic ē xalanī'n na ixcā'lacchicni' jā talakachi'xcuui'cu'tun.

⁵⁸ A'ntza' na ixcā'lacchicni' jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' Jesús jā lhūhua' lītlahualh lī'a'cnīn.

14

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9

¹ Tzamā' quilhtamacuj Herodes gobernador ixuanī't nac estado Galilea. Māca'tzīnīca ixpālacata Jesús. ² Herodes cāhuanilh ixtā'scujnu'nī'n:

—Ū'tza' huā'mā' Juan Mā'kpaxīni'. Lacastālanuana'nī't ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n. Ū'tza' līka'lhī lītlī'hui'qui tū lītlahua lī'a'cnīn.

³ Herodes ixmāstā'nī't līmāpa'ksīn cachi'paca Juan ē calē'nca nac pūlāchī'n nachī'can. Māchi'nīni'lh ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixtā'tin Felipe ixuanī't. ⁴ Juan ixuanimā'lh Herodes:

—Jā minī'ni' chī lī'pina' Herodías hua'chi mimpuscāt.

⁵ Masqui Herodes ixmaknīcu'tun Juan, cājicua'ni'lh tachi'xcuui't. Xlaca'n tapuhuanli Juan ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

⁶ A'cxni' Herodes lakchā'lh ixcā'ta, tlhualh cā'tani'. Ixtzu'ma'jāt Herodías tlīlh na ixlacatīnca'n tī ixcā'invitarlīcanī't. Līmaka'pāxuīlh Herodes ⁷ ē xla' huanilh ixmaxquī'lh tzu'ma'jāt catūxcuhuālh tū nasqui'ni'. ⁸ Palaj tunca xatzī' maxquī'lh talacapāstacni' ē tzu'ma'jāt squi'ni'lh Herodes chuntza':

—Caquima'xqui' chuhua'j ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Calī'ta' a'ktin nac pulātu.

⁹ Ū'tza' līlīpuhanli Herodes chī ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Tī ixcā'invitarlīcanī't takexmatli tū ixuanicanī't, ē ū'tza' jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn. Herodes māpa'ksīni'lh camaxquī'ca. ¹⁰ Chuntza' macā'lh līmāpa'ksīn nac pūlāchī'n ē māmāyujūnīni'lh ixa'kxāk Juan. ¹¹ Palaj tunca līminca a'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxquī'ca tzu'ma'jāt ē xla' maxquī'lh ixtzī'.

¹² Palaj tunca tamīlh ī'scujnu'nī'n Juan ē talē'lh ixmacni' ē tamā'cnūlh. Ā'līstān ta'a'lh tamāca'tzīnī Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chī'xcuui'n

Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

¹³ A'cxni' māca'tzīnīca Jesús, xla' tojōlh a'ktin nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān jā jā tī ixa'nan. A'cxni' ca'tzīca jā ixa'mā'lh, lhūhua' tachi'xcuui't tataxtulh na ixcā'lacchicni' ē tastālanī'lh catujan na ixquilhtūn xcān. ¹⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't ē cālakalhu'manli. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n tī ixcālīmini'canī't.

¹⁵ A'cxni' i'smalanka'namā'lh'tza', i'scujnu'nī'n Jesús talakmilh ē tahuanihlh:

—Kōtanū'tza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni'.

¹⁶ Jesús cākelhtlīh:

—Jā ixlacasqui'nca nata'a'n; cacāmāhuī'tit hui'xina'n.

¹⁷ Xlaca'n tahuanihlh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squi'ti'.

¹⁸ Jesús cāhuanilh:

—Cacālī'ta'ntit.

¹⁹ Palaj tunca cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac cā'seketni'. Palaj tunca Jesús cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squi'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxqui'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē squi'ti' ē cāmaxqui'lh i'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzilh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tamākēstokli lhūhua' xalacpītzun hasta tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūlh. ²¹ Chi'xcuhuī'n tī tahuā'yalh xlaca'n a'kquitzis mil ē nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn.

Jesús kelhtlā'huanli na ixkelhni' xcān

Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21

²² Xlī'tza'la Jesús cāhuanilh i'scujnu'nī'n catatojōlh nac barco ē catapūlani'lh ixtuntacut nac mar. Xla' ixcāmacā'mā'lh tachi'xcuhuī't. ²³ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī't, Jesús ixlīmān tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarlīni' Dios. A'cxni' tzī'suanli, ixlīmān ixuī'lh a'ntza' ²⁴ līhuan i'scujnu'nī'n ixtatētaxtumā'nalh nac xcān nac barco. Ū'nulh ē ixpuput mar ixtatā'kayāhuamā'nalh ē tasno'kli barco. ²⁵ A'cxni' xkakalh, Jesús ixcālaktalacatzuna'jītēlha xlaca'n. Ixkelhtlā'huantēlha xcān. ²⁶ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzī'lh chā'tin tī ixkelhtlā'huantēlha xcān, cāmekē'klhalh ē tajicua'ni'lh ē palha' tahuanihlh:

—¡Lakachuyayāuj!

²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Catahuixcāni'tit ē jā cajicua'ntit. Quit tī icmimā'lh.

²⁸ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixlīcāna' hui'x, caquihua'ni' ē na'ickelhtlā'huan xcān na'iclakapāxtokān.

²⁹ Jesús huanilh:

—Cata't.

Palaj tunca Pedro tacutli nac barco ē tzuculh kelhtlā'huan xcān nalakapāxtoka Jesús. ³⁰ A'cxni' makca'tzīlh palha' ū'ni', jicua'nli ē tzuculh tā'cnū ē palha' huanilh:

—jCaquimakapūtaxtu, Māpa'ksīni'!

³¹ Palaj tunca Jesús macachi'palh ē huanilh:

—Xmān macsti'na'j a'ka'ī'ya'.   ¿Tū ixpālacata jā quilipāhua'na'?

³² A'cxni' xlaca'n tatorjōlh nac barco, ca'cs lalh ū'ni'. ³³ Palaj tunca xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac barco talaktaquilhpūtalh Jesús ē tahuanilh:

—Ixlicāna' hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlanī'n xalanī'n nac cā'lacchicni' Gene-saret

Mr. 6:53-56

³⁴ Ta'a'lh ixtuntacut nac xcān ē tachā'lh nac ti'ya't jā huani-can Genesaret. ³⁵ A'cxni' tachi'xcuhui't xalanī'n a'ntza' talaka-pasli Jesús, tamāca'tzīnīni'lh calhāxcuhuālh nac tzamā' ti'ya't. Cālīmini'ca lhūhua' ta'jatatlanī'n jā ixui'lh Jesús. ³⁶ Tasqui'ni'lh cāmakxtekli xmān ixtaxa'malh ixtampān ixluxu'. Tatzeyalx ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh.

15

Tū cālactlahua chi'xcuhui'n

Mr. 7:1-23

¹ Palaj tunca makapitzīn fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtaminī'ta'ncha' cā'lacchicni' Jerusalén ē takelhasqui'nīlh:

² —Miscujnu'nī'n, ¿tū ixpālacata jā takexmatni' ixtahui'latca'n quinapapana'ca'n? Jā tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca a'cxni' natahuā'yan.

³ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Nā hui'xina'n, ¿tū ixpālacata mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n? ⁴ Dios huanli: “Cacālākachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.” Nā huanli: “Camaknīca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtzī'.” ⁵ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Hui'xina'n māsuyū'yā'tit palh chā'tin chī'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': “Jāla icmaktāyayān. Ixlīpō'ktu tū icka'lhī icmālacnūni'nī'ttza' Dios.” ⁶ Hui'xina'n māsuyū'yā'tit palh chā'tin chuntza' nahuan, jātza' ixlacasqui'nca xla' namaktāya ixtāta' o ixtzī'. Chuntza' hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē māsuyū'yā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan mintahui'latca'n. ⁷ jTlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! Ixlicāna' chī cālīchihuīna'ni' hui'xina'n profeta Isaías a'cxni' tzo'kli huā'mā':

⁸ Tzamā' tachi'xcuhui't xmān tahuan quintalakachi'xcuhui'. Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁹ Jā tū līmacuan chī quilaktaquilhpūta.

Tū tamāsuyū, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n. Chuntza' tzo'kli Isaías chī huanli Dios.

¹⁰ Palaj tunca Jesús cāta'satīnīlh tachi'xcuhui't ē cāhuanilh:

—Caquilākexmatni'uj ē caca'tzītīt: ¹¹ Jā ū'tza' tū naquilhtanū chi'xcu' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū jā tze tachihuīn tū naquilhtaxtu chi'xcu', ū'tza' nalīka'lhī ixcuenta.

¹² Palaj tunca ī'scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh ē tahuanilh Jesús:

—¿Ē ca'tzīya' palh cālīmakasītzi'ya' fariseos chī hua'na'?

¹³ Xla' cākelhtīlh:

—Catūxcuhuālh līcha'nat tū jā cha'nli quinTāta' xala' nac a'kapūn, ū'tza' natampu'lhucan pō'ktu ixtankēxē'k. ¹⁴ Cacāmakxtektit fariseos. Xlaca'n hua'chi lakatzī'nī'n tū talē'n ā'makapitzīn lakatzī'nī'n. Palh chā'tin lakatzī'n napekechi'palē'n ixtā'lakatzī'n, ixchā'tu'ca'n natatamakahuasa jā pulhucunu'ncanīt.

¹⁵ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Caquilāhuaniuj tū huanicu'tun huā'mā' tū huanti.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¿Ē jā kexpa'tā'tit nūn hui'xina'n? ¹⁷ Ca'tzīyā'tit catūxcuhuālh tū naquincāquilhtanūyān, ū'tza' natojō na quimpūlacni'ca'n ē ā'līstān nataxtu. ¹⁸ Tachihuīn tū naquincāquilhtaxtuyān, ū'tza' tū lacapāstacnī'tauj pūla. Ū'tza' nalītasu'yu palh tze quina'n o jā tze. ¹⁹ Chuntza' chī lacapāstacna'n chi'xcu', chuntza' natlahua: namaknīni'n, o naka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, o naka'lhāna'n, o na'a'kskāhuī'nin, o na'a'ksa'nīni'n. ²⁰ Pō'ktu tzamā' tū jā tze tū tlahua, ū'tza' nalactlahua chi'xcu'. Palh nahuā'yan a'cxni' jā macacha'ka'nī't chuntza' chī ixtahui'latca'n Fariseos, ū'tza' jā tū huanicu'tun.

Puscāt xamini' a'ka'ī'lh Jesús

Mr. 7:24-30

²¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē a'lh ā'lacatin jā tahui'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. ²² Ixui'lacha' chā'tin puscāt xala' nac tzamā' ti'ya't jā huanican Canaán. Xla' jā israelita ixuanīt. Lakmilh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', hui'x ī'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj; caquilakalhu'ma'nti. Quintzu'ma'jāt ka'lhī jā tzeya ū'ni' ē palha' pātīni'n.

²³ Jesús jā tū līkelhtīlh. Palaj tunca tamilh ī'scujnu'nī'n ē tahuanilh:

—Tzamā' puscāt quincāstālani'yān ē ta'satēlha. Cama'capi a'jnanu'.

²⁴ Palaj tunca Jesús huanli:

—Dios quimacaminīt na'iccāmakapūtaxtū xmān tī israelitas.

²⁵ Puscāt laktalacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—¡Māpa'ksīni', caquimaktāya'!

26 Jesús kelhtilh:

—Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxquī'can līchichīn. (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas jā ixtalakachi'xcuui' tī jā israelitas ē ixcāmāpācuui' chichīn.)

27 Xla' huanilh:

—Jē, ixlicāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichīn tzē natasacua' tū nayuja na ixmesa ixtēcu'ca'n.

28 Palaj tunca Jesús kelhtilh:

—Tzej a'ka'i'ya', puscāt. Calalh chī quisqui'ni'ya'.

Tzamā' puntzuna' palaj tunca tzeyanli ixtzu'ma'jāt.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlānīn

29 Jesús taxtulh a'ntza' ē tētaxtulh ixquilhtūn lago Galilea. Ā'līstān tā'cxtunu'lh nac sipej ē a'ntza' tahuī'lh. 30 Līlhūhua' tachā'lh jā ixuī'lh ē talīmini'lh lū'ntū'nunī'n ē lakatzī'nī'n ē tī kō'ko'n ixtahuanī't ē tī macastuntu'lu'n ixtahuanī't ē lhūhua' ā'makapitzīn ta'jatatlānī'n. Cāmāpī'ca nac ti'ya't lacatzuna'j ixtujan Jesús ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n. 31 Tachi'xcuui't talī'a'cnīlh chī tachihuīna'nli tī kō'ko' ixtahuanī't ē chī tze tahuānli ixmacānca'n macastuntu'. Ē tī ixtalū'ntū'nunī't tzej tatlā'huanli ē lakatzī'nī'n talacahuāna'lh. Ū'tza' talī'a'cnīlh tachi'xcuui't. Tatzuculh tamakapāxūi Dios tī ixDiosca'n israelitas.

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n

Mr 8:1-10

32 Palaj tunca Jesús cāta'sani'lh ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Iccālakahu'man tachi'xcuui't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū tahuā'. Palh na'iccāmacā'n na ixchicca'n ē jā tahuā'yanī't, palhāsā' nataxlajua'nan nac tej.

33 Palaj tunca ī'scuju'nī'n tahuānilh:

—¿Chī nalīka'lhīyāuj līhua't tū natalīka'sa? Lhūhua' tachi'xcuui't ē jā tī huī'lh huā'tzā'.

34 Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon ē makapitzīn xalacstīn squī'ti'.

35 Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuui't nac ti'ya't. 36 Xla' cātayalh mactojon pāntzīn ē squī'ti' ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Palaj tunca cāmāpitzini'lh ē cāmāxquī'lh ī'scuju'nī'n ē xlaca'n cāmāxquī'lh tachi'xcuui't. 37 Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Ā'līstān xalacpītzun tū taquītāxtūlh cāmātzumalh pātojon chā'xta. 38 Tī tahuā'yalh, xlaca'n a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. Nā tahuā'yalh puscan ē lacstīn. 39 Ā'līstān Jesús cāmācā'lh tachi'xcuui't ē tojōlh nac barco ē a'lh nac a'ktin ti'ya't jā huanican Magdala.

16

Fariseos ē saduceos tasqui'nli lī'a'cnīn

Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56

¹ Fariseos ē saduceos talaka'lh Jesús. Ixtalīlaktzī'ncu'tun, ē tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn tū nalītasu'yu Jesús xala' nac a'kapūn.

² Xla' cākelhtīlh:

—A'cxni' tā'cnūmā'lh chi'chini' hui'xina'n hua'nā'tit: “Jā catimilh xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn.” ³ Palh tzi'saj, hua'nā'tit: “Chuhua'j namin xcān ixpālacata tzu'tzo'ko a'kapūn ē pucsuī'lh.” ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē namālakchipini'yā'tit palh namin xcān a'cxni' laktzī'nā'tit a'kapūn. Masqui laktzī'nā'tit lī'a'cnīn tū ictlahua, jā a'ka'ī'ni'yā'tit Dios quimacamilh. ⁴ Tachi'xcuui't tī tahuilāna'lh chuhua'j jā tze ē jā ta'a'ka'ī' ē xlaca'n tasqui'n lī'a'cnīn. Jā nacāmāsu'yuni'can lī'a'cnīn; xmān naquina'kspula chuntza' chī a'kspulalh Jonás —huanli Jesús.

Cāmakxtekli ē a'lh.

Jesús cāmāsu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n cuenta catatlahualh fariseos

Mr. 8:14-21

⁵ A'cxni' scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, jā talē'lh pāntzīn. Ixtapātza'nkānī't. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos.

⁷ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'lh ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

⁸ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh ē chī xlaca'n jā ixtaca'tzī ixlīchihuīna'mā'lh tū ixtamāsu'yu fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lī'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¡Xmān macsti'na'j a'ka'ī'yā'tit! ⁹ ¿Ē jāna'j ca'tzīyā'tit? ¿Ē jāta' lacapāstacā'tit macquitzis pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n? ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹⁰ Calacapāstactit mactojon pāntzīn tū iccāmāpitzini'lh a'ktā'ti' mil chi'xcuui'n. ¿Chī pālā't chā'xta cālīmātzumatit xalacpītzun? ¹¹ ¿Tū ixpālacata jā ca'tzīyā'tit palh jā pāntzīn xa'iclīchihuīna'mā'lh a'cxni' iccāhuanin cuenta ixtlahua'tit ixlevaduraca'n fariseos ē saduceos?

¹² Palaj tunca taca'tzīlh Jesús jā iccāhuaninī't cuenta ixtatlahualh ixlevadura pāntzīn. Ixcāhuanicu'tun palh cuenta ixtatlahualh ixtamāsu'yunca'n fariseos ē saduceos.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21

¹³ A'cxni' Jesús chā'lh jā huanican Cesarea Filipino, cākelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata quit tī Chi'xcu' xala' Tālmā'n?

¹⁴ Xlaca'n takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuān mat hui'x Juan Mā'kpaxīni'. Ā'makapitzīn tahuān mat hui'x Elías. Ā'makapitzīn tahuampala mat hui'x Jeremías o ā'chā'tin a'kchihuīna'.

¹⁵ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ꝑchī hua'nā'tit tīchu quit?

¹⁶ Palaj tunca Simón Pedro huanilh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj ē ī'Ska'ta' Dios xaxlicāna'.

¹⁷ Jesús kelhtīlh:

—Līpāxuhua hui'x, Simón ixka'hua'cha Jonás. Huā'mā' talacapāstacni' jā tamāsu'yuni'n chī'xcuhuī'n. Xmān Dios māca'tzīnīn. ¹⁸ Quit icuaniyān hui'x Pedro ē ū'tza' mintacuhuīni' huanicu'tun “chihuix.” Hui'x nalaya' hua'chi chihuix tū nalīmātzucucan quintemplo. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī', jāla caticāskāhuī'ca; nūn līnīn jāla caticāskāhuī'lh. ¹⁹ Quit na'icmaxqui'yān lītli'hui'qui ē nacāmāpa'ksī'ya' xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios. Tū hui'x makxteka tatlahua tī ta'a'ka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā nala chuntza' nac a'kapūn. Tū hui'x jā makxteka tatlahua tī ta'aka'ī' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' calalh nac a'kapūn.

²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n jā catitahuanilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27

²¹ Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' ī'scujnu'nī'n chuntza':

—Ixlacasqui'nca na'ica'n nac Jerusalén. A'ntza' naquintamakapātīnīn xanapuxcu'nu' xala' nac templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

²² Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzuculh tā'lāhuan ē tzē'k huanilh:

—īMāpa'ksīni', jā camakxtekli Dios! ꝑjā cati'a'kspulan chuntza'!

²³ Jesús talakspi'tli ē huanilh Pedro:

—ꝑCatakēnu'! Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Hui'x quimāmakchu'yī'ya'. Hui'x jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

²⁴ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Palh catīxcuhuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza'la catilacapāstaclī xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quintalacapāstacni' masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ²⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Tī natapātīni'n masqui catalīnīlh quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā

catilakspuṭli. ²⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan palh jā ka'lhī ixlataṃat tū jā catilakspuṭli. Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē naka'lhī ixlataṃat tū jā catilakspuṭli. ²⁷ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icmimpala ē na'icka'lhī ixlītlī'hui'qui xaTāta' ē na'icxkaka chī xkaka quinTāta' nac a'kapūn. Naquintatā'min quināngeles. A'cxni' na'icmin, chā'tunu' naxoko chuntza' chī tlahuanī't palh tze o jā tze. ²⁸ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahuī'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xlaca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' na'icmimpala na'icmāpa'ksīni'n.

17

Xkakalh Jesús

Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36

¹ Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan tī ixtā'tin Jacobo ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh a'ktin nac sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. ² A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. Ixlacan Jesús xkakalh hua'chi chī xkaka chi'chini' ē ixlū'xu' stala'nka' huanli hasta xkakalh. ³ Palaj tunca cātasu'yuni'lh Moisés ē Elías tī ixtatā'chihuīna'mā'nalh Jesús. ⁴ Palaj tunca Pedro huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', xalītze hui'lāna'uj huā'tzā'. Palh lacasqui'na', quina'n na'icyāhuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'. A'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixtla' Moisés ē a'ktin ixtla' Elías.

⁵ Ixchihuīna'mā'lhcus Pedro ē milh a'ktin poklhnu' snapapa ē cālītamacstī'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē laktza' icpāxquī'. Xla' quimakapāxūi. Cakexpa'ttit tū huan.

⁶ A'cxni' scuju'nū'nī'n takexmatli huā'mā' tachihuīn, lacataj tatamā'lh ē tajicua'nli. ⁷ Palaj tunca Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē cāxa'malh ē cāhuanilh:

—Catāquī'tit ē jā cajicua'ntit.

⁸ A'cxni' tatāquī'lh ē talaktzī'lh, jā tī chā'tin ixa'nan, xmān Jesús.

⁹ A'cxni' ixtatayujmā'nalh nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh:

—Jā tī chā'tin catihua'ni'tit tū laktzī'ntitcus. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālancuana'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n.

¹⁰ Palaj tunca scuju'nū'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahanan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios namacamin?

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nalaccāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¹²Iccāhuanīyān milhtza' tī huanican Elías ē jā tī laka-pasli. Chī'xcu'huī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. Nā chu chuntza' Chī'xcu' xala' Tālmā'n namakapātīnīncan —cāhuanilh.

¹³ Palaj tunca scujnu'nī'n taca'tzilh a'cxni' Jesús huanli ixmini'ttza' Elías, ixlīchiuīna'mā'lh Juan Mā'kpa'xīni'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'
Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43

¹⁴ A'cxni' tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh tachi'xcu'huī't, chā'tin chī'xcu' laktalacatzuna'jīlh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

¹⁵ —Māpa'ksīni', calakalhu'ma'nti quinka'hua'cha. Paxnīni'n ē palha' pātīni'n. Maklhūhua'tza' chī'chinli nac macscut ē tojōlh nac xcān. ¹⁶ Iccālīmini'lh miscujnu'nī'n ē jāla tamātzeyīlh.

¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—jHui'xina'n tachi'xcu'huī't tī jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n? Caquīlī'ta'ni' ka'hua'cha.

¹⁸ Palaj tunca Jesús lacaquilhni'lh jā tzeyā ū'ni' ē palaj tunca taxtuni'lh ka'hua'cha. Xamaktin tzeyanli.

¹⁹ Ā'līstān scujnu'nī'n ixlīmānca'n ixtatā'chihuīna'mā'nal'lh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeyā ū'ni'?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' jāla līmaxtutit. Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Palh lī'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n masqui tzucupā'na'ntitcus a'ka'ī'yā'tit, tzē ixua'ni'tit huā'mā' sipej: “Catapānu' huā'tzā' ē capit ā'lacatin”, ē sipej natapānū. Jā tū a'nan tū jāla catitlahua'tit palh ixlicāna' a'ka'ī'yā'tit. ²¹ Huā'mā' jā tzeyā ū'ni' hua'chī jāla māxtucan. Xmān tzē namāxtucan palh nalīhui'līyā'tit jā catihuā'ya'ntit ē natlahua'yā'tit oración.

Jesús māca'tzīnīni'mpāl'lh chī nanī
Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45

²² A'cxni' ixtatētaxtumā'nal'lh nac estado Galilea, Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n chī'xcu'huī'n. ²³ Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālanacuana'n —cāhuanilh.

Huā'mā' tachihuīn cālīmakalīpuhanli.

Chī Jesús līxokolh tū ixla' templo

²⁴ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cālacchicni' Capernaum, talakmilh Pedro tī ixtamātā'jīni'n nac templo. Takelhasqui'nīlh:

—¿Ē jā xoko tū ixla' templo mimākelhtahua'kē'ni'?

²⁵ Pedro cākelhtīlh:

—Xoko.

Palaj tunca a'cxni' Pedro tanūlh nac chic, Jesús pūla chihuīna'nli ē huanilh:

—¿Chī puhua'na', Simón? Reyes xalanī'n huā'mā' cā'quilhtamacuj, ¿tīchu mātā'jīni'n līxokot? ¿Ē cāmātā'jī tī māpa'ksīni'n o tī māpa'ksīcan?

²⁶ Pedro kelhtīlh:

—Mātā'jīcan tī māpa'ksīcan.

Jesús huanilh:

—Ē jā taxoko xlaca'n tī tatapa'ksīni' rey. QuinTāta' nac a'kapūn hua'chi rey ē quina'n tapa'ksīni'yāuj xla'. ²⁷ Masqui chuntza', jā cāmakasītzi'ncu'tunāuj tī tamātā'jīni'n. Ē capit nac lago ē camojo' minanzuelo. Squī'ti' tū pūla namācutūya', namākelhpitziya' ē namacla'ya a'ktin tumīn. Ū'tza' na'a'cchā'n tū nalīxokocan. Calī'pi ē nalīxoko'ya' chī quinchā'tu'ca'n.

18

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48

¹ Palaj tunca scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō'?

² Palaj tunca Jesús mātā'satīnīni'lh chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n ³ ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh hui'xina'n jā talakpalī'yā'tit ē nalītaxtuyā'tit hua'chi chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha, jā catitanū'tit jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ⁴ Chuntza' catīxcuhuālh tī ā'chulā' ixlacasqui'nca jā Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' tī jā ka'tla' makca'tzī ē na'a'ka'ī' chī lacstīn ta'a'ka'ī'.

⁵ Catīxcuhuālh tī quintapa'ksīni' quit ē ū'tza' nalīpāxqui' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' hua'chi quit quimpāxqui'.

Jesús līmāsu'yulh tī tatlahuani' tū jā tze ā'makpitzīn

Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2

⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzi' chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha tī quina'ka'ī'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chī'xcu' jā tze. Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojóca nac mar jā pūlh mā'n ē najicsua'.

⁷ ¡Koxa tila tachi'xcuui't xalanī'n cā'quilhtamacuj ixpālacata jā

tze tū hui'lh! Pō'ktu hui'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuhuī't. jKoxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze!

⁸ Chuntza' palh mimacan o mintujan nalītlahua'ya tū jā tze, xatze ixmacacā'yuju'ca' o ixtantucā'yuju'ca' ē jā catilītlahua' tū jā tze ixpālacata mimacan o mintujan. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspuṭli masqui macas-tuntu'lu' hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj. ⁹ Jā tze palh milakastapun nalaktzī'n catūhuālh ē ū'tza' nalītlahuacu'tuna' tū jā tze. Xatze ixmāxtu ē ixmaka' ē jā ixtlahua' tū jā tze ixpālacata milakastapun. Ā'chulā' tze palh naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspuṭli masqui lakakentin hui'x; ē jā tze palh namacapinca'na' nac macscut pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata a'ktu' milakastapun —huanli Jesús.

Purecu' tū ixtza'nkānī't
Lc. 15:3-7

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Jā catilakmaka' jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Iccāhuaniyān nac a'kapūn ixángelesca'n lacstīn pō'ktu quilhtamacuj tatāya na ixlacatīn quinTāta' xala' nac a'kapūn. ¹¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē icmilh iccāmakapūtaxtū tī jā ixtaka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Xlaca'n hua'chi purecu' tū xatza'nkān ixtahuani't.

¹² ¿Chī puhua'nā'tit? Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh lakatin namakatzā'nkā, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatzā'nkānī't. ¹³ A'cxni' namacla, ixlicāna' ā'chulā' nalīpāxuhua ixpālacata huā'mā' purecu' tū maclalh ē jā ā'makapitzīn noventa y nueve tū jā tatza'nkālh. ¹⁴ MinTāta'ca'n xala' nac a'kapūn nā chuntza' jā lacasqui'n natza'nkā jā tī chā'tin a'ctzuna'j ka'hua'cha. Lacasqui'n nataka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli —huanli Jesús.

Jesús māsu'yulh ixlacasqui'nca natalāmātza'nkēna'ni' lītā'timīn
Lc. 17:3

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh mintā'tin tlahuani'yān tū jā tze, catā'chihuīna' ixlīmān ē namāca'tzīnī'ya'. Palh xla' cuenta tlahua, chuntza' hui'x maktāyanī'ta' ē jā'tza' natlahuapala tū jā tze. ¹⁶ Palh mintā'tin jā cuenta tlahua a'cxni' tā'chihuīna'na', cacāmāta'satīni' ā'chā'tin o chā'tu' tī nacātā'lakpina' ē natakexmata tūchu ixpālacata lītā'chihuīna'na' mintā'tin. ¹⁷ Palh jāna'j cuenta tlahua, nacāhuani'ya' tī ta'a'ka'ī' a'cxni' natatakēstoka. Palh chuntza'

jā cuenta tlahua, ixlacasqui'nca nalaktzī'na' hua'chi chā'tin tī jā a'ka'ī'ni' Dios o hua'chi chā'tin mātā'jīni' tī a'kskāhu'ī'nin.

¹⁸ 'Ixlicana' tū iccāhuaniyān. Tū hui'xina'n jā namakxtekā'tit tū tlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn. Tū hui'xina'n namakxtekā'tit natlahuacan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' nahuacan nac a'kapūn.

¹⁹ 'Nā iccāhuanipalayān palh chā'tu' hui'xina'n huā'tzā' nac ti'ya't ē lacxtim puhua'nā'tit tū nasqui'ni'yā'tit Dios a'cxni' na'orarli'yā'tit, quinTāta'ca'n Dios xala' nac a'kapūn nacāmaxqui'yān tū squi'ni'yā'tit. ²⁰ Chuntza' a'ntza' jā natatakēstoka chā'tu' o kelhatu'tun quimpālacata, a'ntza' quit na'ictahui'la na ixlacpu'na'ī'tātca'n — huanli Jesús.

²¹ Palaj tunca Pedro laktalacatzuna'jilh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿chī maklā't na'icmātza'nkēna'ni' quintā'tin a'cxni' naquintlahuani' tū jā tze? ¿Ē maktojon na'icmātza'nkēna'ni'?

²² Jesús kelhtīlh:

—Quit jā icuaniyān xmān maktojon; quit icuaniyān ā'maklhūhua' maktojon namātza'nkēna'ni'ya'.

Jesús cāhuanilh tū līca'tzīni'can chā'tin scujni' tī jā mātza'nkēna'ni'lh ā'chā'tin

²³ Jesús cāhuanipālh:

—Chuntza' chī Dios nalīmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakchā'nī hua'chi chā'tin rey tī cāmātā'jilh ī'scujnu'nī'n.

²⁴ Ixtzucumā'lhcuş a'cxni' limini'ca chā'tin tī ixmaklaclē'n lhūhua' tumīn. ²⁵ Ī'scujni' jā ixka'lhī tū nalixoko, ē ū'tza' rey limāpa'ksīlh cacāstā'maxqui'ca ā'chā'tin ixtēcu' tasācua'. Ē ā'nā cāstā'maxqui'lh ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixlīpō'ktu tū ixka'lhī. Chuntza' tzē nalixoko tū ixlacclē'n. ²⁶ Palaj tunca ī'scujni' tatzokostani'lh ixpatrón ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti, quimpatrón, ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ²⁷ Ixpatrón lakalhu'manli ē mātza'nkēna'ni'lh tū ixlacclē'n ē makxtekli ca'ā'lh.

²⁸ 'Xmān taxtulh tzamā' tasācua' ē tā'lāpāxtokli ā'chā'tin ixtā'tasācua' tī ixmaklaclē'n xmān macsti'na'j tumīn. Tzuculh pixpi'ta ē huanilh: “¡Caquixokonu'ni' tū quilacli'pini'ya'!”

²⁹ Palaj tunca tī ixtā'tasācua' tatzokostani'lh ē squi'ni'lh: “Caquilakalhu'ma'nti ē na'icxokonu'ni'kō'yān.” ³⁰ Ā'chā'tin jā lacasqui'nli ē mālacapū'lh ē māmānūnīni'lh nac pūlāchī'n hasta naxokokō' tū laclē'n.

³¹ Ā'makapitzīn scujnu'nī'n talīmāmakchuyīlh chī tlahualh ixtā'tasācua'ca'n. Ta'ā'lh tamāca'tzīnīkō' ixpatronca'n chī a'kspulalh. ³² Palaj tunca ixpatronca'n māta'satīnīni'lh ixtasācua' ē huanilh:

“¡Hui'x quiclhaktzī'na' tasācua'! Quit icmātza'nkēna'ni'kō'n

ixlīpō'ktu tzamā' mincuenta ixpālacata quisqui'ni'. ³³ Nā hui'x ixlakalhu'ma'nti mintā'tasācua' chuntza' chī quit iclakalhu'mani'." ³⁴ Laktza' sītzi'lh ixpatrón ē māpa'ksīni'lh namakapātīnīncan nac pūlāchī'n hasta a'cxni' naxokokō'ixlīpō'ktu tū ixmaklaclē'n.

³⁵ Jesús ā'xmān huanli:

—Nā chuntza' nacātlahuani'yān quinTāta' xala' nac a'kapūn palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit mintā'tinca'n cā'tapāxuhuān.

19

Jesús māsu'yulh ixpālacata tī makxtekcan puscāt

Mr. 10:1-12; Lc. 16:18

¹ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, taxtulh nac Galilea ē a'lh nac ti'ya't jā huanican Judea. Ū'tza' tū hui'lacha' ixtuntacut nac xcān Jordán, a'ntza' na ixquilhtūn jā tā'cxtuyachi' chī'chini'.

² Līlhūhua' tastālani'lh ē xla' cāmātzeyīlh ixlīpō'ktuca'n a'ntza'.

³ Palaj tunca makapitzīn fariseos talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzē makxtekcan quimpuscātca'n ē xapacan ixtacuhuīni'ca'n ixpālacata catūxcuhuālh?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan: “Dios cātlahualh chī'xcu' ē puscāt.” Chuntza' tlhualh a'cxni' tzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj. ⁵ Nā huan: “Ū'tza' nacālīmakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chī'xcu' ē natā'talacxtimī ixpuscāt. Ixchā'tu'ca'n hua'chī xmān chā'tin natalītaxtu.”

⁶ Chuntza' jātza' chā'tu' xlaca'n; xmān chā'tin. Chuntza' jā minī'ni' chī'xcuhuī'n nalāmāmakxtekē tū Dios cātlahualh tzaj chā'tin.

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata māpa'ksīlh Moisés catzo'kca ca'psnap ē chuntza' tzē namakxtekāuj quimpuscātca'n?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tlhualh Moisés ixpālacata jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Jā chuntza' ixuanī't a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. ⁹ Quit iccāhuaniyān palh chā'tin chī'xcu' namakxteka ixpuscāt tī jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, ē palh natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chī'xcu' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. Tī natā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtekcanī't, nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

¹⁰ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Palh jicslīhua' makxtekcan, jā quincāminī'ni'yān nata-makaxtokāuj.

¹¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlipō'ktuca'n jāla catitakexmatli huā'mā'. Xmān takex-mata xlanca'n tī Dios nacāmāsu'yuni'. ¹² Tī jā tamakaxtoka ca'tzī tū ixpālacata jā catilītamakaxtokli. Huī'lh tī ixtamī'ni'ca'n jā catitatamakaxtokli. Tū cātlahuani'ca ixmacni'ca'n, ū'tza' jā catitatamakaxtokli ā'makapitzīn, ē ā'makapitzīn tatā'scuju'tun Dios ē ū'tza' jā catitalītamakaxtokli. Tī tzē nakexmata huā'mā', cakexmatli.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17

¹³ Palaj tunca cālīmini'ca Jesús makapitzīn lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan ē natlahua oración. Scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhñī tī ixtalīmin. ¹⁴ Jesús huanli:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios jā māpa'ksīni'nkō', xlanca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn.

¹⁵ Jesús cā'a'cpūhui'līlh ixmacan lacstīn ē ā'līstān a'lh ā'lacatin.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'lh Jesús

Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30

¹⁶ Chā'tin chī'xcu' laka'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Hui'x tzeya Mākelhtahua'kē'ni'. ¿Tūchu xa'ictlahualh tū tze ē ū'tza' na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

¹⁷ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. Palh ka'lhīcu'tuna' milatamat tū jā catilakspu'tli, nacākexpa'tni'ya' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹⁸ Chī'xcu' kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn?

Jesús kelhtīlh:

—Jā timaknī'ni'na'; jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxqui'n; jā tika'lhāna'na'; jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'; ¹⁹ cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'; ē cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.

²⁰ Chī'xcu' kelhtīni'lh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'. ¿Tūchu quispu'tni'cus?

²¹ Jesús huanilh:

—Palh tze huancu'tuna', caquīstā'kō'j ixlipō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²² A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scuju'nī'n:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xlanca'n tī lacricujnu'. ²⁴ Iccāhuanipalayān jicslīhua'

nalīpātletecu'tun lakatin camello na ixtani' līxtokon. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ī'scujnu'nī'n tali'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh ixlī'ū'tununca'n:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtu?

²⁶ Jesús cālakalaktzī'lh ē cākelhtīlh:

—Chī'xcu'huī'n jāla tū catitatlāhualh tū lī'a'kapūtaxtucan; xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū.

²⁷ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n. ¿Tūchu na'icka'lhīyāuj?

²⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' xasāsti' nahuan cā'quilhtamacuj ē a'cxni' quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la jā māpa'ksīni'ncan. Quit na'icmāpa'ksīni'n ē hui'xina'n tī quilāstālani'nī'taujta' nā naquilātā'māpa'ksīni'nāuj. Chā'tunu' natahui'layā'tit jā namāpa'ksīni'nā'tit. Nacātaputzāna'ni'yān xalanī'n kelhacāujtu' tribu tī israelitas. ²⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'kxtekui'līlh ixchicca'n o ixtā'timīnca'n o ixtāta'ca'n o ixtzī'ca'n o ixpuscātca'n o ixcamana'ca'n o ixtī'ya'tca'n, ē palh ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'līhua'ca'lh nataka'lhī. Catūxcu'huīlh tū ta'a'kxtekui'līlh quilīpālacata, ā'chulā' nataka'lhī. Hua'chi a'ktin ciento ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ³⁰ Lhūhua' a'nan tī cālakachi'xcu'huī'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā caticālakachi'xcu'huī'ca. Lhūhua' a'nan tī jā cālakachi'xcu'huī'can huā'tzā'; a'ntza' jā Dios māpa'ksīni'nkō', nacālakachi'xcu'huī'can —huanli Jesús.

20

Jesús māsu'yulh ixpālacata makscujnī'n

¹ Jesús cāhuanīpāl'h:

—Chī Dios līmāpa'ksīni'n tzē nalīmālakhā'nīcan hua'chi chā'tin ixtēcu' pū'uva. Cā'cu'huīni' taxtulh cāputza tasācua'n tī natapu'xa uvas. ² Cāhuanilh natatlaja ixquilhtamacujca'n ē cāmacā'lh natascuja na ixpū'uva. ³ Ā'līstān taxtupāl'h hua'chi makna'jāstza' quilhtamacuj. Cālaktzī'lh ā'makapitzīn nac lītāmāuj tī jā ixtamaclanī't ixtascujūtca'n. ⁴ Cāhuanilh: “Nā capintit nascujā'tit na quimpū'uva ē na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajayā'tit.” Xlaca'n ta'a'lh. ⁵ Taxtupāl'h hua'chi tastu'nūt ē nā hua'chi maktu'tun kōtanū huampala ē cāmacā'lh tasācua'n nac pū'uva natascuja. ⁶ Chī makquitzis kōtanū a'mpāl'h nac lītāmāuj ē cāmaclalh ā'makapitzīn tī jā ixtascujmā'nalh. Cāhuanilh: “¿Tū ixpālacata xmān tāya'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj

ē jā scuypā'na'ntit?" ⁷ Takelhtīni'lh: "Jā icka'lhīyāuj quim-patronca'n." Palaj tunca cāhuanilh: "Capintit nā hui'xina'n ē nascujā'tit na quimpū'uva ē quit na'iccāxokoyān chuntza' chī tlajacan." ⁸ A'cxni' tā'cnūlh chi'chini', ixtēcu' huanilh xapuxcu' tasācua'n: "Cacāmāta'satīnīni' tasācua'n ē cacāxoko'. Pūla nacāxoko'ya' tī ā'xmān tatanūlh ē ā'listān nacāxoko'ya' tī pūla tatanūlh." ⁹ Palaj tunca tatakextimilh xlaca'n tī tatzuculh tascuja hua'chi makquitzis ē tatlajalh ixquilhtamacujca'n. ¹⁰ Ā'listān a'cxni' tatakextimilh xlaca'n tī tatzuculh tascuja tzi'saj, tapuhuanli palh ā'chulā' ixtatlajca'n. Xmān tatlajalh ixquilhtamacujca'n. ¹¹ Ē a'cxni' tamaktīni'lh ixtumīnca'n, tatzuculh ta'aksa'n ixpatronca'n ¹² ē tahuanli: "Tzamā' kōtanūtzta' tamilh; xmān tascujli a'ktin hora. Lacxtim cāxokoca chī quina'n. Quina'n icscujui pō'ktu quilhtamacuj nac chi'chini'." ¹³ Patrón kelhtīlh chā'tin xlaca'n ē huanilh: "Quinamigo, quit jā iclahuani'n tū jā tze. ¿Ē jā icuanin palh natlajaya' minquilhtamacuj? ¹⁴ Calī'pi mintumīn ē capit. Quit icxokocu'tun huā'mā' chi'xcu' tī chū'cus scujli chu lacxtim chī icxokoyān hui'x. ¹⁵ ¿Ē jā quila' tumīn? Tzē na'icxoko chuntza' chī quintapāxuhuān. ¿Ē hui'x sītzi'ya' ixpālacata quit jā tampi'lh?"

¹⁶ 'Chuntza' tī ā'xmān ixtahuanī't, xlaca'n xapūla natahuan. Tī xapūla ixtahuanī't, xlaca'n ā'xmān natahuan — huanli Jesús.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtā'cxtunu'mā'lh nac Jerusalén, cālē'lh ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j ē ixlīmānca'n cāhuanilh:

¹⁸ —Ca'tziyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca. ¹⁹ Nā xlaca'n naquintamacamaxquī' makatiyātīn. Naquintalakapala, ē naquintakēsnoke ē naquintaxtokohua'ca'. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'itātca'n nīnī'n — huanli Jesús.

Tū squi'nli ixtzi'ca'n Jacobo ē Juan

Mr. 10:35-45

²⁰ Palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ixtzi'ca'n Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo. Puscāt cālīmīlh ixcamana' na ixlacatīn Jesús ē tatzokostani'lh ē squi'nli a'ktin talakalhu'mān. ²¹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na'?

Puscāt huanilh:

—Camāpa'ksi' tzaamā' chā'tu' quincamana' nat-apāxtūtahui'layān jā namāpa'ksi'ni'nkōyā', chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxquqi.

²² Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit tū quilāsqi'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit chī quit na'icpātīni'n? Hua'chi chuntza' chī tzē napūko'tnūnā'tit quinvaso.

Xlaca'n tahuanli:

—Tzē na'ictāyani'yāuj.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chuntza' chī quit, ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksīni'n. Xmān quinTāta' ca'tzi tīchu naquimpāxtūtahui'la. Huā'mā' pūtahuī'lh cāxui'lica xmān ixpālacataca'n tī Dios cālacsacli.

²⁴ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, xlaca'n talisītzī'ni'lh chā'tu' lītā'timīn ixpālacata pūtahuī'lh. ²⁵ Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Palha' tamāpa'ksīni'n. Nā huī'lh tī cāmāpa'ksi'xlaca'n. ²⁶ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'i'tātca'n. Catīxcuahuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala chī ixlacscujnī'ca'n ā'makapitzīn.

²⁷ Catīxcuahuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'i'tātca'n, ixlacasqui'nca xla' nalītaxtu hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn. ²⁸ Ē nacāmaktāya ā'makapitzīn chuntza' chī quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscujā ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn.

Na'icmacamāstā' quilatamat ē na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua'—huanli Jesús.

Jesús cāmālacahuānīlh chā'tu' lakatzī'nī'n

Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43

²⁹ Jesús ē i'scujnu'nī'n ixtataxtumā'nalh nac Jericó. Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtastālani'mā'nalh. ³⁰ Ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j nac tej chā'tu' lakatzī'nī'n. A'cxni' takexmatli ixtētāxtumā'lh Jesús, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—Māpa'ksīni', hui'x i'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³¹ Tachi'xcuhuī't talacaquilhnīlh ē tahuanilh cataquilhca'cslalh. Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē tahuampālh:

—Māpa'ksīni', hui'x i'xū'nātā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj. ¡Caquilālakalhu'manui!

³² Palaj tunca Jesús tāyalh ē cāmāta'satīnīni'lh lakatzī'nī'n ē cākelhasqui'nīlh:

¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahuani'yān?

³³ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', iclaca huāna'ncu'tunāuj.

³⁴ Palaj tunca Jesús cālakaihu'manli ē cāxa'mani'lh ixlakastapunca'n. Palaj tunca lakatzī'nī'n talacahuāna'lh ē tastālani'lh Jesús.

21

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

¹ A'cxni' ixtatalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixuanican Betfagé. A'ntza' ixlacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlilh chā'tu' i'scujnu'nī'n ² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milaclhtza'jca'n. A'ntza' nalaktzī'nā'tit a'ktin burro xatzī' tū chī'yāhuacanī't ē nā yālh i'ska'ta'. Cacāxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'. ³ Palh catihuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata cāxcutpā'na'ntit?”, nahuaniyā'tit: “Māpa'ksīni' nacāmaclacasqui'n.” Chuntza' nacāmakxteknī'yān.

⁴ Chuntza' a'kspulalh namākentaxtū ixtachihuīn a'kchihuīna' jā tzo'kcanī't chuntza':

⁵ Cacāhua'ni' xalanī'n nac cā'lacchicni' jā huanican Sión:

“Calaktzī'ntit. Mimā'lh mimPuxcu'ca'n.

Xla' jā ka'tla' makca'tzī.

Kēhuī'lh burro mimā'lh.

Kēhuī'lh xaska'ta' animalh tū mācu'quī'can.”

⁶ Palaj tunca scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh tū Jesús cālīmāpa'ksīlh. ⁷ Talīmini'lh xatzī' burro ē i'ska'ta' ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuui't ixa'nan. Xlaca'n tamāpī'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Makapitzīn tacā'lh xalacstīn ixpeken qui'hui' ē tayalh tamāpī'lh nac tej. ⁹ Tī ixtapūlatēlha ē tī ixtastālatēlha tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camakapāxuīca ixtā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj! ¡Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quin-Diosca'n! ¡Calakachi'xcuui'ca Dios!

¹⁰ A'cxni' Jesús tanūlh nac Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'ncha' tatamakchuyikō'lh ē takelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu huā'mā'?

¹¹ Tachi'xcuui't cākelhtīlh:

—Huā'mā' ū'tza' a'kchihuīna' Jesús tī xala' nac Nazaret nac estado Galilea.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' nac templo

Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹² Ā'līstān Jesús a'lh xaka'tla' nac templo ē tanūlh ē cātantlakaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo.

Cāmakpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuhuī't. Nā cāmakpūspi'tni'lh ixpūtahuī'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālumax. ¹³ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic namāpācuhuīcan Chic jā Tlahuacan Oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmaxtunī'ta'ntit hua'chi ixpūtatze'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁴ A'ntza' nac templo talaktalacatzuna'jīlh Jesús makapitzīn lakatzī'nī'n ē lū'ntū'nunī'n. Xla' cāmātzeyīlh. ¹⁵ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn a'cxni' talaktzī'lh lī'a'cnīn tū Jesús cātlahualh, xla'ca'n tasītzī'lh. Nā talīsītzī'lh chī lacstīn na ixpūchakān templo tata'salh ē tahuani: “¡Camakapāxūica I'xū'nātā'nat rey David tī ixka'lhīmā'nauj!” ¹⁶ Xla'ca'n tahuanih Jesús:

—¿Tū ixpālacata jā cālacaquilhni'ya' tzamā' lacstīn? ¿Ē jā kexpa'ta' tū tahuanimā'nān?

Jesús cākelhtīlh:

—Jē, ickexmata. ¿Ē hui'xina'n jā kelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata huā'mā'? Chuntza' tatzo'kni': Hui'x cāmāsu'yuni'nī'ta' lacstīn ē tī tatzi'quī'cus chī tzej nata-makapāxūiyān.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cā'a'kxtekui'līlh ē taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh nac Betania jā tachokolh tzamā' tzī'sa.

Jesús lacaquilhnih xaqui'hui' higo

Mr. 11:12-14, 20-26

¹⁸ Ixlīlakalī a'cxni' quītaspi'tpālīh nac Jerusalén, Jesús ixtzi'ncsa. ¹⁹ Laktzī'lh a'katīn xaqui'hui' higo na ixpaxtūn tej ē talacatzuna'jīlh nac qui'hui'. Qui'hui' jā ixka'lhī ixtahua'ca't; xmān ixka'lhī xapa'lhma'. Palaj tunca Jesús huanilh xaqui'hui' higo:

—jātza' ā'maktin catitahua'ca'!

Xamaktin scācli xaqui'hui' higo. ²⁰ A'cxni' i'scuju'nū'nī'n talaktzī'lh huā'mā', talī'a'cnīlh ē takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata palaj scācli qui'hui'?

²¹ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Palh tzej na'a'ka'ī'yā'tit ē palh jā napuhua'nā'tit Dios jāla natlahua, nā tzē natlahua'yā'tit lacxtim chī ictlahuani'lh quit qui'hui'. Nā tzē nahuaniyā'tit huā'huī'lh sipej: “Catapānu' huā'tzā' ē catojo' nac xcān”; ē nā chuntza' nala. ²² Ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, ixlīpō'ktu namaktīni'nā'tit, xmān calīpāhua'ntit Dios.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8

23 Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo. Līhuan ixmāsu'yumā'lh, talaktalacatzuna'jīlh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tī maxqui'n līmāpa'ksīn?

24 Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākelhtīyāuj, nā quit na'iccāhuanīyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh tzamā'. 25 ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcu'huī'n? Caquilākelhtīuj.

Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuanīyāuj? Palh nahuanīyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?”

26 Jāla nahuanīyāuj ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcu'huī'n. Cājicua'ni'yāuj tachi'xcu'huī't. Ixlīpō'ktuca'n ta'a'ka'ī' Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

27 Ū'tza' talīkelhtīlh Jesús:

—Jā icca'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

Jesús māsu'yulh ixpālacata chā'tu' ka'hua'chan

28 Jesús cāhuanilh:

—¿Tū puhua'nā'tit? Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ē ixka'lhī chā'tu' ixka'hua'chan. Huanilh xapuxcu': “Quinka'hua'cha, capit scu'ja' na quimpū'uva chuhua'j.” 29 Ixka'hua'cha kelhtīlh: “Jā ica'ncu'tun.” Ā'līstān līlīpuhuanli chī ixkelhtīnī't ixtāta' ē a'lh scu'ja. 30 Ā'līstān xatāta' laka'lh xastancu ixka'hua'cha ē chuntza' huanipālh. Huā'mā' kelhtīlh: “Tze, tāta', na'ica'n”, ē jā a'lh. 31 ¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tichūyā ka'hua'cha tlhualh ixtalacasqui'nīn ixtāta'?

Xlaca'n tahananli:

—Tī pūla chihuīna'nli.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Quit iccāhuanīyān huā'mā'. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen, xlaca'n pūla natatanū jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē jā hui'xina'n. 32 Juan Mā'kpaxīni' milh ē cāmāsu'yuni'n chī ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyā'tit ē hui'xina'n jā a'ka'ī'nī'ta'ntit. Mātā'jīni'nī'n ē puscan xalanī'n nac cā'tejen ta'a'ka'ī'nī't. Masqui laktzī'nī'ta'ntit chī ta'a'ka'ī'lh xlaca'n, hui'xina'n jā lakpalīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n ē jā a'ka'ī'nī'ta'ntit —huanli Jesús.

*Xalacca'tzāna makscujni'**Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19*³³ Jesús cāhuanilh:

—Cakexpa'ttit tzamā' ā'a'ktin tū līca'tzīni'can. Ixuī'lh chā'tin ixtēcu' ka'tla' ti'ya't ē cācha'nli mayāc tū māsā' uvas na ixti'ya't. Līcūlāhui'līh chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlakchi'tcan uvas ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

'Ā'listān cāmāsācua'nīlh ti'ya't tasācua'n natascuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ³⁴ A'cxni' chilhtza' ixpūlanan uvas, cāmacā'lh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n na ixpū'uva. Ta'a'lh tasqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³⁵ Cāchi'paca ē tucsca chā'tin ē maknīca chā'tin ē ā'chā'tin līcucta'laca chihuix. ³⁶ Ixtēcu' ti'ya't cāmacā'mpāl'lh ā'makapitzīn ixlacscujnu'nī'n ē ā'chulā' lhūhua' cāmacā'lh. Chu lacxtim chī cātluhuaca.

³⁷ 'Ā'xmān macā'lh ixka'hua'cha. Puhuanli: “Natalakachi'xcuui' quinka'hua'cha.” ³⁸ A'cxni' chā'lh nac pū'uva ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh ixlīmānca'n: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknūj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ³⁹ Chuntza' chi'paca ē māxtuca nac pū'uva ē maknīca.

⁴⁰ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' na'a'nācha' ixtēcu' ti'ya't, ¿tū nacātluhuani' tzamā' tī ixcāmāsācua'nīcanī't? ¿Chī puhua'nā'tit?

⁴¹ Tahuanih:

—Ixlicāna' nacāmālakspūtūkō' tzamā' tī jā tzeyā tasācua'n. Nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n. Xlaca'n a'cxni' natapu'xa uva, natamaxquī' tū ixla' nahuan ixtēcu'.

⁴² Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata i'Ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

⁴³ Chuntza' iccāhuaniyān tū Dios ixcāmaxquī'cu'tunān, ū'tza' nacāmaxquī'can ā'makapitzīn tī natatlahua ixtalacasqui'nīn Dios. ⁴⁴ Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī talī'a'kchekxlal chihuix ē chuntza' tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xlaca'n chuntza' chī tī cā'a'klhta'lal'lh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh —huanli Jesús.

⁴⁵ A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos takexmatali tū līmāsu'yulh Jesús, taca'tzil'lh Jesús ixcālīchihuīna'mā'lh xlaca'n.

⁴⁶ Chuntza' masquī titachi'pacu'tunli Jesús, tajicua'nī'lh tachi'xcuui't. Tzamā' tachi'xcuui't tapuhuanli Jesús ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't.

22

Tū līca'tzīni'can chī natamakaxtokcan

¹ Jesús tzucupāl̄h cātā'chihuīna'n tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

² —A'cxni' Dios nacāmāpa'ksīni'nkō', ū'tza' nala hua'chi a'cxni' chā'tin rey tlhualh cā'tani' a'cxni' tamakaxtokli ixka'hua'cha. ³ Cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh cāmāta'satīnīni'lh tī ixcā'invitarlīcanī't; xlaça'n jā ixtamincu'tun. ⁴ Cāmacā'mpāl̄h ā'makapitzīn scujnu'nī'n ē cāhuanilh: “Cacāhua'ni'tit tī iccā'invitarlīnī't tacāxni'jtza' huī'lh līhua'. Iccāmāknīlhtza' huācax ē xako'ntin xaska'ta' huācax ē iccāxui'likō'lhtza' natamakaxtokcan. Catamilh quinamigos.” ⁵ Tī ixcā'invitarlīcanī't jā cuenta tatlahualh. Chā'tin a'lh na ixcā'tacuxtu ē ā'chā'tin a'lh stā'nan. ⁶ Ā'makapitzīn tachi'palh ī'scujnu'nī'n rey. Tatusli ē tamāknīl. ⁷ Palaj tunca sītzi'lh rey ē cāmacā'lh soldados nacāmāknī maknīni'nī'n ē mālhcuyunīni'lh ixcā'lacchicni'ca'n. ⁸ Palaj tunca cāhuanilh ixtasācua'n: “Ixlīpō'ktu tzejtza' huī'lh natamakaxtoka quinka'hua'cha; tasu'yu xlaça'n tī iccā'invitarlīnī't jā lactze ē jā minī'ni' iccā'invitarlīnī't. ⁹ Capintit chuhua'j nac cā'tejen ē cacā'invitarlītīt ixlīpō'ktuca'n tī natā'lāpāxtokā'tit. Catamilh nac cā'tani'; natamakaxtoka quinka'hua'cha.” ¹⁰ Scujnu'nī'n tataxtulh ē ta'a'lh nac cā'tejen. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'lāpāxtokli tatakēstokli ē tī tze ē tī jā tze. Chuntza' lītatzumalh chic.

¹¹ Palaj tunca tanūlh rey ē cālaktzī'lh tī tamilh. Laktzī'lh chā'tin chī'xcu' tī huī'lh ē jā ixlhakā'na'nī't chī minī'ni' jā tamakaxtokmā'ca. ¹² Huanilh: “Quinamigo, ¿tū ixpālacata tanū'nī'ta' huā'tzā' ē jā lhakā'na'nī'ta' milu'xu' tū minī'ni'?” Xla' jā tū huanilh; xmān ca'cs tāyalh. ¹³ Palaj tunca rey cāhuanilh tī ixtamaktāyamā'nalh: “Camacachī'tit ē catantūchī'tit ē camāxtutit nac kēpūn jā cā'pucsua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.”

¹⁴ Jesús chihuīna'mpāl̄h:

—Līlhūhua' tī cāmāta'satīnīni'nca ē jā lhūhua' tī cālacsacca.

Tū mātā'jīni'ncan

Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26

¹⁵ Palaj tunca fariseos ta'a'lh ē tachihuīna'nli chī tzē ixtalīmālacsu'yulh Jesús ixpālacata tū huanli. ¹⁶ Chuntza' cāmacā'lh makapitzīn ixchī'xcu'huī'n ē tatā'a'lh ixchī'xcu'huī'n Herodes tī rey ixuanī't. Talaka'lh Jesús ē tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj huī'x hua'na' tū ixlīcāna' ē nā tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcu'huī't. Lacxtīm cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. ¹⁷ ¿Chī puhua'na' ixpālacata tū mātā'jīni'n emperador romano? ¿Inchā tze na'icxokoyāuj o jā ixlacasqui'nca?

¹⁸ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n. ¿Tū
ixpālacata quilālilaktzī'ncu'tunāuj? ¹⁹ Caquilāmāsu'yuni'uj
tumīn tū līxokocan tū mātā'jīni'ncan.

Līmini'ca a'ktin denario tū ixtumīnca'n. ²⁰ A'cxni' Jesús
laktzī'lh tumīn, cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu huā'tzā' nac tumīn ē tīchu ix-
tacuhuīni' tatzo'kni'?

²¹ Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū
ixla'.

²² A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, talī'a'cnīlh. Tamakx-
tekli ē ta'a'lh.

Chī nala a'cxni' natalacastālancuana'n

Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40

²³ Huā'mā' quilhtamacuj makapitzīn saduceos talakmilh
Jesús. Saduceos ixtahuan jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza'
talīhuanilh chuntza':

²⁴ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés māsu'yulh palh nanī chā'tin
chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' ē palh jā ka'lhī ī'ska'ta',
ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī'ttza'.
Xapūla ska'ta' tī nalacatuncuhuī' ixla' nahuan xapuxcu'
tī nīnī'ttza'. ²⁵ Ixui'lh na quilacpu'na'itātca'n kelhatojon
litā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē ā'listān nīlh. Jā tī a'nalh
ī'ska'ta'; tamakxtekni'lh tī nīmaka'ncanī't ī'stancu. ²⁶ Nā xla' nīlh
ē jā tī a'nalh ī'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin xastancu
ē nā ā'chā'tin hasta ā'xmān xastancu. Nā xla' nīlh ē jā tī a'nalh
ī'ska'ta'. ²⁷ A'cxni' ixtanikō'ni'ttza' litā'timīn, ā'xmān nīlh puscāt.

²⁸ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā'
puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tā'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstuca'n. Jā
ca'tzīyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tzīyā'tit
chī ixlītlī'hui'qui. ³⁰ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n,
jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n
natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixángeles Dios
xalanī'n nac a'kapūn. ³¹ ¿Ē jā kelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios
cāhuanin ixpālacata tī natalacastālancuana'n? Chuntza' huanli:
³² “Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob”, huanli. Dios
ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixDiosca'n xanīn.

³³ A'cxni' tachi'xcuhuī't takexmatli huā'mā' tachihuīn,
ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh huā'mā' ixtamāsu'yun Jesús.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mr. 12:28-34; Lc. 10:27

³⁴ Fariseos tatalacxtimilh a'cxni' takexmatli chī Jesús cāmāca'cslīlh saduceos. ³⁵ Chā'tin chī xluca'n xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixuanī't. Xla' ixca'tzīcu'tun palh Jesús ixca'tzī ixlīmāpa'ksīn Moisés ē kelhasqui'nīlh:

³⁶ —Mākelhtahua'kē'ni', ¿tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca tū māsu'yulh Moisés?

³⁷ Jesús huanilh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'.” ³⁸ Ū'tza' huā'mā' līmāpa'ksīn tū ā'chulā' xaka'tla' ē tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ³⁹ Ixli'a'ktu' līmāpa'ksīn chu lacxtim chī ixlacasqui'nca ē huan: “Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.” ⁴⁰ Chī a'ktu' līmāpa'ksīn hua'chi ixlītzucuni' ixlīmāpa'ksīn Moisés ē ixtamāsu'yunca'n a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44

⁴¹ Fariseos jāna'l' ixta'a'n ⁴² ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu līlacapāstacā'tit ixpālacata Cristo tī ka'lhīpā'na'ntit? ¿Tīchu ī'xū'nāpapna'?

Tahuanilh:

—Xla' ī'xū'nātā'nat David.

⁴³ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata David māpācuhuīlh Māpa'ksīni' chuntza' chī māsu'yuni'lh Espīritu Santo? David huanli:

⁴⁴ Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'l' hasta a'cxni' na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁵ Palh David līchihuīna'lh ī'xū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixlīmāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu ē jā David —Jesús cāhuanilh.

⁴⁶ Jā tī chā'tin tzē kelhtīlh nūn kelhtin tachihuīn. Huā'mā' quilhtamacuj jā tī chā'tin tzē kelhasqui'nīlh.

23

Jesús cālīmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47

¹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n ē tachi'xcuui't:

² —Mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos taka'lhī līmāpa'ksīn natahuan tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés.

³ Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū tahuan ē nacākexpa'tni'yā'tit. Masqui nacākexpa'tni'yā'tit, hui'xina'n jā catītlahua'tit chī xluca'n tatlahua ixpālacata tahuan catūhuālh ē xtum tatlahua. ⁴ Xluca'n hua'chi tī tacāxtlahualh xatzi'nca tacu'ca' ē jā tī tī tzē natāyani'. Xluca'n jā tamaktāyana'ncu'tun.

5 Talacasqui'n tachi'xcuhuī't natalaktzī'n ixlīpō'ktu tū tatlahua. Cāmūhui'lī'canī't ē cāpekemāhua'ca'canī't xalakupīka'tla' cintaj jā tatzo'knī't macstī'na'j ixtachihuīn Dios. Nā ā'chulā' pūlh mā'n taka'lhī ixlū'xu'ca'n ē jā ā'makapitzīn. 6 Talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca xlaca'n jā tlahuamā'ca cā'tani'. Na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun. 7 Talacasqui'n nacātā'chihuīna'ncan ē nacālakachi'xcuhuī'can nac cā'tejen ē nacāmāpācuhuīcan mākelhtahua'kē'ni'nī'n.

8 'Hui'xina'n jā calacasqui'ntit nacātamāpācuhuīyān mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Lacxtim milīpō'ktuca'n ē lītā'timīn lanī'ta'ntit ē xmān chā'tin miMākelhtahua'kē'ni'ca'n ē ū'tza' ixlīmān Cristo. 9 Huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna', jā catīhua'ni'tit mintā'chi'xcu'ca'n: "Quintāta'." Tzaj xmān chā'tin minTāta'ca'n ē ū'tza' tī hui'lacha' nac a'kapūn. 10 Jā catimakxtektit nacātamāpācuhuīyān māpa'ksīni'nī'n ixpālacata xmān Cristo ixlīmān miMāpa'ksīni'ca'n. 11 Tī cāmaktāya ixlīpō'ktuca'n na milacpu'na'i'tātca'n, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla'. 12 Catīxcuhuālh tī ixlīmān putza chī ā'chulā' ka'tla' nahuan, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can.

13 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hua'chi mālacchahuanī'ta'ntit jā lactanūcan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Hui'xina'n jā tanū'yā'tit ē nūn cāmāxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

14 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cā'a'kskāhuī'maktīyā'tit ixchicca'n tī cānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca orarlīyā'tit a'ntza' jā tze cātālaktzī'nān ē chuntza' lī'a'kskāhuī'ninā'tit. Ū'tza' palha' nacātālīmakapātīnīnān.

15 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n tlahua'yā'tit catūxcuhuālh namā'a'ka'ī'nī'yā'tit ā'chā'tin mintamāsu'yunca'n. Nā pinā'tit ixtuntacut nac mar ē lacatin nac ti'ya't. A'cxni' tastālanī' tū māsu'yuyā'tit ā'chulā' jā tze natalītaxtu.

16 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī hua'chi lakatzī'nī'n ē cāhuanilīpincu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hua'nā'tit: "Palh catīhuālh natlahua ixpromesa ixpālacata xaka'tla' templo, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa ixpālacata ixoro templo, xla' līcuesa namākentaxtū." 17 Xalacxumpin hui'xina'n ē jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca templo. Ū'tza' līsīcua'lanātlahuacanī't oro. Chuntza' ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū promesa tū

tlahualh ixpālacata xaka'tla' templo. ¹⁸ Nā hua'nā'tit: “Palh catihuālh natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n, jā tū catilani'lh masqui jā mākentaxtū. Palh natlahua ixpromesa ixpālacata tū hui'lilh nac pūmacamāstā'n, xla' līcuesa namākentaxtū.” ¹⁹ Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' ixlacasqui'nca pūmacamāstā'n. Ū'tza' līsicua'lanātlahuacani't tū huī'lh a'ntza'. ²⁰ Chuntza' tī natlahua ixpromesa ixpālacata pūmacamāstā'n nā natlahua ixpālacata ixlīpō'ktu tū huī'lh nac pūmacamāstā'n ē ixlacasqui'nca līcuesa namākentaxtū. ²¹ Chā'tin tī nahuan ixlīcāna' ixpromesa tū huanli ixpālacata templo, xla' jā xmān līchihuīna'n templo. Nā līchihuīna'n Dios tī huī'lh nac templo. ²² Nā chā'tin tī nahuan ixpromesa ixpālacata a'kapūn, xla' jā xmān līchihuīna'n a'kapūn. Nā līchihuīna'n ixpūtahuī'lh Dios jā māpa'ksīni'n ē nā ixpālacata Dios tī tahuī'la nac pūtahuī'lh.

²³ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Cuenta tlahua'yā'tit ē maxqui'yā'tit Dios macsti'na'j milīhua'tca'n hua'chi ā'tuchiyē'lh ē anīs ē cominos. Masqui chuntza' ixlacasqui'nca, ā'chulā' ixlacasqui'nca cuenta tlahua'yā'tit ixtamāsu'yun līmāpa'ksīn. Līmāpa'ksīn māsu'yu līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit, ē jā na'a'kskāhuī'ninā'tit. Nā līmāpa'ksīn māsu'yu nacālakalhu'ma'nā'tit ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca tzē na'a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. Ixlacasqui'nca namāstā'yā'tit macsti'na'j līhua't ē nā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit tamāsu'yun. ²⁴ Hui'xina'n hua'chi lakatzī'nī'n tī cāhuanilē'ncu'tun ā'makapitzīn. Hua'chi chuntza' chī mācutuyā'tit na milīhua'ca'n macsti'na'j kosnu' ē jā cuenta tlahua'yā'tit ka'tla' xumpepe.

²⁵ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi tī xmān makche'kē' vaso ē pulātu. Masqui tasu'yu tzeya chī'xcuui'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Hui'xina'n tampi'lhīni'nā'tit ē ka'lhāna'nā'tit. ²⁶ Hui'xina'n fariseos lakatzī'nī'n, pūla napūche'kē'yā'tit pulātu ē chuntza' nā namakche'kē'yā'tit ixmacni'.

²⁷ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n hua'chi pūtā'cnūn tū cālitzo'kcanī't kextaj. Stala'nka' ē tzēhuanī't tatasu'yu ē na ixpūchakānca'n pō'ktu ixlucutca'n nīnī'n ē tū jā tze. ²⁸ Nā chuntza' hui'xina'n. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't tasu'yu'yā'tit palh tze hui'xina'n masqui jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj a'kskāhuī'ninā'tit.

29 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ¡Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Hui'xina'n cācāxtlahua'yā'tit ixa'cchicca'n a'kchihuīna'nī'n ē cācāxuiilī'yā'tit ixpūta'cnūnca'n nīnī'n tī tzeya chi'xcuui'n ixtahuanī't. 30 Hua'nā'tit: “Palh quina'n xa'ictahui'lauj cahuālh a'cxni' ixtahui'lāna'lh quixū'nāpapna'ca'n, quina'n jā xa'icticāmaktāyauj a'cxni' tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n.” 31 Ū'tza' lītasu'yuyā'tit hui'xina'n ixnatā'natna'ca'n tī tamaknīlh a'kchihuīna'nī'n. 32 Catlahua'tit huā'mā' tū xlaca'n talitzuculh ē jāla tatlahuakō'lh. Ū'tza' nalītasu'yu tū hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit.

33 'Hui'xina'n hua'chi lūhua' tū tzēhuanī't tasu'yu ē ka'lhī tū laknīcan. ¿Chī nalī'a'kapūtaxtuyā'tit nac pūpātīn? 34 Chuntza' na'iccāmacamini'yān a'kchihuīna'nī'n ē chi'xcuui'n tī taca'tzī ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn nacāmaknī'yā'tit ē nacāxtokohua'ca'yā'tit. Ā'makapitzīn nacākēsno'kātīt na mintemploca'n ē nacāputzastālani'yā'tit a'katunu' cā'lacchicni'. 35 Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata xlaca'n. Maknīcanī't Zacarías tī ixka'hua'cha Berequías ixuanī't. Maknīcanī't na ixtanquilhtīn nac templo ē na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Hui'xina'n nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xatze chi'xcuui'n tī cāmaknīca. Tī pūla maknīca ū'tza' Abel tī jā tlhualh tū jā tze ē hui'xina'n lī'pinā'tit cuenta hasta a'cxni' maknīcanī't Zacarías. Nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata hui'xina'n tlahua'yā'tit hua'chi chī tatlahualh xlaca'n tī tamaknīlh. 36 Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit chuhua'j nalī'pinā'tit cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n xlaca'n tī cāmaknīcanī't —huanli Jesús.

Jesús cālakcalhuanli xalanī'n nac Jerusalén

Lc. 13:34-35

37 Jesús cāhuanipālh:

—¡Iccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknī'yā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'la'yā'tit ixlacscujnī'n Dios tī cāmacamini'yān. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn. Hui'xina'n jā lacasqui'ntit. 38 Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklitza' minchicca'n ē ixa'cstuca'n natatāya. 39 Nā iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'uj hasta a'cxni' namin quilhtamacuj a'cxni' nahua'nā'tit: “Sīcua'lanātlahuacanī't tī mīmā'lh ē ka'lhī ixlītlī'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios” —huanli Jesús.

24

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6

¹ Jesús taxtulh nac templo. Ixa'mā'lh ā'lacatin a'cxni' talak-talacatzuna'jīlh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tatzuculh tahuani cuenta ixtlahualh chī ixyāhuacanī't templo. ² Jesús cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahuī'lh. Ixlīpō'ktu nalaclakō'.

Tū nalīca'tzīcan chī nalaksputa cā'quilhtamacuj

Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. A'cxni' Jesús ixui'lacha', talaka'lh ī'scujnu'nī'n ē tzē'k tahuanihl:

—Quina'n iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclica'tzīyāuj palh hui'x palaj nata'mpala'ya' ē nalaksputa cā'quilhtamacuj?

⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Cuenta catlahua'tit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān.

⁵ Lhūhua' chī'xcuui'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't”, ē chuntza' līlhūhua' nacā'a'kskāhuī'can. ⁶ Nakexpa'tā'tit chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīnīyān chī lamā'cha' guerra makat. Jā catijicua'ntit; chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'ksputni'. ⁷ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin ē chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Na'a'nan tatzī'ncstat ē ta'jatāt ē natachi'qui ti'ya't. Nā calhāxcuuihlh nala nac cā'quilhtamacuj. ⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlītzucuni'cus chī napātīni'ncan.

⁹ 'Nacātamacamaxquī'yān nacātamakapātīnīnān. Nacātamaknīyān ē ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't calhāxcuuihlh nac cā'quilhtamacuj nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁰ A'cxni' namin tzamā' cā'quilhtamacuj, lhūhua' natataxtutāya na ixtej Dios ē natalāquiclhaktzī'n ē natalāmacamāstā'. ¹¹ Lhūhua' a'kchihuīna'nī'n natatahui'la tī nata'a'kskāhuī'nin. Natahuan talīchihuīna'n tū ixla' Dios ē nata'a'kskāhuī' lhūhua' tachi'xcuui't. ¹² Tū jā tze nata'a'kahuani calhāxcuuihlh ē ū'tza' jātza' catitalālīpāxquī'lh lhūhua' tachi'xcuui't. ¹³ Tī jā catitataxtutāyalh na ixtej Dios ē chuntza' natatachoko hasta a'cxni' nalaksputa, xlaca'n nacāmakapūtāxtūcan. ¹⁴ Xatze tachihuīn ixpālacata chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' huā'mā' nalī'a'kchihuīna'ncan calhāxcuuihlh nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natakexmata. Ā'līstān a'cxni' nalaksputa.

¹⁵ 'A'kchihuīna' Daniel tzo'kli ixpālacata chī nalactlahuacan jā sicua'lanātlahuacanī't ē chī nayāhuacan a'ntza' tū jā tze. (Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', quit iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit.) ¹⁶ A'cxni'

nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la nata'a'n hasta nac sipej xluca'n tī tahui'lāna'lh nac estado Judea. ¹⁷ Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahui'lāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh nac chic natamāxtu catūhuālh tū ixlaca'n. ¹⁸ Tī tascujmā'nalh na ixcā'tacuxtuca'n, jā catitataspi'tli na ixchicca'n natalē'n ixlu'xu'ca'n. ¹⁹ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n o tī tamātzi'qui'nincus. ²⁰ Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n ē nūn quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²¹ Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncanī't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jā maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'listān. ²² Dios cālakalhu'man xluca'n tī cālacsacnī't ē namāmacsti'na'jī tzamā' quilhtamacuj. Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh, jā ixta'a'kapūtaxtulh nūn chā'tin.

²³ A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā cala'ktzī'ntit. Huā'tzā' huī'lh Cristo tī Dios macaminī't”, jā cati'a'ka'ī'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: “Chā cala'ktzī'ntit. A'ntza' hui'lacha”, jā cati'a'ka'ī'tit. ²⁴ Natamin lhūhua' tī nata'a'kskāhuī'nin ē makapitzīn natahuan: “Quit Cristo.” Ā'makapitzīn natahuan: “Quina'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios.” Xluca'n nā natatlahua li'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xluca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²⁵ Iccāhuanintza' huā'mā' ixpālacata jā nacāta'a'kskāhuī'yān. ²⁶ Chuntza' palh nacātahuaniyān: “Cala'ktzī'ntit. A'ntza' huī'lh Cristo nac cā'tzaya'nca ti'ya't”, jā capintit. Palh nacātahuaniyān: “Cala'ktzī'ntit. Ā'tzā' huī'lh nac cuarto”, jā ca'a'ka'ī'tit. ²⁷ A'cxni' quit na'icmimpala, nala hua'chi makli'pit tū māxkakēkō' nac a'kapūn hasta jā tā'cxtu ē hasta jā tā'cnū chi'chini'. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁸ Calhāxcuhuālh naca'tzīcan a'cxni' na'icmin chuntza' chī chū'ni' taca'tzī jā mā'lh catūhuālh tū nīnī't —huanli Jesús.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Xmān ca'a'kspulakō'lh huā'mā' tapātīn, ē chi'chini' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh. Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ³⁰ Nalaktzī'ncan nac a'kapūn a'ktin līmāsu'yun tū quila' quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Xalanī'n ixlipō'ktuca'n tzamā' cā'lacchicni' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, xluca'n natacalhuan. Ē naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'ictaxtu nac a'kapūn ē na'icpūmin poklhnu'. Na'icka'lhī lhūhua' litli'huī'qui ē

tzēhuanī't na'icxkaka. ³¹ A'cxni' namacasā'nan līskoli', na'iccāmacamin quinángeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

³² 'Camaksca'ttit xaqui'hui' higo: A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē a'kapumā'lh xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan. ³³ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Talacatzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālh'tza' na ixtanquilhtin mākelhcha. ³⁴ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahuī'lāna'lhcus jā catitanīlh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³⁵ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; nakentaxtukō'.

³⁶ 'Nūn tī ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora; nūn ángeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nā ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlicāna' na'a'kspula.

³⁷ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lh Noé, nā chuntza' na'a'kspula a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ³⁸ A'cxni' jāna'j ixā'min lakua xcān, tachi'xcuhuī't ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh. Ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā' ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka hasta a'cxni' Noé tanūlh nac arca. Jā ixtapuhuan palh namin lakua xcān, ³⁹ ē jā cuenta tatlahualh hasta a'cxni' milh xcān ē tamuxtukō'lh. Chuntza' nala a'cxni' namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. ⁴⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, palh talamā'nalh chā'tu' chī'xcuhuī'n nac cā'tacuxtu, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekan ā'chā'tin. ⁴¹ Palh tatanūmā'nalh chā'tu' puscan tī tasquitimā'nalh, nalē'ncan chā'tin ē namakxtekan ā'chā'tin.

⁴² 'Skalalh catahui'la'tit; jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' namin miMāpa'ksīni'ca'n. ⁴³ Caca'tzītīt huā'mā': Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh cahuālh tūyā hora cā'tzī'sni' ixchā'lh ka'lhāna', ixka'lhītīlh ē jā ixtīlhtatalh ē jā ixmakxtekli natanū naka'lhāna'n na ixchic. ⁴⁴ Nā chuntza' hui'xina'n tacāxni'j catahui'la'tit ixpālacata namin Chi'xcu' xala' Tālh mā'n a'cxni' jā puhua'nā'tit —huanli Jesús.

Xatze tasācua' ē tī jā tzeyā tasācua'

Lc. 12:41-48

⁴⁵ Jesús cāhuanipālh:

—¿Chī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī xatēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴⁶ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁷ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī'

huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁸ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. ⁴⁹ Chuntza' natzucu cālactucsa ā'makapitzīn tasācua'n ē nacātā'huā'yan ka'chīnī'n ē nacātā'ko'ta. ⁵⁰ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeya tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. ⁵¹ Ixtēcu' chic palha' nacastigarlī tasācua' ē nacātā'pātīni'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī. Ē tasācua' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan —huanli Jesús.

25

Jesús līmāsu'yulh kelhacāuj tzu'ma'jan

¹ Jesús cāhuanipālh:

—A'cxni' na'icmimpala a'cxni' Dios natzucu namāpa'ksikō' ixlīpō'ktu huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' nala hua'chi a'cxni' kelhacāuj tzu'ma'jan ixta'a'mā'nalh jā natamakaxtokcan. Ixtalē'mā'nalh ixpūmāxkakēnca'n ē ta'a'lh taka'lhī squi'nīni'. ² Kelhaquitzis lakskalalhna' ixtahui'lāna'lh ē ā'kelhaquitzis jā chuntza' ixtahui'lāna'lh. ³ Tī jā lakskalalhna' xmān talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē jā talacapāstacli natalē'n macsti'na'j cās natamojō na ixpūmāxkakēnca'n. ⁴ Tī lakskalalhna', xlaca'n talē'lh ixpūmāxkakēnca'n ē nā talē'lh ā'macsti'na'j cās. ⁵ Tanajilh squi'nīni' ē ixlīpō'ktuca'n ixtalalakhtatahui'lāna'lh ē ā'līstān talhtatalh. ⁶ Chī i'tāt tzī'sa takexmatlī chī chā'tin ta'salh ē huanli: “iMimā'lh squi'nīni'; capintit lakapāxtokā'tit!” ⁷ Ixlīpō'ktuca'n tzu'ma'jan talakahuanli. Tatā'kaquī'lh ē tacāxtlahualh ixpūmāxkakēnca'n. ⁸ Palaj tunca kelhaquitzis tī jā talīmīlh cās tahuanih ā'kelhaquitzis: “Caquilāmaxquī'uj macsti'na'j mincāsc'a'n. Tamixcu'tumā'nalh tzamā' quimpūmāxkakēnca'n.” ⁹ Tī lakskalalhna' takelhtīlh: “E'ē, jā icticāmaxquī'n. Chuntza' jā quinticā'a'cchā'ni'n quina'n ē nūn hui'xina'n. Xatze capintit tamāhua'yā'tit jā stā'can.” ¹⁰ Lihuan kelhaquitzis ixta'a'nī't tatamāhua cās, chilh squi'nīni'. Tzu'ma'jan tī tacāxni'j ixtahui'lāna'lh tatā'tanūlh squi'nīni' nac chic ē mālacchahuaca. ¹¹ Ā'līstān tachā'lh ā'kelhaquitzis tzu'ma'jan ē tahuani: “Māpa'ksīni', caquilāmālaquī'ni'uj.” ¹² Xla' cākelhtīlh: “Quit jā iccālakapasān.”

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tzīyā'tit tūyā hora ē tūyā quilhtamacuj na'icmimpala quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n.

Jesús līmāsu'yulh tumīn tū māsacua'nīni'lh

¹⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Chī nala jā Dios namāpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī ixa'mā'lh ā'lacatin. Cāmāta'satīnīni'lh ī'scujnu'nī'n ē cāmaxquī'lh ixtumīnca'n.

15 'Chuntza' chī ixliskalalhca'n chā'tunu', chuntza' maxquī'ca. A'kquitzis mil maxquī'ca chā'tin ē a'ktu' mil maxquī'ca ā'chā'tin ē ā'chā'tin a'ktin mil. Palaj tunca a'lh makat. 16 Tasācua' tī ixmaxquī'canī't a'kquitzis mil, xla' ixtamāhuana'mā'lh ē ī'stā'namā'lh ē chuntza' tļajalh ā'a'kquitzis mil huampala. 17 Tī maktīni'lh a'ktu' mil, nā tļajapālh ā'a'ktu' mil. 18 Tī maktīni'lh a'ktin mil, xla' a'lh ē ponknu'lh ē mätzē'kli ixtumīn ixpathrón.

19 'Makās tamakapalīlh ixtēcu'ca'n. A'cxni' taspī'tli, ixtlahuacu'tun ixcuenta. 20 Pūla lakmilh tī ixmaktīni'nī't a'kquitzis mil ē nā maxquī'lh ixpathrón ā'lakaquitzis mil tū ixtlajanī't. Huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'kquitzis mil ē ā' iclīmimpala ā'a'kquitzis mil tū ictļajalh.” 21 Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'.”

22 'Ā'līstān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktu' mil ē huanilh: “Quimpatrón, hui'x quimaxqui' a'ktu' mil ē ā' iclīmimpala ā'a'ktu' mil tū ictļajalh.” 23 Ixtēcu' huanilh: “Tze. Tzeya tasācua' hui'x. Tzej tla'hua' mintascujūt. Tzej līscujti huā'mā' tumīn, chuhua'j nalītahua'ca'ya' ē ā'chulā' na'icmaxquī'yān. Cata't ē naquintā'pāxuhua'ya'.”

24 'Ā'līstān lakmilh tasācua' tī ixmaktīni'nī't a'ktin mil. Xla' huanilh ixpathrón: “Quimpatrón, xa'icca'tzī hui'x scālājua. Hui'x ī'ya' jā jā hui'x cha'nī'ta ē cā'ya jā jā hui'x mā'kahuanī'nī'ta'. 25 Ū'tza' iclījicua'ni'n ē quit icponknu'lh nac ti'ya't ē icmā'cnūlh mintumīn. Ā' iclīmin tū mila' ixuanī't.” 26 Ixtēcu' kelhtīlh: “Jā tzeya tasācua' hui'x. Lhqutit hui'x. Hui'x puhua'na' palh quit ic'ī' jā jā iccha'nli ē iccā' jā jā quit icmā'kahuanīlh. 27 Ū'tza' ixlīmā'nu' quintumīn nac banco ē a'cxni' xa'ictaspī'tli xa'icmaktīni'lh quintumīn ē ī'ska'ta'.” 28 Cāhuanilh tī ixtayāna'ncha': “Camaktītī a'ktin mil tū ka'lhī ē camaxquī'tit tī ka'lhī a'kcāuj mil.”

29 Jesús cāhuanipālh:

—Ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī ē nauqūtāxtūni'. Tī jā ka'lhī, namaktīcan macsti'na'j tū ixka'lhī. 30 Huā'mā' tasācua' tī jā tze, catamaxtutit ē camacapintit jā cā'pucsua'. A'ntza' nacalhuan ē nalāxca ixtatzan.

Chi'xcu' xala' Tālh mā'n nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj

31 Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'ictanū quilīpuxcu', quināngeles naquintalītamacsti'li'. Quit na'ictahui'la na quimpūtahui'lh jā na'iccāputzāna'nī ē na'icmāpa'ksīni'n. 32 Tachi'xcu'huī't xalanī'n calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj

natatalacxtimī na quilacatīn. Quit na'iccāmāpitzī chī pastor cāmāpitzī purecu' ē chivu. ³³ Na'iccāhui'lī purecu' na quimpekxtūcāna'j ē na'iccāhui'lī chivu na quimpekxtūxuqui. ³⁴ Quit Puxcu' na'iccāhuani tī tahuilāna'lh na quimpekxtūcāna'j: “Cata'ntit hui'xina'n. QuinTāta' Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Camaktitit limāpa'ksīn tū milaca'n nahuan. Cāxtlahuacani'ttza' mimpālacataca'n a'cxni' Dios tlhualh cā'quilhtamacuj. ³⁵ Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n. Hui'xina'n quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'ncsa. Hui'xina'n quilātā'hua'uj mixcānca'n a'cxni' quit xa'ickelhpūtīmā'lh. Chuntza' chī xamini' quit ē quilāmānūj na minchicca'n. ³⁶ Jātza' tze ixuanī't quilu'xu' ē hui'xina'n quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē quilāmaktāyauj. Tachī'n xa'icuanī't ē quilālakpaxialhna'uj.” Chuntza' na'iccāhuani. ³⁷ Tī lactze natahuan: “Māpa'ksīni', jĵā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'ncsa' ē iccāmāhuī'n? jĴā'cxni' iccātā'hua'n xcān a'cxni' ixkelhpūtīya'? ³⁸ jĴā'cxni' iccāmānūn na quinchicca'n a'cxni' ixlatlā'hua'na' hua'chi xamini'? jĴā'cxni' iccāmaxquī'n milu'xu'? ³⁹ jĴā'cxni' iccāmaktāyan a'cxni' ixta'jatatlāya' o tachī'n ixua'nī'ta'?”

⁴⁰ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: “Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū tlhuanī'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', ū'tza' hua'chi quit quilātlahuani'uj.”

⁴¹ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccāhuani tī tahuilāna'lh na quimpekxtūxuqui: “Catapānū'tit. Hui'xina'n nacātamakapātīnīnān. Capintit jā jā mixa macscut. Capintit jā cāxtlahuacani't expālacata skāhuī'ni' ē ixmaktāyana'nī'n. ⁴² Hui'xina'n jā quilāmāhuī'uj a'cxni' quit xa'ictzi'ncsa. Ē jā quilātā'hua'uj mixcānca'n a'cxni' xa'ickelhpūtī. ⁴³ Quit hua'chi xamini' xa'iclatlā'huan ē hui'xina'n jā quilāmānūj na minchicca'n. Jātza' tze ixuanī't quilu'xu' ē jā quilāmaxquī'uj xasāsti'. Xa'icta'jatatla ē tachī'n xa'icuanī't. Hui'xina'n jā quilālakpaxialhna'uj. Ū'tza' nacātalīmakapātīnīnān.” Chuntza' na'iccāhuani. ⁴⁴ Xlaca'n natahuan: “Māpa'ksīni', jĵā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' ixtzi'ncsa', o ixkelhpūtīya', o hua'chi xamini' ē quina'n jā iccāmaktāyan? jĴā'cxni' iccālaktzī'n a'cxni' jātza' tze ixuanī't milu'xu' o ixta'jatatlāya' o tachī'n ixua'nī'ta' ē quina'n jā iccāmaktāyan?”

⁴⁵ 'Quit tzamā' Puxcu' na'iccākelhtī: “Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Catūhuālh tū jā tlhuanī'tit chā'tin quintā'timīn, masqui ā'chulā' xastancu xla', chuntza' hua'chi jā quit quilātlahuani'uj.”

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palaj tunca tzamā' tī jā lactze nata'a'n nac pūpātīn pō'ktu

quilhtamacuj ē tī lactze nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilak-sputli.

26

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

² —Hui'xina'n ca'tziyā'tittza' sputacus a'ktu' quilhtamacuj a'cxni' nala cā'tani' tū huanican pascua. Quit Chi'xcu' xala' Tālhmā'n. Iccāhuaniyān naquimacamāstā'can naquixtokohua'ca'can —huanli Jesús.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas, xla'ca'n tatakēstokli na ixtanquilhtīn ixpalacio Caifás. Xla' ixlicāna' tī xapuxcu' pālej ixuanī't. ⁴ A'ntza' tachihuīna'nli chī natalī'a'kskāhuī'nin ē natachi'pa Jesús ē chuntza' natalīmaknī. ⁵ Ixtalāhuani:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcuhuī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8

⁶ Jesús ixuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Huā'mā' Simón ixmasni'mā'lh ixquinīt ē itzeyanī'ttza'. ⁷ Chā'tin puscāt laktalacatzuna'jilh Jesús. Ixlē'mā'lh pātīn lameti tū ixlītsuma aceite tū tapalaxla' ē mu'csu ixuanī't. Līhuan Jesús ixuā'yamā'lh, puscāt līcuctlahualh aceite. ⁸ A'cxni' scujnu'nī'n talaktzi'lh tū tlhualh, tasītzi'lh ē tatzuculh talāhuani:

—¿Tū ixpālacata pāxcat līlalh huā'mā' aceite? ⁹ Tzē ī'stā'ca ixpālacata tapalaxla' ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

¹⁰ Jesús ixca'tzī tū ixtalīchihuīna'mā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanīnī'n na milacpu'na'i'tātca'n; quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān. ¹² Chuntza' chī huā'yālh puscāt quilīcuctlahualh huā'mā' aceite, ū'tza' hua'chi ixquincāxui'līlh naquimā'cnūcan. ¹³ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nīncan xatze tachihuīn i'xla' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlhualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla'.

Judas cāhuanilh chī namacamāstā' Jesús

Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6

¹⁴ Chā'tin chī ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n xla' ixuanican Judas Iscariote. Xla' a'lh cātā'chihuīna'n xanapuxcu'nu' pālejni' ¹⁵ ē cāhuanilh:

—¿Chī huanī't naquilāxokoyāuj palh na'iccāmacamaxquī'yān Jesús?

Xlaca'n talixokolh pu'xamacāuj xaplata tumīn ¹⁶ ē a'cxni' Judas tzuculh putza chī tzē nacālimacamaxquī' Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh scujnu'nī'n

Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹⁷ Milh quilhtamacuj tū ixlitzucuni' cā'tani' tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā litlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj scujnu'nī'n talaktalacatzuna'jilh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹⁸ Xla' cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē natanū'yā'tit na ixchic chā'tin chī'xcu' ē nahuaniyā'tit: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: Talacatzuna'jītza' tū na'icpūnī ē icua'cu'tun tū hua'can cā'tani' pascua na minchic. Na'iccātā'huā'yan quisujnu'nī'n.”

¹⁹ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tatlahualh chī Jesús cāmāpa'ksīlh ē taćāxtlahualh līhua' xala' cā'tani'.

²⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lh'tza' chī'chini', Jesús ē kelhacāujtu' i'scujnu'nī'n ixtahuā'yahui'lāna'lh nac mesa. ²¹ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Xlaca'n talīpuhuanli ē tatzuculh takelhasqui'nī chā'tunu':

—¿Ē quit, quiMāpa'ksīni'?

²³ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan pulātu, ū'tza' naquimacamāstā'.

²⁴ Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncuhuī'lh.

²⁵ Judas, ū'tza' tī namacamāstā', ē xla' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿palhāsā' quit?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nti.

²⁶ Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh i'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²⁷ Palaj tunca tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Macasti'n cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chā'tunu' hui'xina'n cahua'tit macasti'n. ²⁸ Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū licāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālimakapūtaxtū tachi'xcuhuī't. Quinka'lhni' tū na'icmaka'n ū'tza' nacālimātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't. ²⁹ Iccāhuaniyān jā ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'iccātā'huā'yān xtumtza' xaxcān uva

xasāsti'tza'. Na'iccātā'hua'yān a'ntza' jā namāpa'ksīni'nkō' quinTāta' Dios ē ixlīpō'ktu catūhuālh xasāsti'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

³⁰ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Huā'mā' tzi'sni' milīpō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuanikō' purecu”, tatzo'kni'. ³² A'cxni' naquimālacastālancuanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

³³ Pedro huanilh:

—Masqui ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā maktin ictimakxteknī'.

³⁴ Jesús huanilh:

—Ixlīcāna' tū icuaniyān. Huā'mā' tzi'sni' a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³⁵ Pedro huanilh:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn chuntza' tahuanli.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemaní

Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46

³⁶ Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh jā huanican Getsemaní. Xla' cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' līhuan quit na'ica'n na'icorarlīni' Dios a'jnanu'.

³⁷ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē chā'tu' ixka'hua'chan Zebedeo ē tzuculh līpuhuan ē ixa'ktuyumā'lh. ³⁸ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuāt. Catachokotit huā'tzā' ē calātā'līpuhuanui. Jā calhtatatit.

³⁹ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios ē huanilh:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātīni'n, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴⁰ Mimpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakchilh xlaca'n ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē minkelhatu'tunca'n jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora? ⁴¹ Calakahuantahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun xatze ē mimacni'ca'n jā taka'lhī lītli'hui'qui —cāhuanilh.

⁴² Ixlīmaktu' Jesús a'lh ē squi'ni'lh Dios chuntza':

—QuinTāta', palh ixlacasqui'nca na'icpātīni'n ē nakentaxtu chī mintalacasqui'nīn, chuntza' calalh.

⁴³ Palaj tunca taspi'tpāl̄h jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālakhimpāl̄h ē ixtalh̄tatamā'nampāl̄h. Jāla tatāyani'lh ixtalh̄tataca'n. ⁴⁴ Cāmakxtekpāl̄h ē ixlīmaktu'tun a'lh ē squi'ni'lh Dios. Chu chuntza' huanipāl̄h chī ixuanī't xapūla. ⁴⁵ Taspi'tpāl̄h jā cāmakxtekli scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chi'xcu' xala' Tālh̄mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chi'xcu'huī'n. ⁴⁶ Catāya'tit ē ca'a'ujtza; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lh̄cus Jesús a'cxni' chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ē ixtalē'n ixmachītaca'n ē qui'huī'. Tamacaminini'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁸ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'lh ē xla' ixcāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ē xla' ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit.

⁴⁹ A'cxni' chilh Judas, laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Lakatzī'suanti', Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁵⁰ Jesús kelhtīlh:

—Amigo, ¿ē tū ixpāl̄acata ta'mpā't?

Tachi'xcu'huī't tī tatā'milh Judas talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁵¹ Palaj tunca chā'tin tī ixtā'minī't Jesús, māxtulh ixmachīta ē mātakāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁵² Jesús huanilh:

—Camānū'pala mimachīta na ixpūtanū. Tī nalālītucsa ixmachīta, nā ū'tza' nalīmāknīcan xla'. ⁵³ ¿Ē jā ca'tzīya' quit tzē na'icsqui'ni' quinTāta' Dios caquimaktāyālh ē xla' xamaktin naquimacaminī' a'kcāujtu' mil ángeles? ⁵⁴ Palh xa'ictlahualh cahuālh chuntza', ¿chī nalīmākentaxtūcan tū huan na ixtachi'huīn Dios jā tatzō'kni' ixlacasqui'nca na'a'kspula chuntza' chī a'kspulamā'lh?

⁵⁵ Jesús cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—¿Tū ixpāl̄acata līta'ntit mimachītaca'n ē minqui'huī'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. A'cxni' xa'iccātā'latlā'luanān lakalīyān nac templo, ¿tū ixpāl̄acata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? ⁵⁶ Ixlīpō'ktu huā'mā' tū a'kspulalh namākentaxtū tū tatzō'kli a'kchihuīna'nī'n na ixtachi'huīn Dios —cāhuanilh.

Ixlīpō'ktuca'n ī'scujnu'nī'n tatzā'lalh ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Jesús na ixlaca'tīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵⁷ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús talē'lh na ixchic Caifás tī xapuxcu' pālej ixuanī't. A'ntza' ixtalaktakēstoknī't xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁵⁸ Pedro lakamakāt stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilh'tīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixtanquilh'tīn chic ē cātā'tahuī'lh policías nalaktzī'n chī nalīputzāna'nīcan.

⁵⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n ixtaputzamā'nal chī natalīmālacsu'yu Jesús ē natalīmāmaknīnī'n. Ixtaputzamā'nal chī catūhuā'lh masqui jā ixlīcāna' tū nalīmālacsu'yucan. ⁶⁰ Masqui lhūhua' chī'xcu'huī'n ixtalaka'n ē talīchiuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jāla ixtamaclani' tū natalīmālacsu'yu. Ā'listān tamīlh chā'tu' tī chu lacxtim chī tachi'huīna'nli. ⁶¹ Xlaca'n tahananli:

—Huā'mā' chī'xcu' huanli: “Quit tzē na'icmālakspūtūkō' xaka'tla' ixtemplo Dios ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'icyāhuapala.”

⁶² Xapuxcu' pālej tāyalh ē huanilh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chā'tu' chī'xcu'huī'n tamālacsu'yumā'nān. ¿Ē jā tū caticākelhti'?

⁶³ Jesús ca'cs tāyalh. Xapuxcu' pālej chihuīna'mpāl h ē huanilh:

—Dios tī lakahuan, ū'tza' kexmatān. Chuhua'j naqui-huanī'ya' tū ixlīcāna'. Caquilāhuaniuj palh hui'x Cristo tī ī'Ska'ta' Dios.

⁶⁴ Jesús kelhtīlh:

—Jē, quit ū'tza' chuntza' chī hua'na'. Nā iccāhuaniyān huā'mā'. Chuhua'j hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahuī'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Nā na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhnu'.

⁶⁵ Xapuxcu' pālej ū'tza' lacxtī'tli ixlū'xu' tū ixlhakā'nī't ē chuntza' līmāsu'yulh xla' ixstīzī' ē huanli:

—Huā'mā' chī'xcu' līmālakchā'ni'cu'tun Dios. Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān palh jā tze xla'. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'tntit chī mālakchā'ni'cu'tun Dios. ⁶⁶ ¿Chī puhua'nā'tit?

Tahualh:

—Ixlacasqui'nca nanī.

⁶⁷ Palaj tunca talakachojmanīlh Jesús ē tatucslī. Ā'makapitzīn talacala'slī ⁶⁸ ē tahananilh:

—Hui'x tī Cristo, calakapasti tīchu lalacala'snī'.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús

Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

69 Lihuan Pedro ixuī'lh nac tanquilhtīn ē chā'tin tzu'ma'jāt laktalacatzuna'jīlh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Galilea.

70 Pedro kelhtatzē'kli na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē huanli:

—Jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

71 Pedro tatampūxtulh macsti'na'j ē ā'chā'tin huampala tzu'ma'jāt laktzī'lh. Xla' cāhuanilh tī ixtayāna'ncha':

—Huā'mā' chi'xcu' nā ixtā'latlā'huan Jesús xala' nac Nazaret.

72 Pedro kelhtatzē'kpāl'h ē lacatancs huanli:

—Quit jā iclakapasa huā'mā' chi'xcu'.

73 Ixlīka'tlā'tus xlaca'n tī ixtatā'layāna'lh talaktalacatzuna'jīlh Pedro ē tahuanih:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

74 Pedro tzucuca lakapalaca ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīnīn palh jā ixlicāna' tū iccāhuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chi'xcu'.

Palaj tunca ta'salh puyux. ⁷⁵ Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuaninī't: “A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.” Pedro taxtulh a'ntza' ē ixtalīpuhuāt tzuculh calhuan.

27

Macamaxquī'ca Jesús Pilato

Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32

1 A'cxni' xkakalh, ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas talālītā'chihuīna'nli chī natalīmaknī Jesús. ² Tapekechī'lh ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Poncio Pilato tī gobernador ixuanī't.

Chī līnīlh Judas

³ Judas ū'tza' tī macamāstā'lh Jesús. A'cxni' Judas laktzī'lh chī māpa'ksīca namāmaknīnīnīncan Jesús, līpuhuanli ē xtum lacapāstacli ē cāmāspi'tni'lh pu'xamacāuj xaplata tumīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas, ⁴ ē cāhuanilh:

—Quit ictlahualh tū jā tze ixpālacata icmacamāstā'lh chi'xcu' tī jā tū ixlaclē'n.

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Huā'mā' jā quincuentaca'n. Cuenta catlahua' hui'x.

⁵ Judas a'lh nac templo ē tilhquītamacnūlh na ixpūchakān templo tumīn ē a'lh tā'kpixchī' a'katin nac qui'huī'.

⁶ Xanapuxcu'nu' pālejni' tasacli tumīn ē talāhuanilh:

—Jāla namojōyāuj jā mojōcan tumīn tū mālacnūni'can Dios. Huā'mā' tumīn līxokocanī't namāmaknīnīnīncan chā'tin chi'xcu'.

⁷ Tachihuīna'nli ē taputzalh chī natalītamāhua pītzuna'j ti'ya't. Huā'mā' ti'ya't ixmāpācuhuīcan Ixti'ya't Alfarero ē

a'ntza' ixcāmā'cnūcan makatiyātī'n. ⁸ Chuhua'j mǎpācuhuīcan Ti'ya't tū Ixtapalh Ka'lhni' ixpālacata lītamāhuaca tumīn tū ixlīxokocanī't namāmaknīnī'nīncan chā'tin chi'xcu'. ⁹ Chuntza' mākentaxtūca huā'mā' tū huanli a'kchihuīna' Jeremías jā tzo'kli na ixtachihuīn Dios: “Cātayaca pu'xamacāuj tumīn ixtla' plata (ū'tza' ixtapalh chā'tin chi'xcu' chuntza' chī tahualh makapitzīn israelitas). ¹⁰ Huā'mā' tumīn lītamāhuaca ixti'ya't Alfarero chuntza' chī quimāpa'ksīlh Māpa'ksīni' Dios.”

Jesús na ixlacatīn Pilato

Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38

¹¹ A'cxni' Jesús ixyālh na ixlacatīn gobernador Pilato, ē ū'tza' kelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Jesús huanīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

¹² A'cxni' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtalīmālacsu'yu, Jesús jā tū kelhtīni'lh. ¹³ Pilato kelhasqui'nīpālh Jesús:

—¿Ē jā kexpa'ta' tū talīmālacsu'yuyān tachi'xcuhuī't?

¹⁴ Jesús jā tū kelhtīlh. Ū'tza' līlī'a'cnīlh gobernador.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

¹⁵ Ixa'nān a'ktin tahui'lat ē a'cxni' ixlamā'lh cā'tani', gobernador ixmakxteka chā'tin tachi'n. Tachi'xcuhuī't ixtalacsaca tachi'n tī namakxtekan. ¹⁶ Ixtanūmā'lh chā'tin tachi'n tī ixuanican Barrabás. Calhāxcuhuālh ixlakapascan huā'mā' Barrabás. ¹⁷ A'cxni' ixtatalacxtimīnī't tachi'xcuhuī't, Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Ē na'icmakxteka Barrabás o na'icmakxteka Jesús tī mǎpācuhuīcan Cristo?

¹⁸ Chuntza' huanli Pilato ixpālacata xla' ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalaktzi'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh.

¹⁹ Līhuan ixuī'lh Pilato jā ixtlahuacan justicia, ixpuscāt macā'ni'lh tachihuīn ē huanīlh: “Jā timaktanū'ya' ixpālacata huā'mā' tzeya chi'xcu'. Jā tze chī iclakahuālaktzī'lh tzamā' chi'xcu' huā' kōtan tzī'sa.”

²⁰ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ixtā'chihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuhuī't ē ū'tza' talīsqi'nli camakxteka Barrabás ē tahuanli camaknīca Jesús.

²¹ Ā'maktin cātā'chihuīna'nli gobernador ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā tachi'n lacasqui'nā'tit na'icmakxteka? ¿Jesús o Barrabás?

Xlaca'n tahuanli:

—Iclacasqui'nāuj Barrabás.

22 Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' Jesús tī māpācuhuīcan Cristo?

Ixlīpō'ktuca'n takelhtīlh:

—¡Caxtokohua'ca'ca!

23 Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanilh:

—¡Caxtokohua'ca'ca!

24 A'cxni' Pilato cuenta tlahualh jāla ixcāmāko'xamixī ē ā'chulā' ixtatā'kaqui'mā'nalē ē jāla cāskāhuī'lh, xla' squi'nli xcān. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't Pilato makacha'ka'lh ē cāhuanilh:

—Quit jā iclē'n cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī. Jā tū tlahuanī't tū jā tze. Hui'xina'n nali'pinā'tit cuenta.

25 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't takelhtīlh:

—¡Quina'n ē quincamana'ca'n na'iclē'nāuj cuenta ixpālacata huā'mā' chi'xcu' ē chī nanī!

26 Chuntza' Pilato māxtulh Barrabás ē makxtekli. Palaj tunca māpa'ksīlh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

27 Ā'līstān ī'soldados gobernador Pilato talē'lh Jesús nac pūchihuīn ē tamākēstokli lhūhua' soldados ē talītamacsti'li'lh.

28 Palaj tunca tamāmakxtulh ixlu'xu' ē tamālhekē'lh xas-manta'jua' lu'xu'. 29 Tatlahualh a'ktin corona ixla' lh-tucu' ē tamā'knūlh. Tamaxqui'lh qui'hui' tū chi'palh na ix-macapekcāna'j. Tatatzokostani'lh ē talīlītzi'nli ē tahuanilh:

—¡Calakachi'xcuhuī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

30 Nā talakachojmanīlh ē tachi'palh ixqui'hui' ē talīcucni'cli.

31 A'cxni' talīlītzi'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xas-manta'jua' ē tamālhekē'pālhxlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Palaj tunca talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

32 Līhuan ixta'a'mā'nalē, tapāxtokli chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene ē ixtacuhuīni' Simón. Sāmācu'qui'ca ixacruz Jesús.

33 Chuntza' ta'alh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. 34 A'ntza' maxqui'ca Jesús xaxcān vinagre tū ixmojōni'canī't catūhuālh tū xū'ni' hua'chi xī'cxi'. Palh ixua'lh, jā ixtimakca'tzī'lh chī napātīni'n. A'cxni' xla' kelhuanalh, jā hua'lh.

35 A'cxni' ixtaxtokohua'ca'nī'ttza', soldados tamāpitzilh ixlu'xu' Jesús na ixpu'na'itātca'n ē talīmāxtulh suerte nataca'tzī tūchu nacālakhā'n chā'tunu' xlaca'n. Chuntza' mākentaxtūca tū huanli a'kchihuīna' jā tzo'kli: “Tamāpitzilh quilu'xu' na ixpu'na'itātca'n; tatlahualh suerte tū talīmāxtulh.”

³⁶ Palaj tunca tatahui'lalh natamaktaka'lha. ³⁷ Hui'līca nac cruz a'ktin letrero na ixa'cpūn Jesús. A'ntza' ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca. Ixtzo'kcanī't: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁸ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na ixpekxtūxūqui. ³⁹ Tī ixtatētaxtumā'nalh tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē talakapalalh ⁴⁰ ē tahuanilh:

—Hui'x ixlactlahuacu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala'cu'tuna' ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj. Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu hui'x milīmān. Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, cayujti nac cruz.

⁴¹ Nā chuntza' ixtalilītzī'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Fariseos ē xanapuxcu'nu' israelitas lacxtim ixtalilītzī'mā'nalh ē ixtalāhuanimā'nalh:

⁴² —Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. Palh ixlīcāna' xla' ixPuxcu'ca'n israelitas, cayujli nac cruz chuhua'j ē chuntza' na'a'ka'ī'ni'yāuj xla'. ⁴³ Xla' līpāhuan Dios; chuhua'j Dios camakapūtaxtūlh palh ixlīcāna' pāxquī'. Quincāhuanin xla' ī'Ska'ta' Dios —tahuah.

⁴⁴ Nā ka'lhāna'nī'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't, nā xlaca'n talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

⁴⁵ Xlītza'la cā'pucsua' huanli calhāxcuahuālh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh hua'chi tastu'nūt ē tanajīlh a'ktu'tun hora. ⁴⁶ Chī maktu'tun kōtanū, Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? (Ē ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

⁴⁷ Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha' ē xlaca'n talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

⁴⁸ Xamaktin chā'tin tatu'jnu quītayalh catūhuālh hua'chi panamāc. Līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre ē cucchi'hua'ca'lh a'ktin qui'hui' ē quilhyāhualh Jesús nahua'. ⁴⁹ Ā'makapitzīn tahuanli:

—Camakxtekti. Nalaktzī'nāuj palh Elías namin namakapūtaxtū.

⁵⁰ Ā'maktin Jesús ta'salh palha' ē palaj tunca nīlh. ⁵¹ Huā'mā' puntzuna' taxtī'tpitzilh ka'tla' līlakamilīn xaka'tla' nac templo. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. Tzuculh na ixquilhtūn xala' tālh mā'n ē tapūpitzilh hasta na ixtampān. Tī'ya't tachiquilh ē chihuix tatapūpitzilh. ⁵² Tatalaquī'lh pūtā'cnūn ē talacastālancuana'nli lhūhua' tī ixta'a'ka'ī'ni'nī't Dios ē ixtanīnī'ttza'. ⁵³ Xlaca'n tataxtulh nac pūtā'cnūn ē a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza' Jesús, tatanūlh nac cā'lacchicni'

xaticua'lanātlahuanī't jā huanican Jerusalén. A'ntza' cātasu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuui't.

⁵⁴ Capitán romano ē soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús tajicua'nli a'cxni' tachiquilh ti'ya't ē a'cxni' talaktzī'lh tū a'kspulalh. Xlaca'n tahuanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' i'Ska'ta' Dios ixuanī't.

⁵⁵ Lhūhua' puscan ixtalaktzī'mā'nalh makat. Ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' taxtulh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. ⁵⁶ Na ixpu'na'i'tātca'n puscan nā ixtayāna'lh María Magdalena ē María ti'ixtzi'ca'n Jacobo ē José ē nā ixui'lh ixtzī'ca'n ixka'hua'chan Zebedeo.

Mā'cnūca Jesús

Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

⁵⁷ A'cxni' i'smalanka'namā'lh tza', milh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican José ē xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Rico ixuanī't ē nā ixa'ka'i'ni' Jesús. ⁵⁸ Xla' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. Pilato māpa'ksīni'lh camaxquī'ca. ⁵⁹ José lē'lh ixmacni' Jesús ē līmaksuitli xatache'ke'n lu'xu'. ⁶⁰ Mā'cnūca a'ktin nac xasāsti' lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. Lhu'cu' ixla' José ixuanī't. A'cxni' līmālacchahuilh a'ktin ka'tla' chihuix nac lhu'cu', xla' a'lh. ⁶¹ Na ixlacapūn lhu'cu' ixtahui'lāna'lh María Magdalena ē ā'chā'tin María.

Soldados tamaktaka'lhli jā ixmā'cnūcanī't Jesús

⁶² A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' quilhtamacuj tū pūcāxui'līkō'can tū maclacasqui'ncan quilhtamacuj tū pūjaxcan, xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos talaka'lh Pilato. ⁶³ Tahuanilh:

—Señor gobernador, quina'n iclacapāstacāuj tū huanli tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nilh a'cxni' lakahuancus ixuanī't. Chuntza' huanli: “Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclastālancuana'n na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n”, huanli. ⁶⁴ Chuntza' camāpa'ksi'ni' tzej camaktaka'lhca pūtā'cnūn hasta nati'a'cchā'n a'ktu'tun quilhtamacuj. Palhāsā' i'scujnu'nī'n natamin nataka'ghan ixmacni'. Tzē nacāhuanican tachi'xcuui't palh lacastālancuana'nī't na ixpu'na'i'tātca'n nīnī'n. Chuntza' ā'chulā' nacālī'a'kskāhuī'can tachi'xcuui't ē jā xapūla.

⁶⁵ Pilato cāhuanilh:

—Ā' tayāna'lh soldados. Cacālī'pintit ē calaktzī'ntit hui'xina'n chuntza' chī natamaktaka'lhā.

⁶⁶ Xlaca'n ta'a'lh ē tzej tacāxtlahualh pūtā'cnūn ē hui'līca sello nac chihuix tū kelhui'līca. Cāmakxtekcancha' soldados tī natamaktaka'lhā.

28

Jesús lacastālancuana'nli

Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

¹ Ī'sputnī'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ī'xkakamā'lhtza' domingo a'cxni' María Magdalena ē ā'chā'tin María ta'a'lh nac pūtā'cnūn. ² Xamaktin palha' tachiquilh ti'ya't. Chā'tin ixángel Māpa'ksīni' Dios ixuyjñi'ta'nchi nac a'kapūn. A'cxni' chilh nac pūtā'cnūn, māpānūlh chihuix tū ixkelhui'licanī't ē pūtahuī'lh. ³ Ángel xkakalh hua'chi makli'pit ē ixlu'xu' stala'nka' ixuanī't hua'chi panamāc. ⁴ A'cxni' soldados talaktzī'lh, taxpipilh ē tajicua'xnīlh. ⁵ Ángel cāhuanilh puscan:

—Jā cajicua'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús tī xtokohua'ca'ca. ⁶ Xla' jātza' tihuī'lh huā'tzā'. Lacastālancuana'nī'ttza' chuntza' chī huanli. Catanū'tit ē calaktzī'ntit jā ixmāpī'canī't. ⁷ Palaj capintit ē cacāhua'ni'tit ī'scujnu'nī'n lacastālancuana'nī'ttza' na ixpu'na'itātca'n nīnī'n. Chuhua'j xla' nacāpūlani'yān nac estado Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit. Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān.

⁸ Palaj tunca puscan tatapānūlh nac pūtā'cnūn. Ixtajicua'n ē nā tapāxuhualh. Tatu'jnu'n ta'a'lh cāhuani scujnu'nī'n. ⁹ Xamaktin Jesús cātasu'yuni'lh ē cātā'chihuīna'lh. Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús. Tachi'palh ixtujan ē talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh. ¹⁰ Xla' cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Capintit cacāmāca'tzīnī'tit quintā'timīn ixlacasqui'nca cata'a'lh nac estado Galilea ē a'ntza' naquintalakchā'n ē naquintalaktzī'n.

Tū tahuanli soldados

¹¹ Lihuan ixta'a'mā'nalh puscan, makapitzīn soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pūtā'cnūn ē xlaca'n ta'a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. Tahuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't. ¹² Tzamā' pālejni' talaka'lh xanapuxcu'nu' israelitas ē talīchihuīna'lh. Lhūhua' tumīn cāmaxquī'ca soldados ¹³ ē cāhuanica:

—Hui'xina'n nahua'nā'tit palh cā'tzī'sni' tamīlh ī'scujnu'nī'n Jesús lihuan ī'lhtatapā'na'ntit ē xlaca'n taka'ghanli ixmacni'. ¹⁴ Palh namāca'tzīnīcan gobernador ī'lhtatapā'na'ntit, quina'n na'iclacāxlayāuj chī jā caticātalīmknīn.

¹⁵ Soldados tamaktīni'lh tumīn ē ta'a'lh ē tahuanli chuntza' chī ixcāhuanicanī't. Chuntza' israelitas tahuan hasta chuhua'j.

Jesús cāmacamaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n

Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁶ Kelhacāujtin ī'scujnu'nī'n ta'a'lh nac estado Galilea a'ktin nac sipej tū Jesús lacsacli. ¹⁷ A'cxni' talaktzī'lh Jesús, talaktaquilhpūtalh masqui makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. ¹⁸ Jesús cālaktalacatzuna'jīlh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Quit quimaxquī'canī't ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn ē na'iccāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac a'kapūn. ¹⁹ Chuntza' capintit calhāxcuahuālh nac

cā'quilhtamacuj ē cacāmāsu'yuni'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't
chī tzē quiscujnu'nī'n natahuan. Nacālīmā'kpaxī'yā'tit
ixlītlī'hui'qui xaTāta' Dios ē ī'Ska'ta' ē Espīritu Santo.
²⁰Nacāmāsu'yuni'yā'tit chī natalatā'kchoko ē chī natakexmatni'
ixlīpō'ktu tū quit iccālīmāpa'ksīni'nī'ta'n hui'xina'n. Caca'tzītit
quit pō'ktu quilhtamacuj iccātā'lamā'n hasta a'cxni' nasputa
cā'quilhtamacuj. Amén.

San Marcos

Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28

¹ Huā'mā' xatze tachihuīn tū māsu'yucan ixpālacata Jesu-cristo tī i'Ska'ta' Dios.

² Chā'tin profeta tzo'knulh chī Dios huanilh i'Ska'ta'. Chuntza' huanli: Cakexpa'tti.

Quit na'icmaca'n quilacscujni' milacatīn tī napūlani'yān hui'x ē tī nacāxtlahua mintej.

³ Nā profeta Isaías tzo'knulh chuntza':

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan chā'tin tī palha' chihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.”

Chuntza' tzo'knulh Isaías.

⁴ Tzamā' mākentaxtūca a'cxni' Juan tī ixmā'kpaxīni'n ix-tasu'yu nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuui't:

—Calīlīpuhuanit ixpālacata mincuentaca'n. Cacāmakxtektit ē nacātamātza'nkēna'ni'yān ē ca'a'kpaxtit.

⁵ Tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuahuālh nac estado Judea ē xalanī'n nac cā'lacchicni' Jerusalén, ixlīpō'ktuca'n tamilh takex-mata tū huanli Juan. A'cxni' takelhtasu'yuni'lh Dios ixcuen-taca'n, Juan cāmā'kpaxīlh chā'tunu' nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán.

⁶ Juan ixlhakā'nī't lu'xu' tū ixlīcāxtlahuacanī't ixchi'xit camello ē ixlīchī'can ko'xka' ixuanī't. Ixua'xtu'qui' ē xaxcān ta'xcāt xala' nac cā'qui'huī'n. ⁷ Ixa'kchihuīna'n ē ixcāhuani tachi'xcuui't:

—Ā'līstān namin ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcacli'. ⁸ Quit iccālīmā'kpaxīni'ta'n xcān; xla' nacāmacamini'yān Espīritu Santo.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22

⁹ Tzamā' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' Nazaret xala' estado Galilea ē lakmilh Juan jā ixmā'kpaxīni'mā'lh. Juan mā'kpaxīlh Jesús nac ka'tla' xcān jā huanican Jordán. ¹⁰ A'cxni' Jesús tacutli nac xcān, xamaktin laktzī'lh chī talaqui'lh nac a'kapūn ē mincha' Espīritu Santo ē ixtasu'yu hua'chi tantzasnān a'cxni' ixuyjmā'chi. Chilh na

ixa'kpūn Jesús. ¹¹ Kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān —huanli.

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13

¹² Palaj tunca Espíritu Santo macā'lh Jesús nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹³ Ixuī'lh a'ntza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam quilhtamacuj. A'ntza' skāhuī'ni' tī huanican Satanás, xla' ixputza chī Jesús jā ixkexmatni'lh Dios. Nā a'ntza' ixa'nān animalh tū ixtahua'nān. Ixángeles Dios ixtamaktaka'lh mā'nālh Jesús.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15

¹⁴ A'cxni' ixchī'canī't Juan, Jesús a'lh nac Galilea ē ixlī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn tū ixla' Dios. ¹⁵ Ixuan:

—Chilhtza' quilhtamacuj tū līlh cāna'ncanī't ē tala-catzuna'jīmā'lh tza' a'cxni' nalaktzī'ncan ixlīcāna' Dios māpa'ksīni'n. Calīlīpuhuanitit ixpālacata tū jā tze tū tlahuanī'ta'ntit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Ca'a'ka'ī'tit xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'nī't.

Jesús cālacsacli kelhatā'ti' chī'pananī'n squī'ti'

Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11

¹⁶ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan na ixquilhtūn xaka'tla' xcān tū huanican Lago Galilea, xla' cālaktzī'lh Simón ē ixtā'tin Andrés. Ixtamojōmā'nālh nac xcān ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. Xlaca'n chī'pananī'n squī'ti' ixtahuanī't. ¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj ē na'iccāmāsu'yuni'yān chī nacālīmā'a'ka'ī'nī'yā'tit tachi'xcuui't ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Palaj tunca tamakxteklī ixpūtayanca'n ē tatā'a'lh Jesús.

¹⁹ A'cxni' Jesús a'lh lacapunchuna'j, cālaktzī'lh Jacobo ē Juan ixcamana' Zebedeo. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh nac pūtacutnu' ē ixtalacachī'mā'nālh ixpūtayanca'n. ²⁰ Palaj tunca Jesús cāmāta'satīnīni'lh ē xlaca'n ta'a'kxtekui'līh ixtāta'ca'n Zebedeo ē ī'scuju'nī'n nac pūtacutnu' ē ta'a'lh tastālani'lh Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Lc. 4:31-37

²¹ Ta'a'lh nac cā'lacchicni' Capernaum. A'cxni' a'cchā'lh quilhtamacuj tū pūjaxcan, palaj tunca Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuui't. ²² Ixtalī'a'cnī chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh hua'chī chā'tin tī ka'lhī līmāpa'ksīn ē jā chuntza' chī tamāsu'yu xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ²³ Palaj tunca tanūlh nac templo chā'tin chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Xla' ta'salh ē huanli:

24 —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmiuj quina'n? ¿Ē ta'nī'ta' naquilāmālakspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē Xatasicua'lanātlahua hui'x.

25 Jesús lacaquilhnīlh jā tzeza ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla'! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

26 Chi'xcu' taxla'juani'lh ē jā tzeza ū'ni' palha' ta'salh ē taxtuni'lh. 27 Ixlīpō'ktuca'n tali'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'mā'n quina'n? Xasāsti' huā'mā'. Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn. Hasta jā tzeza ū'nī'n takexmatni' a'cxni' xla' cāmāpa'ksī.

28 Palaj tunca ta'a'kahuankō'lh calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixpālacata tū tlhualh Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhūiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39

29 A'cxni' Jesús taxtulh na ixtemploca'n israelitas, palaj tunca a'lh ē tanūlh na ixchicca'n Simón ē Andrés. Tatā'a'lh Jacobo ē Juan. 30 Ixpuhūiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē ixmā'lh. Palaj māca'tzīnīca Jesús. 31 Xla' a'lh ē macachi'palh ē mā'kaquī'lh ē palaj tunca tapānūni'lh chī ixmacscutla. Palaj tunca puscāt cāmāhuī'lh.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41

32 Kōtanūtzā' a'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', cālīmini'ca Jesús ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatātla ē tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'nī'n. 33 Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n cā'lacchicni' tatakēstokli na ixtanquilhtīn chic. 34 Cāmātzeyīlh lhūhua' tī ixtata'jatātla chu catūxcuhuālh ta'jatāt ixtaka'lhī chā'tunu'. Cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeza ū'nī'n. Jā cāmāxtekti natachihuīna'n jā tzeza ū'nī'n ixpālacata jā ixlacasqui'n xla'ca'n ixtahualh tīchu xla'.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Lc. 4:42-44

35 Ixlīlakalī tzi'saj Jesús tāquī'lh ē taxtulh ē a'lh lacatīn jā jā tī ixuī'lh. A'ntza' orarlīlh. 36 Simón a'lh putza ē ā'makapitzīn tatā'a'lh. 37 A'cxni' tamaclalh Jesús, tahuanilh:

—Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taputzayān.

38 Xla' cāhuanilh:

—Ca'a'uj nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū tahuī'lāna'lh lacatzuna'j ē quit a'ntza' na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' iclīminī't.

39 Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixmāsu'yu na ixtemploca'n israelitas ē cāmāxtulh jā tzeza ū'nī'n.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasnī'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16

40 Lakchā'lh Jesús chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinī'tca'n tū huanican lepra. Xla' tatzokostani'lh Jesús ē squi'ni'lh:

—Palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

41 Jesús lakalhu'manli ē stu'ncli ixmacan ē xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

42 A'cxni' huanilh huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatāt ē tzeyanli.

43 A'cxni' Jesús macā'lh, lacatejtin huanilh:

44 —Catamaktaka'lhti ē jā tihua'ni'ya' nūn chā'tin. Xmān calakpi pālej ē camāsu'yuni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyani'ta'tza'. Namālacnūni'ya' chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés ixpālacata tī ixmakxteknī'ttza' tzamā' ta'jatāt. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcu'huī't tzeyani'ta'tza'.

45 Xla' palaj tunca taxtulh ē tzuculh cāhuanitā'kchoko līlhūhua' ē cāhuanilh tū ixa'kspulanī't. Chuntza' Jesús jātza' la ixtanū nac cā'lacchicni' na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ixpālacata jā ixlacasqui'n ixtatakēstokli. Chuntza' xmān tachokolh na ixquiltūn cā'lacchicni'. Tachi'xcu'huī't xalanī'n calhāxcu'huālh ixtalaka'n.

2

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ī'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26

1 Ixlīlātma'j Jesús taspī'tli ē tanūpāl h nac Capernaum. Tachi'xcu'huī't takexmatli ixiuī'lh nac chic. 2 Palaj tunca līlhūhua' talaktakēstokli hasta jātza' ixtatanūkō' ixpūchakān chic. Nā tatzumalh tanquiltūn. Ixcāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios. 3 Talakmilh ā'makapitzīn ē na ixlacpu'na'ītātca'n kelhatā'ti' chi'xcu'huī'n ixtapūlīmimā'nalh talajni'. Nac talajni' ixmā'lh chā'tin ta'jatatlani' tī ī'xcahuī'huananī't. 4 Jāla talakchā'lh Jesús ixpālacata lhūhua' tachi'xcu'huī't ixlītzuma chic. Tapūtahua'ca'lh escalera ixa'kstīn chic ē ta'a'kstīxuakli chic ixlaktza Jesús.

A'cxni' tzej tamālaquī'lh, talīchī'lh lasu talajni' ē tapūmānūlh ta'jatatlani'. 5 A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī'ni' ixlītli'huī'qui, xla' huanilh ta'jatatlani':

—Quinka'hua'cha, icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta.

6 Ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē tapuhuanli ixa'cstuca'n: 7 “¿Tū ixpālacata chihuīna'n chuntza' huā'mā' chi'xcu'? Xla' mālakchā'nī'mā'lh Dios chī chihuīna'nli. Nūn chā'tin tzē naquincāmātza'nkēna'ni'yān quincuentaca'n, xmān Dios.”

8 Palaj tunca Jesús ixlīmān ca'tzīlh chī xlaca'n ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n?
 9 Icuanihtza' ta'jatatlani': "Icmātza'nkēna'ni'kō'yān mincuenta." Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: "Catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē catlā'hua'nti'", chuntza' ixlītasu'yulh palh ixlīcāna'tzeyanli. 10 Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tzē na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

Palaj tunca Jesús huanilh chi'xcu' ti ī'xcahuī'huananī't:

11 —Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li' mimpūtama' ē capit na minchic.

12 Xamaktin tā'kaquī'lh na ixlācatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ti ix-tahui'lāna'lh ē sacli ixpūtama' ē taxtulh. Ū'tza' talīlī'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n ē tamakapāxuīlh Dios ē tahuanli:

—Jā maktin laktzī'nī'tauj tū laktzī'uj chuhua'j.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32

13 Palaj tunca Jesús a'mpālh na ixquilhtūn mar. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaka'lh ē ixcāmāsu'yuni'. 14 A'cxni' Jesús ixa'mā'lh, tētaxtulh jā ixmātā'jīni'ncan līxokot ē laktzī'lh Leví ixka'hua'cha Alfeo. Jesús huanilh:

—Caquistā'la'ni'.

Xla' tāyalh ē stālani'lh.

15 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuā'yamā'lh na ixchic Leví. Tachā'lh lhūhua' mātā'jīni'nī'n līxokot ē ā'makapitzīn ti ixcālākmaka'ncan. Xlaca'n ixcātā'huā'yamā'lh Jesús ē ī'scujnu'nī'n. Lhūhua' ti ixtastālani'. 16 A'cxni' xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos talaktzī'lh ixcātā'huā'yan mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn ti ixcālākmaka'ncan, tahuanilh ī'scujnu'nī'n Jesús:

—¿Tū ixpālacata cātā'huā'yan Jesús mātā'jīni'nī'n ē ti jā tzeyā chi'xcuhuī'n?

17 A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, cāhuanilh:

—Xlaca'n ti jā tata'jatatla jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān ti tata'jatatla tamaclacasqui'n. Quit jā icmilh iccāputza ti tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhuī't ti taca'tzī jā tze xlaca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús ixpālacata chī jā tihuā'yan

Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39

18 Ī'scujnu'nī'n Juan ē fariseos makatunu' ixtalihui'lī jā ixtahuā'yan. Makapitzīn chi'xcuhuī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Ī'scujnu'nī'n Juan ē nā Ī'scujnu'nī'n fariseos makatunu' talīhui'lī jā tahuā'yan. ¿Tū ĩxpālacata miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan?

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Xlaca'n tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca, ¿ē natalīhui'lī jā catitahuā'yan? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan ixamigos. ²⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, jā catitahuā'yalh ixamigos ĩxpālacata natalīpuhuan. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ĩxlīchihuīna'mā'ca ĩxlē'cstu.)

Jesús cāhuanipālh:

²¹ —Huā'mā' tū quit icmāsu'yu, ū'tza' xasāsti'. Palh catīhuālh namākentaxtū ē nā mākentaxtūcu'tun ĩxtahui'latca'n mixū'nāpapna'ca'n, xla' nala hua'chī chā'tin tī nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' xamasni'. Xasāsti' lu'xu' nata'a'ktimī ē nastanca xamasni' ē a'ntza' jā taxtī'tli ā'chulā' ka'tla' nala. ²² Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta, jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ĩxko'xka' purecu'. Palh chuntza' ĩtlahuaca, napanka ko'xka' a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva. Namojōcan xasāsti' nac ko'xka'. A'cxni' naxcu'tan, jā catipankli. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtunī'lh xaxcān uva —cāhuanilh Jesús.

*Quilhtamacuj tū pūjaxcan ta'ī'lh tza'ktza' scujnu'nī'n
Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5*

²³ A'ktin quilhtamacuj tū ĩxpūjaxcan, Jesús ĩxcātā'tētaxtumā'lh Ī'scujnu'nī'n nac a'ktin cā'tacuxtu. Xlaca'n tatzuculh ta'ī' pātin pātu' tza'ktza'. ²⁴ Palaj tunca tahuanih Jesús fariseos:

—Cala'ktzi'. Miscujnu'nī'n tascujmā'nalh ē chuhua'j quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' jā mākentaxtū ĩxlīmāpa'ksīn Moisés.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlhualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ĩxtatā'a'mā'nalh ĩxtatzi'ncsa ē cāspunī'lh līhua'. ²⁶ Tanūlh na ĩxchic Dios a'cxni' Abiatar xapuxcu' pālej ĩxuanī't ē hua'lh pāntzīn tū ĩxmālacnūcanī't Dios. Jā minī'ni' ĩxua'lh huā'mā' pāntzīn ĩxpālacata xmān pālejni' tzē natahua'. Nā David cāmaxquī'lh chī'xcuui'n tī ĩxtatā'a'mā'nalh.

²⁷ Nā Jesús cāhuanilh:

—Dios tlhualh quilhtamacuj tū pūjaxcan ĩxpālacataca'n tachi'xcuui't ē jā tlhualh tachi'xcuui't ĩxpālacata quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²⁸ Chuntza' quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n ē tzē na'icmāpa'ksī tū natlahuacan a'cxni' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

3

Chā'tin chi'xcu' ixmacascācnī't
Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11

¹ Jesús tanūpāl̄h na ixtemploca'n israelitas. Ixū'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācnī't. ² Tachi'xcuhuī't ixtamak-taka'lh mā'nal̄h Jesús palh namātzeyīni'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ixpālacata ixtalīmālacsu'yucu'tun. ³ Jesús huanilh chi'xcu' tī ixmacascācnī't:

—Cata't ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

⁴ Cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—¿Tū ā'chulā' minī'ni' tlahuacan quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē minī'ni' na'icmakapūtaxtū chi'xcu' o na'icmaknī?

Xlaca'n ca'cs ixtahū'lāna'lh. ⁵ Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacstī'li'nī't. Ixsītzī'yāl̄h ē nā ixlīlīpuhuayāl̄h chī jā ixtalalakalhu'man ta'jatatlani' ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

A'cxnī' stu'ncli ixmacan, tzetza' ixuanī't. ⁶ Palaj tunca fariseos tataxtulh ē tatā'chihuīna'nli ixchi'xcuhuī'n Herodes chī natalīmaknī Jesús.

Jesús māsu'yulh na ixquilhtūn lago

⁷ Jesús a'lh na ixquilhtūn lago ē i'scujnu'nī'n tatā'a'lh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac estado Galilea tastālani'lh Jesús. A'cxnī' takexmatli pō'ktu tū tlahualh Jesús, talakmilh nā xlaca'n xalanī'n nac estado Judea. ⁸ Xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n nac Idumea talakmilh Jesús. Xlaca'n xalanī'n ixtuntacut nac xcān Jordán ē xalanī'n lacatzuna'j cā'lacchicni' Tiro ē Sidón nā talakmilh. Lhūhua' tachi'xcuhuī't talakmilh Jesús a'cxnī' takexmatli tū tlahualh. ⁹ Cāhuanilh i'scujnu'nī'n catacāxui'līl̄h a'ktin barco jā natojō ē chuntza' lhūhua' tachi'xcuhuī't jāla catitatancli. ¹⁰ Lhūhua' ixcāmātzeyīnī't ē pō'ktu tī ixtata'jatatla ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtalālacxquitimā'nal̄h. Ixtaxa'macu'tun Jesús. ¹¹ A'cxnī' xlaca'n tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'nī' talaktzī'lh Jesús, xlaca'n tatatzokostani'lh ē palha' tahananli:

—Hui'x i'Ska'ta' Dios.

¹² Xla' cāmāpa'ksīl̄h ē cāhuanilh jā ixtahuanli tīchu xla'.

Jesús cālacsacli kelhacāujtu' i'scujnu'nī'n

Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16

¹³ Jesús a'lh nac sipej ē cāta'sani'lh tī cālacasqui'nli ē talakmilh. ¹⁴ Cālacsacli kelhacāujtu' tī natatā'latā'kchoko ē nacāmacā'n natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁵ Nā xlaca'n cāmaxquī'ca līmāpa'ksīn natamātzeyī ta'jatatlani'n ē natamāxtu jā tzeya ū'nī'n. ¹⁶ Tzamā' kelhacāujtu': Simón tī hui'līni'ca ixtacuhuīni' Pedro, ¹⁷ ē nā Jacobo ē Juan ixtā'tin tī ixka'hua'chan Zebedeo ixtahuanī't ē xlaca'n cāhui'līni'ca ixtacuhuīni' Boanerges tū

huanicu'tun hua'chi jilini'. ¹⁸ Nā Andrés ē Felipe ē Bartolomé ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Tadeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁹ Ē Judas Iscariote, xla' tī ā'listān macamāstā'lh Jesús.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10

Jesús a'lh na ixchic. ²⁰ Tatakēstokpālh lhūhua' tachi'xcuui't hasta jāla ixtahuā'yan Jesús ē i'scujnu'nī'n. ²¹ A'cxni' ixtalakapasnī'n taca'tzīlh huā'mā', xla'ca'n talakmilh natachi'pa ixpālacata ixtahuan xla' hua'chi chuyani' ixlīla.

²² Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī ixtaminī'ta'ncha' nac Jerusalén ixtahuan:

—Beelzebú, tī xapuxcu' jā tzeza ū'nī'n, xla' tanūni'nī't Jesús. Ū'tza' cālīmāxtu jā tzeza ū'nī'n.

²³ Jesús cāta'sani'lh ē cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—¿Chī nalīmāxtucan Skāhuī'ni' palh ū'tza' tī tanūma'lh?

²⁴ Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzi ē talātucsa, jā catitatāyani'lh.

²⁵ Palh tampūtīn familia tatapitzi ē natalātucsa, jā catitatāyani'lh. ²⁶ ¿Chī Skāhuī'ni' nalīmāxtu ixtā'skāhuī'ni' palh chu ū'tza' tī māpa'ksīmā'lh? Palh Skāhuī'ni' natapitzi, jāla catitāyani'lh; tzē nalaksputa.

²⁷ Jā tī chā'tin catitanūlh naka'lhāna'n na ixchic chā'tin tī tli'hui'qui palh jā pūla nachī'can ixtēcu' chic. A'cxni' chī'hui'līcanī'ttza', a'cxni' tzētza' namakka'lhāna'ncan.

²⁸ 'Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: Tzē namātza'nkēna'ni'can ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tachi'xcuui't ē catūxcuui'lh jā tze tū tahuan. ²⁹ Palh catīhuālh ixuanlī jā tze tū tlahua Espīritu Santo, xla' jāla catimātza'nkēna'ni'ca. Xla' naka'lhī ixcuenta pō'ktu quilhtamacuj.

³⁰ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata ixtahuan: “Xla' ka'lhī jā tzeza ū'ni'.”

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21

³¹ Ā'listān tachā'lh ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús. Tatāyalh nac kēpūn ē māta'satīnīni'nca xla'. ³² Tachi'xcuui't ixtalītasti'li'nī't ē tahuanilh:

—Tayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn ē tatā'chihuīna'ncu'tunān.

³³ Xla' cākelhtīlh:

—¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu iccālaktzī'n hua'chi quintzī' ē quintā'timīn?

³⁴ Ixcālaktzī'nkō' ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh ē ixtalītasti'li'nī't ē cāhuanilh:

—Tzamā' ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī natatlahua tū lacasqui'n Dios, ū'tunu'n quintzī' ē quintā'timīn.

4

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8

¹ Palaj tunca Jesús tzucupālh māsu'yu na ixquilhtūn mar. Talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcuui't ē ū'tza' litojōlh a'ktin nac barco. Tahu'ilh nac barco tū ixui'llh na ixkelhni' xcān. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tatachokolh na ixquilhtūn xcān. ² Lhūhua' ixcālīmāsu'yuni'mā'lh tū līca'tzīni'can. A'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh, cāhuanilh:

³ —Cakexpa'ttit. Ixui'llh chā'tin cha'nāna' ē taxtulh nacha'n ixlīcha'nat. ⁴ A'cxni' ixmakahuanīmā'lh līcha'nat, makapitzīn tayujli nac tej. Tamilh spūnī'n ē tasacua'lh. ⁵ Ā'makapitzīn tayujli nac cā'chihuixni' jā jā pūlh mā'n ti'ya't. Palaj pu'nli huā'mā' līcha'nat ixpālacata jā pūlh mā'n ti'ya't. ⁶ A'cxni' chī'chini'lh, scācli xapa'lhma' ixpālacata jāla tā'cnūlh ixtankēxē'k ē xnekli. ⁷ Ā'makapitzīn līcha'nat huampala tayujli nac cā'lhtucū'n ē lhtucu' tastacli ē tamā'ktzī'lh ē jā tū tahua'ca'lh. ⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli jā tze ti'ya't ē pu'nli ē stacli ē māstā'lh ixtahua'ca't. Makapitzīn līcha'nat tamāstā'lh pu'xamacāuj ē ā'makapitzīn tamāstā'lh tu'tumpu'xam ē ā'makapitzīn tamāstā'lh a'ktin cientu.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

Jesús māsu'yulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' lhūhua' tachi'xcuui't, xmān tatachokolh Jesús ē kelhacāujtu' ē ā'makapitzīn huampala. Kelhacāujtu' takelhasqui'nīlh ixpālacata tū līca'tzīni'can. ¹¹ Jesús cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yunī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala ixlīmāpa'ksīn Dios. Ā'makapitzīn iccālītachihuīna'n xmān chī natalīca'tzīni'n. ¹² Chuntza' masqui takexmatli, jā catitaca'tzīlh ē masqui talaktzī'n, tasu'yu hua'chi jā talacahuāna'n. Ū'tza' jā catitalīlakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē jā caticāmātza'nkēna'ni'ca ixcuentaca'n.

Tū huanicu'tun tū līca'tzīni'can

Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Palh jā kexpa'tā'tit huā'mā' tū līca'tzīni'can, jā catica'tzī'tit ixlīpō'ktu ā'makapitzīn. ¹⁴ Cha'nāna' cha'nli ixtachihuīn Dios. ¹⁵ A'ntza' jā yujli līcha'nat nac tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuui't tī takexmatli ē palaj milh skāhui'ni' ē cāmāpātza'nkēnīlh tū ixtasca'tnī't.

¹⁶ 'Nā chuntza' jā yujli līcha'nat nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi tī takexmata ixtachihuīn Dios ē talakatī. ¹⁷ Hua'chi

līcha'nat tū jā ixka'lhī pūlh mā'n ixtankēxē'kca'n jā tāyani'lh, chuntza' xlaca'n jā makās tatāyani'. A'cxni' tapātī catūhuālh o a'cxni' cāputzastālani'can ixpālacata tū ta'a'ka'ī'lh, jātza' talakati ē tamakxtekcū'tun ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Jā yujli līcha'nat nac cā'lhucū'n, ū'tza' hua'chi xlaca'n tī takexmata tachihuīn ē sca'ta. ¹⁹ Masqui tasca'tli, talacapistaca chī natalihuā'yan ē chī lacricujnu' natalihuan. Nā talacastaca chī hūhua' catūhuālh. Ixlīpō'ktu huā'mā' cāmāmakchuyī ē jā cāmakxteka natalacapāstaca tū takexmatli. Jātza' tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Chuntza' tzamā' hua'chi lhtucu' tū tamā'ktzī'lh līcha'nat.

²⁰ Jā yujli līcha'nat nac tze ti'ya't, ū'tza' hua'chi xlaca'n tī takexmata tachihuīn ē tasca'ta ē tzej tatasu'yu palh ta'a'ka'ī'. Ixlīpō'ktuca'n taka'lhī tū natalimakapāxui Dios. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū mās'tā'lh pu'xamacāuj ē makapitzīn ā'chulā' taca'tzī tamakapāxui Dios. Xlaca'n hua'chi līcha'nat tū mās'tā'lh tu'tumpu'xam o a'ktin cientu ixtahua'ca't.

Chī lītaxtu hua'chi pūcās

Lc. 8:16-18

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Jā tī chā'tin līmin pūcās ē nalīmakchahua catūhuālh o nahui'lī na ixtampīn tama'. Hui'līcan a'ktin nac mesa o a'ktin nac cajón. ²² Pō'ktu tū tatzē'knī't chuhua'j, pō'ktu namāsu'yukō'can. Tū tatzē'knī'tcus, ū'tza' naca'tzīkō'can. ²³ Palh kexpa'tnī'ta'ntit, cuenta catlahua'tit.

²⁴ Chuntza' cāhuanilh Jesús:

—Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit. Palh nalīhui'lī'yā'tit nasca'tā'tit, Dios nacāmaktāyayān ē ā'chulā' nasca'tā'tit. ²⁵ Tī cuenta tlaha ixtachihuīn Dios, ā'chulā' nasca'ta. Tī jā cuenta tlaha, napātza'nkākō' tū kexmatnī't.

Chī lītaxtu hua'chi līcha'nat ē chī līstaca

²⁶ Jesús huanli:

—Chī Dios māpa'ksīni'nkō', ū'tza' hua'chi a'cxni' chā'tin chī'xcu' nacha'n līcha'nat nac ti'ya't. ²⁷ Xla' nalhtata tzi'sa ē natā'kaquī' tzi'saj. Līcha'nat napu'n ē nastaca ē xla' jā ca'tzī chī lipu'nli ē chī līstacali. ²⁸ Tī'ya't ixlīmān makapu'nli; pūla tasu'yu xapa'lhma' ē palaj tunca xaxihuī't ē ā'līstān tza'ktza'n. ²⁹ A'cxni' scāclitza' ē cuxi'tza' nahuan, palaj tunca ī'can ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napū'ī'can.

Chī lītaxtu hua'chi xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19

³⁰ Jesús huanli:

—¿Chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī nalīmāsu'yuyāuj chī natalhūhua'n xlaca'n tī Dios cāmāpa'ksī? ³¹ Natalhūhua'n hua'chi a'ktin xalīcha'nat tū huanican mostaza. Huā'mā' xalīcha'nat

ā'chulā' xamactzina'j ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn līcha'nat tū cha'ncan. ³² A'cxni' cha'ncanī'ttza', ē nastaca, ka'tla' nahuan ē lhūhua' ixpekenī'n naka'lhī. Chuntza' spūnī'n tzē natatlahua ixmāsekca'n jā skē'knin.

Jesús māsuyulh tū līca'tzīni'can

Mt. 13:34-35

³³ Chuntza' lhūhua' ixcālīmāsu'yuni' tū līca'tzīni'can ē līlacatzucu cāmāsu'yuni'lh chuntza' chī tzē natalīscā'ta. ³⁴ Xmān tū līca'tzīni'can ixcālītā'chihuīna'n tachi'xcuui't. A'cxni' ixlīmānca'n xla' ē ī'scujnu'nī'n, tzej ixcālīmāsu'yuni' ixlīpō'ktu.

Jesús cāmāca'cslīh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25

³⁵ Kōtanūtza' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj ixtuntacut nac xcān.

³⁶ Jesús ixuī'lhcus nac barco, ē chuntza' talīlē'lh nac barco ē cāmakxteklī lhūhua' tachi'xcuui't. Ā'makapitzīn barco nā tatā'a'lh ixtuntacut nac xcān. ³⁷ A'cxni' ixtatacutmā'nalh, palha' tzuculh ū'nun. Mar sno'kli barco ē ixlītatzumamā'lh xcān. ³⁸ Jesús xtum ixmā'lh nac barco ē ī'lhstatamā'lh ē ixa'ktzi'mā'lh a'ktin ixa'ktzi'. Tamālakahuanilh ē tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', tā'cnūmā'nauj ē hui'x jā cuenta tlaha'ya'.

³⁹ Jesús tā'kaquī'lh ē lacaquilhnīlh ū'ni' ē huanilh mar:

—Caca'csla'.

Ca'cslalh ū'ni' ē ca'cs tahuī'lh mar. ⁴⁰ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? Jā quilālīpāhuanāuj.

⁴¹ Talī'a'cnīlh ē talāhuanilh chā'tunu' xlaca'n:

—¿Tichūyā chi'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē mar ē takexmatni'.

5

Chi'xcu' xala' nac Gadara tī ixcāka'lhī jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39

¹ Tachā'lh xlaca'n ixtuntacut mar nac a'ktin ti'ya't jā huani-can Gadara. ² A'cxni' Jesús tacutli nac barco, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh chā'tin chi'xcu' tī taxtulh na ixpu'nan pūtā'cnūn. Ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. ³ Xla' ixlahuī'lh nac lhu'cu' jā ixcāmā'cnūcanī't nīnī'n. Jā tī chā'tin tzē ixchī' ē masqui ixlīchī'can cadenas. ⁴ Maklhūhua' ixtūpīxchī'canī't ē ixmacatūpīxchī'canī't līcā'n ē cadenas ē xla' lacpu'xli cadenas ē lacstīn tlhualh līcā'n ē jā tī chā'tin tzē ī'skāhuī'. ⁵ Cā'tzī'sni' ē cā'cuhi'ni' jā ixuī'lh lhu'cu' ē na ixlacapūn sipej pō'ktu quilhtamacuj ixta'satā'kchoko ē ixlītakāhuī'can chihuix. ⁶ Makatcus

ixmimā'cha' Jesús a'cxni' chi'xcu' laktzī'lh ē laktu'jnulh ē lakachi'xcu'huī'lh. ⁷ Tā'chihuīna'nli palha' ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh, Jesús? Hui'x ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mimaca'tzi tū iclahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

⁸ Chuntza' ī'squi'ni'mā'ca Jesús ixpālacata xla' ixuaninī't jā tzeza ū'ni':

—Cataxtuni' tzamā' chi'xcu'.

⁹ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī huanica'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión ixpālacata quina'n lhūhua'.

¹⁰ Ixtasqui'ni'mā'nalh Jesús jā cacāmacā'lh makat. ¹¹ Lhūhua' pa'xnī'n ixtahuā'yamā'nalh lacatzuna'j a'ntza' na ixlacapūn sipej. ¹² Jā tzeza ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús:

—Caquilāmacamini'uj lhūhua' pa'xnī'n ē tzē na'ictanūpalayāuj na ixpūlacni'ca'n tzamā' pa'xnī'n.

¹³ Palaj tunca cāmakxtekli natatanū. Jā tzeza ū'nī'n tataxtuni'kō'lh chi'xcu' ē tapūlactojōlh ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n. Xlaca'n tatu'jnulh ta'a'lh lacatampān ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh. Chī a'ktu' mil pa'xnī'n ixtahuani't.

¹⁴ Chi'xcu'huī'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh pa'xnī'n ē tatzā'lal ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixquilhtūn cā'lacchicni'.

¹⁵ A'cxni' ā'makapitzīn tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, xlaca'n talaktzī'lh chi'xcu' tī jātza' ixcāka'lhī jā tzeza ū'nī'n. Xla' ca'cs ixuī'lh ē ixmālhekē'cani'ttza'. Xlaca'n tajicua'nli. ¹⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh tū ixa'kspulanī't chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē nā tū ixcā'a'kspulanī't pa'xnī'n. ¹⁷ Palaj tunca tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza'.

¹⁸ A'cxni' Jesús ixtojōmā'lh nac barco, milh chi'xcu' tī ixcāka'lhīnī't jā tzeza ū'nī'n ē squi'ni'lh camakxtekli natā'a'n.

¹⁹ Jesús jā makxtekli natā'a'n ē huanilh:

—Cataspi'tti na minchic ē nacāhua'ni'kō'ya' mintalakapasni' ē minamigos lhūhua' tū Māpa'ksīni' tlahuani'nī'ta'n ē chī lakalhu'manī'ta'n hui'x.

²⁰ Chi'xcu' a'lh ē calhāxcu'huālh jā huanican Decápolis xla' tzuculh līchihuīna'n tū Jesús tlahuani'lh. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixluxu' Jesús

Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56

²¹ A'cxni' Jesús pūtacutpālh barco ixtuntacut nac xcān, talaktakēstokli lhūhua' tachi'xcu'huī't jā xla' ixuī'lh lacatzuna'j nac mar. ²² Milh chā'tin xapuxcu' ixtemploca'n israelitas ē ixtacuhuīni' Jairo. A'cxni' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh.

²³ Squi'ni'lh ē huanilh:

—Quintzu'ma'jāt nīmā'lh̄tza'. Cata't ē namacaxa'ma'ya'. Natzeyan ē nalatahui'lapala.

²⁴ Jesús tā'a'lh. Ixtastālani' lhūhua' tachi'xcuui't ē ixtalālacquititēlha. ²⁵ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lh̄tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lh̄ni'. ²⁶ Lhūhua' doctornu' ixtamakapātīnīnī't ē ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn ē jā tū tū ixmacuani'. Ā'chulā' iklamā'. ²⁷ Ixkexmatnī't chī ixtlahua Jesús ē laktalacatzuna'jīlh na ixchakēn na ixpu'nanca'n lhūhua' tachi'xcuui't ē xa'malh ixlu'xu'. ²⁸ Chuntza' tlhualh ixpālacata puhuanli: “Xmān ca'icxa'malh ixlu'xu' ē na'ictzeyan.” ²⁹ Chuntza' palaj tunca tzeyanli. Makca'tzīlh na ixmacni' ixtzeyanī'ttza' ixta'jatat. ³⁰ Palaj tunca Jesús u'cxca'tzīlh chī ixlīmātzeyīnī't ixlītlī'hui'qui. Cālaktalakspi'tli tachi'xcuui't ē cāhuanilh:

—¿Tīchu xa'malh quilu'xu'?

³¹ Tahuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Laktzī'na' chī lhūhua' tachi'xcuui't talālacquitiyān. Ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tīchu quixa'malh?”

³² Xla' calhāxcuui'lh̄ ixlacaputzamā'lh nalaktzī'n tī ī'xa'manī't. ³³ Puscāt ixca'tzī tū ixa'kspulanī't ē chī ixtzeyanī'ttza' ē xla' ixjicua'n. Ī'xpipitēlha laka'lh ē tatzokostani'lh Jesús ē huanikō'lh. ³⁴ Xla' huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit. Tzeyanī'ta' mīnta'jatat.

³⁵ Ixchihuīna'mā'lh̄cus Jesús a'cxni' tamilh makapitzīn xalanī'n na ixchic Jairo. Tahuanilh Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. ¿Tū ixpālacata māmakchu'yī'ya'cus Mākelhtahua'kē'ni'?

³⁶ Jesús jā cuenta cātlahuani'lh tū ixtahuan. Huanilh xapuxcu' xala' nac templo:

—Jā cajicua'nti, xmān ca'a'ka'ī'.

³⁷ Jesús jā makxtekli jā tī chā'tin nastālani', xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ixtā'tin Jacobo. ³⁸ Ta'a'lh na ixchic xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. A'cxni' tachā'lh, Jesús laktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't. Ixtacalhuamā'nal̄h ē ixtata'samā'nal̄h. ³⁹ Jesús a'cxni' tanūlh, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata ta'sayā'tit ē calhua'nā'tit? Tzu'ma'jāt jā nīnī't, xmān lhtatamā'lh.

⁴⁰ Xmān talīlītzī'nli. A'cxni' Jesús cāmāxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n, cālē'lh ixtāta' tzu'ma'jāt ē ixtzī' ē tī ixtatā'minī't. Tatanūlh jā ixmā'lh tzu'ma'jāt. ⁴¹ Macachi'palh tzu'ma'jāt ē huanilh:

—Talita cumi. (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.)

⁴² Palaj tunca tā'kaquī'lh tzu'ma'jāt ē xla' ixlatlā'huan. Xla' ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta. Tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh ē tajicua'nli.
⁴³ Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin ixtamāca'tzīnīlh ē cāhuanīlh:
 —Camāhuī'tit tzu'ma'jāt.

6

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30

¹ Jesús taxtulh a'ntza' ē taspī'tli na ixcā'lacchicni' jā ī'stacnī't ē tastālani'lh ī'scujnu'nī'n. ² A'cxni' chilh quilhtamacuj tū pūjaxcan, tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Lhūhua' tachi'xcu'huī't takexmatli ē talī'a'cnīlh ē tahuanli:

—¿Jāchu sca'tli huā'mā' chi'xcu' tū ca'tzī? ¿Tuchūyā tala-capāstacni' maxquī'canī't? ¿Chītzē nacālītlahua tzamā' lī'a'cnīn?
³ Ū'tza' huā'mā' xuacna' ē María ixtzī'. Nā xla' ixpuxcu'ca'n Jacobo ē José ē Judas ē Simón. Tahui'lāna'lh huā'tzā' xanastancunu' puncan.

Ū'tza' talīsitzī'lh ē talakmaka'lh Jesús. ⁴ Xla' cāhuanīlh:

—Chā'tin a'kchihuīna' nalakachi'xcu'huī'can calhāxcu'huālh na'a'n. Xmān xalanī'n na ixcā'lacchicni' ē ixtalakapasnī'n jā talakachi'xcu'huī'cu'tun.

⁵ A'ntza' na ixcā'lacchicni' Jesús jāla tlhualh lī'a'cnīn. Xmān cāxa'malh makapitzīn ta'jatatlanī'n ē cāmātzeyīlh. ⁶ Jesús lī'a'cnīlh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh. Ixmāsu'yutēlha nac a'katunu' lacsti'na'j cā'lacchicni'.

Jesús cāmacā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6

⁷ Jesús cātā'talacxetimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē tzuculh cāmacā'n chā'tu'yūn ē cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn natamāxtu jā tzeya ū'nī'n. ⁸ Cāhuanīlh:

—Jā tū tilī'pinā'tit nac tej, nūn morralh, nūn pāntzīn, nūn tumīn na mimbolsaca'n. Xmān nali'pinā'tit mimpāla'cca'n ē ⁹ natatūnū'yā'tit mincaclhi'ca'n. Jā tilī'pinā'tit pūtu' milu'xu'ca'n, xmān pūtin.

¹⁰ Jesús cāhuanipālh:

—Calhāxcu'huālh nac chic jā nachipinā'tit, a'ntza' natachokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit nac tzamā' cā'lacchicni'. ¹¹ Palh catīxcu'huālh jā cātamānūyān na ixchic ē palh jā takexmatcu'tun tū hua'nā'tit, cataxtutit tzamā' cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catinextit mintujanca'n ē nayuja pokxni' na ixlcatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yu'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. A'cxni' namīn quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nīkō', xlaca'n natapātīni'n ixpālacata jā takexmatcu'tunli. Ā'chulā'

natapātīni'n xluca'n ē jā xalanī'n nac Sodoma ē Gomorra
—cāhuanilh.

¹² Ta'a'lh scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yuni' tachi'xcuui't
ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n. ¹³ Tamāxtulh
lhūhua' jā tzeza ū'nī'n. Ixcālīmūtlahua aceite lhūhua'
ta'jatatlanī'n ē cāmātzeyīlh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9

¹⁴ Rey Herodes kexmatli tū ixtlahuamā'lh Jesús ixpālacata
lhūhua' tī ixtalīchihuīna'mā'nalh. Herodes huanli:

—Juan tī ixmā'kpaxīni'n lacastālancuana'nī't
ixlacpu'na'itātcan nīnī'n. Ū'tza' lika'lhī lītli'hui'qui tū lītlahua
lī'a'cnīn.

¹⁵ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza' Elías tī ixa'kchihuīna' Dios xalanī'n makāstza'.

Ā'makapitzīn ixtahuampala:

—Ū'tza' a'kchihuīna' chī xalanī'n makāstza'.

¹⁶ A'cxni' huanica Herodes tū tlhualh Jesús, xla' huanli:

—Ū'tza' Juan tī icmā'a'cchu'cunīni'lh. Xla' lacastālancuana'nī't
ē taxtulh na ixpu'nan nīnī'n.

¹⁷ Herodes ū'tza' ixmāpa'ksīnī't ē ixmāchi'panīni'nī't Juan ē
ixmāchī'nīni'nī't nac pūlāchī'n ixpālacata Herodías tī ixpuscāt
Felipe ixuanī't. Huā'mā' Felipe ixtā'tin Herodes. Herodes
ixtā'tahui'la tzamā' puscāt. ¹⁸ Juan ixuaninī't Herodes:

—Jā minī'ni' chī tā'tahui'la'ya' ixpuscāt mintā'tin.

¹⁹ Ū'tza' Herodías līlah ixtā'lāquichlaktzi' Juan ē
ixmāknīcu'tun. Jāla ixmāknī ²⁰ ixpālacata Herodes ixjicua'ni'
Juan. Ixca'tzī tzeza chī'xcu' ixuanī't Juan ē līlācatejtin
ixlatlā'huan. Ū'tza' Herodes jā līmakxtekli Herodías natlahuani'
Juan tū ixtlahuacu'tun. Masqui Herodes tamakchuyīlh
ixpālacata tū māsu'yulh Juan, ixkexmatcu'tun. ²¹ Milh a'ktin
quilhtamacuj a'cxni' Herodías tzē tlhualh ixtapāxuhuān.
Herodes tlhualh ixcā'tani' a'cxni' chā'lh ixcā'ta. Cā'invitarlīlh
nacātā'huā'yan na ixchīc xanapuxcu'nu' ē xamāpa'ksīni'nī'n ē
generales tī ixtatā'scuja nac estado Galilea. ²² Ixtzu'ma'jāt
Herodías tanūlh ē tlīlh ē cāmākapāxūilh Herodes ē tī
ixcā'tā'huā'yamā'lh. Rey Herodes huanilh tzu'ma'jāt:

—Caquisqui'ni' tū lacasqui'na' ē quit na'icmaxquī'yān.

²³ Lacatejtin huanilh:

—Ixlīcāna' tū icuanin. Na'icmaxquī'yān tū naquisqui'ni'ya'
masqui i'tāt jā quit icmāpa'ksī.

²⁴ Tzu'ma'jāt taxtulh ē kelhasqui'nīlh ixtzī':

—¿Tū na'icsqui'ni'?

Xla' huanilh:

—Nasqui'na' ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'.

²⁵ Tzu'ma'jāt palaj tunca tanūlh jā ixuī'lh rey ē huanli:

—Iclacasqui'n ixa'kxāk Juan Mā'kpaxīni'. Chuhua'j palaj tunca naquimaxqui'ya' a'ktin nac pulātu.

²⁶ Ū'tza' līlīpuhuanli rey Herodes ixpālacata tū ixmālacnūni'nī't tzu'ma'jāt. Masqui līlīpuhuanli, jātza' la lakpalīlh ixtachihuīn ixpālacata ixtakexmatnī'ttza' tū ixcā'invitarīcanī't. ²⁷ Palaj tunca rey māpa'ksīlh chā'tin mayūlh nalīmin ixa'kxāk Juan. Xla' a'lh nac pūlāchī'n ē a'cchu'culh. ²⁸ Līminca ixa'kxāk a'ktin nac pulātu ē maxqui'ca tzu'ma'jāt. Tzu'ma'jāt maxqui'lh ixtzī'.

²⁹ A'cxni' cāmāca'tzīnīca ī'scujnu'nī'n Juan, xlaca'n tamīlh ē tascali ixmacni' ē tamā'cnūlh nac a'ktin pūtā'cnūn.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n

Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14

³⁰ A'cxni' apóstoles talaktaspi'tli Jesús, tahuanikō'lh pō'ktu tū ixtatlahuanī't ē tū ixtamāsu'yuni't. ³¹ Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit xmān hui'xina'n ē caquīlātā'miuj jā nūn chā'tin lahuī'lh ē najaxāuj macsti'na'j.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't ixtaquīlakla Jesús ē chuntza' ī'scujnu'nī'n jāla ixtahuā'yan. ³² Tatojōlh a'ktin nac barco xmān xlaca'n ē ixta'a'mā'nalh jā jā tū ixa'nancan. ³³ Lhūhua' tachi'xcuhuī't talaktzī'lh a'cxni' ixta'a'mā'nalh ē talakapasli. Xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' catujan tatu'jnulh a'ntza' ē tachā'lh pūla. ³⁴ A'cxni' Jesús taxtulh nac barco, cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē cālakalhu'manli ixpālacata tatasu'yulh hua'chi purecu' tū jā taka'lhī tū nacāmaktaka'lhā. Tzuculh cāmāsu'yuni' lhūhua' catūhuālh. ³⁵ A'cxni' ī'smalanka'namā'htza', scujnu'nī'n talakmilh Jesús ē tahuanilh:

—Kōtanūtza' ē huā'tzā' jā nac cā'lacchicni'. ³⁶ Cacāmacapi tachi'xcuhuī't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n calhāhuālh jā yākō'lh chic ixpālacata jā taka'lhī tū natahua'.

³⁷ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Tahuanilh:

—Lhūhua' tachi'xcuhuī't. Ixlacasqui'nca makās namakscujcan ē chuntza' tzē nalītamāhuacan pāntzīn tū na'iccāmāhuī'yāuj xlaca'n.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit? Caquīlaktzī'ntit.

Taquīlaktzī'lh ē a'cxni' taca'tzīlh, tahuanilh:

—Macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti'.

³⁹ Xla' cāmāpa'ksīlh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzitit ē xtum catatahuī'lh pūlacatunu' nac cā'seketni'.

⁴⁰ Ixui'lh pūlacatunu' jā tatahuī'lh a'ktin cientu. Nā ixui'lh ā'makapitzīn pūlacatunu' jā tatahuī'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴¹ Jesús

cātayalh macquitzis pāntzīn ē tantu' squī'ti' ē talacayāhualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāche'keni'lh pāntzīn ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n. Xlaca'n tamāpitzilh na ixpu'nanca'n tachi'xcuui't. Nā cāmāpitzini'lh tantu' squī'ti' ixlīpō'ktuca'n. ⁴² Taha'lh ixlīpō'ktuca'n ē taka'sli. ⁴³ A'cxni' tahuā'yankō'lh, scujnu'nī'n tascali xalacpitzun pāntzīn ē squī'ti'. Lītatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quītāxtūni'lh. ⁴⁴ Tī tahuā'yalh a'kquitzis mil chī'xcuui'n ixtahuanī't.

Jesús kelhtlā'huanli xcān
Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21

⁴⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catojō'tit nac barco ē capūla'tit ixtuntacut nac mar nac Betsaida lihuan quit na'iccāmacā'n tachi'xcuui't.

⁴⁶ A'cxni' ixcāmacā'nkō'nī'ttza', xla' tā'cxtunu'lh nac sipej na'orarli. ⁴⁷ A'cxni' tā'cnūlh chī'chini', Jesús ixlīmān ixi'lh nac ti'ya't lihuan ī'scujnu'nī'n ixta'a'mā'nalh nac barco ixpu'nan mar. ⁴⁸ Jesús laktzī'lh chī jāla ixa'n barco ixpālacata ixū'numā'lh. A'cxni' ī'xkakamā'lhtza', Jesús cālakmilh. Ixkelhtlā'huantēlha xcān ē ixcālaktalacatzuna'jīlh. ⁴⁹⁻⁵⁰ Xlaca'n talaktzī'lh ē tājicua'nli ē tata'salh. Ixlīpō'ktuca'n talaktzī'lh catīhuālh ixkelhtlā'huantēlha xcān ē tapuhuanli ixtalakachuyamā'nalh ē ū'tza' talījicua'nli. Palaj tunca Jesús cātā'chihuina'nli xlaca'n ē cāhuanilh:

—Catahuixcānī'tit ē jā cajicua'ntit. Quit ti icmimā'lh.

⁵¹ Tojōlh nac barco jā ixtahui'lāna'lh xlaca'n ē ca'cslalh ū'ni'. Xlaca'n talī'a'cnīlh. ⁵² Masqui ixtalaktzī'nī't chī Jesús mālhuhuīlh pāntzīn, jā ixta'a'ka'ī'ni'lh ixlītlī'hui'qui Jesús.

Jesús cāmātzeyīlh ta'jatatlānī'n nac cā'lacchicni' Genesaret
Mt. 14:34-36

⁵³ A'cxni' Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'a'lh ixtuntacut nac xcān, ē tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Genesaret ē tachi'jūlh ixbarcoca'n. ⁵⁴ A'cxni' tataxtulh nac barco, tachi'xcuui't talakapasli Jesús. ⁵⁵ Palaj ta'a'lh calhāxcuui'lh ē tzucuca cālīmincan ta'jatatlānī'n nac talajni'. Cālē'nca jā ixi'lh Jesús. ⁵⁶ Calhāxcuui'lh Jesús tanūlh nac lacsti'na'j cā'lacchicni' ē nac xaka'tla' cā'lacchicni' ē masqui nac ranchuj, ixcāmāpī'can ta'jatatlānī'n nac talajni' ē ī'squi'ni'can xmān cacāmakxtekli nataxa'ma ixtampān ixlu'xu'. Ixlīpō'ktuca'n tī taxa'malh ixlu'xu' tatzeyankō'lh.

7

Tū cālactlahua chī'xcuui'n
Mt. 15:1-20

¹ Talaktalacatzuna'jīlh Jesús fariseos ē makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn xalanī'n nac Jerusalén

tī ixtalakminī't Jesús. ² Ixtalaktzī'nī't makapitzīn ī'scujnu'nī'n Jesús tī ixtahuā'yamā'nalh ē jā pūla ixtamakacha'ka'nī't. ³ Jā chuntza' ixtatlahua fariseos ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn israelitas. Palh xlanca'n jā pūla ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixlacasqui'nca, jā ixtahuā'yan ixpālacata ixtalakachi'xcuui' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n. ⁴ A'cxni' ixtaquī'taspi'ta nac lītamāuj, jā ixtahuā'yan palh jā tzej ixtamakacha'ka'n pūla. Ixtamākentaxtū lhūhua' ixtahui'latca'n ī'xū'nāpapca'n hua'chi chī talīpūche'kē' vasos ē tla'ma'nc ē tamacatzucun līcā'n ē ixpūtama'ca'n. ⁵ Takelhasqui'nīlh Jesús fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn:

—ĶTū ixpālacata miscujnu'nī'n jā tamākentaxtū tū quixū'nāpapca'n quincātamāsu'yuni'n? Tahuā'yan ē jā pūla tamakacha'ka'n chī ixlacasqui'nca.

⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n. Mimpālacataca'n lītzo'kli profeta Isaías jā tatzo'kni': Tzamā' tachi'xcuui't xmān tahuan quintalakachi'xcuui'. Jā talacapāstaca tū iccālīmāpa'ksīlh.

⁷ Jā tū līmacuan chī quintalaktaquīlh pūta.

Tū tamāsu'yu, ū'tza' xmān ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuui'n. Chuntza' tzo'kli Isaías.

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Hui'xina'n pūche'kē'yā'tit tla'ma'nc ē vasos chī ixlacasqui'nca ē tlahua'yā'tit lhūhua' ā'makapitzīn tahuī'lat.

⁹ Nā cāhuanilh:

—Puhua'nā'tit tze chī mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ē mākentaxtūyā'tit mintahui'latca'n. ¹⁰ A'ntza' jā tzo'kli Moisés, chuntza' huanli:

Cacālakachi'xcuui' mintāta' ē mintzī'.

Moisés nā huanli:

Camāmāknīnīnca tī cachīhuālh huani ixtāta' o ixtzī'.

¹¹ Hui'xina'n xtum hua'nā'tit. Māsu'yu'yā'tit palh chā'tin chī'xcu' tzē nahuani ixtāta' o ixtzī': "Jāla icmaktāyayān ixpālacata ixlīpō'ktu tū icka'lhī, ū'tza' Corbán." (Huā'mā' tachi-huīn huanicu'tun: icmālacnūni'nī'ttza' Dios.) ¹² Chuntza' jā makxtekā'tit nacāmaktāya ixtāta' ē ixtzī'. ¹³ Hui'xina'n mākēnū'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata māsu'yu'yā'tit ixlacasqui'nca namākentaxtūcan ixtahui'latca'n mixū'nāpapca'n. Lhūhua' tū tlahua'yā'tit hua'chi tzamā' —huanli Jesús.

¹⁴ Jesús cāmāta'satīnīni'lh tachi'xcuui't ē cāhuanilh:

—Caquīlākexmatni'uj milīpō'ktuca'n ē caca'tzītit. ¹⁵ Jā tū a'nan tū naquīlhtanū chī'xcu' hua'chi lihua' ē chuntza' nalīka'lhī ixcuenta. Tū naquīlhtaxtu chā'tin chī'xcu' tū jā tze

tachihuīn, ū'tza' nalīka'lhī ix cuenta. ¹⁶ Cuenta catlahua'tit tū kexpa'tā'tit — huanli Jesús.

¹⁷ A'cxni' Jesús ixtanūnī't nac chic, jātza' ixa'nan lhūhua' tachi'xcu'huīt. Ī'scu'jnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu ixuanicu'tun tū līca'tzīni'can. ¹⁸ Jesús cāhuanilh:

— Nā hui'xina'n ħē jā kexpa'tā'tit? Ca'tzīyā'tit catūxcu'huālh tū naquilhtanū chā'tin chi'xcu', ū'tza' jā catilactlahualh. ¹⁹ Ū'tza' xmān tajō na ixpān ē chuntza' taxtu. Jā catitanūlh na ixtalacapāstacni'.

Chuntza' līmāsu'yulh pō'ktu tze tū hua'yāuj. ²⁰ Jesús chihuīna'mpālh:

— Tū quilhtaxtu chā'tin chi'xcu', ū'tza' nalactlahua. ²¹ Palh jā tze ixtalacapāstacni' chā'tin chi'xcu', xla' napuhuan tū jā tze. Ū'tza' nalīka'lhīcu'tun ixtā'lapāxqui'n ē nalītlahua tū jā tze ē nalīmāknīni'n. ²² Naka'lhāna'n ē naka'lhīcu'tun tū ixla' ā'chā'tin ē natlahua tū jā tze. Natampi'lhīni'n ē na'a'kskāhuī'nin ē natlahua tū jā tze ē nalakca'tzāna'n ē na'a'ksa'nini'n ē ka'tla' namakca'tzī ē jā tze ixtalacapāstacni' naka'lhī. ²³ Pō'ktu tzamā' tū jā tze ē tamātlahuī jā tze chā'tin chi'xcu'. Nā tzamā' tataxtu na ixpūlacni' chā'tin chi'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni' — huanli Jesús.

Puscāt xamini' a'ka'ī'ni'lh Jesús

Mt. 15:21-28

²⁴ A'cxni' Jesús huankō'lh, xla' taxtulh ē a'lh ā'lacatin jā tahuī'lāna'lh a'ktu' cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē Sidón. Tanūlh a'ktin nac chic. Masqui ixlacasqui'n jā tī chā'tin ixca'tzīlh ixuī'lh a'ntza', jāla tatzē'kli. ²⁵ Palaj tunca milh chā'tin puscāt. Ixtzu'ma'jāt puscāt ixka'lhī jā tzeya ū'ni'. Māca'tzīnīca a'cxni' chilh Jesús ē lakmilh ē tatzokostani'lh. ²⁶ Puscāt jā israelita ixuanī't; xla' sirofenicia ixuanī't. Ī'squi'ni' talakalhu'mān camāxtuni'lh ixtzu'ma'jāt jā tzeya ū'ni'. ²⁷ Jesús huanilh:

— Pūla cataka'sli lacstīn. Jā minī'ni' maktīcan ixpāntzīnca'n lacstīn ē nacāmaxqui'can chichī'n.

²⁸ Puscāt kelhtīlh:

— Ixlīcāna', Māpa'ksīni'. Masqui icca'tzītza', chichī'n tzē tasacua' tū tamakā'n lacstīn na ixtampīn mesa.

²⁹ Palaj tunca Jesús huanilh:

— Tze chī hua'na'. Tzētza' napina' na minchic. Jā tzeya ū'ni' taxtuni'nī'ttza' mintzu'ma'jāt.

³⁰ Puscāt a'lh na ixchic. Ixtzu'ma'jāt ixmā'lh nac tama' ē ixtasu'yu ixtaxtuni'nī'ttza' jā tzeya ū'ni'.

Jesús mātzeyīlh chi'xcu' tī jāla ixa'kahuāna'n ē jāla ixchihuīna'n

³¹ Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' tū huanican Tiro ē tētaxtulh nac Sidón ē jā ixmāpa'ksī Decápolis. Taspi'tli nac mar tū huanicān Galilea. ³² Līmini'ca chā'tin chi'xcu' tī jā ixa'kahuāna'n ē kō'ko' ixuanī't. Squi'ni'ca caxa'malh. ³³ Jesús lē'lh chi'xcu' lacapunchuna'j jā jā ixtatakēstoka tachi'xcuhuī't ē mánūni'lh ixmakaspulh na ixa'ka'xko'lh. Chojmanīlh ixmacan ē nā xa'malh na ī'sī'makā't chi'xcu'. ³⁴ Jesús talacayāhualh nac a'kapūn. Jaxapānīlh ē huanli:

—¡Efata! (Huā'mā' tachihuīn huanicu'tun: ¡Catalaquī'lh!)

³⁵ Palaj tunca tatzeyalh ixa'ka'chakān chi'xcu' ē kexmatli. Tzeyanli ī'sī'makā't ē tzētza' ixchihuīna'n. ³⁶ Jesús lacatejtin cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit.

Jā takexmatni'lh, ē ā'chulā' tamāca'tzīnīni'lh. ³⁷ Xlaca'n tī cāmāca'tzīnīca ixtalī'a'cnī ē tahuanli:

—Pō'ktu tū tlahuanī't, pō'ktu tze. Ū'tza' cāmā'a'kahuanī tī a'katāp ē cāmāchihuīni tī kō'ko'.

8

Jesús cāmāhuī'lh a'ktā'ti' mil tachi'xcuhuī't

Mt. 15:32-39

¹ Tzamā' quilhtamacuj ixtatakēstoknī't tachi'xcuhuī't ē jā tū ixa'nan tū natahua'. Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

² —Iccālakalhu'man tachi'xcuhuī't. Tu'tuma'jtza' quintatā'lahui'lāna'lh huā'tzā' ē jātza' taka'lhī tū taha'. ³ Palh xa'iccāmacā'lh na ixchicca'n ē jā tahuā'yanī't, ixtaxlajua'nalh nac tej ē jā ixtatāyani'lh. Makapitzīn xlaca'n tamini'ta'ncha' makat.

⁴ ī'scujnu'nī'n takelhtīlh:

—¿Chī nacālimāhuī'yāuj tachi'xcuhuī't huā'tzā' jā jā tī huī'lh?

⁵ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī maclā't pāntzīn ka'lhī'yā'tit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Mactojon.

⁶ Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh catatahui'lalh tachi'xcuhuī't nac ti'ya't. Cātayalh mactojon pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmāpitzini'lh ē cāmāquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzī tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatlahualh. ⁷ Nā ixtaka'lhī makapitzīn xalacstīn squī'ti' ē Jesús maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata squī'ti'. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmāpitzini'tit.

⁸ Ixlipō'ktuca'n tahuā'yalh ē talīka'sli. Tamākēstokli xalacpitzun tū quītaxtūlh ē tamātzumalh pātojon chā'xta. ⁹ Tī tahuā'yalh hua'chi a'ktā'ti' mil ixtahuanī't. Jesús cāmācā'lh tachi'xcuhuī't na ixchicca'n. ¹⁰ Palaj tunca xla' ē ī'scujnu'nī'n

tatojōlh nac barco ē tachā'lh jā ixmāpa'ksī cā'lacchicni' Dalmanuta.

Fariseos tasqui'ni'lh Jesús catlahualh a'ktin li'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56

¹¹ Fariseos talakmilh ē tatzuculh tatā'lāhuani Jesús. Tasqui'nli a'ktin li'a'cnīn tū nalītasu'yu xla' xala' nac a'kapūn. Tasqui'nli ixpālacata xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun. ¹² Jesús cājiclhuanini'lh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata tachi'xcuhuī't tasqui'n li'a'cnīn? Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j jā caticātamāsu'yuni'n li'a'cnīn.

¹³ Cāmakxtekli ē tojōpālh nac barco ē a'lh ixtuntacut nac xcān.

Camaktaka'lhtit tū tahuan fariseos

Mt. 16:5-12

¹⁴ Xmān mactin ixuī'lh pāntzīn nac barco ixpālacata ix-tapātza'nkānī't ē jā talē'lh pāntzīn. ¹⁵ Jesús cāmaxquī'lh tala-capāstacni' ē cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ē camaktaka'lhtit ixlevaduraca'n fariseos ē Herodes.

¹⁶ Scujnu'nī'n talātā'chihuīna'nli ē talāhuanilh:

—Chuntza' huanli ixpālacata jā līmiuj pāntzīn.

¹⁷ Jesús ixca'tzī tū ixtalāhuanimā'nalh. Ū'tza' līca'tzīlh jā ix-takexmata xla' ixlichihuīna'mā'lh ixtamāsu'yun fariseos. Ū'tza' cālīhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Tū ixpālacata li'a'ktuyunā'tit pāntzīn tū jā līta'ntit? ¿jā cuenta tlaha'yā'tit nūn kexpa'tā'tit? ¿jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¹⁸ Ka'lhī'yā'tit milakastapunca'n. ¿Ē jā laktzī'nā'tit? Ka'lhī'yā'tit mina'ka'xko'lhca'n. ¿Ē jā a'kahuā'na'nā'tit? ¿Ē jā lacapāstacna'nā'tit? ¹⁹ A'cxni' iccāche'kelh macquitzis pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pācāujtu'.

²⁰ Xla' huanli:

—A'cxni' iccāche'kelh mactojon pāntzīn ē ū'tza' iccālīmāhuī'lh a'ktā'ti' mil, ¿chī pālā't chā'xta mātsuma'tit xalacpītzun tū mākēstoktit?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Pātojon.

²¹ Cāhuanilh:

—¿Ē jāna'j kexpa'tā'tit?

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n nac cā'lacchicni' Betsaida

²² Jesús ē ī'scujnu'nī'n tachā'lh nac cā'lacchicni' tū huanicān Betsaida ē līmini'ca Jesús chā'tin lakatzī'n ē squi'ni'ca

caxa'malh. ²³ Makachi'palh ē pekechi'palē'lh lakatzī'n na ixquilhtūn cā'lacchicni'. Chojmanīlh ixlakastapun ē xa'mani'lh na ixlakastapun ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū la'ktzī'na'?

²⁴ Xla' lacahuāna'nli ē huanli:

—Iccālaktzī'n chi'xcuui'n tī talatlā'huan. Tatasu'yu hua'chi xalaka'tla' qui'hui'.

²⁵ Palaj tunca xa'mani'pālh na ixlakastapun. Chi'xcu' lacahuāna'mpālh ē tzeyanli ē lacahuāna'nkō'lh.

²⁶ Jesús huanilh:

—Lacatzaj capit na minchic ē jā titētānū'ya' nac cā'lacchicni'. Jā tī chā'tin tihuani'ya' xalanī'n nac cā'lacchicni' chī lītze'ya'nti.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21

²⁷ Jesús ē ī'scuju'nī'n ta'a'lh nac ā'makapitzīn cā'lacchicni' a'ntza' jā huanican Cesarea Filipo. Lihuan ixta'a'mā'nalh, xla' cākelhasqui'nīlh ī'scuju'nī'n:

—Tachi'xcuui't, ¿chī tahuan quimpālacata?

²⁸ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Makapitzīn tahuan palh hui'x Juan Mā'kpaxīni' ē ā'makapitzīn tahuan palh hui'x Elías ē ā'makapitzīn huampala tahuan palh hui'x palhāsā' chā'tin a'kchihuīna'.

²⁹ Palaj tunca cāhuanilh:

—Ē hui'xina'n, ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīni'lh:

—Hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nauj.

³⁰ Cāmāpa'ksīlh jā catitahuanilh nūn tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27

³¹ Jesús tzuculh cāmāsu'yuni' chuntza':

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

³² Lacatejtin huanli huā'mā' tachihuīn. Palaj tunca Pedro lē'lh lacapunchuna'j ē tzē'k huanilh jā cahualh chuntza'.

³³ Jesús cālaktalakspi'tli ē cālaktzī'lh ī'scuju'nī'n ē lacaquilhnīlh Pedro ē huanilh:

—Catakēnu'. Hui'x lacapāstacna'na' chuntza' chī skāhuī'ni'. Jā ka'lhī'ya' ixtalacapāstacni' Dios.

³⁴ Jesús cāta'sani'lh tachi'xcuui't ē ī'scuju'nī'n ē cāhuanilh:

—Palh catīxcuui'lh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua

quintalacasqui'nīn masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ³⁵ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalīpātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natapātīni'n masqui natanī quimpālacata ē ixpālacata xatze tachihuīn, xla'ca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlīpō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū limacuan palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ³⁷ Jā tū a'nan tū xla' tzē namāstā' ē chuntza' nalīka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ³⁸ Tachi'xcu'huī't tī tahui'lāna'lh chuhua'j taputza ā'xtum dios. Palh catīxcu'huā'lh hui'xina'n nalīmāxana'nā'tit na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē nalīmāxana'nā'tit quimpālacata ē ixpālacata tū icmāsu'yu, ū'tza' na'icīmāxana'n a'cxni' na'icmimpala. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē na'icka'lhī ixlīli'huī'qui quinTāta' Dios ē naquintatā'min ixāngeles tī xalactze.

9

¹ Jesús cāhuanipāl'h:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Makapitzīn tī tahui'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j ē xla'ca'n jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36

² Ixlīlakachāxan quilhtamacuj Jesús cālē'lh Pedro ē Jacobo ē Juan ē tatā'a'lh. Xmān ixkelhatā'ti'ca'n ta'a'lh nac a'ktin sipej tālmā'n ē tatā'cxtulh. A'ntza' talakpalīlh Jesús ē xtum ixtasu'yu na ixlacatīnca'n. ³ Ixlu'xu' xkakalh ē stala'nka' huanli hasta ixlīlakachi'xua'nancan. Jā tū a'nan nac cā'ti'ya'tna' tū mālakchā'nī chī ixlīstala'nka'. ⁴ Cātasu'yuni'lh Elías ē Moisés ē ixtatā'chihuīna'mā'nal'h Jesús. ⁵ Pedro huanil'h Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', xalītze hui'lāna'uj huā'tzā'. Na'icyāhuayāuj huā'tzā' a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

⁶ Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī chī nahuan ē ixkelhatu'tunca'n tajicua'nli. Ū'tza' lihuani chuntza'. ⁷ Palaj tunca milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'ttit tū huan.

⁸ Palaj tunca talacaputzal'h ē nūn chā'tin ixa'nan; xmān Jesús ixlīmān talaktzī'lh.

⁹ A'cxni' ixtayujmā'nal'h nac sipej, Jesús cāmāpa'ksīlh ē cāhuanil'h:

—Jā tī chā'tin tihua'ni'yā'tit tū laktzī'nī'ta'ntit. Jā catihua'ntit hasta a'cxni' Chi'xcu' xala' Tālmā'n nalacastālcuana'n na ixlacpu'na'ī'tātca'n nīnī'n.

10 Tzē'k taca'tzilh huā'mā' tachihuīn ē ix-talākelhasqui'nīmā'nalh:

—¿Tū huanicu'tun tzamā' lacastālanacuana'ncan na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n?

11 Takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Tū ixpālacata tahuan xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn palh ixlacasqui'nca xapūla namin Elías ē ā'līstān namin Cristo tī Dios lacsacnī't?

12 Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' huā'mā'. Pūla namin Elías ē nacāxtlahuakō' ixlīpō'ktu. ¿Ē jā tatzo'kni' ixpālacata Chi'xcu' xala' Tālmā'n napātīni'n lhūhua' ē nalakmaka'ncan? 13 Quit iccāhuaniyān mīlhtza' tī huanican Elías ē makapitzīn chi'xcu'huī'n tatlahuani'lh chuntza' chī ixtalacasqui'n. A'kspulalh chuntza' chī tatzo'kni' ixpālacata xla'.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'
Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43

14 A'cxni' ixkelhatā'ti'ca'n tachā'lh jā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, talaktzī'lh chī lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtalītamacsti'li'nī't. Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtatā'lāhuanimā'nalh scujnu'nī'n. 15 A'cxni' tachi'xcu'huī't talaktzī'lh Jesús, talī'a'cnīlh ē palaj tunca talaktu'jnulh ē tatā'chihuīna'nli. 16 Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'mpā'na'ntit?

17 Kelhtīlh chā'tin na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīmini'n quinka'hua'cha. Ka'lhī jā tzeyā ū'ni' tū makakō'ko'nī. 18 Calhāxcu'huā'lh chī'pa ē a'ntza' māmakahuasī nac ti'ya't ē tzucu kelhpupu ē lāxcakō' ixtatzan ē lhtuncu lakō'. Iccāsqi'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh. Xlaca'n jāla tamāxtuni'lh.

19 Jesús cāhuanīlh:

—Hui'xina'n jā tzej a'ka'ī'yā'tit. ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahui'layān hui'xina'n ē jā nakexpa'tā'tit? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān hui'xina'n chī hui'lāna'ntit? Caquilī'ta'ni' ka'hua'cha.

20 Talīmini'lh ē a'cxni' laktzī'lh Jesús, jā tzeyā ū'ni' makapaxnīni'n ka'hua'cha ē a'kā'lh nac ti'ya't ē tapi'li'lh ē kelhpupulh. 21 Jesús kelhasqui'nīlh ixtāta' ka'hua'cha:

—¿Chī a'klā't cā'ta ka'lhī huā'mā' ta'jatat?

Ixtāta' kelhtīni'lh:

—Hasta ixlīska'ta tzucunī't. 22 Maklhūhua' a'cchichintapūlh nac macscut ē nac xcān. Ixmāknīcu'tun. Palh tzē natlahua'ya' catūhuā'lh, caquilālakalhu'mauj quina'n ē caquilāmaktāyauj.

23 Jesús huanīlh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni': "Palh tzē natlahua'ya' catūhuālh?" Palh hui'x a'ka'i'ni'ya' Dios ē līpāhua'na' Dios, chuntza' tzē na'iclitlahuani'yān catūxcuhuālh.

²⁴ Palaj tunca ixtāta' ka'hua'cha ta'salh ē huanli:

—Quit ica'ka'i'. Caquimaktāya' ixpālacata quisputni'cus chī tej na'ica'ka'i'.

²⁵ A'cxni' Jesús cuenta tlhualh chī ixtatu'jnun talakmilh ixtalaktakēstokmā'nalh, xla' lacaquilhnīlh jā tzeya ū'ni' ē huanilh:

—Icmāpa'ksiyān hui'x tī makā'katāpanī'ta' ē makakō'ko'nī'ta' ka'hua'cha. Icmāpa'ksiyān cataxtu xla' ē jā makstin titanūpala'ya' na ixpūlacni'.

²⁶ Jā tzeya ū'ni' ta'salh ē makapaxnīni'lh ka'hua'cha ē taxtulh. Ka'hua'cha ixtasu'yu hua'chi xanīn ixuanī't. Ū'tza' lhūhua' talīhualh ixpālacata ka'hua'cha:

—Nīlhtza'.

²⁷ Jesús makachi'palh ē maktāyalh ē ka'hua'cha tā'kaquī'lh.

²⁸ A'cxni' Jesús ē i'scujnu'nī'n tatanūlh nac chic, ē ixlīmānca'n ixtahui'lāna'lh ē takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quina'n jāla icmāxtuni'uj ka'hua'cha jā tzeya ū'ni'?

²⁹ Cāhuanilh:

—Jā tzeya ū'ni' hua'chi huā'mā' xmān tzē māxtucan palh natlahua'yā'tit oración ē palh nalīhui'lī'yā'tit jā nahuā'ya'nā'tit.

Jesús māca'tzīnīni'mpāl h chī nanī

Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45

³⁰ Tataxtulh a'ntza' ē ta'alh ē ixtalatlā'huan nac estado Galilea. Jesús jā ixlacasqui'n naca'tzīcan ixuī'lh a'ntza' ³¹ ixpālacata ixcāmāsu'yuni'mā'lh i'scujnu'nī'n. Ixcāhuani:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n, ē naquilīmacamāstā'can na ixmacanca'n chi'xcu'ni'n. Xlaca'n naquintamaknī ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n —cāhuanilh.

³² Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun ē jā ixtakelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

¿Tīchu ā'chulā' ixlacasqui'nca'?

Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48

³³ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Capernaum. A'cxni' tatanūlhtza' nac chic, Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixlālīquilhnīpā'nantit a'cxni' ixta'mpā'na'ntit nac tej?

³⁴ Xlaca'n taquilhca'cslalh ixpālacata līhuan ixtatlā'huamā'nalh nac tej, ixtalālīquilhnīmā'nalh ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca na ixlacpu'na'i'tātca'n. ³⁵ Jesús tahuī'lh ē cāta'sani'lh ixkelhacāujtu'ca'n ē cāhuanilh:

—Palh catīhuālh lacu'tun xapuxcu' hui'xina'n, calalh hua'chi ixtasācua'ca'n ā'makapitzīn ē calalh hua'chi xastancu.

³⁶ Makachi'palh chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha ē yāhualh na ixlacpu'na'i'tātca'n. Cha'xli ē cāhuanilh:

³⁷ —Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' nalipāxquī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha hua'chi huā'yālh, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quimpāxquī'. Catīxcuhuālh tī quimpāxquī' quit, nā pāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit.

Tī jā quiclhaktzī'n Jesús, ū'tza' namaktāya

Mt. 10:42, Lc. 9:49-50

³⁸ Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin chi'xcu' tī ixmāpācuhuī mintacuhuīni' ē ū'tza' ixcālīmaxtumā'lh jā tze ya ū'nī'n. Icuani'nī'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' expālacata xla' jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

³⁹ Jesús huanli:

—Camakxtektit ē jā timāmakchuyīyā'tit. Jā tī chā'tin tī natlahua lī'a'cnīn a'cxni' namāpācuhuī quintacuhuīni' ē palaj tunca tzē naquilakapala. ⁴⁰ Tī jā quinquiclhaktzī'n, ū'tza' quincāmaktāyayān. ⁴¹ Ixlicāna' tū iccāhuanīyān: catīxcuhuālh tī nacātā'hua'yān xcān expālacata hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ū'tza' naxokonunī'can.

Cuenta catlahua'tit tū mātlahuīyān tū jā tze

Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2

⁴² Jesús chihuīna'mpālh:

—Palh catīhuālh chihuīna'makasītzī' chā'tin macsti'na'j ka'hua'cha tī quina'ka'i'ni' ē chuntza' ka'hua'cha nalītlahua tū jā tze, huā'mā' chi'xcu' jā tze. Ā'chulā' xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin ka'tla' chihuix ē ixmojōca nac mar najicsua' ē jā ixa'kskāhuī'lh ka'hua'cha.

⁴³ Jā tze palh mimacan nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xalītze macastuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mimacanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. A'ntza' macscut jā makstin catimixli. ⁴⁴ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinī'tca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁵ Jā tze palh mintujanca'n nalītlahua'yā'tit tū jā tze. Xatze palh tantustuntu'lu' ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit kentu' mintujanca'n tū lītlahua'yā'tit tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn. ⁴⁶ A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catihua'kō'lh xamasni' ixquinī'tca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

⁴⁷ Jā tze palh tlaha'cu'tunā'tit tū jā tze expālacata catūhuālh tū talaktzī'n milakastapunca'n. Xatze lakakentin ixuantit ē ixka'lhī'tit milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Jā tze palh ka'lhī'yā'tit a'ktu' milakastapunca'n tū nacāmātlahuīyān

tū jā tze ē ū'tza' nacātalīmacā'nān hui'xina'n nac pūpātīn.
 48 A'ntza' xtokonulūhua' jā maktin catitahua'kō'lh xamasni'
 ixquinīca'n tī natapātīni'n ē jā catimixli macscut.

49 'Ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n ixpālacata
 ā'chulā' tze natala. Ū'tza' hua'chi macscut ē ixlacasqui'nca
 chuntza' chī līhua' maclacasqui'n matzat. Tū lakahui'līcan
 Dios, pō'ktu nalīmāsko'kō'can matzat. 50 Masqui matzat tze,
 palh matzat jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan?
 Caka'lhī'tit hua'chi matzat na milatamatca'n. Tzej
 nalatahui'la'yā'tit —huanli Jesús.

10

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Lc. 16:18

1 Jesús taxtulh nac Capernaum ē a'lh nac ti'ya't jā
 huanican Judea. Ē nā a'lh nac ti'ya't tū hui'lacha'
 ixtuntacut nac xcān Jordán. Tatzucupāl h tatakēstoka
 tachi'xcu hū't. Jesús tzucupāl h cāmāsu'yuni' chuntza' chī
 ixlīsmānī'nī't. 2 Talaktalacatzuna'jīl Jesús makapitzīn fariseos.
 Ixtalīlaktzī'ncu'tun ē ū'tza' talīkelhasqui'nīlh:

—¿Ē tze namakxtekan quimpuscātca'n ē xapacan ix-
 tacu hū'ni'?

3 Jesús cākelhtīlh:

—¿Chī cāmāpa'ksīn Moisés jā tatzō'kni' nac līmāpa'ksīn?

4 Xlaca'n tahuānīlh:

—Moisés huanli: “Tze tzo'kcan a'ktin ca'psnap ē chuntza'
 tze namakxteka' mimpuscāt.”

5 Jesús cāhuanīlh:

—Xalīlacxumpīn hui'xina'n ē jā tze mintalacapāstacni'ca'n.
 Ū'tza' lītzo'kli Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. 6 A'cxni' ixlītzcuni'
 cā'quilhtamacuj, tatzō'kni' chuntza':

Dios tlahualh chi'xcu' ē puscāt.

7 Ū'tza' nacālimakxteka ixtāta' ē ixtzī' chā'tin chi'xcu' ē
 natā'talacxtimī ixpuscāt.

8 Ixchā'tu'ca'n hua'chi xmān chā'tin natalītaxtu.

Chuntza' tatzō'kni'. Chuntza' jātza' chā'tu' xlaca'n; xmān
 chā'tin. 9 Chuntza' jā minī'ni' chi'xcu hū'n nalāmāmakxtekē tū
 Dios cātlahuanī't tzaj chā'tin.

10 A'cxni' tatanūpāl h nac chic, takelhasqui'nīlh ī'scujnu'nī'n
 ixpālacata tū huanli. 11 Jesús cāhuanīlh:

—Catīxcu hū'lh tī namakxteka ixpuscāt ē palh
 natā'tamakaxtoka ā'chā'tin puscāt, huā'mā' chi'xcu' ka'lhī
 ixtā'lāpāxquī'n. Chuntza' tlahua tū jā tze. 12 Palh chā'tin puscāt
 namakxteka ixkōlu' ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin chi'xcu',
 chuntza' huā'mā' puscāt naka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17

¹³ Cālīmini'ca Jesús lacstīn nacā'li'ā'cpūxa'ma ixmacan. Ī'scujnu'nī'n tatzuculh talacaquilhñī tī ixtalīmin. ¹⁴ A'cxni' Jesús ca'tzīlh tū ixtatlahuamā'nalh, xacā'lh ē cāhuanilh Ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit caquintalakmilh lacstīn ē jā cacāmāmakchuyī'tit. Tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xlaca'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁵ Ixlicāna' iccāhuanīyān tī jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā māpa'ksīni'nkō' Dios.

¹⁶ Jesús cācha'xli lacstīn ē cālīcucslutli ixmacan ē cāsicua'lanātlahualh.

Chā'tin chī'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30

¹⁷ Jesús a'mpālh, ē ixtlā'huamā'lh nac tej. Laktu'jnulh chā'tin chī'xcu' ē tatzokostani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'iclika'lhī quilatamat tū jā catilaksputli?

¹⁸ Jesús huanilh:

—¿Tū ixpālacata quihua'ni'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī tze ē ū'tza' Dios. ¹⁹ Hui'x ca'tzīya' ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan: Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'.

Jā tī'a'kskāhuī'maktīya' catūhuālh.

Cacālakachi'xcuhui' mintāta' ē mintzī'.

²⁰ Xla' kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

²¹ Palaj tunca Jesús laktzī'lh ē pāxqui'lh ē huanilh:

—Ā'xmān a'ktin tisputni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzi'ni'ya' tumīn xcamanīnī'n ē naka'lhī'ya' chī rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina', masqui napātīni'na'.

²² A'cxni' chī'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ē a'lh ixpālacata rico ixuanī't.

²³ Jesús calhāxcuhuālh cālaktzī'lh tachi'xcuhui't ē cāhuanilh Ī'scujnu'nī'n:

—Xlaca'n tī lacricujnu' jicslīhua' natatamakxteka Dios nacāmāpa'ksī.

²⁴ Ī'scujnu'nī'n talī'a'cnīlh ixtachihuīn. Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuanīyān xlaca'n tī talīpāhuan ixtumīnca'n, jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios. ²⁵ Jicslīhua'

nalīpātle'kecu'tun a'ktin camello na ixtani' līxtokon. Ā'chulā' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā namāpa'ksīni'nkō' Dios.

²⁶ Xlaca'n lhūhua' talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tīchu tzē namakapūtaxtūcan?

²⁷ Jesús cālaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Chi'xcuui'n jāla catitlahualh tū natalī'a'kapūtaxtu, xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū xipālacata Dios tzē tlahua pō'ktu.

²⁸ Pedro tzuculh chihuīna'n ē huanilh Jesús:

—Ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē iccāstālani'mā'n.

²⁹ Jesús kelhtīni'lh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī ixchicca'n natake~~x~~matni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj. É palh nata'a'kxtekui'lī ixcā'lacchicni'ca'n, o ixtā'timīnca'n, o ixtzī'ca'n, o ixtāta'ca'n, o ixcamana'ca'n, o xipūcuxtuca'n, ³⁰ ā'chulā' nataka'lhī nac tzamā' cā'quilhtamacuj. Hua'chi a'ktin cientu ixlacata ā'chulā' nataka'lhī ixcā'lacchicni'ca'n ē nā lhūhua' ixtā'timīnca'n ē ixtzī'ca'n ē ixtāta'ca'n ē ixcamana'ca'n ē xipūcuxtuca'n. Nā nacāmakapātīnīncan. Nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³¹ Lhūhua' a'nan tī ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', jā ixtā'chuntza' catihuanli. Lhūhua' a'nan tī jā ixlacasqui'nca huā'tzā'; jā Dios māpa'ksīni'nkō', ā'chulā' nalacasqui'nca.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34

³² Jesús ē i'scuju'nī'n ixtatā'cxtunu'mā'nalh nac Jerusalén ē Jesús ixcāpūlani'tēlha. Xlaca'n talī'a'cnīlh ē tī ixtastālani' ixtajicua'n. Cālē'mpālh lacapunchuna'j kelhacāujtu' i'scuju'nī'n ē tzucupālh cāhuani tū na'a'kspula. ³³ Jesús cāhuanilh:

—Ca'tzīyā'tit a'mā'nauj nac Jerusalén. A'ntza' naquimacamāstā'can xipālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Naquimacamāstā'can na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n natahuan caquimaknīca. Xlaca'n naquintamacamāstā' na ixmacanca'n xalanī'n makat. ³⁴ Naquintalakapala ē naquintakēsnoke ē naquintalakachojmanī ē naquintamaknī. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n na ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n.

Jacobo ē Juan tasqui'nli a'ktin talakalhu'mān

Mt. 20:20-28

³⁵ Jacobo ē Juan, ixka'hua'chan Zebedeo, talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tahuanihlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclacasqui'nāuj naquilātlahua'ni'yāuj tū na'iccāsqui'ni'yān.

³⁶ Xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'nā'tit na'iccātlahua'ni'yān?

³⁷ Xlaca'n tahuanilh:

—A'cxni' hui'x namāpa'ksīni'nkō'ya', quina'n iclacasqui'nāuj na'iccāpāxtūtahui'layān, chā'tin na mimpekxtūcāna'j ē ā'chā'tin na mimpekxtūxuí.

³⁸ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū quilāsqui'ni'mā'nauj. ¿Ē tzē natāyani'yā'tit palh napātīni'nā'tit hua'chi quit na'icpātīni'n? Ū'tza' hua'chi pūkō'tnu'nā'tit quivaso ē hua'chi quintā'a'kpaxā'tit.

³⁹ Xlaca'n tahuanli:

—Tzē na'ictlahuayāuj; tzē na'ictāyani'yāuj.

Jesús cāhuanilh:

—Masqui napātīni'nā'tit chī quit, ⁴⁰ ū'tza' naquilāpāxtūtahui'layāuj, quit jāla icmāpa'ksī. Huā'mā' pūtahuī'lh cāxui'līca xmān ixpālacata tī Dios lacsacli.

⁴¹ A'cxni' kelhacāuj scujnu'nī'n taca'tzīlh tū kelhasqui'nīca Jesús, tatzuculh talīsītī'ni' Jacobo ē Juan. ⁴² Jesús cāta'sani'lh ixlīpō'ktuca'n ē cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī ixtāyatca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n hua'chi ixtēcu'ni'n tī tā'tapa'ksī xlaca'n. Palha' tamāpa'ksīni'n. ⁴³ Jā chuntza' catilalh na milacpu'na'itātca'n. Catīxcuhuālh tī ka'tla' huancu'tun na milacpu'na'itātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixlacscujni'ca'n ā'makapitzīn. ⁴⁴ Catīxcuhuālh tī xapuxcu' huancu'tun na milacpu'na'itātca'n, ixlacasqui'nca xla' nala hua'chi ixtasācu'ca'n ā'makapitzīn hui'xina'n. ⁴⁵ Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit jā icmilh na'icla hua'chi xatēcu'; quit icmilh na'icscuja ē na'iccāmaktāya ā'makapitzīn. Na'icmacamāstā' quilatamat na'iccāmakapūtaxtū līlhūhua' —huanli Jesús.

Jesús mālacahuānīlh Bartimeo tī lakatzī'n ixuanī't

Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43

⁴⁶ Tachā'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jericó. A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh nac Jericó, tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē lhūhua' tachi'xcu'huī't. Na ixpāxtūn tej ī'squi'ni'huā'yahuī'lh lakatzī'n tī ixuanican Bartimeo ixka'hua'cha Timeo. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtētaxtumā'lh Jesús xala' nac Nazaret, tzuculh ta'sa ē huanli:

—¡Jesús, hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!
¡Caquilakalhu'ma'nti quit!

⁴⁸ Lhūhua' chi'xcu'huī'n talacaquilhnīlh ē tahuanilh:

—Caquilhca'csla'.

Bartimeo ā'chulā' ixta'sa ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj,
caquilakalhu'ma'nti!

49 Jesús tǎyalh ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Cata'sa'ni'tit.

Tata'sani'lh lakatzī'n ē tahananilh:

—Capāxuhua' ē catāya'. Jesús ta'sani'yān.

50 Xla' tamakxtulh a'ktin ixlu'xu' ē tǎyalh ē lakmilh Jesús.

51 Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquimālacahuā'ni'.

52 Jesús huanilh:

—Tzētza' napina'. Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē

na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' litzeya'ntitza'.

Xamaktin lacahuāna'lh ē stālani'lh Jesús nac tej.

11

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19

1 A'cxni' ixtalacatzuna'jīmā'nalhtza' nac Jerusalén, tachā'lh nac sipej jā huanican Olivos, ē ū'tza' lacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n² ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu na milacatza'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jā tī chā'tin tī kētahui'lanī't. Caxcuttit ē caquilālīmini'uj huā'tzā'.³ Palh catīhuālh nacākelhasqui'ni'yān: “¿Tū xipālacata xcutpā'na'ntit burrito?”, hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n ē palaj tunca namacampala huā'tzā'.”

4 Ta'a'lh ē tamaclalh lakatin xasāsti'cus burro tū ixchī'yāhuacanī't. Ixyālh nac tej lacatzuna'j xamākelhcha a'ktin chic. Tatzuculh taxcuta.

5 Makapitzīn chī'xcuui'n tī ixtayāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Tū tlaha'pā'na'ntit? ¿Tū xipālacata xcutpā'na'ntit burro?

6 Scujnu'nī'n takelhtīni'lh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't. Chī'xcuui'n tamakxtekli ē talē'lh.

7 Talīmini'lh Jesús xasāsti'cus burro ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē xla' kētahui'lh.

8 Lhūhua' tachi'xcuui't tamāpī'ni'lh ixlu'xu'ca'n nac tej. Ā'makapitzīn ixtacā' xalacstīn ixpeken qui'hui' natamāpī'ni' nac tej. Chuntza' talīmāsu'yulh palh ixtalakachi'xcuui'mā'nalh Jesús.

9 Tī ixtapūlani'tēlha ē tī ixtastālani'tēlha tatzuculh tata'sa ē tahananli:

—¡Camakapāxūica Dios! Dios casicua'lanātlahualh tī līmimā'lh ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' quinDiosca'n.¹⁰ Dios casicua'lanātlahualh līmāpa'ksīn tū nala, ē ū'tza' hua'chi ixlīmāpa'ksīn quixū'nāpapa'n David. ¡Calakachi'xcuui'ca Dios!

¹¹ A'cxni' Jesús chā'lh nac Jerusalén, tanūlh xaka'tla' nac templo. Kōtanūtza' ixuanī't, ē a'cxni' calhāxcuhuālh laktzī'nkō'lh na ixchakān templo, taxtulh ē cātā'a'lh kelhacāujtu' scujnu'nī'n nac Betania.

Jesús lacaquilhnīlh xaqui'hui' higo

Mt. 21:18-19

¹² Ixlīlakalī a'cxni' tataxtulh nac Betania, Jesús ixtzi'ncsa. ¹³ Makat laktzī'lh a'katin xaqui'hui' higo ē ixtaxtuni'nī'ttza' xapa'lhma' qui'hui'. Jesús talacatzuna'jīlh nalaktzī'n palh ixua'ca'lhtza' xatahua'ca't. A'cxni' chā'lh jā ixyālh qui'hui', jā ixka'lhī ixtahua'ca't. Xmān xapa'lhma' ixka'lhī ixpālacata jāna'j ixchā'n ixpūlanān higo. ¹⁴ Jesús huanilh qui'hui':

—Jā makstin catihua'ca' mintahua'ca't.

Ī'scujnu'nī'n takexmatli tū huanilh qui'hui'.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo

Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22

¹⁵ A'cxni' tachā'lh nac Jerusalén, Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātantlakaxtu tī ixtastā'namā'nalh ē tī ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. Cāmākpūspi'tni'kō'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh ixtumīnca'n tachi'xcuui't ē nā ixpūtahui'lhca'n tī ixtastā'mā'nalh pālūmax. ¹⁶ Jā makxtekli nūn chā'tin natētaxtu na ixtanquilhtīn templo palh ixlē'mā'lh catūhuālh. ¹⁷ Ixcāmāsu'yuni' tachi'xcuui't ē huanli:

—¿Ē jā tatzo'kni' chuntza'? “Quinchic namāpācuhiūcan chic jā tlahuacan oración. Tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuhuālh natamin natatlahua oración.” Chī tlahuapā'na'ntit, līmāxtuni'tantīt hua'chi ixpūtatzē'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

¹⁸ Cāmāca'tzīnīca xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. Xlaca'n ixtaputzamā'nalh chī natalīmaknī Jesús. Ixtajicua'ni' Jesús ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixtalī'a'cnī chī ixmāsu'yu. ¹⁹ A'cxni' ixtā'cnūnī'ttza' chī'chini', Jesús ē Ī'scujnu'nī'n tataxtulh nac Jerusalén.

Scācli xaqui'hui' higo

Mt. 21:20-22

²⁰ Ixlīlakalī tzi'saj tatētaxtulh jā ixyālh xaqui'hui' higo ē talaktzī'lh hua'chi Ī'scāckō'nī'ttza' pō'ktu ixtankēxē'k. ²¹ Pedro lacapāstacli tū ixuaninī't Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Qui'hui' scāctāyakō'lhtza'; ū'tza' tū lacaquilhni'.

²² Jesús cākelhtīlh:

—Ca'a'ka'ī'ni'tit Dios. ²³ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Catīxcuui'lh tī tzej na'a'ka'ī' ē jā naka'lhī a'ktu'

ixtalacapāstacni', natlahuani'can tū xla' nasqui'n. Palh nahuani sipej: "Catapānu' ā'tzā' ē catojo' nac xcān", chuntza' nala, xmān jā caka'lhilh a'ktu' ixtalacapāstacni'. ²⁴ Ū'tza' iccālīhuaniyān ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit a'cxni' orarliyā'tit Dios, ca'a'ka'ī'tit ka'lhī'yā'tittza' ē namaktīni'nā'tit. ²⁵ A'cxni' natāya'yā'tit ē tlahua'pā'na'ntit oración, namātza'nkēna'ni'yā'tit catīhuālh palh cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze. Chuntza' minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn tzē nacāmātza'nkēna'ni'yān mincuentaca'n. ²⁶ Palh hui'xina'n jā cāmātza'nkēna'ni'yā'tit ā'makapitzīn, minTāta'ca'n tī huī'lh nac a'kapūn jā caticāmātza'nkēna'ni'n tū jā tze tū tlahua'nī'ta'ntit.

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8

²⁷ Tachā'lh nac Jerusalén. A'cxni' Jesús ixlatlā'huan xaka'tla' nac templo, talaktalacatzuna'jīlh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xalakōlu'n israelitas. ²⁸ Takelhasqui'nīlh:

—¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Palh naquilākelhtiyāuj, nā quit na'iccāhuaniyān tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'. ³⁰ ¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcuui'n? Caquilākelhtīuj.

³¹ Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj ixlīmā'kpaxīni'n ixlīmāpa'ksīn Dios, naquincākelhasqui'nīyān: "¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'nī'ta'ntit?" ³² Jāla catīhuanīuj ixlīmāpa'ksīnca'n chi'xcuui'n ixpālacata cājicua'ni'yāuj tachi'xcuui't —talāhuanilh.

Ixtajicua'n tachi'xcuui't natasītzī' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixta'a'ka'ī'ni' Juan ixlicāna' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ³³ Ū'tza' talīkelhtīlh Jesús:

—Jā iccā'tzīyāuj tīchu ixlīmāpa'ksīn.

Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahuamā'lh huā'mā'.

12

Xalacca'tzana' maksujnī'n

Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19

¹ Jesús tzuculh cālītā'chihuīna'n tachi'xcuui't tū līca'tzīni'can ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī cha'nli mayāc tū māstā' uvas. Līcūlālhui'līlh chihuix ixti'ya't ē cāxtlahualh ixpūlacchī'can ē yāhualh a'ktin torre tū napūmaktaka'lha ixpū'uva.

¹Ā'listān cāmāsācua'nīlh ixti'ya't makapitzīn tasācua'n natas-cuja i'tātna'. Xla' a'lh latā'kchoko makat. ²A'cxni' chilhtza' ixpūlanān uvas, macā'lh ī'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalanī't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. ³Tasācua'n tachi'palh scujni' ē tatusli ē chuntza' tamāspi'tli. Jā tū tū maxquī'ca. ⁴Ixtēcu' pū'uva macā'mpālh ā'chā'tin ī'scujni'. Tasācua'n tacucta'lalh ē talakapalalh ē chuntza' tamacā'lh. ⁵Ixtēcu' macā'mpālh ā'chā'tin ē tamaknīlh xla'. Ixtēcu' cāmācā'mpālh lhūhua' ā'makapitzīn. Tasācua'n cālacni'cui'līlh makapitzīn ē tamaknīlh ā'makapitzīn.

⁶Ā'xmān chā'tin ixuī'lhcus tī tzē nacamā'ncan, ē ū'tza' ixka'hua'cha tī ixpāxquī'. Xla' ā'xmān macā'lh ē huanli: “Natalakachi'xcuui' quinka'hua'cha.” ⁷Chuntza' jā ixlīcāna'. Tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' ixlīpō'ktu tū ka'lhī ixtāta'. Camaknūj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ⁸Tachi'palh ē tamaknīlh ē taquīmacā'lh ixquilhtūn pū'uva.

⁹Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Chī puhua'nā'tit? ¿Tūchu nacātlahuani' ixtēcu' pū'uva tī ixcāmāsācua'nīcanī't? Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

¹⁰¿Ē jā maktin līkelhtahua'kanī'ta'ntit na ixtachihuīn Dios ixpālacata ī'Ska'ta'? Xla' hua'chi chihuix tū lītzo'kcanī't ē chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹¹Chuntza' tlhualh Māpa'ksīni' ē quina'n iclī'a'cnīyāuj.

¹²Tī ixtaquiclhaktzi'n Jesús titachi'pacu'tunli ixpālacata ta'u'cxca'tzīlh xlaca'n hua'chi tasācua'n nac pū'uva. Ixtajicua'ni' tachi'xcuui't ē ū'tza' talīmakxtekli ē ta'a'lh.

Ixpālacata tamātā'jīn

Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26

¹³Cālakmacā'nca Jesús ā'makapitzīn fariseos ē ixchi'xcuui'n Herodes. Cālakmacā'nca natalexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālacsu'yu. ¹⁴A'cxni' talakchā'lh, tahuanih:

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj hui'x hua'na' tū ixlīcāna'. Hui'x jā cātlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuui't. Lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ¿Inchā tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

¹⁵Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālilaktzī'ncu'tunāuj? Caquilālīmini'uj a'ktin tumīn na'iclaktzī'n.

¹⁶ Talīmini'lh a'ktin denario tū ixtumīnca'n ē Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzō'kni'?

Xlaca'n tahananilh:

—Ixla'emperador.

¹⁷ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

Xlaca'n talī'a'cnīlh chī cākelhtīlh Jesús.

Chī nala a'cxni' nalacastālancuana'n

Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40

¹⁸ Ā'līstān talakmilh Jesús makapitzīn saduceos. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālancuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

¹⁹ —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxteknī'nī'tan huā'mā' tatzō'kni': Palh nanī chā'tin chī'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza', ē palh nīmakxteka ixpuscāt ē jā tī i'ska'ta', ixlacasqui'nca i'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhuī' i'ska'ta' nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'. ²⁰ Ixtahui'lānalh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ixka'lhī i'ska'ta' a'cxni' nīlh. ²¹ Ixlichā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā xla' nīlh ē jā ka'lhīlh i'ska'ta'. Chuntza' a'kspulapālh ā'chā'tin i'stancu a'cxni' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza'. ²² Chuntza' chā'tunu' ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokli puscāt ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh. Jā tī chā'tin i'ska'ta'ca'n tamakxtekli. Ā'xmān nīlh puscāt. ²³ A'cxni' nalacastālancuana'ncan, ¿tīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n ixtatā'tamakaxtoknī't.

²⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Ū'tza' līta'a'kskāhuī'nī'ta'ntit mina'cstuca'n. Jā ca'tzīyā'tit tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios ē jā ca'tzīyā'tit chī huanī't ixlītli'hui'qui. ²⁵ A'cxni' nīnī'n natalacastālancuana'n, jā catitamakaxtokca ē jā catitamāstā'lh ixtzu'ma'janca'n natatamakaxtoka. Xlaca'n natala hua'chi ixángeles Dios xalanī'n nac a'kapūn. ²⁶ Moisés tzo'kli ixpālacata tī natalacastālancuana'n a'cxni' lītzo'kli a'ctzuna'j qui'hui' tū ixlamamā'lh. ¿Ē jā līkelhtahua'kanī'ta'ntit tū Dios huanīlh Moisés? Chuntza' huanli: “Quit ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.” ²⁷ Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā xanīnī'n. Hui'xina'n ta'a'kskāhuī'yā'tit mina'cstuca'n.

Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca

Mt. 22:34-40; Lc. 10:27

²⁸ Cālaxmilh Jesús chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē cākexmatli chī saduceos talālīhuanimā'nalh. Xla' ca'tzīlh chī tzej cākelhtīlh Jesús. Palaj tunca kelhasqui'nīlh:

—¿Tuchūyā līmāpa'ksīn ā'chulā' ixlacasqui'nca?

²⁹ Jesús kelhtīlh:

—Līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': “Cakexpa'ttit hui'xina'n israelitas. Māpa'ksīni' quinDiosca'n xmān ū'tza' Māpa'ksīni'. ³⁰ Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni' ē milītlī'hui'qui.” ³¹ Ixlī'a'ktu' līmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': “Capāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxqui'ca'na' mina'cstu.” Jā tū a'nan ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

³² Palaj tunca xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanilh:

—Ixlicāna' tū hua'na', Mākelhtahua'kē'ni'. Hui'lh chā'tin Dios ē xla' xmān ixlīmān Dios. ³³ Ixlacasqui'nca nalīpāxqui'yāuj ixlīpō'ktu quīlīstacna'ca'n ē ixlīpō'ktu quīntalacapāstacni'ca'n ē quīlītlī'hui'quica'n. Nā ixlacasqui'nca napāxqui'yāuj ā'chā'tin chuntza' chī quina'cstuca'n quīncātapāxqui'yān. Palh chuntza' natlahuayāuj, ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā namālacnūnīyāuj Dios tū maknīcan ē tū lhcuyucan.

³⁴ Jesús cuenta tlhualh chī tzej lacapāstacli ē kelhtīlh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn. Jesús huanilh:

—Tisputnī'yān xmān macsti'na'j natapa'ksīni'ya' Dios.

Jātza' tī chā'tin ixkelhasqui'nīcu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Cristo īxū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44

³⁵ Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't xaka'tla' nac templo ē cāhuanilh:

—Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ¿chī talīhuanca'n Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmākapūtāxtūnu' ū'tza' īxū'nātā'nat David? ³⁶ Tzamā' David huanlī chuntza' chī māsuyuni'lh Espīritu Santo ē chuntza' tzo'kli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quīmpēkxtūcāna'j hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī'kō' mīntā'lāquīchlaktzi'.”

³⁷ Palh David līchihuīna'nli īxū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixMāpa'ksīni', ū'tza' huanīcu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu—huanlī Jesús.

Lhūhua' tachi'xcuhuī't līpāxuhua takexmatli.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47

³⁸ A'cxni' Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't, ixcāhuani:

—Catamaktaka'lhtit ē jā ticālī'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlh mā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca

ē cacālakachi'xcuhuī'ca nac cā'tejen. ³⁹ Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpūlatahuī'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁰ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixtacānīmaka'ncanī't ē ā'līstān na'j tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza'talī'a'kskāhuī'nin. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't
Lc. 21:1-4

⁴¹ Jesús tahuī'lh na ixlacatīn jā ixmojojōcan tumīn tū maxquī'can Dios. Ixcālaktzī'mā'lh tachi'xcuhuī't a'cxni' ixtamojō ixtumīnca'n. Kelhalhūhua' lacricujnu' tamojōlh lhūhua' ixtumīnca'n. ⁴² Milh chā'tin tī nīmaka'ncanī't; xcamanīn ixuanī't. Xla' cāmojōlh pektu' ixtumīn cobre; xmān macsti'na'j ixtatlaj. ⁴³ Jesús cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān: tū mojōlh huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't ā'chulā' ixtatlaj na ixlacatīn Dios ē jā tū tamojōlh ā'makapitzīn. ⁴⁴ Xlaca'n tamojōlh xmān tū ixcāquītāxtūni'nī'ttza' ixpālacata xlaca'n lacricujnu'. Puscāt, xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh ixlīpō'ktu tū ixlīhuā'yan.

13

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6

¹ A'cxni' Jesús ixtaxtumā'lh xaka'tla' nac templo, chā'tin ī'scujnu'nī'n huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', cala'ktzi'. Tzēhuanī't chihuix tū lītlahuacani't huā'mā' xaka'tla' templo ē tzej taxtulh.

² Jesús kelhtīlh:

—Calaktzī'ntit ixlīpō'ktu huā'mā' tū ixla' templo. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākētahuī'lh. Ixlīpō'ktuca'n nataponckō' ē talhta'm nalacla.

Nalīca'tzīcan chī na'a'kspula cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24

³ Jesús tahuī'lh na ixtūtzā'n sipej jā huanican Olivos ē na ixlaktzaj xaka'tla' templo. Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés tzē'k takelhasqui'nīlh:

⁴ —Iclacasqui'nāuj naquilāhuaniyāuj jā'cxni' na'a'kspula tzamā'. ¿Chī na'iclicā'tzīyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁵ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit jā tī chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān.

⁶ Lhūhua' chī'xcuhuī'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't.” Chuntza'lhūhua' tī nacā'a'kskāhuī'can.

⁷ 'Nakexpa'tā'tit chī macasā'nan jā lacatzuna'j lāta'lamā'ca ē nacātamāca'tzīnīyān chī lāta'lamā'ca makat. Jā tijicua'nā'tit.

Chuntza' pūla na'a'kspula. Jāna'j ixlī'a'ksputni'. ⁸ Chā'tin puxcu' ixtā'lāquichlaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. Calhāxcuhuālh natachiqui ti'ya't ē na'a'nan tatzī'ncstat. Ixlīpō'ktu huā'mā' xmān ixlitzucuni' chī napātīni'ncan.

⁹ 'Cuenta catlahua'tit ixpālacata nacātamacamāstā'yān jā tahuilāna'n māpa'ksīni'nī'n ē nacātamaksno'kān nac templo. Quilā'a'ka'i'ni'yāuj ē ū'tza' nacātalilē'nān na ixlacatīnca'n gobernadores ē na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n. Chuntza' nachihuīna'nā'tit quimpālacata.

¹⁰ 'A'cxni' jāna'j ā'sputa tzamā' cā'quilhtamacuj, ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'can xatze tachihuīn tachi'xcuhuī't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. ¹¹ 'A'cxni' nacātachi'payān ē nacātamacamāstā'yān a'ntza' jā tahuilāna'lh māpa'ksīni'nī'n, jā catilī'a'ktayuntit pūla chī nalitamaktāyayā'tit. Nahua'nā'tit tū puhua'nā'tit a'cxni' nachā'n tzamā' hora. Jā hui'xina'n catichihuīna'ntit. Espīritu Santo nacāmāchihuīnyān.

¹² 'Tī quinta'a'ka'i'ni' nacāmacamāstā'can jā tahuilāna'lh māpa'ksīni'nī'n. Masqui ixtā'tinca'n natamacamāstā' nacāmāknīcan. Xanatātana' natamacamāstā' nacāmāknīcan ixcamana'ca'n tī ta'a'ka'i'. Lacstīn natasītzī'ni' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n tī ta'a'ka'i' ē natamāmaknīnīni'n. ¹³ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't nacātaquichlaktzī'nān ē xmān tū quilīpālacata. Tī natatāyani' hasta a'cxni' natani, xlaca'n nacāmākapūtāxtūcan.

¹⁴ 'Nalaktzī'nā'tit tzamā' jā tze tū nalactlahuakō' ē natāya jā jā minī'ni' chuntza' chī tzo'knulh profeta Daniel. Quit tī ictzo'kmā'lh huā'mā', iccāhuaniyān hui'xina'n tī kelhtahua'kapā'na'ntit cuenta catlahua'tit. 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit tzamā', a'cxni' ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahuilāna'lh nac Judea. ¹⁵ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' natayuja tī tahuilāna'lh na ixa'kstīn ixchicca'n, jā catitatanūlh na ixchicca'n natamāxtu catūhuālh tū ixla'ca'n. ¹⁶ Tī tascujmā'nalh nac pūcuxtu jā catitataspi'tli na ixchicca'n natataya ixlū'xu'ca'n. ¹⁷ Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīnī't o tī tamātzi'quī'ni'ncus.

¹⁸ 'Casqui'ni'tit Dios jā ixlacasqui'nca natzā'la'yā'tit a'cxni' lonknu'n. ¹⁹ Napātīni'ncan a'cxni' nala huā'mā'. Hasta a'cxni' Dios mālacatzuculh tzamā' cā'quilhtamacuj, jā maktin pātīni'ncanī't chī napātīni'ncan tzamā' quilhtamacuj. Jātza' maktin catilalh ixtā'chuntza' ā'līstān. ²⁰ Palh Dios jā ixtimāmacsti'na'jīlh huā'mā' quilhtamacuj, jā ixta'a'kapūtāxtulh jā tī chā'tin. Dios namāmacsti'na'jī ixpālacata cālakalhu'man xlaca'n tī cālacsacnī't.

²¹ 'A'cxni' namin tzamā' tapātīn ē palh catīhuālh ixcāhuanin: "Chā calaktzī'ntit. Ā' huī'lh Cristo tī Dios lacsacui'līlh", jā cati'a'ka'i'tit. Palh catīhuālh ixcāhuanin: "Chā

calaktzī'ntit. Ā'jnanu' yālh", jā cati'a'ka'ī'tit. ²² Natamin lhūhua' a'kskāhuī'ni'nī'n ē makapitzīn natahuan māni' xlaca'n Cristo ē ā'makapitzīn natahuan māni' xlaca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Nā natatlahua lī'a'cnīn nata'a'kskāhuī'cu'tun xlaca'n tī Dios cālacsacli. Jāla catita'a'kskāhuī'lh tī Dios cālacsacli masqui nacā'a'kskāhuī'can ā'makapitzīn. ²³ Skalalh catahui'la'tit. Iccāhuanintza' ixlīpō'ktu huā'mā' ē chuntza' jā nacātita'a'kskāhuī'yān.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36

²⁴ Jesús cāhuanipāl'h:

—Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspulatzā' huā'mā' tapātīn, chi'chini' ē mālhcuyu' jā catitamāxkakēni'lh. ²⁵ Sta'cu nataminācha' nac a'kapūn ē hasta a'kapūn natachiqui. ²⁶ A'cxni' naquintalaktzī'n quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac poklhuu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁷ Palaj tunca na'iccāmacamin quināngeles ē natamākēstoka tī cālacsaccanī't. Natamin tī cālacsaccanī't xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj.

²⁸ 'Calīmaksca'ttit xaqui'hui' higo. A'cxni' tza'la'nka' ixpeken ē tzucumā'lh tapu'n xapa'lhma', hui'xina'n ca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nalhcācnan. ²⁹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Tala-catzuna'jīmā'lh'tza' hua'chi chā'tin tī ka'lhīmā'ca ē yālh'tza' na ixlacapūn mākelhcha. ³⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tī tahuī'lāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³¹ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; pō'ktu nakentaxtukō'.

³² Jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj o huā'mā' hora; nūn āngeles xalanī'n nac a'kapūn jā taca'tzī. Nūn ī'Ska'ta' Dios jā ca'tzī. Xmān Dios xaTāta' ca'tzī jā'cxni' ixlīcāna' na'a'kspula.

³³ 'Skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'. ³⁴ Ū'tza' hua'chi chā'tin chi'xcu' tī na'a'n latā'kchoko makat. Nacāmacamaxquī'tā'quī' ixchic ī'scujnu'nī'n ē nacāmaxquī' ixtascujūtca'n chā'tunu'. Nayāhua chā'tin maktaka'lhna' nac tanquilhtīn ē namāpa'ksī skalalh natāya. ³⁵ Chuntza' hui'xina'n skalalh catahui'la'tit ixpālacata jā ca'tzīyā'tit jā'cxni' namin ixtēcu' chic. Palhāsā' namin smalanka'n, o a'cxni' chū'cus nata'sa puyux, o i'tāt tzī'sa, o a'cxni' xkakatza'. ³⁶ Ū'tza' skalalh calitahui'la'tit ixpālacata jā lhtatapā'na'ntit a'cxni' xamaktin namin. ³⁷ Iccāhuaniyān

hui'xina'n: Skalalh catahui'la'tit. Nā skalalh catatahuī'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't —cāhuanilh Jesús.

14

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53

¹ Ā'a'ktu' quilhtamacuj ī'sputacus ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalī'a'kskāhuī' Jesús natachi'pa ē natamāmakinīnī'n. ² Talāhuanilh:

—Palh natlahuayāuj catūhuālh līhuan lamā'lh cā'tani', tachi'xcu'huī't natatā'kaquī'.

Chā'tin puscāt līcuctlahualh aceite Jesús

Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8

³ Jesús ixiuī'lh nac Betania na ixchic Simón. Ū'tza' huā'mā' Simón tī ixmasni'mā'lh ixquinīt ē itzeyani'ttza'. A'cxni' Jesús ixiuā'yamā'lh a'ntza', chā'tin puscāt laktalacatzuna'jīlh. Ixlē'mā'lh pātin lameti tū ixlītsuma aceite tū xatapalaxla' ē mu'csu ixuanīt. Ū'tza' tū huanican nardo. Puscāt pa'klhli lameti ē līcuctlahualh Jesús aceite. ⁴ Makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh talīsītzi'lh ē talāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata pāxcat lilalh huā'mā' aceite? ⁵ Ixtatlaj hua'chi ixtatlaj chā'tin chī'xcu' chī a'ktin cā'ta. Tzē ī'stā'ca ē tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

Taquilhni'lh puscāt.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camakxtektit. ¿Tū ixpālacata jicsmāhuī'yā'tit huā'mā' puscāt? Quintlahuani'lh tū tze. ⁷ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nan xcamanīnī'n na milacpu'na'itātca'n. A'cxni' lacasqui'nā'tit, tzē nacātlahuani'yā'tit tū tze. Quit jā pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'layān. ⁸ Puscāt tlhualh tū tzē ixlacpuhuan. Quilīcuctlahualh aceite ē chuntza' quincāxui'līlhtza' chī naquimā'cnūcan. ⁹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Calhāxcu'huālh nac cā'quilhtamacuj jā namāca'tzīnī'nī'ncan xatze tachihuīn i'xla' Cristo, a'ntza' nahuancan tū tlhualh huā'mā' puscāt. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n natalīlacapāstaca xla' —huanli Jesús.

Judas cāhuanilh namacamāstā' Jesús

Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6

¹⁰ Judas Iscariote chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanīt. Xla' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' nacāhuani ixcāmacamaxquī'lh Jesús. ¹¹ A'cxni' takexmatli tū cāhuani, tapāxuhualh ē tahuani'lh natamaxquī' tumīn. Ē Judas tzuculh putza chī ixlīmacamāstā'lh Jesús.

Jesús cātā'huā'yalh ī'scujnu'nī'n

Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

¹² Milh quilhtamacuj tū ixlitzucuni' cā'tani' a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā litlahuacani't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' maknīcan xaska'ta' purecu' tū nahua'can ixpālacata huā'mā' cā'tani' tū huanican pascua. Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'ica'nāuj na'iccāxtlahuayāuj tū nahua'can cā'tani'?

¹³ Cāmacā'lh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' ē namacla'yā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit. ¹⁴ Jā xla' natanū, nā natanū'yā'tit ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā yālh cuarto jā tzē na'iccātā'hua'yān quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?” ¹⁵ Xla' nacāmāsu'yuni'yān a'ktin cuarto ixlīquilha'ktu chic. Ka'tla' cuarto ē cāxni'tza' huī'lh. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilīhua'ca'n.

¹⁶ Ta'a'lh ī'scujnu'nī'n ē tatanūlh nac cā'lacchicni'. Kentaxtulh chuntza' chī Jesús ixcāhuaninī't ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁷ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chī'chini', Jesús cātā'chā'lh ī'scujnu'nī'n a'ntza'. ¹⁸ Ixtahuā'yamā'nalhcus a'cxni' Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Chā'tin chī hui'xina'n tī quilātā'huā'yamā'nauj, ū'tza' naquimacamāstā'.

¹⁹ Xlaca'n tatzuculh talīpuhuan ē chā'tunu' xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē quit?

²⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Chā'tin chī hui'xina'n milikelhacāujtu'ca'n ē ū'tza' tī quintā'pūhuā'yan tzamā' pulātu. ²¹ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachihuīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīlīpuhuan. Ā'chulā' tze ixpālacata xla' palh jā ixtilacatuncu'huī'lh.

²² Līhuan ixtahuā'yamā'nalh, Jesús tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. A'cxni' che'kelh, cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—Cahua'tit. Ū'tza' huā'mā' quimacni'.

²³ Tayalh vaso ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n tahua'lh. ²⁴ Cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuacan xasāsti' talacāxtlahuan chī Dios nacālīmakapūtaxtū tachi'xcu'huī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n nacāmātza'nkēna'ni' tū jā tze tū tatlahualh tachi'xcu'huī't. ²⁵ Ixlicāna' tū iccāhuaniyān.

Jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' na'icua' xtum xaxcān uva xasāsti' jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38

²⁶ A'cxni' ixtapixtlī'nī't a'ktin himno, tataxtulh ē ta'a'lh nac sipej jā huanican Olivos. ²⁷ Jesús cāhuanilh:

—Milipō'ktuca'n naquilā'a'kxtekmaka'nāuj ixpālacata tū naquina'kspula. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Na'icmaknī pastor ē nata'a'kahuankō' purecu'.” ²⁸ A'cxni' naquimālacastālanucanīcan, xapūla na'ica'n quit nac estado Galilea. A'ntza' nalāpāxtokāuj.

²⁹ Pedro huanilh:

—Masqui ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn nata'a'kxtekmaka'nān, quit jā ictimakxteknī'.

³⁰ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Chuhua'j huā'mā' tzī'sa a'cxni' jāna'j ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun.

³¹ Pedro ā'chulā' lacatejtin huanli:

—Masqui naquintā'maknīca'na', quit jā ictikelhtatzē'kni'.

Ixlipō'ktuca'n ā'makapitzīn lacxtim tahuani.

Jesús orarlīh jā huanican Getsemani

Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46

³² Jesús ē ī'scujnu'nī'n ta'chā'lh jā huanican Getsemani. Cāhuanilh:

—Catahui'la'tit hui'xina'n huā'tzā' lihuan quit na'icorarlī.

³³ Cālē'lh lacapunchuna'j Pedro ē Jacobo ē Juan. Tzuculh tamakchuyī ē a'katuyunli. ³⁴ Cāhuanilh:

—Iclīpuhuan hasta tzē na'iclaknī quintalīpuhuat. Catachokotit huā'tzā' ē skalalh catahui'la'tit.

³⁵ Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh nac ti'ya't ē squi'ni'lh Dios palh tzē ixa'kapūtaxtulh tū na'a'kspula ³⁶ ē huanli:

—QuinTāta', palh tzē na'ica'kapūtaxtu tzamā' tū na'icpātī, camakxtekti chuntza' nala. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

³⁷ Mimpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Huanilh Pedro:

—¿Ē lhtatahui'la', Simón? ¿Ē jāla tāyani'tit mintalhtataca'n nūn a'ktin hora? ³⁸ Lakahuan catahui'la'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān. Ixlīcāna' masqui milīstacna'ca'n tatlahuacu'tun tū xatze, mimacni'ca'n jā taka'lhī litli'hui'qui.

³⁹ Ixlīmaktu' a'lh lacapunchuna'j ē chu ū'tza' lacxtim squi'ni'lh Dios. ⁴⁰ Taspī'tpālh jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n ē cālaktzī'lh ē ixtalhtatahui'lāna'lh. Jāla tatāyani'lh ixtalhtataca'n

ē jā ixtaca'tzī chī natakelhtī. ⁴¹ A'cxni' ixlīmaktu'tun taspi'tli a'ntza' jā ixcāmakxteknī't, cāhuanilh:

—¿Ē lhtatapā'na'ntitcus ē jaxpā'na'ntitcus? Tzetza'. Chuhua'j chilhtza' hora tū līlhcānancanī't. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tī jā tzeya chi'xcu'huī'n. ⁴² Catāya'tit ē cāhuetza'; mimā'lhtza' tī naquimacamāstā'.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11

⁴³ Palaj tunca a'cxni' Jesús ixcātā'chihuīna'mā'lhcus, chā'lh Judas. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. Tatā'chā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't ē ixtalē'n ixmachītaca'n ē qui'huī'. Talīchā'lh ixlīmāpa'ksīnca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē xanapuxcu'nu' israelitas. ⁴⁴ Judas ū'tza' tī ixmacamāstā'mā'lh ē xla' ixcāhuaninī'ttza' chī natalīlakapasa tīchu Jesús. Ixcāhuaninī't:

—Na'iclacamu'su chā'tin; ū'tza' Jesús. Nachi'payā'tit ē nalīpinā'tit ē namaktaka'lhā'tit.

⁴⁵ A'cxni' chā'lh Judas, palaj tunca laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni'.

Lacamu'sulh. ⁴⁶ Tachi'xcu'huī't tī tatā'milh talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tachi'palh natalē'n.

⁴⁷ Ixyāl chā'tin tī ixtā'minī't Jesús. Xla' māxtulh ixmachīta ē mātākāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh. ⁴⁸ Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata līta'ntit mimachītaca'n ē minqui'huī'ca'n? Hua'chi chi'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁴⁹ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalīyān nac templo, ¿tū ixpālacata jāla quilāchi'pauj a'cxni'? Chuhua'j naquina'kspula ē namākentaxtū tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios —cāhuanilh.

⁵⁰ Ixlīpō'ktuca'n scujnu'nī'n tatzā'lalh ē chuntza' talī'a'kxtekmaka'lh Jesús.

Tzā'lalh chā'tin ka'hua'cha

⁵¹ Chā'tin ka'hua'cha stālani'lh. Jā ixlhakā'nī't ixlu'xu'; xmān ixlītapāchī'nī't a'ktin sávana. A'cxni' tachi'xcu'huī't tachi'palh, ⁵² makalhalha tzā'lalh ē maka'lh sávana.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24

⁵³ Xlaca'n tī tachi'palh Jesús, talē'lh jā ixuī'lh xapuxcu' pālej. Talaktakēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ⁵⁴ Pedro laka makat stālani'lh ē chā'lh hasta ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. Tanūlh na ixcorralh chic ē cātā'tahuī'lh policías. Ixcātā'sko'huī'lh nac macscut.

55 Xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n xalaka'tla' māpa'ksīni'nī'n tī ixtaputzāna'nī, xlaca'n ixtaputzamā'nalh chī natalīmālacsu'yu Jesús natalīmāmaknīnīni'n. Jā ixtamacla tū tzē natalīmālacsu'yu. 56 Masqui līlhūhua' talīchihuīna'nli tū jā ixlīcāna' ixpālacata Jesús, jā lacxtim tahuanli. 57 Makapitzīn tatāyalh ē ta'a'ksa'nīni'lh ē tahuanli tū jā ixlīcāna'. Chuntza' tahuanli:

58 —Quina'n ickexmatui chī huanli: “Quit na'icmālaksputūkō' ixlīpō'ktu huā'mā' xaka'tla' templo tū ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n. Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj xtum na'ictlahua ā'a'ktin tū jā ixtatlaujca'n chī'xcuhuī'n.”

59 Nūn xlaca'n jā lacxtim tahuanli.

60 Xapuxcu' pālej tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē kelhasqui'nīlh Jesús:

—Huā' tayāna'lh chī'xcuhuī'n tamālacsu'yumā'na'n. ¿Ē jā nakelhtīni'na'?

61 Jesús ca'cs tāyalh ē jā tū kelhtīni'lh. Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīpāl:

—¿Ē hui'x Cristo tī Dios lacsacnī't? ¿Ē hui'x ī'Ska'ta' Dios tī quina'n iclakachi'xcuhuī'yāuj?

62 Jesús kelhtīlh:

—Quit Cristo. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī māpa'ksīni'mā'lh. Na'icminācha' nac a'kapūn ixpu'nan poklhnu'.

63 Xapuxcu' pālej, xla' xtī'tli ixlu'xu' ē chuntza' līmāsu'yulh ixtasītzi' ē huanli:

—Jātza' iclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'. 64 Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit chī mālakchā'ni'cu'tun Dios. ¿Chī puhua'nā'tit?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanli camaknīca.

65 Makapitzīn tatzuculh talakachojmanī. Xlaca'n talacatlalpalh ē tatusli ē tahuanilh:

—¡Calakapasti tīchu lalaca'sni'!

Soldados tī ixtamaktaka'lh mā'nalh nā xlaca'n tatusli.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27

66 Pedro ixyālh na ixtanquilhtīn chic ē milh chā'tin tzu'ma'jāt tī ī'scujmā'lh na ixchic xapuxcu' pālej. 67 A'cxni' laktzī'lh Pedro jā ī'sko'huī'lh, tzu'ma'jāt lakalakztī'lh ē huanilh:

—Nā hui'x ixtā'latlā'hua'na' Jesús xala' nac Nazaret.

68 Xla' kelhtatzē'kli ē huanilh:

—Jā iclakapasa ē jā icca'tzī tū huanicu'tuna'.

A'lh lacapunchuna'j ē ta'salh puyux. 69 Tzu'ma'jāt laktzī'mpāl ē tzuculh cāhuani tī ixtatā'yāna'ncha':

—Ū'tza' huā'mā' chā'tin chī xlaca'n.

⁷⁰ Pedro kelhtatzē'kpālh. Ixlika'tlā'tus tī ixtatā'yāna'ncha' tahuanilh Pedro:

—Ixlicāna' hui'x chā'tin chī xlaca'n ixpālacata hui'x xala' nac estado Galilea. Mintachihuīn ixtā'chuntza' tī xala' nac Galilea.

⁷¹ Pedro tzuculh lakapalacan ixa'cstu ē palha' huanli:

—Dios naquimakapātīn palh jā ixlicāna' tū icuanimā'n. Jā iclakapasa huā'mā' chī'xcu' tī lichihuīna'mpā'na'ntit.

⁷² Puyux ta'sapālh ixlīmaktu'. Ū'tza' līmāpāstaquīlh Pedro chī Jesús ixuanīn't: "A'cxni' jā ā'ta'sa ixlīmaktu' puyux, hui'x naquinkelhtatzē'ka maktu'tun." A'cxni' Pedro lacapāstacli chuntza', tzuculh calhuan.

15

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38

¹ A'cxni' xkakalh, xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli ē tachihuīna'nli. Tapekechī'lh Jesús ē talē'lh ē tamacamaxquī'lh Pilato tī gobernador ixuanī't.

² Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ixPuxcu'ca'n israelitas?

Xla' kelhtīlh:

—Chuntza' chī hua'nī'ta'.

³ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtalīmālacsu'yu lhūhua' catūhuālh.

⁴ Pilato kelhasqui'nīpālh:

—¿Tū ixpālacata jā tū tū kelhtīni'na'? Kexpa'tti ixlīpō'ktu tū talīmālacsu'yun.

⁵ Jesús jātza' kelhtīlh. Ū'tza' lī'a'cnīlh Pilato.

Jesús lichihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16

⁶ Ixa'nan a'ktin tahuī'lat a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. Pilato ixmakxteka chā'tin tachī'n. Tachi'xcuī't ixtalacsaca tachī'n tī namakxtekan. ⁷ Ixtatanūmā'nalh nac pūlāchī'n makapitzīn tī ixtamaknīni'nī't a'cxni' tatā'kaquī'lh. Chā'tin tachī'n ixuanican Barrabás. ⁸ Lhūhua' tachi'xcuī't talaktalacatzuna'jīlh Pilato ē tatzuculh tasqui'ni' catlahualh chuntza' chī ixuī'lh ixtahuī'latca'n lihuan ixlamā'lh cā'tani'. ⁹ Pilato cākelhtīlh:

—¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ixPuxcu'ca'n israelitas?

¹⁰ Pilato ca'tzīlh chī xanapuxcu'nu' pālejni' quiclh ixtalak-tzī'n Jesús ē ū'tza' talīmacamāstā'lh. ¹¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ixtachihuīna'makasītzī'nī't tachi'xcuī't ē ū'tza' talīsqi'nli Barrabás. ¹² Pilato cākelhtīpālh ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū lacasqui'nā'tit na'ictlahuani' tī māpācuī'yā'tit ix-Puxcu'ca'n israelitas?

¹³ Xlaca'n tata'salh ē palha' tahuanilh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁴ Pilato cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't xla' tū jā tze?

Xlaca'n ā'chulā' tata'salh ē palha' tahuanilh:

—¡Caxtokohua'ca'ca nac cruz!

¹⁵ Pilato ixcāmāko'xamixīcu'tun lhūhua' tachi'xcu'huī't, ē cāmāxteknī'lh Barrabás. Māpa'ksīni'lh camaksno'kca Jesús ē macamāstā'lh naxtokohua'ca'can.

¹⁶ Palaj tunca ī'soldados gobernador talē'lh Jesús nac pūchihuīn jā huanican pretorio. Cāmākēstokca ā'makapitzīn soldados. ¹⁷ Tamālhekē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmanta'jua' ē talītlahualh lhtucu' a'ktin corona ē tamā'knūlh. ¹⁸ Tatzuculh tahuani:

—¡Calakachi'xcu'huī'ca ixPuxcu'ca'n israelitas!

¹⁹ Talīcucni'cli qui'huī' ē talakachojmanīlh. Tatatzokostani'lh hua'chi ixtalakachi'xcu'huī'mā'nalh. ²⁰ A'cxni' talīlītzi'nkō'lh chuntza', tamāmakxtulh ixlu'xu' xasmanta'jua' ē tamālhekē'pālh ixlu'xu' tū ixla' ixuanī't. Talē'lh naxtokohua'ca'can.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27

²¹ A'cxni' ixtā'a'mā'nalh, ixtētaxtumā'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Cirene tī ixuanican Simón. Xla' ixtāta'ca'n Alejandro ē Rufo ē ixmimā'cha' nac rancho. Soldados tasāmācu'quī'lh ixacruz Jesús.

²² Ta'a'lh ē tachā'lh jā huanican Gólgota tū huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn. ²³ Jesús maxquī'ca vino nahua'. Ixtā'tlahuapāspi'tcanī't līcu'chu' tū huanican mirra. Ū'tza' ixlīmālhtatīcu'tuncan. Jesús jā maktīni'lh.

²⁴ A'cxni' ī'xtokohua'ca'canī'ttza', soldados tamāpitzīlh ixlu'xu' Jesús ē talīmāxtulh ī'suerteca'n nataca'tzī tūchu nacālakchā'n chā'tunu' xlaca'n.

²⁵ Hua'chi makna'jāstza' tzi'saj ixuanī't a'cxni' xtokohua'ca'ca. ²⁶ Ixtzo'kcanī't tū ixpālacata līxtokohua'ca'ca ē ixuan chuntza': IxPuxcu'ca'n israelitas. ²⁷ Nā cātā'xtokohua'ca'ca chā'tu' ka'lhāna'nī'n; chā'tunu' na ixacruzca'n, chā'tin na ixpekxtūcāna'j Jesús ē ā'chā'tin na ixpekxtūxui. ²⁸ Chuntza' mākentaxtūca tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios jā huan: “Xla' cātā'pūtle'keca tī tatlahua tū jā tze.”

²⁹ Xlaca'n tī ixtatētaxtumā'nalh talakapalalh ē tasakā'līlh ixa'kxākca'n ē tahuanilh:

—¡A! Hui'x ixlactlahua'cu'tuna' xaka'tla' templo ē ixyāhuapala' ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj. ³⁰ Chuhua'j ca'a'kapūtaxtu milīmān ē cayujti nac cruz.

31 Nā chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīlītzi'n Jesús ē ixtalāhuanimā'nalh:

—Xla' cāmakapūtaxtūlh ā'makapitzīn ē jāla a'kapūtaxtu ixlīmān. 32 Cayujli chuhua'j nac cruz Cristo tī ixPuxcu'ca'n israelitas. Nalaktzi'nāuj nayuja nac cruz ē chuntza' nali'a'ka'ī'ni'yāuj.

Xlaca'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't nā talakapalalh Jesús.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30

33 A'cxni' tastu'nūttza' ixuanī't, cā'pucsua' huanli calhāxcuhuālh nac cā'ti'ya'tna' hasta maktu'tun kōtanū.

34 Hua'chi maktu'tun kōtanū Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ū'tza' huanicu'tun: QuinDios, quinDios, ¿tū ixpālacata quina'kxtekui'līnī'ta' quina'cstu?)

35 Takexmatli huā'mā' makapitzīn tī ixtayāna'ncha'. Xlaca'n talāhuanilh:

—Cakexpa'ttit. Xla' ta'sani'mā'lh a'kchihuīna' Elías.

36 Tu'jnulh chā'tin ē līmāchū'huī'lh xaxcān vinagre nac a'ktin catūhuālh hua'chi panamāc. Cucchi'hui'līlh a'ktin qui'hui' ē quilhyāhualh Jesús nahua' ē huanli:

—Camakxtekui; nalaktzi'nāuj palh Elías namin namāyujū nac cruz.

37 Jesús palha' ta'salh ē palaj tunca nīlh. 38 Huā'mā' puntzuna' ka'tla' līlakamilīn xaka'tla' nac templo taxtī'tpūpitzilh ixquilhtūn xala' tālhmā'n hasta na ixtampān. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzi templo. 39 Capitán romano ixyālh na ixlacatīn Jesús. A'cxni' laktzi'lh chī Jesús ta'salh ē nīlh, ē capitán huanli:

—Ixlicāna' huā'mā' chi'xcu' ī'Ska'ta' Dios ixuanī't.

40 Nā puscan ixtalaktzi'mā'nalh makat; na ixpu'nanca'n ixtayāna'lh María Magdalena ē Salomé ē María ixtzi'ca'n Jacobo xastancu ē José. 41 Xlaca'n ixtastālani'tlā'huan Jesús a'cxni' ixuī'lh nac estado Galilea ē ixtamaktāya. Nā ixtahui'lāna'lh ā'makapitzīn lhūhua' puscan tī ixcātā'minī't a'ntza' nac Jerusalén.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42

42 Kōtanūtzta' ixuanī't tzamā' quilhtamacuj tū ixpūcāxtlahuakō'can quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' ixlīlakalī ixuanī't. 43 Laka'lh Pilato chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' Arimatea. Tzamā' chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Xla' chā'tin ixmāpa'ksīni'nī'n israelitas tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. Huā'mā' chi'xcu' ixlakachi'xcuhuī'can. Xla' ixlīmān tahuixcānīlh ē squi'ni'lh Pilato camaxquī'lh ixmacni' Jesús.

44 Pilato lī'a'cnīlh ixpālacata puhuanli jāna'j ixnī. Māta'satīnīni'lh capitán ē kelhasqui'nīlh palh ixlīcāna'ixnīni'ttza' Jesús. 45 A'cxni' capitán māca'tzīnīlh ixnīni'ttza', Pilato makxtekli José nalē'n ixmacni' Jesús. 46 José tamāhualh a'ktin xatze lu'xu'. A'cxni' ixmāyujūni'ttza' ixmacni' Jesús, līmaksui'tli lu'xu' ē māmūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' naç ka'tla' chihuix. Līmālacchahuani'ca a'ktin ka'tla' chihuix. 47 María Magdalena ē María ixtzī' José talaktzī'lh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús.

16

Jesús lacastālanacuana'nli

Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10

1 A'cxni' ixa'kspulani'ttza' quilhtamacuj tū pūjaxcan, María Magdalena ē María ixtzī' Jacobo ē Salomé tatamāhualh pomada tū xamu'csu natalīmacctlahua ixmacni' Jesús. 2 Tzi'saj domingo a'cxni' tā'cxtulhcus chi'chini', ta'a'lh nac pūtā'cnūn 3 ē ixtalāhuani:

—¿Tīchu naquincāmāpānūni'yān chihuix tū līmālacchahuacani't lhu'cu'?

4 A'cxni' talaca'a'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcani'ttza' chihuix ē ka'tla' ixuani't. 5 Tatanūlh nac pūtā'cnūn ē talaktzī'lh chā'tin ángel tī ixtasu'yu hua'chi chi'xcu'. Ixui'lh na ixa'cpucāna'j lhu'cu' ē stala'nka' ixlu'xu' ē pūlh mā'n ixuani't. Xlaca'n tājicua'nli. 6 Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Hui'xina'n putzapā'na'ntit Jesús xala' nac Nazaret tī i'xtokohua'ca'canī't. Xla' jātza' hui'lh huā'tzā'; xla' lacastālanacuana'nlitza'. Chā calaktzī'ntit jā ixmāpī'canī't.

7 Capintit ē cacāhua'ni'tit Pedro ē ā'makapitzīn i'scujnu'nī'n Jesús. Nahua'ni'yā'tit xla' nacāpūlani'yān nac Galilea. A'ntza' natā'lāpāxtokā'tit chuntza' chī cāhuanin.

8 Puscan tataxtulh nac lhu'cu' ē tatzā'lal. Ixtaxpīpitēlha ē ixtalī'a'cnītēlha. Ixtājicua'n, ē jā tī chā'tin ixtahuani.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Jn. 20:11-18

9 Tzamā' domingo tzi'saj Jesús lacastālanacuana'nli. Pūla tasu'yuni'lh María Magdalena tī ixmāxtuni'nī't kelhatojon jā tzeya ū'nī'n. 10 María cālakchā'lh xlaca'n tī ixcātā'latlā'huan Jesús. Ixtalīpuhuahui'lāna'lh ē ixtacalhuahui'lāna'lh. Cāmāca'tzīnīlh tū ixa'kspulani't. 11 Masqui xlaca'n takexmatli chī ixlacastālanacuana'nī't Jesús, ē chī María Magdalena ixlaktzī'nī't, xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cātasu'yuni'lh chā'tu' i'scujnu'nī'n

Lc. 24:13-35

¹² Ā'līstān Jesús xtum cātasu'yuni'lh chā'tu'ī'scujnu'nī'n a'cxni'ixta'a'mā'nalh lacapunchuna'j nac tej. ¹³ Xlaca'n tataspi'tli ē tamāca'tzīnīlh ā'makapitzīn scujnu'nī'n, ē xlaca'n jā ta'a'ka'ī'lh.

Jesús cāmaxquī'lh ixtascujūtca'n ī'scujnu'nī'n
Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23

¹⁴ Ā'līstān huampala Jesús cātasu'yuni'lh kelhacāujtin scujnu'nī'n a'cxni'ixtahuā'yamā'nalh. Cālacaquilhnīlh ixpālacata jā ixta'a'ka'ī'cu'tun. Jā ta'a'ka'ī'lh chī tahuanli ixtalaktzī'nī't Jesús a'cxni'ixlacastālanacuana'nī'ttza'. ¹⁵ Jesús cāhuanilh:

—Capintit calhāxcuhuālh ē nacāmāsu'yuni'yā'tit xatze tachi-huīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Catīxcuhuālh tī na'a'ka'ī'xatze tachihuīn ixpālacata Jesucristo ē na'a'kpaxa, xla' namakapūtāxtūcan. Catīxcuhuālh tī jā na'a'ka'ī'xatze tachihuīn, xla' naka'lhīcus ixcuenta. ¹⁷ Nalīlakapascan tī ta'a'ka'ī'xatze tachihuīn chuntza'. Natalīmāxtu jā tzeya ū'nī'n quilītlī'hui'qui. Tzē natachihuīna'n xasāsti' tachihuīn. ¹⁸ Masquī catachī'palh lūhua' ē masquī catalīhua'lh catūhuālh tū ka'lhī tū laknīcan, jā catitalaknīn. Xmān nataxa'ma ta'jatatlanī'n ē xlaca'n natatzeyan.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn
Lc. 24:50-53

¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesús chuntza'ixcāhuaninī't ī'scujnu'nī'n, xla' tā'kayāhualh ē a'lh nac a'kapūn. Tahuī'lh na ixpāxtucāna'j Dios jā lakachi'xcuhuī'can. ²⁰ Scujnu'nī'n ta'a'lh ē calhāxcuhuālh ixta'a'kchihuīna'n. Māpa'ksīni'ixcāmaktāya. Chuntza'tzē ixtalītlahua lī'a'cnīn. Ū'tza'ixlīca'tzīcan ixlīcāna'tū ixtamāsu'yumā'nalh. Amén.

San Lucas

Chī tzo'kca huā'mā' tachihuūn

¹ Lhūhua' tī tatzo'kli tū a'kspulalh na quilacpu'na'i'tātca'n.
² Tū quincātahanin ixpālacata Cristo ē tū laktzī'nca xalītzucuni'
 hasta chuhua'j, ū'tza' tatzo'kli. Nā tī talaktzī'lh xalītzucuni' nā
 tamāsu'yulh. ³ Nā chuntza' quiminī'ni'lh ictzo'knun. Makās
 līlacatejtīn xa'iclicāxtlahuamā'lh chī na'ictzo'knuni'yān, Teófilo,
⁴ ē chuntza' naca'tziya' ixlicāna' tū māsu'yunīcani'ta'.

Ángel māca'tzīnīni'lh nalacatuncuhū' Juan Mā'kpaxīni'

⁵ A'cxni' Herodes rey ixuanī't nac Judea, ixi'lh chā'tin
 pālej; ixtacuhuīni' Zacarías. Cātā'tapa'ksīlh pālejni' tī
 cāmāpācuhuīca Abías. Nā ixpuscāt Zacarías ixuanican Elisabet
 ē xla' i'xū'nātā'nat Aarón. ⁶ Ixchā'tu'ca'n tamākentaxtūlh
 ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tatlahualh tū jā tze. ⁷ Jā ixtaka'lhī
 ixlacstīnca'n ixpālacata Elisabet jāla ka'lhīlh ē nā lakkōlu'ntza'
 ixtahuanī't ixchā'tu'ca'n.

⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Zacarías ē ixtā'pālejni'
 ixtatlahuamā'nalh ixtascujūtca'n na ixlacatīn Dios.
⁹ Ixtahui'latca'n ixtamāxtu suerte natalacsaca tī natanū
 nac tempo nalhcuyu siyentzu ē ū'tza' līlacsaca Zacarías.
¹⁰ A'cxni' i'lhcuymā'ca nac pūmacamāstā'n, ixlīpō'ktuca'n
 tī ixtatalacxtimīnī't tatachokolh nac tanquilhtīn ē
 ixta'orarlīmā'nalh. ¹¹ Palaj tunca tasu'yuni'lh Zacarías chā'tin
 ixāngel Dios. Ixyālh ixpekcāna'j pūmacamāstā'n jā i'lhcuycan
 siyentzu.

¹² A'cxni' Zacarías laktzī'lh, tamakchuyīlh ē jicua'nli. ¹³ Ángel
 huanilh:

—Zacarías, jā cajicua'nti. Dios kexmatli tū squi'nīni'ta'.
 Mimpuscāt Elisabet naka'lhī i'ska'ta' ē namāpācuhuī'ya' Juan.
¹⁴ Nalīpāxuhua'ya' hui'x ē lhūhua' tachi'xcuhui't natalīpāxuhua
 tzamā' ska'ta' ¹⁵ ixpālacata ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios.
 Jā makstin catihua'lh cu'chu' nūn cerveza ē nūn pulhqui
 tū līka'chīcan. Nalītatzuma ixlīstacna' Espīritu Santo a'cxni'
 jā ixā'tahui'la. ¹⁶ Nacālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n lhūhua'
 israelitas ē chuntza' natatzucupala natakexmatni' Dios
 ixMāpa'ksīni'ca'n. ¹⁷ Tzamā' chi'xcu' napūlani' Māpa'ksīni'.
 Naka'lhī ixespīritu ē ixlītli'hui'qui Elías. Nacāmālakpalīni'
 ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhui't ē chuntza' natapāxqui'
 ixlacstīnca'n. Xla' nacāmaxqui' xatze talacapāstacni' tī jā
 takexmata. Chuntza' natacāxtahui'la tachi'xcuhui't a'cxni'
 namīn Māpa'ksīni'.

¹⁸ Zacarías kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī na'iclicā'tzī palh ixlicāna' huā'mā'? Quit kōlu'tza' ē nā quimpuscāt lē'ntza' quilhtamacuj.

¹⁹ Ángel kelhtīni'lh:

—Quit Gabriel ē icyālh na ixlacatīn Dios. Quimacamilh na'ictā'chihuīna'nān ē na'icmaxquī'yān huā'mā' xatze tachi-huīn. ²⁰ Chuhua'j hui'x nakō'ko'na'. Jāla catichihuī'na' hasta a'cxni' na'a'cchā'n ixmālhcuuyu' miska'ta' ixpālacata jā quina'ka'ī'ni' quintachihuīn tū nakentaxtu a'cxni' nachā'n mālhcuyu'.

²¹ A'cxni' tamakapalīlh Zacarías, tī ixtaka'lhīmā'nalh na ixtanquilhtīn templo talītamakchuyīlh jā palaj taxtulh. ²² A'cxni' taxtulh, Zacarías jātza' la ixcātā'chihuīna'n. Ē ū'tza' talīca'tzīlh ixlakachuyanī't na ixpūchakān templo. Xmān ixcāmacahuani' ixpālacata jāla cātā'chihuīna'n.

²³ A'cxni' sputkō'lh ixtascujūt nac templo, Zacarías taspi'tli na ixchic. ²⁴ Ā'listān ka'lhīni'lh Elisabet tī ixpuscāt ixuanī't. Jā taxtulh nac chic hasta ixlīlakaquitzis mālhcuyu'. Puhuanli: ²⁵ “Māpa'ksīni' chuntza' quintlahuani'nī't ixpālacata jātza' naquintalakmaka'n.”

Ángel māca'tzīnīni'lh chī nalacatuncuhuī' Jesús

²⁶ Ixka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' a'cxni' Zacarías ixlakachuyanī't, ē Dios macamilh ángel Gabriel lacatin nac cā'lacchicni' jā huanican Nazaret. ²⁷ Lakmilh chā'tin tzu'ma'jāt tī ixuanican María ē ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka chā'tin chí'xcu' tī ixuanican José ē i'xū'nātā'nat David.

²⁸ Ángel tanūlh jā ixuī'lh María ē huanilh:

—¡Iclakminān hui'x tī sicua'lanātlahuacani'ta'! Māpa'ksīni' maktaka'lhāni'; Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuani'ta'n ē jā ixlīpō'ktuca'n puscan.

²⁹ A'cxni' María laktzi'lh ángel, lī'a'cnīlh huā'mā' tachihuīn.

³⁰ Ángel kelhtīl:

—María, jā cajicua'nti; Dios pāxquī'yān. ³¹ Chuhua'j naka'lhīni'na' ē naka'lhī'ya' chā'tin ska'ta' ka'hua'cha. Namāpācuhuīya' Jesús. ³² Ka'tla' ixlacatzucut ē namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios tī ā'chulā' xaka'tla'. Māpa'ksīni' Dios nahui'lī ixlīpuxcu' chuntza' chī ixpap David ³³ ē pō'ktu quilhtamacuj nacāmāpa'ksī israelitas. Ixlītli'hui'qui jā makstin catisputli.

³⁴ Palaj tunca María kelhasqui'nīlh ángel:

—¿Chī līla quit? Jāna'j icā'tamakaxtoka.

³⁵ Ángel kelhtīl:

—Espíritu Santo nalakminān ē ixlītli'hui'qui quinDiosca'n Xaka'tla' nalītamacsti'li'yān hua'chi poklhnu'. Ū'tza' nalī'a'nan tzmā' ska'ta' tī natahui'la xmān ixla' Dios nahuan ē

namāpācuhuīcan ī'Ska'ta' Dios. ³⁶ Nā mintalakapasni' Elisabet nā naka'lhī ī'ska'ta' ka'hua'cha masqui lē'ntza' quilhtamacuj ē huancan jātza' catika'lhīlh ī'ska'ta'. Ka'lhītza' a'kchāxan mālhcuyu' chī ka'lhīni'n ³⁷ ixpālacata Dios tzē natlahua ixlīpō'ktu catūxcuahuālh.

³⁸ A'cxni' María kelhtīlh ē huanilh:

—Quit ixtla' Dios. Camākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn. Calalh chuntza' chī quihua'ni'nī'ta'.

Ángel a'lh.

María laka'lh Elisabet

³⁹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' María taxtulh ē palaj tunca a'lh lacatin nac cā'lacchicni' xala' nac Judea. ⁴⁰ Tanūlh na ixchic Zacarías ē tā'chihuīna'lh Elisabet. ⁴¹ A'cxni' Elisabet kexmatni'lh ixtachihuīn María, ska'ta' tasakā'līlh na ixpūlacni' Elisabet ē lītatzumalh Espíritu Santo ixlīstacna'. ⁴² A'cxni' Elisabet chihuīna'nli palha' ē huanli:

—Dios ā'chulā' sicua'lanātlahuanī'ta'n hui'x ē jā ā'makapitzīn puscan ē nā sicua'lanātlahuanī't miska'ta'. ⁴³ ¿Tīchu quit naquilīlakmin ixtzi' quiMāpa'ksīni'? Quit jā tū quilacatzucut. ⁴⁴ Xmān ickexmatli mintachihuīn ē quiska'ta' līpāxuhualh ē tasakā'līlh na quimpūlacni'. ⁴⁵ Hui'x līpāxuhua'ya' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' ē namākentaxtū tū huaninī'ta'n Māpa'ksīni'.

⁴⁶ Palaj tunca María huanli:

Quilīstacna' makapāxuīmā'lh Māpa'ksīni'.

⁴⁷ Quilīstacna' līpāxuhua ixpālacata quiMakapūtaxtūnu' Dios.

⁴⁸ Dios cuenta quintlahuani'nī't quit tī ixtasācua' xcamanīn.

Chuhua'j ē nā pō'ktu quilhtamacuj tachi'xcuui't natahuan iclīpāxuhua quit.

⁴⁹ Dios tī ka'lhī lītlī'hui'qui ka'tla' tū quintlahuani'nī't.

Xla' xatasicua'lanātlahua.

⁵⁰ Pō'ktu quilhtamacuj nacālakalhu'man tī talakachi'xcuui'.

⁵¹ Ixlītlī'hui'qui lītlahuanī't lhūhua' catūhuālh.

Cāskāhuī'lh tī ka'tla' ixtamakca'tzī.

⁵² Cāmāpānūni'lh ixlītlī'hui'quica'n tī ka'tla' ixtahuanī't ē tī tapuhuan ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁵³ Tī ixtatzī'ncsmā'nalīh cālīmāka'sīlh xatze līhua' ē jā tū cāmacā'ni'lh lacricujnu'.

⁵⁴ Cāmaktāyanī't xala' nac Israel tī tamākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios ē jā makstin makxteklī ixtalakalhu'man.

⁵⁵ Chuntza' tlhualh chī cāhuaninī't quimpapca'n Abraham ē ixnatā'natna'.

Pō'ktu quilhtamacuj nacāmaktāya.

⁵⁶ María tahuī'lh na ixchic Elisabet a'ktu'tun mālhcuyu' ē ā'līstān taspī'tli na ixchic.

Chī lacatuncuhū'lh Juan Mā'kpaxīni'

⁵⁷ A'cxni' a'cchā'lh ixmālhcuju', tahuī'lh ī'ska'ta' Elisabet. Ka'hua'cha huanli. ⁵⁸ Ixamicujnu' ē ixtalakapasnī'n tamilh natatā'pāxuhua a'cxni' taca'tzīlh tze tū Dios tlahuani'lh Elisabet. ⁵⁹ Ixlīlaktzayan quilhtamacuj ta'a'lh tatlahua ixtahuī'latca'n nachu'cucan ska'ta' ē ixui'līni'cu'tuncan ixtacuhūini' Zacarías chī ixtāta'. ⁶⁰ Ixtzī' cāhuanilh:

—Jā chuntza' catihui'līca. Ixtacuhūini' Juan nahuanican.

⁶¹ Kelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata? Jā tī a'nan mintalakapasni' tī huanican Juan.

⁶² Palaj tunca tamacahuani'lh ixtāta' ska'ta' nataca'tzī tūyā tacuhūini' nahui'līni'. ⁶³ Xatāta' squi'nli a'ktin ca'psnap ē tzo'kli: "Ixtacuhūini' Juan." Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh. ⁶⁴ Palaj tunca Zacarías tzucupālh chihuīna'n ē laktaquilhpūtalh Dios. ⁶⁵ Ū'tza' talī'a'cnīlh ixamicujnu' ē tahuankō'lh huā'mā' calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' xala' lakakēstīn nac Judea.

⁶⁶ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talacapāstacli ē talākelhasqui'nīlh: —Huā'mā' ska'ta' ¿tīyā chī'xcu' nahuan?

Ixtasu'yu ī'sicua'lanātlahuani't Māpa'ksīni' ē ū'tza' talīhuanli.

Zacarías makapāxuīlh Dios

⁶⁷ Espīritu Santo lītatzumalh ixlīstacna' Zacarías ē chihuīna'nli chī Dios māsu'yuni'lh ē huanli:

⁶⁸ Camakapāxuīca Māpa'ksīni' tī ixDiosca'n israelitas ixpālacata quincālakalhu'mani' quina'n tī ixraza ē quincāmakapūtaxtūn.

⁶⁹ Quincāmaxqui'nī'ta'n chā'tin Makapūtaxtūnu'; ka'lhī ixlītli'hui'qui ē ū'tza' xla' chā'tin chī ixnatā'natna' David tī mākentaxtūlh ixtalacasqui'nīn Dios.

⁷⁰ Chuntza' chī huanli a'kchihuīna'nī'n xamakās, chuntza' līhui'līlh Dios.

⁷¹ Huanli naquincālīmakapūtaxtūyān ixlītli'hui'qui quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē ixlīpō'ktuca'n tī jā quincātalaktzī'ncu'tunān.

⁷² Huampālh nacālakalhu'mani' quimpapca'n ē jā napātza'nkā chī talācāxlanīn.

⁷³ Tzamā' talācāxlan tū Dios ixtlahuani'nī't quimpapca'n Abraham, ⁷⁴ ū'tza' ixquincālīmāpānūni'n quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē chuntza' ixtlahuáuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixjicua'nui.

⁷⁵ Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj lactze nahuanāuj nac cā'quilhtamacuj, hua'chi jā ixtītlahuáuj tū jā tze.

⁷⁶ Ē hui'x, quiska'ta', namāpācuhūica'na' ixa'kchihuīna' Dios tī ā'chulā' xaka'tla' ē napūlani'ya' Māpa'ksīni' ē namālaclhtzaja jā na'a'n.

77 Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuui't ē chuntza' natalīca'tzī namin Makapūtaxtūnu' ē nacāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n.

78 Dios quincāpāxquī'yān ē quincālakalhu'manān.

Ū'tza' quincālīmacamini'yān chā'tin tī naquincāmakapūtaxtūyān. Xla' namāxkakē quinteja'ca'n.

79 Quina'n hua'chi cā'pucsua' hui'lānauj ē hua'chi palajtza' nanīyāuj.

Naquincāmāsu'yuni'yān chī ixtej Dios.

80 Tzamā' ska'ta' stacli ē ixca'tzī ixlīpō'ktu catūxcuuhālh tū ixtla' Dios. A'cxni' ka'tla'tza' huanli, ixuī'lh nac cā'tzaya'nca tī'ya't hasta a'cxni' tzuculh cāmāsu'yuni' israelitas.

2

Chī lacatuncuui'lh Jesús

Mt. 1:18-25

1 A'cxni' jāna'j ixtahui'la Jesús, emperador Augusto māpa'ksīlh a'ktin censo calhāxcuuhālh nac cā'quilhtamacuj.

2 A'cxni' Cirenio gobernador ixuanī't nac Siria a'cxni' pūla tlhualh censo. 3 Ixlasasqui'nca chā'tunu' cata'a'lh na ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtatahui'lanī't ixpapca'n ē a'ntza' nacātzo'kni'can ixtacuhuīni'ca'n.

4 Ū'tza' lītaxtulh José nac cā'lacchicni' Nazaret xala' nac estado Galilea ē a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' Belén xala' nac estado Judea. A'ntza' xatahui'lanī' David ē ixpālacata José i'xū'nātā'nat ixuanī't, ixlacasqui'nca a'ntza' natzo'kcan ixtacuhuīni'.

5 A'lh nac Belén natzo'kcan ixtacuhuīni'. Tā'a'lh María tī ixtā'lacāxlanī'ttza' natā'tamakaxtoka xla' ē xla' ixka'lhīni'ntza'. 6 Tū a'kspulalh a'cxni' ixuī'lh nac Belén, a'cchā'lh ixmālhcuuyu' ska'ta'. 7 Tahuī'lh ixka'hua'cha ixlīmaksāsti' María. Līpāchī'lh ixtanchut ē māpī'lh jā mojōcan paja tū tahua' cahuāyuj. A'ntza' ixtahui'lh ixpālacata jā tamaclālh chic jā natamaklhtata.

Ángeles ē pastores

8 Ixtahui'lāna'lh pastores lacatzuna'j nac Belén. Pō'ktu tzī'sa ixtamaktaka'lh mā'nalh nac potrero ixpurecuca'n. 9 Xamaktin tasu'yulh chā'tin ixāngel Dios ē cālītamacsti'li'lh ixtaxkakket Māpa'ksīni'. Tajicua'nli. 10 Ángel cāhuanilh:

—Jā cajicua'ntit. Iccālīmini'yān xatze tamāca'tzīni'n ē ū'tza' natalīka'lhī tapāxuhuān ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. 11 Chuhua'j huā'mā' tzī'sa tahuī'la'cha' chā'tin ska'ta' nac cā'lacchicni' jā ixtahui'lanī't David. Xla' ū'tza' Makapūtaxtūnu' ē tī huanican Cristo Māpa'ksīni'. 12 Namaclayā'tit chā'tin ska'ta' lītāpāchī'nī't ixtanchut ē māpī'canī't jā mojōcan paja tū tahua' cahuāyuj. E ū'tza' nalīlakapasā'tit.

13 Xamaktin tatasu'yulh lhūhua' ángeles xalanī'n nac a'kapūn tī ixtamakapāxuīmā'nalh Dios. Tāhualh:

14 —¡Calaktaquilhpūtaca Dios tī huī'lh nac a'kapūn ē tzej calatapā'tit nac cā'quilhtamacuj milīpō'ktuca'n tī Dios cālakahu'manī'ta'n!

15 Palaj tunca a'cxni' ángeles tataspi'tli nac a'kapūn, pastores tatzuculh talāhuani:

—Ca'auj chuhua'j nac Belén ē nalaktzī'nāuj tū a'kspulalh ē tū Māpa'ksīni' Dios quincātamāca'tzīn.

16 Palaj ta'a'lh ē cāmaclaca María ē José ē ska'ta' jā ixmāpī'canī't ē jā chī'yāhuacan cahuāyuj. 17 A'cxni' talaktzī'lh, tahuanli tū ixtahuanī't ángeles ixpālacata ska'ta'. 18 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtachihuīnca'n pastores. 19 María ixlacapāstacmā'lh ixlīpō'ktu tū a'kspulanī't ē tū ixuanicanī't ē ixpuhuan.

20 Pastores tataspi'tli ē ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh Dios ē ixtamakapāxuīmā'nalh ixpālacata a'kspulalh chī cāhuanica.

Ska'ta' Jesús māsu'yuca xaka'tla' nac templo

21 Ixlīlakatzayan quilhtamacuj tlahuani'ca circuncisión ska'ta' ē huī'līni'ca ixtacuhuīni' Jesús. Ū'tza' huā'mā' tacuhuīni' tū ángel huanilh María a'cxni' jāna'j ixka'lhīni'n.

22 Ixlītu'pu'xam quilhtamacuj tamākentaxtūlh ixtahui'latca'n puscan chī Moisés ixui'līnī't līmāpa'ksīn natache'kē' ixlīka'hua'jua' puscāt. Talē'lh ska'ta' nac Jerusalén namāsu'yuni'can Māpa'ksīni' Dios. 23 Chuntza' tatlahualh ixpālacata tatzokni' na ixlīmāpa'ksīn Dios:

Chā'tunu' ska'ta' xaka'hua'cha tī līmaksāsti', ū'tza' ixla' Māpa'ksīni' Dios nahuan.

24 Chuntza' María ē José ta'a'lh natalakatāyana'n. Chuntza' chī huan na ixlīmāpa'ksīn Dios ixlacasqui'nca namaxquī'can xaka'hua'cha ē xatzu'ma'jāt tórtola o tantu' tantzasnān.

25 Ixui'lh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Simeón. Tzeya chī'xcu' ixuanī't ē ixlakachi'xcuhuī' Dios ē ixka'lhīmā'lh ixMakapūtaxtūnu'ca'n israelitas. Espíritu Santo ixtā'huī'lh. 26 Ixmāsu'yuni'nī'ttza' jā ixtinīlh palh jā pūla ixlaktzī'lh Cristo tī Māpa'ksīni' Dios namacamin. 27 Espíritu Santo mālacpuhuanilh na'a'n nac templo a'cxni' līminca ska'ta' Jesús nac templo namākentaxtū ixtahui'latca'n ē tū māpa'ksīlh līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés.

28 Simeón cha'xli ska'ta' ē lakachi'xcuhuī'lh Dios ē huanli:

29 QuiMāpa'ksīni', chuhua'j līpāxuhua na'icnī ixpālacata mākentaxtū'nī'ta' tū quihua'ni'nī'ta' quit tī mintasācua'.

30 Iclīlaktzī'nī'ttza' quilakastapun tzamā' Makapūtaxtūnu' 31 tī huī'x māstā'nī'ta' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

32 Ū'tza' nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī tzē natatlā'huan nac cā'quilhtamacuj chuntza' chī pūcās nacāmāxkakēni' tī talatlā'huan jā cā'pucsua'.

Israelitas tī mintachi'xcuui't nacālakachi'xcuui'can expālacata xla'.

33 José ē ixtzī' Jesús talī'a'cnīlh tū huanli Simeón expālacata ska'ta'. 34 Simeón squi'ni'lh Dios cacāsicua'lanātlahualh ē huanilh María tī ixtzī' Jesús:

—Cala'ktzi'. Dios lacsacnī't huā'mā' ska'ta'. A'cxni' chī'xcu'tza' nahuan, lhūhua' israelitas nata'a'ka'ī' ē xla' nacāmaktāya. Tī jā nata'a'ka'ī', xla'ca'n natalālīhuani. Xla' namāsu'yu ixtalacasqui'nīn Dios ē tachi'xcuui't natalakmaka'n. 35 Chuntza' naca'tzikō'can chī lacapāstaca chā'tunu' na ixlīstacna'ca'n. Hui'x nalīpuhuana' chuntza' chī kentin machīta nalakpusa na milīstacna' —huanli Simeón.

36 Nā ixuī'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixa'kchihuīna' Dios ē ixtacuhuīni' Ana. Xla' ixtzu'ma'jāt Fanuel xala' ixraza Aser. Ixlē'ntza' quilhtamacuj. Tzu'ma'jāt'cus ixuanī't a'cxni' tamakaxtokli ē tā'tahuī'lh ixkōlu' a'ktojon cā'ta. 37 Chuhua'j ixlītā'ti'pu'xamatā'ti' cā'ta tī nīmaka'ncanī't. Jā ixtaxtu xaka'tla' nac templo. Pō'ktu quilhtamacuj ixlaktaquilhpūtāmā'lh Māpa'ksīni' Dios. Makatunu' jā ixuā'yan expālacata ixtlahua oración.

38 A'cxni' José ē María tatanūlh xaka'tla' nac templo, huā'mā' puntzuna' Ana cālaktalacatzuna'jīlh. A'cxni' maxquī'kō'lh tapāxcatca'tzīn Dios, tzuculh līchihuīna'n ska'ta' tī huanican Jesús. Cālītā'chihuīna'nkō'lh tī ixtaka'lhīmā'nalh ixmakapūtaxtūnu'ca'n ē tī xalanī'n nac Jerusalén.

Tataspi'tli nac Nazaret

39 A'cxni' José ē María tamākentaxtūlh ixlīpō'ktu tū māpa'ksīlh Moisés tū tzo'kli na ixlīmāpa'ksīn Dios, talē'mpālh ska'ta' nac Nazaret xala' nac Galilea ixcā'lacchicni'ca'n. 40 Ska'ta' i'stacmā'lh ē ixtatli'hui'clhtēlha ē skalalh ixuantēlha ē Dios ā'chulā' i'sicua'lanātlahua.

Ka'hua'cha Jesús xaka'tla' nac templo

41 Cā'ta cā'ta José ē María ixta'a'n nac Jerusalén expālacata ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. 42 A'cxni' Jesús ixka'lhī a'kcāujtu' cā'ta, ixlīpō'ktuca'n ta'a'lh nac Jerusalén expālacata cā'tani' chuntza' chī ixtalīismanī'ntza'. 43 A'cxni' a'ksputlitza' cā'tani' ē ixtaquītaspi'tmā'nalh ē Jesús tachokolh nac Jerusalén. Ixtzī' ē José jā cuenta tatlahualh. 44 Ixtapuhuan Jesús cātā'mimā'lhtza' ā'makapitzīn ē chuntza' ta'a'lh nac tej a'ktin quilhtamacuj. A'cxni' taputzalh ixpu'nanca'n ixtalakapasnī'nca'n ē ixamicujca'n, 45 jā tamaclalh. Palaj tunca tataspi'tli nac Jerusalén; ta'a'lh taputzta.

46 Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj tamaclalh Jesús xaka'tla' nac templo. Ixcālahpu'nahuī'lh ixmākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē ixcākexmatmā'lh ē ixcākelhasqui'nīmā'lh. 47 Ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli talī'a'cnīlh ixtalacapāstacni' ē chī ixcākelhtīmā'lh.

48 A'cxni' talaktzī'lh María ē José, talī'a'cnīlh ē ixtzī' huanilh: —Quinka'hua'cha, ¿tū ixpālacata quilātlahuani'nī'ta'uj chuntza? Quit ē mintāta' iclīpuhuamā'na'uj ē icmiuj iccāputzayān.

49 Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata quilāputzayāuj? ¿Ē jā ca'tziyā'tit ixlacasqui'nca na'ictahuī'la na ixchic quinTāta' Dios?

50 Xlaca'n jā taca'tzīlh tū huanicu'tun.

51 Palaj tunca xla' cātā'taspi'tli nac Nazaret ē cākexmatni'lh. Ixtzī' lhūhua' ixlacapāstaca ixlīpō'ktu huā'mā' ē māqui'kō'lh na ixlīstacna'. 52 Jesús ī'stacamā'lh ē ā'chulā' ixka'lhīmā'lh talacapāstacni'. Nā tze ixuanī't na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

3

Juan Mā'kpaxīni' ixa'kchihuīna'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't
Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28

1 Ixlīlakacāujquitzis cā'ta ixuī'lh ligobernador Tiberio ē Poncio Pilato gobernador ixuanī't nac Judea. Herodes gobernador ixuanī't nac Galilea, ē ixtā'tin Felipe gobernador ixuanī't nac Iturea ē nac Traconite, ē Lisánias gobernador ixuanī't nac Abilinia. 2 Anás ē Caifás xamāpa'ksīni'nī'n pālejni' ixtahuani't. A'cxni' ixlīpō'ktuca'n ixtamāpa'ksīni'nī'nā'nalh, a'cxni' Dios tā'chihuīna'lh Juan ixka'hua'cha Zacarías tī ixuī'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't. 3 Juan a'lh na ixquilhtūn ka'tla' xcān Jordán. Cāhuanilh tachi'xcuhuī't ixtalalpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n ē ixta'a'kpaxli nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. 4 Huā'mā' a'kspulalh chī ixtzo'knunī't tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixuanican Isaías. Chuntza' tzo'kli:

A'ntza' jā cā'tzaya'nca ti'ya't, nakexmatcan catīhuālh tī palha' nachihuīna'n ē nahuan:

“Cacāxtlahua'tit tej ixpālacata mimā'lh Māpa'ksīni'.

Camālakstu'nctit tej.

5 Ixlīpō'ktu jā jā cāxtim natatzumana'n ē pūasca'nan nahuankō'. Jā lhka'hui'li' tej lacatza'j nala.

Jā jā lakaxtim, lakaxtim nahuan.

6 Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natalaktzī'n tī Dios macamilh Makapūtaxtūnu'”

7 A'cxni' lhūhua' tachi'xcuhuī't tataxtulh ixpālacata Juan nacāmā'kpaxī, xla' cālaquilhnīlh ē cāhuanilh:

—¡Hui'xina'n tlahua'pā'na'ntit a'ktu' milacanca'n! ¿Tīchu cāhuanin natzā'la'ni'yā'tit ixtasītzī' Dios tū mimā'lh? ⁸ Catlahua'tit tū tze; nalītasu'yu palh ixlicāna' lakpalīnī'ta'ntit mintalacapāstacni'ca'n. Jā catihuantit mē'cstuca'n: “Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Ū'tza' iclīpāhuanāuj ē jā icjicuanī'yāuj ixtasītzī' Dios.” Jā chuntza' ixua'ntit. Quit iccāhuanīyān Dios tzē nacālakpalī huā'mā' chihuixni' ē natahuan ī'xū'nātā'natna' Abraham. ⁹ Hua'chi xacacanī'ttza' ā'chaj ē natzucucan natancā'can qui'hui'. Catūhuālh qui'hui' tū jā māstā' ixtahua'ca't xatze, ū'tza' natancā'can ē nalhcuyucan.

¹⁰ Tachi'xcuui't takelhasqui'nīlh:

¿Tū na'ictlahuayāuj?

¹¹ Juan cākelhtīlh:

—Tī ka'lhī a'ktu' ixcamisa camaxquī'lh a'ktin tī jā tū ka'lhī. Tī ka'lhī ixlīhua' catā'hua'lh tī jā tū ka'lhī.

¹² Nā tamīlh mātā'jīnī'nī'n nata'a'kpaxa ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahuáuj quina'n?

¹³ Juan cākelhtīlh:

—Nasqui'nā'tit xmān tū ixtapalh līxokot.

¹⁴ Soldados nā takelhasqui'nīlh:

—Ē quina'n ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahuayāuj?

Cākelhtīlh:

—Jā tīlīmālcusu'yu'yā'tit tū jā ixlicāna' ē jā tīlītucsnu'nā'tit naka'lhā'na'nā'tit. Calīpāxuhua'tit mintatljca'n.

¹⁵ Tachi'xcuui't ixtaca'tzīcu'tun ixpālacata Juan. Xlaca'n ixtapuhuamā'nal palhāsā' Juan, ū'tza' Cristo tī Dios lacsacnī't.

¹⁶ Juan cāhuanīlh:

—Ixlicāna' quit iccālīmā'kpaxīyān xcān. Tī namin, xla' makapitzīn hui'xina'n nacātalīmā'kpaxīyān Espīritu Santo ē ā'makapitzīn macscut. Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jāla icmālakchā'nī chī xla'. Quit jā minī'ni' na'icxcutni' ixlīkechī'can ixcaclhī'. ¹⁷ Xla' chuntza' chī tī ka'lhī ixpūmālakosūn na ixmacan nalacsu'nu trigo tū tlahuacan harīna. Nasaca trigo ē namāquī' nahua' ē paja nalhcuyu nac macscut tū jā mixa.

¹⁸ Chuntza' cāhuanīlh Juan xatze tachihuīn ē nā cāmālacpuhuanīlh tachi'xcuui't. ¹⁹ Nā lacaquilhnīlh

gobrnador Herodes ixpālacata Herodías tī ixpuscāt ixuanī't ixtā'tin Felipe. Herodes ixka'lhī hua'chi ixpuscāt. Nā lacaquilhnīlh ixpālacata lhūhua' tū tlahualh tū jā tze. ²⁰ Ū'tza' Herodes līsītzī'lh ē ā'chulā' tlahualh ē Juan mānūca nac pūlāchī'n.

Jesús a'kpaxli

Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11

²¹ A'cxni' Juan ixmā'kpaxīni'n, nā Jesús milh na'a'kpaxa. Līhuan ixorarlīmā'lh, a'kapūn talaquī'lh ²² ē mincha' Espīritu

Santo. Tasu'yulh hua'chi lakatin tantzasnān ixyuymā'lh na ixlactzaj Jesús ē kexmatca a'ktin tachihuīn tū huanli:

—Hui'x quiSka'ta' ē icpāxquī'yān. Hui'x quimaxquī'ya' tapāxuhuān.

Ixnapapana' Jesucristo

Mt. 1:1-17

²³ A'cxni' Jesús tzuculh tlhua ixtascujūt, ixka'lhī chī pu'xamacāuj cā'ta. Huā'tzā' tatzō'kni' ixnapapana' Jesús. Ixpuhuancan Jesús ixka'hua'cha José. José ixka'hua'cha ixuanī't Elí ²⁴ tī ixka'hua'cha Matat tī ixka'hua'cha Leví. Leví ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Jana tī ixka'hua'cha José. ²⁵ José ixka'hua'cha ixuanī't Matatías tī ixka'hua'cha Amós tī ixka'hua'cha Nahum tī ixka'hua'cha Esli tī ixka'hua'cha Nagai. ²⁶ Nagai ixka'hua'cha ixuanī't Maat tī ixka'hua'cha Matatías tī ixka'hua'cha Semei tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Judá. ²⁷ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Joana tī ixka'hua'cha Resa tī ixka'hua'cha Zorobabel tī ixka'hua'cha Salatiel tī ixka'hua'cha Neri. ²⁸ Neri ixka'hua'cha ixuanī't Melqui tī ixka'hua'cha Adi tī ixka'hua'cha Cosam tī ixka'hua'cha Elmodam tī ixka'hua'cha Er. ²⁹ Er ixka'hua'cha ixuanī't Josué tī ixka'hua'cha Eliezer tī ixka'hua'cha Jorim tī ixka'hua'cha Matat. ³⁰ Matat ixka'hua'cha ixuanī't Leví tī ixka'hua'cha Simeón tī ixka'hua'cha Judá tī ixka'hua'cha José tī ixka'hua'cha Jonán tī ixka'hua'cha Eliaquim. ³¹ Eliaquim ixka'hua'cha ixuanī't Melea tī ixka'hua'cha Mainán tī ixka'hua'cha Matata tī ixka'hua'cha Natán. ³² Natán ixka'hua'cha ixuanī't David tī ixka'hua'cha Isaí tī ixka'hua'cha Obed tī ixka'hua'cha Booz tī ixka'hua'cha Salmón tī ixka'hua'cha Naasón. ³³ Naasón ixka'hua'cha ixuanī't Aminadab tī ixka'hua'cha Aram tī ixka'hua'cha Esrom tī ixka'hua'cha Fares tī ixka'hua'cha Judá. ³⁴ Judá ixka'hua'cha ixuanī't Jacob tī ixka'hua'cha Isaac tī ixka'hua'cha Abraham tī ixka'hua'cha Taré tī ixka'hua'cha Nacor. ³⁵ Nacor ixka'hua'cha ixuanī't Serug tī ixka'hua'cha Ragau tī ixka'hua'cha Peleg tī ixka'hua'cha Heber tī ixka'hua'cha Sala. ³⁶ Sala ixka'hua'cha ixuanī't Cainán tī ixka'hua'cha Arfaxad tī ixka'hua'cha Sem tī ixka'hua'cha Noé tī ixka'hua'cha Lamec. ³⁷ Lamec ixka'hua'cha ixuanī't Matusalén tī ixka'hua'cha Enoc tī ixka'hua'cha Jared tī ixka'hua'cha Mahalaleel tī ixka'hua'cha Cainán. ³⁸ Cainán ixka'hua'cha ixuanī't Enós tī ixka'hua'cha Set tī ixka'hua'cha Adán tī ixka'hua'cha Dios.

4

Skāhuī'ni' ixlīlaktzī'ncu'tun Jesús

Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13

¹ Ixlīstacna' Jesús ixlītzuma Espíritu Santo ē taspi'tli na ixquilhtūn nac xcān Jordán. Espíritu Santo lē'lh nac cā'tzaya'nca tī'ya't. ² A'ntza' ixui'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Milh skāhuī'ni'

nalilaktzī'n palh tzē ixa'kskāhuī'lh Jesús. Jesús jā huā'yalh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixtzi'ncsmā'lhtza'. ³ Palaj tunca huanilh skāhuī'ni':

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, camāpa'ksi' tzamā' chihuix pāntzīn cahuanli.

⁴ Jesús kelhtīlh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā xmān pāntzīn catililatamā'lh chā'tin chi'xcu' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

Ā'chulā' cuenta natlahuacan ixtachihuīn Dios.

⁵ Palaj tunca skāhuī'ni' lē'lh Jesús a'ktin nac sipej tālhmā'n. A'ntza' xamaktin māsu'yuni'kō'lh ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

⁶ Huanilh:

—Na'icmaxquī'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē namāpa'ksīya'. Pō'ktu quila' ē nā tzē na'icmaxquī' catīxcuhuālh. ⁷ Palh hui'x naquintatzokostani'ya' ē naquilaktaquilhpūtaya', na'icmaxquī'kō'yān ixlīpō'ktu huā'mā' ē mila' nahuan.

⁸ Jesús kelhtīlh:

—Catapānu', Skāhuī'ni'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Natatzokostani'ya' ē nalaktaquilhpūtaya' miMāpa'ksīni' Dios ē natlahua'ya' xmān tū xla' lacasquī'n.

⁹ Ā'listān skāhuī'ni' lē'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén ē yāhualh na ixa'kspūn xaka'tla' templo. Huanilh:

—Palh hui'x ī'Ska'ta' Dios, catamakahuasyujti nac ti'ya't.

¹⁰ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios nacāmāpa'ksī ixāngeles natamaktaka'lhān.

¹¹ Natamā'kaquī'yān ē chuntza' nūn kentin mintujan catitakāhuī'lh nac chihuix.

¹² Jesús kelhtīlh:

—Nā chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Jā tililaktzī'na' miMāpa'ksīni' Dios.

¹³ Skāhuī'ni' jātza' maclani'lh chī nalilaktzī'n Jesús ē tapānūlh puntzuna'.

Jesús tzuculh a'kchihuīna'n nac estado Galilea

Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15

¹⁴ Jesús taspī'tli nac Galilea ē ixka'lhī ixlītli'hui'qui Espīritu Santo. Calhāxcuhuālh nac estado Galilea ixlīchihuīna'mā'ca ixpālacata tū tlhualh Jesús. ¹⁵ Ixcāmāsu'yuni'mā'lh na ixtemploca'n israelitas ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakachi'xcuhuī'mā'nalh.

Jesús taspī'tli nac Nazaret

Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6

¹⁶ Palaj tunca Jesús taspī'tli nac cā'lacchicni' tū huanican Nazaret jā ī'stacnī't. Tanūlh nac templo a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chī ixlīsmanīcanī't. Tāyalh nalīkelhtahua'ka ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Maxquī'ca tū tzo'kli profeta Isaías. A'cxni' mālakapitzilh, maclalh jā ixtatzo'kni':

18 IxEspíritu Māpa'ksīni' quintā'huī'lh ixpālacata quilacsacnī't na'iccāmāca'tzīnī xatze tachihuīn lacxcamanīnī'n. Nā quimacamilh na'iccāmāko'xamāka'tlī' tī talīpuhuan ē na'iccāmāxtu tī cāchī'canī't.

Icmilh na'iccāmālacahuānī lakatzī'nī'n ē na'iccāmaktāya tī tapātīni'mā'nalh.

19 Nā quimacamilh na'iccāmāsu'yuni'yān ixquilhtamacuj Māpa'ksīni'.

20 A'cxni' Jesús mālakahualh libro, maxquī'lh chā'tin tī ixmaktaka'lh mā'lh templo ē tahuī'lh. 21 Ixlīpō'ktuca'n nac templo ixtalaktzī'mā'nalh, ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj mākentaxtūcanī't na milacatīnca'n tzamā' tū kexpa'ttitcus.

22 Ixlīpō'ktuca'n tahuanlı tze Jesús ē talī'a'cnīlh ixtachihuīn tzēhuani't tū cāhuanilh. Ixtalāhuanimā'nalh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José?

23 Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' naquilāhuaniyāuj huā'mā' tachihuīn: “Hui'x doctor ē pūla namā'tzeyīca'na' milīmān.” Nā naquilāhuaniyāuj: “Chuhua'j catlahua' huā'tzā' na minti'ya't chuntza' chī quincātahuanin tlahuanī'ta' nac Capernaum.”

24 Chihuīna'mpālh ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān nūn tī chā'tin a'kchihuīna' tī nalaktzī'ncu'tuncan na ixcā'lacchicni' jā stacli. 25 Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' ixtahuī'lāna'lh tī nīmaka'ncanī't nac país Israel a'cxni' ixlatlā'huan Elías ē a'cxni' a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. Calhāxcuhuālh ixtzi'ncsnīmā'ca. 26 Dios jā cālakmacā'lh Elías jā tī chā'tin tī nīmaka'ncanī't xalanī'n nac Israel. Lakmacā'nca chā'tin xamini' nac Sarepta tū ixlacatzuna'j cā'lacchicni' Sidón. 27 Nā chuntza' ixa'nan nac Israel lhūhua' tī ixtapātīnīmā'nalh ta'jatāt tū makamasa quinquīnī'tca'n ē a'cxni' ixuī'lacha' a'kchihuīna' Eliseo. Jā tī chā'tin xla'ca'n mātzeyīca, xmān Naamán tī chā'tin xamini' nac Siria.

28 A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tī ixtatanūmā'nalh nac templo tasītzī'lh. 29 Tatā'kaquī'lh ē tata-macxtulh Jesús nac cā'lacchicni'. Talē'lh hasta na ixa'cpūn sipej nac cā'lacchicni' natamacā'n makjū. 30 Jesús tētaxtulh ixpu'nanca'n ē a'lh.

Chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī jā tzeya ū'ni'

Mr. 1:21-28

31 Palaj tunca Jesús a'lh nac Capernaum xala' nac estado Galilea. Ixcāmāsu'yuni'mā'lh tachi'xcuhuī't a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan. 32 Talī'a'cnīlh chī ixcāmāsu'yuni'mā'lh ixpālacata ixlicihuīna'mā'lh līmāpa'ksīn.

³³ Ixui'lh nac templo chā'tin chi'xcu' tī ixchi'panī't jā tzeyā ū'ni'. Ta'salh ē huanli:

³⁴ —Jesús xala' nac Nazaret, ¿tū ixpālacata quilālakmiuj? ¿Ē ū'tza' līta't naquilāmālacspūtūyāuj? Quit iclakapasān. Hui'x ixla' Dios ē xaticua'lanātlahua hui'x.

³⁵ Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni' ē huanilh:

—¡Caquilhca'csla! ¡Camakxtekti huā'mā' chi'xcu'!

Jā tzeyā ū'ni' māyujūlh chi'xcu' na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't ē makxtekli chi'xcu'. Jā tū lani'lh.

³⁶ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Tuchūyā tachihuīn tzamā'? ¡Huā'mā' chi'xcu' līchihuīna'n līmāpa'ksīn ē cātamāxtulh jā tzeyā ū'nī'n!

³⁷ Calhāxcu'huālh na ixlacatzuna'j nac Capernaum talīchihuīna'nli Jesús.

Jesús mātzeyīlh ixpuhuiti' Simón Pedro

Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31

³⁸ A'cxni' Jesús taxtulh nac templo, a'lh ē tanūlh na ixchic Simón. Ixpuhuiti' Simón ixmacscutlamā'lh ē huanica Jesús camātzeyīlh. ³⁹ Jesús taquilhpūtalh jā ixmā'lh ē lacaquilhnīlh ta'jatāt ē tapānūni'lh chī ixmacscutla. Xamaktin tā'kaquī'lh puscāt ē tzuculh cāmāhuī'.

Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlanī'n

Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34

⁴⁰ A'cxni' ixtā'cnūmā'lhtza' chi'chini', ixlīpō'ktuca'n tī ixtata'jatātla kempālhūhua' ta'jatāt cālīmini'ca Jesús. Cāmacaxa'malh ē cāmātzeyīlh. ⁴¹ Lhūhua' tī ixtaka'lhī jā tzeyā ū'nī'n ē cāmātzeyīlh. A'cxni' jā tzeyā ū'nī'n cāmāxtuni'lh na ixlīstacna'ca'n, tahuanilh:

—Hui'x ī'Ska'ta' Dios.

Jesús cālacaquilhnīlh jā tzeyā ū'nī'n ē jā cāmakxtekli natachihuīna'n ixpālacata xla'ca'n taca'tzīlh ū'tza' Cristo tī Dios lac-sacnī't.

Jesús a'kchihuīna'nli nac estado Galilea

Mr. 1:35-39

⁴² A'cxni' xkakalh, Jesús taxtulh nac cā'lacchicni' ē a'lh jā jā tī ixa'nan. Tachi'xcu'huī't ixtaputzamā'nalh ē tamaclalh jā ixui'lh. Jā ixtamakxtekcū'tun ca'a'lh makat. ⁴³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ā'makapitzīn xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Na'iccāmāsu'yuni' chī Dios māpa'ksī. Ū'tza' quilīmacamilh.

⁴⁴ Chuntza' ixcāmāsu'yuni'tēlha Jesús nac templos xalanī'n nac Galilea.

5

Lhūhua' squī'ti' cāchi'paca

Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixuī'lh na ixquilhtūn lago ixtacuhuīni' Genesaret. Lhūhua' tachi'xcuhuī't tamilh ē ixtalālacxquitimā'nalhtza' expālacata natalaktalacatzuna'jī Jesús. Ixtakexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ² Jesús cālaktzī'lh a'ktu' barcos na ixquilhtūn lago ē jā tī chā'tin ixpūtojōma'lh. Ixtēcu'ca'n ixta'a'nī't ixtache'kē' xaka'tla' ixpūtayanca'n tū pūchi'pacan squī'ti'. ³ Palaj tunca Jesús tahua'ca'lh a'ktin nac barco tū ixla' Simón ē huanli camāampūxtuca macsti'na'j na ixquilhtūn. Palaj tunca Jesús tahuī'lh nac barco ē a'ntza' tzuculh cāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't.

⁴ A'cxni' cāmāsu'yuni'kō'lh, huanilh Simón:

—Calī'pi huā'mā' barco jā pūlmā'n ē camojō'tit mimpūtayanca'n napūchi'payā'tit squī'ti'.

⁵ Simón kelhtilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', tintascactza' icmojōmā'nauj ē jā tū icchi'panī'tauj. Masqui chuntza', palh hui'x quilāhuaniyāuj na'icmojōpalayāuj quimpūtayanca'n.

⁶ A'cxni' tatlahualh chuntza', lhūhua' squī'ti' talaknūcha' nac pūtayan ē ixtaxti'tmā'lh'tza'. ⁷ Palaj tunca tamacahuani'lh ixtā'chi'pananī'n squī'ti' a'ktin nac barco natamin natamaktāyana'n. Squī'ti' litatzumalh a'ktu' barco hasta ixtatā'ctzicu'tuntza'.

⁸ A'cxni' Simón Pedro laktzī'lh, tatzokostani'lh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', caquintapānū'ni' expālacata quit jā tzeya chi'xcu'.

⁹ Chuntza' huanilh expālacata Simón ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'chi'pamā'nalh squī'ti' talī'a'cnīlh expālacata lhūhua' squī'ti' tū tachi'palh. ¹⁰ Nā Jacobo ē Juan tī ixka'hua'chan Zebedeo ē tī ixtā'chi'pananī'n squī'ti' Simón nā xlaca'n tajicua'nli. Jesús huanilh Simón:

—Jā cajicua'nti. Chī mintascujūt ixuanī't milīchi'pana' squī'ti', chuhua'j mintascujūt nahuan nacāmā'a'ka'tī'nī'ya' tachi'xcuhuī't ixtachihuīn Dios.

¹¹ A'cxni' tachā'lh barcos nac ti'ya't, palaj tunca ta'a'kxtekmaka'lh ixbarcoca'n ē tastālani'lh Jesús.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī ixmasni'mā'lh ixquinīt

Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45

¹² A'cxni' Jesús ixuī'lh nac cā'lacchicni', lakchā'lh chā'tin chi'xcu' tī ixka'lhī ta'jatāt tū māmasī quinquinītca'n ē tū huanican lepra. A'cxni' ta'jatatlani' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh hui'x lacasqui'na', tzē naquimātzeyī'ya'.

13 Palaj tunca Jesús xa'malh ē huanilh:

—Chuntza' quit iclacasqui'n. Catzeya'nti.

A'cxni' huanli huā'mā', tapānūni'lh ixta'jatatzamā' chi'xcu'.

14 Palaj tunca Jesús māpa'ksīlh jā tī chā'tin catihuanilh. Huanilh:

—Xmān calakpi ixpālejca'n israelitas ē camāsu'yu'ni' mimacni'. Xla' nalaktzī'n palh tzeyanī'ta'tza'. Nalīlakatāyana'n chuntza' chī māpa'ksīni'lh Moisés. Chuntza' nataca'tzī tachi'xcu'huī't tzeyanī'ta'tza'.

15 Masqui Jesús huanilh jā tī chā'tin ixuanilh, ā'chulā' calhāxcu'huālh tachi'xcu'huī't takexmatli ixpālacata Jesús. Līlhūhua' ixtatakēstoka natakexmata ē ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n. 16 Jesús tamakatīlh ē a'lh ā'lacatin jā jā tī ixa'nan ē a'ntza' tlhualh ixoración.

Jesús mātzeyīlh chā'tin tī i'xcahuī'huananī't

Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12

17 Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixmāsu'yumā'lh ē ixtakexmatui'lāna'lh ā'makapitzīn fariseos ē tī xamākelhtahua'kē'ni'ni'n līmāpa'ksīn. Ixtamini'ta'ncha' xalanī'n nac Jerusalén ē lhūhua' cā'lacchicni' xalanī'n nac Galilea ē Judea. Ixtasu'yu ixlīli'huī'qui Dios ixpālacata Jesús ixcāmātzeyīmā'lh ta'jatatlani'n.

18 Palaj tunca a'cxni' tachā'lh tachi'xcu'huī't ē talīmīlh nac talajni' chā'tin ta'jatatlani' tī i'xcahuī'huananī't. Ixtamānūcu'tun ixpūchakān chic natamāpī' na ixlacatīn Jesús. 19 Lhūhua' ixtahuanī't tachi'xcu'huī't ē jāla ixtatanū nac chic. Ū'tza' talītahua'ca'lh ixa'kstīn nac chic ē ta'a'kstīxua'kli chic. A'ntza' talacmānūlh ixtalajni' ta'jatatlani' na ixpu'nanca'n tachi'xcu'huī't hasta na ixlacapūn Jesús.

20 A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixta'a'ka'ī', xla' huanilh ta'jatatlani':

—Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.

21 Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'ni'n līmāpa'ksīn xlaca'n tatzuculh tapuhuan: “¿Tichūyā chi'xcu' tī mālakchā'nimā'lh Dios? Nūn chā'tin tze naquīncāmātza'nkēna'ni'yān quīncuentaca'n, xmān Dios.”

22 Jesús ixca'tzī chī ixtapuhuamā'nalh ē cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' na milīstacna'ca'n?

23 Icuanihtza' ta'jatatlani': “Iccāmātza'nkēna'ni'yān ixlīpō'ktu mincuenta.” Jā tū tasu'yu masqui mātza'nkēna'ni'catza'. Palh xa'icuanilh: “Catā'kaqui' ē casmī'li' mintalajni' ē catlā'hua'nti”, chuntza' nalītasu'yu palh ixlīcāna' tzeyanli. 24 Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. Chuhua'j na'iccālīmāsu'yuni'yān chī icka'lhī līmāpa'ksīn huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tze na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't.

Palaj tunca huanilh chi'xcu' tī i'xcahuī'huananī't:

—Icuaniyān, catā'kaqui' ē casmi'li' mintalajni' ē capit na minchic.

²⁵ Xamaktin tā'kaqui'lh ta'jatatlani' na ixlaca'tīnca'n ē sacli ixtalajni' ē a'lh na ixchic. Makapāxui'tēlha Dios.

²⁶ Ixli'pō'ktuca'n tali'a'cnīlh ē tamakapāxui'lh Dios. Nā tajuca'nli ē tahuanli:

—Huā'mā' quilhtamacuj laktzī'nī'tauj ka'tla' lī'a'cnīn.

Leví tzuculh stālani' Jesús

Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17

²⁷ Ā'līstān Jesús taxtulh ē laktzī'lh chā'tin mātā'jīni'. Ixtacuhuīni' Leví ē ixui'lh jā ixmātā'jīni'ncan. Huanica:

—Caquistāla'ni'.

²⁸ Palaj tunca tāyalh ē makxtekkō'lh ē stālani'lh Jesús.

²⁹ Ā'līstān Leví tlahualh a'ktin ka'tla' cā'tani' na ixchic nalakachi'xcuhui' Jesús. Lhūhua' mātā'jīni'nī'n ē ā'makapitzīn chī'xcuhui'n ixtatā'huā'yamā'nalh. ³⁰ Palaj tunca fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tapuhuanli jā tze tū tlahualh Jesús. Tatzuculh tatā'chihuīna'n ī'scujnu'nī'n Jesús ē tahuanilh:

—¿Tū ixpālacata tā'huā'yanā'tit mātā'jīni'nī'n ē tī jā tze ya chī'xcuhui'n?

³¹ Jesús cākelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā tata'jatatla, jā tamaclacasqui'n doctor. Xmān tī tata'jatatla tamaclacasqui'n. ³² Quit jā icmilh iccāputza tī tapuhuan xlaca'n lactze. Icmilh iccāputza tachi'xcuhui't tī taca'tzī jā lactze xlaca'n ē chuntza' natalakpalī ixtalacāpāstacni'ca'n.

Kelhasqui'nīca Jesús tū ixpālacata jāla talīhuā'yalh

Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22

³³ Palaj tunca xlaca'n takelhasqui'nīlh Jesús:

—Tī tastālani'lh Juan, jā tahuā'yan a'cxni' tatlahua ixoracionca'n. Nā chuntza' fariseos. Miscujnu'nī'n pō'ktu quilhtamacuj tahuā'yan ē tako'tnūn. ¿Tū ixpālacata?

³⁴ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē chā jā catitahuā'yalh tī cā'invitarlīca jā tamakaxtokmā'ca? Līhuan cātā'lahuī'lhcus squi'nīni', natahuā'yan. ³⁵ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalē'ncan squi'nīni' ē a'cxni' jātza' catitahuā'yancu'tunli ixamigos. (A'cxni' Jesús cāhuanilh huā'mā', ixa'cstu ixlīchihuīna'mā'ca.)

³⁶ Nā chuntza' cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Jā tī chā'tin nasita xasāsti' lu'xu' nalīlactza'pa' tū xamasni'. Palh chuntza' ixtlahuaca jātza' tze catihuanli xasāsti' lu'xu' ē xamasni' ā'chulā' nataxtī'ta. ³⁷ Xaxcān uva tū jāna'j xcu'ta jā tī chā'tin catipūmojōlh xamasni' ixko'xka' purecu'. Namojōcan nac xasāsti' ko'xka' ē chuntza' a'cxni' naxcu'tan,

jā catipankli ko'xka'. Chuntza' jā pāxcat catilalh ko'xka' ē jā catitaxtuni'lh xaxcān uva. ³⁸ Ū'tza' nalīmojōcan xasāsti' xaxcān uva nac xasāsti' ko'xka' ē a'cxni' naxcu'tan xaxcān uva, ko'xka' nataxta'nca ē jā catitaxtī'tli. ³⁹ Nā chuntza' xaxcān uva tū makāstza' xcu'tanī't, ā'chulā' canī ē jā xasāsti'. Tī nahua' xaxcu'ta jātza' catihua'cu'tunli xasāsti'. Nahuan: “Ā'chulā' tze xaxcu'ta.”

6

Scujnu'nī'n tatē'ī'lh tza'ktza' a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan
Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28

¹ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús ixtalatlā'huan nac cā'tacuxtu ē ī'scujnu'nī'n tatē'ī'lh pātu'yūn tza'ktza'. Palaj tunca tapa'sli ē tahua'lh. ² Makapitzīn fariseos cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata scujpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? Jā minī'ni'.

³ Jesús cākelhtīlh:

—¿Ē jā likelhtahua'kanī'ta'ntit tū tlahualh David a'ktin quilhtamacuj? Xla' ē tī ixtatā'a'mā'nalh ixtatzi'ncsmā'nalh. ⁴ Tanūlh na ixchīc Dios ē tayalh pāntzīn tū ixlīlakatāyacanī't Dios. Hua'lh ē cātā'hua'lh tī ixtatā'a'mā'nalh, masqui jā minī'ni' nahua' catīhuālh chi'xcu', xmān pālej.

⁵ Nā cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē tzē na'icmāpa'ksīni' tū natlahuacan a'cxni' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Chi'xcu' tī macascahuahua ixuanī't
Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6

⁶ A'ktin quilhtamacuj huampala tū pūjaxcan a'cxni' Jesús tanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tzuculh māsu'yu. Ixui'lh a'ntza' chā'tin chi'xcu' tī ixmacascācni't. ⁷ Xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús palh ixmātzeyīni'lh huā'mā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Chuntza' tzē ixtalīmālacsu'yulh. ⁸ Xla' ca'tzīlh tū ixtapuhuan ē huanilh chi'xcu' tī ixmacascācni't:

—Catāqui' ē catāya' na quilacpu'na'i'tātca'n.

Chi'xcu' tāqui'lh ē tāyalh a'ntza'. ⁹ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Na'iccākelhasqui'nīyān catīhuālh. ¿Tū ā'chulā' minī'ni' na'ictlahua tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ¿Ē na'ictlahua tū tze o tū jā tze? ¿Ē na'icmakapūtaxtū chi'xcu' o na'icmaktī ixlīstacna'?

¹⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixtalītamacsti'li'nī't ē huanilh chi'xcu':

—Castu'ncti mimacan.

Chi'xcu' stu'ncti ixmacān ē tzetza' ixuanī't. ¹¹ Xlaca'n tasītzī'lh ē tatzuculh talālītā'chihuīna'n tū natatlahuani' Jesús.

*Jesús cālacsacli kelhacāujtu' apóstoles**Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19*

¹² Tzamā' quilhtamacuj Jesús a'lh a'ktin nac sipej na'orarli. Pō'ktu tzi'sa ixorarlimā'lh. ¹³ Ixlilakali cāta'sani'lh ī'scujnu'nī'n ē cālacsacli kelhacāujtu' ē cāmāpācuhuīlh apóstoles. ¹⁴ Xlaca'n cāhuanican Simón tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro ē Andrés ī'stancu Simón ē Jacobo ē Juan ē Felipe ē Bartolomé ¹⁵ ē Mateo ē Tomás ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón. Huā'mā' Simón ixtapa'ksīni' partido cananistas. ¹⁶ Ē Judas ixtā'tin Jacobo ē Judas Iscariote tī ā'līstān macamāstā'lh Jesús.

*Jesús cāmāsu'yuni'lh lhūhua' tachi'xcuhui't**Mt. 4:23-25*

¹⁷ Jesús cātā'yujli xlaca'n nac sipej ē tā'tachokolh ī'scujnu'nī'n jā pūsca'nan. Ixui'lh lhūhua' tachi'xcuhui't calhāxcuhuālh nac Judea ē xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n ixquilhtūn mar lacatzuna'j jā ixuanican Tiro ē Sidón. Xlaca'n ixtachā'nī't natakexmata Jesús ixpālacata ixcāmātzeyīni'ca ixta'jatatca'n. ¹⁸ Tī ixtaka'lhī jā tzeza ū'ni' nā cāmātzeyīca xlaca'n. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtaxa'macu'tun Jesús ixpālacata xla' cālīcu'chū'kō'lh ixlītli'huī'qui.

*Tī tapāxuhua ē tī talīpuhuan**Mt. 5:1-12*

²⁰ Palaj tunca Jesús cālaktzī'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:
—Pāxuhua'yā'tit tī jā ka'tla' makca'tziyā'tit. Dios nacāmāpa'ksiyān.

²¹ Pāxuhua'yā'tit tī putzapā'na'ntit ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' nacāmaktāyayān.

Pāxuhua'yā'tit tī calhua'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'līstān napāxuhua'yā'tit jā Dios mēpa'ksīni'nkō'.

²² 'Napāxuhua'yā'tit a'cxni' tachi'xcuhui't jā cātālaktzī'ncu'tunān ē a'cxni' nacātamāxtumli'yān quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Napāxuhua'yā'tit a'cxni' cātālakapalayān ē a'cxni' nacātalakmaka'nān ixpālacata natapuhuan jā tze hui'xina'n, ē ixlīpō'ktu quimpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²³ Capāxuhua'tit ē caka'lhī'tit tapāxuhuan a'cxni' chuntza' napātīni'nā'tit. Nac a'kapūn naka'lhī'yā'tit pō'ktu tū tze. Tī cātamakapātīnīmā'n hui'xina'n, nā chuntza' ixnapapana'ca'n tamakapātīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios.

²⁴ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n lacricujnu' ixpālacata tlahua'tittza' mintapāxuhuanca'n.

²⁵ 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lhūhua' ka'lhī'yā'tit chuhua'j ixpālacata nacāmakasputāni'.

'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n tī lītzi'mpā'na'ntit chuhua'j. Ā'līstān mintalīpuhuātca'n nacāmakacalhuanān.

26 'Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n palh ixlīpō'ktu talakachi'xcuui'yān. Makāstza' chuntza' ixnapapana'ca'n ixtatlahuani' a'kchihuīna'nī'n tī tahuanli tū jā ixlīcāna'.

Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n

Mt. 5:38-48; 7:12

27 Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī quilākexmatāuj; Cacāpāxquī'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit tī jā cālaktzi'ncu'tunān. 28 Casqui'ni'tit Dios cacāsīcua'lanātlahualh tī cachīhuālh cātālīchihuīna'nān ē nacālī'orarlīyā'tit ixpālacataca'n tī cātālakapalayān. 29 Palh catīhuālh nalacala'sāni' na milacapīn, natamakxteka' ā'lacapī kentin nalacala'sāni'. Palh catīhuālh namāmaktuyān minchamarra, camaxqui' masqui milu'xu'. 30 Camaxqui' catīxcuui' tī squi'ni'yān ē palh catīhuālh namāmaktuyān tū mila', jātza' tīsqui'ni'ya'. 31 Chuntza' natlahua'ni'ya' ā'chā'tin chuntza' chī lacasqui'na' xla' natlahua'ni'yān hui'x.

32 'Palh hui'xina'n xmān cāpāxquī'yā'tit tī tapāxquī'yān, ¿ē tze ya chi'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā chuntza' talāpāxquī'. 33 Palh xmān cāmaktāyayā'tit tī tamaktāyayān hui'xina'n, ¿ē tze ya chi'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Lacxtīm talāmaktāya tī jā tze. 34 Palh xmān namāsācua'nī'yā'tit tī tzē nacāmāsācua'nī'palayān, ¿ē tze ya chi'xcuui'n hui'xina'n na ixlacatīn Dios? Tī jā tze nā tamāsācua'nī tī ixtā'chuntza'ca'n ixpālacata taca'tzī namāstā'pala. 35 Hui'xina'n nacāpāxquī'yā'tit mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ē nacāmaktāyayā'tit ē nacāmāsācua'nī'yā'tit ē jā catiputzalh tū nacātālīxokonu'ni'yān. Chuntza' naka'lhī'yā'tit ka'tla' mintatljaca'n nac a'kapūn ē nalītaxtuyā'tit ixlacstīn tī xala' tālhmā'n ē tī ka'tla'. Nā xla' cālakalhu'man tampi'lhīni'nī'n ē tī jā tze. 36 Cacālakalhu'mantit tachi'xcuui't chuntza' chī minTāta'ca'n Dios nā cālakalhu'manān.

Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn

Mt. 7:1-5

37 Jesús cāhuanipālh:

—Jā ticāputzāna'ni'yā'tit ā'makapitzīn ē Dios jā nacāputzāna'ni'yān. Jā timakapātīnīni'nā'tit ē Dios jā caticāmakapātīnīn hui'xina'n. Nalāmātza'nkēna'ni'yā'tit ē Dios nacāmātza'nkēna'ni'yān. 38 Cacāmaxquī'tit ā'makapitzīn ē nā Dios nacāmaxquī'yān hui'xina'n. Xla' nacāmaxquī'yān chī tī tzej pūlhāna'n ē nalacchiqui pūculhtila ē namātzuma hasta natakēlmaka'n ē namojō na mimurralhca'n. Lacxtīm chī hui'xina'n namaxquī'yā'tit ā'chā'tin, chuntza' Dios nacāmaxquī'yān.

³⁹ Jesús cāhuanilh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

—Chā'tin lakatzī'n ¿ē tzē napūlani' ixtā'lakatzī'n? ¿Ē jā catikostajōlh a'ktin nac lhu'cu'? ⁴⁰ Chā'tin tī kelhtahua'kamā'lhcus jāla mālakchā'nī ixmākelhtahua'kē'ni'. A'cxni' nasca'tkō', tzē namālakchā'nī.

⁴¹ ¿Chī tzē nalīlaktzī'na' macsti'na'j pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin palh tanūmā'lh hua'chi a'ktin qui'hui' na milakastapun? ⁴² Palh jā pūla namāxtuya' qui'hui' na milakastapun, jāla catimaxtuni' pa'lhxtum na ixlakastapun mintā'tin. ¡A'kskāhuī'ni'na'! Pūla camāxtu' xaka'tla' pa'lhxtum na milakastapun ē chuntza' tzej nalaktzī'na' namāxtuya' macsti'na'j pa'lhxtum tū tanūmā'lh na ixlakastapun mintā'tin.

Qui'hui' līlapascan ixtahua'ca't

Mt. 7:17-20; 12:34-35

⁴³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tū xatze qui'hui' tū namāstā' ixtahua'ca't tū jā tze. Pūlactin qui'hui' tū jā tze jāla namāstā' xatze ixtahua'ca't. ⁴⁴ Pūlactin qui'hui' līlapascan ixtahua'ca't. Jāla pu'xcān higo nac lhtucu' qui'hui' ē jāla cāpu'xcān uvas cā'lhtucu'n. ⁴⁵ Tze nala tū nahuan tī tze ya chí'xcu' ixpālacata tze ixtalacapāstacni'. Jā tze tū nahuan tī jā tze ya chí'xcu' ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'. Chuntza' chí pō'ktu quilhtamacuj lacapāstaca, chuntza' nachihuīna'n.

Kempātu' ixlītzucuni' chic

Mt. 7:24-27

⁴⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Palh quilāmāpācuhuīyāuj: “Māpa'ksīni'”, ¿tū ixpālacata jā tlhua'yā'tit tū quit iccālīmāpa'ksīyān? ⁴⁷ Tī namin naquinexmatni' ē natlahua tū quilīmāpa'ksīn, na'iccāhuaniyān chí tasu'yu. ⁴⁸ Xla' lītasu'yu hua'chi chā'tin chí'xcu' tī yāhualh ixchic. Pūla ponknu'lh pūlh mā'n ē tzej yāhualh ixtantūn. A'cxni' stacli ka'tla' xcān, snū'n tahuī'lani'lh chic. Ē jā lacachiquilh ixpālacata tzej ixyāhuacanī't. ⁴⁹ Tī quinexmatni' ē jā natlahua tū quilīmāpa'ksīn, ū'tza' lītasu'yu hua'chi chā'tin chí'xcu' tī yāhualh ixchic ē jā pūlh mā'n ponknu'lh. A'cxni' stacli ka'tla' xcān ē snū'n tahuī'lani'lh chic, a'kā'lh ē mū'xtulh ē laclakō'lh.

7

Jesús mātzeyīlh ixtasācua' chā'tin capitán xala' nac Roma

Mt. 8:5-13

¹ A'cxni' Jesús cāmāsu'yuni'kō'lh tachi'xcu'huī't, a'lh nac Capernaum. ² A'ntza' ixuī'lh chā'tin capitán xala' nac Roma. Ixka'lhī chā'tin ixtasācua' tī laktza' ixpāxquī'. Ū'tza' ta'jatatlal hasta ixnīcu'tumā'lhtza'.

³ A'cxni' capitán kexmatli līchihuīna'mā'ca Jesús, cāmacā'lh ā'makapitzīn māpa'ksīni'nī'n israelitas natahuani camilh ē camātzeyīlh ixtasācua'. ⁴ Xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús ē tatzuculh tahuani:

—Minī'ni' ixmaktāya' huā'mā' capitán ⁵ ixpālacata quincālakachi'xcuui'yān quina'n israelitas. Ū'tza' mātlahuīni'lh quintemploca'n.

⁶ Palaj tunca Jesús cātā'a'lh.

A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nancha' ixchic capitán, cāmacā'lh ā'makapitzīn amigos natahuani Jesús:

—Māpa'ksīni', jā catamakchuyi'. Hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn ē jā minī'ni' natanū'ya' nac quinchic. ⁷ Ū'tza' iclīpuhuan palhāsā' jā minī'ni' chī icquīputzān. Xmān namāpa'ksī'ya' ē natzeyan quintasācua'. ⁸ Nā quit quintamāpa'ksī xalaka'tla' ē quit iccāmāpa'ksī quisoldados. A'cxni' na'icuanī chā'tin soldado ca'a'lh, xla' na'a'n. A'cxni' na'icuanī ā'chā'tin camilh, xla' namin. A'cxni' na'icuanī quintasācua' catlahualh catūhuālh, xla' natlahua tū icuanī.

⁹ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn, lī'a'cnīlh ē cāaktalakspi'tli tī ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Jā iclakapasa nūn chā'tin israelita tī quina'ka'ī'ni' chī huā'mā' chi'xcu'.

¹⁰ A'cxni' lacscujni'n tataspi'tli nac chic, talaktzī'lh ixtzeyani'ttza' tasācua'.

Jesús mālacastālanuanīlh ixka'hua'cha chā'tin tī nīmaka'ncanī't

¹¹ Ā'līstān Jesús a'lh a'ktin nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Naīn ē cātā'a'lh ī'scujnu'nī'n ē līlhūhua'. ¹² A'cxni' lacatzuna'jtza' ixta'a'mā'nalh nac cā'lacchicni' ē laktzī'lh ixlīmimā'ca nīn namā'cnūcan. Ixtzī' ka'hua'cha tī ixnīnī't tanīmaka'tza' ixuanī't. Xmān chā'tin ixuanī't ixka'hua'cha. Līlhūhua' xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ixtatā'a'mā'nalh. ¹³ A'cxni' laktzī'lh tī tanīmaka'tza', Māpa'ksīni' lakalhu'manli ē huanilh:

—Jā cacalhua'nti.

¹⁴ Palaj tunca Jesús laktalacatzuna'jīlh ē xa'malh tū ixpūmā'lh. Tī ixtalē'mā'nalh tatāyalh. Jesús huanilh nīn:

—Ka'hua'cha, quit icuanīyān: ¡Catā'kaqui'!

¹⁵ Palaj tunca tā'kxpāquī'lh ē tahuī'lh tī ixnīnī'ttza' ē tzu-culh chihuīna'n. Jesús macamaxquī'lh ixtzī'. ¹⁶ A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', tachi'xcuui't tajīcua'nkō'lh ē tatzuculh talakachi'xcuui' Dios ē tahuanli:

—Tasu'yulh chā'tin ka'tla' a'kchihuīna' na quimpu'na'ī'tātca'n.

Nā tahuanli:

—Dios quincālakalhu'manān.

¹⁷ Calhāxcuuhālh nac Judea ē ixlacatzuna'jātna', ixlīpō'ktu taca'tzīlh tū tlhualh Jesús.

Ixlascujnī'n Juan Mā'kpaxīni' talaka'lh Jesús

Mt. 11:2-19

¹⁸ Ī'scujnu'nī'n Juan tamāca'tzīnīlh tū ixtlahuamā'lh Jesús. Palaj tunca cāta'sani'lh chā'tu' Ī'scujnu'nī'n ¹⁹ ē cāmacā'lh natakelhasqui'nī Jesús palh ixlicāna' xla' Cristo tī namin o palh nataka'lhī ā'chā'tin. ²⁰ Tzamā' chā'tu' ixlascujnī'n Juan talakmilh Jesús ē tahuanihl:

—Juan Mā'kpaxīni' quincātalakmacamin ē ū'tza' ca'tzīcu'tun palh ixlicāna' hui'x Cristo tī namin o palh na'icka'lhī'yāujcus ā'chā'tin.

²¹ Chū'tza' tzamā' puntzuna' Jesús cāmātzeyīlh lhūhua' ta'jatatlani'n ē cāmāxtuni'lh lhūhua' jā tzeya ū'ni'. Nā lhūhua' lakatzī'nī'n cāmālacahuānīlh. ²² Chuntza' cākelhtīlh Jesús:

—Cataspī'ttit ē nahuaniyā'tit Juan tū laktzī'nī'ta'ntit ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Nahuaniyā'tit chī lakatzī'nī'n talacahuāna'n ē nā lū'ntu'nunī'n tatāya ē tatlā'huan. Nā tī ixcāmasni'mā'lh ixquinī'tca'n, xlaca'n tatzeyanli. Tī jā ixtakexmata chuhua'j takexmata ē nā cāmālacastālancuanīcanī't tī ixtanīnī'tza'. Cāmāsu'yuni'can chī nacālimakapūtāxtūcan tī talīpuhuamā'nal. ²³ Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' chī Dios quimacamilh.

²⁴ A'cxni' ixta'a'nī't ixlascujnī'n Juan, Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuui't ixpālacata Juan ē cāhuanihl:

—A'cxni' quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't, ¿tīchu ixlaktzī'ncu'tunā'tit? ¿Ē ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin chī'xcu' tī hua'chī pūlactin pa'lhma' tū lacachiquilh ū'ni'? ²⁵ ¿Tū ixpālacata quīla'tit? Jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin chī'xcu' tī tzēhuani't lhakā'nani't. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tī pō'ktu quilhtamacuj tzēhuani't talhakā'nani't ē pō'ktu quilhtamacuj tapaxialhna'n, xlaca'n tahuī'lāna'lh na ixchicca'n lacricujnu'.

²⁶ ¿Tū ixpālacata quīla'tit nac cā'tzaya'nca tī'ya't? ¿Ē jā quīla'tit nalaktzī'nā'tit chā'tin a'kchihuīna'? Ixlicāna'. Ixlaktzī'ncu'tunā'tit chā'tin a'kchihuīna'. ²⁷ Huā'mā' a'kchihuīna' ixtacuhuīni' Juan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Juan:

Na'icmacā'n quina'kchihuīna' tī napūlani'yān nacāxmāpī' mintej.

²⁸ Iccāhuaniyān na ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuui't jā tī chā'tin a'kchihuīna' ā'chulā' xaka'tla' chī Juan Mā'kpaxīni'. Tī ā'chulā' xastancu jā Dios māpa'ksīni'nkō', xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā Juan.

²⁹ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ē mātā'jīni'nī'n tī Juan ixcāmā'kpaxīnī't, xlaca'n ixtalāhuani tze Dios ixpālacata tū ixcāhuani'nī't Juan. ³⁰ Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī jā ixcāmā'kpaxīnī't Juan, xlaca'n talakmaka'lh tū Dios ixcātlahuani'cu'tun. ³¹ Māpa'ksīni' huanli:

—¿Chī na'iccālīmālakchā'nīyāuj chi'xcuhuī'n tī tahuī'lāna'lh chuhua'j? ¿Chī tatasu'yu? ³² Tatasu'yu hua'chi lacstīn tī takamāna'mā'nalh nac lītamāuj. Ta'ta'sa ē tahuani ixtā'lacstīn: “A'cxni' quina'n icmakata'sauj līskoli', hui'xina'n jā lakatītīt ē jā tlītīt. A'cxni' icpīxtlī'uj chī iclīlīpuhuanui, hui'xina'n jā lakatītīt ē jā calhua'ntīt. ¿Tūchu lacasqui'nā'tit?” tahuān.

³³ Chuntza' līla'yā'tīt hui'xina'n. Hua'nā'tīt Juan Mā'kpaxīni' ka'lhī jā tzeya ū'ni' ixpālacata jā hua' pāntzīn ē jā ko'ta. ³⁴ Ā'līstān quit icmilh ē quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Quit icuā'yalh ē icua'lh xcān ē catūxcuhuālh quimālacnūni'ca. Hua'nā'tīt quit laka iclihuā'yan ē laka iclīko'tnūn, quit ixamigoca'n mātā'jīni'nīn ē tī jā tze. ³⁵ Tī ta'a'ka'ī', xlaca'n taca'tzī Dios macamilh Juan ē nā quit —huanli Jesús.

Jesús ixuī'lh na ixchic Simón tī fariseo

³⁶ Chā'tin fariseo ixtā'huā'yancu'tun Jesús. Jesús a'lh na ixchic ē tahuī'lh nac mesa. ³⁷ Tzamā' nac cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin puscāt tī jā lacatejtīn. A'cxni' ca'tzīlh Jesús ixa'nī't huā'yan na ixchic chā'tin fariseo, puscāt lē'lh a'ktin frasco aceite tū xamu'csu. ³⁸ Ixcalhuamā'lh ē a'cxni' tahuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús ē yujli ixlakaxta'jat na ixtujan. Ū'tza' līche'kē'lh ixtujan Jesús. Palaj tunca līmāscāquīlh ixya'j ē tantūmu'sulh ē lītlahualh aceite tū mu'csun.

³⁹ A'cxni' laktzī'lh huā'mā', fariseo tī ixtā'huā'yamā'lh Jesús, puhuanli: “Palh ixlīcāna' cahuālh huā'mā' chi'xcu' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't, ixca'tzīlh tīchu xla' ē tichūyā puscāt xa'malh. Ixca'tzīlh palh jā tzeya puscāt.” ⁴⁰ Palaj tunca Jesús huanilh fariseo:

—Simón, icuanicu'tunān a'ktin tachihuīn.

Fariseo kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', caquihua'ni'.

⁴¹ Jesús huanilh:

—Ixtahuī'lāna'lh chā'tu' chi'xcuhuī'n. Ixchā'tu'ca'n ixtamak-laclē'n chā'tin māsācua'nīni'. Chā'tin maklaclē'lh quinientos denarios (tū tumīn xala' makāstza'). Ā'chā'tin maklaclē'lh tu'pu'xamacāuj. ⁴² Xlaca'n jāla taxokolh, ē māsācua'nīni' cāmāspūtūnu'ni'lh ixchā'tu'ca'n. Chuhua'j caquihua'ni', ¿tīchu ā'chulā' napāxquī' chī ixchā'tu'ca'n?

⁴³ Simón kelhtīni'lh:

—Icpuhuan chi'xcu' tī ā'chulā' ixmaklaclē'nī't.

Jesús huanilh:

—Ixlīcāna'.

⁴⁴ Palaj tunca Jesús laktalakspi'tli puscāt ē huanilh Simón:

—¿Ē laktzī'na' huā'mā' puscāt? Ictanūlh na minchic ē jā quimaxqui'nī'ta' xcān na'iclīlakche'kē' quintujan. Huā'mā' puscāt quīlīlacmu'nulh ixlakaxta'jat na quintujan ē cālīmāscāquīlh ixya'j. ⁴⁵ Hui'x jā quimacamu'sunī'ta' a'cxni'

ictanūlh. Xla' jā jaxnī't chī quintantūmu'sumā'lh. ⁴⁶ Hui'x jā quilītlahua' aceite na quina'kxāk; xla' quilītantūtlahualh ixperfume. ⁴⁷ Ū'tza' iclīhuaniyān lhūhua' ixtapāxquī'n puscāt ē ū'tza' līmāsu'yu chī Dios mātza'nkēna'ni'nī'ttza' ixcuenta masqui lhūhua'. Tī laka pāxquī'nin māsū'yu lhūhua' ixcuenta cāmātza'nkēna'ni'lh.

⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh puscāt:

—Icmātza'nkēna'ni'yān mincuenta.

⁴⁹ Tī ixcā'invitarlīcanī't tatzuculh talāhuani:

—¿Tīchu huā'mā' chī'xcu' tī tzē cāmātza'nkēna'ni' quincuentaca'n?

⁵⁰ Jesús huanilh puscāt:

—Makapūtaxtūcanī'ta'tza' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Capit cā'tapāxuhuān.

8

Puscan tī tamaktāyalh Jesús

¹ Ā'līstān Jesús ixtētāxtumā'lh lalalhūhua' nac cā'lacchicni' ē nac ranchos. Ixmāsū'yutēlha ē ixcālītā'chihuīna'ntēlha chī Dios māpa'ksīni'nkō'. Kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ixtatā'a'mā'nalh.

² Nā ixtatā'a'mā'nalh ā'makapitzīn puscan tī ixcāmāxtuni'canī't jā tzeza ū'ni' ē tī ixcāmātzeyīcanī't ixta'jatatca'n. Na ixpu'na'ī'tātca'n ixa'mā'lh María tī ixlīkempātu' ixtacuhuīni' Magdalena. Ū'tza' tī cāmāxtuni'ca kelhatojon jā tzeza ū'ni'.

³ Nā ixtā'a'n Juana, ixpuscāt Chuza tī xapuxcu' ixtasācu' Herodes. Nā ixtatā'a'mā'nalh Susana ē lhūhua' ā'makapitzīn puscan tī ixtalīmaktāyanī't ixtumīnca'n.

Cha'nāna'

Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9

⁴ Xalanī'n lalalhūhua' cā'lacchicni' tataxtulh nataxexmata Jesús. A'cxni' tatalacxtimilh lhūhua' tachī'xcuhui't, cāhuanilh tū līca'tzīni'can. ⁵ Cāhuanilh:

—Chā'tin cha'nāna' taxtulh nacha'nan ixlīcha'nat. Līhuan ixmakahuanimā'lh ixlīcha'nat makapitzīn tayujli nac tej ē cālacchi'ntaca ē tasacua'lh spūnī'n. ⁶ Ā'makapitzīn tayujli na ixkelhni' chihuix jā xmān macsti'na'j ixka'lhī ti'ya't. A'cxni' pu'nli tzamā' līcha'nat jā maclalh xcān ē scācli ixpālacata jā pūlh mā'n ixka'lhī ti'ya't. ⁷ Ā'makapitzīn huampala tayujpālh nac cā'lhtucu'n ē jāla stacli ixpālacata tamā'ktzī'lh lhtucu'.

⁸ Ā'makapitzīn līcha'nat tayujli nac tze ti'ya't ē pu'nli. A'cxni' stacli, tahua'ca'lh. A'cxni' ī'ca, lhūhua' taxtulh xmān pūlactin līcha'nat tū ixmakahuanicanī't hasta a'ktin ciento tahua'ca'lh.

A'cxni' huankō'lh huā'mā' Jesús cāhuanilh palha':

—Palh kexpa'tā'tit, cuenta catlahua'tit.

Jesús līchihuīna'lh xmān tū līca'tzīni'can

Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12

⁹ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh tūchu huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun. ¹⁰ Cāhuanilh:

—Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n tū tatzē'knī't ixpālacata chī nala jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Ā'makapitzīn iccālīchihuīna'n xmān tū līca'tzīni'can. Chuntza' masqui takexmatli jā catitaca'tzīlh tū huanicu'tun, ē masqui talaktzī'n ē hua'chi jā talacahuāna'n.

Tū huanicu'tun huā'mā' tamāsu'yun

Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20

¹¹ Jesús cāhuanipālh:

—Huā'mā' tamāsu'yun huanicu'tun chuntza': līcha'nat, ū'tza' ixtachihuīn Dios; ¹² ē tej, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhuī't tī takexmata tachihuīn. Namin skāhuī'ni' ē nacāmāpātza'nkēnī ē jā catita'a'ka'ī'lh ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. ¹³ Tī'ya't nac cā'chihuixni', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't. Xlaca'n takexmata ē tapuhuan tze, ē talakatī. Jā makās ta'a'ka'ī'. A'cxni' jā cālaktzī'ncu'tuncan ixpālacata ixtachihuīn Dios, palaj natamakxteka.

¹⁴ 'Huā'mā' lhtucu', ū'tza' hua'chi ā'makapitzīn huampala tachi'xcuhuī't. Masqui takexmata tachihuīn, jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixtascujūtca'n ē ixtumīnca'n ē chī natalakastāna'n. Chuntza' jāla tzej tasca'ta. Ū'tza' hua'chi līcha'nat tū tamā'ktzī'lh lhtucu'. Jāla staca.

¹⁵ 'Tū yujli nac xatze tī'ya't, ū'tza' hua'chi tachi'xcuhuī't tī tzej takexmatli tachihuīn. Ta'a'ka'ī' ē takexmatni' ē tzeza chī'xcuhuī'n natahuan. Jā tamakxteka ixtachihuīn Dios.

Pūcās

Mr. 4:21-25

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī māpasī pūcās ē nahui'lī ixtampīn chā'xta. Ē nūn catihui'līca ixtampīn tama'. Namāhua'ca'can tālhmā'n ixpālacata tī tatanūmā'nalh natalaktzī'n. ¹⁷ Ixlīpō'ktu tū iccāmāsu'yuni'yān mina'cstuca'n, ā'līstān ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁸ 'Chuntza' tzej cakexpa'ttit ixpālacata tī tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, ū'tza' ā'chulā' naca'tzī; ē tī jā tzej a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' namāpātza'nkēnīcan tū kexmatli.

Ixtzī' ē ixtā'timīn Jesús

Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35

¹⁹ Palaj tunca tamīlh ixtzī' ē ixtā'timīn jā ixuī'lh Jesús ē jāla talaktalacatzuna'jīlh ixpālacata līlhūhua' tachi'xcuhuī't ixuī'lh.

²⁰ Huanica Jesús:

—Talayāna'lh mintzī' nac kēpūn ē mintā'timīn. Tatā'chihuīna'ncu'tunān.

²¹ Xla' cāhuanilh:

—Tī kexmata ixtachihuīn Dios ē mākentaxtū, ū'tza' quintzī' ē quintā'timīn.

Jesús cāmāca'cslīlh ū'ni' ē mar

Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41

²² Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Jesús cātā'tojōlh ī'scujnu'nī'n a'ktin nac barco. Cāhuanilh:

—Ca'auj tuntacut nac xcān.

Ta'a'lh.

²³ Līhuan ixtatacutmā'nalh, lhtatalh Jesús. Palaj tunca tzuculh ū'nun ē ixlītatzumamā'lhtza' xcān barco hasta ixtā'cnūmā'lhtza'. ²⁴ Palaj tunca ta'a'lh tamālakahuānīlh Jesús ē tahuanilh:

—¡Mākelhtahua'kē'ni'! ¡Icīcsua'mā'nauj!

Palaj tunca Jesús tā'kaquī'lh ē cālacaquilhnīlh ū'ni' ē ix-pupunu' xcān, ē taca'csnankō'lh.

²⁵ Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—¿Chī līla'tit? ¿Ē jā a'ka'ī'yā'tit?

Xlaca'n tajicua'nli ē talī'a'cnīlh ē talākelhasqui'nīlh:

—¿Tichūyā chī'xcu' huā'mā'? Hasta tzē cāmāpa'ksī ū'ni' ē xcān ē taxematnī'.

Chī'xcu' xala' nac Gadara tī lhūhua' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n

Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20

²⁶ Ā'līstān tachā'lh nac ti'ya't jā huanican Gadara. A'ntza' ix-tuntacut nac xcān ē na ixlaktza'j Galilea. ²⁷ A'cxni' Jesús tacutli nac barco, chā'tin chī'xcu' xala' a'ntza' laktalacatzuna'jīlh. Makās xla' ixcāka'lhī tū jā tzeya ū'nī'n. Jā maktin lhakā'lh ixlu'xu' ē jā tahuī'lh nac chic. Xmān nac lhu'cu' ixtahuī'la.

²⁸ A'cxni' chī'xcu' laktzī'lh Jesús, tatzokostani'lh na ixlacatīn ē ta'salh ē huanli:

—¿Tū ixpālacata ta'na' hui'x jā icuī'lh? Hui'x Jesús ī'Ska'ta' Dios xaka'tla'. ¿Ē mincuenta tū ictlahuamā'lh? Icsqui'ni'yān jā naquintimakapātīnīna'.

²⁹ Chuntza' huanilh ixpālacata Jesús ixmāpa'ksīmā'lh jā tzeya ū'ni' cataxtuni'lh. Maklhūhua' chī'palh jā tzeya ū'ni'. Ixlīmacachī'can cadenas ē nā ixlītantūchī'can cadenas ē xla' ixcālapu'xa. Jā tzeya ū'ni' makatzā'lalh nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

³⁰ Jesús kelhasqui'nīlh:

—¿Chī hua'ni'ca'na'?

Xla' kelhtīlh:

—Quihuanican Legión.

Chuntza' huanilh ixpālacata Legión huanicu'tun lhūhua', ē lhūhua' jā tzeya ū'nī'n ixtatanūni'nī't. ³¹ Huā'mā' jā tzeya ū'nī'n tasqui'ni'lh Jesús jā cacāmacā'lh nac pūpātīn. ³² Lhūhua' pa'xni'n ixtahuā'yamā'nalh na ixlacapūn sipej. Jā tzeya ū'nī'n tasqui'nli cacāmakxtekca natatanū na ixpūlacni'ca'n pa'xnī'n ē

Jesús cāmakxtekli. ³³ Palaj tunca jā tzeyā ū'nī'n tataxtunikō'lh chī'xcu' ē tapūlactojōlh na ixpūlacni'ca'n pa'xni'n. Xlaca'n tatamakjūlh nac cā'lacatampān ē tatamakahuasli ē tatojōcha' nac xcān ē tajicsua'kō'lh.

³⁴ A'cxni' maktaka'lhna'nī'n pa'xni' talaktzī'lh tū ixa'kspulanī't, tajicua'nli ē tatu'jnulh ē tamāca'tzīnīni'lh nac cā'lacchicni' ē ixlacatzuna'j huā'mā' cā'lacchicni'. ³⁵ Tachi'xcu'huī't tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaktzī'n tū ixa'kspulanī't.

A'cxni' tachā'lh jā ixuī'lh Jesús, talaktzī'lh chī'xcu' tī jātzā' ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. Ixcāmāxtuni'nī'ttza' jā tzeyā ū'nī'n ē chī'xcu' ixmālhekē'canī'ttza' ē ca'cs ixuī'lh lacatzuna'j ixtujan Jesús. Xlaca'n tajicua'nli. ³⁶ Tī ixtalaktzī'nī't tahuanilh chī ixlītzeyanī't chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'. ³⁷ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Gadara tatzuculh tasqui'ni' Jesús nataxtu a'ntza' ixpālacata tajicua'nli.

Chuntza' Jesús tojōlh nac barco ē a'lh. ³⁸ Masqui chī'xcu' tī ixtzeyanī'ttza' squi'ni'lh Jesús camakxtekli natā'a'n, Jesús māpa'ksīlh catahuī'lh ē huanilh:

³⁹ —Cataspi'tti na minchic. Nacāhua'ni'kō'ya' ka'tla' tū tlahuani'nī'ta'n Dios ē chī a'kspulanī'ta'n.

Chī'xcu' a'lh ē tzuculh līchiuīna'n tū ixtlahuani'nī't Jesús calhāxcu'huālh nac cā'lacchicni'.

Ixtzu'ma'jāt Jairo ē puscāt tī xa'malh ixlu'xu' Jesús

Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43

⁴⁰ A'cxni' Jesús taspī'tpāl, tachi'xcu'huī't talaktzī'lh ē tapāxuhualh ixpālacata ixlīpō'ktuca'n ixtaka'lhīmā'nalh. ⁴¹ Palaj tunca milh chā'tin chī'xcu', ixtacuhuīni' Jairo ē xapuxcu' ixuanī't na ixtemploca'n israelitas. Xla' tatzokostani'lh Jesús. Huanilh ca'a'lh na ixchic ⁴² ixpālacata xmān chā'tin ixtzu'ma'jāt ē ixnīmā'lh'tza'. Ixka'lhī chī a'kcāujtu' cā'ta. A'cxni' ixa'mā'lh Jesús na ixchic Jairo, līlhūhua' ixtastālani'mā'nalh hasta ixtalālacxquititēlha.

⁴³ Na ixpu'nanca'n ixa'mā'lh chā'tin puscāt tī ixta'jatatla. Ixka'lhī'tza' a'kcāujtu' cā'ta jāla ixcāsni' ixka'lhni'. Ī'sputni'kō'nī'ttza' ixtumīn tū ixlīxokolh doctornu'. Jā tī chā'tin mātzeyīlh. ⁴⁴ Xla' talacatzuna'jīlh na ixchakēn Jesús ē xa'malh ixquilhtūn ixlu'xu'. Palaj tunca cāsni'lh ixka'lhni'.

⁴⁵ Jesús kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu quixa'manī't?

Ixlīpō'ktuca'n tahuanli jā tī chā'tin. Pedro ē ā'makapitzīn tahuanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', līlhūhua' lītamacstī'li'ca'nī'ta' ē lālācxquitimā'ca ē hui'x kelhasqui'nīni'na': “¿Tī quixa'malh?”

⁴⁶ Jesús cāhuanilh:

—Icmakca'tzī catīhuā quixa'manī't ē iclīmātzeyīnī't quilitli'hui'qui.

⁴⁷ A'cxni' puscāt ca'tzīlh Jesús cuenta tlhualh xa'maca, īxpipitēlha lakmilh ē tatzokostalh na ixtujan Jesús. Huanilh na ixlacatīn ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't chī līxa'malh Jesús ē chuntza' palaj tunca ixtzeyanī't. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Quintzu'ma'jāt, tzeyanī'ta' hui'x ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'. Līpāxuhua capit.

⁴⁹ Ixchihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' chilh chā'tin xala' na ixchic Jairo xapuxcu' ixtemploca'n israelitas. Huanica Jairo:

—Mintzu'ma'jāt nīlhtza'. Jātza' camāmakchu'yi' Mākelhtahua'kē'ni'.

⁵⁰ A'cxni' Jesús kexmatli huā'mā', huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Mintzu'ma'jāt natzeyan, xmān ca'a'ka'i'.

⁵¹ A'cxni' chā'lh nac chic, Jesús jā makxtekli natā'tanū jā tī chā'tin, xmān Pedro ē Jacobo ē Juan ē ixtāta' ē ixtzī' tzu'ma'jāt. ⁵² Ixlīpō'ktuca'n ixtacalhuamā'nalh ē ixtata'samā'nalh ixpālacata tzu'ma'jāt. Jesús cāhuanilh:

—Jā cacalhua'ntit. Tzu'ma'jāt jā xanīn, xmān lhtatamā'lh.

⁵³ Xlaca'n talīlītzī'nli ixpālacata ixtaca'tzī ixnīnī'ttza'. ⁵⁴ Palaj tunca Jesús macachi'palh tzu'ma'jāt ē palha' huanilh:

—Tzu'ma'jāt, icuaniyān catā'kaqui'.

⁵⁵ Taspī'tli ixlīstacna' ē palaj tunca tā'kaqui'lh. Jesús māpa'ksīnī'lh camāhuī'ca. ⁵⁶ Ixtāta' ē ixtzī' talī'a'cnīlh ē Jesús cāmāpa'ksīlh jā tī chā'tin ixuanli tū ixa'kspulanī't.

9

Jesús cāmācā'lh ī'scujnu'nī'n nata'a'kchihuīna'n

Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13

¹ Jesús cātā'talacxtimīlh kelhacāujtu' ī'scujnu'nī'n ē cāmāxquī'lh lītli'hui'qui ē līmāpa'ksīn natamāxtu catūxcuhuālh jā tzeya ū'ni'. Nā cāmāxquī'lh lītli'hui'qui natamātzeyī ta'jatatlanī'n.

² Cāmācā'lh natahuan chī māpa'ksīnī'n Dios. ³ Cāhuanilh:

—Jā tū tilī'pinā'tit na mintejca'n, nūn mimpāla'cca'n nūn tumīn nūn mimpūtumīnca'n nūn pāntzīn. Jā catilī'pintit pūtu' mincamisaca'n, xmān pūtin. ⁴ Calhāhuālh nac chic jā nachipinā'tit a'ntza' natchokoyā'tit hasta a'cxni' nataxtuyā'tit tzamā' nac cā'lacchicni'. ⁵ Palh jā cāmānūyān na ixchicca'n, cataxtutit tzamā' nac cā'lacchicni'. A'cxni' nataxtuyā'tit, catincxtit mintujanca'n ē nayuja pokxni' ixlacatampūn mintujanca'n. Chuntza' nalīmāsu'yu'yā'tit xlaca'n natalē'n cuenta ixpālacata jā takexmatcu'tunli.

⁶ Palaj tunca tataxtulh scujnu'nī'n ē ta'lh calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni'. Tatā'chihuīna'nli ē tahaunilh chī nacālīmakapūtāxtūcan ē tamātzeyīlh ta'jatatlanī'n calhāxcuhuālh.

Chī nīlh Juan Mā'kpaxīni'

Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29

⁷ Gobernador Herodes māca'tzīnīca ixlīpō'ktu tū Jesús ixtlahuamā'lh. Jā ixca'tzī chī nalacpuhuan ixpālacata ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nalh Juan Mā'kpaxīni' ixlacastālancuana'nī't ixlacpu'na'i'tātca'n nīnī'n ē ixtahuan palhāsā' ū'tza' Jesús. ⁸ Ā'makapitzīn ixtalāhuanimā'nampālh Jesús ū'tza' Elías tī tasu'yulh. Ā'makapitzīn huampala ixtalāhuanimā'nalh chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' lacastālancuana'nli. ⁹ Herodes huanli:

—Quit icmā'a'cchu'cunīni'lh Juan. ¿Tīchu huā'mā' tī ixpālacata ickexmata lhūhua' catūhuālh?

Herodes ixlaktzī'ncu'tun Jesús.

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14

¹⁰ A'cxni' tataspi'tli apóstoles, tahuanilh Jesús tū ixtatlahuanī't. Palaj tunca Jesús cālē'lh ixlīmānca'n ē tatā'a'lh nac ā'latin cā'lacchicni' jā huanican Betsaida. ¹¹ A'cxni' tachi'xcuui't taca'tzīlh, tastālani'lh. Jesús cāhuanilh catatahuī'lh ē tzuculh cālītā'chihuīna'n ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Dios. Cāmātzeyīlh ta'jatatlani'n.

¹² A'cxni' ixkōtanūmā'lh'tza', talaktalacatzuna'jīlh Jesús kel-hacāujtu' scujnu'nī'n ē tahuanilh:

—Cacāmacapi tachi'xcuui't nata'a'n natatamāhua ixlīhua'ca'n nac cā'lacchicni' jā lacatzuna'j. Huā'tzā' jā hui'lāna'uj jā tū a'nan tū hua'can.

¹³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n cacāmāhuī'tit.

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Quina'n jā tū icka'lhīyāuj xmān macquitzis pāntzīn ē tantu' squi'ti' palh jā na'ica'nāuj na'ictamāhuayāuj. Ē lhūhua' xlaca'n.

¹⁴ Ixtahuī'lāna'lh hua'chi a'kquitzis mil chi'xcuui'n. Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Catatahuī'lh i'tātna' ciento.

¹⁵ Chuntza' tatlualh ē tatahuī'lakō'lh. ¹⁶ Palaj tunca Jesús cātayalh makquitzis pāntzīn ē tantu' squi'ti'. Talacayāualh nac a'kapūn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmāpitzini'lh ē cāmaxquī'lh ī'scujnu'nī'n natamāpitzini' na ixpū'nanca'n tachi'xcuui't. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tahuā'yalh ē taka'sli. A'cxni' tahuā'yankō'lh, apóstoles tasacli lhūhua' xalacpitzun. Tatzumalh pācāujtu' chā'xta tū quitāxtūlh.

Pedro līmāsu'yulh Jesús ū'tza' Cristo

Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29

¹⁸ Milh a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ixlīmān ixorarlīmā'lh Jesús. Ī'scujnu'nī'n lacatzuna'j tatahuī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Tachi'xcuhuī't, ¿chī tahuán quimpālacata?

¹⁹ Takelhtīlh:

—Makapitzīn tahuán palh hui'x Juan Mā'kpaxīni'.
Ā'makapitzīn tahuán palh hui'x Elías. Ā'makapitzīn huampala tahuán hui'x chā'tin a'kchihuīna' xala' makāstza' tī lacastālancuana'nī't.

²⁰ Palaj tunca cākelhasqui'nīlh:

—Ē hui'xina'n ¿chī hua'nā'tit tīchu quit?

Pedro kelhtīlh:

—Hui'x Cristo tī Dios macamilh.

Jesús māca'tzīnīni'lh chī nanī

Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1

²¹ Jesús cāmāpa'ksīlh jā catitahuánilh jā tī chā'tin palh ū'tza' Cristo tī ixka'lhīmā'ca. ²² Cāhuanilh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē ixlacasqui'nca naquimakapātīnīncan. Xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, xlaca'n naquintalakmaka'n ē naquintamaknī. Masqui naquimaknīcan, ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj na'iclacastālancuana'n.

²³ A'listān cāhuanilh ixlipō'ktuca'n:

—Palh catīxcuhuālh quintā'tapa'ksīcu'tun quit, jātza' la catilacapāstacli xmān tū ū'tza' lacasqui'n. Calīhui'līlh natlahua quilīmāpa'ksīn lakalī lakalī masqui capātīni'lh chuntza' chī quit na'icpātīni'n ē caquistālani'lh. ²⁴ Tī ta'a'kapūtaxtucu'tun tū natalipātīni'n quimpālacata, jā catitaka'lhīlh ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī natalipātīni'n masqui natanī quimpālacata, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

²⁵ Palh chā'tin chi'xcu' ixtlajakō'lh ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj, jā tū līmacuan huā'mā' palh jā ka'lhī ixlatamat tū jā catilakspuṭli. ²⁶ Palh chā'tin naquilīmāxana'n ē nalīmāxana'n quintachihuīn, ū'tza' na'iclimāxana'n a'cxni' na'icmin hua'chi Puxcu' ē na'icka'lhī ixlītlī'huī'qui quinTāta' Dios ē naquintatā'min ángeles tī tze. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Iccāhuanīyān tū ixlīcāna'. Tahui'lāna'lh huā'tzā' chuhua'j makapitzīn tī jā catitanīlh a'cxni' jāna'j natalaktzī'n ixlītlī'huī'qui Dios ē chī namāpa'ksīni'nkō'.

Xkakalh Jesús

Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8

²⁸ Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Jesús tahua'ca'lh a'ktin nac sipej natlahua oración. Tatā'a'lh Pedro ē Jacobo ē Juan.

²⁹ Līhuan ixtlahuamā'lh oración Jesús, xla' talakpalīlh ē xtum ixtasu'yu ixlacan. Stala'nka' huanli ixlu'xu' hasta xkakalh. ³⁰ Palaj tunca tatasu'yulh chā'tu' chi'xcuhuī'n ē ixtatā'chihuīna'mā'nal Jesús. Xlaca'n Moisés ē Elías tī makāstza' ixtanīnī't. ³¹ Cālītamacsti'li'lh taxkaket. Ixtatā'chihuīna'mā'nal

chī Jesús napātīni'n ē nanī nac Jerusalén. ³² Pedro ē tī cātā'a'lh masqui ixtalhtatacu'tun ixtalakahuahui'lāna'lh ē talaktzī'lh chī xkakah Jesús ē chā'tu' chi'xcuui'n ixtatā'yāna'lh.

³³ A'cxni' huā'mā' chi'xcuui'n ixtamakxtekmā'nalhtza' Jesús, Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', jxalitze hui'lāna'uj huā'tzā'! Na'ictlahuayāuj a'ktu'tun mū'xta'ka'; a'ktin mila' nahuan ē a'ktin ixla' Moisés ē a'ktin ixla' Elías.

Chuntza' huanli Pedro ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuan.

³⁴ Lihuan ixchihuīna'mā'lh, milh a'ktin poklhnu' ē cālītamacsti'li'lh. Tajicua'nli a'cxni' tamakca'tzīlh na ixpūlacni' poklhnu'. ³⁵ Palaj tunca takexmatli a'ktin tachihuīn nac poklhnu' ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' quiSka'ta' ē icpāxquī'. Cakexpa'tni'tit tū huan.

³⁶ A'cxni' huankō'lh tachihuīn, talaktzī'lh ixlīmān ixuī'lh Jesús. Ca'cs tatāyalh ē jā tī chā'tin tahuanilh tū ixtalaktzī'nī't.

Jesús mātzeyīlh chā'tin ka'hua'cha tī ixka'lhī jā tzeyā ū'ni'

Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29

³⁷ Ixlīlakalī huampala, a'cxni' tayujli nac sipej, līlhūhua' tachi'xcuui't talakapāxtokli Jesús. ³⁸ Palaj tunca chā'tin chi'xcu' na ixpu'na'i'tātca'n palha' huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', icsqui'ni'yān a'ktin talakalhu'mān. Capit laktzī'na' quinka'hua'cha, tzaj chā'tin icka'lhī.

³⁹ Chi'pa jā tzeyā ū'ni' ē makata'sa ē palha' xpipi ē kelhpupu. Māmakahuasī ē jāla makxteka. ⁴⁰ Iccāsqui'ni'lhtza' miscujnu'nī'n catamāxtuni'lh jā tzeyā ū'ni' ē jāla tamāxtuni'lh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—jHui'xina'n tachi'xcuui't jā tzej lacapāstacna'nā'tit ē jā a'ka'ī'yā'tit! ¿Hasta jā'cxni' na'iccātā'tahuī'layān ē jā nakexpatā'tit hui'xina'n? ¿Hasta jā'cxni' na'iccātāyani'yān? Calī'ta' huā'tzā' minka'hua'cha.

⁴² A'cxni' ka'hua'cha ixlaktalacatzuna'jīmā'lhtza', tzuculh xpipi ē paxnīni'n ē jā tzeyā ū'ni' māmakahuasīlh nac ti'ya't. Jesús lacaquilhnīlh jā tzeyā ū'ni'. Mātzeyīlh ka'hua'cha ē maxquī'pālh ixtāta'. ⁴³ Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh ixlīka'tla' Dios.

Jesús māca'tzīnīni'mpālīh chī nanī

Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32

Lihuan ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīlh tū Jesús tlahualh, xla' cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁴ —Tzej cakexpa'ttit ē jā tipātza'nkāyā'tit; quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē naquimacamāstā'can na ixmacanca'n tachi'xcuui't.

⁴⁵ Scujnu'nī'n jā takexmatli tū cāhuanilh ixpālacata xtum ixtalacapāstacmā'nalh. Jā ixtakelhasqui'nīcu'tun tū ixuanicu'tun ixpālacata ixtajicua'n.

Tī ā'chulā'ixlacasqui'nca

Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37

⁴⁶ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixpālacata tīchu xlaca'n ā'chulā'ixlacasqui'nca. ⁴⁷ Jesús ca'tzīlh chī ixtalacapāstacmā'nalh. Palaj tunca macachi'palh chā'tin ska'ta' ē yāhualh na ixpāxtūn ⁴⁸ ē cāhuanilh:

—Catīxcuhuālh tī quintā'tapa'ksī quit ē ū'tza' natalīpāxquī' chā'tin ska'ta' chī huā'mā' ka'hua'cha, ū'tza' lacxtim hua'chi quit quintapāxquī'lh. Catīxcuhuālh tī quintapāxquī', nā tapāxquī' tī quimacamilh ē jā xmān quit. Ū'tza' tī jā ka'tla' makca'tzī na mimpu'na'i'tātca'n, ū'tza' tī ka'tla' nalītaxtu na ixlacatīn Dios.

Tī quincāmaktāyayān

Mr. 9:38-40

⁴⁹ Palaj tunca Juan huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī ixcālītamakxtumā'lh jā tzeyā ū'nī'n milītlī'hui'qui. Icuānīnī'tauj jā'tza' catlahualh chuntza' ixpālacata jā quincātā'latlā'huanān quina'n.

⁵⁰ Jesús cāhuanilh:

—Jā tihua'nā'tit chuntza' ixpālacata tī jā quinquiclhaktzī'ca'n xla' quincāmaktāyayān.

Jesús cālacaquilhnīlh Jacobo ē Juan

⁵¹ A'cxni' ixmimā'lh quilhtamacuj a'cxni' Jesús ixa'lh nac a'kapūn, lihui'līlh na'a'n nac Jerusalén. ⁵² Cāmāpūlīlh ā'makapitzīn ī'scujnu'nī'n ē ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'. Ta'a'lh taputza jā natamakhtata. Cā'lacchicni' xala' nac Samaria, ⁵³ ē xalanī'n a'ntza' jā tamānūcu'tunli na ixchicca'n ixpālacata ixtasu'yu Jesús ixa'mā'lh nac Jerusalén. ⁵⁴ A'cxni' scujnu'nī'n Jacobo ē Juan talaktzī'lh huā'mā', tahuanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē lacasqui'na' na'icmāyujūyāuj macscut xala' nac a'kapūn natalīsputa xlaca'n chuntza' chī tlahualh a'kchihuīna' Elías?

⁵⁵ Palaj tunca Jesús cālaktalakspi'tli ē cālacaquilhnīlh. Huanli:

—Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit jā tze chī lacapāstacna'nā'tit.

⁵⁶ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē quit jā ictimilh na'iccāmālakspūtūkō' ixlatamatca'n tachi'xcuhuī't. Icmilh na'iccāmākapūtāxtū.

Palaj tunca ta'a'lh ā'lacatin nac cā'lacchicni'.

Tī tastālani'cu'tunli Jesús

Mt. 8:19-22

⁵⁷ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, chā'tin chi'xcu' huanilh Jesús:

—Quit na'icstālani'yān calhāxcuhuālh jā napina'.

⁵⁸ Jesús kelhtīlh:

—Tanqui'huī' taka'lhī ixlhu'cu'ca'n ē spūnī'n taka'lhī ixmāsekca'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē quit jā icka'lhī quinchic jā na'ic'htata.

⁵⁹ Jesús huanilh ā'chā'tin:

—Caquistāla'ni'.

Xla' kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimakxtekti na'ictahui'la na quinchic hasta a'cxni' namā'cnūcan quintāta'.

⁶⁰ Jesús kelhtīlh:

—Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' tzē natamā'cnū mintāta'. Hui'x capit ē cacāmāsu'yu'ni' tachi'xcu'huī't chī natalī'a'kapūtaxtu.

⁶¹ Palaj tunca huanipālh ā'chā'tin:

—Māpa'ksīni', icstālanī'cu'tunān, xmān pūla ica'ncu'tun na'iccāmāca'tzīnī na quinchic.

⁶² Jesús huanilh:

—Tī natzucu nalīscuja arado ē palh palaj natalakaspī'ta na ixchakēn, jā tze chī līscuja. Nā chuntza' jā minī'ni' palh hui'x natā'scuja Dios xpālacata taspi'tcu'tuna' na minchic.

10

Jesús cāmacā'lh tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huī'n

¹ Ā'līstān Māpa'ksīni' cālacsac'li tu'tumpu'xamacāuj chi'xcu'huī'n xtum huampala ē cāmacā'lh chā'tu'yūn. Ixtapūlanī' nac cā'lacchicni' ē calhāxcu'huālh ixa'mā'lh. ² Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Lhūhua' a'nan tī jāna'j ta'a'ka'ī' ē jā lhūhua' tī nacāmāsu'yuni' xlaca'n. Chuntza' chī a'cxni' lhūhua' la cuxi' ē jā tī tī ī'nin. Dios hua'chi ixtēcu' cuxi'. Ū'tza' nalīkelhasqui'nīyā'tit Dios cacāmacamilh chi'xcu'huī'n nacāmāsu'yuni'can tī jāna'j ta'a'ka'ī'. ³ Capintit ē cuenta catlahua'tit. Iccāmācā'nān hua'chi xalacstīn purecu' na ixlacpu'na'ī'tātca'n misinī'n. ⁴ Jā tilīpinā'tit nūn murralh, nūn pūtumīn, nūn cac'hi'. Jā titamakapalīyā'tit natā'chihuīna'nā'tit ā'chā'tin nac tej.

⁵ 'A'cxni' natanū'yā'tit a'ktin nac chic jā chipinā'tit, pūla nacāhuani'yā'tit: “Dios cacāsicua'lanātlahuan tī hui'lā'na'ntit huā'tzā' nac chic.” ⁶ Palh a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios nasicua'lanātlahua; ē palh jā a'nan tī ta'a'ka'ī', Dios jā catīcāsicua'lanātlahuālh. ⁷ Catahui'la'tit a'ktin nac chic ē tū nacātalakahui'līyān, nahua'yā'tit ē nako'tnu'nā'tit xpālacata tī scuja xla' nahuā'yan. Jā tilactā'kchokoyā'tit a'katunu' nac chic.

⁸ 'A'cxni' nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' jā nacātamānūyān nac chic, tū nacātalakahui'līyān nahua'yā'tit. ⁹ Nacāmātzeyīyā'tit tī tata'jatatla a'ntza' ē nacāhuani'yā'tit tachi'xcu'huī't: “Laktzī'mpā'na'ntit ixlītli'huī'qui Dios.” ¹⁰ Palh

nachipinā'tit a'ktin nac cā'lacchicni' ē palh jā tī lacasqui'n natachokoyā'tit, napimpalayā'tit nac tej ē nacāhuani'yā'tit:
 11 “Pokxni' xala' ā'tzā' tū quincātantūpasi'n'ta'n na'ictincxmaka'nāuj ē ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n lipinā'tit cuenta. Caca'tzītīt huā'mā', hui'xina'n laktzī'nī'ta'ntittza' chī Dios māpa'ksīni'n.”

12 'Iccāhuaniyān a'cxni' Dios nalaccāxtlahuakō', ā'chulā' nacāmakapātīnīn xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ē jā xalanī'n nac Sodoma.

Tī jā takexmatni'lh Jesús

Mt. 11:20-24

13 Jesús cāhuanipāl'h:

—¡Koxa tila'yā'tit hui'xina'n xalanī'n nac Corazín! ¡Koxa tila'yā'tit xalanī'n nac Betsaida! Nalīpuhuanā'tit ixpālacata jā a'ka'ītīt. Tlahuacanī't lī'a'cnīn na milacpu'na'ītātca'n. Palh ixcātlahuaca tzamā' lī'a'cnīn nac cā'lacchicni' Tiro ē nac Sidón, makāstza' ixtalakpalilh ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n ixtalhakā'lh xapūtze'nke ixlu'xu'ca'n ē ixcā'a'cpūmāhua'ca'ca lhca'ca'n ē chuntza' ixlītasu'yulh ixtalīpuhuātca'n ixpālacata tū jā tze tū tlahualh.

14 'A'cxni' Dios naputzāna'nīkō', ā'chulā' nacātamakapātīnīnān hui'xina'n ē jā xalanī'n nac Tiro ē nac Sidón. 15 Hui'xina'n xalanī'n nac Capernaum, ¿ē puhua'nā'tit palh napinā'tit nac a'kapūn ixpālacata tze hui'xina'n? Napinā'tit nac pūpātīn.

16 Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Tī cākexmatni'yān hui'xina'n, xla' naquinkexmatni'. Tī nacālakkama'nān hui'xina'n, chuntza' naquilakkama'n nā quit. Tī naquilakkama'n quit chuntza' nalakkama'n Dios ixpālacata ū'tza' tī quimacamilh.

Taquītaspi'tli tu'tumpu'xamacāuj chi'xcuhuī'n

17 Tu'tumpu'xamacāuj taquītaspi'tli cā'tapāxuhuān. Tahuanihlh:

—Māpa'ksīni', hasta jā tzeya ū'nī'n quincātalakachi'xcuhuī'n ixpālacata milīmāpa'ksīn.

18 Jesús cāhuanilh:

—Nā quit iclaktzī'lh a'cxni' skāhuī'ca skāhuī'ni'. Tasu'yulh hua'chi a'ktin makli'pit. 19 Iccāmaktaka'lhān ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzī'ca'n jāla caticāskāhuī'n. Iccāmaxquī'kō'nī'ta'ntza' lītli'huī'qui tū nalīskāhuī'yā'tit ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. 20 Jā calīpāxuhua'tit xmān ixpālacata jā tzeja ū'nī'n cātalakachi'xcuhuī'yān. Calīpāxuhua'tit ixpālacata a'ka'ītīt ē Dios cālakkapasān chī ixlacstīn.

Jesús pāxuhualh

Mt. 11:25-27; 13:16-17

21 Palaj tunca Jesús ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata Espiritu Santo ē Jesús orarlīlh:

—QuinTāta', hui'x māpa'ksīni'na' nac a'kapūn ē nac cāti'ya'tna'. Icmāxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata cāmāsu'yuni'nī'ta' tī tasca'tcu'tun ū'tza' tū ixcāmātzē'kni'nī'ta' tī lakskalalhna'. Ū'tza' tla'hua' chuntza' chī mintalacasqui'nīn.

22 Nā Jesús huanli:

—QuinTāta' quimacamaxquī'kō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan. Jā tī chā'tin ca'tzī chī ī'Ska'ta' Dios, xmān Dios xaTāta'. Jā tī chā'tin lakapasa Dios xaTāta' chī ī'Ska'ta'. Nā natalakapasa xlaca'n tī na'iccāmāsu'yuni'.

23 Palaj tunca talakspi'tli ē cāhuanilh ī'scujnu'nī'n xmān ixlīmānca'n:

—Līpāxuhua tī talaktzī'n tū hui'xina'n laktzī'nā'tit.

24 Iccāhuaniyān lhūhua' a'kchihuīna'nī'n ē ka'tla' xapuxcu' ixtalaktzī'ncu'tun huā'mā' tū hui'xina'n laktzī'nā'tit, ē jā talaktzī'lh. Ixtakexmatcu'tun tū kexpa'tā'tit, ē jā takexmatli.

Tzeya chi'xcu' xala' nac Samaria

25 Palaj tunca chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn tāyalh ē tā'chihuīna'nli Jesús nalīlaktzī'n. Kelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿tū na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

26 Jesús kelhtīlh:

—¿Tū tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés? ¿Chī līkēlhtahua'kaya'?

27 Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn kelhtīni'lh:

—“Calīpāxqui' Māpa'ksīni' tī minDios ixlīpō'ktu milīstacna' ē ixlīpō'ktu milītlī'hui'qui ē ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'. Cacāpāxqui' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mīna'cstu.”

28 Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tze chī kelhtīni'nī'ta'. Palh chuntza' natlahua'ya', naka'lhī'ya' milatamat tū jā catilakspu'tli.

29 Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ixlī'a'kapūtaxtūcu'tun tū kelhasqui'nīlh ē huanilh Jesús:

—¿Tīchu ā'makapitzīn tī na'iccāpāxquī'?

30 Kelhtīlh Jesús:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; taxtulh nac Jerusalén ē ixa'mā'lh nac Jericó. Ka'lhāna'nī'n tachi'palh ē tamakka'lhankō'lh hasta ixlū'xu' tū ī'lhakā'nī't. Tatucsli ē ta'a'lh. Xala'ca'lhtzincsnī' tamakxteklī. ³¹ Chuntza' a'kspulalh ixa'mā'lh nac tej chā'tin pālej. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', xmān makskāhuī'maka'lh. ³² Nā tētaxtulh chā'tin ixmaktaka'lhna' xaka'tla' templo. A'cxni' laktzī'lh chi'xcu', nā xla' stī'li'maka'lh.

³³ 'A'cxni' milh chā'tin samaritano, xla' laktzī'lh ē lakalhu'manli. ³⁴ Palaj tunca talacatzuna'jīlh chi'xcu' ē

līcu'chū'lh aceite jā ixtakāhuī'nī't. Hui'līni'lh venda. Palaj tunca kēhui'līlh ixburro tī ixtakāhuī'nī't ē lē'lh nac mesón ē a'ntza' maktaka'lhli. ³⁵ Ixlīlakalī xkakah' a'cxni' samaritano ixtaxtumā'lh, maxquī'lh tumīn ixtēcu' mesón ē huanilh: “Camaktaka'lhti huā'mā' takāhuī'n. Palh jā a'cchā'n tzamā' tumīn, na'icmaxquī'yān ixlakxoko a'cxni' na'icchimpala.”

³⁶ Jesús huanilh xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn:

—Chuhua'j caquihua'ni', ¿tichūyā chī'xcu' chī kelhatu'tun tī ā'chulā' pāxquī'lh takāhuī'n?

³⁷ Xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn huanli:

—Tī lakalhu'manli.

Jesús huanilh:

—Capit ē chuntza' catlahua'.

Jesús a'lh na ixchicca'n Marta ē María

³⁸ Jesús tēlh ixtej ē chā'lh a'ktin nac cā'lacchicni'. A'ntza' chā'tin puscāt tī ixuanican Marta mánūlh na ixchic. ³⁹ Marta ixka'lhī ixtā'tin tī ixuanican María. Xla' tahuī'lh na ixtujan Jesús nakexmata tū xla' ixmāsu'yumā'lh. ⁴⁰ Marta ixlītamakchuyīmā'lh ixpālacata ixka'lhī ixlītlahuat ē laktalacatzuna'jīlh Jesús ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā laktzī'na' quintā'tin quimakxtekni'kō' lītlahuat? Cahua'ni' caquimaktāyālh.

⁴¹ Jesús kelhtīlh:

—Marta, hui'x māmāchuyīnīna' ē lī'a'ktuyuna' lhūhua'.

⁴² Hui'lh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. María lacsacnī't tū ā'chulā' xatze ē jā tī chā'tin catimaktīlh.

11

Jesús quincāmāsu'yuni'yān chī na'orarlīyāuj

Mt. 6:9-15; 7:7-11

¹ A'ktin quilhtamacuj Jesús ixorarlīmā'lh. A'cxni' orarlīkō'lh, chā'tin ī'scujni' huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāscā'tūuj chī orarlīcan chuntza' chī cāmāscā'tīlh ī'scujnu'nī'n Juan Mā'kpaxīni'.

² Jesús cāhuanilh:

—A'cxni' orarlīyā'tit, chuntza' nahua'nā'tit:

QuinTāta'ca'n tī hui'lachi nac a'kapūn, calakachi'xcu'huī'ca'.

Camilh a'cxni' natzucuya' namāpa'ksīni'nkō'ya'.

Catlahuaca mintalacasqui'nīn huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī nac a'kapūn.

³ Caquilāmaxquī'uj quilīhua'tca'n tū na'icua'yāuj lakalī lakalī.

⁴ Caquilāmātza'nkēna'ni'uj quincuentaca'n ixpālacata nā quina'n iccāmātza'nkēna'ni'yāuj tī quincāquiclhaktzī'nān.

Jā camakxtekti tū naquincā'a'kspulayān naquincāmātlahuīyān tū jā tze.

⁵ Nā Jesús cāhuanilh:

—Nalīhui'līyāuj chā'tin chī hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minamigoca'n. I'tāt tzi'sa napina' na ixchic ē nahuani'ya: “Amigo, caquimpāhua'maxqui' mactu'tun pāntzīn. ⁶ Na'jtza' quilakchilh chā'tin quinamigo na quinchic ē jā tū icka'lhī tū na'ictā'hua'.” ⁷ Ē xla' na ixpūchakān chic nakelhtīyān: “Jā caquijicsmāhui'. Lacchahuayālh'tza' mākelhcha ē quilīpō'ktuca'n iclhtatamā'naujtza'. Jāla ictāquī' na'icmaxquī'yān tū quisqui'ni'ya'”, nahuaniyān minamigo.

⁸ 'Iccāhuaniyān masqui minamigo jā tāquī'cu'tunli namaxquī'yān catūhuālh, ixpālacata li'amigo hui'xina'n, xla' namaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'na'. Chuntza' jātza' jics catimāhui'.

⁹ 'Chuntza' iccāhuaniyān: Casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmaxquī'yān. Caputzatit tū Dios cāmaxquī'cu'tunān ē namaclayā'tit. Camacasā'na'ntit nac mākelhcha ē nacātamālaquī'ni'yān. ¹⁰ Chuntza' tī nasqui'n, xla' namaktīni'n; ē tī naputza tū Dios namaxquī', xla' namacla; ē tī namacasā'nan nac mākelhcha, namālaquī'ni'can.

¹¹ 'Hui'xina'n ka'lhīyā'tit milacstīnca'n. ¿Ē namaxquī'ya' chihuix minka'hua'cha a'cxni' squi'ni'yān pāntzīn? ¿Ē tze namaxquī'ya' a'ktin lūhua' palh squi'ni'yān squī'ti'? ¹² ¿Ē namaxquī'ya' a'ktin a'ca'cūlūtl palh squi'ni'yān ka'lhua'? ¹³ Hui'xina'n masqui jā tze ca'tzīyā'tit, tze namaxquī'yā'tit talakalhu'mān milacstīnca'n. Ā'chulā' minTāta'ca'n tī hui'lacha' nac a'kapūn nacāmaxquī' Espīritu Santo tī tasqui'ni'.

Huancan Jesús ixlīscuja ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'

Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27

¹⁴ Jesús ixmāxtuni'mā'lh chi'xcu' jā tzeya ū'ni' tū ixmakakō'ko'nī't. A'cxni' taxtulh jā tzeya ū'ni', tzētza' tzuculh chihuīna'n tī kō'ko' ixuanī't. Masqui tachi'xcu'huī't talī'a'cnīlh huā'mā', ¹⁵ makapitzīn tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' cālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú tī xapuxcu' jā tzeya ū'nī'n.

¹⁶ Ā'makapitzīn ixtalīlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixtasqui'ni' a'ktin lī'a'cnīn xala' nac a'kapūn. ¹⁷ Xla' ixca'tzītza' tū xlaca'n ixtalacpuhuan ē cāhuanilh:

—Palh māpa'ksīni'nī'n tatapitzī ē talātucsa, jāla tamāpa'ksīni'n makās. Natalāmālakspūtūkō'. Palh tamputin familia tatapitzī ē natalātucsa lītā'timīn, jā catitatāyani'lh. ¹⁸ Chuntza' palh tatapitzī xlaca'n tī tatapa'ksīni' skāhuī'ni' ē ixtā'lāquichlaktzī' nahuan, ¿chī nalīka'lhī ixlītlī'hui'qui skāhuī'ni'? Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata hui'xina'n quilāhuaniyāuj quit iclīmāxtulh

jā tzeya ū'ni' ixlītlī'hui'qui Beelzebú. ¹⁹ Palh quit iccālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Beelzebú, ¿tīchu ixlītlī'hui'qui taka'lhī xlaça'n tī tatapa'ksīni' hui'xina'n ē talīmāxtu jā tzeya ū'ni'? Chuntza' xlaça'n talīmāsu'yu jā ixlīcāna' tū quilālīmālacsu'yuyāuj. ²⁰ Quit iccālīmāxtu jā tzeya ū'nī'n ixlītlī'hui'qui Dios. Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun Dios cāmāsu'yuni'yān chī tzuculhtza' māpa'ksīni'n huā'tzā' nac cā'ti'ya'tna'.

²¹ 'A'cxni' maktaka'lmā'lh ixchic chā'tin chi'xcu' tī tli'hui'qui ē tī ka'lhī līcā'n tū nalīmaktāyacan, jā tū cati'a'kspulalh catūhuālh. ²² Palh namin ā'chā'tin ā'chulā' xatli'hui'qui, ū'tza' naskāhuī' ē namaktī ixlīcā'n tū līpāhuan ē namāpitzi tū namaktī.

²³ Tī jā quintapa'ksīni'cu'tun quit, ū'tza' quintā'lāquiclhaktzi'. Tī jā quintā'scuja, ū'tza' lactlahuana'n.

Jā tzeya ū'ni' quītaspi'tpāl

Mt. 12:43-45

²⁴ Jesús cāhuanipāl:

—A'cxni' chā'tin jā tzeya ū'ni' nataxtuni' chi'xcu', nalatā'kchoko jā cā'scahuahua ē naputza jā najaxa. A'cxni' jā namacla jā najaxa, napuhuan: “Na'ictaspi'tpala jā ictaxtukēnī'tancha'.”

²⁵ 'A'cxni' naquītaspi'ta, namacla chi'xcu' hua'chi a'ktin chic jā cā'huan ē tzej pa'lhnanca'nī't. ²⁶ Palaj tunca na'a'n nacātaya ā'kelhatojon jā tzeya ū'nī'n ā'chulā' xalīhua'ca'lhtza'. Ixlīpō'ktuca'n natatanū natatahui'la na ixpūlacni' chi'xcu'. Chuntza' ā'chulā' nalītahua'ca'ni' chi'xcu' ē jā a'cxni' ixka'lhī xmān chā'tin jā tzeya ū'ni'.

Ixlīcāna' tapāxuhuān

²⁷ A'cxni' Jesús ixcāhuanimā'lh huā'mā', chā'tin puscāt na ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcu'huī't ta'salh ē huanli:

—jīlīpāxuhua puscāt tī mālacatuncu'huī'n ē tī mātzi'quī'n!

²⁸ Jesús huanli:

—jīā'chulā' natalīpāxuhua tī takexmata tū Dios huan ē tatlahua!

Tachi'xcu'huī't tasqui'nli a'ktin lī'a'cnīn

Mt. 12:38-42; Mr. 8:12

²⁹ Tachi'xcu'huī't ā'chulā' talaktakēstokli Jesús ē xla' tzuculh chihuīna'n ē huanli:

—Hui'xina'n jā tze. Ū'tza' līsqui'nā'tit a'ktin lī'a'cnīn. Xmān nacāmāsu'yuni'yān lī'a'cnīn chī a'kspulalh Jonás. ³⁰ Tū a'kspulalh Jonás cāmāsu'yuni'lh ixlītlī'hui'qui Dios xalanī'n nac Nīnive. Nā chuntza' tū na'a'kspula Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmāsu'yuni'yān ixlītlī'hui'qui Dios. ³¹ Namin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't

xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ē reina tī ixmāpa'ksīni'n nac Sabá natāya ē nacālīmālacsu'yuyān. Nacālīmālacsu'yuyān ixpālacata xla' kexmatli tū huanli Salomón. Makat ixuanī't ixchic reina ē milh kexmata Salomón. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Salomón ē hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj.

³² 'Nā a'cxni' naputzāna'nīkō'can, xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Nínive natatāya ē nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n tī hui'lāna'ntit chuhua'j. Nacātalīmālacsu'yuyān ixpālacata xlaca'n talakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n a'cxni' milh Jonás ē lī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n jā lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' quit ica'kchihuīna'nli. Quit ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā Jonás.

Pūcās

Mt. 5:15; 6:22-23

³³ Jesús cāhuanipālh:

—Jā tī chā'tin namāpasī ixpūcās ē namātze'ka o nahui'lī ixtampīn cajón. Namāhua'ca' tālh mā'n ē chuntza' tī natatanū tze natalaktzī'n. ³⁴ Palh tzej a'ka'tī'ya' ē latlā'hua'na na ixtej Dios nalitaxtuya' hua'chi taxkaket tū cāmāxkakē ā'makapitzīn. ³⁵ Cuenta catlahua'tit ē jā natzucuya'tit lacapāstacā'tit tū jā tze, ixpālacata chuntza' jāla catitlahua'tit tū tze. ³⁶ Palh hui'x lacapāstaca' tū tze ē palh tlahua'ya' tū tze, chuntza' nala chī a'ktīn pūcās tū tzej māxkakē mintej.

Jesús cāmālacsu'yulh fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47

³⁷ A'cxni' Jesús chihuīna'nkō'lh, chā'tin fariseo huanilh catā'a'lh tā'huā'yan na ixchic. Jesús tanūlh ē tahuī'lh huā'yan. ³⁸ Fariseo lī'a'cnīlh chī Jesús jā makacha'ka'lh chī xlaca'n ixtalīsmānīnī't a'cxni' natahuā'yan. ³⁹ Māpa'ksīni' huanilh:

—Hui'xina'n fariseos hua'chi tī namakche'kē' vaso ē pulātu ē jā catipūche'kē'lh. Masqui tasu'yu'yā'tit tzeya chī'xcuhuī'n hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n ixpālacata tampī'lhīni'nā'tit ē tlahua'cu'tunā'tit tū jā tze. ⁴⁰ Jā kexpatcu'tunā'tit! ¿Ē jā ca'tzīyā'tit Dios cātlahuanī'ta'n hui'xina'n nalakachi'xcuhuī'yā'tit Dios? A'cxni' jā tze mintalacapāstacni'ca'n, jāla catilakachi'xcuhuī'tit. ⁴¹ Palh ixlīcāna' lakachi'xcuhuī'cu'tunā'tit Dios, ixlacasqui'nca xatze mintalacapāstacni'ca'n. Palh tze mintalacapāstacni'ca'n, ixlīpō'ktuca'n nacātalaktzī'nān lactze.

⁴² Hui'xina'n fariseos nalīpuhuanā'tit! Māstā'yā'tit macsti'na'j līhua't chī culāntu' ē chī ā'cunculim ē ā'makapitzīn līhua't tū ixla' Dios nahuan. Chuntza' tze. Masqui chuntza' tlahua'yā'tit, jātza' tasu'yu palh pāxqui'yā'tit Dios ē palh natlahua'yā'tit tū

lactze. Ixlacasqui'nca namakataxtüyā'tit tū ixla' Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū xatze ē napāxqui'yā'tit Dios.

43 ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n fariseos! Lacasqui'nā'tit natahui'la'yā'tit jā cātalaktzī'nān nac templo. Lacasqui'nā'tit cacātalakachi'xcuui'n a'cxni' pimpā'na'ntit nac tej.

44 ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tī laktza' li'a'kskāhuī'ni'nā'tit! Hui'xina'n hua'chi pūtā'cnūn tū jā tatasu'yu. Tachi'xcuui't tachi'nta ē jā taca'tzī. Chuntza' tatlahua tū jā tze chuntza' chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. Nā chuntza' hui'xina'n cāmātlahuanīyā'tit ā'makapitzīn chī cāmāsu'yuni'yā'tit. Xlaca'n jā taca'tzī palh talaclē'n —huanli Jesús.

45 Palaj tunca kelhtīlh chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmāpa'ksīn ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', a'cxni' chuntza' hua'na' huā'mā' quīlālacaquilhniyāj.

46 Jesús huanli:

—¡Nalīpuhuanā'tit nā hui'xina'n xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Lhūhua' tahui'lat mātlahuī'ni'nā'tit ē jātza' la mākentaxtūkō'can. Ū'tza' hua'chi ixcāmācu'quī'tit tū tzinca. Jā tī chā'tin tzē natāyani' ē hui'xina'n jā maktāyayā'tit.

47 ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n! Jā tze chī tlahua'yā'tit. Xmān cālakachi'xcuui'cu'tunā'tit tī tanīnī'ntza' a'kchihuīna'nī'n. Minapapana'ca'n tamaknīlh a'kchihuīna'ni'n ē 48 hui'xina'n tlaha'yā'tit ixpanteonca'n a'kchihuīna'ni'n tī cāmāknīcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n chī minapapana'ca'n, ē puhua'nā'tit tze tū tatlahualh xlaca'n.

49 Ū'tza' līchihuīna'nli Dios tī ixlicāna' ka'lhī talacapāstacni'. Huanli: “Na'iccāmacamini' a'kchihuīna'ni'n ē apóstoles. Nacāmāknīcan ā'makapitzīn ē nacāmākapātīnīncan ā'makapitzīn huampala.” 50 Chuntza' tachi'xcuui't tī tahui'lāna'lh chuhua'j, ū'tunu'n natalē'n cuenta ixpālacata ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'ni'n tī cāmāknīcanī't hasta a'cxni' ixlītucuni' cā'quīlhtamacuj. 51 Natzucucan nacākelhasqui'nīcan ixpālacata Abel ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'ni'n hasta Zacarías tī maknīca na ixlacatzuna'j templo ē pūmacamāstā'n. Ū'tza' iccāhuaniyān Dios nacākelhasqui'nīyān hui'xina'n huā'tzā' ixpālacata a'kchihuīna'ni'n tī cāmāknīcanī't.

52 ¡Nalīpuhuanā'tit hui'xina'n, mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn! Ixtachihuīn Dios hua'chi tanūmā'lh a'ktin nac chic. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit xallave chic. Jā tanūyā'tit ē jā cāmāxtekā'tit natatanū ā'makapitzīn.

53 A'cxni' Jesús cāhuanilh tzamā', mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos tasītzī'ni'lh Jesús. Tatzuculh takelhasqui'nī lhūhua' catūhuālh. 54 Ixtamaktaka'lh mā'nalh palh tzē ixtamaclani'lh tū ixtalīmālacsu'yulh.

12

Ti a'ktu' tlahua ixlacan

¹ Lihuan ixtatakēstokmā'nalh lhūhua' tachi'xcuui't hasta ix-talālacxquititza'. Jesús tzuculh cāhuani pūla ī'scuju'ni'n:

—Cuenta natlahua'yā'tit fariseos ixpālacata xlaca'n a'ktu' tatlahua ixlacanca'n. Jā titlahua'yā'tit chī xlaca'n.

² Catūhuālh tū tzē'kcanī't, ū'tza' nalaktzī'ncan. Tū tzē'kcanī'tcus, naca'tzīkō'can.

³ Chuntza' tū hui'xina'n huaninī'ta'ntit xmān chā'tin, ū'tza' nakexmatcan calhāxcuui'ālh. Tū tzē'k huanī'ta'ntit ixchakān nac chic, ū'tza' palha' nahuancan calhāxcuui'ālh nac kēpūn.

*Tīchu ixlacasqui'nca najicua'ni'can**Mt. 10:28-31*

⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Quinamigos, iccāhuaniyān jā tijicua'ni'yā'tit ti tamaknīni'n ē ā'līstān jāla tū ā'chulā' tatlahua. ⁵ Na'iccāhuaniyān tī najicua'ni'yā'tit: Cajicua'ni'tit Dios tī tzē nacāmālakspūtūkō'yān ē ā'līstān nacāmacā'nān nac pūpātīn. Ū'tza' calijicua'ni'tit Dios.

⁶ Jā tapalaxla' lakatin tantzicni'. Stā'can tanquitzis xmān a'ktu' tumīn. Dios jā cāpātza'nkā nūn lakatin xlaca'n.

⁷ Hui'xina'n hasta miya'jca'n cātapūlhekeni'nī'tan kenatunu'. Ū'tza' jā tilijicua'nā'tit; hui'xina'n ā'chulā' tapalaxla' ē jā tantzicni'.

*Calacan natahuan tatā'tapa'ksī Jesús**Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20*

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuaniyān catīxcuui'ālh tī nahuan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't: “Quit ictapa'ksīni' Cristo”, ē chuntza' nā quit na'icuan na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios: “Xla' quintapa'ksīni'” Quit Chī'xcu' xala' Tālh mā'n. ⁹ Palh catīxcuui'ālh naquinkelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't, nā quit na'ickelhtatzē'ka na ixlacatīnca'n ixāngeles Dios.

¹⁰ Tī cachīhuālh talīchihuīna'n Chī'xcu' xala' Tālh mā'n, tzē namātza'nkēna'ni'can. Tī tahuan jā tze tū tlahua Espīritu Santo, xlaca'n jāla caticāmātza'nkēna'ni'ca.

¹¹ A'cxni' nacātalē'nān na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu', jā catilī'a'ktuyuntit chī nakelhtīni'nā'tit.

¹² A'cxni' nachihuīna'nā'tit, Espīritu Santo nacāmāsu'yuni'yān chī nakelhtīni'nā'tit —huanli Jesús.

Chā'tin chī'xcu' tī rico

¹³ Chā'tin ixpu'na'i'tātca'n tachi'xcuui't huanilh Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', cahua'ni' quintā'tin caquimaxquī'lh tū quila' nahuan.

¹⁴ Jesús kelhtīlh:

—¿Tīchu quihui'līnī't quit hua'chi juez o tī māpitzī ti'ya't?

¹⁵ Nā huanli:

—Cuenta catlahua'tit. Jā tilakca'tzana'ntit catūhuālh xala'nac cā'quilhtamacuj tū jāla caticāmaxquī'n milatamatca'n.

¹⁶ Palaj tunca Jesús cālīmāsu'yuni'lh a'ktin tachihuīn ē cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chī'xcu'; rico ixuanī't. Ixmakanāna'n na ixti'ya't. ¹⁷ Xla' palaj tunca lacpuhuanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Jā icka'lhī jā na'icmāquī' lhūhua' quincuxi'. ¹⁸ Pūla na'iccāactlahua xalacsti'na'j ixpūtahuīlh quincuxi' ē na'ictlahua ā'chulā' xaka'tla' ē a'ntza' na'icmāquī'kō' quincuxi' ē ixlīpō'ktu tū icmakalalh. ¹⁹ A'cxni' na'icpuhuan quina'cstu: Chuhua'j icka'lhī lhūhua' tū icmakalalh tū naquīlīmacuani' ā'lhūhua' cā'ta. Chuhua'j na'icjaja ē na'icuā'yan ē na'icko'tnu'n ē na'icpāxuhua.” ²⁰ Dios huanilh: “Hui'x jā tze lacapāstacna'na'. Chuhua'j huā'mā' tzi'sa nanī'ya'. Tū māquī'nī'ta, ¿tīchu ixla' nahuan?” ²¹ Chuntza' na'a'kspula chā'tin chī'xcu' tī mākēstoka lhūhua' catūhuālh tū ixla'. Ixlīpō'ktu tū ka'lhī, jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios.

Dios cāmaktaka'ha ixlacstīn

Mt. 6:25-34

²² Ā'līstān Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Iccāhuaniyān. Jā tilī'a'ktuyunā'tit tū nahua'yā'tit ē tū nalhakā'yā'tit. ²³ Dios cāmaxquī'yān milatamatca'n ē mimacni'ca'n tū tzē nalīscujā'tit ē ā'chulā' nacāmaxquī'yān milīhua'tca'n ē milu'xu'ca'n. ²⁴ Cuenta cacātlahua'tit cha'kni'. Xlaca'n jā tacha'nāna'n ē nūn tamakanāna'n. Jā taka'lhī ixpūcuxi'ca'n ē Dios cāmāhuī'. Ā'chulā' tapalaxla' hui'xina'n ē jā tzamā' spūnī'n. ²⁵ Jā tī chā'tin chī hui'xina'n tzē ā'chulā' makās natahui'la masqui cali'a'ktuyunti. ²⁶ Palh chuntza' jāla natlahua'yā'tit, ¿tū ixpālacata lhūhua' tū li'a'ktuyunā'tit?

²⁷ Cuenta cacātlahua'tit xanatna' chī natalīstaca. Jā tascuja ē jā tatzapa' ixlu'xu'ca'n. Tzēhuanī't tastaca masqui jā tū tatlahua. Iccāhuaniyān rey Salomón jāla cāmālakchā'nī ixlītzēhuanī't xanat ē xla' rico ixuanī't. ²⁸ A'nan pa'lhma' nac cā'tacuxtu tū tzēhuanī't ē lakalī tū'xama'n nacā'ī'can ē nacālhcuycan. Dios cāmaktaka'ha ē cāmakastaca pa'lhma' tū palaj nascāca ē ā'chulā' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n. ¿Tū ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit huā'mā'? ²⁹ Chuntza' jā tilī'a'ktuyunā'tit ixpālacata tū nahua'yā'tit ē tū nalīko'tnu'nā'tit. ³⁰ Tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj xmān ū'tza' taputzatlā'huan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit chā'tin minTāta'ca'n nac a'kapūn ē xla' ca'tzi tū maclacasquī'nā'tit. ³¹ Xatze pūla caputzatit chī nalīkexpatni'yā'tit Dios xala' tālmā'n ē nā namaktīni'nā'tit tū maclacasquī'nā'tit.

Rico nahua'na' nac a'kapūn

Mt. 6:19-21

³² Jesús cāhuanipālh:

—Quilacstīn, jā cajicua'ntit. Masqui jā lhūhua' hui'xina'n, minTāta'ca'n nac a'kapūn lacasqui'n natapa'ksīni'yā'tit xla'.
³³ Castā'tit tū ka'lhī'yā'tit ē cacāmaxquī'tit tī tamaclacasqui'n. Chuntza' naka'lhī'yā'tit mimpūtumīnca'n tū jā maktin catimasli ē milīricujca'n nac a'kapūn ē jā maktin catisputli. A'ntza' jā catitanūlh ka'lhāna' ē nūn tū catilacua'lh. ³⁴ Jā huī'lh milīricujca'n, a'ntza' huī'lh mintalacapāstacni'ca'n.

Ixlacasqui'nca tacāxni'j natahui'la'yā'tit

³⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Cacāxtahui'la'tit. Camāpasītittza' mimpūcāscā'n. ³⁶ Hua'chi tasācua' cahuantit tī taka'lhīmā'nalhxpatronca'n tī a'nī't jā tamakaxtokmā'ca. A'cxni' nataspi'ta ē nalīmacasā'nan mākelhcha, lacasqui'n palaj camālaquī'ni'ca. ³⁷ Līpāxuhua tasācua' tī talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n. Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixpatronca'n nacāhuani catahui'lh ē nacāmāhuī'can. ³⁸ Masqui cachilh i'tāt tzī'sa o xkakanī'ttza', līpāxuhua tasācua' palh talakahuahui'lāna'lh a'cxni' nachin ixpatronca'n.

³⁹ 'Caca'tzītīt huā'mā'. Palh ixtēcu' chic ixca'tzīlh tūyā hora nachin ka'lhāna', ixlakahuantahui'lh ē jā ixtimakxtekli natanū ka'lhāna'. ⁴⁰ Nā hui'xina'n caskalalhtahui'la'tit. Namin Chi'xcu' xala' Tālmā'n a'cxni' jā ca'tzīyā'tit.

Xatze tasācua' ē tī jā xatze tasācua'

Mt. 24:45-51

⁴¹ Palaj tunca Pedro kelhasqui'nīlh:

—¿Ē quilālīmāsu'yuni'uj xmān quimpālacataca'n o ixlīpō'ktuca'n?

⁴² Jesús huanli:

—¿Chī huī'lh xatze tasācua' tī tzej kexmata? Xla' ū'tza' tī ixtēcu' chic namacamaxquī'tāquī' ixtasācua' ē xla' nacāmāhuī' ixtā'tasācua'n a'cxni' nalacchā'n hora. ⁴³ Līpāxuhua tasācua' palh mākentaxtūmā'lh ixtascujūt a'cxni' nataspi'ta ixpatrón. ⁴⁴ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Ixtēcu' chic namacamaxquī' huā'mā' tasācua' ixlīpō'ktu tū ka'lhī. ⁴⁵ Palh jā tze huā'mā' tasācua', xla' napuhuan natamakapalī ixpatrón. Chuntza' natzucu cālactucsā'makapitzīn tasācua'n ē natzucu nahuā'yan ē nako'ta ē naka'chī. ⁴⁶ Xamaktin nataspi'ta ixtēcu' chic. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jā tzeya tasācua' jā ka'lhīmā'lh ē jā ca'tzī. Ixtēcu' chic palha' namakapātīnīn tasācua' ē nacātā'pātīni'n xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'.

⁴⁷ 'Tasācua' tī ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē jā mākentaxtū ē jā lakachi'xcuhui', xla' maklhūhua' natucscan. ⁴⁸ Tī jā ca'tzī tū lacasqui'n ixpatrón ē masqui natlahua tū maclacasqui'n castigo, xla' jā maklhūhua' catihui'līni'ca. Palh jā lhūhua'

macamaxqui'can, xla' jā lhūhua' catisqui'ni'can. Tī lhūhua' macamaxqui'can, ā'chulā' lhūhua' nasqui'ni'can.

Jesús cāmakpitzilh tachi'xcuhuī't

Mt. 10:34-36

⁴⁹ Jesús cāhuanipālh:

—Quimpālacata quit jā lacxtim catihuantit. Makapitzīn natakexmatni' quintachihuīn ē ā'makapitzīn natalakmaka'n. Makapitzīn lacatancs natahuan ixlicāna' quintachihuīn ē ā'makapitzīn lacatancs natahuan jā ixlicāna'. Chuntza' calalh chuhua'j. ⁵⁰ Ixlacasqui'nca na'icpātīni'n. ¿Chī na'iclitāyani' hasta a'cxni' na'icmākentaxtū? ⁵¹ ¿Ē puhua'nā'tit icmilh ixpālacata lacxtim natahuan tachi'xcuhuī't? Iccāhuaniyān jā chuntza'. Na'iccāmāpitziyān. ⁵² Chuhua'j hasta kelhaquitzis xalanī'n a'ktin nac chic natatapāpitzī. Chā'tu'tun ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu', ē chā'tu' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n natahuan chā'tu'tun. ⁵³ Xatāta' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixka'hua'cha ē ka'hua'cha ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtāta'. Ixtzi' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzu'ma'jāt ē tzu'ma'jāt ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ixtzi'. Puscāt ē ixpuhuiti' natalāquiclhaktzi'n.

Jā ixtaca'tzī tū huanicu'tun lī'a'cnīn

Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13

⁵⁴ Nā Jesús cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

—A'cxni' hui'xina'n laktzī'nā'tit tā'kaquī'mā'cha' poklhnu' jā tā'cnū chi'chini', palaj tunca hua'nā'tit namin xcān. Ē chuntza' a'kspula. ⁵⁵ A'cxni' minācha' ū'ni' xala' nac sur, huancan nalhcācna'n. Ē chuntza' la. ⁵⁶ ¡Hui'xina'n tlaha'yā'tit a'ktu' milacanca'n! Tzē nahuanā'tit palh namin xcān o jā namin, xmān ixpālacata laktzī'nā'tit a'kapūn. ¿Tū ixpālacata jā cuenta tlaha'yā'tit tū a'kspulamā'lh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' laktzī'nā'tit lī'a'cnīn?

Calī'hui'li' natā'lācāxla'ya' mintā'lāquiclhaktzi'

Mt. 5:25-26

⁵⁷ Jesús cāhuanipālh:

—¿Tū ixpālacata jāla puhua'nā'tit palh catūhuālh tze o jā tze? ⁵⁸ Palh catūhuālh mālacapū'yān, calacapāstacti chī palaj nalitā'lācāxla'ya' līhuan jāna'j pinā'tit nac pūchihuīn ē chuntza' jā catilē'n na ixlcatīn juez. Palh nalē'nān na ixlcatīn juez, xla' namacamāstā'yān na ixmacan policia ē xlaca'n natamānūyān nac pūlāchī'n. ⁵⁹ Palh chuntza' na'a'kspulayān icuaniyān jā catitaxtu hasta jā naxokokō'ya' ixlīpō'ktu.

13

Ixlacasqui'nca nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n

¹ Tzamā' quilhtamacuj tamilh chi'xcu'huī'n. Ix-tahuanimā'nalh Jesús chī Pilato cāmāmāknīnīnī'lh makapitzīn chi'xcu'huī'n xalanī'n nac Galilea. Cāmāknīca a'cxni' ixtalīlakatāyamā'nalh Dios animalhna'. ² Jesús cāhuanilh:

—¿Ē puhua'nā'tit chuntza' cā'a'kspulanī't tzamā' chi'xcu'huī'n ixpālacata ā'chulā' ixtalāclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Galilea? ³ Iccāhuaniyān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpali'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā milīpō'ktuca'n nanīkō'yā'tit. ⁴ Kelhacāujtzayan tī tanīlh a'cxni' torre Siloé a'kā'lh ē cā'a'klhta'lalh, ¿ē puhua'nā'tit ā'chulā' ixtalāclē'n ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac Jerusalén? ⁵ Iccāhuani'yān jā chuntza'. Palh hui'xina'n jā nalakpali'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, nā nanī'yā'tit.

Xaqui'huī' higo tū jā ixka'lhī ixtahua'ca't

⁶ Palaj tunca Jesús cāhui'līnī'lh tzamā' tū talīca'tzīnī'lh ē cāhuanilh:

—Chā'tin chi'xcu' ixcha'nī't pūlactin xaqui'huī' higo na ixti'ya't. A'cxni' a'lh laktzī'n palh ixua'ca'lhtza', jā maclanī'lh ixtahua'ca't. ⁷ Palaj tunca huanilh ixtasācua': "A'ktu'tuntza' cā'ta icmakputza ixtahua'ca't huā'mā' qui'huī' ē jā tū icmaclanī't. Catanca'; xmān yālh. Jā tū līmacuan iccha'nli." ⁸ Tī ixmaktaka'lha ti'ya't kelhtīlh: "Camakxtekti xmān huā'mā' cā'ta. Na'iclakponkni' ti'ya't ē na'icmaka'ni' abono. ⁹ Palhāsā' natahua'ca' huā'mā' cā'ta. Palh jā tahua'ca'lh nahuan a'cxni' natancā'ya'."

Quilhtamacuj tū pūjaxcan Jesús mātzeyīlh chā'tin puscāt tī ā'clhchā'cupulu ixuanī't

¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, Jesús ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo. ¹¹ Ixuī'lh a'ntza' chā'tin puscāt tī ixta'jatatla a'kcāujtzayan cā'ta. Ixchi'panī't a'ktin jā tzeya ū'ni' ē ixmakata'jatatla ē ixtacupucsnī'ttza' ē jātza' la ixtā'klhsaja nūn macsti'na'j.

¹² Jesús, a'cxni' laktzī'lh puscāt, ta'sani'lh ē huanilh:

—Puscāt, tzeyanī'ta'tza'. Jātza' ka'lhī'ya' mintajatat.

¹³ Palaj tunca Jesús a'cpūhui'līlh ixmacan ē palaj tunca puscāt tastu'ncli ē tzuculh laktaquilhpūta Dios. ¹⁴ Xapuxcu' xala' nac templo sitzī'lh ixpālacata Jesús mātzeyīlh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan, ē cāhuanilh tachi'xcu'huī't:

—Xmān a'kchāxan quilhtamacuj nascujā'tit. Ē tzamā' quilhtamacuj a'cxni' cata'ntit tacu'chu'yā'tit ē jā a'cxni' jaxcan.

¹⁵ Palaj tunca Jesús kelhtīlh:

—¡Tlahua'yā'tit a'ktu' milacanca'n! ¿Ē jā catixcuttit mi-huācaxca'n o mimburoca'n tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē namāko'tniyā'tit? ¹⁶ Huā'mā' puscāt ī'xū'nātā'nat Abraham ē hua'chi līchī'huī'līlh skāhuī'ni' huā'mā' tajatat. Chuhua'j

a'kcāujtzayantza' cā'ta. ¿Ē jā tze ixmaktīca ixta'jatāt tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

¹⁷ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', cāmāmāxanī'lh tī ixtaquiclh-laktzī'n. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixtalīpāxuhua lī'a'cnīn tū tlahualh Jesús.

Xalīcha'nat mostaza

Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32

¹⁸ Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Chī hui'lh ixlīmāpa'ksīn Dios? ¿Chī na'iclimāsu'yu chī natalīlhūhua'n xlaca'n tī Dios cāmāpa'ksī? ¹⁹ Natalhūhua'n chuntza' chī staca a'ktin xalīcha'nat mostaza tū cha'nli chā'tin chī'xcu' nac ti'ya't. Lacstī'na'j tzamā' xalīcha'nat ē a'cxni' nastackō', hua'chi a'katin qui'hui' nahuan. A'cxni' ka'tla'tza' ē a'ntza' spūnī'n natatlahua ixmāsekca'n.

Levadura

Mt. 13:33

²⁰ Nā Jesús cāhuanilh:

—¿Chī na'iclimāsu'yu chī nalīstaca ixlīmāpa'ksīn Dios? ²¹ Ū'tza' hua'chi a'ktin levadura tū chā'tin puscāt nalītlahua maktu'tun xatapūlhcān harina ē namakxteka hasta nalaklhtāyakō' ixtasquit.

Xapītzuna'j mākelhcha

Mt. 7:13-14, 21-23

²² Jesús tayapālh ixtej nac Jerusalén. Ixtētaxtu nac cā'lacchicni' jā macstī'na'j ē jā laka'tla' ē ixmāsu'yu. ²³ Chā'tin kelhasqui'nīlh:

—¿Ē xmān makapitzīn nata'a'kapūtaxtu?

Jesús kelhtīlh:

²⁴ —Calīhui'lī'tit natanū'yā'tit xapītzuna'j xamākelhcha nac a'kapūn. Iccāhuaniyān lhūhua' nataputza chī natalitanūcu'tun ē jāla catitatanūlh. ²⁵ A'cxni' ixtēcu' chic namālacchahua, hui'xina'n tī yā'na'ntit nac kēpūn nalīmacasā'na'nā'tit mākelhcha. Nahua'nā'tit: “Caquilāmālaquīni'uj.” Xla' nacākelhtīyān: “Jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n.” ²⁶ Hui'xina'n naquilhtzucuyā'tit nahua'nā'tit: “Iccātā'huā'yanī'ta'n ē hui'x māsu'yu'nī'ta' na quincā'lacchicni'ca'n.” ²⁷ Xla' nacākelhtīyān: “Iccāhuaninī'ta'ntza' jā icca'tzī jā xalanī'n hui'xina'n. ¡Caquilātapānūni'uj! Hui'xina'n tlahua'yā'tit tū jā tze.” ²⁸ Chuntza' hui'xina'n nacalhua'nā'tit a'ntza' ē nalāmāxcani'yā'tit mintatzanca'n a'cxni' nalaktzī'nā'tit Abraham ē Isaac ē Jacob ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahui'lāna'ncha' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē hui'xina'n jā caticātamakxtekni' natanū'yā'tit.

²⁹ 'Nataminācha' tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuuhālh ē natahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ³⁰ Tzamā' quilhtamacuj

nacālakachi'xcuhuī'can xlaca'n tī jā ixlacasqui'nca chuhua'j; ē tī cālakachi'xcuhuī'cantza' chuhua'j ē ā'līstān jātza' caticālakachi'xcuhuī'ca —huanli Jesús.

Jesús līlīpuhuanli ixpālacata Jerusalén

Mt. 23:37-39

³¹ Chū ū'tza' tzamā' quilhtamacuj ā'makapitzīn fariseos talakchilh Jesús ē tahuaniilh:

—Cataxtu huā'tzā' ixpālacata Herodes maknīcu'tunān.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Calakpintit tzamā' chi'xcu' tī a'kskāhuī'nin ē nahuani'yā'tit: “Chuhua'j ē lakalī na'iccāmāxtukō' jā tzeya ū'ni'. É ā'nā na'iccāmātzeyī ta'jatatlani'n. Tū'xama'n na'ictlahuakō'.” ³³ Ixlacasqui'nca na'ica'n na quinte'j chuhua'j ē lakalī ē tū'xama'n ixpālacata jā minī'ni' calhāxcuhuāilh nanī chā'tin a'kchihuīna', xmān jā huanican nac Jerusalén.

³⁴ ꝑiccālakalhu'manān hui'xina'n xalanī'n nac Jerusalén! Hui'xina'n cāmaknīyā'tit a'kchihuīna'nī'n ē cācucta'layā'tit lacscujnī'n tī Dios cāmacamini'yan. Maklhūhua' xa'iccāmākēstokcu'tunān na'iccāmaktaka'lhān hua'chi xatzī' caxli cālīmātzē'ka ixpeken ixlacstīn ē jā lacasqui'ntit. ³⁵ Calaktzī'ntit hui'xina'n chī Dios makxteklītza' mincā'lacchicni'ca'n. Iccāhuaniyān jātza' quintilālaktzī'mpalayāuj hasta a'cxni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Sicua'lanātlahuanī't tī min ē ka'lhī ixlītli'hui'qui ē ixlīmāpa'ksīn Dios.”

14

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī cu'nli

¹ Milh a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan ē a'cxni' Jesús quīmakuā'yalh na ixchic chā'tin xapuxcu' fariseos. Ā'makapitzīn fariseos ixtamaktaka'lh mā'nalh. ² Nā ixuī'lh chā'tin chi'xcu' na ixlacatīn tī ixcu'nī't. ³ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē fariseos: —Ixlīmāpa'ksīn Moisés ꝑē makxteka namātzeyīcan chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁴ Xlaca'n ca'cs tatāyalh. Palaj tunca Jesús macachi'palh ta'jatatlani' ē mātzeyīlh ē huanilh ca'a'lh. ⁵ Cāhuanilh fariseos:

—Palh mimburoca'n o mihuācaxca'n nakōstojō xapūlh mā'n nac xcān, ꝑē jā palaj namācutuyā'tit masqui quilhtamacuj tū pūjaxcan?

⁶ Jā tū takelhtīni'lh.

Tī cā'invitarlīcanī't jā tamakaxtokmā'ca

⁷ A'cxni' Jesús laktzī'lh tī cā'invitarlīcanī't ē chī ixtaputzamā'nalh pūtahuī'lh tū ā'chulā' xatze, cāmaxquī'lh huā'mā' talacapāstacni':

8 —A'cxni' na'invitarlīca'na' jā tamakaxtokcan, jā titahui'la'ya' jā xatze pūtahuī'lh. Palhāsā' nachin ā'chā'tin tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē jā hui'x. 9 Tī invitarliyān nalaka'nān nahuanīyān: “Cama'xqui' mimpūtahuī'lh huā'mā' chā'tin tī ā'listān chilh.” Chuntza' līmāxana'tza' napina' natahui'la'ya' nac cā'chakēn. 10 A'cxni' na'invitarlīca'na', natahui'la'ya' nac cā'chakēn. A'cxni' namin tī invitarlīnī'ta'n nahuanīyān: “Cata't, catahui'la' nac mesa.” Chuntza' nalakachi'xcuui'ca'na' na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn jā tamakaxtokcan. 11 Tī ixa'cstu ka'tla' makca'tzī, ū'tza' namāmāxani'can. Tī jā ixa'cstu putza ixlīka'tla', ū'tza' nalakachi'xcuui'can.

12 Nā Jesús huanilh chi'xcu' tī ixinvitarlīnī't:

—A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani' o mintahua', jā nacā'invitarliya' xmān minamigos ē mintā'timīn ē mintalakapasnī'n ē lacricujnu'. Xlaca'n a'cxni' natatlahua ixcā'tani'ca'n, nā tzē nata'invitarliyān ē chuntza' naka'lhī'ya' ixlakxoko mincā'tani'. 13 A'cxni' natlahua'ya' mincā'tani', nacā'invitarliya' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n. 14 Chuntza' nalīpāxuhua'ya' ixpālacata xlaca'n jā tū catitamaxqui'n. Chuntza' naka'lhī'ya' mintatlaj a'cxni' natalacastālancuana'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios.

Xaka'tla' tahua'

15 A'cxni' takexmatli huā'mā', chā'tin tī ixuī'lh nac mesa huanilh Jesús:

—Līpāxuhua tī nahuā'yan jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

16 Palaj tunca Jesús kelhtilh:

—Chā'tin chi'xcu' hui'lilh a'ktin ka'tla' tahua' ē cā'invitarlīkō'lh lhūhua' tachi'xcuui't. 17 A'cxni' chā'lh hora tū pūhuā'yancan, cāmacā'lh ixtasācua' natamāca'tzīnīnī'n ē cāhuanilh tī ixcā'invitarlīnī't: “Cata'ntit. Cāxuī'lakō'tza' ixlīpō'ktu.” 18 Ixlīpō'ktuca'n tamacā'lh tachihuīn ixpālacata jāla ta'a'n. Chā'tin huanli: “Ā'cus ictamāhualh a'ktin ti'ya't ē ixlacasqui'nca na'ica'n na'iclaktzī'n. Icsqui'ni'yān naquimātza'nkēna'ni'ya' ixpālacata jāla icti'a'ncha'.” 19 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamāhualh tanquitzis par huācax ē ica'nā iccālaktzī'n palh tze tascuja. Icsqui'ni'yān a'ktin lītze caquimātza'nkēna'ni' ixpālacata jāla icti'a'ncha'.” 20 Chā'tin chihuīna'mpālh: “Ictamakaxtoklicus ē chuntza' jāla icti'a'ncha'.”

21 'A'cxni' taspī'tli tasācua', huanikō'lh ixpatrón chī a'kspulalh. Ixpatrón sītzi'lh ē huanilh ixtasācua': “Palaj capit xatej nac cā'lacchicni' ē cacālī'ta' tī lacxcamanīnī'n ē ta'jatatlani'n ē lū'ntu'nunī'n ē lakatzī'nī'n.” 22 A'mpālh ē ā'listān taspī'tpālh tasācua' ē huanli: “Ictlahualhtza' chuntza'

chī quihua'ni' ē huī'lhcus jā tahuil'acacn." ²³ Ixtēcu' huanilh ixtasācua': "Capit nac tej jā ā'chulā' makat ē cuesa nacālī'ta'na' ē natatzuma quinchic. ²⁴ Iccāhuaniyān jā tī chā'tin xlaca'n tī iccā'invitarlīh pūla natahua' quilihua't."

Tū ixlacasqui'nca ixpālacata tī nastālani' Cristo

²⁵ Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtastālani' Jesús, ē xla' cālaktalakspi'tli ē cāhuanilh:

²⁶ —Palh catīhuālh quintapa'ksīni'cu'tun quit ixlacasqui'nca ā'chulā' napāxquī' Dios ē jā ixtāta' ē ixtzī' ē ixpuscāt ē ixlacstīn ē ixtā'timīn ē hasta ixa'cstu. Palh jā chuntza', jāla quintitā'scuji. ²⁷ Tī jā pātīni'ncu'tun quimpālacata ē jā latahui'lacu'tun chī icuī'lh quit, jāla quintitā'scuji.

²⁸ Palh chā'tin chi'xcu' tlahuacu'tun a'ktin chic, pūla natlahua ixcuenta chī huanī't nalē'n tumīn. Chuntza' naca'tzī palh na'a'cchā'ni' tumīn tū nalitlahuakō'. ²⁹ Palh jā chuntza' natlahua, nasputa ixtumīn a'cxni' xmāncus xatantūn yālh. ³⁰ Ixlīpō'ktu tī natalaktzī'n, natalilītzī'n. Natahuan: "Huā'mā' chi'xcu' timātzuculh ixchic ē jā mā'ksputukō'lh."

³¹ 'Jā tī chā'tin rey tī jā pūla nalacapāstaca palh tzē naliskāhuī'lh a'kcāuj mil soldados ā'chā'tin rey ixtā'laquichlaktzi' tī ka'lhī a'kpu'xam mil. ³² Palh ca'tzī jāla catiskāhuī'lh ixtā'laquichlaktzi', namacā'n chā'tin lacscujni' natā'lācāxla a'cxni' makatcus mimā'cha'. ³³ Chuntza' palh hui'xina'n jā makxteku'tunā'tit ixlīpō'ktu tū milaca'n, jāla quiscujnu'nī'n catihuantit.

Matzat

Mt. 5:13; Mr. 9:50

³⁴ Jesús cāhuanipālh:

—Masqui tze matzat, palh jātza' sko'ko'xnin, ¿chī nalīmāsko'kō'nuncan? ³⁵ Jātza' tze. Xmāntza' namaka'ncan. Tī kexmata cuenta catlahualh.

15

Purecu' tū ixtza'nkānī't

Mt. 18:10-14

¹ Ixlīpō'ktuca'n tī mātā'jīni'nī'n līxokot ē tī jā lactze, xlaca'n talaktalacatzuna'jīlh Jesús natakexmata. ² Fariseos ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtalīchihuīna'n Jesús. Talāhuanilh:

—Huā'mā' chi'xcu' cātā'huā'yan tachi'xcu'huī't tī jā tze.

³ Palaj tunca Jesús cāhui'līni'lh huā'mā' tū līca'tzīni'can:

⁴ —Palh chā'tin chi'xcu' cāka'lhī a'ktin ciento purecu' ē palh namakatzā'nkā lakatin, ¿tū natlahua? Nacāmakxteka ā'makapitzīn noventa y nueve jā tahuā'yamā'nalh nac cā'seketni'. Na'a'n naputza purecu' tū makatzā'nkānī't.

Naputza hasta jā namacla. ⁵ A'cxni' namacla, napekxtūtahua'ca'līmin. ⁶ A'cxni' nachā'mpala na ixchic, nacāmākēstoka ixamigos ē tī lacatzuna'j tahuilāna'lh na ixchic. Nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuáj chuhua'j ixpālacata icmaclalh quimpurecu' tū ixtza'nkānī't.” ⁷ Iccāhuaniyān ā'chulā' naka'lhī tapāxuhuān nac a'kapūn ixpālacata chā'tin tī lakpalī ixtalacapāstacni' ē jā chī xanoventa y nueve tī tapuhuan lactzeya chi'xcu'huī'n. Xlaca'n jā tamakca'tzī palh ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n.

Tumīn tū tza'nkālh

⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh chā'tin puscāt ka'lhī pekcāuj moneda ē palh namakatza'nkā pektin, namāpasī ixpūcās ē napa'lhna'n ē tzej naputza hasta jā namacla. ⁹ A'cxni' namacla, nacāmākēstoka ixamigas ē tī lacatzuna'j tahuilāna'lh na ixchic, ē nacāhuani: “Caquilātā'pāxuhuáj ixpālacata icmaclalhtza' moneda tū xa'icmakatza'nkānī't.” ¹⁰ Iccāhuaniyān lacxtim natapāxuhua ángeles a'cxni' nalakpalī ixtalacapāstacni' chā'tin tī jā tze.

Ka'hua'cha tī pāxcat līlakō'lh ixtumīn

¹¹ Nā Jesús huanli:

—Chā'tin chi'xcu' ixka'lhī chā'tu' ixcamana'. ¹² Xastancu huanilh ixtāta': “Tāta', caquima'xqui' chuhua'j tū quila' nahuan.” Xatāta' cāmāpitzini'lh ixherenciaca'n. ¹³ Jā makās xastancu mākēstokkō'lh ixtamacatzucun ē a'lh makat ā'lacatin cā'lacchicni'. A'ntza' pāxcat līlakō'lh ixtumīn.

¹⁴ A'cxni' ixmakasputkō'nī'ttza' ixtumīn, lakmilh a'ktin tatzi'ncstat tzamā' nac cā'lacchicni' ē xla' tzuculh tzi'nca. ¹⁵ Palaj tunca a'lh putza jā namakscuja. Chā'tin chi'xcu' xala' nac cā'lacchicni' macā'lh nacāmaktaka'lha pa'xnī'n. ¹⁶ Tihua'cu'tunli tū ixcāmāhuī'mā'lh pa'xni', ē jā tī chā'tin ixmaxquī' tū nahua'.

¹⁷ Palaj tunca tzuculh lacapāstaca: “Chī kelhalā't tasācua' na ixchic quintāta' jā tahuā'yamā'nalh ē cāquītāxtūnī' ē quit ictzi'ncsnīmā'lh huā'tzā'. ¹⁸ Na'iclaka'mpala quintāta' ē na'icuanī: Tāta', ictlahuani'nī'ta'n tū jā tze ē nā ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios. ¹⁹ Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha. Caquilīmāxtu hua'chi chā'tin mintasācua'.” ²⁰ Palaj tunca tayalh ixtej nalaka'n ixtāta'.

'A'cxni' makatcus ixa'mā'cha' na ixchic, ixtāta' laktzī'lh ē lakapasli ē lakalhu'manli. Tu'jnun a'lh lakapāxtoka ixka'hua'cha ē skōkalh ē mu'sulh. ²¹ Palaj tunca ixka'hua'cha huanilh: “Tāta', ictlahuani't tū jā tze na ixlacatīn Dios ē na milacatīn. Jātza' minī'ni' naquihuani'ya' palh quit minka'hua'cha.”

22 'Masqui chuntza' huanilh ka'hua'cha, xatāta' cāhuanilh ixtasācua'n: "Calīta'ntit pūtin xasāsti' lu'xu' ē camālhekē'tit huā'mā' quinka'hua'cha. Camāmakanū'tit tū nalītasu'yu quinka'hua'cha ē camātūnū'tit ixcaclhī'. 23 Calīta'ntit huācax tū xako'ntīntza' ē camaknī'tit. Natlahuayāuj a'ktin cā'tani' ē nahuā'yanāuj. 24 Hua'chī xanīntza' ixuanī't huā'mā' quinka'hua'cha ē lacastālancuana'nī't. Ixtza'nkānī'ttza' ē icmaclapāl'h." Ū'tza' lī'a'nal'h tapāxuhuān.

25 'Tzamā' quilhtamacuj xapuxcu' ixka'hua'cha ixa'nī't scuja. A'cxni' ixmimā'lh na ixchīc, kexmatli chī ī'sla'knamā'ca ē ixtlī'mā'ca. 26 Palaj tunca ta'sani'lh chā'tin tasācua' ē kelhasqui'nīlh tūchu lamā'lh. 27 Xla' kelhtilh: "Mat milh mistancu. Mintāta' māmaknīnī'lh xako'ntīn huācax ixpālacata tze chilh ē jā ta'jatatla."

28 'Xapuxcu' sītzi'lh ē jā ixtanūcu'tun. Ixtāta' taxtulh ē huanilh catanūlh. 29 Xla' huanilh ixtāta': "Hui'x ca'tzīya' lhūhua'tza' cā'ta ictā'scujnī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj ickexmatnī'nī'ta'n. Jā maktin quimaxquī'nī'ta'n nūn lakatin xaska'ta' chivo na'iccālītā'pāxuhua quinamigos. 30 Chuhua'j ixpālacata chilh huā'mā' minka'hua'cha tī pāxcat cātā'līlakō'lh mintumīn tī jā tzeya puscan ē hui'x māmaknīnī'nī'ta' xako'ntīn huācax."

31 'Palaj tunca xatāta' huanilh: "Hui'x quinka'hua'cha ē hui'x pō'ktu quilhtamacuj quintā'hui'la', ē ixlīpō'ktu tū icka'lhī pō'ktu mila'. 32 Chuhua'j ixlacasqui'nca natlahuayāuj cā'tani' napāxuhuayāuj ixpālacata mistancu hua'chī xanīntza' ixuanī't ē lacastālancuana'mpāl'h. Hua'chī ixtza'nkānī'ttza' ē chuhua'j icmaclapāl'h."

16

Chā'tin xapuxcu' tasācua' tī skalalh ixuī'lh

1 Nā Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ixuī'lh chā'tin patrón; rico ixuanī't. Ixka'lhī chā'tin xapuxcu' ixtasācua'. Mālacsu'yuca tzamā' xapuxcu' tasācua' chī pāxcat ixlīlani'mā'lh ixtumīn. 2 Palaj tunca ixpatrón māta'satīnīnī'lh ē huanilh: "¿Chī quilīhuanimā'ca tzamā' tachihuīn tū mimpālacata? Caquimāsu'yuni' tū icmacamaxquī'nī'ta'n. Jātza' quintitā'scujti chī xapuxcu' tasācua'."

3 'Xapuxcu' tasācua' tahuī'lh ē tzuculh lacapāstaca: "¿Tūchu na'ictlahua chuhua'j ixpālacata quimpatrón quimaktīlh quintascujūt? Jā tli'hui'qui quit ē jāla ca'ictiscujli nac cā'tacuxtu, ē icmāxana'n na'icsqui'nīhuā'yan. 4 Quit icka'lhī quintalacapāstacni' ē chuntza' tzē na'icchā'n a'ktin nac chic na'icūā'yan a'cxni' jā tū icka'lhī quintascujūt."

⁵ 'Chuntza' chā'tunu' cāmāta'satīnīni'lh tī ixtamaklaclē'n ixpatrón. Tī chā'lh pūla kelhasqui'nīlh: "¿Chī huanī't laclīpini'ya' quimpatrón?" ⁶ Xla' kelhtīlh: "Icmaklaclē'n a'ktin ciento barriles aceite." Palaj tunca xapuxcu' tasācua' huanīlh: "Ā' huī'lh minca'psnap. Palaj tunca catahui'la' ē catlahua'pala' ā'a'ktin xmān cincuenta." ⁷ Ā'līstān kelhasqui'nīlh ā'chā'tin: "¿Ē hui'x, chī huanī't laclīpini'ya'?" Huanīlh: "A'ktin ciento cuartillo trigo." Palaj tunca huanīlh: "Ā' huī'lh minca'psnap. Catlahua'pala' ā'a'ktin xmān ochenta."

⁸ 'Ixpatrón puhuanli xapuxcu' tasācua' skalalh huanli chī tlahualh. Chuntza' tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj laskalalhna' chī natatlahua ixnegocioca'n. Ā'chulā' skalalhna' xlaca'n ē jā tī ta'a'ka'īni' ixtachihuīn Dios.

⁹ 'Quit iccāhuaniyān: Nacālīmaktāyayā'tit mintumīnca'n tī jā tū taka'lhī. Chuntza' a'cxni' nanī'yā'tit ē jāla catilī'pintit mintumīnca'n, nacātāmānūyān jā pō'ktu natahui'la'yā'tit.

¹⁰ 'Tī tzej namaktaka'lha macsti'na'j tū macamaxqui'can, nā tzej namaktaka'lha lhūhua' palh namacamaxqui'can. Tī jā tzej namākentaxtū ixtascujūt tū jā ixlacasqui'nca, xla' jāla catimākentaxtūlh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹¹ Palh jāla cātamacamaxqui'yān tū xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿chī nacātālīmacamaxqui'yān tū ixla' Dios? ¹² Palh jā maktaka'lhā'tit tū cātamacamaxqui'yān hui'xina'n, jā caticātamacaxqui'n tū milaca'n nahuan.

¹³ 'Jā tī chā'tin tasācua' tzē nacātā'scuja chā'tu' ixpatrón. Chā'tin napāxqui' ē ā'chā'tin jā catilaktzī'ncu'tunli. Nakexmatni' chā'tin ē nalakmaka'n ā'chā'tin. Nā chuntza' hui'xina'n jāla nalīpāhua'nā'tit Dios palh nalīpāhua'nā'tit mintumīnca'n.

¹⁴ Fariseos tī ixtapāxqui' ixtumīnca'n ixtakexmatmā'nalh ixlīpō'ktu huā'mā' ē ixtalīlītzī'mā'nalh Jesús. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanīlh:

—Masqui hui'xina'n lacasqui'nā'tit tachi'xcuui't natapuhuan lactze hui'xina'n, Dios cālakapasni'yān milīstacna'ca'n. Masqui cā'a'kskāhuī'yā'tit chi'xcuui'n ē chuntza' xlaca'n cātalakachi'xcuui'yān, Dios lakmaka'n tū tachi'xcuui't tapuhuan ā'chulā' ka'lhī ixtapalh.

Ixlīmāpa'ksīn Moisés ē chī Dios māpa'ksīni'nkō'

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ixuī'lh ixlīmāpa'ksīn Moisés hasta a'cxni' ixlatlā'huan Juan Mā'kpaxīni', ē ū'tza' lacxtim chī tamāsu'yulh a'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j talīchihuīna'n xatze tachihuīn ixpālacata chī Dios māpa'ksīni'nkō' ē ixlīpō'ktu tatanūcu'tun.

¹⁷ 'Jicslīhua' namālakspūtūcan a'kapūn ē ti'ya't, ē ā'chulā' jicslīhua' nalakpalīcan ixtachihuīn Dios. Jā catilakpalīca nūn macsti'na'j.

Jesús māsu'yulh ixpālacata makxtekan puscāt

Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12

¹⁸ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Palh chā'tin chi'xcu' namakxteka ixpuscāt ē natā'tamakaxtoka ā'chā'tin, xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios. Tī tā'tamakaxtoka chā'tin puscāt tī makxtekanī'ttza', nā xla' ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n na ixlacatīn Dios.

Lázaro ē chi'xcu' tī rico ixuanī't

¹⁹ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu'; rico ixuanī't. Ixlhakā' ixlu'xu' xalactze. Lakaliyān ixtlahua cā'tani'. ²⁰ Nā ixuī'lh ā'chā'tin chi'xcu'; ixtacuhuīni' Lázaro. Lhūhua' ixka'lhī ixmactzi'tzi'. Ixtahui'la ī'squi'nīhuā'yan na ixtanquilhtīn rico. ²¹ Xla' ixlīka'scu'tun xalacpitzun pāntzīn tū ixyuja na ixmesa rico. Chichi'n ixtasnakani' ixtzi'tzi'.

²² 'Milh a'ktin quilhtamacuj ē Lázaro nīlh, ē ángeles talē'lh nac a'kapūn. Nā a'ntza' ixuī'lh Abraham. Nā rico nīlh ē mā'cnūca.

²³ 'A'cxni' ixpātīni'mā'lh rico nac pūpātīn, talacayāhualh ē cālaktzī'lh Abraham ē Lázaro ixchā'tu'ca'n. ²⁴ Palaj tunca ta'salh ē huanli: “Quintāta' Abraham, caquilakalhu'ma'nti ē cama'cata' Lázaro camojōlh nac xcān kentīn ixmakaspulh ē camāske'hui'huī'lh quisī'ma'kā' ixpālacata icpātīni'mā'lh na ipxu'nan lamana'.”

²⁵ 'Abraham huanilh: “Quinka'hua'cha, calacapāstacti chī tzej ixlapā't na milatamat ē Lázaro jā tze ixlamā'lh. Chuhua'j xla' pāxuhuamā'lh huā'tzā' ē hui'x pātīni'mpāt' a'ntza'. ²⁶ Nā huī'lh a'ktin ka'tla' pūlhu'cu' tū quincāmāpāpitziyān. Chuntza' tī ta'a'ncu'tun a'ntza' jāla catita'a'lh ē nūn xalanī'n a'ntza' jāla catitamilh huā'tzā'.”

²⁷ 'Palaj tunca rico huanli: “Quintāta' Abraham, icsqui'ni'yān cama'capi Lázaro na ixchic quintāta' ²⁸ nacāhuani kelhaquitzis quintā'timīn tī tahui'lāna'ncha'cus. Chuntza' xlaca'n jā catitamilh huā'tzā' nac pūpātīn.”

²⁹ 'Abraham huanilh: “Xlaca'n taka'lhītza' tū tzo'kli Moisés ē profetas. Cuenta catatlahualh ū'tza'.” ³⁰ Rico kelhtīni'lh: “Ixlicāna'. Ū'tza' icca'tzītza'. Masqui chuntza' icca'tzi, icpuhuan palh ixcālaka'lh chā'tin tī nīnī'ttza', ixtalakpalīlh ixtalacapāstacni'ca'n.” ³¹ Abraham huanilh: “Palh jā cuenta tatlahua tū tzo'kli Moisés ē profetas, jā catita'a'ka'ī'lh masqui ixcālaka'lh chā'tin tī lacastālancuana'nī'ttza' na cā'līnī'n.”

17

Pō'ktu quilhtamacuj huī'lh tī jā lactze

Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42

¹ Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Masqui pō'ktu huī'lh tū nacāmāmakahuasī tachi'xcuui't, koxa titala xlaca'n tī tamāmakahuasī ā'makapitzīn ē tamātlahuī tū jā tze. ²Xatze ixpīxchī'hua'ca'ca a'ktin chihuix ē ixmacā'nca nac mar, ē jā ixmāmakahuasīlh jā tī chā'tin tī tzucumā'lhcus a'ka'ī'. ³Cuenta catlahua'tit.

'Palh mintā'tin tlahuani'nī'ta'n tū jā tze, nalacaquilhnī'ya'. Palh xla' lacpuhuan jā tze tū tlahualh, namātza'nkēna'ni'ya'.

⁴Namātza'nkēna'ni'ya' masqui a'ktin quilhtamacuj maktojon catlahualh tū jā tze ē maktojon nalakminān nahuaniyān: “Jā tze quit tū ictlahuani', ē jātza' ā'maktin ictitlahualh.”

Tī ta'a'ka'ī' taka'lhī līmāpa'ksīn

⁵Ixapóstoles tahuanilh Jesús:

—Caquilāmaktāyauj ē ā'chulā' na'ica'ka'ī'yāuj.

⁶Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Palh ixa'ka'ī'tit, masqui macsti'na'j, ixua'ni'tit huā'yālh qui'hui': “Catapu'lu' ē capit catacha'nti nac mar.” Chuntza' qui'hui' ixtlahualh.

Ixtascujūt tī tasācua'

⁷Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'x ixka'lhīya' chā'tin mintasācua' tī scujni'ttza' pō'ktu quilhtamacuj ē ixtaspi'tli na minchic, jā catihua'ni': “Catanu', cahuā'ya'.” ⁸Palhāsā' nahuani'ya': “Cacāxtlahua' quilīhua't ē pūla naquimā'huī'ya' quit. Ā'līstān nahuā'ya'na' hui'x.”

⁹A'cxni' mintasācua' natlahuakō' ixtascujūt, jā catimaxqui' tapāxcatca'tzīn ixpālacata xla' sa'j tasācua'. ¹⁰Chuntza' hui'xina'n, a'cxni' tlahuakō'yā'tit ixlīpō'ktu ixtalacasqui'nīn Dios, nahuanā'tit: “Jā ixlacasqui'nca naquincāhuaniyān pāxcatca'tzīlh ixpālacata xmān ictlahuáuj quintascujūtca'n.”

Jesús cāmātzeyīlh kelhacāuj tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n

¹¹A'cxni' ixa'mā'lhcus nac Jerusalén, Jesús tētaxtulh lalcalhūhua' cā'lacchicni' nac Samaria ē Galilea. ¹²A'cxni' ixtalacatzuna'jītēlhatza' a'ktin cā'lacchicni', kelhacāuj chi'xcuui'n tī ixcāmasni'mā'lh ixquinītca'n tataxtulh ē talakapāxtokli. Makat tatāyālh xlaca'n ¹³ē palha' tahuanilh:

—Jesús, Mākelhtahua'kē'ni', caquilālakalhu'manui!

¹⁴A'cxni' Jesús cālaktzī'lh, cāhuanilh:

—Capintit cāmāsu'yuni'tit mimacni'ca'n pālejni'.

A'cxni' xlaca'n ixta'a'mā'nalhcus nac tej, talaktzī'lh ixmacni'ca'n tzetza' ixtahuanī't. ¹⁵Chā'tin xlaca'n, a'cxni' laktzī'lh ixtzeyani'ttza', taspī'tli makapāxuītēlha Dios.

¹⁶Laktatzokostalh Jesús namaxqui' tapāxcatca'tzīn. Huā'mā' chi'xcu' xala' nac Samaria ixuanī't. ¹⁷Palaj tunca Jesús huanli:

—¿Ē jā kelhacāuj tī tatzeyanli? ¿Tū ixpālacata jā tamilh makapitzīn kelhana'jāstza'? ¹⁸ ¿Ē xmān huā'mā' samaritano taspī'tli naquimaxquī' tapāxcatca'tzīn?

¹⁹ Palaj tunca huanilh chi'xcu':

—Catāqui' ē catlā'hua'nti. Tzeyanī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'.

Chī nachin ixlīmāpa'ksīn Dios

Mt. 24:23-28, 36-41

²⁰ Fariseos takelhasqui'nīlh Jesús:

—¿Jā'cxni' nalacchā'n a'cxni' namāpa'ksīni'nkō' Dios?

Xla' cākelhtīlh:

—Chī Dios namāpa'ksīni'nkō', jā tasu'yu. ²¹ Jāla catihuanca: "Ā' huī'lh", o "Ā' huī'lacha'." Ixlīmāpa'ksīn Dios huī'lhtza' na ixlīstacna'ca'n tachi'xcu'huī't.

²² Palaj tunca cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nalaktzī'ncu'tunā'tit chī namāpa'ksīni'n Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Nalaktzī'ncu'tunā'tit masqui xmān a'ktin quilhtamacuj. Jā catilaktzī'ntit. ²³ Nacātahuaniyān: "Ā' huī'lh", o "Ā' huī'lacha'." Jā tipinā'tit ē jā tistālani'yā'tit. ²⁴ Chuntza' chī tasu'yu a'ktin makli'pit tū palaj xkaka nac a'kapūn, chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁵ Pūla na'icpātīni'n ē naquintalakmaka'n xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Noé, nā chuntza' nala a'cxni' namin quinquilhtamacuj quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. ²⁷ Ixtahuā'yan ē ixtatamakaxtoka ē ixtamāstā'mā'nalh ixtzu'ma'jātca'n natā'tamakaxtokcan hasta a'cxni' quilhtamacuj tū pūtanūlh Noé nac arca. Lakuat milh ē tanikō'lh. ²⁸ Nā chuntza' a'kspulalh a'cxni' ixuī'lhcus Lot; ixtahuā'yamā'nalh ē ixtako'tnumā'nalh; ixtatamāhuana'mā'nalh ē ixtastā'namā'nalh; ixtacha'nāna'n ē ixtatlahua ixchicca'n. ²⁹ A'cxni' Lot taxtulh nac cā'lacchicni' Sodoma, yujli macscut ē azufre nac a'kapūn ē cāmaknīkō'lh ixlīpō'ktuca'n.

³⁰ 'Chuntza' chī a'kspulalh a'cxni' ixtahui'lāna'lhcus Lot ē Noé, chuntza' nala a'cxni' na'iccātasu'yuni'yān quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Tachi'xcu'huī't jā tapuhuan palh palaj na'icmimpala.

³¹ 'A'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj, tī huī'lh nac kēpūn ē ixtamacatzucun tanūmā'lh na ixchic, jā catitanūlh nacāmāxtu. Tī scujmā'cha' na ixā'tacuxtu, jā catitaspi'tli na ixchic nataya catūhuālh. ³² Calacapāstactit tū a'kspulalh ixpuscāt Lot. ³³ Tī makapūtaxtūcu'tun ixlīstacna', jā catilacapāstacli tū huī'lh nac cā'quilhtamacuj. Tī xmān lacapāstaca tū a'nan nac cā'quilhtamacuj, xla' jā cati'a'kapūtaxtulh.

³⁴ 'Iccāhuaniyān tzamā' cā'tzī'sni' chā'tu' natalhtata a'ktin nac pūtama', ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁵ Chā'tu' puscan lacxtim natasquiti, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin. ³⁶ Chā'tu' chi'xcuhuī'n natascuja ix-chā'tu'ca'n nac cā'tacuxtu, ē Dios nalē'n chā'tin ē namakxteka chā'tin.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē jā'cxni' na'a'kspula huā'mā'?

Xla' cākelhtīlh:

—Na'a'kspula chuntza' chī chū'ni' tatakēstoka calhāxcuhuālh jā mā'lh tū xanīn.

18

Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē juez

¹ Jesús cāmāsu'yuni'lh chī ixlakalīyān nata'orarlī ē jā maktin catitaxlajuani'lh. ² Cāhuanilh:

—Ixiū'lh a'ktin nac cā'lacchicni' chā'tin juez. Jā ixlakachi'xcuhuī' Dios ē jā cuenta ixcātlahua tī ixtaputza justicia. ³ Nā a'ntza' tzamā' cā'lacchicni' ixuī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't. Ixlakalīyān ixa'n laktzī'n juez natlahuani'can a'ktin justicia ixpālacata ixtā'lāquiclhaktzi'. ⁴ Ixlīmakhūhua'tza' ixuani juez ē jā ixtlahuani' justicia. Ā'līstān puhuanli: “Masqui jā iclakachi'xcuhuī' Dios ē jā quincuenta tī taputza justicia, ⁵ huā'mā' tī nīmaka'ncanī't jicstza' quimāhuī'lh. Ū'tza' na'icīltlahuani' justicia. Chuntza' jā'tza' catimilh jics quimāhuī'.”

⁶ Māpa'ksīni' Jesús huanli:

—Cuenta catlahua'tit tū tlahuah juez masqui jā tze ixuanī't. ⁷ Ā'chulā' nacālīmaktāya Dios xlaca'n tī cālacsacnī't ē tī ixlakalīyān ē pō'ktu tzī'sa tasqui'ni'. ¿Ē natamakapalī nacāmaktāya? ⁸ Iccāhuaniyān palaj nacālīmaktāyayān. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. A'cxni' na'icmimpala, ¿ē na'icmacla tī ta'a'ka'ī' nac cā'quilhtamacuj tī tasqui'ni'mā'nal Dios ixlakalīyān?

Fariseo ē mātā'jīni' līxokot

⁹ Jesús cāhuanipālh tamāsu'yun ixpālacata tī tapuhuan xlaca'n xalactze ē talakmaka'n ā'makapitzīn. Huanli:

¹⁰ —Chā'tu' chi'xcuhuī'n ta'a'lh nac templo nata'orarlī. Chā'tin xlaca'n fariseo ixuanī't, ē ā'chā'tin mātā'jīni' līxokot ixuanī't. ¹¹ Fariseo tāyalh orarlī chuntza': “Dios, icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn quit jā hua'chi ā'makapitzīn. Jā icka'lhāna'nī't. Jā ictampi'lhīni'nī't. Quit jā icka'lhī quintā'lāpāxqui'n. Ē quit jā chuntza' chī huā'mā' mātā'jīni' līxokot. ¹² A'ktu' quilhtamacuj

chī a'ktin semana quit jā icuā'yan, ē icmāstā' quindiezmo chuntza' chī ixlacasqui'nca.”

¹³ 'Xtum huanli mātā'jīni'. Xla' makat tāyalh. Jā ixtalacayāhuacu'tun. Ixcu'xatucsmā'ca ixa'cstu ē ixuan: “¡Dios, caquilakalhu'ma'nti ixpālacata quit jā tze!”

¹⁴ 'Iccāhuaniyān huā'mā' mātā'jīni' ā'chulā' tze tasu'yu na ixlacatīn Dios ē jā fariseo. Chuntza' tī ka'tla' makca'tzī, xla' namāmāxanī'can. Tī jā ka'tla' makca'tzī, ū'tza' nalakachi'xcu'huī'can.

Jesús cāsicua'lanātlahualh lacstīn

Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16

¹⁵ Nā Jesús cālīmini'ca lacstīn nacā'a'cpūhui'lī ixmacan. A'cxni' talaktzī'lh ī'scujnu'nī'n, talacaquilhñīlh tī ixtalīmin.

¹⁶ Jesús cāmāta'satīnīni'lh lacstīn ē cāhuanīlh ī'scujnu'nī'n:

—Cacāmakxtektit lacstīn caquintalakmilh ē jā cacāmāmakchuyī'tit ixpālacata tī natā'tapa'ksī Dios a'ntza' jā māpa'ksīni'nkō', xla'cā'n tī naquintalīpāhuan chuntza' chī tzamā' lacstīn. ¹⁷ Ixlicāna' iccāhuaniyān. Tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios chuntza' chī lacstīn ta'a'ka'ī', jā maktin catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Chā'tin chi'xcu' tī rico tā'chihuīna'nli Jesús

Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31

¹⁸ Chā'tin xapuxcu' kelhasqui'nīlh Jesús:

—Tzeya Mākelhtahua'kē'ni' hui'x. ¿Tūchu na'ictlahua na'icka'lhī quilatamat tū jā catilakspu'tli?

¹⁹ Jesús huanīlh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' tze quit? Xmān chā'tin tī xatze ē ū'tza' Dios. ²⁰ Hui'x ca'tziya' ixlīmāpa'ksīn Dios tū chuntza' huan:

Jā tika'lhīya' mintā'lāpāxqui'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchi'huīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlicāna'.

Cacālakachi'xcu'huī' mintāta' ē mintzī'.

²¹ Chi'xcu' kelhtīlh:

—Pō'ktu tzamā' icmākentaxtūkō'nī'ttza' hasta quilīska'ta'.

²² A'cxni' kexmatli huā'mā', Jesús huanīlh:

—Ā'xmān a'ktin sputni'yān tū natlahua'ya'. Caquīstā'kō'j pō'ktu tū ka'lhī'ya' ē nacāmāpitzini'ya' tumīn xcamanīnī'n ē chuntza' naka'lhī'ya' tū rico nalīhua'na' nac a'kapūn. Ā'līstān naquintā'pina'.

²³ A'cxni' chi'xcu' kexmatli huā'mā' tachihuīn, līlīpuhuanli ixpālacata rico ixuanī't.

²⁴ A'cxni' Jesús laktzī'lh chī ixlīpuhuan, huanīlh:

—Jicslīhua' natatā'tapa'ksī Dios xluca'n tī lacricujnu'.
 25 Jicslīhua' nalīpātle'kecu'tun lakatin camello na ixtani'
 līxtokon. Ā'līhua'ca' jicslīhua' natanū chā'tin rico jā Dios
 māpa'ksīni'nkō'.

26 Tī takexmatli huā'mā' tahuani:

—¿Tīchu tzē na'a'kapūtaxtū?

27 Jesús cāhuanilh:

—Chī'xcuhui'n jāla catitlahualh tū natalī'a'kapūtaxtu;
 xmān Dios tzē nacāmakapūtaxtū.

28 Pedro huanilh:

—Quina'n ica'kxtekui'likō'uj ixlīpō'ktu tū xa'icka'lhīyāuj ē
 iccāstālani'mā'n.

29 Palaj tunca Jesús cākelhtlīh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Huī'lh tī nata'a'kxtekui'lī
 ixchicca'n natakexmatni' Dios. Ā'chulā' nataka'lhī nac
 cā'quilhtamacuj. Ē palh nata'a'kxtekui'lī ixtā'taca'n o ixtzī'ca'n
 o ixta'timinca'n o ixpuscātca'n o ixcamanaca'n, 30 ā'chulā'
 nataka'lhī nac cā'quilhtamacuj, ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā
 catilakspuṭli jā Dios māpa'ksīni'nkō'.

Ā'maktin Jesús māca'tzīnīni'lh chī nani

Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34

31 Jesús cāmāta'satīnīni'lh ī'scujnu'nī'n ē cāhuanilh:

—A'mā'nauj nac Jerusalén jā namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu
 tū tatzo'kli profetas quimpālacata quit Chī'xcu' xala'
 Tālh mā'n. 32 Naquintamacamāstā' na ixmacanca'n tī
 jā israelitas ē naquintalakapala ē naquintalakmaka'n
 ē naquintalakachojmanī. 33 Naquintakēsnoke ē
 ā'līstān naquintamaknī. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj
 na'iclacastālancuana'n.

34 Ī'scujnu'nī'n jā ixtakexmatni' tū huanicu'tun huā'mā', nūn
 ixtaca'tzī tū ixlīchihuīna'mā'lh ixpālacata hua'chi xatatzē'kni' tū
 ixcāhuanimā'lh.

Jesús mālacahuānīlh chā'tin lakatzī'n xala' nac Jericó

Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52

35 A'cxni' Jesús ixchā'mā'lh tza' nac cā'lacchicni' Jericó,
 ixiu'lh chā'tin lakatzī'n na ixpāxtūn tej. Ī'squi'nīhuā'yan.

36 A'cxni' ixkexmata tētaxtumā'ca, ixkelhasqui'nīni'n
 tīchu ixtētaxtumā'lh. 37 Huanica Jesús xala' nac Nazaret
 ixtētaxtumā'lh. 38 Palaj tunca ta'salh ē huanli:

—¡Jesús! ¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!
 ¡Caquilakalhu'ma'nti!

39 Tī ixtapūlani' Jesús talacaquilhnīlh lakatzī'n ē tahuani
 caquilhca'cslalh, ē xla' ā'chulā' ta'salh ē huanli:

—¡Hui'x ixtā'nat David tī xa'icka'lhīmā'nauj!
 ¡Caquilakalhu'ma'nti!

40 Palaj tunca Jesús tǎyalh ē huanli calīmini'ca. A'cxni' lacatzuna'j ixlakayālhtza', kelhasqui'nīlh:

41 —¿Tūchu lacasqui'na' na'ictlahuani'yān?

Lakatzī'n kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', caquimālacahuā'ni'.

42 Jesús huanilh:

—¡Calacahuā'na'! Hui'x a'ka'ī'nī'ta' quit tzē na'icmālacahuānīyān ē ū'tza' lītzeza'ntitza'.

43 Xamaktin lacahuāna'lh lakatzī'n. Stālani'lh Jesús, ē makapāxuitēlha Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talaktzī'lh huā'mā' ē nā xlaca'n tamakapāxuih Dios ixlīpō'ktuca'n.

19

Jesús ē Zaqueo

1-2 Ixui'lh chā'tin rico; ixtacuhuīni' Zaqueo. Xapuxcu' mātā'jīni'nī'n līxokot ixuanī't. A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh nac Jericó, a'ntza' ixui'lh Zaqueo.

3 Huā'mā' Zaqueo ixlaktzī'ncu'tun Jesús ē ixlakapascu'tun. Jāla ixlaktzī'n Jesús ixpālacata a'ctzuna'j chi'xcu' ixuanī't ē lhūhua' tachi'xcuui't ixtokokecan.

4 Palaj tunca tu'jnumpūlah jā natētaxtu Jesús ē tahua'ca'lh nac a'katin ka'tla' qui'hui' tū huanican sicómoro. Chuntza' tzē nalaktzī'n.

5 A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh a'ntza', talacayāhualh ē huanilh Zaqueo:

—Palaj cayujti. Chuhua'j na'ictētachoko na minchic.

6 Zaqueo palaj tunca yujli ē līpāxuhua lē'lh Jesús na ixchic.

7 A'cxni' talaktzī'lh huā'mā', ixlīpō'ktuca'n tatzuculh talichihuīna'n ē talāhuanilh Jesús tachokolh na ixchic tī jā tzeya chi'xcu'. 8 Ā'līstān Zaqueo tǎyalh ē huanilh Jesús:

—Chuhua'j, na'iccāmaxquī' i'tāt tū icka'lhī xcamanīnī'n. Palh xa'iccā'a'kskāhuī'maktīnī't ā'makapitzīn, na'iccāmaxquī' maktā'ti' ixlakxoko.

9 Jesús huanilh:

—Chuhua'j a'kapūtaxtunī'ta' ixpālacata a'ka'ī'nī'ta' chuntza' chī Abraham a'ka'ī'lh. Nā xalanī'n na minchic nata'a'kapūtaxtu.

10 Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n icmilh iccāputza tī jā ta'a'ka'ī' ē na'iccāmāsu'yuni' chī nacālīmakapūtaxtūcan.

Pekcāuj tumīn

11 A'cxni' ixtakexmatmā'nalh tachi'xcuui't tū ixcāhuanimā'lh Jesús, xla' cāhuanilh tū lītāmāsu'yu. Ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac Jerusalén, ē xlaca'n tapuhuanli palaj natasu'yu chī Dios namāpa'ksīni'nkō' nac cā'quiltamacuj.

12 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ē xla' jā catīhuālh chi'xcu'. Ixa'mā'lh makat a'ktin nac ti'ya't jā nalīhui'līcan ixlīrey ē ā'līstān nataspi'tpala. ¹³ A'cxni' ixtaxtumā'lhtza', cāmākestimīlh kelhacāuj ixtasācua' ē lacxtim cāmaxquī'lh lhūhua' tumīn chā'tunu' ē cāhuanilh: “Camāscujū'tit tzamā' tumīn hasta a'cxni' na'icmimpala.”

¹⁴ Tachi'xcu'huī't xalanī'n ixcā'lacchicni' jā ixtalaktzī'ncu'tun ē cāmāstālica lacscujnī'n natahuan: “Jā iclacasquī'nāuj huā'mā' chi'xcu' rey nahuan.” ¹⁵ Masquī jā ixtalacasquī'n, līhui'līca ixlīrey ē chuntza' taspi'tli na ixti'ya't.

'A'cxni' chilh, cāmāta'satīnīnī'lh tasācua' tī ixcāmaxquī'nī't tumīn. Ixca'tzīcu'tun chī ixtatlanjānī'ttza'. ¹⁶ Tī xapūla lakmilh ē huanli: “Mintumīn tlajānī't makcāuj.” ¹⁷ Rey kelhtīlh: “Tzeyā tasācua' hui'x, ixpālacata tzej māscujū'nī'ta' masquī macsti'na'j tumīn. Na'icui'liyān milīgobrnador lakacāuj cā'lacchicni'.”

¹⁸ 'Chā'mpālh chā'tin ē huanli: “Mintumīn tlajānī't makquitzis.” ¹⁹ Nā kelhtīlh: “Hui'x nalītahui'la'ya' milīgobrnador lakaquitzis cā'lacchicni'.”

²⁰ 'Palaj tunca chā'mpālh chā'tin ē huanli: “Ā' huī'lh mintumīn. Icmāquī'lh a'ktin nac pīxtahua'ca' ²¹ ixpālacata icjicua'ni'yān. Hui'x palha' milīmāpa'ksīn. Hui'x taya'ya' tū jā hui'līnī'ta' ē makalana'na' jā jā cha'nāna'nī'ta'.” ²² Palaj tunca rey huanilh: “Hui'x jā tzeyā tasācua'. Mintachi-huīn līmālacsu'yuyān. Hui'x puhua'na' palh quit palha' icmāpa'ksīnī'n ē ictaya tū jā quit icui'līnī't, ē icmakalana'n jā jā quit iccha'nāna'nī't. ²³ ¿Tū ixpālacata jā hui'li' nac banco quintumīn? Chuntza' xa'icmaktīnī'lh quintumīn ē ī'ska'ta' a'cxni' xa'ictaspi'tpālha na quinchic.”

²⁴ 'Cāhuanilh tī ixtayāna'lh: “Camaktītit ixtumīn ē camaxquī'tit tī tlajānī't makcāuj.” ²⁵ Tāhuanilh: “Xla' ka'lhī'tza' makcāuj.” ²⁶ Rey kelhtīnī'lh: “Iccāhuanīyān ā'chulā' namaxquī'can tī ka'lhī, ē tī jā lhūhua' ka'lhī namaktīkō'can tū ka'lhī. ²⁷ Quintā'lāquichlaktzī'nī'n tī jā talacasquī'n na'ictahui'la hua'chi rey, caquīlī'ta'ni'tit ē cacāmaknī'tit na quilacatīn.”

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19

²⁸ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús tayalh ixtej nac Jerusalén. ²⁹ Ixtalacatzuna'jīmā'lhtza' nac cā'lacchicni' jā huanican Betfagé ē jā huanican Betania. A'ntza' lacatzuna'j sipej jā huanican Olivos. Jesús cāmāpūlīlh chā'tu' ī'scujnu'nī'n ³⁰ ē cāhuanilh:

—Capintit nac cā'lacchicni' tū tasu'yu milacatzuna'jca'n. A'cxni' nachipinā'tit, nalaktzī'nā'tit a'ktin xaska'ta' burro tū chī'yāhuacanī't. Jāna'j tī chā'tin ixkētahui'lanī't. Caxcuttit ē

caquilālīmini'uj huā'tzā'.³¹ Palh catīhuālh nacākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burrito?” hui'xina'n nakelhtīni'nā'tit: “Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.”

³² Scujnu'nī'n ta'a'lh ē tamaclalh chuntza' chī Māpa'ksīni' ixcāhuaninī't. ³³ A'cxni' ixtaxcutmā'nalh burro, ixtēcu' cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata xcutpā'na'ntit burro?

³⁴ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni' namaclacasqui'n.

³⁵ Lē'ni'ca Jesús palaj tunca ē talikētlapalh ixlu'xu'ca'n ē Jesús kētahuī'lh burro. ³⁶ A'cxni' Jesús ixa'mā'lh'tza' punchuna'j, ixmāpī'ni'tēlhacan lu'xu' nac tej. ³⁷ A'cxni' ixtatalacatzuna'jītēlhata' ē ixta'a'kapūmācha'tza' nac sipej Olivos, tatzuculh tapāxuhua ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtastālani'tēlha. Tata'salh ē tamakapāxūilh Dios ixpālacata ixlīpō'ktu lī'a'cnīn tū talaktzī'lh. ³⁸ Ixtahuan:

—¡Sicua'lanālanī't Puxcu' tī mimā'lh ixpālacata ixlīmāpa'ksīn quinDiosca'n! ¡Līpāxuhua nac a'kapūn! ¡Calakachi'xcuhuī'ca Dios!

³⁹ Palaj tunca ā'makapitzīn fariseos tī ixtayāna'lh na ixpu'nanca'n tachi'xcuhuī't, tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', cacāquilhni' tī tastālani'yān.

⁴⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaniyān palh tzamā' nataquilhca'csla, chihuixni' natata'sa.

⁴¹ A'cxni' lacatzuna'jtza' ixa'mā'cha', Jesús laktzī'lh cā'lacchicni' Jerusalén ē calhuanli ⁴² ē huanli:

—¡Tze ixuanli mimpālacataca'n xalanī'n nac Jerusalén palh ixkexpa'ttit cahuālh chī nalī'a'kapūtaxtuyā'tit, masqui huā'mā' quilhtamacuj! Chuhua'j tatzē'knī't ē jāla cati'a'kapūtaxtutit. ⁴³ Namin a'ktin quilhtamacuj tū jā tze. Mintā'lāquiclhaktzi'ca'n natamin natayāhua a'ktin culalh ixmacni' mincā'lacchicni'ca'n ē nacātalītamacsti'li'yān calhāxcuhuālh.

⁴⁴ Nacātalīsno'ktamacatāyān nac ti'ya't. Nacātamaknīkō'yān milīpō'ktuca'n ē natalakpaklkhō' ē jā catimaktēkli nūn a'ktin chihuix ixa'cpūn talhta'm. Chuntza' nacā'a'kspulayān ixpālacata jā lakapastit Dios a'cxni' ticālakmin ixcāmakapūtaxtūcu'tunān.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22

⁴⁵ Palaj tunca Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cātamacxtu tī ixtastā'namā'nalh ē ixtatamāhuana'mā'nalh na ixtanquilhtīn templo. ⁴⁶ Cāhuanilh:

—Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Quinchic xmān ixpūtlahuacan oración.” Chī tlaha'pā'na'ntit līmāxtunī'tantit hua'chi ixpūtatze'kni'ca'n ka'lhāna'nī'n.

47 Ixlakaliyān Jesús ixmāsu'yumā'lh nac templo. Ixtaputzani'mā'nalh chī natalīmaknī xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā māpa'ksīni'nī'n. 48 Jā ixtamaclani' chī natalīmaknī ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ca'cs ixtakexmatmā'nalh.

20

Ixlīmāpa'ksīn Jesús

Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33

1 A'ktin quilhtamacuj Jesús ixcāmāasca'tīmā'lh tachi'xcuui't nac templo ē ixcāmāsu'yuni'mā'lh chī tzē nalī'a'kapūtaxtucan. Tachilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ē nā xanapuxcu'nu' israelitas. 2 Tahuanilh:

—Caquilāhuaniuj: ¿Tī ixlīmāpa'ksīn cālītlahua'pā't tzamā'? ¿Tīchu maxquī'n huā'mā' līmāpa'ksīn?

3 Palaj tunca cāhuanilh Jesús:

—Nā quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. Caquilākelhtūj:

4 ¿Tī ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan? ¿Ixlīmāpa'ksīn Dios o ixlīmāpa'ksī'nca'n chi'xcuui'n? Caquilākelhtūj.

5 Xlaca'n tatzuculh talālītā'chihuīna'n ixlīmānca'n ē talāhuanilh:

—¿Chī nahuaniyāuj? Palh nahuaniyāuj Dios māpa'ksīlh Juan, naquincākelhasqui'nīyān: “¿Tū ixpālacata jā a'ka'i'nī'ta'ntit?” 6 Palh nahuaniyāuj chi'xcuui'n tamāpa'ksīlh, ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't naquincātacucta'lamaknīyān ixpālacata xlaca'n tahuan Juan ixlīcāna' ixa'kchihuīna' Dios iXuani't.

7 Chuntza' takelhtīlh jā ixtaca'tzī tīchu ixlīmāpa'ksīn ixlīmā'kpaxīni'n Juan. 8 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Nā chuntza' quit jā icticāhuanin tīchu ixlīmāpa'ksīn iccālītlahua huā'mā'.

Xalacca'tzāna' makscujnī'n

Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11

9 Palaj tunca Jesús tzuculh cātā'chihuīna'n tachi'xcuui't. Cāhuanilh tū līca'tzīni'can:

—Ixi'lh chā'tin chi'xcu' tī cha'nli mayāc tū māsā' uva. Ā'līstān māsācua'nīlh ixti'ya't makapitzīn tasācua'n natasucuja i'tātna' ē makās a'lh ā'lacatin.

10 A'cxni' chilhtza' ixpūlan uvas, macā'lh i'scujni' na ixpū'uva. A'lh cāsqui'ni' tasācua'n catamaxquī'lh tū tamakalani't tū ixla' ixtēcu' ti'ya't. Xlaca'n talacni'cui'līlh lacscujni' ē tzaj chuntza' māspi'tca. Jā tū tū maxquī'ca.

11 Palaj tunca ixtēcu' pū'uva macā'mpālh ā'chā'tin ixlacscujni'. Nā chuntza' tlahuaca chī xapūla; lacni'cui'līca ē talakapalalh ē chuntza' māspi'tca. 12 Ixlīmaktu'tun macā'mpālh ā'chā'tin. Nā xla' mātākāhuī'ca ē makatzā'laca.

¹³ 'Ā'līstān ixtēcu' ti'ya't huanli: “¿Tūchu na'ictlahua? Na'icmacā'n quinka'hua'cha tī icpāxqui'! A'cxni' nalaktzī'ncan palhāsā' nalakachi'xcuui'can.” ¹⁴ A'cxni' talaktzī'lh ka'hua'cha, tasācua'n talāhuanilh: “Ū'tza' tī ixla' nahuankō' tū ka'lhī ixtāta'. Camaknūj ē chuntza' quilaca'n nahuan pū'uva.” ¹⁵ Tamāxtulh nac pū'uva ē tamaknīlh.

Jesús cākelhasqui'nīlh:

—Ixtēcu' pū'uva, ¿tū puhua'nā'tit nacātlahuani' tī ixtamakscujmā'nalh? ¹⁶ Na'a'n ē nacāmālakspūtūkō' tzamā' tasācua'n ē nacāmāsācua'nī pū'uva ā'makapitzīn xtum tasācua'n.

A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—¡Nūn calacasqui'nli Dios!

¹⁷ Jesús cālaktzī'lh ē huanli:

—¿Tū huanicu'tun tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios? Chuntza' huan:

Tapācna'nī'n talakmaka'lh chihuix ē tzamā' chihuix tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

¹⁸ Jesús chihuīna'mpālh:

—Tī jā tzej takexmata quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī talī'a'kchekxlal chihuix ē tatakāhuī'lh. Tī jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xlaca'n hua'chi tī cā'a'klhta'lalh ka'tla' chihuix ē cālakka'nkxli ē tanīlh.

Ixpālacata tamātā'jin

Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17

¹⁹ Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn titachi'pacu'tunli Jesús palaj tunca huā'mā' quilhtamacuj ixpālacata taca'tzīlh xlaca'n hua'chi scujnu'nī'n nac pū'uva. Jā tachi'palh ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuui't. ²⁰ Palaj tunca cālakmacā'nca maktaka'lhna'nī'n tī ixtatasu'yu lactzeya chi'xcuui'n. Cālakmacā'nca natakexmatxtu catūhuālh tū tzē natalīmālacsu'yun. Chuntza' tzē ixtalīmālacapū'lh na ixlacatīn gobernador. ²¹ Ū'tza' talīkelhasqui'nīlh huā'mā':

—Mākelhtahua'kē'ni', icca'tzīyāuj tū hua'na' ē tū māsu'yu'ya' ū'tza' ixlicāna'. Icca'tzīyāuj hui'x jā catlahua'ni'ya' cuenta chī talīchihuīna'nān tachi'xcuui't. Hui'x lacxtim cālaktzī'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Hui'x tzej māsu'yu'ya' chī Dios lacasqui'n. ²² ¿Ē tze na'icxokoyāuj tū māta'jīni'n emperador romano o jā ixlacasqui'nca?

²³ Jesús ixca'tzī xmān ixtalīlaktzī'ncu'tun ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata quilālīlaktzī'ncu'tunāuj?

²⁴ Caquilāmāsu'yuni'uj tumīn tū līxokocan. ¿Tīchu ixlacan tasu'yu nac huā'mā' tumīn ē tīchu ixtacuhuīni' tatzo'kni'?

Takelhtīlh:

—Ixla' emperador.

25 Palaj tunca cāhuanilh:

—Camaxquī'tit emperador tū ixla' ē camaxquī'tit Dios tū ixla'.

26 Jā tū tamaclalh tū tzē ixtalimālacsu'yu tū ixuan ixlacatīnca'n tachi'xcuhū't. Talī'a'cnilh chī kelhtīni'lh ē chuntza'taquilhca'cslalh.

Chī nala a'cxni' nalacastālanacuana'n

Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27

27 Ā'listān makapitzīn saduceos talaka'lh Jesús. Xlaca'n tamāsu'yu jā catilacastālanacuana'nca. Ū'tza' talīhuanilh Jesús:

28 —Mākelhtahua'kē'ni', Moisés quincāmakxtekni'nī'tan huā'mā' tatzokni': Palh nanī chā'tin chi'xcu' tī tamakaxtokni'ttza' ē palh nīmakxtekli ixpuscāt ē jā tī ixka'hua'cha, ixlacasqui'nca ī'stancu natā'tamakaxtoka tī nīmaka'ncanī't. Xapūla ka'hua'cha tī nalacatuncuhū' ixka'hua'cha nahuan xapuxcu' tī nīnī'ttza'.

29 'Ixtahui'lāna'lh kelhatojon lītā'timīn. Xapuxcu' tamakaxtokli ē jā ka'lhīlh ī'ska'ta' a'cxni' nīlh. 30 Ixlīchā'tu' tā'tamakaxtokli tī nīmaka'ncanī'ttza' ē chuntza' nīpālh chi'xcu'; jā tī chā'tin ī'ska'ta' makxtekli. 31 Ixlīchā'tu'tun tā'tamakaxtokpālh tī nīmaka'ncanī'ttza' ē nā chuntza' ixlikelhatojon ē ixlīpō'ktuca'n tanīlh; jā tī chā'tin ī'ska'ta'ca'n tamakxtekli. 32 Ā'listān nā puscāt nīlh. 33 A'cxni' nalacastālanacuana'ncan, ζtīchu ixla' nahuan tzamā' puscāt? Ixkelhatojonca'n tatā'tamakaxtokni't.

34 A'cxni' Jesús cākelhtīlh:

—Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj tamakaxtokcan ē tamāmakaxtoka ixtzu'ma'janca'n. 35 Tī natalacastālanacuana'mpala ē natachā'n nac a'kapūn jātza' catitatamakaxtokli ē jātza' catitalāmāmakaxtokli, 36 ē jātza' maktin catitanīlh. Chuntza' natala hua'chi ixángeles Dios. Ixlacstīn Dios natahuan ixpālacata talacastālanacuana'nī't. 37 Nā Moisés quincāmāca'tzīnīyān chī nīnī'n natalacastālanacuana'mpala, a'cxni' tzo'kli ixpālacata pūtzunaj qui'hui' tū ixlamamā'lh. Tzo'kli chī Māpa'ksīni' ū'tza' ixDios Abraham ē ixla' Isaac ē ixla' Jacob. 38 Dios ū'tza' ixDiosca'n xalakahuan ē jā ixlaca'n xanīn. Dios cālaktzī'n ixlīpō'ktuca'n talakahuan.

39 Palaj tunca ā'makapitzīn xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tahuanih Jesús:

—Tzej kelhtīni'nī'ta'.

40 Ē jātza' talīhui'līlh natakelhasqui'nī catūhuālh.

Cristo ī'xū'nātā'nat David

Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37

41 Jesús cāhuanilh:

—¿Chī līhuan can Cristo tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David? ⁴² David tzo'kli nac libro tū huanican Salmos:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la' na quimpekxtūcāna'j, ⁴³ hasta a'cxni' na'iccāskāhuī'kō' mīntā'lāquiclhaktzi'.”

⁴⁴ Palh David līchihuīna'nli ī'xū'nātā'nat ē māpācuhuīlh ixlīMāpa'ksīni', ū'tza' huanicu'tun xla' ā'chulā' xaka'tla' nalītaxtu —huanli Jesús.

Jesús cālīmālacsu'yulh xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn

Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54

⁴⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtakexmatmā'nalh ē Jesús cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

⁴⁶ —Catamaktaka'lhtit ē jā ticāta'a'kskāhuī'yān xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn tī tapūlatā'kchokocu'tun xapūlhmā'n ixlū'xu'ca'n. Nā talacasqui'n cacātā'chihuīna'nca ē cacālakachi'xcuhuī'ca nac cā'tejen. Na ixtemploca'n israelitas xlaca'n taquilhpūlatahui'lacu'tun ē talacasqui'n cacālakachi'xcuhuī'ca jā tlahuacan cā'tani'. ⁴⁷ Xlaca'n ta'a'kskāhuī'maktī ixchicca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē ā'līstān naj tunca ta'orarlī jā nacālaktzī'ncan ē chuntza' talī'a'kskāhuī'ni'n. Ā'chulā' natapātīni'n xlaca'n ē jā ā'makapitzīn.

21

Tū māstā'lh xcamanīn tī nīmaka'ncanī't

Mr. 12:41-44

¹ Jesús ixuī'lhcus nac templo ē cālaktzī'lh chī lacricujnu' ixtamojō lhūhua' tumīn jā māquī'can tumīn tū lakalhu'mancanī't Dios. ² Nā laktzī'lh chā'tin tī nīmaka'ncanī't ē xcamanīn. Mojlōh pektu' ixtumīn ixla' cobre tū jā tapalaxla'. ³ Jesús huanli:

—Ixlicāna' iccāhuaniyān. Huā'mā' xcamanīn tī nīmaka'ncanī't māstā'nī't tū ā'chulā' ixtapalh na ixlacatīn Dios ē jā ā'makapitzīn. ⁴ Xlaca'n tamāstā' tū cāquītāxtūni'nī'ttza'. Xla' masqui jā lhūhua' ixka'lhī, māstā'kō'lh tū ixlīhuā'yan.

Jesús huanli nalactlahuacan xaka'tla' templo

Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2

⁵ Ā'makapitzīn ixtalīchihuīna'mā'nalh chī ixlītēhuani't templo ē ixlītēhuani't chihuix ē ixlīpō'ktu tū chī'xcuhuī'n ixtalīmini'nī't Dios. ⁶ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nūn a'ktin chihuix catilākēlhtahui'lh. Ixlīpō'ktuca'n natapaclhkō' ē talhta'm nalac.

Tū nalīca'tzīcan a'cxni' na'a'ksputa cā'quilhtamacuj

Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23

⁷ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' na'a'kspula tzamā'? ¿Chī na'iclīca'tziyāuj palh palaj na'a'kspula tū hua'nti?

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Catamaktaka'lhtit ē jā nacāta'a'kskāhuī'yān ixpālacata lhūhua' chi'xcuui'n natahuan taka'lhī quilīmāpa'ksīn. Chā'tunu' natahuan: “Quit Cristo tī Dios lacsacnī't.” Natahuampala: “Chuhua'j chilhtza' ixquilhtamacuj Cristo.” Jā tistālani'yā'tit. ⁹ Nakexmatcan chī sā'nan jā lacatzuna'j lamā'lh guerra ē nacātamāca'tzīnyān chī tatā'kaquī' tachi'xcuui't. Jā tijicua'nā'tit ixpālacata huā'mā' pūla na'a'kspula ē ā'līstān na'a'kspula cā'quilhtamacuj.

¹⁰ Cāhuanipālh:

—Chā'tin puxcu' ixtā'lāquiclhaktzi' nahuan ā'chā'tin. Chā'tin māpa'ksīni' naskāhuī'cu'tun ā'chā'tin. ¹¹ Palha' natachiqui ti'ya't ē calhāxcuui'lh na'a'nan tatzī'ncstat ē lhūhua' ta'jatāt. Lījicua' tū natatasu'yu nac a'kapūn ē laka'tla'n lī'a'cnīn.

¹² 'Pūla nacātachi'payān hui'xina'n ē nacātamakapātīnīnān. Nacātalē'nān nac templo natlahuacan justicia, ē nacātamānūyān nac pūlāchī'n ē nacātalē'nān ixlacatīnca'n reyes ē gobernadores ixpālacata quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. ¹³ Chuntza' tzē naquilālīchihuīna'nāuj. ¹⁴ Calīhui'lī'tit jā nalī'a'ktuyunā'tit chī nalītamaktāyayā'tit. ¹⁵ Quit na'iccāmāsu'yuni'yān tachihuīn ē na'iccāmaxquī'yān talacapāstacni' ē chuntza' mintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā caticāskāhuī'n ē jā catitā'lāhua'nitit.

¹⁶ 'Hui'xina'n nacāmacamāstā'yān mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n ē mintā'timīnca'n ē mintalakapasni'ca'n ē minamigoca'n. Ā'makapitzīn hui'xina'n nacātamaknīyān. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't nacātaquiclhaktzī'nān ē xmān quimpālacata. ¹⁸ Jā caticāyujni'n nūn kentin miya'jca'n. ¹⁹ Calīhui'lī'tit natāyani'yā'tit ē a'cxni' na'a'kspulakō', naka'lhī'yā'tit milatamatca'n.

²⁰ 'A'cxni' nalaktzī'nā'tit Jerusalén lītamacsti'li'nī't soldados, naca'tziyā'tit palaj nalactlahuacan cā'lacchicni'. ²¹ Palaj tunca ixlacasqui'nca natatzā'la hasta nac sipej xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac estado Judea. Tī tahui'lāna'lh nac Jerusalén ixlacasqui'nca natataxtuyācha'. Tī ta'a'nī't nac cā'tacuxtu jā catitataspi'tli nac cā'lacchicni'. ²² Ē tzamā' quilhtamacuj ū'tza' napūpātīni'ncan. Namākentaxtūcan ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios.

²³ 'Tzamā' quilhtamacuj koxa titala puscan tī taka'lhīni'n ē tī tamātzi'quī'ni'ncus ixpālacata lhūhua' tapātīn na'a'nan. Ix-tasīzi' Dios nacāmakapātīnīn tachi'xcuui't.

²⁴ 'Makapitzīn natanī nac guerra ē ā'makapitzīn xatachī'n nacālē'ncan lacatin nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n makat nata-lactlahua ixlīka'tla' nac Jerusalén ē natamaknī xalanī'n a'ntza' hasta a'cxni' Dios nahuan jātza' catatlahualh.

Chī namimpala Chi'xcu' xala' Tālmā'n

Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37

²⁵ Jesús cāhuanipāl'h:

—Palaj tunca na'a'nan lī'a'cnīn nac cā'quilhtamacuj ē nac mālhcuyu' ē nac sta'cu. Xalanī'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj natatamakchuyīkō' ē nūn catitaca'tzīlh tū natatlahua. Najicua'xnīncan chī namacasā'nan mar. ²⁶ Tachi'xcu'huī't natajicua'xnīkō' a'cxni' natalacapāstaca tū nacā'a'kspula huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Hasta nac a'kapūn natachiqui. ²⁷ A'cxni' naquilaktzī'ncan quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n chī na'icpūmin nac poklhu'. Na'icka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē tzēhuanī't na'icxkaka. ²⁸ A'cxni' natzucu a'kspula huā'mā', calīpāxuhua'tit ē catalacayāhua'tit ixpālacata palaj na'a'kapūtaxtuyā'tit.

²⁹ Nā cāhui'līni'lh huā'mā' tamāsu'yun:

—Calaktzī'ntit xaqui'hui' higo ē catūhuālh qui'hui'. ³⁰ A'cxni' tasu'yutza' a'kapūmā'lh qui'hui' a'cxni' naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' lhcācnan. ³¹ Chuntza' a'cxni' na'a'kspula ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuaniyān, naca'tzīyā'tit talacatzuna'jīmā'lh'tza' a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'.

³² 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Xlaca'n tū tahui'lāna'lhcus jā catitanīkō'lh hasta a'cxni' jāna'j cati'a'nal'h ixlīpō'ktu huā'mā' tū iccāhuanin. ³³ Masqui nasputa a'kapūn ē nasputa ti'ya't, jā maktin catisputli quintachihuīn; namākentaxtūkō'can.

³⁴ 'Cuenta catlahua'tit ē jā camakxtektit palha' nala milīstacna'ca'n ixpālacata vicio ē taka'chīn ē nūn ixpālacata catūhuālh tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Caskalalhtahui'la'tit; xamaktin namin huā'mā' quilhtamacuj. ³⁵ Namin hua'chi a'ktin a'ktā'lh tū xamaktin yuja. Lacxtim chuntza' nacā'a'kspula ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁶ Tacāxni'j catahui'la'tit ē pō'ktu quilhtamacuj nasqui'ni'yā'tit Dios ē chuntza' tzē nalitāyani'yā'tit ixlīpō'ktu tzamā' tū na'a'nan. Na'orarlī'yā'tit ē chuntza' tzē natāyayā'tit na quilacatīn quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.

³⁷ Cā'cuhuīni' Jesús ixmāsu'yu nac templo ē cā'tzī'sni' ixa'n tahui'la nac sipej jā huanican Olivos. ³⁸ Tachi'xcu'huī't tzi'saj ixta'a'n nac templo natakexmata tū Jesús ixcāhuani.

22

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53

¹ Lacatzuna'jtza' ixmimā'lh ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua a'cxni' hua'can pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. ² Xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn ixtaputzamā'nalh chī natalīmāmaknīnī'n Jesús. Ixtajicua'n tachi'xcu'huī't.

³ Palaj tunca skāhuī'ni' tanūni'lh Judas tī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Iscariote. Xla' chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n ixuanī't. ⁴ Xla' ū'tza' cālaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia tī ixtamaktaka'lha templo. Ū'tza' cātā'chihuīna'nli chī nacālīmacamaxquī' Jesús. ⁵ Xlaca'n tapāxuhuakō'lh ē tahuanilh natamaxquī' tumīn. ⁶ Judas cākelhtilh ē tzuculh putzani' chī tzē nalīmacamāstā' Jesús a'cxni' jā lhūhua' ixtahui'lāna'lh tachi'xcu'huī't.

Jesús cātā'huā'yalh ixapóstoles

Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26

⁷ Ixtzucumā'lhtza' cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā lītlahuacanī't levadura. Huā'mā' quilhtamacuj ixlacasqui'nca namaknīcan a'ktin xaska'ta' purecu' tū nalakahui'lican Dios.

⁸ Jesús cāmacā'lh Pedro ē Juan ē cāhuanilh:

—Capintit nacāxtlahua'ya'tit jā nahua'yāuj purecu'.

⁹ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu lacasqui'na' na'iccāxtlahuayāuj?

¹⁰ Jesús cākelhtīlh:

—A'cxni' natanū'yā'tit nac cā'lacchicni', napāxtokā'tit chā'tin chi'xcu' tī lē'mā'lh ixtlāmam. Nastālani'yā'tit hasta jā natanūyācha' nac chic ¹¹ ē nahuaniyā'tit ixtēcu' chic: “Mākelhtahua'kē'ni' huaniyān: ¿Jā huī'lh cuarto jā tzē na'iccātā'hua' quiscujnu'nī'n tū hua'can cā'tani' pascua?” ¹² Palaj tunca nacāmāsu'yuni'yān a'ktin ka'tla' cuarto cāxyālhhtza' ixlē'ktu' piso. A'ntza' nacāxtlahua'yā'tit quilīhua'ca'n.

¹³ Ta'a'lh ē chuntza' tamākentaxtūlh chī Jesús cāhuanilh, ē tacāxtlahualh līhua'.

¹⁴ A'cxni' lacchā'lh hora, Jesús ē ixapóstoles tatahuī'lh tahuā'yan. ¹⁵ Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Xa'iccātā'huā'yancu'tunān huā'mā' smalanka'n ixpālacata quit palaj na'icnī. ¹⁶ Chuhua'j ā'xmān na'iccātā'huā'yanān hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū Dios māpa'ksīni'lh.

¹⁷ Palaj tunca tayalh vaso tū ixlītzumā'lh xaxcān uva ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios. Cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Camaktīni'ntit ē cahua'tit milīpō'ktuca'n. ¹⁸ Quit jātza' ā'maktin ictihua'lh xaxcān uva hasta a'cxni' nalaktzī'nā'tit chī Dios māpa'ksīni'nkō'.

¹⁹ Ixlítza'la tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē māpitzilh. Cāmaxquī'lh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Ū'tza' huā'mā' quimacni' tū macamāstā'mā'ca mimpālacataca'n. Chuntza' natlahua'yā'tit naquilālilacapāstacāuj.

²⁰ Nā chuntza' tlahuapālh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh ē cāhuanilh:

—Xaxcān uva tū pūhuī'lh huā'mā' vaso, ū'tza' quinka'lhni'. Ū'tza' tū līcāxtlahuaca xasāsti' talacāxtlahuan ixpālacata chī Dios nacālīmakapūtāxtū tachi'xcu'huī't. Quinka'lhni' ū'tza' tū na'icmaka'n mimpālacataca'n.

²¹ 'Chuhua'j chī huī'lh quimacan nac mesa, nā chuntza' huī'lh ixmacan chī'xcu' tī naquimacamāstā'. ²² Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n ē naquina'kspula chuntza' chī tatzo'kni' quimpālacata na ixtachi'huīn Dios. Līlakalhu'mānat chī'xcu' tī naquimacamāstā'; nalīpuhuan —huanli Jesús.

²³ Palaj tunca tatzuculh talākelhasqui'nī chā'tunu' xlaca'n tī ixmacamāstā'lh.

Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca

²⁴ Palaj tunca tatzuculh talālītā'chihuīna'n tīchu chī xlaca'n ā'chulā' ixlacasqui'nca. ²⁵ Jesús cāhuanilh:

—Reyes tamāpa'ksī hua'chi ixtēcu'ca'n tachi'xcu'huī't ē tachi'xcu'huī't tahuan lactze reyes. ²⁶ Jā chuntza' tila'yā'tit hui'xina'n. Tī ā'chulā' ixlacasqui'nca chī hui'xina'n xla' nala chuntza' chī xastancu. Tī namāpa'ksīni'ncu'tun ixlacasqui'nca nala chuntza' chī chā'tin tasācu'. ²⁷ ¿Tīchu puhua'na' ā'chulā' ixlacasqui'nca, tī huā'yamā'lh o tī mojōmā'lh pulātu? ¿Ē jā ixlīcāna' ā'chulā' ixlacasqui'nca tī huā'yamā'lh? Quit iclītaxtulh chuntza' chī tī mojōmā'lh mimpulātuca'n.

²⁸ 'Hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj quilātā'latlā'huanāuj masqui lhūhua' tū ixquina'kspula. ²⁹ QuinTāta' quimaxquī'lh quilīmāpa'ksīn, ē nā quit na'iccāmaxquī'yān milīmāpa'ksīnca'n. ³⁰ Chuntza' na'iccātā'huā'yanān jā na'icmāpa'ksīni'n. A'ntza' natahui'la'yā'tit ē nacāputzāna'nīyā'tit kelhacāujtu' tribus tī israelitas.

Jesús huanilh Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38

³¹ Nā Māpa'ksīni' cāhuanilh:

—Cuenta catlahua'tit ixpālacata skāhuī'ni' cālīlaktzī'ncu'tunān palh tzē nacā'a'kskāhuī'yān. ³² Quit icsqui'ni'lh Dios mimpālacata, Simón. Icsqui'ni'lh jā catipātza'nkākō'j ixlīpō'ktu tū a'ka'ī'nī'ta'. Hui'x a'cxni' naquintalakspitni'palaya', cacāmaktāya' mīntā'timīn.

³³ Simón Pedro huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', iclīhui'lī na'ictā'a'nān hasta nac pūlāchī'n ē na'ictā'nīyān.

³⁴ Jesús huanilh:

—Pedro, icuaniyān huā'mā' quilhtamacuj, a'cxni' jāna'j ta'sa puyux, maktu'tun naquinquilhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'.

Ixtalacatzuna'jīmā'lh hora tū napūpātīni'n Jesús

³⁵ Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—A'cxni' iccāmacā'n ē jā lī'pintit mimpūtumīnca'n nūn mimurralhca'n nūn mincaclhi'ca'n, ¿ē cāspūtni'n tū ixmaclacasqui'nā'tit?

Xlaca'n tahuanli:

—Jā tū.

³⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—Chuhua'j xtum iccāhuaniyān. Tī ka'lhī ixmurralh, calē'lh ē calē'lh ixpūtumīn. Palh jā ka'lhī ixmachīta, castā'lh ixchamarra nalītamāhua. ³⁷ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata quit na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' quimpālacata. Chuntza' tatzō'kni':

Laktzī'ncan hua'chī chā'tin tī jā tze.

Chuhua'j ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' quimpālacata, ixlacasqui'nca nakentaxtu.

³⁸ Palaj tunca ī'scujnu'nī'n tahuanli:

—Mākelhtahua'kē'ni', ā' huī'lh kentū' machīta.

Jesús kelhtīni'lh:

—Tzetza'.

Jesús orarlīlh jā huanican Getsemani

Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42

³⁹ Palaj tunca Jesús taxtulh nac cuarto ē chī ixlīismanīni'ttza', a'lh nac sipej jā huanican Olivos. Tastālani'lh ī'scujnu'nī'n.

⁴⁰ A'cxni' tachā'lh, cāhuanilh:

—Na'orarlīyā'tit jā nacāta'a'kskāhuī'yān a'cxni' nacātalīlaktzī'ncu'tunān.

⁴¹ Palaj tunca Jesús a'lh lacapunchuna'j ē tatzokostalh na'orarlī. ⁴² Huanli:

—QuinTāta' Dios, palh hui'x lacasqui'na', caquimā'a'kapūtaxtu huā'mā' tapātīn. Masqui na'icpātīni'n, calalh tū hui'x lacasqui'na' ē jā calalh tū quit iclacasqui'n.

⁴³ Palaj tunca tasu'yuni'lh chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. Tā'chihuīna'nli Jesús namaxquī' tatli'hui'clhtat. ⁴⁴ Lhūhua' ixpātīni'mā'lh, ē Jesús ā'chulā' squī'ni'lh Dios. Ī'skakana'mā'lh ixpālacata lhūhua' ixpātīni'mā'lh. Tasu'yulh hua'chī ī'sta'jmā'lh ixka'lhni' chī skakana'lh.

⁴⁵ A'cxni' orarlīkō'lh, tāyalh ē taspī'tli jā ixcāmakxteknī't ī'scujnu'nī'n. Ixtalhtatamā'nalh cāmaclalh ixpālacata

ixcāskāhuī'mā'lh talhtata ē ixtalīpuhuamā'nalh. ⁴⁶ Palaj tunca cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata lhtatapā'na'ntit? Catā'kaquī'tit ē casqui'ni'tit Dios jā nacātaskāhuī'yān a'cxni' nacātālilaktzī'ncu'tunān.

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11

⁴⁷ Ixcātā'chihuīna'mā'lhcus Jesús a'cxni' tachā'lh lhūhua' tachi'xcu'huī't. Chā'tin ixlīkelhacāujtu' scujnu'nī'n tī ixuanican Judas, ū'tza' ixcāpūlani'tēlha. Laktalacatzuna'jīlh Jesús ē mu'sulh. ⁴⁸ Palaj tunca Jesús huanilh:

—Judas, hui'x quilacamu'su'ya' ē chuntza' quilīmacamāstā'ya' quit, Chī'xcu' xala' Tālh mā'n.

⁴⁹ A'cxni' talaktzī'lh tū ixa'kspulamā'lh Jesús, tī ixtatā'huī'lāna'lh takelhasqui'nīlh:

—¿Ē na'icmāxtuyāuj machīta na'iccālīhui'līni'yāuj?

⁵⁰ Chā'tin ī'scujni' mātākāhuī'lh ixtasācua' xapuxcu' pālej ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kapekcāna'j. ⁵¹ Jesús huanilh:

—Camakxtektit; jātza' catlahua'tit.

Palaj tunca Jesús xa'malh ixa'ka'xko'lh tasācua' ē tzej cāxlapālh. ⁵² Palaj tunca cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' policia tī ixtamaktaka'lha templo ē xanapuxcu'nu' israelitas, ixlīpō'ktuca'n tī ixtaminī't tachi'pa, cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata līta'nā'tit mimachītaca'n ē minqui'huī'ca'n? Hua'chi chī'pacu'tunā'tit chā'tin ka'lhāna'. ⁵³ A'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān lakalī lakalī nac templo, ¿tū ixpālacata jā quilāchi'pauj a'cxni'? Ā'cus milh minquilhtamacujca'n ē namāpa'ksīni'n tī jā tze.

Pedro huanli jā ixlakapasa Jesús

Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Palaj tunca chī'paca Jesús ē lē'nca na ixchic xapuxcu' pālej. Pedro lacapunchuna'j ī'stālani'tēlha. ⁵⁵ A'ntza' tahuī'līlh macscut nac tanquilhtin ē tatzuculh tasko'n. Nā Pedro tahuī'lh pu'nan. ⁵⁶ A'cxni' laktzī'lh chā'tin tzu'ma'jāt jā ī'sko'huī'lh, lakalaktzī'huī'līlh ē huanli:

—Nā huā'mā' chī'xcu' ū'tza' ixtā'latlā'huan Jesús.

⁵⁷ Pedro kelhtatzē'kli ē huanli:

—Puscāt, jā iclakapasa.

⁵⁸ Ā'līstān ā'chā'tin laktzī'mpālh ē nā huanilh:

—Nā hui'x ixcātā'latlā'hua'na' xlaca'n.

Pedro huanilh:

—Chī'xcu', jā quit.

⁵⁹ Ixlī'a'ktin hora ā'chā'tin lacatancs huanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chī'xcu' ixtā'latlā'huan ē xala' nac Galilea.

⁶⁰ Palaj tunca Pedro huanilh:

—Chi'xcu', jā icca'tzī tū hua'na'.

Huā'mā' puntzuna' a'cxni' ixchihuīna'mā'lhcus Pedro, palaj tunca puyux ta'salh. ⁶¹ Māpa'ksīni' Jesús talakspi'tli ē laktzī'lh Pedro, ē Pedro lacapāstacli chī ixuaninī't Māpa'ksīni': "A'cxni' jā ā'ta'sa puyux, maktu'tun naquinkelhtatzē'ka ē nahua'na' jā quilakapasa'." ⁶² Palaj tunca Pedro taxtulh ē ixtalīpuhuāt līcalhuanli.

Lakapalaca Jesús

Mt. 26:67-68; Mr. 14:65

⁶³ Chi'xcuhui'n tī ixtamaktaka'lh mā'nalh Jesús talakapalalh ē tatucslī. ⁶⁴ Talakachi'lh ē talacala'sli ē tahuaniilh:

—jCalakapasti tīchu lacala'sni'!

⁶⁵ Lhūhua' ixtahuani catūhuālh ixpālacata ix-tamāmāxani'cu'tun.

Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n israelitas

Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24

⁶⁶ A'cxni' xkakalh, tatakēstokli xanapuxcu'nu' israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, ē talē'lh Jesús na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n. A'ntza' kelhasqui'nīca:

⁶⁷ —Caquilāhuaniuj: ¿Ē hui'x Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu'?

Xla' cākelhtīlh:

—Masqui xa'iccāhuanin palh ixlīcāna', jā ixquintilā'a'ka'ī'uj.

⁶⁸ Palh quit na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh, jā quintilākelhtīuj nūn quintilāmakxtekui. ⁶⁹ Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n ē chuhua'j quit na'ictahui'la na ixpekxtūcāna'j Dios tī ā'chulā' tunca māpa'ksīni'n.

⁷⁰ Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x ī'ska'ta' Dios?

Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna'. Chuntza' chī huanā'tit.

⁷¹ Palaj tunca talāhuanilh:

—Jātza' maclacasqui'nāuj ā'chā'tin naquincāhuanipalayān jā tze xla'. Quina'n kexmatnī'tauj tū līhuanli ixquilhni'.

23

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38

¹ Xlītzā'la ixlīpō'ktuca'n tatāyakō'lh ē talē'lh Jesús na ixlacatīn Pilato tī gobernador ixuanī't. ² A'ntza' tatzuculh talīmālacsu'yu ē tahuani:

—Iclaktzī'nī'tauj chī huā'mā' chi'xcu' cāmāmakchuyī tachi'xcuhui't. Huanli jā ixlacasqui'nca naxokoyāuj ixlīxokot emperador, ē nā huanli ū'tza' Cristo tī Dios hui'līnī't

ixlīmakapūtāxtūnu', ē huā'mā' tachihuīn huanicu'tun xla' xapuxcu'.

³ Palaj tunca Pilato kelhasqui'nīlh:

—¿Ē hui'x xipuxcu'ca'n israelitas?

Jesús kelhtīlh:

—Chuntza' chī huanī'ta'.

⁴ Palaj tunca Pilato cāhuanilh xanapuxcu'nu' pālejni' ē tachi'xcuhuī't:

—Jā tū icmaclanī't tū xipālacata.

⁵ Xlaca'n palha' tahuanli:

—Cāmāmakchuyīmā'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Judea chī māsu'yumā'lh. Tzuculh māsu'yu nac Galilea ē ixmāsu'yutēlha hasta chilh huā'tzā'.

Jesús na ixlacatīn Herodes

⁶ A'cxni' Pilato kexmatli huā'mā', kelhasqui'nīni'lh palh xala' nac Galilea Jesús. ⁷ A'cxni' huanica ixlicāna' xala' nac Galilea, macā'ni'ca Herodes tī gobernador xala' nac Galilea ixuanī't. Nā xla' ixmini't nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj.

⁸ A'cxni' Herodes laktzī'lh Jesús, līpāxuhualh xipālacata makāstza' ixlaktzī'ncu'tun. Ixkexmatnī't chī ixlichihuīna'ncan ē puhuanli nalaktzī'n a'ktin lī'a'cnīn. ⁹ Lhūhua' catūhuālh kelhasqui'nīlh Jesús ē xla' jā tū kelhtīlh.

¹⁰ Nā a'ntza' ixtahui'lāna'nkō'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xamākelhtahua'kē'ni'ni'n līmāpa'ksīn ē xlaca'n palha' ixtalīmālacsu'yumā'nalh. ¹¹ Herodes ē i'soldados talakmaka'lh Jesús ē tamālhekē'lh tzēhuanī't lu'xu' hua'chi ixla' rey natalilītzī'n. Ā'līstān Herodes macā'ni'pālh Pilato. ¹² Chuntza' huā'mā' quilhtamacuj Pilato ixamigo tlhualh Herodes. Xapūla ixtā'lāquiclhaktzi' ixuanī't.

Jesús līchihuīna'nca chī namaknīcan

Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16

¹³ Pilato cāmākēstokpālh xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n ē tachi'xcuhuī't. ¹⁴ Cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilālīmini'uj huā'mā' chī'xcu' ē quilāhuanij cāmāmakchuyī tachi'xcuhuī't. Quit ickelhasqui'nīnī'ttza' na milacatīnca'n ē ca'tzīyā'tittza' jā tū icmaclanī'lh tū līmālacsu'yuyā'tit. ¹⁵ Nā chuntza' Herodes jā tū maclanī'lh. Ū'tza' līmacamimpalacha'. Laktzī'nā'tittza' chī jā tū tlhuanī't nachī'can ē nanī. ¹⁶ Na'iclīmāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'līstān na'icmakxteka.

¹⁷ Ixa'nan tahui'lat ē ū'tza' Pilato ixlīmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Camāmaknīni'ni' huā'mā' ē camakxtekti Barrabás!

19 Barrabás ixlīchī'canī't ixpālacata xla' ē ixchi'xcuui'n tatā'kaquī'lh ixpālacata tatā'lāquichlaktzī'n māpa'ksīni'nī'n ro-manos ē hasta tamaknīni'lh. 20 Pilato ixmakxteku'tun Jesús ē cātā'chihuīna'mpāl. 21 Ā'chulā' tata'salh ē tahuanli:

—jCaxtokohua'ca'ca! jCaxtokohua'ca'ca!

22 Ixli'maktu'tun Pilato cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata? ¿Tūchu tlahuanī't? Quit jā tū icmaclanī't tū ixpālacata nalimāknīcan. Xmān na'iclimāmaksno'knīni'n ko'xka' ē ā'listān na'icmakxteka.

23 Xlaca'n ā'chulā' palha' tahuanli caxtokohua'ca'ca. Palha' tahuanli xlaca'n ē xanapuxcu'nu' pālejni', ē chuntza' taliskāhuī'lh. 24 Chuntza' Pilato tlahualh tū ixtalacasqui'n xlaca'n, 25 ē makxtekli chi'xcu' tū ixtalacsacnī't. Ū'tza' Barrabás tū ixmānūcanī't ixpālacata tā'kaquī'lh ē maknīni'lh. Macamāstā'lh Pilato Jesús natatlahuanī' tū ixtalacasqui'n.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27

26 A'cxni' ixtalē'mā'nalh Jesús nataxtokohua'ca', tachi'palh chā'tin chi'xcu' tū ixuanican Simón ē xala' nac Cirene. Xla' ixtanūtēlha nac cā'lacchicni' Jerusalén ē sāmācu'qui'ca cruz ē māstālīca Jesús.

27 Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'tēlha, nā lhūhua' puscan tū ixtacalhuantēlha ē talīpuhuanli ixpālacata Jesús. 28 Jesús cālakalaktzī'lh ē cāhuanilh:

—Puscan xalanī'n nac Jerusalén, jā cacalhua'ntit quimpālacata. Xatze nacalhua'nā'tit tū mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n mincamana'ca'n. 29 Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nahuancan: “Līpāxuhua tī jāla ka'lhī ī'ska'ta'. Līpāxuhua tī jā maktin lacatuncuui'lh ī'ska'ta' ē jā maktin mātzi'qui'nilh.”

30 A'cxni' tachi'xcuui't natahuani sipej: “Caquilā'a'kta'pū'j”; ē natahuani ixmacni' sipej: “Caquilāmātzē'kui.” 31 Palh chuntza' tlahuanī'can xastaka qui'hui', ā'chulā' natlahuanī'can xascahuahua. Palh chuntza' quintlahuanī'can ē quit jā tū ictlahuanī't tū jā tze, ā'chulā' nacātlahuanī'can tū tatlahualh tū jā tze —huanli Jesús.

32 Nā ixcālē'mā'ca chā'tu' maknīni'nī'n nacātā'maknīcan Jesús. 33 A'cxni' tachā'lh jā huanican La Calavera (ū'tza' huanicu'tun Ixa'kxāk Nīn), a'ntza' xtokohua'ca'ca Jesús ē nā chuntza' chā'tu' maknīni'nī'n ē chā'tin na ixpekxtūcāna'j ē chā'tin na ixpekxtūxuqui.

34 A'cxni' ixtaxtokohua'ca'mā'nalh, Jesús huanli:

—QuinTāta', cacāmātza'nkēna'ni' ixpālacata jā taca'tzī tū tatlahuamā'nalh.

Soldados talītlahualh suerte ixlu'xu' Jesús natatapitzi chā'tunu' xlaca'n. 35 Tachi'xcuui't ixtayāna'lh ē ixtalaktzī'mā'nalh ē hasta māpa'ksīni'nī'n talīlītzi'nli ē tahuanli:

—Ā'makapitzīn cāmakapūtāxtūlh. Chuhua'j ca'a'kapūtāxtūlh ixlīmān palh ixlīcāna' Dios lacsacnī't ē hui'līlh ixlīmakapūtāxtūnu'.

³⁶ Nā soldados ixtalilitzī'mā'nalh. Talaktalacatzuna'jīlh ē tamāhuī'lh xaxcān vinagre. ³⁷ Tahuanilh:

—Palh hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas, ca'a'kapūtāxtu milīmān.

³⁸ Ixua'ca'lh a'ktin letrero ixa'cpūn ē ixtatzo'kni' nac griego ē latino ē hebreo. Letrero ixuan: Ū'tza' huā'mā' ixPuxcu'ca'n israelitas.

³⁹ Chā'tin maknīni' tī ixtā'hua'ca'lh lilitzī'nli ē huanilh:

—Palh ixlīcāna' hui'x tī Dios hui'līlh ixlīmakapūtāxtūnu', ca'a'kapūtāxtu milīmān ē nā caquilāmakapūtāxtūj quina'n.

⁴⁰ Ā'chā'tin quilhnīlh ixtā'maknīni' ē huanilh:

—¿Ē jā jicua'ni'ya' Dios? Nā hui'x lacxtim pātīni'mpā't.

⁴¹ Quina'n quincāminī'ni'yān pātīni'mā'nauj ixpālacata xokomā'nauj tū laclē'nāuj. Huā'mā' chi'xcu' jā tū laclē'n.

⁴² Palaj tunca huanilh Jesús:

—Naquilacapāstaca a'cxni' namāpa'ksīni'na'.

⁴³ Jesús kelhtīlh:

—Ixlīcāna' icuaniyān. Chuhua'j, huā'mā' quilhtamacuj naquintā'tahui'la'yā'chi nac a'kapūn.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30

⁴⁴ Hua'chi tastu'nūttza' ixuanī't a'cxni' cā'pucsua' lakō'lh calhāxcuahuālh nac cā'ti'ya'tna'. Chuntza' lalh hasta hua'chi maktu'tun kōtanū. ⁴⁵ Chi'chini' jā māxkakēni'lh. Līlakamilīn nac templo ixlīmān taxtī'tli ē tapūpitzilh. Ū'tza' huā'mā' līlakamilīn tū ixmāpitzī templo. ⁴⁶ Palaj tunca Jesús palha' ta'salh ē huanli:

—QuinTāta', icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

A'cxni' huankō'lh, nīlh.

⁴⁷ A'cxni' capitān romano laktzī'lh tū a'kspulalh, laktaquilhpūtalh Dios ē huanli:

—Ixlīcāna' huā'mā' chi'xcu' tzeya chi'xcu' ixuanī't.

⁴⁸ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't tū tamīlh ē talaktzī'lh tū a'kspulalh, tatapānūlh ā'tzā' ē cācu'xatucstēlhacan ixpālacata ixtalīpuhuā'tca'n. Ta'a'lh na ixchicca'n. ⁴⁹ Ixtalakapasnī'n Jesús ē nā puscan tī ixtastālani'nī't nac estado Galilea makat tatāyalh ē ixtalaktzī'mā'nalh huā'mā'.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42

⁵⁰ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' José ē ū'tza' xala' nac Arimatea nac estado Judea. Ixcātā'tapa'ksī māpa'ksīni'nī'n tī ā'chulā' ixtamāpa'ksīni'n israelitas. Tzeya chi'xcu' ixuanī't.

⁵¹ Ixka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios namāpa'ksīni'nkō'. Jā lakatīlh

tū ixtatlahuanī't māpa'ksīni'nī'n ixpālacata Jesús. ⁵² Nā huā'mā' chi'xcu' laka'lh Pilato ē squi'ni'lh ixmacni' Jesús. ⁵³ A'cxni' ixmāyujūnī'ttza' nac cruz, līmaksi'tli a'ktin lu'xu' ē mánūlh a'ktin nac lhu'cu' tū ixcāxtlahuacani'ttza' nac ka'tla' chihuix. A'ntza' jāna'j tī chā'tin ixmā'cnūcanī't. ⁵⁴ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūcāxtlahuakō'can ixpālacata ixlīlakalī quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ixtzucumā'lhtza'.

⁵⁵ Puscan tī ixtatā'minī't Jesús nac estado Galilea ta'a'lh talaktzī'n lhu'cu' ē cuenta tatlahualh jā ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. ⁵⁶ Tataspi'tli na ixchicca'n ē tacāxtlahualh perfume ē pomada ixla' tī nīnī't. Tapūjaxli quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī māpa'ksīlh Moisés.

24

Jesús lacastālcuana'nli

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10

¹ Tzī'saj domingo tzamā' puscan ta'a'mpālh nac pūtā'cnūn ē ixtalē'mā'nalh perfume tū ixtacāxtlahuani'ttza'. Ā'makapitzīn puscan tatā'a'lh. ² A'cxni' tachā'lh, talaktzī'lh ixmāpānūcanī'ttza' chihuix tū ixlīmālacchahuacani't pūtā'cnūn. ³ Tatanūlh ē jā tamaclalh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesús. ⁴ Tajicua'nli ē jā ixtaca'tzī tū natatlahua ē a'cxni' talaktzī'lh chā'tu' ángeles tī ixtatasu'yu hua'chi chi'xcuhui'n. Snapapa ixlu'xu'ca'n ixtahuanī't ē ixtayāna'lh ixlacatzuna'jca'n puscan. ⁵ Xlaca'n tajicua'nli, ē tataquilhpūtalh ē ángeles cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata putzayā'tit na ixpu'nanca'n nīnī'n chā'tin tī lakahuanlitzā'? ⁶ Huā'tzā' jātza' tihui'lh. Xla' lacastālcuana'nī'ttza'. Calacapāstactit chī cāhuanin a'cxni' ixu'lhcus nac Galilea. ⁷ Huanli chī ixlacasqui'nca Chi'xcu' xala' Tālmā'n nacāmacamaxqui'can tī jā tzeya chi'xcuhui'n ē nataxtokohua'ca' ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālcuana'mpala.

⁸ Palaj tunca puscan talacapāstacli ixtachihuīn Jesús.

⁹ A'cxni' tataspi'tli nac pūtā'cnūn, tahuani'kō'lh kelhacāujtin apóstoles ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn. ¹⁰ Puscan, xlaca'n cāhuanican María Magdalena ē Juana ē María tī ixtzī' Jacobo ē ā'makapitzīn puscan huampala. ¹¹ Apóstoles taxexmatli hua'chi takelhkamān tū ixcāhuanimā'ca ē jā ta'a'ka'ī'lh.

¹² Masqui jā ta'a'ka'ī'lh, Pedro taxtulh ē tu'jnulh nac pūtā'cnūn. Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh xmān lu'xu' jā ixmā'lh. A'lh na ixchic ē ixlī'a'cnīmā'lh ē ixlacapāstacmā'lh tū a'kspulanī't.

Na ixtej cā'lacchicni' Emaús

Mr. 16:12-13

13 Ū'tza' huā'mā' quilhtamacuj chā'tu' tī ixtastālani'nī't Jesús, ixta'a'mā'nalh a'ktin nac cā'lacchicni' jā huanican Emaús. Ū'tza' hua'chi a'kcāujtin kilómetros ixlīmakat Jerusalén.

14 Ixtalītā'chihuīna'ntēlha ixlīpō'ktu tū ixa'kspulanī't.

15 Līhuan ixtalītā'chihuīna'mā'nalh ē ixtalālīhuani'mā'nalh, Jesús cālaktalacatzuna'jīlh ē tzuculh cātā'tlā'huan. 16 Masqui talaktzī'lh, jāla talakapasli ixpālacata catūhuālh talītamakchuyīlh. 17 Palaj tunca Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Tū līchihuīna'ntēlhayā'tit? ¿Tūchu līlīpuhua'nā'tit?

18 Chā'tin tī huanican Cleofas kelhtīni'lh:

—Ixlīpō'ktu tachi'xcuui't taca'tzīkō' tū a'kspulalh nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj. ¿Hui'x tī ixui'la'chi a'ntza' ē jā ca'tzīya'?

19 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—¿Tū lalh?

Tahuanilh:

—Lhūhua' tū a'kspulalh ixpālacata Jesús xala' nac Nazaret tī a'kchihuīna' ē ixka'lhī lītlī'hui'qui na ixlacatīn Dios ē na ixpu'na'itātca'n tachi'xcuui't. Ū'tza' lītasu'yulh tū tlhualh ē tū huanlī. 20 Xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n tamacamāstā'lh namaknīcan ē naxtokohua'ca'can nac cruz.

21 'Quina'n xa'icka'lhīmā'nauj ū'tza' xla' tī nacāmakapūtaxtū israelitas. Ixlīlakatu'tuntza' quilhtamacuj chuhua'j a'cxni' a'kspulalh. 22 Ā'makapitzīn puscan na quilacpu'na'itātca'n quincātālīmekē'klhanī'tan. Tzī'saj taquīlalh nac pūtā'cnūn,

23 ē jā talaktzī'lh ixmacni' Jesús ē tataspi'tli. Quincātahuanin talīlakachuyalh ángeles tī cāhuanilh lakahuan Jesús. 24 Palaj tunca ā'makapitzīn quincompañerosnu'ca'n taquīlalh nac pūtā'cnūn ē chuntza' chī tahuanih puscan, chuntza' tamaclalh. Jā talaktzī'lh Jesús.

25 Palaj tunca Jesús cāhuanilh:

—Jā lacaca'tzīyā'tit. ¿Jā'cxni' na'a'ka'ī'yā'tit ixlīpō'ktu tū tahuani a'kchihuīna'nī'n? 26 Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu', ¿ē jā ixlacasqui'nca pūla napātīni'n chuntza' ē ā'līstān natanū jā xkaka?

27 Palaj tunca Jesús tzuculh cāmāsu'yuni'kō' ixlīpō'ktu tū tzo'kcanī't na ixtachihuīn Dios ē tū līchihuīna'n xla'. Tzuculh tū tzo'knunī't Moisés ē cāmāsu'yuni'lh tū ixtatzo'knunī't ixlīpō'ktuca'n profetas.

28 A'cxni' tachā'lh nac cā'lacchicni' jā ixta'a'mā'nalh, tasu'yulh hua'chi Jesús ixa'mā'lh ā'chulā' pekanācha'. 29 Xlaca'n cuesa tahuanih natachoko ē tahuanih:

—Xatze catachoko. Licua' tzi'suamā'lhtza'. Cā'pucsua'tza'.

Palaj tunca Jesús cātā'tanūlh nac chic.

30 A'cxni' tatauī'lh tahuā'yan, xla' tayalh pāntzīn ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē māpitzīlh ē cāmāxqui'lh. 31 Palaj tunca

huā'mā' tza'la hua'chi tzej talacahuāna'nli ē talakapasli ē xla' cālaksputni'lh.

³² Xlaca'n talāhuanilh:

—¿Ē chā jā ixlicāna' quina'n lipāxuhauj a'cxni' ixquincāmāsu'yuni'tēlhayān ixtachihuīn Dios?

³³ Xamaktin tachi'papālh ixtejca'n. Jā tatamakapalīlh nūn macsti'na'j. Tataspi'tpālh nac Jerusalén ē cātā'lāpāxtokli kelhacāujtin apóstoles jā ixtatakēstoknī't ē ā'makapitzīn.

³⁴ Cāhuanica huā'mā' chā'tu':

—Ixlicāna' lacastālancuana'nli Māpa'ksīni'. Tasu'yuni'lh Simón.

³⁵ Palaj tunca xlaca'n cāhuanilh chī cā'a'kspulalh nac tej ē chī talakapasli Jesús a'cxni' māpitzilh pāntzīn.

Jesús cātasu'yuni'lh ī'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23

³⁶ A'cxni' ixtalīchihuīna'mā'nalhcus tzamā', a'cxni' Jesús tāyalh na ixpu'na'i'tātca'n. Cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

³⁷ Cāmekē'klhaca ē tajicua'nli ē ixtapuhuan ixtalak-tzī'mā'nalh espīritu. ³⁸ Jesús cāhuanilh:

—¿Tū ixpālacata jicua'nā'tit? ¿Tū ixpālacata xtum puhua'nā'tit mina'cstuca'n? ³⁹ Calaktzī'ntit quimacani'n ē quintujanī'n. Naquilālakapasāuj. Caquilāxa'mauj ē caquilālaktzī'uj. Espīritu jā ka'lhī quinīt ē lucut chuntza' chī quit.

⁴⁰ A'cxni' chuntza' cāhuanilh, cāmāsu'yuni'lh ixmacani'n ē ixtujanī'n. ⁴¹ Masqui lipāxuhua talaktzī'lh, jāla ta'a'ka'ī'lh. Jesús cākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh līhua't?

⁴² Palaj tunca maxquī'ca pītzuna'j xatatzi'li' squī'ti' ē pītzuna'j xatachu'cu cera tū ka'lhī xaxcān. ⁴³ Xla' maktīni'lh ē hua'kō'lh na ixlacatīnca'n. ⁴⁴ A'listān cāhuanilh:

—Tū quina'kspulalh ū'tza' tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān. Ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios quimpālacata, jā tzo'knulh Moisés ē profetas ē jā huanican Salmos.

⁴⁵ Palaj tunca cāmāscā'tīlh ixtachihuīn Dios. ⁴⁶ Cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni'. Ixlacasqui'nca nanī Cristo tī Dios hui'līnī't ixlīmakapūtaxtūnu'. Ixlacasqui'nca ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj nalacastālancuana'n jā tahuī'lāna'ncha'n nīnī'n. ⁴⁷ Ixlacasqui'nca nacāmāsu'yuni'kō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhū't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixpālacata Cristo. Natzucucan nac Jerusalén ē nacāhuanikō'can ixlacasqui'nca natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can. ⁴⁸ Hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tzamā' catūhuālh ixpālacata laktzī'nkō'tit. ⁴⁹ Chuhua'j calaktzī'ntit. Na'iccāmacamini'yān

tū huanli quinTāta'. Natachokoyā'tit huā'tzā' nac Jerusalén hasta a'cxnī' namaktīni'nā'tit lītlī'hui'qui tū xala' nac a'kapūn.

Jesús tā'kayāhualh nac a'kapūn

Mr. 16:19-20

⁵⁰ Palaj tunca Jesús cālē'lh ī'scujnu'nī'n nac tej hasta nac Betania ē makayāhualh ixmacanī'n ē cāsicua'lanātlahualh. ⁵¹ Līhuan ixcāsicua'lanātlahuamā'lh, tzuculh tā'kayāhua na ixlacatīnca'n ē lē'nca nac a'kapūn. ⁵² Xlaca'n talaktaquilhpūtalh ē ā'līstān līpāxuhua tataspi'tli nac Jerusalén. ⁵³ Pō'ktu quilhtamacuj ixtahui'lāna'lh xaka'tla' nac templo natamāka'tlī Dios. Amén.

San Juan

Ixtachihuīn Dios quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj

¹ A'cxni' jāna'j ixcāxui'līcan cā'quilhtamacuj, ixuī'lhtza' chā'tin tī tzamā' Tachihuīn. Chuntza' huanican ixpālacata ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān Dios. Xla' ixtā'huī'lacha' Dios. Xla' ū'tza' Dios. ² Xapūla ixtā'huī'lh Dios. ³ Tzamā' Tachihuīn cāxui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nān; jā tū ixa'nālh palh jā cahuālh ū'tza'. ⁴ Ū'tza' māsā' latamat ē chuntza' lītaxtulh a'ktin taxkaket ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁵ Ū'tza' chī a'ktin taxkaket tū māxkakēni'n a'ntza' jā nac cā'pucsua'. Skāhuī'ni' xala' nac cā'pucsua' ē jāla skāhuī' taxkaket.

⁶ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Juan, tī Dios macamilh. ⁷ Xla' milh nalīchihuīna'n tī huanican taxkaket ē milh nacālīmaxquī' talacapāstacni' tachi'xcuhuī't nata'a'ka'ī'ni' tī huanican taxkaket. ⁸ Juan jā ū'tza' taxkaket. Xla' xmān quīmāsu'yuchi huā'mā' tī ixlīcāna' taxkaket. ⁹ Tī ixlīcāna' taxkaket ixmimā'lhcus nac cā'quilhtamacuj. Xla' cāmāxkakēni'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁰ Xla' milh nac cā'quilhtamacuj. Masquī ū'tza' cāxui'līlh cā'quilhtamacuj, tachi'xcuhuī't jā talakapasli. ¹¹ Tī ixla' ticālakmilh ē jā tamaktīni'nli. ¹² Makapitzīn ta'a'ka'ī'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'lh, xla' cāmaxquī'lh lītli'huī'qui natalītaxtu ixlacstīn Dios. ¹³ Chī talīlacatuncuhuī' ixlacstīn Dios, jā chī talīlacatuncuhuī' ixcamana'ca'n tachi'xcuhuī't. Ixlacstīn Dios jā chī a'ktin ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata ixtapāxuānca'n ē ixtalapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' tī cāmaxquī ixlamatca'n ixlacstīn.

¹⁴ Tī huanican Tachihuīn, xla' quītachi'xcuhuī'lichi nac cā'quilhtamacuj. Xla' ixquincātā'huī'lan. Iclaktzī'uj chī ka'lhī lītli'huī'qui. Huā'mā' lītli'huī'qui ū'tza' ixla' tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. Xla' lakalhu'manīni'n ē pō'ktu tū huanli ū'tza' ixlīcāna'. ¹⁵ Juan līchihuīna'nli ē huanli:

—Ū'tza' huā'mā' tī iclīchihuīna'nli a'cxni' icuanli tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Xla' ixuī'lhtza' a'cxni' quit iclacatuncuhuī'lh.

¹⁶ Quincātlahuani'nī'ta'n lhūhua' talakalhu'mān, ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Moisés quincāmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Jesucristo quincāmāca'tzīnīyān tū ixlīcāna' ē chī quincālakalhu'manān Dios. ¹⁸ Jā tī laktzī'nī't Dios nūn maktin. Tī ixlīmān ī'Ska'ta' tī Dios pāxquī', ū'tza' quincāmāsu'yuni'nī'ta'n Dios.

*Juan līchihuīna'nli Jesucristo**Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17*

¹⁹ Israelitas xalanī'n nac Jerusalén talakmacamilh Juan makapitzīn pālejni' ē levitas. Xlaca'n takelhasqui'nīlh Juan tīchu xla'. ²⁰ Juan cālīmāsu'yulh ē cāhuanilh:

—Jā quit Cristo.

²¹ Takelhasqui'nīpālh:

—¿Tīchu hui'x? ¿Ē hui'x ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Elías?

Juan huanli:

—Jā quit.

Takelhasqui'nīpālh:

—¿Ē hui'x ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

Xla' kelhtīni'lh:

—Jā quit.

²² Takelhasqui'nīpālh:

—¿Tīchu hui'x? Caquilāhuanij ē chuntza' na'iccāhuanijāuj tī quincātamacaminī'ta'n. ¿Tīchu hui'x?

²³ Juan cākelhtīlh:

—Quit hua'chi tī palha' na'icuan nac cā'tzaya'nca ti'ya't: “Cacāxtlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n ē nakexpa'tā'tit Māpa'ksīni' a'cxni' namin.” Chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios tī huanican Isaías, a'cxni' huanli: Camālaksajtīt ixtej Māpa'ksīni'.

²⁴ Nā ixtahui'lāna'lh makapitzīn fariseos tī ixcālakmacamincāni't Juan. ²⁵ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Tū ixpālacata mā'kpaxīni'mpā't palh jā Cristo hui'x, nūn Elías, nūn ixa'kchihuīna' Dios tī icka'lhīmā'nauj?

²⁶ Juan cāhuanilh:

—Quit iclīmā'kpaxīni'n xcān. Huā'tzā' hui'lh chā'tin tī jā lakapasā'tit. Nā xla' namā'kpaxīni'n. ²⁷ Xla' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. Quit jā minī'ni' nūn na'icxcutni' ixlīchī'can ixcaclhī'.

²⁸ Pō'ktu huā'mā' a'kspulalh nac Betábara tuntacut nac Jordán, jā ixmā'kpaxīni'n Juan.

Jesús ixTamālacnūn Dios

²⁹ Ixlīlakalī Juan laktzī'lh Jesús ixlaktalacatzuna'jītēlha ē cāhuanilh tachi'xcuhui't:

—Calaktzī'ntit tī mimā'lh. Ū'tza' tī macaminī't Dios ē ū'tza' huanican ixTamālacnūn Dios. Ū'tza' namāpānū quincuentaca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³⁰ Ū'tza' iclīchihuīna'nli a'cxni' iccāhuanin: “Tī icpūlani'nī't, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit ixpālacata xla' ixuī'lh'tza' a'cxni' quit iclacadun-

cuhui'lh.” ³¹ Masqui quit jāna'j xa'iclakapasa, quit icminī't iclīmā'kpaxīni'n xcān ixpālacata tachi'xcuhui't nataca'tzī Dios macamilh tī icpūlani'nī't.

³² Nā cāhuanilh Juan:

—Quit iclaktzī'lh Espíritu Santo tī yujchi ē chilh na ixa'cpūn Jesús. Espíritu Santo tasu'yulh hua'chi a'ktin tantzasnān.
³³ Xapūla quit jā xa'icca'tzī tīchu xla'. Quihuanilh Dios tī quimacā'lh na'iclimā'kpaxīni'n xcān. Dios quihuanilh: “Nalaktzī'na' nayujāchi Espíritu Santo ē nachin na ixa'cpūn chā'tin. Huā'mā' chi'xcu' ū'tza' tī līmā'kpaxīni'n Espíritu Santo.”
³⁴ Iclaktzī'nī'ttza' chī quihuanicanī't. Ū'tza' iclīmāsu'yu quit ū'tza' huā'mā' ī'Ska'ta' Dios.

Xapūla ī'scujnu'nī'n Jesús

³⁵ Ixlīlakalī huampala Juan ixcātā'layālh chā'tu' ī'scujnu'nī'n.
³⁶ Laktzī'lh ixtētaxtumā'lh Jesús. Juan laktzī'lh Jesús ē huanli:
 —Ū'tza' huā'mā' tī macamilh Dios ē tī huanican ixTamālacnūn Dios.
³⁷ Chā'tu' ī'scujnu'nī'n Juan takexmatli ē tastālani'lh Jesús.

³⁸ Jesús talakspi'tli ē cālaktzī'lh ixtastālani'tēlha ē cāhuanilh:
 —¿Tū putzayā'tit?
 Xlaca'n tahuanilh:
 —Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā hui'la'?

³⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Cata'ntit ē calaktzī'ntit.

Tatā'a'lh ē talaktzī'lh jā ixuī'lh. Kōtanūtza' hua'chi maktā'ti'tza' ixuanī't, ē chuntza' a'ntza' tatachokolh tzamā' quilhtamacuj.

⁴⁰ Tzamā' chā'tu' tī tastālani'lh Jesús ixpālacata tū ixcāhuaninī't Juan, chā'tin ixuanican Andrés, ixtā'tin Simón Pedro. ⁴¹ Palaj tunca Andrés putzalh ixtā'tin tī ixuanican Simón ē huanilh:

—Ictā'lāpāxtokuitza' Mesías. (Ū'tza' huanicu'tun: Cristo tī lacsacnī't Dios.)

⁴² Andrés tā'a'lh Simón talaktzī'n Jesús. A'cxni' Jesús laktzī'lh Simón ē huanilh:

—Hui'x Simón, ixka'hua'cha Jonás. Hui'x nahuanica'na' Cefas. (Huā'mā' ū'tza' huanicu'tun: Pedro ē nā chihuix.)

Jesús cāta'sani'lh Felipe ē Natanael

⁴³ Ixlīlakalī huampala Jesús ixa'ncu'tun jā huanican Galilea. Tā'lāpāxtokli Felipe ē huanilh:

—Caquistāla'ni'.

⁴⁴ Huā'mā' Felipe xala' nac Betsaida ixuanī't ē nā xala' a'ntza' Andrés ē Pedro. ⁴⁵ Felipe laka'lh Natanael ē huanilh:

—Iclaktzī'nī'tauj chā'tin tī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Moisés tzo'kli līmāpa'ksīn ē jā tatzo'knulh profetas. Xla' ū'tza' Jesús, ixka'hua'cha José xala' nac Nazaret.

⁴⁶ Natanael huanli:

—¿Ē tzē nataxtu tū xatze nac Nazaret?

Felipe kelhtīlh:

—Cata't ē calaktzi'.

47 Jesús laktzī'lh Natanael lakmimā'lh ē līhuanli:

—Tī mimā'lh ū'tza' tzeyā israelita. Xla' jā a'kskāhuī'nin.

48 Natanael kelhasqui'nīlh:

—¿Chī quilīlakapasti?

Jesús huanilh:

—Quit iclaktzī'nī'ta'ntza' xapūla na ixtampīn nac ka'tla' qui'huī' a'cxni' jāna'j ixā'ta'sani'yān Felipe.

49 Natanael kelhtīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', hui'x ī'Ska'ta' Dios; hui'x puxcu' nalītahui'la'ya' nac Israel.

50 Jesús kelhtīlh:

—Quina'ka'ī'ni'ya' xmān ixpālacata icuanin iclaktzī'nī'ta'n na ixtampīn nac qui'huī'. Nalaktzī'na'cus ā'chulā' xalaka'tla' tū na'ictlahua.

51 Nā huanli Jesús:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit a'kapūn laqui'yālh, ē ángeles tī nacāmacamin Dios. Xlaca'n natatahua'ca' ē natayujāchi na ixa'cpūn Chi'xcu' xala' Tālh mā'n. Quit Chi'xcu' xala' Tālh mā'n.

2

Tamakaxtokca nac Caná

1 Ixli'a'ktu'tun quilhtamacuj tamakaxtokca nac a'ktin cā'lacchicni' jā huanican Caná, nac Galilea. Ixtzī' Jesús a'ntza' ixuī'lh. 2 Nā ixuanicanī't na'a'n Jesús ē ī'scujnu'nī'n. 3 Sputli xaxcān uva, ē ixtzī' Jesús huanilh:

—Jātza' tū xaxcān uva.

4 Jesús kelhtīlh:

—¿Tū ixpālacata quihuani'ya' huā'mā', Nā'? Jāna'j tzucu tū quilītlahuat nahuan.

5 Ixtzī' cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Catlahua'tit ixlīpō'ktu tū xla' nacāhuaniyān.

6 Ixuī'lh pāchāxan tlāmam ixla' chihuix tū ixtamaclacasqui'n israelitas a'cxni' ixtamakacha'ka'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. (Ixta'a'ka'ī' palh maklhūhua' ixtamakacha'ka'n, chuntza' natalītaxtu lactze na ixlacatīn Dios.) Pātunu' tlāmam ixtalītatzumā'lh pātu' o pātu'tun pūxka'tni'. 7 Jesús cāhuanilh tī ixtamacascujmā'nalh:

—Cacālīmātzuma'tit xcān tzamā' tlāmam.

Chuntza' xlaca'n tamātzumalh. 8 Jesús cāhuanilh:

—Camācututit macsti'na'j ē calīpini'tit tī cuenta lani' ixla' cā'tani'.

9 Xla' kelhuāna'lh. Xaxcāntza' uva ixuanī't. Xla' jā ixca'tzī palh xcān ixuanī't ē ixtalakpalīnī'ttza'. Ixtaca'tzī xmān tī ixtamacascujmā'nalh, ixpālacata ū'tunu'n ixtamojōnī't xcān. Chi'xcu' tī cuenta lani' cā'tani' ta'sani'lh tī ixtamāxtokmā'lh 10 ē huanilh:

—Tahui'lat xapūla cāmaxquī'can tī cāta'sani'canī't xatze xaxcān uva. Ā'listān, a'cxni' tzejtza' tako'tnī't tī cāta'sani'canī't, cāmaxquī'can tū jā xatze. Ē hui'x ā'xmān mās'tā'pā't tū xatze.

¹¹ Ū'tza' huā'mā' tū tlahualh Jesús nac Caná nac Galilea, ū'tza' xapūla lī'a'cnīn. Chuntza' līmāsu'yulh ixlītlī'hui'qui. Ī'scujnu'nī'n talī'a'ka'ī'ni'lh.

¹² Ā'listān Jesús a'lh nac Capernaum. Tatā'a'lh ixtzī' ē ixtā'timīn ē Ī'scujnu'nī'n. A'ntza' jā lakma'j tatahuī'lh.

Jesús cātamacxtukō'lh tū jā tze na ixpūchakān xaka'tla' templo Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46

¹³ Ixtalacatzuna'jīmā'lh ixcā'tani'ca'n lī'israelitas tū huanican pascua. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' jā huanican Jerusalén. ¹⁴ Tanūlh xaka'tla' nac templo. A'ntza' cālaktzī'lh tī ixtastā'mā'nalh huācax ē borregos ē tantzasnān, ē ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh na ixmesaca'n jā ixpūpakxtucan tumīn. ¹⁵ Jesús tlahualh a'ktin lītasno'knu' iخلا' ko'xka', ē cālītasno'kxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n nā borregos nā huācax. Cāmākūspi'tni'lh ixmesaca'n tī ixtapakxtumā'nalh tumīn, ē cāmaka'ni'kō'lh ixtumīnca'n. ¹⁶ Cāhuanilh stā'na'nī'n tantzasnān: —Camāxtutit tzamā' huā'tzā'. Jā calīmāxtutit lītamāuj na ixchic quinTāta'.

¹⁷ Ī'scujnu'nī'n talīlacapāstacli chuntza' chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Iclacasqui'n calakachi'xcuhuī'ca ixchic Dios.

Ū'tza' iclacasqui'n quit.

¹⁸ Israelitas tahuanihl:

—¿Ē ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn natlahua'ya' huā'mā'? Caquilātlahuani'uj a'ktin lī'a'cnīn ē chuntza' na'icca'tziyāuj palh hui'x ka'lhī'ya' līmāpa'ksīn nacāmāxtuya' animalh xaka'tla' nac templo.

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Calactlahua'tit tzamā' chic ē ixlītu'tuma'j na'iclicāxtlahuapalakō'.

²⁰ Israelitas takelhtīlh:

—Tu'pu'xamachāxan cā'ta līcāxtlahuakō'ca huā'mā' templo. ¿Ē hui'x tzē nalīcāxtlahuakō'ya' a'ktu'tun quilhtamacuj?

²¹ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús ixlīchihuīna'mā'lh ixmacni'.

²² Ī'scujnu'nī'n talacapāstacli ixtachihuīn Jesús a'cxni' lacastālancuana'nli. Ta'a'ka'ī'lh tū ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ā'nā tū huanli Jesús.

Jesús cālākapaskō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

²³ Nac Jerusalén ixlāmā'lh cā'tani' tū huanican pascua. Jesús ixui'lacha' ē a'ntza' tlahualh lhūhua' lī'a'cnīn. Ū'tza' lhūhua' talī'a'ka'ī'ni'lh Jesús. ²⁴ Jesús ixcālākapaskō' ixlīpō'ktuca'n, ē xla' ixca'tzī makapitzīn ixta'a'ka'ī' ē ā'makapitzīn jā ixta'a'ka'ī'.

25 Jā ixlacasqui'nca nahuanican ixtalacapāstacni'ca'n. Xla' cālakapasni'kō' ixtalacapāstacni'ca'n.

3

Jesús ē Nicodemo

¹ Ixui'lh chā'tin fariseo ixtacuhuīni' Nicodemo. Xapuxcu' israelitas ixuanī't. ² A'ktin tzi'sni' xla' lakmilh Jesús ē huanilh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ca'tziyāuj Dios macaminī'ta'n namāsu'yu'ya'. Jā tī tī tze tlahua lī'a'cnīn tū hui'x tlahua'ya' palh jā Dios macaminī't.

³ Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Tī jā catilacatuncuhuī'pāl h jāla catitā'tapa'ksilh Dios.

⁴ Nicodemo kelhasqui'nīlh:

—¿Chī nalīlacatuncuhuī'pala chā'tin tī kōlu'tza'? Jāla natanūpala na ixpūlacni' ixtzi' ē nalīlacatuncuhuī'pala.

⁵ Jesús huanli:

—Ixlicāna' tū icuaniyān. Palh tī jā līlacatuncuhuī' xcān ē ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, jāla catitā'tapa'ksilh Dios. ⁶ Tī ixlacstīn tachi'xcuhuī't, ū'tza' ka'lhī ixquinīt ē ixlucut. Tī ka'lhī xasāsti' ixlatamat ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo, ū'tza' ka'lhī ixEspīritu Dios. ⁷ Jā calī'a'cni' tū icuaniyān: “Ixlacasqui'nca nalacatuncuhuī'pala'yā'tit ē chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n milīpō'ktuca'n.” ⁸ Ū'ni' a'n calhāxcuhuālh. Xmān kexpa'ta' chī macasā'nan ē hui'x jā ca'tziya' jāchu mincha' ē jāchu a'mā'lh. Nā chuntza' jā ca'tziya' chī nalīlacatuncuhuī'pala chā'tin chī'xcu' ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo ē naka'lhī xasāsti' ixlatamat.

⁹ Nicodemo kelhasqui'nīpāl h:

—¿Chī līla huā'mā'?

¹⁰ Jesús huanli:

—¿Ē jā ca'tziya' hui'x huā'mā'? Hui'x chā'tin mākelhtahua'kē'ni' nac Israel. ¹¹ Ixlicāna' tū icuaniyān. Iclīchihuīna'nāuj tū icca'tziyāuj ē icuanāuj tū iclaktzi'nī'tauj. Hui'xina'n jā a'ka'tiyā'tit tū icuanāuj. ¹² Hui'xina'n jā quilā'a'ka'tī'ni'yāuj a'cxni' quit iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā quintilā'a'ka'tī'ni'uj palh na'iccālītā'chihuīna'nān tū xala' nac a'kapūn.

¹³ 'Nūn chā'tin lakapasna'n nac a'kapūn, xmān quit. Xa'icui'lacha' a'cxni' jāna'j xa'icā'yujāchi ē ū'tza' iclīlakapasna'n. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ¹⁴ Chuntza' chī Moisés līmā'kayāhualh qui'hui' lūhua' nac cā'tzaya'nca ti'ya't, nā chuntza' ixlacasqui'nca naquimā'kayāhuacan quit nac cruz. Quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n. ¹⁵ Chuntza', ixlīpō'ktuca'n

tī quintalīpāhuan nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḥuī't

¹⁶ Jesús cāhuanipālḥ:

—Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḥuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' līmāstā'lh tī ixlīmān ī'Ska'ta' ē chuntza' tī natalīpāhuan xla', xlaca'n jā makstin catitaspuṭli. Nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā ka'lhī ixlīspuṭni'. ¹⁷ Dios macamilh ī'Ska'ta' nac cā'quilhtamacuj. Jā macamilh nacāmakapātīnīn. Macamilh nacālīmakapūtaxtū.

¹⁸ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n jā caticāmakapātīnīnca. Tī jā talīpāhuan, nacāmakapātīnīncan ixpālacata jā talīpāhuanli tī ixlīmān ī'Ska'ta' Dios. ¹⁹ Milh nac cā'quilhtamacuj tī taxkaket ixpālacata namāsu'yu tū ixlicāna'. Makapitzīn jā ixtalakati taxkaket. Ā'chulā' talakatīlh jā cā'pucsua' ixpālacata ixtatlahuacu'tun tū jā tze. Ū'tza' nacālīmakapātīnīncan. ²⁰ Pō'ktu tī tatlahua tū jā tze jā talakati taxkaket ē jā tatalacatzuna'jīcu'tun nac taxkaket ixpālacata jā talacasqui'n nacālaktzī'ncan chī tatlahuamā'nalh tū jā tze. ²¹ Tī tatlahua tū tze, xlaca'n tatalacatzuna'jī nac taxkaket ixpālacata nacālaktzī'ncan tatlahuamā'nalh tū Dios lacasqui'n.

Juan Mā'kpaxīni' līchihuīna'mpālḥ Jesús

²² Ā'līstān Jesús a'lh nac Judea ē tatā'a'lh ī'scujnu'nī'n. A'ntza' tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē ixmā'kpaxīni'mā'lh. ²³ Nā Juan nā ixmā'kpaxīni'n nac Enón na ixlacatzuna'j Salim ixpālacata a'ntza' ixmā'lh ka'tla' xcān. Tachi'xcuḥuī't ixtalakchin ē ixta'a'kpaxa. ²⁴ Jāna'j ixmānūcan Juan nac pūlāchī'n.

²⁵ Makapitzīn ixchi'xcuḥuī'n Juan tatzuculh tatā'lāhuanī ā'makapitzīn israelitas ixpālacata chī mā'kpaxīni'ncan ē palh Dios laktzī'n ā'chulā' xatze catīhuālh a'cxni' a'kpaxa.

²⁶ Talaka'lh Juan ē tahuaniḥ:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿pāstaca' chī'xcu' tī ixtā'hui'lāchi ixtuntacut nac Jordán ē tī līchihuī'na? Chuhua'j nā xla' mā'kpaxīni'mā'lh ē ū'tza' lhūhua' talakminkō'.

²⁷ Juan cākelhtīlh:

—Chā'tin chī'xcu' ka'lhī xmān tū Dios maxquī'. ²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī icuanli: “Jā quit Cristo. Xmān quimacaminca'nī't na'icpūlani'.” ²⁹ A'cxni' chā'tin chī'xcu' tamakaxtoka, ixla'tza' tlahua tasqui'ni'. Ixamigo pāxtūtāya ē kexmata ē līpāxuhua tū līchihuīna'n. Nā chuntza' quit iclīpāxuhua chī talakmin Jesús.

³⁰ Ixlacasqui'nca ā'chulā' natastālani'kō' Jesús ē jā quit.

Tī mincha' nac a'kapūn

³¹ Tī minī'ta'ncha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. Tī talacatuncuḥuī' nac cā'quilhtamacuj,

ū'tunu'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē xmān talīchihuīna'n tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā tī xala' nac cā'ti'ya'tna'. ³² Masqui xla' līchihuīna'n tū laktzī'nī't ē tū kexmatnī't, jā tī chā'tin a'ka't' tū huan. ³³ Palh tī a'ka't' ixtachihuīn tī mincha' nac a'kapūn, ū'tza' lītasu'yu ixlīcāna' tū huan Dios. ³⁴ Tī Dios macamilh, xla' līchihuīna'n ixtachihuīn ixpālacata Dios līpāxuhua māstā' Espīritu Santo. ³⁵ XaTāta' pāxquī' ī'Ska'ta' ē macamaxquī'kō'lh pō'ktu ē ū'tza' namāpa'ksīkō'. ³⁶ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tī jā talīpāhuan, xlaca'n jā catitaka'lhīlh xasāsti' ixlatamatca'n. Dios nacāmakapātīnīn.

4

Jesús ē chā'tin puscāt xala' nac Samaria

¹ Fariseos ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza' Jesús ā'chulā' lhūhua' ixtastālani' ē ixcāmā'kpaxīmā'lh, ē jā Juan. ² Jesús jā ixmā'kpaxīni'n; xmān ī'scujnu'nī'n ū'tunu'n ixtamā'kpaxīni'n. ³ A'cxni' Jesús ca'tzīlh fariseos ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza', Jesús taxtulh nac Judea ē a'lh nac Galilea.

⁴ Ixtej Galilea tētaxtu nac Samaria. ⁵ A'cxni' Jesús ixtētaxtumā'lh jā ixtapa'ksīni' nac Samaria, chā'lh nac Sicar a'ktin cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j ti'ya't tū Jacob ixmaxquī'nī't ixka'hua'cha tī ixuanican José. ⁶ A'ntza' ixuī'lh a'ktin mu'sni' tū makāstza' ixla' ixuanī't Jacob. A'cxni' tastu'nūt ixuanī't, Jesús chā'lh nac mu'sni'. Makat ixminī'ta'ncha', ē ū'tza' ixlītlakua'nī't. A'ntza' tahuī'lh na ixquilhtūn mu'sni'. ⁷ Jā ixlīna'j lakchilh chā'tin puscāt xala' nac Samaria namācutu xcān. Jesús huanilh:

—Quintā'hua' mixcān.

⁸ ī'scujnu'nī'n ixta'a'nī't nac cā'lacchicni' natatamāhua ixlīhua'ca'n. ⁹ Tzamā' puscāt samaritana huanilh Jesús:

—Hui'x israelita ē quit samaritana. ¿Chī quilīsqi'ni'ya' xcān? (Chuntza' huanilh ixpālacata israelitas ē samaritanos jā ixtalālaktzī'ncu'tun.)

¹⁰ Jesús kelhtīlh:

—Ca'tzīya' cahuālh tū Dios māstā' ē tī squi'ni'mā'n xcān, hui'x ixquisqui'ni' xatze xcān ē quit xa'icmaxquī'n.

¹¹ Puscāt huanilh:

—Hui'x jā ka'lhī'ya' tū napūmācutuya' ē xcān pūlh mā'n tojōmā'cha'. ¿Jāchu nataya'ya' xatze xcān? ¹² Tī quimpapca'n Jacob quincāmakxteknī'n huā'mā' mu'sni'. Ā'tzā' ixtako'tnun Jacob ē ixlacstīn ē ixanimalh. ¿Ē hui'x ā'chulā' ka'tla' ē jā Jacob?

¹³ Jesús huanilh:

—Ixlipō'ktu tī natahua' huā'mā' xcān, natakelpūtīpala. ¹⁴Tī natahua' xcān tū na'iccāmaxquī', xla'ca'n jātza' maktin catitakelpūtīpāl̄h. Tzamā' xcān tū na'iccāmaxquī' nala hua'chi mu'sni' na ixpūlacni'ca'n, ē nacāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilaksputi.

¹⁵ Puscāt huanilh:

—Caquima'xquī' huā'mā' xcān ē chuntza' jātza' maktin icitikelhpūtīlh ē jātza' ictimilh na'ictaya xcān huā'tzā'.

¹⁶ Jesús huanilh:

—Caquīta'sa'ni' minkōlu' ē cata'ntit.

¹⁷ Puscāt kelhtīlh:

—Jā icka'lhī quinkōlu'.

Jesús huanilh:

—Ixlicāna' tū hua'na' jā ka'lhī'ya' minkōlu'. ¹⁸ Hui'x cāka'lhī'nī'ta' kelhaquitzis chi'xcuhuī'n. Tī tā'hui'la' chuhua'j jā minkōlu'. Ixlicāna' tū huanī'ta'.

¹⁹ Puscāt huanilh:

—Hui'x ixa'kchihuīna' Dios. Chuntza' tasu'yu.

²⁰ Quinapapana'ca'n samaritanos ixtamakapāxuī Dios huā'tzā' nac sipej. Hui'xina'n israelitas hua'nā'tit xmān nac Jerusalén tzē namakapāxuīcan Dios.

²¹ Jesús kelhtīlh:

—Ca'a'ka'i' tū na'icuaniyān. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' jātza' catimaclacasqui'nca na'a'ncan namakapāxuīcan Dios nac sipej ē jā nac Jerusalén. ²² Hui'xina'n samaritanos jā lakapasā'tit tī makapāxuī'yā'tit. Quina'n iclakapasāuj tī icmakapāxuīyāuj. Tī namakapūtaxtūnu'n, xla' ū'tza' chā'tin israelita. ²³ Chilhtza' quilhtamacuj a'cxni' tī tzej tamakapāxuī Dios natalīmakapāxuī ixlipō'ktu ixlīstacna'ca'n ē nata'a'ka'i' ixtachihuīn Dios. Dios lacasqui'n chuntza' nalīmakapāxuīcan.

²⁴ Dios lakahuan masqui jā tasu'yu. Ixlacasqui'nca tachi'xcuhuī't natalīmakapāxuī pō'ktu ixlīstacna'ca'n; ē ixlacasqui'nca nata'a'ka'i' ixtachihuīn. Chuntza' tzej natalīmakapāxuī Dios.

²⁵ Puscāt huanilh:

—Quit icca'tzī namin Mesías tī huanican Cristo tī Dios lac-sacnī't ē lihui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu'. Xla' naquincāhuanikō'yān ixlipō'ktu a'cxni' namin.

²⁶ Jesús huanilh:

—Ū'tza' quit tī tā'chihuīna'mā'n.

²⁷ Palaj tunca tachilh ī'scujnu'nī'n. Talī'a'cnīni'lh ixtā'chihuīna'mā'lh Jesús chā'tin puscāt. Nūn chā'tin kelhasqui'nīlh: “¿Tū lacasqui'na'?” Jā kelhasqui'nīca: “¿Tū lītā'chihuīna'mpā't tzamā' puscāt?” ²⁸ Puscāt hui'līlh ixtlāmam ē a'lh nac cā'lacchicni' ē cāhuanilh tachi'xcuhuī't:

29 —Capintit laktzī'nā'tit chā'tin chi'xcu' tī quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū ictlahuanī't. Palhāsā' ū'tza' tī Cristo.

30 Tataxtulh nac cā'lacchicni' natalaka'n Jesús. 31 A'cxni' ixtamimā'nalh tachi'xcu'huī't, ī'scuju'nī'n Jesús tahuanihl:

—Māpa'ksīni', catihua'ya' macsti'na'j.

32 Xla' cāhuanilh:

—Quit icka'lhī quilīhua' tū jā lakapasā'tit.

33 Scuju'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Ē huī'lh tī quīxtekni'chitza' ixlīhua'?

34 Jesús cāhuanilh:

—Quit ictlahuacu'tun ixlīmāpa'ksīn quinTāta' tī quimacaminī't, ē ictlahuakō'cu'tun tū quilīmacaminī't. Ū'tza' huā'mā' quit quilīhua'. 35 Hui'xina'n hua'nā'tit: “Sputacus a'ktā'ti' mālhcuyu' nalanāna'n.” Quit iccāhuaniyān: Calaktzī'ntit tachi'xcu'huī't. Talacapatēlha nata'a'ka'ī' quintachihuīn. 36 Tī scuja maxquī'can ixtatlj. Nā chuntza' tī quintatā'scuj. Makapitzīn ta'a'ka'ī' ē ū'tza' ixtatljca'n tī quintatā'scuj. Tī ta'a'ka'ī'nī't quintachihuīn, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Ū'tza' natalīpāxuhua tī tamāsu'yulh quintachihuīn xapūla ē tī tamāsu'yulh ā'līstān. 37 Ixlīcāna' chī tahuani: “Chā'tin cha'n ē ā'chā'tin ī'nin.” 38 Quit iccāmacā'nī'ta'n na'ī'ninā'tit hui'xina'n jā jā cha'nī'ta'ntit hui'xina'n. Na'ī'ninā'tit jā tascujli ā'makapitzīn. Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n nacāmāsu'yuni'yā'tit tī cāmāca'tzīnīcanī'ttza' macsti'na'j quintachihuīn. Xlaca'n nata'a'ka'ī' —huanli Jesús.

39 Lhūhua' samaritanos xalanī'n tzamā' cā'lacchicni' ta'a'ka'ī'nī'lh Jesús ixpālacata tū ixuanī't tzamā' puscāt: “Quihuanikō'lh ixlīpō'ktu tū ictlahuanī't quit.” 40 Chuntza' samaritanos, a'cxni' talakchilh Jesús, tahuanihl cacātā'tamakxtekli ū'tunu'n. Xla' tachokolh a'ktu' quilhtamacuj. 41 Lhūhua' ta'a'ka'ī'lh a'cxni' takexmatli tū huanli xla'. 42 Xlaca'n tahuanihl tzamā' puscāt:

—Chuhua'j jā xmān ixpālacata mintachihuīn ica'ka'ī'yāuj. Quina'n iclīlaktzī'uj quilakastapunca'n ē icke'xmatnī'tauj tū huan xla'. Ixlīcāna' palh ū'tza' Cristo tī nacāmakapūtaxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

Jesús mātzeyīlh ixka'hua'cha chā'tin māpa'ksīni'

43 Ixlī'a'ktu' quilhtamacuj Jesús taxtulh nac Samaria ē a'lh nac Galilea. 44 Jesús huanli chā'tin a'kchihuīna' jā lakachi'xcu'huī'can na ixtā'chicni'. 45 A'cxni' Jesús chilh nac Galilea, līpāxuhua talaktzī'lh xalanī'n nac Galilea. Xlaca'n ixtaquīlanī't nac Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani' tū huanican pascua, ē ixtalaktzī'nkō'nī'ttza' lhūhua' tū quītlahualh Jesús.

⁴⁶ Jesús mimpāl̄h nac Caná, nac Galilea, a'ntza' jā līmāxtulh xaxcān uva. Ixlacatzuna'j Caná, nac a'ktin cā'lacchicni' tū huanican Capernaum, ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixtā'scujmā'lh puxcu'. Ixka'hua'cha ixta'jatatla. ⁴⁷ A'cxni' ca'tzīlh ixtax-tunī'ttza' Jesús nac Judea ē ixuī'lacha'tza' nac Galilea, palaj tunca xatāta' a'lh laktzī'n Jesús ē huanilh ca'a'lh na ixchic namātzeyī ixka'hua'cha tī ixnīmā'lh'tza'. ⁴⁸ Jesús huanilh:

—Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh jā nalaktzī'nā'tit lī'a'cnīn.

⁴⁹ Tzamā' chi'xcu' huanilh:

—Capit na quinchic līhuan jā nanī quinka'hua'cha.

⁵⁰ Jesús huanilh:

—Capinchitza' na minchic. Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

Tzamā' chi'xcu' a'ka'ī'lh tū huanilh Jesús ē a'lh.

⁵¹ A'cxni' ixchintēlha na ixchic, ixtasācua'n palaj tunca tatax-tulh ta'a'lh talāpāxtoka ē tahuanihl:

—Minka'hua'cha tzeyanlitza'.

⁵² Cākelhasqui'nīlh tuchūyā hora tzuculh tzeyan. Tahuanihl:

—Huā' kōtan maktin hora kōtanū tapānūni'lh macscut.

⁵³ Xatāta' palaj tunca ca'tzīlh chu ū'tza' tzamā' hora a'cxni' huanilh Jesús: “Minka'hua'cha tzeyanlitza'.” Ū'tza' lī'a'ka'ī'ni'lh Jesús tzamā' chi'xcu' ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic.

⁵⁴ Ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' lī'a'cnīn tū tlahualh Jesús a'cxni' mincha' nac Judea ē chā'lh nac Galilea.

5

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' xala' nac Betesda

¹ Jā makās ā'līstān israelitas talītzuculh cā'tani'. Jesús a'lh nac cā'lacchicni' Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani'. ² Nac Jerusalén, ixuī'lh a'ktin mu'sni' na ixlacatzuna'j jā ixtalactanū borregos. Tzamā' mu'sni' ixuanican Betesda. Ū'tza' ixtachihuīn hebreo. Ixyāhuacanī'ttza' ixa'cchic tū ixka'lhī a'kquitzis ixtanquilhtīn. ³ A'ntza' ixtamā'nal̄h lhūhua' ta'jatatlani'n ē tī lakatzī'nī'n ē tī jā tze ixtujanca'n ē tī ixtalū'ntū'lanī't. Xlaca'n ixtaka'lhīmā'nal̄h a'cxni' ixtasakā'līlh xcān. ⁴ Makatunu' ixquīyujāchi chā'tin ángel. Ū'tza' ixsakā'lī xcān. Tī pūla ixtojō nac xcān, a'cxni' ixtasakā'lī, xla' palaj tunca ixtzeyan catūhuālh ta'jatat.

⁵ A'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixta'jatatla pu'xamacāujtzeyan cā'ta. ⁶ Jesús laktzī'lh tzamā' chi'xcu' jā ixmā'lh. Ixca'tzītza' makāstza' ixta'jatatla ē kelhasqui'nīlh:

—¿Ē tzeyancu'tuna'?

⁷ Tzamā' chi'xcu' kelhtīni'lh:

—Jā tī tī naquīmojō nac xcān a'cxni' tasakā'lī. A'cxni' quit ictojōcu'tun palaj tunca tojō ā'chā'tin ē chuntza' quiliskāhuī'can.

⁸ Jesús huanilh:

—Catā'kaqui' ē casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.

⁹ Palaj tunca tzamā' chi'xcu' tzeyanli ē sacli ixpūtama' ē tzuculh tlā'huan. Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' ixpūjaxcan.

¹⁰ Israelitas tahuanilh chi'xcu' tī mātzeyīca:

—Chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj ū'tza' tū pūjaxcan. Hui'x jā minī'ni' lipimpā't mimpūtama'.

¹¹ Tzamā' chi'xcu' cākelhtīlh:

—Tī quimātzeyīlh, ū'tza' quihuanilh: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti.”

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Tīyā chi'xcu' tī huanin: “Casacti mimpūtama' ē catlā'hua'nti?”

¹³ Tzamā' chi'xcu' jā ixca'tzī tī mātzeyīlh ixpālacata lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtahui'lāna'lh ē Jesús ixcātēlacataxtunī'ttza'.

¹⁴ Ā'līstān Jesús tā'lāmaclalh xaka'tla' nac templo ē huanilh:

—Chuhua'j hui'x tzeyā'nī'ta'tza'. Jātza' catla'hua' tū jā tze. Palh hui'x natlahua'pala'ya' tū jā tze, ā'chulā' napātīpala'ya'.

¹⁵ Tzamā' chi'xcu' a'lh ē cāmāca'tzīnīlh israelitas Jesús tī ixmātzeyīnī't. ¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj ū'tza' tū ixpūjaxcan a'cxni' Jesús tlhualh tzamā' li'a'cnīn. Ū'tza' tatzuculh talīputzastālanī' israelitas ē ixtamaknīcu'tun. ¹⁷ Jesús cāhuanilh:

—QuinTāta' pō'ktu quilhtamacuj scujmā'lh ē nā ū'tza' quit iclīscuja.

¹⁸ Ū'tza' ā'chulā' talīsītzī'lh israelitas ē ixtalīmaknīcu'tun. Ū'tza' talīsītzī'lh tū tlhualh Jesús tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan ē ū'tza' ā'chulā' talīsītzī'lh hua'chi Dios lītaxtulh a'cxni' huanli: Dios quinTāta'.

Ī'ska'ta' Dios ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁹ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit quina'cstu jāla tū ictlahua. Xmān ictlahua ixtalacasqui'nīn quinTāta' Dios. Iclaktī'n tū tlhualh quinTāta' ē xmān ū'tza' ictlahua. Tū tlhualh quinTāta', nā ū'tza' ictlahua. ²⁰ QuinTāta' quimpāxquī' quit ē quimāsu'yuni' ixlīpō'ktu tū tlhuamā'lh.

Naquimāsu'yuni'cus tū ā'chulā' xalaka'tla'. Ū'tza' na'ictlahua ē nalī'a'cnī'yā'tit. ²¹ QuinTāta' mālacastālancuanīni'n. Nā chuntza' quit iccāmaxquī' ixlatamatca'n tī quit iclacasqui'n.

²² QuinTāta' jā tī putzāna'nī. Xla' quimacamaxquī'nī't līmāpa'ksīn quit na'iccāputzāna'nī. ²³ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n naquintalīlakachi'xcu'huī' quit lacxtim chī talakachi'xcu'huī' quinTāta' Dios. Tī jā quilakachi'xcu'huī' jā lakachi'xcu'huī' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁴ 'Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī takexmata tū icuan ē talīpāhuan tī quimacaminī't, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Xlaca'n jā caticāmāpātīnīca;

taka'lhītza' ixlatamatca'n xasāsti' tū jā makstin catisputli.
²⁵ Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Mimā'lh tza' quilhtamacuj ē chuhua'jtza' huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' tī jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n, xlaca'n natalexmata quintachihuīn quit, ī'Ska'ta' Dios. Tī natalexmata quintachihuīn, xlaca'n nacāmaxquī'can xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.
²⁶ Chuntza' chī quinTāta' Dios māstā' latamat, nā ī'Ska'ta' tzē namāstā' latamat. ²⁷ Quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn na'icputzāna'nī, ixpālacata quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n.
²⁸ Jā calī'a'cnī'tit tū iccāhuanīmā'n. Mimā'lh quilhtamacuj a'cxni' nīnī'n natalexmata quintachihuīn. ²⁹ Natatā'cxtuyāchi xlaca'n nac pūtā'cnūn. Tī tatlahualh tū tze, xlaca'n natalacastālancuana'n ē nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī tatlahualh tū jā tze, xlaca'n natalacastālancuana'n ē nacāmakapātīnīncan.

Jesús māsu'yulh xla' ka'lhī līmāpa'ksīn

³⁰ Jesús cāhuanipālḥ:

—Quit jā ictlahua tū xmān quintapāxuān. Quit icputzāna'nī chuntza' chī quilīmāpa'ksī Dios. Ū'tza' tzej iclīputzāna'nī. Quit jā ictlahua tū quintapāxuān. Ictlahua ixtapāxuān quinTāta' tī quimacaminī't. ³¹ Palh xmān quit quilīmān naquilīchihuīna'n can ē jā tī ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n, chuntza' jā cati'a'ka'ī'ca tū icuan. ³² Hui'lapālḥ ā'chā'tin tī naquilīchihuīna'n. Quit icca'tzī tū nahuan xla' quimpālacata, ū'tza' ixlīcāna'. ³³ Hui'xina'n mākelhasquī'nīnī'ntit Juan. Juan kelhtīnī'lh tū ixlīcāna'. ³⁴ Quit jā icmaclacasquī'n nūn chā'tin chī'xcu' tī nalīchihuīna'n quimpālacata. Xmān iccāhuanīmā'n tzamā' ixpālacata hui'xina'n na'a'kapūtaxtuyā'tit. ³⁵ Juan xla' hua'chi a'ktin pūmaksko tū ixlama ē ixmāxkakēni'n. Hui'xina'n jā makās lakatītit chī iccāmāxkakēni'yān. ³⁶ Juan huanli Dios quimacaminī't. Ē quit ictlahua tū quimacamaxquī'nī't. Ū'tza' ā'chulā' māsu'yu Dios quimacaminī't. ³⁷ Nā Dios quimacamilh ē līchihuīna'n quimpālacata. Hui'xina'n jā makstin kexpa'tnī'ta'ntit ixtachihuīn ē jā makstin laktzī'nī'ta'ntit Dios. ³⁸ Jā makstin cātanūni'nī'ta'n ixtachihuīn na milīstacna'ca'n. A'ntza' lītasu'yu hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit palh quit Dios quimacaminī't. ³⁹ Hui'xina'n tzej līkelhtahua'ka'yā'tit ixtachihuīn Dios. Puhua'nā'tit chuntza' naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Masqui ixtachihuīn Dios līchihuīna'n quimpālacata, ⁴⁰ hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj ē chuntza' jā naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

⁴¹ Quit jā icputza ixtapāxquī'n chī'xcu'huī'n. ⁴² Quit icca'tzī tzej hui'xina'n jā pāxquī'yā'tit Dios. ⁴³ Dios quimaxquī'nī't

līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmīnī't. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. Palh ixa'cstu ixmilh ā'chā'tin, ū'tza' ixa'ka'ī'tit. ⁴⁴ Hui'xina'n lacasqui'nā'tit cacātapāxquī'n tachi'xcuui't ē jā lacapāstacā'tit natlahua'yā'tit tū ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' jā lī'a'ka'ī'yā'tit. ⁴⁵ Jā capuhua'ntit na'iccālimālacsu'yuyān na ixlacatīn quinTāta'. Tī nacālimālacsu'yuyān ū'tza' Moisés tī lī'a'ka'ī'ni'yā'tit. ⁴⁶ Palh hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit cahuālh tū tzo'kli Moisés, nā quit ixquilā'a'ka'ī'ni'uj. Moisés lītzo'knunī't quimpālacata. ⁴⁷ Palh hui'xina'n jā a'ka'ī'ni'yā'tit tū tzo'kli Moisés, ¿chī naquilālī'a'ka'ī'ni'yāuj tū iccāhuanimā'n?

6

Jesús cāmāhuī'lh a'kquitzis mil chi'xcuui'n

Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17

¹ Ā'līstān Jesús a'lh ixtuntacut nac mar jā huanican Galilea ē nā huanican Tiberias. ² Lhūhua' tachi'xcuui't ixtastālani'nī't ixpālacata ixtalaktzī'nī't lhūhua' lī'a'cnīn tū ixtlahuanī't, a'cxni' ixcāmātzeyīnī't ta'jatatlanī'n. ³ Jesús tahua'ca'lh nac sipej ē a'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scuju'nī'n. ⁴ Ixtalacatzuna'jītēlha ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. ⁵ Jesús laca'a'lh ē cālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuui't ixtalalmimā'nalh. Huanilh Felipe:

—Chuhua'j ¿jāchu natamāhuayāuj līhua' tū nacāmāhuī'yāuj huā'mā' tachi'xcuui't?

⁶ Jesús ixlītzā'samā'lh Felipe. Jesús, ixca'tzītza' tū natlahua. ⁷ Felipe kelhtīnī'lh:

—A'ktu' ciento tumīn jā cati'a'cchā'lh natalīhuā'yankō' macastī'n.

⁸ Ā'chātīn ī'scujni' ixtacuhuīni' Andrés, ixtā'tin Simón Pedro, huanilh:

⁹ —Ā'tzā' huī'lh chā'tin ka'hua'cha. Līmin macquitzis pāntzīn ixla' cebada ē tantu' squī'ti'. ¿Chī nālī'a'cchā'n natalīhuā'yankō' tachi'xcuui't?

¹⁰ Jesús huanli:

—Cacāhuani'tit tachi'xcuui't catatahuī'lh.

A'ntza' nac cā'seketni' tatahuī'lakō'lh hua'chi a'kquitzis mil chi'xcuui'n. ¹¹ Jesús maktīnī'lh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē cāmaxquī'lh ī'scuju'nī'n. Xlaca'n tamaxquī'lh tī ixtahuī'lāna'lh. Nā chuntza' cāmaxquī'ca squī'ti'. Cāmaxquī'ca chī xlaca'n ixtalacasqui'n. ¹² A'cxni' taka'sli, Jesús cāhuanilh ī'scuju'nī'n:

—Cacāmākēstokkō'tit xalacpītzun. Jā capāxcatlīla'tit.

¹³ Tamākēstokli ē a'cchā'lh pācāujtu' chā'xta lītatzumalh xalacpītzun macquitzis pāntzīn ixla' cebada. ¹⁴ Tachi'xcuui't a'cxni' talaktzī'lh tzamā' lī'a'cnīn tū tlhualh Jesús, xlaca'n tahuanli:

—Ixlicāna' ū'tza' tzamā' ixa'kchihuīna' Dios tī ixmilh nac cā'quilhtamacuj.

¹⁵ Jesús ca'tzilh ixtalē'ncu'tun ē ixtasāhui'līcu'tun chī ixpuxcu'ca'n. Ū'tza' lītapānūlh ē ixlīmān a'lh nac sipej.

Jesús kelhtlā'huanli xcān

Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52

¹⁶ A'cxni' tzi'satza' ixuanī't, ī'scujnu'nī'n tamincha' na ixquilhtūn mar. ¹⁷ Tatojōlh a'ktin nac barco ē ixtapūtacutnu'mā'nalh nac mar. Ixtachā'ncu'tun nac Capernaum. Cā'pucsua'tza' ixuanī't ē Jesús jāna'j ixtaspi'ta. ¹⁸ Palha' tzuculh ū'nun. Ixpuput xcān tzuculh tā'kayāhua. ¹⁹ A'cxni' ixtatlā'huanī'ttza' hua'chi a'kquitzis kilómetro ixlīmakat, ī'scujnu'nī'n talaktzī'lh Jesús. Ixtalacatzuna'jītēlha nac barco, ē ixkelhtlā'huantēlha xcān. Xlaca'n tajicua'nli. ²⁰ Jesús cāhuanilh:

—Quit Jesús. Jā cajicua'ntit.

²¹ Xlaca'n cā'tapāxuān tamojōlh nac barco. Palaj tunca tachā'lh na ixquilhtūn mar, ixlacatzuna'j Capernaum.

Tachi'xcuhū't taputzalh Jesús

²² Ixlīlakalī tachi'xcuhū't ixtalahui'lāna'ncha' na ixtunta-cut mar. Xlaca'n taca'tzilh xmān a'ktin barco ixuī'lh ē ū'tza' ixtapūtacutnī't ī'scujnu'nī'n Jesús, ē Jesús jā ixcātā'a'nī't. ²³ Makapitzīn barcos xalacstīn ixtaminī'ta'ncha' nac Tiberias ē tachilh ixlacatzuna'j jā ixua'canī't pāntzīn a'cxni' mās'tā'lh tapāxcatca'tzīn Jesús. ²⁴ A'cxni' tachi'xcuhū't taca'tzilh Jesús jā'tza' ixuī'lh a'ntza' ē nūn ī'scujnu'nī'n, xlaca'n tatojōlh nac barcos ē ta'a'lh taputza nac Capernaum.

Jesús ū'tza' līhua't tū mās'tā' latamat

²⁵ A'cxni' tachi'xcuhū't tatacutcha', tamaclalh Jesús ē takelhasqui'nīlh:

—Mākelhtahua'kē'ni', ¿jā'cxni' chita' huā'tzā'?

²⁶ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n laktzī'ntit lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā ixpālacata lī'a'cnīn quilālīputzayāuj. Hui'xina'n huā'yantit ē kelhka'stit. Ū'tza' quilālīputzayāuj. ²⁷ Jā calīscujtit milīhua'tca'n tū nasputa. Ā'chulā' caputzatit līhua't tū jā makstīn catisputli. Quit icmās'tā' huā'mā' līhua't ixpālacata quit Chī'xcu' xala' Tālmā'n ē quinTāta' Dios quimāsu'yuchi.

²⁸ Xlaca'n takelhasqui'nīlh:

—¿Chī na'iclītlahuayāuj tū Dios lacasqui'n?

²⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit, ū'tza' huā'mā': Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, ixpālacata quit quimacaminī't Dios.

³⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Tūyā lī'a'cnīn tzē naquilāmāsu'yuni'yāuj ē chuntza' na'iccālī'a'ka'ī'ni'yān? ¿Tūchu natlahua'ya'?

³¹ Quinapapana'ca'n tahua'lh tū ixuanican maná nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Chuntza' tatzō'knī' na ixtachihuīn Dios:

Xla' cāmaxquī'lh ixlīhua'tca'n xala' nac a'kapūn.

³² Jesús cākelhtīlh:

—Ixlicāna' tū iccāhuanīyān. Moisés jā cāmaxquī'lh līhua't tū xala' nac a'kapūn. QuinTāta' cāmaxquī'yān tū ixlicāna' līhua't xala' nac a'kapūn. ³³ Minī'ta'ncha' nac a'kapūn chā'tin tī cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't.

³⁴ Tahuanīlh:

—Caquilāmaxquī'uj pō'ktu quilhtamacuj tzamā' līhua't.

³⁵ Jesús cāhuanīlh:

—Quit huā'mā' līhua't. Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't. Masqui hui'xina'n huā'yanā'tit, natzi'ncspalayā'tit ē nakelhpūtīpalayā'tit. Palh naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj, jā caticāspuṭni'n tapāxuān.

³⁶ Iccāhuanintza' laktzī'nī'ta'ntittza' lhūhua' lī'a'cnīn tū ictlahualh. Jā a'ka'ī'yā'tit masqui laktzī'nī'ta'ntit. ³⁷ Ixlīpō'ktuca'n tī nacāmālacpuhuanī quinTāta', naquintalakmin. Ē tī naquintalakmin jā icticāmālakaspi'tli. ³⁸ Quit icminī'ta'ncha' nac a'kapūn na'ictlahua ixtalacasqui'nīn tī quimacamilh. Jā ictlahua xmān quintapāxuān. ³⁹ QuinTāta' tī quimacaminī't lacasqui'n na'iccāmaktaka'lha ixlīpō'ktuca'n tī cāmālacpuhuanī naquintalakmin. Xla' lacasqui'n na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁰ Ixtalacasqui'nīn quinTāta' ū'tza' huā'mā': Ixlīpō'ktuca'n tī natahuan quit ī'Ska'ta' Dios ē naquintalīpāhuan, nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli; ē quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj —huanli Jesús.

⁴¹ Israelitas tatzuculh talīchihuīna'n Jesús. Jā cāminī'ni'lh chī huanli Jesús: “Quit līhua't. Quit icmincha' nac a'kapūn.”

⁴² Talāhuanīlh:

—¿Ē jā ū'tza' ixka'hua'cha José huā'mā' Jesús? Quina'n cālkapasāuj ixtāta' ē ixtzī'. ¿Tū ixpālacata quincāhuanīyān chuhua'j palh nac a'kapūn minī'ta'ncha'?

⁴³ Jesús cāhuanīlh:

—Jā chuntza' calālīchihuī'na'ntit. ⁴⁴ Xmān Dios tzē cāmālacpuhuanī tachi'xcuui't naquintastālani'. Ē tī naquinta'a'ka'ī'ni' quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin tū ā'xmān quilhtamacuj. ⁴⁵ Chuntza' huan jā tatzō'knunī't ixa'kchihuīna'nī'n Dios:

Dios nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

Ixlīpō'ktuca'n tī nataxemata ixtachihuīn quinTāta' ē chuntza' natalīscā'ta, ē naquintastālani'.

⁴⁶ 'Nūn chā'tin laktzī'nī't quinTāta'. Xmān quit iclaktzī'nī't, ixpālacata icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios. ⁴⁷ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī quintalīpāhuan, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁴⁸ Quit līhua't tū ka'lhī lata-mat. ⁴⁹ Minapapana'ca'n ixtahua' maná a'cxni' ixtalatlá'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Masqui ixtahua' maná, tanīlh. ⁵⁰ Quit iccālītā'chihuīna'mā'n līhua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Quit huā'mā' līhua't. Tī quinta'a'ka'i'ni' jā makstin catitanīlh. ⁵¹ Quit xalakahuan līhua't tū minī'ta'ncha' nac a'kapūn. Tī natahua' huā'mā' līhua't jā makstin catitaspuṭli. Līhua't tū na'iccāmaxquī', ū'tza' quimacni' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n —huanli Jesús.

⁵² Israelitas tatzuculh talālītā'chihuīna'n ē talāhuanilh:

—¿Chī līlah huā'mā' chī'xcu' naquincāmaxquī'yān ixmacni' nahua'yāuj?

⁵³ Jesús cāhuanilh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Palh hui'xina'n jā nahua'yā'tit quimacni' ē quinka'lhni', jā catika'lhī'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁵⁴ Tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', xlaca'n nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catispuṭli. Quit na'iccāmālacastālancuanī a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. ⁵⁵ Quimacni' xatze līhua't ē quinka'lhni' xatze līko'tnuncan. ⁵⁶ Xlaca'n tī natahua' quimacni' ē quinka'lhni', lacxtim naquintatā'tahuī'la. ⁵⁷ Quimacaminī't quinTāta'. Quit xalakahuan ixpālacata quinTāta' xalakahuan. Nā chuntza' na'iccāmālakahuanī tī natahua' quimacni'. ⁵⁸ Quit huā'mā' līhua't tū mincha' nac a'kapūn. Jā chuntza' chī maná tū tahua'lh minapapana'ca'n. Masqui minapapana'ca'n tahua'lh maná, tanīlh. Tī natahua' huā'mā' līhua't tū iccālītā'chihuīna'mā'n, nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

⁵⁹ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixcāmāsu'yuni'mā'lh nac templo nac Capernaum.

Cāmāsu'yuni'ca chuntza' chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli

⁶⁰ A'cxni' takexmatli huā'mā', lhūhua' tī ixtastālani'mā'nalh Jesús talāhuanilh:

—Palha' huā'mā' tachihuīn ē jātza' kexmatcu'tunāuj.

⁶¹ Jesús ixca'tzī ī'scuju'nī'n ixtalīchihuīna'mā'nalh ē jā ixcāminī'ni' ixtachihuīn. È xla' cākelhasqui'nīlh:

—¿È jā cāminī'ni'yān tū iccāhuaniyān? ⁶² ¿Tūchu ixpuhuanitit palh ixlaktzī'ntit Chi'xcu' xala' Tālmā'n tā'kayāhuamā'lh jā pūla ixui'lacha'? ⁶³ Tū iccāhuaniyān, ū'tza' jā huanicu'tun ixlīcāna' nahua'yā'tit quinquinīt. Quinquinīt jā caticāmaxquī'n milatamatca'n. Ū'tza' Espīritu Santo tī nacāmaxquī'yān xasāsti'

milatamatca'n. Tū iccāhuanincus, ū'tza' māsu'yu chī tzē nalīka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n. ⁶⁴ Hui'lh makapitzīn hui'xina'n tī jā a'ka'ī'yā'tit.

Jesús ixca'tzītza' tī jā ixta'a'ka'ī' ē tī namacamāstā'. ⁶⁵ Huanli: —Ū'tza' iccālīhuaninī'ta'ntza' nūn chā'tin tzē naquin-tapa'ksīni' palh quinTāta' jā namālacpuhuanī naquistālani'.

⁶⁶ Ū'tza' lhūhua' talītaspi'tli ē jātza' tastālani'lh Jesús. ⁶⁷ Jesús cākelhasqui'nīlh ixlīkelhacāujtu' ī'scuju'nūnī'n:

—¿Ē hui'xina'n quilāmakxteku'tunāuj?

⁶⁸ Simón Pedro kelhtīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu tzē na'ictā'a'nāuj? Mintachihuīn māsu'yu chī na'iclika'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catisputli.

⁶⁹ Quina'n iccā'a'ka'ī'ni'nī'ta'n hui'x Cristo, ī'Ska'ta' Dios tī xalakahuan.

⁷⁰ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccālacsacnī'ta'n minkelhacāujtu'ca'n. Chā'tin tā'scujatza' skāhuī'ni'.

⁷¹ Jesús ixlīchihuīna'mā'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón tī namacamāstā' Jesús, masqui ū'tza' chā'tin ixlīkelhacāujtu' ixuanī't.

7

Ixtā'timīn Jesús jā ixta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' tētaxtukō'lh, Jesús a'lh tā'kchoko nac Galilea. Jātza' ixlatā'kchokocu'tun nac Judea ixpālacata israelitas ixtamaknīcu'tun. ² Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū huanican ixla' mū'xta'ka' tū ixtatlahua israelitas. ³ Ē ixtā'timīn Jesús tahuanih:

—Jā catamakxtekti huā'tzā'. Capittza' nac Judea ē chuntza' mintachi'xcuui't natalaktzī'n tū tlahua'pā't. ⁴ Tī lacasqui'n nalakapascan jā tū catitlahualh cā'lakatzē'k. Palh ixlicāna' tū tla'hua'ya' hui'x, catla'hua' na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't.

⁵ Nūn chu ixtā'timīn jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús. ⁶ Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j chin quilhtamacuj a'cxni' na'ica'n nac Judea. Hui'xina'n tzē napinā'tit a'cxni' napīncu'tunā'tit. ⁷ Hui'xina'n jāla caticātaquiclhaktzī'n. Quit quintalīquiclhaktzī'n iccāhuanimā'lh jā tze tū tatlahuamā'nalh. ⁸ Capintit hui'xina'n jā lamā'lh cā'tani'.

Quit jāna'j icti'a'lh ixpālacata jāna'j chin quilhtamacuj tū na'icpū'a'n.

⁹ A'cxni' cāhuanikō'lh ixtā'timīn, Jesús tachokolh nac Galilea.

Jesús a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'

¹⁰ A'cxni' ixta'a'nī'ttza' ixtā'timīn Jesús, nā xla' hua'chi tzē'k a'lh jā ixlamā'lh cā'tani'. ¹¹ Israelitas ixtaputza Jesús jā ixlamā'lh cā'tani' ē ixtalīkelhasqui'nīni'n:

—¿Jāchu hui'lh tzamā' chi'xcu'?

¹² Lhūhua' tī tzē'k ixtalīchihuīna'mā'nalh. Makapitzīn ixtahuan: "Tzeya chi'xcu'." Ē makapitzīn ixtahuan: "Jā tzeya chi'xcu'; a'kskāhuī'nin."

¹³ Ē lītze'k ixtalīchihuīna'n ixpālacata ixtajicua'ni' lī'israelita.

¹⁴ A'cxni' i'tāttza' ixlamā'lh cā'tani', Jesús tanūlh xaka'tla' nac templo ē tzuculh cāmāsu'yuni'. ¹⁵ Israelitas talī'a'cnīlh ē talāhuanilh:

—¿Chī tzej līca'tzī huā'mā' chi'xcu'? Jā maktin kelhtahua'ka'nī't.

¹⁶ Jesús cākelhtīlh:

—Tū icmāsu'yu quit jā quintalacapāstacni'. Ixtalacapāstacni' tī quimacaminī't. ¹⁷ Palh tī tlahuacu'tun tū Dios lacasqui'n, naca'tzī palh icmāsu'yumā'lh ixtalacapāstacni' Dios, ē jā xmān quintalacapāstacni'. ¹⁸ Tī chihuīna'n xmān ixtalacapāstacni', lacasqui'n calakachi'xcu'huī'ca. Tī lacasqui'n nalakachi'xcu'huī'can tī macaminī't, nahuan tū ixlīcāna'. Jā cati'a'kskāhuī'nīlh.

¹⁹ Moisés cāmaxqui'n līmāpa'ksīn ē jā mākentaxtūyā'tit tzamā' līmāpa'ksīn. ¿Ē tū ixpālacata quilālīmāknīcu'tunāuj?

²⁰ Tachi'xcu'huī't takelhtīlh:

—Hui'x chuya'ya'. ¿Tīchu maknīcu'tunān?

²¹ Jesús cāhuanilh:

—Milīpō'ktuca'n lī'a'cnī'yā'tit tū ictlahualh tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²² Moisés cāmāsu'yuni'n tahuilat tū huanicān circuncisión (masqui xapūla quīnapapana'ca'n chuntza' ixtatlahua). Ū'tza' hui'xina'n līchu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ²³ Chuntza' mākentaxtūyā'tit tū huanli Moisés ē chu'cuyā'tit chā'tin ska'ta' tī xaka'hua'cha, masqui ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. Palh hui'xina'n chuntza' tlaha'yā'tit', ¿tū ixpālacata līsītī'yā'tit icmātzeyīlh chā'tin ta'jatatlani' tzamā' quilhtamacuj tū pūjaxcan? ²⁴ Hui'xina'n quilāputzāna'nīyāuj ixpālacata puhua'nā'tit jā tze tū ictlahualh. A'cxni' naputzāna'nī'yā'tit ā'chā'tin, ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n —huanli Jesús.

Jesús cāhuanilh jā xala'

²⁵ Tatzuculh talākelhasqui'nīn xalanī'n nac Jerusalén:

—¿Ē jā ū'tza' tī putzacān maknīcu'tuncan? ²⁶ Calaktzī'ntit chī chihuīna'mā'lh nac cā'lhūhua'lacatīn ē jā tū tahuānī xanapuxcu'nu'. ¿Ē talacpuhuan huā'mā' Cristo tī Dios lacsacnī't?

²⁷ A'cxni' namin Cristo nūn chā'tin catīca'tzīlh jā naminācha'. Quīna'n ca'tzīyāuj jā xala' huā'mā' chi'xcu'.

²⁸ Jesús kexmatli huā'mā' tachihuīn jā ixcāmāsu'yuni'mā'lh xaka'tla' nac templo. Palha' cāhuanilh:

—Hui'xina'n quilalakapasāuj ē nā ca'tzīyā'tit jā icmini'ta'ncha'. Quit jā icmini't quina'cstu. Tī quimacaminī't xla' ixlīcāna' ē jā lakapasā'tit hui'xina'n. ²⁹ Quit iclakapasa xipālacata a'ntza' icmincha' ē ū'tza' quimacamilh.

³⁰ Palaj tunca ixtachī'lē'ncu'tun. Nūn chā'tin tī chi'palh xipālacata jāna'j ixchā'n ixquilhtamacuj. ³¹ Ē līlhūhua' ta'a'ka'ī'ni'llh ē tahuanli:

—Palhāsā' huā'mā' Cristo. ¿Ē Cristo a'cxni' namin ē ā'chulā' natlahua lī'a'cnīn ē jā huā'mā'?

Fariseos tamacā'lh policia nachī'lē'ncan Jesús

³² Fariseos takexmatli chī tzē'k ixtalīchihuīna'n Jesús tachi'xcuui't. Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' tamacā'lh xipolicíaca'n natachī'lē'n Jesús. ³³ Jesús cāhuanilh tachi'xcuui't:

—Jātza' lakma'j icticātā'latamān. Palajtza' na'iclaka'n tī quimacaminī't. ³⁴ Hui'xina'n naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj. Jāla catichipintit jā quit na'ica'n.

³⁵ Israelitas talākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu na'a'n palh jāla catimaclauj? Palhāsā' nacālaka'n israelitas tī tatā'huilāna'ncha' griegos ē nacāmāsu'yuni' griegos.

³⁶ Quincāhuanin: “Naquilāputzayāuj ē jā quintilāmaclauj, xipālacata jāla catichipintit jā na'ica'n quit.” ¿Tūchu huanicu'tun huā'mā' tachihuīn?

Xcān tū māsā' latamat

³⁷ Tū ā'xmān quilhtamacuj ixla' cā'tani' tū ā'chulā' ixla-casqui'nca, tzamā' quilhtamacuj Jesús tāyalh ē palha' chihuīna'lh:

—Tī takelhpūtī, caquintalakmilh ē catahua'lh. ³⁸ Tī quinta'a'ka'ī'ni' nataka'lhī hua'chi mu'sni' na ixlīstacna'ca'n ē natā'cxtuni'yāchi lhūhua' xcān tū māsā' latamat. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

³⁹ Jesús ixuanicu'tun tī nata'a'ka'ī' natamaktīni'n Espiritu Santo. Jāna'j ixmin Espiritu Santo xipālacata Jesús jāna'j ixa'n nac a'kapūn.

Jā lacxtim ixuanī't ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't

⁴⁰ A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli huā'mā' tachihuīn, makapitzīn tahuanli:

—Ixlīcāna' huā'mā' Jesús ixa'kchihuīna' Dios tī naquincālakminān.

⁴¹ Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Ū'tza' huā'mā' Cristo.

Ā'makapitzīn tahuampālh:

—Cristo jā catimincha' nac Galilea. ⁴² Cristo ī'xū'nātā'nat David. Ē natahui'la nac Belén jā xala' ixuanī't David. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios.

43 Ū'tza' jā lacxtim ixtalīlacapāstaca ixpālacata Jesús.
44 Makapitzīn ixtachī'lē'ncu'tun ē nūn chā'tin chī'palh.

Māpa'ksīni'nī'n jā ixta'a'ka'ī'ni Jesús

45 Policías talaka'mpāl̄h fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni'.
Cākelhasqui'nīca:

—¿Tū ixpālacata jā līlī'ta'ntit?

46 Policías takelhtīni'lh:

—Jā maktin ickexmatnī'tauj nūn chā'tin chī'xcu' tī chi-huīna'n chī huā'mā' chī'xcu'.

47 Fariseos takelhtīni'lh:

—Palhāsā' nā hui'xina'n cāta'a'kskāhuī'nī'ta'ntza'. 48 Jā a'ka'ī'ni'nī't Jesús nūn chā'tin xapuxcu' ē nūn chā'tin fariseo.
49 Catihuāl̄h tachi'xcuhuī't tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios nacāmālakspūtūcan.

50 Nicodemo tī ixlakminī't Jesús cā'tzī'sni', xla' nā fariseo ixuanī't. Xla' cāhuanilh:

51 —Jāla catimakapātīnīuj chā'tin chī'xcu' palh jā pūla naca'tzīyāuj tū laclē'n ē palh jā pūla namakxtekāuj nachihuīna'n. Chuntza' tatzō'knī' nac līmāpa'ksīn.

52 Ā'makapitzīn fariseos tahuanih Nicodemo:

—¿Ē nā hui'x xala' nac Galilea? Hui'x cachelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios ē naca'tzīya' jā makstin minī'ta'ncha' nac Galilea chā'tin ixa'kchihuīna' Dios.

53 Palaj tunca ta'a'lh na ixchicca'n.

8

Puscāt tī xamaklani'

1 Jesús a'lh nac sipej jā ixuanican Olivos. 2 Ixlīlakalī tzi'saj Jesús a'lh xaka'tla' nac templo. Ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't talakminkō'lh. Xla' tahuī'lh ē tzuculh cāmāsu'yuni'. 3 Fariseos ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn talīmini'lh Jesús chā'tin puscāt. Tzamā' puscāt quītā'maclaca chā'tin chī'xcu' ē chī'paca. Yāhuaca a'ntza' na ixlacpu'i'tātca'n tī ixtahui'lāna'lh.
4 Tahuanih Jesús:

—Mākelhtahua'kē'ni', huā'mā' puscāt tā'maclaca chā'tin chī'xcu'. 5 Līmāpa'ksīn tū quincāmāquī'nī'ta'n Moisés, ū'tza' quincāmāsu'yuni'yān nacucta'lamaknīyāuj chā'tin puscāt tī chuntza' la. Hui'x, ¿chī hua'na'?

6 Xlaca'n tahuanih Jesús huā'mā' xmān talīputzāna'nīcu'tun ē chuntza' tzē natalīmālacapū'. Jesús taquilhpūtalh ē tzuculh litzo'knun ixmacan nac ti'ya't. 7 Ā'chulā' ixtakelhasqui'nī ē xla' tā'clhsajli ē cāhuanilh:

—Chā'tin chī hui'xina'n tī jā tū laclē'n ū'tza' pūla cacucta'lal̄h tzamā' puscāt.

⁸ Jesús taquilhpūtapālh ē lītzo'knumpālh ixmacan nac ti'ya't.
⁹ A'cxni' takexmatli huā'mā', nā xlaca'n tamakca'tzīlh ixta-
 laclē'n. Tatzuculh ta'a'n tī ā'chulā' kōlu'ntza' ē makapitzīn
 chā'tunu' chā'tunu' ta'a'nkō'lh. Xlīmān tamakxtekli Jesús ē
 tzamā' puscāt. ¹⁰ Jesús tā'chlsajli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu tayāna'lh tī ixtamālacsu'yumā'na'n? ¿Nūn tī chā'tin tī
 makapātīnīnī'ta'n?

¹¹ Xla' huanli:

—Nūn chā'tin, Māpa'ksīni'.

Jesús huanilh:

—Nūn quit icmakapātīnīnān. Capit ē jātza' ā'makstin tit-
 lahua'ya' tū jā tze.

Jesús taxkaket nac cā'quilhtamacuj

¹² Jesús cātā'chihuīna'mpālh tachi'xcuhuī't ē cāhuanilh:

—Quit iccāmāsu'yuni' tachi'xcuhuī't. Chuntza' quit
 taxkaket. Tī naquintastālanī' jā catitalatā'kchokolh nac
 cā'pucsua'. Quit na'iccāmāxkakēni'ni' ixlatamatca'n.

¹³ Fariseos tahananilh:

—Hui'x mintalacapāstacni' līchihuīna'na'. Chuntza' jā tū
 līmacuan mintachihuīn.

¹⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Quit tū icuan, ū'tza' ixlīcāna' masqui quit quina'cstu
 quilīchihuīna'ncan. Quit icca'tzī jā icminī'ta'ncha' ē jā
 na'īca'mpala. Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit jā icminī'ta'ncha'
 ē jā na'īca'mpala. ¹⁵ Hui'xina'n līputzāna'nā'tit xmān
 tū laktzī'nā'tit. Quit jā tī tī icputzāna'nī. ¹⁶ Palh quit
 xa'icputzāna'nīlh, na'icputzāna'nī chuntza' chī ixlīcāna'. Quit
 jā quilīmān icputzāna'nī. QuinTāta' tī quimacaminī't ū'tza'
 quintā'putzāna'n. ¹⁷ Chuntza' tatzō'kni' na milīmāpa'ksīnca'n:
 A'cxni' chā'tu' chi'xcuhuī'n līlacxtim tamālectzeyī, ū'tza'
 huā'mā' tū ixlīcāna'. ¹⁸ Quit iclīmāsu'yu quimpālacata.
 Hui'lapālh ā'chā'tin tī līmāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' quinTāta'
 ē ū'tza' quimacaminī't.

¹⁹ Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lacha' mintāta'?

Jesús cākelhtīlh:

—Hui'xina'n jā quilālakapasāj ē nā jā lakapasā'tit quinTāta'.
 Palh ixquilālakapasuī, nā quinTāta' ixlakapastit hui'xina'n.

²⁰ Jesús huanli huā'mā' a'cxni' ixmāsu'yumā'lh xaka'tla' nac
 templo jā ixmāquī'can tumīn. Nūn chā'tin puhuanli nachī'lē'n
 ixpālacata jāna'j ixchā'ni' ixquilhtamacuj tū napūchī'lē'ncan.

Jāla catita'a'lh jā ixa'mā'lh Jesús

²¹ Jesús ā'maktin cāhuanipālh:

—Quit na'ica'n. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. A'cxni' nanīyā'tit hui'xina'n naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Jāla catipintit jā na'ica'n quit.

²² Israelitas tahananli:

—Palhāsā' ixa'cstu namaknīcan ē ū'tza' lihualh jāla cati'a'uj jā na'a'n.

²³ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n xala' nac cā'ti'ya'tna', ē quit xala' nac tālhmā'n. Hui'xina'n xala' nac cā'quilhtamacuj ē quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ²⁴ Ū'tza' iccālihuanin a'cxni' nanīyā'tit naka'lhī'yā'titcus mincuentaca'n. Hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj a'cxni' iccāhuaniyān tī quit. Chuntza' nalika'lhī'yā'titcus mincuentaca'n a'cxni' nanīyā'tit.

²⁵ Palaj tunca takelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x'?

Jesús cākelhtīlh:

—Iccāhuaninī'ta'ntza' xapūla. ²⁶ Quit tzē na'icuan lhūhua' mimpālacataca'n ē tzē na'iccāputzāna'nīyān lhūhua' tū tlahuapā'na'ntit tū jā tze. Tī quimacaminī't, xla' huan tū ixlicāna'. Tū quihuanī, xmān ū'tza' iccāhuanī tachi'xcu'huī't.

²⁷ Xlaca'n jā ixtaca'tzī Jesús ixlicihuīna'mā'lh Dios, xaTāta'. ²⁸ Ū'tza' cālihuanilh Jesús:

—A'cxni' hui'xina'n naquilāmā'ka'yāhuayāuj tālhmā'n, hasta a'cxni' naca'tzīyā'tit tīchu quit. Quit Chi'xcu' xala' Tālhmā'n. Naca'tzīyā'tit quit jā tū ictlahua quina'cstu. Xmān icuan tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. ²⁹ Tī quimacamilh, xla' quintā'huī'lh. Jā quimaksteknī't quina'cstu, ixpālacata quit pō'ktu quilhtamacuj ictlahuamā'lh tū ixtalacasqui'nīn.

³⁰ A'cxni' Jesús huanli huā'mā', lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh.

Tī ixlacstīn Dios ē tī jā ixlacstīn

³¹ Jesús cāhuanilh israelitas tī ixta'a'ka'ī'ni'mā'nalhcus:

—Hui'xina'n palh naquilākexpa'tni'yāuj quintachihuīn, chuntza' hui'xina'n ixlicāna' quiscujnu'ni'n. ³² Nalakapasā'tit tū ixlicāna'. Tū ixlicāna' nalilaktaxtuyā'tit hui'xina'n.

³³ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quina'n ī'xū'nātā'natna' Abraham. Nūn makstin quincātata māhuanī'ta'n. ¿Tū ixpālacata hua'na' hui'x na'iclaktaxtuyāuj?

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Tī tlahua tū jā tze, chuntza' chī chā'tin tasācua' tī tamāhuacanī't, ixpālacata jāla makxteka tū jā tze. ³⁵ Xatata māuj tasācua' jā chuntza' chī tī ixlicāna' ka'hua'cha. Xatata māuj jā pō'ktu quilhtamacuj catitahui'lal na ixchic ixtēcu' ixpālacata nastā'palacan. Tī ixlicāna' ixka'hua'cha chā'tin chī'xcu', xla' pō'ktu

quilhtamacuj ixka'hua'cha. Jāla catistā'lh. ³⁶ Hui'xina'n hua'chi tī xatata māuj ixpālacata jāla makxtekā'tit tū jā tze. Ī'Ska'ta' Dios tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n ē chuntza' tzē nalīmakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' jātza' catitahui'la'tit hua'chi xatata māuj. ³⁷ Masqui hui'xina'n Ī'xū'nātā'natna' Abraham, quilāmaknīcu'tunāuj ixpālacata jā a'ka'ī'yā'tit tū iccāhuaniyān. ³⁸ Quit iclīchihuīna'n tū quimāsu'yuni'nī't quinTāta'. Hui'xina'n tlaha'yā'tit tū cāhuaninī'ta'n mintāta'ca'n.

³⁹ Xlaca'n takelhtīlh:

—Quintāta'ca'n, ū'tza' Abraham.

Jesús cāhuanilh:

—Palh ixlīcāna' cahuālh hui'xina'n ixlacstīn Abraham, chuntza' ixtlahua'tit chī ixtlahua Abraham. ⁴⁰ Hui'xina'n quilāmaknīcu'tunāuj masqui quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna' tū Dios quimāsu'yuni'nī't. Abraham jā chuntza' ixtlahua chī hui'xina'n tlaha'yā'tit. ⁴¹ Hui'xina'n tlaha'pā'na'ntit tū tlaha mintāta'ca'n.

Xlaca'n tahananilh:

—Quina'n jā xtūka'hua'chan. Icka'lhīyāuj xmān chā'tin quintāta'ca'n ē ū'tza' Dios.

⁴² Jesús cāhuanilh:

—Palh mintāta'ca'n cahuālh Dios, hui'xina'n ixquilāpāxquī'uj ixpālacata quit icminī'ta'ncha' jā hui'lacha' Dios ē chuhua'j ā'tzā' icuī'lh. Quit jā icmilh quina'cstu talacapāstacni'. Dios ū'tza' tī quimacaminī't. ⁴³ Hui'xina'n jā kexpa'tcu'tunā'tit tū icuan. Ū'tza' jā līca'tzīyā'tit tū iccāhuanimā'n.

⁴⁴ 'Mintāta'ca'n hui'xina'n ū'tza' skāhuī'ni'. Hui'xina'n tlaha'cu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn. Skāhuī'ni' xla' ū'tza' xamaknīni' hasta ixquilhtzucut. Xla' jā makstin lacapāstaca tū ixlīcāna' ixpālacata jā lakatī tū ixlīcāna'. Xla' huāk tā'ksa'nīn līchihuīna'n ixpālacata xla' chuntza' ixtāyat. Xla' a'ksa'nīni' ē xla' ū'tza' mālacatzuculh tā'ksa'nīn. ⁴⁵ Quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna' ē hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj. ⁴⁶ ¿Tīchu chī hui'xina'n nahuanā'tit palh quit ictlahuani't tū jā tze? Palh quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna', ¿tū ixpālacata jā quilā'a'ka'ī'ni'yāuj? ⁴⁷ Tī ixla' Dios kexmata ixtachihuīn. Hui'xina'n jā ixla' Dios. Ū'tza' jā līkexpa'tcu'tunā'tit —huanli Jesús.

Cristo ixuī'lh'tza' a'cxni' jāna'j ixā'lacatuncuhuī' Abraham

⁴⁸ Israelitas tahananilh Jesús:

—Ixlīcāna' chī icuanāuj hui'x samaritano ē ka'lhī'ya' jā tzeya ū'ni'.

⁴⁹ Jesús cākelhtīlh:

—Jā icka'lhī jā tzeya ū'ni'. Quit iclakachi'xcuhuī' quinTāta' ē hui'xina'n jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj. ⁵⁰ Quit jā quincuenta

palh jā quilālakachi'xcuhuī'yāuj. Hui'lh chā'tin tī lacasqui'n caquilakachi'xcuhuī'ca, ū'tza' tī naputzāna'nīkō'. ⁵¹ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān: Tī natamākentaxtū quintachihuīn xlaca'n nataka'lhī xasāsti' ixlamatatca'n tū jā makstin catisputli.

⁵² Israelitas takelhtīni'lh:

—Quina'n icca'tziyāujtza' hui'x ka'lhī'ya' tū jā tzeza ū'ni'. Abraham nīlhtza' ē nā tanīlhtza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Hui'x hua'na' tī natamākentaxtū mintachihuīn jā makstin catitasputli. ⁵³ ¿Ē hui'x ā'chulā' xaka'tla' ē jā quintāta'ca'n Abraham? Xla' nīlh ē a'kchihuīna'nī'n nā tanīlh. ¿Tīchu hui'x palh jā catinīt?

⁵⁴ Jesús cākelhtīlh:

—Palh quina'cstu naquilakachi'xcuhuī'can, jā tū ixtapalh. Tī quilakachi'xcuhuī' quit, xla' ū'tza' quinTāta' ē ū'tza' tī hui'xina'n huani'yā'tit minDiosca'n. ⁵⁵ Ū'tza', tī hua'nā'tit minDiosca'n, jā lakapasā'tit. Ē quit iclakapasa. Palh quit xa'icualh jā iclakapasa, quit xa'iclitaxtulh chā'tin a'ksa'nīni' chuntza' chī hui'xina'n. Quit ixlīcāna' iclakapasa ē quit icmāquī' ixtachihuīn. ⁵⁶ Abraham tī mimpapca'n ka'lhīlh tapāxuhuān ixpālacata ixca'tzī nalaktzī'n a'cxni' xa'icmilh nac cā'quilhtamacuj. Xla' laktzī'lh ē līpāxualh.

⁵⁷ Israelitas tahuanilh Jesús:

—Hui'x jāna'j ka'lhī'ya' nūn i'tāt ciento cā'ta, ¿ē chī līhua'na' palh laktzī'nī'ta'tza' Abraham?

⁵⁸ Jesús cākelhtīlh:

—Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Quit xa'icui'lhtza' a'cxni' jāna'j ixlacatuncuhuī' Abraham.

⁵⁹ Palaj tunca tasacli chihuix ē ixtalīcucta'lacu'tun. Jesús cātatzē'kni'lh ē chuntza' lītaxtulh xaka'tla' nac templo.

9

Jesús mātzeyīlh chā'tin chi'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzi'n

¹ A'cxni' Jesús ixlatlā'huan, laktzī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixlīlacatuncuhuī'nī't xalakatzi'n. ² Ī'scujnu'nī'n takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n huā'mā' chi'xcu'? ¿Ē ixpālacata ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī', o ixpālacata ixcuenta līlakatzī'?

³ Jesús cāhuanilh:

—Jā ixpālacata ixcuenta līlakatzī' nūn ixcuentaca'n ixtāta' ē ixtzī'. Xla' līlacatuncuhuī'lh lakatzī'n ixpālacata chuntza' tzē nalīmāsu'yu ixlītlī'hui'qui Dios a'cxni' namātzeyī. ⁴ A'cxni' xkakacus, tzē scujcan; a'cxni' tzi'suamā'lhtza', jātza' la catiscujca. Nā chuntza' quit ixlacasqui'nca na'ictlahua chuhua'j ixtascujūt tī quimacaminī't. Namin a'ktin quilhtamacuj

a'cxni' na'ica'n ē jātza' la ca'ictiscujli. ⁵ Quit iccāmāxkakēni'ni' tachi'xcuui't līhuan icui'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁶ A'cxni' huanli huā'mā' Jesús chojli nac cā'ti'ya'tna'. Tlahualh macsti'na'j pūtlū'n ē līlacatlahualh na ixlakastapun lakatzī'n. ⁷ Huanilh:

—Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē nalakacha'ka'na'. (Siloé huanicu'tun: Macamincanī't.)

Tzamā' lakatzī'n a'lh ē a'ntza' lakacha'ka'nli. A'cxni' chimpāl, tzētza' ixlacahuāna'n. ⁸ Ixtā'līmacchicni' ē tī ixtalak-tzī'nī't xapūla a'cxni' lakatzī'n ixuanī't, xla'ca'n talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' chi'xcu' tī ī'squi'nīhuā'yan?

⁹ Makapitzīn ixtahuan:

—Ū'tza'.

Ā'makapitzīn ixtahuan:

—Jā ū'tza'. Hua'chi ū'tza' tasu'yu.

Ē ū'tza' huanli:

—Quit tzamā' chi'xcu'.

¹⁰ Takelhasqui'nīlh:

—¿Chī līlāl tzētza' lacahuāna'na' hui'x?

¹¹ Xla' cākelhtīlh:

—Ū'tza' tzamā' chi'xcu' tī huanican Jesús tlahualh pūtlū'n ē quilīlacatlahualh na quilakastapun. Quihuanilh: “Capinchi nac xcān jā huanican Siloé ē calakacha'ka'.” Ica'lh ē a'cxni' iclakacha'ka'nkō'lh, tzētza' iclacahuāna'lh.

¹² Takelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu hui'lh tzamā' chi'xcu'?

Xla' cāhuanilh:

—Jā icca'tzī.

Fariseos takelhasqui'nīlh chi'xcu' tī ixlakatzī'

¹³ Cālīmini'ca fariseos tzamā' chi'xcu' tī ixlakatzī'. ¹⁴ Tzamā' quilhtamacuj tū pūtlahualh pūtlū'n Jesús ē mātzeyīlh lakatzī'n, ū'tza' quilhtamacuj tū pūjaxcan. ¹⁵ Fariseos ā'maktin takelhasqui'nīpāl:

—¿Chī līlacahuā'na'?

Xla' cākelhtīlh:

—Quilīlacatlahualh pūtlū'n na quilakastapun ē iclakacha'ka'nli ē chuhua'j quit tzē iclacahuāna'n.

¹⁶ Makapitzīn fariseos tahuanli:

—Huā'mā' chi'xcu' jā ixla' Dios ixpālacata jā lakachi'xcuui' quilhtamacuj tū pūjaxcan.

Ā'makapitzīn tahuampāl:

—Tī tlahua tū jā tze, xla' jā catitlahualh lī'a'cnīn chī tlahua huā'mā' chi'xcu'.

Jā lacxtim ixtaka'lhī ixtalacapāstacni'ca'n.

¹⁷ Takelhasqui'nīpāl tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't:

—¿Chī hua'na' hui'x ixpālacata tzamā' chi'xcu' tī mālacahuānīn?

Xla' huanli:

—Xla' ixa'kchihuīna' Dios.

¹⁸ Israelitas, xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'ni'lh palh lakatzī'n ixuanī't ē mālacahuānīca. Cāta'sani'ca ixtāta' ē ixtzī'. ¹⁹ Ē cākelhasqui'nīca:

—¿Ē ū'tza' huā'mā' chi'xcu' minka'hua'chaca'n tī lacatuncu'huī'lh xalakatzī'n? ¿Chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j?

²⁰ Ixtāta' ē ixtzī' takelhtūni'lh:

—Quina'n icca'tzīyāuj ū'tza' quinka'hua'chaca'n. Icca'tzīyāuj līlacatuncu'huī'lh lakatzī'n. ²¹ Jā icca'tzīyāuj chī tzētza' līlacahuāna'n chuhua'j. Jā icca'tzīyāuj tī mālacahuānīlh. Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'. Māni' ū'tza' tzē nacāhuaniyān.

²² Ixtāta' ē ixtzī' tahuani chuntza' ixpālacata xla'ca'n ixtajicua'ni' israelitas. Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamacxtucan xaka'tla' nac templo tī natahuan Jesús ū'tza' Cristo. ²³ Ū'tza' talīhuanli ixtāta' ē ixtzī': “Cakelhasqui'nī'tit ū'tza'; xla' chi'xcu'tza'.”

²⁴ Israelitas tata'sani'pāl h ixlīmaktu' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't ē tahuani'lh:

—Caquilāhuanij ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Quina'n icca'tzīyāuj huā'mā' chi'xcu' tlahua tū jā tze.

²⁵ Xla' cākelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī palh tlahua tū jā tze. Xmān icca'tzī xapūla lakatzī'n xa'icuanī't ē chuhua'j iclacahuāna'ntza'.

²⁶ Kelhasqui'nīpalaca:

—¿Tū tlahuanī'n? ¿Chī līmālacahuānīn?

²⁷ Xla' cākelhtīlh:

—Iccāhuani'ntza'. Hui'xina'n jā ixkexpa'tcu'tunā'tit. ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit na'iccāhuanipalayān? ¿Ē nā stālani'cu'tunā'tit nā hui'xina'n?

²⁸ Talakapal h ē tahuani'lh:

—Hui'x stālani'ya' tzamā' chi'xcu'. Quina'n icstālani'yāuj Moisés. ²⁹ Icca'tzīyāuj Dios tā'chihuīna'nli Moisés. Huā'mā' Jesús jā icca'tzīyāuj jā minī'ta'ncha'.

³⁰ Chi'xcu' cākelhtīlh:

—¿Chī līlal jā ca'tzīyā'tit jā mincha' tzamā' chi'xcu'? Ū'tza' tī quimālacahuānīlh. ³¹ Quina'n ca'tzīyāuj Dios jā cākexmata tī tatlahua tū jā tze. Dios cākexmata tī talakachi'xcu'huī' ē tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīn Dios. ³² A'cxni' ixlītzcuni' quilh-tamacuj, jā makstin kexmatca chā'tin chi'xcu' mālacahuānī tī lakatzī'n lacatuncu'huī'nī't. ³³ Palh jā Dios ixmacamīlh, jāla tū ixtitlahualh.

³⁴ Tahuani'lh:

—Hui'x līlacatuncu'huī'nī'ta' ixlītzumayān tū jā tze. ¿Tū naquilāmāsu'yuni'yāuj quina'n?

Tamacxtuca nac kēpūn.

Lakatzī'nī'n tī jā ta'a'ka'ī'

³⁵ Jesús huanica ixtamacxtucanī't tzamā' chi'xcu' tī lakatzī'n ixuanī't. A'cxni' tā'lāpāxtokli, huanilh:

—¿Ē a'ka'ī'ni'ya' hui'x ī'Ska'ta' Dios?

³⁶ Chi'xcu' huanilh:

—¿Tīchu xla'? Caquihua'ni' ē chuntza' tzē na'icli'a'ka'ī'ni'.

³⁷ Jesús kelhtilh:

—Hui'x laktzī'nī'ta'tza'. Ū'tza' tī tā'chihuīna'mā'n.

³⁸ Tzamā' chi'xcu' taquilhpūtani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', ica'ka'ī'ni'yān.

³⁹ Jesús huanli:

—Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj nalītasu'yu tī ta'a'ka'ī' ē tī jā ta'a'ka'ī'. Quit icmilh nac cā'quilhtamacuj na'iccāmālacahuānī tī xalakatzī'nī'n ē icmilh na'iccāmālakatzī' tī talacahuāna'n.

⁴⁰ Makapitzīn fariseos ixtayāna'lh ixlacatzuna'j. A'cxni' takexmatli huā'mā' tachihuīn, tahuanli:

—¿Ē iclakatzī'yāuj quina'n?

⁴¹ Jesús cāhuanilh:

—Palh lakatzī'n cahuālh hui'xina'n, jā ixlipintit cuenta. Hua'nā'tit hui'xina'n lacahuāna'nā'tit, ē ū'tza' hui'xina'n līlipinā'tit cuenta.

10

Ixchicca'n borregos

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān: Tī lacatin lactanū na ixchicca'n borregos ē jā lactanū jā yālh xamākelhcha ū'tza' ka'lhāna'. ² Tī lactanū jā yālh xamākelhcha, ū'tza' ixmaktaka'lhna' borregos.

³ Tī maktaka'lhā mākelhcha mālaqui'ni' tī cāmaktaka'lhā borregos ē takexmata ixtachihuīn. Cāmāpācuhū chī tanatanu' ixborrego. Cāmāxtu na ixchicca'n. ⁴ A'cxni' cāmāxtukō' xla' cāpūlani' ē ixlīborregos tastālani' ixpālacata xlaca'n takelhlakapasatza' ixtēcu'ca'n. ⁵ Jā catitastālani'lh tī ā'chā'tin ixpālacata jā takelhlakapasa. Natatzā'lani'.

⁶ Jesús cāhuanilh huā'mā' tachihuīn chī cālīmāsu'yuni'can. Xlaca'n jā taca'tzilh tū iccāhuanicu'tuncan.

Jesús hua'chi tī xatze maktaka'lhna' borregos

⁷ Jesús cāhuanipālh:

—Ixlicāna' tū iccāhuaniyān. Quit chī xamākelhcha jā ta-lactanū borregos. ⁸ Ixlipō'ktuca'n tī quintapūlani'lh, xlaca'n ka'lhāna'ni'n. É borregos jā takexmatni'lh līka'lhāna'ni'n. ⁹ Quit chī mākelhcha. Tī naquinta'a'ka'ī'ni', xlaca'n natapūtaxtu. Na'iccāmaktaka'lhā chī cāmaktaka'lhcan borregos tū natataxtu ē nataputza ixlīhua'tca'n ē natatanūpala.

¹⁰ 'Ka'lhāna' xmān min ka'lhāna'n ē maknīni'n ē mālakspūtūnu'n. Quit icminī't na'iccāmāxqui' xasāsti'

ixlatamatca'n tū ā'chulā' xatze. ¹¹ Quit ā'chulā' xatze ixmaktaka'lhna' borregos. Tī xatze ixmaktaka'lhna' tzej cāmaktaka'lhna' ixborregos ē masqui cacālīnīlh. ¹² Tī xmān tasācua', a'cxni' laktzī'n mimā'lh misin, cāmaktaka'lhna' borregos ē tzā'latāquī' ixpālacata jā tzamā' maktaka'lhna' jā ixla' borregos. Palaj tunca misin cāchi'pa borregos ē cāmaktazā'lakō'. ¹³ Tasācua' tzā'la ixpālacata xmān tasācua' ē jā ixla' borregos, ē xla' jā ixcuenta.

¹⁴ Quit hua'chi xatze maktaka'lhna' borregos. Xatze maktaka'lhna' cālakapasa ixborregos, ē nā quit iccālakapasa quintachi'xcuui't, ē nā xlaca'n quintalakapasa. ¹⁵ Nā chuntza' quinTāta' quilakapasa ē nā quit iclakapasa. Quit na'iccālīnī quintachi'xcuui't chuntza' chī maktaka'lhna' borregos cālīnī ixborregos. ¹⁶ Hui'lapālh ā'makapitzīn tachi'xcuui't tī jāna'j quintalakapasa. Nā ixlacasqui'nca nā xlaca'n na'iccālīmin. Xlaca'n naquintakexmatni'. Chuntza' xlaca'n kēxtim natala quintachi'xcuui't. Xmān chā'tin ixmaktaka'lhna' nahuan.

¹⁷ 'QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata icmāstā' quilatamat ē quit na'iclahuampala. ¹⁸ Nūn chā'tin quintimaktīlh quilatamat. Quit icmāstā' ixpālacata icmāstā'cu'tun. Quit icka'lhī talacasqui'nīn ē chuntza' tzē na'icmāstā', ē tzē na'ictayapala. Chuntza' quilīmāpa'ksīlh quinTāta' —huanli Jesús.

¹⁹ A'cxni' israelitas takexmatli huā'mā' tachihuīn, tatapāpitzini'lh. ²⁰ Makapitzīn ixtahuan:

—¿Tū ixpālacata kexpa'tni'yā'tit huā'mā' chi'xcu' palh ka'lhī jā tzeya ū'ni', ē xla' chuya?

²¹ Ā'makapitzīn huampala tahuanli:

—Tī ka'lhī jā tzeya ū'ni', xla' jā chuntza' catichihuīna'nli. ¿Ē tzē namālacahuānī chā'tin lakatzī'n jā tzeya ū'ni'?

Israelitas talakmaka'lh Jesús

²² Nac Jerusalén ixtlahuamā'ca cā'tani'. Tzamā' cā'tani' ū'tza' tū ixlīlacapāstaccan a'cxni' ixcāxtlahuakō'canī't xaka'tla' templo makāstza'. Cā'lonkni' ixuanī't. ²³ Jesús ixlatlā'huan na ixtanquilhtīn xaka'tla' templo jā ixuanican Ixtanquilhtīn Salomón.

²⁴ Israelitas tasti'li'hui'līlh ē tahuanilh:

—¿Hasta jā'cxni' naquilāhuaniyāuj tīchu hui'x? Palh hui'x Cristo xamaktin caquilāhuaniuj.

²⁵ Jesús cākelhtīlh:

—Quit iccāhuanintza' ē hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit. Pō'ktu tū ictlahua quit iclītlahua ixlītli'hui'qui quinTāta'. Ū'tza' lītasu'yu tīchu quit. ²⁶ Hui'xina'n jā a'ka'ī'yā'tit ixpālacata hui'xina'n jā quintachi'xcuui't. ²⁷ Quintachi'xcuui't takexmata quintachihuīn chuntza' chī borregos takexmata ixtachihuīn ixtēcu'ca'n. Quit iccālakapasa quintachi'xcuui't, ē xlaca'n quintastālani'. ²⁸ Quit iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū

jā makstin catilakspuṭli. Jā tī chā'tin tzē naquimaktī tī quinta'a'ka'ī'ni'. ²⁹ Quimacamaxquī'nī't quinTāta' ē xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' māpa'ksīni'. Ē nūn tī chā'tin tī tzē quintimaktīlh tī quinta'a'ka'ī'ni'lh. ³⁰ Quit ē quinTāta' chu chā'tin quina'n.

³¹ Palaj tunca israelitas tasacpālḥ chihuix ix-talīcucta'lacu'tun. ³² Jesús cāhuanilh:

—Ixlītlī'hui'qui quinTāta' quit iclītlahuani't lhūhua' tū xatze na milacatīnca'n. ¿Ē ū'tza' naquilālīcucta'layāuj?

³³ Israelitas tahuanilh:

—Jā ū'tza' icticālīcucta'lan ixpālacata tū lactze tlahuanī'ta'. Na'iccālīcucta'layān ixpālacata hui'x lakmaka'na' Dios ē mālakchipini'cu'tuna'. Hui'x xmān chi'xcu'.

³⁴ Jesús cāhuanilh:

—Chuntza' tatzō'kni' na ixlīmāpa'ksīn Dios: “Hui'xina'n milīpō'ktuca'n diosnu'.” ³⁵ Dios cāmāpācuḥuīlh diosnu' tī cāmacamaxquī'lh ixtachihuīn Dios ē huā'mā' tatzō'kni' jā makstin catilactlahuaca. ³⁶ Dios quilacsacli ē quimacamilh nac cā'quilhtamacuj. ¿Tū ixpālacata quilālīmālacsu'yuyāuj iclakmaka'lh Dios a'cxni' iccāhuanin quit ī'Ska'ta' Dios? ³⁷ Palḥ quit jā ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', jā caquilā'a'ka'ī'ni'uj. ³⁸ Palḥ hui'xina'n jā quilā'a'ka'ī'ni'cu'tunāuj, masqui quit ictlahua chuntza' chī tlahua quinTāta', ca'a'ka'ī'tit tū ictlahua ū'tza' ixla' Dios. Chuntza' naca'tzīyā'tit hui'xina'n ē na'a'ka'ī'yā'tit xaTāta' ē quit chu chā'tin quina'n.

³⁹ Ē ā'maktin ixtachī'lē'mpalacu'tun ē Jesús cātzā'lani'lh.

⁴⁰ Palaj tunca Jesús a'lh na ixtuntacut nac Jordán. Chā'lh jā Juan ixmā'kpaxīni'mā'lh xapūla. ⁴¹ Lhūhua' tachi'xcuḥuī't talakchilh Jesús ē xlaca'n talāhuanilh:

—Masqui Juan jā tlahualḥ lī'a'cnīn, pō'ktu tū ixlīchihuīna'n Jesús, ū'tza' tū ixlīcāna'.

⁴² A'ntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús.

11

A'cxni' nīlh Lázaro

¹ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuḥuīni' Lázaro. Xla' ixta'jatatla. Xla' ixlahuī'lh a'ktin nac cā'lacchicni' tū huanican Betania. Nā ixtatā'lahui'lāna'lh María ē Marta ixtā'timīn. ² Huā'mā' María ū'tza' tī lītantūtlahualḥ Jesús xaxcān xa'nat ē lītantūxacalḥ ixya'j. Lázaro, ixtā'tin María ixta'jatatla. ³ María ē Marta tamāca'tzīnīlh Jesús ē tahuanilh:

—Māpa'ksīni', ta'jatatla tī pāxquī'ya'.

⁴ A'cxni' huanica huā'mā' Jesús huanli:

—Huā'mā' ta'jatāt jā catilaknīlh. Ixpālacata tzamā' ta'jatāt nalaktzī'ncan chī ixlīka'tla' Dios, ē nā nalīmāsu'yu chī ixlīka'tla' ī'Ska'ta'.

⁵ Jesús ixcāpāxquī' Marta ē María ē nā Lázaro. ⁶ A'cxni' huanica Lázaro ixta'jatatla, Jesús tachokopālh jā ixuī'lh ā'a'ktu' quilhtamacuj. ⁷ Ā'līstān cāhuanilh ī'scujnu'nī'n:

—Ca'a'uj nac Judea.

⁸ Ī'scujnu'nī'n tahuanihl:

—Māpa'ksīni', israelitas xalanī'n nac Judea jāna'j makās ix-tacucta'lamaknīcu'tunān. Ē hui'x pimpalacu'tuna'tza'.

⁹ Jesús cāhuanilh:

—A'ktin quilhtamacuj ka'lhī a'kcāujtu' hora. Palh chā'tin latlā'huan cā'cuhuīni', jā cati'a'kche'kxlalh ixpālacata xkakana'n. ¹⁰ Palh chā'tin latlā'huan cā'tzī'sni', xla' a'kche'kxla ixpālacata jā ka'lhī taxkaket. Ixlacasqui'nca na'ica'n chuhua'j. Jā tū quinti'a'nani'lh hasta na'ictitlahuakō' quintascujūt.

¹¹ Ā'līstān Jesús cāhuanilh:

—Lázaro, quinamigoca'n lhtatamā'lh ē quit na'ica'n na'icmālakahuanī.

¹² Ī'scujnu'nī'n tahuanihl:

—Māpa'ksīni', palh lhtatamā'lh, natzeyan.

¹³ Jesús ixcāhuanicu'tun Lázaro ixnīnī'ttza'. Ī'scujnu'nī'n ixta-puhuan Jesús ixcāhuanimā'lh xmān ī'lhtatamā'lh. ¹⁴ Ū'tza' tzej cālihuani'ō'lh:

—Lázaro nīnī'ttza'. ¹⁵ Xalītze jā xa'icuī'lh a'ntza' quit. Chuntza' nate mimpālacataca'n. Chuntza' nali'a'ka'ī'yā'tit. Chuhua'j ca'a'uj jā mā'cha' Lázaro.

¹⁶ Tomás, tī ixuanican Līstu', cāhuanilh ā'makapitzīn scujnu'nī'n:

—Nā catā'a'uj Jesús. Nanīyāuj lacxtim.

Jesús nacāmālacastālancuanī tachi'xcuhuī't

¹⁷ A'cxni' chā'lh Jesús, māca'tzīnīca tā'ti'ma'jtza' ixa'cnū Lázaro. ¹⁸ Betania hua'chi a'ktu'tun kilómetro ixuanī't ixlīmakat nac Jerusalén. ¹⁹ Lhūhua' israelitas ixtalakminī't Marta ē María. Tatastokli ixpālacata ixnīnī't ixtā'tinca'n. ²⁰ Marta, a'cxni' ca'tzīlh ixchā'ntēlhatza' Jesús, palaj tunca milh lakapāxtoka. María tachokolh nac chic. ²¹ Marta huanilh Jesús:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quintā'tin.

²² Quit icca'tzī, masqui chuhua'j, Dios namaxqui'yān pō'ktu tū nasqui'ni'ya'.

²³ Jesús huanilh:

—Mintā'tin nalacastālancuana'mpala.

²⁴ Marta huanilh:

—Quit icca'tzī nalacastālancuana'mpala a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

²⁵ Jesús huanilh:

—Quit tī na'iccāmālacastālancuanī tachi'xcuui't ē quit na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Tī quintalīpāhuan, masqui catanīlh, xluca'n nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ²⁶ Tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n ē quintalīpāhuan, jā makstin catitasputli. ¿Ē hui'x jā a'ka'ī'ya' huā'mā'?

²⁷ Marta huanilh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Quit ica'ka'ī' hui'x ī'Ska'ta' Dios, ē hui'x Cristo tī xa'icka'lhīmā'nāuj.

Jesús calhuanli ixlacatzuna'j nac pūtā'cnūn

²⁸ Marta, a'cxni' huanli huā'mā', a'lh ta'sani' María ixtā'tin. Lakatzē'k huanilh:

—Chuhua'j chilhtza' Māpa'ksīni' ē ta'sani'yān.

²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', María palaj tunca tāyalh ē laka'lh Jesús. ³⁰ Jesús jāna'j ixtanū nac cā'lacchicni'. Ixlayālhcus jā quīpāxtokli Marta. ³¹ Israelitas ixtatā'lahui'lāna'lh María nac chic ē ixtamāmakxtokmā'nalh. A'cxni' talaktzī'lh María chī tāyalh ē palaj tunca a'ntāquī'lh, xluca'n tastālani'lh. Ixtapuhuan a'mā'lh calhuan nac pūtā'cnūn.

³² María a'cxni' lakchā'lh Jesús, tatzokostani'lh ē huanilh:

—Māpa'ksīni', palh ixtahui'la' huā'tzā', jā ixtinīlh quintā'tin.

³³ Jesús laktzī'lh tzuculh calhuan María ē israelitas tī ixtatā'mimā'nalh. Lhpipelinealh ē līpuhuanli. ³⁴ Cākelhasqui'nīlh:

—¿Jāchu mā'cnū'tit?

Tahuanilh:

—Māpa'ksīni', cata't laktzī'na'.

³⁵ Jesús calhuanli. ³⁶ Israelitas talāhuanilh:

—Calaktzī'ntit chī ixpāxquī'.

³⁷ Ā'makapitzīn tahuani:

—Ū'tza' huā'mā' tī mālacahuānīlh lakatzī'n. ¿Ē jāla ixtlahualh Lázaro jā ixtinīlh?

Lázaro lacastālancuana'nli

³⁸ Jesús līpuhuampālh ā'maktin. Chā'lh nac pūtā'cnūn. A'ktin lhu'cu' ixtlahuacani't ē ixlilakatalacani't a'ktin chihuix. ³⁹ Jesús huanli:

—Camāpānū'tit chihuix.

Marta, ixtā'tin nīn, huanilh:

—Māpa'ksīni', ka'lhī a'ktā'ti' quilhtamacuj nīnī't ē chuhua'j pu'csantza'.

⁴⁰ Jesús huanilh:

—¿Ē jā icuanin palh na'a'ka'ī'ya', nalaktzī'na' ixlīli'hui'qui Dios tū natlahua?

⁴¹ Palaj tunca māpānūca chihuix. Jesús talacayāhualh nac tālhmā'n ē huanli:

—Tāta', icmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata hui'x quinkexpa'tni'nī'ta'. ⁴² Quit icca'tzī tihua'na' quinkexpa'tni'ya'. Quit icuaniyāntza' ixpālacataca'n

tachi'xcuhuī't tī tahuilāna'lh huā'tzā' xluca'n chuntza' nata'a'ka'ī' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁴³ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús palha' huanli:

—¡Lázaro, cataxtu!

⁴⁴ Ta'a'cxtulh tī xanīntza' ixuanī't. Ixlīmakchī'canī't ē ixlīlacchī'canī't ē ixlīlakatlapacanī't lu'xu'. Jesús cāhuanilh:

—Calacxcutit ē camacaxcutit ē chuntza' camakxtektit.

Talīchihuīna'nli natachi'pa Jesús

Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2

⁴⁵ A'cxni' talaktzī'lh Jesús tū tlauhualh, ta'a'ka'ī'lh lhūhua' israelitas tī ixtamāmakxtokmā'nalh María. ⁴⁶ Makapitzīn talaka'lh lifariseos ē cāhuanica tū ixtlahuanī't Jesús. ⁴⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ē māpa'ksīni'nī'n talāmāstokli ē talāhuanilh:

—¿Tū natlahuayāuj chuhua'j? Huā'mā' chi'xcu' tlahuamā'lh lhūhua' lī'a'cnīn. ⁴⁸ Palh jā tū natlahuanī'yāuj, nata'a'ka'ī'ni'kō' ū'tza', ē xanapuxcu'nu' romanos natamin ē natalactlahua xaka'tla' templo ē quincā'lacchicni'ca'n.

⁴⁹ Chā'tin chī ū'tunu'n ixuanican Caifás. Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta. Cāhuanilh:

—Hui'xina'n jā ca'tziyā'tit. ⁵⁰ Hui'xina'n jā kexpa'tā'tit. Ā'chulā' tze palh chā'tin chi'xcu' nanī quimpālacataca'n. Chuntza' ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā catilaksputi.

⁵¹ Tū huanli Caifás, jā ixa'cstu ixtalacapāstacni'. Caifás xapuxcu' pālej ixuanī't tzamā' cā'ta, ē Dios māhuanīlh chī Jesús nalīnī xipālacataca'n tachi'xcuhuī't. ⁵² Jā xmān israelitas ixticālīnīlh; nā ixlīpō'ktuca'n xala' makat, ē ū'tza' tzē nacālīmākēxtimī ē kēxtim natala. ⁵³ Tzamā' quilhtamacuj xanapuxcu'nu' israelitas tatzuculh talīchihuīna'n chī tzē natalīmāknī Jesús.

⁵⁴ Ū'tza' Jesús jātza' ixcālītasu'yuni' israelitas. Taxtulh nac Judea ē a'lh ā'lacatin cā'lacchicni' tū ixuanican Efraín, na ixlacatzuna'j nac cā'tzaya'nca ti'ya't. A'ntza' cātā'tahuī'lh ī'scujnu'nī'n.

⁵⁵ Ixtalacatzuna'jītēlhatza' ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua. A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', lhūhua' tachi'xcuhuī't ta'a'lh nac Jerusalén natatalacpa'lha chuntza' chī ixtahuī'latca'n. ⁵⁶ Xlaca'n ixtaputza Jesús. A'cxni' ixtatanūmā'nalhtza' xaka'tla' nac templo, ixtalākelhasqui'nī:

—¿Chī puhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Namin Jesús o jā catimilh?

⁵⁷ Fariseos ē xanapuxcu'nu' pālejni' ixtamāstā'nī't līmāpa'ksīn palh ixuī'lh tī ixca'tzī jā ixuī'lh Jesús, cacāmāca'tzīnīca ē chuntza' tzē nalīchi'pacan.

12

Chā'tin puscāt lītlahualh xaxcān xa'nat ixtujan Jesús

Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9

¹ Ixtalacatzuna'jītēlhatza' cā'tani' tū ixuanican pascua. Xmān a'kchāxan quilhtamacuj ī'sputa. Jesús a'lh nac Betania jā ixui'lacha' Lázaro tī ixmālacastālancuanīnīt. ² A'ntza' cāxtlahuaca ixlihua' Jesús. Marta ixcāmaxquī' expulātuca'n. Lázaro ē makapitzīn lacxtim ixtatā'hui'lāna'lh Jesús jā ixtahuā'yamā'nalh. ³ María līmīlh i'tāt litro xaxcān xa'nat nardo tū mu'csun ē lhūhua' ixtapalh. Lītantūtlahualh Jesús ē palaj tunca lītantūxacalh ixya'j. Ixli'pūchakānmu'csun chīc. ⁴ Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, tī nā ī'scujni' ixuanī't ē tī namacamāstā' Jesús, huanli:

⁵ —¿Tū expālacata jā līstā'ca huā'mā' xaxcān xa'nat? Hua'chī a'ktu'tun ciento tumīn ixtapalh. Huā'mā' tumīn tzē ixcāmaxquī'ca xcamanīnī'n.

⁶ Judas jā ixcālakaihu'man xcamanīnī'n. Huanli huā'mā' chū'nu xla' ka'lhāna' ixuanī't. Xla' ixmāmāquī'nīcanī't tumīn ē a'ntza' ixka'lhantēlha. ⁷ Jesús huanilh:

—Jā camāmakchu'yi' huā'mā' puscāt. Xla' māquī'nī't huā'mā' xaxcān xa'nat hasta naquilītlahua expālacata a'cxni' na'icnī ē naquimā'cnūcan. ⁸ Pō'ktu quilhtamacuj na'a'nān xcamanīnī'n. Quīt jā pō'ktu quilhtamacuj icticātā'latamān.

Talīchihuīna'nli Lázaro

⁹ A'cxni' taca'tzīlh Jesús ixui'lacha' nac Betania, lhūhua' israelitas ta'a'lh talaktzī'n. Jā xmān Jesús ixtalaktzī'ncu'tun. Nā ixtalaktzī'ncu'tun Lázaro tī ixmālacastālancuanīnīt Jesús. ¹⁰ Chuntza' xanapuxcu'nu' pālejni' nā xlaca'n talīchihuīna'mpālīh nā natamaknī Lázaro. ¹¹ Ixpālacata Lázaro, lhūhua' israelitas ixtatalakaspī'tnī'ttza' pālejni' ē ixta'a'ka'ī'ni'nī'ttza' Jesús. Ū'tza' ixtalīmaknīcu'tun Lázaro.

Jesús tanūlh nac Jerusalén

Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40

¹² Ixlīlakalī lhūhua' tachi'xcu'huī't tī ixtachinī't nac Jerusalén jā ixlamā'lh cā'tani', xlaca'n taca'tzīlh Jesús ixmīmā'lh nac Jerusalén. ¹³ Talē'lh ixpeken palhma ē ta'a'lh talāpāxtoka Jesús ē ixtamāta'sīmā'nalh:

—¡Camakapāxuī'tit Dios! ¡Dios casicua'lanātlahualh tī līmīmā'lh ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni'! Ū'tza' quimPuxcu'ca'n quina'n israelitas.

¹⁴ Jesús ixmaclanī't lakatin burro ē ixkēhuī'lh. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¹⁵ Jā cajicua'ntit hui'xina'n xalanī'n nac Sión; chuhua'j mimPuxcu'ca'n mimā'lh ē kēhuī'lh lakatin xaska'ta' burro.

¹⁶ Xapūla ī'scuju'nī'n jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun huā'mā'. A'cxni' Jesús lacastālancuana'nli, a'cxni' talacapāstacli chī ixtatzo'kni' ē chuntza' mākentaxtūlh Jesús.

¹⁷ Tachi'xcuui't tī ixtatā'hui'lāna'lh Jesús a'cxni' xla'ta'sani'lh Lázaro nac pūtā'cnūn jā ixmā'cnūcanī't ē mālacastālancuanīlh, ē xla'ca'n ixtalīchihuīna'mā'nal'lh tū ixtalaktzī'nī't. ¹⁸ Ū'tza' talī'a'lh talīpāxtoka Jesús lhūhua'tachi'xcuui't ixpālacata xla'ca'n ixtaca'tzī ixtlahuanī't huā'mā' lī'a'cnīn. ¹⁹ Fariseos talāhuanīlh:

—Calaktzī'ntit chī tastālani'kō'. Jāla tū tlahuani'yāuj.

Makapitzīn griegos taputzal'lh Jesús

²⁰ Makapitzīn griegos nā xla'ca'n ixta'a'nī't nac Jerusalén natalaktaquilhpūta Dios a'cxni' ixlamā'lh cā'tani'. ²¹ Xla'ca'n talaka'lh Felipe xala' nac Betsaida nac Galilea. Tahuani'lh:

—Señor, quina'n ictā'chihuīna'ncu'tunāuj Jesús.

²² Felipe laka'lh Andrés ē huanīlh tū tahuani'li. Ixchā'tu'ca'n ta'a'lh tahuani' Jesús. ²³ Jesús cāhuanīlh:

—Quit Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Chilhtza' quilhtamacuj tū naquimpūlakachi'xcuui'can ixpālacata palaj na'icnī. ²⁴ Ū'tza' ixlīcāna'. Palh a'ktin līcha'nat namāstā' ixtahua'ca't, ixlacasqui'nca namā'cnūcan nac tī'ya't. A'cxni' namā'cnūcan, pūla tasu'yu hua'chi ixnīnī't. Ā'līstān namāstā' ixtahua'ca't. Nā chuntza' naquina'kspula a'cxni' naquimā'cnūcan. ²⁵ Nā chuntza' tachi'xcuui't. Tī tatlahua tū ixtalacasqui'nīnca'n, xla'ca'n nacāspu'tni' ixlatamatca'n. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā makstin caticāspu'tni'lh. ²⁶ Tī quintatā'scuju'tun, caquintastālani'lh. Jā na'ictahui'la quit nac a'kapūn, nā a'ntza' naquintatā'tahui'la tī quintatā'scuja. QuinTāta' nacālakachi'xcuui' ixlīpō'ktuca'n tī quintatā'scuja.

Jesús huanli chī nani

²⁷ 'Chuhua'j quit ictamakchuyīnī't. ¿Chī na'icuan? Jā ic-tihuanīlh quinTāta': "Tāta', caquimakapūtaxtū tū na'icpātī." Jāla icuan chuntza'. Ixlacasqui'nca na'icpātīnī'n. Ū'tza' iclīmini't nac cā'quilhtamacuj. ²⁸ Tāta', calakachi'xcuui'ca' hui'x.

Palaj tunca kexmatca a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Quilakachi'xcuui'canī'ttza' ē naquilakachi'xcuui'palacan.

²⁹ Tachi'xcuui't, a'cxni' takexmatli huā'mā', tahuani'li:

—Jilīlh.

Ā'makapitzīn tahuampāl'lh:

—Chā'tin ángel tā'chihuīna'lh.

³⁰ Jesús cāhuanīlh:

—Huā'mā' tachihuīn chihuīna'nli mimpālacataca'n ē jā quimpālacata. ³¹ Chuhua'j natzucucan cāputzāna'nīcan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Namaktīcan ixlītlī'hui'qui tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj. ³² Quit a'cxni' naquimā'kayāhuacan nac cruz, na'iccāmāpāstaquī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't palh naquintakexmatni'.

³³ Jesús huanli huā'mā' ixpālacata chuntza' naca'tzīcan chī nalīnī. ³⁴ Tachi'xcuhuī't takelhtīlh:

—Quilīmāpa'ksīnca'n quincāmāsu'yuni'yān Cristo natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¿Chī līhua'na' hui'x Chī'xcu' xala' Tālmā'n namā'kayāhuaca'na' nac cruz? ¿Ē tīchu huā'mā' Chī'xcu' xala' Tālmā'n?

³⁵ Jesús cāhuanilh:

—Jātza' makās catika'lhī'tit taxkaket. Catlā'hua'ntit hui'xina'n līhuancus ka'lhī'yā'tit taxkaket ē jāna'j lakatzī'suanā'tit. Tī talatlā'huan cā'pucsua' jā taca'tzī jā ta'a'n. ³⁶ Quit taxkaket ixpālacata icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Caquilā'a'ka'ī'ni'uj ē chuntza' naca'tzīyā'tit tū ixlīcāna'.

A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', Jesús a'lh ē cātatzē'kni'lh.

Tū ixpālacata israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús

³⁷ Israelitas jā ixta'a'ka'ī'ni' Jesús masqui ixtlahuanī'ttza' lhūhua' lī'a'cnīn ixlacatīnca'n. ³⁸ Chuntza' mākentaxtūlh tū ixtzo'knī't a'kchihuīna' Isaías:

Māpa'ksīni', jā tī a'ka'ī'nī't tū icmāsu'yūj.

Jā tī a'ka'ī'lh masqui laktzī'nca chī Dios ka'lhī lītlī'hui'qui.

³⁹ Isaías līchihuīna'nli chī jāla ixta'a'ka'ī'. Ē ū'tza' līhuampālh:

⁴⁰ Dios cāmālakatzī'lh ē cālactlahuanī'lh ixtalacapāstacni'ca'n.

Chuntza' jāla natalacahuāna'n

ē jā natalīlacapāstaca ixlīstacna'ca'n

ē jā quintalakmin na'iccālīmātzeyī.

⁴¹ Isaías huanli huā'mā' ixpālacata ixlaktzī'nī'ttza' chī ixlītlī'hui'qui Jesús. Chuntza' līchihuīna'nli Jesús.

⁴² Lhūhua' xanapuxcu'nu' ta'a'ka'ī'ni'lh Jesús. Xlaca'n xmān tzē'k ta'a'ka'ī'lh ixpālacata ixtajīcua'ni' līfariseo. Ixtajīcua'n nacātamacxtucan nac templo. ⁴³ Xlaca'n ā'chulā' ixtalakatī catalakachi'xcuhuī'lh tachi'xcuhuī't; ē jā ixtatlahuacu'tun tū Dios lacasqui'n.

Ixtachihuīn Jesús nacālīputzāna'nīcan tachi'xcuhuī't

⁴⁴ Jesús palha' chihuīna'nli ē huanli:

—Tī quinta'a'ka'ī'ni'nī't jā xmān quina'cstu quinta'a'ka'ī'ni'nī't. Xlaca'n ta'a'ka'ī'ni'nī't nā quīnTāta' tī quimacaminī't. ⁴⁵ Tī quintalaktzī'n hua'chi talaktzī'mā'nalh nā quīnTāta' tī quimacaminī't. ⁴⁶ Quit taxkaket. Icmīnī't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakēni'ni' tachi'xcuhuī't. Chuntza' tī naquinta'a'ka'ī'ni' jātza' catitatahuī'lh nac

cā'pucsua', ixpālacata nata'a'ka'ī' tū ixlīcāna'. ⁴⁷ Tī takexmata quintachihuīn ē jā ta'a'ka'ī', jā quit icticāputzāna'nīlh. Quit icminī't na'iccāmakapūtāxtū xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ē jā icminī't na'iccāputzāna'nī. ⁴⁸ Tī quintalakmaka'n ē jā ta'a'ka'ī' quintachihuīn, xla'ca'n nacāputzāna'nīcan. A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj, nacāliputzāna'nīcan tū icuanī't. ⁴⁹ Quit jā xmān icchihuīna'n tū quintalacapāstacni'. QuinTāta' tī quimacamilh xla' quimāpa'ksīlh tū icuan ē tū icmāsu'yu. ⁵⁰ Quit icca'tzī quinTāta' quimāpa'ksīlh tū iccāmāsu'yuni' tachi'xcuhui't chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. Tū quihuaninī't quinTāta', ū'tza' iclīchihuīna'n.

13

Jesús cātantūche'kē'lh ī'scuju'ni'n

¹ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'tani', Jesús ca'tzīlh ā'macsti'na'j ī'sputni' nalatama ē nalaka'mpala ixTāta'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixcāpāxquī'nī't tī ixla' xala' nac cā'quilhtamacuj. Jātza' lātma'j namāsu'yu chī lhūhua' ixcāpāxquī'.

² Jesús ixcātā'huā'yamā'lh ī'scuju'ni'n. Skāhuī'ni' ixmālacpuhuanīnī'ttza' Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón, namacamāstā' Jesús. ³ Jesús ixca'tzī ixTāta' ixmaxquī'kō'nī't līmāpa'ksīn. Nā ixca'tzī ixminī'ta'ncha' jā huī'lh Dios ē nalaka'mpala. ⁴ Ā'līstān tāyalh jā ixuā'yamā'lh ē tamakxtulh ixlu'xu' tū ixmākelhalīnī't ē tampātahuī'lh a'ktin ixlīmacaxaca. ⁵ Palaj tunca mojōlh xcān nac a'ktin pūmakacha'ka'. Tzuculh cātantūche'kē' ī'scuju'ni'n ē cālītantūxacalh ixlīmacaxaca tū ixtampāhuī'lh.

⁶ A'cxni' ixtantūche'kē'cu'tumā'lh'tza' Simón Pedro huanli:

—Māpa'ksīni', ¿hui'x naquintantūche'kē'ya'?

⁷ Jesús kelhtīlh:

—Chuhua'j hui'x jā ca'tzīya' tū ictlahuamā'lh. Ā'līstān nalacapāstaca.

⁸ Pedro huanilh:

—Quit jā makstin quintitantūche'ke'.

Jesús huanilh:

—Palh jā ictitantūche'kē'n, hui'x jātza' quintitā'scuji.

⁹ Simón Pedro huanilh:

—Jā xmān quintujan, nā quimacan caquimakache'ke', ē nā quina'kxāk caquina'kche'ke'.

¹⁰ Jesús huanilh:

—Tī paxni'cus, xmān ixlacasquī'nca natantūche'kē'can ixpālacata pō'ktu ixmacni' xatache'kē'n. Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.

¹¹ Jesús ixca'tzītza' tī namacamāstā'. Ū'tza' līhuanli: “Hui'xina'n lactze. Xmān chā'tin jā tze.”

¹² Jesús a'cxni' cātantūche'kē'kō'lh ī'scujnu'nī'n, lhakā'pālh ixlū'xu' ē tahui'lapālh ē cāhuanilh:

—¿Ē lacaca'tzīyā'tit tū iccātlahuani'nī'ta'n? ¹³ Hui'xina'n quilāmāpācuhuīyāuj Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni'. Tze chī hua'nā'tit. Ū'tza' quit. ¹⁴ Quit Mākelhtahua'kē'ni' ē Māpa'ksīni', ē iccātantūche'kē'ni'ta'n. Nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n nalātantūche'kē'yā'tit. ¹⁵ Quit iccātlahuani'n huā'mā' hua'chi xalilaktzī'n'tēn. Nā chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n. ¹⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācua'n ē quit mintēcu'ca'n. Hui'xina'n quilacscujnī'n ē quit iccāmālacscujūyān. Chuntza' ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit tū ictlahua. ¹⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit tū iccāhuaninī'ta'ncus. Palh natlahua'yā'tit, lipāxuhua nalatapāyā'tit.

¹⁸ Jā milīpō'ktuca'n iccālīchihuīna'nān. Quit icca'tzī tī iccālacsa'nī't. Namākentaxtū chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachi-huīn Dios:

Ū'tza' tī quintā'huā'yan ū'tza' jā quilaktzī'ncu'tun.

¹⁹ Quit iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' nala huā'mā', hui'xina'n naca'tzīyā'tit tīchu quit. ²⁰ Quit ixlīcāna' iccāhuaniyān. Tī takexmatni' tī icmacā'n, quit quintakexmatni' ē nā takexmatni' tī quimacaminī't.

Jesús huanli ū'tza' Judas namacamāstā'

Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23

²¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús lipuhuanli ē lacatancs huanli:

—Ixlīcāna' iccāhuaniyān, chā'tin chī hui'xina'n naquimacamāstā'.

²² Ē tatzuculh talālakalaktzī'n ī'scujnu'nī'n ixpālacata jā ixtaca'tzī tī ixlīchihuīna'mā'lh. ²³ Chā'tin ī'scujni' iXuā'yamā'lh na ixpāxtūn. Ū'tza' tī ā'chulā' ixpāxqui' Jesús. ²⁴ Simón Pedro macahuanilh tzamā' scujni':

—Cakelhasqui'ni' tīchu līchihuīna'mā'lh.

²⁵ Xla' ā'chulā' laktalacatzuna'jīlh Jesús ē kelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿tīchu līchihuīna'mpā't'?

²⁶ Jesús kelhtīlh:

—Na'icmāchū'huī' lihua' pītzuna'j pāntzīn. Ē tī na'icmaxqui' ū'tza' iclīchihuīna'mā'lh.

Māchū'huī'lh pītzuna'j pāntzīn ē maxqui'lh Judas Iscariote, ixka'hua'cha Simón. ²⁷ A'cxni' Judas maktīni'lh pāntzīn, tanūni'lh skāhuī'ni' na ixlīstacna'. Palaj tunca Jesús huanilh:

—Tū tla'hua'cu'tuna', palaj tunca catla'hua'.

²⁸ Makapitzīn tī ixtahuā'yamā'nalh jā ixtalacaca'tzī tū chuntza' ixlīhuanimā'lh. ²⁹ Judas ū'tza' ixmāmāqui'nīcanī't tumīn, ē makapitzīn tapuhuanli Jesús ixuaninī't natamāhua tū

ixtamaclacasqui'n ixpālacata cā'tani', o ixuaninī't nacāmaxquī' macasti'n xcamanīnī'n. ³⁰ A'cxni' ixua'nī'ttza' pāntzīn, Judas taxtulh. Tzi'satza' ixuanī't.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

³¹ A'cxni' Judas ixtaxtunī'ttza', Jesús huanli:

—Chuhua'j Dios quimāka'tlī'nī't quit, Chi'xcu' xala' Tālmā'n. Ē xla' quilītaka'tlī'nī't. ³² Namāka'tlī'can Dios ixpālacata tū ictlahua, ē chuntza' Dios naquilīmāka'tlī'. Palaj tunca nakentaxtu. ³³ Quilacstīn, jātza' makās icticātā'tahui'lan. Hui'xina'n naquilāputzayāuj. Chuntza' chī iccāhuanilh israelitas, nā hui'xina'n chu chuntza' chuhua'j na'iccāhuaniyān: Jā na'ica'n, hui'xina'n jāla catipintit. ³⁴ Iccāmaxquī'yān xasāsti' līmāpa'ksīn: Calāpāxquī'tit hui'xina'n. Chuntza' chī iccāpāxquī'yān quit, nā chuntza' nalāpāxquī'yā'tit. ³⁵ Palh hui'xina'n nalāpāxquī'yā'tit, chuntza' natalīca'tzī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't hui'xina'n quisujnu'nī'n.

Jesús huanli Pedro nakelhtatzē'ka

Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34

³⁶ Simón Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ¿jāchu pimpā't?

Jesús kelhtīlh:

—Jā na'ica'n, jāla quintitā'pi chuhua'j. Ā'līstān nauquistālani'ya'.

³⁷ Pedro huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata jāla ictitā'a'n chuhua'j? Iclīnīcu'tun mimpālacata.

³⁸ Jesús kelhtīlh:

—¿Ē ixlīcāna' quilīnīcu'tuna'? Ixlīcāna' tū icuaniyān. A'cxni' jāna'j ta'sa puyux, hui'x nakelhtatzē'ka' maktu'tun.

14

Ū'tza' Jesús nalīlakchā'ncan Dios

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Hui'xina'n jātza' catamakchuyī'tit. Calīpāhua'ntit Dios ē nā chuntza' quit caquilālīpāhuanui. ² Jā hui'lacha' quintāta', a'ntza' a'nan lhūhua' pūtahuī'lh. Palh jā cahuālh chuntza', xa'iccāhuanin. Ica'nā iccāxui'lī pūtahuī'lh jā natahuī'la'yā'tit. ³ A'cxni' na'ica'n ē na'iccāxui'likō'yācha', na'icmimpala ē na'iccālē'nān. Chuntza' jā na'ictahui'la, nā hui'xina'n a'ntza' natahuī'la'yā'tit. ⁴ Hui'xina'n ca'tziyā'tit jā ica'mā'lh ē ca'tziyā'tit chī tzē līchā'ncan.

⁵ Tomás huanilh:

—Māpa'ksīni', quina'n jā icca'tziyāuj jā pimpā't. ¿Chī na'īclīca'tziyāuj chī līchā'ncan?

⁶ Jesús kelhtīlh:

—Quit xatze tej, ē quit tū ixlīcāna', ē quit latamat. Xmān tī quinta'a'ka'ī'ni' tzē natalakchā'n quinTāta'. ⁷ Palh hui'xina'n ixca'tzītīt tīchu quit, ixlakapastit quinTāta'. Chuhua'j laka-pasā'tittza' quinTāta' ē laktzī'nī'ta'ntit.

⁸ Felipe huanilh:

—Māpa'ksīni', caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'. Xmān ū'tza' iccāsqi'ni'yān.

⁹ Jesús kelhtīlh:

—Felipe, makās iccātā'hui'lan. ¿Tū ixpālacata jāna'j quilakapasa'? Tī quintalaktzī'nī't, nā talaktzī'nī't quinTāta'. ¿Tū ixpālacata līhua'na': “Caquilāmāsu'yuni'uj minTāta'?” ¹⁰ ¿Ē jā a'ka'ī'ya' quinTāta' ē quit chu chā'tin? Tū iccāhuaniyān, jā quintalacapāstacni'. QuinTāta' quintā'lahuī'lh, ē māni' ū'tza' quintā'tlahua tū ixtascujūt. ¹¹ Ca'a'ka'ī'tit chu chā'tin quina'n, quit ē quinTāta'. Palh jāla na'a'ka'ī'yā'tit huā'mā', calī'a'ka'ī'tit lī'a'cnīn tū ictlahua. ¹² Ixlīcāna' tū iccāhuaniyān. Tī quinta'a'ka'ī'ni', nā xlaca'n natatlahua tū ictlahua quit. Ā'chulā' xalaka'tla' natatlahua ixpālacata quit na'iclaka'n quinTāta'. ¹³ Tū nasqui'nā'tit hui'xina'n na quintacuhuīni' quit na'ictlahua ixpālacata quit ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' tzē na'iclimāsu'yukō' chī ixlīka'tla' ixlītlī'hui'qui quinTāta'. ¹⁴ Quit na'ictlahua pō'ktu tū nasqui'nā'tit na quintacuhuīni'.

Jesús huanli namacamin Espiritu Santo

¹⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Palh hui'xina'n quilāpāxquī'yāuj, cakexpa'ttit quilīmāpa'ksīn. ¹⁶ Quit na'icsqui'ni' quinTāta' ē xla' nacālakmacamimpalayān ā'chā'tin tī nacāmaktāyayān. Xla' ū'tza' nacātā'tahui'layān chī ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Ū'tza' Espiritu Santo tī māsuyū tū ixlīcāna'. ¹⁷ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jāla catitamaktīni'lh Espiritu Santo ixpālacata xlaca'n jā catitalaktzī'lh ē jā catitalakapasli. Hui'xina'n lakapasā'tit ixpālacata xla' cātā'hui'lan. ¹⁸ Jā icticāmakxtekni' mina'cstuca'n. Na'iccālakmimpalayān. ¹⁹ Jātza' makās quintitalaktzī'lh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n naquilālaktzī'nāuj. Nalatahui'la'yā'tit ixpālacata quit iclahuī'lh. ²⁰ A'cxni' namin Espiritu Santo, hui'xina'n naca'tzīyā'tit quinTāta' quintā'huī'lh ē nā iccātā'hui'lan. ²¹ Tī taca'tzī quilīmāpa'ksīn ē tamākentaxtū, ū'tza' lītasuyū quintapāxquī'. QuinTāta' nā nacāpāxquī' tī quintapāxquī'. Nā quit na'iccāpāxquī' ē na'iccātasuyuni'.

²² Judas (ā'chā'tin Judas ē jā Iscariote) huanilh:

—Māpa'ksīni', ¿tū ixpālacata naquilātasuyuni'yāuj quina'n ē jā ā'makapitzīn?

²³ Jesús kelhtīlh:

—Tī quintapāxquī', xla'c'n natakexmata tū iccāhuani. QuinTāta' nacāpāxquī'. QuinTāta' ē quit na'iccālakmināuj ē na'iccātā'tahui'layāuj. ²⁴ Tī jā quintapāxquī' jā takexmata tū icuan. Quintachihuīn tū kexpa'tpā'na'ntit, xla' jā quila'; ixla' quinTāta' tī quimacaminī't.

²⁵ 'Pō'ktu huā'mā' iccāhuani'kō'nī'ta'n lihuan iccātā'hui'lan. ²⁶ QuinTāta' namacamin Espiritu Santo ē xla' namāsu'yu quimpālacata. Ū'tza' nacāmaktāyayān ē nacāmāsu'yuni'kō'yān ē nacāmālacapāstaquīyān ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n.

²⁷ 'Iccāmakxtekni'yān quintapāxuān. Iccāmaxquī'yān quintapāxuān ē jā chuntza' chī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jā catamakchuyī'tit ē jā cajicua'ntit. ²⁸ Hui'xina'n kexpa'ttit chī iccāhuanin: “Quit ica'nā ē na'iccālakmimpalayān.” Palh ixlīcāna' ixquilāpāxquī'uj, ixlīpāxua'tit ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'. Xla' ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' ē jā quit. ²⁹ Iccāhuanimā'n tū na'a'kspula. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit.

³⁰ 'Jātza' icticātā'chihuīna'n ixpālacata mimā'lhtza' tī māpa'ksīni'n cā'quilhtamacuj. Xla' jāla quintimāpa'ksīlh quit. ³¹ Quit ictlahua tū quihuani quinTāta'. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē nataca'tzī palh quit icpāxquī' quinTāta'.

A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā', cāhuanipālh:

—Chuhua'j catāya'tit ē ca'a'uj

15

Xamayāc uva ē ixpekenī'n

¹ Jesús cāhuanipālh:

—Quit hua'chi xatze mayāc ē quinTāta' hua'chi xamaktaka'lhna'. ² Ixlipō'ktu ixpekenī'n tū jā māstā' ixtahua'ca't, xla' cāpekesitmaka'n. Ixlipō'ktu ixpekenī'n tū māstā' ixtahua'ca't, xla' nacāmaktaka'lhā. Chuntza' ā'chulā' namāstā' ixtahua'ca't. ³ Nā chuntza' Dios cāmāpānūni'nī'ta'n tū jā tze ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit quintachihuīn. ⁴ Caquilātā'lātahui'lauj ē chuntza' quit na'iccātā'lātahui'layān. Kentin ixpeken xamayāc palh jā tzej chi'pāxna'n jā catimāstā'lh ixtahua'ca't ixa'cstu. Nā chuntza' nalītaxtuyā'tit hui'xina'n. Palh jā a'cxtim quilātā'hui'lanāuj, jāla catimāstā'tit mintahua'ca'tca'n.

⁵ 'Quit hua'chi xamayāc ē hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n. Tī pō'ktu quintatā'lātahui'la, xla'c'n natamāstā' ixtahua'ca'tca'n. Hui'xina'n mina'cstuca'n jāla tū catitlahua'tit palh quit jā na'iccāmaktāyayān. ⁶ Tī jā quintatā'lātahui'la nacālakmaka'ncan hua'chi ixpekenī'n tū cāpekesitmaka'ncanī't ē natascāca ē namākēxtimīcan ē nalhcuyucan.

⁷ Palh hui'xina'n lacxtim naquilātā'tahui'layāuj, ē palh jā napātza'nkāyā'tit quintachihuīn, casqui'ntit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit ē nacātamaxquī'yān. ⁸ Palh hui'xina'n māstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n, chuntza' nalīmāka'tlī'yā'tit quinTāta'. Chuntza' lītasu'yu ixlīcāna' quiscujnu'nī'n. ⁹ Quit iccāpāxquī'yān chuntza' chī quinTāta' quimpāxquī'. Hui'xina'n caquilāpāxquī'tēlhauj. ¹⁰ QuinTāta' quimpāxquī' ixpālacata ickexmatni' ixtachihuīn. Nā hui'xina'n palh naquinkepa'tni'yā'tit quintachihuīn, nā chuntza' na'iccāpāxquī'yān.

¹¹ 'Quit iccāhuaninī'ta'n huā'mā' ixpālacata naka'lhī'yā'tit quintapāxuhuān. Chuntza' nalīka'lhī'yā'tit lhūhua' tapāxuhuān. ¹² Quilīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit hui'xina'n chuntza' chī quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Palh huī'lh chā'tin tī līnīlh ixamigo, ixlīcāna' pāxquī'. ¹⁴ Hui'xina'n quinamigos palh natlahua'yā'tit tū iccālīmāpa'ksīyān. ¹⁵ Jātza' icticāmāpācuhuīn quintasācua'n ixpālacata tasācua' jā ca'tzī tū tlahuacu'tumā'lh ixtēcu'. Hui'xina'n iccāhuaniyān quinamigos ixpālacata quit iccāmāca'tzīnīyān pō'ktu tū quihuanī quinTāta'. ¹⁶ Jā hui'xina'n quilālacsacui. Quit iccālacsacnī'ta'n. Iccāmacamaxquī'yān napinā'tit ē namāstā'yā'tit mintahua'ca'tca'n tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Nā chuntza' quinTāta' nacāmaxquī'yān pō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. ¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīmāpa'ksīyān: calāpāxquī'tit milīpō'ktuca'n.

Makapitzīn jā caticātalaktzī'ncu'tun

¹⁸ Jesús cāhuanipālh:

—Palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj cātaquiclhaktzī'nān, jā natamakchuyī'yā'tit. Ca'tzīyā'tit nā quit xapūla quintaquiclhaktzī'lh. ¹⁹ Palh cahuālh hui'xina'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ixcātapāxquī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chī talāpāxquī' xlaca'n. Quit iccālacsacnī'ta'n ē chuntza' hui'xina'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' cātalīquiclhaktzī'nān. ²⁰ Calacapāstactit chī iccāhuanin hui'xina'n jā ā'chulā' xaka'tla' chī quit. Hui'xina'n hua'chi quintasācua'n ē quit hua'chi mintēcu'ca'n. Makapitzīn quintaputzastālani'nī't. Nā hui'xina'n chuntza' nacātaputzastālani'yān. Ā'makapitzīn takexmatnī't quintachihuīn, ē nā hui'xina'n nacātakexmatni'yān. ²¹ Pō'ktu huā'mā' nacātatlahuani'yān quimpālacata, ixpālacata xlaca'n jā talakapasa tī quimacaminī't.

²² 'Palh quit jā xa'icmilh iccāhuanī quintachihuīn, xlaca'n jā ixtitalē'lh cuenta. Chuhua'j jāla catitahualh palh jā talē'n cuenta, ixpālacata iccāhuaninī'ttza'. ²³ Tī quintaquiclhaktzī'n, nā chuntza' quinTāta' taquiclhaktzī'n. ²⁴ Xlaca'n jā tū

ixtalē'lh cuenta, palh quit jā xa'ictlahualh na ixlacatīnca'n tū jāla tlahua ā'chā'tin. Masqui talaktzī'nī't huā'mā', quintaquiclhaktzī'lh ē nā quinTāta' taquiclhaktzī'lh. ²⁵ Chuntza' nalīkentaxtu chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn tū cāmaxquī'ca:

Quintaquiclhaktzī'lh ē jā tū ixpālacata.

²⁶ 'Namin Maktāyana'. Ū'tza' Espíritu Santo tī nahuan tū ixlicāna'. Xla' naminācha' jā hui'lacha' xaTāta'. Quit na'iccāmacamini'yāchā'n jā hui'lacha' quinTāta'. Namāsu'yu quimpālacata. ²⁷ Nā hui'xina'n nalīchihuīna'nā'tit ixpālacata ixquilātā'hui'lāna'uj a'cxni' iclītzuculh quintascujūt huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj.

16

¹ 'Quit iccāhuanimā'n huā'mā' ē chuntza' jā tita-makahuasā'tit a'cxni' napātīni'nā'tit. ² Hui'xina'n nacātata macxtuyān nac templos. Namin a'ktin quilhtamacuj tū nacātapūmaknīyān. Tī nacātamaknīyān, xlaca'n natapuhuan tatlahuamā'nalh tū ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Huā'mā' natatlahua ixpālacata jā makstīn talakapasnī't quinTāta' ē nā quit jā quintalakapasnī't. ⁴ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' a'cxni' nacātaputzastālani'yān, nalīlacapāstacā'tit chī iccāhuanin xapūla.

Tū tlahua Espíritu Santo

Jesús cāhuanipālh:

—Quit jā iccāhuanin huā'mā' xapūla ixpālacata quit xa'iccātā'hui'lan. ⁵ Chuhua'j na'iclaka'mpala tī quimacaminī't. Hui'xina'n nūn tī tī quinkelhasqui'nīn: “¿Jā pimpā't?” ⁶ Chuhua'j hui'xina'n līlīpuhuanā'tit ixpālacata tū iccāhuanimā'n. ⁷ Quit iccāhuaniyān tū ixlicāna'. Xatze mimpālacataca'n palh quit na'ica'n. Palh quit jā icti'a'lh, jā caticālakmin tī nacāmaktāyayān. Ē palh na'ica'n quit na'iccālakmacaminān tī nacāmaktāyayān. ⁸ Xla', a'cxni' namin, nacāmāca'tzīnī tachi'xcuhūi't chī talaclē'n chā'tunu' xlaca'n. Nacāmāca'tzīnī tū xatze na ixlacatīn Dios. Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī. ⁹ Nacāmāca'tzīnī xlaca'n talaclē'n ixpālacata jā quinta'a'ka'ī'ni'. ¹⁰ Nacāmāca'tzīnī tū xatze, ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta' ē hui'xina'n jātza' quintilālaktzī'uj. ¹¹ Nacāmāca'tzīnī chī Dios nacāputzāna'nī ixpālacata chuhua'j putzāna'nīcanī'ttza' tī māpa'ksī huā'mā' cā'quilhtamacuj.

¹² 'Lhūhua' sputa tū iccāhuanicu'tunān. Jāna'j la catikexpa'tkō'tit chuhua'j. ¹³ A'cxni' namin Espíritu Santo, tī nahuan tū ixlicāna', ū'tza' nacāmāsu'yuni'kō'yān pō'ktu. Xla' jā catichihuīna'nli xmān ixtalacapāstacni'. Xla' nacāhuaniyān xmān tū xaTāta' nahuanī. Nā nacāmāca'tzīnīyān

hui'xina'n tū na'a'kspulana'n. ¹⁴ Xla' naquimāka'tlī' ixpālacata nacāmāca'tzīnīyān tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit. ¹⁵ Pō'ktu tū ka'lhī quinTāta' nā quila'. Ū'tza' iclīhualh Espīritu Santo nacāmāca'tzīnīyān hui'xina'n tū iclacasqui'n naca'tzīyā'tit.

Natapāxuhua tī talīpuhuan

¹⁶ Jesús cāhuanipālh:

—Ā'macsti'na'j hui'xina'n jā quintilālaktzī'uj. Ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj ixpālacata quit iclaka'mā'lh quinTāta'.

¹⁷ Makapitzīn ī'scujnu'nī'n talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'? Xla' quincāhuanīyān ā'macsti'na'j jā catilaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala nalaktzī'mpalayāuj, ixpālacata nalaka'n ixTāta'. ¹⁸ ¿Tūchu huanicu'tun ā'macsti'na'j? Jā ca'tzīyāuj tū quincāhuanimā'n.

¹⁹ Jesús ca'tzilh tū ixtakelhasqui'nīcu'tun ē ū'tza' cālīhuanīlh:

—Quit iccāhuanīn ā'macsti'na'j jā quintilālaktzī'uj ē ā'macsti'na'j huampala naquilālaktzī'mpalayāuj. ¿Jā ū'tza' huā'mā' tū lākelhasqui'nī'pā'na'ntit? ²⁰ Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān. Hui'xina'n nacalhua'nā'tit ē nalīpuhuanā'tit. Tachi'xcuhuī't natalīpāxuhua. Masqui pūla nalīpuhuanā'tit, ā'līstān līpāxūj natahui'la'yā'tit. ²¹ A'cxni' chā'tin puscāt nacamala, xla' līpuhuan ixpālacata pātīni'n. A'cxni' lacatuncuhuī'nī'ttza' ī'ska'ta', xla' jātza' pāstaca chī pātīni'lh ixpālacata chilhtza' nac cā'quilhtamacuj chā'tin ska'ta'. Ū'tza' līpāxuhua. ²² Nā chuntza' hui'xina'n chuhua'j līpuhuanā'tit. A'cxni' quit na'iccālakmimpalayān hui'xina'n napāxua'yā'tit. Nūn chā'tin caticāmaktīn huā'mā' tapāxuhuān.

²³ 'A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, hui'xina'n jā tū quintilākelhasqui'nīuj. Ixlīcāna' tū iccāhuanīyān, quinTāta' nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū nasqui'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. ²⁴ Jāna'j tū squī'nī'ta'ntit na quintacuhuīni'. Casqui'ntit ē nacātamaxquī'yān. Ē ū'tza' nalīpāxua'yā'tit.

Jesús skāhuī'lh tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj

²⁵ Jesús cāhuanipālh:

—Iccāhuanīnī'ta'n huā'mā' tū līmāsu'yun. Namin quilhtamacuj a'cxni' jātza' icticātā'chihuīna'n chuntza'. Tzej na'iccātā'līchihuīna'nān quinTāta'. ²⁶ Tzamā' quilhtamacuj hui'xina'n nasqui'ni'yā'tit quinTāta' na quintacuhuīni'. Jātza' ixlacasqui'nca quit na'icsqui'ni' quinTāta' mimpālacataca'n. ²⁷ QuinTāta' cāpāxquī'yān hui'xina'n ē ū'tza' nalisqui'ni'yā'tit na quintacuhuīni'. Hui'xina'n quilāpāxquī'yāuj quit ē a'ka'īnī'ta'ntit quit icminī'ta'ncha' jā huī'lh Dios. Ū'tza' xla' cālīpāxquī'yān hui'xina'n. ²⁸ Quit icmincha' na ixpāxtūn

quinTāta' ē icmilh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Chuhua'j na'icmakxteka cā'quilhtamacuj ē na'iclakach'mpala quinTāta'.

²⁹ I'scujnu'nī'n tahuanilh:

—Chuhua'j tzej icca'tziyāuj tū lichihuīna'mpā't expālacata jātza' chihuīna'mpā't tū limāsu'yun. ³⁰ Chuhua'j icca'tziyāuj hui'x ca'tzikō'ya' ixlipō'ktu. Jātza' ixlacasqui'nca nakelhasqui'nīca'na'. Icca'tziyāuj hui'x ta'nī'ta'nchi jā hui'lacha' Dios.

³¹ Jesús cākelhtilh:

—¿Chuhua'j a'ka'ī'yā'tittza'? ³² Mimā'lhtza' quilhtamacuj, ē chuhua'j huā'mā' quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n nata'a'kahuani'yā'tit. Milipō'ktuca'n hui'xina'n ē chā'tunu' napinā'tit na minchicca'n ē quit naquilāmakxtekāuj quina'cstu. Masqui quilāmakxtekui, jā quilimān ictitahuī'lh expālacata quinTāta', xla' quintā'huī'lh. ³³ Iccāhuaniyān huā'mā' ē chuntza' jā najicua'nā'tit expālacata hui'xina'n quilālipāhuanāuj xmān quit. Lihuan hui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj, napātini'nā'tit. Jā cajicua'ntit. Quit icskāhuī'lhtza' tī māpa'ksī cā'quilhtamacuj.

17

Jesús lī'orarlilh i'scujnu'nī'n

¹ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús talacayāhualh nac a'kapūn ē huanli:

—Tāta', chilhtza' quilhtamacuj. Caquilakachi'xcuhui' quit, miSka'ta', ē nā chuntza' quit nā na'iclakachi'xcuhui'yān.

² Quimaxquī'nī'ta' limāpa'ksīn na'iccāmāpa'ksī ixlipō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Chuntza' quit tzē na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Tzē na'iccāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tī quimacamaxquī'nī'ta'. ³ Xlaca'n talakapasān hui'x ē quintalakapasa quit, Jesucristo. Taca'tzi hui'x ixlicāna' Dios ē hui'x quimacata'nī'ta'. Chuntza' tasu'yu xlaca'n taka'lhi xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

⁴ 'Quit iclakachi'xcuhui'nī'ta'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Ictlahuakō'lhtza' tū quimāpa'ksīnī'ta' na'ictlahua. ⁵ Chuhua'j Tāta', caquilakachi'xcuhui' na milacatīn chuntza' chī ixquilakachi'xcuhui'ya' a'cxni' xa'ictā'huī'lachā'n hui'x a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj.

⁶ Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī hui'x quimacamaxquī'nī'ta', xlaca'n iccāmāca'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Xlaca'n mila'ixtahuanī't ē hui'x quimacamaxquī'nī'ta' ē xlaca'n takexmatni'nī't milimāpa'ksīn. ⁷ Chuhua'j xlaca'n taca'tzī milimāpa'ksīn ū'tza' tū iclītlahua ixlipō'ktu. ⁸ Quit iccāmāsu'yuni'nī't mintachihuīn tū quihua'ni'. Xlaca'n quinta'a'ka'ī'ni'lh. Chuhua'j taca'tzītza' ixlicāna' icminī'ta'ncha' jā hui'la'chi hui'x. Ta'a'ka'ī'nī'ttza' hui'x quimacata'nī'ta'.

⁹ 'Quit icsqui'ni'yān ixpālacataca'n. Jā icsqui'ni'yān ixpālacataca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Icsqui'ni'yān xmān ixpālacataca'n tī quimacamaxquī'nī'ta' ixpālacata xlaca'n pō'ktu mila'. ¹⁰ Pō'ktu tī quila' ē nā mila'. Pō'ktu tī mila' ē nā quila'. Quit quintalakachi'xcuhuī'nī't.

¹¹ 'Chuhua'j quit na'iclakmimpalayān. Ē jātza' ictitachokolh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natatachoko nac cā'quilhtamacuj. Tāta' xatasicua'lanālanī' hui'x, cacālīmakāya' milītlī'hui'qui xlaca'n tī quimacamaxquī'nī'ta' ē kēxtim catalalh, chī hui'x ē quit lacxtim. ¹² A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, xa'iccālīmakāya' milītlī'hui'qui tī quimacamaxquī'. Xa'iccāmaktaka'la xlaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tza'nkāl, xmān ū'tza' tī jā ixa'ka'ī'cu'tun ū'tza' tza'nkāl. Chuntza' mākentaxtūlh mintachihuīn chī tatzo'kni'.

¹³ 'Chuhua'j quit iclaka'mā'chā'n. Lihuan icuī'lhuc huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quit icuan huā'mā' ē chuntza' xlaca'n natalīka'lhī tapāxuhuān chī quit. ¹⁴ Iccāmaxquī'nī't mintachihuīn. Ē xalanī'n nac cā'quilhtamacuj taquiclhaktzī'n xlaca'n. Cāquiclhaktzī'ncan quinchī'xcuhuī'n ixpālacata xlaca'n jātza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁵ Jā icsqui'ni'yān nacāmāxtuya' nac cā'quilhtamacuj. Quit icsqui'ni'yān cacāmaktāya'. Chuntza' skāhuī'ni' jā nacā'a'kskāhuī'. ¹⁶ Xlaca'n jā xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quit jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Xalactze cacālīmāxtu mintachihuīn. Mintachihuīn ū'tza' tū ixlīcāna'. ¹⁸ Chuntza' chī quimacata'nī'ta' nac cā'quilhtamacuj, nā chuntza' xlaca'n nā quit na'iccāmacā'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁹ Ixpālacataca'n quit na'iclitamacamāstā' quina'cstu hua'chi a'ktin talakalhu'mān ē chuntza' ā'chulā' xlaca'n mila' natalītaxtu.

²⁰ 'Icsqui'ni'mā'n ixpālacataca'n xlaca'n ē ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tī nā nata'a'ka'ī' ā'līstān ixpālacata ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī quila'. ²¹ Icsqui'ni'yān quina'n ē xlaca'n kēxtim nalayāuj, Tāta', chuntza' chī hui'x ē quit. Catalalh chī chā'tin ē chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā nata'a'ka'ī' hui'x tī quimacata'nī'ta'. ²² Chī hui'x quilakachi'xcuhuī'nī'ta', nā chuntza' quit iccālākachi'xcuhuī'nī't xlaca'n ē chuntza' chā'tin natahuan chī quit ē hui'x chu chā'tin quina'n. ²³ Quit iccātā'lahuī'lh xlaca'n chuntza' chī hui'x quintā'huī'la', ē xlaca'n natalītaxtu chu chā'tin. Chuntza' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tzē natalīca'tzī hui'x quimacata'nī'ta' ē hui'x nā cāpāxquī'ya' xlaca'n chī quimpāxquī'ya' quit.

²⁴ 'QuinTāta', hui'x quimacamaxquī'nī'ta' xlaca'n. Quit iclacasqui'n nā xlaca'n catachā'lh jā quit na'icchā'n, ē chuntza' xlaca'n natalaktzī'n chī quilakachi'xcuhuī'ya'.

Hui'x quilakachi'xcuui'ya' ixpālacata ixquimpāxquī'ya' xapūla a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj. ²⁵ Tāta', hui'x xatze. Masqui jā talakapasān tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, quit iclakapasān. Quinchi'xcuui'n, xlaca'n taca'tzī hui'x quimacata'nī'ta'. ²⁶ Quit iccāmāca'tzīnīnī'ttza' tī hui'x. Na'iccāmāca'tzīnīcus ē xlaca'n natapāxquī'nin chuntza' chī hui'x quimpāxquī'ya'. Nā xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj na'iccātā'tahui'la.

18

Chī'lē'nca Jesús

Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53

¹ Jesús a'cxni' tlahuakō'lh oración, cātā'taxtulh ī'scuju'nī'n ē tatacutli nac Cedrón. A'ntza' ixuī'lh a'ktin pū'olivar. Jesús a'ntza' cātā'tanūlh ī'scuju'nī'n. ² Nā Judas tī namacamāstā' Jesús, xla' ixlakapasna'n a'ntza' ixpālacata maklhūhua' Jesús ixcātā'takēstoknī't a'ntza' ī'scuju'nī'n. ³ A'ntza' nac pū'olivar Judas cālē'lh soldados ē policías tī ixcāmacā'nī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē fariseos. Ixtalē'nācha' ixespadaca'n ē ixpūmakskoca'n ē ixlamparaca'n. ⁴ Jesús ixca'tzīkō'tza' ixlīpō'ktu tū na'a'kspula ē cālaktalacatzuna'jīlh ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Tī putzayā'tit?

⁵ Xlaca'n takelhtīlh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

Jesús cākelhtīlh:

—Quit Jesús tī putzayā'tit.

A'ntza' ixcātā'yālh Judas tī namacamāstā' Jesús. ⁶ A'cxni' Jesús cāhuanilh: “Quit Jesús tī putzayā'tit”, xlaca'n chā'kēni'yaj tatamakahuasli ē ta'a'kā'lh nac ti'ya't.

⁷ Jesús cākelhasqui'nīpālh:

—¿Tī putzayā'tit?

Xlaca'n tahuampālh:

—Jesús xala' nac Nazaret.

⁸ Jesús cāhuanilh:

—Iccāhuanintza' quit. Palh quit quilāputzayāuj, cacāmakxtektit cata'a'lh tzamā' makapitzīn.

⁹ Huanli huā'mā' ixpālacata namākentaxtū tū Jesús ixuanī't: “Jā tī chā'tin tza'nkālh tī quimacamaxquī'lh xaTāta'.”

¹⁰ Simón Pedro ixlē'mā'lh ixmachīta, ē māxtulh ē a'kacā'yujulh ixa'ka'xko'lh na ixa'kacāna'j tī ixuanican Malco. Xla' ū'tza' ixtasācua' ixuanī't xapuxcu' pālej. ¹¹ Jesús huanilh Pedro:

—Camānū'pala' mimachīta na mimpūmachīta. Quit iclīhui'līnī't na'icpātī tū ixtalacasqui'nīn quinTāta'.

Lē'ni'ca Jesús xapuxcu' pālej
Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54

¹² Tachi'palh Jesús soldados ē ixcomandanteca'n ē policías tī ixlaca'n israelitas. Macachī'ca. ¹³ Lē'nca pūla na ixchic Anás. Kōlu' Anás ixpuhuiti' ixuanī't Caifás tī xapuxcu' pālej tzamā' cā'ta. ¹⁴ Tzamā' Caifás ū'tza' tī ixcāhuaninī't israelitas ā'chulā' tze palh chā'tin chi'xcu' nalīnī' xipālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't.

Pedro kelhtatzē'kli Jesús jā ixlakapasa
Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57

¹⁵ Ixtastālani'tēlha Jesús Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni'. Tzamā' ī'scujni' xla' ixlakapasa xapuxcu' pālej. Ū'tza' lītā'tanūlh Jesús na ixtanquilhtīn ixchic xapuxcu' pālej. ¹⁶ Pedro tachokolh nac kēpūn, ixlacatzuna'j nac mākelhcha. Taxtulh tzamā' ī'scujni' tī ixlakapasa xapuxcu' pālej. Tā'chihuīna'nli tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lh mā'lh mākelhcha. Chuntza' tzamā' ī'scujni' tzē mánūlh Pedro nac tanquilhtīn. ¹⁷ Tzu'ma'jāt tī ixmaktaka'lha mākelhcha, xla' kelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Ē jā hui'x ī'scujni' huā'mā' chi'xcu'?

Pedro kelhtīnī'lh:

—Jā quit.

¹⁸ Tasācua'n ē policías ixtahui'līnī't macscut xipālacata ixlonknu'n. Ixtayāna'lh ē ixtasko'mā'nalh. Nā a'ntza' ixmaklayālh Pedro ixmaksko'mā'lh.

Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Jesús
Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71

¹⁹ Anás tī xapuxcu' pālej, xla' līkelhasqui'nīlh Jesús xipālacata ī'scujnu'nī'n ē ixtamāsu'yun.

²⁰ Jesús huanilh:

—Quit icchihuīna'nī't cā'lacan na ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't. Pō'ktu quilhtamacuj xa'icmāsu'yu quit nac templos ē nac xaka'tla' templo jā ixtatakēstoka israelitas. Jā tū icuanī't nac cā'tzē'k. ²¹ ¿Tū xipālacata quilīkelhasqui'nī'ya' quit? Cacākelhasqui'ni' tachi'xcu'huī't tī quintakexmatnī't. Ū'tunu'n catahualh tū iccāhuanilh.

²² A'cxni' Jesús huanli huā'mā', chā'tin policia tī ixlayālh a'ntza', lacala'syāhualh ē huanilh:

—¿Ē chuntza' kelhtīcan tzamā' xapuxcu' pālej?

²³ Jesús kelhtīlh:

—Palh jā tze tū icuanli, cacāhua'ni' ixlīpō'ktuca'n huā'tzā' tū icuanli. Palh tze tū icuanli, ¿tū xipālacata quilītucsa'?

²⁴ Anás lakmacā'lh Jesús xatachī'n Caifás tī xapuxcu' pālej.

Pedro kelhtatzē'kpālh Jesús jā ixlakapasa
Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62

²⁵ Simón Pedro ixayālh ī'sko'mā'lh. Huanica:

—¿Ē hui'x jā ī'scujni' huā'mā' chi'xcu'?

Pedro kelhtatzē'kpālĥ ē huanli:

—Jā quit.

²⁶ Nā a'ntza' ixuī'lh chā'tin ixtasācua' xapuxcu' pālej. Xla' ixtalakapasni' ixuanī't tū a'kacā'yujulĥ Pedro. Tzamā' tasācua', xla' kelhasqui'nīlĥ Pedro:

—¿Ē jā hui'x ictā'laktzī'n Jesús nac pū'olivar'?

²⁷ Pedro kelhtatzē'kpālĥ ē palaj tunca ta'salĥ lakatin puyux.

Lē'nca Jesús na ixlacatīn Pilato

Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5

²⁸ Tzi'sajcus ixuanī't a'cxni' māxtuca Jesús na ixchic Caifás ē lē'nca na ixchic gobernador. Israelitas, xlaca'n jā tatanūlĥ nac chic. Palĥ ixtatanūlĥ, chuntza' jā tze ixtalītaxtulĥ na ixtahui'latca'n. Palĥ ixtatanūlĥ jāla ixtahua'lh līhua' ixla' cā'tani' tū huanican pascua. ²⁹ Ū'tza' lītaxtulĥ Pilato nacātā'chihuīna'n. Cāhuanilĥ:

—¿Tū ixpālacata līmālacsu'yuyā'tit huā'mā' chi'xcu'?

³⁰ Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Palĥ jā cahuālh xla' laclē'n, jā xa'icticāmacamaxquī'n.

³¹ Pilato cāhuanilĥ:

—Calī'pintit hui'xina'n ē calacāxtlahua'tit chī ka'lhī'yā'tit milīmāpa'ksīnca'n hui'xina'n.

Israelitas takelhtīlĥ:

—Quina'n israelitas jā icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn na'icmaknīyāuj catīhuālh.

³² Chuntza' a'kspulalĥ ixpālacata namākentaxtū tū ixuanī't Jesús ixpālacata chī nalīnī. ³³ Pilato tanūpālĥ na ixpūchihuīn ē ta'sani'lh Jesús ē kelhasqui'nīlĥ:

—¿Ē hui'x ixpuxcu'ca'n israelitas?

³⁴ Jesús huanilĥ:

—¿Ē mintalacapāstacni' quilīkelhasqui'nī'ya' huā'mā' o talīchihuīna'nī'ta'n ā'makapitzīn quimpālacata?

³⁵ Pilato kelhtīlĥ:

—¿Ē quit israelita? Quintamacamaxquī'n hui'x mintā'israelitas ē xanapuxcu'nu' pālejni'. ¿Tūchu tlahua'nī'ta'?

³⁶ Jesús kelhtīlĥ:

—Quit jā icmāpa'ksīni'n nac huā'mā' cā'quilhtamacuj. Palĥ chuntza' cahuālh, quinchi'xcuhī'n ixquintamaktāyalĥ a'cxni' quintachi'palĥ israelitas. Jā icmāpa'ksīni'n huā'tzā'.

³⁷ Pilato kelhasqui'nīlĥ:

—¿Ē hui'x xapuxcu'?

Jesús kelhtīlĥ:

—Ixlicāna' tū huanī'ta'. Ū'tza' iclīlacatuncuhī'lh ē ū'tza' iclīmīlĥ nac cā'quilhtamacuj ixpālacata na'icuan tū ixlicāna'. Ixlipō'ktuca'n tī taca'tzīcu'tun tū ixlicāna', xlaca'n quintakexmatnī'.

³⁸ Pilato huanilh:

—¿Chī līca'tzīcan tū ixlīcāna'?

Jesús līchihuīna'nca namaknīcan

Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25

A'cxni' Pilato ixuanī'ttza' huā'mā', xla' cālaktaxtupāl̄h israelitas ē cāhuanilh:

—Quit jā icmaclani' nūn tū jā tze tū tlahuanī't huā'mā' chi'xcu'. ³⁹ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tit mintahui'latca'n cā'ta cā'ta quit icmakxteka chā'tin tachī'n a'cxni' lamā'lh cā'tani' tū huanican pascua. ¿Ē lacasqui'nā'tit na'iccāmakxtekni'yān ix-Puxcu'ca'n israelitas?

⁴⁰ Ixlīpō'ktuca'n tata'sapāl̄h ē tahuanli:

—jā ū'tza'! ¡Camakxtekti Barrabás!

Tzamā' Barrabás xla' ka'lhāna' ixuanī't.

19

¹ Pilato māmaksno'knīni'lh Jesús. ² Soldados tatlahualh a'ktin corona ixla' tzu'pīn ē tamaknūlh na ixa'kxāk Jesús ē tamāl̄hakē'lh a'ktin ixlu'xu' xasmataka chī ixtalhakā'nan reyes. ³ Ixtalaktalacatzuna'jī ē ixtahuanī:

—¡Tzehuanī't ixPuxcu'ca'n israelitas!

Ixtalacala'syāhuamā'nalh.

⁴ Pilato cālaktaxtupāl̄h tachī'xcuhui't ē cāhuanilh:

—Calaktzī'ntit. Iccāmāxtuni'yān hui'xina'n. Ē naca'tzīyā'tit quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauj.

⁵ Taxtulh Jesús. Ixa'knū a'ktin corona ixla' tzu'pīn. Ixmāl̄hakē'canī't lu'xu' xasmataka. Pilato cāhuanilh:

—¡Huā'yāl̄h tzamā' chi'xcu'!

⁶ A'cxni' talaktzī'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē policías, xlaca'n tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¡Caxtokohua'ca'ca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—Calīpintit ē caxtokohua'ca'tit hui'xina'n. Quit jā icmaclani' nūn a'ktin tū jā tze ixtatlauj.

⁷ Israelitas takelhtīl̄h:

—Quina'n icka'lhīyāuj a'ktin līmāpa'ksīn. Chuntza' chī huan nac līmāpa'ksīn, ixlacasqui'nca nanī huā'mā' chi'xcu' ixpāl̄acata xla' huan ū'tza' ī'Ska'ta' Dios.

⁸ Pilato, a'cxni' kexmatli huā'mā' tachihuīn, xla' ā'chulā' jicua'nli. ⁹ Tanūpāl̄h na ixpūchihuīn ē kelhasqui'nīpāl̄h Jesús:

—¿Jāchu xala' hui'x?

Jesús jā kelhtīl̄h.

¹⁰ Pilato huanilh:

—¿Chī jā quil̄ikelhtīya'? ¿Ē jā ca'tzīya' palh quit icka'lhī līmāpa'ksīn tzē na'icmakxtekān ē nā tzē na'icxtokohua'ca'yān?

¹¹ Jesús kelhtīl̄h:

—Palh jā Dios ixmaxquī'n līmāpa'ksīn, hui'x jā ixtika'lhsi nūn a'ktin līmāpa'ksīn naquintlaha'ni'ya' catūhuālh. Chi'xcu' tī quimacamāstā'lh na milacatīn, xla' ā'chulā' ka'tla' ka'lhī ixcuenta ē jā hui'x.

¹² A'cxni' kexmatli huā'mā', Pilato ā'chulā' makxteku'tunli Jesús. Israelitas tata'salh ē tahuanilh:

—¡Palh hui'x namakxteka', hui'x jā ixamigo César, ixpuxcu'ca'n romanos! ¡Tī litanūcu'tun ixlīpuxcu', xla' ū'tza' ixtā'lāquichlaktzi' César!

¹³ A'cxni' kexmatli Pilato huā'mā', māmāxtunīni'lh Jesús. Tahuī'lh na ixpūmāpa'ksīn jā huanican Empedrado ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gabata. ¹⁴ Xmān a'ktin quilhtamacuj ī'sputni' natzucu cā'tani' tū huanican pascua. Hua'chi i'tāt quilhtamacuj Pilato cāhuanilh israelitas:

—¡Huā'yālh mimPuxcu'ca'n!

¹⁵ Xlaca'n tata'salh ē tahuanli:

—¡Camaknīca! ¡Camaknīca! ¡Caxtokohua'ca'ca!

Pilato cāhuanilh:

—¿Ē lacasquī'nā'tit naxtokohua'ca'can mimPuxcu'ca'n?

Xanapuxcu'nu' pālejni' takelhtīni'lh:

—Quina'n icka'lhīyāuj xmān chā'tin quimpuxcu'ca'n. Ū'tza' César.

¹⁶ Palaj tunca Pilato cāmacamaxquī'lh xlaca'n naxtokohua'ca'can. Ē xlaca'n talē'lh.

Xtokohua'ca'ca Jesús

Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43

¹⁷ Jesús taxtulh ē ixcu'ca'lē'mā'lh ixcrúz. Chā'lh jā huanican Calavera ē nā hebreo ixtacuhuīni' Gólgota. ¹⁸ A'ntza' xtokohua'ca'ca ē nā cāxtokohua'ca'ca ā'chā'tu' na ixpāxtūtunī'n Jesús. Jesús pū'i'tāt ixua'ca'lh. ¹⁹ Pilato māhui'līnīni'lh a'ktin letrero nac cruz tū ixuan: Jesus xala' nac Nazaret, ixPuxcu'ca'n israelitas. ²⁰ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús ixlacatzuna'j nac cā'lacchicni' ē lhūhua' israelitas talaktzī'lh letrero. Tzamā' letrero kempātu'tun tachihuīn ixtzo'kcanī't: hebreo ē griego ē latín. ²¹ Xanapuxcu'nu' pālejni' tahuanilh Pilato:

—Jā ixtzo'kti “IxPuxcu'ca'n israelitas.” Chuhua'j catzo'kti: “Ū'tza' huanli: Quit ixPuxcu'ca'n israelitas.”

²² Pilato cākelhtīlh:

—Ū'tza' tū ictzo'knī't, ū'tza' natahui'la.

²³ A'cxni' soldados ixtaxtokohua'ca'nī'ttza' Jesús, tasacli ixluxu' kelhatā'ti' soldados ē talātapitzīlh. Ixkelhni' luxu' xla' jā xatatzapa' ixuanī't; chu a'ktin ixtacāxtlahuanī't chī ixa'cpūn ē chī ixquilhtūn. ²⁴ Soldados talāhuanilh:

—Jā calacxtitui. Xatze calālīlaktzī'uj ē nalaktzī'nāuj tī napāxtoka.

Chuntza' mākentaxtūlh ixtachihuīn Dios jā tatzokni':

Tamālacpitzīlh quilu'xu' ē talālīlaktzī'lh chī napāxtoka.
Chuntza' tatlauhualh soldados.

²⁵ Ixlacatzuna'j cruz jā ixmāhua'ca'canī't Jesús, ixtayāna'lh ixtzī' Jesús ē xapuscāt ixtā'tin ixtzī' ē María ixpuscāt Cleofas, ē María Magdalena. ²⁶ Jesús cālaktzī'lh ixtzī' ē ī'scujni' tī ixmakyālh. Tzamā' ī'scujni' ū'tza' tī tzej ixpāxquī'. Jesús huanilh ixtzī':

—Nā', ā'tzā' huī'lh minka'hua'cha.

²⁷ Ē huanilh ī'scujni':

—Ū'tza' huā'yā puscāt mintzī'.

Tzamā' ī'scujni' mánūlh na ixchic.

Jesús nīlh

Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49

²⁸ Jesús ixca'tzītza' ixmākentaxtūkō'canī'ttza' ixlīpō'ktu. Chuntza' chī tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios, xla' huanli:

—Ickelhpūtī.

²⁹ A'ntza' ixyālh a'ktin tla'ma'nc ixlītzuma xaxcān vinagre. Līmāchū'huī'ca esponja xaxcān vinagre. Cucchi'huī'lica a'ktin qui'huī' tū huanican hisopo ē līlakmacā'nca ē māhuī'ca. ³⁰ Jesús hua'lh xaxcān vinagre. Palaj tunca huanli:

—Ixlīpō'ktu icmākentaxtūkō'nī'ttza'.

Jesús māquilhpūtīlh ixa'kxāk ē ixa'cstu tamacamāstā'ni'lh Dios ē chuntza' nīlh.

Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza

³¹ Xmāntza' ā'a'ktin quilhtamacuj ī'sputa natzucutza' cā'tani' tū huanican pascua. Israelitas jā ixtalacasqui'n ixmacni'ca'n nīnī'n natatahua'ca' nac cruz quilhtamacuj tū pūjaxcan, ixpālacata tzamā' quilhtamacuj xla' ū'tza' ixlakachi'xcuui'can. Ū'tza' līsqui'ni'ca Pilato nacāmāchēketu'cxnī'nī'n tī ixcāxtokohua'ca'canī't ē nacāmāyujūnī'nī'n ixmacni'ca'n nīnī'n. ³² Soldados ta'a'lh ē tachēketu'cxli chā'tu' chi'xcuui'n tī ixcātā'xtokohua'ca'canī't Jesús. ³³ A'cxni' talaktalacatzuna'jīlh Jesús, talaktzī'lh ixnīnī'ttza'. Ū'tza' jā līchēketu'cxca xla'.

³⁴ Chā'tin soldado lītāpālhtuculh Jesús ixlanza ē palaj tunca taxtulh ka'lhni' ē xcān. ³⁵ Quit Juan ē iclaktzī'lh huā'mā'. Tū icuan ū'tza' tū ixlīcāna'. Iccāhuaniyān huā'mā' ixpālacata chuntza' nā huī'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. ³⁶ Huā'mā' a'kspulalh ixpālacata namākentaxtū ixtachihuīn Dios chī tatzo'kni': Jā catitu'cxni'ca nūn kentin ixlucut.

³⁷ Nā chuntza' tatzo'kni':

Xlaca'n natalaktzī'n tī tāpālhtucucanī't.

Mā'cnūca Jesús

Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56

³⁸ A'cxni' ixa'kspulanī't huā'mā', José xala' nac Arimatea squi'ni'lh Pilato namakxteka nalē'n ixmacni' Jesús. Huā'mā' José tī tatzē'kli ixa'ka'ī'ni' Jesús ixpālacata xla' ixcājicua'ni' israelitas. Pilato makxtekni'lh José ē xla' a'lh ē lē'lh ixmacni' Jesús. ³⁹ Nā tā'a'lh Nicodemo tī pūla ixlakmini't cā'tzī'sa Jesús. Xla' līmīlh mirra ē áloes. Chī pu'xamacāuj kilos līmīlh Nicodemo. ⁴⁰ Chuntza' José ē Nicodemo talē'lh ixmacni' Jesús ē talīpāsna'tli lu'xu' ē nā tatā'mānūlh mirra ē áloes tū ixtalīmini't. Chuntza' ixtahui'latca'n israelitas a'cxni' ixtamā'cnūnu'n. ⁴¹ A'ntza' jā xtokohua'ca'ca Jesús, ixlacatzuna'j a'ktin pū'olivar ē a'ntza' ixuī'lh a'ktin lhu'cu' tū ixtlahuacanī't namā'cnūcan catīhuālh. A'ntza' jāna'j tī ixmā'cnūcanī't, nūn chā'tin. ⁴² Tzamā' lhu'cu' ixlacatzuna'j ixuī'lh ē a'ntza' mānūca ixmacni' Jesús ixpālacata ixtzucumā'lh'tza' quilhtamacuj tū ixtapūjaxa israelitas.

20

Jesús lacastālancuana'ni

Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12

¹ Ixli'tzucuni' semana tzi'saj a'cxni' cā'pucsua'cus ixuanī't, María Magdalena a'lh nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Xla' laktzī'lh jātza' ixuī'lh chihuix tū ixkelhui'līcanī't nac lhu'cu'. ² Tu'jnuntēlha cālaka'lh Simón Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tī tzej ixpāxquī' Jesús. Ē cāhuanilh:

—Māxtucanī't nac lhu'cu' Māpa'ksīni' ē jā icca'tzīyāuj jā mā'cnūca.

³ Pedro ē ā'chā'tin ī'scujni' tataxtulh ē ixta'a'mā'nalh nac lhu'cu'. ⁴ Ixchā'tu'ca'n ixtatu'jnuntēlha lacxtim. Ā'līstān chā'tin ā'chulā' tu'jnulh. Pedro a'kapūlaca. Xapūla chā'lh nac lhu'cu' ā'chā'tin ī'scujni'. ⁵ Taquilhpūtalh ē talacanūlh ē laktzī'lh a'ntza' ixuī'lh lu'xu' tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. Tzamā' ī'scujni' jā tanūlh. ⁶ Simón Pedro ī'stālatēlha. Ā'līstān xla' chā'lh ē tanūlh nac lhu'cu' ē a'ntza' laktzī'lh lu'xu' tū ixlīpāsna'tcanī't Jesús. ⁷ Nā laktzī'lh tū ixlītacucsna'tnī't. Xtum ixuī'lh tzamā' lu'xu'; ē ixpāsui'tui'līcanī't. ⁸ Nā tanūlh ī'scujni' tū xapūla ixchinī't nac lhu'cu' ē laktzī'lh ē ā'ka'ī'lh Jesús ixlacastālancuana'nī'ttza'. ⁹ Jāna'j ixtakexmatnī't ixtachihuīn Dios jā ixtatzo'kni' ixlacasqui'nca nalacastālancuana'n Jesús ā'maktin. ¹⁰ Tzamā' scujnu'nī'n ta'a'mpālh na ixchicca'n.

Jesús tasu'yuni'lh María Magdalena

Mr. 16:9-11

¹¹ María tāyalh ixtanquilhtīn nac lhu'cu' jā ixmānūcanī't Jesús. Ixcalhuamā'lh. Līhuan ixcalhuayālh, taquilhpūtalh ē talacanūlh nac lhu'cu'. ¹² Cālaktzī'lh chā'tu' ángeles ē lakstala'nka'n ixtaka'lhī ixlū'xu'ca'n. Xlaca'n ixtahui'lāna'lh jā

ixmāpī'canī't ixmacni' Jesús. Chā'tin ixuī'lh na ixa'cpūn ē chā'tin nā ixuī'lh na ixtujan jā ixmāpī'canī't Jesús. ¹³ Ángeles takelhasqui'nīlh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'?

Xla' cāhuanilh:

—Lē'nca ixmacni' quiMāpa'ksīni'. Jā icca'tzī jā mānūcanī't.

¹⁴ A'cxni' ixuanī'ttza' huā'mā', palaj tunca xla' talakspi'tli ē laktzī'lh Jesús a'ntza' ixyālh. Xla' jā ixlakapasa palh ū'tza' Jesús.

¹⁵ Jesús huanilh:

—Puscāt, ¿tū ixpālacata calhua'na'? ¿Tī putzaya'?

Tzamā' puscāt xla' ixlacpuhuan ū'tza' ixmaktaka'lhna' pū'olivar ē huanilh:

—Chi'xcu', palh hui'x lī'pi, caquihua'ni' jā lī'pi, ē chuntza' quit na'ica'n ictaya.

¹⁶ Jesús huanilh:

—¡María!

Xla' talakspi'tpāl̄h ē huanilh:

—¡Raboni! (Ū'tza' a'ktin tachihuīn hebreo tū huanicu'tun: Mākelhtahua'kē'ni'.)

¹⁷ Jesús huanilh:

—Jā caquixa'ma' ixpālacata quit jāna'j ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Capinchi ē cacāhua'ni' quintā'timīn quit na'ictā'kayāhua jā hui'lacha' quinTāta'. Ū'tza' nā minTāta'ca'n ē quinDios ē minDiosca'n.

¹⁸ Palaj tunca María Magdalena a'lh cāmāca'tzīnī' i'scujnu'nī'n xla' ixlaktzī'nī'ttza' Māpa'ksīni' ē cāhuanilh tū ixuaninī't.

Jesús cātasu'yuni'lh i'scujnu'nī'n

Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49

¹⁹ A'cxni' ixtzī'suamā'lhtza' ixlitzucuni' semana i'scujnu'nī'n ixtatakēstokkō'nī't a'ktin nac chic. Lacchahuaj ixtatanūmā'nalh ixpālacata xlaca'n ixtajicua'ni' israelitas. Jesús tanūlh ē tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁰ A'cxni' ixcāhuaninī'ttza' huā'mā', cāmāsu'yuni'lh ixmacan ē ixtāpān. I'scujnu'nī'n tapāxualh ixpālacata talaktzī'mpāl̄h ixMāpa'ksīni'ca'n.

²¹ Jesús cāhuanipāl̄h:

—Tzej calatapā'tit. Chuntza' chī quimacamilh quinTāta' ē nā chuntza' hui'xina'n na'iccāmacā'nān.

²² A'cxni' huankō'lh huā'mā', Jesús cāsu'nulh xlaca'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j, caquilāmaktīuj Espíritu Santo. ²³ Palh hui'xina'n namātza'nkēna'ni'yā'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' jātza' laclē'n. Palh hui'xina'n jā catimātza'nkēna'ni'tit ixcuenta ā'chā'tin, xla' ū'tza' laclē'ncus.

Tomás laktzī'lh Māpa'ksīni' lacastālancuana'nī'ttza'

²⁴ Chā'tin ī'scujni' ixtacuhuīni' Tomás nā ixuanican Līstu'. Jā ixmakū'lh xla' a'cxni' cātasu'yuni'lh Jesús ā'makapitzīn scujnu'nī'n. ²⁵ Xlaca'n tahananilh:

—Iclaktzī'ujtza' Māpa'ksīni'.

Tomás cāhuanilh:

—Palh jā na'iclaktzī'n jā ixtakāhuī'nī't na ixmakxtampūn ē palh jā na'icxa'mani' jā ixtanūni'nī't clavos, ē palh jā na'icxa'ma ixtāpān jā ixtakāhuī'nī't, jā icti'a'ka'ī'lh palh lacastālancuana'nī't.

²⁶ Ixlitzeyama'j huampala ixtatakēstokpalanī't ī'scujnu'nī'n ē nā Tomás a'ntza' ixmakū'lh. Masqui ixlacchahuayālch chic, Jesús tanūlh ē tāyalh na ixlacpu'i'tātca'n ē cāhuanilh:

—Tzej calatapā'tit.

²⁷ Palaj tunca huanica Tomás:

—Camānu' mimacan na quimakxtampūn jā quimakxtampūhu'cu'canī't ē cālaktzi' quimacan ē calī'ta' mimacan ē catamacnu' na quintāpān. Jātza' capuhua' palh jā ixlīcāna' iclacastālancuana'nī't. Ca'a'ka'ī'.

²⁸ Tomás kelhtīni'lh:

—¡QuiMāpa'ksīni' ē quinDios!

²⁹ Jesús huanilh:

—Tomás, chuhua'j hui'x a'ka'ī'ya' ixpālacata quilaktzī'nī'ta'. Līpāxuhua tī ta'a'ka'ī' ē masqui xlaca'n jā quintalaktzī'nī't.

Tū ixpālacata tzo'kca huā'mā' libro

³⁰ Jesús tlahuapālh lhūhua' lī'a'cnīn na ixlacatūnca'n ī'scujnu'nī'n. Tzamā' lī'a'cnīn jā tatzoknī' tzamā' nac libro.

³¹ Makapitzīn lī'a'cnīn tatzoknī't ē chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit Jesús xla' ū'tza' ī'Ska'ta' Dios tī Dios līhui'līlh ixlīmakapūtaxtūnu', ē hui'xina'n tzē naka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n palh nalīpāhua'nā'tit Jesucristo.

21

Jesús cātasu'yuni'lh kelhatojon ī'scujnu'nī'n

¹ Ā'līstān Jesús cātasu'yuni'pālh ī'scujnu'nī'n na ixquilhtūn xcān tū ixuanican Galilea, ē nā ixuanican Tiberias. A'cxni' talacsu'yulh chuntza' lī'a'kspulahl: ² A'ntza' ixtahui'lāna'lh lacxtim Simón Pedro ē Tomás, tī ixuanican Līstu', ē Natanael xala' nac Caná, Galilea, ē ixka'hua'chan Zebedeo ē ā'chā'tu' ī'scujnu'nī'n Jesús. ³ Simón Pedro cāhuanilh:

—Ica'nā icchi'pāna'n.

Xlaca'n tahananli:

—Nā quina'n na'iccātā'a'nān.

Ta'a'lh ē tatojōlh nac barco. Jā tū tachi'palh ixlīpō'ktu tzamā' tzi'sni'. ⁴ A'cxni' tzuculh xkaka, Jesús cātasu'yuni'lh ixquilhtūn nac xcān. Ē ī'scujnu'nī'n jā ixtalakapasa. ⁵ Jesús cāhuanilh:

—Chi'xcuhūi'n, ¿ē chi'patittza' squī'ti'?

Xlaca'n takelhtīlh:

—Jā tū icchi'panī'tauj.

⁶ Jesús cāhuanilh:

—Camacapintit pūtayan na ixpekxtūcāna'j barco. A'ntza' nachi'payā'tit.

Chuntza' tatlhualh xlaca'n. Palaj tunca jātza' la ixtamācutu ixpūtayanca'n ixpālacata lhūhua' squī'ti' ixtalaknūnī't. ⁷ I'scujni' tī tzej ixpāxquī' Jesús, xla' huanilh Pedro:

—jū'tza' Māpa'ksīni'!

A'cxni' huanica huā'mā', Simón Pedro palaj tunca lhakā'lh ixlu'xu' tū ixtamakxtunī't ē palaj tunca tojōlh nac xcān ē laka'lh Jesús. ⁸ Tzamā' barco lacatzuna'j ixquilhtūn nac xcān ixuī'lh hua'chi a'ktin ciento metros ixlīmakat. Makapitzīn ixtapūmimā'nalh barco ē ixtasakalīmimā'nalh ixpūtayanca'n tū ixpūtalaknūnī'ta'ncha' lhūhua' squī'ti'.

⁹ A'cxni' tatacutchi xlaca'n talaktzī'lh pūlactin macscut ē ixa'ctzi'li'pūmā'ca lakatin squī'ti' ē pāntzīn. ¹⁰ Jesús cāhuanilh:

—Calīta'ntit squī'ti' tū chi'patittza'.

¹¹ Simón Pedro palaj tunca tojōlh nac barco ē sakalīmilh pūtayan na ixquilhtūn nac xcān. Pūtayan ixpūtalaknūnī'ta'ncha' a'ktin ciento tu'pu'xamacāujtu'tun laka'tla' squī'ti'. Masqui lhūhua' squī'ti' ixtalaknūnī't, pūtayan jā taxtī'tli. ¹² Jesús cāhuanilh:

—Cata'ntit, cahuā'ya'ntit.

Nūn chā'tin i'scujni' lihui'līlh nakelhasqui'nī tīchu, ixpālacata ixtaca'tzī palh ū'tza' Māpa'ksīni'. ¹³ Jesús quītayalh pāntzīn ē cāmaxquī'lh. Ē chuntza' tlahuapālh squī'ti'.

¹⁴ Tzamā' ixlīmaktu'tun cātasu'yuni'lh i'scujnu'nī'n a'cxni' ixla-castālancuana'nkō'nī'ttza'.

Jesús tā'chihuīna'nli Simón Pedro

¹⁵ A'cxni' tahuā'yankō'lh, Jesús kelhasqui'nīlh Simón Pedro:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē ā'chulā' quimpāxquī'ya' quit ē jā ā'makapitzīn?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn.

¹⁶ Kelhasqui'nīpālh ixlīmaktu':

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro kelhtīlh:

—Jē, Māpa'ksīni'. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktaka'lhti tī quilacstīn.

¹⁷ Ixlīmaktu'tun kelhasqui'nīpālh:

—Simón, ixka'hua'cha Jonás, ¿ē quimpāxquī'ya'?

Pedro līlīpuhuanli ixpālacata xla' kelhasqui'nīca ixlīmaktu'tun palh ixpāxquī' Jesús. Huanilh:

—Māpa'ksīni' hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu. Hui'x ca'tzīya' icpāxquī'yān.

Jesús huanilh:

—Cacāmaktāya' tī quilacstīn. ¹⁸ Icuaniyān quit tū ixlicāna'. A'cxni' ka'hua'chacus ixuanī'ta', hui'x ixlhakā'na'na' ē ixpina' jā ixpincu'tuna'. A'cxni' nakōlu'ya' hui'x, nalacstū'nca' mimpekenī'n ē ā'chā'tin natāpāchī'yān ē xla' nalē'nān jā jā pincu'tuna'.

¹⁹ Chuntza' Jesús ixlīhuanimā'lh Pedro chī xla' nalīnī ē chuntza' nalīlakachi'xcuū' Dios. Ā'līstān huanilh:

—Caquistāla'ni'.

Ī'scujni' tī tzej ixpāxquī'can

²⁰ Pedro talakspi'tli ē laktzī'lh chā'tin Ī'scujni' Ī'stālani'tēlha. Ū'tza' huā'mā' Jesús tzej ixpāxquī'. Nā huā'mā' ū'tza' tī ixpāxtūhuī'lh Jesús a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh ē kelhasqui'nīlh: “Māpa'ksīni', ¿tīchu nacamāstā'yān?” ²¹ A'cxni' laktzī'lh Pedro kelhasqui'nīlh Jesús:

—Māpa'ksīni', ē huā'mā' chī'xcu' ¿tū na'a'kspula?

²² Jesús kelhtīlh:

—Palh quit na'iclasasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala ā'maktin, ¿ē mincuenta hui'x? Hui'x caquistāla'ni'.

²³ Ū'tza' ixtalīhuan tā'timīn tzamā' Ī'scujni' jā catinīlh. Jesús jā huanli xla' jā catinīlh. Tū huanli xla' ū'tza': “Palh quit na'iclasasqui'n xla' natahui'la hasta a'cxni' na'icmimpala, ¿ē mincuenta hui'x?”

²⁴ Huā'mā' Ī'scujni' ū'tza' quit. Iclīmāsu'yunī't ē ictzo'knī't huā'mā' tachihuīn. Icca'tzīyāuj ixlicāna' tū icuan.

²⁵ A'nampala lhūhua' catūhuālh tū tlhualh Jesús. Palh ixtzo'kui'līca cahuālh ixlīpō'ktu tū tlhualh xla', quit icpuhuan jāla ixlītahui'lakō'lh ixlīka'tla' cā'quilhtamacuj ixlīlhūhua' libros jā ixtzo'kui'līca. Amén.

Los Hechos

Chī māstā'ca Espíritu Santo

¹ Icuaniyān, Teófilo, a'cxni' ictzo'kli pūla a'ktin ca'psnap, ictzo'kli ixlīpō'ktu tū Jesús litzuculh tlahua ē māsu'yu. ² Ictzo'kli tū tlahualh hasta a'cxni' a'lh nac a'kapūn. A'cxni' jāna'j ixa'n nac a'kapūn, Jesús cāmaxquī'lh a'ktin līmāpa'ksīn ixapóstoles tī ixcālacsacnī't. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata Espíritu Santo chī tzē natuscuja. ³ A'cxni' Jesús ixpātīni'nī'ttza', xla' xalakahuan cātasu'yuni'lh ixapóstoles. Xla' tlahualh lhūhua' tū māsu'yulh ixlīcāna' xalakahuan ixuanī't Jesús. Cātasu'yuni'lh hasta jā chā'lh tu'pu'xam quilhtamacuj. Ixcālītā'chihuīna'mā'lh chī māpa'ksīni'n Dios.

⁴ A'cxni' ixcātā'takēstoknī't Jesús cāhuanilh:

—Jāna'j cataxtutit nac Jerusalén. Caka'lhī'tit tū nacāmaxquī'yān quinTāta'. Huā'mā' quit iccāhuaninī'ta'ntza' hui'xina'n. ⁵ Ixlīcāna', Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Xtum chī nali'a'kpaxā'tit. Hui'xina'n nacātamaxquī'yān Espíritu Santo. Palaj nacātamaxquī'yān —cāhuanilh Jesús.

Jesús a'lh nac a'kapūn

⁶ Tī ixtatakēstoknī't takelhasqui'nīlh:

—Māpa'ksīni', ¿ē chuhua'j nahui'lī'ya' a'ktin līmāpa'ksīn nac Israel?

⁷ Jesús cāhuanilh:

—Hui'xina'n jāla catica'tzītīt tzamā' quilhtamacuj a'cxni' nala huā'mā'. Xmān Dios ca'tzī a'cxni' namacamin huā'mā' tū nala. Ū'tza' tī māpa'ksīni'n. ⁸ Hui'xina'n namaktīni'nā'tit lītli'hui'qui a'cxni' Espíritu Santo nacālakminān. Hui'xina'n nachihuīna'nā'tit quimpālacata nac Jerusalén ē na ixlīpō'ktu Judea ē Samaria ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

⁹ A'cxni' Jesús cāhuanikō'lh huā'mā' xla' palaj tunca tzuculh tā'kayāhua na ixlaca'tīnca'n. Tanūlh nac a'ktin poklhnu' tū lītatzē'kli. ¹⁰ Xlaca'n ixtatalacayāhuayāna'lh a'cxni' Jesús ixa'mā'lh tālhmā'n. Xamaktin tatāyachi chā'tu' chī'xcuhuī'n ixlaczuna'jca'n. Ixtaka'lhī ixlu'xu'ca'n xastala'nka'.

¹¹ Xlaca'n tachihuīna'nli:

—Hui'xina'n chī'xcuhuī'n xalanī'n nac Galilea, ¿tū ixpālacata talacayāhuapāna'ntit nac a'kapūn? Ū'tza' huā'mā' Jesús, tī tā'kayāhuamā'lh nac a'kapūn na milaca'tīnca'n, chuntza' nataspi'tpala ā'maktin —cāhuanica.

Lacsacca Matías natahui'la ixlaxxoko Judas

¹² Apóstoles tayujchi nac sipej jā huanican Olivos. Huā'mā' sipej ixlaczuna'j nac Jerusalén ixlīmakat a'cxtim chī tzē

natlā'huancan a'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan chuntza' chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. Xlaca'n tataspi'tpāl̄h nac Jerusalén.¹³ A'cxni' tachā'lh xlaca'n tatahua'ca'lh tālhmā'n. A'ntza' ix-tahui'lāna'ncha' Pedro ē Jacobo ē Juan ē Andrés ē Felipe ē Tomás ē Bartolomé ē Mateo ē Jacobo ixka'hua'cha Alfeo ē Simón Zelote ē Judas ixtā'tin Jacobo.¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n lacxtim ixta'orarlamā'nalh. Nā puscan ixta'orarlamā'nalh ē María tī ixtzī' Jesús ē nā ixtā'timīn Jesús.

¹⁵ Tī ixtahui'lāna'lh a'ktin ciento ē ā'kelhapu'xam. Huā'mā' quilhtamacuj Pedro tāyalh ixlacpu'na'nca'n tā'timīn. Cāhuanilh:

¹⁶ —Tā'timīn, chuntza' ixlacasqui'nca na'a'kspula tū huan ixtachihuīn Dios jā David līhuanli pūla ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. David līchihuīna'nli Judas. Ū'tza' huā'mā' Judas tī cāpūlanī'lh xlaca'n tī tachi'palh Jesús.¹⁷ Ū'tza' huā'mā' Judas tī ixquincātā'latlā'huanān. Nā ū'tza' ixtā'scuja Dios chuntza' chī quina'n tā'scujāuj Dios.¹⁸ Huā'mā' tumīn tū tlajalh ixpālacata tū tlhualh tū jā tze lītāmāhuaca ti'ya't. Judas tālhmā'n mincha' ē taxtuni'kō'lh ixpālūhua'.¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Jerusalén taca'tzīkō'lh huā'mā'. Ū'tza' līmāpācuhuīca ti'ya't Acéldama. Nā ixtachihuīnca'n Acéldama huanicu'tun ti'ya't ixtapalh ka'lhni'.²⁰ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios nac libro ixtacuhuīni' Salmos:

Calakmaka'nca ixchic.

A'ntza' jā tī chā'tin catitahui'lalh.

Nā tatzo'kni' chuntza':

Ā'chā'tin catahui'lapāl̄h na ixtascujūt.

²¹ Pedro chihuīna'mpāl̄h:

—Catanūlh chā'tin ixlakxoko Judas tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Jesús ixquincātā'latlā'huanān.²² Catahui'lh chā'tin tī ixquincātā'latlā'huanān a'cxni' Juan mā'kpaxīlh Jesús hasta a'cxni' Jesús a'lh nac a'kapūn. Ū'tza' nala hua'chi quina'n ē nalīchihuīna'n chī Jesús lacastālanacuana'nli.

²³ Cālacsacca chā'tu' chī'xcuhuī'n. Ixtacuīni' chā'tin José tī ixuanican Barsabás ē Justo. Ē ā'chā'tin huampala ixtacuhuīni' Matías.²⁴ Ē tatlhualh oración ē tahuanli chuntza':

—QuinDiosca'n, hui'x cālakapasni'ya' ixlīstacna'ca'n ixlīpō'ktuca'n chī'xcuhuī'n. Hui'x caquilāmāsu'yuni'uj tī hui'x lacsacnī'ta' huā'mā' chā'tu'.²⁵ Ū'tza' natā'scujān chī apóstol. Natahui'la ixlakxoko Judas tī makxtekli ixtascujūt ē tlhualh tū jā tze. Ū'tza' li'a'lh nac pūpātīn.

²⁶ Tlahuaca a'ktin talacsacni' tī napāxtoka. A'cxni' laktzī'nca ū'tza' Matías pāxtokli. Ē ū'tza' līchi'palh tzamā' tascujūt. Ū'tza' lacchā'lh ixlīkelhacāujtu' apóstoles.

2

Macaminca Espíritu Santo

¹ A'cxni' chilh ixquilhtamacuj Pentecostés, ixlīpō'ktuca'n ixtatakēstokkō'nī't. ² Xamaktin macasā'nalh tū ixmimā'cha' nac a'kapūn. Kexmatca hua'chi palha' ū'ni' ixmimā'lh pō'ktu nac chic jā ixtahui'lāna'lh. ³ Cātasu'yuni'lh hua'chi sī'ma'kā't tū tasu'yulh hua'chi macscut. Cālakchā'lh chā'tunu' xlaca'n. ⁴ Ixliścacna'ca'n talītatzumakō'lh Espíritu Santo. Tatzuculh tachihuīna'n a'katunu' tachihuīn tū cāmaxquī'lh Espíritu Santo natachihuīna'n.

⁵ Ixtahui'lāna'lh nac Jerusalén israelitas, chi'xcuhuī'n tī ixtalākachi'xcuhuī' Dios. Xlaca'n ixtaminkō'nī't xala' calhāxcuhuālh. ⁶ A'cxni' takexmatli tū macasā'nanlı, tatakēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n. Jā ixtaca'tzī chā'tunu' chī ixtakexmatmā'nalh chī ixtachihuīnca'n. ⁷ Ixtalītamakchuyīmā'nalh ē talāhuanilh:

—Hua'chi jā xala' nac Galilea tī tachihuīna'mā'nalh. ⁸ ¿Chī kexmatāuj huā'mā' tachihuīn tū chihuīna'nāuj līchā'tunu' quina'n? ⁹ Makapitzīn quina'n xala' nac Partia ē Media ē Elam ē Mesopotamia ē Judea ē Capadocia ē Ponto ē Asia. ¹⁰ Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Frigia ē Panfilia ē Egipto ē xala' nac África ā'chulā' pekanācha' Cirene. Ā'makapitzīn xala' nac Roma tī taminī'ta'ncha' nac Jerusalén. Makapitzīn xlaca'n talīlacastacni' israelitas ē ā'makapitzīn tamaktanūkō'lh na ixtamāsu'yunca'n israelitas. ¹¹ Ā'makapitzīn quina'n xala' nac Creta ē Arabia. Quina'n cākexmatni'yāuj tzamā' chi'xcuhuī'n, xala' nac Galilea, chī tachihuīna'mā'nalh tū quintachihuīnca'n. Quincātalīchihuīna'mā'n tū lītlahuamā'lh Dios ixlīli'hui'qui —talāhuanilh.

¹² Ixlīpō'ktuca'n talī'a'cnīkō'lh ē jā ixtaca'tzī chī līlamā'lh. Talākelhasqui'nīlh:

—¿Tū huanicu'tun huā'mā'?

¹³ Makapitzīn ixtalīkelhkamāna'mā'nalh ē ixtaquilhuamā'nalh:

—Huā'mā' chi'xcuhuī'n taka'chī.

Pedro cātā'chihuīna'nli tachi'xcuhuī't

¹⁴ Pedro tāyalh ē ā'makapitzīn apóstoles ē palha' chihuīna'lh:

—Iccāhuaniyān chi'xcuhuī'n israelitas ē milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī hui'lā'na'ntit nac Jerusalén. Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā' ē cakexpa'ttīt quintachihuīn. ¹⁵ Tzamā' chi'xcuhuī'n jā taka'chī chī puhua'nā'tit hui'xina'n. Jā taka'chī ixpālacata xmān makna'jāstza' tzi'saj. ¹⁶ Huā'mā', tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit, ū'tza' līchihuīna'nli profeta Joel makāstza'. Joel huanli:

¹⁷ Chuntza' Dios huanli:

A'cxni' ā'xmān quilhtamacuj na'iccāmacamini' quinEspíritu
ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't.

Minka'hua'chanca'n ē mintzu'ma'janca'n natalīchihuīna'n
quintachihuīn.

Minka'hua'chanca'n natalakachuya ē lakkōlu'n nata-
lakahuāna'n.

¹⁸ Ixlicāna' na'iccāmacamini' xlaca'n quinEspíritu huā'mā' quil-
htamacuj tī quintatā'scuja, chī'xcuui'n ē puscan.

Xlaca'n natalīchihuīna'n quintachihuīn.

¹⁹ Na'icmāsu'yu lī'a'cnīn tālmā'n nac a'kapūn ē natasu'yu tū
talī'a'cnīn chī'xcuui'n nac cā'ti'ya'tna'.

Natatasu'yu ka'lhni' ē lamana' ē mixini' tū hua'chi jini'.

²⁰ Chi'chini' jā naxkaka ē mālhcuyu' natasu'yu chī ka'lhni'.

Ā'līstān namin ixquilhtamacuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'cxni'
namimpala.

Nala a'ktin quilhtamacuj xaka'tla'.

Nalaktzī'ncan tū na'a'nan.

²¹ Nala chuntza': Catīxcuuih tī nata'sani' Māpa'ksīni' na-
maktāya, ū'tza' na'a'kapūtaxtu.

²² Pedro chihuīna'mpālh:

—Chī'xcuui'n israelitas, cakexpa'ttit huā'mā' tachihuīn.
Dios cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ū'tza' macamilh Jesús xala' nac
Nazaret. Cāmāsu'yuni'n huā'mā' xpālacata lī'a'cnīn tū lītlahualh
Jesús ixlītlī'hui'qui Dios na milacatīnca'n. Huā'mā' hui'xina'n
ca'tzīyā'tit. ²³ A'cxni' macamāstā'ca Jesús, ē hui'xina'n hua'ntit
caxtokohua'ca'ca ē camāmknīnīca. Tī tamaknīlh Jesús, xlaca'n
jā tzeya chī'xcuui'n. Huā'mā' kentaxtūlh chuntza' chī ix-
talacasqui'nīn Dios tū jāla talakpalī ē chuntza' chī ixca'tzī
Dios makāstza'. ²⁴ Dios mālacastālancuanīlh Jesús ē līmāxtulh
ixlītlī'hui'qui līnīn xpālacata Jesús jāla tamakxteka nac cā'līnīn.

²⁵ David līchihuīna'nli Jesús ē huanli:

Pō'ktu quilhtamacuj xa'iclaktzī'n Māpa'ksīni' na quilacatīn.

Hui'lh na quimpekxtūcāna'j.

Chuntza' jā ictitamakchuyīlh.

²⁶ Ū'tza' līpāxuhualh quilīstacna' ē icchihuīna'nli catūhuālh tū
līpāxuhualh xpālacata jā catimakxtekca quimacni'.

²⁷ Hui'x jā catimakxtekti quilīstacna' nac cā'līnīn, ē jā cati-
makxtekti namasa quimacni'.

Quit miSka'ta' xaticua'lanālanī'.

²⁸ Quimāsu'yuni'nī'ta' chī na'iclīlatā'kchoko.

Na'icka'lhī tapāxuhuān na milacatīn.

²⁹ Pedro chihuīna'mpālh:

—Chī'xcuui'n, israelitas chī quit, na'iccāhuanīyān tū
ixlicāna' xpālacata quimpapca'n David tī xpuxcu'ca'n
israelitas ixuani't. Xla' nīlh ē mā'cnūca. Hui'lhcus jā mā'cnūca.

³⁰ Xla' ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. Ixca'tzī chī Dios ixuanī't ixlīcāna' nahui'lī chī ixlīpuxcu' tī i'xū'nātā'nat David. ³¹ David ixca'tzī Cristo nalacastālanacuana'n ē jā catitahuī'lacha' nac cā'līnīn ē jā catimasli ixmacni' Cristo. Ū'tza' chuntza' lītzo'knulh David. ³² Dios mālacastālanacuani'nī't huā'mā' Jesús. Quilīpō'ktuca'n iclaktzī'nī'ta'uj huā'mā'. ³³ Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē lihui'līlh na ixpekxtūcāna'j. XaTāta' Dios maxquī'lh Jesús Espīritu Santo chuntza' chī huanli pūla. Nā Jesús macamilh Espīritu Santo huā'tzā'. Huā'mā' ū'tza' tū hui'xina'n laktzī'mpā'na'ntit ē kexpa'tpā'na'ntit chuhua'j. ³⁴ David jā a'lh nac a'kapūn. Xla' huanli:

Māpa'ksīni' Dios huanilh quiMāpa'ksīni':

“Catahui'la'na quimpekxtūcāna'j

³⁵ hasta a'cxni' quit na'iccāskāhuī' mintā'lāquiclhaktzi'”

³⁶ Pedro chihuīna'mpālh:

—Cataca'tzīkō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Israel huā'mā': Dios hui'līlh Jesús ixlīmāpa'ksīni' ē ixlīCristo. Ū'tza' huā'mā' Jesús tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīni'ntit.

³⁷ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh. Kelhasqui'nīca Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles:

—Chī'xcuī'ntī, ¿tū na'ictlahuayāuj?

³⁸ Pedro cāhuanilh:

—Calakpali'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit milīpō'ktuca'n hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesucristo. Chuntza' nacātamātzan'kēna'ni'yān mincuentaca'n ē Dios nacāmaxquī'yān Espīritu Santo. ³⁹ Ū'tza' tū Dios huanī't namāstā'. Huā'mā' tzē namaktīni'nā'tit hui'xina'n. Nā tzē natamaktīni'n nā mincamana'ca'n ē nā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuī't xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni' ē ixlīpō'ktu tī nacāta'sani' Māpa'ksīni' quinDiosca'n.

⁴⁰ Pedro cāhuanilh ē cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē huanli:

—Ca'a'kapūtaxtutit ē chuntza' jā tīla'yā'tit chī huā'mā' tachi'xcuī't jā tze tī tahuī'lāna'lh chuhua'j —cāhuanica.

⁴¹ Tī ta'a'ka'ī'ni'lh ixtachihuīn Pedro, xla'ca'n ta'a'kpaxli. Tī ta'a'ka'ī'lhcus huā'mā' quilhtamacuj a'ktu'tun mil tachi'xcuī't. ⁴² Xla'ca'n jā ixtamakxteka ixtamāsu'yunca'n apóstoles. Jā ixtamakxteka chī ixtatakēstoka ē chī ixtamālacpitzī pāntzīn ē chī ixta'orarla. Ixtaka'lhī a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n.

Chī ixtalīlatlā'huan tī ixta'a'ka'ī xapūla

⁴³ Ixlīpō'ktuca'n ixtajicua'n. Apóstoles tatlahualh lhūhua' laka'tla' lī'a'cnīn tū talīmāsu'yulh ixlītlī'hui'qui Dios.

⁴⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī', ixtahuī'lāna'lh kēxtim ē a'ktin ixtamālacpitzī ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī. ⁴⁵ Tastā'lh ixti'ya'tca'n ē tū ixtaka'lhī ē ixtalāmāpitzīni' tumīn ixlīpō'ktuca'n chā'tunu'

chī ixtamaclacasqui'n. ⁴⁶ Lakalīyān ixtatakēstoka xaka'tla' nac templo. Ixtamāpitzi pāntzīn na ixchicca'n ē cā'tapāxuhuān ixtahuā'yan. Ixtapāxuhua ixlīstacna'ca'n. ⁴⁷ Ixtamakapāxui Dios. Ixcālaktzī'ncan tzeya chi'xcuui'n. Māpa'ksīni' Dios ixmālhūhuī'pala lakalīyān. Lakalī lakalī ixtalhūhua'ntēlha tī ixta'a'kapūtaxtu.

3

Mātzeyīca chā'tin lū'ntu'

¹ A'ktin quilhtamacuj Pedro ē Juan lacxtim ixtatahua'ca'mā'nalh xaka'tla' nac templo. Ixlacchā'ni' hora tū ixpūtlahuacan oración, chī maktu'tun hora kōtanū. ² Lakalī lakalī ixtahuī'la a'ntza' chā'tin chi'xcu' lū'ntu' chu tunca ixlīlacatuncuui'nī't. Lakalī lakalī ixui'līcan na ixtanquilhtīn nac templo xalacatzuna'j nac xamākelhcha jā ixuanican Tzēhuanī't. A'ntza' i'squi'n tumīn tū ixlīhuā'yan. Ixcāsqui'ni' tī ixtatanū nac templo. ³ A'cxni' lū'ntu' cālaktzī'lh Pedro ē Juan ixtatanūmā'nalh nac templo ē xla' cāsqui'ni'lh tumīn. ⁴ Pedro ē Juan talakalaktzī'lh ē Pedro huanilh:

—Caquilālakalaktzī'uj.

⁵ Xla' cālakalaktzī'lh ē xla' puhuanli huī'lh tū namaxqui'can. ⁶ Pedro huanilh:

—Jā tū icka'lhī plata ē nūn oro. Na'icmaxqui'yān tū icka'lhī. Na ixtacuhuīni' Jesucristo xala' nac Nazaret, catāya' ē catlā'hua'nti.

⁷ Macachi'palh ixpekcāna'j ē yāhualh. Palaj tunca ixtujan ē ixtūpixni' tatli'hui'clhli. ⁸ Palaj tunca tāyalh ē tlā'huanli ē cātā'tanūlh Pedro ē Juan nac templo. Ixtlā'huantēlha tanūlh ē ixtachāyāhuatēlha ē ixmakapāxuīmā'lh Dios. ⁹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talaktzī'lh chī ixlātā'huan ē ixmakapāxuīmā'lh Dios. ¹⁰ Talakapasli ū'tza' tī i'squi'ntahui'la tumīn na ixtanquilhtīn xaka'tla' templo, xalacatzuna'j jā huanican xamākelhcha Tzēhuanī't. Talī'a'cnīlh tū ixa'kspulanī't. Jā ixtaca'tzī.

Pedro a'kchihuīna'nli na ixtanquilhtīn Salomón

¹¹ Tzamā' lū'ntu' tī ixtzeyani'tcus, ixcātā'lāmacachi'patlā'huan Pedro ē Juan. Ixlīpō'ktu tachi'xcuui't tu'jnun ta'a'lh ē cālaktastokca nac tanquilhtīn jā huanican ixtanquilhtīn Salomón ē talī'a'cnīlh. ¹² Pedro, a'cxni' laktzī'lh huā'mā', cāhuanilh tachi'xcuui't:

—Chi'xcuui'n israelitas, ¿tū ixpālacata lī'a'cnī'yā'tit huā'mā'? ¿Tū ixpālacata quilālakalaktzī'nāuj? Jā quilītlī'hui'quica'n tū iclīmātzeyīnī'ta'uj ē jā ixpālacata quina'n tzeya chi'xcuui'n. ¹³ Tlahualh huā'mā' ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob ē quinatāta'na'ca'n. Ū'tza' Dios māsu'yunī't ka'lhī līmāpa'ksīn Jesús tī i'Ska'ta' Dios. Huā'mā'

Jesús ū'tza' tī macamāstā'tit hui'xina'n ē kelhtatzē'ktit na ixlacatīn Pilato. Pilato ixmakxtekcu'tun ē hui'xina'n jā lacasqui'ntit. ¹⁴ Hui'xina'n kelhtatzē'ktit tī tze ē tlahuanī't xmān tū tze. Hui'xina'n hua'ntit camakxtekca chā'tin maknīni'. ¹⁵ Māmaknīnīni'ntit Jesús tī māstā' latamat ē tī Dios mālacastālanluanīlh. Huā'mā' quina'n icmāsu'yuyāuj chī lacastālanluanā'nli. ¹⁶ Ica'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. Ū'tza' līmātzeyīca huā'mā' chi'xcu' tī hui'xina'n laktzī'nā'tit ē lakapasā'tit. Jesús quincāmā'a'ka'ī'nīn. Ū'tza' līmātzeyīca na milacatīnca'n milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁷ 'Chuhua'j chi'xcu'huī'n, quit icca'tzī hui'xina'n jā ixca'tzīyā'tit tū tlahua'tit a'cxni' māmaknīnīni'ntit Jesús. Nā jā ixtaca'tzī mimāpa'ksīni'nī'nca'n. ¹⁸ Dios māca'tzīnīni'lh xapūla Cristo napātīni'n. Chuntza' tahananli ixa'kchihuīna'nī'n Dios xala' makāstza'. Huā'mā' mākentaxtūlh Dios. ¹⁹ Chuhua'j hui'xina'n calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē calakpalī'tit milīstacna'ca'n ē chuntza' naxapacan mincuentaca'n. Chuntza' namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāsīcua'lanātlahuani'yān milīstacna'ca'n. ²⁰ Namacamin Jesucristo tī xapūla līhui'līlh Dios nacāmacamini'yān hui'xina'n. ²¹ Jesucristo natahui'la nac a'kapūn hasta a'cxni' Dios nacāxtlahuapalakō' ixlīpō'ktu chī Dios makāstza' cāmāchihuīnīlh ixa'kchihuīna'nī'n tī lactze. ²² Moisés cāhuanīlh quinapapana'ca'n:

Māpa'ksīni' quinDiosca'n nacāmacamini'yān hui'xina'n chā'tin a'kchihuīna', chuntza' chī quimacamilh quit.

Dios nalacsaca chā'tin chī hui'xina'n.

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ixlīpō'ktu tū nacāhuaniyān.

²³ Tī jā nata'a'ka'ī' tū nahuan tzamā' chi'xcu', ū'tunu'n nacāmālakspūtūcan ē nacātamacxtucan ixlacatīnca'n tachi'xcu'huī't.

²⁴ 'Chuntza' tahananli ixlīpō'ktuca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios xamakāstza', Samuel ē nā chuntza' tī tamīlh ā'līstān. Xlaca'n tahananli na'a'kspula huā'mā'. ²⁵ Hui'xina'n ixcamana'ca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Nā milaca'n talacāxtlahuan tū tlahualh quinDiosca'n ē quinapapana'ca'n. Tlahuaca talacāxtlahuan a'cxni' Dios huanīlh Abraham:

Ixpālacata minatā'natna' nacāsīcua'lanātlahuacan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

²⁶ A'cxni' Dios macamilh ī'Ska'ta', cālakmacamin hui'xina'n pūla ixpālacata milīpō'ktuca'n namakxtekā'tit tū jā tze ē chuntza' nacātasīcua'lanātlahuayān — huanli Pedro.

4

Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n scujnī'n

¹ A'cxni' Pedro ē Juan ixtatā'chihuīna'mā'nalh tachi'xcuhuī't, talakmilh pālejni' ē ixcapitán tropas xalanī'n nac templo ē nā saduceos. ² Xlaca'n tatamakchuyīlh ixpālacata tū ixcāmāsu'yuni'can tachi'xcuhuī't ē chī ixtalīchihuīna'n Jesús lacastālancuana'nli, ē chuntza' nalīlacastālancuana'ncan. ³ Cāchi'paca Pedro ē Juan ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Kōtanūtza' ixuanī't, ē ū'tza' cālīmakxtekca a'tza' hasta ixlīlakalī. ⁴ Ta'a'ka'ī'lh lhūhua' tī takexmatli tachihuīn. Ixlīlhūhua'ca'n chī a'kquitzis mil chi'xcuhuī'n.

⁵ Ixlīlakalī tatakēstokli nac Jerusalén māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn. ⁶ Milh Anás, tī xapuxcu' pālej, ē Caifás ē Juan ē Alejandro ē ixlīpō'ktuca'n ixtalakapasnī'n xapuxcu' pālej. ⁷ A'cxni' ixcāhui'līcanī'ttza' Pedro ē Juan na ixlacatīnca'n, cākelhasqui'nīca:

—¿Tīchu ixlīmāpa'ksīn tū lītlahua'tit huā'mā? ¿Tīchu cāmacaminān lītlahua'tit huā'mā?

⁸ Ixlīstacna' Pedro ixlītsuma Espīritu Santo ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n, māpa'ksīni'nī'n ē xanapuxcu'nu' israelitas:

⁹ Chuhua'j quina'n quilāmālacapū'nī'ta'uj ixpālacata a'ktin tū tze ictlahuani'uj huā'mā' chi'xcu' ta'jatatlani' ē ixpālacata chī lītatzeyīlh. ¹⁰ Caca'tzītī milīpō'ktuca'n hui'xina'n ē cataca'tzīlh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't israelitas huā'mā' tū a'kspulalh. Huā'mā' chi'xcu' tī yālh na milacatīnca'n ū'tza' līmātzeyīlh ixlītli'huī'qui Jesucristo xala' nac Nazaret. Ū'tza' Jesucristo tī hui'xina'n māxtokohua'ca'nīni'ntit ē Dios mālacastālancuanīlh. ¹¹ Huā'mā' Jesucristo ū'tza' tī lakmaka'ntit hui'xina'n hua'chi tapācna'nī'n talakmaka'n a'ktin chihuix. Chuhua'j huā'mā' Jesucristo hua'chi chihuix tū pūla hui'līca ixtzā'stūn. ¹² Jesucristo xmān ū'tza' makapūtaxtūnu'. Jā a'nampala ā'chā'tin chi'xcu' nac cā'quilhtamacuj tī tze quincāmakapūtaxtūyān —huanli Pedro.

¹³ A'cxni' talaktzī'lh māpa'ksīni'nī'n chī Pedro ē Juan jā ixtajicua'n, xlaca'n talī'a'cnīlh ixpālacata ixtaca'tzī Pedro ē Juan xlaca'n catīhuālh chi'xcuhuī'n ē jā tū ixtaca'tzī. Ū'tza' talīca'tzīlh xlaca'n ixtatā'latlā'huan Jesús. ¹⁴ Talaktzī'lh chi'xcu' tī mātzeyīca ē ixyālh ixlacatīnca'n. Jāla tahananli jā tze tū tatlahualh Pedro ē Juan. ¹⁵ Cāmaxquī'ca līmāpa'ksīn catataxtulh macsti'na'j Pedro ē Juan jā ixtatakēstoknī't tī ixtatlahua justicia. Talīkelhachihuīna'nli xlaca'n ¹⁶ ē talāhuanilh:

—¿Tū nacātlahuani'yāuj tzamā' chi'xcuhuī'n? Ū'tunu'n tatlahuani't a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn. Huā'mā' taca'tzī ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac Jerusalén. Jāla catī'a'kskāhuī'uj. ¹⁷ Cacāmekē'klhauj ē cacāhuanīuj jātza' catamāsu'yulh na ixtacuhuīni' Jesús. Chuntza' jātza' catitalhūhua'nli tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīnca'n —talāhuanilh.

18 Cāmāta'satīnī'nca Pedro ē Juan ē cāmāpa'ksīca jātza' catalīchihuīna'nli ē jātza' catamāsu'yulh nūn ā'maktin na ix-tacuhuīni' Jesús. 19 Pedro ē Juan takelhtīni'lh ē tahuanli:

—¿Ē chā tze na ixlacatīn Dios na'iccākexmatni'yān hui'xina'n ē jā na'ickexmatni'yāuj Dios? ¿Chī puhua'nā'tit? Caquilāhuaniuj. 20 Quina'n jāla ictimakxtekui na'icuanāuj tū iclaktzī'nī'ta'uj ē tū ickexmatnī'ta'uj —tahuanli.

21 A'cxni' ixcāmekē'klhacanī't huampala, cāmakxtekca. Jāla ixtamaclani' chī nacālīmakapātīnīncan ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuhuī't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ixtachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios chī lītzeyanli lū'ntu'. 22 Ē huā'mā' chi'xcu' ixka'lhītza' līhua'ca'lh tu'pu'xam cā'ta.

Tā'timīn tasqui'ni'lh Dios cacāmaktāyalh jā titajicua'n

23 A'cxni' Pedro ē Juan ixcāmakxtekcanī'ttza', talaka'lh ixtā'timīnca'n. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū ixtahuanī't xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. 24 A'cxni' takexmatli huā'mā', ixlīpō'ktuca'n kēxtim ta'orarlīlh ē tahuanilh Dios:

—Māpa'ksīni', hui'x Dios ē hui'x tla'hua' a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. 25 Ixlīli'huī'qui Espīritu Santo hui'x māchihuī'ni' David tī ixtā'scujān. David huanli chuntza':

¿Tū ixpālacata tata'sa ē tasītzī' tzmā' tachi'xcuhuī't tī jā israelitas?

¿Tū ixpālacata talacapāstaca tachi'xcuhuī't tū jā ixtapalh?

26 Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'ti'ya'tna' tatā'lāquiclhaktzī'lh Dios.

Māpa'ksīni'nī'n tatakēstokli,

ē talītalakaspī'tni'ni'lh Māpa'ksīni' Dios ē nā Cristo tī Dios lacsacnī't.

27 'Ū'tza' ixlīcāna'. Nac huā'mā' cā'lacchicni' tatakēstokli Herodes ē Poncio Pilato ē israelitas ē tī jā israelitas. Talītalakaspī'tni'ni'lh Jesús miSka'ta' tī lacsacnī'ta' hui'x, quinDiosca'n. 28 Xlaca'n tatakēstokli natatlahua xmān tū hui'x līhui'li' xapūla tū nala ē xmān tū milīmāpa'ksīn ē mintalacapāstacni'. 29 Chuhua'j, Māpa'ksīni' Dios, cala'ktzi' chī quincātamekē'klhacu'tunān. Caquilāmaktāyauj quina'n tī iccātā'scujān. Chuntza' na'iclīchihuīna'nāuj mintachihuīn ē jā na'icjicua'nāuj. 30 Camāsu'yu' milīli'huī'qui ē cacāmātzeyi' ē calītla'hua' lī'a'cnīn ixlīli'huī'qui Jesús miSka'ta' tī tze.

31 A'cxni' ixta'orarlīnī'ttza', tachiquilh jā ixtatakēstoknī't. Ixlīpō'ktuca'n ixlīstacna'ca'n talītatzumalh Espīritu Santo. Talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios ē jā ixtajicua'n.

Kēxtim tahui'līlh tū ixtaka'lhī

32 Ixlīlhūhua' tī ixta'a'ka'tī'nī't ixtaka'lhī a'ktin talacapāstacni' ē a'ktin tapuhuāt. Nūn chā'tin puhuanli jāla namāstā' tū

ixka'lhī. Maktin ixtamākēxtimīnī't ixlīpō'ktu tū ixtaka'lhī.
³³ Apóstoles ixtaka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui. Ixtalīmāsu'yu
 chī Māpa'ksīni' Jesús ixlacastālancuana'nī't. Ē Dios
 ixcāsicua'lanātlahua. ³⁴ Nūn chā'tin ī'sputni' catūhuālh ixpālacata
 ixlīpō'ktuca'n tī ixtaka'lhī ixti'ya'tca'n ē ixchicca'n, ixtastā'
 ē ixtalīmin ixtapalh tū ixtastā'. ³⁵ Ixtamaxqui' apóstoles.
 Tamāpitzīlh chā'tunu' chī ixtamaclacasqui'n. ³⁶ Ixuī'lh chā'tin
 chī'xcu' ixtacuhuīni' José. Apóstoles tamāpācuhuīlh ixlī'a'ktu'
 ixtacuhuīni' Bernabé (huā'mā' huanicu'tun māko'xamixīni').
 Ū'tza' levita ixuanī't xala' nac Chipre. ³⁷ Xla' ixka'lhī ixti'ya't.
 Stā'lh ē cālīmini'lh ixtapalh ē cāmaxquī'lh apóstoles.

5

Tamātzē'kli macsti'na'j tumīn Ananías ē Safira

¹ Nā ixuī'lh chā'tin chī'xcu' ixtacuhuīni' Ananías. Ixka'lhī
 ixpuscāt tī ixuanican Safira. Xlaca'n tastā'lh pītzuna'j
 ixti'ya'tca'n. ² Ananías māquī'lh macsti'na'j ixtapalh. Nā
 ixpuscāt nā ixtā'līca'tzī. Ananías līmilh tū quītāxtūlh ē
 cāmaxquī'lh apóstoles. ³ Pedro huanilh:

—Ananías, ¿tū ixpālacata lītanūlh skāhuī'ni' na milīstacna' ē
 lakpalīlh mintalacapāstacni' lī'a'kskāhuī'cu'tuna' Espīritu Santo
 ē namāquī'ya' macsti'na'j tumīn ixtapalh ti'ya't? ⁴ Mila' ixu-
 anī't ti'ya't a'cxni' jāna'j ī'stā'ya'. Mila' ixuanī't ixtapalh a'cxni'
 stā't ti'ya't. ¿Tū ixpālacata līlacapāstacti natlahua'ya' huā'mā'?
 Hui'x a'ksa'nī'ni' jā xmān na ixlacatīnca'n chī'xcuhuī'n. Hui'x
 nā a'ksa'nī'ni'nī'ta' na ixlacatīn Dios.

⁵ A'cxni' Ananías kexmatli huā'mā' tachihuīn, a'kā'lh
 xanīn. Tajicua'nli ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli tū a'kspulalh.
⁶ Ka'hua'chan tamā'kaquī'lh Ananías ē tapāsui'tli ē tamāxtulh ē
 tamā'cnūlh.

⁷ Chī ixlī'a'ktu'tun hora ixpuscāt Ananías tanūlh. Xla' jā
 ixca'tzī tū ixa'kspulanī't. ⁸ Pedro kelhasqui'nīlh:

—Caquihua'ni', ¿chī līstā'tit ti'ya't?

Puscāt huanilh chuntza' chī ixuaninī't ixkōlu'.

⁹ Pedro huanilh:

—¿Tū ixpālacata lālīca'tzīyā'tit a'kskāhuī'cu'tunā'tit ixEspīritu
 Dios? Cākexpa'tti chī tatantūsa'nan kēpūn tī tamā'cnūlh
 minkōlu'. Nā hui'x natamāxtuyān.

¹⁰ Lacapala puscāt a'kā'lh xanīn na ixlacatīn Pedro.
 Ka'hua'chan tatanūchi ē talaktzī'lh mā'lh xanīn. Tamāxtulh
 ē tamā'cnūlh ixpāxtūn ixkōlu'. ¹¹ Ixtajicua'n ixlīpō'ktuca'n
 tā'timīn tī takexmatli huā'mā'.

Tlahuaca lhūhua' lī'a'cnīn

¹² Apóstoles tatlahualh lhūhua' lī'a'cnīn ixlacpu'na'ī'tātca'n
 tachi'xcuhuī't. Ixtatakēstoknī't ixlīpō'ktuca'n na
 ixtanquīlh tīn Salomón. ¹³ Nūn chā'tin chī ixlīlhūhua'ca'n

jā tā'takēxtimīcu'tunli ū'tunu'n ixpālacata ixtajicua'n. Tachi'xcuui't ixtalaktzī'n apóstoles chī tzeya chi'xcuui'n. 14 Tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' ā'chulā' ixtalhūhua'n, chi'xcuui'n ē puscan. 15 Ixcālīmincan ta'jatatlanī'n nac cā'tejen jā ixtētaxtu Pedro. Ixcāhui'līcan nac talajni' ē na ixpūtama'ca'n, palh tzē cahuālh masqui xmān ixmāstilē'k Pedro ixcālīmātzeyīlh. 16 Nā ixtamimā'nalh nac Jerusalén lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n cā'lacchicni' na ixlacatzuna'j Jerusalén. Ixtalīmin ta'jatatlanī'n ē tī ixtaka'lhī jā tzeya ū'ni'. Ixlīpō'ktuca'n cāmātzeyīca.

Cāputzastālani'ca Pedro ē Juan

17 Tā'kaquī'lh xapuxcu' pālej ē ixchi'xcuui'n tī ixta'a'ka'ī'ni' ixtamāsu'yunca'n saduceos. Tasītzī'lh xluca'n. 18 Cāchi'paca apóstoles ē cāmānūca nac pūlāchī'n. 19 Dios macamilh chā'tin ángel. Ē cāmālaquī'ni'lh pūlāchī'n tzi'sa ē cāmāxtulh ē cāhuanilh:

20 —Capintit ē catāya'tit xaka'tla' nac templo ē cacātā'chihuīna'ntit tachi'xcuui't ixlīpō'ktu chī tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

21 A'cxni' ixtakexmatnī't huā'mā', tatanūlh xaka'tla' nac templo a'cxni' ī'xkakamā'lh tza' ē tamāsu'yulh.

Xapuxcu' pālej ē nā ixchi'xcuui'n tatakēstokli. Cāmākēstokca ū'tunu'n tī ixtatlahua justicia ē ixlīpō'ktu xanapuxcu'nu' xalanī'n nac Israel. Cāmacā'nca policías natamāxtu tachī'nī'n nac pūlāchī'n ē natalīmin. 22 A'cxni' policías tachā'lh, jā cāmaclaca nac pūlāchī'n. Taquītaspi'tli ē tamāca'tzīnīni'lh. 23 Tahualh:

—Icchā'uj nac pūlāchī'n ē iclaktzī'uj ē tzej ixlacchahua. Mak-taka'lhna'ni'n ixtayāna'lh ixtanquilhtīn nac pūlāchī'n. A'cxni' icmālaquī'uj, jā tī chā'tin icmaclauj na ixpūchakān pūlāchī'n.

24 A'cxni' takexmatli huā'mā', xacapitán xaka'tla' templo ē xanapuxcu'nu' pālejni' lhūhua' talacapāstacni'lh tūchu nala. 25 Palaj tunca milh chā'tin ē cāhuanilh:

—Chi'xcuui'n tī cāmānū'tit nac pūlāchī'n tayāna'ncha' xaka'tla' nac templo ē tamāsu'yuni'mā'nalh tachi'xcuui't.

26 Palaj tunca ta'a'lh capitán ē policías ē cāquītēpalaca Pedro ē Juan. Cālīminca līlacatzucu ixpālacata ixtajicua'ni' tachi'xcuui't palh ixcācucta'laca. 27 A'cxni' ixcālīmincanī'ttza', cāhui'līca ixlacatīnca'n māpa'ksīni'ni'n. Xapuxcu' pālej cākelhasqui'nīlh:

28 —¿Ē jā iccāmāpa'ksīn hui'xina'n jātza' camāsu'yu'tit na ixtacuhuīni' Jesús? Hui'xina'n cāmāscā'tikō'tittza' xalanī'n nac Jerusalén tzamā' mintamāsu'yunca'n. Hui'xina'n hua'nā'tit quina'n iclē'nāuj cuenta ixpālacata maknīca Jesús.

29 Takelhtīni'lh Pedro ē ā'makapitzīn apóstoles ē tahuanli:

—¿Ē chā tze palh na'iccākexmatni'yāuj chi'xcuui'n ē jā Dios? ³⁰ IxDiosca'n quinatāta'na'ca'n mālacastālanuanilh Jesús tī hui'xina'n māmaknīnīni'ntit a'cxni' xtokohua'ca'ca nac cruz. ³¹ Dios līmāhua'ca'lh Jesús ē hui'lilh na ixpekxtūcāna'j ē lihui'lilh xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'. Ū'tza' tlhualh xpālacata xalanī'n nac Israel natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē nacāmātza'nkēna'ni'can ixcuentaca'n. ³² Quina'n iclīmāsu'yuyāuj huā'mā'. Ē chuntza' līmāsu'yu Espīritu Santo tī Dios cāmaxquī'nī't tī takexmatni'.

³³ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē ixcāmaknīcu'tuncan. ³⁴ Chā'tin scujni', tī fariseo ixuanī't, ixuanican Gamaliel. Xla' ū'tza' chā'tin xamākelhtahua'kē'ni' līmapa'ksīn ē ixlakachi'xcuui'can. Xla' tāyalh ē huanli cacāmāxtuca Pedro ē Juan tzāla'j. ³⁵ Gamaliel cāhuanilh ā'makapitzīn scujni'n:

—Chi'xcuui'n xalanī'n nac Israel, calacapāstacna'ntit tū nacātlahuani'yā'tit tzamā' chi'xcuui'n. ³⁶ Ca'tzīyā'tit makāstza' ixui'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Teudas, tī ka'tla' ixmakca'tzī. Makapitzīn chi'xcuui'n, hua'chi a'ktā'ti' ciento, ixtastālani'. Xla' maknīca. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't. Chuntza' līsputli tū ixmātzucunī't Teudas. ³⁷ Ā'līstān ixui'lapālh Judas xala' nac Galilea a'cxni' lālaktzo'kca. Xla' cāmā'kaquī'lh makapitzīn tī ixtastālani'. Nā Judas sputli. Tata'a'kahuanīkō'lh tī ixtastālani'nī't. ³⁸ Chuhua'j iccāhuaniyān hui'xina'n, jā tū cacātlahuani'tit tzamā' chi'xcuui'n ē cacāmakxtektit. Palh huā'mā' talacapāstacni' ē huā'mā' tamāsu'yun xmān ixlaca'n chi'xcuui'n, ixlīmān nalaksputa. ³⁹ Palh ixla' Dios, jā maktin catimāpānū'tit. Jā catā'lākelhtaxtoktīt Dios.

⁴⁰ Ta'a'ka'ī'lh ixtachihuīn Gamaliel. Cāmāta'satīnīnī'nca apóstoles ē cāsno'kca. Cāhuanica jātza' catachihuīna'lh na ixtacuhuīni' Jesús. Cāmakxtekca. ⁴¹ Pedro ē Juan tataxtulh ixlacatīnca'n scujni'n. Tapāxuhualh xpālacata cālaktzī'nca xlaca'n tze natapātī tū līmāxana' xpālacata Jesucristo. ⁴² Lakalī lakalī xaka'tla' nac templo ē na ixchicca'n, jā ixtamakxteka tamāsu'yu ē talīchihuīna'n Jesucristo.

6

Cālacsacca kelhatojon maktāyana'nī'n

¹ Huā'mā' quilhtamacuj ixtatachā'lhūhuī'tēlha tī ixta'a'ka'ī'. Chi'xcuui'n griegos talāhuanilh hebreos jā tze chī ixcāmāpitzini'can līhua' lakalī lakalī tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' ē jā lacxtim ixcāmāxquī'can. ² Kelhacāujtu' apóstoles tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī' ē cāhuanica:

—Jā minī'ni' na'icmakxtekāuj na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios ē na'icmāstā'yāuj līhua'. ³ Chuhua'j, tā'timīn, cacālacsactit kelhatojon chi'xcuui'n chī hui'xina'n tī cālacasā'tit

lactze ē tī talītzuma Espíritu Santo ē tī tzej talacapāstacna'n. Nacāmacamaxquī'yāuj huā'mā' tascujūt. ⁴ Quina'n ū'tza'tza' quintascujūtca'n: na'icorarlīyāuj ē na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Dios —cāhuanica.

⁵ Huā'mā' cāminī'ni'lh ixlīpō'ktuca'n. Lacsacca Esteban, chā'tin chi'xcu' tī ixlītzuma Espíritu Santo ē tī tzej ixa'ka'ī'ni' Dios. Cālacsacca Felipe ē Prócoro ē Nicanor ē Timón ē Parmenas ē Nicolás xala' nac Antioquía tī ixcātā'a'ka'ī' israelitas. ⁶ Cālīminca ixlacatīnca'n apóstoles ē cā'orarlīca ē cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n.

⁷ A'kahuanli ixtachihuīn Dios. Tī ixta'a'ka'ī' ixtatachā'lhūhūitēlha nac Jerusalén. Lhūhua' pālejni' ta'a'ka'ī'lh ē takexmatni'lh ixtachihuīn Dios.

Chi'paca Esteban

⁸ Esteban ixa'ka'ī ē ixka'lhī ixlītli'hui'qui Dios. Ixtlahua lī'a'cnīn ixlacpu'na'itātca'n tachi'xcu'huīt. ⁹ Tatā'kaquī'lh makapitzīn xalanī'n na ixtemploca'n israelitas tī ixcāmāpācu'huīcan Libertos, ē nā xalanī'n nac Cirene ē Alejandría ē Cilicia ē Asia. Ē tatā'lālihuanih Esteban. ¹⁰ Xlaca'n jāla ixtatā'lāskāhuī' ixpālacata ixtalacapāstacni' Esteban ē ixpālacata Espíritu Santo tī ixmāchihuīnī. ¹¹ Xlaca'n taxokolh ā'makapitzīn nata'a'ksa'nīni'n ixtakexmatni't chī Esteban a'ksa'nli Moisés ē Dios. ¹² Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcu'huīt ē xanapuxcu'nu' israelitas ē mākelhtahua'kē'ni'ni'n līmāpa'ksīn. Xamaktin laktalacatzuna'jīca Esteban ē chi'paca ē līminca ixlacatīnca'n scujnī'n. ¹³ Cāhui'līca tī natahuan tū jā ixlicāna' ē tahuanli:

—Huā'mā chi'xcu' jā makxteka a'ksa'n līmāpa'ksīn ē tzamā' xaka'tla' templo tū xaticua'lanālan. ¹⁴ Ickexmatui a'cxni' huanli Jesús xala' nac Nazaret namālakspūtū xaka'tla' templo ē natalakpalī tahuilat tū māsuyulh Moisés.

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'ncha' jā ixtlahuacan justicia, talakalaktzī'lh Esteban. Ixlacan ixtasu'yu hua'chi ángel.

7

Tamaktāyalh Esteban ē maknīca

¹ Xapuxcu' pālej kelhasqui'nīlh Esteban:

—¿Ē ixlicāna' huā'mā'?

² Esteban huanli:

—Chi'xcu'huī'n, israelitas hua'chi chī quit, cakexpa'ttit. Dios, tī ka'tla', tasu'yuni'lh quimpapca'n Abraham a'cxni' xla' ixuī'lhcus nac cā'lacchicni' nac Mesopotamia. Jāna'j ixa'n tahuī'la nac Harán. ³ Dios huanilh:

Cataxtu na mīncā'lacchicni' ē cacāmakxtekti mintalakapasnī'n ē capit nac cā'lacchicni' tū na'icmāsu'yuni'yān.

⁴ Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni'ca'n caldeos ē a'lh tahuī'la nac Harán. A'cxni' ixnīnī'ttza' ixtāta' Abraham, Dios līmīlh Abraham nac cā'lacchicni' jā hui'xina'n hui'lā'na'ntit chuhua'j.

⁵ Dios jā maxquī'lh ti'ya't huā'tzā', nūn pītzuna'j jā nayāhua ixtujan. Xmān huanīlh ixtēcu' ti'ya't nahuan xla' ē ixnatā'natna', masqui jāna'j ixka'lhī ixka'hua'cha. ⁶ Dios tā'chihuīna'nli chuntza':

Minatā'natna' natatahui'la chī xamini' nac ā'lacatin cā'lacchicni'.

A'ntza' nacāmāscujūcan ē nacāmākapātīnīncan a'ktā'ti' ciento cā'ta.

⁷ Quit na'iccāmākapātīnīn tachi'xcuhuī't tī nacāmāscujū minatā'natna'.

Ā'līstān natataxtu minatā'natna' ē naquintamakapāxūī huā'tzā'.

⁸ Dios hui'līlh a'ktin talacāxtlahuan tū ixpālacata ixcāchu'cucan chī'xcuhuī'n israelitas ixpālacata nacālīlakapascan. Tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Abraham, ixtacuhuīni' Isaac. Ixli'a'ktzayan quilhtamacuj Abraham chu'culh ixka'hua'cha. Ā'līstān tahuī'lh chā'tin ixka'hua'cha Isaac, ixtacuhuīni' Jacob. Ā'līstān Jacob ka'lhīlh kelhacāujtu' ixcamana' tī quinapapana'ca'n.

⁹ 'Quinapapana'ca'n ixtaquiclhaktzī'n ixtā'tinca'n José. Xlaca'n tastā'lh José. Lē'nca nac Egipto. Dios ixmaktaka'lha.

¹⁰ Dios makapūtāxtūlh ixlīpō'ktu tū pātīlh. Dios maxquī'lh José talacapāstacni' na ixlacatīn Faraón tī puxcu' xala' nac Egipto. Faraón ixlakachi'xcuhuī' José. Līhui'līlh chī gobernador nac Egipto. Hui'līlh namāpa'ksikō' pō'ktu ixchic Faraón.

¹¹ 'Milh a'ktin tatzi'ncstat ixlīpō'ktu tzamā' ti'ya't Egipto ē nac Canaán. Tapātīni'lh. Quinapapana'ca'n jā ixtamacla tū natahua'.

¹² A'cxni' kexmatlī Jacob ixa'nan trigo nac Egipto, pūla cāmacā'lh a'ntza' ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹³ A'cxni' ta'a'mpālh ixlīmaktu', José cāhuanīlh ixnapuxcu'nu': "Quit mistancuca'n."

Faraón māca'tzīnīca ixtā'timīn José ixtahuanī't. ¹⁴ José mātā'satīnīni'lh Jacob tī ixtāta' ē ixlīpō'ktuca'n ixtā'timīn ē ixcamana'ca'n, i'tāt ciento ā'pu'xamaquitzis tachi'xcuhuī't.

¹⁵ Jacob a'lh tahuī'la nac Egipto. A'ntza' nīlh xla' ē nā tanīkō'lh ixka'hua'chan tī quinapapana'ca'n. ¹⁶ Ā'maktin cālē'mpalaca nac Siquem ē a'ntza' cāmā'cnūca nac lhu'cu' tū cāmaktamāhualh Abraham ixcamana' Hamor xalanī'n nac Siquem. Lītamāhualh tumīn.

¹⁷ 'Ixtalacatzuna'jītēlha quilhtamacuj a'cxni' ixmākentāxtūlh Dios tū ixuaninī't Abraham. Tachi'xcuhuī't israelitas lhūhua'ntēlhalh nac Egipto. ¹⁸ Hui'līpalaca chā'tin puxcu' nac Egipto tī jā lakapaslī José. ¹⁹ Xla' cā'a'kskāhuī'lh quinapapana'ca'n ē chuntza' cālītlajalh. Xla' cāmākapātīnīnli quinapapana'ca'n ē cāmāmaka'nīlh xanatāta'na' ixlacstīnca'n

natanī. ²⁰ Milh a'ktin quilhtamacuj lacatuncuhū'lh Moisés ē tzēhuanī't ixuanī't na ixlacatīn Dios. Ixmaktaka'lh mā'ca a'ktu'tun mālhcuyu' na ixchic ixtāta'. ²¹ A'cxni' quihui'līca Moisés nac xcān, ixtzu'ma'jāt Faraón sacli ē makastacli hua'chi ixlīcāna' ixka'hua'cha. ²² Moisés mā'sca'tīca ixlīpō'ktu talacapāstacni' xala' nac Egipto. Tzej ixchihuīna'n ē pō'ktu tzē ixtlahua.

²³ A'cxni' ixka'lhītza' tu'pu'xam cā'ta, puhuanlitza' palh nacālaka'n ixtalakapasni' tī israelitas. ²⁴ Laktzī'lh chī chā'tin egipcio ixmakapātīnīmā'lh chā'tin israelita. Moisés līmaktāyahl ē maknīlh tzamā' egipcio. Chuntza' tapānūni'lh tū ixmakca'tzī. ²⁵ Moisés ixpuhuan israelitas ixtakexmata chī Dios ixlacsacni't nacāmaktāya nata'a'kapūtaxtu. Ē xlaca'n jā ixtakexmata. ²⁶ Ixlīlakalī huampala cālakchilh Moisés chā'tu' israelitas ixtalātucsmā'nahl ē ixlāmakxtekecu'tun ē cāhuanilh: “Chī'xcuhui'n, hui'xina'n lītalakapasni'n. ¿Tū ixpālacata lālītucspā'na'ntit?” ²⁷ Tī ixlacatāquī'mā'lh ixtā'chic palaj tunca tancsli Moisés ē huanilh: “¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chī quimpuxcu'ca'n ē quijuezca'n? ²⁸ ¿Ē naquimaknīcu'tuna' quit chī ma'kni' huā' kōtan egipcio?” ²⁹ A'cxni' kexmatli huā'mā', Moisés tzā'lalh. Chā'lh cā'lacchicni' nac Madián ē a'ntza' tachokolh chī xamini'. A'ntza' tatahuī'lh chā'tu' ixcamana'.

³⁰ A'cxni' ixtētaxtunī'ttza' tu'pu'xam cā'ta, chā'tin ángel tasu'yuni'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't ixlacatzuna'j nac sipej ixtacuhuīni' Sinaí. A'ntza' tasu'yulh nac a'katin putzuna'j qui'hui' tū i'lhcumā'lh. ³¹ A'cxni' laktzī'lh Moisés jā ixca'tzī tū i'lhcumā'lh. Ē talacatzuna'jilh nalaktzī'n. Ixtachihuīn Dios huanilh:

³² Quit ixDiosca'n minatāta'na' ē ixDiosca'n Abraham ē Isaac ē Jacob.

Moisés xpipilh ē jicua'nli ē jā ixlaktzī'ncu'tun. ³³ Māpa'ksīni' huanilh:

Catatūxtu mincaclhi' ixpālacata jā yā't, ixlacatīn Dios.

³⁴ Quit ixlīcāna' iclaktzī'nī't chī cāmakapātīnīmā'ca quintachi'xcuhui't tī tahuī'lāna'lh nac Egipto.

Ickexmatnī't chī tata'samā'nahl xlaca'n, ē icyujnī'ta'nchi na'iccāmakapūtaxtū.

Chuhua'j cata't.

Na'icmacā'nān nac Egipto.

³⁵ Huā'mā' ū'tza' Moisés tī talakmaka'lh a'cxni' tahuanli: “¿Tīchu hui'līnī'ta'n hua'chī quimpuxcu'ca'n ē quijuezca'n?” Dios macamilh huā'mā' Moisés chī xapuxcu' ē makapūtaxtūnu'. Ixmaktāya ángel tī tasu'yuni'lh nac a'katin putzuna'j qui'hui'. ³⁶ Moisés cāmāxtulh quinapapana'ca'n. Xla' tlhualh laka'tla' lī'a'cnīn nac Egipto ē nac Xatzu'tzo'ko

Mar ē nac cā'tzaya'nca ti'ya't tu'pu'xam cā'ta. ³⁷ Huā'mā' ū'tza' Moisés tī cāhuanilh israelitas: Māpa'ksīni' quinDiosca'n nalacsaca chā'tin mintalaka-pasni'ca'n chuntza' chī quilacsacil quit.

Ū'tza' ixa'kchihuīna' Dios nahuan. Nakexpa'tā'tit hui'xina'n.

³⁸ Huā'mā' Moisés ū'tza' ixuī'lh a'cxni' ixtatakēstoknī't nac cā'tzaya'nca ti'ya't. Ángel tā'chihuīna'nli nac sipej Sinaí. Moisés cāhuanilh quinapapana'ca'n tū huanli ángel. Moisés maktīni'lh tachihuīn tū jā maktin catisputli ē ū'tza' quincāmaxquī'n.

³⁹ Huā'mā' quinapapana'ca'n jā takexmatni'cu'tunli Moisés ē talakmaka'lh. Ixtataspi'tcu'tun nac Egipto. ⁴⁰ Tahuanilh Aarón:

Caquilātlahuani'uj ídolos tū naquincāpūlani'yān.

Jā icca'tziyāuj tū a'kspulalh Moisés tī quincāmāxtun nac ti'ya't Egipto.

⁴¹ Xlaca'n tatlahualh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu hua'chi xaska'ta' huācax ē maknīca animalh ē maxquī'ca talakalhu'mān ídolo. Talīpāxuhualh tū ixtalītlahuani't ixmacanca'n. ⁴² Dios cātamakatīni'lh xlaca'n ē cāmakxtekli natalaktaquilhpūta sta'cu. Nā chuntza' tatzo'kni' nac libro tū tatzo'kli ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Huanli:

¿Ē quilāmālacnūni'uj talakalhu'mān ē animalh tū xatamaknīn tu'pu'xam cā'ta nac cā'tzaya'nca ti'ya't?

⁴³ Hui'xina'n lita'ntit ixa'cchic ídolo Moloc jā ixlak-taquilhpūtacan, ē ídolo Renfán tū ixtasu'yu hua'chi sta'cu.

Hui'xina'n tlhua'tit ídolos nacālaktaquilhpūtayā'tit.

Chuhua'j quit na'iccālē'nān ā'chulā' ixlakamakāt Babilonia.

⁴⁴ Esteban chihuīna'mpālh:

—Nac cā'tzaya'nca ti'ya't, quinapapana'ca'n ixtaka'lhī xaka'tla' a'cchic tū ixmāsu'yu Dios ixcāmāmakxtoklē'mā'lh. A'cchic ū'tza' ixtlahuacani't chuntza' chī Dios ixmāsu'yuni'nī't Moisés. ⁴⁵ Quinapapana'ca'n tamaktīni'lh ixa'cchic. Talīmīlh a'cxni' tatā'tanūchi Josué na ixti'ya'tca'n ā'makapitzīn chi'xcuui'n tī Dios cāmāxtulh ixlacatīnca'n quinapapana'ca'n. A'ntza' tamakxtekli a'cchic hasta a'cxni' ixquilhtamacuj David. ⁴⁶ Dios līpāxuhualh David chun ixtlahuani'cu'tun a'ktin ixchic Dios tī nā ixDios Jacob. ⁴⁷ Tī tlhualh ixchic Dios, ū'tza' Salomón. ⁴⁸ Dios xaka'tla' jā tahuī'la nac a'ktin chīc tū tatlahuani't chi'xcuui'n. Nā chuntza' huanli ixa'kchihuīna' Dios:

⁴⁹ Quit, Dios, icmāpa'ksī nac a'kapūn ē nac cā'quilhtamacuj.

¿Tuyā chīc naquilātlahuani'yāuj? huanli Māpa'ksīni'.

¿Jāchu na'icjaxa quit?

⁵⁰ ¿Ē jā quit iclītlhualh quimacan ixlīpō'ktu tū a'nan?

⁵¹ Esteban cāhuanipālh:

—Hui'xina'n lacxumpin. Jā ka'lhī'yā'tit milīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit. Jā kexpa'tcu'tunā'tit. Tihua'na'tā'lāhuaniyā'tit Espīritu Santo. Chuntza' chī ixtala minapapana'ca'n nā chuntza' la'yā'tit hui'xina'n.
⁵² Minapapana'ca'n tamakapātīnīnli ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh tī tahuanli xapūla namin tī xatze. Ū'tza' milh ē hui'xina'n macamāstā'tit ē maknī'tit. ⁵³ Hui'xina'n maktīni'ntit līmāpa'ksīn tū tamacamāstā'lh ángeles ē jā kexpa'tni'tit —cāhuanilh Esteban.

Maknīca Esteban

⁵⁴ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē talāxcakō'lh ixtatzanca'n ixpālacata chī tasītzī'lh. ⁵⁵ Ixlīstacna' Esteban ixlītzuma Espīritu Santo. Xla' ixtalacayāhuamā'lh nac a'kapūn. Laktzī'lh taxkaket jā huī'lh Dios. Laktzī'lh Jesús ixyālh na ixpekxtūcāna'j Dios ⁵⁶ ē huanli:

—Calaktzī'ntit. Quit iclaktzī'n a'kapūn laquī'yālh, ē Chi'xcu'xala' Tālmā'n na ixpekxtūcāna'j Dios.

⁵⁷ Ē tī ixtakexmatmā'nalh tata'salh palha' ē cā'a'kachi'paca. Ixlīpō'ktuca'n palaj tunca talakminkō'lh. ⁵⁸ Māxtuca Esteban nac cā'lacchicni' ē cucta'laca. Testigos tahui'līlh ixlū'xu'ca'n na ixlacatīn chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Saulo. ⁵⁹ A'cxni' cucta'laca Esteban huanilh Dios:

—Māpa'ksīni' Jesús, icmacamaxquī'yān quilīstacna'.

⁶⁰ Tatzokostalh ē huanli palha':

—Māpa'ksīni', cacāmātza'nkēna'ni' tū quintatlahuani'mā'nalh.

A'cxni' huanli huā'mā' Esteban nīlh.

8

Saulo ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī'

¹ Saulo ixcātā'līca'tzī chī līmāknīca Esteban.

Tzamā' quilhtamacuj tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī' nac Jerusalén. Ixlīpō'ktuca'n ta'a'kahuankō'lh hasta nac ti'ya't Judea ē Samaria. Tatachokolh xmān apóstoles. ² Makapitzīn chi'xcu'huī'n, tī ixtalakachi'xcu'huī' Dios, talē'lh Esteban ē tamā'cnūlh ē talakcalhuanli. ³ Saulo ixcāmālakspūtūcu'tunkō' tī ixta'a'ka'ī'. Tzuculh tanū a'katunu' nac chic ē ixcāsakalē'n chi'xcu'huī'n ē puscan ē ixcāmānū nac pūlāchī'n.

Māsu'yuca xatze tachihuīn nac Samaria

⁴ Tī ta'a'kahuankō'lh ixta'a'n calhāxcu'huālh ē ixtalīchihuīna'n xatze tachihuīn. ⁵ Felipe a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' nac Samaria. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Cristo. ⁶ Lhūhua' tachi'xcu'huī't ixtakexmata kēxtim tū ixcāhuani Felipe. Takexmatli ē talaktzī'lh lī'a'cnīn tū ixtlahua. ⁷ Tū jā tzeya ū'ni' ixtata'sa palha' ē ixcātāxtuni' tī ixtaka'lhī. Lhūhua'

ixtalū'ntū'nun ē tī īxcāhui'huananī't īxcāmātzeyīmā'ca.
 8 Lhūhua' ixa'nac tapāxuhuān tzamā' nac cā'lacchicni'.

9 Ixui'lh chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Simón. Xla' xapūla
 ixuanī't xantilh nac tzamā' cā'lacchicni'. Ixcā'a'kskāhuī'mā'lh
 xalanī'n nac Samaria. Huanli ū'tza' xaka'tla'. 10 Tzej ix-
 takexmatni' Simón ixlipō'ktuca'n tī xalacstīn ē tī xalaka'tla'tza'.
 Ixtahuan:

—Huā'mā chi'xcu' ka'lhī ixlīli'hui'qui Dios.

11 Tzej ixtakexmatni' Simón ixpālacata makāstza'
 ixcālī'a'kskāhuī'nī't ixlīxantilh. 12 Felipe cālītā'chihuīna'lh xatze
 tachihuīn chī Dios māpa'ksīni'n ē ixpālacata Jesucristo. Xlaca'n
 ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpaxli chi'xcuhuī'n ē puncan. 13 Nā Simón nā
 a'ka'ī'lh ē a'kpaxli ē stālani'lh Felipe. A'cxni' Simón laktzī'lh
 lhūhua' lī'a'cnīn tū tlahualh Felipe, lhūhua' ixlacapāstaca.

14 A'cxni' taça'tzilx xalanī'n nac Samaria ixtamaktīni'nī'ttza'
 ixtachihuīn Dios, apóstoles nac Jerusalén tamacā'lh Pedro ē
 Juan nac Samaria. 15 Xlaca'n tamilh ē ta'orarlīh ixpālacata
 natamaktīni'n Espīritu Santo xalanī'n nac Samaria. 16 Jāna'j
 ixcākyujachi Espīritu Santo. Xmān ixtalī'a'kpaxnī't na ix-
 tacuhuīni' Jesús. 17 Cā'a'cpūhui'līca ixmacanca'n ē tamaktīni'lh
 Espīritu Santo.

18 Simón laktzī'lh chī Ēspīritu Santo maktīni'nca a'cxni'
 apóstoles ta'a'cpūhui'līh ixmacanca'n ē cāmālacnūni'lh tumīn.
 19 Huanli Simón:

—Nā quit caquilāmaxquī'uj huā'mā' līli'hui'qui ē chuntza' chī
 catīhuālh na'īca'cpūhui'lī quimacan nā namaktīni'n Espīritu
 Santo.

20 Pedro huanilh:

—Calakspūtli mintumīn ē nā hui'x casputti ixpālacata
 puhuanti nalītamāhua'ya' tumīn tū Dios māstā'. 21 Hui'x jāla
 catimaktīni' tzamā' talakalhu'mān ixpālacata jā tze milīstacna'
 na ixlacatīn Dios. 22 Camakxtekti tzamā' tū jā tze tala-
 capāstacni' ē casqui'ni' Dios namātza'nkēna'ni'yān tzamā' tala-
 capāstacni' tū ka'lhī'ya' na milīstacna'. 23 Iclaktzī'nān hui'x jā
 tzeya chi'xcu'. Hui'x jāla makxteka tū jā tze.

24 Kelhtīni'lh Simón ē huanli:

—Casqui'ni'tit Māpa'ksīni' Dios jā quinti'a'kspula tū
 hui'xina'n quīlāhuaniuj.

25 A'cxni' xlaca'n ixtalīmāsu'yunī'ttza' ē ixtalīchihuīna'nī'ttza'
 ixtachihuīn Dios, tataspi'tpālh nac Jerusalén. Talīchihuīna'nli
 xatze tachihuīn ixa' Jesucristo na ixcā'lacchicni'ca'n samari-
 tanos.

Felipe ē chā'tin chi'xcu' xala' nac Etiopía

26 Tā'chihuīna'nli Felipe chā'tin ángel tī Dios macamilh ē
 huanilh:

—Catā'kaqui' ē capit nac sur. Nalacpina' xatej Jerusalén tū a'mā'lh nac Gaza. A'ntza' cā'tzaya'nca tī'ya't.

²⁷ Felipe tā'kaqui'lh ē a'lh. Tā'lāpāxtokli chā'tin chi'xcu' eunuco xala' nac Etiopía. Xla' chā'tin scujni' ixuanī't nac Etiopía jā ixmāpa'ksīni'n reina ixtacuhuīni' Candace. Huā'mā' chi'xcu', xla' ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtumīn reina. Quilachi nac Jerusalén namakapāxuīchi Dios. ²⁸ Ixtaspi'tmā'lh'tza' ē ixpūmimā'lh a'ktin carreta. Ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū tzo'kli Isaías, tī ixa'kchihuīna' Dios ixuanī't. ²⁹ Espíritu Santo huanilh Felipe:

—Catalacatzuna'ji' nac tej jā lē'mā'ca carreta ē catā'pi.

³⁰ Felipe tu'jnulh ē laktalacatzuna'jīlh ē kexmatli tū ixlīkelhtahua'ka'tēlha tū ixtzo'knī't Isaías. Felipe kelhasqui'nīlh:

—¿Ē chā kexpatni'ya' tū likelhtahua'ka'tēlha'ya'?

³¹ Kelhtīlh:

—¿Ē chī na'iclikexmatni' palh jā tī tī quimāsu'yuni'?

Huanica Felipe:

—Catahua'ca' ē caquimpāxtūtahui'la'.

³² Xla' ixlīkelhtahua'ka'huī'lh ixtachihuīn Dios jā huan chuntza':

Hua'chī chī lē'ncan lakatin oveja tū namaknīcan, chuntza' lē'nca;

ē chī lakatin oveja xakō'ko' na ixlacatīn tī macsi'ta, chuntza' tzamā' chi'xcu' jā tū huanli.

³³ Māmāxanī'ca ē jā tlahuani'ca justicia.

¿Tīchu cahuālh nahuan hasta makās tilatamalh?

¿Ē jā naminācha' ixlītalakapasni' palh maktin maknīca ē mālakspūtūni'ca ixlatamat nac cā'quilhtamacuj?

³⁴ Eunuco huanilh Felipe:

—Ickelhasqui'nīyān, ¿tīchu līchihuīna'mā'lh huā'mā' Isaías?

¿Ixlīmān līchihuīna'ncan, o līchihuīna'mpala ā'chā'tin?

³⁵ Felipe tzuculh chihuīna'n. Tzuculh huani tū ixlīkelhtahua'ka'nī't ixtachihuīn Dios ē māsu'yuni'lh ixpālacata Jesús. ³⁶ A'cxni' ixta'a'mā'nalh nac tej, tachā'lh jā mā'lh xcān.

Huanli eunuco:

—Cala'ktzi'. Huā'tzā' mā'lh xcān. ¿Tū naquimāmakchuyī palh na'ica'kpaxa?

³⁷ Felipe huanilh:

—Palh hui'x lī'a'ka'ī'ya' pō'ktu milīstacna', tzē na'a'kpaxa'.

Xla' kelhtīni'lh:

—Quit ica'ka'ī'ni' Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios.

³⁸ Palaj tunca māchokolh ixcarreta. Tatojōlh nac xcān ixchā'tu'ca'n, Felipe ē eunuco. Felipe mā'kpaxīlh. ³⁹ A'cxni' tatacutli, ixEspíritu Dios mā'kayāhualh Felipe. Eunuco jātza' laktzī'lh. A'mpālh ē pāxuhualh. ⁴⁰ Felipe chā'lh nac cā'lacchicni'

Azoto. Ixcālītā'chihuīna'ntēlha xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hasta chā'lh nac Cesarea.

9

Saulo lakpalīlh ixtalacapāstacni'

Hch. 22:6-16; 26:12-18

1 Saulo ixcāmekē'klha tī ixta'a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' ē ixcāmahnīcu'tun. Laka'lh xapuxcu' pālej ² ē squi'nli a'ktin tatzo'knu' tū nalē'n na ixtemploca'n israēlitas nac Damasco. Chuntza' tzē nacāputza chi'xcu'huī'n ē puscan tī ixtastālani' Jesús ē tzē nacālīmin xatachī'nī'n nac Jerusalén. ³ Saulo ixtlā'huantēlha ē ixtalacatzuna'jītēlhatza' nac Damasco. Xamaktin a'ktin taxkaket xala' nac a'kapūn lītamacsti'li'lh. ⁴ A'kā'lh nac ti'ya't. Kexmatli a'ktin tachihuīn tū huanica:

—Saulo, Saulo, ¿tū ixpālacata quimputzatokokeya'?

⁵ Saulo kelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?

Xla' huanli:

—Quit Jesús, ū'tza' tī hui'x putzatokokeya'. Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatin cahuāyuj a'cxni' chī'nta qui'huī' tū lītlakalē'ncan.

⁶ Saulo xpīpīlh ē jīcua'nli ē huanli:

—Māpa'ksīni', ¿tū lacasqui'na' na'ictlahua'?

Māpa'ksīni' huanīlh:

—Catā'kaqui' ē catanu' nac cā'lacchicni'. A'ntza' nahuanica'na' tū milītlahuat nahuan.

⁷ Chi'xcu'huī'n tī ixtatā'a'mā'nalx Saulo takexmatli tachihuīn ē jā tū talaktzī'lh ē tajicua'nli. ⁸ Saulo tā'kaqui'lh nac ti'ya't. A'cxni' tilacahuāna'ncu'tunli, jātza' lacahuāna'nli. Pekechi'palē'nca ē līminca nac Damasco. ⁹ A'ntza' tamakxteklī a'ktu'tun quilhtamacuj ē jāla lacahuāna'nli. Jā huā'yalh ē jā ko'tnūlh.

¹⁰ Ixui'lh nac Damasco chā'tin chi'xcu' tī ixa'ka'ī'ni' Jesucristo ē ixtacuhuīni' Ananías. Xla' lakachuyalh ē Māpa'ksīni' huanīlh:

—Ananías.

Xla' kelhtīni'lh:

—A'tzā' icuī'lh, Māpa'ksīni'.

¹¹ Māpa'ksīni' huanīlh:

—Capit nac tej tū huanican Lacasaj. Caputza na ixchic Judas chā'tin tī huanican Saulo xala' nac Tarso. A'ntza' orarlīmā'lh. ¹² Ū'tza' līlakachuyanī't ē laktzī'nī't chā'tin chi'xcu' ixtacuhuīni' Ananías tī tanūlh ē a'cpūhui'līlh ixmacan ē chuntza' nalīlacahuāna'mpala.

¹³ Ananías kelhtīni'lh:

—Māpa'ksīni', lhūhua' quintahuaninī't huā'mā' chi'xcu' tū jā tze cātlahuani'nī'ttza' xalanī'n nac Jerusalén tī

ta'a'ka'ī'ni' mintachihuīn. ¹⁴ Xanapuxcu'nu' pālejni' tamaxqui'nī't līmāpa'ksīn naquincāchi'payān quilipō'ktuca'n tī iclīchihuīna'nāuj milīmāpa'ksīn.

¹⁵ Māpa'ksīni' huanilh:

—Capit. Quit iclacsacnī't Saulo. Xla' nacālītā'chihuīna'n quimpālacata ā'makapitzīn ē na ixlacatīnca'n reyes ē israelitas.

¹⁶ Quit na'icmāsu'yuni' lhūhua' tū napātīni'n quimpālacata.

¹⁷ Ananías a'lh ē tanūlh nac chic jā ixuī'lh Saulo. A'cpūhui'līlh ixmacan ē huanilh:

—Tā'tin Saulo, quimacaminī't Māpa'ksīni' Jesús tī tasu'yuni'n nac tej jā ixta'mpā't. Ū'tza' quimacaminī't nalacahuāna'mpala'ya' ē nalītatzumakō'ya' Espīritu Santo na milīstacna'.

¹⁸ Palaj tunca yujni'lh na ixlakastapun tū ixua'ca'ni'lh chī kepēksma' ē lacahuāna'mpāl. Tā'kaquī'lh ē palaj tunca a'kpaxli. ¹⁹ Huā'yalh ē tatli'hui'clhli. A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātā'lahuī'lh tā'timīn nac Damasco.

Saulo a'kchihuīna'nli nac Damasco

²⁰ Palaj tunca na ixtemploca'n israelitas, Saulo tzuculh līchihuīna'n Jesús. Ixuan ū'tza' huā'mā' ī'Ska'ta' quinDiosca'n.

²¹ Tali'a'cnīlh ixlīpō'ktuca'n tī takexmatli ē talāhuanilh:

—¿Ē jā ū'tza' huā'mā' tī ixcāmālakspūtūcu'tun nac Jerusalén tī ixtatapa'ksīni' Jesús? Minī't huā'tzā' ē quincāchī'lē'ncu'tunān ē quincāmacamāstā'cu'tunān na ixmacanca'n xanapuxcu'nu' pālejni'. Ū'tza' līmīlh huā'tzā'.

²² Saulo ā'chulā' ixlītatli'hui'clhmā'lh ē ixmāsu'yumā'lh Jesús ū'tza' huā'mā' Cristo tī Dios ixlacsacnī't. Ū'tza' talīli'a'cnīlh israelitas tī ixtahuī'lāna'lh nac Damasco.

Saulo cātzā'lanī'lh israelitas

²³ A'cxni' ixpātle'kēnī'ttza' lakma'jtza' quilhtamacuj, israelitas tachihuīna'nli natamaknī Saulo. ²⁴ Māca'tzīnīca Saulo ixmaktaka'lh mā'ca. Pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu tzī'sa ixtaka'lhītīmā'nalh jā ixlactanūcan nac cā'lacchicni' ixpālacata ixtamaknīcu'tun. ²⁵ Cā'tzī'sa tā'timīn talē'lh Saulo ē tamāyujūlh a'ktin nac canasta nac lhu'cu' nac xatalhta'm cā'lacchicni'. Chuntza' lipūtaxtulh.

Saulo a'lh nac Jerusalén

²⁶ Saulo chā'lh nac Jerusalén ē ixcātā'tanūcu'tun tā'timīn a'ntza'. Xlaca'n ixtajicua'ni'. Jā ixta'a'ka'ī'ni' palh xla' ixa'ka'ī'ni'ttza'. ²⁷ Bernabé cālīmini'lh Saulo lī'apóstoles. Cāhuanilh chī Saulo ixlaktzī'nī't nac tej Māpa'ksīni' Jesucristo tī tā'chihuīna'nli. Cāhuani'lh chī Saulo ixlīchihuīna'nī't nac Damasco ixlīmāpa'ksīn Jesús, ē jā ixjicua'n. ²⁸ Saulo ixcātā'latlā'huan nac Jerusalén. ²⁹ Ixlīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā ixjicua'n. Ixcātā'lāhuani israelitas tī ixtachihuīna'n

griego. Ixtamaknīcu'tun Saulo. ³⁰ A'cxni' tā'timīn taca'tzīlh huā'mā', talē'lh Saulo nac Cesarea ē tamacā'lh nac Tarso.

³¹ Cā'līpāxuhuatza' ixtahui'lāna'lh tī ixtatalacxtimī na ixlīpō'ktu ixlīka'tla' Judea ē Galilea ē Samaria. Ā'chulā' ixta'a'ka't'ni' ē ixtajicua'ni'tēlha Māpa'ksīni'. Espīritu Santo ixcāmāko'xamāka'tlī ē ixtatalhūhua'ntēlha.

Eneas mātzeyīca

³² Pedro calhāxcuhuālh ixlatlā'huan ē cālakmilh tī ixta'a'ka't' xalanī'n nac Lida. ³³ A'ntza' maclalh chā'tin chi'xcu' tī ixuanīcan Eneas. Xla' ixmā'lh na ixpūtama' a'ktzayan cā'ta. Ixchēkēni'n ixlū'ntū'nunī't. ³⁴ Pedro huanilh:

—Eneas, Jesucristo mātzeyīyān. Catā'kaqui' ē camā'kaqui' mimpūtama'.

Palaj tunca tā'kaquī'lh Eneas. ³⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahui'lāna'lh nac Lida ē Sarón talaktzī'lh Eneas ixtzeyani'ttza'. Xlaca'n tatamacamāstā'ni'lh Jesucristo.

Dorcas lacastālancuana'nli

³⁶ Ixui'lh nac Jope chā'tin puscāt tī ixa'ka't'. Ixtacuhuīni' Tabita ē nā Dorcas ixtacuhuīni' griego. Huā'mā' puscāt ixtlahua lhūhua' tū tze. Ixmāstā' lhūhua' talakalhu'mān. ³⁷ Huā'mā' quilhtamacuj ta'jatatlalh ē nīlh. Ixmāpaxīcanī'ttza' ē ixcāxmāpī'canī'ttza' na ixlī'a'ktu' piso. ³⁸ Tā'timīn nac Jope takexmatlī Pedro ixui'lh nac Lida, ixlacatzuna'j nac Jope. Cālakmacā'nca chā'tu' chi'xcuhuī'n. Xlaca'n tahuanilh Pedro:

—Palaj capit a'ntza' jā icui'lāna'uj.

³⁹ Palaj tunca Pedro cātā'a'lh. A'cxni' cālakchā'lh, lē'nca na ixlī'a'ktu' piso. Ixlīpō'ktuca'n tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' talitalacxtimīlh jā ixmā'lh Dorcas ē tacalhuanli. Tamāsu'yuni'lh lu'xu' tū ixtlahua Dorcas a'cxni' ixui'lhcus. ⁴⁰ Pedro cāmāxtulh ixlīpō'ktuca'n ē tatzokostalh ē orarlīlh. Laktalakspi'tlī tzamā'nīn ē huanilh:

—Tabita, catā'kaqui'.

Lacahuāna'nli ē laktzī'lh Pedro ē tā'kaquī'lh ē tahuī'lh. ⁴¹ Pedro makachi'palh ē yāhualh. Pedro cāta'sani'lh tī ixta'a'ka't' ē tī ixcānīmaka'ncanī't ē cāmāsu'yuni'lh Dorcas xalakahuan. ⁴² Huā'mā' ca'tzīkō'ca na ixlīpō'ktu Jope. Lhūhua' ta'a'ka't'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁴³ Pedro tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Jope na ixchic chā'tin chi'xcu' tī ixuanīcan Simón tī ixcāxtlahua ko'xka'.

10

Pedro ē Cornelio

¹ Ixui'lh nac Cesarea chā'tin chi'xcu' tī ixuanīcan Cornelio. Xla' capitán ixuanī't a'ktin nac batallón tū ixuanīcan Italiano.

² Cornelio ixlakachi'xcuhuī' ē ixtajicua'ni' Dios, ē nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Ixmāstā' talakalhu'mān ē pō'ktu quilhtamacuj ixorarlīni' Dios. ³ A'ktin quilhtamacuj

chī maktu'tun kōtanū, Cornelio lakachuyalh. Laktzī'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Ángel tanūlh ē huanilh:

—¡Cornelio!

⁴ Cornelio laktzī'lh ē jicua'nli ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tūchu, Māpa'ksīni'?

Ángel huanilh:

—Dios kexmatni'cha'n minoración ē chī māstā'ya' talakalhu'mān. ⁵ Chuhua'j cacāmacapi chi'xcuhuī'n nac Jope ē camāta'satīnī'ni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ⁶ Xla' tētachokonī't na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' tī ka'lhī ixchic na ixquilhtūn mar. Ū'tza' nahuaniyān tū natlahua'ya'.

⁷ A'cxni' huanikō'lh ángel palaj tunca a'lh. Cornelio cāta'sani'lh chā'tu' ixtasācua'n ē chā'tin tropa tī ixlakachi'xcuhuī' Dios ē tī ixtā'scuja na ixchic. ⁸ A'cxni' cāhuanikō'lh tū ixuaninī't ángel, cāmacā'lh nac Jope.

⁹ Ixlīlakalī xlaca'n ixtatlā'huamā'nalh ē ixtatalacatzuna'jītēlha nac cā'lacchicni'. Chī tastu'nūt Pedro tahua'ca'lh na ixa'kstīn chic na'orarlī. ¹⁰ Ē tzi'ncstāyalh ē iXuā'yancu'tun. Lihuan ixcāxtlahuamā'ca lihua', Pedro lakachuyalh. ¹¹ Laktzī'lh a'kapūn laqui'yālhl ē hua'chi a'ktin ka'tla' sávana chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti'. Yujli na ixlacatīn. ¹² A'ntza' ixtatōjōmā'nalh ixlīpō'ktu animalh tū makakentā'ti' ē lūhua' ē spūnī'n. ¹³ Kexmatli chī tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Catā'kaqui', Pedro, cama'kni' ē cahua't.

¹⁴ Pedro huanli:

—E'ē, Māpa'ksīni'; jā maktin icua'nī't tū jā tzē hua'can.

¹⁵ Kexmatpālhl ixlīmaktu' tā'chihuīna'nca ē huanica:

—Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuanī't tze.

¹⁶ Huā'mā' a'kspulalh maktu'tun ē sávana tayapalacancha' nac a'kapūn. ¹⁷ Pedro ixlacapāstacuī'lh ixpālacata jā ixca'tzī tū ixuanicu'tun tū lakachuyalh. Tzamā' chī'xcuhuī'n, tī ixcāmacaminī't Cornelio, takelhasqui'nīni'lh jā yālhl ixchic Simón. Palaj tunca tachilh na ixlacapūn mākelhcha. ¹⁸ Palha' tachihuīna'lh ē takelhasqui'nīni'lh palh jā lahuī'lh chā'tin chī'xcu' tī ixuanican Simón tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ¹⁹ A'cxni' Pedro ixlacapāstacuī'lh chī lakachuyanī't, Espíritu Santo huanilh:

—Chā'tu'tun chī'xcuhuī'n taputzayān. ²⁰ Catāya' ē cayujti ē cacātā'pi. Jā tipuhua'na: “Jā icti'a'lh.” Quit iccāmacaminī't.

²¹ Pedro cālakyujli chī'xcuhuī'n ē huanli:

—Quit tī putzayā'tit. ¿Tūchu lakta'nī'ta'ntit'?

²² Xlaca'n takelhtīlh:

—Ixpālacata capitán Cornelio. Xla' tzeya chī'xcu' ē jicua'ni' Dios. Talaktzī'n israelitas tzeya chī'xcu'. Chā'tin ángel tī Dios macamilh huanilh Cornelio namāta'satīnī'nān ē xla' nakexmata tū nahua'na'.

²³ Pedro cāmānūlh nac chic ē cāhuanilh catatachokokelh huā'mā' tzi'sni'. Ixlilakalī cātā'a'lh ē nā ta'a'lh makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Jope.

²⁴ Ixlilakalī huampala tachā'lh nac Cesarea. Cornelio ixcāka'lhīmā'lh ē ixcāmākēstokkō'nī't ixtalakapasnī'n ē ixamigo tī ā'chulā' ixcālakapasa. ²⁵ A'cxni' Pedro ixtanūmā'lh, Cornelio lakchilh. Palaj tunca tatzokostani'lh ē laktaquilhpūtalh. ²⁶ Pedro mā'kaqui'lh ē huanilh:

—Catā'kaqui'. Nā quit chi'xcu' chī hui'x.

²⁷ A'cxni' Pedro ixtanūtēlha ē ixtā'chihuīna'ntēlha ē lhūhua' cāmaclalh tī ixtatakēstoknī't. ²⁸ Pedro cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tziyā'tit chā'tin israelita jāla catitā'talacxtimīlh tī jā israelita. Jāla catitanūlh na ixchic. Dios quimāsu'yuni'nī't jāla ictihualh jā tze ā'chā'tin chi'xcu' ē xmān catīhuālh. ²⁹ Ū'tza' iclīmīlh a'cxni' quimāta'satīnīni'nca ē jātū tū icpuhuanli. Iccākelhasqui'nīyān: ¿Tūchu ixpālacata quilālīmāta'satīnīni'uj?

³⁰ Palaj tunca Cornelio huanli:

—Tā'ti'majatzā' quit jā xa'icuā'yamā'lh. Hua'chi maktu'tun kōtanū quit xa'icorarlamā'lh na quinchic. Chā'tin chi'xcu' tāyalh na quilacatīn ē ixka'lhī ixlu'xu' tū ī'xkaka. ³¹ Quihuanilh: “Cornelio, Dios kexmatnī't minoración ē lacapāstacmā'lh chī māsā'ya' talakalhu'mān. ³² Cacāmacapi chi'xcuhuī'n nac Jope ē camāta'satīnī'ni' Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. Xla' tētachokomā'lh na ixchic Simón tī cāxtlahua ko'xka' na ixquilhtūn mar. Xla' namin ē natā'chihuīna'nān.” Chuntza' quihuanilh. ³³ Ū'tza' iclīmāta'satīnīni'n palaj tunca. Hui'x quintlahua'ni' talakalhu'mān quilakta. Chuhua'j quilīpō'ktuca'n icui'lāna'uj huā'tzā' na ixlacatīn Dios. Ickexmatcu'tunāuj tū Dios māpa'ksīnī'ta'n nahua'na' —huanica Pedro.

Pedro tzuculh a'kchihuīna'n na ixchic Cornelio

³⁴ Pedro tzuculh a'kchihuīna'n ē cāhuanilh:

—Chuhua'j quit icca'tzi' ixlicāna' Dios lacpuhuan lacxtim ixlīpō'ktuca'n chi'xcuhuī'n. ³⁵ Xalanī'n calhāxcuhuālh nac cā'lacchicni' tī tajicua'ni' Dios ē tatlahua tū tze, ū'tunu'n tamakapāxuī Dios. ³⁶ Dios cāmacamini'lh israelitas ixtachuīn. Cāmāsu'yuni'lh tzē ixamigo natahuan Dios ixpālacata Jesucristo tī cāmāpa'ksīkō'. ³⁷ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī māsū'yucanī't xatze tachihuīn pūla nac Galilea ē ā'listān nac Judea a'cxni' Juan ixmāsu'yuni'ttza' ē ixmā'kpaxīni'nī'ttza'. ³⁸ Dios maxqui'lh Jesús, xala' nac Nazaret, ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo. Jesús ixtlahuatlā'huan tū tze ē ixcāmātzeyītlā'huan tī ixtapātīni'n ixpālacata tū māsā' skāhuī'ni'. Huā'mā' tzē tlahualh Jesús ixpālacata Dios ixmaktāyamā'lh. ³⁹ Quina'n icmāsu'yuyāuj tū tlahualh Jesús na ixcā'lacchicni'ca'n israelitas ē nac Jerusalén.

Ū'tza' tī xtokohua'ca'ca nac cruz ē chuntza' maknīca.
 40 Dios mālacastālancuanīlh ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj
 ē Dios quincāmāsu'yuni'n Jesús. 41 Jā cāmāsu'yuni'lh
 ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Dios quincāmāsu'yuni'n
 Jesús xmān quina'n tī quincālacsacnī'ta'n na'icmāsu'yuyāuj
 ixtachihuīn. Quina'n ictā'huā'yauj Jesús ē ictā'ko'tnūj
 a'cxni' ixlacastālancuana'nī'ttza'. 42 Dios quincāhuanin
 na'iccāmāsu'yuni'yāuj tachi'xcuui't ē na'icuanāuj Jesús
 ū'tza' tī Dios hui'līlh chī ixjuezca'n xalakahuan ē xanīnī'n.
 43 Ixlīpō'ktuca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xamakāstza',
 ixtamāsu'yu ixlīpō'ktu tī talīpāhuan Jesús, xlaca'n
 nacāmātza'nkēna'nī'can ixcuentaca'n.

Ta'a'ka'ī'lh tī jā israelitas

44 Pedro ixa'kchihuīna'mā'lhcus ē Espīritu Santo cālakyujchi
 ixlīpō'ktuca'n tī ixtakexmatni'mā'nalh Pedro. 45 Tali'a'cnīnī'lh
 israelitas tī ixta'a'ka'ī ē ixtatā'minī't Pedro. Tali'a'cnīlh
 ixpālacata ixcāmāxquī'mā'ca Espīritu Santo tī jā israelitas.
 46 Cālī'a'cnīca ixpālacata ixcākexmatcanī't chī ixtachihuīna'n
 xtum tachihuīn ē ixtamāka'tlī'mā'nalh Dios. 47 Pedro
 cāhuanipālh:

—¿Ē huī'lh chā'tin tī nacāmāmakchuyī nata'a'kpaxa huā'mā'
 chi'xcuui'n? Ā'nā xlaca'n cāmāxquī'ca chuntza' chī quina'n
 quincātamaxquī'n Espīritu Santo.

48 Pedro cāhuanilh cata'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesucristo.
 Huanica Pedro cacātā'lātahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj.

11

Pedro cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac templo nac Jerusalén

1 Apóstoles ē tā'timīn tī ixtahui'lāna'lh nac Judea
 cāmāca'tzīnīca chi ixta'a'ka'ī ixtachihuīn Dios nā xlaca'n tī jā
 israelitas. 2 A'cxni' Pedro chā'lh nac Jerusalén, tatā'lāquilhnīlh
 israelitas. 3 Takelhasqui'nīlh Pedro:

—¿Tū ixpālacata maktanūnī'ta' jā tahuilāna'lh chi'xcuui'n
 tī jā israelitas? ¿Tū ixpālacata cātā'huā'ya'nī'ta'?

4 Pedro tzuculh chihuīna'n ē cāhuanilh:

5 —Xa'icui'lācha' quit nac Jope ē xa'icorarlamā'lh e
 iclakachuyalh. Iclaktzī'lh hua'chi ka'tla' sávana tū yujchi nac
 a'kapūn. Chī'canī't ixa'katzā'stūtā'ti' ē quilakchilh. 6 Iclaktzī'lh
 animalh tū xamakakentā'ti' ē animalh tū tahua'nān ē lūhua'
 ē spūnī'n. 7 Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh:
 “Pedro, catā'kaqui' ē cama'kni' ē cahua't.” 8 Icuanih: “E'ē,
 Māpa'ksīni'. Jā maktin icua'nī't tū catūhuālh ē tū jā tze.”
 9 Quintā'chihuīna'mpālh ixlīmaktu' nac a'kapūn. Quihuanilh:
 “Jā cahua'nti jā tze tū Dios tlahuani't tze.” 10 Huā'mā'
 a'kspulalh maktu'tun ē tayapalacancha' tālh mā'n. 11 Palaj

tunca tachilh nac chic jā xa'icui'lāna'uj chā'tu'tun chi'xcuui'n tī ixquilakmacaminanī't nac Cesarea. ¹² Espíritu Santo quihuanilh: “Cacātā'pi ē jā tipuhua'na': Jā icti'a'lh.” Ē quintatā'a'lh kelhachāxan tā'timīn. Ictanūj na ixchic Cornelio. ¹³ Xla' quincāhuanin chī laktzī'lh na ixchic chā'tin ángel tī tasu'yuni'lh ē huanilh: “Cacāmacapi chi'xcuui'n nac Jope ē calīmınca Simón tī ka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Pedro. ¹⁴ Xla' nahuaniyān chī tzē nali'a'kapūtaxtuya' hui'x ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na minchic.”

¹⁵ Pedro cāhuanipālh:

—A'cxni' ictzuculh iclīchihuīna'n, Espíritu Santo cālakmilh chuntza' chī quincālakmin pūla. ¹⁶ Quit iclacapāstacli chī huanli Māpa'ksīni' Jesús: “Ixlicāna' Juan ixlīmā'kpaxīni'n xcān. Hui'xina'n nali'a'kpaxā'tit Espíritu Santo.” ¹⁷ Dios cāmaxquī'lh Espíritu Santo nā chuntza' chī quincāmaxquī'n quina'n tī a'ka'i'ni'nī'ta'uj Jesucristo. ¿Ē tīchu quit na'iclimāmakchuyī Dios? —huanli Pedro.

¹⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', ca'cs taquilhuanli. Palaj tunca tatzuculh tachihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios ē tahuanli:

—Dios lacasquī'n natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā chuntza' nataka'lhī ixlatamatca'n.

Ta'a'ka'ī'lh xalanī'n nac Antioquía

¹⁹ A'cxni' maknīca Esteban, tzucuca cāputzatokokecan tī ixta'a'ka'ī'nī't. Xlaca'n tatzā'lal ē ixta'a'kahuankō'nī't. Ixtalatā'lhuanācha' nac Fenicia ē nac Chipre ē nac Antioquía. Cāhuanica xatze tachihuīn xmān israelitas. ²⁰ Makapitzīn xlaca'n xalanī'n nac Chipre ē nac Cirene tachā'lh nac Antioquía. Cātā'chihuīna'nca tī jā israelitas. Ē cāmāsu'yuni'ca xatze tachihuīn ixta' Jesús. ²¹ Jesucristo cāmaxquī'lh lītlī'hui'qui ē chuntza' lhūhua' ta'a'ka'ī'lh.

²² Cāmāca'tzīnīca tī ixta'a'ka'ī'nī't xalanī'n nac Jerusalén tū ixlāmā'lh nac Antioquía. Macā'nca Bernabé a'ntza'. ²³ A'cxni' chā'lh, laktzī'lh chī Dios ixcāsicua'lanātlahuanī't, ē pāxuhualh. Bernabé cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh:

—Calīhui'ī'tit nastālani'yā'tit Jesucristo.

²⁴ Bernabé tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ixlīstacna' ixlītzuma Espíritu Santo ē ixa'ka'ī'. Lhūhua' tachi'xcuui't tatzuculh tatapa'ksīni' Jesucristo.

²⁵ Ā'līstān Bernabé a'lh putza Saulo nac Tarso. ²⁶ A'cxni' maclalh, līmilh nac Antioquía. A'ktin cā'ta Bernabé ē Saulo ixtatā'takēstoka tī ixta'a'ka'ī'nī't. Ixcāmāsu'yuni'can lhūhua' tachi'xcuui't. A'ntza' nac Antioquía tzucuca pūla cāmāpācuhuīcan cristianos tī ixta'a'ka'ī'tēlha.

²⁷ Tzamā' quilhtamacuj tataxtulh nac Jerusalén makapitzīn ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tachā'lh nac Antioquía. ²⁸ Chā'tin, tī ixuanican Agabo, tāyalh na ixlacatīnca'n ē cāhuanilh tū

ixmāca'tzīnīlh Espíritu Santo. Huanli calhāxcuhuālh na'a'nan a'ktin ka'tla' tatzi'ncstat. Chuntza' lalh a'cxni' Claudio ixmāpa'ksīni'n. ²⁹ Tī ixta'a'ka'i'nī't talīhui'līlh tamacā'ni' a'ktin tamaktay tā'timīn xalanī'n nac Judea. Tapuhuanli natamāstā' chuntza' chī ixtaka'lhī chā'tunu'. ³⁰ Chuntza' tatlahualh. Bernabé ē Saulo talē'ni'lh tamaktay xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo.

12

Maknīca Jacobo ē chī'ca Pedro

¹ Tzamā' quilhtamacuj rey, tī ixuanican Herodes, tzuculh cāchi'pa ē cāmāpātīnīn tī ixta'a'ka'i'nī't. ² Līmāmaknīnīni'nli cuchilu Jacobo ixtā'tin Juan. ³ A'cxni' laktzī'lh Herodes israelitas talīpāxuhualh tū tlahualh, ā'chulā' cātlahuasti'lh. Nā Pedro māchi'panīni'nli. Huā'mā' lalh a'cxni' ixlamā'lh cā'tani' a'cxni' tahua'lh pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. ⁴ A'cxni' Herodes ixmāchi'panīni'nī't Pedro ē māmānūnīni'lh nac pūlāchī'n. Cāmacamaxquī'ca kelhacāujchāxan tropas tī natamaktaka'lha ē ixtalālīlakpalītēlha likelhatā'ti'n. Herodes ixpuhuan ixlīminca ixlaca'tīnca'n tachi'xcuhūi't a'cxni' na'a'ksputa cā'tani' tū huanican pascua. ⁵ Chuntza' Pedro ixmānūcanī't nac pūlāchī'n ē ixtamaktaka'lh mā'nal. Tī ixta'a'ka'i'nī't jā tajaxli talī'orarla ē tasquī'ni'lh Dios ixpālacata Pedro.

Dios māxtulh Pedro nac pūlāchī'n

⁶ A'ktin tzi'sni' Pedro ī'lhtatamā'lh nac pūlāchī'n. Herodes ixmāxtucu'tun ixlīlakalī. Ī'lhtatamā'lh Pedro na ixpāxtūnca'n chā'tu' tropas ē ixcātā'lāmacachī'maxquī'canī't chā'tunu' tropa. Ē a'chā'tu' tropa ixtayāna'lh ixlaca'pūn mākelhcha ē ixtamaktaka'lha pūlāchī'n. ⁷ Xamaktin tasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. A'ktin taxkaket māxkakēlh pūlāchī'n. Ángel tāpātoklhi Pedro ē mālahuanīlh ē huanilh:

—Palaj catā'kaqui'.

Taxcutli na ixmacan Pedro. ⁸ Ángel huanilh:

—Calha'kā'na' ē catatūnu' mincaclhi'.

Chuntza' tlahualh Pedro. Huanipālh ángel:

—Calha'ka' milu'xu' ē caquistāla'ni'.

⁹ Pedro taxtulh ē ī'stālani'tēlha. Jā ixca'tzī palh ixlīcāna' tū ixtlahuamā'lh ángel. Ixpuhuan ixlakachuya. ¹⁰ Tatēlakataxtulh xapūla tropa tī ixmaktaka'lh mā'lh ē ā'listān tatētaxtupālh ā'chā'tin. Tachilh nac mākelhcha xalīcā'n jā lactanūcan nac cā'lacchicni'. Ixa'cstu talaquī'lh. Xlaca'n tatētaxtulh nac kentin tej. Palaj ángel makxteklī Pedro. ¹¹ A'cxni' Pedro tzeya ca'tzīlh ē huanli:

—Chuhua'j icca'tzī Jesucristo macamilh ixángel ē quimakapūtaxtūnī't na ixlīmāpa'ksīn rey Herodes. Quimakapūtaxtūnī't tū ixquintatlahuani'cu'tun israelitas.

¹² A'cxni' ixlacapāstacnī'ttza' huā'mā', Pedro chā'lh na ixchic María tī ixtzī' Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. A'ntza' līlhūhua' ixtastokcanī't ē ixta'orarlamā'nalh. ¹³ Pedro toklhli nac mākelhcha jā lactanūcan na ixtanquiltin chic. Chā'tin tzu'ma'jāt, tī ixuanican Rode, milh kelhasqui'nī tīchu xla'. ¹⁴ Kelhlakapasli Pedro ē pāxuhualh. Ū'tza' jā līmālaqui'ni'lh ē palaj tu'jnuntēlha tanūpālh nac chic. Cāhuanilh tī ixtatakēstoknī't:

—Layālh Pedro nac kēpūn.

¹⁵ Xlaca'n tahuanih:

—Chuya'ya'.

Rode ā'chulā' cāhuanilh ixlīcāna' ū'tza'. Palaj tunca tahuanih:

—Jā ū'tza'. Ixmāstilē'k ángel tī maktaka'lha Pedro.

¹⁶ Pedro ā'chulā' palha' toklhli nac mākelhcha. A'cxni' tamālaqui'lh, talaktzī'lh Pedro ē talī'a'cnīlh. ¹⁷ Pedro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Cāhuanilh chī Dios līmāxtulh nac pūlāchī'n. Cāhuanilh:

—Camāca'tzīnī'tit Jacobo ē tā'timīn huā'mā' tū quina'kspulalh.

Pedro taxtulh ē a'lh ā'lacatin.

¹⁸ Palaj a'cxni' xkakalh, tropas tatamakchuyilh ixpālacata chī lītā'lalh Pedro. ¹⁹ A'cxni' Herodes māputzīni'lh Pedro ē jā maclaca ē cākelhasqui'nīlh tropas tī ixcāyāhuacanī't natamak-taka'lha ē cāmāmknīni'lh. Herodes taxtulh nac Judea ē a'lh tancā'n nac Cesarea ē a'ntza' tachokolh.

Nīh Herodes

²⁰ Herodes ixcātā'lāsītzi'nī't xalanī'n nac Tiro ē Sidón. Makapitzīn talālītā'chihuīna'nli palh tzē natalaka'n. Lī'amigos talalh Blasto tī ixmaktaka'lha jā i'lhata rey. Xlaca'n ix-talīmāko'xamixīcu'tun ixpālacata ixlīhua'tca'n tū līmincancha' na ixcā'lacchicni' rey. ²¹ Lakchā'lh quilhtamacuj tū ixcālhcāni'nī't Herodes. Ixlhakā'nī't ixlū'xu' tū ixtasu'yu chī rey ixuanī't. Tahuī'lh nac trono ē a'kchihuīna'nli. ²² Tachi'xcuui't tamāta'sīlh:

—Jā chī'xcu' tī chihuīna'mā'lh. Hua'chi chā'tin dios.

²³ Xamaktin chā'tin ixángel Dios makata'jatatlalh Herodes ixpālacata cāmakxtekli talaktaquilhpūtalh hua'chi Dios. Lūhua' tahua'lh ē nīlh.

²⁴ Ixtachihuīn Māpa'ksīni' ta'a'kahuani'lh ē cālakhā'lh ā'makapitzīn chī'xcuui'n.

²⁵ A'cxni' Bernabé ē Saulo ixtatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n nac Jerusalén, xlaca'n tataspi'tli nac Antioquía. Cātā'a'lh Juan tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos.

13

Bernabé ē Saulo tatzuculh ta'a'n makat talīchihuīna'n xatzetachihuīn

¹ Chī ū'tunu'n tī ixtatakēstoka nac Antioquía, ixtahui'lāna'lh a'kchihuīna'nī'n ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n. Makapitzīn ixtacuhuīni'ca'n Bernabé ē Simón (tī ixuanican Negro) ē Lucio xala' nac Cirene ē Manaén (tī tā'stacli rey Herodes) ē Saulo. ² Xlaca'n ixtalaktaquilhpūtāmā'nalh Dios ē ixtalīhui'līnī't jā tū natahua'. Espíritu Santo huanli:

—Iclacasqui'n Bernabé ē Saulo natatlahua xtum ixtas-cujūtca'n tū na'iccāmaxquī'.

³ Xlaca'n jāna'j tū ixtahua', ē ta'orarlīh ē ta'a'cpūhui'līlh ixmacanca'n ē cāmacā'nca.

Apóstoles tamāsu'yulh nac Chipre

⁴ Espíritu Santo cāmacā'lh Bernabé ē Saulo. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Seleucia. A'ntza' tapū'a'lh barco nac Chipre, a'ntza' jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't. ⁵ A'cxni' tachilh nac Salamina, talī'a'kchihuīna'nli ixtachihuīn Dios na ixtemploca'n israelitas. Talē'lh Juan ixmaktāyana'ca'n. ⁶ A'cxni' tatētaxtulh ixlīpō'ktu nac Chipre, tachilh nac cā'lacchicni' ixtacuhuīni' Pafos. Tamaclāh chā'tin chi'xcu' israelita ixtacuhuīni' Barjesús. Xla' xantilh ixuanī't ē a'kchihuīna' tū jā ixta' Dios. Xmān ixcālī'a'kskāhuī'mā'lh. ⁷ Xantilh ixmaktāya gobernador Sergio Paulo tī skalalh ixuanī't. Gobernador cāmāta'satīnīni'lh Bernabé ē Saulo ē ixkexmatcu'tun ixtachihuīn Dios. ⁸ Cātā'lāhuanilh xantilh tī ixuanican Barjesús ē Elimas. Xla' jā ixlacasqui'n na'a'ka'i' gobernador. ⁹ Saulo, tī nā ixuanican Pablo, ixlītzuma Espíritu Santo na ixlīstacna'. Xla' lakalaktzī'lh Elimas. ¹⁰ Huanilh:

—Hui'x a'kskāhuī'ni'na' ē jā tzeya chi'xcu'. Hui'x ixka'hua'cha skāhuī'ni' ē hui'x jā lakatīya' tū tze. ¿Chī jā līmakxteka' lactlahua'ya' tū ixta' Dios? ¹¹ Chuhua'j Dios namakapātīnīnān. Lakatzī'n nahua'na' ē lakma'j jāla catilacahuā'na'.

Xamaktīn lakapoklhuana'lh ē jāla lacahuāna'lh ē ixputzatlā'huan tī ixpekechi'palē'lh. ¹² A'cxni' gobernador laktzī'lh tū a'kspulalh, xla' a'ka'i'lh ē lī'a'cnīlh tū ixmāsu'yucan ixpālacata Jesús.

Pablo ē Bernabé nac Antioquía

¹³ Pablo ē tī ixtatā'a'n tataxtulh nac Pafos ē tapū'a'lh barco ē tachā'lh nac Perge ixlīka'tla' nac Panfilia. A'ntza' Juan cāmāxteklī ē taspī'tlī nac Jerusalén. ¹⁴ Pablo ē Bernabé tataxtulh nac Perge ē tachā'lh nac Antioquía ixlīka'tla' nac Pisidia. Quilhtamacuj tū pūjaxcan, xlaca'n tatanūlh na ixtemploca'n israelitas ē tatahuī'lh. ¹⁵ Likelhtahua'ka'ca ixtachihuīn Dios jā

tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. Xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo tamacamilh chā'tin tī cāhuaniilh Pablo ē Bernabé:

—Chi'xcuui'n, palh cāmaxquī'cu'tunā'tit talacapāstacni' tachi'xcuui't, cacāhuani'tit.

¹⁶ Pablo tāyalh ē cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh ē huanli:

—Cakexpa'ttit chi'xcuui'n israelitas ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. ¹⁷ QuinDiosca'n quina'n israelitas cālacsacli quinapapana'ca'n. Dios cāmālhūhuī'lh a'cxni' xlaca'n xamini' ixtahuani't nac ti'ya't Egipto. Dios ka'lhī lhūhua' lītli'hui'qui ē ū'tza' tzē cālīmāxtulh nac huā'mā' ti'ya't. ¹⁸ Dios cālīpātīlh tu'pu'xam cā'ta a'cxni' ixtalatlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁹ Dios cāmālakspūtūlh tachi'xcuui't xalanī'n a'ktojon cā'lacchicni' nac ti'ya't jā ixuanican Canaán. Cāmāpitzīni'lh ti'ya't quinapapana'ca'n jā natatahui'la. ²⁰ Dios cāhui'līni'lh ixjuezca'n tī nacāmāpa'ksī a'ktā'ti' ciento ā'i'tāt cā'ta. A'kchihuīna' Samuel ū'tza' ā'xmān ixlīhuī'lh ixlījuez. ²¹ Ā'līstān quinapapana'ca'n israelitas tasqui'nli chā'tin ixreyca'n. Dios hui'līlh ixlīrey Saúl, ixka'hua'cha Cis. Ixtalakapasni' Benjamín ixuanī't. Xla' ixmāpa'ksīni'n tu'pu'xam cā'ta. ²² A'cxni' Dios māpānūlh Saúl, ē hui'līpālh David ixlīrey. Dios līchihuīna'nli David ē huanli: “Quit iclakapasa David, ixka'hua'cha Isaí. Iclaktzī'n ū'tza' chā'tin chi'xcu' tī lacapāstacna'n chī iclacapāstacna'n quit. Xla' natlahua pō'ktu tū iclacasqui'n.” Chuntza' huanli Dios. ²³ Dios cāmaxquī'lh israelitas chā'tin makapūtāxtūnu' chuntza' chī huanli Dios xapūla. Makapūtāxtūnu' ū'tza' Jesús, i'xū'nātā'nat David. ²⁴ A'cxni' Jesús jāna'j ixā'min, Juan ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't israelitas: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'kpaxtit.” ²⁵ A'cxni' i'sputmā'lhtza' quilhtamacuj tū ixlīmā'kpaxīni'n Juan, xla' ixuan: “Jā quit tī puhua'ni'yā'tit. Ā'līstān namimpala ā'chā'tin tī ka'lhī lītli'hui'qui. Ū'tza' jā minī'ni' na'icxcutni' ixcaclhi'.”

²⁶ Pablo chihuīna'mpālh:

—Iccāhuaniyān hui'xina'n tī i'xū'nātā'natna' Abraham, chī quit, ē hui'xina'n tī jicua'ni'yā'tit Dios. Chuhua'j cātamacamini'nī'ta'n tachihuīn tū nalī'a'kapūtāxtucan. ²⁷ Xalanī'n nac Jerusalén ē nā i'scujni'ca'n jā ixtaca'tzī tī Jesús. Jā takexmatli ixtachihuīnca'n ixakchihuīna'nī'n Dios tū līkelhtahua'ka'can pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan. Ū'tza' līmāmaknīni'nca Jesús. Chuntza' tamākentāxtūlh chuntza' chī tahuanli a'kchihuīna'nī'n xamakāstza'. ²⁸ Masqui jāla tamaclani'lh chī natalīmaknī Jesús, xlaca'n tasqui'ni'lh Pilato camaknīca. ²⁹ A'cxni' xlaca'n ixtamākentāxtūni'ttza' ixlīpō'ktu tū ixtatzo'kni' natatlahuani' Jesús, māyujūca Jesús xanīn

nac cruz ē mǎnūca nac lhu'cu'. ³⁰ Dios mǎlacastālancuanīlh. ³¹ A'klhūhua' quilhtamacuj ixcātasu'yuni' tī ixcātā'taxtunī't nac Galilea ē ixcātā'a'nī't nac Jerusalén. Huā'mā' chī'xcuui'n ū'tunu'n tī tamāsu'yuni'mā'nalh chuhua'j tachi'xcuui't ixpālacata Jesús.

³² 'Chuhua'j quina'n iccāhuaniyān hui'xina'n xatze tachihuīn ixpālacata tū cāhuanilh Dios quinapapana'ca'n namāstā'. ³³ Ū'tza' Dios quincāmākentaxtūni'n quina'n, tī i'xū'nātā'natna'ca'n, a'cxni' mǎlacastālancuanīlh Jesús. Chuntza' tatzo'kni' nac libro Salmos ixlī'a'ktu' capítulo:

Hui'x quinKa'hua'cha.

Chuhua'j icmaxquī'nī'ta'n latamat.

³⁴ Dios mǎlacastālancuanīlh Jesús nac cā'līnīn. Jā ā'maktin cati'a'lh nac cā'līnīn. Dios chuntza' huanli:

Na'iccāsicua'lanātlahuayān chuntza' chī huanica David.

³⁵ Tatzo'kni' nac libro Salmos ā'a'ktin capítulo:

Hui'x jā catimakxtekti namasa ixmacni' minKa'hua'cha tī tze.

³⁶ David ixtlahuanī'ttza' ixtalacasquī'nīn Dios ixlacatīnca'n xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh a'cxni' xla' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xla' nīlh ē mā'cnūca jā ixcāmā'cnūcanī't ixnatāta'na'. Ixmacni' David masli. ³⁷ Jā masli ixmacni' Jesús tī Dios mǎlacastālancuanīlh. ³⁸ Caca'tzītī hui'xina'n tī israelitas chī quit. Ixpālacata huā'mā' chī'xcu', cātamāca'tzīnīyān hui'xina'n mincuentaca'n tzē nacātamātza'nkēna'ni'yān.

³⁹ Jesús cāmātza'nkēna'ni' ixlīpō'ktu ixcuentaca'n tī talīpāhuan Jesús. Līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés, ū'tza' jāla catimālakspūtūlh tū jā tze. ⁴⁰ Caskalalhuantit jā nacā'a'kspulayān tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n. Tahuanli:

⁴¹ Cakexpa'ttit hui'xina'n tī lakmaka'nā'tit.

Ca'a'cnī'tit ē calaksputtit; ixpālacata quit, Dios, na'ictlahua a'ktin lī'a'cnīn a'cxni' hui'xina'n hui'lā'na'ntit.

Palh ixcātahuani'n tū quit na'ictlahua, hui'xina'n jā cati'a'ka'ī'tit.

⁴² Pablo ē Bernabé tataxtulh na ixtemploca'n israelitas. Tachi'xcuui't, tī jā israelitas, tasquī'ni'lh natahuanipala huā'mā' tachihuīn ixlītzayama'j. ⁴³ Tataxtulh tī ixtatakēstoknī't nac templo. Tastālani'lh Pablo ē Bernabé lhūhua' israelitas ē ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'ī'nī't chī israelitas. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ē cāhuanilh jā catamakxtekli xatze tachihuīn tū māsuyū ixtalakalhu'mān Dios.

⁴⁴ Ixlītzayama'j, a'cxni' ixchā'n quilhtamacuj tū ixpūjaxcan, ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' tatakēstokli natalexmata ixtachihuīn Dios. ⁴⁵ A'cxni' israelitas talaktzī'lh ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuui't, xlaca'n talaksītzī'lh ē tatā'lāhuanilh Pablo ē talakapalalh. ⁴⁶ Pablo ē Bernabé tachihuīna'nli ē jā tajicua'nli ē cāhuanica:

—Ixlacasqui'nca cacātahuanin xapūla hui'xina'n, israelitas, ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n lakmaka'ntit, ē chuntza' lītasu'yu jā ka'lhīcu'tunā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Chuhua'j quina'n na'iccālaka'nāuj tī jā israelitas. ⁴⁷ Chuntza' quinDiosca'n quincāmāpa'ksīn ē huanli:

Quit iclacsacnī'ta'n nacāmāca'tzīnī'ya' chī natalī'a'kapūtaxtu xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' na ixlika'tla' cā'quilhtamacuj.

Chuntza' hui'x chī a'ktin pūcās chī namāxkakēni'na' ixlīpō'ktu.

⁴⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tapāxuhualh tī jā israelitas. Tahuanli tze ixtachihuīn Dios. Ta'a'ka'ī'lh ixlīpō'ktuca'n tī ixcāhui'līcanī't natamakṭīni'n xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁴⁹ Māca'tzīnīni'nca

ixtachihuīn Māpa'ksīni' calhāxcuhuālh jā ixmāpa'ksī Antioquía.

⁵⁰ Israelitas tachihuīna'makasītzī'lh xalaka'tla' puscan tī ixtalakachi'xcuḥi' Dios ē nā xanapuxcu'nu' cā'lacchicni'.

Tachihuīna'makasītzī'lh cacāputzatokokeca Pablo ē Bernabé ē cāmakatzá'laca na ixcā'lacchicni'ca'n ē nā a'ntza' jā ixtamāpa'ksī.

⁵¹ Pablo ē Bernabé tatincxli pokxni' ixtujanca'n ē chuntza' cāmāca'tzīnīca xalanī'n cā'lacchicni' ixtalē'n cuenta. Ta'alh nac Iconio. ⁵² Tā'timīn tapāxuhualh. Ixlīstacna'ca'n ixlītzuma

Espīritu Santo.

14

Pablo ē Bernabé nac Iconio

¹ Pablo ē Bernabé lacxtim tatanūlh na ixtemploca'n israelitas nac Iconio ē ta'a'kchihuīna'nli. Ta'a'ka'ī'lh lhūhua' israelitas ē nā tī jā israelitas. ² Israelitas tī jā ixta'a'ka'ī' tachihuīna'makasītzī'lh tī jā israelitas. Cāmālapāstaquīca tā'timīn

jā tze ixtahuanī't. ³ Pablo ē Bernabé tatahuī'lh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Iconio ē ixta'a'kchihuīna'n ē jā tajicua'nli

ixpālacata ixtalīpāhuan Jesucristo. Ixlītli'hui'qui Dios lhūhua' ixtalītlahua tū laka'tla' lī'a'cnīn. Ū'tza' līmāsu'yulh Dios ixlīcāna'

tū ixtalīchihuīna'n Pablo ē Bernabé ixpālacata Jesucristo.

⁴ Tachi'xcuḥi't xalanī'n nac Iconio jā lacxtim ixtalacapāstaca. Makapitzīn ixtalacapāstaca chī israelitas ē ā'makapitzīn ixtalacapāstaca chī apóstoles. ⁵ Israelitas ē nā tī jā israelitas

ē nā xanapuxcu'nu' tachihuīna'nli natalacatā'quī'nin ē nat-acucta'lanā'n. ⁶ A'cxni' taca'tzīlh huā'mā', Pablo ē Bernabé

tatzā'lalh. Ta'alh nac estado Licaonia nac cā'lacchicni' Listra ē Derbe ē ā'lacatunu' cā'lacchicni'. ⁷ A'ntza' ixtalī'a'kchihuīna'n

xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

Cucta'laca Pablo nac Listra

⁸ Ixuī'lh chā'tin chi'xcu' nac Listra. Jā tze ixuanī't ixtujan. Ixlū'ntū'nunī't chu tunca ixlīlacatuncuḥi'ni'. Jā maktin

ixtlā'huan. ⁹ Ixkexmatmā'lh Pablo. Pablo lakalaktzī'lh ē ca'tzīlh ixa'ka'ī tzē namātzeyīcan. ¹⁰ Pablo palha' huanli:

—Lachtzaj catāya'.

Chi'xcu' tāyalh ē tzuculh tlā'huan.

¹¹ A'cxni' ixlīlhūhua'ca'n talaktzī'lh tū tlahualh Pablo, xlaca'n tata'salh ē tahuanli chī ixtachihuīnca'n xalanī'n nac Licaonia. Tahaualh:

—jTayujnī'ta'nchi dioses tī tatasu'yu chī chi'xcu'huī'n!

¹² Ixtahuan Bernabé ixuanī't ū'tza' dios Júpiter. Ē ixtahuan Pablo ixuanī't ū'tza' dios Mercurio ixpālacata ū'tza' tī ixa'kchihuīna'nī't. ¹³ Templo jā ixlaktaquilhpūtacan dios Júpiter, ixyālh jā lactanūcanācha' nac cā'lacchicni'. Ixcura Júpiter līmīlh huācax ē xa'nat nac tanquilhtīn. Pālej ē tachi'xcu'huī't ixtalakachi'xcu'huī'cu'tun apóstoles. ¹⁴ A'cxni' apóstoles, Bernabé ē Pablo, taca'tzīlh tū ixcātlahuani'cu'tuncan, xlaca'n talacxtī'tli ixlīmānca'n ixlu'xu'ca'n ixpālacata tatakchuyīlh. Tatu'jnulh ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcu'huī't ē tata'salh ē tahuanli:

¹⁵ —jTachi'xcu'huī't! ¿Tū ixpālacata tlahua'yā'tit huā'mā'? Quina'n nā chi'xcu'huī'n chuntza' chī hui'xina'n. Iccālīmīni'yān xatze tachihuīn ixpālacata nalītalakaspī'tni'yā'tit ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tū ixtapalh tū tlahua'yā'tit. Ē chuntza' naputzayā'tit Dios tī lakahuan. Ū'tza' tī tlahuanī't a'kapūn ē cā'ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. ¹⁶ Lakma'jtza' Dios cāmakxteknī't ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't natatlahua tū talacasqui'n. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj Dios ixcāmacā'ni' tū ixmāsu'yu palh a'nan Dios. Dios tlahua tū tze. Ū'tza' līla xcān ē līla tū tzē hua'can. Quincāmaxquī'yān quina'n tapāxuhuān ē tū hua'yāuj hasta līpāxuhua hui'lāna'uj —huanli Pablo.

¹⁸ Masqui Pablo cāhuanilh huā'mā', ē jicslīhua' cālīmāpānūni'ca ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't jā catalakachi'xcu'huī'lh Pablo ē Bernabé.

¹⁹ Tachilh makapitzīn israelitas xalanī'n nac Antioquía ē Iconio. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcu'huī't. Ū'tza' līcucta'laca Pablo ē sakalē'nca ē māxtuca nac cā'lacchicni' ē makxtekca. Tapuhuanli xanīntza' ixuanī't. ²⁰ Tā'timīn talītamacstī'li'lh ē Pablo tā'kaquī'lh ē tanūlh nac cā'lacchicni'. Ixlīlakalī ta'a'lh Pablo ē Bernabé nac Derbe.

²¹ Ixta'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo nac tzamā' cā'lacchicni' ē lhūhua' ta'a'ka'ī'lh. Palaj tunca xlaca'n tataspi'tli nac Listra ē nac Iconio ē nac Antioquía. ²² A'ntza' ixcāmaxquī'ca tā'kpuhuanīn tī ixta'a'ka'ī'. Ixcāmaxquī' talacapāstacni' nata'a'ka'ī' pō'ktu quilhtamacuj. Cāhuanica:

—Ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' jāna'j tanūyāuj jā Dios māpa'ksīni'n.

²³ Cālacsacca xanapuxcu'nu' a'katunu' nac templo. Pūla ta'orarlilh ē jā tahuā'yalh. Tasqui'ni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo tī ixta'a'ka'ī'nī't. Tasqui'ni'lh cacāmaktaka'lhli xanapuxcu'nu'.

Pablo ē Bernabé taquītaspi'tpāl̄h nac Antioquía

²⁴ Palaj tunca Pablo ē Bernabé tatētaxtulh nac Pisidia ē tamilh nac Panfilia. ²⁵ A'cxni' ixtalī'a'kchihuīna'nī't xatze tachihuīn nac Perge, ē ta'a'lh tancā'n nac Atalia. ²⁶ A'ntza' tapū'a'lh barco nac Antioquía. Chu ū'tza' cā'lacchicni' ixuanī't jā xapūla i'squi'ni'canī't Dios cacāmaktāyalh Bernabé ē Pablo ixtascujūtca'n tū chū'cus ixtatlahuanī't.

²⁷ A'cxni' tachā'lh Pablo ē Bernabé nac Antioquía, tamākēstokli ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'. Cāhuanica ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmaktāyanī't natatlahua. Cāhuanica chī Dios ixcāmāsu'yuni'nī't ixlacasqui'nca nā nata'a'ka'ī' nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁸ A'ntza' Pablo ē Bernabé tatā'tachokokō'lh tā'timīn makās.

15

Tatakēstokli nac Jerusalén

¹ Tamilh nac Antioquía makapitzīn chi'xcuhuī'n xalanī'n nac Judea. Tatzuculh tamāsu'yuni' tā'timīn. Tahuanli:

—Ixlacasqui'nca natachu'cuyā'tit chuntza' chī ixmāsu'yu Moisés. Palh jā tachu'cunī'ta'ntit, jāla cati'a'kapūtaxtutit.

² Pablo ē Bernabé talālīhuanilh xlaca'n ē talālīquilhnīlh. Ā'līstān cālacsacca Pablo ē Bernabé ē ā'makapitzīn huampala tī natalaka'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo nac Jerusalén ē natakelhasqui'nīni'n chī nalīlacāxtlahuacan.

³ Chuntza' tā'timīn xalanī'n nac templo nac Antioquía tamacā'lh Pablo ē Bernabé. Xlaca'n ta'a'lh ē ixtatētaxtumā'nalh ixā'tuntamacni' estado Fenicia ē Samaria. Ixcāhuani chī ixta'a'ka'ī'nī't tī jā israelitas. Ū'tza' talīpāxuhualh tā'timīn.

⁴ A'cxni' Pablo ē Bernabé tachā'lh nac Jerusalén ē talālakhā'lh tā'timīn ē apóstoles ē xanapuxcu'nu' xala' nac templo. Pablo ē Bernabé tahuanilh ixlīpō'ktu tū Dios cāmaktāyalh tzē natatlahua. ⁵ Tatāyalh makapitzīn tī i'stālani' ixtamāsu'yunca'n fariseos ē ixta'a'ka'ī'. Tahuanli:

—Ixlacasqui'nca nacāchu'cucan israelitas nā xlaca'n tī jā israelitas. Nā ixlacasqui'nca catakexmatni'lh līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés.

⁶ Apóstoles ē xanapuxcu'nu' tatakēstokli nataputzāna'nī huā'mā'. ⁷ Ixtachihuīna'mā'nalhcus ē tāyalh Pedro ē cāhuanilh:

—Tā'timīn, hui'xina'n ca'tziyā'tit makāstza' Dios lacsaclic hā'tin chī quina'n. Quit quilacsaclic na'iccāhuani xatze tachihuīn tī jā israelitas ē chuntza' tzē nata'a'ka'ī' xlaca'n. ⁸ Dios, tī lakapasa ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't,

ũ'tza' cāmaxquĩ'lh xluca'n Espíritu Santo chuntza' chĩ quincāmaxquĩ'nĩ'ta'n. Chuntza' māsuyulh Dios chĩ lacasqui'n nata'a'ka'ĩ' nā xluca'n tĩ jā israelitas. ⁹ Chuntza' Dios nā liche'kē'lh ixlīstacna'ca'n xluca'n chĩ quina'n ixpālacata līpāhuanāuj Dios. ¹⁰ ¿Chĩ puhua'nā'tit hui'xina'n jā tze chĩ Dios lacasqui'n nata'a'ka'ĩ' nā xluca'n tĩ jā israelitas? ¿Tū ixpālacata lacasqui'nā'tit hui'xina'n xluca'n natamākentaxtū līmāpa'ksīn tū maxquĩ'ca Moisés? Ū'tza' quinatāta'na'ca'n jāla tamākentaxtūlh. Nā quina'n jāla catimākentaxtūj. ¹¹ Ica'ka'ĩ'yāuj ta'a'kapūtaxtuyāuj quina'n chuntza' chĩ xluca'n ixpālacata quincāmakapūtaxtūcu'tunni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús —huanli Pedro.

¹² Palaj tunca ixlīpō'ktuca'n ixlīlhūhua'ca'n tachi'xcuui't taquilhca'cslalh. Xluca'n takexmatli a'cxni' Bernabé ē Pablo tachihuīna'nli ē tahuanli laka'tla' lī'a'cnīn tū Dios cāmaktāyalh tzē tatlahua na ixlacpu'na'ĩ'tātca'n tĩ jā israelitas. ¹³ A'cxni' xluca'n tachihuīna'nkō'lh, Jacobo kelhtīni'lh:

—Tā'timīn, caquilākexmatui. ¹⁴ Chihuīna'nĩ'ttza' Simón Pedro chĩ Dios xapūla cālacsacli makapitzīn chi'xcuui'n tĩ jā israelitas. Dios cālacsacli ixpālacata ixlacstīn natahuan. ¹⁵ Chuntza' tahuanli a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'. Ē chuntza' tatzo'kni':

¹⁶ Ā'līstān na'ictaspi'ta ē na'ictlahuapala ixchic David tū laclalh.

Na'iccāxtlahuapala jā laclanī't, ē na'icyāhuapala.

¹⁷ Chuntza' ā'makapitzīn chi'xcuui'n nataputza Māpa'ksīni', ē nā ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac ā'lacatunu' cā'lacchicni' tĩ cālakapascan ū'tunu'n quintachi'xcuui't.

¹⁸ Huā'mā' huanli Māpa'ksīni' tĩ māsuyulh huā'mā' a'cxni' tzu-culh quilhtamacuj.

¹⁹ Jacobo chihuīna'mpāl'h:

—Ū'tza' quit quintalacapāstacni': jā cacāmāmakchuyīuj tĩ tatā'a'n Dios tĩ jā israelitas. ²⁰ Icpuhuan natzo'kāuj ē nacāhuaniyāuj jā catahua'lh tū cālakahui'līcanī't ídolos ē nā jā cataputzalh ixtā'lāpāxquĩ'nca'n ē nā jā catahua'lh xaquinīt animalh tū a'kpixchi'canī't ē nā jā catahua'lh ka'lhni'. ²¹ Chuntza' icpuhuan ixpālacata makās na ixlīpō'ktu cā'lacchicni', pō'ktu quilhtamacuj tū pūjaxcan, a'kchihuīna'ncan ē kelhtahua'ka'can tū huanli Moisés —cāhuanilh Jacobo.

²² Apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē ixlīpō'ktuca'n talīhui'līlh talacsaca makapitzīn chi'xcuui'n ixlī'ū'tunu'nca'n ē nacātā'macā'ncan Pablo ē Bernabé nac Antioquía. Macā'nca Judas, tĩ ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Barsabás, ē ā'chā'tin ixtacuhuīni' Silas. Tzamā' chā'tu' chi'xcuui'n xalaka'tla' lītā'timīn ixtahuanī't. ²³ Tzo'kca a'ktin carta tū talē'lh Judas ē Silas. Ē a'ntza' nac carta tahuanli:

“Quina'n apóstoles ē xanapuxcu'nu' ē tā'timīn iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tā'timīn tī jā israelitas xalanī'n nac Antioquía ē nac estado Siria ē Cilicia. ²⁴ Ickexmatnī'ta'uj makapitzīn tataxtunī't huā'tzā' masqui quina'n jā iccāmaxquī'uj līmāpa'ksīn. Xlaca'n cātālīmāmachuyīnī'ta'n tū ixtamāsu'yunca'n. Ē cātālīlakpalīcu'tunān a'cxni tahuanli ixlacasqui'nca hui'xina'n natlahuayā'tit ixtahui'latca'n israelitas. ²⁵ A'cxni' quina'n ictakēstokui, iclīhui'līuj iclacsacāuj chi'xcuui'n tī na'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n ē natatā'a'n Bernabé ē Pablo tī cāpāxquī'yāuj. ²⁶ Huā'mā' chā'tu' chi'xcuui'n tatanūnī't jā cā'lījicua' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²⁷ Iccāmacā'nī'ta'nchāuj Judas ē Silas. Xlaca'n nacāhuaniyān ū'tza' tū iccātzo'knuni'mā'n. ²⁸ Na'iccāmaxquī'yān hui'xina'n a'ktin līmāpa'ksīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espiritu Santo ē nā chuntza' quintalacapāstacni'ca'n. Chu xmān huā'mā' ixlacasqui'nca: ²⁹ hui'xina'n jā catihua'tit quinīt tū cālahui'līcanī't ídolos, ē jā cahua'tit ka'lhni', ē jā cahua'tit ixquinīt animalh tū a'kpixchī'canī't, ē jā caputzatit mintā'lāpāxquī'nca'n. Palh hui'xina'n namākentaxtūyā'tit huā'mā', natlahuayā'tit tū tze. Xmān huā'mā' iccāhuaniyān.”

³⁰ Cāmacā'nca Bernabé ē Pablo ē a'makapitzīn. Xlaca'n ta'a'lh tancā'n nac Antioquía. A'ntza' cāmākēstokca tachi'xcuui't tī ixta'a'ka'i' ē cāmaxquī'ca carta. ³¹ Xlaca'n talīkelhtahua'ka'lh ē tapāxuhualh ixpālacata cāmāko'xamāka'tlī'ca. ³² Judas ē Silas nā xlaca'n a'kchihuīna'nī'n ixtahuanī't. Xlaca'n tamāstā'lh talacapāstacni' ixpālacata lītā'timīn ē nā tamāstā'lh lītli'huī'qui. ³³ A'cxni' ixtahui'lāna'lhtza' makās a'ntza', cāmāxtekca tā'timīn ē cāhuānica: “Dios cacālē'ncha'n.” Ē talaktaspi'tpālh tī iccāmacā'nī't. ³⁴ Silas puhuanli natachoko a'ntza'. ³⁵ Pablo ē Bernabé tatachokolh nac Antioquía. Ē lhūhua' ā'makapitzīn huampala ixtamāsu'yu ē ixtalīchihuīna'n ixtachihuīn Māpa'ksīni'.

Pablo a'lh ixlīmaktu' a'cxni' lē'lh makat xatze tachihuīn

³⁶ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' lakma'j quilhtamacuj, Pablo huanilh Bernabé:

—Cacālaka'mpalauj quintā'timīnca'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā māsuyunī'ta'uj ixtachihuīn Māpa'ksīni'. Ca'a'uj cālaktzī'nāuj chī tataxtukō'.

³⁷ Bernabé ixlē'ncu'tun Juan, tī ixka'lhī ixlī'a'ktu' ixtacuhuīni' Marcos. ³⁸ Pablo jā ixlē'ncu'tun ixpālacata Marcos iccāmaksteknī't a'cxni' ixtahui'lāna'lh nac Panflia. Jā a'lh cātā'scuja. ³⁹ Talālītā'chihuīna'lh Bernabé ē Pablo. Ū'tza' talītaxtumlīh. Bernabé lē'lh Marcos ē tapū'a'lh barco nac Chipre. ⁴⁰ Pablo lacsacli Silas ē tataxtulh. Tā'timīn ixtasqui'ni'nī't Dios cacāmaktaka'lhli. ⁴¹ Pablo ē Silas

ixtatētaxtu nac estado Siria ē Cilicia ē ixcāmaxquī' tā'kpuhuantīn tā'timīn tī a'ntza' ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni'.

16

Timoteo cātā'a'lh Pablo ē Silas

¹ Pablo ē Silas tachā'lh nac Derbe ē Listra. Talāpāxtokli chā'tin ixta'tinca'n ixtacuhuīni' Timoteo, ixka'hua'cha chā'tin puscāt israelita tī ixa'ka'ī'. Ixtāta' Timoteo griego ixuanī't. ² Tā'timīn nac Listra ē nac Iconio tzeya chi'xcu' ixtalaktzī'n Timoteo. ³ Pablo ixlē'ncu'tun Timoteo. Israelitas ixtaca'tzī ixtāta' Timoteo jā israelita ixuanī't. Ū'tza' Pablo līmāchu'cunīni'lh Timoteo ixpālacata naka'lhī ixlīlakapascan chī israelita. Pablo tlhualh huā'mā' ixpālacata jā cāmāsītzī'cu'tunli israelitas. ⁴ Xlaca'n ixtatētaxtumā'nalh a'katunu' cā'lacchicni'. Ixcāmāca'tzīnīcan līmāpa'ksīn tū ixtahuani't apóstoles ē xanapuxcu'nu' nac Jerusalén. ⁵ Chuntza' tī ixtatakēstoka nac a'katunu' cā'lacchicni' tatahuixcānīlh ē ā'chulā' ta'a'ka'ī'lh. Lakalī lakalī talhūhua'ntēlhalh.

Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia

⁶ Espíritu Santo jā cāmakxtekli natalīchihuīna'n xatze tachi-huīn nac Asia. Pablo ē tī ixtatā'a'n tatētaxtulh na ixlīka'tla' Frigia ē Galacia. ⁷ A'cxni' tachā'lh na ixlītapitzi jā ixmāpa'ksī Misia, ē tita'a'ncu'tunli nac Bitinia. IxEspíritu Jesús jā cāmakxtekli nata'a'n. ⁸ Tatētaxtulh nac Misia ē ta'a'lh tancā'n nac cā'lacchicni' Troas. ⁹ A'ntza' tzi'sa Pablo lakachuyalh ē laktzī'lh chā'tin chi'xcu' xala' nac Macedonia tī tāyalh ixlacatīn. Chi'xcu' ī'squi'ni'mā'lh ē huanilh: “Caquilālaka'uj nac Macedonia ē caquilāmaktāyauj.” ¹⁰ A'cxni' lakachuyakō'lh, palaj tunca quina'n ictacāxui na'ica'nāuj nac estado Macedonia. Palaj tunca iclacapāstacui ixlīcāna' Dios quincālacsacnī'ta'n na'iccālītā'chihuīna'nāuj xalanī'n nac Macedonia xatze tachi-huīn ixla' Jesucristo.

Pablo ē Silas nac Filipos

¹¹ Ictaxtūj nac Troas ē icpū'a'uj barco ē lacatza'j icmiuj nac Samotracia. Ixlīlakalī huampala ica'uj nac Neápolis. ¹² Ictaxtūj a'ntza' ē icchā'uj nac Filipos tū tapa'ksī' nac Roma. Ū'tza' ā'chulā' xaka'tla' cā'lacchicni' ixlīpō'ktu estado Macedonia. Ictachokouj nac huā'mā' cā'lacchicni' a'klhūhua' quilhtamacuj. ¹³ A'ktin quilhtamacuj tū tapūjaxa israelitas, ictaxtūj nac cā'lacchicni'. Icchā'uj na ixquilhtūn ka'tla' xcān jā icpuhuanui palhāsā' a'ntza' jā ixtakēstokcan ixtlahuacan oración. Ictahui'lauj ē iccātā'chihuīna'uj pusan tī ixtatakēstoknī't. ¹⁴ Chā'tin chī xlaca'n, tī ixquincākexmatni'yān, chā'tin puscāt ixtacuhuīni' Lidia. Xla' xala' nac Tiatira ē

ī'stā' lu'xu' xasmataka. Ixlakachi'xcuui' Dios. Māpa'ksīni' mākexmatīcu'tunli tū huanli Pablo. Kexmatni'lh. ¹⁵ Xla' a'kpaxli ē ixlīpō'ktu tī xalanī'n na ixchic. Lidia quincāsqui'ni'n ē quincāhuanin:

—Palh puhua'nā'tit hui'xina'n quit ixlīcāna' ica'ka'ī'ni' Jesu-cristo, capintit na quinchic ē natachokoyā'tit a'ntza'.

Chuntza' ixquincāhuanian.

¹⁶ A'ktin quilhtamacuj a'cxni' xa'ica'mā'nauj jā ixtlahuacan oración, ictā'lāpāxtokui chā'tin tzu'ma'jāt tī ixka'lhī tū jā tzeya ū'ni' tū ixmāhuanī tū na'a'kspula. Chi'xcuui'n, tī ixtēcu'nī'n tzu'ma'jāt, lhūhua' ixtalītlaja ixpālacata ixca'tzī tū na'a'kspula.

¹⁷ Tzu'ma'jāt ixquincāstālani'yān a'cxni' xa'ictā'latlā'huanāuj Pablo. Palha' ixta'sa ē ixuan:

—Tzamā' chi'xcuui'n tatā'scuja Dios tī ka'tla'. Xlaca'n cātaahuanīyān chī tzē nalī'a'kapūtaxtucan.

¹⁸ Chuntza' ixuan a'klhūhua' quilhtamacuj. Pablo jiclhualh ē talakspi'tli ē huanilh tū jā tzeya ū'ni':

—Na ixtacuhuīni' Jesucristo iclīhuanīyān cataxtu na ixlīstacna' tzu'ma'jāt.

Palaj tunca taxtulh.

¹⁹ A'cxni' taca'tzīlh ixtēcu'nī'n jātza' la ixtalītlaja, cāchi'paca Pablo ē Silas ē cālīminca nac pūchihuīn. ²⁰ A'cxni' ixcālīmincanī't ixlacatīnca'n scujnī'n cāhuanica:

—Tzamā' chi'xcuui'n israelitas cāmāmakchuyīlh xalanī'n na quincā'lacchicni'ca'n. ²¹ Tamāsu'yu ā'xtum tahuilat tū quina'n jāla a'ka'ī'yāuj ixpālacata quina'n romanos. Jāla catītlahuāuj ixpālacata jā chuntza' quilīmāpa'ksīnca'n.

²² Chuntza' tachi'xcuui't tatā'kaquī'lh ē cāquichlaktzī'nca Pablo ē Silas. Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh cacāxtī'tpūxtuca ixlu'xu'ca'n ē cacālīmacni'cca qui'hui'. ²³ A'cxni' cāhui'līni'kō'ca ē cāmānūca nac pūlāchī'n. Nā māpa'ksīca tī maktaka'lhnan tzej cacāmaktaka'lhca. ²⁴ Chuntza' māpa'ksīca, ē ū'tza' cālīmānūlh ā'xmāntza' ē cāmānūni'ca ixtujanca'n jā ixlacahu'cu'canī't kentu' qui'hui' ē ixmāpekstokcanī't.

²⁵ Itāt tzī'sa, Pablo ē Silas ixta'orarlītanūmā'nalh ē ixtapixtlī'tanūmā'nalh ē nā ixtamakapāxuīmā'nalh Dios. Tachī'nī'n ixtakexmattanūmā'nalh. ²⁶ Xamaktin tzuculh tachiqui tī'ya't. Ixtūtza'n talhta'm pūlāchī'n tasakā'līlh. Palaj tunca pūlāchī'n talaquī'lh. Qui'hui' jā ixcāmānūcanī't ixtujanca'n ixlīpō'ktuca'n tachī'nī'n palaj tunca talakxtulh.

²⁷ Palaj tunca lakahuanli tī maktaka'lhnan ē laktzī'lh laquī'yālh pūlāchī'n. Māxtulh ixcuchilu ē ixlīmān ixmānīcu'tuncan ixpālacata xla' puhuanli tachī'nī'n ixtatzā'lanī'ttza'. ²⁸ Pablo ta'salh palha' ē huanilh:

—Jā tū catlahua'ni'ca milīmān. Quilīpō'ktuca'n ictanūmā'nauj huā'tzā'.

29 Maktaka'lhna' squi'nli a'ktin pūcās ē tanūlh palaj ē ī'xpipitēlha cātatzokostani'lh Pablo ē Silas. 30 Cāmāxtulh ē cākelhasqui'nīlh:

—Chi'xcuui'n, ¿tū ixlacasqui'nca na'ictlahua quit na'ica'kapūtaxtu?

31 Xlaca'n takelhtīlh:

—Ca'a'ka'i' Māpa'ksīni' Jesucristo ē na'a'kapūtaxtuya' hui'x ē nā chuntza' xalanī'n na minchic.

32 Lītā'chihuīna'nca ixtachihuīn Dios tī maktaka'lhnan ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. 33 Tzamā' tzi'sa, tī maktaka'lhnan cālē'lh Pablo ē Silas ē cāche'kē'ni'lh jā ixcāmātakāhuī'canī't. Ixlīpō'ktuca'n tī ixtahuī'lāna'lh na ixchic ta'a'kpaxkō'lh palaj tunca. 34 Tī maktaka'lhnan cālē'lh na ixchic ē cāmāhuī'lh. Pāxuhualh xla' ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic ixpālacata ta'a'ka'i'ni'lh Dios.

35 A'cxni' xkakalh, scujnī'n tamacā'lh mayūlhnu' natahuani tī maktaka'lhnan:

—Cacāmakxtekti tzamā' chi'xcuui'n.

36 Tī maktaka'lhnan māca'tzīnīlh Pablo ē huanli:

—Scujnī'n tamāpa'ksīni'lh na'iccāmakxtekān. Chuhua'j cataxtutit ē capintit ē Dios cacālē'ncha'n.

37 Pablo cāhuanilh mayūlhnu':

—Quincātamacni'cnī'ta'n na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't ē quincātamānūn nac pūlāchī'n ē jā quincātatlahuani'n justicia, masqui quina'n ictapa'ksiyāuj nac Roma ē ū'tza' iclīka'lhīyāuj quintachihuīnca'n. Chuhua'j tzē'k quincātamakatzā'lacu'tunān. Chuhua'j catamilh ū'tunu'n ē caquincātamāxtun.

38 Mayūlhnu' tamāca'tzīnīpālh scujnī'n. Xlaca'n tajicua'nli a'cxni' takexmatli tachi'ni'n ixtatapa'ksī nac Roma ē jā catīhuālh chi'xcuui'n. 39 Cālakminca Pablo ē Silas ē cāsqui'ni'ca tamātza'nkēn. Cāmāxtuca ē cāsqui'ni'ca catataxtulh nac cā'lacchicni'. 40 Pablo ē Silas, a'cxni' ixtataxtunī'ttza' nac pūlāchī'n, tatanūlh na ixchic Lidia. Cālaktzī'nca tā'timīn. Pablo ē Silas tamāstā'lh talacapāstacni' ē ta'ah.

17

Tatā'kaquī'lh nac Tesalónica

1 Pablo ē Silas tatētaxtulh nac Anfípolis ē Apolonia. Tachā'lh nac Tesalónica jā ixyālh a'ktin ixtemploca'n israelitas. 2 Pablo ixlīsanīnī't tanū nac templo ē chuntza' cātā'tanūlh. A'ktin quilhtamacuj tū pūjaxcan, Pablo cālītā'chihuīna'lh ixtachihuīn Dios. Chuntza' tlahuapālh ixlitzayama'j ē ixlīcāujquitzisma'j. 3 Pablo cāmāsu'yuni'lh ē cāmāca'tzīnīlh ixlacasqui'nca napātīni'n ē nalacastālancuana'n Cristo tī Dios lacsacni't. Cāhuanilh:

—Huā'mā Jesús, tī iccālītā'chihuīna'nān, xla' ū'tza' Cristo.

⁴ Ā'makapitzīn ta'a'ka'ī'lh tū huanli Pablo. Talītastokli Pablo ē Silas. Nā chuntza' cāmākēxtimīlh lhūhua' tī jā israelitas ē ixtalakachi'xcuui' Dios. Makapitzīn puscan xalaka'tla' nā xlaca'n cāmākēxtimīlh Pablo ē Silas. ⁵ Israelitas tī jā ixta'a'ka'ī', xlaca'n taquiclhaktzī'lh ē talē'lh ā'makapitzīn tī jā tzeza chi'xcuui'n ē tī xmān ixtalatlā'huan. Tamākēstokli lhūhua' tachi'xcuui't ē tatā'kaquī'lh nac cā'lacchicni'. Līcuesa ixtatanūcu'tun na ixchic Jasón. Ixtamāxtucu'tun Pablo ē Silas ē ixcālīmincu'tuncan na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't. ⁶ Jā cāmaclaca ē sakalē'nca Jasón ē makapitzīn huampala tā'timīn. Talē'ni'lh scujnī'n ē palha' cāhuanica:

—Tzamā' chi'xcuui'n tamāmakchuyīnī't ixlipō'ktu tachi'xcuui't nac cā'quilhtamacuj. Nā tamini't huā'tzā'. ⁷ Jasón cāmānūlh na ixchic. Xlaca'n jā talakachi'xcuui' ixlīmāpa'ksīn César. Xlaca'n tahuan a'nampala chā'tin rey ixtacuui'ni' Jesús. Xlaca'n talacasqui'n ū'tza' huā'mā' nalakachi'xcuui'can.

⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tatamakchuyīlh tachi'xcuui't ē scujnī'n. ⁹ A'cxni' cālacāxtlahuaca, taxokolh macsti'na'j ē makxtekca Jasón ē ā'makapitzīn.

Pablo ē Silas nac Berea

¹⁰ Palaj tunca tzamā' tzī'sa tā'timīn tamacā'lh Pablo ē Silas nac Berea. A'cxni' tachā'lh, tatanūlh na ixtemploca'n israelitas. ¹¹ Tzamā' israelitas xalanī'n nac Berea tzej ixtalacapāstacna'n ē jā chī xalanī'n nac Tesalónica. Ixtakexmatcu'tun xatze tachihuīn ē lakalī lakalī ixtaputzana'ni' na ixtachihuīn Dios palh ixlicāna' tū huanli Pablo. ¹² Chuntza' ta'a'ka'ī'lh lhūhua' tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Ixlīlhūhua'ca'n tī jā israelitas, lhūhua' puscan xalaka'tla' ē lhūhua' chi'xcuui'n. ¹³ A'cxni' israelitas xalanī'n nac Tesalónica taca'tzīlh Pablo ixcālītā'chihuīna'mā'lh nac Berea ixtachihuīn Dios, ē xlaca'n ta'allh a'ntza'. Cāchihuīna'makasītzī'ca tachi'xcuui't xalanī'n nac Berea tī jā ixta'a'ka'ī'. Xlaca'n tatā'kaquī'lh. ¹⁴ Palaj tunca tā'timīn tamacā'lh Pablo na ixquilhtūn mar. Silas ē Timoteo tatachokolh nac Berea. ¹⁵ Tī tatā'a'lh Pablo talē'lh nac cā'lacchicni' Atenas ē tataspi'tli nacāmāca'tzīnīcan Silas ē Timoteo catalaka'lh Pablo palaj tunca.

Pablo nac Atenas

¹⁶ Pablo ixcāka'lhīmā'lh Silas ē Timoteo nac Atenas. Tamakchuyīlh ixpālacata laktzī'lh tzamā' cā'lacchicni' ixlītzumakō' ídolos. ¹⁷ Lakalī lakalī ixcātā'lāhuanimā'lh nac templo israelitas ē tī ixtalakachi'xcuui' Dios. Lakalī lakalī ixcātā'lāhuani nac lītamāuj tī ixtachā'n a'ntza'. ¹⁸ Tatā'chihuīna'nli ā'makapitzīn tī lakskalalhna' chi'xcuui'n. Makapitzīn ū'tunu'n ixtastālanī' ixtamāsu'yunca'n

tī ixcāhuanican epicúreos. Ā'makapitzīn ixtastālani' ixtamāsu'yunca'n estoicos. Makapitzīn tahuanlı:

—¿Tū māsuyumā'lh tzamā' chi'xcu' tī chihuīna'n?

Ā'makapitzīn tahuanlı:

—Huā'mā māsuyumā'lh ixdiosesca'n makatiyātī'n.

Tahuanlı huā'mā' ixpālacata Pablo ixcālīmāsu'yuni' Jesús ē chī nalīlcastālancuana'ncan. ¹⁹ Chi'paca Pablo ē lē'nca nac Areópago jā ixtatalacxtimī makapitzīn scujni'n ē tahuanlıh:

—Quina'n icca'tzīcu'tunāuj huā'mā' xasāsti' tachihuīn tū māsuyu'ya'. ²⁰ Hui'x ta'nī'ta' ē quilāmāsu'yuni'yāuj tū jā maktin ickexmatnī'tauj. Icca'tzīcu'tunāuj tūchu huanicu'tun huā'mā'.

²¹ Ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Atenas ē xamini' tī ixtahui'lāna'lh a'ntza', xla'ca'n jā tū ixtatlahuacu'tun xmān ixtahuancu'tun ē ixtakexmatcu'tun tū xalacsāsti'.

²² Pablo ixyālh na ixlacatīnca'n tī ixtatakēstoknī't nac Areópago ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhui'n xalanī'n nac Atenas, hui'xina'n lakachi'xcuhui'yā'tit mindiosesca'n. Chuntza' tasu'yu.

²³ A'cxni' ictētaxtulh, iclaktzī'lh tū laktaquilhpūtayā'tit hui'xina'n. A'ntza' icmaclalh a'ktin pūmacamāstā'n jā tatzo'kni' tzamā' tachihuīn: “Ixla' quindiosca'n tī jāna'j iclakapasāuj.” Quit iccātā'chihuīna'mā'n hui'xina'n ixpālacata huā'mā' Dios tī laktaquilhpūtayā'tit masqui jāna'j lakapasā'tit.

²⁴ 'Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Xla' māpa'ksikō' a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Xla' jā huī'lh nac templo jā xamacanī'tlahua. ²⁵ Xla' jā maclacasqui'n tachi'xcuhui't catamaktāyalh. Xla' jā tū sputni'. Ixlīmāpa'ksīn līhui'lāna'uj ē lījaxāna'nāuj ē pō'ktu līka'lhīyāuj.

²⁶ 'Dios līmātzumalh tachi'xcuhui't ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ixpālacata chā'tin chi'xcu' tī ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't. Dios cāmāsu'yuni'lh ixquilhtamacujca'n chī natalīlatama ē jāchu natatahui'la. ²⁷ Xla' lacasqui'n naputzayāuj ē hua'chi namacaputzayāuj palh namaclayāuj Dios masqui huī'lh na quilacatzuna'jca'n. ²⁸ Ixlīmāpa'ksīn līhui'lāna'uj quina'n ē līlatlā'huanāuj ē līlatā'kchokoyāuj. Chā'tin chī hui'xina'n tī lactzēhuanī't ixtachihuīn, ū'tza' huanli chuntza': “Nā quina'n ixlacstīn.” ²⁹ Palh quina'n ixlacstīn Dios, jā capuhuanui Dios hua'chi oro ē plata ē chihuix tū cāxtlahualh chā'tin chi'xcu' xmān chī ixtalacapāstacni' xla'.

³⁰ A'cxni' jāna'j ixtaca'tzī tachi'xcuhui't jā tū, Dios xmān cālaktzī'lh ē jā tū cātlahuani'lh. Chuhua'j cāmāpa'ksī Dios catalakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj. ³¹ Dios līlacsacī' a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāputzāna'nī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nacāputzāna'nī

chuntza' chī ixlacasqui'nca. Dios lacsacnī't chā'tin chi'xcu', Jesucristo, tī nacāputzāna'nī tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' tzej ca'tzīcan ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Jesucristo —cāhuanīlh Pablo.

32 A'cxni' tachi'xcuui't takexmatli chī nala-castālancuana'nca, makapitzīn tatzuculh talakapala. A'makapitzīn tahananli:

—Na'iccākexmatni'yān ā'maktin ixpālacata huā'mā'.

33 Pablo cāmakxtekli. 34 A'makapitzīn tatalacxtimīlh ē ta'a'ka'ī'lh. Nā a'ka'ī'lh Dionisio, chā'tin scujni' tī ixtatalacxtimī nac Areópago. Nā a'ka'ī'lh chā'tin puscāt tī ixuanican Dámaris ē ā'makapitzīn huampala.

18

Pablo nac Corinto

1 A'listān Pablo taxtulh nac Atenas ē a'lh nac Corinto. 2 Tā'lāpāxtokli chā'tin israelita tī ixtacuhuīni' Aquila xala' nac Ponto. Xla' ē ixpuscāt, tī ixuanican Priscila, ixtataxtunī'tcus nac Italia. Xapuxcu' Claudio ixcāmāpa'ksīnī't ixlīpō'ktuca'n israelitas catataxtukō'lh nac Roma. Ū'tza' talītaxtulh Aquila ē Priscila. Pablo cālaka'lh. 3 A'ntza' cātā'tachokolh ixpālacata ixtā'chuntza' ixtascujūtca'n ixuanī't. Ixtascuja ē ixtatlahua a'cchic. 4 Pablo ixcāmāsu'yuni' nac templo ixtzayama'jān ixlīpō'ktu quilhtamacuj tū ixpūjaxcan. Ixcāmā'a'ka'ī'nīcu'tun israelitas ē nā tī jā israelitas.

5 Silas ē Timoteo tataxtulh nac Macedonia ē tachā'lh nac Corinto. A'cxni' xlaca'n tachā'lh, Pablo ixmāsu'yumā'lh ixtachiuhūn Dios. Ixcāhuanimā'lh tachi'xcuui't israelitas Jesús ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnī't. 6 Xlaca'n tatā'lāhuanīlh ē talakapalalh. Pablo tincxli ixlu'xu' na ixlacatīnca'n ē cāhuanīlh:

—Hui'xina'n līpinā'tit cuenta tū nacā'a'kspulayān. Quit jātza' quincuenta. Chuhua'j na'iccālaka'n tī jā israelitas.

7 A'lh ē chā'lh na ixchic tī ixuanican Justo. Xla' ixlakachi'xcuui' Dios. Ixka'lhī ixchic ixlacatzuna'j ixtemploca'n israelitas. 8 A'ka'ī'lh Crispo, tī xapuxcu' xala' nac templo. Nā ta'a'ka'ī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n na ixchic. Chuntza' chā'lhūhua' xalanī'n nac Corinto takexmatli tū huanli Pablo ē ta'a'ka'ī'lh ē ta'a'kpaxli. 9 Pablo lakachuyalh tzmā' tzi'sa. Māpa'ksīni' huanīlh:

—Jā caji'cua'nti. Jā camakxtekti chihuīna'na'. 10 Quit icmak-taka'lhān. Jā tū catitlahuani'ca. A'nan lhūhua' tachi'xcuui't nac huā'mā' cā'lacchicni' tī naquintastālani'.

11 Pablo tachokolh a'ktin cā'ta ā'i'tāt. Ixcāmāsu'yuni' ixtachi-huīn Dios.

¹² A'cxni' Galión ixlīgobrnador ixuanī't nac Acaya, ē israelitas ixlīpō'ktuca'n ixtatā'lāquiclhaktzī'n Pablo. Talē'lh jā ixtlahuacan justicia. ¹³ Tahuanilh gobernador:

—Huā'mā' chi'xcu' chihuīna'makasītzī' tachi'xcu'huī't. Xtum chī cāhuanī catalaktaquilhpūtalh Dios, ē jā chī tatzō'kni' na quilmāpa'ksīnca'n.

¹⁴ A'cxni' Pablo ixchihuīna'ncu'tun, Galión cāhuanilh israelitas:

—Palh tlahuanī't cahuālh a'ktin tū jā tze, o palh maknīni'nī't cahuālh, quit xa'iccākexmatni'n lilacatzucu hui'xina'n, israelitas. ¹⁵ Hui'xina'n līmālacapū'yā'tit xmān tū māsuyū ē a'ktin tacuhuīni' tū māpācu'huī ē tū milīmāpa'ksīnca'n. Hui'xina'n caputzāna'nī'tit. Quit jā icputzāna'nīcu'tun huā'mā'.

¹⁶ Cāmāxtulh jā ixtlahuacan justicia. ¹⁷ Ixlīpō'ktuca'n talhūhua'chi'palh Sóstenes, tī xapuxcu' xala' nac templo, ē tatusli na ixlacatīn gobernador. Galión jā tū cāhuanilh.

Pablo a'lh ixlīmaktu'tun nalē'n makat xatze tachihuīn

¹⁸ Pablo tahuī'lapālh ā'a'klhūhua' quilhtamacuj. Ā'līstān cāmāxtekli tā'timīn ē pū'a'lh barco nac Siria. Nā Priscila ē Aquila tatā'a'lh. Tā'ksitpūxtulh ē ū'tza' līmākentaxtūlh ixpromesa nac Cencrea. ¹⁹ A'cxni' tachā'lh nac Efeso, Pablo a'ntza' cāmāxtekli. Tanūlh nac templo ē ixcātā'chihuīna'mā'lh israelitas tī ixtatakēstoknī't a'ntza'. ²⁰ Tahuanilh Pablo ixtachokolh ā'chulā' a'ntza'. Pablo jātza' lacasqui'nli. ²¹ A'cxni' cātā'lāmāxtekli Pablo cāhuanilh:

—Ixlacasqui'nca quit tunca na'ica'n nac Jerusalén jā nala cā'tani'. Na'ictaspi'tpala palh Dios lacasqui'n.

Pablo taxtulh nac Efeso ē pū'a'lh barco.

²² Pablo chā'lh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén ē cātā'chihuīna'nli tī ixta'a'ka'ī'nī't, ē a'lh tancā'n nac Antioquía.

²³ Tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj ē taxtulh ē a'lh ē tētāxtutēlhalh nac a'katunu' cā'lacchicni' xala' nac Galacia ē Frigia. Ixcāmāhuixcānītēlha ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'nī't.

Apolos a'kchihuīna'nli nac Efeso

²⁴ Ixui'lh chā'tin chi'xcu' israelita xala' nac Alejandría tī ixuanican Apolos. Xla' chā'lh nac Efeso. Huā'mā' chi'xcu' tzej ixchihuīna'n hua'chi tī ī'sca'tnī't. Tzej ixca'tzī ixtachuīn Dios. ²⁵ Xla' ī'sca'tnī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Līchihuīna'lh ixlītlī'huī'qui. Tzej ixmāsuyū ixpālacata Jesús, masqui ixca'tzī xmān ixlīmā'kpaxīn Juan. ²⁶ Apolos tzuculh chihuīna'n na ixtemploca'n israelitas ē jā ixjicua'n. Priscila ē Aquila takexmatli ē talē'lh ā'lacatīn ē ā'chulā' tzej tamāsuyūni'lh ixpālacata Dios. ²⁷ Apolos ixa'ncu'tun nac Acaya. Tā'timīn tahuanilh tzē na'a'n. Cāmacā'ni'ca a'ktin carta tā'timīn xalanī'n nac Acaya ē cāhuanica catamānūlh Apolos na ixchicca'n. A'cxni' chā'lh Apolos, lhūhua' cāmāktāyalh tī ixta'a'ka'ī'nī't

ixpālacata ixtalakalhu'mān Dios. ²⁸ Lhūhua' līmāpa'ksīn Apolos ixcālītā'lāhuani israelitas ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n. Ē ixcāskāhuī'kō'. Ixmāsu'yu ixtachihuīn Dios chī Jesús chu ū'tza' Cristo tī Dios ixlacsacnī't.

19

Pablo nac Efeso

¹ A'cxni' Apolos ixuī'lh nac Corinto, Pablo ixtētaxtunī'ttza' nac lacsti'na'j cā'lacchicni' nac cā'sipejni' ē chā'lh nac Efeso. A'ntza' cātā'lāpāxtokli ā'makapitzīn tī ixta'a'ka'īnī't ² ē cākelhasqui'nīlh:

—¿Chā maktīni'ntit Espíritu Santo a'cxni' a'ka'ī'tit?

Xlaca'n tahuani:

—Jā maktin ickecxmatnī'ta'uj palh māsā'can Espíritu Santo.

³ Pablo cākelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu cāmāsu'yuni'n na'a'kpaxā'tit?

Xlaca'n takelhtīni'lh:

—Quina'n ica'kpaxui chuntza' chī ixquincāmāsu'yuni'yān Juan.

⁴ Pablo cāhuanilh:

—A'cxni' ixmā'kpaxīni'n Juan ixcāhuani tachi'xcuhuī't: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē ca'a'ka'ī'tit tī namin ā'līstān.” Ū'tza' huanicu'tun Jesús.

⁵ A'cxni' takexmatli huā'mā', talī'a'kpaxli na ixtacuhuīni' Jesús. ⁶ A'cxni' Pablo cā'a'cpūhui'līlh ixmacan, Espíritu Santo tanūlh na ixlīstacna'ca'n. Xlaca'n tachihuīna'nli xtum tachihuīn tū jā ixtaca'tzī, ē talīchihuīna'nli ixtachihuīn Dios. ⁷ Ixlīpō'ktuca'n xlaca'n hua'chi kelhacāujtu' chi'xcuhuī'n.

⁸ A'ktu'tun mālhcuyu' Pablo ixtanū na ixtemploca'n israelitas ē ixmāsu'yu ē jā ixjicua'n. Ixcālītā'chihuīna'n ē ixcāmā'a'ka'ī'nīcu'tun chī māpa'ksīni'n Dios. ⁹ Makapitzīn lacxumpin ixtahuanī't ē jā ixta'a'ka'ī'. Ixtalapakala xasāsti' tamāsu'yun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't. Pablo cā'a'kxtekmaka'lh ē cālē'lh tī ixta'a'ka'ī'. Ixchihuīna'n pō'ktu quilhtamacuj na ixpūscuela Tiranno. ¹⁰ Chuntza' hasta tlāhualh a'ktu' cā'ta. Chuntza' takexmatli ixtachihuīn Māpa'ksīni' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Asia, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. ¹¹ Dios mātlahuīlh Pablo laka'tla' lī'a'cnīn. ¹² Pixtahua'ca' ē lu'xu' tū talītoklhli Pablo, ē a'cxni' talē'ni'lh ta'jatatlani'n, cātapānūni'lh ixta'jatatca'n. Cāmāxtuni'ca tū jā tzeya ū'ni' tū ixtaka'lhī.

¹³ Ixtahuī'lāna'lh makapitzīn xantilhni' israelitas tī ixtalatlā'huan a'katunu' cā'lacchicni'. Xlaca'n, na ixtacuhuīni' Jesús, talīmāxtucu'tunli tū jā tzeya ū'ni'. Cāhuanica tū jā tzeya ū'ni':

—Iccālīmāpa'ksīyān hui'xina'n na ixtacuhuīni' Jesús, tū māsu'yumā'lh Pablo, cataxtutit.

¹⁴ Tī ixtatlahua huā'mā', xlaça'n kelhatojon ixka'hua'chan chā'tin israelita tī ixuanican Esceva tī xapuxcu' pālej. ¹⁵ A'cxni' huanica chuntza', jā tzeja ū'ni' cākelhtīlh:

—Iclakapasa Jesús ē icca'tzī tīchu Pablo. Hui'xina'n jā iccālakapasān. ¿Tīchu hui'xina'n?

¹⁶ Chī'xcu' tī ixka'lhī jā tzeja ū'ni' cālaktu'jnunli ē ixka'lhī lītli'hui'qui ē cāskāhuī'lh xantīlhni'. Xlaça'n tataxtulh nac chic ē tatzā'lal maklhpī'mpi'lī'n ē tatakāhuī'nī't. ¹⁷ Taca'tzīkō'lh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso, tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Tajicua'nkō'lh. Chuntza' ā'chulā' tamāka'tlī'lh Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Lhūhua' tī ixta'a'ka'ī'nī'tcus tamīlh ē tahuanīlh Dios tū jā tze ixtatlahuanī't. ¹⁹ Lhūhua' ū'tunu'n, tī xantīlhni' ixtahuanī't, tamākēstokli ixlibroca'n ē talhcuyulh na ixlacatīnca'n ixlīlhūhua'. Tatlahualh ixcuentaca'n ē ixtaxokonī't i'tāt ciento mil tumīn xaplata. ²⁰ Ā'chulā' a'kahuanli ixtachi-huīn Māpa'ksīni' ē ā'chulā' ixtasu'yutēlha ixlītli'hui'qui Dios.

²¹ A'cxni' ixa'kspulanī'ttza' huā'mā', Pablo puhuanli natētaxtu nac estado Macedonia ē nac Acaya ē na'a'n nac Jerusalén. Pablo huanli:

—Pūla na'ica'n nac Jerusalén ē ā'līstān ixlacasqui'nca na'ica'n nac Roma.

²² Cāmacā'lh nac Macedonia chā'tu' ixmaktāyana', Timoteo ē Erasto. Pablo tachokolh a'klhūhua' quilhtamacuj nac Asia.

Tatā'kaquī'lh xalanī'n nac Efeso

²³ Tzamā' quilhtamacuj taka'lhīlh a'ktin tā'kslokōn ixpālacata xatze tachihuīn. ²⁴ Ixū'lh chā'tin chī'xcu' tī ixtacuhuīni' Demetrio. Xla' platero ixuanī't. Plata ixcālītlahua lacstī'na'j tū ixtemplo dios Diana. Demetrio ē tī ixtatā'scuja lhūhua' ixtalītlaja. ²⁵ Demetrio cāmākēstokkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī nā ū'tza' ixtalīscuja. Cāhuanīlh:

—Chī'xcu'huī'n, hui'xina'n ca'tzīyā'tit huā'mā' tascujūt ū'tza' lītlajayāuj. ²⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit o jā kexpa'tā'tit tū a'kspulamā'lh nac Efeso ē na ixlīpō'ktu nac Asia? Huā'mā' Pablo cāmā'a'ka'ī'nī'nī't lhūhua' tachi'xcu'huī't. Cālakpalīni'lh ixtalacapāstacni'ca'n. Cāhuanī tū ixtamacanī'tlaujca'n chī'xcu'huī'n jā ū'tza' dios. ²⁷ Quit icjicua'n tzamā' quintascujūtca'n nasputa ē jātza' cati'a'ka'ī'ca ixtemplo xaka'tla' quimpāxca'ttzi'ca'n Diana. Jātza' catihuanca palh ka'tla' Diana tū talaktaquilhpūta chuhua'j xalanī'n nac Asia ē ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj —cāhuanīlh Demetrio.

²⁸ A'cxni' takexmatli huā'mā', tasītzī'lh ē tata'salh ē tahuanli:

—jKa'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

²⁹ Palaj tunca tasītzī'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac Efeso. Cāchi'paca Gayo ē Aristarco ē cāsakalē'nca jā

ixtatakēstokmā'nalh. Tzamā' chā'tu' chi'xcuhui'n xalanī'n nac Macedonia ixtatā'scuja Pablo. ³⁰ Pablo ixtanūcu'tun na ixlacpu'na'i'tātca'n tachi'xcuhui't. Tā'timīn jā tamakxtekli. ³¹ Makapitzīn scujnī'n xalanī'n nac estado Asia, xlaca'n ixamigo Pablo ixtahuanī't. Tahuanih jā ca'a'lh nac pūtastokni'. ³² Makapitzīn a'ntza' jā ixtatakēstoknī't tata'salh palha' ē tahuani catūhuālh. Ā'makapitzīn huampala tahuampālh xtum. Chuntza' tatamakchuyīkō'lh ixlīpō'ktuca'n jā ixtatakēstoknī't. Jā ixtaca'tzī ixlīlhūhua' tūchu ixpālacata ixtalītakēstoknī't. ³³ Māxtuca Alejandro ixlacpu'na'i'tātca'n ixlīlhūhua'. Israelitas ta'a'clhta'nclslē'lh na ixlacatīnca'n. Alejandro cāmacahuani'lh cataquilhca'cslalh. Xla' ixtamaktāyacu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhui't. ³⁴ A'cxni' ca'tzīca palh xla' israelita ixuanī't, tata'salh lacxtim chī a'ktu' hora ē tahuani:

—¡Ka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n quina'n tī xalanī'n nac Efeso!

³⁵ A'cxni' secretario ixcāmāquilhca'cslīnī'ttza' ixlīlhūhua', xla' huanli:

—Iccāhuaniyān chi'xcuhui'n xalanī'n nac Efeso. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n ū'tza' xamaktaka'lhna' ixtemplo xaka'tla' Diana, quimpāxca'ttzi'ca'n, ē nā ixídolo tū mincha' nac a'kapūn. ¿Ē hui'lh tī jā ca'tzī huā'mā'? ³⁶ Jāla catihuanca jā ixlīcāna' huā'mā'. Chuntza' hui'xina'n caquilhca'csla'tit ē tzej calacapāstactit tū tlahua'yā'tit. ³⁷ Hui'xina'n cālīta'nī'ta'ntit huā'tzā' tzamā' chi'xcuhui'n. Xlaca'n jā tū tatlahuani'nī't tzamā' quimpāxca'ttzi'ca'n ē jā talīchihuīna'nī't. ³⁸ Palh Demetrio ē tī tatā'scuja talāmakasītzi'lh ā'makapitzīn, ū'tza' lī'a'nan pūchihuīn ē juez. Catamālacapū'lh. ³⁹ Palh catūhuālh talacasqui'n xlaca'n, cataputzāna'nīlh a'cxni' tatakēstokkō' scujnī'n natlahuacan justicia. ⁴⁰ Quit icjicua'n naquincātalīmālacsu'yuyān tā'kaquī'lh ixpālacata tū a'kspulalhcus. ¿Chī nakelhtīni'nāuj quina'n palh naquincātelhasqui'nīyān tū ixpālacata takēstoknī'ta'ntit ē ta'sapā'na'ntit?

⁴¹ Chuntza' lī'a'ksputli chihuīna'n secretario ē cāmacā'lh na ixchicca'n.

20

Pablo a'lh nac Macedonia ē nac Grecia

¹ A'cxni' taquilhca'cslakō'lh'tza', Pablo cāmāta'satīnīni'lh tā'timīn. A'cxni' ixcāmaxquī'nī'ttza' talacapāstacni', cāmakxtekli ē taxtulh ē a'lh nac Macedonia. ² A'cxni' ixlatlā'huan nac Macedonia, ixcāmaxquī' talacapāstacni' tā'timīn. Ā'līstān chā'lh jā ixmāpa'ksīni'ntza' Grecia. ³ A'ntza' ixuī'lh a'ktu'tun mālhcuyu'. Ixlacapāstacmā'lh na'a'n nac barco nac Siria.

Israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamaknī Pablo. Ū'tza' Pablo līlacpuhuampāl̄h natētaxtu nac Macedonia. ⁴ Tatā'a'lh nac Asia, Sópater xala' nac Berea, ē Aristarco ē Segundo xalanī'n nac Tesalónica, ē Gayo xala' nac Derbe ē nā Timoteo. Nā tatā'a'lh Tíquico ē Trófimo xalanī'n nac Asia. ⁵ Tzamā' chí'xcuhuī'n xapūla tachā'lh nac cā'lacchicni' Troas ē a'ntza' quincātaka'lhīn. ⁶ Quina'n ictaxtūj nac Filipos a'cxni' a'ksputli cā'tani' a'cxni' ixua'can pāntzīn tū jā ixka'lhī levadura. Icpū'a'uj barco ē ixlī'a'kquitzis quilhtamacuj iccālakhā'uj nac Troas. A'ntza' ictahuī'lauj a'ktojon quilhtamacuj.

Pablo ixuī'lh nac Troas

⁷ Xapūla quilhtamacuj a'cxni' tanūlh semana, tatakēstokli tī ixta'a'ka'ī' natamāpitzī pāntzīn. Pablo cātā'chihuīna'nli. Xla' ixpuhuamā'lh palh na'a'n ixlīlakalī. Mālh mā'nīlh ixtachihuīn hasta i'tāt tzi'sa. ⁸ A'ntza' jā xa'ictakēstoknī'ta'uj tālhmā'n na ixlī'a'ktu'tun piso nac chic. Lhūhua' pūcās ixua'ca'lh. ⁹ Chā'tin ka'hua'cha tī ixuanican Eutico ixuī'lh nac ventana. Ī'lh tatacu'tun ixpālacata Pablo lhūhua' chihuīna'nli. Ā'līstān lhtatahuī'lh ē kelhtun mincha' ixlī'a'ktu'tun nac piso. Quīsacca xanīn. ¹⁰ Pablo yujli ē taquilhpūtalh ē laktzī'lh ē sko'ka'lh. Cāhuanilh tā'timīn:

—Jā cajicua'ntit. Xla' lakahuan.

¹¹ Pablo tahua'ca'lh ē māpitzīlh pāntzīn ē hua'lh. Cā'a'kchihuīna'ni'pāl̄h hasta jā xkakalh. Ā'līstān a'lh. ¹² Lē'nca ka'hua'cha xalakahuan ē tapāxuhualh.

Ica'uj nac Mileto

¹³ Quina'n icpūlaj ē icpū'a'uj barco nac Asón jā Pablo ix-tanūcu'tun nac barco. Chuntza' icchihuīna'uj ixpālacata xla' ixtlā'huana'a'ncu'tun hasta nac Asón. ¹⁴ A'cxni' quincāmaclan nac Asón, quincātā'tanūn nac barco. Ā'līstān icchā'uj nac Mitilene. ¹⁵ Ictaxtūj a'ntza' nac a'ktin barco. Ixlīlakalī icchā'uj ixlacatīn Quío. Ixlīlakalī huampala ictalacatzuna'jūj Samos. Ā'līstān icchā'uj nac Trogilio. Ixlīlakalī icchā'uj nac Mileto. ¹⁶ Pablo ixlacapala ixpālacata ixtahuī'lacu'tun nac Jerusalén tzamā' quilhtamacuj tū huanican Pentecostés. Ū'tza' jā lītanūcu'tunli nac Efeso ē jā tahuī'lacu'tunli lakma'j nac Asia.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Efeso

¹⁷ A'cxni' xa'icui'lāna'nchāujcus nac Mileto, Pablo cāmāta'satīnīnī'lh xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo nac Efeso. ¹⁸ A'cxni' talakhā'lh, Pablo cāhuanilh:

—Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī xa'icīlilatā'huan na milacatīnca'n pō'ktu quilhtamacuj hasta xapūla quilhtamacuj a'cxni' icmilh nac Asia. ¹⁹ Quit xa'ictā'scuja Māpa'ksīnī'. Quit jā maktin ka'tla' icmakca'tzīlh. Ē icpātīnī'lh ē lhūhua' tū

ixquina'kspula ixpālacata israelitas ixquintalīchihuīna'nī'ttza'.
 20 Quit tzej xa'iccāmāsu'yuni'n ixlīpō'ktu tū hui'xina'n
 namaclacasqui'nā'tit. Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n na ixlacatīnca'n
 tachi'xcuui't ē na minchicca'n. 21 Israelitas ē nā tī jā
 israelitas xa'iccāhuani: “Calakpali'tit mintalacapāstacni'ca'n
 ē cakexpa'tni'tit Dios ē calīpāhua'ntit quiMāpa'ksīni'ca'n
 Jesucristo.”

22 'Chuhua'j ica'mā'lh nac Jerusalén. Espíritu Santo
 quimacā'mā'lh. Quit jā icca'tzī tū naquina'kspulayācha'.
 23 Quilīmān icca'tzī ixlīpō'ktu cā'lacchicni' jā ica'n,
 Espíritu Santo quimāca'tzīnī naquinchī'can ē na'īcpātīni'n.
 24 Pō'ktu huā'mā' jā quınca'tzani'. Quit jā iclakca'tzan
 quilatamat. Xmān līpāxuhua icmāspūtūcu'tun quintascujūt ē
 icmākentaxtūcu'tun tū quimacamaxquī'lh Māpa'ksīni' Jesús.
 Quimacamaxquī'lh na'icli'chihuīna'n xatze tachihuīn tū
 quincāhuaniyān ixtalalakalhu'mān Dios.

25 'Quit icca'tzī jātza' quintilālaktzī'uj milīpō'ktuca'n
 hui'xina'n, tī xa'iccāhuanitlā'huanān chī māpa'ksīni'n
 Dios. 26 Ū'tza' quit chuhua'j iccālīhuanicu'tunān
 quit icmākentaxtūnī'ttza' tū ixquimacamaxquī'canī't
 mimpālacataca'n. Jātza' iclē'n cuenta. 27 Quit
 iccāmāsu'yuni'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'nīn Dios.
 Nūn tū icmātzē'kli. 28 Chuhua'j cacuentatlahua'tit chī
 nalatā'kchokoyā'tit. Nā cacāmaktaka'lhtit tī ixlacstīn Dios.
 Espíritu Santo cāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmaktaka'lhā'tit
 chī maktaka'lhna'ni'n purecu. Māpa'ksīni' cālītamāhualh
 ixka'lhni' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. 29 Quit icca'tzī a'cxni'
 na'ica'n, nacātalacpu'na'tanūyān chī'xcuui'n. Xlaca'n hua'chi
 misini'n lijicua'ni' tū tamālakspūtū purecu. Nūn macsti'na'j
 catitalalakalhu'manli ixlacstīn Dios. 30 Nā makapitzīn
 hui'xina'n natatzucu cāta'a'kskāhuī'yān ē nacātamāxtucu'tunān
 makapitzīn hui'xina'n ixpālacata nacāstālani'yā'tit ū'tunu'n.
 31 Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit chī xa'iccāmaxquī'yān
 talacapāstacni' tzi'sa ē cā'cuui'ni' a'ktu'tun cā'ta hasta
 iccalhuanli.

32 'Chuhua'j quit icsqui'ni' Dios ū'tza' cacāmaktaka'lhni'
 hui'xina'n. Ē hui'xina'n ka'lhī'yā'tit tachihuīn tū
 quincātahuaniyān ixtalalakalhu'mān Dios. Tzamā' tachihuīn
 tzē nacāmaxquī'yān lītlī'hui'qui ē tzē nacāmaxquī'yān tū
 natamaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī Dios cātlahuanī't lactze.
 33 Quit jā iclakca'tzani't ixtumīn ē ixoro ē ixlu'xu' ā'chā'tin.
 34 Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī xa'icli'scuja quimacan ē chuntza'
 xa'icli'huā'yan quit ē tī ixquintatā'lahui'lāna'lh. 35 Nā chuntza'
 xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n cascujtīt ē cacāmaktāya'tit
 tī cāspūtni' tū tamaclacasqui'n. Calacapāstactit chī huanli

Māpa'ksīni' Jesús: “Ā'chulā' līpāxuhuacan a'cxni' māsā'can ē jā a'cxni' maktīni'ncan.”

³⁶ A'cxni' Pablo chihuīna'nkō'lh, tatzokostalh ē cātā'orarlīlh ixlīpō'ktuca'n. ³⁷ Tacalhuankō'lh ixlīpō'ktuca'n ē tasko'ka'lh Pablo ē tamu'sulh. ³⁸ Pablo ixcāhuaninī't jātza' maktin catitalaktzī'lh. Ū'tza' ixtalīlīpuhuan. Ā'līstān taquīxtekli hasta nac barco.

21

Pablo a'lh nac Jerusalén

¹ Iccāmakxtekui tā'timīn ē ictojōuj nac barco ē lacatza'j ica'uj nac Cos. Ixlīlakalī icchā'uj nac Rodas ē ā'līstān icchā'uj nac Pátara. ² A'ntza' icmaclauj a'ktin barco tū ixa'mā'lh nac Fenicia. Ictojōuj nac barco ē ica'uj. ³ A'cxni' ictētāxtūj makat, iclaktzī'uj quimpāxtūnca'n Chipre a'ntza' jā pu'nahuīlh macsti'na'j ti'ya't. Ica'uj nac Siria. Ā'līstān icchā'uj nac Tiro ixpālacata barco natēxteka ixtacu'ca'. ⁴ A'ntza' iccāmaclauj tī ixta'a'ka'ī' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktojon quilhtamacuj. Espīritu Santo ixcāhuaninī't tū na'a'kspula. Ū'tza' tā'timīn talīhuanilh Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ⁵ Ixli'a'ktojon quilhtamacuj ictāxtūj. Quincātātā'a'n, hasta iclāclhtaxtukō'uj nac cā'lacchicni', ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī' ē ixpuscātca'n ē ixcamana'ca'n. A'cxni' icchā'uj na ixquilhtūn mar, ictatzokostauj ē icorarlauj. ⁶ Ā'līstān iclāsko'ka'uj ē iclāmakxtekui. Quina'n ictojōuj nac barco ē xlaca'n tataspi'tpālh na ixchicca'n.

⁷ Ictāxtūj nac Tiro ē icchā'uj nac Tolemaida. A'ntza' ica'kspuui iclatā'kchokoyāuj nac mar. Iccāmaclauj tā'timīn a'ntza' ē iccātā'tachokouj ū'tunu'n a'ktin quilhtamacuj. ⁸ Ixlīlakalī huampala ictā'tāxtūj Pablo. Iccā'uj nac cā'lacchicni' Cesarea. A'ntza' ictanūj na ixchic Felipe tī ixmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Xla' chā'tin ixlīkelhatojonca'n maktāyana'nī'n xalanī'n nac templo. Ictā'tachokouj ū'tza'. ⁹ Xla' ixcāka'lhī kelhatā'ti' ixtzu'ma'jan tī jāna'j ixtatamakaxtoka. Xlaca'n ixtalīchihuīna'n tū Dios ixcāmāca'tzīnīnī't. ¹⁰ A'ntza' ictachokouj a'klhūhua' quilhtamacuj. Chilh chā'tin chí'xcu' xala' nac Judea tī ixuanīcan Agabo. Ū'tza' ixuan tū na'a'nan. ¹¹ Xla' quincālakchin ē tayalh ī'cinturón Pablo ē lītantūchī'ca ē nā līmacachī'ca ē huanli:

—Espīritu Santo huanli: “Chuntza' nac Jerusalén israelitas nā natachī' ixtēcu' huā'mā' cinturón ē nacāmacamaxquī'can tī jā israelitas.”

¹² A'cxni' ickexmatui huā'mā', quina'n ē nā xalanī'n nac Cesarea icuanīuj Pablo jā ca'a'lh nac Jerusalén. ¹³ Pablo kelhtīni'lh ē quincākelhasqui'nīn:

—¿Tū ixpālacata licalhua'nā'tit hui'xina'n? ¿Tū ixpālacata quilālimāmakchuyīyāuj? Quit iclīhui'līnī't naquinchī'can ē naquimaknīcan nac Jerusalén ixpālacata Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁴ A'cxni' jāla icmālacpuhuanīuj jā ca'a'lh nac Jerusalén, jātza' ā'chulā' icuanīuj. Xmān huā'mā' icuanui:

—Calalh tū ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'.

¹⁵ Ā'līstān ictacāxui ē ica'uj nac Jerusalén. ¹⁶ Quincātātā'a'n makapitzīn tā'timīn xalanī'n nac Cesarea ē quincātālē'n na ixchic Mnasón xala' nac Chipre. Xla' makāstza' ixa'ka'ī'nī't. A'ntza' na ixchic ictētachokouj.

Pablo laka'lh Jacobo

¹⁷ A'cxni' icchā'uj nac Jerusalén, tā'timīn tapāxuhualh a'cxni' iclāpāxtokui. ¹⁸ Ixlīlakalī quina'n ē Pablo iclakchā'uj Jacobo. A'ntza' ixtahui'lāna'n ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' lītā'timīn. ¹⁹ Pablo cātā'chihuīna'nli ē ā'līstān cāhuanilh pō'ktu chī Dios maktāyālh tū tlhualh na ixlacpu'na'itātca'n tī jā israelitas. ²⁰ A'cxni' takexmatli xlaca'n tamakapāxūilh Dios. Tahuanih Pablo:

—Tā'tin, hui'x ca'tzīya' lhūhua' miles israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Kēxtim takexmatni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés. ²¹ Cāmāca'tzīnīcanī'ttza' hui'x cāmāsu'yuni'ya' israelitas, tī tahui'lāna'ncha' na ixcā'lacchicni'ca'n makatīyātī'n, ē cāhuani'ya' jā catakexmatni'lh Moisés. Tahuān hui'x cāmāsu'yuni'ya' jā ixlacasqui'nca ixka'hua'chanca'n nataka'lhī ixtasmani'ca'n israelitas ē jā ixlacasqui'nca natatlahua ixtahui'latca'n israelitas. ²² Chuhua'j, ¿tū natlahuayāuj? Tzamā' tachi'xcuui't natatakēstoka a'cxni' nataca'tzī palh ta'nī'ta'. ²³ Chuntza' hui'x catla'hua' tū na'iccāhuaniyān. Tahui'lāna'lh kelhatā'ti' chī'xcuui'n na quilacpu'na'itātca'n. Xlaca'n natamākentaxtū tū tamālacnūnī't. ²⁴ Cacālī'pi ē catalacpa'lhtit ē hui'x nacāxokonuni'ya'. Ā'līstān xlaca'n tzē nacā'a'csitcan. Chuntza' naca'tzīkō'can jā ixlīcāna' chī līchihuīna'nca'na' hui'x. Ā'chulā' nā nalaktzī'ncan nā hui'x kexpa'tni'ya' līmāpa'ksīn. ²⁵ Quina'n iccāmacā'ni'nī'ta'uj a'ktin carta tī jā israelitas tī ta'a'ka'ī'nī't. Iccāhuaniuj tū icpuhuanāuj quina'n. Iccāhuaniuj: “Camākentaxtūtīt xmān huā'mā': Jā tīhua'yā'tit quīnīt tū hui'līni'canī't ídolos ē jā tīhua'yā'tit ka'lhni' nūn quīnīt ixla' animalh tū ta'a'kpixchī'nī't. Jā tīka'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n.” Chuntza' iccāhuaniuj xlaca'n.

Chi'paca Pablo xaka'tla' nac templo

²⁶ Pablo cālē'lh kelhatā'ti' chī'xcuui'n ē ixlīlakalī cātā'talacpa'lhli. Tanūlh xaka'tla' nac templo nacāmāca'tzīnī a'cxni' natamāspūtū quilhtamacuj tū napūtalacpa'lhcan a'cxni' ixlīpō'ktuca'n natalīmin ixofrendaca'n.

27 Xmān macsti'na'j ī'sputa ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē israelitas xalanī'n nac Asia talaktzī'lh Pablo xaka'tla' nac templo. Tachihuīna'makasītzī'lh tachi'xcuui't ē chi'paca Pablo. 28 Palha' tahananli:

—¡Chi'xcuui'n israelitas, caquilāmaktāyauj! Huā'mā' chi'xcu' calhāxcuui'lh cāmāsu'yuni'tlā'huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Xla' cālīchihuīna'n quincā'lacchicni'ca'n ē quilīmāpa'ksīnca'n ē huā'mā' xaka'tla' templo. Nā cāmānūnī't xaka'tla' nac templo tī jā israelitas. Chuntza' talactlahualh chī ixlitze ixuanī't.

29 Chuntza' tahananli xpālacata laktzī'nca Pablo ē Trófimo xala' nac Efeso. Tapuhuanli Pablo ū'tza' ixmānūnī't xaka'tla' nac templo.

30 Ixlīpō'ktu tachi'xcuui't xalanī'n nac Jerusalén tatā'kaquī'lh ē tatu'jnuntēlha tatalacxtimīlh. Chi'paca Pablo ē sakaxtuca xaka'tla' nac templo ē palaj tunca mālacchahuaca. 31 A'cxni' ixmaknīcu'tuncantza', palaj māca'tzīnīca xapuxcu' tropa ē huanica ixlīpō'ktu xalanī'n nac Jerusalén ixtasītzī'kō'nī't ē ixtatā'kaquī'kō'nī't. 32 Palaj tunca xapuxcu' tropa cālē'lh ixtropas ē ixcapitanesca'n. Tatu'jnulh ē tachā'lh jā ixtatakēstoknī't. A'cxni' xlaca'n talaktzī'lh tropas ē capitanes, jātza' tatusli Pablo. 33 Xapuxcu' tropa talacatzuna'jīlh ē palaj tunca māchi'panīni'nli Pablo ē līmāchī'nīni'lh kentū' cadenas. Kelhasqui'nīni'lh tīchu xla' ē tūchu ixtlahuanī't. 34 Makapitzīn tachi'xcuui't palha' tahananli catūhuālh ē ā'makapitzīn xtum tahuampālh. Chuntza' xapuxcu' tropa jāla tzej ca'tzīlh tū ixa'kspulamā'lh ixpālacata ixtata'samā'nalh. Mālē'nīni'nca Pablo nac cuartel. 35 A'cxni' tachā'lh jā ixlactahua'ca'can nac cuartel, tropas tacu'ca'lē'lh Pablo ixpālacata ixtamaknīcu'tuntza' tachi'xcuui't. 36 Ixlīpō'ktuca'n ixtastālani'tēlha ē ixtata'satēlha ē ixtahuan:

—¡Canīlh!

Pablo tamaktāyah na ixlacatīn tachi'xcuui't

37 A'cxni' ixmānūtēlhacantza' nac cuartel, Pablo huanilh xapuxcu' tropa:

—¡Cchihuīna'ncu'tun macsti'na'j.

Xapuxcu' huanli:

—¿Ē chā tzē chihuīna'na' griego? 38 ¿Jā hui'x tzamā' chi'xcu' xala' nac Egipto tī tā'kaquī'lh lakma'jtza' ē cālē'nca nac cā'tzaya'nca ti'ya't a'ktā'ti' mil maknīni'nī'n?

39 Pablo kelhtīni'lh:

—Quit israelita xala' nac xaka'tla' cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Icsqui'ni'yān caquimaktēkti na'iccātā'chihuīna'n tzamā' tachi'xcuui't.

40 Xapuxcu' maxqu'lh talacasqui'nī'n. Pablo tāyalh jā ixtahua'ca'mā'lh ē cāmācahuani'lh cataquilhca'cslalh tachi'xcu'huī't. A'cxni' taquilhca'cslalh, cātā'chihuīna'nli tachihuīn hebreo ē huanli:

22

1 —Chi'xcu'huī'n, quintā'israelitas, cakexpa'ttit chī na'icchiuīna'n ē chī na'iclitamaktāya na milacatīnca'n.

2 A'cxni' takexmatli chī cātā'chihuīna'lh tachihuīn hebreo, ā'chulā' taquilhca'cslalh. Pablo cāhuanilh:

3 —Quit israelita. Iclacatuncu'huī'lh nac cā'lacchicni' Tarso nac estado Cilicia. Huā'tzā' quimakastacca nac Jerusalén. Quimāsu'yuni'lh Gamaliel. Tzej quimāsu'yuni'ca ixlīmāpa'ksīnca'n quinatāta'na'ca'n. Quit xa'iclihui'lī na'ictlahua tū ixta' Dios chuntza' chī hui'xina'n tlahua'yā'tit chuhua'j.

4 Quit xa'iccāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī' Jesús ē xa'iccāmāknīcu'tun. Tachi'n xa'iccālē'n chi'xcu'huī'n ē puscan ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n. 5 Xapuxcu' pālej ē xanapuxcu'nu' israelitas tzē natahuan ixlicāna' tū icuan. Ū'tunu'n quintamaxqu'lh carta na'iccālē'ni' israelitas xalanī'n nac Damasco. Tzamā' carta ū'tza' tū tzē xa'iccālīchi'palh tī ixta'a'ka'ī' Jesús a'ntza' ē xa'iccālīmīlh tachi'n nac Jerusalén jā ixcāmākapātīnca'n.

Pablo cāhuanilh chī līlakpalīh ixtalacapāstacni'

Hch. 9:1-19; 26:12-18

6 'Quit xa'ica'mā'lh nac tej ē xa'icchā'ntēlhatza', chī i'tāt quilhtamacuj, nac Damasco ē xamaktin quintapūnūlh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn.

7 Ica'kā'lh nac ti'ya't ē ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh: “Saulo, Saulo, ¿tū ixpālācata quimputzatokokeya?”

8 Quit ickelhasqui'nīlh: “¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?” Quihuanilh: “Quit Jesús xala' nac Nazaret tī hui'x putzatokokeya.”

9 Tī ixquintatā'a'mā'nalh nā xlaca'n talaktzīlh taxkaket ē tajicua'nli ixpālācata jā takexmatli tū quihuanilh tachihuīn.

10 Quit icuanilh: “¿Tū na'ictlahua, Māpa'ksīni'?” Māpa'ksīni' quihuanilh: “Catā'kaqui' ē capit nac Damasco. A'ntza' nahuanica'na' ixlipō'ktu tū natlahua'ya.”

11 Tzamā' taxkaket quimālakatzī'lh. Quintapekechi'palē'lh tī ixquintatā'a'mā'nalh. Chuntza' icchā'uj nac Damasco.

12 'A'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Ananías. Xla' ixlakachi'xcu'huī' Dios ē ixkexmatni' līmāpa'ksīn. Ixtaca'tzīkō' israelitas xalanī'n nac Damasco tzeya chi'xcu' ixuanī't.

13 Ananías quilakmīlh ē quilaktalacatzuna'jīlh ē quihuanilh: “Tā'tin Saulo, calacahuā'na'mpala'.” Lacapala iclacahuāna'mpālīh ē iclaktzī'lh Ananías.

14 Quihuanilh: “Ix Diosca'n quinatāta'na'ca'n lacsacni' hui'x ē chuntza'

nalīca'tzīya' tū ixtalacasqui'nīn ē nalaktzī'na' tī Xatze ē nakexpa'ta' ixtachihuīn. ¹⁵ Chuntza' nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixpālacata tī Xatze. Nacāhuani'ya' tū laktzī'nī'ta' ē tū kexpa'tnī'ta'. ¹⁶ Chuhua'j, ζtū ixpālacata lītamakapalī'ya'? Catā'kaqui' ē ca'a'kpxati ē calīpāhua'nti Jesucristo ē chuntza' naxapacan mincuenta.” Chuntza' quihuanilh Ananías.

Pablo cāhuanilh chī līmacā'nca na ixlacatīnca'n tī jā israelitas

¹⁷ 'Icmimpāl h nac Jerusalén ē icquī'orarlīlh xaka'tla' nac templo. Iclakachuyalh. ¹⁸ Iclaktzī'lh Māpa'ksīni' Jesús ē xla' quihuanilh: “Calacapala' ē cataxtu palaj tunca nac Jerusalén ixpālacata ā'tzā' jā cati'a'ka'l'ca tū līchihuīna'na' quimpālacata.” ¹⁹ Icuanih: “Māpa'ksīni', xlaca'n taca'tzī quit xa'ica'n ixlīpō'ktu nac templo ē xa'iccāmānū nac pūlāchī'n tī ixta'a'ka'l'ni'yān ē xa'iccāhui'līni'. ²⁰ Nā quit xa'icyāl h a'ntza' a'cxni' maknīca Esteban tī ixlīchihuīna'n mimpālacata. Quit nā xa'iclīca'tzī tū tatlahuani'lh ē xa'icmaktaka'lha ixlū'xu'ca'n xlaca'n tī tamaknīlh.” ²¹ Māpa'ksīni' quihuanilh: “Capit. Quit na'icmacā'nān makat. Nacālakpina' xlaca'n tī jā israelitas.” Chuntza' quihuanica —huanli Pablo.

Xapuxcu' tropa timāpa'ksīni'lh ixlēsno'kca Pablo

²² Tachi'xcuui't jātza' ixtakexmatni'cu'tun Pablo tū ixcāhuani. Tatzuculh tata'sa ē tahuanli:

—¿Canīlh huā'mā' chi'xcu'! j jā līmacuan natahui'la!

²³ Ixtata'sa ē ixtatincxa ixlū'xu'ca'n ē ixtamākosū pokxni' ixpālacata ixtasītzi'nī't. ²⁴ Xapuxcu' tropa māmānūnīni'lh Pablo nac cuartel. Ixmāmaksno'knīni'ncu'tun ixpālacata namāchihuīnīcan. Ixca'tzīcu'tun tū ixpālacata ixtalīta'sa tachi'xcuui't ē ixtalīsītzi'ni' Pablo. ²⁵ A'cxni' ixchī'yāhuamā'ca nakēsno'kcan, Pablo kelhasqui'nīlh capitán tī ixyāl h a'ntza':

—¿Chā chuntza' huan nac līmāpa'ksīn? Jāla kēsno'kcan chā'tin tī tapa'ksī nac Roma ē palh jāna'j tlahuani'can justicia.

²⁶ A'cxni' huanica huā'mā', capitán laka'lh xapuxcu' tropa ē māca'tzīnīlh ē huanilh:

—¿Tū natlahuani'ya'? Tzamā' chi'xcu' xla' tapa'ksī nac Roma.

²⁷ Xapuxcu' tropa lakmilh Pablo ē kelhasqui'nīlh:

—¿Chā ixlīcāna' hui'x xala' nac Roma?

Pablo kelhtīni'lh:

—Ixlīcāna'. Quit ictapa'ksī nac Roma.

²⁸ Xapuxcu' tropa huanli:

—Lhūhua' tumīn icxokonī't na'ictapa'ksī nac Roma.

Pablo huanli:

—Hasta chī iclacatuncuui'lh quit ictapa'ksī nac Roma.

29 Palaj tunca ta'a'kxtekyāhualh Pablo tī ixtakēsno'kcu'tun. Xapuxcu' jicua'nli a'cxni' ca'tzilh ixchī'nī't chā'tin tī ixtapa'ksī nac Roma.

Pablo tamaktāyahl nac pūchihuīn

30 Ixlilakalī xapuxcu' tropa ixca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata israelitas talīmālacsu'yulh Pablo. Macaxcutli Pablo. Cāmākēstokli ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' pālejni' ē ixlīpō'ktuca'n scujnī'n. Līminca Pablo ē hui'līca na ixlacatīnca'n.

23

1 Pablo cālakalaktzī'lh scujnī'n ē huanli:

—Chī'xcuhūi'n, quintā'israelitas, quit quina'cstu iclacapāstacna'n tzej iclatlā'huan na ixlacatīn Dīos hasta chuhua'j.

2 Palaj tunca Ananías, tī xapuxcu' pālej, cāhuanilh tī ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j Pablo:

—Caquilhtu'cstit.

3 Pablo huanilh:

—Dīos namakapātīnīnān hui'x, a'kskāhuī'ni'. Hui'x hui'la' naquintlahuani'ya' justicia chuntza' chī tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn. Quimātu'csnī'ni'. Jā chuntza' tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn.

4 Tī ixtayāna'lh a'ntza' tahananli:

—¿Tū ixpālacata lacaquilhnī'ya' xla' tī Dīos hui'līnī't xapuxcu' pālej?

5 Pablo huanli:

—Chī'xcuhūi'n, quit jā xa'icca'tzī palh xla' xapuxcu' pālej. Chuntza' tatzo'kni': "Jā tilichihuīna'na' tī cāmāpa'ksī tachi'xcuhūi't."

6 Makapitzīn scujnī'n xlaca'n ixchi'xcuhūi'n saduceos ixtahuanī't ē ā'makapitzīn huampala ixchi'xcuhūi'n fariseos. A'cxni' ca'tzilh Pablo huā'mā', palha' cāhuanilh:

—Chī'xcuhūi'n, quintāta' xla' fariseo ē nā quit fariseo. Quilālīmālacsu'yuyāuj ixpālacata quit ica'ka'ī natalacastālancuana'n nīnī'n.

7 A'cxni' Pablo huanli huā'mā', tataxtumlīlh tī ixtatakēstoknī't. Tatzuculh talālītā'chihuīna'n fariseos ē saduceos. 8 Saduceos tahuan jāla catitalacastālancuana'nli nīnī'n. Tahuan jā tī ángeles ē jā tī espíritu. Fariseos, xlaca'n ta'a'ka'ī pō'ktu a'nan. Ū'tza' talālīhuanilh. 9 Ixlīpō'ktuca'n ixtata'samā'nalh.

Palaj tunca tatāyahl makapitzīn mākelhtahua'kē'ni'nī'n līmāpa'ksīn, tī ixchi'xcuhūi'n fariseos ē tahananli:

—Huā'mā chi'xcu' jā tū tlahuanī't tū jā tze. Palhāsā' tā'chihuīna'nli a'ktin espíritu o chā'tin ángel. Jā catā'lātlahuáuj Dīos.

¹⁰ Ā'chulā' talālītā'chihuīna'lh. Xapuxcu' tropa, xla' jicua'nli Pablo ixtalālilaksakamā'nalh. Ū'tza' cālīmacā'lh ixtropas namāxtucan ē nalē'mpalacan nac cuartel.

¹¹ Huā'mā' tzi'sa Māpa'ksīni' tasu'yuni'lh Pablo ē huanilh:

—Jā caji'cua'nti. Chuntza' chī chihuīna'nī'ta' quimpālacata nac Jerusalén, chuntza' nachihuīna'na' nac Roma.

Talīchihuīna'nli natamaknī Pablo

¹² A'cxni' xkakalh, makapitzīn israelitas tachihuīna'nli natamaknī Pablo. Talāhuanilh:

—Jā tū catihua'uj ē jā catiko'tnūnui hasta a'cxni' namaknīyāuj Pablo. Dios caquincāmakapātīnīn palh jā namākentaxtūyāuj.

¹³ Tī chuntza' tahuanli līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chi'xcuhuī'n.

¹⁴ Xlaca'n talaka'lh xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas ē cāhuanica:

—Quina'n icuanī'ta'uj Dios caquincāmakapātīnīn palh na'icua'yāuj catūhuālh a'cxni' jāna'j na'icmaknīyāuj Pablo.

¹⁵ Chuhua'j hui'xina'n ē milīpō'ktuca'n scujnī'n, casqui'ni'tit xapuxcu' tropa lakalī calīmīlh Pablo na milacatīnca'n. Nahua'ni'yā'tit hui'xina'n palh ā'chulā' kelhasqui'nīcu'tunā'tit. Pablo jā catichilh. Quina'n na'icka'lhītīyāuj nac tej na'icmaknīyāuj.

¹⁶ Ixka'hua'cha ixtā'tin Pablo ca'tzilh tū ixlīchihuīna'ncanī't ē a'lh nac cuartel ē māca'tzīnīlh Pablo. ¹⁷ Pablo ta'sani'lh chā'tin capitán ē huanilh:

—Calī'pini'chi huā'mā' ka'hua'cha xapuxcu' tropa. Xla' tā'chihuīna'ncu'tun macsti'na'j.

¹⁸ Capitán lē'ni'lh ē huanilh xapuxcu':

—Tachī'n Pablo quinta'sani'lh ē quisqui'ni'lh ca'iclimini'n huā'mā' ka'hua'cha. Xla' tā'chihuīna'ncu'tunān macsti'na'j.

¹⁹ Xapuxcu' tropa makachi'palh ka'hua'cha ē lē'lh laca-punchuna'j ē kelhasqui'nīlh:

—¿Tū quihuanicu'tuna'?

²⁰ Ka'hua'cha huanli:

—Israelitas talīchihuīna'nī'ttza' natasqui'ni'yān nalīpina' lakalī Pablo jā tlahuacan justicia. Natahuaniyān tū ā'chulā' takelhasqui'nīcu'tun Pablo. Xmān nata'a'kskāhuī'lē'nān. ²¹ Jā cacākexpa'tni'. Xlaca'n līhua'ca'lh chī tu'pu'xam chi'xcuhuī'n tī taka'lhīmā'nalh. Jā tū catitahua'lh ē nūn catitako'tnūlh hasta jā natamaknī Pablo. Chuhua'j tacāxui'lāna'ncha'tza'. Ā'xmān hui'x taka'lhīmā'nān palh namacapina'.

²² Xapuxcu' tropa huanilh:

—Jā tī tihuani'ya' palh quimāca'tzīnīnī'ta'tza' huā'mā'.

Ē macā'lh na ixchic ka'hua'cha.

Lakmacā'nca Pablo gobernador Félix

²³ Xapuxcu' tropa cāta'sani'lh chā'tu' ixcapitán ē cāhuanilh:

—Cacāmācāxtit a'ktu' ciento tropas ē tu'tumpu'xamacāuj tropas kētahui'lana'nī'n ē a'ktu' ciento tī natalē'n espada. Nataxtuyā'tit makna'jāstza' tzī'sa ē napinā'tit nac Cesarea. ²⁴ Cacākētla'pa'tit cahuāyujnu' tū nakētahui'la Pablo. Chuntza' jā tū cati'a'nani'lh Pablo ē nalakchā'n gobernador Félix.

²⁵ Xapuxcu' tropa tzo'kli a'ktin ca'psnap ē huanli:

²⁶ “Quit, Claudio Lisias, ictzo'knuni'yān hui'x, gobernador Félix, tī lakachi'xcuui'ca'na'. ²⁷ Israelitas tachi'panī't huā'mā' chi'xcu' ixtacuhuīni' Pablo. Ixtamaknīmā'nalh a'cxni' icchā'lh ē quintropas. Icmakapūtaxtūlh ixpālacata icca'tzīlh xla' ixtapa'ksī nac Roma. ²⁸ Quit xa'icca'tzīcu'tun tūchu ixpālacata ixtalīmālacsu'yu. Ū'tza' iclīlē'lh jā tatlahua justicia israelitas. ²⁹ Palaj tunca icca'tzīlh ixtalīmālacsu'yu ixpālacata ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū laclē'n huā'mā' chi'xcu' ixpālacata tū nalīmānīcan o ixpālacata tū nalīmānūcan nac pūlāchī'n. ³⁰ A'cxni' quit icca'tzīlh israelitas ixtalīchihuīna'nī'ttza' natamaknī, palaj tunca quit icmacā'ni'cha'n. Quit iccāhuanilh tī ixtamālacsu'yumā'nalh Pablo catalīmālacsu'yulh na milacatīn. Xmān ū'tza' icuaniyān.”

³¹ Chuntza' chī ixcāhuanicanī't, tropas talē'lh Pablo ē līminca cā'tzī'sni' nac cā'lacchicni' Antīpatris. ³² Ixlīlakalī tropas tachimpālh nac cuartel. Xmān kētahui'lāna'nī'n ixtatā'a'mā'nalh Pablo. ³³ A'cxni' tachā'lh nac Cesarea, tamacamaxqui'lh ca'psnap gobernador Félix ē talīmini'lh Pablo na ixlacatīn. ³⁴ A'cxni' gobernador likelhtahua'ka'kō'lh ca'psnap, xla' cākelhasqui'nīlh jāchu xala' Pablo. Tahuanih xla' xala' nac estado Cilicia. ³⁵ Félix huanilh Pablo:

—Naquihuani'ya' ixlīpō'ktu a'cxni' natamin tī tamālacsu'yuyān.

Gobernador māchī'nīni'lh Pablo na ixpalacio Herodes ē cāyāhuaca tī natamaktaka'lha.

24

Pablo tamaktāyalh na ixlacatīn Félix

¹ Ixlī'a'kquitzis quilhtamacuj chā'lh nac Cesarea Ananías tī xapuxcu' pālej. Nā tachā'lh makapitzīn xanapuxcu'nu' israelitas ē chā'tin ixkelhmaktāyana'ca'n tī ixuanican Tértulo. Talakchā'lh gobernador Félix ē tamālacsu'yulh Pablo.

² A'cxni' līminca Pablo, Tértulo tzuculh mālacsu'yu Pablo. Huanilh Félix:

—Señor gobernador, iccāmaxqui'yān tapāxcatca'tzīn quina'n cā'ca'csua' icui'lāna'uj. Tzamā' quincā'lacchicni'ca'n makāstza' xatze ixpālacata mintalacapāstacni'. ³ Iccāmaxqui'yān tapāxcatca'tzīn hui'x, señor gobernador Félix, tū

pō'ktu quilhtamacuj quilāmaxqui'yāuj calhāxcuhuālh.
⁴ Jā icmāmakchuyīcu'tunān ā'chulā'. Icsqui'ni'yān
 caquintlahua'ni' talakalhu'mān ē caquinexpa'tni'
 macsti'na'j. ⁵ Huā'mā' chi'xcu' Pablo jicsmāhuī'nin.
 Calhāxcuhuālh chihuīna'makasitzī'lh ixlīpō'ktuca'n israelitas.
 Xla' ū'tza' xapuxcu' secta tū huanican nazarenos.
⁶ Xla' lactlahuacu'tun ixlītze xaka'tla' templo. Quina'n
 icchi'pauj ē xa'ickelhasqui'nīcu'tunāuj chuntza' chī huan
 na quilīmāpa'ksīnca'n. ⁷ Lisias, tī xapuxcu' tropa, maktanūlh
 ē palha' quincāmaktīn. ⁸ Cāhuanilh tī tamālacsu'yu catalakmin
 hui'x. Hui'x tzē nakelhasqui'ni'ya' ē chuntza' naca'tzīya'
 ixlīpō'ktu tū ixpālacata iclīmālacsu'yuyāuj —huanli.

⁹ Israelitas nā xlaca'n tamālacsu'yulh ē tahuanli pō'ktu
 ixlīcāna' tū huanli Tértulo. ¹⁰ Gobernador macahuani'lh Pablo
 nachihuīna'n. Pablo huanli:

—Quit icca'tzī hui'x juez huā'tzā' nac cā'lacchicni'
 lakma'jtza'. Ū'tza' iclīpāxuhua na'ictamaktāya na milacatīn.
¹¹ Hui'x tzē nakelhasqui'nīni'na' palh ixlīcāna' ka'lhītza'
 xmān a'kcāujtu' quilhtamacuj icquīlah nac Jerusalén
 icquīlaktaquilhpūtallh Dios. ¹² Jā tī chā'tin xa'ictā'lāhuanimā'lh
 a'cxni' quilaktzi'nca a'ntza'. Jā iccāmākēstokli tachi'xcu'huī't
 xaka'tla' nac templo, nūn na ixtemploca'n israelitas, ē
 nūn nac Jerusalén. ¹³ Xlaca'n jāla catitamālectzeyīlh tū
 quintaputzāna'nīlh. ¹⁴ Tū ixlīcāna' ū'tza' huā'mā': Quit
 iclaktaquilhpūta ixDiosca'n quinatāta'na' chuntza' chī xasāsti'
 tamāsu'yun tū xlaca'n tahuan secta. Quit ica'ka'ī' ixlīpō'ktu
 tū tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn
 ē jā huanican profetas. ¹⁵ Chuntza' chī ta'a'ka'ī' xlaca'n
 nā chuntza' ica'ka'ī' quit chī Dios nacāmālacastālancuanī tī
 xalactze ē tī jā xalactze. ¹⁶ Ū'tza' iclīhui'līlh na'ictlahua tū tze
 ē chuntza' quit na'iclīca'tzī jā tū icmaklacle'n nūn Dios ē nūn
 chi'xcu'huī'n.

¹⁷ 'Quit makās xa'iclatlā'huan ē chuhua'j icmimpālhtza'
 na quincā'lacchicni' na'icmāstā' limosna ē talakalhu'mān.
¹⁸ Xmān huā'mā' xa'ictlahuamā'lh ē makapitzīn israelitas
 xalanī'n nac Asia quintalaktzī'lh xaka'tla' nac templo a'cxni'
 ixquīlakpa'lhcanī'tcus. Jā tī ixa'nan. Cā'ca'csua' ixuanī't.
¹⁹ Palh xlaca'n tapuhuan quit ictlahuanī't catūhuālh, ixtamilh
 huā'tzā' ē ixquintamālacsu'yulh na milacatīn. ²⁰ Catahuanli
 xlaca'n tī tahui'lāna'lh huā'tzā' palh quintamaclani'lh tū jā
 tze xa'ictlahuanī't a'cxni' quile'nca na ixlacadīnca'n xana-
 puxcu'nu' israelitas. ²¹ Tū xa'ictlahuanī't ū'tza' huā'mā':
 A'cxni' xa'iccātā'huī'lh ū'tunu'n, iccāhuanilh palha': “Chuhua'j
 hui'xina'n quilākelhasqui'nīmā'nauj ixpālacata quit ica'ka'ī' na-
 talacastālancuana'n nīnī'n.”

²² Félix tzej ixca'tzī ixtamāsu'yunca'n tī ixtatā'a'n Jesucristo. Xla' cālhcāni'lh ā'a'ktin quilhtamacuj ē cāhuanilh:

—Hasta a'cxni' namin Lisias xapuxcu' tropa, hasta a'cxni' na'icputzāna'nī huā'mā'.

²³ Félix māpa'ksilh capitán calē'lh Pablo tachī'n ē catlahuani'lh talakalhu'mān macsti'na'j ē cacāmakxtekli talakmin ixamigo natatlahuani' tū xla' namaclacasqui'n.

²⁴ A'klhūhua' quilhtamacuj tachā'lh Félix ē Drusila, ixpuscāt, tī israelita ixuani't. Félix māta'satīnīni'lh Pablo. Pablo cātā'chihuīna'nli chī a'ka't'can Jesucristo. ²⁵ Cālītā'chihuīna'nli chī tzej lilatā'kchokocan ē chī līhui'līcan jāla catitlahuaca tū jā tze. Cālītā'chihuīna'nli chī Dios nalīputzāna'n. Félix jicua'nli ē huanilh:

—Tzetzā'. Chuhua'j capit. A'cxni' icka'lhī quilhtamacuj na'icmāta'satīnīni'mpalayān.

²⁶ Félix ixpuhuan Pablo ixmaxqui'lh tumīn ixpālacata ixlīmakxtekli. Ū'tza' maklhūhua' ixlīmāta'satīnīni'n ē ixtā'chihuīna'n. ²⁷ A'cxni' tlahualh a'ktu' cā'ta, Félix taxtulh ixlīgovernador. Tanūlh ixlakxoko tī ixuanican Porcio Festo. Félix ixcātlahuani'cu'tun israelitas ka'tla' talakalhu'mān. Ū'tza' līmāxtekli Pablo tachī'n.

25

Pablo na ixlacatīn Festo

¹ Festo chā'lh natanū ixlīgovernador. Ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj taxtulh nac Cesarea ē a'lh nac Jerusalén.

² A'ntza' xanapuxcu'nu' pālejni' ē israelitas ā'chulā' xalaka'tla' talīmālacsu'yulh Pablo na ixlacatīn Festo. ³ Lhūhua' talakalhu'mān tasqui'ni'lh Festo camāta'satīnīni'lh Pablo nac Jerusalén. Xlaca'n ixtalīchihuīna'nī'ttza' nataka'lhītī nac tej natamaknī. ⁴ Festo cāhuanilh Pablo chī'canī'ta'ncha' nac Cesarea ē ū'tza' ixa'ncu'tun a'ntza' palaj. ⁵ Cāhuanilh:

—Caquilātā'a'uj hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit līmāpa'ksīn. Palh huā'mā' chi'xcu' tlahuani't tū jā tze, camālacsu'yutit a'ntza'.

⁶ Festo tachokolh nac Jerusalén xmān a'ktzayan o a'kcāuj quilhtamacuj ē a'mpālh nac Cesarea. Ixlīlakalī tahuī'lh jā ixtlahuacan justicia. Māta'satīnīni'lh Pablo. ⁷ A'cxni' milh Pablo, talītasti'li'lh israelitas tī ixtaminī'ta'ncha' nac Jerusalén. Lhūhua' laka'tla' ixtalīmālacsu'yu. Jā tū ixtamālectzeyī. ⁸ Pablo ixtamaktāya ē huanli:

—Quit jā tū ictlahuani'nī't ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas. Jā tū ictlahuani'nī't xaka'tla' templo nūn xamāpa'ksīni' nac Roma tī huanican César.

⁹ Festo ixcātlahuani'cu'tun israelitas a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' likelhasqui'nīlh Pablo:

—¿Pincu'tuna' nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīni'ca'na' na quilacatīn?

¹⁰ Pablo kelhtīni'lh:

—Quilākelhasqui'nīmā'nauj nac pūchihuīn tū māpa'ksī César. Chuntza' xatze. Quit jā tū tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze. Huā'mā' hui'x ca'tzīya'. ¹¹ Palh quit ictlahuani't tū naquilimāknīcan, caquimāknīca. Palh jā ixlicāna' tū quinta-putzāna'nī, jāla tī quintimacamāstā'lh chī ū'tunu'n. Icsqui'ni' César caquimputzāna'nīlh.

¹² Festo cātā'chihuīna'nli ixmaktāyana'nī'n ē palaj tunca xla' huanilh Pablo:

—Hui'x squi'nī'ta' César ixputzāna'nīn. Ū'tza' nalīlakpina' César.

Pablo na ixlacatīn rey Agripa

¹³ A'listān ē jā a'klhūhua' quilhtamacuj rey Agripa ē Berenice, ixpuscāt rey, talakchā'lh Festo nac Cesarea.

¹⁴ A'ntza' tatchokolh a'klhūhua' quilhtamacuj. Festo tā'chihuīna'lh rey ixpālacata Pablo ē huanli:

—Huā'tzā' tachī'nī't chā'tin chi'xcu' tī tachī'n makxteklī Félix. ¹⁵ A'cxni' quit icquīlah nac Jerusalén, tamālacsu'yulh na quilacatīn xanapuxcu'nu' pālejni' ē xanapuxcu'nu' israelitas. Quintasqui'ni'lh quit ca'icmāmāknīnīni'lh. ¹⁶ Quit iccākelhtīlh, chuntza' chī ixlīmāpa'ksīnca'n romanos, xla' jā līsanī namāknīcan chā'tin palh jā pūla natā'lacāxla nac cā'lacan tī mālacsu'yumā'lh. ¹⁷ A'cxni' tachilh xlaca'n huā'tzā', quit jā ictanajīlh. Ixlīlakalī ictahuī'lh jā tlahuacan justicia. Icmāta'satīnīni'lh tachī'n Pablo. ¹⁸ A'cxni' tatāyālh tī ix-talīmālacsu'yuni', jā tamālacsu'yulh chī quit xa'icpuhuan. ¹⁹ Tū ixtahuan xmān ixpālacata tū ta'a'ka'i' xlaca'n ē ixpālacata chā'tin tī ixtacuhuīni' Jesús tī nīlh. Pablo huan xla' lakahuan. ²⁰ Quit jāla xa'icputzāna'nī huā'mā', ē ū'tza' iclīkelhasqui'nīlh Pablo palh a'ncu'tun nac Jerusalén ixpālacata a'ntza' naputzāna'nīcan. ²¹ A'cxni' Pablo squi'nli caputzāna'nīlh César, xamāpa'ksīni' nac Roma, quit icmāpa'ksīni'lh catachokolh tachī'n hasta a'cxni' quit tzē na'iclakmacā'n César.

²² Agripa huanilh Festo:

—Nā quit ickexmatni'cu'tun ixtachihuīn huā'mā' chi'xcu'.

Kelhtīca:

—Lakalī nakexpa'ta'.

²³ Ixlīlakalī Agripa ē Berenice tamilh tzej tacāxyāna'lh. Tatanūlh nac pūtastokni' ē nā tatanūkō'lh xanapuxcu'nu' tropa ē xalaka'tla' chi'xcuhuī'n. Festo māta'satīnīni'lh Pablo. ²⁴ Festo huanli:

—Rey Agripa ē milīpō'ktuca'n tī takēstoknī'ta'ntit huā'tzā', hui'xina'n laktzī'nā'tit huā'yālh chi'xcu' Pablo. Quintasqui'ni'lh, ixpālacata huā'mā' chi'xcu', lhūhua' israelitas

xalanī'n nac Jerusalén ē xalanī'n huā'tzā' nac Cesarea. Palha' tahuanli canīlh. ²⁵ Quit icpuhuan jā tū tlahuanī't ixpālacata tzē namaknīcan. Xla' squi'ni'lh xamāpa'ksīni' César caputzāna'nīlh. Ū'tza' quit iclīlacpuhuanli na'iclakmacā'n César. ²⁶ Quit jā tū icka'lhī tū ixlacasqui'nca na'ictzo'knun ixpālacata tzamā' chi'xcu'. Ū'tza' iclīlīmin na milacatīnca'n hui'xina'n. Ā'chulā' iclīmīncu'tun na milacatīn hui'x, rey Agripa, ixpālacata nakelhasqui'nī'ya'. Chuntza' quit na'icca'tzī tū na'ictzo'ka. ²⁷ ¿Chī quit na'iclīmacā'n chā'tin tachī'n palh jā icca'tzī chī putzāna'nīcan?

26

Pablo tamaktāyah na ixlacatīn rey Agripa

¹ Agripa huanilh Pablo:

—Chuhua'j tzē natamaktāya'ya'.

Pablo tamacayāhualh ē tzuculh tamaktāya ē huanli:

² —Rey Agripa, iclīpāxuhua ixpālacata quit na'ictamaktāya na milacatīn ixpālacata ixlīpō'ktu tū quintalīmālacsu'yu israelitas. ³ Hui'x lakapasa' ixlīpō'ktu chī quintahui'latca'n quina'n israelitas ē nā tū iclālīhuanimā'nauj. Ū'tza' iclīsqui'ni'yān caquinkepa'tni' līlacatejtin.

Pablo cāhuanilh chī ixlīlatlā'huan a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'

⁴ 'Ixlīpō'ktuca'n israelitas taca'tzīkō', a'cxni' quilīka'hua'chacus xa'icuanī't, chī xa'iclīlatlā'huan nac Jerusalén ē na ixlacpu'na'itātca'n. ⁵ Xlaca'n taca'tzī ē, palh tahuancu'tun, tzē natalīmāsu'yu makāstza' quit fariseo xa'icuanī't. Fariseos, xlaca'n taka'lhī ixlīmāpa'ksīnca'n ā'chulā' xapalha' ē jā ixlīpō'ktuca'n tī tamakstāla chī israelitas.

⁶ Chuhua'j quinkelhasqui'nīmā'ca ixpālacata quit ica'ka'ī' Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n chuntza' chī Dios cāhuanilh quinapapana'ca'n. ⁷ Quina'n, israelitas, ī'xū'nātā'natna'ca'n kelhacāujtu' lītā'timīn tī ixka'hua'chan Israel ixtahuanī't. Quilīpō'ktuca'n ica'ka'ī'ni'yāuj Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' iclīlaktaquilhpūtayāuj Dios tzi'sa ē cā'cuhuīni'. Icuaniyān, rey Agripa, nā quit ica'ka'ī'ni' Dios namākentaxtū tū huanli. Ū'tza' quintalīmālacsu'yu israelitas. ⁸ ¿Tū ixpālacata hui'xina'n jā a'kā'ī'yā'tit Dios tzē namālacastālancuanī nīnī'n?

Pablo cāhuanilh chī ixcāputzatokoke tī ixta'a'ka'ī'

⁹ 'Xapūla quit xa'icpuhuan lhūhua' catūhuālh xa'iccātlahuanī'lh tī ixtastālani' Jesús xala' nac Nazaret. ¹⁰ Chuntza' ictlahualh nac Jerusalén. Xanapuxcu'nu' pālejni' quintamaxquī'lh līmāpa'ksīn. Chuntza' xa'iccāmānū nac pūlāchī'n lhūhua' tī ixtastālani' Jesús. Nā quit xa'iclica'tzī a'cxni' ixcāmāknīcan. ¹¹ Maklhūhua' quit xa'iccāmākapātīnīn

ē chuntza' quit xa'iccāmāmakxtekēcu'tun chī ixta'a'ka'ī'ni'nī't Jesús. Chuntza' xa'ictlahua quit na ixlīpō'ktu ixtemploca'n israelitas. Ixquintamakasītzi' ē xa'iccāputzatokoke hasta na ixcā'lacchicni'ca'n makatiyātī'n.

Pablo cāhuanilh chī tzuculh tapa'ksīni' Cristo

Hch. 9:1-19; 22:6-16

¹² 'Ū'tza' xa'icli'a'mā'lh nac Damasco. Xanapuxcu'nu' pālejni' ixquintamaxqui'nī't līmāpa'ksīn ē talacasqui'nī'n ē ū'tza' tzē xa'iccāliputzatokoke. ¹³ Na'icuaniyān hui'x, rey, tū quina'kspulalh. Chī tastu'nūt ixuanī't xa'ictlā'huantēlha, quit iclaktzi'lh a'ktin taxkaket tū mincha' nac a'kapūn. Xla' ā'chulā' xkaka ē jā chi'chini'. Quilitamacsti'lilh quit ē nā tī ixquintatā'a'mā'nalh. ¹⁴ Quilīpō'ktuca'n ica'kā'uj nac ti'ya't. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū quihuanilh ixtachihuīn hebreo: “Saulo, Saulo, ¿tū expālacata quimputzatokokeya? Chu tlakaj quintā'lātlahuacu'tuna'. Hui'x hua'chi lakatin cahuāyuj a'cxni' chi'nta qui'hui' tū lītlakalē'ncan.” ¹⁵ Quit icuanli: “¿Tīchu hui'x, Chi'xcu'?” Māpa'ksīni' quihuanilh: “Quit Jesús tī hui'x putzatokokeya”. ¹⁶ Catā'kaqui' ē catāya'. Quit ictasu'yuni'mā'n hui'x. Quit iclacsacnī'ta'n ē naquintā'scuja ē nacāhuani'ya' ā'makapitzīn chī iclītasu'yuni'n ē chī na'iclītasu'yuni'yān. ¹⁷ Na'icmakapūtaxtūyān tī israelitas ē nā tī jā israelitas jā na'icmacā'nān. ¹⁸ Na'iccāmacā'ni'yān ixpālacata nā xlaca'n natalacahuāna'n ē natataxtu jā cā'pucsua' ē chuntza' natalatā'kchoko nac taxkaket ē nata'a'kapūtaxtu na ixlīli'hui'qui skāhuī'ni' ē natastālanī' Dios. Quit na'iccāmacā'ni'yān naquinta'a'ka'ī'ni' quit ē chuntza' ixcuentaca'n nacāmāspūtūnu'ni'can ē nā xlaca'n nacātlahuacan lactze chī ixlīpō'ktuca'n tī quinta'a'ka'ī'ni' quit.” Chuntza' quihuanilh Māpa'ksīni' Jesús.

Pablo kexmatni'lh Māpa'ksīni' Jesús

¹⁹ 'Ū'tza' huā'mā' icuaniyān, rey Agripa. Quit ickexmatni'lh tū quihuanilh Māpa'ksīni' xala' nac a'kapūn a'cxni' quintasu'yuni'lh. ²⁰ Quit xapūla iccā'a'kchihuīna'ni'lh xalanī'n nac Damasco ē ā'līstān xalanī'n nac Jerusalén ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Judea. Nā xa'iccāhuani tī jā israelitas: “Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē castālanī'tit Dios ē chuntza' catahui'la'tit chī tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n.” Chuntza' xa'iccāhuani. ²¹ Ū'tza' quintalīchi'palh israelitas xaka'tla' nac templo ē ixquintamaknīcu'tun. ²² Hasta chuhua'j Dios quimaktāyanī't. Ū'tza' iccālihuanicus ixtachihuīn Dios ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'. Xmān iclīchihuīna'n tū māsu'yulh Moisés makāstza' ē tū tahananli a'kchihuīna'nī'n na'a'kspula. ²³ Xlaca'n tahananli

ixlacasqui'nca napātīni'n Cristo ē nanī ē ū'tza' tī xapūla nalacastālancuana'n, ē chuntza' nacāmāca'tzīnīcan tū ixlīcāna' tī israelitas ē nā tī jā israelitas.

Pablo ixmā'a'ka'ī'nīcu'tun Agripa

²⁴ Chuntza' Pablo lītamaktāyalh. Festo huanli palha':

—jHui'x chuya'ya', Pablo! Lhūhua' sca'tnī'ta'. Ū'tza' līmakachuya'yān.

²⁵ Pablo kelhtīni'lh:

—Quit jā icchuya, Festo. Quit ixlīcāna' tū icuan. ²⁶ Rey Agripa nā xla' lakapasa huā'mā'. Ū'tza' iclīchihuīna'n na ixlacatīn ē jā icmāxana'n. Quit tzej icca'tzī nā xla' ca'tzīkō' huā'mā'. Quit iclīchihuīna'n tū jā tzē'k tlahuacanī't. ²⁷ jĒ hui'x, rey Agripa, a'ka'ī'ya' tū tahuanli a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza'? Quit icca'tzī a'ka'ī'ya'.

²⁸ Agripa huanilh Pablo:

—Puhua'na' palh ā'macsti'na'j tachihuīn naquilīmā'a'ka'ī'nī'ya'.

²⁹ Pablo huanli:

—Masqui macsti'na'j, o masqui lhūhua' tachihuīn, iclacasqui'n hui'x cala't hua'chi chī quit. Catalakō'lh hua'chi chī quit ixlīpō'ktuca'n tī quintakexmatni'mā'nalh chuhua'j. Xmān jā cacāmacachī'ca hua'chi chī quit —huanli Pablo.

³⁰ Tatāyakō'lh ixlīpō'ktuca'n, rey ē gobernador ē Berenice ē ixlīpō'ktuca'n tī ixtatā'hui'lāna'lh. ³¹ Tatatampūxtulh lacapunchuna'j ē talāhuanilh:

—Huā'mā chi'xcu' jā tū tlahuanī't tū ixpālacata nalīmknīcan o nalīchī'can.

³² Agripa huanilh Festo:

—Palh huā'mā' chi'xcu' jā ī'squi'nli naputzāna'nī César, quina'n tzē ixmakxtekui.

27

Macā'nca Pablo nac Roma

¹ A'cxni' lacapāstacca naquincātamacā'nān nac Italia, Pablo ē ā'makapitzīn tachī'nī'n tamacamaxquī'lh chā'tin capitán tī ixuanican Julio. Xla' ixmāpa'ksī batallón tū huanican Augusto. ² Ictojōuj a'ktin nac barco xala' nac Adramitio ē ica'uj. Huā'mā' barco ixtētaxtumā'lh nac makapitzīn cā'lacchicni' nac Asia jā ixpūjaxni' barco. Quincātā'a'n Aristarco xala' nac Tesalónica, a'ktin cā'lacchicni' nac Macedonia. ³ Ixlīlakalī icchā'uj nac Sidón jā ixpūjaxni' barco. Julio tzej ixtā'lālē'n Pablo ē makxtekli cālaka'lh ixamigo. Xlaca'n tatlahuani'lh tū ixmaclacasqui'n. ⁴ Ā'maktin ica'mpalauj nac barco. Ū'ni' palha' quincālāpāxtokni'. Ū'tza' iclītētaxtūj na ixpāxtūn Chipre a'ntza' jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jātza' palha'

ixquincāsno'kmā'n ū'ni'. ⁵ Ā'līstān icpū'a'uj barco lacatzuna'j na ixquilhtūn jā huanican Cilicia ē Panfilia. Icchā'uj nac Mira, a'ktin cā'lacchicni' nac estado Licia.

⁶ A'ntza' maclalh capitán a'ktin barco xala' nac Alejandro tū ixa'mā'lh nac Italia. Quincāmojōpalan ā'a'ktin nac barco. Ū'tza' icpū'a'mpalauj. ⁷ Xa'ica'mā'nauj līlacatzucu a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jicslīhua' iclīchā'uj ixlacatzuna'j Gnido. Ū'ni' quincāmāmakchuyīn ē ū'tza' iclītētaxtupalauj ixlacatzuna'j Salmón na ixpāxtūn Creta a'ntza' jā pu'nahū'lh macsti'na'j ti'ya't. A'ntza' jā palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. ⁸ Jicslīhua' xa'ictētaxtumā'nauj ixlacatzuna'j Creta. Icchā'uj nac Buenos Puertos, ixlacatzuna'j cā'lacchicni' jā huanican Lasea.

⁹ Makās ictamakapaliūj ē ixmimā'lh'tza' lonkni'. Ū'tza' ixlījicua'n can ixpū'a'n can barco. Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' ¹⁰ ē cāhuanilh:

—Chi'xcuhuī'n, quit icpuhuan palh ā'chulā' na'a'nāuj, huī'lh tū naquincālani'yān ē lhūhua' namakasputāuj. Lhūhua' natza'nkāna'n: tzamā' barco ē tzamā' tacu'ca' ē nā quina'n nanīyāuj.

¹¹ Capitán jā kexmatni'lh Pablo. Cākexmatni'lh piloto ē ixtēcu' barco. ¹² A'ntza' jāla ixmakxtekcan barco a'cxni' ixlonknu'n. Ū'tza' ixlīlhūhua' talīhualh:

—Ca'a'uj ā'chulā'.

Ixtapuhuan palh tzē cahuālh ixtachā'lh nac Fenice, a'ktin cā'lacchicni' nac Creta. Nac Fenice jā ixpūjaxni' barco laca'a'huī'lh nac noroeste ē nac suroeste. A'ntza' ixtapuhuan ixtatachokolh a'cxni' ixlonknu'lh.

Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco

¹³ A'cxni' tzuculh ū'nun macsti'na'j nac sur, tapuhuampālh tzētza' nata'a'mpala. Tatzucupālh ta'a'n ē ixtatētaxtumā'nalh ixlacatzuna'j Creta. ¹⁴ Palaj tunca milh a'ktin palha' ū'ni' tū ixuanican Nordeste. ¹⁵ Ū'ni' sno'kmaxquī'lh xcān barco ē jā quincāmakxtekni' na'ica'nāuj jā xa'ica'ncu'tumā'nauj. Jātza' la tū ixtlahuacan. Calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁶ Ictētaxtūj na ixlacatzuna'j a'ktin pītza'na'j ti'ya't tū ixuanican Claudia. A'ntza' jātza' palha' ixquincāsno'kān ū'ni'. Jicslīhua' ic-sakacu'tūj pūtacutnu' tū xa'icsakalīmimā'nauj. ¹⁷ A'cxni' ix-mojōcanī'ttza' pūtacutnu' nac barco, chā'xpāchī'ca barco. Ix-talījicua'n palhāsā' ixa'ksatāyalh nac cā'cucujnu' tū ixuanican Sirte. Ū'tza' talīmāyujūlh xalu'xu' barco tū ixlīsno'klē'n ū'ni'. Chuntza' calhāxcuhuālh quincālē'n ū'ni'. ¹⁸ Ixlīlakalī xaxiyālh xcān ē ū'ni' palha' sno'kli barco. Ū'tza' tatzuculh talīmaka'n tacu'ca' nac mar. Chuntza' jātza' tzi'nca līhualh

barco. ¹⁹ Ixlilakalī huampala iclīmaka'uj quimacanca'n ix-tamacatzucun tū ixtojōmā'lh nac barco. ²⁰ Lakma'j quilhtamacuj tētaxtulh ē jā iclaktzī'uj chi'chini' nūn sta'cu. Ū'ni' palha'cus i'sno'kmā'lh barco. Ū'tza' jātza' xa'iclicā'tziyāuj palh xa'iclaktaxtūj.

²¹ Lakma'jtza' jā xa'icuā'yanī'ta'uj. Pablo tāyalh na ixlacpu'na'i'tātca'n ē huanli:

—Chi'xcuui'n, ixquilākexmatni'uj. Palh jā ixtaxtucha'uj nac Creta, jā tū ixquincā'a'kspulan huā'mā' lijicua' ē jā tū ixtimakasputui. ²² Chuhua'j, jā calīpuhua'ntit. Hui'xina'n jā tī chā'tin catinīlh, masqui casputli tzamā' barco. ²³ Tzamā' huā' kōtan tzi'sa quit quintasu'yuni'lh chā'tin ángel tī Dios macamilh. Huā'mā' Dios ū'tza' tī quimāpa'ksī ē tī ictā'scuja. ²⁴ Ángel quihuanilh: “Hui'x, Pablo, jā caji'cua'nti. Ixlicasqui'nca hui'x nalakpina' César. Milīpālacata, Dios nacāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tojōmā'nan nac barco.” Chuntza' quihuanilh. ²⁵ Chuhua'j, chi'xcuui'n, jā calīpuhua'ntit. Quit iclīpāhuan Dios. Quit icuan chuntza' nala chī quihuanica. ²⁶ Ixlicasqui'nca nachā'nāuj jā pu'nahuī'lh macsti'na'j ti'ya't —huanli Pablo.

²⁷ A'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ixlanī't palha' ū'ni'. Hua'chi i'tāt tzi'sa barco calhāxcuui'lh ixlē'n xaxiyālh xcān jā huanican Adria. Marineros tapuhuanli palhāsā' ixtatalacatzuna'jīmā'nalh nac a'ktin ti'ya't. ²⁸ Talhcālh ixlīpūlmā'n xcān ē pu'xamacāujchāxan metro ixuanī't. Lacapunchuna'j huampala talhcāpālh ē xmāntza' pu'xamatojon metro ixuanī't. ²⁹ Ixtajicua'n palhāsā' ixtalaknūlh barco nac cā'chihuixni'. Ū'tza' talīmojōlh nac xcān a'ktā'ti' xalactzinca līcā'n xala' na ixchakēn barco ē chuntza' tzē talīyāhualh barco. Taka'lhīlh hasta a'cxni' xkakalh. ³⁰ Marineros ixtamāyujūmā'nalh pūtacutnu'. Ixtatasu'yu chī ixtamojōmā'nampālh nac xcān xalactzinca līcā'n xala' na ixquini' barco tū nalītāya barco. Xmān ta'a'kskāhuī'nilh. Ixtapūtzā'lacu'tun nac pūtacutnu'. ³¹ Pablo cāhuanilh capitán ē tropas:

—Palh tzamā' chi'xcuui'n jā natatachoko nac barco, hui'xina'n jātza' la cati'a'kapūtaxtutit.

³² Palaj tunca tropas tacā'tu'cxli lāsu' tū tapūmāyujūlh pūtacutnu'. Tamacamīncha' nac xcān.

³³ A'cxni' i'xkakamā'lhtza', Pablo cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n catahuā'yalh macsti'na'j. Cāhuanilh:

—Ka'lhītza' a'kcāujtā'ti' quilhtamacuj ē jā huā'ya'nī'ta'ntit ē jā lhtatani'ta'ntit. ³⁴ Iccāhuaniyān cahuā'ya'ntit ē chuntza' tli'huī'qui nahuanā'tit. Nūn chā'tin hui'xina'n catimakasputtit nūn kentīn miya'jca'n.

³⁵ A'cxni' huankō'lh huā'mā', Pablo tayalh pāntzīn ē maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n ē che'kelh ē tzuculh huā'yan. ³⁶ Ixlīpō'ktuca'n jātza' ixtalīpuhuan ē nā tahuā'yalh. ³⁷ Quina'n quilīpō'ktuca'n a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xamacāujchāxan tī xa'ictōjōmā'nauj nac barco. ³⁸ A'cxni' ixtahuā'yanī'ttza', tamaka'lh trigo nac mar ē chuntza' jātza' ixtzincan barco.

Barco laclalh

³⁹ A'cxni' xkakalh, marineros jā ixtalakapasna'n tzamā' nac ti'ya't. Talaktzī'lh jā ixquīpātanūnī't mar ē ixka'lhī cucuj. Titapuhualh palh tzē cahuā'lh ixtamālacatzuna'jīlh a'ntza' barco. ⁴⁰ Tacā'tu'cxli lāsu' ē chuntza' tachokolh nac mar xalactzīnca līcā'n ē chuntza' tzē tasakā'līlh barco. Taxla'jalh xalāsu' ixlīkosnu' barco. Tamakyāhualh lu'xu' xala' ixquini' barco ē chuntza' natantancslē'n ū'ni'. Barco tzu-culh a'n nac ti'ya't. ⁴¹ Talaknūlh nac cā'cucujnu'. Ixquini' barco a'ksātāyalh ē jātza' la tasakā'līlh. Ixlīsū'n xcān mālakuanīlh ixchakēn barco. ⁴² Tropas ixtamaknīcu'tun tachī'nī'n ē chuntza' nūn chā'tin natasuāyanatacuta nac mar ē chuntza' tzē natatzā'la. ⁴³ Capitán ixmakapūtaxtūcu'tun Pablo. Ū'tza' jā limakxtekli nacāmaknīcan. Cāmāpa'ksīlh tī tzē ixtasuāyanan xapūla catatojōlh nac xcān ē cata'a'lh nac ti'ya't. ⁴⁴ Māpa'ksīni'lh makapitzīn catapūtacutli lhta'ca'la' ē makapitzīn catapūtacutli xalacpītzun barco. Chuntza' tata-cutkō'lh nac xcān ē ta'a'kapūtaxtukō'lh ixlīpō'ktuca'n.

28

Pablo nac Malta

¹ A'cxni' xa'ica'kapūtaxtunī'ta'ujtza', icca'tzīuj pītzuna'j ti'ya't tū ixuanican Malta. ² Xalanī'n a'ntza' quincātalakalhu'manni'. Ixlamā'lh xcān ē ixlonknu'n. Tahui'līlh macscut. Quincātahuanin ca'icskō'nui. ³ Pablo putzalh makxpātin qui'hui'. A'cxni' ixmāpūcu'tumā'lh nac macscut, taxtuchi lakatin lūhua' tzā'latēlha nac macscut ē macaxcalh Pablo. ⁴ A'cxni' xalanī'n nac Malta talaktzī'lh lūhua' chī ixlaknūhua'ca'lh na ixmacan Pablo, talāhuanilh:

—Ixlicāna' huā'mā' chī'xcu' maknīni'nī't. Masqui a'kapūtaxtulh nac mar, ixlacasqui'nca nanī ē chuntza' nalīxokoni' Dios.

⁵ Pablo tincxmaka'lh lūhua' nac macscut ē jā tū lani'lh. ⁶ Xlaca'n ixtapuhuan palh ixcu'ni'lh jā ī'xcanī't lūhua' o palh ixa'kā'lh ē ixnīlh. Naj tunca taka'lhīlh. A'cxni' talaktzī'lh jā tū lani'lh, ē tapuhuampālh ē talāhuanilh:

—Ū'tza' chā'tin dios huā'mā' chī'xcu'.

⁷ Lacatzuna'j ixuī'lh ixti'ya't xapuxcu' chi'xcu' xala' nac Malta. Xla' ixuanican Publio. Ū'tza' quincāhui'līn na ixchic a'ktu'tun quilhtamacuj ē lhūhua' quincātlahuani'n tū tze. ⁸ Ixtāta' Publio ixmā'lh nac tama' ē ixmacscutla ē ixka'lhni'tantin. Pablo laka'lh ē orarlīh ē hui'līni'lh ixmacan ē mātzeyīlh. ⁹ A'cxni' mātzeyīlh, tamilh ā'makapitzīn huampala ta'jatatlani'n tū ixtahui'lāna'lh nac Malta. Nā cāmātzeyīca. ¹⁰ Lhūhua' talakalhu'mān quincātatlahuani'n. A'cxni' ictaxtūj, ū'tunu'n tamānūlh nac barco tū na'icmaclacasquī'nāuj.

Pablo chā'lh nac Roma

¹¹ Ixli'a'ktu'tun mālhcuyu' icpū'a'uj a'ktin barco tū ixtachokonī't na ixlacatzuna'j Malta ixlipō'ktu cā'lonkni'. Barco xla' xala' nac cā'lacchicni' Alejandría. Ixyāhuani'canī't nac barco ixlīlakapascan tū a'ktu' ídolo tū ixuanican Cástor ē Pólux. ¹² Icchā'uj nac Siracusa ē a'ntza' ictētahui'lauj tu'tuma'j. ¹³ A'ntza' ictaxtūj ē jāla lacatza'j ica'uj. Ā'līstān icchā'uj nac Regio. Ixlīlakalī lalh ū'ni' nac sur. Ixlītu'ma'j icchā'uj nac Puteoli. ¹⁴ A'ntza' iccātā'lāpāxtokui ā'makapitzīn tā'timīn. Xlaca'n quincātahuanin ca'iccātā'tachokouj a'ntza' a'ktojon quilhtamacuj. Ā'līstān ictaxtupalauj na'ica'nāuj nac Roma. ¹⁵ Ixcāmāca'tzīnīcanī'ttza' tā'timīn nac Roma palh na'icchā'nāuj. Xlaca'n tataxtulh ē tamilh hasta nac lītamāuj Apio ē nā jā huanican Tres Tabernas. A'ntza' iclāpāxtokui nac tej. A'cxni' cālaktzī'lh Pablo maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios ē ka'lhīlh tapāxuhuān. ¹⁶ A'cxni' icchā'uj nac Roma, capitán cāmacamaxquī'lh tachī'nī'n xapuxcu' maktaka'lhna'. Pablo makxtekca natachoko ixlīmān ē chā'tin tropa ixmaktaka'lh.

Pablo a'kchihuīna'nli nac Roma

¹⁷ Ixlītu'tuma'j Pablo cāmāta'satīnīni'lh xanapuxcu'nu' israelitas nac Roma. A'cxni' talakminkō'lh, Pablo cāhuanilh:
—Chi'xcuhū'n israelitas, quit jā tū iccātlahuani'nī't israelitas tū jā tze nūn ixtahui'latca'n quinatāta'na'ca'n. Masqui jā tū ictlahuani't tū jā tze, quimacamāstā'ca hua'chi chā'tin tachī'n na ixlīmāpa'ksīnca'n romanos nac Jerusalén. ¹⁸ Romanos quintakelhasqui'nīlh ē jā tū tamaclalh tū tzē naquilīmaknīcan. Ū'tza' ixquintalīmakxtekcu'tun. ¹⁹ Israelitas jā talacasqui'nli naquimakxtekcan. Ū'tza' iclīsqui'nli quit caquinkelhasqui'nīca na ixlaca'tīn César, masqui jā iccāmālacsu'yu xalanī'n na quincā'lacchicni'. ²⁰ Ū'tza' iccālīmāta'satīnīni'ta'n hui'xina'n. Xa'iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ē xa'iccātā'chihuīna'ncu'tunān. Israelitas ta'a'ka'ī' nacāmālacastālanīcan nīnī'n. Nā quit chuntza' ica'ka'ī'. Ū'tza' quilīmacatūpīxchī'canī't.

²¹ Xanapuxcu'nu' israelitas tahuanilh:

—Xalanī'n nac Judea jā tamacaminī't ca'psnap mimpālacata. Israelitas, tī tamincha' nac Judea, jā tū quincātahuaninī'ta'n mimpālacata. ²² Iclacasqui'nāuj caquilāhuaniuj tū hui'x puhua'na'. Icca'tzīyāuj chī calhāxcuhuālh huancan jā tze huā'mā' secta —huanica Pablo.

²³ Tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsaccanī't, ixlhūhua'ca'n tamilh nac chic jā ixtachoko Pablo. Pablo tzuculh tzi'saj cālītā'kelhachihuīna'n chī māpa'ksīni'n Dios. Cātā'chihuīna'nli hasta jā tzi'suanli. Cālītā'chihuīna'nli tū huan ixtachihuīn Dios ixpālacata Jesús jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés ē jā huanican profetas. Chuntza' Pablo cāmā'a'ka'ī'nīcu'tunli ixpālacata Jesús. ²⁴ Makapitzīn ixta'a'ka'ī'mā'nal ē ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'lh. ²⁵ Chuntza' jā a'ktin ixtalacapāstacni'ca'n ixtahuanī't. Tatzuculh ta'a'n. A'cxni' jāna'j ixtataxtu, Pablo cāhuanilh:

—Espíritu Santo huanli tū ixlīcāna' a'cxni' mächihuīnīlh a'kchihuīna' Isaías. Chuntza' cāhuanilh quinapapana'ca'n:

²⁶ Capit ē cacāhua'ni' huā'mā' tachi'xcuhuī't:

Hui'xina'n nakexpa'tā'tit ē jā catica'tzītīt tū huanicu'tun; nalaktzī'nā'tit ē jā cuenta catitlahua'tit tū laktzī'nā'tit.

²⁷ Jā tū tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n huā'mā' tachi'xcuhuī't.

Ixa'ka'xko'lhca'n jā tzej talīkexmata.

Ixlakastapunca'n jā talīlaktzī'n.

Jā talaktzī'ncu'tun ē jā takexmatcu'tun.

Jā taca'tzī tū huanicu'tun.

Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n ē chuntza' quit tze na'iccāmātzeyī.

²⁸ Pablo ā'chulā' ixchihuīna'n ē cāhuanilh:

—Caca'tzītīt hui'xina'n huā'mā': Tī jā israelitas cāmāca'tzīnīcanī'ttza' chī Dios makapūtāxtūnu'n. Xlaca'n natakexmata.

²⁹ A'cxni' Pablo ixuanī'ttza' huā'mā', israelitas ta'a'lh ē ixtalīkelhachihuīna'ntēlha.

³⁰ Pablo a'ntza' tachokolh a'ktu' cā'ta nac chic jā ixsācua'nī't. Ixcāmamakaktīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ixtalakmin. ³¹ Ixcāhuani chī Dios māpa'ksīni'n. Ixcāmāsu'yuni' ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo na ixlacatīnca'n ē jā tī chā'tin ixmāmakchuyī.

Romanos

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Jesucristo. Dios quilihui'lilh quilī'apóstol. Quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīnī'lh.

² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios, jā huanican profetas, chī Dios huanli tū na'a'kspula. ³ Tatzo'kni' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo xla' ī'xū'nātā'nat rey David. ⁴ Nā Jesucristo, nā xla' ī'Ska'ta' Dios. Jesucristo lacastālancuana'nli ē chuntza' līmāsu'yu xla' ī'Ska'ta' Dios ē ka'lhī lītlī'hui'qui. Xla' chuntza' chī Dios ixlītze. ⁵ Cristo quilakalhu'manli ē quilihui'lilh quilī'apóstol ixpālacata ū'tza' ixlīmāpa'ksīn Dios. Xla' lacasqui'n na'iccāmāsu'yuni' tachi'xcuui't xalanī'n calhāxcuahuālh nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' xla'ca'n tzē nata'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tzē natakexmatni' Dios. Chuntza' Jesucristo nalakachi'xcuui'can. ⁶ Nā chuntza' hui'xina'n xalanī'n nac Roma. Dios cāta'satīnī'ta'n ē chuntza' tapa'ksīni'yā'tittza' Jesucristo.

⁷ Quit iccātzo'knuni'yān milipō'ktuca'n xalanī'n nac Roma tī Dios cāpāxquī'yān ē cāta'satīnī'ta'n ē ū'tza' līlītaxtuyā'tit ixtachi'xcuui't Dios. Cacāsicua'lanātlahuān hui'xina'n Dios tī quīnTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacāmaxquī'n tze latamat.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

⁸ Pūla icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Jesucristo, ixpālacata hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'tit. Calhāxcuahuālh līchihuīna'ncan hui'xina'n chī tzej a'ka'ī'yā'tit. ⁹ Dios ca'tzī palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Xla' ū'tza' tī iclītā'scuja ixlīpō'ktu quilīstacna', ixpālacata quit icmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' ī'Ska'ta' Dios. Dios ca'tzī palh pō'ktu quilhtamacuj iccālacapāstacān hui'xina'n a'cxni' icorarla. ¹⁰ Quit icsqui'ni' Dios tzē na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Quit iccālaktzī'ncu'tunān hui'xina'n ixpālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān tū quimāca'tzīnīlh Espīritu Santo. Chuntza' hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. ¹² Chuntza' tzē nalāmaktāyayāuj chā'tunu' chī a'ka'ī'yāuj.

¹³ Quit iclacasqui'n caca'tzītīt hui'xina'n, tā'timīn, maklhūhua' xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. Jā ica'nī'ta'ncha' ixpālacata jālana'j ica'ncha'. Quit iccāmaktāyacu'tunān ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'nani't ā'lacatin jā iccāmāsu'yuni'nī't ixtachihuīn Dios tī jā israelitas. ¹⁴ Ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Ixlacasqui'nca

na'iccāmāsu'yuni' tī catīxcuhuālh tachi'xcuhuī't ē nā tī jā catīxcuhuālh tachi'xcuhuī't, ē tī taca'tzī ē nā tī jā taca'tzī.
 15 Chuntza' iccāmāsu'yuni'cu'tunān chī lī'a'kapūtaxtucan hui'xina'n xalanī'n nac Roma.

A'kapūtaxtucan a'cxni' a'ka'ī'can xatze tachihuīn

16 Jā iclīmāxana'n icmāsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. A'cxni' māsuyucan huā'mā' tachihuīn, Dios cāmā'a'kapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios, ixpālacata xla' ka'lhī lītlī'hui'qui. Pūla cāmāsu'yuni'ca tī israelitas ē ā'līstān tī jā israelitas. 17 Ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān chī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n tī talīpāhuan Dios. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: "Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlamatca'n."

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talaclē'n

18 Ca'tzīyāuj Dios hui'lacha' nac a'kapūn ē xla' nacāmakapātīn tī tatlahua tū jā tze. Xlaca'n tatlahuacu'tun tū jā tze, ē ū'tza' jā talīlacapāstaccu'tun tū ixlīcāna' ixla' Dios. 19 Xlaca'n tzē nataca'tzī macsti'na'j chī Dios, chuntza' chī quilīpō'ktuca'n nā tzē ca'tzīyāuj. Ū'tza' Dios cāmāsu'yuni'nī't. 20 A'cxni' ixlītzcuni' cā'quilhtamacuj tachi'xcuhuī't talaktzī'n tū tlahuani't Dios. Chuntza' tzē natalīca'tzī chī Dios. Masqui jāla talaktzī'n Dios, xlaca'n taca'tzī huī'lh Dios ē xla' ka'lhī ixlītlī'hui'qui tū jā maktin catilakspu'tli. Ū'tza' talīlē'n cuenta. 21 Masqui xlaca'n taca'tzī Dios huī'lh, xlaca'n jā talakachi'xcuhuī' chī ixlacasqui'nca nalakachi'xcuhuī'can. Jā tamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios. Ā'chulā' talacapāstaca tū jā tze. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n jā tze taka'lhī. 22 Xlaca'n tahuan lakskalalhna', ē ā'chulā' talalh xalac'lhkēntin. 23 Jā tamakapāxuīcu'tun Dios tī pō'ktu quilhtamacuj huī'lh. Talaktaquilhpūta ídolos tū tatasu'yu chī chi'xcuhuī'n. Chi'xcuhuī'n, xlaca'n natanīkō'. Nā xlaca'n talaktaquilhpūta xtum ídolos xatamacani'tlahua tū tatasu'yu hua'chi spūnī'n ē lūhua' ē animalh.

24 Ū'tza' Dios cālīlakmaka'lh ē cālīmakxtekli natatlahua tū jā tze. Chuntza' talātlahuani' tū jā tze chuntza' chī ixtalacasqui'nīnca'n. 25 Xlaca'n jā ta'a'ka'ī'cu'tun tū ixlīcāna' ixla' Dios; xmān ta'a'ka'ī'cu'tun a'ktin tā'ksa'nīn. Talakachi'xcuhuī' ē talaktaquilhpūta tū tlahuani't Dios. Jā tamakapāxuī tī ixlīcāna' Dios. Ū'tza' tī tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca ū'tza' namakapāxuīyāuj quilīpō'ktuca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

26 Ū'tza' Dios cālīmakxtekli natatlahua tū līmāxana' chuntza' chī tatlahuacu'tun. Chuntza' puscan jātza' taka'lhīcu'tun ixkōlu'ca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahui'lalh chī ixlīpuscanca'n.

Chuntza' talātlahuani' puscan tū līmāxana'. ²⁷ Nā chuntza' chī'xcuui'n. Jā taputza ixpuscātca'n chī talacasqui'n. Talātā'tahuil'alh chī ixlīchi'xcuui'nca'n. Chuntza' talātlahuani' chī'xcuui'n tū līmāxana'. Ū'tza' talīlaclatāyalh.

²⁸ Jā talacapāstaccu'tun tū ixla' Dios, chuntza' Dios cālakmaka'lh ē cāmakxtekli natalacapāstaca tū jā tze. Ū'tza' talītlahua tū jā tze. ²⁹ Tatlahua kempālūhua' tū jā tze. Taputza ixtā'lapāxqui'nca'n. Tatlahua tū jā tze. Xlaca'n talālakca'tzani' tū taka'lhī ā'makapitzīn. Jā talaktzī'ncu'tun ā'makapitzīn. Talālakca'tzani'. Tamaknīni'n. Talālīsītzī'ni'. Ta'a'kskāhuī'nin. Talālacpuhuani' tū jā tze ā'makapitzīn. Ta'a'ksa'nīni'n. ³⁰ Talīchihuīna'n ā'makapitzīn tū jā tze, ē tasītzī'ni' Dios. Talacatāqui'nin. Ka'tla' tamakca'tzī. Tahuan palh xlaca'n laka'tla'. Tapuhuan chī natalītlahua ā'chulā' tū jā tze. Jā takexmatnī' ixtāta'ca'n ē ixtzī'ca'n. ³¹ Jā taca'tzī tū xatze. Jā tamākentaxtū tū tahuan. Jā tapāxqui' ā'makapitzīn. Jā tamātza'nkēna'ni' ā'makapitzīn. Nūn talakalhu'manīni'n. ³² Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua chuntza', xlaca'n nacāmakapātīnīncan. Chuntza' huanī't Dios. Masqui xlaca'n taca'tzī huā'mā', jā tamakxteka tatlahua tū jā tze. Ā'chulā' tamālacpuhuanī ā'makapitzīn nā natatlahua tū jā tze.

2

Dios nacāputzāna'nī tachi'xcuui't

¹ Palh chā'tin ixuanli ā'makapitzīn talaclē'n, chuntza' xa'cstu huanimā'ca ū'tza' laclē'n ixpālacata nā xla' tlahua tū jā tze. ² Ca'tzīyāuj Dios nacāputzāna'nī chī ixlīcāna' xlaca'n tī jā tze tū tatlahua. ³ Tī natahuan Dios nacāputzāna'nī ā'makapitzīn ixpālacata talaclē'n, nā xlaca'n nā nacāputzāna'nīncan ixpālacata xlaca'n nā taka'lhī ixcuentaca'n. ⁴ Masqui Dios quīncālakalhu'manān, ē masqui jā palaj quīncāmakapātīnīnān, xlaca'n jā takexmata. Hua'chi talakmaka'n Dios chī cālīpātīmā'lh. Dios tzej lakalhu'manīni'n ixpālacata xla' lacasqui'n natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Xlaca'n xalīlacxumpin. Jā talakpalīcu'tun ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' ā'chulā' natalīxoko na ixlaca'tīn Dios a'cxni' Dios nacāputzāna'nī xlaca'n tī talaclē'n. ⁶ Dios naputzāna'nī chā'tunu' chuntza' chī tlahuani't. ⁷ Nacāmaxqui' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli xlaca'n tī tatlahua tū tze. Tatlahua tū tze ixpālacata xlaca'n ta'a'ncu'tun nac a'kapūn, ē talacasqui'n Dios nacālaktzī'n lactze, ē taka'lhīcu'tun xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ⁸ Dios tamakasītzī' xlaca'n tī lacxumpin ē jā tatlahuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios, ē xmān tatlahuacu'tun tū jā tze. Dios nacāmakapātīnīn. ⁹ Natapātīni'n ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze. Natapātīni'n israelitas

xapūla ē nā natapātīni'n tī jā israelitas. ¹⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū tze, Dios nacālaktzī'n lactze. Dios nacāmaxquī' tze latamat. Nata'a'n nac a'kapūn. Nā chuntza' xapūla nacā'a'kspula tī israelitas ē nā chuntza' nacā'a'kspula tī jā israelitas.

¹¹ Chuntza' nacā'a'kspula tī israelitas ē nā tī jā israelitas, ixpālacata Dios chu lacxtim cālaktzī'n. ¹² Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't taka'lhī ixcientaca'n. Makapitzīn xlaca'n jā talakapasa līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Xlaca'n nacāputzāna'nīcan chuntza' chī taca'tzī xlaca'n. Ā'makapitzīn talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Xlaca'n nacāputzāna'nīcan chī huan ixlīmāpa'ksīn Dios. ¹³ Dios lactze cālaktzī'n xlaca'n tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī taca'tzī ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā takexmat'cu'tun, xlaca'n jā tze cālaktzī'ncan. ¹⁴ Xlaca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios, ē palh xlaca'n lacatejtin tahui'lāna'lh chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n, chuntza' tatlahua chī ixlīmāpa'ksīn Dios masquī jā talakapasa. Chuntza' lītasu'yu palh xlaca'n taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁵ Hua'chi ixtalakapasli ixlīmāpa'ksīn Dios, ixpālacata ixlīmānca'n taca'tzī palh tze o palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. ¹⁶ Namin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalīhui'lī Jesucristo naputzāna'n. Jesucristo nacāputzāna'nī tachi'xcuui't ixpālacata ixcientaca'n ē ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze tū lakatzē'k taca'tzī. Ū'tza' icmāsu'yu a'cxni' ica'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

Israelitas ixtalīpāhuan līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés

¹⁷ Xlaca'n tī israelitas, xlaca'n ka'tla' talīmakca'tzī. Talīpāhuan līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh. Ka'tla' talīmakca'tzī ixcālacsacni't Dios. ¹⁸ Xlaca'n talakapasa ixtalacasquī'nīn Dios. Cāmāsu'yuni'canī't huā'mā' līmāpa'ksīn ē chuntza' tzētza' taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ¹⁹ Xlaca'n tapuhuan tzē natamāsu'yuni' tī jā tū talakapasa. Nā tapuhuan xlaca'n hua'chi tamāxkakēni'mā'nalh tī talatlā'huan nac cā'pucsua'. ²⁰ Tapuhuan tzē tamāsu'yuni' tī xalac'hkēntin ē tī hua'chi lacstīn ixpālacata jāna'j tū taca'tzī. Talakapasa ixlīmāpa'ksīn Dios. Tapuhuan taca'tzītza' ixlīpō'ktu tū ixlīcāna' ē ixlīpō'ktu tū ca'tzīcan. ²¹ Xlaca'n tamāscatī ā'makapitzīn, ē jā tamākentaxtū tū tamāsu'yu. Tahuani ā'makapitzīn jā tze palh ka'lhāna'ncan, ē xlaca'n taka'lhāna'n. ²² Xlaca'n tahuani ā'makapitzīn jā tze palh taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xlaca'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Xlaca'n talakmaka'n ídolos, ē xlaca'n taka'lhāna'n nac templo jā tahui'lāna'lh ídolos. ²³ Xlaca'n ka'tla' talīmakca'tzī cāmaxquī'canī't ixlīmāpa'ksīn Dios, ē xlaca'n jā takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' talīlakmaka'n Dios ā'makapitzīn. ²⁴ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Hui'xina'n israelitas ā'chulā' līpinā'tit cuenta ixpālacata talak-maka'n Dios ā'makapitzīn tī jā israelitas.

25 Tze israelita huancan xmān palh natamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh jā tamākentaxtū, chuntza' jā tū limacuan huanican israelitas. 26 Xlaca'n tī jā israelitas, palh xlaca'n tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' Dios cālaktzī'n hua'chi israelitas. 27 Palh xlaca'n tī jā israelitas tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' lītasu'yu hui'xina'n tī israelitas ka'lhī'yā'tit mincuentaca'n, ixpālacata hui'xina'n jā mākentaxtūyā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, masqui ka'lhī'yā'tit jā tatzo'kni'. 28 Chā'tin jā catitaxtulh ixka'hua'cha Dios xmān ixpālacata chu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. 29 Tī ixlicāna' ixtachi'xcuhuī't Dios, ū'tunu'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' talakpalīnī't nā ixpūlacni'ca'n ē jā xmān na ixmacni'ca'n. Xlaca'n tī talakpalīnī't ixtalacapāstacni'ca'n, Dios cālaktzī'n lactze masqui jā cālaktzī'ncu'tuncan na ixlaca'tīnca'n tachi'xcuhuī't.

3

1 Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit palh jā tū ixtapalh huancan israelita ē palh jā tū ixtapalh chu'cucan. 2 Quit icuan jā ixlicāna'. Israelitas lhūhua' taka'lhī tū jā taka'lhī ā'makapitzīn. A'cxni' Dios cāmaxquī'lh tachi'xcuhuī't ixtachihuīn tū tatzo'kni', israelitas ū'tunu'n tī Dios cāmacamaxquī'lh ixtachihuīn. 3 Masqui ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'cu'tun palh ixlicāna' tū huan Dios, Dios namākentaxtū tū huan. 4 Masqui ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't ta'a'kskāhuī'nin, Dios namākentaxtū tū huan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Chuntza' lītasu'yu pō'ktu quilhtamacuj hui'x hua'na' tū ixlicāna'.

Nūn chā'tin tzē nahuan jā tze tū hua'na'.

Chuntza' huanica Dios.

5 Palh quina'n natlahuayāuj tū jā tze, chuntza' ā'chulā' lītasu'yu palh Dios pō'ktu quilhtamacuj tlahua tū tze. Palhāsā' chā'tin nakelhasqui'nīni'n: “¿Tū ixpālacata naquincātamakapātīnīnān? Ixpālacata quincuentaca'n, ā'chulā' naca'tzīcan Dios ā'chulā' xatze. ¿Chā naquincātamakapātīnīnān ixpālacata tū māsū'yu Dios xatze?” Chuntza' tapuhuan tachi'xcuhuī't. 6 Jā tze talacapāstaca. Palh Dios jā nacāmakapātīnīn xlaca'n tī talaclē'n, ¿chī nacālīputzāna'nī tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj?

7 Palhāsā' chā'tin nahuan: “Palh quintā'ksa'nīn māsū'yu Dios xatze, ixpālacata xla' jā maktin a'ksa'nīni'n, ¿chā naquilīmakapātīnīn Dios? Ixpālacata quincuenta ā'chulā' nalakachi'xcuhuī'can Dios.” 8 Palh tze cahuālh huā'mā' talacapāstacni', chuntza' tzē ixuanui: “Ā'chulā' catlahuáuj

tū jā tze ē chuntza' ā'chulā' nalakachi'xcuhuī'can Dios." Jāla huanca huā'mā' tachihuīn. Makapitzīn tahanan quit chuntza' icmāsu'yu. Jā ixlicāna'. Dios nacāmakapātīnīn tī tahanan chuntza'.

Nūn chā'tin tī jā laclē'n

⁹ Jāla huanāuj israelitas ā'chulā' lactze. Icuani'ttza' kēxtim jāla tamakxteka tū jā tze, xlaca'n tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ¹⁰ Nā huā'mā' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios huan: Nūn chā'tin tī tze.

¹¹ Nūn chā'tin tī kexmata tū ixla' Dios.

Nūn chā'tin tī lacapāstaccu'tun Dios.

¹² Ixlīpō'ktuca'n tatamakātīni'lh Dios.

Talaclakō'lh ixlīpō'ktuca'n.

Nūn tī chā'tin tlahua tū tze.

¹³ A'cxni' tatakelpitzi, hua'chi mālaquī'can a'ktin pūtā'cnūn jā tojōmālh' nīn, ixpālacata jā tze chī tachihuīna'n.

Ta'a'kskāhuī'nīn ē ta'a'ksa'nīni'n.

Ixtachihuīnca'n tū taxtu na ixquilhni'ca'n hua'chi ixlicu'chulūhua' tū xcana'n.

¹⁴ Taquiclhaktzī'n ā'makapitzīn.

¹⁵ Masqui jā tū ixpālacata, palaj tunca tamaknīni'n.

¹⁶ A'ntza' jā talatā'kchoko xlaca'n tamālakspūtūnu'n ē tamālakalīpuhuanīni'n.

¹⁷ Jā taca'tzī chī tze natalilatama.

¹⁸ Nūn talacapāstaca natalakachi'xcuhuī' Dios.

¹⁹ Quina'n ca'tziyāuj tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, ū'tza' cāhuani xlaca'n tī cāmacamaxquī'canī't līmāpa'ksīn. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n talaclē'n na ixlacatīn Dios. Nūn chā'tin tze catihuanli palh jā laclē'n.

²⁰ Nūn chā'tin mākentaxtūkō'nī't ixlīmāpa'ksīn Dios. Ū'tza' jā tī chā'tin lītasu'yu palh tze na ixlacatīn Dios.

Ixlīmāpa'ksīn Dios xmān tze naquincāmāsu'yuni'yān palh quina'n ka'lhīyāuj quincuentaca'n.

Ta'a'kapūtaxtu xlaca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo

²¹ Chuhua'j ca'tziyāuj Dios jā catimāpānūni'lh ixcuenta chā'tin chī'xcu' tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Xtum chī Dios cālīmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn ē jā huanican profetas. ²² Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n

ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Catīxcuhuālh tī a'ka'ī'ni' Jesucristo, ū'tza' Dios namakapūtaxtū palh xla' israelita ē palh jā israelita. ²³ Quilīpō'ktuca'n tlahuanī'ta'uj tū jā tze. Nūn chā'tin tī līl catejtin latā'kchoko chuntza' chī Dios lacasqui'n.

²⁴ Dios lakalhu'manīni'n. Cristo Jesús xokolh quincuentaca'n. Chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n.

²⁵ Chī ixtalacasqui'nīn Dios, Jesucristo xtokohua'ca'ca. Xla'

nīlh ē chuntza' xla' xapakō'lh ixcountaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu Dios pō'ktu tze tū tlahua. A'cxni' jāna'j ixnī Cristo, Dios ixcālīpātī chī ixtlahua-can tū jā tze. ²⁶ Chuhua'j Cristo nīnī't ē cāmāpānūni'nī't ixcountaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Chuntza' lītasu'yu ū'tza' Dios tlahua tū tze.

²⁷ Jā tī tī ka'tla' nalīmakca'tzī na ixlacatīn Dios. Palh chā'tin cahuālh ixmākentaxtūkō'lh ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmakca'tzīlh. Jāla ka'tla' makca'tzīyāuj, ixpālacata Cristo ū'tza' tī quincāmākapūtaxtūnī'ta'n ixpālacata līpāhuanāuj xla'. ²⁸ Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ixpālacata a'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ē masqui quina'n jā mākentaxtūkō'nī'ta'uj ixlīmāpa'ksīn.

²⁹ Ixlacstīn Dios, xlaca'n jā xmān israelitas. Nā xlaca'n tī jā israelitas nā xlaca'n ixlacstīn Dios. ³⁰ Dios xmān chā'tin. Xla' cāmāpānūni' ixcountaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā ū'tza'. ³¹ Jā māpānūmā'nauj ixlīmāpa'ksīn Dios. A'ka'ī'yāujtza' Jesucristo quincāmākapūtaxtūyān, ā'chulā' tzej natlahuayāuj tū tze chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios.

4

Abraham ixlīpāhuan Dios

¹ Chuhua'j na'iclīchihuīna'n Abraham, quimpapca'n quina'n israelitas. ¿Chī līmātza'nkēna'ni'ca ixcounta? ² Palh Abraham tzē ixmākentaxtūkō'lh cahuālh tū Dios ixuani ē palh chuntza' Dios ixlīmāpānūni'lh ixcounta, chuntza' tzē ka'tla' ixlīmakca'tzīlh Abraham. Jā chuntza' lalh. Ū'tza' jāla ka'tla' līmakca'tzīlh. ³ Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze Abraham. ⁴ A'cxni' chā'tin chī'xcu' makscuja, xla' maxquī'can ixtatlaj. Ixtatlaj xla' jātza' talakalhu'mān. Xokocan ixpālacata makscuja. Ū'tza' tū laclē'ni'can. ⁵ Dios cāmāpānūni' ixcountaca'n xlaca'n tī talīpāhuan Dios, ē masqui jā tū tatlahuanī't tū xatze na ixlacatīn Dios. Tū Dios māstā' huāktza' talakalhu'mān. ⁶ Nā David līchihuīna'nli huā'mā'. Līchihuīna'nli chī talīpāxuhua tī Dios cāmāpānūni'lh ixcountaca'n xmān hua'chī talakalhu'mān ē jā ixpālacata tatlahuanī't tū tze. ⁷ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli David:

Tapāxuhua xlaca'n tī Dios cāmātza'nkēna'ni'lh ē cāxapani'lh ixcountaca'n.

⁸ Tapāxuhua xlaca'n tī Dios jā caticāmāxokonīlh ixcountaca'n.

⁹ Na'iccākelhasqui'nīyān catūhuālh. ¿Ē hui'xina'n puhua'nā'tit Dios cāmātza'nkēna'ni' xmān tī cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas? Jā chuntza'. Nā Dios cāmātza'nkēna'ni' tī jā cāchu'cucanī't. Iccāhuaninī'ta'ntza' Abraham ixlīpāhuan

Dios, ē ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze. ¹⁰ A'cxni' a'kspulalh huā'mā', Abraham jāna'j ixchu'cucanī't. ¹¹ Ā'līstān chu'cuca. Huā'mā' līlkapascan Abraham tze na ixlacatīn Dios ixpālacata ixlīpāhuan Dios, masqui jāna'j ixchu'cucan. Chuntza' Abraham hua'chi ixtāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūnī'lh ix-cuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, masqui jā cāchu'cucanī't. ¹² Nā Abraham hua'chi ixtāta'ca'n tī cāchu'cucanī't. Jā ixpālacata cāchu'cucanī't. Hua'chi ixtāta'ca'n ixpālacata ta'a'ka'ī' xlaca'n chuntza' hua'chi quimpapca'n Abraham a'ka'ī'lh a'cxni' jāna'j ixchu'cucanī't.

Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't

¹³ Dios huanilh Abraham namaxquī' cā'quilhtamacuj, xla' ē nā ī'xū'nātā'natna'. Huanilh huā'mā' jā ixpālacata Abraham kexmatni'lh līmāpa'ksīn. Jā chuntza'. Dios huanilh huā'mā' ixpālacata Abraham ixa'ka'ī'nī't ixlīcāna' tū Dios ixuaninī't ē ū'tza' līlaktzī'lh palh tze. ¹⁴ Dios huanli nacāsīcua'lanātlahua tachi'xcuhuī't. Jā ixpālacata tamākentaxtū līmāpa'ksīn. Jā ū'tza' cālīsicua'lanātlahuacan. Palh chuntza' cahuālh, palh Dios ixcāsīcua'lanātlahuah xmān xlaca'n tī tamākentaxtū līmāpa'ksīn, chuntza' jā tī chā'tin ixsicua'lanātlahuaca, ixpālacata jā tī tzē mākentaxtūkō' līmāpa'ksīn. Nā jā ixcāsīcua'lanātlahuaca nūn xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵ Ixlīmāpa'ksīn Dios quīncāmāsu'yuni'yān palh laclē'nāuj ē ū'tza' nalīpātīnī'nāuj. Palh jā ixa'nalh līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīuj palh laclē'nāuj.

¹⁶ Tī Dios cāsīcua'lanātlahua, ū'tunu'n tī ta'a'ka'ī'. Dios cātlahuanī' huā'mā' talakalhu'mān ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chuntza' hua'chi Abraham, masqui xlaca'n israelitas ē masqui jā israelitas. Abraham a'ka'ī'lh ixlīcāna' tū huan Dios. Chuntza' Abraham hua'chi quintāta'ca'n quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj. ¹⁷ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanilh Abraham:

Quit iclacsacnī'ta'n ē chuntza' nalītaxtuya' hua'chi ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't.

Abraham a'ka'ī'lh tū Dios huanilh namākentaxtū. Dios ū'tza' tī tzē nacāmālacastālanuanī nīnī'n ē xla' nā cāmāxquī' ixlata-matca'n tī jāna'j talacatuncuhuī'.

¹⁸ Dios ixuaninī't Abraham naka'lhī chā'tin ixka'hua'cha. Abraham a'ka'ī'lh tū ixuaninī't Dios. Puhuanli ixlīcāna', ē masqui ixtasu'yu palh jāla ixlītaxtulh ixtāta'ca'n lhūhua' tachi'xcuhuī't. Abraham a'ka'ī'lh chī ixuanicanī't: Mixū'nātā'natna' lhūhua' natahuan.

¹⁹ Abraham kōlu'tza' ixuanī't. Ixka'lhī chī a'ktin ciento cā'ta. Sara, tī ixpuscāt, tētaxtunī'ttza' chī namālacatuncuhuī'nīnī'n. Masqui kōlu'tza' ixtahuanī't, Abraham jā pātza'nkālh tū ixuaninī't Dios. ²⁰ Jā puhuanli palh Dios jā namākentaxtū tū ixuanicanī't. Xla' ā'chulā' ixa'ka'ī' ē ixmakapāxū Dios. ²¹ Xla' ixca'tzī palh Dios tzē natlahua tū ixmālacnūnī'nī't.

22 Abraham a'ka'ī'lh na'a'kspula chī Dios ixuaninī't ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ixcuenta.

23 Ū'tza' jā tzo'kca xmān ixpālacata Abraham. 24 Nā tzo'kcanī't ixpālacata quina'n tzē naca'tzīyāuj Dios nā quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n quina'n tī līpāhuanāuj Dios. Xla' ū'tza' tī mālacastālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 25 Dios macamilh Jesucristo nanī ixpālacata quincuentaca'n. Ā'listān mālacastālancuanīlh. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'yān quincuentaca'n.

5

Jā caticāmakapātīnīnca xluca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n

1 Quina'n a'ka'ī'nī'ta'uj Jesucristo. Ū'tza' Dios quincālīmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Chuntza' jātza' ixtā'lāquiclhaktzi' Dios quina'n, ixpālacata Dios quincāmāspūtūnu'ni'nī'ta'n quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 2 A'ka'ī'yāuj Jesucristo quincāmākapūtāxtūyān, ē chuntza' Dios quincālākalhu'manān. Chuhua'j pāxuhuayāuj ixpālacata ca'tzīyāuj na'a'nāuj nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. 3 Nā līpāxuhua hui'lāna'uj masqui pātīni'mā'nauj, ixpālacata ca'tzīyāuj chuntza' nalīca'tzīyāuj līlacatzucu napātīni'nāuj. 4 Palh līlacatzucu napātīni'nāuj, chuntza' Dios nalīpāxuhua. Chuntza' līca'tzīyāuj palh nalakchā'nāuj Dios. 5 Jā catita'a'kskāhuī'uj. Ixlīcāna' nalakchā'nāuj Dios. Huā'mā' tzej ca'tzīyāuj, ixpālacata makca'tzīyāuj na quilīstacna'ca'n chī Dios quincāpāxquī'yān. Huā'mā' quincāmāmakca'tzīnīyān Espīritu Santo. Ū'tza' tī Dios quincālākmacaminī'ta'n.

6 Quina'n jāla cati'a'kapūtāxtūj quina'cstuca'n. Chuntza' a'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios i'lhcā'nī't, Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n. 7 Jā tī chā'tin nīcu'tun ixpālacata ā'chā'tin masqui xla' chā'tin chī'xcu' tī jā tū tlhuanī't. Palhāsā' nanī ixpālacata ā'chā'tin tī tzeiya chī'xcu'. 8 Cristo nīlh quimpālacataca'n quina'n masqui jā tze ixuanī'ta'uj. Chuntza' Dios līmāsu'yulh palh quincāpāxquī'yān. 9 Chuhua'j Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj jā quincāmākapātīnīn a'cxni' nachin ā'xmān quilhtamacuj. 10 Quina'n ixtā'lāquiclhaktzi' Dios ixuanī'ta'uj. Dios ixamigo quincātlhuan ixpālacata Cristo, i'Ska'ta' Dios, nīlh quimpālacataca'n. Quina'n ixamigo Dios ē ixpālacata Cristo lacastālancuana'nli, ā'chulā' ca'tzīyāuj Cristo quincāmāktāyayān ē chuntza' jā quincāmākapātīnīn. 11 Ū'tza' līpāxuhuayāuj Dios

jātza' quinticāmakapātīnīn. Nā līpāxuhuayāuj Dios ixamigo quincātlahuanī'ta'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Adán ē Cristo

¹² Xapūla ixuī'lh chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Adán. Ū'tza' tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ixcuenta ū'tza' līnīlh. Chuhua'j ū'tza' talīnīkō' tachi'xcuhuī't ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tatlahualh tū jā tze. ¹³ A'cxni' jāna'j ixmaxquī'can ixlīmāpa'ksīn Dios, tachi'xcuhuī't ixtatlahuamā'nal' tū jā tze. Masqui jāla ixuancan xlaca'n ixtalactlahuanī'ttza' līmāpa'ksīn, ixpālacata jāna'j ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn, xlaca'n ixtalaclē'n na ixlacatīn Dios. ¹⁴ Chuntza' talīnīlh masqui xlaca'n jā tatlahualh chu lacxtim chī tlahualh Adán. Ixcuenta Adán talīlaclah ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Cristo jā chuntza' chī Adán. Xla' tze tū cātlahuani'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹⁵ Xtum Adán ē xtum Cristo; jā chu chā'tin talītaxtullh. Adán tlahualh tū jā tze. Ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't talīnī. Dios cālakahu'mankō' tachi'xcuhuī't. Chuhua'j tzē nata'a'kapūtaxtu ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakahu'mān tū Dios māstā'. ¹⁶ Xtum tū tlahualh Adán. Xtum tū tlahualh Dios. Adán tlahualh tū jā tze, ē ū'tza' nacālīmakapātīnīnkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios cālakahu'manli, ē chuntza' lhūhua' cāmāpānūni'canī'ttza' ix-cuentaca'n. ¹⁷ Chā'tin tī xapūla ē chū'cus tlahualh tū jā tze. Ū'tza' Adán. Ū'tza' talīnīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Xtum tū tlahualh ā'chā'tin chi'xcu' tī huanican Jesucristo. Ixpālacata Jesucristo, Dios cālakahu'manli tachi'xcuhuī't ē Dios cāmāpānūni' ix-cuentaca'n ē nā cāmaxquī' xasāsti' ixlata-matca'n.

¹⁸ Chuntza' ixlīpō'ktuca'n nacāmākapātīnīnkō'can ixpālacata a'ktin tū jā tze tū tlahualh Adán. Jesucristo tlahualh tū tze, ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tzē nacālīmāpānūni'can ix-cuentaca'n ē tzē natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. ¹⁹ Adán jā kexmatni'lh Dios ē ū'tza' talīlaclē'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Jesucristo, xla' kexmatni'lh Dios ē ū'tza' ixlīpō'ktuca'n tzē nacālīmāpānūni'kō'can ix-cuentaca'n.

²⁰ Dios māstā'lh līmāpa'ksīn ixpālacata namāsu'yu palh quina'n tlahuayāuj tū jā tze. Masqui ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze, ā'chulā' Dios quincālakahu'manān. ²¹ Xapūla quilīpō'ktuca'n ixtlahuayāuj tū jā tze. Ū'tza' ixpālacata nalīnīkō'yāuj. Chuhua'j Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' tzē naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilaksputli. Dios quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

6

Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlacan jātza' cāmāpa'ksī tū jā tze

¹ Jāla huanāuj natlahuayāuj ā'chulā' tū jā tze ē ā'chulā' Dios naquincālakalhu'manān. ² Quina'n jāla catihuáuj chuntza'. Quina'n makxteknī'ta'ujtza' tū jā tze. Jātza' la natlahuatā'kchokoyāuj tū jā tze. ³ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit quilipō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, chu chā'tin litaxtuyāuj. Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo. ⁴ A'cxni' a'kpaxāuj, hua'chi tā'tā'cnūyāuj Cristo. Hua'chi tā'lacastālancuana'nāuj Cristo. Xla' līlacastālancuana'nli ixlītlī'hui'qui Dios quinTāta'ca'n. Chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n.

⁵ Cristo hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj ē tā'lacastālancuana'nui, ē chuntza' quina'n nā ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ⁶ Ca'tzīyāuj talakpalīnī'ta'ujtza'. Xapūla ixtlahuatlā'huanāuj tū jā tze. Chuhua'j hua'chi ixquincātā'taxtokohua'ca'nī'ta'n Cristo. Chuntza'tza' tze nalīlatā'kchokoyāujtza'. Jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁷ Chā'tin tī xanīntza' jātza' tlhua tū jā tze. Nā quina'n jātza' quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. ⁸ Hua'chi ixtā'nīnī'ta'uj Cristo, ē chuhua'j tā'lacastālancuana'nī'ta'ujtza' Cristo. ⁹ Ca'tzīyāuj Cristo lacastālancuana'nli. Jātza' maktin catinīlh. Xla' natahui'la ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo xmān maktin līnīlh ixcountaca'n tachi'xcuhi't. Chuhua'j Cristo huī'lh. Xla' tlhuamā'lh ixtalacasqui'nīn Dios. ¹¹ Calīhui'lī'tit jātza' natlahua'yā'tit tū jā tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Chuhua'j calatā'kchokotit chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Jātza' catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' catlahua'tit tū lacasqui'n mimacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Jā catamakxtektit mintalacapāstacni'ca'n nacāmātlahuīyān tū jā tze. Catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, ē catlahua'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁴ Jātza' nacāmāpa'ksīyān tū jā tze. Jātza' lipāhuanāuj līmāpa'ksīn. Līpāhuanāuj xmān ixtalakalhu'mān Dios.

Tī tatlhua tū tze

¹⁵ Masqui jātza' lipāhuanāuj līmāpa'ksīn, quina'n jāla tlahuayāuj tū jā tze. ¹⁶ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit palh ka'lhī'yā'tit chā'tin xapuxcu', natlahua'yā'tit tū nahuan xla'. Nā chuntza' xlacan tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī tū jā tze, xlacan chu līcuesa natatlahua tū jā tze. Tī tatlhua tū jā tze natanī. Xlacan tī tatamakxteka nacāmāpa'ksī Dios, xlacan natatlahua tū Dios lacasqui'n. ¹⁷ Quit icmaxqui' Dios tapāxcatca'tzīn mimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n tlhua'pā'na'ntit tū cātamāsu'yuni'n ē tū maktīni'nī'ta'ntit.

Jātza' cāmāpa'ksīyān tū jā tze. ¹⁸ Makxteknī'ta'ntittza' tū jā tze; chuhua'j tlahua'cu'tunā'tit tū xatze. ¹⁹ Chuntza' iclīchihuīna'n quit ixpālacata hui'xina'n nakexpa'tā'tit. Xapūla hui'xina'n tamakxtektit ixcāmāpa'ksīyān tū jā tze. Ā'chulā' ixtlahua'pā'na'ntit tū jā tze. Chuhua'j catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Ā'chulā' natlahuatēlha'yā'tit tū tze.

²⁰ Xapūla a'cxni' ixcāmāpa'ksīyān tū jā tze, hui'xina'n jāla ixtlahua'yā'tit tū tze. ²¹ Chuhua'j līmāxana'nā'tit tū ixtlahua'yā'tit xapūla. Tū ixtlahua'yā'tit xapūla, jā tū līmacuan. Tī tatlahua huā'mā', xla'ca'n natanī. ²² Chuhua'j Dios cāmāpa'ksīyān hui'xina'n, ē chuntza' talakpalīnī'ta'ntit tū jā tze. Chuhua'j tzētza' natlahua'yā'tit tū tze. Ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n tū jā catilakspu'tli. ²³ Xla'ca'n tī cāmāpa'ksī tū jā tze, xla'ca'n natamaktīni'n ixtatla'jca'n. Ū'tza' līnīn. Dios quincāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspu'tli. Ixlīpō'ktuca'n tū ta'a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, xla'ca'n cāmāxquī'can xasāsti' ixlamatamatca'n tū jā catilakspu'tli.

7

Tū līca'tzīcan tī tamakaxtoklītza'

¹ Hui'xina'n tā'timīn, lakapasā'tit ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcu'huī'n. Ca'tzīyā'tit chā'tin chī'xcu' natlahua tū talīmāpa'ksīni'n līhuan lamā'lh nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' xla'nīnī'ttza', huā'mā' līmāpa'ksīn jātza' māpa'ksī. ² Chā'tin puscāt tī tamakaxtoknī'ttza', xla' ka'lhī ixkōlu' līhuan huī'lh ixkōlu' nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīnca'n chī'xcu'huī'n. Palh nanī ixkōlu' puscāt jātza' māpa'ksī. ³ Palh puscāt ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n ē palh ka'lhīcus ixkōlu', chuntza' xla' tlahua tū jā tze. Palh ixkōlu' nī, xla' tzē natamakaxtokpala. Xla' masqui tamakaxtokpala, chuntza' jā tlahua tū jā tze.

⁴ Hui'xina'n tā'timīn, hua'chi tā'nīnī'ta'ntit Cristo. Ū'tza' lītaxokolh tū ixlaclīpinā'tit chuntza' chī līmāpa'ksīn. Chuhua'j tzamā' līmāpa'ksīn jātza' cāmāpa'ksīyān. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Xla' lacastālancuana'nī'ttza'. Tzētza' nalatapāyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁵ A'cxni' jāna'j tapa'ksīni'yāuj Dios, quina'n ixlatlā'huanāuj chuntza' chī quintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. A'cxni' lakapasui ixlīmāpa'ksīn Dios, ā'chulā' ixtlahuayāuj tū jā tze. Tī chuntza' tatlahua, xla'ca'n natanī. ⁶ Chuhua'j līmāpa'ksīn jātza' quincāmāpa'ksīyān, ixpālacata hua'chi tā'nīnī'ta'ujtza' Cristo. Xapūla ixquincāmāpa'ksīyān līmāpa'ksīn. Chuhua'j kexmatni'yāuj Dios ixpālacata ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' lītlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios.

Tachi'xcu'huī't ixa'cstuca'n jāla tamakxteka tū jā tze

⁷ Palhāsā' hui'xina'n nahua'nā'tit jā tze līmāpa'ksīn. Jā ixlīcāna'. Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'yān chī a'nani' tū jā tze. Chuntza' huan līmāpa'ksīn:

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Ū'tza' līca'tziyāuj tzamā' tū jā tze. ⁸ A'cxni' icca'tzīlh huā'mā' līmāpa'ksīn, ā'chulā' xa'iclakca'tzan tū ixla' ā'chā'tin. A'cxni' jāna'j ixlakapascan līmāpa'ksīn, jā ixca'tzīcan tū jā tze.

⁹ A'cxni' jāna'j xa'icca'tzī tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, quit xa'icpuhuan tzej xa'iclatlā'huan. A'cxni' icca'tzīlh tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, icca'tzīlh palh xa'iclaclē'n na ixlacatīn Dios ē chuntza' Dios naquimakapātīnīn. ¹⁰ Tzamā' līmāpa'ksīn quincāmāsu'yuni'nī'ta'n līlacatejtīn natahui'layāuj. Quit quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n ē ū'tza' Dios ixquilīmālakspūtūh.

¹¹ Iclīta'a'kskāhuī'lh quina'cstu ixpālacata tū jā tze. Ū'tza' iclīlacpuhualh quit tzē xa'icmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios. Tzamā' līmāpa'ksīn quimāsu'yuni'lh Dios naquilīmālakspūtū ixpālacata quincuenta.

¹² Ixlīmāpa'ksīn Dios tze. Pō'ktu tze. ¹³ Masqui tze ixlīmāpa'ksīn Dios, ū'tza' quimāsu'yuni'lh xa'iclaclē'n. Nā quimāsu'yuni'lh jā tze tū xa'ictlahuamā'lh ē ū'tza' tū ixquilīmakapātīnīlh Dios.

¹⁴ Ca'tziyāuj tzamā' līmāpa'ksīn ixla' Dios ē tze. Quit jā tze xa'icuanī't ixpālacata xa'ictlahua tū jā tze, chuntza' chī tatlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁵ Quit jā icca'tzī tū quina'kspula. Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' ictlahua. Masqui quit ictlahuacu'tun tū tze, jā ictlahua. ¹⁶ Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, ū'tza' lītasu'yu palh quit icpuhuan xatze līmāpa'ksīn. ¹⁷ Masqui quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze, jā tze quintalacapāstacni' ē ū'tza' quimātlahuī tū jā tze. ¹⁸ Icca'tzī quit quina'cstu jāla ictlahua tū tze. Ū'tza' jāla iclītlahua tū tze, masqui chuntza' ictlahuacu'tun tū xatze. ¹⁹ Masqui ictlahuacu'tun tū tze, jāla ictlahua. Masqui jā ictlahuacu'tun tū jā tze, chuntza' ictlahua. ²⁰ Hua'chi quintalacapāstacni' jā tze. Ū'tza' quimātlahuī tū jā tze, ē jā quit. Quit jā ictlahuacu'tun tū jā tze.

²¹ Pō'ktu quilhtamacuj chuntza' quina'kspula. A'cxni' quit ictlahuacu'tun tū tze, xmān tzē ictlahua tū jā tze. ²² Quit tzej icca'tzī tze ixlīmāpa'ksīn Dios. Iclīpāxuhua a'cxni' iclacapāstaca huā'mā' līmāpa'ksīn. ²³ Masqui ictlahuacu'tun tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios, hua'chi ā'a'ktin līmāpa'ksīn lītapa'ksī quimacni'. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixtā'lāquiclhaktzi' ixlīmāpa'ksīn Dios. Quit hua'chi xatachī'n ixpālacata jāla icmakxteka ictlahua tū jā tze.

²⁴ Līlakalhu'mānat quit. Jāla ictapānūni' huā'mā' līmāpa'ksīn tū jā tze. ¿Tīchu tzē naquimakapūtāxtū huā'mā' līmāpa'ksīn

tū jā tze? ²⁵ Dios ū'tza' tī tzē namakapūtaxtūnu'n ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Quimacni' tlahuacu'tun tū jā tze, masqui quit icmākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuhua'j Dios quimakapūtaxtūnī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' iclīmaxquī' Dios tapāxcatca'tzīn.

8

Espíritu Santo cāmaxquī' xasāsti' ixlamatca'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Chuhua'j jātza' caticāmakapātīnīlh Dios xlaca'n tī talipāhuan Cristo ē talatlā'huan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Espiritu Santo ē jātza' talatlā'huan chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ² Espiritu Santo ka'lhī lītlī'hui'qui. Ū'tza' tzē cālīmaxquī' xasāsti' ixlamatca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo Jesús. Quilakmāxtulh huā'mā' līmāpa'ksīn tū ixquimātlahuī tū jā tze. Chuntza' Dios jātza' quintimakapātīnīlh. ³ Ixlīmāpa'ksīn Dios jāla catimakapūtaxtūnu'lh, ixpālacata jā tī tī tzē mākentaxtūkō' tzamā' līmāpa'ksīn. Dios tlahualh tū jāla tlahua līmāpa'ksīn. Ī'ska'ta' macamilh naquincāmāpānūni'yān tū jā tze. Acxni' milh, ixtasu'yu chā'tin chī quina'n. Masqui ixtasu'yu chī quina'n, xla' jā tlahualh tū jā tze. Xla' xokolh tū quina'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' quincālīmakapūtaxtūnī'ta'n chī ixlītlī'hui'qui tū ixquincāmātlahuīyān tū jā tze. ⁴ Chuntza' līlatlā'huanāujtza' chuntza' chī ixlīmāpa'ksīn Dios ixpālacata tlahuayāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espiritu Santo. Jātza' līlatlā'huanāuj tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tī tatlahuacu'tun tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xmān ū'tza' talacapāstaca xlaca'n. Tī tatlahuacu'tun tū cāmāsu'yuni' Espiritu Santo, xlaca'n talacapāstaca chī lacasqui'n Dios. ⁶ Tī talatlā'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xlaca'n nacāmakapātīnīncan. Tī talatlā'huan chuntza' chī lacasqui'n Dios, xlaca'n taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n ē tzej talamā'nalh. ⁷ Ixlipō'ktuca'n ixtā'lāquichlaktzi' Dios tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jā tatlaha tū ixlīmāpa'ksīn Dios. Masqui ixtatlahuacu'tunli, jāla ixtitatlualh. ⁸ Tī talatlā'huan chuntza' chī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, xlaca'n jāla tamakapāxui' Dios.

⁹ Hui'xina'n jātza' latlā'hua'nā'tit chuntza'. Hui'xina'n latlā'hua'nā'tittza' chuntza' chī lacasqui'n Espiritu Santo, ixpālacata Espiritu Santo cātā'latlā'huanān hui'xina'n. Tī jā taka'lhī Espiritu Santo, xlaca'n jā tatapa'ksīni' Cristo. ¹⁰ Quina'n, Cristo quincātā'lahui'lān. Quimacni'ca'n natanī, ixpālacata quīlipō'ktuca'n tlahuanī'ta'uj tū jā tze. Masqui quimacni'ca'n natanī, quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata Dios quincāmātza'nkēnāni'nī'ta'n quincuentaca'n. ¹¹ Dios mālacastāncuanīnī't Jesús. Masqui

nanīyāuj, Dios naquincāmālacastālancuanīyān quina'n
ixpālacata Espīritu Santo quincātā'lahui'lān.

¹² Chuhua'j tā'timīn, jātza' catlahuáuj chī xapūla quinta-
lacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹³ Tī tatlahua tū jā tze ixtala-
capāstacni'ca'n, Dios nacāmakapātīnīn. Tī tamakxteknī'ttza' tat-
lahua tū jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, ixpālacata Espīritu Santo
cāmaktāya, xlaca'n nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli.

¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū cāmālacapāstaquī Espīritu
Santo, xlaca'n ixlacstīn Dios. ¹⁵ Chuhua'j ka'lhīyāuj Espīritu
Santo. Jātza' jicua'ni'yāuj Dios, hua'chi chā'tin tasācua' tī
tamāhuacanī't. Ca'tziyāuj quina'n ixlacstīn Dios. Ū'tza'
tzē nalīhuaniyāuj: “Dios quīnTāta'ca'n.” ¹⁶ Espīritu Santo
quincāmāca'tzīnīyān quina'n ixlacstīn Dios. ¹⁷ Quina'n ixlac-
stīn Dios, ē chuntza' namaktīni'nāuj tū Dios cāmālacnūni' ixlac-
stīn. Tū maxquī'can Cristo nā quina'n quilaca'n nahuan.
Cristo pātīni'lh. Nā chuntza' quina'n napātīni'nāuj. Chuntza'
tū namaxquī'can Cristo, ē nā ū'tza' naquincātamaxquī'yān.

¹⁸ Chuhua'j pātīni'mā' nauj. Ā'līstān naka'lhīyāuj tapāxuhuān
nac a'kapūn ē jātza' catitlahuáuj cuenta tū pātīni'mā' nauj.
Chuntza' icpuhuan quit. ¹⁹ Ixlīpō'ktu tū a'nan nac
cā'quilhtamacuj taka'lhīmā'nal chī namāsu'yu tī ixlacstīn
Dios. ²⁰ Ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj nalakspuṭa.
Chuntza' Dios māpa'ksīni'lh. Ē huī'lh tū ka'lhīmā' nauj. ²¹ Dios
namāsāstī'kō' ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj a'cxni'
nacāmaxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'ni't. ²² Ca'tziyāuj
ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj hua'chi ixtaca'tzana'juā't
hua'chi chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuhuī'nī ī'ska'ta'.
²³ Masquī quina'n ka'lhī'yāujtza' Espīritu Santo, hua'chi
nā makca'tziyāuj taca'tzana'juā't ixpālacata ka'lhīmā' nauj
a'cxni' Dios naquincāmaxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n ē
nā namāsu'yu quina'n ixlacstīn Dios. Ka'lhīmā' nauj a'cxni'
Dios nacāmaxquī' ixlacstīn tū cāmālacnūni'ni't. ²⁴ Quina'n
quincātamakapūtaxtūni'ta'ntza'. Ka'lhīmā' nauj tū Dios
naquincāmaxquī'palayān. Jātza' ka'lhīmā' nauj tū ka'lhīyāujtza'.
²⁵ Ca'tziyāuj Dios naquincāmaxquī'yān tū jāna'j ka'lhīyāuj,
chuntza' lilacatzucu ka'lhīmā' nauj.

²⁶ Espīritu Santo quincāmaktāyayān a'cxni' jāla tlahuayāuj
tū talacasqui'n natlahuayāuj. A'cxni' orarīyāuj, quina'n
jā ca'tziyāuj tū ixlacasqui'nca nasqui'ni'yāuj Dios. Espīritu
Santo quincāmāsu'yuni'yān nasqui'ni'yāuj chuntza' chī xla'
lacasqui'n. Nā quincāmāmakca'tzīnīyān tū jāla līchihuīna'nāuj.
²⁷ Dios lakapasa quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzi tū squi'n Espīritu
Santo, ixpālacata Espīritu Santo squi'n chī lacasqui'n Dios.
Espīritu Santo squi'ni' Dios quimpālacataca'n, ixpālacata
quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios.

Quina'n tzē skāhuī'yāuj

²⁸ Quina'n ca'tzīyāuj tzej nalītaxtuyācha' ixlīpō'ktu tū quincā'a'kspulayān quina'n tī pāxquī'yāuj Dios. Dios quincālacsa'nī'ta'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. ²⁹ Xapūla Dios ixquincālakapasān quina'n hua'chi ixlacstīn. Chuhua'j quincālimāxtucu'tunān chī ixlītze Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' Jesucristo xla' chī quimpuxcu'ca'n quilīpō'ktuca'n tā'timīn. ³⁰ Dios quincālacsa'nī'ta'n ē quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n. Xla' natā'tahui'lachāuj nac a'kapūn.

³¹ Dios quincātlahuani'nī'ta'n ixlīpō'ktu huā'mā', ē ū'tza' līca'tzīyāuj jāla quincāskāhuī'n tī quincātā'lātlahuayān, ixpālacata pō'ktu quilhtamacuj Dios quincāmaktāyamā'n.

³² Dios māstālh ī'Ska'ta ē macamilh nanī quimpālacataca'n. Ū'tza' līca'tzīyāuj Dios naquincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj. ³³ Dios quincālacsa'nī'ta'n ē xapakō'nī'tza' quincuentaca'n. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālimālacsu'yuyān.

³⁴ Jā tī chā'tin tzē naquincāmākapātīnīnān, ixpālacata Cristo xokokō'lh quincuentaca'n a'cxni' nīlh. Nā xla' lacastālanacuana'nli. Hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios. Squi'nī'mā'lh Dios quimpālacataca'n. ³⁵ Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān.

Masqui pātīni'nāuj, ē masqui tētamakchuyīyāuj, ē masqui quincātaputzatokoyān, ē masqui tzi'ncsāuj, ē masqui jā tū quīlu'xu'ca'n, ē masqui nac cā'lījicua' latlā'huanāuj, ē masqui quincātamaknīcu'tunān, Cristo pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān. ³⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Mimpālacata hui'x, pō'ktu quilhtamacuj
quincātamaknīcu'tunān.

Quina'n hua'chi borregos tū nacāmāknīcan.

³⁷ Masqui quincā'a'kspulayān ixlīpō'ktu huā'mā', quina'n naskāhuī'yāuj, ixpālacata Cristo quincāpāxquī'yān ē quincāmaktāyayān. ³⁸ Quit icca'tzī Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān masqui xanīntza' ē masqui xalakahuancus.

Jā tī chā'tin tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios, nūn ángeles, ē nūn tī taka'lhī lītli'huī'qui, ē nūn tū huī'lh chuhua'j, ē nūn tū namīn. ³⁹ Jā tū tū tzē naquincāmāmakxtekēyān Dios nūn tū huī'lh nac a'kapūn, ē nūn tū huī'lh nac cā'quilhtamacuj. Ca'tzīyāuj Dios pō'ktu quilhtamacuj quincāpāxquī'yān ixpālacata ū'tza' huā'mā' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

9

Dios cālacsacli israelitas natalītaxtu ixtachi'xcuhū't Dios

¹ Ixlīcāna' tū na'iccāhuaniyān. Jā iccā'a'kskāhuī'mā'n, ixpālacata quit ictapa'ksīni' Cristo. Espiritu Santo laktzī'n quīlistacna' ē ca'tzī ixlīcāna' tū na'icuan. ² Quit iccālaclīpuhuan quintā'israelitas hasta quīnca'tzani' quīlistacna', ixpālacata xlaca'n jā ta'a'ka'īni' Jesucristo. ³ Quit xa'icpātīni'lh ixpālacatata'n quintā'israelitas ē xa'iclītapekpānūni'lh Cristo palh chuntza' tzē cahuālh ixtalī'a'kapūtaxtulh quintā'israelitas. ⁴ Israelitas xlaca'n ī'xū'nātā'natna' Israel. Dios cālacsacli ixtachi'xcuui't nacātlahua. Dios cāmāsu'yuni'lh ixlīmāpa'ksīn. Dios chuntza' līlacāxui'līlh a'ktin talacāxtlahuan. Cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn. Cāmāsu'yuni'lh chī natalīmakapāxui. Cāhuanilh nacāmaxquī' tū mālacnūni'. ⁵ Xlaca'n ixnapapana'ca'n israelitas tī tahuī'lāna'lh chuhua'j. Cristo, a'cxni' milh nac cā'quīlhtamacuj, lacatuncuui'lh israelita. Cristo ū'tza' Dios tī māpa'ksikō'. Ū'tza' makapāxui'can pō'ktu quīlhtamacuj. Amén.

⁶ Jāla huanāuj palh Dios jā mākentaxtūlh tū cāhuanilh israelitas makāstza'. Jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ta'a'ka'īnī't Cristo. Chuntza' jā ixlīpō'ktuca'n israelitas ixlacstīn Dios. ⁷ Jā ixlīpō'ktuca'n ī'xū'nātā'natna' Abraham, jā pō'ktu ixlacstīn Dios. Makāstza' Dios huanilh Abraham: Ixlacstīn Dios natala tī ixlacstīn minka'hua'cha Isaac, ē nā ī'xū'nātā'natna' Isaac.

⁸ Tū iccāhuanimā'n ū'tza' huā'mā': israelitas jā ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios, xmān tī taka'lhī ixlatamatca'n chuntza' chī huanli Dios. ⁹ Ū'tza' tū Dios huanilh Abraham makāstza': Huā' quīlhtamacuj tū talhcān, quit na'icmākentaxtū tū icuaniyān.

Mimpuscāt, Sara, naka'lhī chā'tin ī'ska'ta' ka'hua'cha.

¹⁰ Chuhua'j xtum na'iccāhuaniyān. Jacob ē Esaú tī ixlacstīn Rebeca xmān chā'tin ixtāta'ca'n. Ū'tza' Isaac, quīmpapca'n. ¹¹ A'cxni' jāna'j ixtalacatuncuui' lacstīn, Dios lacsacli chā'tin chuntza' chī lacsacqui'nli. Jā lacsacli chī tatlahualh lacstīn, ixpālacata jāna'j tū ixtatlahua tū jā tze nūn tū tze. ¹² Dios huanilh Rebeca:

Xastancu namāpa'ksī ixpuxcu'.

¹³ Nā tatzo'kni' na ixtachiui'n Dios:

Quit xa'icpāxquī' Jacob.

Esaú jā xa'icpāxquī'.

¹⁴ Jāla huanāuj jā tze chī līlacsacna'n Dios, ixpālacata xmān chā'tin lacsacli ē ā'chā'tin jā lacsacli. Iccāhuaniyān tū tlahua Dios ū'tza' pō'ktu tze. ¹⁵ Dios huanilh Moisés:

Na'iccālakalhu'man tī na'iccālakalhu'mancu'tun.

¹⁶ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man xlaca'n chi talacasqui'n. Ā'makapitzīn tapuhuan Dios nacālakalhu'man ixpālacata xlaca'n tze tū tatlahua. Jā chuntza'. Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun. ¹⁷ Nā tatzo'kni' na ixtachiui'n Dios chī huanica rey Faraón:

Quit iclīhui'lin milīrey, ixpālacata quit xa'icmāsu'yucu'tun
quilītlī'hui'qui a'cxni' hui'x quintā'lātlahua'ya'.

Chuntza' tachi'xcuui't xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj,
xlaca'n nataca'tzī tū quit tzē na'ictlahua.

¹⁸ Chuntza' tasu'yu Dios cālakalhu'man tī cālakalhu'mancu'tun.
Makapitzīn tī jā takexmatni'cu'tun Dios, Dios cāmakxteka
ā'chulā' lacxumpin catahuanli.

¹⁹ Ē palh chā'tin nahuan: “Palh Dios chuntza' lacasqui'n,
¿chī quincāputzāna'nīyan? Palh chuntza' chī Dios nahuan,
chuntza' nalatā'kchoko chā'tin chi'xcu'. Jāla catitalakpalīh.”

²⁰ Palh chā'tin chuntza' ixquihuanilh, quit xa'icuanilh: “Hui'x
xmān chā'tin chi'xcu'. ¿Ē tzē hui'x natā'lāhua'ya' Dios?” A'ktin
tla'ma'nc jā chuntza' kelhasqui'nī tī tlhualh tla'ma'nc: “¿Tū
ixpālacata chuntza' quilītla'hua'?” ²¹ Chā'tin tī tlhualh tla'ma'nc
tzē natlahua chī ū'tza' lacasqui'n. Ū'tza' pūtlū'n tzē nalītlahua
a'ktin tla'ma'nc tū tzēhuanī't ē a'ktin tla'ma'nc tū jā tzēhuanī't.

²² Nā chuntza' Dios līlacatzucu ixcālīpātīmā'lh xlaca'n tī
ixtatlahuamā'nalīh tū jā tze. Masqui Dios ixmāsu'yucu'tun
ixtasītzi', ē masqui ixmāsu'yucu'tun palh ka'lhī līmāpa'ksīn
nacāmākapātīnīn, ē masqui ixlacasqui'nca natapātīni'n, Dios
ixcālīpātīmā'lh xlaca'n. ²³ Nā Dios ixmāsu'yucu'tun palh xla'
tze. Dios quincālakalhu'manān ē quincālakpalīyān chī tzē
nalīchā'nāuj nac a'kapūn. ²⁴ Dios quincāta'satīnī'ta'n quina'n
tī israelitas ē nā xlaca'n tī jā israelitas. ²⁵ Tatzō'kni' na
ixtachihuīn Dios jā tzo'kli Oseas tū huanli Dios:

Tī jā quintachi'xcuui't ixtahuanī't, na'iccāmāpācuhi' quin-
tachi'xcuui't.

Tachi'xcuui't tī jā ixcāpāxquī'can quit na'iccāpāxquī' xlaca'n.

²⁶ A'ntza' jā cāhuanica: “Hui'xina'n jā quintachi'xcuui't”,
xlaca'n nacāmāpācuhi'can ixlacstīn Dios xalakahuan.

²⁷ Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanli Isaías ixpālacataca'n
israelitas. Xla' huanli:

Masqui israelitas xlaca'n lhūhua' hua'chi cucuj tū huī'lh
ixquilhtūn nac mar,

jā ixlīpō'ktuca'n catita'a'kapūtaxtulh.

²⁸ Dios nacāmākapātīnīnkō' a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj.

Ē palaj natlahua.

²⁹ Nā Isaías chuntza' chihuīna'mpālīh:

Dios ka'lhī ixlītlī'hui'qui.

Palh xla' jā ixcāmāxtekli natatahui'la makapitzīn,

quilīpō'ktuca'n quina'n ixnīkō'uj chuntza' chī tanīkō'lh xalanī'n
nac Sodoma ē Gomorra.

Israelitas jā ixta'a'ka'ī'cu'tun

³⁰ Nā chuntza' xlaca'n tī jā israelitas. Masqui xapūla jā
ixtaputza chī tze natalītaxtu na ixlacatīn Dios, chuhua'j Dios

cāmāpānūni'lh ixcountaca'n xpālacata xlaça'n ta'a'ka'ī'ni'lh Jesucristo. ³¹ Israelitas talihui'lilh ta'a'ka'ī' ixlīmāpa'ksīn Dios xpālacata tapuhuanli chuntza' Dios nacālilaktzī'n tze. Xlaça'n jāla tatlahualh tū tzē natalitaxtu lactze na ixlacatīn Dios. ³² ¿Tū xpālacata? Xpālacata xlaça'n talitaxtucu'tunli tze na ixlacatīn Dios xpālacata tū xlaça'n ixtatlahua. Jāla chuntza'. Xlaça'n jā ixta'a'ka'ī'ni'cu'tun Jesucristo. Xmān ū'tza' tī tzē makapūtaxtūnu'n. Hua'chi talī'a'kche'kxlalh a'ktin chihuix, xpālacata Jesucristo hua'chi a'ktin chihuix tū lī'a'kche'kxlacan. ³³ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios: Quit icui'lī nac Sión chā'tin tī hua'chi chihuix jā a'kche'kxlacan ē hua'chi chihuix jā pūtamakahuascan. Xlaça'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli. Ē chuntza' jā catitamāxana'ni'lh.

10

¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n cata'a'kapūtaxtulh quintā'israelitas. Ū'tza' iclisqui'ni' Dios huā'mā'. ² Quit icca'tzī xlaça'n tamakapāxūicu'tun Dios. Xlaça'n jā taca'tzī chī līmakapāxūican Dios. ³ Xlaça'n jā taca'tzī chī Dios cālīmāpānūni' ixcountaca'n tachi'xcuhi't. Chuntza' ixlīmānca'n taputza xtum chī nacālīmāpānūni'can ixcountaca'n. Ē jā takexmatni' Dios. ⁴ Dios nacāmāpānūni' ixcountaca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo, xpālacata Cristo xla' mākentaxtūkō'lh ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios.

⁵ Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn xpālacata chuntza' tapuhuan nacālīmāpānūni'can ixcountaca'n. Makāstza' Moisés līchihuīna'nli huā'mā'. Xla' huanli: Palh chā'tin mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn, xla' na'a'kapūtaxtu.

⁶ Masqui Moisés huanli chuntza', quina'n Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincountaca'n xpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Cristo. Ū'tza' māsu'yucan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n nac a'kapūn nalīmin Cristo. ⁷ Jā ixlacasqui'nca chā'tin na'a'n jā tahuī'lāna'ncha' nīnī'n ē nalīmin Cristo, xpālacata xla' lacastālancuana'nī'ttza'. ⁸ ¿Chī huan ixtachihuīn Dios?

Lacatzuna'j ka'lhī'ya' ixtachihuīn Dios, a'ntza' na minquilhni' ē na milīstacna'.

Ū'tza' huā'mā' tachihuīn ixlīcāna' tū icmāsu'yu. ⁹ Chuntza' palh huanāuj Jesús ū'tza' quiMāpa'ksīni'ca'n ē palh a'ka'ī'yāuj ixlīcāna' Dios mālacastālancuanīlh, chuntza' Dios naquincāmakapūtaxtūyān. ¹⁰ Palh a'ka'ī'yāuj Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē palh cāhuaniyāuj ā'makapitzīn a'ka'ī'yāuj, chuntza' Dios quincāmakapūtaxtūyān.

¹¹ Chuntza' ixlīcāna'. Ixtachihuīn Dios huan:

Xlaca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli ē jā catitamāxana'ni'lh.

¹² Lacxtim chī natali'a'kapūtaxtu xlaca'n tī israelitas ē nā tī jā israelitas. Dios xmān chā'tin. Xla' cālakalhu'man ixlīpō'ktuca'n tī tasqui'ni' Dios nacāmaktāya. ¹³ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Ixlīpō'ktuca'n tī natasqui'ni' Māpa'ksīni' nata'a'kapūtaxtukō'.

¹⁴ ¿Chī tzē nalīsqi'ni' Cristo palh jāna'j a'ka'ī'? ¿Ē chī nalī'a'ka'ī' palh jāna'j kexmata? ¿Ē chī līkexmata palh jā tī tī litā'chihuīna'n?

¹⁵ Nūn chā'tin tzē na'a'nācha' namāsu'yu palh jā Dios namacā'nācha'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tze a'cxni' min chā'tin tī namāsu'yu xatze tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁶ Masqui cāmāsu'yuni'canī't xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ā'makapitzīn jā ta'a'ka'ī'. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā Isaías huanilh Dios:

QuiMāpa'ksīni', jā tī chā'tin a'ka'ī'cu'tun tū icmāsu'yu.

¹⁷ A'ka'ī'can xmān palh pūla kexmatcan ixtachihuīn Dios.

¹⁸ Quit iccākelhasqui'nīyān: ¿Ē ixlicāna' israelitas jā takexmatnī't xatze tachihuīn? Ixlicāna' takexmatnī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Calhāxcuhuālh taxtumā'lh ixtachihuīnca'n tī Dios cāmacā'nī't ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Nā quit icuan: ¿Ē jā talakapasa huā'mā' israelitas? Moisés cāhuanilh israelitas chī Dios ixmāsu'yunī't:

Na'iccāsicua'lanātlahua tī jā israelitas.

Ū'tza' nacālīlakca'tzani'yā'tit hui'xina'n israelitas.

Na'iccālīmakasītzī'yān hui'xina'n ixpālacata tachi'xcuhuī't tī jā taca'tzī.

²⁰ Nā Isaías tzej huanli chī Dios huanli:

Xlaca'n chuhua'j taca'tzilhtza' tī jā ixquintaputza.

Cāmāsu'yuni'ca xlaca'n quimpālacata xlaca'n tī jā ixtakelha'squi'nīni'n tū quimpālacata.

²¹ Dios huampālh ixpālacata israelitas:

Lakalīyān xa'iccāta'sani' tachi'xcuhuī't tī xalacxumpin ē jā ixquintakexmatni'cu'tun.

11

Makapitzīn israelitas cāmakapūtaxtūcanī'ttza'

¹ Hui'xina'n jā capuhua'ntit palh Dios cālakmaka'nkō'nī't israelitas. Quit israelita. Abraham quimpap. Quit ixquilhtzucut Benjamín tī xala' makāstza' ixuanī't. ² Dios jā cālakmaka'nī't ixtachi'xcuhuī't tī cālacsacli makāstza'. Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Elías cālīmālacsu'yulh israelitas a'cxni' ī'squi'ni'mā'lh Dios. ³ Xla' huanli:

QuiMāpa'ksīni' Dios, cāmāknīkō'canī't ixlīpō'ktuca'n minā'kchihuīna'nī'n.

Cāmāmakahuasīkō'canī't ixlīpō'ktu altares.

Ā'xmān quit iclatlā'huan.

Nā quimaknīcu'tuncan quit.

⁴ Dios kelhtīlh ē huanilh:

Ā'lakatojon mil chi'xcuhuī'n jā quintamakxtekni'.

Xlaca'n jā talaktaquilhpūtānī't ídolo Baal.

⁵ Chuhua'j a'kspulamā'lh chu a'cxtim. Xmān makapitzīn israelitas ta'a'ka'ī'nī't. Dios cālacsacnī't expālacata xla' lakalhu'manīni'n. ⁶ Dios cālacsacli ē jā expālacata tū ixtatlahuanī't. Dios cātlahuani'lh a'ktin talakalhu'mān. A'ktin talakalhu'mān jā hua'chī tatlaj. Dios ixcālakalhu'manī't ē ū'tza' cālilacsacli.

⁷ Israelitas ixtaputza chī nacālīmāpānūni'can ixcuentaca'n. Jā lhūhua' xlaca'n tī Dios cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. Xlaca'n ū'tunu'n tī Dios cālacsacnī't. Ā'makapitzīn ā'chulā' lacxumpin tataxtulh. ⁸ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Hua'chī Dios cāmāhtatīlh expālacata xlaca'n jā takexmatcu'tun tū ixlīcāna'.

Hua'chī jā tze ixlakastapunca'n ē ixa'ka'xko'lhca'n expālacata jā takexmata tū cāhuanican ē tū talaktzī'n.

Nā chuntza' hasta chuhua'j.

⁹ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā David huanli:

Tū talīpāhuan xlaca'n, ū'tza' nalītaxtu hua'chī a'ktin a'ksuj tū nacāpūchi'pacan.

Ē nalītaxtu hua'chī a'ktin chihuix tū natalī'a'kche'kxla.

Dios nacāmakapātīnīn.

¹⁰ Natatalakatzī' ē chuntza' jā catitalacahuāna'lh.

Natapātīni'n hua'chī tī talē'n tzinca ixtacu'ca'ca'n.

Tī jā israelitas nā xlaca'n nā tzē nacāmakapūtaxtūcan

¹¹ Iccāhuaniyān hui'xina'n Dios jā cālakmaka'nī't israelitas pō'ktu quilhtamacuj. Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli. Chuntza' Dios cāmakapūtaxtūlh tī jā israelitas. Dios lacasqui'n palh israelitas natalakca'tzani' xlaca'n tī jā israelitas expālacata xlaca'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Chuntza' israelitas nā nata'a'ka'ī'cu'tun. ¹² A'cxni' israelitas jā takexmatni'cu'tunli Dios, chuntza' Dios cāsicua'lanātlahuālh xlaca'n tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natakexmatni'pala, Dios ā'chulā' nacāsicua'lanātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

¹³ Chuhua'j na'iccāhuaniyān catūhuālh hui'xina'n tī jā israelitas. Dios quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn. Quit ictlahuacu'tun tū quimacamaxquī'canī't.

¹⁴ Quit iclacasqui'n quintā'israelitas natalaktzī'n chī Dios cāsicua'lanātlahuāmā'lh ā'makapitzīn ē ū'tza' natalī'a'kapūtaxtucu'tun nā xlaca'n. ¹⁵ A'cxni' Dios cālakmaka'lh israelitas, ixamigo cātlahualh tī jā israelitas. A'cxni' israelitas natatapa'ksīni'pala Dios, hua'chī xlaca'n natalacastālancuana'mpala. ¹⁶ Palh macsti'na'j tasquit

tze ē chuntza' ixlīpō'ktu nā tze. Palh ixtankēxē'k a'ktin qui'hui' tze, nā ixpekenī'n tze. Nā chuntza' israelitas. Quinapapana'ca'n quina'n israelitas ixtatapa'ksīni' Dios, ē nā chuntza' i'xū'nātā'natna'ca'n nā natatapa'ksīni' Dios.

17 Israelitas hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui'. Ixpekenī'n tū cācā'tayacanī't, xla'ca'n hua'chi israelitas tī cālakmaka'lh Dios. Hui'xina'n tī jā israelitas, hui'xina'n hua'chi ixpekenī'n a'ktin qui'hui' tū a'cstun pu'n. Hua'chi cālāchā'mānūcanī't ixpekenī'n qui'hui' tū a'cstun pu'n jā cācā'tayacanī't. Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't talīstaca ixtankēxē'k jā lāchā'mānūcanī't. Nā chuntza' hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n a'cxtim chī israelitas. 18 Hui'xina'n tī jā israelitas, jā ka'tla' calīmakca'tzītī ixpekenī'n tū cācā'tayacanī't. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit ixtankēxē'k qui'hui' ū'tza' tū makastaca ixpekenī'n? Ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't jāla makastaca ixtankēxē'k qui'hui'.

19 Jā tze palh nahuanā'tit hui'xina'n tī jā israelitas: “Dios ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' cālīlakmaka'lh israelitas.” Huā'mā' hua'chi ixcācā'tayani'kō'lh ixpekenī'n qui'hui', ixpālacata cālāchā'mānūcu'tunli ā'makapitzīn. 20 Jā chuntza'. Xla'ca'n jā ta'a'ka'ī'lh ē ū'tza' cālīlakmaka'lh Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit ē ū'tza' Dios jā cālīlakmaka'nī'ta'n hui'xina'n. Ū'tza' jā ka'tla' calīmakca'tzītī. Tzej calatā'kchokotit. 21 Dios cālakmaka'lh israelitas tī hua'chi ixpekenī'n tū ixa'nan xapūla. Dios nā tzē nacālakmaka'nān hui'xina'n tī hua'chi ixpekenī'n tū cālāchā'mānūcanī't. 22 Chuntza' tasu'yu Dios lakalhu'manīni'n ē nā nacāmakapātīnīn xla'ca'n tī tatlaha tū jā tze. Cāmakapātīnīnli israelitas tī jā ta'a'ka'ī'lh. Hui'xina'n cālakalhu'manān līhuan a'ka'ī'yā'tit. Palh makxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit, Dios nacālakmaka'nān chuntza' hua'chi chā'tin chī'xcu' tī pekecā'yujū ixpeken qui'hui'. 23 Israelitas, palh nata'a'ka'ī'cu'tun, Dios nacālaktzī'mpala chī ixtachi'xcu'huīt. Chuntza' hua'chi Dios cālāchā'mānūpala jā ixtayāna'ncha' xapūla. 24 Jā jicslīhua' cālāchā'mānūpalacan ixpekenī'n tū ixcācā'tayacanī'ttza'. Ā'chulā' jicslīhua' cālāchā'mānūcan ixpekenī'n ā'makapitzīn qui'hui'. Israelitas, xla'ca'n hua'chi ixpekenī'n qui'hui' tū ixa'nan xapūla.

Israelitas nata'a'ka'ī'ni' Cristo

25 Tā'timīn iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū jāna'j lakapascan. Chuntza' a'cxni' naca'tzīyā'tit huā'mā', jā ka'tla' nalīmakca'tzīyā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū iccāhuanicu'tunān: Ā'makapitzīn israelitas lacxumpin ē jā takexmatni' Dios. Namin quilhtamacuj natatalakpalī. A'cxni' nata'a'ka'ī' lhūhua' tī jā israelitas, israelitas nata'a'ka'ī' nā xla'ca'n. 26 Dios

nacāmakapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n israelitas tī nata'a'ka'ī'.
Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Makapūtaxtūnu' naminācha' nac Sión.

Nacāxapani' ixcountaca'n israelitas, ī'xū'nātā'natna' Jacob.

²⁷ Quit na'iccāmātza'nkēna'ni' ixcountaca'n

ē chuntza' na'icmākentaxtū tū iccāhuanilh makāstza'.

Chuntza' huanli Dios.

²⁸ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ē chuntza' talītaxtulh ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. Xlaca'n jā takexmatni'cu'tun Jesucristo, chuntza' cātāmāca'tzīnīn hui'xina'n tī jā israelitas. Dios cāpāxquī'cus israelitas, ixpālacata makāstza' ixcālacsnī't ī'xū'nāpāpna'ca'n natalītaxtu ixtachi'xcuui't. ²⁹ Dios jā lakpalī ixtalacapāstacni'.

Ixlīpō'ktuca'n tī cālacsnī't xla' nacāsicua'lanātlahua.

³⁰ Israelitas jā ta'a'ka'ī'cu'tunli, ē chuntza' hui'xina'n cātāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Masqui xapūla hui'xina'n jā a'ka'ī'tit, chuhua'j cālakalhu'manān Dios ē cāmakapūtaxtūnī'ta'n.

³¹ Chuntza' chī Dios cālakalhu'manān hui'xina'n, nā chuntza' nacālakalhu'man israelitas masqui chuhua'j jāna'j ta'a'ka'ī'. ³² Dios māsu'yuni't ixlīpō'ktu tachi'xcuui't taka'lhī ixcountaca'n. Dios ixcāmāsu'yuni'cu'tun chī cālakalhu'mankō' ixlīpō'ktuca'n.

³³ Dios tzej lacapāstaca ē ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Quina'n jāla ca'tzīyāuj chī ixtalacapāstacni' ē tū tlahua. ³⁴ Jā tī chā'tin ca'tzī chī lacpuhuan Dios. Jā tī chā'tin tzē namālacapāstaquī Dios.

³⁵ Palh namaxquī'yāuj Dios catūhuālh, jāla catihuanui Dios quincāmaklaclē'nān. ³⁶ Dios tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu. Pō'ktu ixla'. Camāka'tlī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

12

Ixlicasqui'nca natamacamāstā'ni'yāuj Dios

¹ Tā'timīn, Dios quincālakalhu'manī'ta'n. Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān catamacamāstā'ni'tit Dios. Chuntza'

hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū hui'lican nac pūmacamāstā'n, masqui xalakahuancus hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān tū lipāxuhua Dios. Chuntza' nalīmakapāxuī'yā'tit Dios. ² Jā calatā'kchokotit chī talatlā'huan tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Catamakxtekni'tit Dios nalakpalī mintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' tzē naca'tzīyā'tit tū Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit. Chuntza' tzē natlahua'yā'tit tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios.

³ Dios lakalhu'manīni'n ē quimacamaxquī'lh na'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' tzē na'iccālīhuanīyān huā'mā'. Jā ka'tla' tilīmakca'tzīyā'tit. Calacapāstactit hui'xina'n, chī Dios cāmaktāyayān na'a'ka'ī'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n.

4 Quimacni'ca'n lhūhua' lātāstuca masqui a'ktin macni'. Chā'tunu' xluca'n xtum ixtascujūtca'n. ⁵ Nā chuntza' quina'n tī a'ka'ī'ni'yāuj Cristo. Quina'n quilhūhua'ca'n ē quilpō'ktuca'n chu chā'tin lītaxtuyāuj chī Cristo. Ixlacasqui'nca chā'tunu' quina'n nalāmaktāyayāuj.

⁶ Chā'tunu' chī quina'n ka'lhīyauj quintascujūtca'n chuntza' chī Dios quincāmaxquī'nī'ta'n chā'tunu'. Xluca'n tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios, catamāsu'yulh xmān tū Dios cāhuanī. ⁷ Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī', tzej catatlahualh. Tī tamāsu'yuni' ā'makapitzīn nā tzej catamāsu'yulh. ⁸ Tī tahuanilē'n ā'makapitzīn nā tzej catatlahualh. Tī tamāstā'tumīn, jā catatampi'lhīni'lh. Tī xanapuxcu'nu' tā'timīn, catamākentaxtūlh tū cāmacamaxquī'canī't. Tī tamaktāya ā'makapitzīn tī talīpuhuan catatlahualh nac cā'tapāxuhuān.

Ixlacasqui'nca līlacatejtin natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

⁹ Milpō'ktuca'n hui'xina'n tzej cacāpāxquī'tit ā'makapitzīn. Camāpānū'tit tū jā tze. Catlahua'tit tū tze. ¹⁰ Calāpāxquī'tit ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. Cacālakachi'xcuhuī'tit ā'makapitzīn ē jā cala'tit hua'chi xluca'n tī xmān talacasqui'n nacālakachi'xcuhuī'can.

¹¹ Tzej cascujtīt ē jā tilhquititni'nā'tit. Catā'scujtīt quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cā'tapāxuhuān.

¹² Capāxua'tit ixpālacata ca'tzīyā'tit Dios nacāsīcua'lanātlahuayān. Capātīni'ntit masqui nacā'a'kspulayān tū jā tze. Jā timakxtekā'tit na'orarlayā'tit.

¹³ Palh tā'timīn cāspūtni' catūhuālh, cacāmaktāya'tit. Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' makat.

¹⁴ Casqui'ni'tit Dios nacāsīcua'lanātlahua xluca'n tī cātāputzastālani'yān. Jā tisqui'nā'tit tū nacā'a'kspula xluca'n tū jā tze.

¹⁵ Cacātā'pāxuhua'tit xluca'n tī tapāxuhua. Cacātā'calhua'ntit tī tacalhuan.

¹⁶ Chu a'ktin talacapāstacni' naka'lhī'yā'tit. Jā ka'tla'timakca'tzīyā'tit. Capāxquī'tit tī catīhuālh tachi'xcuhuī't. Jā tipuhua'nā'tit palh hui'xina'n ca'tzīyā'tit ā'chulā'.

¹⁷ Palh chā'tin nacātlahuani'yān tū jā tze, hui'xina'n jā titlahua'ni'yā'tit tū jā tze. Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁸ Tzej nalīputzayā'tit chī amigos nacālītā'la'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁹ Tā'timīn, jā ticātlahuani'yā'tit tū jā tze palh chuntza' hui'xina'n cātātlahuani'yān tū jā tze. Namakxtekā'tit xmān Dios nacāmākapātīnīn xluca'n. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Xmān quit tzē na'iccāmākapātīnīn tī tatlahua tū jā tze.

Naquintaxokonuni' quit, huanli quiMāpa'ksīni'ca'n Dios.

²⁰ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh mintā'lāquiclhaktzi' tzi'ncsa, catā'huā'ya'.

Palh kelhputī, cama'xqui' xcān.

Chuntza' xla' nalīmāxana'n.

²¹ Jā titamakxtekā'tit nacāskāhuī'yān tū jā tze. Catlahua'tit xmān tū tze ē chuntza' nalīskāhuī'yā'tit tū jā tze.

13

¹ Ixласqui'nca milīpō'ktuca'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n na mincā'lacchicni'ca'n. Dios cāhui'līnī't natamāpa'ksīni'n xlaca'n. Palh jā cahuālh Dios ixcāmaxquī'lh līmāpa'ksīn, xlaca'n jāla ixtamāpa'ksīni'lh. ² Tī tatā'lāhuani māpa'ksīni'nī'n, xlaca'n chuntza' tatā'lāhuani Dios. Xlaca'n nataxokonū'ni' Dios. ³ Tī tatlahua tū tze, xlaca'n jā catitajicua'ni'lh māpa'ksīni'nī'n. Xmān xlaca'n tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n tajicua'ni' māpa'ksīni'nī'n. Palh hui'xina'n jā cājicua'ni'cu'tunā'tit māpa'ksīni'nī'n, līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit ē chuntza' nacātalīlaktzī'nān hui'xina'n lactze. ⁴ Māpa'ksīni'nī'n taka'lhī līmāpa'ksīn ixpālacata Dios cāmaxquī'nī't nacāmaktāyayān hui'xina'n. Palh hui'xina'n tlaha'yā'tit tū jā tze, nacājicua'ni'yā'tit ixpālacata xlaca'n tzē nacātamakapātīnīnān. Dios cāmaxquī'nī't līmāpa'ksīn natamakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua tū jā tze. ⁵ Ū'tza' lītalacasqui'n nacākexpa'tni'yā'tit māpa'ksīni'nī'n. Jā xmān ixpālacata xlaca'n nacātamakapātīnīnān. Ixласqui'nca nacākexpa'tni'yā'tit ixpālacata ca'tzīyā'tit chuntza' ixласqui'nca natlahua'yā'tit. ⁶ Nā ixласqui'nca naxokoyā'tit impuestos. Māpa'ksīni'nī'n tī tamākentaxtū ixtascujūtca'n, xlaca'n chuntza' tatlahua tū Dios lacasqui'n.

⁷ Chuntza' caxokotit ixlīpō'ktu tū laclīpinā'tit. Caxokonū'ntit tū cātasqui'ni'yān. Cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcu'huī'tit tī tamāpa'ksīni'n. ⁸ Palh cālaclīpini'yā'tit ā'makapitzīn, cacāxokonū'ni'tit. Calāpāxquī'tit. Tī tapāxquī' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁹ Ixlīmāpa'ksīn Dios chuntza' huan:

Jā tika'lhī'ya' mintā'lāpāxquī'n.

Jā timaknīni'na'.

Jā tika'lhāna'na'.

Jā tilīchihuīna'na' ā'chā'tin tū jā ixlīcāna'.

Jā tilakca'tzana' tū ixla' ā'chā'tin.

Huī'lh ā'a'ktin līmāpa'ksīn tū huan:

Chuntza' chī mina'cstu pāxquī'ca'na', nā chuntza' cacāpāxquī' ā'makapitzīn.

Chā'tin tī tlaha huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' mākentaxtū pō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan. ¹⁰ Palh chā'tin chī'xcu' pāxquī' ā'chā'tin, chuntza' jāla

tlahuani' tū jā tze. Chuntza' tī tapāxquī' ā'makapitzīn, chuntza' talīmākentaxtūkō' ixlīmāpa'ksīn Dios.

¹¹ Ixlīpō'ktu huā'mā' natlahua'yā'tit ixpālacata ca'tziyā'tit chuhua'j ā'chulā' ixlacasqui'nca nakexpa'tni'yā'tit Dios. Skalalh natahui'la'yā'tit ixpālacata namin quilhtamacuj a'cxni' Cristo naquincālē'nān nac a'kapūn. Tzamā' quilhtamacuj jātza' makās chī puhuanī'ta'uj xapūla. ¹² Palaj namin quilhtamacuj a'cxni' nalaka'nāuj Dios nac a'kapūn. Hua'chi xkakamā'lhntza'. Ū'tza' calīmakxtekui natlahuayāuj tū jā tze. Jā catlahuáuj chī tatlahua tī xalanī'n nac cā'pucsua'. Catlahuáuj tū tze chuntza' chī tī xalanī'n nac cā'xkaka. ¹³ Tzej nalatā'kchokoyāuj chī talacasqui'n. Jā tū natlahuayāuj tū nalīmāxana'nāuj palh naquincātalaktzī'nān. Jā ticālīpāxuhuayāuj tī tatlahua tū jā tze. Jā tika'chīyāuj. Jā tika'lhīyāuj quintā'lāpāxquī'nca'n. Jā titlahuayāuj tū jā tze. Jā tilālīsītzi'ni'yāuj. Jā tilakca'tzana'nāuj. ¹⁴ Calīlatā'kchokotit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā catlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze.

14

Jā tze nacālīchihuīna'nāuj ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Masqui makapitzīn jāna'j tzej ta'a'ka'ī' ixpālacata jāna'j tū taca'tzī, līpāxuhua cacāmamakaktīni'ntit. Jā ticātā'lāhuani'yā'tit xlaca'n ixpālacata tū jāna'j tū taca'tzī. ² Ā'makapitzīn tapuhuan tzē natahua' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ā'makapitzīn tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī', xlaca'n tapuhuan jā tze hua'can quinīt. ³ Hui'xina'n tī hua'yā'tit ixlīpō'ktu tū a'nan, jā cālakmaka'ntit tī jā tahua' quinīt. Hui'xina'n tī jā hua'yā'tit quinīt, jā ticālīchihuīna'nā'tit xlaca'n tī tahua' quinīt. Dios cāmaktīni'nān milīpō'ktuca'n. ⁴ Jā quincuentaca'n chī scuja ixtasācua' ā'chā'tin chi'xcu'. Xmān tī māpa'ksī tzē nahuan chī scuja ixtasācua' palh tze o palh jā tze. Nā chuntza' tī tatapa'ksīni' Dios, xmān Dios ca'tzī chī talīlatlā'huan. Dios cāmaktāya, ē chuntza' xlaca'n jā catitata-makahuasli.

⁵ Ā'makapitzīn tā'timīn talakachi'xcuhuī' a'ktin quilhtamacuj. Ā'makapitzīn tapuhuan ixlīpō'ktu quilhtamacuj chu a'ktin. Calacapāstactit chā'tunu' hui'xina'n tū xatze ē ū'tza' catlahua'tit. ⁶ Tī talakachi'xcuhuī' a'ktin quilhtamacuj, xlaca'n ū'tza' talīlakachi'xcuhuī'cu'tun Dios. Nā tī tahua' quinīt, xlaca'n ū'tza' talīlakachi'xcuhuī'cu'tun Dios ixpālacata tamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata līhua't. Tī jā tahua' quinīt, nā xlaca'n chuntza' talakachi'xcuhuī'cu'tun Dios, ē nā tamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios.

⁷ Līhuan hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, jā tlahuayāuj xmān tū quina'n puhuanāuj. Jā nīyāuj a'cxni' quina'n

nīcu'tunāuj. ⁸ Līhuan hui'lāna'uj, tlahuayāuj ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nīyāuj chuntza' a'cxni' ixtalacasqui'nīn. Masqui lakahuancus quina'n ē masqui xanīntza', tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁹ Cristo nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Chuntza' tzē nacāmāpa'ksī xlaca'n tī xalakahuancus ē nā tī tanīnī'ttza'.

¹⁰ Chuntza' jā tze palh chā'tin nacālīchihuīna'n ā'makapitzīn tā'timīn. Jā tze palh chā'tin nacālākmaka'n ā'makapitzīn tā'timīn. Quilīpō'ktuca'n nachā'nāuj na ixlacatīn Cristo ē xla' ū'tza' tī naquincāputzāna'nīyān. ¹¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

QuiMāpa'ksīni'ca'n huan: Ixlīcāna' tū icuan.

Ixlīpō'ktuca'n naquintatatzokostani'kō'.

Ē naquintahuani quit Dios.

¹² Chuntza' quilīpō'ktuca'n nakelhtīyāuj Dios tū tlahuanī'ta'uj.

Jā tze namāmakahuasīyāuj ā'chā'tin quintā'tinca'n

¹³ Chuntza' jātza' calālē'ksa'ntit. Xatze calīhui'lī'tit jā natlahua'yā'tit tū nalītamakahuasa ā'chā'tin. ¹⁴ Quit ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús, ē quit tzej icca'tzī ixlīpō'ktu līhua't pō'ktu tze. Masqui chuntza' icpuhuan, quit icuan ā'chā'tin tlahua tū jā tze palh hua' quīnīt, masqui lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Hui'xina'n jā cahua'tit quīnīt palh ū'tza' nalīmāmakchuyī'yā'tit chā'tin quintā'tinca'n, ixpālacata xla' napuhuan jā tze tū tlahua'yā'tit. Palh pāxquī'yā'tit quintā'tinca'n, xatze jā natlahua'yā'tit tū xla' napuhuan jā tze. Cristo nīlh ixpālacata, ē jā xmān mimpālacataca'n. Ū'tza' jā tilīhua'yā'tit hui'xina'n tū nalītalakspi'ta ā'chā'tin na ixtej Dios. ¹⁶ Masqui hui'xina'n ca'tzīyā'tit pō'ktu tze tū tlahua'yā'tit, jā catlahua'tit tū ā'makapitzīn tahuan jā tze. ¹⁷ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios, jā ā'chulā' lacapāstacāuj tū hua'can. Tū ā'chulā' talacasqui'n ū'tza' huā'mā': Līlacatejtin natalā'kchokoyāuj ē tze nalatahui'layāuj ē naka'lhīyāuj tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo quincātā'lahui'lān. ¹⁸ Tī chuntza' takexmatni' Cristo, chuntza' talīmakapāxuī Dios ē nahuancan tzej talatlā'huan.

¹⁹ Lacatancs natahui'layāuj. Nalāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nakexmatni'yāuj Dios. ²⁰ Jā nalactlahua'yā'tit tū Dios tlahualh. Palhāsā' chuntza' tlahua'yā'tit a'cxni' hua'yā'tit tū tahuan ā'makapitzīn jā tze. Ixlīpō'ktu līhua't tze na ixlacatīn Dios. Tzē nahua'yāuj ixlīpō'ktu. Jāla xmān nahua'yāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²¹ Xatze jā nahua'yāuj quīnīt ē jā nahua'yāuj vino, ē jā natlahuayāuj tū nalīmāmakahuasīyāuj chā'tin quintā'tinca'n. ²² Palh chā'tin chī hui'xina'n lacpuhuan palh tze na ixlacatīn Dios nahua' ixlīpō'ktu tū a'nan, xla' tzē'k caca'tzīlh. Līpāxuhua tahui'lāna'lh tī taca'tzī tzej talatlā'huan chuntza' chī Dios lacasqui'n. ²³ Tī taha' quīnīt, masqui tapuhuan jā tze hua'can, ē chuntza'

xlaca'n tatlhua tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' tlahua tū xla' lacpuhuan jā tze na ixlacatīn Dios, chuntza' tlahua tū jā tze.

15

Ixlacasqui'nca natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn tā'timīn

¹ Quina'n tī tzejtza' a'ka'ī'yāuj, nacāmaktāyayāuj tā'timīn tī jāna'j taca'tzīkō'. Jā xmān napuhuanāuj tū quina'n lacasqui'nāuj. ² Quina'n natlahuayāuj tū natalīpāxuhua ā'makapitzīn quintā'timīnca'n ē chuntza' nacāmaktāyayāuj ē ā'chulā' nata'a'ka'ī'. ³ Nūn Cristo jā ixtlahua xmān tū ixlacasqui'n. Ū'tza' līpātīni'lh. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios tū huanica Dios:

Tī talakmaka'nān hui'x, nā quit quintalakmaka'n.

⁴ Ixlīpō'ktu tū tzo'kca makāstza' na ixtachihuīn Dios, quincāmāsu'yuni'yān tū Dios lacasqui'n naca'tzīyāuj. Ixtachihuīn Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. Quincāmaktāyayān natāyani'yāuj tū quincā'a'kspulayān. Quincāmāca'tzīnīyān na'a'nāuj nac a'kapūn. ⁵ Dios ū'tza' tī quincāmāko'xamāka'tlī'yān ē quincāmaktāyayān natāyani'yāuj. Dios cacāmaktāyan hui'xina'n a'ktin nala mintalacapāstacni'ca'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo Jesús. ⁶ Chuntza' milīpō'ktuca'n tzē kēxtim namakapāxui'yā'tit Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Xatzē tachihuīn cāmāca'tzīnīca tī jā israelitas

⁷ Hui'xina'n calālaktzī'ntit hua'chi litā'timīn ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' nalakachi'xcuhui'can Dios.

⁸ Jesucristo a'cxni' milh nac cā'quilhtamacuj, ixcāmāsu'yuni' israelitas Dios mākentaxtū tū huan. Chuntza' māsu'yulh Cristo, ixpālacata xla' mākentaxtūlh tū Dios ixcāhuanini't makāstza' quinapapana'ca'n. Chuntza' lītasu'yu Dios mākentaxtū tū huan. ⁹ Nā Cristo ixlacasqui'n natatapa'ksīni' Dios nā xlaca'n tī jā israelitas ē nā xlaca'n natamaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanica Dios:

Quit na'icmāka'tlī'yān na ixpu'nanca'n tī jā israelitas.

Na'icpixtlī' chī milīka'tla'.

¹⁰ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Cacātā'pāxua'tit ixtachi'xcuhui't Dios, hui'xina'n tī jā israelitas.

¹¹ Nā tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Camāka'tlī'tit Māpa'ksīni' milīpō'ktuca'n tī jā israelitas.

Catamāka'tlī'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't.

¹² Nā tatzō'kni' jā Isaías huan:

Namin chā'tin ī'xū'nātā'nat Isaí.

Xla' nacāmāpa'ksī tī jā israelitas.

Xlaca'n nata'a'ka'ī' chī nacāmākapūtaxtū.

13 Dios ū'tza' tī quincāmāca'tzīnīyān xla' naquincāmakapūtaxtūyān. Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios. Dios ā'chulā' cacāmaxquī'n tapāxuhuān ē tzej calatapā'tit. Espíritu Santo cacāmāca'tzīnīn chī Dios namākentaxtū tū huanī't.

14 Quit tzej icca'tzī, tā'timīn, hui'xina'n tzej līhui'lā'na'ntit na ixlacatīn Dios ē tzejtza' ca'tzīyā'tit ixtachihuīn Dios. Nā tzē nalāmāsu'yuni'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. 15 Xmān xa'iccāmāpāstaquīcu'tunān hui'xina'n tū ictzo'knī't. Dios quimacamaxquī'lh huā'mā' tascujūt. Ū'tza' quit jā iclījicua'n na'iccātzo'knuni'yān tū lacatejtin. 16 Dios quilacsacī na'ictā'scuja Jesucristo. Quimacamaxquī'lh na'iccāmāsu'yuni'tī jā israelitas xatze tachihuīn. Ā'makapitzīn ta'a'ka'ī'nī't. Espíritu Santo cālīmāxtulh ixtachi'xcuhuī't Dios. Xlaca'n hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū icmaxquī' Dios. Dios chuntza' līpāxuhua.

17 Quit icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Cristo Jesús, ixpālacata quimaktāyanī't ē na'icmākentaxtū tū Dios quimacamaxquī'lh. 18 Quit na'iccāhuaniyān xmān tū Cristo quimaktāyalh na'ictlahua. Quit iccāmāsu'yuni'lh tī jā israelitas. Chuhua'j xlaca'n tatlahua ixtalacasquī'nīn Dios. 19 Ixli'tli'hui'qui Espíritu Santo ixli'tlahuacan lī'a'cnīn. Chuhua'j icmākentaxtūnī't tū Dios quimacamaxquī'lh. Iccāmāsu'yuni'nī't xalanī'n nac Jerusalén xatze tachihuīn ixpālacata Cristo. Calhāxcuhuālh icmāsu'yunī't hasta nac Ilírico. 20 Quit xa'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jāna'j ixtaca'tzī tū ixla' Cristo. Chuntza' xa'ictlahua quit ixpālacata xa'icmāsu'yucu'tun jā jāna'j ixmāsu'yucan. 21 Chuntza' ictlahuamā'lh chī tatzo'knī' na ixtachihuīn Dios: Tī jāna'j cāmāsu'yuni'can chī xla', nataca'tzī xlaca'n. Tī jāna'j takexmata, natakexmata xlaca'n.

17 Quit icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Cristo Jesús, ixpālacata quimaktāyanī't ē na'icmākentaxtū tū Dios quimacamaxquī'lh.

18 Quit na'iccāhuaniyān xmān tū Cristo quimaktāyalh na'ictlahua. Quit iccāmāsu'yuni'lh tī jā israelitas. Chuhua'j xlaca'n tatlahua ixtalacasquī'nīn Dios. 19 Ixli'tli'hui'qui Espíritu Santo ixli'tlahuacan lī'a'cnīn. Chuhua'j icmākentaxtūnī't tū Dios quimacamaxquī'lh. Iccāmāsu'yuni'nī't xalanī'n nac Jerusalén xatze tachihuīn ixpālacata Cristo. Calhāxcuhuālh icmāsu'yunī't hasta nac Ilírico. 20 Quit xa'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jāna'j ixtaca'tzī tū ixla' Cristo. Chuntza' xa'ictlahua quit ixpālacata xa'icmāsu'yucu'tun jā jāna'j ixmāsu'yucan. 21 Chuntza' ictlahuamā'lh chī tatzo'knī' na ixtachihuīn Dios: Tī jāna'j cāmāsu'yuni'can chī xla', nataca'tzī xlaca'n. Tī jāna'j takexmata, natakexmata xlaca'n.

Pablo ixa'ncu'tun nac Roma

22 Quit xa'icmāsu'yutlā'huan, ē ū'tza' jāla xa'iccālīlaka'nāchā'n, masquī maklhūhua' xa'ica'ncu'tunācha'. 23 Chuhua'j na'ica'nācha'. Jātza' la jā icmāsu'yu huā'tzā', ē lhūhua'tza' cā'ta xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n. 24 A'cxni' quit na'ica'n nac España na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. Quit icka'lhī tapāxuhuān iccātā'chihuīna'ncu'tunān macsti'na'j. Iclacasquī'n naquilāmaktāyayāuj ē chuntza' tzē na'ica'mpalacha'. 25 Pūla na'ica'n nac Jerusalén. Na'iccālē'ni' macsti'na'j tumīn tā'timīn xalanī'n a'ntza'. 26 Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya, xlaca'n tamāstā'nī't tumīn, ē tamacā'ni'cu'tun tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tī lacpobres. 27 Huā'mā' ū'tza' tū tatlahuacu'tunli xlaca'n xalanī'n nac Macedonia ē nac Acaya. Chuntza' tī jā israelitas tamaktāyacu'tun tī israelitas. Chuntza' tze ixpālacata israelitas tamāca'tzīnīnī't chī natalī'a'kapūtaxtu. Chuhua'j, tī jā israelitas tzē natamaxquī' tū taka'lhī. 28 Quit,

a'cxni' na'icmāstā' huā'mā' tumīn, quit na'ica'n nac España ē na'iccātēlaktzī'nān hui'xina'n. ²⁹ A'cxni' na'iccālakhā'nān quit icca'tzī Cristo nacāsicua'lanātlahuayān ixpālacata tū Cristo quimacamaxquī' na'iccāhuaniyān.

³⁰ Chuhua'j tā'timīn, hui'xina'n nā tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Espíritu Santo quincāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān naquilāmaktāyayāuj nac oración. ³¹ Casqui'ni'tit Dios caquimaktaka'lhli ē jā tū naquintatlahuani' xalanī'n nac Judea tī jā ta'a'ka'ī'. Nā casqui'ni'tit Dios caquintamaktīlh tumīn tū na'iccālē'ni' tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén. ³² Chuntza', palh Dios lacasqui'n, quit na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. Chuntza' quit na'iclipāxuhua. Chuntza' nalālīmāko'xamāka'tlī'yāuj. ³³ Chuhua'j Dios cacātā'tahui'lan milīpō'ktuca'n. Xla' ū'tza' tī quincāmaxquī'yān tze latamat. Amén.

16

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Roma

¹ Iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n quintā'tinca'n Febe. Huā'mā' puscāt cātā'scujā xlaca'n tī tatapa'ksīni' Cristo nac Cencrea. ² A'cxni' xla' nacālakhā'nān, calaktzī'ntit chī mintā'tinca'n. Chuntza' ixlītlahuatca'n tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios. Calīmaktāya'tit tū xla' namaclacasqui'n. Xla' lhūhua' tī cāmaktāyanī't. Nā quit quimaktāyanī't.

³ Casaludarlī'tit Priscila ē Aquila. Xlaca'n tamāsu'yu chī Cristo Jesús, chuntza' chī quit. ⁴ Xlaca'n cā'a'kspulalh tū lījicua' a'cxni' quintamaktāyah. Ū'tza' iccālīmaxquī' tapāxcatca'tzīn. Nā tamāstā' tapāxcatca'tzīn ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas tī tatapa'ksīni' Cristo. ⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos tā'timīn tī tatakēstoka na ixchicca'n Priscila ē Aquila. Nā icmacā'ni' saludos Epeneto. Xla' quinamigo ē icpāxquī'. Xla' ū'tza' tī xapūla a'ka'ī'ni'lh Cristo nac Acaya. ⁶ Nā icmacā'ni' saludos María. Xla' scujnī't mimpālacataca'n. ⁷ Nā iccāmacā'ni' saludos quintā'israelitas tī Andrónico ē Junias. Ū'tunu'n xa'iccātā'chī'nī't. Apóstoles nā talakachi'xcuui' xlaca'n. Nā xlaca'n ixta'a'ka'ī'ni'nī'ttza' Cristo xapūla a'cxni' quit jāna'j xa'ica'ka'ī'.

⁸ Nā icmacā'ni' saludos Amplias. Icpāxquī' ixpālacata xla' nā a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Nā icmacā'ni' saludos Urbano tī quincāmaktāyayān quina'n tī tā'scujāuj Cristo. Nā icmacā'ni' saludos Estaquis tī icpāxquī'. ¹⁰ Nā icmacā'ni' saludos Apeles. Tasu'yu xla' tzej a'ka'ī'ni' Cristo. Nā iccāmacā'ni' saludos tī tahuilāna'ncha' na ixchic Aristóbulo. ¹¹ Nā icmacā'ni' saludos quintā'israelita Herodión ē nā xalanī'n na ixchic Narciso tī ta'a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹² Nā iccāmacā'ni' saludos Trifena ē Trifosa. Xlaca'n tatā'scujā quiMāpa'ksīni'ca'n.

Nā icmacā'ni' saludos Pérsida tī pāxquī'can. Huā'mā' puscāt tā'scujnī't quiMāpa'ksīni'ca'n. ¹³ Nā icmacā'ni' saludos Rufo. Tasu'yu xla' tzej a'ka'ī'ni' quiMāpa'ksīni'ca'n. Nā icmacā'ni' saludos ixtzī' Rufo, tī hua'chi quintzī' icca'tzīni'. ¹⁴ Nā iccāmacā'ni' saludos Asíncrito ē Flegonte ē Hermas ē Patrobas ē Hermes ē nā tā'timīn tī tatā'hui'lāna'ncha'. ¹⁵ Nā iccāmacā'ni' saludos Filólogo ē Julia ē Nereo ē nā ixtā'tin xapuscāt ē Olimpás ē ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuui't Dios tī tatā'hui'lāna'ncha'.

¹⁶ Calāsaludarli'tit ixpālacata lāpāxquī'yā'tit. Xalanī'n calhāxcuuih tī ta'a'ka'ī', xla'ca'n cātamacā'ni'yān saludos.

¹⁷ Tā'timīn, iccāsqi'ni'yān hui'xina'n naca'tzīyā'tit tī tataxtumli ē chuhua'j tamāsu'yu tū jā tze ē jā chuntza' chī cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla. Cacātapekpānūni'tit xla'ca'n.

¹⁸ Xla'ca'n jā tatā'scujmā'nalh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tatlahua xmān tū xla'ca'n talacasqui'n. Tasu'yu hua'chi tze tū tahuan ē hua'chi tzēhuanī't ixtachihuīnca'n. Xmān ta'a'kskāhuī' tī ta'a'ka'ī' tū cāhuanican. ¹⁹ Calhāxcuuih ca'tzīcantza' chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn ixla' Cristo. Huā'mā' iclīpāxuhua. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzejtza' naca'tzīyā'tit chī natlahua'yā'tit tū tze. Iclacasqui'n jā tipuhua'nā'tit natlahua'yā'tit tū jā tze. ²⁰ Dios tī quincāmaxquī'yān tze latamat. Dios palaj naskāhuī' skāhuī'ni' chī cāscujni'cu'tunān hui'xina'n. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n.

²¹ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Timoteo tī quintā'scuja, ē nā quintā'israelitas Lucio ē Jasón ē Sosípater.

²² Quit, Tercio, quimātzo'knīca huā'mā' carta. Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit chī quit.

²³ Cāmacā'ni'yāchā'n saludos Gayo. Quit Pablo icmaklahuī' na ixchic. Nā ā'tzā' tatakēstoka tī ta'a'ka'ī'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos Erasto tī tesorero huā'mā' cā'lacchicni'. Nā cāmacā'ni'yāchā'n saludos quintā'tinca'n Cuarto.

²⁴ Cacāsicua'lanātlahuachā'n milīpō'ktuca'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Pablo ixmāka'tlī' Dios

²⁵ Chuhua'j camāka'tlī'uj Dios. Xla' tze cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit chī xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ē tū ixla' Jesucristo. Xatze tachihuīn, xapūla jā tī chā'tin ixca'tzī. Chuhua'j Dios quincāmāca'tzīnīnī'ta'n. ²⁶ Chuhua'j māsuyucan. Nā chuntza' māsuyucan nā ixtachihuīn Dios jā huanican profetas. Dios limāpa'ksīni'lh nacāmāca'tzīnīkō'can ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't ixpālacata Dios lacasqui'n nata'a'ka'ī'ni' ē natakexmatni' Dios. Dios ū'tza' tī hui'lh pō'ktu quilhtamacuj.

²⁷ Xmān Dios ca'tzīkō' ixlīpō'ktu. Calakachi'xcuhuī'ca Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Jesucristo. Amén.

1 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Corinto tī ixta'a'ka'ī'ni' Cristo
¹ Quit Pablo, ē quilacsacnī't Jesucristo ixapóstol na'icuan chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ictzo'knumā'lh ē nā quintā'tinca'n Sóstenes nā xla' hui'lh huā'tzā'. ² Huā'mā' carta iccāmacā'ni'yāchān milīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē xalanī'n nac Corinto. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī cāsicua'lanātlahuanī'ta'n Cristo Jesús. Xla' cālacsacnī'ta'n ē ixla' Dios huanī'ta'ntittza' ē ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' xala' calhāhuālh nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n talaktaquilhpūta Dios ē ixlakaliyān tasqui'ni' cacāmaktāyalh chī hui'xina'n nā squi'ni'yā'tit. ³ Dios quinTāta'ca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacālakalhu'mani'. Tzej calatapā'tit.

Pablo māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata Cristo cāsicua'lanātlahuālh

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn quinDios mimpālacataca'n. Dios cāmaxquī'nī'ta'n talakalhu'mān ē ū'tza' huā'mā' talakalhu'mān cāmaxquī'n ixpālacata tapa'ksīni'ya'tit Cristo Jesús. ⁵ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē ū'tza' Dios lhūhua' cālīmāscā'tīyān. Chuntza' tzej kexpatā'tit ē chuntza' nacālīmāsu'yuni'yā'tit ā'makapitzīn. ⁶ Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios cātlahuani'n ixpālacata cuenta tlhua'tit ē a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n tū ixla' Cristo. ⁷ Nā chuntza' hui'xina'n jā tū cāmakasputān chī Dios quincāsicua'lanātlahuayān lihuan ka'lhī'pā'na'ntit quilhtamacuj tū napūmin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁸ Nā xla' nacāmaktāyayān hasta a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj ē chuntza' jā tū na'a'nan tū nacātalīmālacsu'yuyān a'cxni' nacāputzāna'nī Jesucristo. ⁹ Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū mālacnū ē xla' cālacsacnī'ta'n ē chuntza' chā'tin nalītaxtuyā'tit Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, tī quiMāpa'ksīni'ca'n.

Tī ixta'a'ka'ī' tatalacpitzilh

¹⁰ Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān ixpālacata ixlīli'huī'qui Jesucristo ē iccāsqui'ni'yān talakalhu'mān milacxtimca'n nahua'nā'tit ē jā titalacpitziyā'tit. Caka'lhī'tit a'ktin mintalacapāstacni'ca'n milīpō'ktuca'n ē a'ktin mintapuhuā'tca'n. ¹¹ Tachilh huā'tzā' tī xalanī'n na ixchic Cloé. Xlaca'n quintamāca'tzīnīlh hui'xina'n lāquilhni'yā'tit. ¹² Ū'tza' huanicu'tun hui'xina'n jā lacxtim hua'nā'tit. Makapitzīn tahuān: “Quit icstālani' Pablo.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Apolos.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Pedro.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Cristo.” ¹³ ¿Ē tapāpitzini't Cristo?

¿Ē quit icnīlh nac cruz mimpālacataca'n? ¿Ē quit iccāmā'kpaxīn naquilālistālani'yāuj? ¹⁴ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios jā iccāmā'kpaxīlh nūn chā'tin tī hui'xina'n, xmān Crispo ē Gayo. ¹⁵ Chuntza' jā tī chā'tin tzē nahuan quit iccāmā'kpaxīlh naquintastālani'lh. ¹⁶ Nā iccāmā'kpaxīlh xalanī'n na ixchic Estéfanas. Jā icca'tzī palh icmā'kpaxīnī't ā'chā'tin. ¹⁷ Cristo jā quimacaminī't na'icmā'kpaxīnī'n. Quimacamilh na'iclimāsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā iclimāsu'yu xalaka'tla' tachihuīn. Palh chuntza' xa'ictlahualh, xa'iclakmaka'lh Cristo tī pātīnī'lh nac cruz.

Cristo lītasu'yu ixlītlī'hui'qui Dios

¹⁸ Tī ta'a'mā'nalh nac pūpātīn ixpālacata jā ta'a'ka'ī'ni' Dios, xlaca'n tapuhuan jā ixlacasqui'nca namāsu'yucan Cristo nīlh nac cruz. Quina'n tī Cristo quincāmākapūtāxtūnī'ta'ntza' puhuanāuj tū māsū'yucan chī līnīlh Cristo nac cruz, ū'tza' ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁹ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Na'icmālakspūtū ixlīpō'ktu tū taca'tzī xalaka'tla' chī'xcuhuī'n. Ū'tza' jā tū ixtapalh.

Na'iccāmāpānūnī' pō'ktu ixlīskalalhca'n tī ā'chulā' taca'tzī.

²⁰ Chuhua'j ¿chī natalītaxtu tī lakskalalhna' ē mākelhtahua'kē'ni'nī'n? ¿Chī natalīla tī tzē talīchihuīna'n catūhuālh? ¿Ē jā tamāxana'n na ixlacatīn Dios? Dios ā'chulā' ca'tzī. Chuntza' ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n na cā'quilhtamacuj hua'chi tachuyā na ixlacatīn Dios. ²¹ Masqui skalalh tachi'xcuhuī't, jāla chuntza' talīlakapasa Dios. Xla' jā makxteka chuntza' nalīlakapascan. Xla' līhui'līlh cāmākapūtāxtū ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn tū icmāsu'yumā'nauj masqui ā'makapitzīn tahuan tachuyā.

²² Israelitas talacasqui'n catatlahualh a'ktin tū lī'a'cnīcan ū'tunu'n tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Tī jā israelitas taputza tī ā'chulā' taca'tzī. Palh jā chuntza', jā ta'a'ka'ī'ni'cu'tun ixtachihuīn Dios. ²³ Quina'n icmāsu'yuyāuj chī Cristo nīlh nac cruz. Ū'tza' cālīmāmakchuyīlh israelitas ixpālacata jā takexmatcu'tun. Xlaca'n tī jā israelitas tapuhuan tachuyā.

²⁴ Tī Dios cālacsacī ē xlaca'n ta'a'ka'ī', masqui israelitas ē masqui jā israelitas, taca'tzī Cristo ka'lhī ixlītlī'hui'qui Dios ē ixtalacapāstacni' Dios. ²⁵ Ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhuī'n jāla catitamālakchā'nīlh ixtalacapāstacni' Dios. Chī'xcuhuī'n tapuhuan Dios hua'chi jā ixka'lhī ixlītlī'hui'qui chī Cristo nīlh nac cruz. Dios ā'chulā' māpa'ksīni'n ē jā chī'xcuhuī'n.

²⁶ Cuenta catlahua'tit māni' hui'xina'n, tā'timīn. Na milacpu'na'ī'tātca'n hui'xina'n tī Dios cālacsacni' jā lhūhua' tī xalakskalalhna' ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'ī'lh. Jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī māpa'ksīni'nī'n ixtahuanī't a'cxni' ta'a'ka'ī'lh ē jā lhūhua' ixtahui'lanalh tī laka'tla'n chī'xcuhuī'n ixtahuanī't.

27 Dios cālacsacli tī xla' cālacasquī'n masqui puhuancan jā taca'tzī. Cālacsacli nacālīmāmāxanī' tī ā'chulā' taca'tzī. Dios cālacsacli tī puhuancan jā lactli'hui'qui nacālīmāmāxanī' tī xalactli'hui'quin. 28 Dios cālacsacli tī cāpuhuanican xlaca'n jā laka'tla'n chī'xcuhui'n ē tī cālakmaka'ncanī't hua'chi jā tū ixtapalhca'n ē chuntza' tzē natalīmālakspūtū tū cāpuhuanican ixlacasquī'nca. 29 Nā chuntza' jā tī chā'tin tzē ka'tla' nalīmakca'tzī na ixlacatīn Dios. 30 Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús xmān ixlītlī'hui'qui Dios. Ū'tza' quincālīmāsu'yuni'n ixtalacasquī'nīn. Dios quincālaktzī'nān lactze quina'n. Dios quincāmāpānūni'n quincuentaca'n ē ū'tza' quincālīmakapūtuxtuyān. 31 Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Tī ka'tla' makca'tzī, ka'tla' calīmakca'tzīlh tū quincātlahuani'nī'ta'n Māpa'ksīni'.

2

Māsu'yuca chī līxtokohua'ca'ca Cristo

1 Chuntza' a'cxni' pūla icchā'lh ē iccāta'chihuīna'n, jā iccāmāsu'yuni'n hua'chī chā'tin xaka'tla' a'kchihuīna'. Jā ka'tla' quintachihuīn ē nūn lhūhua' quintalacapāstacni', a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān tū ixlīcāna' ixla' Dios ē tū jā ixtasu'yu hasta chuhua'j. 2 Quit iclīhui'līlh jā tū quimaca'tzi, xmān Jesucristo tī maknīca nac cruz. 3 Quit hua'chi jā tli'hui'qui xa'icuanī't a'cxni' xa'iccātā'hui'lān ē xa'icjicua'n ē xa'icxpipi. 4 Quintachihuīn ē chī xa'iccāmāasca'tīyān jā chī ixla' xaka'tla' a'kchihuīna' tī ā'chulā' ca'tzī. Palh chuntza' cahuālh xa'iccāmāasca'tīn, jā ixtitasu'yulh chī i'scujmā'lh Espīritu Santo ē ixlītlī'hui'qui Dios. Espīritu Santo quimāsu'yuni'lh tachihuīn ē iclīchihuīna'nli ixlītlī'hui'qui. 5 Chuntza' jā nalī'a'ka'īyā'tit ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhui'n. Xmān nalī'a'ka'īyā'tit ixlītlī'hui'qui Dios.

Dios cālīmāsu'yuni' tachi'xcuhui't Espīritu Santo

6 Na ixlacpu'na'itātca'n tī tzej takexmata ixtachihuīn Dios, tasu'yu chī icca'tzī. Quintalacapāstacni' jā chuntza' chī ixlaca'n xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n natalakspūta. 7 Iclīchihuīna'nāuj ixtalacapāstacni' Dios tū jāna'j ixca'tzīcan. Talacapāstacni' ū'tza' huā'mā': A'cxni' jāna'j tū ixa'nān cā'quilhtamacuj, xmān ixtalacapāstacni' Dios ixuanī't naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catīlakspūtli. 8 Jā tī chā'tin māpa'ksīni'n xala' nac cā'quilhtamacuj takexmatnī't huā'mā' tū jāna'j ixca'tzīcan. Palh ixtakexmatli cahuālh, jā maktin ixtatokohua'ca'lh Māpa'ksīni' tī ā'chulā' xaka'tla'. 9 Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:
Jā tī chā'tin laktzī'nī't ē jā tī chā'tin kexmatnī't

ē jā tī chā'tin puhuanī't tū Dios cāxui'līnī't ixpālacataca'n tī tapāxquī'.

¹⁰ Dios ixlīcāna' quincālīmāsu'yuni'n Espīritu Santo ē jā tū mātzē'kni'canī't Espīritu. Xla' ca'tzī hasta ixtalacapāstacni' Dios ē chī līhuī'lh Dios.

¹¹ ¿Tīchu ca'tzī tū lacpuhuan chā'tin chi'xcu'? Xmān ixlīmān ca'tzī. Chuntza' jā tī chā'tin tzē ca'tzī ixtalacapāstacni' Dios; xmān ixEspīritu Dios cā'tzī. ¹² Dios quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu tī i'xla' Dios ē jā ixlaca'n chi'xcuhuī'n. Chuntza' tzē nakexmatāuj chī Dios quincālakalhu'manān ē quincāmaxquī'yān talacapāstacni'. ¹³ Jā icmāsu'yuyāuj chuntza' chī tamāsu'yu tachi'xcuhuī't masqui taca'tzī catūhuālh. Quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj tū quincāmāsu'yuni'yān Espīritu. Chuntza' iccāmāsu'yuni'yāuj xla'ca'n tī taka'lhī Espīritu Santo ē xla'ca'n takexmata tū i'xla' Dios.

¹⁴ Chā'tin chi'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' i'xlatamat xmān lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jāla maktīni'n tū māsu'yu Espīritu Santo. Lacpuhuan hua'chi tachuyā. Jāla kexmata ixpālacata xmān Espīritu Santo līkexmatcan. ¹⁵ Espīritu Santo cātānūni'nī'ttza' chi'xcu'huī'n tī i'xla' Dios ē chuntza' talīkexmata tū ā'chulā' i'xlasasquī'nca. Chi'xcu' tī jā ka'lhī xasāsti' i'xlatamat jāla ca'tzī chī lītalakpalī tī ka'lhī xasāsti' i'xlatamat. ¹⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

¿Tīchu lakapasni't ixtalacapāstacni' Māpa'ksīni' Dios?

¿Tīchu tzē namāsu'yuni' tū natlahua?

Quina'n iclacapāstacnāuj chī Cristo lacasqui'n.

3

Chī i'xlatamatca'n tī tatā'scuja Dios

¹ Chuntza', tā'timīn, jāla iccāhuanin chī xa'iccāhuani xla'ca'n tī takexmata Espīritu Santo. I'xlasasquī'nca hui'xina'n na'iccāhuaniyān chī tatzucumā'nalhcus ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē tī tatlahuamā'nalhcus tū xmān xla'ca'n talacasquī'n. Hui'xina'n hua'chi lacstīn. ² Nā hua'chi ska'ta' jāna'j la laktzaka quinīt ē xmān hua' ixtzi'quī', chuntza' jāla iccāmāsu'yuni'n tū jicslīhua' nakexpatatit. Jāla catisca'ttit. Nūn chuhua'j jā iccāmāsu'yuni'yān tū jicslīhua' nakexpatatit. ³ Lacapāstacna'nā'titcus hua'chi tī jāna'j ta'a'ka'ī'. Palh lāquilhnīpā'na'ntitcus ē lāsītzi'ni'yā'tit ē lāquichlaktzī'nā'titcus, tasu'yu tlahua'yā'titcus tū xmān mintapāxuhuānca'n. Latā'kchokoyā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Makapitzīn chī hui'xina'n tahuān: “Quit icstālani' Pablo.” Ā'makapitzīn tahuāmpala: “Quit icstālani' Apolos.” A'cxni' chuntza' hua'nātī tapāpitzipā'nantit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

5 A'cxni' iccāmāsu'yuni'n, jā iccāmāsu'yuni'n naquilāstālani'yāuj. Apolos jā cāmāsu'yuni'n nastālani'yā'tit xla'. Quina'n xmān ī'scujnu'nī'n Dios. Quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē huixina'n a'ka'ī'tit. Chā'tunu' quina'n ictlahuáuj quintascujūtca'n tū Dios quincāmaxquī'n. 6 Quit ictzuculh iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. Ā'līstān milh Apolos. Nā xla' māsuyupālh ixtachihuīn Dios. Dios ixcāmā'a'ka'ī'nīmā'n. Ū'tza' hua'chi quit iccha'nli ixtachihuīn Dios ē Apolos mu'nulh ē Dios makastacli ē tahua'ca'lh huā'mā' tacha'nān. 7 Chuntza' tī cha'nli ē tī mu'nulh, xlaca'n chu lacxtim ixpālacata xmān Dios ū'tza' maxquī' ī'statcat. 8 Tī cha'n ē tī mu'nu lacxtim ī'scujnu'nī'n. Chā'tunu' namaktīni'n ixtatlj chuntza' chī scujli. 9 Chuntza' quina'n ī'scujnu'nī'n ixpālacata ictā'scujāuj Dios ē hui'xina'n hua'chi ixtacuxtu Dios jā cha'nca'n ixtachihuīn Dios. Xla' maktaka'lh mā'lh ē natahua'ca'.

Nā hui'xina'n hua'chi a'ktin chic tū ixla' Dios ē tū yāhuamā'cacus. 10 Dios quilacsacli ē quimāsu'yuni'lh chī na'icmāsu'yu ixtachihuīn jā jā maktin kexmatcanī't. Ā'līstān milh ā'chā'tin. Nā xla' māsuyulh ixtachihuīn Dios. Ū'tza' hua'chi quit chā'tin tī ictlahualh ixlītzucuni' chic. Ā'chā'tin namin nayāhua tzamā' chic. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca chā'tunu' cuenta catlahualh tūchu nalīcāxtlahua tzamā' chic. 11 Xmān a'ktin ixlītzucuni' huā'mā' chic tū ixla' Dios tū yāhuamā'cacus. Ū'tza' huā'mā' tū iccāmāsu'yuni'n ixpālacata Jesucristo ē chī pātīni'lh nac cruz. 12 Kempālhūhua' namāsu'yucan tū ixla' Dios, chuntza' chī a'ktin chic kempālhūhua' nalīcāxtlahuacan. Makapitzīn natalīcāxtlahua oro o plata o xatze chihuix tū tāyani'. Ā'makapitzīn natalīcāxtlahua qui'hui' o matlū'c o seket tū jā tāyani'. 13 Nachin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' natasu'yu tū talīscujli chā'tunu'. A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj natzucu hua'chi macscut ē chuntza' chī oro ē plata tatāyani' macscut, chu chuntza' ixtascujūt xatze mākelhtahua'kē'ni' nā natāyani'. 14 Palh ixtascujūt chā'tin natāyani', xla' namaktīni'n ixtatlj. 15 Palh jā tāyani' ixtascujūt chā'tin, nasputni' ixtatlj. Masqui namālakspūtūni' ixtatlj, Dios namakapūtaxtū chuntza' hua'chi chī'xcu' tī na'a'kapūtaxtu a'cxni' lhcumā'lh ixchic ē nalhcukō' ixlīpō'ktu tū ixka'lhī.

16 ¿Ē jā ca'tzīyā'tit milīpō'ktuca'n hui'xina'n hua'chi ixtemplo Dios? Espīritu Santo huī'lh na milīstacna'ca'n. 17 Nā palh chā'tin natlahuani' tū jā tze ixtemplo Dios, Dios namālakspūtū xla' ixpālacata ixtemplo Dios xatasicua'lanātlahua. Hui'xina'n lītaxtutit ixtemplo Dios a'cxni' a'ka'ī'tit.

18 Jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Palh chā'tin na milacpu'na'ī'tātca'n lacpuhuan skalalh xla' ixpālacata tū a'nan

nac cā'quilhtamacuj, calalh hua'chi jā tū ixca'tzī. Chuntza' tzē nasca'ta tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. ¹⁹ Tzamā' talacapāstacni' tū xala' nac cā'quilhtamacuj Dios cālaktzī'n hua'chi tachuyā. Chuntza' tatzō'kni':

Tī tapuhuan lakskalalhna', ū'tunu'n Dios nacāmātlahuanī tū natalīta'a'kskāhuī' ixa'cstuca'n ixlīlakskalalhca'n a'cxni' tatlahuacu'tun ixtalacapāstacni'ca'n

ē chuntza' jāla catitamākentaxtūlh.

²⁰ Tatzō'kni' huampala:

Māpa'ksīni' Dios cālakapasni' ixtalacapāstacni'ca'n tī lakskalalhna'

ē cālaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalhca'n.

²¹ Chuntza' jā ka'tla' catimakca'tzītīt ixpālacata tū tlahualh catīhuālh chī'xcu' o tū māsuyulh. Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n.

²² Ixlīpō'ktu catūhuālh milaca'n ē tzē na'iccālīmaktāyayān. Pablo ē Apolos ē Pedro, quilīpō'ktuca'n tzē na'iccālīmaktāyayān hui'xinan. Nā milaca'n cā'quilhtamacuj ixpālacata tzē nacālīmaktāyayān. Masqui hui'lā'na'ntitcus ē masqui canī'tit, Dios nacāmaktāyayān. Tū lamā'lh ē tū nalacus, pō'ktu ū'tza' tzē nacālīmaktāyayān. ²³ Pō'ktu milaca'n ixpālacata hui'xi'na'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, ē Cristo tapa'ksīni' Dios.

4

Ixtascujūtca'n apóstoles

¹ Quina'n tī apóstoles, caquincātalaktzī'n quina'n ī'scujnu'nī'n Cristo tī quincāmacamaxquī'nī'tan quintascujūtca'n ē ū'tza' na'icmāsu'yuyāuj tū ixla' Dios ē tū Dios quincāmāca'tzīnīn.

² Tī macamaxquī'canī't tascujūt ixlacasqui'nca xla' tzej namākentaxtū tū līmāpa'ksīcanī't. ³ Quit jā quimaca'tzi tū puhua'nā'tit. Ē quit jā quimaca'tzi tū tapuhuan ā'makapitzīn tachi'xcu'huī't quimpalacata. Quit jāla na'icuan palh tze o jā tze quit. ⁴ Masqui icmakca'tzī palh jā tū iclaclē'n palhāsā' iclaclē'n. Dios nahuan palh iclaclē'n. ⁵ A'cxni' jāna'j min Māpa'ksīni' Jesucristo, jā catipuhua'ntit palh tze o jā tze ā'chā'tin ixpālacata tū tlahualh. A'cxni' namin Māpa'ksīni', xla' namālakxkakēni'nkō' ixlīpō'ktu catūhuālh tū tatzē'knī't jā cā'pucsua'. Namāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū tapuhuan tachi'xcu'huī't ē tū tatlahuacu'tun. Tzamā' quilhtamacuj Dios nacāmāka'tlī' chā'tunu' ixpālacata xatze tū tatlakuanī't.

⁶ Tā'timīn, ixlīpō'ktu hua'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'n quimpālacataca'n quit ē Apolos. Ū'tza' hua'chi tū iccālīpūlani'mā'n nalīscatā'tit chī tzej nakexpatni'yā'tit ixtachi'huīn Dios tū tzo'kcanī't. Chuntza' jā ka'tla' tīlmakca'tziyā'tit ixpālacata chā'tin mākelhtahua'kē'ni' ē jā catilakmaka'ntit ā'chā'tin. ⁷ Jā tipuhua'na'tit palh hui'xina'n

ā'chulā' xatze. Pō'ktu tū ka'lhī'yā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n. Jā tla'janī'ta'ntit. Jā ka'tla' tīlmakca'tzīyā'tit tū cāmaxquī'nī'ta'n Dios.

⁸ Makca'tzīyā'tit hua'chi jā tū caticāspuṭni'n ē makca'tzīyā'tit hua'chi ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu tū maclacasquī'nā'tit. Puhua'nā'tit tzē natapa'ksīyā'tit mina'cstuca'n ē quilāmakxteknī'ta'uj. Jātza' lacasquī'nā'tit na'iccāmaktāyayān. Xatze palh ixlicāna' ixmāpa'ksīni'ntit cahuālh ixpālacata quina'n tzē xa'iccātā'māpa'ksīni'n. ⁹ Palhāsā' Dios lacasquī'n quina'n apóstoles ictasu'yuyāuj hua'chi chi'xcuui'n tī ā'chulā' xatalakmaka' ē hua'chi tī līhui'līcan namaknīcan. Quincātatlahuanī'ta'n hua'chi tū nalīstāna'ncan nac cā'quilhtamacuj ē na ixlacaṭīnca'n ángeles ē tachi'xcuui't. Quincātalaktzī'nān hua'chi tī jā tū quintapalhca'n. ¹⁰ Huancan quina'n laclhkēntin ixpālacata Cristo. Ē hui'xina'n puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit tū ixla' Cristo. Huancan quina'n xaxlajuanani'n ē hui'xina'n tī iccātzo'knuni'yān ka'lhī'yā'tit lītlī'hui'qui. Hui'xina'n cātalakachi'xcuui'yān ē quina'n xatalakmaka'. ¹¹ Hasta chuhua'j quina'n ictzi'ncsāuj ē ickelhpūtīyāuj ē jātza' tze quilu'xu'ca'n. Quincātatucsān ē ictejelatlā'huanāuj. ¹² Palha' icscujāuj na'iclihuā'yānāuj, ē ictlakua'nāuj. A'cxni' quincātalakapalayān, quina'n icsquī'ni'yāuj Dios ixpālacataca'n. A'cxni' quincātamakapātīni'nān, quina'n ictāyani'yāuj. ¹³ A'cxni' jā tze quincātalīchihuīna'nān, quina'n lacatejtin ickelhtīni'nāuj. Hasta chuhua'j cā'lhūhua'lacatīn quina'n hua'chi pa'lhxtum iclanī'tauj ē hua'chi xatanca'chi' ixlīpō'ktu tū lakmaka'ncan.

¹⁴ Jā iccālīmāmāxanī'cu'tunā'n tū iccātzo'knuni'yān. Iccātzo'knuni'yān huā'mā' na'iccāmāca'tzīnīyān tū natlahua'yā'tit. Iccāpāxquī'yān hua'chi quincamana'. ¹⁵ Masqui iccāka'lhī'tit a'kcāuj mīl tī nacātamāsu'yuni'yān ixpālacata Cristo, xmān chā'tin hua'chi mīntāta'ca'n. Quit mīntāta'ca'n ixpālacata Cristo ē xatze tachihuīn tū iccāmāscatīyān. ¹⁶ Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān caquilāmaksca'txtūj chī nalītahui'layā'tit.

¹⁷ Ū'tza' huā'mā' iccālīlakmacā'nchān Timoteo. Nā xla' lītaxtulh hua'chi quinkahua'cha ixpālacata quiMāpa'ksīni' ē laktza' icpāxquī' ē xla' mākentaxtū ixtalacasquī'nīn Dios. Timoteo nacāmāpāstaquīyān chī iclīlatlā'huan ē ickexmatni' Cristo ē chuntza' chī iccāmāsu'yuni'mā'lh ā'makapitzīn nā chuntza' xlaca'n natalīlatā'kchoko. Chuntza' chi icmāsu'yu calhāxcuuih nac templo. ¹⁸ Makapitzīn hui'xina'n ka'tla' līmakca'tzīyā'tit ixpālacata puhua'nā'tit: “Jā catimilh Pablo.” ¹⁹ Palh Dios lacasquī'n, palaj na'iccālaka'nāchān ē na'iclakapasa ixlītlī'hui'quica'n xlaca'n tī ka'tla' tamakca'tzī o palh xmān tahuan. ²⁰ Natasu'yu tīchu tatapa'ksīni' Dios.

Natasu'yu ixpālacata tū tzē talītlahua ixlītlī'hui'qui Dios, ē jā xmān tū tahuan chi'xcu'huī'n. ²¹ ¿Tūchu lacasqui'nā'tit a'cxni' na'iccālaka'nāchān? ¿Lacasqui'nā'tit na'icmin na'iccācastigarlīyān o lacasqui'nā'tit na'iccāpāxquī'yān ē na'iccālakahu'manān?

5

Makapātīnīca tī ixtlahua tū jā tze

¹ Ixlicāna' ca'tzīcan a'nan na milacpu'na'itātca'n chā'tin jā tze ya chi'xcu'. Xla' tā'tahuī'lh ixtūtzi'. Ē tī jā ta'a'ka'ī' jā chuntza' talamā'nalh. ² Hui'xina'n jā māxa'na'nā'tit ē nūn līpuhuanā'tit ixpālacata hua'mā tū jā tze. Ixtamacxtutit na milacpu'na'itātca'n tzamā' chi'xcu' tī ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n. ³ Quit masqui jā a'ntza' icuī'lh a'cxni' talacxtimīyā'tit, iccālacapāstacmā'n. Chuntza' hua'chi icuī'lacha' ē icputzāna'nīnī'ta'ncha'tza'. ⁴ A'cxni' takēstokchipitit ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē cātā'hui'lan ixlītlī'hui'qui, ē a'cxni' hua'chi xa'icuī'lacha', ixpālacata iccālacapāstacmā'n, ⁵ catamacxtutit na milacpu'na'itātca'n tzamā' chi'xcu'. Namacamaxquī'yā'tit Skā'huī'ni' ē xla' namakapātīni'n ixmacni' ē namakapūtaxtūcan ixlīstacna' a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo.

⁶ Jā tze chī ka'tla' makca'tzīyā'tit. ¿Ē jā ca'tzīyā'tit macsti'na'j levadura laklhtāyakō' ixlīpō'ktu tasquit? Chuntza' ixcuenta chā'tin chi'xcu' nacāmāpasikō'yān milīpō'ktuca'n ixpālacata ū'tza' nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn. ⁷ Camakxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' hua'chi xaxcu'ta levadura. Camāxtutit xla' ē chuntza' nalītaxtuyā'tit hua'chi xasāsti' tasquit tū jā ka'lhī levadura. Ixlacasqui'nca lactze nahua'nātit ixpālacata maknīcanī't Cristo quimpālacataca'n chuntza' chī maknīcan purecu' tū nalīlakatāyana'ncan a'cxni' pascua. ⁸ A'cxni' tlahuacan ixcā'tani'ca'n israelitas tū huanican pascua, maka'ncan xamakās levadura ē hua'can xasāsti' pāntzīn tū jā ka'lhī levadura. Chuntza' calaktaquilhpūtauj Dios. Ixlacasqui'nca pūla camakxtekui tū jā tze talacapāstacni' ē pō'ktu tū jā tze. Catahuī'lauj līlacatejtīn. Chuntza' calaktaquilhpūtauj Dios.

⁹ Iccātzo'knuni'nī'ta'ntza' a'ktin carta jā caticātā'talacxtuctit tī tatlahua tū jā tze. ¹⁰ Jā xa'icuanicu'tun xalanī'n tzamā' cā'quilhtamacuj tī tatlahua tū jā tze. Ē jā xa'icuanicu'tun tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē tatampi'lhīni'n ē ta'a'kskāhuī'ka'lhāna'n. Nūn xa'icuanicu'tun jā caticātā'talacxtuctit xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tī talakachi'xcu'huī' ixīdolosca'n. Palh jā ixcātā'talacxtuctit jā tī chā'tin xlaca'n, ixlacasqui'nca namakxtekātīt huā'mā' cā'quilhtamacuj. ¹¹ Tū iccātzo'knuni'nī'ta'n ū'tza' huā'mā': Palh

chā'tin tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē nā xla' tlahua tū jā tze, jā catitā'talacxtuctit. Palh chā'tin tī a'ka'ī' ē tlahua tū jā tze o tampi'lhīni'n o lakachi'xcuui' ixídolo, jā catitā'talacxtuctit ē jā titā'huā'ya'nā'tit. Jā titā'huā'ya'nā'tit tī a'ka'ī' ē xla' lakapalana'n o ka'chī o ka'lhāna'n. ¹²⁻¹³ ¿Ē quimaca'tzi na'iccālīputzāna'ni' tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios? Tī jā ta'a'ka'ī', xlaca'n Dios nacāputzāna'ni'. Ixlasasqui'nca hui'xina'n naputzāna'nī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuntza' catamacxtutit na milacpu'na'ī'tātca'n tzamā' chi'xcu' tī tlahua huā'mā' tū jā tze.

6

Tī tā'talacapū'ni' na ixlacatīnca'n jueces tī jā ta'a'ka'ī'

¹ A'cxni' chā'tin putzāna'nīcu'tun catūhuālh ā'chā'tin tī a'ka'ī', līmāxana' palh ixmālacapū'lh na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtaputzāna'nīlh tī tā'tapa'ksīni' Dios. ² Hui'xina'n tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios nacāputzāna'nī'yā'tit tachi'xcuui't a'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj. Palh hui'xina'n nacāputzāna'nī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, nā tzē naputzāna'nī'yā'tit tū jā ixlacasqui'nca. ³ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit quina'n nacāputzāna'nīyāuj ángeles? Palh nacāputzāna'nīyāuj ángeles, ā'chulā' tzē nacāputzāna'nīyāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Chuntza' palh ixlacasqui'nca naputzāna'nī'yā'tit catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, ¿tū ixpālacata lacasqui'nā'tit nacātaputzāna'ni'yān chi'xcuui'n tī jā cālakachi'xcuui'can na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'ī'? ⁵ Huā'mā' iccāhuaniyān na'iccāmāmāxanī'yān. ¿Ē jā huī'lh chā'tin na milacpu'na'ī'tātca'n tī tzē nacāputzāna'nīyān hui'xina'n tī lītā'timīn? ⁶ Ca'tzīyā'tit huī'lh. Chuntza' jā tze chī tlahua'yā'tit a'cxni' chā'tin tī a'ka'ī' ē namālacapū' ā'chā'tin xatā'tin ē nalacāxtlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'.

⁷ Lāmālacapū'yā'tit lītā'timīn ē chuntza' tasu'yu jā mākentaxtūyā'tit ixtalacasqui'nīn Dios ē lhūhua'cus cāspu'tni'yān. Ixlīpātītīt tū jā tze tū cātatlahuani'n. Ixtāya'ni'tit chī cāta'a'kskāhuī'maktīn. ⁸ Hui'xina'n lātlahua'ni'yā'tit tū jā tze ē cā'a'kskāhuī'maktīyā'tit masqui mintā'tinca'n.

⁹ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'? Jā tita'a'kskāhuī'yā'tit mina'cstuca'n. Tī taka'lhī ixtā'lāpāxqui'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī talaktaquilhpūta ídolos, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talātahui'lāna'lh līlacchi'xcuui'n ē tī tala lipuscāt, xlaca'n jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹⁰ Nā tī taka'lhāna'n ē tī talakca'tzan catūhuālh ē tī taka'chī jāla catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Nā tī talakapalana'n ē tī ta'a'kskāhuī'maktīni'n catūhuālh jāla catitatanūlh jā

Dios māpa'ksīni'nkō'. Nūn tī chā'tin xla'ca'n catitatanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Chuntza' ixtlahua'yā'tit makapitzīn hui'xina'n. Chuhua'j Dios cālacsacnī'ta'n ē cāxapani'nī'ta'n mincuentaca'n ē lacasqui'n natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Chuhua'j Dios cālaktzī'nān lacuantza' hui'xina'n ixpālacata ixlītlī'hui'qui quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē ixpālacata ixlītlī'hui'qui ixEspīritu quinDiosca'n.

Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksī quimacni'ca'n

¹² Tzē na'icuan: “Icka'lhī līmāpa'ksīn ē tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh tū iclacasqui'n.” Masqui xa'icuanli, jā ixlīpō'ktu tū ictlahuacu'tun nacāmaktāya ā'makapitzīn. Tzē na'icuan: “Tzē na'ictlahua catūxcuhuālh tū iclacasqui'n. Masqui xa'icuanli, jā ictlahuacu'tun catūhuālh tū jāla na'icmakxteka ā'līstān ē ū'tza' naquilīskāhuī.” ¹³ Nā nahuancan: “Quimpānca'n maclacasqui'n līhua' ē huī'lh līhua' ixpālacata quimpānca'n”, nahuancan. Chī kempātu' jā catitatāyani'lh pō'ktu quilhtamacuj. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāmālakuanī chī kempātu'. Dios tlahualh quimacni'ca'n nalīlakachi'xcuhuī'yāuj xla'. Xla' quincāmaxquī'yān tū maclacasqui'n quimacni'ca'n. Jā lacasqui'n nalītlahuayāuj tū jā tze quimacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' chī Dios mālacastālancuanīlh ixmacni' Māpa'ksīni' Jesucristo nā chuntza' nalīmālacastālancuanī quimacni'ca'n ixlītlī'hui'qui.

¹⁵ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit quimacni'ca'n tā'tapa'ksī Cristo? Quimacni' tū tapa'ksīni' Cristo, ¿chī na'iclitā'talacxtimī chā'tin puscāt xala' nac cā'tejen? Jā maktin ictitlahualh. ¹⁶ ¿Ē jā ca'tzīyā'tit a'cxni' chā'tin chī'xcu' tā'talacxtimī chā'tin puscāt tī xala' nac cā'tejen chu a'ktin macni' natahuan a'cxni' natā'talacxtimī? Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Ixchā'tu'ca'n chu a'ktin macni' natahuan.

¹⁷ A'cxni' natamacamāstā'nī'ya' Jesús, minchā'tu'ca'n nalītaxtuyā'tit chu a'ktin līstacna'.

¹⁸ Jā catlahua'tit tū jā tze. A'cxni' chā'tin ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, xla' ixa'cstu lactlahua ixmacni'. ¹⁹ Ca'tzīyā'tit Dios cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē chī xla' tanūmā'lh na milīstacna'ca'n, chuntza' mimacni'ca'n lanī't ixtemplo Espīritu Santo. Ixlacasqui'nca Dios namāpa'ksīni'n a'ntza'. Hui'xina'n jā tapa'ksīyā'tit mē'cstuca'n; tapa'ksīni'yā'tit Dios. ²⁰ Tapalaxla' cālītamāhuanī'ta'n a'cxni' Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' tū lītlahua'yā'tit mimacni'ca'n calīlakachi'xcuhuī'tit Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Dios.

7

Ixpālacata chī tamakaxtokcan

1 Tū quilātzo'knuni'uj, chuhua'j iccākelhtīyān. Tze palh chā'tin chi'xcu' jā maktin tā'talacxtimī chā'tin puscāt. 2 Masqui tze chuntza', ixpālacata lhūhua' a'nan tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, caka'lhīlh chā'tin chi'xcu' xmān chā'tin ixpuscāt ē chā'tin puscāt caka'lhīlh xmān chā'tin ixkōlu'. 3 Camākentaxtūlh chā'tunu' chi'xcuhui'n tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixpuscātca'n. Chuntza' chā'tunu' puscan camākentaxtūlh tū ixlacasqui'nca ixpālacata ixkōlu'ca'n. 4 Puscāt jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; ixkōlu' nā tā'māpa'ksī. Nā chuntza' chi'xcu' jātza' ixlīmān māpa'ksī ixmacni'; nā ixpuscāt tā'māpa'ksī. 5 Palh chi'xcu' ē ixpuscāt ā'chulā' natatlahuacu'tun oración, tzē natachihuīna'n jā natalātā'htata jā a'klhūhua' quilhtamacuj, ē jā makās. Palh makās jā natalātā'htata, skāhuī'ni' nacā'ilaktzī'ncu'tun ixpālacata jā catitatāyani'llh.

6 Ū'tza' huā'mā' iccāhuanīyān tzē tlahuacan. Jā iccāmāpa'ksīmā'n. 7 Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't ixtalalh chuntza' chī quit. Dios cāmaxquī' chā'tunu' chi'xcuhui'n chī tzē natalātā'kchoko. Chā'tin tzē natlahua catūhuālh ē ā'chā'tin natlahua tū ā'xtum. Chā'tin natamakaxtoka ē ā'chā'tin jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka.

8 Iccāhuanīyān hui'xina'n tī jā ā'tamakaxtoka'tit ē tī cānīmaka'ncanī'ttza', tze palh natahui'la'yā'tit chuntza' chī quit. 9 Palh chā'tin jā catitāyani'llh ixlīmān, xatze catamakaxtokli ixpālacata jā pō'ktu quilhtamacuj nalacapāstaca tū lacasqui'n ixmacni'.

10 Hui'xina'n tī tamakaxtoknī'ta'ntittza', iccāmāpa'ksīyān ē jā xmān quit. Nā Māpa'ksīni' nā xla' cāmāpa'ksīyān jā catitamakxtekli ixkōlu'ca'n puscan. 11 Palh makxteknī'ttza' ixkōlu' chā'tin puscāt, catahui'lh ixlīmān o catā'tahui'lapālh ixkōlu'. Chi'xcu' jā catimakxtekli ixpuscāt.

12 Chuhua'j xmān quit iccāhuanīyān ā'makapitzīn hui'xina'n ē jātza' Māpa'ksīni'. Palh chā'tin chi'xcu' a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē ixpuscāt jā a'ka'ī', jā catimakxtekli ixpuscāt palh xla' tā'tahui'lacu'tun. 13 Chā'tin puscāt tī a'ka'ī', jā catimakxtekli ixkōlu' tī jā a'ka'ī' palh xla' tā'tahui'lacu'tun. 14 Masqui chi'xcu' jā a'ka'ī'ni' Dios, ixpālacata ixpuscāt tī a'ka'ī', māxtumlīcanī't chi'xcu' ē tzē nala ixla' Dios. Nā puscāt tī jā a'ka'ī' māxtumlīcanī't ē tzē nala ixla' Dios ixpālacata ixkōlu' tī a'ka'ī'. Palh jā chuntza' cahuālh, mincamana'ca'n ixtalalh hua'chi tī jā ta'a'ka'ī'. Chuhua'j laktzī'ncan hua'chi tī ta'a'ka'ī'. 15 Chi'xcu' tī jā a'ka'ī' ē palh makxteku'tun ixpuscāt, camakxtekli na'a'n. Puscāt tī jā a'ka'ī' ē palh makxteku'tun ixkōlu', camakxtekli na'a'n. Dios lacasqui'n tze calatahui'lauj quina'n. 16 ¿Chi līca'tziya', puscāt, palh tzē namakapūtaxtūcan minkōlu'? ¿Ē chī līca'tziya', chi'xcu', palh tzē namakapūtaxtūcan mimpuscāt?

17 Chuntza' chī ixui'la a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'ta', chuntza' catahui'la, xmān nalatā'kchokoya' chī Dios lacasqui'n. Ū'tza' icmāsu'yu na ixlīpō'ktu templo. 18 Palh hui'x xatachu'cutza' chī cālīlakapascan israelitas a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'nī'ta' ixtachihuīn Dios, chuntza' catahui'la. Palh jā xatachu'cutza' a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'ta', nā chuntza' catahui'la. 19 Palh xatachu'cutza' o palh jā xatachu'cu, xla' jā tū huanicu'tun. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' tlahuacan ixtalacasqui'nīn Dios. 20 Chā'tunu' calātachokolh na ixtascujūt tū ixka'lhī a'cxni' pūla a'ka'ī'nī'lh ixtachihuīn Dios. 21 Palh xatastā'maka tasācua' ixua'nī'ta' a'cxni' a'ka'ī'nī'ta, jā tilīpuhua'na'. Palh mintēcu namakxtekāni', capit. 22 Tī tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'ī'lh, ū'tza' Dios laktzī'n hua'chi jā tasācua' ixuanī't. Tī jā xatastā'maka tasācua' ixuanī't a'cxni' a'ka'ī'lh, ū'tza' nahuan xatastā'maka ixtasācua' Cristo. 23 Tā'timīn, Dios xla' tapalaxla' cālītamāhuanī'ta'n ixpālacata Jesucristo xokolh nac cruz. Ū'tza' jā catilītamakxtektit nacātamāpa'ksīyān chi'xcu'huī'n. Xmān Dios nacāmāpa'ksīyān. 24 Tā'timīn, chuntza' chī ixuanī'ta'ntit a'cxni' a'ka'ī'tit, chuntza' natahui'layā'tit masqui tamakaxtoknī'ta'ntittza' o jāna'j ā'tamakaxtokatit, ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua'. Xmān chuhua'j ixlacasqui'nca Dios nacāmākextimīyān.

25 Masqui Māpa'ksīni' jā quimaxquī'lh līmāpa'ksīn ixpālacata tī jāna'j ā'tamakaxtoka, tzē na'a'ka'ī'nī'yā'tit tū iccāhuaniyān ixpālacata Dios quilakalhu'manli ē quilacsacli. 26 Icpuhuan tze palh chā'tunu' ixtahuī'lh chuntza' chī quit icuī'lh. Chuntza' tze ixpālacata mimā'lh a'ktin quilhtamacuj tū napūpātīni'nāuj. 27 Palh ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā catimakxtekti ē palh jā ka'lhī'ya' mimpuscāt, jā caputza. 28 Palh natamakaxtokcu'tuna', ū'tza' tze. Palh chā'tin tzu'ma'jāt natamakaxtokcu'tun, ū'tza' tze. Masqui tze, ā'chulā' jiscīhua' ixpālacataca'n xlaca'n tī tatamakaxtoknī'ttza' a'cxni' namin huā'mā' quilhtamacuj. Quit jā iclacasqui'n napātīni'nā'tit.

29 Tā'timīn, jātza' makās natahui'layāuj nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' iccālīhuaniyān tī ka'lhī ixpuscāt catā'scuji Dios hua'chi jā ixka'lhīlh. 30 Jātza' makās nasputa huā'mā' cā'quilhtamacuj. Jātza' makās nacalhua'nā'tit ē jātza' makās napāxuhua'yā'tit ē jātza' makās natamāhua'na'nā'tit. Ū'tza' calīputzatit tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. 31 Makapitzīn tī taka'lhī ixlīstā'ca'n, pō'ktu quilhtamacuj talacapāstacmā'nalh ixlīstā'ca'n. Hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit, jā chuntza' calītaxtutit chī xlaca'n. Tū xala' nac cā'quilhtamacuj jā catitāyani'lh.

32 Jā iclacasqui'n hui'xina'n tū nali'ā'ktuyuna'ntit. Chi'xcu' tī jā ā'tamakaxtoka, xla' cuenta natlahua chī tzē namakapāxuhua

Māpa'ksīni'. ³³ Chi'xcu' tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios; nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Cuenta tlahua chī namakapāxuhua ixpuscāt. Chuntza' kempātu' ixtalacapāstacni'. ³⁴ Tzu'ma'jāt tī jā ā'tamakaxtoka o puscāt tī jātza' ka'lhī ixkōlu', ū'tza' tzē cuenta natlahua chī nalītlahua ixtalacasqui'nīn Māpa'ksīni'. Pō'ktu tū natlahua ē tū nalacapāstaca nalīlakachi'xcuhuī' Dios. Puscāt tī tamakaxtoknī'ttza' jā xmān lacapāstaca Dios. Nā lacapāstaca tū xala' nac cā'quilhtamacuj ixpālacata ixfamilia. Nā cuenta tlahua chī namakapāxuī ixkōlu'.

³⁵ Ū'tza' iccāhuaniyān ixpālacata iccāmaktāyacu'tunān. Jā iccāhui'līni'cu'tunān chuntza' chī a'cxni' cā'a'ksu'yucan cahuāyuj. Iclacasqui'n pō'ktu quilhtamacuj natlahua'yā'tit tū tze ixpālacata xmān mākentaxtūcu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios.

³⁶ Palh chā'tin chi'xcu' lacpuhuan jā tze ixpālacata jā ā'tamakaxtoka ixtzu'ma'jāt ē xla' ka'tla'tza' ē ixlacasqui'ncatza' natamakaxtoka, catlahualh tū lacasqui'n. Jā tlahuamā'lh tū jā tze. Camāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt. ³⁷ Palh chā'tin chi'xcu' līhui'līnī't jā catimāmakaxtokli ixtzu'ma'jāt ē lacpuhuan jā ixlacasqui'nca natamakaxtoka ixtzu'ma'jāt, ū'tza' tze. Māpa'ksī xatāta' jā camāmakaxtokli. ³⁸ Chuntza' tī māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt, tze tlahua, ē ā'chulā' tze tlahua tī jā māmakaxtoka ixtzu'ma'jāt.

³⁹ Puscāt jāla catimakxtekli ixkōlu' palh huī'lhcus. Palh nīnī'ttza' ixkōlu', tzē natamakaxtokpala ā'maktin, xmān ixlacasqui'nca ū'tza' tī a'ka'tī'ni' ixtachihuīn Dios. ⁴⁰ Quit icpuhuan ā'chulā' napāxuhua palh jātza' natamakaxtoka. Icpuhuan chuntza' quimāsu'yuni'lh Espíritu Santo.

8

Līhua' tū cālakahui'līcan ídolos

¹ Chuhua'j iccāhuaniyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Hui'xina'n hua'nā'tit: “Quilipō'ktuca'n lacaca'tzīyāuj ē ka'lhīyāuj talacapāstacni'”, hua'nā'tit. Quit iccāhuaniyān: “Calacapāstactit. Ka'tla' makca'tzīcan palh xmān ka'lhīcan lhūhua' talacapāstacni'.” Tū cāmaktāyayān milipō'ktuca'n, ū'tza' palh lāpāxquī'can. ² Palh chā'tin lacpuhuan cā'tzī catūhuālh, xla' jāna'j ca'tzī chī ixlacasqui'nca naca'tzī. ³ Palh chā'tin pāxquī' Dios, Dios ca'tzī palh xla' tapa'ksīni'.

⁴ Iccāhuaniyān ixpālacata līhua' tū cālakahui'līcanī't ídolos. Quina'n ca'tzīyāuj ídolo jā lakahuan ē xmān huī'lh chā'tin Dios tī xalakahuan. ⁵ Huī'lh tī cāmāpācuhuīcan dioses nac a'kapūn o nac cā'ti'ya'tna'. Masqui huancan lhūhua' huī'lh dioses ē lhūhua' māpa'ksīni'nī'n, ⁶ quina'n ca'tzīyāuj xmān

chā'tin quinDiosca'n ē ū'tza' tī xaTāta'. Xla' cāmālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh. Quina'n hui'lāna'uj namāka'tlī'yāuj ē nalakachi'xcuui'yāuj. Quina'n ca'tzīyāuj xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo ē xla' cācāxui'likō'lh ixlīpō'ktu catūhuālh ē quina'n hui'lāna'uj ixpālacata.

⁷ Jā taca'tzī huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Makapitzīn tapuhuan tatlahua tū jā tze a'cxni' tahua' quinīt tū lakahui'līcanī't ídolos. Ū'tza' tapuhuan ixpālacata xapūla ixtalaktaquilhpūta ídolos a'cxni' jāna'j ixta'a'ka'ī'. Hasta chuhua'j chuntza' tapuhuan huā'mā' quinīt ixla' ídolo. Tahuan jā tze palh hua'can ixpālacata xlaca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. ⁸ Quinīt jā quincālectlahuayān na ixlacatīn Dios. Chu lacxtim chī quincālectzīnān masqui nahua'yāuj quinīt tū ixla' ídolo ē masqui jā nahua'yāuj. ⁹ Ixlacasqui'nca cuenta natlahua'yā'tit tū tlahua'pā'na'ntit ixpālacataca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī' ē jā namātlahuī'yā'tit tū jā tze ā'chā'tin. ¹⁰ Hui'x ca'tzīya' ē palh nahuā'ya'na' a'ntza' jā laktaquilhpūtacan ídolos, palhāsā' nalaktzī'nān chā'tin tī a'ka'ī' ē jāna'j ca'tzī tū tze ē tū jā tze. Hui'x tzej ca'tzīya', ē a'cxni' xla' nalaktzī'nā'n nalīhui'lī nahua' tū lakahui'līcanī't ídolos masqui makca'tzī tlahuamā'lh tū jā tze. ¹¹ Chuntza' mintā'tin tī jā tzej a'ka'ī', natlahua tū jā tze. Chuntza' natamakahuasa ixpālacata tū hui'x tlahua'ya'. Cristo nīlh ixpālacata mintā'tin. ¹² Chuntza' hui'x tlahuani'pā't tū jā tze Cristo a'cxni' māmachuyīya' mintā'tin ixpālacata tū puhuan xla' ē chuntza' mātlahuī'ya' tū jā tze. ¹³ Palh nalītamakahuasa chā'tin quintā'tin ixpālacata quinīt tū icua', jā maktin ictihua'lh quinīt.

9

Tū tzē ixtatlahua apóstoles

¹ Ca'tzīyā'tit quit apóstol ē quit libre. ¿Ē jā iclaktzī'nī't quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo? Quit iccāmāsu'yuni'n chī Dios quimacamaxqui'nī't ē ū'tza' lī'a'ka'ī'tit. ² Masqui na ixlacatīnca'n ā'makapitzīn quit jā apóstol, hui'xina'n jāla catihua'ntit chī xlaca'n. Hui'xina'n a'ka'ī'tit a'cxni' iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios ē chuntza' lītasu'yu quit apóstol.

³ A'cxni' quina'ksa'ncan, ictamaktāya ē chuntza' iccākelhtī: ⁴ ¿Ē jā ixlacasqui'nca palh naquintamāhuī' tī iccāmāsu'yuni'? ⁵ ¿Ē jā icka'lhī talacasqui'nī'n lacxtim na'ictlahua chī ā'makapitzīn apóstoles a'cxni' icmāsu'yu ixtachihuīn Dios? Chā'tunu' nalē'n ixpuscāt a'cxni' na'a'n calhāxcuhuālh namāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' tatlahua ā'makapitzīn apóstoles ē ixtā'timīn Jesús ē nā Pedro. ⁶ ¿Ē xmān quit ē Bernabé jāla iccāmakxtekāuj naquincātamāhuī'yān? ¿Ē ixlacasqui'nca xmān quina'n icscujāuj na'icxokoyāuj

quilihua'tca'n? ⁷ Tī tanū ixlīsoldado, ¿ē jā xokocan? Tī cha'n pūlactin tacha'nān, xla' tzē nahua' ixtahua'ca't. Ē tī cāmaktaka'lha purecu', xla' nahua' xaquinīt. ⁸ Tū iccāhuaniyān jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n chi'xcuhuī'n. Nā chuntza' na ixlīmāpa'ksīn Moisés. ⁹ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huanican līmāpa'ksīn:

Jā caquilhui'li' ixbosal minanimalh tū lacchi'ntamā'lh trigo tū lītlahuacan harina.

Namakxteka' nahua'.

Jā xmān ixpālacata animalh līhuanli Dios chuntza'. ¹⁰ Nā huanli quimpālacataca'n. Tī cuxtu ē tī cha'n chu lacxtim taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' nalanāna'n ē natahua' xatza'ktza'. ¹¹ Palh quina'n iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj, ¿ē ka'tla' catūhuālh palh naquilāmaxquī'yāuj macsti'na'j tū hui'xina'n ka'lhī'yā'tit ē tū jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj? ¹² Palh cāmāpitzini'yā'tit ā'makapitzīn mimākelhtahua'kē'ni'ca'n, ā'chulā' ixquilāmāpitzini'uj quina'n. Quina'n ā'chulā' icka'lhīyāuj talacasqui'ni'n. Quina'n jā maktin iccāsqui'ni'n i'xquilāmāpitzini'uj.

Xatze quina'n ictāyani'uj ixlīpō'ktu ixpālacata jā na'a'nan tū nacāmāmakchuyī tī nata'a'ka'tī' xatze tachihuīn ixla' Jesu-cristo. ¹³ ¿ē jā ca'tziyā'tit tī tamaktāyana'n xaka'tla' na ixtemploca'n israelitas, xla'ca'n natahua' tū līmincanī't nac templo? Tī natamaktāyana'n nac pūmacamāstā'n, xla'ca'n nā natahua' macsti'na'j tū hui'līnicanī't nac pūmacamāstā'n. ¹⁴ Chuntza' chī ixpālacata mākelhtahua'kē'ni'. Tī tasca'tmā'nalh ixtachihuīn Dios natamāhuī' tī cāmāsu'yuni'mā'lh. Chuntza' huanli Māpa'ksīni'. ¹⁵ Quit jā iccāsqui'ni'nī'ta'n naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Quit jā iccātzo'knuni'mā'n natzucuyā'tit naquilāmaxquī'yāuj tū icmaclacasqui'n. Xatze xa'icnīlh ē jā naquimaktīcan tū ka'tla' iclīmakca'tzī. Ū'tza' ka'tla' iclīmakca'tzī: Jā maktin iccāsqui'ni'nī'tā'n tū icmaclacasqui'n.

¹⁶ Masqui icmāsu'yu ixtachihuīn Dios, jāla ka'tla' iclīmakca'tzī ixpālacata chuntza' quimacamaxqui'ca. Koxa' ictila palh jā na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁷ Palh xa'icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios ixpālacata chuntza' quintapuhuān, quintapāxuhuān ixlanī't hua'chi quintatlaj. Quit ixlacasqui'nca na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ū'tza' quimacamaxqui'ca. ¹⁸ ¿Tūchu quintatlaj? Ū'tza' huā'mā: Libre quit ē jā iccāmāta'ljīyān a'cxni' iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios masqui tzē xa'iccāsqui'ni'n catūhuālh.

¹⁹ Jā tu icmaklaclē'n chā'tin chi'xcu' ē chuntza' jā tī chā'tin chi'xcu' tzē naquimāpa'ksī. Chuntza' libre quit. Masqui libre quit, iclītaxtu hua'chi ixtasācua'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' naquintakexmata

a'cxni' na'iccāmāsu'yuni' ixtachihuīn Dios ē nata'a'ka'ī'. ²⁰ Na ixlacpu'na'itātca'n israelitas quit iclatā'kchokolh hua'chi israelita ē chuntza' natalī'a'ka'ī'. Na ixlacpu'na'itātca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi xa'icmākentaxtūcu'tunli līmāpa'ksīn, masqui quit icca'tzī jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū līmāpa'ksīn. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī xlaca'n tī tamākentaxtūcu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. ²¹ Na ixlacpu'na'itātca'n tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés quit iclatā'kchokolh hua'chi ū'tunu'n. Masqui jā ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, ixlacasqui'nca na'icmākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Cristo. Chuntza' palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī ixtachihuīn Dios tī jā talakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés. ²² Na ixlacpu'na'itātca'n xlaca'n tī jāna'j taca'tzī tū tze o tū jā tze, iclatā'kchokolh hua'chi xlaca'n ixpālacata tzē na'iccāmāsu'yuni'. Palhāsā' na'iccāmā'a'ka'ī'nī. Hua'chi catīhuālh chi'xcu' iclatā'kchokolh ē chuntza' natakexmata tū icmāsu'yumā'lh ē nata'a'ka'ī'. ²³ Pō'ktu huā'mā' ictlahuamā'lh na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Chuntza' ā'makapitzīn naquintatā'pāxuhua ixpālacata Dios quincālakalhu'man.

²⁴ Ca'tzīyā'tittza' tī tatanū nac talāliskāhuī' cuenta tatlahua chī natatu'jnun ixpālacata xmān chā'tin natlaja ixpremio. Chuntza' natlahua'yā'tit. Cakexpatni'tit Dios natla'ja'yā'tit. ²⁵ Tī tanūcu'tun nac talāliskāhuī' ixlacasqui'nca nalaktahuaka' ē tzej natamaktaka'lha. Tī natlaja, namaxqui'can a'ktin corona tū palaj nascāca. Tū naquincātamaxqui'yān quina'n tī nalīhui'līyāuj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios, xla' natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁶ Ū'tza' iclīhui'līlh ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē iclīhui'līlh na'ictlaja. Quit ixlicāna' iclīhui'līlh ictlaja. Quit ja hua'chi tī tucsnu'ncu'tun ē xmān nac ū'ni' tētaxtu. ²⁷ Quit iclīhui'līlh ictlahua ixtalacasqui'nīn Dios ē quit icmakapātīnīn quimacni'. Chuntza' tzē na'iclīmāpa'ksī quimacni'. Chuntza' ictlahua ixpālacata jā tze palh quina'cstu quit jala icmākentaxtū ixtalacasqui'nīn Dios chuntza' chī iccāmāsu'yunilh ā'makapitzīn.

10

Jā tze palh laktaquilhpūtacan ídolos

¹ Jā iclacasqui'n napātza'nkā'yā'tit tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n tī tatā'a'lh Moisés. Ixlīpō'ktuca'n tastālani'lh poklhnu' tū Dios cāpūlani'lh. Ē tatētaxtulh nac mar tū māpācuhuīcan Xatzu'tzo'ko Mar. ² Xlaca'n tastālani'lh poklhnu' ē cātujan tatētaxtulh nac mar. Chuntza' hua'chi ta'a'kpxali a'ntza' ē i'scujnu'nī'n Moisés tahuanli. ³ Ixlīpō'ktuca'n taha'lh maná.

Ū'tza' lihuat tū Dios macamilh ixlakalīyān. Ixlīpō'ktuca'n lacx-tim tahuah'lh xcān tū Dios māxtulh nac chihuix. ⁴ Huā'mā' chihuix hua'chī Cristo tī cāmaxquī'lh ixlīpō'ktu tū ixtamaclacascuī'n calhāxcuahuālh na ixtejca'n. ⁵ Masqui Dios tzej ixcāmaktaka'lha, xlaca'n jā tamakapāxuīlh ē ū'tza' ixtalīnītēlha nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

⁶ Tzamā' tū cā'a'kspulalh quilakmakānī'n, pō'ktu quincātamāsu'yuni'yān jā catilacasquinui tū jā tze chī xlaca'n talacasqui'nli. ⁷ Makapitzīn xlaca'n tatatzokostani'lh ídolo. Chuntza' tatzoknī't ixpālacataca'n tī tatatzokostani'lh ídolo:

Tachi'xcuui't tatahui'lalh ē tahuā'yalh ē tako'tnūlh.

A'cxni' tahuā'yankō'lh, tatzuculh talakastāna'n.

Jā catitatzokostani'tit ídolos chī xlaca'n. ⁸ Makapitzīn xlaca'n tatlahualh tū jā tze ē a'ktin quilhtamacuj tanīlh pu'xamatu'tun mil. Jā catitlahua'tit tū jā tze chī xlaca'n tatlahualh. ⁹ Makapitzīn xlaca'n tajicsmāhuī'lh Dios ē ū'tza' cālīlakxcamaknīlh lhūhua' lūhua'. Jā cajicsmāhuī'tit Māpa'ksini' chī tatlahualh xlaca'n. ¹⁰ Makapitzīn xlaca'n talīquilhnilh Moisés ē milh ángel tī cāmālakspūtūkō'lh. Hui'xina'n, jā catitlahua'tit chī xlaca'n.

¹¹ Ixlīpō'ktu tū cā'a'kspulalh xlaca'n ū'tza' talīmāsu'yu quimpālacataca'n. Tzo'kui'līca chī naquincātalīmāca'tzīnīyān chī natlahuayāuj quina'n tī hui'lāna'uj a'cxni' jātza' lakmaj nasputa tzamā' cā'quilhtamacuj. ¹² Ū'tza' tī lacpuhuan tze xla' ē jā natlahua tū jā tze, cuenta catlahualh. Xamaktin tzē natlahua tū jā tze. ¹³ Catūxcuahuālh tū na'a'kspulayān ū'tza' nalīlaktzī'nān ē ū'tza' chu lacxtim tū tzē na'a'kspula ā'chā'tin. Tzē nalīpāhua'na' Dios ixpālacata xla' jā catimaxtekli nalīlaktzī'nca'na' hasta a'cxni' jātza' tāyani'ya'. Xla' namāhuixcānīyān ē chuntza' nalitāyani'ya' ē chuntza' nali'a'kapūtaxtuya'.

¹⁴ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' ixpālacata iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Camaxtektit tū ixla' ídolos ē jā tilak-taquilhpūtayā'tit. ¹⁵ Hui'xina'n tzē lacapāstacna'nā'tit. Capuhua'ntit mina'cstuca'n palh tze o jā tze tū iccāhuaniyān. ¹⁶ A'cxni' hua'can Santa Cena, mātā'yāuj tapāxcatca'tzīn ixpālacata tū tojōmā'lh nac vaso. Quilīpō'ktuca'n hua'yāuj tū tojōmā'lh. Ū'tza' huanicu'tun quina'n tā'talacxtimīyāuj Cristo tī maka'lh ixka'lhni'. Pāntzīn tū che'keyāuj ē hua'yāuj nā ū'tza' huanicu'tun tā'talacxtimīuj Cristo ixpālacata quilīpō'ktuca'n hua'uj ixmacni'. ¹⁷ Xmān mactin pāntzīn tū māpitzican, chuntza' quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo quina'n chu a'ktin macni' lauj ixpālacata quilīpō'ktuca'n hua'uj tzamā' pāntzīn.

18 Capāstactit chī tatlhua tī cāmāpacuhuīcan israelitas. A'cxni' taha' quinīt tū hui'līcanī't nac pūmacamāstā'n, tā'talacxtimī Dios ixpālacata pūmacamāstā'n ixla' Dios. 19 ¿Tūchu icmāsu'yumā'lh? ¿Ē iccāhuanimān ídolo ka'lhī ixlītlī'hui'qui o ixofrenda ídolo tzē nacāmaktāyayān? 20 Jā chuntza' iccāhuanin. Iccāhuanicu'tunān tū talakahui'li ídolo tī jā israelitas, xlaca'n talakahui'līmā'nalh tū jā tzeya ū'nī' tū cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. Jā talakahui'līmā'nalh Dios. Quit jā iclacasqui'n natā'talacxtimī'yā'tit skāhuī'ni'. 21 Palh tzej a'ka'l'yā'tit, jāla catipūko'tnu'ntit ixvasoca'n Māpa'ksīni' nac Santa Cena ē nā ixvasoca'n ídolos. Ē jāla catihuā'yantit na ixmesa Māpa'ksīni' nac Santa Cena ē nā na ixmesaca'n ídolos. 22 ¿Ē hui'xinan palhāsā' makasītzi'cu'tunā'tit Māpa'ksīni'? Ā'chulā' xla' māpa'ksīni'n ē jā quina'n.

Nacālacapāstacāuj ā'makapitzīn

23 Masqui tzē tlahuacan catūxcuhuālh, hui'lapālh catūhuālh tū jā minī'ni' tlahuacan ē jā cāmaktāya tī ta'a'ka'l'ni' ix-tachihuīn Dios. 24 Jā catipuhua'ntit pō'ktu: “¿Tūchu ā'chulā' tze quimpālacata?” Nā napuhua'nā'tit: “¿Tūchu ā'chulā' tze ixpālacata ā'chā'tin?”

25 A'cxni' tamāhua'ya' quinīt nac lītamāuj, jā catikelhasqui'ni' palh lakahui'līcanī't ídolo. Tzē nahua'ya' ē jā tū tilacpu'hua'na'. 26 Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan huā'tzā'.

27 Palh chā'tin minamigo jā a'ka'l'ni' ixtachihuīn Dios ē tā'huā'yancu'tunān ē palh pincu'tuna' na ixchic, cahua't catūxcuhuālh tū namaxqui'ca'na'. Jā cachelhasqui'ni' palh lakahui'līcanī't ídolo. 28 Palh chā'tin nahuaniyān: “Huā'mā' quinīt lakahui'līcanī't ídolo”, jā catihua't ixpālacata tī māca'tzīnī'yān. Palhāsā' xla' lacpuhuan jāla hua'can. Hui'x ca'tzīya' jā tū catilīlanī'n palh nahua'ya'; tī māca'tzīnī'yān, xla' jā ca'tzī. 29 Ū'tza iclīhuanin jā cahua't ixpālacata tī māca'tzīnī'yān.

Chā'tin tzē nakelhasqui'nīni'n: “¿Tū iclītlahuani' cuenta tū lacpuhuan ā'chā'tin ixpālacata tū tze ē tū jā tze a'cxni' quit ictlahuacu'tun catūhuālh? 30 Palh pūla na'icmaxqui' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' na'icua' catūxcuhuālh, ¿chī quilīchihuīnancan tū iclīmaxqui'nī't tapāxcatca'tzīn Dios?” Chuntza' tzē nakelhasqui'nīni'n. 31 Chuntza' catūxcuhuālh tū natlaha'yā'tit, ū'tza' natlaha'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui' Dios. A'cxni' huā'ya'mpā'na'ntit ē a'cxni' ko'tnu'nā'tit, natlaha'yā'tit ixpālacata ā'makapitzīn natamakapāxui' Dios. 32 Jā titlaha'yā'tit jā tū tū nacāmamakchuyīn israelitas nūn griegos nūn xlaca'n tī tatā'tapa'ksī Dios. 33 Quit iccālīmakapāxui'cu'tun ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't catūxcuhuālh ictlahuamā'lh. Jā icputzamā'lh

xmān tū tze quimpālacata; nā icputzamā'lh tū tze ixpālacata ā'makapitzīn ē chuntza' tzē natalī'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē nacāmakapūtāxtūcan.

11

1 Caquilāmaksca'tui chuntza' chī quit icmaksca'tli Cristo.

Ixpālacata puscan a'ntza' jā takēstokcan

2 Chuhua'j tā'timīn, tze chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj ē mākentāxtūyā'tit tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. 3 Iclacasqui'n naca'tzīyā'tit Cristo cāmāpa'ksī chā'tunu' chi'xcu'huī'n; ē chi'xcu' māpa'ksī ixpuscāt; ē Dios māpa'ksī Cristo. 4 A'cxni' chi'xcu' orarlīmā'lh o līchihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh ē palh jā tā'kxtu ixtā'knu', xla' jā lakachi'xcu'huī' ixMāpa'ksīni'. 5 A'cxni' puscāt orarlīmā'lh o līchihuīna'mā'lh catūhuālh tū Dios māsu'yuni'lh, ixlacasqui'nca natacuctlapa. Palh jā natacuctlapa puscāt, tamāxani' ixlīmān ē chu chuntza' lacxtim hua'chī ta'a'ksitnī't. 6 Palh chā'tin puscāt jā tacuctlapacu'tun, ca'a'ksitca; ē ixpālacata līmāxana' ta'a'ksita puscāt, catacuctlapalh. 7 Tū tlahua chi'xcu', ū'tza' tzē nalīmāka'tlī'can Dios ē tū tlahua puscāt, ū'tza' nalīlakachi'xcu'huī'can ixkōlu'. 8 Dios jā tlahualh pūla puscāt. Pūla tlahualh chi'xcu' ē lītlahualh puscāt ixtāpālucut chi'xcu'. 9 Chuntza' Dios jā tlahualh chi'xcu' ixpālacata puscāt. Tlahualh puscāt ixpālacata chi'xcu'. 10 Ū'tza' ixlīlacasqui'nca puscāt natacuctlapa. Chuntza' lakachi'xcu'huī' ixkōlu' ē ángeles. 11 Na ixlacatīn Dios, chi'xcu' ē puscāt chu lacxtim, ē talāmaclacasqui'n chā'tunu'. 12 Xapūla puscāt Dios māxtulh na ixtāpālucut chi'xcu' ē chuhua'j puscāt mālacatuncu'huī' chā'tin ska'ta ka'hua'cha. Dios, xla' mālacatzuculh ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nān.

13 Hui'xina'n mina'cstuca'n calīhui'lī'tit. ¿Ē puhua'nā'tit minī'ni' palh puscāt na'orarlī ē jā tacuctlapanī't? 14 ¿Ē jā līmāxana' palh pūlh mā'n ixya'j chi'xcu'? 15 Puscāt ka'tla' nalīmakca'tzī ixya'j xapūlh mā'n. Ū'tza' lītacuctlapa. 16 Palh chā'tin līchihuīna'ncu'tun ixpālacata tacuctlapacan, nahuanīyā'tit: “Quina'n iclīsmānīnī'ta'uj puscan natatacuctlapa a'cxni' ta'orarlīmā'nalh”, nahuanīyā'tit. Chuntza' līsmānīcan calhāxcu'huālh jā makapāxuīcan Dios.

Tlahuaca tū jā minī'ni' a'cxni' hua'can Santa Cena

17 Chuhua'j iccālacaquilh nīyān ē ixpālacata huā'mā': A'cxni' takēstokā'tit, tlahua'yā'tit tū jā minī'ni' ē tū jā lālīmāktāya'yā'tit. 18 Xapūla iccāhuanīyān tū quihuanica. A'cxni' takēstokā'tit, hui'xina'n tapāpitzīyā'tit na milacpu'na'i'tātca'n. Macsti'na'j ica'ka'ī' tū tahuan. 19 Palhāsā' ixlacasqui'nca natapāpitzīyā'tit ē chuntza' natasu'yu tīchu ixlīcāna' tamakapāxuī Dios.

²⁰ A'cxni' takēstokā'tit, tasu'yu palh jā hua'pā'na'ntit ixCena Māpa'ksīni'. ²¹ A'cxni' hui'xina'n hua'yā'tit, chā'tunu' palaj tayayā'tit milihua'ca'n tū lita'nī'ta'ntit. Chuntza' chā'tin tī jā tū ka'lhī, xla' natzi'ncsa ē ā'chā'tin naka'sa ē hasta naka'chī. ²² ¿Ē jā ka'lhī'yā'tit minchicca'n jā tzē nahuā'ya'nā'tit ē nako'tnū'nā'tit? Jā tze chī tlaha'pā'na'ntit ixpālacata chuntza' cālakmaka'nā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī ē tatakēstoknī't. Cāmāmāxa'nī'yā'tit tī jā taka'lhī ixlīhua'ca'n. ¿Chī na'iccāhuaniyān palh tze tū tlaha'ya'tit? Jā icticāhuanin, nūn maktin.

IxCena Māpa'ksīni'

Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20

²³ Quit iccāmāsu'yuni'n tū quimāasca'tilh Māpa'ksīni' ē ū'tza' huā'mā'. Tzamā' tzi'sa a'cxni' ixmacamāstā'mā'ca namaknīcan, Māpa'ksīni' Jesús tayalh pāntzīn a'cxni' ixtahuā'yamā'nalh. ²⁴ Māstā'lh tapāxcatca'tzīn ixpālacata pāntzīn ē che'kelh ē māpitzīlh ē cāhuanilh ixapóstoles: "Cataya'tit ē cahua'tit. Huā'mā' quimacni' tū icmacamāstā' mimpālacataca'n. Nahua'yā'tit chuntza' chī hua'yāuj chuhua'j ixpālacata naquilālilacapāstactēlhayāuj." ²⁵ Chu chuntza' tlahaupalh vaso a'cxni' tahuā'yankō'lh. Tayalh ē māstā'lh tapāxcatca'tzīn ē cāhuanilh: "Tū tojōmā'lh nac huā'mā' vaso ū'tza' xasāsti' ixtalacāxtlahuan Dios lītaxtu ē tū līlaccāxtlanī't quinka'lhni'. Napūhua'yā'tit chuntza' chī pūhua'yāuj chuhua'j naquilālilacapāstactēlhayāuj." Chuntza' cāhuanilh. ²⁶ Makatunu' nahua'yā'tit chuntza' huā'mā' pāntzīn ē napūhua'yā'tit chuntza' huā'mā' vaso, namāsu'yuyā'tit chī nīlh Māpa'ksīni' quimpālacataca'n. Chuntza' catlahua'tit hasta a'cxni' nataspi'ta Māpa'ksīni'.

Chī nahua'can Santa Cena

²⁷ Catīxcuhuālh tī nahua' huā'mā' pāntzīn ē catīxcuhuālh tī napūhua' huā'mā' vaso, catlahualh chī ixlacasqui'nca. Ū'tza' huanicu'tun ixlacasqui'nca tzej nalatā'kchoko na ixlacatīn Dios. Palh jā chuntza' natlahuacan, nalakmaka'ncan ixmacni' ē ixka'lhni' Jesús. ²⁸ Ixlacasqui'nca chā'tunu' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso pūla nalacapāstaca palh tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios. Palh jā tzej latlā'huan na ixlacatīn Dios, pūla casqui'nli namātzankenāni'can ē chuntza' tzē nahua' pāntzīn ē tzē napūhua' vaso. ²⁹ Chuntza' tī nahua' pāntzīn ē napūhua' vaso ē palh jā ca'tzī tū huanicu'tun tū tlahuamā'lh, xla' a'cstutlahuacan. Xla' jā ca'tzī huā'mā' līhuat hua'chi ixlakxoko ixmacni' ē ixka'lhni' Māpa'ksīni'. Hui'xina'n jā cuenta tlaha'ya'tit tū huanicu'tun ixCena Māpa'ksīni'. ³⁰ Ū'tza' lhūhua' na milacpu'na'ītātca'n jā lactli'hui'quīn ē

ū'tza' talīta'jatatlā ē ā'makapitzīn tanīlh. ³¹ Palh quina'n ixpuhuanui: “¿Chā tzej o ja tzej iclatlā'huan na ixlaca'tīn Dios?”, palh chuntza' ixpuhuanui, jā ixquinticāstacyāhuan. ³² Dios cuenta quincātlahuayān ē quincāstacyāhuayān' ē chuntza' nalīscā'tāuj. Chuntza' jā cati'a'uj nac pūpātīn hua'chi xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios.

³³ Tā'timīn, a'cxni' natakēstokā'tit nahuā'ya'nā'tit, jā palaj titaya'yā'tit milīhua'ca'n. Cacāka'lhī'tit ā'makapitzīn. ³⁴ Palh tzi'ncsa chā'tin, cahuā'yalh pūla na ixchic. Chuntza' jā natlahua'yā'tit tū mina'cstuca'n nalīactlahua'yā'tit jā takēstokā'tit. Ā'makapitzīn catūhuālh na'iccālacāxtlahua a'cxni' na'ica'nācha'.

12

Tascujūt tū cāmaxquī' Espírītu Santo chā'tunu' chi'xcuhuī'n

¹ Chuhua'j iclacasqui'n naca'tzīyā'tit ixpālacata tū māstā' Espírītu Santo.

² Ca'tzīyā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios, ixcāta'a'kskāhuī'yān ē chuntza' ixcātalīmāxtuyān na ixtej Dios nalaktatzokostayā'tit ídolos. Hua'chi sa'j ixpinī'ta'ntit cālakachi'xcuhuī'yā'tit ídolos tū jāla caticāmaktāyan.

³ Iccāmāsu'yunicu'tunān tī ka'lhī ixEspírītu Dios jāla catilakapalalh ixtacuhuīni' Jesús. Ē palh jā ixmāsu'yuni'lh Espírītu Santo, jā tī chā'tin tzē ixuanli Jesús xla' ū'tza' Māpa'ksīni'.

⁴ Masqui xtumnu' ixtascujūtca'n chā'tunu' chi'xcu'huīn, xmān chā'tin Espírītu Santo tī cāmaxquī'lh. ⁵ Xtumnu' ixtalacāpāstacni'ca'n chā'tunu' ē xmān chā'tin quiMāpa'ksīni'ca'n tī scujni'mā'nauj. ⁶ Xtum chī chā'tunu' tatā'scuja Dios ē ixlīmān Dios tī māsuyū ixlītlī'hui'qui a'cxni' chi'xcuhuī'n tatā'scuja. ⁷ Tasu'yū Espírītu Santo cāmaxquī' ixlītlī'hui'qui chā'tunu' chī natalīmaktāya ā'makapitzīn. ⁸ Chā'tin tzej ca'tzī chī nalīmāsu'yū tū ixlīcāna' ixpālacata Dios ē chī Dios lacasqui'n nalatā'kchokoyāuj chātunu' quina'n. Ā'chā'tin tzej ca'tzī chī namāsu'yū tū jicslīhua' līkexmatni'can na ixtachihuīn Dios. Tī cāmāscā'tīlh chā'tunu', xmān chā'tin ē ū'tza' Espírītu Santo.

⁹ Espírītu Santo māsuyū chā'tin chī līpāhuan Dios a'cxni' tlahua oración ē ca'tzī Dios namaxquī' tū nasqui'ni'. Ā'chā'tin tzē nacāmātzeyī ta'jatatlānī'n ixpālacata Espírītu Santo. ¹⁰ Chā'tin tzē natlahua tū natalī'a'cnī chi'xcuhuī'n ē ā'chā'tin tzē nahuan tū Dios māca'tzīnīlh. Ā'chā'tin huampala tzē naca'tzī tīchu cāmāchihuīnī ā'makapitzīn, palh Espírītu Santo o palh a'kskāhuī'ni'nī'n. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā maktīn chihuīna'nī't. Ā'chā'tin tzē nakexmata ē nahuan tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ¹¹ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh

ixtasujūt ixEspíritu Dios. Chu chuntza' chī lacasqui'n Espiritu Santo chu chuntza' cāmāsu'yuni' chā'tunu' tū natatlahua.

Quilpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj hua'chi chu a'ktin macni'

¹² Chā'tunu' chi'xcuui'n xmān a'ktin ixmacni'ca'n. Lhūhua' xalacpītzun ka'lhī quimacni'ca'n hua'chi quimacanca'n ē quilakastapunca'n ē quintujanca'n. Ixlīpō'ktu tzamā' chu a'ktin quimacni'ca'n. Nā chuntza' quina'n lanī'tauj hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo. ¹³ Quilpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj ixtachihuīn Dios, quina'n lanī'tauj hua'chi chu a'ktin macni' a'cxni' Dios quincāmaxqui'n Espiritu Santo. Quilpō'ktuca'n masqui israelitas o griegos ē masqui xatastā'maka tasācua' o jā tasācua', quilpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāuj chu a'ktin lanī'tauj a'cxni' maktīni'uj Espiritu Santo.

¹⁴ Kempāhūhua' xalacpītzun quimacni'ca'n. Jā xmān ka'lhīyāuj quimacanca'n. Nā ka'lhīyāuj quintujanca'n ē qui'a'ka'xko'lhca'n ē chuntza' natalīlakō' chu a'ktin macni'. ¹⁵ Palh tujan ixuanli: “Quit jā ixmacan huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'”, chuntza' jā ixlicāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁶ Palh a'ka'xko'lh ixuanli: “Quit jā ixlakastapun huā'mā' macni' ē chuntza' quit jā ixla' macni'”, chuntza' jā ixlicāna'. Masqui chuntza' ixuanli, chu ū'tza' macni'. ¹⁷ ¿Chī ixliexmatui palh xmān ixka'lhūuj quilakastapunca'n? ¿Chī ixlikenkahuana'uj palh quimacni'ca'n pō'ktu a'ka'xko'lh ixuanli? ¹⁸ Chuntunca quimacni'ca'n chuntza' chī Dios cācāxtlahualh. Xla' cācāxtlahualh chuntza' chī xla' lacasqui'nli ē ka'lhī ixlīpō'ktu xalacpītzun. ¹⁹ Palh pō'ktu quimacni'ca'n ixlalh cahuālh xmān a'ktin xalacpītzun hua'chi a'ka'xko'lh, jā tzē ixtasu'yulh a'ktin macni'. ²⁰ Chuntza' lhūhua' ixlacpītzun quimacni'ca'n ē xmān a'ktin macni' lanī't.

²¹ Chuntza' quilakastapunca'n jāla catihuanilh quimacanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” Nūn quina'kxākca'n jāla catihuanilh quintujanca'n: “Hui'x jā icmaclacasqui'nān.” ²² Masqui jā lacxtim tasu'yu ixlītlī'hui'qui a'katunu' xalacpītzun quimacni'ca'n chu lacxtim talacasqui'n. ²³ Hui'llh na quimacni'ca'n jā jā minī'ni' tasu'yu. Tzej mālhekē'yāuj pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' tzej maktaka'lhāuj ē lakachi'xcuui'yāuj jā līmāxana' tasu'yu. ²⁴ Xalacpītzun tū jā līmāxana' tasu'yu, jā cuenta tlahuayāuj. Dios tzej cāxtlahualh ixlīpō'ktu quimacni'ca'n ē chuntza' nalakachi'xcuui'yāuj jā huancan jā ixlacasqui'nca. ²⁵ Jāla cāmāxtumlīcan xalacpītzun quimacni'ca'n ixpālacata xalacpītzun talāmaktāya. Chuntza' quintujanca'n ē quimacanca'n ē quilakastapunca'n talāmaktāya. ²⁶ A'cxni' tatakāhuī' quintujanca'n o quimacanca'n, ixlīpō'ktu quimacni'ca'n tatā'pātīni'n. Palh nalakachi'xcuui'can

quintujanca'n o quimacanca'n, tatā'pāxuhua ixlīpō'ktu quimacni'ca'n.

²⁷ Chuhua'j hui'xina'n hua'chi xalacpītzun ixmacni' Cristo ē ixlacasqui'nca chā'tunu' nalāmaktāya'yā'tit. Chā'tunu' ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁸ Chā'tunu' tī a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios, xla' cāmaxqui'llh ixtascujūtca'n. Xapūla Dios cāhui'līlh makapitzīn ixlī'apóstolca'n tī ā'chulā' ixlacasqui'nca ē ixlīkempātu' cāhui'līlh chī a'kchihuīna'nī'n ē ixlīkempātu'tun cāhui'līlh ixlīmākelhtahua'kē'ni'nī'nca'n. Nā Dios cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natatlahua tū lī'a'cnīn ē cāhui'līlh ā'makapitzīn tī tzē natamātzeyī ta'jatatlani'n. Nā ā'makapitzīn cāhui'līlh natamaktāyana'n ē ā'makapitzīn cāhui'līlh natala xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Cāhui'līlh huampala ā'makapitzīn tī tzē natachihuīna'n xtum tachichuīn. ²⁹ ¿Ē ixlīpō'ktuca'n apóstoles tahuani't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n a'kchihuīna'nī'n tahuani't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n mākelhtahua'kē'ni'nī'n tahuani't? ¿Ē ixlīpō'ktuca'n natatlahua tū lī'a'cnīn? Jā maktin nala chuntza'. ³⁰ Ixlīpō'ktuca'n jāla natamātzeyīni'n. Ixlīpō'ktuca'n jāla natachihuīna'n xtum tachihuīn. Nūn ixlīpō'ktuca'n jāla catitahuanli tū huanicu'tun xtum tachihuīn. ³¹ Caputza'tit chī naka'lhī'yā'tit mintascujūtca'n tū ā'chulā' tze. Ē chuhua'j na'iccāmāsu'yuni'yān tū ā'chulā' līhua'ca' xatze.

13

Chī nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn

¹ Palh ixchihuīna'uj kempālhūhua' tachihuīn ē nā chī tachihuīna'n ángeles, jā tū līmacuan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Quintachihuīnca'n hua'chi līcā'n ixuanlī tū palha' macasā'nan ē pucsmakahuanini'n palh jā cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. ² Masqui tzej ixlīmāsu'yūj ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, ē masqui ixca'tzīuj tū huanicu'tun talacapāstacni' tū tatzē'knī't, ē palh ixca'tzīkō'uj kempālhūhua' catūhuālh, ū'tza' jā tū ixquinticālimaktāyan palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. Huampala palh ixlīpāhuanui Dios ē ixca'tzīuj tzē ī'squi'ni'uj camālacxijli a'ktin sipej ē ixtalacxijli, jā tū quintapalhca'n palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn. ³ Palh ixcāstā'kō'uj tū ka'lhī'yāuj ē ixcāmāpitzini'uj tī cāspu'tni' ixlīhuatca'n ē palh ixmacamāstā'uj quimacni'ca'n naquīncātalhcuyuyān, jā tū līmacuan ixtlahuáuj tzamā' palh jā ixcāpāxquī'uj ā'makapitzīn.

⁴ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn nalipātīni'kō' ē jā nalisītzī'. Xla' nalakalhu'manīni'n ē jā tū catipuhuanli masqui ā'makapitzīn ā'chulā' taka'lhī. Nā xla' jā ka'tla' makca'tzī ē jā ixlīmān napuhuan xla' xatze. ⁵ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn jā natlahua tū jā minī'ni' nūn nalacpuhuan tū xmān ū'tza' minī'ni'. Xla'

jā tū catilīsītzī'lh ē jā namālaxkokonī'cu'tun tū tlahuani'canī't tū jā tze. ⁶ Nā xla' jā nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū jā tze; nalīpāxuhua a'cxni' tlahuacan tū xatze. ⁷ Tī cāpāxquī' ā'makapitzīn, xla' natāyani'kō' catūxcuhuālh tū nalani'. Napuhuan tze ā'makapitzīn ē jā palaj nacālīmālacsu'yucu'tun. Xla' napuhuan ā'līstān natatlahua tū tze. Masqui napātīni'n, jā catimaxtekli nacāpāxquī' ā'makapitzīn.

⁸ Tapāxquī'n jā maktin catisputli. Nasputa ixtachihuīn tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā natasputa kempālhūhua' tachihuīn tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Nasputa ixlīpō'ktu tū chī'xcuhuī'n tzē nataca'tzī. ⁹ Jā ketzī chī ca'tzīyāuj chuhua'j ē jā ketzī chī māsu'yuyāuj chuhua'j ixtachihuīn Dios. ¹⁰ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' naca'tzīkō'yāuj ixlīpō'ktu ē a'cxni' jātza' namaclacasqui'nāuj tū ca'tzīyāuj chuhua'j ē tū jā ketzī.

¹¹ A'cxni' ska'ta'cus xa'icuanī't, hua'chi chā'tin ska'ta' xa'icchihuīna'n. Hua'chī chā'tin ka'hua'cha xa'icpuhuan ē xa'iclapāstacna'n. A'cxni' ictachi'xcuhuī'līlh, icmakxtekli chī xa'icuanī't quilīska'ta'. ¹² Chuhua'j jā tzej lakapasāuj Dios, xmān hua'chi ixlaktzī'uj ixtaxkaket nac xaslamama līcā'n. Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nalaktzī'nāuj Dios cālacan. Chuhua'j macsti'na'j ca'tzīyāuj chī līhuī'lh Dios; a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, nalakapasāuj Dios chuntza' chī xla' quincālakapaskō'yān. ¹³ Chuntza' kempātu'tun catūhuālh tū ixlacasqui'nca pō'ktu quilhtamacuj. Ixlacasqui'nca nalīpāhuanāuj ē na'a'ka'ī'ni'yāuj Dios; ixlacasqui'nca napuhuanāuj Dios namākentaxtū tū huanī't; ē ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn.

14

Chihuīna'ncan ā'xtum tachihuīn

¹ Caputzatit chī nacālīpāxquī'yā'tit ā'makapitzin ē calacasqui'ntit tū Espīritu Santo cāmaxquī'yan. A'ktin tascujūt tū mātā' Espīritu Santo, ū'tza' tzē māsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' calacasqui'ntit huā'mā' tascujūt ē jā ā'makapitzīn. ² A'cxni' chā'tin chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, xla' xmān tā'chihuīna'mā'lh Dios ē jā cātā'chihuīna'mā'lh chī'xcuhuī'n ixpālacata jā tī ca'tzī tū huanicu'tun. Espīritu Santo māchihuīnī. ³ Tī līmāsu'yu ixtachihuīn Dios ixlīli'huī'qui Espīritu Santo, xla' cātā'chihuīna'n chī'xcuhuī'n. Chuntza' nacāmāsu'yuni' ē nacāmaktāya ē nacāmāhuixcānī. ⁴ Tī chihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, ū'tza' xmān tahuixcānī ixlīmān. Tī māsu'yu ixtachihuīn Dios, ū'tza' cāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n tū ta'a'ka'ī'.

5 Iclacasqui'n milipō'ktuca'n ixchihuīna'ntit xtumnu' tachihuīn tū jā ixca'tziyā'tit. Ā'chulā' iclacasqui'n ixmāsu'yu'tit ixtachihuīn Dios. Ā'chulā' ixlacasqui'nca tī līmāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tī xmān chihuīna'n xtumnu' tachihuīn ē jāla nahuan tū huanicu'tun tzamā' xtum tachihuīn. Xmān palh tzē nahuan tū huanicu'tun tzamā' tachihuīn ē chuntza' nacāmaktāya ixlipō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī', xmān chuntza' tze palh nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā ca'tzi'. 6 Palh na'ica'nācha' ē na'icchihuīna'n xtum tachihuīn, ¿chī na'iccālimaktāyayān? Palh jā na'iccāhuaniyān tū Dios quimāsu'yuni'lh o tū icsca'tli tū ixla' Dios, ¿chī na'iccālimaktāyayān? Palh jā na'iccāhuaniyān ixtachihuīn Dios o palh jā iccāmāsu'yuni'yān, ¿chī na'iccālimaktāyayān?

7 A'cxni' skoli'can ē a'cxni' sla'knancan, kexmatāuj chī sā'nān. Palh jā tzej skoli'can, jāla ca'tzīcan tū huanicu'tun. 8 Palh jā tzej līskoli'can trompeta, soldado jā catikexmatli ē jā catitā'kaquī'lh ē jā catitacāxli na'a'n nalāta'la. 9 Chuntza' hui'xina'n. Palh jāla kexmatcan mintachihuīnca'n, ¿chī nalīca'tzīcan tū huanicu'tun? Hua'chi xmān nachihuīna'nā'tit nac ū'nī'. 10 Kempālhūhua' tachihuīn chihuīna'nancan nac cā'quilhtamacuj ē chā'tunu' kexmata tū ixtachihuīn. 11 Palh jāla ickexmata ixtachihuīn ā'chā'tin, quit iclanī't hua'chi xamini' ixpālacata xla' ē xla' xamini' lanī't quimpālacata. 12 Hui'xina'n naputzayātīt tzamā' talakalhu'mān tū māstā' Espīritu Santo. Chuntza' calacasqui'ntit nacāmāxquī'yān tzamā' talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Ū'tza' tū cāmāhuixcānī tī ta'a'ka'ī'.

13 Chuntza' tī nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't, casqui'ni'lh Dios namaktāya nacāmāsu'yuni' ā'makapitzīn tū huanicu'tun. 14 Palh xtum quintachihuīn a'cxni' icorarlīmā'lh, xmān quilīstacna' ca'tzī tū huanicu'tun. Jā scujmā'lh quintalacapāstacni' ē jā tī chā'tin icmaktāyamā'lh. 15 ¿Chī na'iclitlahua? Na'icli'orarlī quilīstacna' ē nā na'icmāscujū quintalacapāstacni' ē chuntza' na'iccāmaktāya tī takexmatmā'nal. Na'iclipixtlī' quilīstacna' ē nā na'iclipixtlī' quintalacapāstacni' ē ānā chuntza' tī takexmatmā'nal nataca'tzī tū huanicu'tun. 16 Palh chihuīna'na' xtum tachihuīn a'cxni' māstā'ya' tapāxcatca'tzīn, xmān milīstacna' makapāxuīmā'lh Dios, ē ā'makapitzīn jāla takexmata. ¿Chī tzē nalīhuan catīhuālh: “Amén”, palh jāla ca'tzī tū huanicu'tun tū huanī'ta'? 17 Masqui hui'x tzej maxquī'pā't tapāxcatca'tzīn Dios, jā maktāya'ya' ā'chā'tin. 18 Quit tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn tū jā icsca'tnī't. Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn Dios quit ā'chulā' tzē icchihuīna'n xtum tachihuīn ē jā hui'xinan. 19 A'ntza' jā tatakēstoka tī ta'a'ka'ī', icchihuīna'ncu'tun macstī'na'j tachihuīn tū kexmatcan ē ū'tza'

nacālīmāsu'yuni'. Jā icchihuīna'cu'tun lhūhua' xtum tachihuīn tū jā catilītamaktāyālh ā'chā'tin.

²⁰ Jā catipuhua'ntit hua'chi lacstīn tī jā takexmata; napuhua'nā'tit hua'chi lacstīn tī jāna'j taca'tzī tatlaha tū jā tze. A'cxni' lacapāstacpā'na'ntit, calacapāstacna'ntit hua'chi chī'xcu'huī'n. Xlaca'n taca'tzī tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

²¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ē Dios huanli chuntza':

Na'iccātā'chihuīna'n tzamā' israelitas.

Na'iccāmacamin tī xtum ixtachihuīnca'n ē tī makatīyātī'n.

Quit na'iccāmāchihuīnī.

Nūn chuntza' jā quintitakexmatni'cu'tunli tzamā' israelitas.

²² Chuntza' a'cxni' chihuīna'ncan xtum tachihuīn tū jā kexmatcan, ū'tza' nacālīmāsu'yuni' ixlītlī'huī'qui Dios xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' ē talaktzī'mā'nalh a'ktin lī'a'cnīn. A'cxni' līmāsu'yucan ixtachihuīn Dios ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo, ū'tza' cālīmāsu'yuni'yān ixlītlī'huī'qui Dios huī'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit.

²³ Palh milīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yā'tit ixtakēstoktit ē palh milīpō'ktuca'n ixchihuī'nā'tit xtum tachihuīn tū jā ixca'tzīyā'tit, ē palh ixtanūlh catīhuālh chī'xcu' o tī jā a'ka'ī', ¿ē jā nahuan chuya'yā'tit? ²⁴ Palh milīpō'ktuca'n ixmāsu'yutit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' natanū catīhuālh chī'xcu' o chā'tin tī jā a'ka'ī', xla' tzē nakexmata tū māsū'yupā'na'ntit. Chuntza' nalīca'tzī xla' jā tze na ixlacatīn Dios. ²⁵ Nā naca'tzī jā tū catimātzē'kli ixlacatīn Dios. Chuntza' nalīlaktatzokosta namakapāxūī Dios ē nahuan: "Ixlicāna' Dios huī'lh na milacpu'na'ī'tātca'n."

Chī chā'tunu' natachihuīna'n a'cxni' takēstokcan

²⁶ Ū'tza' huā'mā' tū natlaha'yā'tit a'cxni' natakēstokā'tit: Chā'tunu' napuhua'nā'tit tū napixtlī'yā'tit o jā namāsu'yu'yā'tit na ixtachihuīn Dios. Chā'tin tzē namāsu'yu tū Dios māsū'yuni'lh. Ā'chā'tin tzē nachihuīna'n xtum tachihuīn tū jā sca'tnī't o tzē namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn. Catūxcu'huālh tū tlahuacan, calalh ū'tza' tū nacālīmaktāya tī tatakēstoka. ²⁷ Palh tahuī'lanalh tī natachihuīna'n xtum tachihuīn, catachihuīna'nli līchā'tunu' ē xmān chā'tu' o chā'tu'tun ē catalālīlakpalītēlhalh. Nā ca'a'nalh chā'tin tī namāsu'yu tū huanicu'tun. ²⁸ Palh jā tī a'nan tī tzē namāsu'yu tū huanicu'tun xtum tachihuīn, caca'csla cahuanli tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. Ixa'cstu catā'chihuīna'nli Dios ē jā a'ntza' jā takēstokcan. ²⁹ Chā'tu' o chā'tu'tun tzē natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. Ā'makapitzīn tzej catakexmatli nataka'tzī palh Dios ixlicāna' cāmāsu'yuni'lh tī tachihuīna'n. ³⁰ Palh huī'lh ā'chā'tin ē nā Dios māca'tzīnī xla' tū namāsu'yu, tī chihuīna'mā'lhcus jātza' catichihuīna'nli. Palaj nachihuīna'nkō' a'cxni' tasū'yu chihuīna'ncu'tun ā'chā'tin. ³¹ Līchā'tunu' namāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacāmāscā'tīcan

ixlīpō'ktuca'n ē nacāmāhuixcānīcan. ³² Tī līmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo, xla' tzē naquilhca'csla a'cxni' ca'tzī Dios namāchihuīnī ā'chā'tin. ³³ Dios lacasqui'n lacatejtin natlahuacan ē jā lacasqui'n xamaktin natachihuīna'n.

Calhāxcuhuālh tatakēstoka tī ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios, chuntza' tlahuacan. ³⁴ Ca'cs natatahui'la puscan. Jā cacāmāxtekca natachihuīna'n xlaca'n. Puscan catakexmatli chī tatzo'kni' na ixlīmāpa'ksīnca'n israelitas jā huan puscan jā catitamāpa'ksīlh chi'xcuhuī'n. ³⁵ Palh chā'tin puscāt sca'tcu'tun catūhuālh, cakelhasqui'nīlh ixkōlu' a'cxni' tahui'lāna'lh na ixchicca'n. Līmāxana' palh puscan natachihuīna'n jā takēstokanī't namakapāxuīcan Dios.

³⁶ Calacapāstactit huā'mā'. Na mincā'lacchicni'ca'n jā a'ntza' pūla māsu'yuca ixtachihuīn Dios. Jā xmān hui'xina'n kexpatnī'ta'ntit. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit ca'tzīyā'tit chī ixlacasqui'nca talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'? ³⁷ Makapitzīn puhua'nā'tit tzē māsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios o puhua'nā'tit Espīritu Santo cāmaxquī'nī'ta'n a'ktin talakalhu'mān. Caca'tzītīt hui'xina'n tū iccātzo'knuni'yān, ū'tza' ixlīmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n. ³⁸ Palh catīhuālh jā kexmatcu'tun ixtachihuīn Dios, calatachokolh chī ixtapāxuān.

³⁹ Tā'timin, caputza'tit chī nalīmāsu'yuyā'tit ixtachihuīn Dios ē jā timāmāchuyīyā'tit tī tzē chihuīna'n xtum tachihuīn. ⁴⁰ Ixlīpō'ktu tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit chuntza' chī ixlacasqui'nca ē chuntza' chī minī'ni'.

15

Chī līlacastālancuana'lh Cristo

¹ Chuhua'j iccāmālacapāstaquīyān xatze tachihuīn tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n. Hui'xina'n maktīni'nī'ta'ntit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit. ² Ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'nī'ta'n lī'a'kapūtaxtutit palh jā chu tlakaj a'ka'ī'nī'ta'ntit.

³ Iccāmāsu'yuni'nī'ta'n tū ixlacasqui'nca ē tū quimāscatīcanī't. Ū'tza' huā'mā'; Cristo nīlh ixpālacata quincuentaca'n chuntza' chī tzo'kcanī't makāstza' na ixtachihuīn Dios. ⁴ Mācnūcanī't Cristo ē ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj mālacastālancuanīca. Chuntza' tatzo'knī't na ixtachihuīn Dios. ⁵ A'cxni' lacastālancuana'nlitza', apóstol tī pūla laktzī'lh Cristo, ū'tza' Pedro. Ā'līstān ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh. ⁶ Ā'līstān huampala hua'chi lakaquitzīs ciento ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't xamaktin talaktzī'lh. Lhūhua' xlaca'n tahui'lāna'lhcus ē ā'makapitzīn tasputlitza'. ⁷ Ā'līstān huampala Jacobo nā laktzī'lh ē huampala ixlīpō'ktuca'n apóstoles talaktzī'lh.

⁸ Ā'xmān quit iclaktzī'lh Cristo. Quit hua'chi chā'tin ska'ta' tī xatamāyujūn ē jā a'cchā'lh ixmālhcuyl'. ⁹ Quit hua'chi apóstol tī ā'chula' xastancu. Ā'makapitzīn apóstoles ā'chulā' laka'tla' ē jā quit. A'cxni' jāna'j xa'ica'ka'ī' xa'iccāmakapātīnīn tī ixta'a'ka'ī'. Ū'tza' jā quiliminī'ni'n palh apóstol quihuanica. ¹⁰ Dios quilakalhu'manli ē ū'tza apóstol iclīhuanli. Jātza' xmān quilakalhu'manli ixpālacata quit ā'chulā' i'cscujli ē jā ā'makapitzīn apóstoles. Jā quilīmān icscujli. Dios quilakalhu'manli ē ū'tza' quimaktāyālh chī icscujli. ¹¹ Masqui ā'makapitzīn apóstoles o masqui quit, quilīpō'ktuca'n icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit.

Natalacastālancuana'n nīnī'n

¹² Palh icmāsu'yuyāuj chī Cristo lacastālancuana'nli, ¿chī tzē nalīhua'nā'tit makapitzīn hui'xina'n jā tī chā'tin nalacastālancuana'n? ¹³ Palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli, chuntza' jā ixtilacastālancuana'nli Cristo. ¹⁴ Ē palh Cristo jā ixtilacastālancuana'nli, jā ixlicāna' tū icmāsu'yumā'nauj ē jā tū līmacuan ixa'ka'ī'tit. ¹⁵ Nā chuntza' quina'n xa'icuanui tū jā ixlicāna' ixpālacata Dios chī icmāsu'yuyāuj Dios mālacastālancuanīlh Cristo. Chuntza' xa'icmāsu'yūj tū jā ixlicāna' palh jā tī chā'tin cahuālh ixlacastālancuana'nli. ¹⁶ Palh jā tī chā'tin cahuālh nalacastālancuana'n, nūn Cristo jā ixlacastālancuana'nli. ¹⁷ Palh Cristo jā cahuālh lacastālancuana'nli, jā tū līmacuan ixa'ka'ī'tit. Jāna'j ixticātamātza'nkēna'nīn mincuentaca'n. ¹⁸ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, chuntza' tī tanīlhtza' masqui ixtatā'tapa'ksīlh Cristo, ixta'a'lh nac pūpātīn. ¹⁹ Palh jā ixka'lhūj quilatamatca'n tū jā catilakspūtlī ixpālacata līpāhuanāuj Cristo, ā'chulā' koxa tīlayāuj quina'n ē jā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tachi'xcuhū't.

²⁰ Ixlicāna' chī mālacastālancuanīca Cristo ē laktaxtulh nac cā'līnīn. Chuntza' cāpūlanī'lh tī ta'a'ka'ī'lh ē tanīlhtza' ē natalacastālancuana'mpala. ²¹ Adán tlahualh tū jā tze ē ū'tza' talītzuculh tanī tachi'xcuhū't. Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' natalīlacastālancuana'n tachi'xcuhū't ē nataka'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ²² Adán quixu'napapca'n ixuanī't, ē chuntza' quilīpō'ktuca'n nanīyāuj. Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo, xlaca'n natalacastālancuana'n. ²³ Chā'tunu' ka'lhī ixquilhtamacuj a'cxni' napūlacastālancuana'n. Tī xapūla lacastālancuana'nli, ū'tza' Cristo. A'cxni' namimpala Cristo, natalacastālancuana'n xlaca'n tī tatā'tapa'ksī Cristo. ²⁴ Cristo nacāmālakspūtukō' ixlītlī'hui'quica'n ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ē a'cxni' nacāskāhuī'kō'tza' ixlīpō'ktuca'n tī quiclh talaktzī'n xla', palaj tunca xla' namacamaxquī'kō'

Dios ixlītlī'hui'qui. A'cxni' nala huā'mā', a'cxni' ixlīspuṭni' cāquilhtamacuj. ²⁵ Ixlasqui'nca Cristo namāpa'ksīni'n hasta nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktu ti quiclh talaktzi'n xla'. ²⁶ Tī ā'xmān naskāhuī'can, ū'tza' līnīn. ²⁷ Ixlīpō'ktu catūhuālh tū a'nan Dios cāmaxquī'lh Cristo nacāmāpa'ksīkō'. A'tza' jā huan ixtachihuīn Dios nacāmāpa'ksīkō', ū'tza' jā huanicu'tun Cristo namāpa'ksī Dios. Dios ū'tza' tī māsṭā'lh lītlī'hui'qui. ²⁸ Pūla nacāskāhuī'kō' ixlīpō'ktuca'n ti quiclh talaktzi'n Cristo. A'cxni' xla' nacāmāpa'ksīkō', a'cxni' Cristo tī ī'Ska'ta' Dios ixa'cstu natamacamāsṭā'ni' Dios. Chuntza' namākentaxtukō' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' tī ixlīmān namāpa'ksīni'nkō' calhāxcuahuālh, ū'tza' Dios.

²⁹ Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan, ¿tū tapuhamā'nalx xla'ca'n tī ta'a'kpaxa natamaktāya tī tanīlh? ¿Chī talī'a'kpaxa ixpālacata tī tanīlh palh jā tapuhuan natalacastālancuana'n?

³⁰ Lakalīyān lījicua' icuī'lh. Palh jā lacastālancuana'ncan, ¿tū ixpālacata chuntza' icuī'lh? ³¹ Lakalīyān quinta-maknīcu'tun. Huā'mā' ixlicāna' ē nā ixlicāna' chī ka'tla' iclīmakca'tzī mimpālacataca'n. Ka'tla' iclīmakca'tzī ixpālacata tā'tapa'ksī'yā'tit Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. ³² Līlhūhua' huā'tzā' nac cā'lacchicni' Efeso hua'chi hua'na'nīn chī ixquintamaknīcu'tun. Palh jā cahuālh lacastālancuana'ncan ¿tū ixpālacata na'iclitāyani' chuntza' chī iclipātīni'mā'lh huā'tza' nac cā'quilhtamacuj? Xatze na'ictlahua chī huancan: “Nahuā'yanāuj ē nakō'tnu'nāuj. Lakalī nanīyāuj.”

³³ Jā catā'kskahuī'tit. Chuntza' chī huancan: “Tī līlacatejtin latlā'huan ē nacātā'talacxtuca xla'ca'n tī jā tze, xla' nala ixtā'chuntza'ca'n xla'ca'n tī jā tze.” ³⁴ Tzej calacapāstactit ē cuenta catlahua'tit ē jātza' catlahua'tit tū jā tze. Huī'lh ā'makapitzīn na milacpu'na'ī'tātca'n tī jāna'j ta'a'ka'ī' ixtachi-huīn Dios ē jā taca'tzī chī līhuī'lh Dios. Ū'tza' iccāhuaniyān na'iccālīmāmāxanī'yān.

Chī natalīlacastālancuana'n nīnī'n

³⁵ Ā'makapitzīn natakelhasqui'nīni'n: “¿Chī tzē natalīlacastālancuana'n tī tanīlh? ¿Chī natala ixmacni'ca'n a'cxni' natalacastālancuana'n?” ³⁶ Calacapāstacna'ntit. A'cxni' nacha'nā'tit līcha'nat, namā'cnūyā'tit nac ti'ya't ē namasa xako'xka' ē chuntza' napu'n. ³⁷ Tū cha'nā'tit jā tasu'yu hua'chi tū nataxtu. Nacha'nā'tit xalīcha'nat cuxi' o stapun o catūxcuahuālh tū māscāquīcanī't. Tū napu'n, xla' sca'yā'hua' ē tzēhuani't. ³⁸ Dios cāmaxquī' chī nalīstaca ē chī ixtalacasqui'nīn. Xtum tasu'yu xāhuat ē xtum tatasu'yu pūlacatunu' chī tastaca. ³⁹ Nā a'nan kempālhūhua' macni'. A'nan ixmacni'ca'n tachi'xcuahuī't ē

a'nan ixmacni'ca'n animalh ē a'nan ixmacni'ca'n squi'ti' ē ixmacni'ca'n spūnī'n. Chā'tunu' xtum ixmacni'ca'n. ⁴⁰ A'nan ixmacni' tī huī'lh nac a'kapūn ē ixmacni' tī huī'lh nac ti'ya't. Xtum chī ixlitzēhuanī't macni' xala' nac a'kapūn ē xtum chī ixlitzēhuanī't macni' xala' nac ti'ya't. ⁴¹ Xtum chī ixlitzēhuanī't chī'chini' ē xtum chī ixlitzēhuanī't mālhcuyu' ē sta'cu. Nā xtum chī ixlitzēhuanī't a'katunu' sta'cu. A'katunu' macni' xtum ixlitzēhuanī't. ⁴² Chuntza' a'kspula a'cxni' lacastālancuana'ncan. Nacāmā'cnūcan quimacni'ca'n ē natamasa. A'cxni' nalacastālancuana'nāuj, xtum natala quimacni'ca'n ē jātza' catitamasli. ⁴³ Quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan jā tze; xasāsti' quimacni'ca'n tzēhuanī't natala ē nataxkaka. Xaxlajuani' quimacni'ca'n tū nacāmā'cnūcan; a'cxni' natalacastālancuana'n lactli'hui'quīn natahuan. ⁴⁴ Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj huā'tza' nac cā'quilhtamacuj xmān macni' ē nacāmā'cnūcan a'cxni' nanīyāuj. A'cxni' nalacastālancuana'nāuj, Dios naquincāmaxquī'yān xasāsti' quimacni'ca'n tū espiritual. Ka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' huā'tza' nac cā'quilhtamacuj; nā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn.

⁴⁵ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Pūla tlahuaca chā'tin chī'xcu'.

Nā maxquī'ca ixlatamat.

Huī'līni'ca ixtacuhuīni' Adán.

Dios su'nulh na ixquini' ē chuntza' lakahuanli ē tahuī'lh.

Ā'listān lacatuncuhuī'lh Jesucristo tī quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n. ⁴⁶ Pūla ka'lhīyāuj quimacni'ca'n tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē tū natanī. Ā'listān naka'lhīyāuj

xasāsti' quimacni'ca'n xala' nac a'kapūn. ⁴⁷ Xapūla chī'xcu' ū'tza' Adán ē Dios lītlahualh xapokxni' ti'ya't. Ā'chā'tin chī'xcu' ū'tza' Jesucristo ē xla' mincha' nac a'kapūn. ⁴⁸ Chuntza' chī

ixuanī't ixmacni' Adán chu lacxtim chī quimacni'ca'n quina'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Nā chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī

tatā'tapa'ksī Cristo nataka'lhī xasāsti' ixmacni'ca'n hua'chi ixmacni' Cristo. ⁴⁹ Chuntza' chī nac huā'mā' cā'quilhtamacuj

lītasu'yuyāuj Adán, nā chuntza' nac a'kapūn nalītasu'yuyāuj

Cristo tī mincha' nac a'kapūn.

⁵⁰ Chuhua'j iccāhuaniyān quimacni'ca'n tū ka'lhī ka'lhni' ē quinīt jāla catitanūlh jā Dios māpa'ksīni'nkō'. Quimacni'ca'n tū natamasa jāla catitatanūlh jā tahuī'lana'lh tī taka'lhī ixlata-

matca'n tū jā catilakspuṭli. ⁵¹ Cakexpa'ttit. Na'iccāhuaniyān tū ixtatzē'knī't. Quilīpō'ktuca'n jā catinīuj. Quilīpō'ktuca'n nalak-

palīcan quimacni'ca'n. ⁵² A'cxni' ixlīspuṭni' cā'quilhtamacuj ē nasā'nan trompeta, xamaktin naquincā'a'kspulayān hua'chi

a'cxni' natalakatzī'yāuj ē nalacahuāna'mpalayāuj. Nasā'nan trompeta ē tī tanīni'ttza' natalacastālancuana'n ē nataka'lhī

ixmacni'ca'n xasāsti' tū jā maktin catitamasli. Quilīpō'ktuca'n naquincātalakpalīni'yān quimacni'ca'n. ⁵³ Quimacni'ca'n tū tzē natamasa ka'lhī natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā maktin catitamasli. Quimacni'ca'n tū natanī ixlacasqui'nca xasāsti' natahuan ē jā catitalakspuṭli. ⁵⁴ A'cxni' quimacni'ca'n tū natamasa natalakpalī ē xasāsti' natahuan ē jā catitamasli ē a'cxni' quimacni'ca'n tū natanī natalakpalī ē jā catitanīlh, a'cxni' namākentaxtūcan tū tatzo'knī't chuntza':

Taskāhuī'nī't līnīn.

Ē chuntza' quincātalīmālakahuanīyān.

⁵⁵ ¿Jā hui'lh ixlītlī'hui'qui līnīn? Spuṭlitza'. ¿Tīchu naca'tzani' ixpālacata līnīn? Jā tī chā'tin. ⁵⁶ Tzamā' tū jā tze ū'tza' nalīnīyāuj. Tachi'xcuhuī't jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Chuntza' lītasu'yu hua'chi tū jā tze cāmāpa'ksīmā'lh. Lītasu'yu ixpālacata tachi'xcuhuī't jā takexmatni'lh ixlīmāpa'ksīn Dios. ⁵⁷ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios chī līskahuī'yāuj līnīn ixpālacata ixlītlī'hui'qui quīmāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

⁵⁸ Tā'timīn, iccāpāxqui'yān. Ū'tza' iccālīhuaniyān jā cata-makxtektit tū nacāmāmakchuyīyān ē nacālīmāpānūni'yān tū a'ka'i'nī'ta'ntit. Pō'ktu quilhtamacuj tzej nascu'jā'tit ixpālacata Māpa'ksīni'. Ca'tziyā'tit tū natlahua'yā'tit ixpālacata Māpa'ksīni' jā catilakspuṭli.

16

Tumīn tū namākēstokan

¹ Chuhua'j iccāhuaniyān ixpālacata tumīn tū namākēstokā'tit ē tū nacālīmaktāyayā'tit tī ta'a'ka'i' xalanī'n nac Judea. Chuntza' chī iccāhuani tī tatakēstoka jā huanican Galacia, nā chuntza' natlahua'yā'tit. ² Cā'domingo namāquī'tēlha'yā'tit macsti'na'j mintumīnca'n tū tlajanī'ta'ntit tzamā' semana. Chuntza' a'cxni' na'ica'nācha', xmān namākēstokā'tit tū māquī'nī'ta'ntittza'. ³ Hui'xina'n cacālacsā'ctit chī'xcuhuī'n tī lactze ē xlaca'n natalē'n minofrendaca'n. Quit na'iccāmaxqui' a'ktin ca'psnap ē na'iccāmācā'ni' nac Jerusalén. ⁴ Palh minī'ni' na'ica'n, naquintatā'a'n xlaca'n.

Pablo a'ncu'tun ā'lacatin

⁵ Na'ictētaxtutēlha nac cā'lacchicni' jā huanican Macedonia ē ā'līstān na'iccālaka'nāchān. ⁶ Palhāsā' lakmaj na'ictachokoyācha' na mīncā'lacchicni'ca'n o palhāsā' a'ntza' icuī'lācha' nahuan a'cxni' nalonknun. Chuntza' hui'xina'n tzē naquilāmaktāyayāuj a'cxni' na'ictaxtupala calhāxcuhuālh na'ica'ncu'tun. ⁷ Jā iclacasqui'n xmān na'ictētaxtu a'cxni' na'iccālaka'nāchān. Iccātā'tachokocu'tunāchān lakma'j palh Dios lacasqui'n. ⁸ Na'ictachoko huā'tzā' nac Efeso hasta cā'tani' tū māpācuhuīcan Pentecostés. ⁹ Calhāxcuhuālh nac

huā'mā' cā'lacchicni' tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios masqui lhūhua' tahui'lāna'lh tī quintaquiclhaktzi'n.

¹⁰ A'cxni' nachā'nācha' Timoteo, calakachi'xcuui'tit ē tzej camaktīni'ntit ixpālacata jā namāxana'n. Tzej camakamaktīni'nchipitit ixpālacata xla' tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' chuntza' chī quit. ¹¹ Jā tī chā'tin calakmaka'lh. Tzej namaktāya'yā'tit naquilakmin. Quit icka'lhīmā'lh ē nā iccātā'ka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'.

¹² Ē quintā'tinca'n Apolos, icsqui'nli cacātā'a'lh ā'makapitzīn tī nacālaka'nāchān. Jā ixtalacasqui'nīn ixuani't na'a'nācha' chuhua'j. Na'a'n a'cxni' naka'lhī quilhtamacuj.

Ā'xmān saludos

¹³ Catamaktaka'lhtit. Jā tilakpalī'yā'tit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Calatā'kchokotit chuntza' chī cāminī'ni' chī'xcuui'n ē catahui'xcā'nī'tit. ¹⁴ Catū'xcuui'lh tū natlahua'yā'tit, catlahua'tit ixpālacata cāpāxquī'yā'tit ā'makapitzīn.

¹⁵ Ca'tziyā'tit Estéfnas ē ixlīpō'ktu ixfamilia xlaca'n xapūla tī ta'a'ka'ī'lh a'cxni' icmāsu'yulh ixtachihuīn Dios jā huanican Acaya. Xlaca'n talīhui'līlh nacāmaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh. ¹⁶ Iccāsqui'ni'yān cacākexpatni'tit xlaca'n ē cacākexpatni'tit chā'tunu' tī tzej tatā'scuja ē tamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁷ Iclīpāxuhua ixpālacata tachilh huā'tzā' Estéfnas ē Fortunato ē Acaico. Xlaca'n milaxkokoca'n ixpālacata quintalakmilh ē hua'chi chuntza' iccālaktzī'kō'n. ¹⁸ Xlaca'n quintamakapāxuīlh ē nā nacātamakapāxuīyān hui'xina'n. Nacālakachi'xcuui'yā'tit chī'xcuui'n tī chuntza' chī xlaca'n.

¹⁹ Tī ta'a'ka'ī' ē xalanī'n calhā'xcuui'lh jā huanican Asia, xlaca'n cātamacā'ni'yāchān saludos. Aquila ē Priscila tī ixpuscāt nā cātamacā'ni'yāchān saludos ixpālacata Māpa'ksīni'. Nā chu lacxtim ixlīpō'ktuca'n tī tatakēstoka na ixchicca'n. ²⁰ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchān saludos. Nā hui'xina'n nalāsaludarlī'yā'tit.

²¹ Chuhua'j quit na'ictzo'ka huā'mā'. Quit, Pablo, iccāmacā'ni'yāchān saludos.

²² Palh chā'tin jā pāxquī' Māpa'ksīni' Jesucristo, camakapātīnīnca nac pūpātīn. Camilh quiMāpa'ksīni'ca'n.

²³ Cacāsicua'lanātlahuan Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁴ Iccāpāxquī'kō'yān ixpālacata Jesucristo. Amén.

2 Corintios

Pablo cātzo'knuni'lh tī xalanī'n nac Corinto

¹ Iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta quit Pablo ē nā Timoteo tī quintā'tinca'n. Quit ixapóstol Jesucristo ixpālacata Dios quilihui'lilh quilī'apóstol. Iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē tā'kēstokā'tit nac Corinto namakapāxui'yā'tit Dios. Nā iccātzo'knuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'kaī' nac Acaya. ² Hui'xina'n cacālakalhu'man Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Pablo pātīni'lh

³ Ca māka'tlī'ca Dios tī ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios lakalhu'manīni'n ē quincāmaktāyayān. ⁴ Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' pātīni'nāuj. Dios lacasqui'n nacāmāko'xamāka'tlī'yāuj ā'makapitzīn tī tapātīni'mā'nalh chuntza' chī Dios quincāmāko'xamāka'tlī'yān. ⁵ Cristo pātīni'lh, ē nā quina'n pātīni'nāuj. Cristo quincāmāko'xamāka'tlī'yān a'cxni' pātīni'nāuj. ⁶ Quit icpātīni'n, ē chuntza' tzē iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē tzē iccāmaktāyayān na'a'kaī'yā'tit ā'chulā'. Dios quimāko'xamāka'tlī', nā chuntza' tzē na'iccāmāko'xamāka'tlī'yān hui'xina'n ē nā tzē na'iccāmaktāyayān a'cxni' hui'xina'n pātīni'nā'tit chī quit. ⁷ Quit tzej icca'tzī hui'xina'n natāyani'yā'tit masqui pātīni'mpā'na'ntit nā hui'xina'n. Nā icca'tzī nacātamāko'xamāka'tlī'yān.

⁸ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī iclīpātīni'lh a'cxni' xa'icui'lacha' nac Asia. Quit jātza' xa'ictāyani'. Ictipuhuanli jātza' ā'chulā' xa'ictilatamalh. ⁹ Xa'icpuhuan na'icnītza'. Xa'icca'tzī quit jātza' la tū xa'ictlahua. Ū'tza' xmān Dios xa'iclipāhuan. Xla' ū'tza' tī tzē cāmālacastālanuanī nīni'n. ¹⁰ Dios quimakapūtaxtūlh tzamā' lījicua'. Tzēcus naquimakapūtaxtū Dios. Quit icca'tzī Dios naquimakapūtaxtū a'cxni' na'ictahui'lapala nac cā'lījicua'. ¹¹ Xmān ixlacasqui'nca hui'xina'n na'orarliyā'tit quimpālacata. Chuntza' naquilāmaktāyayāuj hui'xina'n. Chuntza' a'cxni' Dios naquisicua'lanātlahua, lhūhua' tī natamaxquī' Dios tapāxcatca'tzīn, ixpālacata tū Dios mātā'nī't chuntza' chī hui'xina'n squi'ni'tit.

Pablo huanli tū ixpālacata jā lī'a'lh nac Corinto

¹² Līpāxuhua icui'lh ixpālacata quit icca'tzī tzej ictlā'huanī't na milacpu'na'itātca'n ē nā na ixlacpu'na'itātca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Jā ica'kskāhuī'ninī't. Dios

quimaxquī'lh talacapāstacni'. Ū'tza' tzej iclīlatlā'huan. Dios lakalhu'manīni'n. Quimaxquī'nī't talacapāstacni' tū jā hua'chi ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ¹³ Tū iccātzō'knuni'yān huā'mā' huanicu'tun xmān tū kexpa'tā'tit hui'xina'n a'cxni' nakelhtahua'ka'yā'tit. Jā iccāhuanimā'n ā'catūhuālh tachihuīn. Quit iclacasqui'n hui'xina'n tzej nakexpa'tā'tit tū ictzo'kmā'lh. ¹⁴ Ā'makapitzīn hui'xina'n ca'tziyā'tit chī nalīpāxuhua'yā'tit quimpālacata a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús. Nā quit na'iclipāxuhua mimpālacataca'n.

¹⁵ Quit xa'icca'tzī huā'mā', ē ū'tza' quit iclipuhuanli na'iccālaka'mpalayāchā'n hui'xina'n. ¹⁶ Quit xa'iccātēlaktaxtucu'tunān hui'xina'n a'cxni' icmilh nac Macedonia. Nā icpuhuanli na'iccālaka'nāchā'n a'cxni' xa'ictaxtulh nac Macedonia. Ē chuntza' ā'līstān hui'xina'n ixquilāmāmakxtoklē'uj nac Judea. ¹⁷ Masqui icuanli xa'iccālaka'ncha'n hui'xina'n, quit jāla icmākentaxtūlh. Ū'tza' talīhuan ā'makapitzīn palh quit xmān xa'ica'ksa'nīni'mā'lh a'cxni' icuanli xa'ica'ncu'tun. A'cxni' quit iclīchihuīna'n tū na'ictlahua, jā icchihuīna'n hua'chi chi'xcuui'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan ixlicāna' natatlahua catūhuālh masqui taca'tzī jā catitamākentaxtūlh. ¹⁸ Dios jā maktin talakpalī. Xla' ca'tzī ixlicāna' tū icuan. Tū iccāhuaniyān hui'xina'n tzē na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁹ Quit ē Silvano ē Timoteo xa'iccāmāsu'yuni'yān xpālacata Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Tzē a'ka'ī'can tū huan Jesucristo. Xla' pō'ktu quilhtamacuj huan tū ixlicāna'. Xla' jā maktin talakpalī. ²⁰ Ixlipō'ktu tū Dios huan natlahua, Jesucristo mākentaxtūkō'. Ū'tza' līmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ²¹ Dios ū'tza' tī quimaktāya na'ica'ka'ī'ni ni' Jesucristo. Nā hui'xina'n cāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Nā xla' quilacsacnī't na'ictā'scuja. ²² Dios quincālakmacaminī'ta'n Espīritu Santo tī huī'lh na quilīstacna'ca'n. Chuntza' tasu'yu tapa'ksīni'yāuj Dios, ē hua'chi līxokohui'līnī'ttza' quilīstacna'ca'n.

²³ Dios ca'tzī palh ixlicāna' tū na'iccāhuaniyān. Palh quit xa'iccālaka'ncha'n cahuālh nac Corinto, quit xa'iccālacaquilhnīn hui'xina'n. Ū'tza' jā iclī'a'lh. Dios ca'tzī tū jā iclī'a'ncha'. ²⁴ Quit jā iccāmāpa'ksīcu'tunān chī hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n tzejtza' a'ka'ī'yā'tit. Xmān iccātlahuani'cu'tunān tū nalīpāxua'yā'tit.

2

¹ Ū'tza' quit iclīhui'līlh jā iccālaka'ncha'n hui'xina'n palh ixlacasqui'nca xa'iccālacaquilhnīn. Palh quit xa'iccālacaquilhnīn, lacxtim ixlīlipuhuanui quina'n. ² Palh

quit xa'iccāmālakaputzīn hui'xina'n, jā tī ixa'nalh tī ixquimakapāxuihl quit. Palh hui'xina'n līpuhuanā'tit, quit jāla līpāxuhua iclatahui'la. ³ Ū'tza' jā iclī'a'lh. Xmān iccātzo'kni'n a'ktin carta. Jā xa'ica'ncu'tunācha' iccālacaquilhñiyān ē nūn xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Palh hui'xina'n mākentaxtūyā'tit tū iccātzo'knuni'n, quit na'iclīpāxuhua ē nā hui'xina'n nalīpāxua'yā'tit. ⁴ Quit xa'iclīpuhuan a'cxni' iccātzo'knuni'n hui'xina'n. Nā xa'iccalhuan ixpālacata xa'icca'tzī iccāmālakaputzīn tū xa'iccātzo'knuni'nī'ta'n. Jā xa'iccāmālakaputzīcu'tunān. Iclacasqui'nli hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

Ixlacasqui'nca namāspūtūnu'ni'can chī'xcu' tī jātza' tlahua tū jā tze

⁵ Tzamā' chī'xcu' tī tlhualh tū jā tze, xla' iclīlīpuhuanli, ixpālacata jā tze tū tlhualh. Ā'chulā' cāmālakaputzīnī'ta'n hui'xina'n. Jā icuan palh milīpō'ktuca'n hui'xina'n cāmālakaputzīnī'ta'n. Palhāsā' jā milīpō'ktuca'n. ⁶ Milīlhūhua'ca'n hui'xina'n makapātīnī'nī'ta'ntit tzamā' chī'xcu'. Chuhua'j tzetza'. Jātza' camakapātīnī'ntit. ⁷ Chuhua'j camātza'nkēna'ni'tit ē camāko'xamixī'tit. Palh jā chuntza' natlahua'yā'tit, tzamā' chī'xcu' jāla catitāyani'lh, ixpālacata nalīlīpuhuan. ⁸ Ū'tza' iccālīsqi'ni'yān hui'xina'n camāsu'yu'tit chī pāxquī'yā'tit. ⁹ A'cxni' quit iccāmacā'ni'chān a'ktin carta, quit icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixtlahua'tit tū iccāhuanin ixpālacata tzamā' chī'xcu'. Icca'tzīcu'tunli palh hui'xina'n ixquilākexmatni'uj. ¹⁰ Palh hui'xina'n māspūtūnu'ni'yā'tit tzamā' chī'xcu', nā quit na'icmāspūtūnu'ni'. Palh quit icmāspūtūnu'ni'lh catīhuālh, mimpālacataca'n icmāspūtūnu'ni'lh na ixlacatīn Cristo. ¹¹ Māspūtūnu'ni'yāuj ixpālacata jā lacasqui'nāuj naquincāskāhuī'yān skāhuī'ni'. Ca'tzīyāuj skāhuī'ni' a'kskāhuī'nin.

Pablo tamakchuyīlh a'cxni' ixuī'lh nac Troas

¹² Quit ictētaxtulh nac Troas ixpālacata a'ntza' icmāsu'yucu'tunli xatze tachihuīn tu i'xla' Cristo. A'cxni' ictētaxtulh a'ntza', Dios ixlacāxtlahuakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu a'ntza'. ¹³ Masqui tzej taxtulh, quit xa'ictamakchuyīnī't, ixpālacata quintā'tinca'n, Tito, jā chā'lh a'ntza' chuntza' chī xa'iclacāxlanī'ta'uj. Ū'tza' iccālīmāxtekli xalanī'n nac Troas ē icmilh nac Macedonia ixpālacata icpuhuanli Tito ixchilh huā'tzā'.

Ixtachihuīn Dios tzej taxtu

¹⁴ Maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata ixlīmāpa'ksīn Cristo tzej lītaxtuyācha' tachihuīn tū icmāsu'yu. Xla' quimaktāya na'icmāsu'yu calhāxcuahuālh ixpālacata

Cristo. Huā'mā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū mu'csun calhāxcuhuālh. ¹⁵ Līpāxuhua Dios chī quina'n icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn Cristo. Quina'n hua'chi a'ktin jini' na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza' ē nā tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu. ¹⁶ Na ixpu'nanca'n tī jāna'j ta'a'kapūtaxtu, tzamā' tamāsu'yun hua'chi catūhuālh tū mu'csun tū laknīcan. Na ixpu'nanca'n tī ta'a'kapūtaxtunī'ttza', tzamā' tamāsu'yun hua'chi a'ktin perfume tū māstā' latamat. Nūn chā'tin tī tzē ixlīmān namāsu'yu tū ixtla' Cristo. Ixlacasqui'nca Dios namaktāya. ¹⁷ Quit jā hua'chi tī ta'a'kskāhuī'nin ē talakpalī tamāsu'yun tū ixtla' Dios. Xlaca'n jā tzej tamāsu'yu ixpālacata xmān ta'a'kskāhuī'tlajacu'tun. Quit iclīchihuīna'n tū ixlicāna' na ixlacatīn Dios, ixpālacata xla' quimacamaxquī'nī't na'ictā'scuja Cristo.

3

A'ktin xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Palhāsā' ā'makapitzīn natahuan quit ka'tla' icmakca'tzī ē quilīchihuīna'ncan quina'cstu. Jā ixlacasqui'nca quit na'iccāmaxquī'yān a'ktin carta tū nahuan quit tzeya chī'xcu'. Jā ixlacasqui'nca hui'xina'n naquilāmaxquī'yāuj a'ktin carta tū tzē na'iclē'n calhāxcuhuālh, chuntza' chī talē'n ā'makapitzīn. ² Hui'xina'n hua'chi quincarta. Mimpālacataca'n ca'tzīcan tze tū ictlahua. Huā'mā' carta tzē natalaktzī'n ē natalīkelhtahua'ka' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Hui'xina'n hua'chi a'ktin carta lītaxtuyā'tit tū tatzo'kni' na quilīstacna', ixpālacata quit iccālacapāstacān hui'xina'n. ³ Hui'xina'n lītaxtuyā'tit hua'chi a'ktin carta tū Cristo quimātzo'knīlh. Tzamā' carta jā lītzo'kcanī't tinta. Jā tzo'kcanī't nac a'ktin chihuix tū hua'chi lhta'ca'la'. Espīritu Santo tī macamilh Dios xalakahuan, xla' cālakpalīni'n mintalacapāstacni'ca'n a'cxni' iccāhuanīn ixtachihuīn Jesucristo. Chuntza' tasu'yu tū tlahuanī't Cristo mimpālacataca'n.

⁴ Chuntza' icuan ixpālacata quit icca'tzī tze tū icmāsu'yu na ixlacatīn Dios, ixpālacata Cristo quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu. ⁵ Quit jā icuan xmān quina'cstu tzē ictlahua huā'mā' tascujūt. Dios quimaktāya ē ū'tza' tzē iclītlahua. ⁶ Xla' ū'tza' tī quimaxquī' talacapāstacni'. Ū'tza' tzē iclīmāsu'yu xasāsti' talacāxtlahuan tū Dios tlahuanī't. Tzamā' talacāxtlahuan jā hua'chi a'ktin līmāpa'ksīn tū tatzo'kni'. Tzamā' talacāxtlahuan līchihuīna'n Espīritu Santo. Ixlīmāpa'ksīn Dios māsu'yu ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't taka'lhī ixcuentaca'n ē ū'tza' natalīnī. Espīritu Santo māstā' xasāsti' latamat.

⁷ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū māsu'yu ixlacasqui'nca nanīcan, huā'mā' tzo'kca' pektu' nac chihuix. A'cxni' maxquī'ca

Moisés tzamā' līmāpa'ksīn, a'nalh a'ktin ka'tla' taxkaket. Ixlacan Moisés ī'xkaka. Israelitas tī ixtayāna'lh a'ntza' jāla ixtalaktzī'n chī ī'xkaka ixpālacata icxāmālakachi'xuanī'. Huā'mā' taxkaket līlacatzucu mixli. Chuntza' tzēhuanī't ixuanī't chī Dios māstā'lh huā'mā' līmāpa'ksīn. ⁸ Ā'chulā' tzēhuanī't tamāsu'yun tū Espíritu Santo quincāmaxquī'yān. ⁹ Tzēhuanī't ixuanī't huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios ixmaxquī'nī't Moisés masqui ū'tza' līca'tzīcan tachi'xcuhuī't nacāmakapātīnīncan. Ā'chulā' xatzēhuanī't ixtachihuīn Jesucristo, ixpālacata huā'mā' quincāmāsu'yuni'yān chī tzē nalīxapacan tū laclē'nāuj. ¹⁰ Huā'mā' līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't. Masqui tzēhuanī't ixuanī't, jāla mālakchā'nīncan ixtachihuīn Jesucristo. ¹¹ Palh līmāpa'ksīn tzēhuanī't ixuanī't masqui jā makās ixtitāyani'lh, ā'chulā' tzēhuanī't tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹² Quit lacatancs icca'tzī huā'mā' tachihuīn jā catilakspuṭli. Ū'tza' quit tzej iccālīmāsu'yuni'cu'tun tachi'xcuhuī't. ¹³ Quit jā ictlahua chī Moisés. Xla' ixtalakatlapa, ē chuntza' israelitas jāla ixtalaktzī'n chī ixtapānūni' tū ī'xkaka na ixlacan. ¹⁴ Israelitas jā ixtaca'tzī tū ixuanicu'tun. Hasta chuhua'j xlaca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talīkelhtahua'ka' ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' talacāxtlahuan xala' makāstza'. Huā'mā' tzē ca'tzīyāuj tū huanicu'tun xmān palh tapa'ksīni'yāuj Cristo. ¹⁵ Hasta chuhua'j israelitas jā taca'tzī tū huanicu'tun a'cxni' talīkelhtahua'ka' tū tzo'kli Moisés. ¹⁶ A'cxni' chā'tin a'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' Jesucristo, tzētza' ca'tzī tū huanicu'tun tū tzo'kli Moisés. ¹⁷ Māpa'ksīni' Jesucristo, xla' chu chā'tin chī Espíritu Santo. Tī tatā'latlā'huan Espíritu Santo, xlaca'n jātza' cāmāpa'ksī skāhuī'ni'. ¹⁸ Quina'n ca'tzīyāujtza' tū huanicu'tun. Hua'chi jātza' talakatlapanī'ta'uj na quilacanca'n. Chuntza' hua'chi laktzī'nāuj Māpa'ksīni' Jesucristo a'ktin nac hualhtin. Laktzī'nāuj chī ixlīka'tla' ē chī ixlītze. Quina'n lītalakpalītēlhayāuj chī Cristo. Ū'tza' huā'mā' tū tlahuamā'lh Espíritu Santo.

4

¹ Dios lakalhu'manīni'n, ē quimacamaxquī'lh xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Chuntza' jā ictaxlajuani'. Jā icmakxteka icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ² Quit jā maktin ictlahua tū līmāxana' tū lakatzē'k tlahuacan. Jā ica'kskāhuī'nin. Jā iclakpalī ixtachihuīn Dios. Tzej icmāsu'yu tū ixlīcāna' na ixlacatīn Dios. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tzē nataca'tzī ixlīcāna' tū icmāsu'yu. ³ Tī jā takexmatcu'tun xatze tachihuīn tū icmāsu'yu, ū'tunu'n nacāmakapātīnīncan. ⁴ Xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn, xlaca'n jā taca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni'

jā lacasqui'n xlac'a'n nataca'tzī tū huanicu'tun. Ū'tza' jā talīca'tzī tū huanicu'tun. Skāhuī'ni' hua'chi ixdiosca'n, ē ū'tza' ixcāmālakatzī'nī't ē ū'tza' jāla talīlaktzī'n taxkaket tū xatze tachihuīn iخلا' Cristo. Cristo xaka'tla' chī Dios. ⁵ Tū icmāsu'yu quit, jā quit quilīchihuīna'ncan. Quit icmāsu'yu xpālacata Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca nalaktaquilhpūtayāuj. Quit iccāmaktāyayān hui'xina'n. Ū'tza' tū Jesucristo lacasqui'n na'ictlahua. ⁶ Dios quincāmāca'tzīnīni'ta'n tū ixlicāna'. Ū'tza' māxkakē quintalacapāstacni'ca'n. Xla' ū'tza' tī māstā'lh līmāpa'ksīn natahui'la taxkaket nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' lītahui'lh taxkaket. Ē chuntza' ixquincāmāxkakētēlhān. Ū'tza' līca'tzīyāuj chī Dios ixlīka'tla'. Huā'mā' ca'tzīyāuj xpālacata lakapasāuj Jesucristo.

Pablo ixlīpāhuan Dios

⁷ Xatze tachihuīn tū Dios quilīmacamaxquī'lh na'icmāsu'yu, ka'lhī lhūhua' ixtapalh. Quit quina'cstu jā icka'lhī talacapāstacni' na'icmāsu'yu huā'mā' tachihuīn. Quit hua'chi a'ktin pūxkatni' jā tojomā'lh tū ka'lhī ixtapalh. Chuntza' tasu'yu Dios ū'tza' tī ka'lhī lītli'hui'qui ē jā quit. ⁸ Masqui lhūhua' quit icpātīni'n, pō'ktu quilhtamacuj tzē ictāyani'. Masqui makatunu' jā icca'tzī tū na'ictlahua, jā ictaxlajuani'. ⁹ Masqui quimputzastālani'can, Dios jā quimaxteka. Masqui makatunu' quilīsno'ktamacatacan, jā tī quimaknī. ¹⁰ Pō'ktu quilhtamacuj lījicua' icuī'lh xpālacata quimaknīcu'tuncan, chuntza' chī ixmaknīcu'tuncan Jesucristo. A'ntza' lītasu'yu quimaktāyamā'lh Jesucristo xalakahuan. ¹¹ Ictīlatlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, quimaknīcu'tuncan, xpālacata quit ictā'scuja Jesucristo. Ū'tza' lītasu'yu Jesucristo quintā'latlā'luan. ¹² Quit icmāsu'yu xatze tachihuīn iخلا' Jesucristo. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj quilīmaknīcu'tuncan. Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n, xpālacata quit iccāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Cristo.

¹³ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli chā'tin: Quit ica'ka'ī'lh, ē ū'tza' quit iclīchihuīna'n chī ixlīka'tla' Dios. Quit nā ica'ka'ī'nī't, ē ū'tza' iccālīhuani ā'makapitzīn ixtachihuīn Dios. ¹⁴ Quit iclīpāhuan xmān Dios, xpālacata icca'tzī Dios mālacastālancuanīlh Māpa'ksīni' Jesucristo. Nā icca'tzī quit naquimālacastālancuanī, xpālacata quit ictapa'ksīni' Jesucristo. Hui'xina'n ē quit kēxtim naquincātalē'nān na ixlacatīn Dios. ¹⁵ Ixlīpō'ktu tū icpātīlh, quit icpātīkō'lh xpālacata iclacasqui'nli hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' a'cxni' lhūhua' hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit, namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn Dios ē namāka'tlī'yā'tit Dios.

¹⁶ Ū'tza' jā iclītaxlajuani'. Masqui quimacni' taxlajuani'tēlha, ā'chulā' ica'ka'ī' lakalī lakalī. ¹⁷ Tū icpātīmā'lh hua'chi xmān

macsti'na'j ē hua'chi jā makās icpātīmā'lh ixpālacata Dios quisicua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁸ Chuntza' icuan quit ixpālacata jā iclacapāstaca tū tasu'yu. Ā'chulā' iclacapāstaca tū jā tasu'yu. Tū tasu'yu nalakspuata. Tū jā tasu'yu jā catilakspuati.

5

¹ Quimacni'ca'n hua'chi a'ktin a'cchic jā hui'lāna'uj. Quit icca'tzī a'cxni' naspuata quimacni'ca'n, Dios naquincāmaxquī'yān ā'a'ktin xasāsti' quimacni'ca'n. Xasāsti' quimacni'ca'n hua'chi quinchicca'n nac a'kapūn. Tzamā' chic ixtatlahuat Dios ē jā ixtatlahuatca'n tachi'xcuhuī't. Huā'mā' chic jā maktin catilakspuati. ² Ū'tza' līpāstacāuj ixpālacata a'ncu'tunāuj na quinchicca'n nac a'kapūn. ³ Jā capuhuanui jā naka'lhīyāuj quimacni'ca'n a'cxni' nanīyāuj. Naka'lhīyāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. ⁴ Līhuan quina'n ka'lhī'yāujcus quimacni'ca'n huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, makca'tziyāuj taxlajuani'yāuj chī pātīni'mā'nauj. Masqui jā ixmakxtekcū'tunui huā'mā' macni', ka'lhīcu'tunāuj xasāsti' quimacni'ca'n nac a'kapūn. Quimacni'ca'n tū ka'lhīyāuj chuhua'j, nalakspuata. Xasāsti' quimacni'ca'n tū Dios naquincāmaxquī'yān, ū'tza' tū jā catilakspuati. ⁵ Dios quincālacāxtlahuanī'ta'n ē ū'tza' tzē nalīchā'nāuj nac a'kapūn. Quincāmacamini'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' līca'tziyāuj ixlīcāna' natanūyāuj nac a'kapūn.

⁶ Chuntza' jā maktin taxlajuani'yāuj. Ca'tziyāuj līhuan latlā'huanāuj nac cā'quilhtamacuj, jāna'j tā'hui'lāna'nchāuj Māpa'ksīni' Jesucristo nac a'kapūn. ⁷ Chuhua'j quina'n jā latlā'huanāuj chuntza' chī laktzī'nāuj. Latlā'huanāuj chuntza' chī tū a'ka'ī'yāuj. ⁸ Chuntza' quina'n jā taxlajuani'yāuj. Makxtekcū'tunāuj huā'mā' quimacni'ca'n ixpālacata lakchā'ncu'tunāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. ⁹ Ū'tza' nalīhui'līyāuj natlahuayāuj tū Jesucristo lacasqui'n palh tā'hui'lāna'nchāuj Dios nac a'kapūn ē palh hui'lāna'ujcus nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Huā'mā' līhui'līyāuj, ixpālacata ixlacasqui'nca quilīpō'ktuca'n natāyayāuj na ixlaca'tīn Cristo. Xla' naquincāputzāna'nīyān chā'tunu' quina'n. Namaktīni'nāuj quilīpō'ktuca'n chuntza' chī latā'kchokonī'tauj, palh tzej o palh jā tzej nac cā'quilhtamacuj.

Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't

¹¹ Quit iclakachi'xcuhuī' Māpa'ksīni' Jesucristo ē ickexmatni'cu'tun. Ū'tza' quit iccālīmā'a'ka'ī'nīcu'tun tachi'xcuhuī't. Dios laktzī'n quilīstacna'. Quit icpuhuan nā hui'xina'n ca'tziyā'tit quit ictlahuacu'tun tū tze. ¹² Quit jā ka'tla' icmakca'tzī na milaca'tīnca'n. Jā ū'tza' iclīchihuīna'mā'lh chuntza'. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n tzē

naquilāmaktāyayāuj a'cxni' naquimālacsu'yucan. Iclacasqui'n tzē nacākelhtīyā'tit tī quintamālacsu'yucu'tun. Xlaca'n tapuhuan laka'tla' masqui jā tze ixlīstacna'ca'n. ¹³ Masqui makapitzīn tapuhuan quit icchuya ē masqui ā'makapitzīn tapuhuan tzej iclacapāstacna'n, quit ictlahuacu'tun xmān tū nalīpāxuhua Dios. Iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n ixpālacata iclacasqui'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁴ Cristo quincāpāxquī'yān ē ū'tza' iclītlahuacu'tun tū xla' lacasqui'n. Quina'n a'ka'ī'yāuj Cristo līnīlh ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Chuntza' līca'tzīyāuj quilīpō'ktuca'n ixnīuj. ¹⁵ Cristo līnīlh quincāmakapūtāxtuyān. Chuntza' līhuan hui'lāna'uj, jā catilatā'kchokouj chuntza' chī xmān quintapuhuanca'n. Ixlcasqui'nca nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Ū'tza' nīlh quimpālacataca'n ē lacastālancuana'nli. ¹⁶ Chuntza' jātza' iccālaktzī'n ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chuntza' chī talaktzī'n chī'xcuhuī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xapūla xa'icpuhuan Cristo lacxtim chī talacapāstaca xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Jātza' icpuhuan chuntza'. ¹⁷ Palh chā'tin chī'xcu' a'ka'ī'ni' Cristo, chuntza' talakpalī ixtalacapāstacni' ē xasāsti' chī'xcu' lītaxtu. Ixlīpō'ktu tū xapūla lakspu'tnī'ttza'. Tzamā' chī'xcu' jātza' hua'chī xapūla. Pō'ktutza' xasāsti' ixtalacapāstacni'.

¹⁸ Xmān Dios tī tzē lakpalī chā'tin chī'xcu'. Chuhua'j quina'n ixamigo Dios ixpālacata Jesucristo xokolh tū ixlaclē'nāuj. Dios quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī tzē natalītaxtu ixamigo Dios. ¹⁹ Ixpālacata Cristo, Dios ixamigo cātlahuacu'tun tachi'xcuhuī't ē cāmātza'nkēna'ni'cu'tun ixcuentaca'n. Quincāmacamaxquī'nī'ta'n nacāmāsu'yuni'yāuj ā'makapitzīn chī'xcuhuī'n chī tzē natalītaxtu ixamigo Dios. ²⁰ Chuhua'j quit ictā'scuja Cristo. Hua'chī Dios ixchihuīna'nli a'cxni' iccāsqui'ni'yān hui'xina'n. Iccālīsqi'ni'yān ixlīmāpa'ksīn Cristo, catamakxtekni'tit Dios ixamigo nacātlahuayān. ²¹ Masqui Cristo jā maktin tlhualh tū jā tze, Dios macamāstā'lh īska'ta' namaknīcan. Ū'tza' nalīmāpānū quincuentaca'n Cristo. Chuntza' Dios xapa quincuentaca'n ē jātza' tū laclē'nāuj.

6

¹ Quit ictā'scuja Dios. Ū'tza' iccālīhuaniyān hui'xina'n, jā chu tlakaj camaktī'ntit talakalhu'mān tū Dios cāmaxquī'cu'tunān.

² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Quit ickexmatli chī quisqui'ni' tzamā' quilhtamacuj a'cxni' xa'icmaxquī'cu'tunān a'ktin talakalhu'mān.

Quit icmaktāyan a'cxni' xa'iccāmakapūtāxtūcu'tun tachi'xcuhuī't.

Chuhua'j tze namaktini'ncan talakalhu'mān tū Dios māstā'. Chuhua'j tze na'a'kapūtaxtucan.

³ Quit tzej iclatā'kchokocu'tun chuntza' chī talacasqui'n. Palh jā tzej iclatā'kchoko, nahuancan jā tze tū icmāsu'yu. ⁴ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī talacasqui'n tzej natalatā'kchoko tī tatā'scuja Dios. Ū'tza' quit lilacatzucu iclipātī tū quina'kspula. Lhūhua' icpātini'nī't. Quisputni'nī't tū xa'icmaclacasqui'n. Lhūhua' tū jā tze quina'kspulani't. ⁵ Quimaksno'kcani't. Quinchī'cani't. Iccātā'talacxtucni't tachi'xcuui't tī jā ixquintalaktzī'ncu'tun. Palha' icscujni't. Iclakachu'huā'lhtatani't. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilīhua't. ⁶ Iclacasqui'n naca'tzīcan quit tzej iclatlā'huan chuntza' chī ixlacasqui'nca. Pō'ktu tze quintalacapāstacni'. Tzej icca'tzī tū icmāsu'yu. Ictāyani' tū quintlahuani'can. Ē iclakalhu'manīni'n. Ē quimaktaya Ēspīritu Santo. Ē iccāpāxquī' ā'makapitzīn. ⁷ Quit icmāsu'yu tū ixlīcāna'. Iclīscuja ixlītlī'hui'qui Dios. Dios quimaktāya tzej na'iclatā'kchoko. Chuntza' jā quintiskāhuī'lh. ⁸ Makapitzīn quintalakachi'xcuui'; ē ā'makapitzīn quintalakmaka'n. Makapitzīn tahuan tze quit; ē ā'makapitzīn tahuan jā tze quit. Makapitzīn tahuan quit ica'kskāhuī'nin. Quit icuan xmān tū ixlīcāna'. ⁹ Masqui makapitzīn tapuhuan quit jā tū quintapalh, ā'makapitzīn taca'tzī quit ictā'scuja Dios. Masqui maklhūhua' quit xa'ictahui'la nac cā'lījicua' ē hua'chī xa'icnīmā'lhtza', chuhua'j icuī'lhcus. Masqui quimputzastālani'can, jā quimaknīcan. ¹⁰ Masqui quina'kspulani't tū quimakalīpuhuan, pō'ktu quilhtamacuj līpāxuhua icuī'lh. Masqui pobre quit, iccāmaxquī' ā'makapitzīn tū ā'chulā' xatapalaxla' ē jā tumīn. Masqui jā tū icka'lhī nac cā'quilhtamacuj, Dios quimaxquī' chuntza' chī icmaclacasqui'n.

¹¹ Quit lacatejtin iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n xalanī'n nac Corinto. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹² Masqui hui'xina'n jā quilāpāxquī'yāuj, quit iccāpāxquī'yān. ¹³ Iccātā'chihuīna'nān hui'xina'n hua'chī quilacstīn. Iccāsqui'ni'yān caquilāpāxquī'uj chī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

Quina'n hua'chī ixtemplo Dios

¹⁴ Jā a'ktin cacātā'latit tī jā ta'a'ka'ī'. Xtum talatā'kchoko tī ta'a'ka'ī' ē xtum talatā'kchoko tī jā ta'a'ka'ī'. Jāla a'ktin cātā'lacan. Taxkaket xtum ē cā'tzi'sni' nā xtum. Tū tze xtum ē nā tū jā tze nā xtum. ¹⁵ Cristo jā tlhua tū tlhua skāhuī'ni'. Nā huan tī ta'a'ka'ī' Cristo, xlaca'n jā talacapāstaca hua'chī tī jā ta'a'ka'ī'. ¹⁶ Jā tze laktaquilhpūtacan ídolos na ixtemplo Dios. Quina'n hua'chī ixtemplo Dios xalakahuan. Dios huanī't: Quit na'ictahui'la na ixpu'nanca'n tī ta'a'ka'ī'.

Na'iccātā'latā'kchoko xluca'n.
Xluca'n quintachi'xcuhui't natahuan.

¹⁷ Ū'tza' līhuan Dios:
Catapānūni'tit tī tatlahua tū jā tze.
Jā catlahua'tit tū tatlahua xluca'n.
Jā caxa'ma'tit tū jā tze.

Chuntza' quila' nalītaxtuyā'tit hui'xina'n.

¹⁸ Quit hua'chi minTāta'ca'n na'icuan.
Hui'xina'n nalītaxtuyā'tit hua'chi quinka'hua'chan ē
quintzu'ma'jan.

Chuntza' huanli Dios tī māpa'ksīni'n.

7

¹ Tā'timīn, chuntza' huanī't Dios. Ū'tza' nalīmaktexkō'yāuj
ixlīpō'ktu tū jā tze talanān. Nalīhui'liyāuj nalayāuj xatze
ixpālacata nalakachi'xcuhui'yāuj Dios.

Talakpalīh ixtalacapāstacni'ca'n xalanī'n nac Corinto

² Iccāsqi'ni'yān hui'xina'n naquilāpāxqui'yāuj. Nūn chā'tin
ictlahuani'nī't tū jā tze. Nūn chā'tin icmāxtuyāhuanī't.
Nūn chā'tin ica'kskāhuī'maktīnī't catūhuālh. ³ A'cxni'
icuan huā'mā', jā icuan hui'xina'n quilātlahuani'nī'ta'uj
tū jā tze. Iccāhuaninī'ta'ntza' iccāpāxqui'yān hui'xina'n.
Na'iccāpāxqui'yān ictika'lhīcus quilatamat ē hasta a'cxni'
na'icnī. ⁴ Chuhua'j quit icca'tzī hui'xina'n natlahua'yā'tit
chuntza' chī iccāhuaninī'ta'n. Chuntza' iccāhuani ā'makapitzīn
chī hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Icca'tzī hui'xina'n tzej
latlā'hua'nā'tit. Ū'tza' quit jā iclītamakchuyīnī't. Icpāxuhua
masqui icpātīni'mā'lh.

⁵ A'cxni' icchilh huā'tzā' nac Macedonia ictamakchuyīlh.
Lhūhua' tū quina'kspulalh. Quintatā'lātlahualh.
Xa'iclītamakchuyī. Jā xa'icca'tzī palh natataspi'tpala
tī ixta'a'ka'ī'mā'nalhcus. ⁶ Dios cāmāko'xamāka'tlī'
tī tatamakchuyīnī't. Dios makachilh Tito. Ū'tza'
iclītako'xamāka'tlī'lh. ⁷ Ā'chulā' ictako'xamāka'tlī'lh a'cxni'
icca'tzīlh chī hui'xina'n ixmāko'xamāka'tlī'nī'ta'ntit Tito.
Xla' quihuanilh chī hui'xina'n quilālaktzī'ncu'tunāuj ē chī
līlīpuhuanit icpālacata ca'tzītīt ixquilāmakalīpuhuanī'ta'uj.
Quihuanilh chī hui'xina'n quilālacapāstacāuj. Ū'tza' ā'chulā'
iclīpāxualh.

⁸ Masqui huā'mā' carta tū iccātzo'kni'n hui'xina'n
cāmālakaputzīn, quit icpuhuan tze chī iccātzo'knuni'nī'ta'n.
Ā'līstān icpuhuanli jā xa'ictzo'kli tzamā' carta. Jātza' icpuhuan
chuntza'. Chuhua'j tasu'yu jā makās līpuhuanit. ⁹ Chuhua'j
icpāxuhua. Jā icpālacata hui'xina'n līlīpuhuanit. Hui'xina'n
līlīpuhuanit icpālacata mincuentaca'n. Chuntza' makxtektit tū
jā tze. Ū'tza' iclīpāxuhua. Dios cālīmālakaputzīn mincuentaca'n.

Chuntza' lītasu'yu jā iccātlahuani'n tū jā tze a'cxni' iccātzo'kni'n carta. ¹⁰ Palh Dios mālacpuhuanī chā'tin chi'xcu' jā tze chī latlā'huan, ē palh huā'mā' chi'xcu' nalīpuhuan ē nalakpali ixtalacapāstacni', chuntza' Dios namakapūtaxtū. Ā'līstān huā'mā' chi'xcu' jā catīpuhualh palh jā tze chī a'kapūtaxtulh. Palh chā'tin chi'xcu' līpuhuan ē palh jā kexmatni'cu'tun Dios, tzamā' chi'xcu' jā catī'a'kapūtaxtulh. ¹¹ Hui'xina'n jā chuntza'. A'cxni' Dios cāmālakaputzīn, palaj tlahua'tit tū ixtalacasqui'nīn. Squi'ntit tamātza'nkēna'ni'. Ca'tzītīt tū ixtlahua'nī'ta'ntit huā'mā' tū jā tze. Ixjicua'ni'yā'tit Dios. Quilālacapāstacui quit. Tlahua'cu'tuntit tū na'iclipāxuhua quit. Makapātīnīntit tī ixtlahuanī't tū jā tze. Chuntza' lītasu'yu puhua'ntit jā tze tū ixtlahua tzamā' chi'xcu'. ¹² Quit ictzo'kli tzamā' carta, ē jā xmān ixpālacata tī tlhualh tū jā tze, ē jā xmān ixpālacata tī tlahuanī'ca tū jā tze. Quit ictzo'kli tzamā' carta ixpālacata icmāsu'yucu'tunli na ixlacatīn Dios chī iccāmaktakalhu'cunān hui'xina'n. ¹³ Ū'tza' quilīmāko'xamāka'tlī'ca.

Tito ixlīpāxuhua mimpālacataca'n. Ū'tza' nā iclīpāxuhua. ¹⁴ A'cxni' jāna'j ixcālaka'nāchā'n Tito, icuanilh hui'xina'n naquilākexmatni'yāuj. Chuhua'j jā iclīmāxana'n. Ixlīcāna' chī icuanilh Tito. Ixlīpō'ktu tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n, pō'ktu ixlīcāna'. Nā chuhua'j tasu'yu ixlīcāna' tū icuanilh Tito. ¹⁵ Chuhua'j Tito ā'chulā' cāpāxqui'yān hui'xina'n ē cālacapāstacān chī hui'xina'n lakachi'xcu'huī'tit ē kexpa'tni'tit tū cāhuanin. ¹⁶ Chuntza' tasu'yu hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze, chuntza' chī icpuhuanli. Ū'tza' iclīpāxuhua.

8

Chī māstā'ca xatze tapuhuāt

¹ Tā'timīn, quit iclacasqui'n hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Dios cāsicua'lanātlhualh tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Macedonia. ² Masqui xlaca'n ixtapātīni'mā'nal, ixtapāxuhua. Chuntza', masqui pobres ixtahuanī't xlaca'n tamāstā'lh lhūhua' chī ixtapuhuatca'n. ³ Quit iclīchihuīna'n jā lakca'tzan huan tū tamāstā'lh. Tahui'līlh ā'chulā huan tū ixlīmāstā'ca'n. ⁴ Quincātasqui'ni'n xa'icmaktīni'uj tumīn ē xa'iccālē'ni'uj tā'timīn xalanī'n nac Jerusalén tī ixcāmaktāyacu'tun. ⁵ Xlaca'n ā'chulā' tatlahualh ē jā tū xa'icpuhuan quit. Xapūla tahuanih Dios chī ixtatapa'ksīni' ē ixtatlahuacu'tun ixtalacasqui'nīn Dios. Nā ixtatlahuacu'tun tū iccāhuanilh chī lacasqui'n Dios. ⁶ Chuntza' icsqui'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n ē ixcāmaktāyan namākēstokkō'yā'tit tumīn tū namāstā'yā'tit. Ū'tza' tī cāmāca'tzīnīn hui'xina'n namāstā'yā'tit. ⁷ Hui'xina'n pō'ktu tzej tlahua'yā'tit. Tzej a'ka'ī'yā'tit. Tzej lakapasā'tit

ixtachihuīn Dios ē tzej māsu'yu'yā'tit. Tlahua'cu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. Quilāpāxqui'yāuj. Chuhua'j ixlacasqui'nca hui'xina'n namāstā'yā'tit nacāmaktāya'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn.

⁸ Huā'mā' tū iccāhuanincus jā a'ktin līmāpa'ksīn. Xmān iccāhuanimā'n chī ā'makapitzīn tamāstā'mā'nalh. Quit iclacasqui'n hui'xina'n nacāmaxqui'yā'tit ā'makapitzīn tā'timīn. A'ntza' nalītasu'yu chī hui'xina'n cāpāxqui'yā'tit quintā'timīnca'n. ⁹ Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo pāxqui'nin. Xla' masqui ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj pō'ktu ixla', xla' xcamanīn hualh ixpālacata quincāpāxqui'yān. Chuntza' quina'n quincālīricujui'līnī'ta'n tū ixtasicua'lanātlahuan.

¹⁰ Na'iccāhuaniyān tū icpuhuan quit: Cā'tatza' hui'xina'n ixmāstā'cu'tunā'tit tumīn. Xapūla tzucutit māstā'yā'tit. Xmān tzucutit mākēstokā'tit. Quit icpuhuan xatze nahuan palh hui'xina'n namāstā'kō'yā'tit. ¹¹ Xapūla timāstā'cu'tuntit tumīn. Chuhua'j camākentaxtūtīt chuntza' chī tzē namāstā'yā'tit chā'tunu' hui'xina'n. ¹² Līpāxuhua Dios palh chā'tin ixtapāxuān līmāstā' chuntza' chī tzē namāstā' chā'tin. Dios, xla' jā quincāsqui'ni'yān palh jā tū ka'lhīyāuj.

¹³ Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n namāstā'yā'tit ixlīpō'ktu tū ka'lhī'yā'tit a'cxni' nacāmaxqui'yā'tit tī jā tū taka'lhī. ¹⁴ Tū icuan ū'tza' huā'mā': lacxtim cataka'lhīlh ixlīpō'ktuca'n tā'timīn. Chuhua'j hui'xina'n nacāmaxqui'yā'tit tī jā tū taka'lhī. Palh namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' hui'xina'n jā catika'lhī'tit nūn tū, xlaca'n nacātamaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' tze nahuan. ¹⁵ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Tī lhūhua' mākēstokli, jā quītāxtūni'lh. Tī macsti'na'j mākēstokli, jā sputni'lh.

Tito ē tī tatā'a'lh

¹⁶ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata Tito lacasqui'n hui'xina'n tzej nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī quit iclacasqui'n. ¹⁷ Tito ixlīmān puhuanlī nacālaka'nāchā'n hui'xina'n. A'cxni' icuanilh ca'a'ncha', xla' ixcālaka'ncu'tunāchā'n.

¹⁸ Quit ictā'macā'mā'lh Tito chā'tin quintā'tinca'n tī talakapaskō' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Lhūhua' talīchihuīna'n chī tzej māsu'yu xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹⁹ Nā huā'mā' quintā'tinca'n, talacsacli ā'makapitzīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' nac templo ā'tzā'. Xlaca'n talacasqui'n Tito naquintā'a'n a'cxni' quit na'iccālē'ni' tumīn tī jā tū taka'lhī tumīn nac Jerusalén. Huā'mā' tumīn, nalīlakachi'xcuhuī'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Nā naca'tzīcan quina'n cāmaktāyacu'tunāuj. ²⁰ Liskalalh na'icmākēstokāuj tumīn ixpālacata jā naquincātalē'ksa'nān. Jā iclacasqui'n

nahuancan jā icmākentaxtū tū quimacamaxquī'can lhūhua' tumīn. ²¹ A'cxni' icmākēstokāuj huā'mā' tumīn, pō'ktu tze ictlahuacu'tun na ixlacatīn Dios ē nā ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

²² Na'iccālakmacā'nāchā'n hui'xina'n tzamā' chi'xcuhuī'n. Nā na'iccātā'macā'n ā'chā'tin quintā'tinca'n. Xla' mākentaxtūkō' ixlīpō'ktu tū macamaxquī'can. Maklhūhua' iclaktzī'nī't mākentaxtū. Chuhua'j ā'chulā' mākentaxtūcu'tun tū macamaxquī'canī't, ixpālacata xla' ca'tzī hui'xina'n namākentaxtūyā'tit tū ixlacasquī'nca. ²³ Tito quintā'scuja. Tito ē quit iccāmaktāyanī'ta'n hui'xina'n. Tā'timīn tī natatā'a'n Tito, xlaca'n tamacā'nī't tī ta'a'ka'i' xalanī'n huā'tzā'. Xlaca'n tzej talatlā'huan, ē ū'tza' lilakachi'xcuhuī'can Cristo. ²⁴ A'cxni' natachā'nācha' Tito ē tā'timīn, cacālakachi'xcuhuī'tit. Ā'makapitzīn tā'timīn natalaktzī'n chī hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit. Chuntza' naca'tzīcan ixlīcāna' chī icuanī't hui'xina'n cāpāxquī'yā'tit tā'timīn.

9

Cāhuanica chī natamākēstoka tumīn

¹ Jā ixlacasquī'nca quit na'iccāhuanīyān namākēstokā'tit tumīn tū nacālīmaktāyā'yā'tit tā'timīn. ² Quit tzej icca'tzī hui'xina'n cāmaktāyacu'tunā'tit. Quit iccāhuaninī't xalanī'n nac Macedonia chī tlhua'yā'tit tū tze. Iccāhuaninī't chī hui'xina'n xalanī'n nac Acaya ixmāstā'cu'tunā'tit cā'tatza'. A'cxni' taca'tzīlh huā'mā', nā tamāstā'cu'tunli xalanī'n nac Macedonia. ³ Iccāhuaninī't xlaca'n chī hui'xina'n māstā'cu'tunā'tit tumīn. Chuntza' jā tze palh hui'xina'n jā namākentaxtūyā'tit. Ū'tza' iccālīlakmacā'nchan tā'timīn. Chuntza' hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn chuntza' chī iccāhuaninī't. ⁴ Palh hui'xina'n jā tlhua'yā'tit ē palh ā'makapitzīn xalanī'n nac Macedonia naquintatā'a'n a'ntza', ē palh hui'xina'n jāna'j mākēstokā'tit tumīn, quit na'ictamāxanī' ixpālacata iccāhuaninī't chī hui'xina'n namāstā'yā'tit tumīn. Nā hui'xina'n namāxana'nā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīpuhualh ixlacasquī'nca na'iccāhuanī tā'timīn naquintapūlanī'. Chuntza' xlaca'n natamaktīnī'n tumīn tū hui'xina'n hua'nā'tit namāstā'yā'tit. Chuntza' natasu'yu hui'xina'n māstā'yā'tit chī mintalacapāstacni'ca'n. Jā catitapuhuanli palh quit iccāsāmāmāstā'nīn tumīn.

⁶ Ca'tzīyāuj tī macsti'na'j natacha'n, xlaca'n nā macsti'na'j natamakala. Tī lhūhua' natacha'n, xlaca'n lhūhua' natamakala. Nā chuntza' quina'n a'cxni' māstā'yāuj. ⁷ Chā'tunu' hui'xina'n camāstā'tit chuntza' chī puhua'nā'tit tzē namāstā'yā'tit. Jā lakca'tzana'j camāstā'tit. Jā catusu'yulh palh cātasāmāmāstā'nīyān. Dios cāpāxquī' tī tamāstā' cā'tapāxuān. ⁸ Dios tzē nacāmaxquī'yān lhūhua'. Hui'xina'n,

masqui cāmaxquī'yā'tit ā'makapitzīn, hui'xina'n naka'lhī'yā'tit tū namaclacasquī'nā'tit. ⁹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata chā'tin tī tze ya chi'xcu':

Xla' lhūhua' cāmaxquī' lacxcamanīnī'n.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj tzē nacāmaxquī'.

¹⁰ Nā quina'n, Dios quincāmaxquī'yān tū nacha'nāuj, ixpālacata ū'tza' Dios tī makastaca. Chuntza' nalīka'lhīyāuj tū nahua'yāuj ē nā tū nacha'mpalayāuj. Hui'xina'n palh nacāmaxquī'yā'tit ā'makapitzīn tī jā tū taka'lhī, Dios nacāmaxquī'yān tū maclacasquī'nā'tit hui'xina'n. ¹¹ Chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahuayān hui'xina'n, ē chuntza' tzē namāstā'yā'tit lhūhua'. Chuntza' natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios xlaca'n tī natamaktīni'n mintumīnca'n tū na'iccālē'ni'. ¹² Chuntza' ixpālacata tumīn tū hui'xina'n namāstā'yā'tit, hui'xina'n nacāmaktāya'yā'tit ixtachi'xcu'huī't Dios tī jā tū taka'lhī. Nā xlaca'n natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tū māstā'nī'ta'ntit hui'xina'n. ¹³ A'cxni' nalaktzī'ncan chī hui'xina'n māstā'yā'tit, lhūhua' natamakapāxūī Dios. Natamakapāxūī Dios a'cxni' natalaktzī'n chī hui'xina'n ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn ixla' Cristo, ē natalaktzī'n chī hui'xina'n cāmaktāya'yā'tit xlaca'n ē nā ā'makapitzīn huampala. ¹⁴ Chuntza' xlaca'n nacātālī'orarlīyān ē nacātalachapāstacān hui'xina'n ixpālacata Dios cāsīcua'lanātlahuani'ta'n ē chuntza' hui'xina'n tzē māstā'yā'tit tumīn. ¹⁵ Namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' quincālakmacamini'ta'n ī'Ska'ta'. Ū'tza' hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū xatapalaxla'. Jāla huanāuj chī huanī't ixtapalh.

10

Pablo apóstol ixuanī't ē ū'tza' ixlīka'lhī līmāpa'ksīn

¹ Quit, Pablo, iccāhuanicu'tunān catūhuāl. Ā'makapitzīn tahuan quit xalacatzucu icchihuīna'n na milacatīnca'n. Nā tahuan quit iccālacaquilhnīyān a'cxni' iccātzo'knuni'yān. Chuntza' chī Cristo lakalhu'manīni'n, nā chuntza' quit xalacatzucu iccātā'chihuīna'ncu'tunān. ² Iccāhuanicu'tunān tzej calatā'kchokotit. Palh jā latā'kchokoyā'tit līlacatejtin, quit na'iccālacaquilhnīyān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n. Palh huī'lh chā'tin chī hui'xina'n tī huan quit iclatlā'huan hua'chi catīhuāl chi'xcu' ē quit ictlahua xmān tū quit iclacasquī'n, quit na'iclacaquilhnī xla'. ³ Masqui quina'n hui'lāna'uj nac cā'quilhtamacuj, xtum guerra tū tlahuayāuj. Jā hua'chi guerra tū tatlahua xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Xlaca'n talē'n tū natalīmaknī ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Quina'n jā tū lē'nāuj tū nalīmaknīyāuj. Xmān ixlīmāpa'ksīn Dios tzē nacālīskāhuī'yāuj

ixlīmāpa'ksīn ixtā'lāquiclhaktzi' Dios. ⁵ Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cāliskāhuī'yāuj ixtalacapāstacni'ca'n tī tatā'lātlahua Dios. Nā ixlīmāpa'ksīn Dios tzē naliskāhuī'yāuj ixlīpō'ktu talacapāstacni' tū cāmāmakchuyī tī ta'a'ka'ī'ni'cu'tun Dios. Ixlīmāpa'ksīn Dios tzē cālakpalīni' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't ē chuntza' natalexmatni' Cristo. ⁶ A'cxni' hui'xina'n tzej nakexpa'tni'yā'tit Dios, quit na'iccāmakapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun.

⁷ Hui'xina'n lacapāstacā'tit xmān tū tasu'yu. Na mimpu'nanca'n tahuī'lāna'lh tī quintatā'lātlahua ē tahuan xlaca'n tatā'scuja Cristo. Cataca'tzīlh xlaca'n nā quit ictā'scuja Cristo. ⁸ Māpa'ksīni' Jesucristo quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn. Jā icmāxana'n iclīchihuīna'n huā'mā' līmāpa'ksīn. Quimaxquī'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tzē na'iccālīmaktāyayān hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit. Jā quimaxquī'nī't līmāpa'ksīn na'iclaclahua chī a'ka'ī'yā'tit. ⁹ Chuntza' icuan, ixpālacata jā iclacasquī'n najicua'nā'tit chī iccātzō'knuni'yān. ¹⁰ Ā'makapitzīn na mimpu'nanca'n quintalīchihuīna'n ē tahuan: "A'cxni' xla' quincāmacamini'yān a'ktin carta, palha' chihuīna'n chī ixka'lhī līmāpa'ksīn. A'cxni' quincātā'huī'lān xalacatzucu chihuīna'n. Jāla tzej a'kchihuīna'n." Chuntza' tahuan. ¹¹ Tī chuntza' tachihuīna'n, cataca'tzīlh huā'mā': chuntza' chī iccātzō'knuni'yān nac a'ktin carta, chuntza' na'iccātā'chihuīna'nān a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

¹² Quit jāla icticātā'lāmālakchā'nīlh xlaca'n tī tapuhuan xalactze. Quit jā chuntza' chī tapuhuan xlaca'n xalactze ixpālacata talāmālakchā'nī. Jā taca'tzī. ¹³ Quit jā iclītaka'lhī a'cxni' iclīchihuīna'n tū ictlahuanī't. Icsujnī't xmān jā Dios quimāsu'yuni'nī't na'icscuja. Dios quimāca'tzīnīlh na'icscuja nā nac Corinto jā mincā'lacchicni'ca'n. ¹⁴ Quit xapūla iccāmāca'tzīnīn xatze tachihuīn ixla' Cristo. A'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n hua'chi xa'icscujmā'lh nac līlē'k tū Dios quimāsu'yuni'lh. Jā līhua'ca'lh icscujli nac līlē'k a'cxni' iccālaka'nchan. ¹⁵ Jā iclītaka'lhī ixtascujūtca'n ā'makapitzīn masquī tū quit jā ictlahualh. Quit iclacasquī'n hui'xina'n ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' ā'chulā' tzē na'icscuja, chuntza' chī quimāsu'yuni'lh Dios tū na'iclaclahua. ¹⁶ Chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo tī tahuī'lāna'ncha' ā'chulā' makat. Quit icmāsu'yucu'tun xatze tachihuīn jā jāna'j tī māsuyunī't. Chuntza' jā iclītaka'lhīlh tascujūt tū tlahuanī't ā'chā'tin ē palh jā quit ictlahuanī't.

¹⁷ Jā tze palh chā'tin nalītaka'lhī. Xatze palh namāka'tlī' Dios. ¹⁸ Palh chā'tin nahuan xla' tze tū tlahua, huā'mā' jā tū ixtapalh. Xmān Dios nahuan palh tze tū tlahuanī't chā'tin chī'xcu'.

11

Pablo cālīchihuīna'nli tī xmān ixta'a'kskāhuī'nin

¹ Quit iclacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit līlacatzucu līhuan iccāhuaniyān tū ictlahuanī't. Caquilālīpātūj līlacatzucu, masqui hua'chi chā'tin līhkēnti tī ixa'cstu līchihuīna'ncan. ² Dios lacasqui'n hui'xina'n jā catitaxtumlīni'tit Cristo. Nā quit ū'tza' iclacasqui'n. Quit iccāmaktāyan natapa'ksīni'yā'tit Cristo. Chuntza' quit hua'chi catīhuālh tī squi'n chā'tin tzu'ma'jāt. Chuhua'j hua'chi chā'tin tzu'ma'jāt tī pāxquī' ī'squi'nīni', nā chuntza' ixlacasqui'nca hui'xina'n napāxquī'yā'tit xmān Cristo. ³ Quit icjicua'n hui'xina'n nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' chī Eva a'kskāhuī'ca. Skāhuī'ni' lītaxtulh lūhua' ē a'kskāhuī'lh Eva. Skāhuī'ni' ca'tzī chī na'a'kskāhuī'nin. Palhāsā' nacā'a'kskāhuī'yān nā hui'xina'n, ē ū'tza' nalītalakaspī'tni'yā'tit Cristo. ⁴ Icjicua'ni' huā'mā' xpālacata hui'xina'n kexpa'tā'tit tī cātalakminān ē catamāsu'yuni'yān āxtum ē jā chī tū iccāmāsu'yuni'n quit tū ixa' Jesús. Xtum tū talīmāsu'yu chī Espīritu Santo. Jā ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'n. Xtum tū talīmāsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. Jā chuntza' chī quit iccāmāsu'yuni'n. ⁵ Tzamā' chi'xcuīhuī'n tahuan xlaca'n apóstoles. Xlaca'n jā quintalacatzā'la. ⁶ Palhāsā' jā tzēhuanī't chī quit ica'kchihuīna'n. Quit tzej icca'tzī. Ixlīpō'ktu iccāmāsu'yuni'nī'ta'n.

⁷ Quit jā iccāmātā'jīn hui'xina'n a'cxni' iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixa' Dios. Quit palha' xa'iclīscujmā'lh quimacan līhuan xa'iccālīmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios. ¿Ē jā tze tū ictlahualh? ⁸ Līhuana quit xa'icscujā na mimpu'na'ītātca'n, ixquintamacamini' tumīn tā'timīn xalanī'n ā'lacatunu' cā'lacchicni'. Quit iccāmaktīlh ixtumīnca'n na'iccālīmaktāyayān hui'xina'n. ⁹ Līhuana xa'iccātā'huī'lan quit jā xa'iccāsqui'ni'yān tumīn a'cxni' xa'icmaclacasqui'n tamaktāy. Tā'timīn xalanī'n nac Macedonia ixquintalīmini' tū xa'icmaclacasqui'n. Chuntza' jā tū iccāmāmakasputūnī'ta'n hui'xina'n. Ē jā maktin icticāsqui'ni'n tū na'icua'. ¹⁰ Jā icticāsqui'ni'lh nūn tā'timīn xalanī'n nac Acaya. Quit ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' iclīhuan tū ixlīcana'. ¹¹ Palhāsā' ā'makapitzīn tapuhuan quit jā iccāpāxquī'yān hui'xina'n xpālacata jā iccāmaktīcu'tunān mintumīnca'n. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Dios ca'tzī iccāpāxquī'yān hui'xina'n.

¹² Jā iccāsqui'ni'nī'ta'n tumīn tū na'iclīhuā'yan. Jā ictisqui'nli nūn maktin. Chuntza' xlaca'n tī tasqui'n tumīn jāla catitahualh palh tascuja chī quit. ¹³ Tahuan xlaca'n apóstoles. Jā ixlīcāna'. Xmān ta'a'kskāhuī'nin a'cxni' tamāsu'yu. Talacasqui'n nacālaktzī'ncan hua'chi apóstoles tī tatā'scujā Cristo. ¹⁴ Jā tipuhuanā'tit palh jā chuntza' catilalh. Skāhuī'ni' tzē

talakpalī ē tzē lītaxtu hua'chi chā'tin ángel xala' nac a'kapūn. ¹⁵ Nā tzē natatalakpalī tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Hua'chi tze tū tatlahuamā'nalh masqui tū jā tze. Xlaca'n nataxokoni' Dios tū tatlahuanī't.

Chī pātīni'lh Pablo

¹⁶ Quit iccāhuanipalayān hui'xina'n: Jā capuhua'ntit hui'xina'n palh quit chā'tin lhkēnti expālacata quina'cstu quilichihuīna'mā'ca. Masqui capuhuanca palh quit chā'tin lhkēnti, caquilākexmatni'uj ē caquilāmakxtekui na'icchihuīna'n. ¹⁷ Ca'tziyāuj tī ka'tla' makca'tzī, xla' chihuīna'n hua'chi chā'tin lhkēnti, ē jā hua'chi chā'tin tī tapa'ksīni' Cristo. Tū na'icuan quit, hua'chi quit xaka'tla' icmakca'tzī. ¹⁸ Lhūhua' talītaka'lhī cātamāsu'yuni'cu'tunān hui'xina'n. Nā quit na'iclitaka'lhī tū ictlahua quit. ¹⁹ Hui'xina'n masqui puhua'nā'tit palh ca'tziyā'tit, cālīpātīyā'tit tzamā' chī'xcuīn tī hua'chi chā'tin lhkēnti. ²⁰ Hui'xina'n cālīpātīyā'tit masqui xlaca'n cātamāpa'ksīcu'tunān hui'xina'n. Xlaca'n cātamaktīyān ixlīpō'ktu tū ka'lhī'yā'tit. Xlaca'n cātamākexmatīyān. Xlaca'n cātalakmaka'nān hui'xina'n. Cātalachala'sān. Ē hui'xina'n cālīpātīyā'tit. ²¹ Quit jā chuntza' iccātlahuani'nī'ta'n hui'xina'n. Palh tze cahuālh tlahuacan tzamā', quit xa'icmāxana'lh, expālacata jā ictlahualh chuntza'.

Xlaca'n talīchihuīna'n tū tatlahuanī't. Chuhua'j quit na'iclichihuīna'n tū ictlahuanī't quit, masqui natasu'yu palh ka'tla' icmakca'tzī ē hua'chi chā'tin lhkēnti. ²² Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzī ē tahuan xlaca'n hebreos. Nā quit hebreo. Tahuan xlaca'n israelitas. Nā quit israelita. Tahuan Abraham ixpapca'n. Nā Abraham nā quimpap. ²³ Tahuan tatā'scuja Cristo. Quit ā'chulā' ictā'scuja Cristo. Chuntza' chī icchihuīna'mā'lh hua'chi chā'tin lhkēnti. Xlaca'n jā tascujnī't chī quit. Jā tapātīni'nī't chī quit. Quintucscanī't. Nā xa'ictachī'n. Maklhūhua' quintimaknīcu'tunca. Xlaca'n jā tapātīni'nī't chuntza'. ²⁴ Quintā'israelitas quintamaksno'kli pu'xamacāujna'jāstza'. Chuntza' quintatlahuani'nī't makquitzis. ²⁵ Maktu'tun tanūni'ca quinkēni'ccan. Maktin quincucta'laca. Maktu'tun tā'cnūlh barco tū xa'icpū'a'mā'lh. A'ktin quilhtamacuj ē a'ktin tzī'sni' xa'ictojōmā'lh nac xcān a'cxni' tā'cnūlh barco. ²⁶ Calhāxcuīnālh iclatā'kchokonī't na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Nā ictahui'lanī't jā cālījicua'. Nā maklhūhua' ictacutnī't nac ka'tla' xcān. Nā ica'nī't jā ixtalatlā'huan ka'lhāna'nī'n. Quintitamaknīcu'tunli quintā'israelitas ē nā tī jā israelitas. Xa'iclatlā'huan nac cālījicua' nac cālīlacchicni' ē nac cālīqui'huī'n ē nac mar. Ixquintamaknīcu'tun tī ixtahuan xlaca'n nā tā'timīn. ²⁷ Ictlakua'nī't ē palha' icscujnī't. Maklhūhua'

iclakachu'huā'lhtatanī't. Ē nā ictzi'ncsnīnī't ē nā ickelhpūtīnī't maklhūhua'. Icpātīnī'nī't nac cā'lonkni'. Makatunu' jā xa'icka'lhī quilu'xu'.

²⁸ Jā xmān huā'mā'. Pō'ktu quilhtamacuj ictamakchuyīnī't ē quinca'tzani'nī't na quilīstacna' expālacataca'n tī ta'a'ka'ī'.
²⁹ Palh catīhuālh jāla tzej latā'kchoko na ixtej Dios, quit iclakalhu'man. Palh catīhuālh tamakahuasa, quit iclīsītzī' chī māmakahuasīca. ³⁰ Palh ixlacasqui'nca quit naquilīchihuīna'nancan quina'cstu, quit iclīchihuīna'ncu'tun tū namāsu'yu quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ³¹ Dios ca'tzī ixlīcāna' tū icuan. Xla' ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Calakachi'xcuhuī'ca pō'ktu quilhtamacuj. ³² A'cxni' quit xa'icū'lh nac Damasco, a'ntza' ixmāpa'ksīni'n chā'tin gobernador tī ixuī'līnī't rey Aretas. Huā'mā' gobernador cāyāhualh maktaka'lhna'nī'n jā lactaxtucan nac cā'lacchicni'. Ixquintachi'lē'ncu'tun. ³³ Quilacmāxtuca a'ktin nac lhu'cu' tū ixuī'lh nac talhta'm tū ixlīsti'li'canī't cā'lacchicni'. Quimpūmāyujūca a'ktin xaka'tla' a'kscahuī'. Chuntza' iclītzā'lalē ē iclī'a'kapūtaxtulh.

12

Chī lakachuyalh Pablo

¹ Jā tze palh na'icuan ka'tla' quit. Xmān na'iccāhuaniyān tū quimāsu'yuni'lh Māpa'ksīni' Jesucristo ē tū iclaktzī'lh a'cxni' iclakachuyalh. ² Ka'lhītza' a'kcāujtā'ti' cā'ta ē xa'ica'ka'ī'nī'ttza' Cristo, a'cxni' quit quilē'nca nac a'kapūn jā hui'lacha' Cristo. Jā icca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh jā lē'nca. Xmān Dios ca'tzī. ³ Dios ca'tzī palh lē'nca quimacni' o palh xmān lē'nca quilīstacna'. Quit jā icca'tzī. ⁴ Quilē'nca nac a'kapūn. A'ntza' ickexmatli tachihuīn tū jāla icuan expālacata Dios jā quimakxteka na'icuanī nūn chā'tin. ⁵ Dios quintlahuani'lh huā'mā', ē ū'tza' quit iclīmāka'tlī'. Quit jā ka'tla' iclīmaka'tzī tū quina'kspulalh. Xmān na'iccāhuaniyān tū māsu'yu quit jāla tū ictlahua quina'cstu. ⁶ Palh quit ixquilīchihuīna'nca tzej tū ictlahuanī't, jā xa'icchihuīna'nli hua'chi chā'tin lhkēnti, expālacata quit xmān iclīchihuīna'n tū ixlīcāna'. Jā quintilīchihuīna'nca quit expālacata jā iclacasqui'n ā'makapitzīn natapuhuan quit xaka'tla'. Quit iclacasqui'n nataca'tzī palh quit tze expālacata chī iclatā'kchoko ē chī icchihuīna'n.

⁷ Palhāsā' quit ka'tla' xa'iclīmaka'tzīlh chī iclakachuyanī't. Ū'tza' Dios quilīmaxquī'lh a'ktin taca'tzana'juā't. Huā'mā' taca'tzana'juā't hua'chi a'ktin lhtucu' tū skāhuī'ni', Satanás, yāhualh na quimacni'. Dios quimaxquī'lh huā'mā' taca'tzana'juā't expālacata jā lacasqui'nli quit ka'tla' na'icmakca'tzī. ⁸ Maktu'tun icsqui'ni'lh Māpa'ksīni'

Jesucristo ixquimāpānūni'lh huā'mā' taca'tzana'juā't. ⁹ Xla' quihuanilh: “Quit na'icmaktāyayān ē chuntza' natāyani'ya'. A'cxni' hui'x taxlajuani'ya' ē ā'cxni' tasu'yu quit icka'lhī lītli'hui'qui.” Chuntza' quihuanilh. Chuntza' tapāxuhuān na'ictāyani' a'cxni' ictaxlajuani'. Chuntza' lītasu'yu quit iclīscuja ixlītli'hui'qui Cristo. ¹⁰ Chuntza' icpāxuhua masqui ictaxlajuani' quit ē masqui quilakapalacan ē masqui quisputni' tū icmaclacasqui'n ē masqui quimputzastālani'can ē masqui quina'kspula tū jā tze. A'cxni' ictaxlajuani' quit, a'cxni' tasu'yu Cristo quimaktāyamā'lh. Ū'tza' iclīpāxuhua.

Pablo ixcāpāstaca xalanī'n nac Corinto

¹¹ Hua'chi quit chā'tin lhkēnti ixpālacata xmān quilīchihuīna'ncan quit. Xmān mimpālacataca'n chuntza' iclīchihuīna'n. Hui'xina'n ixquilāmaktāyauj na ixlcatīnca'n tī tahuan xlaca'n apóstoles. Tī tapuhuan xlaca'n laka'tla' apóstoles, xlaca'n jā quintalakatzā'la chī quit, masqui quit jā tū quintapalh. ¹² A'cxni' xa'icscuja na mimpu'nanca'n, tasu'yulh Dios ixquilīhui'līnī't quilī'apóstol. Quit līlaczucu xa'icscuja. Quit xa'ictlahua lī'a'cnīn. Huā'mā' māsu'yulh Dios ixquilīhui'līnī't quilī'apóstol. ¹³ Xmān a'ktin tū jā ictlahualh na mimpu'nanca'n tū ictlahualh na ixpu'nanca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Ū'tza' huā'mā': Jā iccāsqui'ni'n hui'xina'n tū na'iclihuā'yan. Palh hui'xina'n puhua'nā'tit jā tze huā'mā', caquilāmāspūtūnu'ni'uj.

¹⁴ Chuhua'j ixlīmaktu'tun iclacapāstacni' na'iccālaka'nāchā'n. A'cxni' na'icchā'n a'ntza', hui'xina'n jā catixokotit tū na'icua'. Xmān iccāmaktāyacu'tunān hui'xina'n na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Jā iclacasqui'n mintumīnca'n. Ca'tzīyāj camana' jāla tamāhuī' ixtāta'ca'n. Xanatāta'na' tamāhuī' ixcamana'ca'n. Quit hua'chi mintāta'ca'n. ¹⁵ Quit tapāxuhuān na'icmālakspūtū tū icka'lhī palh chuntza' na'a'ka'ī'yā'tit ā'chulā'. Na'icscuja ē na'ictlakua'n. Masqui quit iccāpāxquī'yān, hui'xina'n jā quilāpāxquī'yāj.

¹⁶ Masqui jā iccāsqui'ni'nī'ta'n nūn tū, ā'makapitzīn tahuan iccā'a'kskāhuī'maktīnī'ta'n mintumīnca'n. ¹⁷ Quit jā tū iccā'a'kskāhuī'maktīn a'cxni' iccālakmacā'ncha'n tī ā'chā'tin. ¹⁸ Quit icsqui'ni'lh Tito ixcālaka'ncha'n hui'xina'n. Xla' ictā'macā'lh ā'chā'tin quintā'tinca'n. Tito jā cā'a'kskāhuī'maktīn nūn tū. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī xa'iclatlā'huan quit, nā chuntza' ixlatlā'huan Tito. Quina'n a'ktin quintalacapāstacni'ca'n.

¹⁹ Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit quit ictamaktāyamā'lh na milacatīnca'n. Jā chuntza'. Quit icchihuīna'n na ixlcatīn Dios ē icchihuīna'n chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Cristo. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Iccāmaktāyacu'tunān tzej

na'a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' iclītlahuakō' ixlīpō'ktu mimpālacataca'n.
²⁰ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā' a'cxni' na'icchā'n
 a'ntza' na'icca'tzī hui'xina'n jā tzej latlā'hua'nā'tit. Palh jā tzej
 latlā'hua'nā'tit, ixlacasqui'nca na'iccālacaquilhnīyān hui'xina'n.
 Iclītamakchuyīnī't icpuhuan palhāsā' lāslokoyā'tit hui'xina'n, ē
 lālakca'tzana'ni'yā'tit ē lāsītzī'ni'yā'tit ē lāquiclhaktzī'nā'tit ē nā
 lālīchihuīna'nā'tit ē lālē'ksa'nā'tit ē laka'tla' makca'tzīyā'tit ē jā
 a'cxtim tahui'la'yā'tit. ²¹ Quit iclītamakchuyī icpuhuan palhāsā'
 a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n, quit na'iclimāxana'n na
 ixlacatīn Dios tū tlaha'yā'tit hui'xina'n. Quit na'iccalhuan
 palh lhūhua' hui'xina'n tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē palh
 jā makxtekcu'tunā'tit tū jā tze ē palh ka'lhī'yā'titcus
 mintā'lāpāxquī'nca'n ē palh tlaha'yā'titcus tū jā tze
 mintalacapāstacni'ca'n.

13

Pablo cāmāxquī'lh talacapāstacni'

¹ Chuhua'j ixlīmaktu'tun na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n.
 Hui'xina'n ca'tzīyā'tit a'cxni' mālacsu'yucan chā'tin, tala-
 casqui'n chā'tu' o kelhatu'tun testigos. ² Na'iccāhuanipalayān
 ā'maktin tū iccāhuanin a'cxni' xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n
 ixlīmaktu'. Masqui jā iccātā'huī'lan chuhua'j,
 na'iccāhuanipalayān hui'xina'n tū tlhuanī'ta'ntit tū jā tze ē
 ā'makapitzīn huampala chī hui'xina'n. Na'iccāmakapātīnīn tū
 tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xlaca'n jā catitalakatzā'lal chī
 na'iccāmakapātīnīn. ³ Chuntza' hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit
 iclīchihuīna'n ixlīmāpa'ksīn Cristo. Xla' jā catitaxlajuani'lh
 na milacatīnca'n. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit Cristo ka'lhī
 līmāpa'ksīn. ⁴ Hua'chi ixtaxlajuani' Cristo a'cxni' nīlh nac
 cruz. Chuhua'j xla' huī'lh. Dios maxqui'nī't līmāpa'ksīn. Quit
 ictapa'ksīni' Cristo, ē ū'tza' līlacatzucu iccālītā'chihuīna'nī'ta'n.
 Hua'chi quit ictaxlajuani'. Hui'xina'n nalaktzī'nā'tit quit
 iclīlatlā'huan ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' chī Cristo.

⁵ Tzej calacapāstacna'ntit hui'xina'n palh ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit
 hui'xina'n. Camāsu'yu'tit palh ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit. Hui'xina'n
 tzej ca'tzīyā'tit palh ixlīcāna' tā'latlā'hua'nā'tit Cristo. Palh
 jā tā'latlā'hua'nā'tit Cristo, hui'xina'n jā tapa'ksīni'yā'tit xla'.
⁶ Hui'xina'n naca'tzīyā'tit quit ictapa'ksīni' Cristo ixpālacata
 quit ictā'latlā'huan xla'. ⁷ Chuhua'j icsqui'ni' Dios jātza'
 catlahua'tit tū jā tze. Jā quincuenta palh ā'makapitzīn
 tapuhuan quit jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'iccālacaquilhnīyān.
 Iclacasqui'n natlahua'yā'tit tū tze. Huā'mā' iclacasqui'n
 masqui chuntza' jā catitasu'yulh quit icka'lhī līmāpa'ksīn.
⁸ Xmān icka'lhī līmāpa'ksīn na'ictlahua tū ixtachihuīn Dios.
 Jā icka'lhī līmāpa'ksīn na'ictlahua tū jā chī ixtachihuīn

Dios. ⁹ Icpāxuhua a'cxni' hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Huā'mā' quimakapāxui' masqui chuntza' jā ixlacasqui'nca quit icmāsu'yu līmāpa'ksīn tū Dios quimaxquī'lh na'iccālacaquilhñīyān. Xmān iclacasqui'n hui'xina'n lactze nahuanā'tit. ¹⁰ Ū'tza' iccālitzo'knuni'yān chuntza' nac carta a'cxni' jāna'j xa'iccālaka'mpalayāchā'n. Quit jā iclacasqui'n na'iccālacaquilhñīyān a'cxni' na'icchā'nācha'. Quit iclacasqui'n jā ixlacasqui'nca na'iccāmāsu'yuni'yān līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nī't Māpa'ksīni' Jesucristo. Quimaxquīca'nī't huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmaktāyayān chī tzej na'a'ka'ī'yā'tit. Jā quimaxquī'canī't huā'mā' līmāpa'ksīn na'iccāmāmakchuyīyān hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Chuhua'j, tā'timīn, caka'lhī'tit tapāxuhuān. Calīhui'lī'tit tzej nalatā'kchokoyā'tit. Jā calakachipini'tit. Chu a'ktin calalh mintalacapāstacni'ca'n. Ca'cs catahui'la'tit. Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n. Xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmaxquī'yān tze latamat. ¹² Calāsalarlī'tit milīpō'ktuca'n ixpālacata lītā'timīn hui'xina'n. ¹³ Quintā'timīnca'n xalanī'n huā'tzā' cātamacā'ni'yāchā'n a'ntza' saludos milīpō'ktuca'n hui'xina'n.

¹⁴ Māpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n. Camakca'tzītīt chī cāpāxquī'yān Dios. Espīritu Santo cacātā'tahui'lan chā'tunu' hui'xina'n. Chuntza' hui'xina'n chu a'ktin nalītaxtuyā'tit. Amén.

Gálatas

Pablo cāmacā'ni'lh saludos xalanī'n nac Galacia tī ixta'a'ka'ī'
 1 Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh huā'mā' ca'psnap. Quit apóstol. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol jā chā'tin chi'xcu'. Nūn chā'tin chi'xcu' quilacsacil palh apóstol na'iclitaxtu. Tī quilihui'līnī't quili'apóstol xla' ū'tza' Jesucristo ē nā quinTāta'ca'n Dios tī mālacastālancuanīlh Jesucristo. 2 Quit ē ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh, quina'n pūla iccāmacā'ni'yāchā'n saludos hui'xina'n xalanī'n nac Galacia tī a'ka'ī'yā'tit. 3 Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n quinTāta'ca'n Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāmaxquī'n tze latamat. 4 Jesucristo tamacamāstā'lh ixa'cstu a'cxni' nīlh ixpālacata quincuentaca'n. Ixquincāmakapūtaxtūcu'tunān tzamā' cā'quilhtamacuj tū jā tze. Chuntza' tlhualh Jesucristo ixpālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn quinTāta'ca'n Dios. 5 ¡Camakapāxūca Dios pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Jā a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun tū tzē nalī'a'kapūtaxtucan
 6 Quit iccāli'a'cnīyān hui'xina'n chī palaj tamakatīni'pā'na'ntit Dios. Tzamā' ū'tza' tī cāta'sani'n hui'xina'n ixpālacata Cristo quincātlahuani'n a'ktin talakalhu'mān ē nīlh quimpālacataca'n. Chuhua'j hui'xina'n stālani'pā'na'ntit xaxtūmtza' tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan. 7 Quina'n ca'tzīyāuj palh jā ixlīcāna' a'nampala ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan. A'nan makapitzīn chi'xcuhui'n tī talakpalīcu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. Chuntza' xlaca'n cātāmāmakchuyīmā'n hui'xina'n. 8 Palh catīhuālh cāmāsu'yuni'yān ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan, xla' Dios camakapātīnīnli ū'tza'. Capātīni'lh masqui chā'tin ángel xala' nac a'kapūn tī māsu'yu huā'mā' ē masqui chā'tin quina'n. 9 Iccāhuanini'ta'ntza' ē chuhua'j na'iccāhuanipalayān: Palh chā'tin cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ā'kempātin tamāsu'yun chī nalī'a'kapūtaxtucan ē jā chuntza' chī xapūla maktīni'ntit, xla' Dios camakapātīnī'lh.

10 Tū iclīchihuīna'mā'lh a'ntza' tasu'yu jā iclīchihuīna'n xmān ū'tza' tū takexmatcu'tun tachi'xcuhui't. Jā chuntza'. Quit ictlahuacu'tun tū xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¿Ē quit xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxūicu'tun? Palh quit cahuālh xmān tachi'xcuhui't iccāmakapāxūicu'tun quit jā Cristo xa'ictikexmatni'lh.

Dios hui'līlh Pablo ixlī'apóstol

11 Tā'timīn, quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit huā'mā'. Xatze tachihuīn tū icmāsu'yu quit, huā'mā' jā ū'tza' ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcu'huī't. 12 Jā quimāca'tzīnīlh chā'tin chi'xcu'. Jā chā'tin chi'xcu' quimāsu'yuni'lh. Tunca Jesucristo ū'tza' quimāca'tzīnīlh.

13 Hui'xina'n cātahuaninī'ta'ntza' chī quit xa'icīlīlatlā'huan xapūla a'cxni' xa'icstālani' ixtamāsu'yunca'n israelitas. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' chī quit xa'iccāputzastālani' tī ixta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Quit jā xa'iccālakahu'man. Quit xa'iclaclahuacu'tun huā'mā' tamāsu'yun tū ixla' Jesucristo. 14 Chī ta'a'ka'ī' israelitas quit ā'chulā' xa'iccatzī ē jā ā'makapitzīn quintā'israelitas tī ixtaka'lhī ixcā'taca'n hua'chī chī quit. Quit ā'chulā' xa'iccākexmatni' ixtamāsu'yunca'n quinapapana' israelitas. 15 Dios quilakalhu'manli, ē quilacsacī apóstol na'iclitaxtu a'cxni' jāna'j xa'iclatuncu'huī'. Quinta'sani'lh na'ictā'scuja ū'tza'. 16 Chuntza' chī Dios lacasqui'nli xla' chuntza' quimāsu'yuni'lh Jesucristo tī ī'ska'ta' Dios. Ū'tza' tlhualh ixpālacata quit nā chuntza' tzē na'iccāmāsu'yuni' xla'ca'n tī jā israelitas xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. A'cxni' Dios quimālakapasnīlh ī'ska'ta', jā icquīsqi'ni'lh talacapāstacni' ā'chā'tin chi'xcu'. 17 Jā iccālaka'lh apóstoles nac Jerusalén tī apóstoles ixtahuanī'ttza' xapūla. Quit jā chuntza' ictlhualh. Palaj tunca ica'lh nac Arabia ē ā'listān ictaspi'tpālh nac Damasco.

18 Ixlī'a'ktu'tun cā'ta iclaka'lh apóstol Pedro nac Jerusalén. A'ntza' ictā'tachokolh xla' xmān cāujquitzisma'j. 19 Jā iclak-tzī'lh ā'chā'tin apóstol, xmān Jacobo ixtā'tin Māpa'ksīni' Jesús. 20 Ixlīcāna' tū ictzo'kmā'lh. Iccāhuanimā'n huā'mā' na'ixlatīn Dios. Jā iccā'a'kskāhuī'mā'n.

21 Ā'listān ica'lh jā tapa'ksīni' nac Siria ē Cilicia. 22 Jāna'j ixquintalakapasa tī ixta'a'ka'ī'ni' Cristo xalanī'n nac Judea. 23 Xla'ca'n xmān ixtakexmata chī ixuancan: “Ū'tza' tzamā' chī'xcu' tī ixquincāputzastālani'yān xapūla, chuhua'j xla' līchihuīna'ntlā'huan tamāsu'yun ixpālacata Cristo tū xapūla ixmālakspu'tūcun.” 24 Xalanī'n nac Judea a'cxni' takexmatli huā'mā', ixtamakapāxū Dios quimpālacata.

2

Ā'makapitzīn apóstoles talakatīlh chī Pablo ixmāsu'yumā'lh ix-tachihuīn Dios

1 Ā'listān ixlīlakacāujtā'ti' cā'ta ica'mpālh nac Jerusalén ā'maktin huampala ē quintā'a'lh Bernabé. Nā iclē'lh Tito. 2 A'ntza' icquīlalh ixpālacata Dios ixquimāca'tzīnīnī't ixlacasqui'nca na'ica'n. Ē a'ntza' nac Jerusalén ictakēstokui xmān quit ē tī xanapuxcu'nu'. Quit iccāhuanīlh chī quit xa'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas xatze tachihuīn

ixla' Jesucristo. Chuntza' ictlahualh ixpālacata jā xa'iclacasqui'n chu tlakaj chī xa'icmāsu'yumā'lh ē chī icmāsu'yumā'lh chuhua'j. ³ Xlaca'n jā quintatā'lālihuanilh chī xa'iccāmāsu'yuni'mā'lh jā ixlacasqui'nca natastālani' ixtahui'latca'n israelitas, xlaca'n tī jā israelitas. Nā Tito tī ixquintā'lahuī'lh, jā huanica palh ixlacasqui'nca nachu'cucan, chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas, ē masqui Tito jā israelita ixuanī't. ⁴ Xla' jā chu'cuca masqui ixtalacasqui'n makapitzīn tī jā ixlicāna' tā'timīn. Xlaca'n ixquincātātā'tanūnī'ta'n xmān naquincātakexmatxtuyān. Xmān ixtaca'tzīcu'tun chī jā ixlacasqui'nca natlahuayāuj chī ixtahui'latca'n israelitas quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Xlaca'n ixtalacasqui'n quina'n natlahuayāuj ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Quina'n jā icmakxtekui naquincātaskāhuī'yān nūn macsti'na'j. Quina'n xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n ā'chulā' naca'tzītēlha'yā'tit tū ixlicāna' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

⁶ Xanapuxcu'nu' tī cālakachi'xcuhuī'can, xlaca'n jā quintahuanilh ixlacasqui'nca na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Quit jā quincuenta palh cālakachi'xcuhuī'can o jā cālakachi'xcuhuī'can. Dios lakapasa quilīstacna'ca'n ē jā laktzī'n xmān tū talaktzī'n tachi'xcuhuī't. ⁷ Xlaca'n jā quintahuanilh na'iclakpalī tū xa'icmāsu'yu. Xlaca'n taca'tzīlh palh Dios quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā israelitas chuntza' chī Dios ixmacamaxquī'nī't Pedro nacāmāsu'yuni' israelitas xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' chī Dios mātli'hui'clhli Pedro ē lihui'lilh ixli'apóstol chī nacāmāsu'yuni' israelitas ē nā quit quimātli'hui'clhli ē quilīhui'lilh quilī'apóstol chī na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas.

⁹ Jacobo ē Pedro ē Juan ixcālaktzī'ncan hua'chi xanapuxcu'nu'. A'cxni' xlaca'n taca'tzīlh Dios ixquimacamaxquī'nī't huā'mā' tascujūt, ē quintamakachi'palh quit ē Bernabé. Chuntza' tatlahualh ixpālacata quilīpō'ktuca'n xa'icchihuīna'nī'tauj quina'n na'icscujāuj na ixpu'nanca'n tī jā israelitas ē xlaca'n natascuja na ixpu'nanca'n israelitas. ¹⁰ Xmān quincātahuanin jā na'icpātza'nkāyāuj na'iccāmaktāyayāuj tī lacxcamanīnī'n. Nā chuntza' quit xa'ictlahuacu'tun.

Pablo tā'lāhuanilh Pedro nac Antioquía

¹¹ A'cxni' Pedro milh nac Antioquía quit cā'lacan ictā'lāhuanilh ixpālacata xla' jā tze chī ixtlahuamā'lh. ¹² Xapūla Pedro ixcātā'huā'yan xlaca'n tī jā israelitas, masqui xlaca'n jā cāchu'cucanī't chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Ā'listān a'cxni' tamilh israelitas tī cāmacamilh Jacobo, Pedro tatampūxtulh ē jātza' cātā'huā'yalh. Xla' ixcājicua'ni' israelitas ixpālacata xlaca'n ixtahuan ixlacasqui'nca nacāchu'cucan

xlaca'n tī jā israelitas. ¹³ Ā'makapitzīn tā'timīn tī israelitas ē xlaca'n tatzuculh tatlahua lacxtim chī ixtlahua Pedro. Nā xlaca'n tatlahualh a'ktu' ixlacanca'n. Nā Bernabé chu a'ktin cātā'lalh. ¹⁴ Tū ixtatlahuamā'nalh, quit icca'tzilh jā chuntza' chī huan xatze tachihuīn tū ixtla' Dios. A'cxni' icca'tzilh huā'mā', quit icuanilh Pedro na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n: "Hui'x nā israelita. Ixla'ya' chī tī jā israelitas ē jā chī israelita. ¿Tū ixpālacata lacasqui'na' natatlahua ixtahui'latca'n israelitas xlaca'n tī jā israelitas?" Chuntza' icuanilh Pedro.

Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī Dios chu lacxtim chī cāmakapūtaxtūcan

¹⁵ Quina'n israelitas iclīlacatuncuhuī'nī'tauj. Quina'n jā chī ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't tī taka'lhī ixcountaca'n. ¹⁶ Ca'tzīyāuj Dios cāmāpānūni' ixcountaca'n xmān xlaca'n tī talīpāhuan Jesucristo, ē jā xlaca'n tī xmān tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Chuntza' quina'n nā līpāhuanāuj Jesucristo. Dios quīncāmāpānūni'nī'ta'n quīncuentaca'n ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo ē jā ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn. Jā tī chā'tin tī Dios māpānūni' ixcounta xmān ixpālacata mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn.

¹⁷ Quina'n iclīpāhuanāuj Jesucristo, ē icca'tzīyāuj xmān chuntza' Dios quīncāmāpānūni'yān quīncuentaca'n. Jātza' iclīpāhuanāuj līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Ū'tza' makapitzīn talīhuan quina'n iclaclē'nauj ē nā tahuan Cristo quīncāmātlahuīmā'n tū jā tze. Ū'tza' jā ixlīcāna'. Cristo jā quīncāmātlahuīyān tū jā tze. ¹⁸ Palh quit na'icmākēnū huā'mā' līmāpa'ksīn ē ā'līstān na'ica'ka'ī'pala tzamā' līmāpa'ksīn, chuntza' natasu'yu quit iclaclē'n. ¹⁹ Quit icca'tzilh jāla icmākentaxtūkō' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Ū'tza' jātza' iclīpāhuan huā'mā' līmāpa'ksīn. Chuhua'j quit iclatlā'huan chī ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Quit hua'chi icnīnī'ttza' ē hua'chi quīntā'xtokohua'ca'canī'ttza' Cristo. Hua'chi jātza' quit icuī'lh ē xmāntza' Cristo huī'lh na quīlīstacna'. Quit iclīpāhuan ī'ska'ta' Dios ē chuntza' quit iclīhuī'lh chuhua'j. Xla' quīmpāxquī'lh ē līnīlh quīmpālacata. ²¹ Quit jā iclakmaka'n ixtalakalhu'mān Dios. Palh chā'tin mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn ē xmān ū'tza' ixlīmāpānūni'ca cahuālh ixcounta, chuntza' chu tlakaj ixnīlh Cristo.

3

Xatze līpāhuanca'n Jesucristo ē jā līmāpa'ksīn

¹ ¿Chu jā ka'lhī'yā'tit mīlīstacna'ca'n nalīlacapāstacna'nā'tit? ¿Tīchu cāmāmakchuyīn hui'xina'n, tā'timīn, xalanī'n nac Galacia? Jātza' kexpa'tni'yā'tit tū ixlīcāna'. Hui'xina'n

ixlicāna' icticāhuanin chī Jesucristo xtokohua'ca'ca nac cruz. ² Caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī līmaktīni'ntit Espíritu Santo? Jā cātamaxquī'n xipālacata kexpa'tni'tit huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas. Cātamaxquī'n Espíritu Santo xipālacata kexpa'ttit xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ³ ¿Tū xipālacata hui'xina'n jā a'cxtuncuhui' ca'tziyā'tit? Hui'xina'n tzucutit listālani'yā'tit na ixtej Dios ixlitli'hui'qui Espíritu Santo. ¿Chī lipuhua'nā'tit jātza' maclacasqui'nā'tit ixlitli'hui'qui Espíritu Santo? ¿Chī lipuhua'nā'tit mina'cstuca'n tzē namākentaxtūyā'tit tū lacasqui'n Dios? ⁴ Chuhua'j tasu'yu jā tū cālīmacuani'yān tū lipātīni'nī'ta'ntit. Jā chuntza' icpuhuan quit. ⁵ Dios cāmaxquī'yān Espíritu Santo ē Dios tlahua lī'a'cnīn na milacatīnca'n. ¿Chī xipālacata tlahua chuntza'? Jā tlahua xipālacata kexpatni'tit līmāpa'ksīn. Tlahua chuntza' xipālacata hui'xina'n kexpatni'ta'ntit ē a'ka'ī'nī'ta'ntit palh ixlicāna' xatze tachihuīn.

⁶ Ixtachihuīn Dios huan: “Abraham ixlipāhuan Dios. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tze Abraham.” ⁷ Ixlasasqui'nca hui'xina'n naca'tziyā'tit tī ixlicāna' ī'xū'nātā'natna' Abraham, ū'tunu'n tī ixlicāna' talipāhuan Dios. ⁸ Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios tū Dios natlahua. Tatzo'kni' chī Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n xlaca'n tī natalipāhuan Dios masqui xlaca'n jā israelitas. Hasta xapūla Dios māca'tzīnīlh Abraham chī nacālīsicua'lanātlahuacan tachi'xcuui't. Huanilh: “Mimpālacata hui'x ixlipō'ktuca'n tachi'xcuui't xalani'n nac cā'quilhtamacuj nacāsicua'lanātlahuacan.” ⁹ Ū'tza' cālīsicua'lanātlahuacan xlaca'n tī talipāhuan Dios chuntza' chī Abraham. Xla' ixlipāhuan Dios ē sicua'lanātlahuaca.

¹⁰ Ā'makapitzīn tamākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn xipālacata tapuhuan chuntza' Dios nacāmāpānūni' ixcuentaca'n. Xlaca'n nacāmakapātīnīncan. Chuntza' tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlipō'ktuca'n tī jā tamākentaxtū pō'ktu quilhtamacuj ixlipō'ktu tū hui'lh nac ca'psnap jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn, xlaca'n nacāmakapātīnīncan.” ¹¹ Chuntza' līkexmatcan Dios jā catīmāpānūni'lh ixcuenta jā tī chā'tin tī xmān mākentaxtūcu'tun līmāpa'ksīn. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlipō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n xipālacata chī talipāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.” ¹² Huā'mā' līmāpa'ksīn tū Dios cāmaxquī'lh israelitas, makapitzīn tamākentaxtūcu'tun. Tī talipāhuan līmāpa'ksīn, xlaca'n jā talipāhuan Cristo. Tī talipāhuancu'tun huā'mā' līmāpa'ksīn, palh taka'lhīcu'tun ixlatamatca'n tū jā catilakspu'tli, ixlasasqui'nca natamākentaxtū ixlipō'ktu huā'mā' līmāpa'ksīn.

¹³ Dios nacāmakapātīnīn ixlipō'ktuca'n tī jā natamākentaxtū ixlipō'ktu tū huan nac līmāpa'ksīn. Quina'n ixlaclē'nāuj

ixpālacata quina'n jā mākentaxtūyāuj līmāpa'ksīn. Cristo quincāmakapūtaxtūn huā'mā' tapātīn ixpālacata xla' xokokō'lh tū quina'n ixlaclē'nāuj. Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: “Ixlipō'ktuca'n tī cāxtokohua'ca'canī't nac cruz a'ntza' taxokoni'mā'nalh Dios.” ¹⁴ Cristo xokokō'lh nac cruz. Chuntza' nā xluca'n tī jā israelitas nā xluca'n tzē nacāsicua'lanātlahuacan chu chuntza' chī Dios sicua'lanātlahualh Abraham chuntza' chī Dios ixuaninī't Abraham xapūla. Nā chuntza' Cristo tlhualh huā'mā' ē chuntza' quilipō'ktuca'n, ixpālacata lipāhuanāuj xla', tzē namaktīni'nāuj Espīritu Santo chuntza' chī Dios huanli namāstā'.

Līmāpa'ksīn jāla lactlahua talacāxtlahuan tū Dios hui'līlh xapūla

¹⁵ Tā'timīn, na'iccāhuaniyān tū hua'chi lītalacłhsaja. A'cxni' quina'n tlhuayāuj a'ktin contrato o a'ktin talacāxtlahuan ē firmarliyāuj, chuntza' jā tī chā'tin catilactlahualh ē jā tī chā'tin tzē natzō'kpala ā'a'ktin tachihuīn. ¹⁶ Nā chuntza' huā'mā' talacāxtlahuan tū tlhualh Dios a'cxni' huanilh Abraham nasicua'lanātlahua xla' ē chā'tin ī'xū'nātā'nat. Ixtachihuīn Dios jā huan: “ī'xū'nātā'natna'.” Tū huan: “chā'tin ī'xū'nātā'nat.” Ū'tza' huanicu'tun Cristo. ¹⁷ Tū iccāhuaniyān ū'tza' huā'mā': Dios huanilh Abraham ixlipō'ktuca'n tī natalipāhuan Dios, xluca'n nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' hua'chi talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Ixlī'a'ktā'ti' ciento ā'puxamacāuj cā'ta Dios maxquī'lh līmāpa'ksīn Moisés. Chuntza' līmāpa'ksīn jāla catilactlahualh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. ¹⁸ Palh Dios ixquincāsicua'lanātlahuan xmān ixpālacata kexmatni'yāuj huā'mā' līmāpa'ksīn tū maxquī'ca ā'līstān, chuntza' ixlacłalh talacāxtlahuan tū Dios tā'tlahualh Abraham. Dios sicua'lanātlahuani't Abraham xmān ixpālacata Abraham ixlipāhuan Dios.

¹⁹ ;Tū lītalacasqui'n līmāpa'ksīn tū maxquī'ca Moisés? Ā'līstān hui'līca huā'mā' līmāpa'ksīn ē ū'tza' līca'tzīyāuj quina'n lē'nāuj cuenta. Huā'mā' līmāpa'ksīn ixmaclacasqui'ncan xmān hasta a'cxni' milh Jesucristo tī ī'xū'nātā'nat Abraham. Tzamā' ī'xū'nātā'nat Abraham, ū'tza' tī Dios ixlīchihuīna'nī't xapūla a'cxni' tā'tlahualh talacāxtlahuan Abraham. Ángeles cāmāpa'ksīca natamastā' līmāpa'ksīn. Ē maxquī'ca Moisés. Moisés cāmaxquī'lh tachi'xcuui't israelitas. ²⁰ Dios jā ixmaclacasqui'n tī namaktāya a'cxni' tā'cāxtlahualh Abraham a'ktin talacāxtlahuan. Ū'tza' cāxtlahualh.

Līmāpa'ksīn jāla cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n tachi'xcuui't

²¹ Quit jā icchihuīna'mā'lh palh līmāpa'ksīn tā'lālīhuani tū Dios mālacnū ixpālacata talacāxtlahuan. Palh ixmāstā'ca

cahuālh a'ktin līmāpa'ksīn tū tzē ixmāstā'lh xasāsti' quilatamatca'n, chuntza' tzē ixquincāmāpānūni'n quincuentaca'n xmān ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn. ²² Ixtachihuīn Dios huan ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't talē'n cuenta. Ixpālacata huā'mā' līmāpa'ksīn, tasu'yu palh ixlīpō'ktuca'n talē'n cuenta ē ixlīpō'ktuca'n hua'chi tachī'nī'n tū jāla talaktaxtu. Chuntza' tī talīpāhuan Jesucristo, xmān xla'ca'n nata'a'kapūtaxtu.

²³ A'cxni' jāna'j ixā'min Jesucristo, quina'n hua'chi tachī'nī'n ixuanī'tauj ixpālacata quina'n jāla mākentaxtūyāuj tū huan līmāpa'ksīn. Hua'chi tachī'nī'n ixuanī'tauj ē jāla ixlaktaxtuyāuj hasta a'cxni' quincātamāca'tzīnīn chī na'a'ka'ī'yāuj Jesucristo tī tzē makapūtaxtūnu'n. ²⁴ Huā'mā' līmāpa'ksīn xla' hua'chi chā'tin tī pūla. Ixquincāmāsu'yuni'yān ixtej Dios hasta a'cxni' milh Jesucristo ē ca'tzīuj chī nalīpāhuanāuj xla' ē chuntza' tzē naquincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. ²⁵ Chuhua'j chilhtza' quilhtamacuj ē līpāhuanāuj Cristo. Chuhua'j jātza' maclacasqui'nāuj līmāpa'ksīn.

²⁶ Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit Jesucristo makapūtaxtūnu'n ē ū'tza' ixlacstīn Dios līhua'ntit. ²⁷ Milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'kpaxnī'ta'ntit ū'tza' lītasu'yu palh a'ka'ī'nī'nī'ta'ntit Cristo ē chu chā'tin lītaxtutit chī Cristo. ²⁸ Palh hui'xina'n tā'talacxtimī'tit Cristo, chuntza' milīpō'ktuca'n hui'xina'n xmān chu chā'tin lītaxtutit. Kēxtimtza' talalh israelitas ē tī jā israelitas; kēxtimtza' tī hua'chi xatastā'maka ē tī jā xatastā'maka; kēxtimtza' talalh chi'xcuui'n ē puncan. ²⁹ Palh hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo, hui'xina'n hua'chi ī'xū'nātā'natna' Abraham. Chuntza' nā namaktīni'nā'tit tū Dios mālacnūni'nī't Abraham.

4

¹ Chuhua'j na'iccāhuanīyān tū hua'chi lītalaclhsaja. Chā'tin ka'hua'cha a'cxni' jāna'j maktīni'n ixherencia, xla' jālana'j māpa'ksīni'n. Chuntza' xla' hua'chicus chā'tin tasācua', masqui ū'tza' ixtēcu' nahuan. ² A'cxni' macsti'na'jcus tzamā' ka'hua'cha, ā'makapitzīn tamaktaka'lha, ē cāmacamaxquī'can ixlīpō'ktu tū ixla' nahuan hasta a'cxni' huā'mā' quilhtamacuj tū līlhcāna'nī't ixtāta'. ³ Nā chuntza' quina'n. Xapūla quina'n jāna'j tzej ixca'tzīyāuj tū ixla' Dios; hua'chi lacstīn ixuanī'tauj. Xapūla kexmatnī'uj ixtahui'latca'n ē ixtamāsu'yunca'n tachi'xcuui't. ⁴ A'cxni' chilh tzamā' quilhtamacuj tū ixlīlacsnī't Dios maçamilh ī'Ska'ta'. Xla' mālacatuncuui'nīlh chā'tin puscāt. Ē ī'Ska'ta' Dios ī'stālani' ixtahui'latca'n israelitas. ⁵ Chuntza' xla' milh naquincāmakapūtaxtūyān ixpālacata ixui'lāna'uj ixtampīn nac līmāpa'ksīn. Ū'tza' līmilh ī'Ska'ta' Dios ē chuntza' quina'n tzē ixlacstīn Dios nahuanāuj.

⁶ Dios macamilh Espíritu Santo na quilístacna'ca'n. Chuntza' tzē nahuaniyāuj Dios: “¡QuinTāta'ca'n!” Ē chuntza' lītasu'yu quina'n ixlacstīn Dios. ⁷ Chuhua'j quina'n jātza' hua'chi tasācua'. Quina'n ixlacstīn Dios. Chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios ē naquincāmaxquī'yān quiherenciaca'n ixpālacata Cristo.

Pablo cālī'a'katuyunli tī ixta'a'ka'ī'nī't

⁸ Xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Dios, hui'xina'n ixui'lā'na'ntit na ixlīmāpa'ksīn tī jā diosnu'. ⁹ Chuhua'j hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios, ē Dios nā cālakapasāntza'. Hui'xina'n lakapasā'tit Dios, ē ¿chī lītlahua'cu'tumpala'yā'tit mintahui'latca'n? Mintahui'latca'n jāla caticāmaktāyan ē jā tū ixlīmacua. ¿Ē chī nalīstālani'pala'yā'tit? ¹⁰ Hui'xina'n maclacapini'yā'tit makapitzīn quilhtamacuj ē mālhcuyu' ē cā'ta. Ē nā tlahua'yā'tit ā'makapitzīn cā'tani'. ¹¹ Quit icjicua'n palhāsā' chu tlakaj icscujli na mimpu'nanca'n.

¹² Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān calītaxtutit chuntza' chī quit. Masqui quit chā'tin israelita, jātza' icstālani' ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n tī jā israelitas jā ixlacasqui'nca nalītzucuyā'tit tlahua'yā'tit ixtahui'latca'n israelitas. Hui'xina'n jā tū quilātlahuani'nī'tauj tū jā tze. ¹³ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit xa'iclīta'jatatlāmā'lh ē ū'tza' iccālīmāsu'yuni'n xapūla xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo. ¹⁴ Hui'xina'n jā quilālakmaka'uj ē masqui jā lilaktzī'ncu'tu xa'icuanī't ixpālacata xa'icta'jatatla. Quilālīmaktīni'uj hua'chi chā'tin ángel tī Dios macamilh ē hua'chi chī Jesucristo. ¹⁵ ¿Ē jā lacapāstacā'tit hui'xina'n chī ixpāxuhua'yā'tit a'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n? ¿Chī cā'a'kspulanī'ta'n hui'xina'n? Quit icuan palh tzē cahuālh hui'xina'n ixmāxtutit milakastapunca'n ē ixquilāmaxquī'uj. ¹⁶ Chuhua'j hui'xina'n quilālaktzī'nāuj hua'chi mintā'lāquiclhaktzi'ca'n ixpālacata quit iccāhuaniyān tū ixlīcāna'. ¿Tū ixpālacata quilālaktzī'nāuj chuntza'?

¹⁷ Tzamā' chi'xcuhuī'n tī cātlahuacu'tunān ixamigoca'n, tasu'yu palh xlaca'n cātamaktāyacu'tunān. Jā ixlīcāna'. Xlaca'n xmān cātamāxtumlīcu'tunān. Chuntza' hui'xina'n xmān ū'tunu'n nacālakachi'xcuhuī'yā'tit. ¹⁸ Tze palh ā'makapitzīn cātlahuacu'tunān ixamigoca'n hui'xina'n a'cxni' iccātā'hui'lan ē a'cxni' jā icui'lacha'. Xmān ixlīcāna' cacātamaktāyan. ¹⁹ Quilacstīn, cā'tzīyāuj chī chā'tin puscāt pātīni'n a'cxni' tahui'la ī'ska'ta'. Nā chuntza' icpātīni'mā'lh hasta jā natasu'yu hui'xina'n nalatahui'layā'tit chī tī takexmatni' Cristo. ²⁰ Tze cahuālh palh xa'iccātā'tahui'lacha'n hui'xina'n, ē xtum xa'iccātā'chihuīna'n. Quit iccālītamakchuyīmā'n hui'xina'n.

Pablo līchihuīna'nli Agar ē Sara

21 Hui'xina'n mākentaxtūcu'tunā'tit līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Chuhua'j caquilāhuaniuj huā'mā': ¿Chī jā līkexmatā'tit tū huan ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' līmāpa'ksīn? 22 Ixtachihuīn Dios huan Abraham ixcāka'lhī chā'tu' ixcamana'. Chā'tin ka'hua'cha Agar ixuanican ixtzī'. Tzamā' puscāt xatastā'maka ixuanī't. Ā'chā'tin ka'hua'cha huampala jā xatastā'maka ixtzī' ixuanī't. 23 Ī'ska'ta' Agar lacatuncuhuī'lh chu hua'chi chī talacatuncuhuī' ā'makapitzīn lacstīn. Jā chuntza' ā'chā'tin. A'cxni' lacatuncuhuī'lh ī'ska'ta' huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka īxuanī't, chuntza' Dios līmākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' tū Dios ixmālacnūnī't. 24 Huā'mā' hua'chi a'ktin līlaktzī'ntēn. Huā'mā' chā'tu' puscan xlaca'n hua'chi a'ktu' talacāxtlahuan ixtahuanī't. Huā'mā' xatastā'maka tī ixtacuhuīni' Agar, xla' ū'tza' hua'chi a'ktin talacāxtlahuan tū cāxtlahuaca nac sipej tū huanican Sinaí. A'ntza' nac Sinaí maxquī'ca Moisés huā'mā' līmāpa'ksīn. Tī talīpāhuan līmāpa'ksīn, xlaca'n hua'chi ixlacstīn Agar, ixpālacata xlaca'n jā ixa'cstuca'n tatapa'ksī. 25 Agar lītaxtu Sinaí tū huī'lh nac Arabia. Nā Agar hua'chi Jerusalén. Xlaca'n tī tatapa'ksī nac Jerusalén, nā xlaca'n talīpāhuan līmāpa'ksīn. Nā xlaca'n jā ixtalaktaxtunī't. 26 Jā chuntza' tzamā' Jerusalén xala' nac a'kapūn. Quina'n tapa'ksīyāuj nac tzamā' Jerusalén. Ē quina'n līlaktaxtunī'tauj. 27 Ixtachihuīn Dios huan: Capāxuhualh huā'mā' puscāt tī jāna'j ka'lhī ī'ska'ta'. Calīta'salh cā'tapāxuhuān tī jāna'j mālacatuncuhuī'nī chā'tin ska'ta'.

Capāxuhualh ixpālacata xla'.

Masqui makxtekca, ā'chulā' nacāka'lhī ixlacstīn ē jā ū'tza' tī ka'lhī ixkōlu'.

28 Dios mākentaxtūlh tū ixuanī't. Ū'tza' līlacatuncuhuī'lh Isaac. Nā quina'n, tā'timīn, lītaxtūj ixlacstīn Dios, ixpālacata Dios mākentaxtūlh tū huanli. 29 Tzamā' quilhtamacuj, ka'hua'cha tī lacatuncuhuī'lh chuntza' chī ā'makapitzīn, xla' ixlakapala ska'ta' tī lacatuncuhuī'lh ixpālacata Espīritu Santo. Chuntza' a'kspulamā'lh chuhua'j. Quincātalakapalayān quina'n tī līka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. 30 Ca'tzīyāuj tū huan ixtachihuīn Dios: “Catlakama'capi tzamā' puscāt tī xatastā'maka ē nā ixka'hua'cha. Ixka'hua'cha xatastā'maka jāla catitā'tapitzilh herencia tī jā xatastā'maka. Xmān ixka'hua'cha huā'mā' puscāt tī jā xatastā'maka, ū'tza' namaktīni'n herencia.” 31 Chuntza' tā'timīn, quina'n jā hua'chi ixlacstīn huā'mā' puscāt xatastā'maka. Quina'n hua'chi ixlacstīn puscāt tī jā xatastā'maka.

5

Tī talīpāhuan Cristo jātza' talīpāhuan līmāpa'ksīn

1 Chuhua'j quina'n xalactaxtunī'n ixpālacata tū tlahualh Cristo. Chuntza' jā catixlajuana'ntit. Jātza' xatastā'maka tila-pala'yā'tit.

2 Cuenta catlahua'tit tū iccāhuaniyān quit, Pablo. Palh hui'xina'n natamakxtekā'tit nacātachucuyān ē ū'tza' nalīpāhuanā'tit, chuntza' hua'chi jā tū līmacuan tū tlahualh Cristo.

3 Iccāhuanipalayān: Catīxcuhuālh tī lacasqui'n nachu'cucan, xla' ū'tza' līcuesa namākentaxtūkō' ixlīpō'ktu tū huan ixlīmāpa'ksīn Dios. 4 Makapitzīn chī hui'xina'n tlahuacu'tunā'tit tū huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ixpālacata puhua'nā'tit chuntza' nacāmāpānūni'yān mincuentaca'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, taxtumlīni'nī'ta'ntit Cristo ē makxteknī'ta'ntit ixtalakalhu'mān Dios.

5 Espiritu Santo quincāmāca'tzīnīn chī Dios quincāmāpānūni'nī'ta'n quincuentaca'n, ixpālacata līpāhuanāuj Jesucristo.

6 Palh tapa'ksīni'yāuj Jesucristo, jā tū līmacuan palh naquincātachucuyān o palh jā naquincātachucuyān. Tū ixlacasqui'nca nalīpāhuanāuj Jesucristo. Ē ū'tza' nalālīpāxquī'yāuj.

7 Hui'xina'n tzej ixtlā'hua'mpā'na'ntit na ixtej Dios. Iccālī'a'cnīyān hui'xina'n chī tamakxtektit cātamāmakchuyīn. Jātza' tzej kexpa'tni'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'.

8 Huā'mā' tū xlaca'n cātamāsu'yuni'n, jā ixla' Dios. Dios ū'tza' tī cālacsacnī'ta'n.

9 Xlaca'n tī cātamāmakchuyīmā'n, xlaca'n hua'chi levadura. Ca'tzīyāuj macsti'na'j levadura māxcu'tūkō' ixlīpō'ktu tasquit. 10 Quina'n lacxtim a'ka'ī'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo. Ū'tza' quit iclīca'tzī hui'xina'n ā'chulā' nalacapāstacā'tit chuntza' chī iclacapāstaca quit. Tī cātamāmakchuyīmā'n, xlaca'n nataxokoni' Dios, ē catīxcuxtīhuālh.

11 Quit, tā'timīn, palh cahuālh xa'iccāmāsu'yuni'n ixla-casqui'nca nachu'cucan, chuntza' jā ixquimputzastālani'ca. Xlaca'n tasītzi' ixpālacata quit icmāsu'yu xmān Cristo nīlh nac cruz ē chuntza' xokolh quincuentaca'n. 12 Tī cātamāmakchuyītīlā'huanān hui'xina'n ixpālacata lāchucucan, quit iclacasqui'n xlaca'n cacātatapānūni'kō'n.

13 Dios cālacsacni' hui'xina'n, tā'timīn, ē chuntza' līlactaxtutit hui'xina'n. Masqui xalactaxtunī'n hui'xina'n, jā tze palh natlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Xatze calāpāxquī'tit ē chuntza' tzē nalāmaktāya'yā'tit.

14 A'nan a'ktin līmāpa'ksīn tū huan: “Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' mina'cstu.” Tī takexmatni' huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tamākentaxtū ixlīpō'ktu tū tatzo'kni' nac līmāpa'ksīn.

15 Palh hui'xina'n lālacatāquī'yā'tit ē lālīsta'lani'yā'tit, cuenta catlahua'tit jā nalāmālakspūtūyā'tit hui'xina'n.

Espíritu Santo quincāmāsu'yuni'yān chī nalatā'kchokoyāuj

¹⁶ Tū iccāhuanimā'n ū'tza' huā'mā': Ē calatā'kchokotit chuntza' chī Espíritu Santo cāmāsu'yuni'yān. Chuntza' jātza' catitlahua'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ¹⁷ Tū jā tze quintalacapāstacni'ca'n ū'tza' ixtā'lāquiclhaktzi' Espíritu Santo. Ē Espíritu Santo nā ixtā'lāquiclhaktzi' tū jā tze. Chī a'ktu' tā'lāquiclhaktzī'n. Ē ū'tza' jāla litlahua'yā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¹⁸ Palh hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Espíritu Santo, jātza' caticāmāpa'ksīn tū xapūla līmāpa'ksīn.

¹⁹ Ca'tzīyāuj chī jā tze tū tatlahua tachi'xcuui't tī jā takexmatni' Dios. Xlaca'n taputza ixtā'lāpāxquī'nca'n. Pō'ktu jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n jā a'cxtuncuui' taca'tzī. ²⁰ Xlaca'n talaktaquilhpūta ídolos ē taxantilhīni'n. Xlaca'n talāquiclhaktzī'n ē talālīsītzī'ni' ē talālakca'tzani'. Palaj tunca tasītzī'. Xmān ixa'cstuca'n cālīpāhuanca'n. Ē ixa'cstuca'n talāmāxtumli. ²¹ Xalīlactampi'lhīn. Tamaknīni'n, ē taka'chī, ē talīlakastāna'n tū jā tze. Ā'chulā' catūhuālh tatlahuapala. Chī xa'iccāhuaniyān xapūla, chuntza' iccāhuanipalayān: tī chuntza' tatlahua jāla catitatanūlh jā Dios mēpa'ksīni'n.

²² Jā chuntza' ixlīlatca'n tī takexmatni' Espíritu Santo. Espíritu Santo cāmaktāya. Chuntza' xlaca'n tapāxquī' ā'makapitzīn ē taka'lhī tapāxuhuān. Ca'cs tahuī'lāna'lh. Talīpātī ā'makapitzīn. Tze taca'tzī. Jā lactampi'lhīni'n. Tamākentaxtū tū tahuan. ²³ Xlaca'n jā ka'tla' tamakca'tzī. Tzē a'cstu tatapa'ksī. Jā tū a'ktin līmāpa'ksīn tū nahuan jā catitlahuaca chuntza'. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n jātza' tatamakxteka nacāmāpa'ksī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā xatze. Hua'chi tamaknīlh ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze, chuntza' chī xtokohua'ca'can chā'tin nac cruz. ²⁵ Espíritu Santo quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n. Ū'tza' ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj ē nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī quincāmāsu'yuni'yān Espíritu Santo.

²⁶ Jā ka'tla' catimakca'tzīuj ē jā caticātā'lāhuaniuj ē jā cacālakca'tzanāni'uj ā'makapitzīn.

6

Ixlacasqui'nca nalāmaktāya'yā'tit

¹ Tā'timīn, palh chā'tin laktzī'ncan tlahuamā'lh catūhuālh tū jā tze, hui'xina'n tī latlā'hua'nā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n, camaktāya'tit ē chuntza' nacāxla. Jā ka'tla' tilīmakca'tzīyā'tit a'cxni' namaktāya'yā'tit. Cacuentatlahua'tit hui'xina'n jā tita-makahuasā'tit nā hui'xina'n. ² Calāmaktāya'tit natāyani'yā'tit. Chuntza' namākentaxtūyā'tit tū ixlīmāpa'ksīn Cristo.

³ Palh chā'tin lacpuhuan xla' ā'chulā' xatze ē jā ā'makapitzīn ē palh jā ixlīcāna', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'mā'lh. ⁴ Chā'tunu'

nalacapāstaca palh tzej latlā'huan o jā tzej. Palh ū'tza' u'cxca'tzī tzej latlā'huan, xla' līpāxuhua natahui'la. Jā ixlacasqui'nca cuenta natlahua palh xla' ā'chulā' xatze o palh ā'chā'tin ā'chulā' xatze. ⁵ Chā'tunu' natalē'n ixtacu'ca'ca'n. Natakelhtīni'n ixpālacata chī talīlatlā'huan.

⁶ Tī cāmāsu'yuni'can ixtachihuīn Dios, xlaca'n natamaxqui' macsti'na'j tī tamāsu'yu ixtachihuīn Dios.

⁷ Hui'xina'n jā cata'a'kskāhuī'tit mina'cstuca'n. Dios, jā tī chā'tin catiskāhuī'lh. Tū Dios nahuan, ū'tza' nala. Ca'tzīyāuj tū nacha'n chā'tin chi'xcu', ū'tza' namakala. ⁸ Palh chā'tin tlahuatlā'huan tū jā tze ixtalacapāstacni', xla' ū'tza' namakala līnīn. Palh chā'tin tlahua ixtalacasqui'nīn Espīritu Santo, xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat tū jā catilaksputli. ⁹ Jā catlakua'ni'uj tlahuayāuj tū xatze. Palh quina'n jā namakxtekāuj natlahuayāuj tū xatze, tzej namakalayāuj a'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj tū līlacsaccanī't. ¹⁰ Ū'tza' nacālītlahuani'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't tū tze, pō'ktu quilhtamacuj a'cxni' tzē tlahuayāuj. Ā'chulā' nacātlahuani'yāuj tū tze tā'timīn tī ta'a'ka'ī'ni' Dios.

Pablo māstā'lh talacapāstacni'

¹¹ Calaktzī'ntit chī ixlīlaka'tla' letras iccātzo'knuni'mā'n. Māni' quimacan iclītzo'kmā'lh. ¹² Xlaca'n tī tzej tatasu'yucu'tun na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't, ē ū'tunu'n tī līcuesa tahuan nacātachu'cuyān. Chuntza' tatlahua ixpālacata jā talacasqui'n nacāputzastālani'can. Jā tapātīni'ncu'tun chī tapātīni'n tī ta'a'ka'ī' palh xmān Cristo tzē makapūtaxtūnu'n, ixpālacata xla' nīlh nac cruz. ¹³ Ū'tunu'n tī cāchu'cucanī't, xlaca'n jā tamākentaxtūkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn tū Dios maxqui'lh Moisés. Xlaca'n talacasqui'n hui'xina'n cacātachu'cun. Chuntza' xlaca'n tzē ka'tla' natalīmakca'tzī mimpālacataca'n hui'xina'n cātachu'cunī'ta'n. ¹⁴ Quit jā ka'tla' iclīmakca'tzīcu'tun nūn tū; xmān icmāsu'yucu'tun chī līnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac cruz. Ictapa'ksīni' Cristo; quit jātza' quimāpa'ksī tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Huā'mā' cā'quilhtamacuj jātza' quincuenta. ¹⁵ Tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús, chuntza' lacxtim palh chu'cucan o palh jā chu'cucan. Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': Naka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁶ Chuhua'j ixlīpō'ktuca'n tī talatlā'huan chuntza' chī tzamā' talacapāstacni', ē nā ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios, cacālalkalhu'manli Dios, ē cacāmakapāxūilh na ixlīstacna'ca'n.

¹⁷ Chuhua'j jātza' chā'tin caquimāmakchuyīlh. A'ntza' jā ictakāhuī'nī't ū'tza' lītasu'yu quit ictapa'ksīni' Māpa'ksīni' Jesús.

¹⁸ Tā'timīn, milīpō'ktuca'n hui'xina'n cacāsīcua'lanātlahuakō'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

Efesios

Pablo cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit, Pablo, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ixapóstol Jesucristo, ixpālacata ū'tza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Quit iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī xalanī'n nac Efeso tī tapa'ksīni'yā'tit Dios ē a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo Jesús.
² Cacātasica'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Tzej calatapā'tit.

Dios quincāsica'lanātlahuayān ixpālacata Jesucristo

³ Camaxqui'uj tapāxcatca'tzīn Dios, ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Xla' quincāsica'lanātlahuani'ta'n. Quincāmaxqui'nī'ta'n kempālhūhua' tāsica'lanātlahuan tū xala' nac a'kapūn. Quincātlahuani'nī'ta'n huā'mā' ixpālacata tapa'ksīni'yāuj Cristo. ⁴ A'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj, Dios ixquincālacsacnī'ta'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo. Quincālacsacni' ixpālacata quincātlahuacu'tunni' xalactze, ixpālacata xla' ixlacasqui'n jā tū na'a'nan catūhuālh tū tzē naquincātalīmālacsu'yuyān na ixlacatīn Dios. ⁵ Dios quincāpāxqui'yān, ē chuntza' xapūla puhuanli naquincātlahuayān ixlacstīn ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' ixtalacasqui'nīn. ⁶ Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata xla' pāxqui'nin. Quincātlahuani'nī'ta'n tzamā' talakalhu'mān ixpālacata Jesucristo ī'Ska'ta', tī Dios pāxqui'. ⁷ Cristo nīlh ē chuntza' quincālīmakapūtaxtūn. Nā Dios quincāmātza'nkēna'ni'ntza' quincuentaca'n. Dios quincātlahuani'n huā'mā' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ⁸ Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' xla' quincāmākexmatīn tū ixlīcāna' ē tzej quincāmālacapāstaqui'yān. ⁹ Xapūla xmān Dios tzē'k ixca'tzī tū ixpuhuan naquincātlahuani'yān. Chuhua'j quincāmāca'tzīnīnī'ta'n. ¹⁰ Huā'mā' tū Dios puhuanli, ū'tza' huā'mā': A'cxni' namin quilhtamacuj tū Dios lhcāni't, xla' nacamamaxqui' Cristo ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj. Cristo nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu.

¹¹ Dios tlahuakō' ixlīpō'ktu chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Xla' quincālacsacni' ixpālacata ixtachi'xcuui't quincātlahuacu'tunni'. ¹² Chuntza' māka'tlī'can Dios quimpālacataca'n quina'n tī xapūla ica'ka'ī'ni'uj Cristo. ¹³ Nā hui'xina'n tī jā israelitas nā a'ka'ī'ni'tit Cristo a'cxni' kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. Ixpālacata huā'mā' xatze tachihuīn, hui'xina'n cātalīmakapūtaxtūn. A'cxni' hui'xina'n a'ka'ī'tit, Dios cāmaxqui'n Espīritu

Santo, chuntza' chī ixmālacnūnī't. Huā'mā' līmāsu'yu Dios chuntza' nacāmakapūtaxtūkō'yān. ¹⁴ Ka'lhīyāujtza' Espíritu Santo. Ū'tza' līca'tzīyāuj namaktīni'nāuj tū Dios nacāmaxquī' ixtachi'xcuui't, chuntza' chī ixuanī't xla'. Nā ixpālacata Espíritu Santo līca'tzīyāuj ixlīcāna' Dios naquincāmakapūtaxtūkō'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj xla'. Ū'tza' nalīmāka'tlī'yāuj Dios.

Pablo squi'ni'lh Dios ixpālacataca'n tī ixta'a'ka'ī'

¹⁵ Quihuanicanī'ttza' chī a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē chī cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁶ Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iclīmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n, ē ictlahua oración mimpālacataca'n. ¹⁷ Icsqui'ni' Dios mimpālacataca'n. Xla' ū'tza' quinTāta'ca'n ē ka'lhī līmāpa'ksīn. Nā xla' ixDios quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Icsqui'ni' cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū ixla' Dios ē chī ā'chulā' nalakapasā'tit Dios. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' ixpālacata tū ka'lhīpā'na'ntit ē ixpālacata xaka'tla' herencia tū naquincāmaxquī'yān quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ¹⁹ Nā cacāmāxmatīn hui'xina'n palh Dios ka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. Chuntza' tzē naquincātlahuani'yān lhūhua' quina'n tī līpāhuanāuj Dios. ²⁰ Dios māsu'yulh ixlīmāpa'ksīn a'cxni' mālacastālanuanīlh Cristo ē lē'lh nac a'kapūn ē hui'līlh na ixpekxtūcāna'j. ²¹ Dios maxquī'lh lhūhua' līmāpa'ksīn Cristo. Cristo cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktuca'n māpa'ksīni'nī'n ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī taka'lhī līmāpa'ksīn na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tī tī ka'lhī līmāpa'ksīn chī Cristo. Jā cati'a'nalh tī naka'lhī līmāpa'ksīn chī xla'. ²² Dios maxquī'lh ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Ū'tza' namāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan. Ē nā maxquī'lh līmāpa'ksīn nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. ²³ Tī ta'a'ka'ī', xlaca'n chī ixmacni' Cristo. Xla' cātā'lahuī'lh xlaca'n. Xla' huī'lh na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn.

2

Dios quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata xla' pāxquī'nin

¹ Dios cāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' milatamatca'n. Xapūla hui'xina'n hua'chi nīnī'n ixua'nī'ta'ntit, ixpālacata jā ixkexpa'tni'yā'tit Dios ē ixpālacata ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ² Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Ixkexpa'tni'yā'tit skāhuī'ni'. Xla' ū'tza' xapuxcu' xlīpacs līmāpa'ksīn tū jā tze, ē espíritu tī cāmātlahuī tū jā tze xlaca'n tī jā takexmatni'cu'tun Dios. ³ Nā chuntza' quina'n xapūla ixtlahuayāuj chī xlaca'n tī

jā takexmatni'cu'tun Dios. Ixtlahuayāuj tū jā tze xmān chī quina'n ixlacasqui'nāuj. Ixtlahuayāuj chuntza' chī jā tze quintalacapāstacni'ca'n ē chuntza' chī ixlacasqui'n quimacni'ca'n. Dios nacāmakapātīnīnkō' ixlipō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze. Ē nā chuntza' ixquincā'a'kspulan quina'n. ⁴ Dios quincālakalhu'manni' ixpālacata quincāpāxqui'yān. Ē ū'tza' jā quinticātalīmakapātīnīn. ⁵ Masqui hua'chi xanīn ixuanī'ta'uj ixpālacata quincuentaca'n, Dios quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n chuntza' chī maxquī'lh ixlatamat Cristo a'cxni' mālacastālancuanīlh. Dios nā chuntza' quincāmakapūtāxtūn quina'n ixpālacata ixtalakalhu'mān. ⁶ Dios mālacastālancuanīlh Cristo, ē nā quina'n naquincāmālacastālancuanīyān. Ē chuntza' natā'tahui'layāuj Cristo nac a'kapūn. ⁷ Ū'tza' huā'mā' tlahualh Dios ixpālacata māsu'yucu'tunlī pō'ktu quilhtamacuj chī xla' pāxquī'nin. Ū'tza' huā'mā' māsu'yulh a'cxni' macamilh Cristo Jesús nanī quimpālacataca'n. ⁸ Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Jesucristo, ē chuntza' Dios cāmakapūtāxtūn hui'xina'n xmān ixpālacata cālakalhu'manān. Jā tū tlahua'tit hui'xina'n. Xmān Dīos tī cāmakapūtāxtūn. Hua'chi a'ktin talakalhu'mān tū Dios cāmaxquī'n. ⁹ Tū lī'a'kapūtāxtucan, xla' hua'chi a'ktin talakalhu'mān. Jāla lītlajacan. Chuntza' jā tī tī tzē ka'tla' nalīmakca'tzī tū lī'a'kapūtāxtucan. ¹⁰ Dios quincātlahuanī'ta'n chu chā'tin chī Cristo, ē quincāmaxquī'nī'ta'n xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata lacasqui'n natlahuayāuj tū tze. Dios xapūla quincālīhui'līn xalactze nalatā'kchokoyāuj chī līlacatejtin.

Talacāxtlahuan

¹¹ Calacapāstactit, hui'xina'n tī jā israelitas, chī ixuanī'ta'ntit xapūla. Israelitas cātamāpācuhuīn tachi'xcuhuī't tī jā cātachu'cunī'ta'n. Xlaca'n tatachu'cu na ixmacni'ca'n tī chī'xcuhuī'n ixpālacata natamāsu'yu tatapa'ksīni'tza' Dios. Ixlīmānca'n cāhuanican chī'xcuhuī'n tī cāchu'cucanī't. ¹² Xapūla hui'xina'n jā ixtapa'ksīni'yā'tit Cristo. Xmān israelitas tī ixtachi'xcuhuī't Dios ixtahuanī't. Xmān israelitas Dios ixcāmāca'tzīnī xapūla talacāxtlahuan. Xmān xlaca'n ixcāmāca'tzīnī Dios nacāmaxquī' a'ktin talakalhu'mān. Hui'xina'n jā israelitas, ē ū'tza' jā līmaktīni'ntit huā'mā'. Hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'quilhtamacuj. Jā ixca'tzīyā'tit palh Dios tzē ixcāmakapūtāxtūn. Jā ixlakapasā'tit Dios. ¹³ Xapūla makat ixlatlā'hua'nā'tit na ixlacatīn Dios. Chuhua'j laktalacatzuna'jīnī'ta'ntit Dios ixpālacata Cristo Jesús tī nīnī't quimpālacataca'n. ¹⁴ Nā Cristo cāmāko'xamixīnī't israelitas ē nā tī jā israelitas. Chu chā'tin cālīmāxtulh. Cristo cālacāxtlahualh. ¹⁵ Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza'

lilactlahualh ixtahui'latca'n israelitas ixpālacata jā chuntza' lī'a'kapūtaxtucan. Xmān Cristo tzē makapūtaxtūnu'n. Chuntza' jātza' tatā'lāquiclhaktzī'n israelitas ē tī jā israelitas. Kempātu' tachi'xcuui't ixlani't. Cristo chā'tin cālīmāxtulh. ¹⁶ Chu chā'tin cātlahualh israelitas ē tī jā israelitas. Cristo nīlh nac cruz, ē chuntza' cālīlacāxtlahualh Dios ē tachi'xcuui't.

¹⁷ Cristo milh ē māca'tzīnīnī'lh chī ca'cs natahui'lan. Chuntza' cāmāca'tzīnīlh israelitas tī ixtalakapasatza' Dios. Nā cāmāca'tzīnīlh xluca'n tī jā israelitas, tī jāna'j ixtalaka-pasa Dios. ¹⁸ Ixpālacata tū tlhualh Cristo, quilīpō'ktuca'n quina'n, tī israelitas ē tī jā israelitas, chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios quinTāta'ca'n, ixpālacata Espiritu Santo tī quincāmaktāyamā'n. ¹⁹ Hui'xina'n tī jā israelitas, hua'chi makatiyātī'n ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios ē kēxtim cātā'lanī'ta'ntit israelitas tī ta'a'ka'ī'. Nā hui'xina'n ixlacstīntza' Dios. ²⁰ Dios tlhualh hua'chi a'ktin templo. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' tū lītapācna'ncan. Apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios, xluca'n hua'chi cimientō. Jesu-cristo hua'chi chihuix tū līmātzucucan cimientō. ²¹ Ixpālacata Cristo, tzamā' templo stactēlha. Ixlīpō'ktu chihuix tzej cāhui'līcanī't tū nala a'ktin templo tū ixla' Māpa'ksīni' Dios ē pō'ktu tze. ²² Hui'xina'n ē quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo, quina'n hua'chi ixtemplo Dios, ixpālacata Espiritu Santo quincātā'huī'lan.

3

Pablo macamaxquī'ca nacāmāsu'yuni' tī jā israelitas

¹ Quit, Pablo, ictā'scuja Cristo Jesús, ē ictachī'nī't ixpālacata iccāmāsu'yuni'yān ixtachihuīn Dios hui'xina'n tī jā israelitas. ² Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Dios pāxquī'nin ē chuntza' quimacamaxquī'nī't na'iccāmāsu'yuni'yān xatze tachihuīn hui'xina'n tī jā israelitas. ³ Huā'mā' quimāca'tzīnīlh Dios masqui xapūla jā ixca'tzīcan huā'mā'. Macsti'na'j huā'mā' iccātzo'knuni'nī'ta'ntza' hui'xina'n. ⁴ A'cxni' nalīkelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n, naca'tzīyā'tit icca'tzītza' tū jā ixca'tzīcan xapūla ixpālacata Cristo. ⁵ Tachi'xcuui't tī ixtahui'lāna'lh xapūla, xluca'n jā ixtaca'tzī huā'mā' tū Dios ixcātlahuani'lh tī jā israelitas. Chuhua'j Espiritu Santo cāmāca'tzīnīnī't apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ⁶ Cāmāca'tzīnīnī't chu chā'tin tī ta'a'ka'ī', israelitas ē tī jā israelitas. Ixlīpō'ktuca'n talītaxtunī't ixtachi'xcuui't Dios. Ixlīpō'ktuca'n Dios nacāsicua'lanātlahua. Lacxtim nata-maktīni'n tū Dios mālacnūnī't ixpālacata xatze tachihuīn ixla' Cristo Jesús.

⁷ Dios quincālakalhu'manān. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn, ē quimacamaxquī'lh na'icmāsu'yu huā'mā' xatze tachihuīn. ⁸ Chuntza' Dios quimacamaxquī'lh, masqui quit ā'chulā'

xamacsti'na'j ē jā ā'makapitzīn tī tapa'ksīni'yāuj Dios. Dios quimacamaxqui'lh na'iccāmāsu'yuni' tī jā israelitas chī Cristo tzē tlahua ixlīpō'ktu tū jāla ca'tzīkō'can ē ā'chulā' līhua'ca'lh tzē tlahua. ⁹ Quimacamaxqui'lh na'iccāmāca'tzīnī ixlīpō'ktuca'n tū Dios puhuanī't. Xapūla xmān Dios ixlīmān ixca'tzī huā'mā' a'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj. Dios, ū'tza' cātlahuakō'lh ixlīpō'ktu. ¹⁰ Chuhua'j ángeles tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac a'kapūn, xla'ca'n nataca'tzī chī Dios cāmakapūtaxtū kelhalhūhua' tachi'xcuui't ē cālīmāxtulh ixtachi'xcuui't. Chuntza' ángeles natalīca'tzī Dios ka'lhī lhūhua' talacapāstacni'. ¹¹ Dios ixca'tzītza' xapūla quilhtamacuj chī nacālīmakapūtaxtū tachi'xcuui't. Chuntza' tlahualh ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹² Quina'n līpāhuanāuj Jesucristo, ē chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios ē jā namāxana'nāuj. ¹³ Chuntza' quit iclacasqui'n jā tī lakachipini'yā'tit hui'xina'n masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n. Chuntza' nacātālīlakachi'xcuui'yān.

Cristo quincāpāxqui'yān

¹⁴ Chuntza' quit ictatzokostani' Dios ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tī tahuilāna'lh nac cā'quilhtamacuj ē nac a'kapūn. ¹⁶ Icsqui'ni' Dios cacāmātlī'hui'clhni' Ēspīritu Santo. Huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata xla' ka'lhī lītli'hui'qui. ¹⁷ Nā icsqui'ni' Dios cacātā'latā'kchokon Cristo ixpālacata līpāhua'nā'tit xla'. Nā icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan nacāpāxqui'yā'tit ā'makapitzīn. ¹⁸ Nā icsqui'ni' Dios hui'xina'n naca'tzīyā'tit chī Cristo quincāpāxqui'yān. Cataca'tzīlh huā'mā' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ¹⁹ Icsqui'n hui'xina'n nakexpa'tā'tit chī Cristo quincāpāxqui'yān, masqui jā tī chā'tin tī tzē ca'tzīkō'. Chuntza' lactze nalītaxtuyā'tit chī Dios lacasqui'n.

²⁰ Dios tzē natlahua lhūhua' quimpālacataca'n. Jā ca'tzīyāuj chī nasqui'nāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān ē jāla lacapāstacāuj ixlīpō'ktu tū Dios tzē naquincātlahuani'yān, ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn scuja na quilīstacna'ca'n. ²¹ Jā maktin catisputli chī namakapāxui'can Dios ixpālacata Jesucristo ē quimpālacataca'n quilīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yāuj Cristo Jesús. Amén.

4

Espīritu Santo chu chā'tin quincālīmāxtunī'ta'n

¹ Quit, Pablo, iclītachī'nī't ixpālacata ictā'scuja Dios quiMāpa'ksīni'ca'n. Iccāsqi'ni'yān calatā'kchokotit chuntza' chī minī'ni' nalatā'kchokoyāuj quina'n tī Dios quincāta'satīnī'ta'n.

² Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Līlacatzucu cachihuīna'ntit. Cacālīpātītīt ā'makapitzīn nac cā'tapāxquī'n. ³ Espīritu Santo chu chā'tin cālīmāxtunī'ta'n. Chuntza' calīhui'lī'tit līlacatejtīn nalatahui'la'yā'tit. Jā titapāpitziyā'tit. ⁴ Quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios chu chā'tin chī quina'n. A'nan xmān chā'tin Espīritu Santo, ē chu a'ktin tū ka'lhīmā'nauj tū naka'lhīyāuj quilīpō'ktuca'n tī Dios quincāta'satīnī'ta'n. ⁵ Xmān chā'tin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chu a'ktin tū a'ka'ī'yāuj. A'cxni' a'kpaxāuj lacxtim māsu'yuyāuj palh a'ka'ī'yāuj. ⁶ Ē nā xmān chā'tin Dios. Xla' ū'tza' ixTāta'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Xla' māpa'ksīkō'. Calhāxcuuihūlh hui'lh. Ē quincātā'hui'lan quilīpō'ktuca'n.

⁷ Dios quincāmaktāyayān namākentaxtūyāuj quintascujūtca'n tū quincāmacamaxquī'nī'ta'n Cristo. ⁸ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

A'cxni' a'lh nac a'kapūn, cālē'lh lhūhua' tachī'nī'n.

Cāmaxquī'lh tachi'xcuui't tū ixlacasqui'nca natalītā'scuja.

⁹ Tī a'lh nac a'kapūn, ū'tza' Cristo. Xla' xapūla ixuyjñī'ta'nchi nac cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Cristo yujchi nac cā'ti'ya'tna' ē nā xla' tahua'ca'lh jā ā'chulā' tālmā'n nac a'kapūn. Tahua'ca'lh ixpālacata chuntza' tzē namāpa'ksīni'nkō'. ¹¹ Cristo chā'tunū' cāmacamaxquī'lh ixtascujūtca'n. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'apóstoles. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh ixlī'a'kchihuīna'ca'n. Ā'makapitzīn cāmaxquī'lh natamāsu'yu tū xatze tachihuīn. Ā'makapitzīn cālīhui'līlh xanapuxcu'nu' nac templo. Ā'makapitzīn cāmaxquī'lh natamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹² Huā'mā' tlhualh ixpālacata xla' ixlacasqui'n tzej natatā'scuja tī tatapa'ksīni' Dios. Chuntza' ā'chulā' nata'a'ka'ī'ni' Cristo. ¹³ Xla' lacasqui'n quina'n lacxtim tzej na'a'ka'ī'yāuj, ē lacxtim nalakapaskō'yāuj ī'Ska'ta' Dios. Dios lacasqui'n ā'chulā' natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn hasta jā namālakchā'nīyāuj chī Cristo. ¹⁴ Jātza' chī lacstīn catihuanui. Lacstīn pō'ktu ta'a'ka'ī' tū cāhuanican masqui cā'a'kskāhuī'can. Chu'hua'j ta'a'nan ā'makapitzīn tī taca'tzī ta'a'kskāhuī'nin. Quincātamāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. ¹⁵ Ixlacasqui'nca quina'n nahuanāuj xmān tū ixlīcāna'. A'cxni' nahuanāuj tū ixlīcāna', namāsu'yūyāuj chī cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Ixlacasqui'nca ā'chulā' nahuanāuj chī Cristo. Xla' hua'chi a'ktin a'kxāk ixpālacata xla' māpa'ksīni'n. ¹⁶ Quina'n hua'chi a'ktin macni'. Quimacni'ca'n tlhaha tū lacapāstaca quina'kxākca'n. Nā chuntza' quina'n nakexmatni'yāuj Cristo. Lātātā'stucnī'tauj cāmāquilhtāstuca ixlīpō'ktu macni'. Palh ixlīpō'ktu macni' tascuja, chuntza' stactēlha ē lītatlī'hui'clhtēlha. Nā chuntza' quina'n tī a'ka'ī'ni'yāuj Dios. Hua'chi a'ktin macni'

lanī'ta'uj quina'n ixpālacata chī lāpāxquī'yāuj. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'tēlhayāuj.

Xasāsti' latamat tū māsā' Cristo

¹⁷ Tū na'iccāhuaniyān ixtalacasqui'nīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jātza' calatā'kchokotit chī talatlā'huan ā'makapitzīn tū jā ta'a'ka'ī'. Ixtalacapāstacni'ca'n xla'ca'n jā tū ixtapalhca'n. ¹⁸ Xla'ca'n jāla tzej talacapāstaca. Jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū Dios māsā'. Jā taka'lhī, ixpālacata lacxumpin ē jā takexmata. ¹⁹ Jātza' tamāxana'n. Talīhui'linī't tatlahua tū jā tze. Līpāxuhua tatlahua ixlīpō'ktu tū jā tze ē tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. ²⁰ Jā chuntza' sca'tnī'ta'ntit hui'xina'n. Cristo, xla' jā chuntza' māsu'yu. ²¹ Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit ixpālacata Cristo. Cātamāsu'yuni'nī'ta'n tū Cristo māsu'yulh. Huā'mā' ū'tza' tū ixlīcāna'. ²² Chuhua'j jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla a'cxni' jāna'j ixlakapasā'tit Cristo ē ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n tū xmān ixlīta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Chuhua'j caka'lhī'tit xasāsti' mintalacapāstacni'ca'n. ²⁴ Calatā'kchokotit chuntza' chī xasāsti' mintalacapāstacni'ca'n tū Dios cāmaxquī'n ē tū i'xla'. Catlahua'tit tū tze.

²⁵ Jātza' cahua'ntit tā'ksa'nīn. Calāhua'ni'tit tū ixlīcāna', ixpālacata chu chā'tin quina'n tū tapa'ksīni'yāuj Cristo.

²⁶ Palh sītzi'yā'tit hui'xina'n, jā catlahua'tit tū jā tze ixpālacata mintasītzi'ca'n. Jā tisītzi'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj. ²⁷ Jā catamakxtektit nacā'a'kskāhuī'yān skāhuī'ni'.

²⁸ Jātza' caka'lhāna'ntit hui'xina'n tū ixka'lhāna'nā'tit. Cascujtit ē nahuā'yanā'tit. Chuntza' tzē namaktāya'yā'tit ā'makapitzīn tū jā tū taka'lhī.

²⁹ Jā cachīhuālh tihua'nā'tit hui'xina'n. Cahua'ntit xmān tū tze ē tū nacāmaktāya ā'makapitzīn. Chuntza' nacālīmaktāya'yā'tit tū cātakexmatān hui'xina'n. ³⁰ Jā catlahua'tit tū nalīlīpuhuan Espīritu Santo. Espīritu Santo quincātā'huī'lan, ē chuntza' ca'tzīyāuj palh tapa'ksīni'yāuj Dios. Nā ca'tzīyāuj Dios naquincāmakapūtaxtūkō'yān ixpālacata ka'lhīyāuj Espīritu Santo.

³¹ Jātza' calacapāstactit tū cātatlahuani'nī'ta'n ā'makapitzīn. Jātza' casītzi'tit. Jātza' cacālakapala'tit ā'makapitzīn. Jātza' ca'a'ksa'nīni'ntit. Jātza' tiquiclhlaktzī'nā'tit ā'makapitzīn. ³² Xatze calāpāxquī'tit. Calālakalhu'ma'ntit. Nā calāmātza'nkēna'ni'tit chuntza' chī Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n hui'xina'n ixpālacata Cristo.

5

Ixlasasqui'nca lacatejtīn natalatā'kchoko ixlacstīn Dios

¹ Hui'xina'n ixlacstĩntza' Dios, ē xla' cāpāxquī'yān. Chuntza' hui'xina'n natlahua'yā'tit tū xla' lacasquī'n. ² Nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n chuntza' chī Cristo quincāpāxquī'yān. Xla' quincāpāxquī'yān hasta nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Tamacamāstā'lh hua'chi a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Huā'mā' līpāxuhualh Dios.

³ Hui'xina'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Jā tilacapāstacā'tit tū jā tze. Jā tiputzayā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā tīlīchihuīna'nā'tit tū jā līmacuan. Nūn macsti'na'j natampi'lhīni'nā'tit. ⁴ Jā tihua'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Jā tihua'nā'tit tū jā tū ix-tapalh. Jā tīlikelhkamāna'nā'tit tū jā tze tachihuīn. Pō'ktu tzamā' jā tū līmacuan. Xatze camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' tī tatlahuatlā'huan tū jā tze, jā catitatanūlh jā māpa'ksīni'n Cristo ē Dios. Jā catitatanūlh tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī tatlahua tū jā tze ē tī talaktampi'lhīni'n ixlīpō'ktu catūhuālh ē jā talacapāstaca Dios. ⁶ Jā catamakxtektit nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n, masqui makapitzīn tahuan tzē tlahuacan catūhuālh. Xlaca'n jā takexmatnī'mā'nalh Dios. Dios nacāmakapātīnīn. ⁷ Hui'xina'n jā cacātā'talacxtuctit xlaca'n.

⁸ Xapūla hui'xina'n hua'chi ixlatlā'hua'nā'tit nac cā'pucsua'. Chuhua'j tapa'ksīni'yā'tit Dios, ē chuntza' hua'chi tlā'hua'mpā'na'ntittza' nac taxkaket. Chuntza' līlacatejtin calatā'kchokotit chuntza' chī xalanī'n nac taxkaket. ⁹ Palh tlā'huanāuj nac taxkaket, nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī Dios lacasquī'n. Nā nahuanāuj tū ixlīcāna'. ¹⁰ Caca'tzītīt tū nalīpāxuhua Dios ē ū'tza' huā'mā' catlahua'tit. ¹¹ Jā catlahua'tit tū jā tze hua'chi xalanī'n nac cā'pucsua'. Jā tū ixtapalh tū tatlahua xlaca'n. Xatze cacāmāsu'yuni'tit jā tze tū tatlahua. ¹² Līmāxana' līchihuīna'ncan tū xlaca'n tatlahua lakatzē'k. ¹³ Nac taxkaket tzē cālīlaktzī'ncan catūhuālh palh tze o jā tze. ¹⁴ Chuntza' huanican tī jā a'ka'ī':

Hui'x, hua'chi lhtatapā't ē hua'chi xanīn hui'x.

Calakahua'nti ē catā'kaqui' ē Cristo namāxkakēni'yān.

¹⁵ Calīhui'lī'tit līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit. Jā calatā'kchokotit hua'chi tī jā takexmata ixtachihuīn Dios. Līlacatejtin calatā'kchokotit, ixpālacata hui'xina'n ca'tzīyā'tittza'. ¹⁶ Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze, tika'lhī'yā'tit latamat. Chuhua'j lhūhua' tachi'xcuhuī't tatlahua tū jā tze. ¹⁷ Tzej calacapāstacna'ntit. Cakexpa'ttit tū ixtalacasquī'nīn Dios. ¹⁸ Jā caka'chī'tit. Tī taka'chī, xlaca'n tatlahua tū jā līmacuan. Xatze catamakxtektī'tit Espīritu Santo nacāmāpa'ksīyān. ¹⁹ A'cxni' nalātā'chihuīna'nā'tit, camāka'tlī'tit Dios chuntza' chī nac salmos ē nā chuntza' chī nac himnos tū ixla' Dios. Capixtlī'ni'tit ē calīmāka'tlī'tit Dios ixlīpō'ktu mīlīstacna'ca'n. ²⁰ Pō'ktu quilhtamacuj camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios

quinTāta'ca'n ixlīpō'ktu na ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī talīlatahui'la chi'xcu' ē iypuscāt tī tatapa'ksīni' Cristo

²¹ Calālakachi'xcuhuī'tit hui'xina'n iypālacata lakachi'xcuhuī'yā'tit Dios.

²² Hui'xina'n tī puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n chuntza' chī quinan kexmatni'yāuj quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ²³ Xakōlu' māpa'ksī iypuscāt chuntza' chī Cristo cāmāpa'ksī tī tatapa'ksīni'. Cristo cāmakaḡūtaxtūnī't xlaca'n tī ta'a'ka'ī ē chuhua'j xla' ū'tza' cālīmāpa'ksī. ²⁴ Tī tatapa'ksīni' Cristo, xlaca'n takexmatni' Cristo. Nā chuntza' puscan natakexmatni' ixkōlu'ca'n.

²⁵ Hui'xina'n tī chi'xcuhuī'n, cacāpāxquī'tit mimpuscātca'n chuntza' chī Cristo cāpāxquī' tī tatapa'ksīni'. Xla' nīlh nacāmakaḡūtaxtū. ²⁶ Nīlh iypālacata xalactze quincālītlahuacu'tunni' ixtachihuīn Dios. Ē māpānūcu'tunli quincuentaca'n. Chuhua'j a'kpaxāuj iypālacata xapacanī'ttza' quincuentaca'n. ²⁷ Cristo cācāxui'līcu'tunli ixtachi'xcuhuī't iypālacata chuntza' natachā'n lactze na ixlacatīn. Lacasqui'n lactze ixtalakō'lh. ²⁸ Ixlacasqui'nca chi'xcuhuī'n natapāxquī' iypuscātca'n chuntza' chī cāpāxquī'can ixlīmānca'n. Chā'tin chi'xcu' tī pāxquī' iypuscāt, nā chuntza' pāxquī'can ixlīmān. ²⁹ Jā tī chā'tin quiclhaktzī'n ixmacni'. Māhuī'can ē maktaka'lhcan. Nā chuntza' Cristo cāmaktaka'lhā tī ixtachi'xcuhuī't. ³⁰ Cristo quincāmaktaka'lhān iypālacata quina'n hua'chi ixmacni' Cristo. ³¹ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: “Chā'tin chi'xcu' namakxteka ixtāta' ē ixtzī'. Natā'talacxtimī iypuscāt. Chuntza' a'ktin macni' natala ixchā'tu'ca'n.” ³² Tzamā' tachihuīn jicslīhua' kexmatcan. Quit icpuhuan līchihuīna'n Cristo ē ixtachi'xcuhuī't. ³³ Nā huanicu'tun ixlacasqui'nca chi'xcuhuī'n natapāxquī' iypuscātca'n chuntza' chī cāpāxquī'can ixlīmānca'n. Ixlacasqui'nca puscan natalakachi'xcuhuī' ixkōlu'ca'n.

6

¹ Hui'xina'n tī lacstīn cakexpa'tni'tit mintāta'ca'n ē mintzī'ca'n. Chuntza' ixlacasqui'nca iypālacata chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ² Dios huan nacāsīcu'lanātlahua tī tamākentaxtū huā'mā' līmāpa'ksīn. Huā'mā' ū'tza' xapūla līmāpa'ksīn tū chuntza' līchihuīna'n Dios. Huā'mā' līmāpa'ksīn chuntza' huan: “Calakachi'xcuhui' mīntāta' ē mintzī'.” ³ Chuntza' līpāxuhua nalatahui'la'ya'. Ē chuntza' makās nalatapā'ya' nac cā'quīlhtamacuj.”

⁴ Hui'xina'n tī xanatātana' ē xanatzī'tni', jā cacāmakasītzī'tit mincamana'ca'n. Cacāmakastactit chuntza' chī Dios huan. Cacāmāsu'yuni'tit chī natakexmatni' Dios.

⁵ Hui'xina'n tī maksucjñī'n, cakexpa'tni'tit tī cātā'scujā'tit. Cacālakachi'xcuñuī'tit ē cacājicua'ni'tit. Tzej cascujtit hua'chi ixtā'scujtit Cristo.

⁶ Tzej cascujtit ē jā xmān a'cxni' cātalaktzī'mā'n tī tā'scujā'tit. Jā xmān xlaca'n nacāmakapāxui'cu'tunā'tit. Tzej cascujtit ixpālacata namakapāxui'yā'tit Dios, hua'chi Cristo ixtā'scujtit.

⁷ Līpāxuhua cascujtit, hua'chi ixtā'scujtit Dios ē jā chi'xcuñuī'n.

⁸ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo chuntza' nacāxoko chā'tunu' chī tatlahuanī't tū tze masqui tasācua' ē masqui māpa'ksīni'.

⁹ Hui'xina'n tī māpa'ksīni'nā'tit, tzej cacātā'latapā'tit mintasācua'ca'n. Jā nacāmekē'klha'yā'tit. Calacapāstactit quiMāpa'ksīni'ca'n hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' kēxtim cāmāpa'ksī tasācua'n ē tī tamāpa'ksīni'n. Dios chu chā'tin cālaktzī'n.

Dios cāmaxquī' ixlacstīn tū natalītamaktāya

¹⁰ Chuhua'j, tā'timīn, ā'xmān iccāhuanicu'tunān kempātin. Jā titaxlajuani'yā'tit chī a'ka'ī'ni'yā'tit Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' ka'lhī lītlī'hui'qui ē tzē nacāmakāyayān.

¹¹ Catamakxtekni'tit Dios nacāmakāyayān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. Chī Dios quincālīmakāyayān, ū'tza' hua'chi a'ktin ixta'lha'ā'n tū tamaclacasqui'n soldados a'cxni'ta'a'n nac guerra.

¹² Nā quina'n hua'chi chā'tin tī a'n nac guerra. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n jā chi'xcuñuī'n. Quintā'lāquiclhaktzi'ca'n ū'tza' tū jā tzeya ū'ni'.

Kal'lhī lītlī'hui'qui ē māpa'ksīni'n nac tzamā' cā'quilhtamacuj jā tlahuacan tū jā tze ē latlā'huan nac cā'ū'nī'n.

¹³ Ū'tza' calītamakxtekni'tit Dios nacāmaxquī'yān tū nalītamaktāya'yā'tit. Huā'mā' hua'chi ixta'lha'ā'nca'n ixlacstīn Dios. Chuntza' jā caticātāskāhuī'n mintā'lāquiclhaktzi'ca'n.

Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Palhāsā' namimpala mintā'lāquiclhaktzi'ca'n. Palh skalalh tahui'la'yā'tit, hui'xina'n jā caticātāskāhuī'n.

¹⁴ Pō'ktu quilhtamacuj skalalh catahui'la'tit. Camaktīni'ntit tū Dios cāmaxquī'yān tū hua'chi ixta'lha'ā'n chā'tin tropa. Chā'tin tropa tampātahui'la a'ktin cinturón ē lē'n tū namaktāya ixcu'xan.

Nā hui'xina'n ixlacasqui'nca nalakapasā'tit tū ixlīcāna' ē xmān natlahua'yā'tit tū tze.

¹⁵ Tropa tatūnū botas a'cxni' a'n calhāxcuñuālh. Hui'xina'n līskalalh catahui'la'tit napinā'tit namāsu'yu'yā'tit ixtachihuīn Dios.

¹⁶ Tropa lē'n tū lītamaktāya. Tzamā' jāla lakpusa flecha masqui ta'lacan. Hui'xina'n palh līpāhua'nā'tit Dios, ū'tza' hua'chi tū lītamaktāya'yā'tit. Chuntza' skāhuī'ni' jā caticāskāhuī'n.

¹⁷ Tropa maclacasqui'n ixtā'knu' xalīcā'n. Hui'xina'n ixlacasqui'nca tzej naca'tzīyā'tit Dios cāmakapūtaxtūni'ta'ntza'. Ū'tza' līca'tzīyā'tit nalīskāhuī'yā'tit

ixlīmāpa'ksīn Dios. Hua'chi ū'tza' mintā'knu'ca'n xalīcā'n. Ixtachihuīn Dios, ū'tza' hua'chi a'ktin espada tū Espíritu Santo cāmaxquī'yān. ¹⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calī'orarlīnitit Dios ixpālacata tū maclacasquī'nā'tit. Casquī'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Catamakxtekni'tit Espíritu Santo nacāmaktāyayān na'orarla'yā'tit. Skalalh catahui'la'tit. Jā tijichhua'yā'tit na'orarla'yā'tit. Pō'ktu quilhtamacuj cacālī'orarlī'tit ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios. ¹⁹ Nā calī'orarlī'tit quimpālacata. Caquilālīsquī'nui chī tzē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Jesucristo ē jā tī ca'icjicua'ni'lh. ²⁰ Dios quimacaminī't na'icmāsu'yu xatze tachihuīn. Ū'tza' iclītachī'nī't chuhua'j. Casquī'ni'tit Dios naquimaktāya jā na'icjicua'n a'cxni' na'icmāsu'yu, chuntza' chī ixlacasquī'nca.

Cāmacā'ni'ca saludos

²¹ Palhāsā' hui'xina'n ca'tzīcu'tunā'tit chī iclīlahuī'lh ē tū ictlahuamā'lh. Pō'ktu huā'mā' nacāhuanīyān quintā'tinca'n Tíquico. Xla' tzej tā'scuja Dios. ²² Ū'tza' iccālīlakmacā'nāchā'n hui'xina'n. Nacāhuanīyān chī iclīlahuī'lāna'uj. Ē chuntza' nacāmā'a'kpuhuantīnīyān.

²³ Icsquī'ni' Dios, quinTāta'ca'n, ē Māpa'ksīni' Jesucristo tzej calatapā'tit. Nā icsquī'ni' Dios cacāmaktāyan tzej na'a'ka'ī'yā'tit ē nalāpāxquī'yā'tit. ²⁴ Dios cacāsīcua'lanātlahuakō'n milīpō'ktuca'n tī līpāxquī'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. Amén.

Filipenses

Tachī'n Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Filipos tī ixta'a'ka'ī

¹ Quina'n, Pablo ē Timoteo, ī'scujnu'nī'n Jesucristo tī quincālacasacnī'ta'n. Quina'n iccāmacā'ni'yāchā'n huā'mā' carta nac Filipos. Quit Pablo tī iccātzo'knuni'yān milīpō'ktuca'n tī hui'lā'na'nchipitit ē a'ka'ī'ni'nī'ta'ntit Jesucristo ē nā xanapuxcu'nu' ē nā tī tamaktāyana'n tī cāmāpācuhuīcan diáconos. ² QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasica'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Pablo cālī'orarlīh tī ixta'a'ka'ī

³ A'cxni' iccālacapāstacān, icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios. ⁴ A'cxni' icorarlīmā'lh, pō'ktu quilhtamacuj cā'tapāxuhuān iclīsqi'ni'mā'lh Dios mimpālacataca'n. ⁵ Icmāstā' tapāxcatca'tzīn ixpālacata a'cxni' pūla a'ka'ī'tit, ē tzucutit quilātā'scujāuj ixpālacata xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'n. Hasta chuhua'j quilātā'scujāujcus. ⁶ Quit iclīpāhuan Dios tī tzucunī't cāmāsu'yuni'yān chī nalītlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn, ē icca'tzī nacāmāsu'yuni'tēlhayān hasta natlahuakō' a'cxni' namimpala Jesucristo. ⁷ Laktza' iccāpāxquī'yān ē lacxtim Dios quincāsica'lanātlahuan. Chuntza' tze chī icpuhuan mimpālacataca'n. Hui'xina'n ē quit lacxtim quincālakalhu'manān Dios masqui tachī'n quit o masqui icyālh na ixlacatīnca'n māpa'ksīni'nī'n na'iclitāya xatze tachihuīn ē na'iclimāsu'yu tū ixlicāna'. Hui'xina'n quilāmaktāyayāuj na'iclitāya xatze tachihuīn. ⁸ Dios ū'tza' ca'tzī chī iccāpāxquī'yān milīpō'ktuca'n chuntza' chī Jesucristo cāpāxquī'yān. ⁹ A'cxni' icorarlīmā'lh Dios, icsqui'ni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit. Nā icsqui'ni' naca'tzīyā'tit tū Dios lacasqui'n ē tzej nalacapāstacna'nā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlacasacā'tit tū xatze. Nā chuntza' xalactze nalītaxtuyā'tit ē jā tū na'a'nan tū cātālīputzāna'nīyān a'cxni' namimpala Cristo. ¹¹ Nā icsqui'ni' Dios līlacatejtin nalītahui'la'yā'tit ixlīmāpa'ksīn Jesucristo ē ū'tza' nalīlakachi'xcuhuī'can Dios ē nalaktaquilhpūtacan.

Ixlatamat Pablo pō'ktu ixla' Cristo

¹² Tā'timīn, iclacasqui'n naca'tzīyā'tit tū quina'kspulanī't ū'tza' ā'chulā' maktāyalh mā'kahuanī xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. ¹³ Quit ictachī'nī't, ē ixlīpō'ktuca'n soldados tī tamaktaka'lha palacio taca'tzītza' quilīchī'canī't ixpālacata icmāsu'yu tū ixla' Cristo. Nā ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn huā'tzā' nā taca'tzī huā'mā'. ¹⁴ Makapitzīn tī ta'a'ka'ī' cālīmāhuīxcānīcanī't a'cxni'

taca'tzilh quit ictachī'nī't. Ē ā'chulā' tamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē jā tajicua'n.

15 Masqui makapitzīn talī'a'kchihuīna'n Cristo expālacata quintaquiclhaktzī'n ē tatapāpitzicu'tun, ā'makapitzīn talī'a'kchihuīna'n expālacata xlaca'n talacasqui'n lhūhua' tachi'xcuui't nata'a'ka'ī'ni' Cristo. 16 Tī tze ixtalacapāstacni'ca'n, xlaca'n talīmāsu'yu Cristo expālacata quintapāxquī'. Taca'tzī quihui'licanī't huā'tzā' na'iclitāya xatze tachihuīn ixta' Jesucristo. 17 Tī taquiclhca'tzan, xlaca'n tatapāpitzicu'tun a'cxni' talī'a'kchihuīna'n Cristo. Tapuhuan chuntza' ā'chulā' naquintamakapātīnīn lihuan ictachī'ni'. 18 Jā quimaca'tzi tū expālacata talī'a'kchihuīna'n Cristo. Masqui tamāsu'yu expālacata tatapāpitzicu'tun, masqui tamāsu'yu expālacata quintapāxquī', talī'a'kchihuīna'n Cristo ē ū'tza' iclīpāxuhua.

19 Ā'chulā' icpāxuhua expālacata icca'tzī huā'mā' tzej nataxtuyācha' ē na'ictaxtu nac pūlāchī'n expālacata hui'xina'n quilālimaktāyamā'nauj minoracionca'n. Nā quimaktāya Espīritu Santo expālacata ictapa'ksīni' Jesucristo. 20 Quit icka'lhīmā'lh tū namin. Iclacasqui'n jā tū na'iclitāmāxanī'. Ā'chulā' na'ictahuixcāni chuhua'j hua'chi pō'ktu quilhtamacuj xa'ictahuixcāni na'icmāsu'yu expālacata Cristo. Chuntza' nalaktzī'ncan chī ixlika'tla' Cristo expālacata quilatamat, masqui ixquimaknīca ē masqui icuī'lhcus. 21 Quit, palh ā'lakma'j na'ictahui'la, pō'ktu quilatamat ixta' Cristo nahuan. Masqui ca'icnīlh, na'icka'lhī quilatamat tū jā catilaksputli. 22 Lihuan icuī'lh, tzē na'icscuja expālacata Māpa'ksīni'. Chuntza' quit jā icca'tzī tū na'iclacsaca. 23 Quimāmakchuyī expālacata a'ktu' quintalacapāstacni'. Palh na'icnī, na'ictā'tahui'la Cristo nac a'kapūn ē ū'tza' tze quimpālacata. 24 Ē hui'xina'n, tū ā'chulā' xatze mimpālacataca'n, ū'tza' na'iclitahui'lacus ē na'iccāmaktāyayān. 25 Chuntza' iclīca'tzī na'iccātā'tachokoyān ē na'iccātā'scujān expālacata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit ē nalīpāxuhua'yā'tit tū a'ka'ī'yā'tit. 26 Chuntza' a'cxni' na'ica'mpalayācha', naka'lhī'yā'tit lhūhua' tū nalīpāxuhua'yā'tit expālacata tū Jesucristo cātlahuani'n hui'xina'n, ē chī quimāspi'tlitza'.

27 Masqui iclahuī'lhcus ē masqui na'icnī, tū ā'chulā' ixlacasqui'nca mimpālacataca'n, ū'tza' huā'mā'. Natahui'layā'tit chuntza' chī cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'ni' xatze tachihuīn tū ixta' Cristo. Chuntza' palh quit iccālaka'nān o palh jāla na'ica'nācha', naquimāca'tzīnīcan hui'xina'n jā lakpalī'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. Lacxtim calalh mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n. Calātā'scujtit lacxtim expālacata xatze tachihuīn tū a'ka'ī'yā'tit. 28 Jā

caticājicua'ni'tit mintā'lāquichlaktzi'ca'n nūn macsti'na'j. Palh jā lakpali'nī'ta'ntit tū a'ka'ī'tit ē jā cātijicua'ni'tit mintā'lāquichlaktzi'ca'n, chuntza' tzej nacālīmāsu'yuni' mintā'lāquichlaktzi'ca'n nacāmālaksputūcan xlaca'n nac pūpātīn ē hui'xina'n naka'lhī'yā'tit milatamatca'n tū jā catilaksputli. ²⁹ Hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo ē ū'tza' nacālīmakapūtaxtūyān. Nā ca'tzīyā'tit ixlacasqui'nca nalīpātīni'nā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³⁰ Quina'n lacxtim ka'lhīyāuj quintā'lāquichlaktzi'ca'n. Laktzī'ntittza' chī icpātīni'lh ē chuhua'j kexpa'tnī'ta'ntit chī icpātīni'mā'lhcus.

2

Chī jā ka'tla' ixmakca'tzī Cristo ē ā'līstān laktaquilhpūtaca

¹ Ixlitze palh makca'tzīyā'tit Cristo cāmāhuixcānīyān ē cāmāko'xamaka'tlīyān ixpālacata xla' cāpāxquī'yān. Nā tze palh makca'tzīyā'tit Espīritu Santo cātā'hui'lān. Tze palh lakapasā'tit ixtapāxquī'n ē ixtalakahu'mān Cristo. ² Palh chuntza' makca'tzīyā'tit, naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān ixpālacata tzej nalatā'kchokoyā'tit. Chu lacxtim chī nalacapāstacna'nā'tit ē chu lacxtim nalāpāxquī'yā'tit ē a'ktin nahuan mintalacapāstacni'ca'n. Lacxtim chī nalatapāyā'tit ē chuntza' naquilāmaxquī'yāuj lhūhua' tapāxuhuān. ³ Jā tū catlahua'tit xmān mimpālacataca'n nūn ixpālacata nacātalakachi'xcuui'yān māni' hui'xina'n. Jā ka'tla' camakca'tzītit. Xatze chā'tunu' calacapāstactit ā'makapitzīn ā'chulā' xatze ē jā xla'. ⁴ Chā'tunu' cuenta catlahualh tū ixlaca'n ā'makapitzīn ē catalāmaktaka'lhli. Jā xmān namaktaka'ha tū ixla'.

⁵ Caka'lhī'tit huā'mā' talacapāstacni' tū ixka'lhī Cristo Jesús. ⁶ Xla' masqui lacxtim chī Dios, jā puhuanli ixtā'chuntza' Dios jā maktin catimakxtekli. ⁷ Mākēnūlh ixtā'chuntza' Dios nalītaxtu hua'chī tasācua' ē nalacatuncuui' chī chī'xcuui'n talacatuncuui'. ⁸ A'cxni' ixlatlā'huan nac cā'ti'ya'tna' chī chī'xcu', ā'chulā' macsti'na'j līhuanli ē kexmatni'lh Dios hasta tamacamāstā'lh nanī. Māmāxanī'ca ixpālacata chī xtokohua'ca'ca nac cruz. ⁹ Ū'tza' Dios līlakachi'xcuui'lh ē nā līmaxquī'lh ixtacuui'ni' līhua'ca'lh xatze ē jā ixtacuui'ni' ā'makapitzīn. Jā tū a'nan ixtā'chuntza' xatze chī huā'mā' tacuui'ni'. ¹⁰ Chuntza' tlahuaca ixpālacata ixlīpō'ktuca'n natamakapāxuī Jesús ē natatatzokostani'. Ixlīpō'ktuca'n calhāxcuui'lh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē na ixtampīn ti'ya't, xlaca'n natamakapāxuī Jesús. ¹¹ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't natahuan Jesucristo ū'tza' Māpa'ksīni' ē ū'tza' nalīlaktaquilhpūtacan Dios xaTāta' ē nalakachi'xcuui'can.

Tī ta'a'ka'ī hua'chī pūmaksko nac cā'quilhtamacuj

12 Tā'timīn, chuntza' chī pō'ktu quilhtamacuj quilāexmatni'nī'ta'uj a'cxni' xa'iccātā'latlā'huanān, ā'chulā' catlahua'tit chuhua'j līhuan quit jā iccātā'latlā'huanān. Chā'tunu' calīhui'lītit mina'cstuca'n namākentaxtūkō'yā'tit tū cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'. Catamaktaka'lhtit ē cuenta catlahua'tit ixpālacata jā natlahua'yā'tit tū jā tze. ¹³ Dios ū'tza' tī cāmālacapāstaquīyān xatze ē cāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn.

14 Catūhuālh tū natlahua'yā'tit, līpāxuj catlahua'tit ē jā titā'lāhuaniyā'tit ē jā nalāquilhnīyā'tit. ¹⁵ Chuntza' catlahua'tit ixpālacata jā tū tū nacātalī'a'ksa'nān ē lactze nalītaxtuyā'tit chuntza' chī cāminī'ni' ixlacstīn Dios. Masqui hui'lā'na'ntit na ixlacpu'na'itātca'n tī jā tzeya chī'xcuhū'n ē tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, jā caticāmaksca'txtutit xlaca'n. Na ixlacpu'na'itātca'n hui'xina'n naxkakayā'tit hua'chi pūmaksko jā cā'pucsua'. ¹⁶ Chuntza' hui'xina'n cāmāsu'yuni'pā'na'ntit chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Ū'tza' ka'tla' na'iccālīmakca'tzīyān a'cxni' nachīn ixquilhtamacuj Cristo ē na'icca'tzī līmacuanli quintascujūt. Jā pāxcat huanli tū iccāmāsu'yuni'n. ¹⁷ Hui'xina'n a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi tū mālacnūni'tit Dios nac pūmacamāstā'n. Palh ixlacasqui'nca naquimaknīcan ē chuntza' na'iclītaxtu hua'chi tamālacnūn na mimpūmacamāstā'nca'n, quit na'iccātā'pāxuhuayān. ¹⁸ Nā ū'tza' naquilālītā'pāxuhuayāuj.

Timoteo ē Epafrodito

19 Palh Māpa'ksīni' Jesús naquimakxteka, palaj quit na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo naquihuani chī hui'lā'na'nchīpitit a'cxni' naquītaspi'ta. Chuntza' quit na'icka'lhī tapāxuhuān. ²⁰ Na'iccāmacā'ni'yāchā'n Timoteo ixpālacata jā tī a'nan ā'chā'tin chī xla' tī cālācapāstacān hui'xina'n hua'chi chī quit. Xla' ixlicāna' lī'a'ktuyun mimpālacataca'n. ²¹ Ā'makapitzīn ixlīpō'ktuca'n cuenta tatlahua tū xmān ixlaca'n ē jā cuenta tatlahua tū Cristo lacasqui'n. ²² Hui'xina'n tzej lakapasā'tit ixlatamat Timoteo ē ca'tzīyā'tit chī hua'chi quinka'hua'cha xla' quintā'scujli a'cxni' xa'icmāsu'yutlā'huan xatze tachihuīn tū ixlā' Dios. ²³ Xmān na'icca'tzī chī naquintaxtuni'kō', icpuhuan na'iccālākmācā'nāchā'n Timoteo. ²⁴ Nā quit ica'ka'ī'ni' Māpa'ksīni' naquimāxtu nac pūlāchī'n ē chuntza' palaj na'iccālāka'nāchā'n.

²⁵ Quit icpuhuan ixlacasqui'nca na'iccāmacā'ni'yāchā'n quintā'tin Epafrodito. Xla' ixquintā'latlā'huan ixpālacata Jesús ē ixquintā'scujja. Nā xla' milacscujni'ca'n ē milakxokoca'n chī quimaktāyalh a'cxni' xa'icmaclacasqui'n. ²⁶ Xla' ixcālaktzī'ncu'tunān ē līlīpuhuanli ixpālacata hui'xina'n

ixkexpa'tnī'ta'ntit chī ixta'jatatla. ²⁷ Ixlīcāna' snūn ixlamā'lh ē ixnīcu'tumā'lh'tza'. Dios lakalhu'manli ē xla' tzeyanli. Nā quit quilakalhu'manli ixpālacata jā ā'chulā' xa'icli'lipuhanli palh ixnīlh. ²⁸ Nā palaj iccālakmacā'ncu'tunāchā'n ē chuntza' nalīpāxuhua'yā'tit a'cxni' nalaktzī'mpala'yā'tit. Chuntza' quit jā na'icka'lhī tū na'icli'a'ktuyun. ²⁹ A'cxni' natā'lapāxtokā'tit, camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios. Calakachi'xcuhū'tit Epafrodito ē nā ā'makapitzīn hua'chi xla' tī jā tajicua'n natanī ixpālacata Cristo. ³⁰ Ixnīmā'lh'tza' Epafrodito ixpālacata ixtascujūt Cristo. Jā līlakaputzalh ixlatamat a'cxni' quimaktāyahl ē tlahuakō'lh tū hui'xina'n jāla catitlahua'tit ixpālacata makat ixlatlā'hua'nā'tit.

3

Tū līlacatejtin ē ixlīcāna'

¹ Chuhua'j, tā'timīn, calīpāxuhua'tit ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā icli'jicsua' masqui chu ū'tza' na'iccātzō'knuni'palayān ē ū'tza' xatze mimpālacataca'n. ² Cacātapānū'ni'tit tī jā tze ixtalacapāstacni'ca'n, tī tatlahua tū jā tze. Cacātapānū'ni'tit tī tahuan ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Cristo cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n. Ū'tza' ixtahui'latca'n israelitas tū huanican circuncisión. Xlaca'n tamālakspūtūcu'tun tū a'ka'ī'nī'ta'ntit. ³ Quina'n tī ixlīcāna' ixtachi'xcuhū't Dios ē līmakapāxui'yāuj Espīritu Santo. Ē cā'tapāxuhuān līpāhuanāuj Cristo Jesús. Jā quincātalīpāhuanān quina'cstuca'n nūn līpāhuanāuj catūhuālh tū tatlahua chi'xcuhū'n. ⁴ Quit quina'cstu nā icka'lhī tū xa'icli'pāhuanlī. Palh catūhuālh napuhuan xla' tze nahuan ixpālacata mākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Moisés, quit na'icpuhuan ā'chulā' tze quit. ⁵ Circuncisión quintlahuani'ca a'cxni' icltahualh a'ktzayan quilhtamacuj a'cxni' xa'ictahui'lanī'tcus. Quit, quixū'nāpapna' israelitas ixtahuanī't. Quilītalakapasni' hasta ixquilhtzucuni' Benjamín ixuanī't. Quit hebreo ē nā quintāta' ē quintzi' nā hebreo ixtahuanī't. Fariseo xa'icuanī't ē ū'tza' quit līlacatejtin icmākentaxtūkō'lh līmāpa'ksīn. ⁶ Xa'icli'maktāyacu'tun quireligión. Xasāsti' ixuanī'tcus ixtamāsu'yun Jesús. Ū'tza' xa'iccāli'putzastālani'tā'kchoko tī ta'a'ka'ī'lh. Jā tū tū quintīlī'a'ksa'nca chī icli'mākentaxtūlh līmāpa'ksīn. ⁷ Ixlīpō'ktu tzamā' catūhuālh tū ka'tla' xa'icli'makca'tzī, ū'tza' chuhua'j iclaktzī'n hua'chi jā tū ixtapalh ixpālacata Cristo. ⁸ Iccāhuaniyān ixlīpō'ktu tzamā' tū icka'lhī hua'chi jā tū ixtapalh. Ā'chulā' ixtapalh lakapascan Cristo Jesús quiMāpa'ksīni' ē jā na'icka'lhī tū ka'tla' na'icli'makca'tzī. Chuhua'j ica'ka'ī'nī't Cristo ē icmakxtekli ixlīpō'ktu tū ka'tla' xa'icli'makca'tzī. Quit iclaktzī'n hua'chi a'ktin pa'lhxtum.

Ā'chulā' tze xmān iclīpāhuan Cristo. ⁹ Chuntza' quit ictapa'ksīni' xla' ē xatze quit na ixlecatīn Dios ixpālacata iclīpāhuan Cristo ē ictapa'ksīni' xla'. Jātza' iclīpāhuan līmāpa'ksīn; ū'tza' jāla quimaktāya chī tze na'iclihuan na ixlecatīn Dios. ¹⁰ Tzej iclakapascu'tun Cristo ē icka'lhīcu'tun līmāpa'ksīn tū xla' līlacastālancuana'nli. Quit iclītaxtucu'tun chuntza' chī Cristo masqui naquimakapātīnīncan ixpālacata. ¹¹ Chuntza' quit icka'lhīmā'lh a'cxni' na'iclacastālancuana'n ē a'cxni' ixlīcāna' na'iclītaxtu chuntza' chī Cristo.

Tanūni'can chī nalītlajacan premio

¹² Jā iccāhuanimā'n jā tū quisputni' ē ictaxtuni'ttza' chī Cristo. Cristo Jesús quimakapūtaxtūlh ē ictapa'ksīni'. Ū'tza' iclīmākentaxtūcu'tun ixtalacasqui'nīn. ¹³ Tā'timīn, quit jā icpuhuan palh icmākentaxtūkō'lh'tza'. Tū ictlahuamā'lh ū'tza' huā'mā'. Icpātza'nkāmā'lh tū huī'lh nac quinchakēn chī nac tatu'jnu' ē tzej ictu'jnumā'lh hasta jā na'icchā'n. ¹⁴ Lacatza'j ica'mā'lh hasta jā na'a'ksputa tatu'jnu' ē na'icmaktīni'n premio. Dios ū'tza' tī naquimaxqui' ē ū'tza' quinta'sani'yācha' tālhmā'n ixpālacata ictapa'ksīni' Cristo Jesús.

¹⁵ Quina'n tī tzej a'ka'ī'yāuj, napuhuanāuj jāna'j lactze quina'n chī ixlacasqui'nca. Palh xtum lacapāstacna'nā'tit, ū'tza' Dios nacāmāsu'yuni'yān. ¹⁶ Chuntza' chī sca'ttittza', chuntza' calīlatlā'huantit.

¹⁷ Tā'timīn, catlahua'tit chuntza' chī quit ictlahua ē cuenta catlahua'tit tī talatlā'huan chī iccāmāsu'yuni'n. ¹⁸ Lhūhua' a'nan tī jā lacatejtin talatā'kchoko. Tasu'yu jā ta'a'ka'ī' palh Cristo nīlh nac cruz quimpālacataca'n. Maklhūhua'tza' iccāhuanin ē chuhua'j iccalhuamā'lh a'cxni' iccātzo'knuni'mā'n. Iclīlīpuhuan ixpālacata jā ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Xlaca'n nata'a'n nac pūpātīn. Tū xlaca'n talacasqui'n, hua'chī ū'tza' ixdiosca'n. Ka'tla' talīmakca'tzī masqui tatlahua tū līmāxana' ē xmān talacapāstaca tū xala' huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. ²⁰ Quina'n tapa'ksīni'yāuj nac a'kapūn ē ka'lhīmā'nauj camilh quiMakapūtaxtūnu'ca'n ē ū'tza' Jesucristo. ²¹ Xla' naquincālakpalīni'yān quimacni'ca'n tū namasa ē chuntza' quimacni'ca'n natasu'yu chī ixuanī't ixmacni' Cristo a'cxni' lacastālancuana'nli. Naquincālīlakpalīni'yān quimacni'ca'n ixlītli'huī'qui tū tzē nacālīmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu tū a'nan.

4

Calīpāxuhua'tit Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj

¹ Chuntza', tā'timīn, jā cataxtutāya'tit na ixtej Māpa'ksīni'. Iccāpāxqui'yān ē iccālaktzī'ncu'tunān. Hui'xīna'n quilāmaxqui'yāuj tapāxuhuān. Chī a'ka'ī'yā'tit, ū'tza' hua'chī quintatlaj. Laktza' iccāpāxqui'yān.

² Iccāsqui'ni' Evodia ē Síntique chu a'ktin catalacapāstaclī ē jātza' catalāquilhñilh. Lītā'timīn tatapa'ksīni' Cristo. ³ Hui'x tī tzej quintā'scuja' cacāmāko'xamixi' tzamā' puscan; xlaca'n quintamaktāyahl a'cxni' xa'icmāsu'yumā'lh xatze tachihuīn tū iخلا' Dios. Xlaca'n tatā'scuji Clemente ē ā'makapitzīn tī quintatā'scuji. Cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Dios tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj calīpāxuhua'tit ixpālacata Māpa'ksīni' ē na'iccāhuanipalayān, capāxuhua'tit. ⁵ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't cacātalakapasni' palh tzeza chí'xcuhuī'n hui'xina'n. Palaj namimpala Māpa'ksīni'.

⁶ Jātza' tū catilītamakchuyī'tit ē pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlītit ē casqui'ni'tit Dios nacāmaktāyayān. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn ē cahua'ni'tit Dios ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. ⁷ Chuntza' Dios nacāmājaxīyān ē ā'makapitzīn jāla catitalacaca'tzīlh chī jā tū cāmāmakchuyīyān. Dios nacāmaktaka'lha mintalacapāstacni'ca'n ē mintalacasqui'nīnca'n ixpālacata tā'tapa'ksīyā'tit Jesucristo.

Calacapāstactit tū tze

⁸ Chuhua'j ā'xmān, tā'timīn. Catūxcuhuālh tū ixlīcāna' ē tū līlacatejtin, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū lactze ē catūxcuhuālh tū lakachi'xcuhuī'can, ū'tza' calīlacapāstactit. Nā tū tzēhuanī't ē tū minī'ni', ū'tza' calīlacapāstactit. Palh hui'lh catūhuālh tū tze ē palh hui'lh tū tzē lakachi'xcuhuī'can, hui'xina'n cuenta catlahua'tit tzamā'. Calacapāstactit tzamā' ē tzej nalatā'kchokoyā'tit.

⁹ Tamāsu'yun tū quilāmaksca'txtunī'tauj, chuntza' catlahua'tit. Chī iccāhuaninī'ta'n ē chī laktzī'nī'ta'ntit tū ictlahuanī't, nā chuntza' catlahua'tit ē Dios nacātā'tahui'layān hui'xina'n ē tzej nalatapāyā'tit.

Pablo cāmaxquī'lh tapāxcatca'tzīn xalanī'n nac Filipos

¹⁰ Iclīpāxuhua Māpa'ksīni' ē chí chuhua'j quilālacapāstacpalayāuj hui'xina'n. Masqui pō'ktu quilhtamacuj ixquilālacapāstacāuj, jāla quilāmaktāyauj ixpālacata makat xa'iclamā'cha'. ¹¹ Jā iccāhuanīyān quisputni' catūhuālh; quit icscā'tnī'ttza' chuntza' chí icuī'lh, ū'tza' ixtalacasqui'nīn Dios quimpālacata. ¹² Icca'tzī chí na'iclatahui'la a'cxni' quisputni' tū icmaclacasqui'n ē nā icca'tzī chí na'iclatahui'la a'cxni' quinquītāxtūni' tū icmaclacasqui'n. Chuntza' chí icuī'lh icscā'tlitzā' chí tzē iclīpāxuhua masqui ictzī'ncsa ē masqui icka'sa. Masqui jā tū tū icmaclacasqui'n ē masqui quisputni', quit icpāxuhua. ¹³ Ictapa'ksīni' Cristo, ū'tza' tū quimātli'huī'clhī ē chuntza' tzē na'ictlahua ixlīpō'ktu catūhuālh. ¹⁴ Masqui Cristo

quimātlī'hui'chī, xatze hua'chi quilāmaktāyanī'tauj a'cxni' xa'icpātīni'mā'lh.

¹⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac Filipos tzej ca'tzīyā'tit huā'mā'. A'cxni' ixtzucupā'na'ntitcus a'ka'ī'ni'yā'tit ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ictaxtulh nac estado Macedonia, xmān hui'xina'n quilāmaktāyauj. Ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'lh ē ixtatakēstokmā'nalh ā'lacatin, jā tī chā'tin quimacamini'lh tumīn masqui iccāmāsu'yuni'lh ixtachihuīn Dios. ¹⁶ Xa'iclahuī'lhcus nac cā'lacchicni' Tesalónica ē hui'xina'n quilāmacamini'uj tumīn ē jā xmān maktin. ¹⁷ Jā icuanicu'tun icputzamā'lh talakalhu'mān. Quit iclacasqui'n tū tze mimpālacataca'n. Dios cuenta natlahua chī tlahua'nī'ta'ntit ē nacāxokonu'ni'yān. ¹⁸ Hua'chi quilāxokokō'uj ē hasta quītāxtūlh. Jātza' icmaclacasqui'n catūhuālh ixpālacata Epafrodito quilīmini'lh talakalhu'mān tū quilāmacamini'uj hui'xina'n. Dios laktzī'n tū quilāmaxquī'uj ē hua'chi Dios līlakatāyā'tit. Xla' nalīpāxuhua. ¹⁹ QuinDiosca'n nacāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nā'tit. Ū'tza' natlahua ixpālacata tū tlahualh Jesús. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā huī'lh Dios ē ka'lhī ixlīpō'ktu tū maclacasqui'ncan. Ū'tza' Dios tzē nacālīmaxquī'yān. ²⁰ Calaktaquilhpūtaca Dios quinTāta'ca'n pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Ā'xmān saludos

²¹ Iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milīpō'ktuca'n tī tapa'ksīni'yā'tit Jesucristo. Tā'timīn tī quintatā'lahui'lāna'lh nā xlaca'n cātamacā'ni'yāchā'n saludos. ²² Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' cātamacā'ni'yāchā'n saludos ē nā xlaca'n tī tascujmā'nalh na ixchic emperador cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

²³ Ixtalakalhu'mān Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'tachokon milīpō'ktuca'n. Amén.

Colosenses

Pablo cātzo'knuni'lh xalanī'n nac Colosas tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Pablo tī cāmacamini'yān huā'mā' carta ē quit ixapóstol Jesucristo chī ixtalacasqui'nīn Dios. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. ² Quinchā'tu'ca'n iccāmacā'ni'yāchā'n saludos milipō'ktuca'n xalanī'n nac Colosas tī tā'tapa'ksīyā'tit Dios ē jā taxtutāya'nī'ta'ntit na ixtej Cristo. QuinTāta'ca'n Dios cacālakalhu'mani' ē tzej calatapā'tit.

Pablo orarlīni'lh Dios ixpālacata tā'timīn

³ A'cxni' icorarlīni'yāuj Dios tī ixTāta' Jesucristo quiMāpa'ksīni', icorarlīyāuj mimpālacataca'n. Pō'ktu quilhtamacuj icmaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn ⁴ ixpālacata quincātamāca'tzīnīn chī a'ka'ī'ni'yā'tit Jesucristo ē chī cāpāxqui'yā'tit ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcuhuī't Dios. ⁵ Chuntza' a'ka'ī'yā'tit ē cāpāxqui'yā'tit ixpālacata ka'lhīpā'na'ntit tū māqui'canī't mimpālacataca'n nac a'kapūn. Ū'tza' hui'xina'n sca'ttittza' a'cxni' pūla kexpa'ttit xatze tachihuīn tū ixlīcāna'. ⁶ Chuntza' chī cātalīmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n, calhāxcuhuālh nac cā'quilhtamacuj nā cāmāsu'yuni'mā'ca. Talhūhua'mā'nalh tachi'xcuhuī't tī ta'a'ka'ī'mā'nalh. Nā chuntza' lanī't na milacpu'na'ī'tātca'n a'cxni' kexpa'ttit ē ca'tzītīt chī Dios ixlīcāna' quincālakalhu'manān. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ixlīcāna' tū cātamāsu'yuni'n. ⁷ Ē chuntza' cāmāsu'yuni'n Epafras tī quincātā'scujni' ē tī icpāxqui'yāuj. Xla' quilakxokoca'n quit ē Timoteo ē līl catejtin scuja chuntza' chī i'scujni' Cristo. ⁸ Quincātamāca'tzīnīn xla' chī lālīpāxqui'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo.

⁹ A'cxni' ickexmatui chī a'ka'ī'tit, quina'n jā icmakxtekui icorarlīni'yāuj Dios mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj hui'xina'n tzej caca'tzītīt tū ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' Dios tzej nacāmāca'tzīnīyān tū xla' lacasqui'n natlahua'yā'tit. Cālīmāsu'yuni'yān ixEspīritu ē tzē natlahua'yā'tit. ¹⁰ Chuntza' naca'tzīyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n ē catūxcuhuālh tū natlahua'yā'tit namakapāxui Dios. Xatze tū tlaha'yā'tit, ē ū'tza' lītasu'yu tlaha'yā'tit ixtascujūt Dios. Ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. ¹¹ Cacālīmātli'huī'chhīn xaka'tla' ixlītlī'huī'qui Dios chuntza' chī xla' māsā' ē ū'tza' nalītāyani'yā'tit tū nacā'a'kspulayān ē jā nalījichua'yā'tit. Napāxuhua'yā'tit. ¹² Camaxqui'tit tapāxcatca'tzīn xaTāta' Dios. Xla' quincācāxtlahuanī'ta'n ē chuntza' tzē namaktīni'nāuj tū cāxtlahuacanī't ixpālacata a'ka'ī'yāuj Dios. Ē ū'tza' huā'mā' jā Dios māpa'ksīni'nkō' ē a'ntza' pō'ktu quilhtamacuj xkaka.

¹³ Dios quincāmakapūtāxtūn jā cā'pucsua' ē jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Quincālē'n jā māpa'ksīni'n ī'Ska'ta' tī laktza' pāxquī'. ¹⁴ Jesús quincālākmāxtun ē quincāmātza'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n.

Dios ē tachi'xcuhūi't tako'xamixli xipālacata Cristo

¹⁵ Masqui jāla laktzī'ncan Dios, Jesús māsu'yulh chī ixlīDios. Xla' Dios lacsacli namāpa'ksī ixlīpō'ktu tū huī'lh. ¹⁶ Cristo tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' tū laktzī'ncan ē tū jāla laktzī'ncan. Cristo cāxtlahualh chī namāpa'ksīni'ncan nac a'kapūn ē cāhuī'līlh xanapuxcu'nu' ángeles. Nā cāmātzuculh tī cāmāpa'ksī espíritus. Tlahualh ixlīpō'ktu tū a'nan xipālacata nalīmakapāxuī xla'. ¹⁷ Xla' xapūla ixuanī't ē jā ixlīpō'ktu tū a'nan ē xipālacata xla' ixlīpō'ktucus huī'lh ē tzej lamā'lh. ¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'ni' Jesús, xlaca'n talītaxtūnī't hua'chi ixmacni'. Xla' hua'chi ixa'kxāk tzamā' macni'. Xla' xalītzucuni' ē xla' xapuxcu' ixlīpō'ktuca'n tī natalacastālancuana'n. Chuntza' xla' xapūla ē nacāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. ¹⁹ Chuntza' pō'ktu tū Dios ka'lhī, nā ka'lhī Cristo. Chī Dios, chu chuntza' Cristo. Chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios. ²⁰ Tako'xamixkō'lh Dios ē tachi'xcuhūi't xipālacata Jesús. Catīxcuhūālh nac cā'ti'ya'tna' ē catīxcuhūālh nac a'kapūn, ixlīpō'ktuca'n ē Dios cāmāko'xamixīkō'ca. Ū'tza tlahualh a'cxni' xtokohua'ca'ca Jesús ē taxtulh ixka'lhni'.

²¹ Hui'xina'n ixtā'lāquiclhaktzi' Dios ixuanī'ta'ntit. Jā ixlaktzī'ncu'tunā'tit Dios ē jā ixca'tzīcu'tunā'tit tū xla' lacasqui'n. Hui'xina'n ixtlahua'yā'tit tū jā tze. ²² Chuhua'j ixamigos Dios hua'nī'ta'ntit xipālacata Cristo cāmāko'xamixīn a'cxni' māstā'lh ixmacni' nanī. Chuntza' tlahualh xipālacata tzē nacāmāsu'yukō'yān lactze na ixlacatīn Dios ē xipālacata jā tū nalaclī'pinā'tit ē jā na'a'nan tū nacātalīputzāna'nī'yān. ²³ Chuntza' ixlacasqui'nca na'a'ka'ī'tēlhayā'tit ē jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios. Jā calakpalī'tit chī a'ka'ī'yā'tit. Xatze tachihuīn tū cāmāsu'yuni'n hui'xina'n ē tū lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhūālh nac cā'quillhtamacuj, ū'tza' ca'a'ka'ī'tit. Huā'mā' xatze tachihuīn ixla' Jesucristo ē ū'tza' tū quit icmāsu'yu.

Pablo huanli Cristo cātā'lahuī'lh tī ta'a'ka'ī'

²⁴ Chuhua'j masqui icpātīni'mā'lh mimpālacataca'n, iclīpāxuhua. Tū pātī quimacni', ū'tza' maktāya namākentaxtūkō' tū ixlacasqui'nca napātīni'ncan xipālacata tī ta'a'ka'ī'. Quina'n hua'chi ixmacni' Jesucristo. ²⁵ E quit chuntza' chī Dios quimacamaxquī'lh quintascujūt mimpālacataca'n, chuntza' icmāsu'yukō' ixtachihuīn Dios. ²⁶ Huā'mā' tū ixcāmātzē'kni'canī't tachi'xcuhūi't hasta a'cxni' tzuculh cā'quillhtamacuj, ū'tza' chuhua'j cāmāsu'yuni'can xlaca'n

tī ta'a'ka'ī'. ²⁷ Dios lacasqui'n xlaca'n nataca'tzī chī xaka'tla' ē tzēhuanī't ū'tza' tū ixtatzē'knī't. Ū'tza' huā'mā': Cristo lacxtim cātā'hui'la israelitas ē nā tī jā israelitas. Ū'tza' līka'lhīpā'na'ntit tū milaca'n nahuan nac a'kapūn.

²⁸ Huā'mā' Cristo quina'n iccāmāsu'yuni'yāuj ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhūi't ē iccāhuaniyāuj tū nacā'a'kspula palh jā nata'a'ka'ī'. Iccāmālacapāstaquīyāuj ixlīpō'ktuca'n ē iccālīmāsu'yuni'yāuj talacapāstacni' tū Cristo quincāmāca'tzīnīn. Chuntza' tzē na'iccāmaktāyayāuj natalītaxtu chī Cristo lacasqui'n. ²⁹ Ū'tza' quit iclīscujmā'lh. Ixlīpō'ktu quilītli'hui'qui tū xla' quimāhuixcānī, ū'tza' iclīscuja.

2

¹ Quit iclacasqui'n naca'tzīyā'tit chī icscujmā'lh mimpālacataca'n hui'xina'n xalanī'n nac Colosas ē nā xlaca'n xalanī'n nac Laodicea ē chī ixlīpō'ktuca'n xalanī'n jā jā tī quilakapasa. ² Icsujmā'lh na'iccāmāhuixcānī ixlīpō'ktuca'n ixpālacata chī talāpāxquī'. Iclacasqui'n natalāpāxquī' ē lacxtim natalītaxtu. Iclacasqui'n nataca'tzī tzej natakekmeta xaxlīcāna' ē nataca'tzī tū xmān ixca'tzī Dios hasta chuhua'j. Ū'tza' tū jā ixca'tzīcan ixpālacata Cristo. ³ Jā maclacasqui'nāuj xtum tamāsu'yun. Xmān Cristo ca'tzikō' ixlīpō'ktu ē tzē naquincāmāscā'tīyān ē tzē naquincāmākekmatīyān tū quincāmāsu'yuni'n. ⁴ Ū'tza' huā'mā' iccāhuaniyān ē chuntza' jā tī chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān xatzēhuanī't tachihuīn. ⁵ Masqui jā cātā'hui'lacha' quimacni', quintalacapāstacni' cātā'hui'lacha'. Līpāxuhua iclaktzī'mā'lh chī tzej latā'kchokoyā'tit ē jā taxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Ū'tza' iclīpāxuhua.

⁶ A'ka'ī'ni'nī'ta'ntit Cristo hua'chi miMāpa'ksīni'ca'n, nā chuntza' nalatā'kchokoyā'tit hua'chi hui'xina'n ē Cristo chu lacxtim. ⁷ Tzej ca'a'ka'ī'ni'tit tū cātāmāsu'yuni'n. Ū'tza' hua'chi pūlactin qui'hui' tū pūlmā'n mā'cnūlh ixtankēxē'k. Ā'chulā' nalīscā'ttēlhayā'tit chī māsuyulh Cristo ē natasuyū hua'chi stacpā'na'ntit chuntza' chī tasuyū stacmā'lh qui'hui'. Lhūhua' tapāxcatca'tzīn namaxquī'yā'tit ixpālacata Jesús.

Cristo quincāmāxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

⁸ Cuenta catlahua'tit ē jā catamakxtektit ā'chā'tin nacālī'a'kskāhuī'yān tū māsuyū tū jā ixlīcāna' ē jā tū ixtapalh. Huā'mā' tamāsu'yun nacāmāpātza'nkēnīyān tū a'ka'ī'yā'tit. Xmān cāmāsu'yuni'yān ixtachihuīnca'n chī'xcuhūi'n tī tahuan palh ixlacasqui'nca natlahua'yā'tit lhūhua' catūhuālh ē ū'tza' Dios nacālīlaktzī'nān lactze. Tahuan palh xmān a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo, tispūtacus. Huā'mā' tamāsu'yun ixtapuhuānca'n chī'xcuhūi'n ē jā ixla' Cristo.

⁹ Cuenta catlahua'tit jā cātitamāsu'yuni'yān tū jā ixlīcāna'ixpālacata Cristo ē chī Cristo chu chā'tin chī Dios. ¹⁰ Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Cristo ē ū'tza' lītsuma'yā'tit ixlīti'hui'qui. Xla' ū'tza' xapuxcu' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn ē ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n. ¹¹ A'cxni' tamacamāstā'ni'tit Cristo, cātaxapani'n mincuentaca'n ē ū'tza' hui'xina'n xtumtza' cālīhui'līn Dios. Chi'xcu'huī'n cāchu'cuni'can ixmacni'ca'n natatlahua circuncisiōn ē ū'tza' līca'tzīcan xtum cāhui'līcan. Xtum chī Cristo quincāmāxtumlīyān. Hua'chi ū'tza' quincātalīchu'cumaka'ni'n quincuentaca'n ē quincāmaxquī'n xasāsti' quilīstacna'ca'n. Huā'mā' circuncisiōn jā ixla' quimacni'ca'n. ¹² Xasāsti' milatamatca'n chuhua'j ixpālacata a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. A'cxni' a'kpaxtit, ū'tza' līmāsu'yulh hua'chi cātātā'mā'cnūyān Cristo ē tā'lacastālancuana'ntit ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Cristo. ¹³ Hui'xina'n hua'chi xanīn ixuanī'ta'ntit ixpālacata mincuentaca'n ē jā tze chī ixlīlatlā'huanā'tit. A'cxni' Dios quincāmātza'nkēna'ni'kō'n quincuentaca'n, xla' quincāmālacastālancuanīn chu lacxtim chī Cristo. ¹⁴ Hua'chi ixtzo'kcanī't a'ktin tatzō'knu' tū quincātalīmālacsu'yuyān. Dios mālakspūtūkō'lh ē cāmālakspūtūkō'lh ixlīpō'ktu tū ixlacle'nāuj. Dios māpānūkō'lh a'cxni' xtokohua'ca'ca Cristo nac cruz ē hua'chi tā'xtokohua'ca'ca tatzō'knu' nac cruz. ¹⁵ Ixlīpō'ktu ā'makapitzīn līmāpa'ksīn tū a'nan huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj ē nac ū'ni', Dios cāmaktīkō'lh ixlīmāpa'ksīnca'n ē cāmāmaxanī'lh cā'lhūhua'lacatīn. Dios cātlajalh ixpālacata Cristo a'cxni' nīlh nac cruz.

Caputzatit tū xala' nac a'kapūn

¹⁶ Chuntza' jā catitamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'ksa'nān ixpālacata tū hua'yā'tit ē nūn ixpālacata jā tlahua'yā'tit cuenta cā'tani' nūn sábadō. ¹⁷ Tzamā' tamāsu'yun xmān hua'chi ixmāstilē'k chī Dios māpa'ksī. Cristo ū'tza' tī tlhualh huā'mā' māstilē'k ē xla' māsu'yu chī līmāpa'ksīni'n Dios. ¹⁸ Jā catamakxtektit ā'chā'tin nacā'a'kskāhuī'yān a'cxni' nahuan jā minī'ni' chā'tin chī'xcu' na'orarlīni' Dios. Makapitzīn tahuan ixlacasqui'nca pūla nacā'orarlīni' ángeles. Tī huan chuntza' lacasqui'n napuhua'nā'tit xla' jā ka'tla' makca'tzī masqui jā ixlīcāna'. Ka'tla' līmakca'tzī ixpālacata tū līlakachuyalh. Ixtapuhuān jā ixla' Espīritu Santo. ¹⁹ Chuntza' tlahua ē jā tzej stālani' Cristo tī hua'chi ixa'kxāk macni'. Huā'mā' macni', ū'tza' tī ta'a'ka'ī'. Quimacni'ca'n cāka'lhī ixtatā'stucut ē ī'xno'jot tū līmaktāya ē tū lālīchi'panī't. Quina'kxākca'n, ū'tza' tū māpa'ksī quimacni'ca'n. Chuntza' Cristo tī ixa'kxākca'n tī ta'a'ka'ī' līmāstaquī ixmacni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Ixmacni' Cristo, ū'tza' xlaca'n tī ta'a'ka'ī'. Ixmacni' Cristo a'ktin huanī't ixpālacata tī ta'a'ka'ī' talīpāhuan xla'.

20 Tī jā ta'a'ka'ī'ni' Cristo tahuan ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuui'yā'tit lhūhua' tahui'lat tū jā ixla' Cristo. Hui'xina'n hua'chi tā'nī'tit Cristo ē chuntza' jā ixlacasqui'nca nacālakachi'xcuui'yā'tit ixtahui'latca'n tachi'xcuui't. ¿Tū ixpālacata tlahua'yā'tit tahui'lat chī tahuan? 21 Huancan: "Jā tixa'ma'ya' huā'mā'. Jā tihua'ya' huā'mā'. Jā tichi'paya' huā'mā'." 22 Ixlīpō'ktu tū tzē chi'pacan o hua'can o xa'macan, jā catitatāyani'lh; pō'ktu natasputkō'. Tzamā' tahui'lat xmān tū tamāpa'ksī chi'xcuui'n ē tamāsu'yu xlaca'n. 23 Tī chuntza' tamāsu'yu, tapuhuan hua'chi tzej lacaca'tzī chī talaktaquilhpūta ángeles. Masqui tamakapātīnī ixmacni'ca'n, xmān ā'chulā' ka'tla' natalīmakca'tzī.

3

1 Hui'xina'n tā'lacastālancuana'ntit Cristo ē ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n, ē chuntza' calīhui'lī'tit naka'lhī'yā'tit tū nacālakpalīni'yān ixpālacata nalītaxtuyā'tit chī Cristo. Xla' pāxtūtahuī'lh Dios ē tā'māpa'ksīni'mā'lh. 2 Pō'ktu quilhtamacuj nalacapāstacā'tit tū ixla' Cristo ē jā catilī'a'ktuyunā'tit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. 3 Tzamā' ū'tza' jātza' la cātalīmāpa'ksīyān ixpālacata milatamatca'n tatā'tzē'knī't Cristo. Dios ū'tza' tī cāmātzē'kli. Hua'chi nīnī'ta'ntittza' ē jātza' la māpa'ksīcan tī xanīntza'. 4 A'cxni' namimpala Cristo ē naxkaka, nā hui'xina'n natā'tasu'yuyā'tit ixpālacata milatamatca'n chu lacxtim chī xla'.

Pablo māsu'yulh chī tatalakpalīh tī ixla' Cristo

5 Chuntza' calīhui'lī'tit nacāmāxtukō'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Tū jā tze, ū'tza' huā'mā': ka'lhīcan ixtā'lāpāxqui'nca'n; ka'lhīcan jā tze talacapāstacni'; tamakxtekan cāmāpa'ksī ixmacni'ca'n; lakatīcan tū jā tze; ē tampi'lhīni'ncan. Tī chuntza' tatlahua, ixtā'chuntza' tī tatzokostani' a'ktin ídolo. 6 Līsītzī' Dios tzamā' tū jā tze. Namin a'ktin quilhtamacuj ē tī jā takexmatni' Dios xlaca'n nataca'tzī ixtasītzī' Dios. 7 Nā hui'xina'n chuntza' ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'ī'yā'tit. 8 Chuhua'j cacāmāxtumlī'tit ixlīpō'ktu tzamā': tasītzī' ē tā'ksa'nīn. Jātza' catiquiclhaktzī'nī'ni'ntit. Tū jā tze tachihuīn jātza' catiquilhtaxtutit. 9 Jā cati'a'kskāhuī'tit ā'chā'tin. Makxtektittza' mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze 10 ē lakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Xasāsti' sca'tpā'na'ntit ixpālacata ā'chulā' nalītaxtuyā'tit chī Dios tī cāmāxqui'n xasāsti' milatamatca'n. Chuntza' naca'tzīyā'tit chī ixlīDios. 11 Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' chu a'ktin tahuanī't. Griego tī a'ka'ī' chu lacxtim chī israelita tī lakapasa ixlīmāpa'ksīn Moisés ē tī a'ka'ī'. Nā tī tlahuani'canī't circuncisión chu lacxtim chī tī jā tlahuani'canī't circuncisión. Tī xamini' ē tī jā tū ca'tzī ē xatastā'maka tasācua' ē tī xalaktaxtuni', ixlīpō'ktuca'n

a'ktin tahuani't ixpālacata Cristo. Xmān Cristo talīpāhuan. Cristo quincātā'hui'lan quilpō'ktuca'n tī a'ka'ī'yāu ē xmān xla' quincāmātlahuīyān chuntza' chī Dios lacasqui'n.

¹² Dios cālacsacni'ta'n hui'xina'n ē cāpāxquī'yān ē xtum cāhui'līn ixpālacata ixla' nalītaxtuyā'tit. Ū'tza' calīhui'lī'tit nalakalhu'ma'nā'tit ē nacāmaktāyayā'tit ā'makapitzīn. Jā ka'tla' catimakca'tzītīt ē jā palha' catisqui'ntit tū mimpālacataca'n. Pūla calacapāstactit ā'chā'tin. Jā palaj casītzī'tit. ¹³ Catāyani'tit tū cātlahuani'yān tū jā tze ā'chā'tin ē calāmātza'nkēna'ni'tit tī puhua'nā'tit cāmaklaclē'nān. Calāmātza'nkēna'ni'tit lacxtim chī Cristo cāmātza'nkēna'ni'n. ¹⁴ Tū ā'chulā' ixlacasqui'nca, ū'tza' huā'mā': talāpāxquī'n, ē ū'tza' hua'chi tū nacālīmāchi'pīkō' ixlīpō'ktu mililactzeyca'n. ¹⁵ Dios cacāmakapāxuīlh milīstacna'ca'n ē cacāmakapāxuīlh ixlīstacna'ca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Ū'tza' chu a'ktin līhuanā'tit milīpō'ktuca'n. Nā ū'tza' tū nacālīmaktāyayān ē tzē naca'tzīyā'tit tū tze ē tū jā tze. Chuntza' capāxuhua'tit ē camāstā'tit tapāxcatca'tzīn.

¹⁶ Lhūhua' calacapāstactēlha'tit ixtachihuīn Cristo. Nalālīmāsu'yuni'yā'tit ē nalālīmāxquī'yā'tit talacapāstacni' ixlītlī'hui'qui Dios. Cacālīpīxtlī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n salmos ē himnos ē cantos tū ixla' Dios. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' pīxtlī'yā'tit. ¹⁷ Palh nachihuī'na'nā'tit, palh napīxtlī'yā'tit, palh natlahua'yā'tit catūhuāl, catūxcuhuāl calalh tū tlahua'pā'na'ntit, calītlahua'tit ixlītlī'hui'qui Māpa'ksīni' Jesús. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios xaTāta' ixpālacata Jesús.

Pablo huanli chī natalatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

¹⁸ Puscan cacākexpa'tni'tit mīnkōlu'ca'n chī cāminī'ni' tī ta'a'ka'ī'. ¹⁹ Chī'xcuī'n cacāpāxquī'tit mimpuscātca'n ē līlacatejtin catā'chihuīna'ntit. Jā calāquilhni'tit. ²⁰ Lacstīn, pō'ktu quilhtamacuj cacākexpa'tni'tit mīntāta'ca'n ē mīntzī'ca'n ixpālacata chuntza' namakapāxuī'yā'tit Dios. ²¹ Xanatātana' jā ticāmakasītzī'yā'tit milacstīnca'n ē jā natamakchuya. ²² Xatastā'maka tasācua'n tzej cacākexpa'tni'tit tī cāmāpa'ksīyān. Jā xmān catisujtīt a'cxni' cātalaktzī'nān. Nalīhui'lī'yā'tit pō'ktu nascujā'tit ē chuntza' lakachi'xcuī'yā'tit Māpa'ksīni'. ²³ Catūxcuhuāl calalh mīntascujūtca'n, ū'tza' nalīhui'lī'yā'tit natlahua'kō'yā'tit hua'chi Māpa'ksīni' Jesucristo mīmpatronca'n ē jā chā'tin chī'xcu'. ²⁴ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Māpa'ksīni' nacāmāxquī'yān mīntatljca'n xala' nac a'kapūn. Hui'xina'n ī'scujnu'nī'n Māpa'ksīni' Jesucristo. ²⁵ Catīxcuhuāl natlahua tū jā tze, xla' naxoko. Ixlīpō'ktuca'n tī tlahua tū jā tze, ixlīpō'ktuca'n lacxtim na ixlacatīn Dios.

4

¹ Hui'xina'n tī xapatrón, cacāmaxquī'tit mintasācua'ca'n tū cāminī'ni' ē tū xlaca'n tatlajalh. Ca'tzīyā'tit hui'lacha' nac a'kapūn tī nā cāmāpa'ksīyān.

² Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'ni'tit Dios ē skalalh catahui'latit a'cxni' tlahua'pā'na'ntit oración ē namaxquī'yā'tit tapāxcatca'tzīn. ³ Nā nasquī'ni'yā'tit Dios nacāxtlahua chī na'icmāsu'yuyāuj ixtachihuīn ē na'icmāsu'yuyāuj tū jāna'j ixca'tzīcan tū ixla' Cristo. Ū'tza' ixpālacata iclītachī'nī't quit. ⁴ Casquī'ni'tit Dios tzej na'icmāsu'yu tū ixla' Cristo chī ixlacasquī'nca.

⁵ Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī' ē tzej calacapāstactit tū natlahua'yā'tit na ixlacatīnca'n līhuan a'nan quilhtamacuj. ⁶ Matzat mojōcan nac līhua' namācanī ē tze nahuan. Nā chuntza' cuenta catlahua'tit mintachihuīnca'n ē chuntza' nakelhtīni'nā'tit chī ixlacasquī'nca.

Ā'xmān saludos

⁷ Tīquico nacāmāca'tzīnīyān chī iclīlahuī'lh ē tū ictlahuamā'lh. Xla' quintā'tinca'n ē pāxquī'can. Līlacatejtin quimaktāya ē ixpālacata Māpa'ksīni' quintā'scujā. ⁸ Ū'tza' iccālīmacā'ni'yān naca'tzīyā'tit chī iclahuī'lāna'uj ē jā caticālī'a'ktuyuntit. ⁹ Onésimo natā'a'n. Xla' quintā'tinca'n tī līlacatejtin latā'kchoko ē tī pāxquī'can. Xla' xala' a'ntza'. Xlaca'n nacātahanikō'yān tū a'kspulanī't huā'tzā'.

¹⁰ Quintā'tachī'n Aristarco ē Marcos tī ixtā'puxni'mit Bernabé cātamacā'ni'yāchā'n saludos. Ka'lhī'yā'tittza' līmāpa'ksīn ixpālacata Marcos. Palh xla' nacālaka'nāchā'n, camakamaktīni'chipitit. ¹¹ Jesús tī ka'lhī xtum ixtacuhuīni' Justo cāmācā'ni'yāchā'n saludos. Xmān ixkelhatu'tunca'n israelitas tī quintatā'scujmā'nalh natamāsu'yu chī Dios cāmāpa'ksīkō'. Xlaca'n quintamāhui'xcānīmā'nalh. ¹² Epafra cāmācā'ni'yāchā'n saludos. Xla' xala' a'ntza' ē ixtasācua' Jesucristo. Cālacapāstacān ē squī'ni' Dios tzej natlā'huanā'tit na ixtej Dios ē namākentaxtūkō'yā'tit ixtalacasquī'nīn Dios. ¹³ Iccāhuanīyān xla' scujli mimpālacataca'n ē ixpālacataca'n xalanī'n nac Laodicea ē nac Hierápolis. ¹⁴ Doctor Lucas tī pāxquī'can ē Demas cātamacā'ni'yāchā'n saludos.

¹⁵ Cacālī'pini'tit saludos quintā'timīnca'n nac Laodicea ē Ninfas ē tā'timīn tī ta'a'ka'ī' ē tatakēstoka na ixchic. ¹⁶ A'cxni' līkelhtahua'kakō'nī'ta'ntittza' huā'mā' carta na milacpu'na'ī'tātca'n, camacapintit nac templo nac Laodicea ē nalīkelhtahua'kacan a'ntza'. Nā hui'xina'n nalīkelhtahua'kayā'tit carta tū naminācha' nac Laodicea. ¹⁷ Nahuanīyā'tit Arquipo huā'mā': "Cuenta catlahua' ē tzej camākentaxtu' tascujūt tū mila' chī ixtalacasquī'nīn Māpa'ksīni'."

¹⁸ Quit, Pablo, ictzo'kmā'lh quilīmān huā'mā' saludo. Caquilālacapāstacui quit ictachī'nī't. Dios cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

1 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzō'kli a'ktin carta

¹ Ictzo'knumā'nauj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka'ī'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Tasu'yulh chī ta'a'ka'ī'lh xalanī'n nac Tesalónica

² Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n ē icorarlīyāuj mimpālacataca'n.

³ Iccālīlacapāstacān pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios quinTāta'ca'n tū tlahua'tit hui'xina'n. Ū'tza' lītasu'yu

chī a'ka'ī'yā'tit. Iccālīlacapāstacān chī scujtit. Ū'tza'

lītasu'yu chī pāxquī'yā'tit Dios. Iccālīlacapāstacān hui'xina'n chī jā makxtekā'tit a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

⁴ Dios cāpāxquī'yān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n icca'tzīyāuj Dios cālacsacnī'ta'n hui'xina'n.

⁵ Xatze tachihuīn tū iccāquīmāsu'yuni'n hui'xina'n, ū'tza' jā xmān quintachihuīnca'n. Xa'iclīmāsu'yuyāuj ixlīmāpa'ksīn

Espíritu Santo. Tzej xa'icca'tzīyāuj ixlīcāna' xatze tachihuīn tū xa'icmāsu'yuyāuj. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit chī

lacatejtīn xa'iclatlā'huanāuj a'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n. Xa'iclatlā'huanāuj chuntza' mimpālacataca'n.

⁶ Hui'xina'n quilāmaksca'tui ē chuntza' maksca'txtutit Māpa'ksīni'. Masqui līpātīni'ntit a'cxni' a'ka'ī'tit xatze

tachihuīn, ixka'lhī'yā'tit tapāxuhuān ixpālacata Espīritu Santo cāmaxquī'n tapāxuhuān.

⁷ Taca'tzīlh chī hui'xina'n līlatā'kchokoyā'tit, nā chuntza' talīlatā'kchoko ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'nī't nac Macedonia ē nac Acaya.

⁸ Chuntza' līta'a'kahuani'nī't ixtachihuīn Māpa'ksīni' mimpālacataca'n. Jā xmān nac Macedonia ē nac Acaya, calhāxcuhuālh

ca'tzīcan chī hui'xina'n a'ka'ī'ni'yā'tit Dios. Ū'tza' jā ixlacasqui'nca iclīhuanāuj nūn a'ktin tachihuīn.

⁹ Ixlīpō'ktuca'n quincātahuanīyān chī hui'xina'n a'ka'ī'tit quintachihuīnca'n a'cxni' iccāquīlaklan. Huancan chī hui'xina'n lītalakaspi'tni'tit

ídolos ē stālanī'tit Dios, ē chuhua'j tā'scuajā'tittza' Dios tī xalakahan ē ixlīcāna'.

¹⁰ Huancan chī hui'xina'n ka'lhīpā'na'ntittza' ī'Ska'ta' Dios tī naminācha' nac a'kapūn. Huā'mā' Dios mālacastālancuanīlh. Huā'mā' ū'tza' Jesús

tī quincāmakapūtaxtūyān, ē chuntza', a'cxni' Dios naputzāna'nīkō', jā caquinticāmakapātīnīn quincuentaca'n.

2

Chī Pablo scujli nac Tesalónica

1 Tā'timīn, hui'xina'n ca'tziyā'tit jā chu tlakaj iccāquīlaklan.
 2 Hui'xina'n ca'tziyā'tit chī quincātamakapātīnīn ē quincātalakapalan nac Filipos a'cxni' jāna'j xa'icchā'nāuj nac Tesalónica. Masqui quincā'a'kspulan huā'mā', Dios quincāmaktāyan ē chuntza' iccāhuanin xatze tachihuīn tū Dios māca'tzīnīni'lh ē jā iclacapuhuanui, masqui quincātamāmakchuyīcu'tunni'.
 3 Quina'n iccāmaxquī'n talacapāstacni'. Tū iccāhuanin hui'xina'n ū'tza' ixlicāna'. Jā tū iclacapāstacui'. Xa'iccāhuanicu'tunān ixtachihuīn Dios, ē xmān ū'tza' iccāquīlīlaklan. Jā iccāquī'a'kskāhuī'n.
 4 Dios quincālaktzī'n xalactze ē quincāmacamaxquī'n na'icmāsu'yuyāuj xatze tachihuīn. Ū'tza' iclīmāsu'yuyāuj chuntza' chī Dios lacasqui'n. Quina'n ā'chulā' ictlahuacu'tunāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuhuī't. Dios ū'tza' laktzī'n quīlistacna'ca'n.
 5 Hui'xina'n ca'tziyā'tit quina'n jā maktin iccāquīlīmāka'tlī'n. Nūn tū iccāquī'a'kskāhuī'maktīcu'tunni' mintumīnca'n. Huā'mā' Dios ca'tzī.
 6 Jā xa'iclacasqui'nāuj caquincātalakachi'xcuhuī'n tachi'xcuhuī't, nūn hui'xina'n, nūn ā'makapitzīn, masqui quina'n ixapóstoles Cristo ē ū'tza' iclīmīnī'ni'nī'tauj caquīlīlakachi'xcuhuī'uj.
 7 Līlacatzucu xa'iccātā'chihuīna'nān hua'chī chā'tin puscāt tī cāmaktaka'lha ixlacstīn.
 8 Xa'iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Ū'tza' xa'iccālīmaxquī'cu'tunān jā xmān xatze tachihuīn; xa'iccāmaxquī'cu'tunān nā quīlatamatca'n, chī xa'iccāpāxquī'yān.
 9 Tā'timīn, hui'xina'n lacapāstacā'tit chī xa'icscujāuj ē chī xa'icpātīyāuj chī na'iclihuā'yanāuj. Quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān. Ū'tza' xa'icliiscujāuj cā'cuhuīni' ē tzi'sa a'cxni' xa'iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios.

10 Hui'xina'n laktzī'ntit, ē Dios nā laktzī'lh chī xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n tī a'ka'iyā'tit. Quina'n tzeya chī'xcuhuī'n xa'icuanī'tauj. Līlacatejtin xa'iclatā'kchokoyāuj. Nūn tū xa'ictlahuayāuj tū jā līmacuan. Chuntza' jā tī chā'tin tzē naquincālīmālacsu'yuyān.
 11 Nā hui'xina'n ca'tziyā'tit chī chā'tin xatāta' cāmaxquī' talacapāstacni' ixcamana', chuntza' quina'n xa'iccāmaxquī'yān talacapāstacni' milīpō'ktuca'n ē xa'iccāmākō'xamāka'tlī'yān.
 12 Xa'iccāhuaniyān ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chī Dios lacasqui'n. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n jā xla' māpa'ksīni'n ē jā cā'tzēhuanī't.

13 Nā pō'ktu quīlhtamacuj icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios chī hui'xina'n a'ka'ī'tit ixtachihuīn Dios a'cxni' xa'iccāhuaniyān. Hui'xina'n ca'tzītit ē a'ka'ī'tit tū iccāmāsu'yuni'n, ū'tza' ixtachihuīn Dios ē jā ixtachihuīnca'n

tachi'xcuhuī't. Ixlīcāna' ixtachihuīn Dios. Ū'tza' tū scuja na milīstacna'ca'n hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit. ¹⁴ Hui'xina'n, tā'timīn, cā'a'nani'n chu lacxtim chī cā'a'nani'lh xalanī'n nac Judea tī tatapa'ksīni' Dios ē ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo. Mintā'līmacchicca'n cātaputzastālani'n hui'xina'n. Israelitas taputzastālani'lh ixtā'israelitasca'n xalanī'n nac Judea tī ta'a'ka'ī'. ¹⁵ Israelitas tamaknīlh ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Tamaknīlh Māpa'ksīni' Jesús. E quina'n quincātaputzastālani'n. Dios jā lakatī tū tatlahua xlaca'n. Xlaca'n tatā'lātlahua ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁶ Xlaca'n jā quincātamakxtekān na'iccātā'chihuīna'nāuj tī jā israelitas. Quina'n iccātā'chihuīna'ncu'tunāuj ixpālacata nata'a'kapūtaxtu. Chuntza' israelitas ā'chulā' taka'lhī ixcountaca'n. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

Pablo ixcālaka'mpalacu'tun xalanī'n nac Tesalónica

¹⁷ A'cxni' iccāmakxtekni' ē a'klhūhua' quilhtamacuj jā xa'iccālaktzī'nān, pō'ktu quilhtamacuj xa'iccālacapāstacān hui'xina'n ē xa'iccālaktzī'ncu'tunān. ¹⁸ Quina'n xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n hui'xina'n. Quit, Pablo, xa'iccālaka'ncu'tunāchā'n maklhūhua'. Skāhuī'ni' jā quincāmakxtekni' na'īca'nāchāuj. ¹⁹ A'cxni' Māpa'ksīni' Jesucristo namin ē natahui'layāuj na ixlacatīn, na'iccālīpāxuhuayān ixpālacata a'ka'ī'yā'tit. Mimpālacataca'n naca'tzīcan chī xa'ictā'scujāuj Dios. ²⁰ Chuntza' hui'xina'n quilāmaxquī'yāuj tapāxuhuān ē ka'tla' iclīmakca'tzīyāuj mimpālacataca'n.

3

¹ Jā xa'icca'tzīyāuj chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'yāuj. Ictipuhuanui xa'iclatachokouj quilīmānca'n nac Atenas, ² ē xa'iccālakmacā'ncha'n Timoteo, quintā'tinca'n. Xla' ī'scujni' Dios ē māsuyū xatze tachihuīn tū ixa' Cristo. Iccālakmacā'ncha'n nacāmaxquī'yān talacapāstacni' ē nacāmaktāyayān ixpālacata ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Huā'mā' ictlahuāuj ixpālacata jā nataxtutāya'yā'tit ixpālacata tū līpātīni'mpā'na'ntit. Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' ixlacasqui'nca napātīni'nāuj huā'tzā'. ⁴ A'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n iccāhuanin chī nalīpātīni'nāuj. Chuntza' a'kspulalh. Ū'tza' huā'mā' ca'tzīyā'tit. ⁵ Ū'tza' iclīmacā'ncha' Timoteo. Jā xa'icca'tzī chī ixlīlatlā'hua'nā'tit, ē jātza' xa'ictāyani'. Xa'icca'tzīcu'tun palh ixa'ka'ī'yā'titcus. Quit xa'icca'tzīcu'tun palh skāhuī'ni' xmān ixcālīlaktzī'nī'ta'n. Chuntza' xmān xa'icscujtamaka'uj.

⁶ Chuhua'j Timoteo cālaka'nī'ta'ncha'n ē chimpālhtza'. Quincāhuaniyān chī tzej a'ka'ī'yā'tit ē chī lāpāxquī'yā'tit. Nā quincāhuaniyān chī quilālacapāstacmā'nanchāuj pō'ktu

quilhtamacuj ē quilāpāxquī'yāuj. Xla' quincāhuanin hui'xina'n quilālaktzī'ncu'tunāuj chuntza' chī iccālaktzī'ncu'tunān nā quina'n. ⁷ Icca'tzīuj hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'yā'tit. Ū'tza' xa'iclipāxuhuayāuj, masqui xa'icpātīni'mā'nauj ē masqui ixquincā'a'kspulamā'n tū jā tze. ⁸ Chuhua'j iclipāxuhuayāuj xpālacata icca'tzīujtza' hui'xina'n nā tzej a'ka'ī'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n. ⁹ Chuhua'j tzē na'icmaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacataca'n. Icmāxquī'yāuj lhūhua' tapāxcatca'tzīn Dios xpālacata iclipāxuhuayāuj na ixlātīn Dios mimpālacataca'n. ¹⁰ Cā'cuhūni' ē tzī'sa icsqui'ni'yāuj Dios ca'iccālaka'ncha'n hui'xina'n xpālacata iccāmāsu'yuni'cu'tunān ā'macsti'na'j tū cāspu'tni'yāncus hui'xina'n chī a'ka'ī'yā'tit.

¹¹ Dios, quinTāta'ca'n, ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo caquincātamakxteknī'n na'iccālaka'nāchā'n hui'xina'n. ¹² Cacāmaktāyan Māpa'ksīni' ā'chulā' nalāpāxquī'yā'tit, ē ā'chulā' nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't, chuntza' chī quina'n iccāpāxquī'yā'n hui'xina'n. ¹³ Dios cacāmāhuixcānīn ē cacāmāpānūni'kō'n ixlīpō'ktu tū jā tze na milīstacna'ca'n ē chuntza' jā tī chā'tin tzē caticālimālacsu'yun a'cxni' natāya'yā'tit na ixlātīn quinTāta'ca'n Dios a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē ixlīpō'ktuca'n tī ixla'.

4

A'ktin latamat tū Dios lacasqui'n

¹ Ā'xmān iccāhuanicu'tunān hui'xina'n, tā'timīn. Quina'n iccāmāsu'yuni'n chī nalīlatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' tlahua'pā'na'ntit. Chuhua'j quina'n iccāsqui'ni'yā'n hui'xina'n ē iccālīmaxquī'yā'n talacapāstacni' ixlīmāpa'ksīn Jesús: ā'chulā' chuntza' calatā'kchokotit.

² Hui'xina'n lacapāstacā'tit tū iccālīmāsu'yuni'n ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' Jesús. ³ Dios lacasqui'n līlācatejtīn nalatahui'la'yā'tit. Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. ⁴ Caca'tzītī milīpō'ktuca'n chī naputzayā'tit mimpuscātca'n chuntza' chī minī'ni' na ixlātīn Dios ē nā na ixlātīnca'n tachi'xcu'huī't. ⁵ Jā caputzatit mimpuscātca'n chī jā tze talacapāstacni' hua'chi tatlahua chi'xcu'huī'n tī jā talakapasa Dios. ⁶ Jā tika'lhī'yā'tit mīntā'lāpāxquī'nca'n. Jā tilā'a'kskāhuī'yā'tit chuntza', xpālacata chuntza' tū tze tlahuani'yā'tit ā'chā'tin chi'xcu'. QuiMāpa'ksīni'ca'n nacāmākapātīnīn tī chuntza' tatlahua. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n xapūla. ⁷ Dios quincālacsacnī'ta'n ē xla' jā lacasqui'n natlahuayāuj tū jā tze. Quincālacsacnī'ta'n natlahuayāuj tū xatze na ixlātīn Dios. ⁸ Tī jā natamākentaxtū huā'mā' tamāsu'yun, xlaca'n jā talakmāka'n chi'xcu'huī'n;

xlaca'n talakmaka'n Dios. Dios ū'tza' tī quincāmaxquī'yān Espíritu Santo.

⁹ Hui'xina'n lāpāxquī'yā'tit litā'timīn, ē chuntza' jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān jā tū ixpālacata huā'mā'. Dios cāmāsu'yuni'nī'ta'ntza' chī nalāpāxquī'yā'tit hui'xina'n.

¹⁰ Chuntza' jā xmān lāpāxquī'yā'tit; hui'xina'n nā cāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn xalanī'n na ixlīpō'ktu estado Macedonia. Iccāsqui'ni'yān ā'chulā' cacāpāxquī'tit.

¹¹ Nalīhui'lī'yā'tit ca'cs natahui'la'yā'tit. Jā calīmaktanū'tit tū jā mimpālacataca'n. Calīscujtit mimacanca'n. Ū'tza' huā'mā' iccāhuaninī'ta'n pūla. ¹² Chuntza' nacātalakachi'xcuī'yān xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios. Nā chuntza' jā tū caticāspuṭnī'n.

A'cxni' namimpala Māpa'ksīni'

¹³ Iclacasqui'nāuj caca'tzītīt, tā'timīn, tū ixlīcāna' ixpālacata tī tanīnī'ttza'. Chuntza' jā catilīpuhuanit chī talīpuhuan xlaca'n tī jā taka'lhīmā'nalh natalakchā'n Cristo. ¹⁴ Quina'n a'ka'ī'yāuj Jesús nīlh ē nā lacastālancuana'nli. Nā chuntza' a'ka'ī'yāuj ixlīpō'ktuca'n tī ixta'a'ka'ī'ni' Jesús a'cxni' tanīlh, nā xlaca'n nacāmālacastālancuanī Dios a'cxni' namimpala Jesús.

¹⁵ Chuhua'j na'iccāhuaniyān tū huanlī quiMāpa'ksīni'ca'n. A'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesús, quina'n tī xalakahuancus jā caticāmakxtekui xlaca'n tī tanīnī'ttza'.

¹⁶ Tzamā' quilhtamacuj Māpa'ksīni' nayujāchi nac a'kapūn ē palha' nalīchihuīna'n līmāpa'ksīn. Xapuxcu' ángeles nata'sa. Namakata'sacan ixlīskoli' Dios. Ū'tza' nacālīmāca'tzīnīcan mimā'lhtza' Māpa'ksīni'. Xapūla natalacastālancuana'n xlaca'n tī ixta'a'ka'ī'ni' Cristo a'cxni' tanīlh.

¹⁷ Palaj tunca xlaca'n ē nā quina'n tī xalakahuancus, quilīpō'ktuca'n naquincātamakayāhua'yān nac poklhuu'. Nalakchā'nāuj Māpa'ksīni' nac cā'ū'nī'n tālhmā'n. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāchāuj quiMāpa'ksīni'ca'n.

¹⁸ Huā'mā' tachihuīn nalālīmāpāstaquīyā'tit. Chuntza' nalālīmākō'xamāka'tlī'yā'tit.

5

¹ Tā'timīn, jā ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān hui'xina'n jā'cxni' na'a'kspula huā'mā' ē jā'cxni' namin Māpa'ksīni'.

² Hui'xina'n tzej ca'tzīyā'tit jā tī chā'tin ca'tzī jā'cxni' namin Māpa'ksīni'. Xamaktin namin hua'chi chī min chā'tin ka'lhāna'tzī'sa. ³ A'cxni' natahuan xalanī'n nac cā'quilhtamacuj: “Ca'cs hui'lāna'uj; jā tū catilalh”, xamaktin nala lakuat. Palaj nala lakuat hua'chi a'cxni' nachini' ixtaca'tzāt chā'tin puscāt a'cxni' namālacatuncuī'nī chā'tin ska'ta'. Jā catitapūtaxtuni'lh lakuat. ⁴ Xlaca'n jā talakapasa Dios ē jā taca'tzī palh Jesucristo

namimpala. Xamaktin natasu'yu hua'chi a'cxni' namin chā'tin ka'lhāna' tzi'sa. Hui'xina'n jā chuntza' chī xlaca'n. Hui'xina'n, tā'timīn, lakapasā'tittza' ixtachihuīn Dios ē ka'lhīpā'na'ntit Jesucristo hasta a'cxni' namin. ⁵ Hui'xina'n xalanī'n nac cā'cuhuīni' ē latlā'hua'nā'tit nac cā'xkaka. Quina'n jātza' xalanī'n nac cā'tzi'sni'. Jātza' latlā'huanāuj jā cā'pucsua'. ⁶ Hua'chi ixtalhtatani't xlaca'n tī jā talakapasa ixtachihuīn Dios. Jā calauj chī xlaca'n. Skalalh calauj ē cuenta catlahuāuj jā natlahuayāuj tū jā tze. ⁷ Cā'tzi'sni' lhtatacan ē cā'tzi'sni' ka'chīcan. Xalanī'n nac cā'tzi'sni' hua'chi ixtalhtatani't ē hua'chi ixtaka'chīni't, ixpālacata jā talacapāstaca tū ixla' Dios ē jā tatlahua cuenta chī lacatejtin natalatā'kchoko. ⁸ Quina'n jā chuntza' chī xlaca'n. Quina'n xalanī'n nac cā'cuhuīni'. Tropa ka'lhī ixlu'xu' xalicā'n tū nalītamaktāya ixlīstacna'. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalītamaktāyayāuj nac quilīstacna'ca'n. A'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo ē pāxquī'nināuj chuntza' chī xla' quincāmāsu'yuni'n. Ū'tza' lilitamaktāyayāuj na quilīstacna'ca'n. Ū'tza' jā makxteka natanū na quilīstacna'ca'n tū jā tze. Tropa ka'lhī ixtā'knu' xalicā'n tū nalītamaktāya ixa'kxāk. Quina'n ka'lhīyāuj tū nalītamaktāyayāuj quintalacapāstacni'ca'n. Quina'n a'ka'ī'yāuj na'a'kapūtaxtuyāuj. Ū'tza' lilitamaktāyayāuj. Ū'tza' jā makxteka natanū tū jā tze talacapāstacni'. ⁹ Dios quincālacsacni'ta'n ē jā quincāmakapātīnīncu'tunān a'cxni' naputzāna'nīkō'. Quincālacsacni' naquincāmakapūtaxtūyān quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁰ Jesucristo, xla' līnīlh ixpālacata quina'n natā'tahui'layāuj xla' jā hui'lacha', palh nīnī'taujtza' o lakahuanāujcus a'cxni' xla' namimpala. ¹¹ Ū'tza' huā'mā' calālīmaxquī'tit talacapāstacni' ē calāmāhuixcānī'tit chuntza' chī tlahuapā'na'ntit hui'xina'n chuhua'j.

Pablo cāmaxquī'lh talacapāstacni' tā'timīn

¹² Tā'timīn, iccālīsāhuaniyān cacālakachi'xcuhuī'tit tī tascuja na milacpu'nanca'n, tī cātamāsu'yuni'yān ē cāstacyāhuayān na ixlacatīn Dios. ¹³ Cacālakachi'xcuhuī'tit ē cacāpāxquī'tit ixpālacata ixtascujūtca'n. Hui'xina'n calāpāxquī'tit.

¹⁴ Iccāmaxquī'yān talacapāstacni', tā'timīn. Cacāquilhnī'tit macsti'na'j tī xmān talatlā'huan ē jā tascujcu'tun. Cacāhuanilī'pintit tī tataxlajuani'nī't. Cacāmaktāya'tit tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Cacātāyani'tit ixlīpō'ktuca'n.

¹⁵ Calīhui'lī'tit nalātlahuani'yā'tit tū tze. Nā chuntza' cacātlahuani'tit ixlīpō'ktuca'n tū tze. Jā titlahuani'yā'tit ā'chā'tin tū jā tze, masqui xla' cātlahuani'nī'ta'n tū jā tze.

¹⁶ Pō'ktu quilhtamacuj capāxuhua'tit. ¹⁷ Pō'ktu quilhtamacuj ca'orarlī'tit. ¹⁸ Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios catūxcuhuālh tū nacā'a'kspulayān. Chuntza' Dios lacasqui'n natlahua'yā'tit hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Cristo Jesús.

19 Jā camāmixīni'tit ixtaxkaket Espíritu Santo. 20 Jā calak-maka'ntit tū tahuan ixa'kchihuīna'nī'n Dios. 21 Tzej nala-capāstacā'tit palh tze o jā tze tū tahuan ē camaktīni'ntit tū tze. 22 Camaxtektit pō'ktu tū jā tze.

23 Chu ū'tza' Dios cacātlahuan hui'xina'n lactze. Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuīyān. Icsqui'ni' Dios cacāmaktāyan jā nalahua'yā'tit tū jā tze. Cacāmaktāyan jā natanū tū jā tze na mintalacapāstacni'ca'n ē na milīstacna'ca'n hasta a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. 24 Ixlipō'ktu huā'mā' Dios nacātlahuani'yān ixpālacata ū'tza' tī cālacsacni'ta'n ē ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

25 Tā'timīn, ca'orarli'tit quimpālacataca'n.

26 Cacāsaludarlītīt ē cacāsko'ka'tit ixlipō'ktuca'n tā'timīn chuntza' chī minī'ni' chī lītā'timīn tī tatapa'ksīni' Dios.

27 Iccālīmacamaxquī'yān ixlīmāpa'ksīn Māpa'ksīni' cacālīkelhtahua'ka'ni'kō'tit ixlipō'ktuca'n tā'timīn huā'mā' carta tū ictzo'kmā'lh.

28 Cacāsicua'lanātlahuan quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Amén.

2 Tesalonicenses

Pablo ē tī ixtatā'scuja tatzo'kli a'ktin carta

¹ Ictzo'knunāuj quina'n, Pablo ē Silvano ē Timoteo. Iccāto'knuni'yān hui'xina'n xalanī'n nac Tesalónica tī a'ka'ī'yā'tit ē tapa'ksīni'yā'tit Dios quinTāta'ca'n ē nā Māpa'ksīni' Jesucristo. ² Cacāsicua'lanātlahuan Dios quinTāta'ca'n ē Māpa'ksīni' Jesucristo ē cacāmakapāxuīn.

Dios nacāmakapātīnīn tī talaclē'n

³ Quina'n icca'tziyāuj hui'xina'n a'ka'ī'pā'na'ntit ā'chulā' ē milīpō'ktuca'n lāpāxquī'pā'na'ntit ā'chulā'. Ū'tza' ixlacasqui'nca nalīmaxquī'yāuj pō'ktu quilhtamacuj tapāxcatca'tzīn Dios. Chuntza' minī'ni'. ⁴ Ū'tza' quina'n iclīka'lhīyāuj tapāxuhuān a'cxni' iccāhuaniyāuj xlaca'n tī tatapa'ksīni' Dios, chī hui'xina'n latlā'hua'nā'tit. Iccāhuaniyāuj chī hui'xina'n tzej a'ka'ī'yā'titcus ē jā tamakchuyīnī'ta'ntit masqui cātālīputzastālani'yān hui'xina'n ē pātīyā'tit lhūhua' catūhuālh. ⁵ Chuntza' lītasu'yu Dios tzej ca'tzi chī nalīputzāna'nīkō'. Chuntza' lītasu'yu Dios nacālaktzī'nān lactze ē chuntza' tzē natanū'yā'tit jā xla' māpa'ksīni'n. Hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Ū'tza' līpātīni'mpā'na'ntit.

⁶ Ca'tziyāuj chī tze nalīputzāna'nī Dios. Tī cātāputzastālani'yān hui'xina'n xlaca'n nataxoko na ixlacatīn Dios ē xla' nacāmakapātīnīn. ⁷ Dios namājaxī chī līpātīni'nāuj hasta a'cxni' natasu'yu Māpa'ksīni' Jesús. Naminācha' nac a'kapūn. Natatā'min ixāngeles tī taka'lhī lītlī'hui'qui. ⁸ Jesucristo namin ē nacāmakapātīnīkō' tī jā talakapascu'tunli Dios ē jā takexmatni'cu'tunli xatze tachihuīn ixla' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Xlaca'n nacāmakapātīnīn Dios pō'ktu quilhtamacuj. Nacāmāxtumlīcan pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ē na ixtaxkaket tū māsū'yu ixlītlī'hui'qui Dios. ¹⁰ Tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namin Māpa'ksīni', natalakachi'xcuui' ixtachi'xcuui't, ē natalē'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Nā chuntza' natlahua'yā'tit nā hui'xina'n ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit tū iccāhuanin.

¹¹ Ū'tza' iclī'orarlīyāuj pō'ktu quilhtamacuj mimpālacataca'n. Icsqui'ni'yāuj Dios tzej nalatā'kchokoyā'tit hui'xina'n, chuntza' chī ixlacasqui'nca natalatā'kchoko xlaca'n tī cālacsacnī't Dios, ixpālacata Dios nacālaktzī'nān lactze hui'xina'n. Icsqui'ni'yāuj Dios cacāmaktāyan namākentaxtūyā'tit ixlīpō'ktu xatze mintalacapāstacni'ca'n, ē pō'ktu tze tū tlahua'cu'tunā'tit ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntittza'. Ixlīpō'ktu huā'mā' Dios tzē natlahua ixpālacata ka'lhī līmāpa'ksīn. ¹² Chuntza' nalakachi'xcuui'can

quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo mimpālacataca'n, ē hui'xina'n nacātalakachi'xcu'huī'yān, ixpālacata ka'lhī talakalhu'mān quinDiosca'n ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

2

Chi'xcu' tī ā'chulā' jā tze

¹ Chuhua'j na'iccāhuaniyān, tā'timīn, tū na'a'kspula a'cxni' namin quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ē chī quina'n nalatalacx-timīyāuj na ixlacatīn. Ixpālacata huā'mā', iccāhuanicu'tunān catūhuālh. ² Jā catamakxtektit nacātamāmakchuyīyān mintalacapāstacni'ca'n. Jā catamakchuyī'tit a'cxni' huancan chini'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Palhāsā' chuntza' cāhuanin chā'tin ixa'kchihuīna' Dios o chā'tin tī māsu'yu ixtachihuīn Dios. Palhāsā' catihuālh cāhuanin iccāmācā'ni'nī'ta'ncha'n a'ktin carta jā xa'ictzo'knī'tauj chini'ttza' quilhtamacuj tū napūmin Māpa'ksīni'. Jā ixlicāna'. Jā chuntza' ictzo'knunī't. ³ Jā cacāta'a'kškāhuī'n nūn maktin. Tzamā' quilhtamacuj jāna'j catilalh. Pūla lhūhua' natalakaspī'tni' Dios, ē natasu'yu chā'tin chi'xcu' tī ā'chulā' jā tze ya chi'xcu'. Xla' lihui'līcanī't na'a'n nac pūpātīn. ⁴ Xla' nala ixtā'lāquichlaktzi'ca'n ixlīpō'ktu tī cāhuanican dioses ē ixlīpō'ktu tū cālaktaquilhpūtacan. Xla' natahuī'la na ixtemplo Dios ē nahuan: “Quit Dios.”

⁵ ¿Chu jā lacapāstacā'tit chī xa'iccāhuaniyān pō'ktu huā'mā' a'cxni' xa'iccātā'huī'lan hui'xina'n? ⁶ Hui'xina'n ca'tziyā'tit tū jā makxteka natasu'yu chuhua'j tzamā' chi'xcu' tī jā tze ya chi'xcu'. Hasta a'cxni' līlacsacni' a'ktin quilhtamacuj, hasta a'cxni' natasu'yu. ⁷ Chuhua'j tzē'k līscujmā'lh ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni'. Chuntza' tzē'k scujmā'lh hasta namāpānūcan tī jā makxteka tasu'yu tzamā' chi'xcu' tī jā tze. ⁸ Palaj tunca natasu'yu. Ā'līstān natasu'yu Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xmān nasu'nu ē chuntza' nalīmāknī tzamā' chi'xcu' tī jā tze ya chi'xcu'. Jesucristo ka'lhī līmāpa'ksīn. Xmān natasu'yu, ē xmān chuntza' nalīmālakspūtū ixlīmāpa'ksīn tzamā' chi'xcu' tī jā tze ya chi'xcu'. ⁹ A'cxni' namin chi'xcu' tī jā tze ya chi'xcu', xla' naka'lhī ixlīmāpa'ksīn skāhuī'ni' ē natlahua kempālhūhua' lī'a'cnīn tū nali'a'kškāhuī'nin. ¹⁰ Xla' quichca'tzan, ē nacā'a'kškāhuī' xlaca'n tī natapātīni'n nac pūpātīn. Natapātīni'n a'ntza' ixpālacata jā tamaktīni'ncu'tunli ixtachihuīn Dios tū ixlicāna' ē tū māsu'yu chī lī'a'kapūtaxtucan. ¹¹ Jā tamaktīni'ncu'tunli tū ixlicāna', ē ū'tza' Dios cālīmāxteka nacā'a'kškāhuī'can. Ū'tza' talī'a'ka'ī' tū jā ixlicāna'. ¹² Chuntza' Dios nacāputzāna'nīkō' ē nacāmākapātīnīkō' ixlīpō'ktuca'n tī jā ta'a'ka'ī'lh tū ixlicāna' ē xmān ixtalakatī natatlahua tū jā tze.

Dios cāmākapūtaxtūcu'tun tachi'xcu'huī't

¹³ Chuhua'j, tā'timīn, ca'tzīyāuj cāpāxquī'yān Māpa'ksīni'. Chuhua'j ixlacasqui'nca na'icmaxquī'yāuj pāxcatca'tzīn Dios pō'ktu quilhtamacuj ixpālacata Dios cālacsacni' hui'xina'n a'cxni' jāna'j ixa'nān cā'quilhtamacuj, ixpālacata na'a'kapūtaxtuyā'tit. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit tū ixlicāna' ē Espīritu Santo lactze cātlahuan hui'xina'n, ē chuntza' Dios cālīmakapūtaxtūyān hui'xina'n. ¹⁴ Quina'n iccālē'ni'cha'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Chuntza' cālīta'sani'n Dios. Xla' cāta'sani'n hui'xina'n ē chuntza' hui'xina'n nalakchipinā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo nac a'kapūn jā cā'tzēhuanī't.

¹⁵ Ū'tza' xa'nca' calītāya'tit, tā'timīn, ē jā camakxtektit tamāsu'yun tū iccāhuanin ē tū ictzo'kui nac carta. ¹⁶ Dios quinTāta'ca'n, xla' quincāpāxquī'yān ē quincāmāhuixcānīyān pō'ktu quilhtamacuj. Xla' quincāmaxquī'yān tū ixlicāna' ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. ¹⁷ Icsquī'ni'yāuj Māpa'ksīni' Jesucristo ē Dios quinTāta'ca'n cacātamaxquī'n tako'xamāka'tlī'n ē cacātamāhuixcānīn ē chuntza' natlahua'yā'tit ē nahuanā'tit pō'ktu tū tze.

3

Pablo cāsqui'ni'lh tā'timīn catalī'orarlīh ixpālacata

¹ Chuhua'j, tā'timīn, ca'orarlī'tit quimpālacataca'n. Casquī'ntit calē'nca ixtachihuīn Dios calhāxcuhuālh ē calakachi'xcuhuī'ca chuntza' chī lakachi'xcuhuī'tit hui'xina'n. ² Nā casquī'ni'tit Dios caquincāmakapūtaxtūn na ixlīmāpa'ksīnca'n tī quiclh taca'tzan chī'xcuhuī'n tī tatlahua tū jā tze. Ā'makapitzīn tachi'xcuhuī't jā ta'a'ka'ī' ē ū'tza' lī'a'nān tachi'xcuhuī't tī quiclh taca'tzan. ³ Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtūkō'. Xla' nacāmātli'huī'clhān ē nacāmaktaka'lhān ē chuntza' jā caticā'a'kskāhuī'n skāhuī'ni'. ⁴ Quina'n iclīpāhuanāuj Māpa'ksīni'. Ū'tza' tī cāmaktāyayān. Ū'tza' iclīca'tzīyāuj palh tlahua'pā'na'ntit tū iccāhuanin ē ā'chulā' natlahua'yā'tit. ⁵ Cacāmaktāyan hui'xina'n Māpa'ksīni' Jesucristo ā'chulā' naca'tzīyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Cacāmaktāyan natāyani'yā'tit tū cā'a'nani'yān, chuntza' chī Cristo tāyani'kō'lh.

Ixlacasqui'nca natascuja ixlīpō'ktuca'n

⁶ Chuhua'j, tā'timīn, iccālīmāpa'ksīyān ixtacuhuīni' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Cacātapekpānūni'tit ixlīpō'ktuca'n tā'timīn tī xmān talatlā'huan ē jā takexmatni' tamāsu'yun tū iccāhuaninī'ta'n hui'xina'n. ⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' ixlacasqui'nca naquilāmaksca'txtuyāuj chī xa'icsujāuj. Quina'n jā līlquititni' xa'icuanī'tauj a'cxni' xa'iccātā'huī'lachā'n hui'xina'n. ⁸ Iccāxokouj tī ixquincāmāhuī'yān. Xa'ictatzihuīcsāuj xa'icsujāuj cā'cuhuīni'

ē tzi'sa ixpālacata quina'n jā xa'iccāmāmakasputūcu'tunān.
 9 Masqui xa'icka'lhīyāuj līmāpa'ksīn ixquilāmāhuī'uj,
 quina'n xa'iscujāuj ixpālacata xa'iclacasqui'nāuj hui'xina'n
 naquilāmaksca'tāuj. 10 A'cxni' xa'iccātā'hui'lachā'n hui'xina'n,
 iccāhuanin chuntza': Palh a'nan tī jā scujcu'tun, jā cahuā'yalh.
 11 Quincātahuanīyān makapitzīn chī hui'xina'n lilhquititni' ē
 talīmaktanū tū jā ixcuentaca'n ē nūn tū tatlahua tascujūt.
 12 Xlaca'n iccāmāpa'ksīyāuj ē iccālīmaxquī'yāuj talacapāstacni'
 ixlīmāpa'ksīn Jesucristo: Ca'cs catatahui'lalh ē catascujli ē
 chuntza' natahuā'yan.

13 Tā'timīn, jā calakachipini'tit natlahua'yā'tit tū xatze.
 14 Palh catīhuālh jā kexmatni'cu'tun tū ictzo'knī'tauj nac
 huā'mā' carta, caxa'ncalaktzī'ntit tīchu. Jā catā'talakxtimī'tit
 xla'. Chuntza' nalīmāxana'n xla'. 15 Jā caquiclhaktzī'ntit.
 Calīmāpa'ksī'tit hua'chi mintā'tinca'n.

Ā'xmān tasicua'lanālanī'

16 Māpa'ksīni' Jesucristo ū'tza' tī quincāmakapāxuīyān.
 Cacāmakapāxuīn hui'xina'n pō'ktu quilhtamacuj catūxcuhuālh
 nacā'a'kspulayān. Māpa'ksīni' pō'ktu quilhtamacuj
 cacātā'tahui'lan milīpō'ktuca'n.

17 Quit Pablo iclītzo'ka quimacan huā'mā' saludos.
 Ū'tza' huā'mā' ixlīlakapascan ixlīpō'ktu quincartas.
 Chuntza' iccātzo'ka. 18 QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo
 cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.

1 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

¹ Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chī ixtalimāpa'ksīn Dios tī makapūtaxtūnu'n ē Jesucristo tī a'ka'l'ni'yāuj. ² Timoteo, quit ictzo'knuni'mā'n. Icmā'a'ka'l'nīn ixtachihuīn Dios ē chuntza' hui'x hua'chi quinka'hua'cha. Dios camaktaka'lhni' ē calakalhu'mani'. Tzej calatahui'la' ixpālacata quinTāta'ca'n Dios ē Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n.

Māpa'ksīlh ixpālacata tī tamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

³ A'cxni' xa'ica'mā'lh nac Macedonia, icuanin ixtachoko nac Efeso nacāmāpa'ksīya' ā'makapitzīn jātza' catamāsu'yulh tū jā ixlīcāna' ixpālacata Cristo. ⁴ Nā icuanin nacāhuaniya' jā ixcountaca'n tzamā' listas ixtacuhuīni'ca'n ixnapapana'ca'n ē tū xmān cuentos ixpālacata ixnapapana'ca'n. Tzamā' jā tze; xmān talālītā'chihuīna'n ē jātza' tasca'ta tū ixtalacasqui'nīn Dios.

⁵ Quina'n cāmāsu'yuni'yāuj chī ixlacasqui'nca natalakpali ixtalacapāstacni'ca'n. Ū'tza' līlāpāxquī'can. ⁶ Ā'makapitzīn tapātza'nkānī't ē ū'tza' lītasu'yu chu tlakaj talālīhuani. ⁷ Xlaca'n tamāsu'yucu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés ē jā tzej taca'tzī tū huanicu'tun. Ē jā taca'tzī tū tahuan. Talīchihuīna'n masqui jā taca'tzī.

⁸ Ca'tzīyāuj tze līmāpa'ksīn tū tzo'kli Moisés palh lakachi'xcuui'can ē palh jā lakpalīcan. ⁹ Xalactze chi'xcuui'n jā tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī jā tze ē tī jā takexmatcu'tun ē tī talaclē'n ē jā ta'a'ka'l'ni' ixtachihuīn Dios. Nā tamaclacasqui'n xlaca'n tī jā tū talakachi'xcuui' ē tī tamaknī ixtāta'ca'n, o ixtzī'ca'n, o ā'chā'tin chi'xcu'. ¹⁰ Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n ē tī taka'lhī chā'tin chi'xcu' hua'chi ixpuscāt ē tī ta'akskāhuī'ni'n ē tī taka'lhān lacstīn ē tī tahuan tū jā ixlīcāna' na ixlacatīn juez. Tamaclacasqui'n līmāpa'ksīn ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua catūhuālh tū jā ixtā'chuntza' chī ixtachihuīn Dios. ¹¹ Ū'tza' ixtachihuīn Dios tū quimacamaxquī'ca namāasca'tīni'n ē ū'tza' quincāhuaniyān chī xkaka Dios ē sicua'lanātlahuani't xla'.

Maxquī'lh tapāxcatca'tzīn Dios

¹² Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn quiMāpa'ksīni' Cristo Jesús. Quilaktzī'ni't tze ē chuntza' na'ictā'scuja ē na'icmāsu'yu ixtachihuīn Dios. Quimāhuixcānīlh chī tzej na'icscuja. ¹³ Xapūla jā tze chī iccālīchihuīna'nli tī ixta'a'ka'l' ē xa'iccāputzatokoke ē xa'iccālakapala xlaca'n. Jā xa'icca'tzī tū xa'ictlahuamā'lh ē

jāna'j xa'ica'ka'i'nī't. Ū'tza' Dios quililakalhu'manli. ¹⁴ Lhūhua' quilakalhu'manli quiMāpa'ksīni'ca'n ē quimā'a'ka'i'nīlh. Chuntza' quimāsu'yuni'lh chī na'icpāxquī'nin chuntza' chī Jesucristo pāxquī'nin ixpālacata ictapa'ksīni'tza' xla'.

¹⁵ Ixlacasqui'nca na'a'ka'i'ni'can huā'mā' tachihuīn tū ixlīcāna': Cristo Jesús milh nac cā'quilhtamacuj nacāmakapūtuxtū tī talaclē'n. Icpuhuan quit ā'chulā' xa'iclaclē'n ē jā ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. ¹⁶ Masqui quit ā'chulā' xa'iclaclē'n, Jesucristo quilakalhu'manli ē ū'tza' līmāsu'yu chī līlacatzucu naka'lhī hasta a'cxni' na'a'ka'i'can. Quilakalhu'manli quit, nā nacālakalhu'man ixlīpō'ktuca'n tī nata'a'ka'i' ē chuntza' natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspūtlī. ¹⁷ Calakachi'xcuui'ca Xapuxcu' tī Xapuxcu' pō'ktu quilhtamacuj. Xla' jā maktin catispūtlī ē jāla laktzī'ncan. Xmān xla' Dios. Calaktaquilhpūtaca ē calakachi'xcuui'ca pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁸ Timoteo, huā'mā' līmāpa'ksīn icmacamaxquī'yān. Iclacapāstacmā'lh tū huancanī't mimpālacata a'cxni' Dios māsu'yulh tū mintascujūt nahuan. Nā hui'x calacapāstacti tzamā' tachihuīn ē chuntza' naka'lhī'ya' lītlī'hui'qui ē tzej nalīmāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Jā tipātza'nkāya' tū a'ka'i'nī'ta'. Jā catlahua' tū hui'x ca'tzīya' tū jā tze. Ā'makapitzīn tatlahuanī't tū jā tze masqui ixtamakca'tzī jā tze tū ixtatlahuamā'nalh. Chuntza' talītaxtutāyalh na ixtej Dios. ²⁰ Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Alejandro. Iccāmacamāstā'lh xlaca'n na ixmacan skāhuī'ni' ē xla' nacāmakapātīnīn ē chuntza' jātza' catita'a'ksa'nli Dios.

2

Chī nata'orarli

¹ Icuaniyān huā'mā'. Cacāmāsu'yuni' tachi'xcuui't chī xlīlakaliyān natasqui'ni' Dios tū tamaclacasqui'n ē natasqui'ni' ixpālacataca'n ā'makapitzīn tachi'xcuui't. Nā natamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios ixlīpō'ktu tū cāmaxquī'nī't. ² Cacāmāsu'yuni' chī natasqui'ni' Dios nacāmaktāya rey ē ā'makapitzīn scujnī'n ē ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Chuntza' ca'cs natahui'layāuj ē natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios ē jā natlahuayāuj tū jā tū līmacuan.

³ Tī lakaliyān nasqui'ni' Dios chuntza', xla' tlahuamā'lh tū tze ē tū nalīpāxuhua Dios Makapūtuxtūnu'. ⁴ Dios lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't cata'a'kapūtaxtulh ē ixlīpō'ktuca'n catalakapasli tū ixlīcāna'. ⁵ Xmān chā'tin Dios huī'lh. Xmān chā'tin tī cāmāko'xamixī Dios ē tachi'xcuui't ē ū'tza' tī huanicān Jesucristo. Xla' Dios ē nā xla' chī'xcu' ixuanī't. ⁶ Xla' ixlīmān tamacamāstā'lh nanī. Chuntza' līxokokō'lh ixlīpō'ktu tū tachi'xcuui't ixtamaklaclē'n

Dios ē cāmakaḡūtaxtūlh. A'cxni' Dios lacasqui'nli a'cxni' a'kspulalh. ⁷ Quilacsacli chī ixa'kchihuīna' ē quilhui'līlh chī apóstol na'iccāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' tī jā israelitas. Nā iccāmāsu'yuni' chī nali'a'kapūtaxtucan. Ixlīcāna' tū icuaniyān. Jā ica'kskāhuī'yān.

⁸ Iclacasqui'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuḡuī't calhāxcuḡuālh nac cā'quilhtamacuj natatlahua ixoracionca'n. A'cxni' tamakyāhua ixmacanca'n nata'orarlīni' Dios, cuenta catatlahualh tze ixlīstacna'ca'n, ē jā natasītī'tāya ē jā natapuhuan tū jā tze ixpālacata ā'chā'tin. ⁹ Ixlacasqui'nca tzu'ma'jan ē puscan natalhakā' ixl'u'xu'ca'n tū minī'ni' ē jā catilīmāxana'lh. Jā ixlacasqui'nca natahui'lī lhūhua' cintaj o xa'nat na ixya'jca'n; xmān tzej natako'nkxnun. Jā ka'tla' natalīmaka'tzī ix-tapixnu'ca'n oro nūn perla. E jā ka'tla' natalīmaka'tzī ixl'u'xu'ca'n tū xatapala xla'. ¹⁰ Ixlacasqui'nca natatlahua tū tze. Ū'tza' minī'ni' ē chuntza' natalītasu'yu ta'a'ka'ī'ni' ixtachi-huīn Dios. ¹¹ A'ntza' jā takēstokcan natalakachi'xcuḡuī' Dios, puscan ca'cs catatahui'lh natasca'ta ē natakexmata. ¹² Quit jā icmakxteka chā'tin puscāt camāsu'yulh nūn cacāmāpa'ksīlh chī'xcuḡuī'n. Xla' ca'cs catahui'lalḡ ¹³ ixpālacata pūla Dios cāxtlahualh Adán ē ā'līstān tlahualh Eva. ¹⁴ Jā a'kskāhuī'ca Adán; skāhuī'ni' ā'kskāhuī'lh puscāt. Chuntza' lītuculh tū jā tze. ¹⁵ Ixtascujūt puscāt, ū'tza' cāmāsu'yuni' ixlacstīn. Palh na'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios ē ka'lhī tapāxqui'n ē palh tze ixtalacapāstacni' ē jā natlahua tū jā minī'ni' ē palh tzej latlā'huan, namakapūtaxtūcan.

3

Chī natalītaxtu maktaka'lhna'nī'n

¹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn: Palh chā'tin lītaxtucu'tun ix-maktaka'lhna'ca'n tī ta'a'ka'ī', huā'mā' chī'xcu' lacasqui'n tas-cujūt tū tze. ² Ixlacasqui'nca tī maktaka'lhna'n jā maktin cat-lahualh tū tzē nali'a'ksa'ncan. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Līlacatejtin catahui'lalḡ. Xla' nalīhui'lī jā natlahua tū jā tze. Tzeya chī'xcu' cahuanli xla' ē tze cahuanli ixtalacapāstacni'. Tzej cacāmānūlh ā'makapitzīn na ixchic. Tzej camāsu'yulh. ³ Jā cako'tli. Jā cacātucslī ā'makapitzīn. Pō'ktu quilhtamacuj cacāpāxqui'lh. Jā palaj casītī'lh. Jā calīpāhuanli ixtumīn. ⁴ Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic. Ixcamana' catakexmatni'lh ē catalakachi'xcuḡuī'lh. ⁵ Palh chī'xcu' jāla māpa'ksīni'n na ixchic, ¿chī nacālīmaktaka'lhna' tī ta'a'ka'ī'ni' ixtachihuīn Dios? ⁶ Jāla catihui'līca namaktaka'lhna'n tī ā'cus a'ka'ī'lh. Ka'tla' nalīmaka'tzī ē chuntza' na'a'kspula xla' chī a'kspulanī't skāhuī'ni'. ⁷ Ixlacasqui'nca maktaka'lhna' tzeya chī'xcu'

cahuanli ē hasta tū jā ta'a'ka'ī' natalakachi'xcuhuī'. Chuntza' jā tū catilī'a'ksa'nca ē jā catitlajalh skāhuī'ni'.

Chī nala diácono

⁸ Diácono, ū'tza' tī namaktāyana'n nac templo. Nā ixlacasqui'nca diácono lacatejtin catahuī'lh. Diácono jā catlahualh a'ktu' ixlacan ē jā caka'chilh. Jā capuhuanli naka'lhī tumīn tū jā ixtla'. ⁹ Tze cahuanli ixtalacapāstacni' ē tzej cakexmatli ixlīpō'ktu tū Dios quincāmāsu'yuni'n na'a'ka'ī'yāuj. ¹⁰ Ixlacasqui'nca pūla naca'tzīcan chī latlā'huan. Palh jā tū tū nalī'a'ksa'ncan catūhuālh, a'cxni' tzē natahui'la ixlīdiácono. ¹¹ Puscan, nā ixlacasqui'nca lacatejtin catalatā'kchokolh. Jā cata'a'ksa'nli ā'chā'tin. Jā cataka'chilh. Pō'ktu quilhtamacuj catamākentaxtūlh ixtascujūtca'n. ¹² Chī'xcu' tī diácono caka'lhīlh xmān chā'tin ixpuscāt. Tzej camāpa'ksīni'lh na ixchic ē catakexmatni'lh ixlacstīn. ¹³ Tī tzej mākentaxtū ixlīdiácono, ū'tza' ixlīpō'ktuca'n talakachi'xcuhuī'. Xla' jā catijcua'nli nahuan tapa'ksīni' Jesucristo.

Tū a'ka'ī'yāuj

¹⁴ Chuntza' iclītzo'knuni'mā'n masqui icpuhuan palaj na'ica'nācha'. ¹⁵ Masqui na'ictamakapalī, chuhua'j ca'tzīya' chī ixlacasqui'nca nalītahui'layāuj quilīpō'ktuca'n tī a'ka'ī'ni'yāuj ixtachihuīn Dios. Quina'n hua'chi ixtemplo Dios tī pō'ktu quilhtamacuj huī'lh. Quina'n lītāyayāuj tū ixlīcāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Ca'tzīyāuj tū a'ka'ī'yāuj, ū'tza' jāla ca'tzikō'can. Ū'tza' huā'mā' tū a'ka'ī'yāuj: Dios lītaxtulh chā'tin chī'xcu' tī huanican Jesús. Espíritu Santo tzej līmāsu'yulh tze xla'. Ángeles talaktzī'lh. Lī'a'kchihuīna'nca calhāxcuhuālh makatna' nac cā'lacchicni'. Tī xalanī'n cā'quilhtamacuj ta'a'ka'ī'lh. Lē'nca nac a'kapūn.

4

Tī natataxtutāya na ixtej Dios

¹ Espíritu Santo tzej huan namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' ā'makapitzīn natamakxteka tū ta'a'ka'ī'lh. Natastālani' tī ta'a'kskāhuī'ni'n ē natakexmata tū tamāsu'yumā'nalh ī'scujnu'nī'n skāhuī'ni'. ² Chī'xcuhuī'n tī tamāsu'yu chuntza' tatlahua a'ktu' ixlacanca'n ē jā tahuan tū ixlīcāna'. Jātza' tamakca'tzī palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Xlaca'n hua'chi tanīhua'nani't tū talīmakca'tzīni'n. ³ Xlaca'n tamāsu'yu jā tze palh natatamakaxtoka ē jā tze palh natahua' xtum līhua'. Dios quincāmaxqui'n kempālhūhua' līhua' tū nahua'yāuj. Xmān pūla namāstā'yāuj tapāxcatca'tzīn quina'n tī a'ka'ī'ni'yāuj

ixtachihuīn Dios. ⁴ Ixlīpō'ktu tū Dios tlhualh, ū'tza' tze ē quina'n jāla catihuanui palh jā tze. Namaktīni'nāuj ē namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios. ⁵ Chuntza' tze ixpālacata ixtachihuīn Dios quincāmāsu'yuni'yān pō'ktu tze a'cxni' maxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios.

Chī nala tī natā'scuja Jesucristo

⁶ Palh chuntza' nacāmāsu'yuni'ya' tā'timīn tī ta'a'ka'ī'nī' ixtachihuīn Dios, nalītaxtuya' xatze ī'scujni' Jesucristo. Ā'chulā' na'a'ka'ī'ya' ixpālacata tū māsuyupā't ē tū stālani'pā't. ⁷ Jā cuenta catlahua' cuentos tū xmān xala' nac cā'quilhtamacuj tū jā tū ixtapalh. Cuenta catlahua' tū Dios lacasqui'n. ⁸ A'cxni' natlahuaya' ejercicio, ū'tza' namaktāya mimacni'. Ā'chulā' xatze natlahuaya' ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' maktāya milīstacna'ca'n tzamā' nac cā'quilhtamacuj ē nā maktāya milatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ⁹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn ē ixlacasqui'nca ixlīpō'ktuca'n nata'a'ka'ī'. ¹⁰ Quina'n a'ka'ī'ni'yāuj Dios tī pō'ktu huī'lh ē ū'tza' palha' līscujāuj ē cālīpātīni'nāuj tī quincātalakapalayān. Xla' ū'tza' ixMakapūtaxtūnu'ca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui tze nacāmakapūtaxtūcan xmān tī ta'a'ka'ī'.

¹¹ Chuntza' namāpa'ksīya' ē namāsu'yu'ya' tū icmacamaxquī'yān. ¹² Jā catitamakxtekti nalīlakmaka'nca'na' milīka'hua'cha. Tzej calatā'kchoko ē chuntza' ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī' natamakscatxtuyān. Cahua'nti xmān tū tze ē catlahua' xmān tū tze. Cacāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Tzej ca'a'ka'ī' ē tze calalh mintalacapāstacni'. ¹³ Līhuan jāna'j ica'nācha' natanūni'ya' nalīkelhtahua'kaya' ixtachihuīn Dios jā takēstokcan. Calī'a'kchihuīna' ixtachihuīn Dios ē camā'su'yu'. ¹⁴ Jā tipātza'nkāya' tzamā' talakalhu'mān tū maxquī'canī'ta' a'cxni' tā'cpūhui'līn ixmacanca'n maktaka'lhna'nī'n a'cxni' huanica' tū mintascujūt nahuan.

¹⁵ Pō'ktu quilhtamacuj cuenta catlahua' huā'mā' tū ictzo'knuni'nī'ta'n ē pō'ktu quilhtamacuj catanūni' mākentaxtūkō'ya'. Chuntza' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't tze natalaktzī'n lakalīyān ā'chulā' tzej tlhuapā't ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁶ Cuenta catlahua' tū tlhua'ya' ē tū māsuyu'ya'. Chuntza' na'a'kapūtaxtuya' ē nā nata'a'kapūtaxtu tī takexmatni'yān.

5

Chī natalīlatā'kchoko tī ta'a'ka'ī'

¹ Jā tilacaquilhniya' chā'tin kōlu'. Xmān camaxqui' talacapāstacni' hua'chi xla' mintāta'. Tī ka'hua'chacus camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintā'tin. ² Chuntza' chā'tin puscāt tī lē'n quilhtamacuj camaxqui' talacapāstacni' hua'chi mintzī', ē

tī tzu'ma'jātcus hua'chi mintā'tin, ē jā ticātlahuani'ya' tū jā tze xla'ca'n.

³ Nalakachi'xcuhuī'ya' tī nīmaka'ncanī'ttza' tī jā ka'lhī tī namaktaka'lha. ⁴ Palh ka'lhīcus ixka'hua'cha o ixtā'nat, ixlacasqui'nca xla'ca'n natamaktaka'lha tī nīmaka'ncanī'ttza'. Chuntza' natalīasca'ta ixtascujūtca'n ixpālacata ixtalakapasni'ca'n. Chuntza' lītasu'yu takexmatni' ixtachihuīn Dios. Chuntza' nacālīxoko tī tamakastacli. Ū'tza' nalīpāxuhua Dios. ⁵ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē ixlīmān huī'lh ē tī jā ka'lhī tī namaktaka'lha, xla' ka'lhīmā'lh tū Dios namaxqui'. Cā'tzī'sni' ē cā'cuhuīni' jā namakxteka na'orarlīni' Dios na ixchic ē nā jā takēstokcan. ⁶ Tī nīmaka'ncanī'ttza' ē xmān paxialhna'n ē tlahua tū ū'tza' lacasqui'n, huā'mā' hua'chi xanīn na ixlacatīn Dios, masqui lakahuancus. ⁷ Pō'ktu tzamā' nā nacāmāsu'yuni'ya'. Chuntza' tī ixcānīmaka'ncanī'ttza' jā catatlahualh tū nacālī'a'ksa'ncan. ⁸ Ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lha ixtalakapasni'n ē ā'chulā' ixlacasqui'nca nacāmaktaka'lha tī tahuī'lāna'lh na ixchic. Palh jā nacāmaktaka'lha, ū'tza' kelhtatzē'ka tū a'ka'ī'nī't. Ā'chulā' tze ā'chā'tin tī jā a'ka'ī'.

⁹ Xmān catzo'kti nac lista tī nīmaka'ncanī'ttza' palh ka'lhītza' tu'tumpu'xam cā'ta ē xmān chā'tin ixkōlu' ixka'lhīnī't. ¹⁰ Nā ixlacasqui'nca nalakapascan palh tzeya puscāt xla' ixpālacata tlahuanī't tū tze. Palh tzej cāmakastacli ixcamana' ē palh ixcāmāhuī' na ixchic tī tatapa'ksīni' Jesús, tzē natzo'kcan ixtacuhuīni'. Palh mākentaxtūlh catūxcuhuālh tascujūt masqui tū macstī'na'j ē palh ixcāmaktāya tī tapātīni'n, tzē natzo'kcan. Palh tī nīmaka'ncanī'ttza' pō'ktu quilhtamacuj putza chī natalhua tū tze, catzo'kui'līca.

¹¹ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta, jā caticātzo'kca. Ā'līstān nacātlaja ixtalacapāstacni'ca'n. Natataxtutāya na ixtej Dios ē chuntza' natalītamakaxtokcu'tumpala. ¹² Chuntza' nacāmakapātīnīncan ixpālacata jā tamākentaxtū chī tatzuculh. ¹³ Tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta natasca'ta natalatā'kchoko a'katunu' chīc ē natalhquititni'n. Ā'chulā' natala ē nata'a'ksa'nanīni'n ē natatanū a'ntza' jā jā ixcuentaca'n. Nā natahuan tū jā minī'ni'. ¹⁴ Ū'tza' iclīhuaniyān catatamakaxtokpālh tī ixcānīmaka'ncanī't ē tī jāna'j lhūhua' lē'n ixcā'ta. Cataka'lhīpālh ixcamana'ca'n ē catamakataka'lhli na ixchicca'n. Chuntza' tī ixtā'lāquichlaktzi'ca'n jā taca'tzī tū nacātālī'a'ksa'nan. ¹⁵ Ā'makapitzīn tī ixcānīmaka'ncanī't tataxtutāyalhtza' na ixtej Dios ē tastālani'lh skāhuī'ni'.

¹⁶ Palh chā'tin a'ka'ī' ē palh huī'lh ixtalakapasni' tī nīmaka'ncanī'ttza', camaktāyalh. Chuntza' tī tatakēstoka nac

templo xmān nacāmaktāya tī ixcānīmaka'nčanī't ē tī jā taka'lhī nūn chā'tin tī nacāmaktaka'lha.

¹⁷ Cacālakachi'xcuui'ca tī taka'lhī līmāpa'ksīn nac templo ē tzej tamāpa'ksīni'n. Ā'chulā' cacālakachi'xcuui'ca xlaca'n ē jā ā'chā'tin. Ā'chulā' cacālakachi'xcuui'ca xlaca'n tī ta'a'kchihuīna'n ē tamāsu'yu ixtachihuīn Dios. ¹⁸ Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios: “Jā catimākelhnu' ixbozal huācax a'cxni' lacchi'ntamā'lh trigo tū tlahuacan harina. Namakxteka' nahua'.” Nā chuntza' tatz'o'kni': “Tasācua' natlaja ixquilhtamacuj.”

¹⁹ Xmān chā'tin jāla cati'a'ksa'nīni'lh tī māpa'ksīni'n nac templo. Ixlasasqui'nca chā'tu' o chātu'tun tī taca'tzī ixcuenta ē tī natahuan. ²⁰ Palh catīxcuui'ca xlaca'n jā makxteku'tun tū jā tze, calacaquilhnīca na ixlacatīnca'n ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'. Chuntza' ā'makapitzīn natajicua'n. ²¹ Icmācualīni'yān na ixlacatīnca'n Dios ē Jesucristo ē na ixlacatīnca'n ángeles tī Dios cālacsacnī't. Icmācualīni'yān namākentaxtūya' huā'mā' tū ictzo'knī't. Jā timakxteka xtum natlahua chā'tin masqui minamigo. Ixlīpō'ktuca'n lacxtim catakexmatni'lh. ²² Jā palaj na'a'cpūhui'liya' mimacan ā'chā'tin tī nalacsaca natā'scuja Dios. Pūla nalacapāstaca' palh tzej namākentaxtū ixtascujūt ixpālacata hui'x nalīpina' cuenta. Hui'x calīhui'li' natlahua'ya' xmān tū tze.

²³ Chuhua'j jātza' xmān xcān catihua'. Macsti'na'j vino ixla' uva nahua'ya' ixpālacata mimpān ē ixpālacata makhūhua' ta'jatatla'ya'.

²⁴ Calacapāstacti chī ixcuentaca'n makapitzīn tachi'xcuui't tzej cāca'tzīni'can masqui jā tī cālī'a'ksa'n. Ixcuentaca'n ā'makapitzīn jā tī taca'tzī hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'can. ²⁵ Nā chuntza' tatasu'yu ixlītzeca'n tachi'xcuui't. Masqui jā palaj talītasu'yu ixlītzeca'n, jāla tamātzē'ka pō'ktu quilhtamacuj.

6

¹ Ixlīpō'ktuca'n xatastā'maka tasācua' catalakachi'xcuui'lh ixtēcu'ca'n ixpālacata jā tī chā'tin nalīchihuīna'n tū jā tze ixtacuhuīni' Dios ē tū māsu'yuyāuj. ² Xatastā'maka tasācua' jā catilakmaka'lh ixtēcu' tī a'ka'ī'. Ixchā'tu'ca'n tataxtulh litā'timīn. Ū'tza' ā'chulā' tzej nalīscuja tasācua'. Chuntza' cāmaktāyamā'lh tī Dios cāpāxquī' ē ta'a'ka'ī' ixtachihuīn. Ū'tza' huā'mā' namāsu'yu'ya' ē tli'huī'qui nahua'na'.

Tū nalīko'xamixa

³ Palh chā'tin xtum namāsu'yu ē jā chuntza' chī māsu'yulh Māpa'ksīni' Jesucristo, ē palh jā māsu'yu ixlacasqui'nca stālani'can Dios, ⁴ huā'mā' chī'xcu' ka'tla' makca'tzī ē jā tū ca'tzī. Xmān litlajacu'tun ū'tza' ixtachihuīn ē cālīta'lāhuani. Chuntza' tzucucan lālīquiclhaktzī'ncan ē

lālīsītzī'ni'can. Tzucucan lālakapalacan ē puhuancan lacxtim jā tze ā'makapitzīn. ⁵ Talālītā'chihuīna'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jātza' talakapasa tū ixlīcāna'. Xlaca'n tapuhuan ā'chulā' ricuj natalihuan palh natastālani' Dios. Cacātapānu'ni' xlaca'n. ⁶ Tī stālani' Dios ē līpāxuhua, ū'tza' ricujtza' lihuani't. ⁷ A'cxni' lacatuncuhi'uj, jā tū līmiuj nac cā'quilhtamacuj ē jā tū catilē'uj a'cxni' nanīyāuj. ⁸ Palh cāka'lhīyāuj quilīhua'ca'n ē quilu'xu'ca'n, ē ū'tza' nalīpāxuhuayāuj. ⁹ Tī putza chī ricuj nalīhuan, xla' nalīlaktzī'ncan ē jāla catītlajalh. Lhūhua' catūhuālh tū cālacasqui'n hua'chi ixa'ksu'j nahuan tū nachī'pa ē jā catī'a'kapūtaxtulh. Ā'chulā' natlahua tū xmān ixtalacasqui'nūn hasta pāxcat nalīlakō' ē nasputa. ¹⁰ Ixlītzucuni' ixlīpō'ktu tū jā tze, ū'tza' ka'lhīcu'tuncan tumīn. Ā'makapitzīn ā'chulā' talacasqui'nli ixtumīnca'n ē tataxtutāyalh na ixtej Dios. Chuntza' talīpātīni'lh.

Calītāya' tū a'ka'ī'ya'

¹¹ Hui'x tā'tapa'ksīya' Dios. Ū'tza' calītapānu'ni' ixlīpō'ktu huā'mā' tū jā tze. Calīhui'li' chī tzē nalīmāsu'yuya'. Castālani' Dios. Caputza chī ā'chulā' nalī'a'ka'ī'ya' ē napāxquī'ni'na'. Catāyani' tū na'a'kspulayān. Calakalhu'manīni'nti. ¹² Catanūni' līpalha' ē calītāya' tū a'ka'ī'yāuj. Camaktīni' xasāsti' milatamat tū jā catīlakspuṭli. Dios lacsacni' ē hui'x hua'nī'ta' na ixlacatīnca'n tachi'xcuhi't a'ka'ī'ni'nī'ta' ixtachihuīn Dios. ¹³ Na ixlacatīn Dios tī cāhui'līlh ixlīpō'ktu tū a'nan, icmāpa'ksīyān. Ē na ixlacatīn Jesucristo tī māsu'yulh tū ixlīcāna' na ixlacatīn Poncio Pilato, icmāpa'ksīyān. ¹⁴ Icmāpa'ksīyān cakexpa'tni' tzej tū icmāsu'yuni'yān hasta a'cxni' namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jā camakxtekti nalakpalīcan nūn macsti'na'j tū iclīmāpa'ksīnī'ta'n. Jā tū catlahua' tū tzē nalī'a'ksa'nca'na'. ¹⁵ A'cxni' Dios nahuan, a'cxni' namimpala Jesucristo. Xasicua'lanālanī't Dios. Xla' māpa'ksīni'n. Xla' Xapuxcu' Rey tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' ē xla' cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n nac cā'quilhtamacuj. ¹⁶ Xmān Dios jā catispuṭli. Palha' xkaka jā hui'lacha' ē jā tī chā'tin tzē catīlaktalacatzuna'jīlh. Jā tī laktzī'nī't ixpālacata jāla laktzī'ncan. Ixlīpō'ktuca'n catalakachi'xcuhi'lh. Cacāmāpa'ksīkō'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

¹⁷ Tī lacricujnu' nac tzamā' cā'quilhtamacuj nacāmāpa'ksīya' jā ka'tla' catamakca'tzīlh ē jā catalīpāhuanli ixtumīnca'n tū nasputa. Catalīpāhuanli Dios tī quincāmaxquī'yān ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj nalīpāxuhuayāuj. ¹⁸ Nacāmāpa'ksīya' lacricujnu' catatlahualh tū tze. Tī natatlahua lhūhua' tū xatze ē nacālakalhu'man ā'makapitzīn, ū'tza' rico nalīhuan masqui jā taka'lhī ixtumīnca'n. Cacāmāxquī'lh ā'makapitzīn tū taka'lhī ē

jā catatampi'lhīni'lh. ¹⁹ Chuntza' nataka'lhī ixlīricujca'n nac cā'quilhtamacuj tū namin ē nataka'lhī xasāsti' ixlātamāca'n tū jā catilakspūtlī.

Pablo ā'xmān līmacamaxquī'lh Timoteo

²⁰ Timoteo, tzej cuenta catlahua' tū macamaxquī'ca'nī'ta'. Jā tikexpa'tni'ya' tī xmān chihuīna'n ē jā tū huan. Jā cuenta titlahua'ya' chī talālītā'chihuīna'n tī tapuhuan ā'chulā' taca'tzī. ²¹ Ā'makapitzīn chuntza' tatlahualh ē ū'tza' talītaxtutāyālh na ixtēj Dios. Dios casicua'lanātlahuani'. Amén.

2 Timoteo

Pablo tzo'knuni'lh Timoteo

¹ Quit Pablo, ixapóstol Jesucristo chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Quimacamilh na'iclimāsu'yu chī natalika'lhī ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksī Jesús, chuntza' chī huanli Dios. ² Timoteo, ictzo'knuni'yān hui'x tī hua'chi quinka'hua'cha ē icpāxqui'yān. Casicua'lanātlahuan Dios tī xaTāta' ē Jesucristo tī Māpa'ksīni'. Tzej calatapā'tit.

Līchihuīna'nca ixpālacata Cristo

³ Icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios tī ictā'scuja hua'chi chī ix-tatā'scuja quinapapana' ē icmakca'tzī tze quintalacapāstacni'. Lakaliyān a'cxni' icorarlīni' Dios, iclapapāstacān ē icmāxqui' tapāxcatca'tzīn Dios mimpālacata. ⁴ A'cxni' iclapapāstaca chī calhua'nti a'cxni' icmakxtekni', iclaktzī'ncu'tumpalayān ē na'icpāxuhua. ⁵ Iclapapāstaca chī tzej a'ka'ī'ya'. Chuntza' chu kēxtim ta'a'ka'ī'nī't mināna' Loida ē mintzī' Eunice. Quit icca'tzī nā hui'x tzej a'ka'ī'ya'.

⁶ Ū'tza' iclihuānipalayān jā tipātza'nkāya' mintascujūt tū icmāxqui'nī'ta'n a'cxni' ica'cpūhui'līn quimacan. ⁷ Espīritu Santo tū Dios quincāmāxqui'nī'ta'n, ū'tza' quincāmaktāyayān ē jā catijicua'nui. Quincāmāxqui'yān tahuixcān ē tapāxqui'n. Xla' quincāmāsu'yuni'yān chī tze natā'lātlahuayāuj quintalacpuhuātca'n tū jā tze ē chuntza' naka'lhīyāuj tze quintalacapāstacni'ca'n. ⁸ Jā tīlīmāxana'na' nalīchihuīna'na' ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesús ē jā quintīlīmāxana'na' quit chī quinchī'canī't ixpālacata Jesús. Chuntza' chī Dios namātlī'hui'clhān, naquintā'līpātīni'na' quit ixpālacata xatze tachihuīn. ⁹ Dios quincāmākapūtaxtūn ē quincālacsacni' ē quincālacsacxtun quina'n ixla' Dios nahuanāuj. Masqui ixpuhuanāuj palh tze tū tlahuanī'tauj, jā ū'tza' Dios quincālīlacsacni'. Xla' quincālacsacni' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn ē quincālakalhu'mani'. A'cxni' jāna'j ixa'nan cā'quilhtamacuj, a'cxni' Dios quincālakalhu'mani' ixpālacata Jesús. ¹⁰ Chuhua'j Dios quincāmāsu'yuni'n ixtalakalhu'mān ē ū'tza' līmacamilhtza' quiMākapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. Xla' skāhuī'kō'lh ixlītlī'hui'qui līnīn. Quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli chuntza' chī quincāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo.

¹¹ Dios quilacsacui'līl quilī'apóstol ē quilī'a'kchihuīna' ē quilīmākelhtahua'kē'ni' na'iccāmāsu'yuni' xatze tachihuīn tī jā

israelitas. ¹² Dios quilacsacui'līnī't, ē ū'tza' iclīpātīmā'lh tū quina'kspula. Masqui quit ictachī'nī't, jā iclīmāxana'n chī ica'ka'ī'ni' Dios ē iclīpāhuan Dios. Quit ictamacamāstā'ni'lh Dios ē icca'tzī xla' namaktaka'lha tū icmacamaxquī'lh hasta a'cxni' naputzāna'nīkō'.

¹³ Tzamā' tū quit icmāsu'yuni'yān, tzej nastālani'ya'. Jā nataxtutāya'ya' tū a'ka'ī'ni'ta'. Napāxquī'ni'na' chī Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān. ¹⁴ Tū macamaxquī'ca'nī'ta', ū'tza' tzej nalīmaktaka'lha ixlītlī'hui'qui Espīritu Santo tī quincātā'lahuī'lan.

¹⁵ Hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac estado Asia quintamakxteklī ē chā'tu' xlaca'n cāhuanican Figelo ē Hermógenes. ¹⁶ Dios cacālakalhu'manli Onesiforo ē tī xalanī'n na ixchic. Maklhūhua' quilakmilh nac pūlāchī'n ē quimakapāxuīlh. Masqui quit tachī'n xla' jā quilīmāxana'lh. ¹⁷ Xmān chā'lh nac Roma ē xla' tzuculh quimputza hasta a'cxni' quimaclalh. ¹⁸ ¡Dios calakalhu'manli a'cxni' naputzāna'nīkō'! Hui'x tzej ca'tzīya' chī ixquincāmaktāyayān nac Efeso.

2

Xatze īsoldado Jesucristo

¹ Hui'x hua'chi quinka'hua'cha, tli'hui'qui cahua'nti chuntza' chī Jesucristo quincālakalhu'manān ē quina'n tā'tapa'ksīyāuj xla'. ² Quintachihuīn tū iccāhuanin na ixlacatīnca'n lhūhua' tachī'xcuhui't ē tū hui'x kexpa'tti, pō'ktu huā'mā' nacāmacamaxquī'ya' ā'makapitzīn chī'xcuhui'n tī lactze. Chuntza' xlaca'n tzē nā natamāsu'yuni' ā'makapitzīn huampala.

³ Hua'chi xatze soldado jā lakca'tzan ixmacni', chuntza' hui'x ixlacasqui'nca natāyani'ya' tū na'a'kspulayān ixpālacata Jesucristo. ⁴ Tī litanūnī't ixlīsoldado jā naka'lhī xtum ixnegocio tū namāmakchuyī ē nalīsītzī' ixcomandante. ⁵ Tī natanū a'ktin nac tatu'jnu' jāla catitlajalh ixpremio palh jā nakexmatni' tū līmāpa'ksīcanī't. ⁶ Tī hua'cu'tun tza'ktza', ixlacasqui'nca pūla tzej nascuja nac cā'tacuxtu. ⁷ Calacapāstacti tū icuaniyān ē Māpa'ksīni' namaktāyayān ē chuntza' nakexpa'tkō'ya'.

⁸ Pō'ktu quilhtamacuj calacapāstacti Jesucristo tī lacastālanacuana'nli ē tī ī'xū'nātā'nat David chuntza' chī xatze tachihuīn tū iclī'a'kchihuīna'n. ⁹ Iclī'a'kchihuīna'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo, ē ū'tza' quilīmakapātīnīmā'lh ē quilichī'canī't līcā'n hua'chi chā'tin maknīni'. Ixtachihuīn Dios jāla catimāmakchuyīnīca; pō'ktu quilhtamacuj na'a'kchihuīna'ncan. ¹⁰ Ū'tza' iclīpāti ixlīpō'ktu tū quina'kspula. Iccāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tī Dios cālacsacli ē quit iclacasqui'n

xlaca'n catali'a'kapūtaxtulh ixpālacata Jesús ē catatā'tahuī'lh Jesús jā pō'ktu quilhtamacuj xkakana'n.

¹¹ Ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn:

Palh natā'nīyāuj Cristo, nā natā'tahuī'layāuj.

¹² Masqui pātīni'nāuj nac cā'quilhtamacuj natā'māpa'ksīni'nāuj nac a'kapūn.

Palh nahuanāuj jā lakapasāuj Cristo, xla' nahuan jā quincālakapasān.

¹³ Masqui quina'n jā mākentaxtūyāuj tū huanīuj, xla' mākentaxtū ixlīpō'ktu tū quincāhuanin.

Xla' jāla a'kskāhuī'nin.

Tī tzej scuja

¹⁴ Huā'mā' tū icuanin cacāmāpāstaqui tachi'xcuhuī't ē na ixlacatīn quinDiosca'n lilacatejtin cacāhua'ni' catamakxtekli talālīhuani ixpālacata tachihuīn. Ū'tza' xmān cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī takexmata. Jā tū līmacuan. ¹⁵ Hui'x catanūni' tzej nataxtu mintascujūt na ixlacatīn Dios hua'chi xatze tasācua' tī jā līmāxana'n ixtascujūt. Tzej namāsu'yu'ya' tū ixlīcāna' ixla' Dios. ¹⁶ Cacātapānu'ni' xlaca'n tī xmān talīchihuīna'n tū jā ixlacasqui'nca. Ā'chulā' natamāmakchuyī tī tastālani' Dios. ¹⁷ Tū tamāsu'yu xlaca'n hua'chi a'ktin tzi'tzi' tū jā catitzeyalh ē ā'chulā' namasa. Chā'tu' xlaca'n cāhuanican Himeneo ē Fileto. ¹⁸ Xlaca'n tataxtutāyalh na ixtej Dios ē tamāmakchuyīmā'nalh ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. Tahuan talacastālancuana'nlitza' nīnī'n ē jātza' ā'maktin catitalacastālancuana'mpāl. ¹⁹ Masqui chuntza' tamāsu'yu, Dios huanli nalacastālancuana'ncan ē ū'tza' jāla lakpālīcan. Chuntza' tatzo'kni': "Māpa'ksīni' cālakapasa tī tatā'tapa'ksī xla'." Tatzo'kni' huampala: "Ixlīpō'ktuca'n tī tahuan tatā'tapa'ksī Māpa'ksīni' Jesús, ixlacasqui'nca natalakmaka'n tū jā tze."

²⁰ A'ktin nac ka'tla' chic jā xmān a'ktin pulātu a'nan. A'nan pulātu tū ixla' oro ē a'nan pulātu tū ixla' plata ē a'nan ti'ya't pulātu. Ā'makapitzīn cāmaclacasqui'ncan xmān a'cxni' tlahuacan cā'tani' ē ti'ya't pulātu, xla' pō'ktu quilhtamacuj maclacasqui'ncan. ²¹ Tī tamakxteka tū jā tze, xlaca'n hua'chi pulātu tū ā'chulā' xatzēhuanī't ē maclacasqui'ncan xmān a'cxni' nacālakachi'xcuhuī' tī tamin. Makapūtaxtūnu' xtum nacāhui'lī xlaca'n ē chuntza' natala ixla' Dios ē natatā'scuja. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj cāxni'j natatahui'la natalakachi'xcuhuī' Māpa'ksīni'.

²² Jā cala't hui'x hua'chi ka'hua'chan tī talacasqui'n tū jā tze. Nastālani'ya' tū tze. Ā'chulā' na'a'ka'ī'ya' ē napāxquī'ni'na' hua'chi ā'makapitzīn tī tze ixtalacapāstacni'ca'n ē tī tasqui'ni' Dios cacāmaktāyalh. Līpāxuhua nacātā'tahuī'la'ya' xlaca'n. ²³ Jā nacākelhtīya' tī xmān talālīhuanicu'tun. Tī

tatlahua chuntza' natatzucu talālīquilhñī. ²⁴ Tī tā'scujmā'lh Māpa'ksīni' jā camaktanūlh. Xla' cacālakalhu'mankō'lh ē camāsu'yulh tzej ē līlacatzucu. ²⁵ Jā calīsītzi'lh tī talālihuani. Līlacatzucu cacāmāsu'yuni'lh palh jā tze tū tatlahuamā'nalh. Chuntza' palhāsā' natatalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n ē Dios nacāmāca'tzīnī tū ixlīcāna'. ²⁶ A'cxni' natalakpalī ixtalacapāstacni'ca'n, a'cxni' tzē nata'a'kapūtaxtu na ixa'ksu'j skāhuī'ni' tī hua'chi ixcāchi'panī't ē chuntza' nacāmāpa'ksī.

3

Tū nala a'cxni' nasputkō' cā'quilhtamacuj

¹ Icuaniyān a'cxni' lacatzuna'jtza' mimā'lh lakuat tū namālakspūtūkō' tzamā' cā'quilhtamacuj, a'cxni' namin quilhtamacuj tū napūpātīnī'ncan. ² Tachi'xcuui't jā catitalacapāstacli ā'chā'tin. Natatampi'lhīnī'n ē ka'tla' natamakca'tzī. Natalakmaka'n ā'makapitzīn. Jā tze natalīchihuīna'n Dios ē jā natalexmatni' ixtāta'ca'n ē nūn ixtzī'ca'n. Jā natahuan tapāxcatca'tzīn ē jā catitalacapāstacli Dios. ³ Xlaca'n jā catitalakalhu'manli ā'makapitzīn. Jā tī chā'tin catitamātza'nkēna'ni'lh. Natalīchihuīna'n tū jā ixlīcāna'. Jāla catitamakxtekli ixtalacpuhuātca'n ē palaj natatlahua catūxcuui'lh tū talacasqui'n. Jā catitalaktzī'ncu'tunli tū tze. ⁴ Nata'a'kskāhuī'nin ē jā cuenta catitatlualh tū tatlahuamā'nalh. Jā catitamakxtekli ā'chā'tin nacāmaxquī' talacapāstacni'. Xmān nataputza ixtalacpuhuātca'n xlaca'n ē jā ixtalacasqui'nīn Dios. ⁵ Nacālaktzī'ncan hua'chi ta'a'ka'ī' masqui jā catitaka'lhīlh lītlī'hui'qui tū Dios māsā'tā'.

Cacātapānu'ni' tzamā' tachi'xcuui't. ⁶ Ā'makapitzīn tzamā' tatanū nac chic ē ta'a'kskāhuī' puscan tī jā cuenta tatlahua. Tzamā' puscan taka'lhī ixcuentaca'n ē jā tzej talacapāstacna'n. ⁷ Chu tlakaj tasca'tcu'tunkō'. Jāla catitasca'tli tū ixlīcāna' ē chī natalī'a'kapūtaxtu. ⁸ Hua'chi xantilhni' Janes ē Jambres tatā'lātlualh Moisés, chuntza' tzamā' chī'xcuui'n tatā'lātlahua tū ixlīcāna'. Jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ē jā xlīcāna' ta'a'ka'ī'. ⁹ Xlaca'n jā'tza' catitalhūhua'nli tī nacāstālani' ixpālacata ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't cuenta natatlahua jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Chuntza' cā'a'kspulalh Janes ē Jambres.

Pablo macamaxquī'lh Timoteo tū ā'xmān

¹⁰ Hui'x quimaksca'tnī'ta' tū namā'su'yu'ya' ē chī nalīlatapaya'. Ca'tzīya' tū ixi'lh quīlītlahuat ē tū ica'ka'ī'. Hui'x la'ktzi' chī līlacatzucu icmāsu'yulh ē chī iccāpāxquī'kō' tachi'xcuui't ē chī ictāyani'nī't tū quintlahuani'ca'. ¹¹ Ca'tzīya' chī quimātakāhuī'canī't ē quimakapātīnīncanī't. Hui'x ca'tzīya' ixlīpō'ktu tū quina'kspulalh nac cā'lacchicni'

jā cāhuanican Antioquía ē Iconio ē Listra ē chī palha' icpātīnī'lh. Māpa'ksīni' Dios quimakapūtāxtūkō'lh huā'mā'.¹² Ixlīpō'ktuca'n tī tatā'tapa'ksīcu'tun Jesucristo ē natastālani', xlaca'n nacāmakapātīnīncan. ¹³ Tī tatlahua tū jā tze ē ta'a'kskāhuī'nincu'tun, ā'chulā' tatlahua. Ā'chulā' nata'a'kskāhuī'nin ē xlaca'n nacā'a'kskāhuī'can.

¹⁴ Hui'x cuenta natlahua'ya' tū quimakscatnī'ta' ē tū ca'tzīya' ixlicāna' ē ū'tza' nastālani'ya'. Ca'tzīya' tī tamāsu'yuni'n. ¹⁵ Hasta miliska'ta' māsuyuni'ca'nī'ta' ixtachihuīn Dios. Ixtachihuīn Dios māsuyuni'yān chī nalī'a'kapūtāxtuya' ixpālacata lipāhua'na' Jesucristo. ¹⁶ Dios cāmāsu'yuni'lh tachi'xcuhūit' ē chuntza' chī cāmāsu'yuni'lh, chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn. Ixtachihuīn Dios tzē namāsu'yu ē tzē nacālacaquilhni tī jā tze. Nā ixtachihuīn Dios tzē nacāmaxquī' talacapāstacni' ē natasca'ta chī natatlahua tū xatze. ¹⁷ Chuntza' tī tā'scuja Dios cāxni'j natahui'la natlahua catūxcuhūālh tū tze.

4

¹ Icmācuentālīni'yān na ixlacatīn Dios ē na ixlacatīn Māpa'ksīni' Jesucristo tī namin hua'chi rey ē nacāputzāna'nīkō' tī xalakahuancus ē tī xanīntza'. Jesús namimpala ē naka'lhī ixlīmāpa'ksīn nac a'kapūn, ² ē ū'tza' iclīmācuentālīni'yān namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios pō'ktu quilhtamacuj, palh kexmatcu'tuncan o jā kexmatcu'tuncan. Nacāmāsu'yuni'ya' tachi'xcuhūit' ē nacālacaquilhniya' tī jā tze ē nacāmaxquī'ya' talacapāstacni' tī tze. Līlacatzucu namāsu'yu'ya'. ³ Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' tachi'xcuhūit' jā catitalakatīlh tū ixlicāna'. Natamākēstoka lhūhua' mākelhtahua'kē'ni'nī'n tī natamāsu'yu xmān tū xlaca'n nataxmatcu'tun. Chuntza' natatlahua ixtalacasqui'nīncan. ⁴ Natalītalakaspī'ta tū ixlicāna' ē natastālani' tū xmān līchihuīna'ncan. ⁵ Jā camaxtekti tū namāmakchuyīyān. Natāyani'ya' tū napātīni'na'. Tzej namāsu'yu'ya' ixtachihuīn Dios ē tzej namākentāxtūya' mintascujūt.

⁶ Quit, palaj naquimacamāstā'can. Talacatzuna'jīmā'lhntza' quilīnīn. ⁷ Tzej iclīmaktāyalh tū ica'ka'ī'. Hua'chi icmāspūtūlh tzamā' tatu'jnu'. Jā ictaxtutāyalh na ixtej Dios. ⁸ Chuhua'j hui'lacha' tzamā' quimpremio tū naquimaxquī' Māpa'ksīni' tī tzeja juez. Xla' naquimaxquī' a'cxni' nacāputzāna'nīkō'. Jā xmān quit na'icka'lhī quimpremio. Nā nataka'lhī ixlīpō'ktuca'n xlaca'n tī tapāxquī' Māpa'ksīni' ē taka'lhīmā'nalh hasta a'cxni' namimpala.

Pablo squi'ni'lh talakalhu'mān Timoteo

⁹ Calīhui'li' palaj naquilakta'na'. ¹⁰ Demas quimaxtekli ixpālacata pāxquī' tū xala' nac cā'quilhtamacuj ē a'lh nac

Tesalónica. Crescente a'lh nac Galacia ē Tito a'lh nac Dalmacia. ¹¹ X mān Lucas quintā'lahuī'lh. Naputzaya' Marcos ē nalīta'na'. Xla' tzē naquintā'scuja. ¹² Tíquico icmacā'lh nac Efeso. ¹³ A'cxni' nata'na', calī'ta' quincapote tū icmakx-tekni'ta'ncha' na ixchic Carpo xala' nac Troas. Cacālī'ta' quilibros. Jā tipātza'nkāya' tzamā' quinca'psnapna'.

¹⁴ Alejandro tū liscuja līcā'n quintlahuani'nī't tū jā tze. Māpa'ksīni' namakapātīnīn chī quintlahuani'nī't. ¹⁵ Hui'x cuenta catlahua' xla' ixpālacata tā'lātlahua tū māsu'yuyāuj.

¹⁶ A'cxni' pūla quiliminca na ixlaca'tīnca'n scujnī'n, jā tī chā'tin quimaktāyahl; ixlīpō'ktuca'n quintamakxtekli. ¡Dios jā catitlahuani'lh cuenta! ¹⁷ Māpa'ksīni' quimaktāyahl ē quimāhuixcāni'lh. Chuntza' tzē na'iclīmāsu'yu tzej chī nalī'a'kapūtaxtucan ē tzē natakexmata ixlīpō'ktuca'n tī jā israelitas. Hua'chi quimakapūtaxtūlh na ixquilhni' león chī quimakapūtaxtūlh ixlīmāpa'ksīnca'n scujnī'n. ¹⁸ Māpa'ksīni' naquimakapūtaxtū ixlīpō'ktu tū jā tze ē naquilē'n jā māpa'ksīni'n nac a'kapūn. ¡Calakachi'xcuhuī'ca pō'ktu quilhtamacuj! Amén.

Saludos ē ā'xmān tasicua'lanālīn

¹⁹ Iccāmacā'ni'yācha' saludos Prisca ē Aquila ē xalanī'n na ixchic Onesíforo. ²⁰ Erasto tahuī'lh nac Corinto ē Trófimo icmakxtekli nac Mileto ixpālacata ixta'jatatla. ²¹ Nalīhui'līya' naquilakta'na' a'cxni' jāna'j tzucu lonkni'. Tamacā'ni'yāchā'n saludos Eubulo ē Pudente ē Lino ē Claudia ē ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tā'timīn.

²² Māpa'ksīni' Jesucristo cacātā'a'n ē Dios cacāsicua'lanātlahuan milīpō'ktuca'n. Amén.

Tito

Pablo tzo'knuni'lh Tito

¹ Quit Pablo ē quit ixtasācua' Dios ē quit ixapóstol Jesucristo. Quilīhui'līca quilī'apóstol na'iccāmāsu'yuni' tī Dios cālacsacli ē na'iccāmāca'tzīnī tū ixlicāna'. Ē ū'tza' nacāmaktāya natatahui'la chī Dios lacasqui'n. ² Ē ū'tza' cāmāca'tzīnī chī natalīka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n tū jā catilakspuṭli. A'cxni' jāna'j tū ixa'nan huā'mā' cā'quilhtamacuj, Dios huanli tzē naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Dios jā makstin a'kskāhuī'nin. ³ A'cxni' chilh quilhtamacuj tū Dios līlhcānalh, a'cxni' quincāmāsu'yuni'n chī nalīka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. Ū'tza' quimacamaxquī'lh ē na'iccāmāca'tzīnī ā'makapitzīn chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios quiMakapūtaxtūnu'ca'n. ⁴ Ictzo'knuni'yān hui'x, Tito. Hui'x hua'chī quinka'hua'cha ixpālacata quit icmā'a'ka'ī'nīn. Catalakalhu'mān ē catasīcua'lanātlahuan Dios xaTāta' ē Jesucristo quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

Ixtascujūt Tito nac Creta

⁵ Icmakxtekni' nac Creta natlahuakō'ya' tū quit jāla ictlahuakō'lh ē nacāxtlahua'ya' tū sputacus. Nac a'katunu' cā'lacchicni' nacāputzaya' ixmaktaka'lhna'nī'nca'n tī ta'a'ka'ī', chuntza' chī icuanin. ⁶ Chī'xcu' tī natanū līmaktaka'lhna' jā tū catitlahualh tū nalī'a'ksa'ncan. Xmān chā'tin ixpuscāt caka'lhīlh. Ixcamana' cata'a'ka'ī'ni'lh ixtachihuīn Dios ē tzej catalatā'kchokolh ē jā lacxumpīn catahuanli. ⁷ Chā'tin maktaka'lhna' ū'tza' ī'scujni' Dios ē xapuxcu' tī ta'a'ka'ī'. Jā tū līmacuan palh a'nan tū nalī'a'ksa'ncan. Xapuxcu' jā ka'tla' camakca'tzīlh ē jā palaj casītzī'lh. Jā caka'chīlh ē jā cacātucslī ā'makapitzīn. Jā calacapāstacli xmān chī nalītlaja tumīn. ⁸ Cacāmānūlh na ixchic tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Calakatīlh tū xatze ē tzej calacapāstacna'nli. Ē tzeya chī'xcu' cahuanli ē catlahualh ixtalacasqui'nīn Dios. Calīhui'līlh jā natlahua tū jā tze. ⁹ Calacapāstacli tū māsū'yuni'ca ē tū a'ka'ī'yāuj. Chuntza' tzē nacāmāsu'yuni' tū ixlicāna' tī tatā'lālīhuani tū a'ka'ī'yāuj.

¹⁰ Līlhūhua' a'nan tī jā takexmatcu'tun tū iccāmāsu'yuni'lh. Na ixpu'nanca'n tī jā takexmatcu'tun lhūhua' a'nan israelitas ē jā lhūhua' tī jā israelitas. Xlaca'n tamāsu'yu tū jā ixlicāna' ē xmān talīchihuīna'n. ¹¹ Ixlacasqui'nca nacāquilhchi'pacan ixpālacata lhūhua' tamāmakchuyīnīn hasta ixlīpō'ktuca'n chī a'katunu' nac chic. Tamāsu'yu tū jā tze ē xmān tumīn tatlacu'tun.

¹² Chā'tin xala' nac Creta tī hua'chi ixa'kchihuīna'ca'n huanli: "Tī xalanī'n nac Creta pō'ktu quilhtamacuj ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n hua'chi animalhna'. Laktza' ixlīlhquititca'n ē laktza' tahuā'yan." ¹³ Ixlīcāna' chī huanli. Ū'tza' ixlacasqui'nca palha' nacāquilhnī'ya' tī ta'a'ka'ī' xalanī'n nac Creta. Cacāhua'ni' jā nata'a'ka'ī' tī ta'a'kskāhuī'nin, ē chuntza' natacāxtlahua ixtalacapāstacni'ca'n. ¹⁴ Chuntza' tzej nata'a'ka'ī' tū ixlīcāna' ē jā cuenta natatlahua tū xmān cāhuani israelitas. Jā cuenta natatlahua ixtamāsu'yunca'n xlaca'n tī tatalakaspī'ttāyani' tū ixlīcāna'.

¹⁵ Na ixlacatīnca'n tī ta'a'ka'ī' ē tze ixtalacapāstacni'ca'n, pō'ktu tze masqui jā chuntza' chī ixtahui'latca'n israelitas. Na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī', jā tū tū tze ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n. Jāla taca'tzī chī natalacsaca tū xatze. ¹⁶ Xlaca'n tahuan ta'a'ka'ī'ni' Dios, ē talatlā'huan chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Lacxumpīn xlaca'n ē jā takexmata. Jāla tatlahua tū tze.

2

Tamāsu'yun tū ixlīcāna'

¹ Hui'x, tzej cacāmāsu'yuni' tū ixlīcāna' lacxtim chī māsuyuni'ca'. ² Cacāhua'ni' lakkōlu'n līlacatejtin natalatā'kchoko ē tzej natalacapāstaca tū natatlahua. Lacatejtin natalatahui'la ē tzej nata'a'ka'ī'. Nacāpāxqui' tachi'xcuui't ē natatāyani' chī natapātīni'n. ³ Nā cacāhua'ni' puscan tī lē'n quilhtamacuj tzej natalatā'kchoko. Jā catitalīchihuīna'nli ā'chā'tin ē jā catitaka'chīlh. Natamāsu'yu tū tze. ⁴ Chuntza' puscan tī jāna'j lē'n quilhtamacuj natamaksca'txtunu'n chī natapāxqui' ixkōlu'ca'n ē ixcamana'ca'n. ⁵ Natamaksca'txtunu'n chī lacatejtin natalatahui'la. Tzeya puscan natahuan. Tzej natatlahua ixtascujūtca'n na ixchicca'n. Natalakalhu'man ā'makapitzīn. Natalakachi'xcuui' ixkōlu'ca'n. Palh chuntza' natatlahua, jā tī chā'tin nalakapala ixtachihuīn Dios.

⁶ Tzej nacāmālacapāstaqui'ya' camana' natasca'ta chī jā catitlahualh tū jā tze. ⁷ Tzej nalatā'kchokoya' ē chuntza' camana' natamaksca'txtuyān. Tzej camāsu'yu' tū ixlīcāna' ē jā nakelhkamāna'na'. ⁸ A'cxni' māsuyupā't, cuenta natlahua'ya' ē jā nahua'na' catūhuālh tū jā minī'ni'. Chuntza' minquiclh-laktzi'ca'n namāxana'n ē jāla catimaclalh tū nacālī'a'ksa'nān.

⁹ Hui'xina'n tī xatastā'maka tasācua' cacākexpa'tni'tit ē cacālakachi'xcuui'tit mimpatronca'n. Jā cakelhtaxtoktīni'ntit. ¹⁰ Jā catitaya'tit tū i'xla' mimpatronca'n. Līlacatejtin calatā'kchokotit ē jā catlahua'tit tū jā tze. Chuntza' ā'makapitzīn natalaktzī'n tze chī māsuyucan ixpālacata Dios tī quiMakapūtaxtūnu'ca'n.

11 Līmāsu'yulh ixtalakalhu'mān Dios chī macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān quilpō'ktuca'n tachi'xcuui't. 12 Huā'mā' Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī namakxtekāuj ixlīpō'ktu tū Dios jā lakatī. Tū talacasqui'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, ū'tza' jā tze ē Dios jā lakatī. Ū'tza' namakxtekāuj. Nā Jesucristo quincāmāsu'yuni'yān chī līlacatejtin natahui'layāuj ē chī tzej nalacapāstacāuj ē chī namākentaxtūyāuj ixtalacasqui'nīn Dios nac cā'quilhtamacuj. 13 Chuntza' ixlacasqui'nca nalatā'kchokoyāuj līhuan ka'lhīmā'nauj quiMakapūtaxtūnu'ca'n Jesucristo. A'cxni' namin ixquilhtamacuj Jesucristo, ka'tla' quilhtamacuj nahuan ē tzēhuanī't ē natasu'yu ī'xkakana' Dios. 14 Huā'mā' Jesucristo, ū'tza' tī ixa'cstu tamacamāstā'lh nanī ē chuntza' naquincālīmakapūtaxtūyān. Chuntza' xatze nahuanāuj na ixlacatīn Dios ē natapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' naputzayāuj chī nalīmakapāxuīyāuj Dios.

15 Pō'ktu huā'mā', Tito, nacāmāsu'yuni'ya' xalanī'n nac Creta. Hui'x hua'chi xapuxcu', ē ū'tza' nacālīmaktāya'ya' tī ta'a'ka'ī' ē nā nacāquilhnī'ya' tī jā tamākentaxtū. Jā namakxteka' nalakmaka'ncan mintachiūn.

3

Ixtascujūtca'n tī ta'a'ka'ī'

1 Xlaca'n tī ta'a'ka'ī', cacāmālacapāstaqui' chī ixlacasqui'nca natalakachi'xcuui' gobierno ē ā'makapitzīn tī tamāpa'ksīni'n. Natakexmatni' ē natalīhui'lī nacāmaktāya a'cxni' tatlahuamā'nalh tū tze. 2 Cacāhua'ni' jā nata'a'ksa'n ā'chā'tin. Jā natalālīsītzi'ni'. Natalakalhu'man ē nacālakachi'xcuui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't masqui jā ta'a'ka'ī'.

3 Nalacapāstacāuj chī quina'n xapūla ixuanī'tauj. Jā tzej ixlacapāstacna'nāuj ē laccumpīn ixuanī'tauj. Ixquincāta'a'kskāhuī'yān. Xmān ixtlahuacu'tunāuj tū quimacnica'n ī'squi'n. Ixtlahuatēlhayāuj tū jā tze ē ixlacka'tzalacanāuj. Jā ixcālaktzīncu'tunāuj ā'makapitzīn ē nūn chā'tin ixquincātalaktzī'ncu'tunān. 4 Dios māsu'yulh chī cālakalhu'man ē cāpāxqui' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't a'cxni' macamilh Jesucristo naquincāmakapūtaxtūyān. 5 Masqui ixtlahuayāuj tū tze, jā ū'tza' quinticālīmakapūtaxtūn Dios. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quincāpāxqui'yān ē quincālakalhu'manān. Espīritu Santo quincāmaxqui'yān xasāsti' talacapāstacni'. Chuntza' litasu'yu hua'chi lakche'kē'lh quintalacapāstacni'ca'n. Chuntza' hua'chi sāsti' tzucuni'tauj ē xasāsti' quilatamatca'n. 6 Dios jā lakca'tzanli a'cxni' quincāmaxqui'n Espīritu Santo. Lhūhua' quincāmaxqui'n ixpālacata tū tlhualh quiMakapūtaxtūnu'ca'n

Jesucristo. ⁷ Dios quincālakalhu'manān ē quincāmāpānūni'n quincuentaca'n. Chuntza' tze' naquincāmaxquī'yān tū quila' nahuan ē ū'tza' tū jā catilakspuṭli.

⁸ Ixlīcāna' tū icuaniyān. Iclacasqui'n līlacatejtin nacāhuani'ya' xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'nī't Dios natalihui'lī natatlahua tū tze. Tū icuaniyān xatze ē nacāmaktāya ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't.

⁹ Cacātapānū'ni' tī xmān talālīkelhasqui'nī tū jā tū ixtapalh ē tī quinapapana'ca'n. Nā cacātapānū'ni' tī talālīsītzi'nī' ē talālīquilhni' tū huanicu'tun ixlīmāpa'ksīn Moisés. Huā'mā' jā tū līmacuaniyān. Jā tū ixtapalh.

¹⁰ Maktin maktu' calacaquilhnīyān chā'tin chi'xcu' tī cāmāpāpitzī xla'ca'n tī ta'a'ka'ī'nī' Dios. Palh jā cuenta tlahua chī lacaquilhnīca, catantlakaxtuca. ¹¹ Ca'tziya' ixlakta jā tzeya chi'xcu' xla'. Masqui ca'tzi' laclē'n, ā'chulā' tlahua tū jā tze.

Tū xmān ixla' Tito

¹² A'cxni' na'icmacā'ni'yāchā'n Artemas o Tíquico, nalīhui'lī'ya' naquilakta'na' nac Nicópolis. A'ntza' na'ictachoko a'cxni' lonknu'n. ¹³ Cacāmaktāya' Zenas tī abogado ē Apolos ixpālacata nataka'lhī ixlīpō'ktu tū tamaclacasqui'n natataya ixtejca'n. ¹⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī ta'a'ka'ī'nī' Dios catasca'tli chī natatlahua tū tze ē chī natamaktāya ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē tī tamaclacasqui'n catūhuālh. Chuntza' jā xalhquitit catitahuanli.

Saludos ē tasicua'lanālīn ā'xmān

¹⁵ Ixlīpō'ktuca'n tī tahuilāna'lh huā'tzā' tamacā'ni'yān saludos. Nacāsaludarliya' ixlīpō'ktuca'n quinamigosca'n tī quincāpāxquī'yān ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Dios. Dios cacāsicua'lanālīn milīpō'ktuca'n. Amén.

Filemón

Pablo tzo'knuni'lh Filemón

¹ Quit Pablo tī ictachī'nī't ixpālacata Jesucristo. Nā huī'lh huā'tzā' quintā'tinca'n Timoteo. Ictzo'knuni'mā'n hui'x, Filemón, tī quintā'scuja' ē icpāxquī'yān. ² Icmacā'nāuj saludos quit ē Timoteo. Iccāmacā'ni'yāuj saludos ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'ni' Jesucristo ē tatakēstoka na minchic. Nā iccāmacā'ni'yāuj saludos quintā'tinca'n Apia ē Arquipo tī hua'chi quintā'soldadoca'n ixpālacata Jesucristo. ³ QuinTāta'ca'n Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacātasicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit.

Chī ixpāxquī'nin ē ixa'ka'ī' Filemón

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icmaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios a'cxni' icorarlī mimpālacata. ⁵ Icmāxquī' tapāxcatca'tzīn ixpālacata quimāca'tzīnīcatza' tzej a'ka'ī'ni'ya' Māpa'ksīni' Jesús ē pāxquī'ya' xla' ē nā cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn tī tatapa'ksīni' Dios. ⁶ Hui'x cāhuani'nī'ta' ē cāmāsu'yuni'nī'ta' ā'makapitzīn tū hui'x a'ka'ī'ya', ē ū'tza' iclīsqi'ni' Dios nacāmākexmatī xlaca'n ixlīpō'ktu tū tze ē tū quilaca'n ixpālacata Cristo. ⁷ Tā'tin, iclīpāxuhua ē iclītako'xamāka'tlī' ixpālacata mintapāxquī'n ē chī hui'x cāmāhuixcānī'nī'ta' xlaca'n tī ta'a'ka'ī'.

Pablo squi'nli talakalhu'mān ixpālacata Onésimo

⁸ Quit jā ictimāpa'ksīn masqui tzē na'icmāpa'ksīyān natlahua'ya' tū ixlacasquī'nca, ixpālacata Cristo quilīhui'līlh quilī'apóstol. ⁹ Xatze na'icsquī'ni'yān ixpālacata mintapāxquī'n. Quit Pablo tī icsquī'ni'yān ē quit kōlu'tza'. Chuhua'j ictachī'nī't quit ixpālacata Jesucristo. ¹⁰ Icsquī'ni'yān ixpālacata Onésimo tī icmā'a'ka'ī'nīlh lihuan ictachī'nī't quit. Chuntza' lītaxtuyācha' hua'chi quinka'hua'cha.

¹¹ Masqui xapūla Onésimo jā tzej maktāyan, chuhua'j tzej quimaktāya ē nā tzej namaktāyayān. ¹² Xla' icmāspi'tni'palayān ē hua'chi xa'icmacā'ni'n pītzuna'j quilīstacna'. Hui'x camā'nu' na minchic. ¹³ Quit xa'icmakxteku'tun huā'tzā' ē ixquimaktāyahl. Ixtahuī'lh hua'chi milakxoko lihuan ictachī'nī't ixpālacata xatze tachihuīn. ¹⁴ Iclīhui'līlh jā tū na'ictlahua ixpālacata hui'x jā ixca'tzīya' ē jā ixquimaxquī'nī'ta' talacasquī'nīn. Jā xa'iclacasquī'n līcuesa quintlahuani'ya' talakalhu'mān. ¹⁵ Onésimo tamakatīni'n hui'x masqui jā makās ē chuhua'j nataspi'ta ē natachoko pō'ktu quilhtamacuj. Palhāsā' chuntza' xalitze nalītaxtuyācha' ¹⁶ ixpālacata chuhua'j xla' jā xmān xatastā'maka mintasācua'. Nā xla' mintā'tin huanī't tī pāxquī'canī't. Quit icpāxquī' ē

ixlacasqui'nca hui'x ā'chulā' napāxqui'ya' ixpālacata xla' mintasācua' ē nā chuhua'j mintā'tin huanī't ixpālacata a'ka'ī'ni'nī't Jesús.

¹⁷ Chuntza' palh hui'x puhua'na' lātā'scujmā'nāuj, camā'nu' na minchic Onésimo hua'chi quit ixquimā'nu'.

¹⁸ Palh tlahuani'nī'ta'n catūhuālh tū jā tze o palh maklaclē'nān catūhuālh, naquimātā'jī'ya' quit.

¹⁹ Quit, Pablo, ictzo'kni'yān huā'mā': Na'icxokonuni'kō'yān, masqui tzē na'icmāpāstaqui'yān tū quilaclīpini'ya'.

Ū'tza' huā'mā': Quit icmā'a'ka'ī'nī'nī'ta'n tū ixla' Jesús.

²⁰ Chuhua'j, tā'tin, caquintlahua'ni' huā'mā' talakalhu'mān ixpālacata quina'n a'ka'ī'ni'yāuj Māpa'ksīni'. Naquimakapāxui'ya' chī namānū'ya' na minchic Onésimo ixpālacata Jesucristo.

²¹ Ictzo'knuni'mā'n ē tzej iclakapasān ē icca'tzī namākentaxtūya' tū icsqui'ni'mā'n ē ā'chulā' natlahua'ya'.

²² Nā icsqui'ni'yān naquincāxui'lī'ya' jā na'ictahui'la. Icka'lhīmā'lh Dios nakexmata tū hui'xina'n squi'ni'pā'na'ntit a'cxni' orarlīyā'tit. Chuntza' naquimakxteka na'ica'nācha'.

Cāmacā'ni'ca saludos ē squi'ni'ca Dios cacāsicua'lanātlahualh

²³ Epafras tī quintā'tachī'n ixpālacata Jesucristo macā'ni'yān saludos. ²⁴ Nā tamacā'ni'yān saludos Marcos ē Aristarco ē Demas ē Lucas tī quintatā'scuja.

²⁵ QuiMāpa'ksīni' Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan. Amén.

Hebreos

Dios quincālakmacaminī'ta'n ī'Ska'ta'

¹ Lakmajtza' Dios pūlaclhūhua' cāmāca'tzīnīlh
ixa'kchihuīna'nī'n ē cāmāchihuīnīlh ixtachihuīn. Xlaca'n
maklhūhua' tatā'chihuīna'nli tī lakmakānī'n. ² Chuhua'j
tzamā' quilhtamacuj tū ā'xmān, Dios quincālakmacaminī'ta'n
ī'Ska'ta'. Ū'tza' tī quincāmācā'tzīnīnī'ta'n tū Dios lacasqui'n
naca'tzīyāuj. Dios līhui'līlh ī'Ska'ta' ixtēcu' nahuan ixlīpō'ktu
tū a'nan. Ī'Ska'ta' Dios cāxui'līlh cā'quilhtamacuj ē tū a'nan nac
a'kapūn. Cāxui'līlh chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Ī'Ska'ta' Dios,
xla' lacxtim chī Dios, lacxtim ixlīka'tla'. Xla' ū'tza' māpa'ksikō'
tū a'nan nac cā'quilhtamacuj ē tū tahuī'lāna'lh tālhmā'n nac
a'kapūn, ixpālacata xla' ka'lhī lītli'hui'qui. Ū'tza' cāxapakō'lh
quincuentaca'n. Xla' tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios nac
a'kapūn.

Ī'Ska'ta' Dios ka'lhī lītli'hui'qui

⁴ Ī'Ska'ta' maxquī'ca ka'tla' lītli'hui'qui. Xla' ā'chulā' ka'lhī
lītli'hui'qui ē jā ángeles. Dios maxquī'lh ixlītlahuat tū ā'chulā'
xaka'tla'. Ángeles jā chuntza' cāmaxquī'ca ixlītlahuatca'n. ⁵ Dios
jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles chī huanilh
ī'Ska'ta':
Hui'x quiSka'ta'.

Chuhua'j quit minTāta'.

Nā Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles:

Quit minTāta' pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x quiSka'ta' pō'ktu quilhtamacuj.

⁶ A'cxnī' namacamin nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī ixlacsacnī't
Dios huanli:

Ū'tza' catalaktaquilhpūtalh ixlīpō'ktuca'n ixángeles Dios.

⁷ Dios līchihuīna'nli ángeles ē huanli:

Ángeles ixlacsucujnī'n Dios.

Ta'a'n jā Dios cāmācā'n.

Palaj ta'a'n hua'chi ū'ni' ē hua'chi makli'pit.

⁸ Nā Dios līchihuīna'nli ī'Ska'ta', ē huanli:

Hui'x Dios ē hui'x namāpa'ksīni'na' pō'ktu quilhtamacuj.

Tze chī hui'x nalīmāpa'ksīni'na'.

⁹ Hui'x lakatīya' tū xatze.

Jā laktzī'ncu'tuna' tū jā tze.

Ū'tza' līlacsacnī'ta'n minDios.

Dios cā'tapāxuhuān maxquī'n lhūhua' lītli'hui'qui.

Ā'makapitzīn jā chuntza' cāmaxquī'ca.

¹⁰ Nā Dios chihuīna'mpālh:

Hui'x, Māpa'ksīni', tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj xapūla.

Hui'x tla'hua'nī'ta' ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn.

¹¹ Pō'ktu huā'mā' natalaksputa.

Hui'x jā chuntza'.

Hui'x natahui'la'ya' tihua'na'.

Pō'ktu huā'mā' natala hua'chi xamasni' lu'xu'.

¹² Jātza' caticāmaclacasqui'nca, ixpālacata hui'x pō'ktu xasāsti' nacātlahua'ya'.

Chuntza' chī chā'tin a'cxni' tamakxtu xamasni' ixlu'xu' ē lhakā' xasāsti'.

Hui'x, jā maktin catitalakpali' ē natahui'la'ya' tihua'na'.

¹³ Dios jā maktin cāhuaninī't nūn chā'tin tī ixángeles chuntza' chī huanilh ī'Ska'ta':

Catahui'la' nā quimpekxtūcāna'j hasta quit na'iccātlaja mintā'lāquiclhaktzi'nī'n.

¹⁴ Ángeles xalakahuan masqui jāla laktzī'ncan. Xlaca'n tascuja chuntza' chī Dios cāmāpa'ksī. Dios cālakmacamin natamaktāya tī nacāmakapūtaxtūcan.

2

Ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj tū Dios huan

¹ Jesús xla' ka'tla'. Ū'tza' tzej nalīlacapāstacāuj xatze tachi-huīn tū quincātamāca'tzīnīnī'ta'n. Chuntza' jā catitaxtutāyauj na ixtej Dios. ² Tū Dios cāmāhuanilh ángeles, ū'tza' ixlicāna'. Ixlīpō'ktuca'n tī jā takexmatni'lh, xlaca'n cāmakapātīnīnca. ³ Nā chuntza' quina'n naquincātamakapātīnīnān palh namakxtekāuj Dios tī quincāmāpūtaxtūyān. QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, ū'tza' tī xapūla chihuīna'nli chī nalī'a'kapūtaxtucan. Tī takexmatli xlaca'n quincātamāca'tzīnīn ē quincātahuanin ū'tza' tū ixlicāna'. ⁴ Nā chuntza' Dios māsu'yukō'lh ixlicāna' tū cāhuanica, ixpālacata cāmaxquī'lh līmāpa'ksīn natatlahua kempālhūhua' xalaka'tla' lī'a'cnīn. Nā cāmaxquī'ca ixlītli'huī'qui Espīritu Santo chā'tunu' chuntza' chī Dios ixtalacasqui'nīn.

Jesucristo makapūtaxtūnu'n

⁵ Dios jā cāmacamaxquī'nī't ángeles cā'quilhtamacuj tū līchihuīna'nāuj, ē tū xasāsti' nahuan. ⁶ Jā ángeles caticāmacamaxquī'lh cā'quilhtamacuj. Nacāmacamaxquī'can tachi'xcuhuī't. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huancan: Hui'x Dios cāpāstaca' tachi'xcuhuī't masqui jā tū ixtapalhca'n. Cātlahuani'ya' xlaca'n tū tze.

⁷ Hui'x cālīmāka'tli' tachi'xcuhuī't masqui jā hua'chi ángeles.

Cātla'hua' cacālakachi'xcuhuī'ca.

Cāmacamaxquī'lh natamāpa'ksī tū hui'x tlahuanī't.

⁸ Tachi'xcuhuī't cāmacamaxquī'lh natamāpa'ksikō'.

A'cxni' huancan natamāpa'ksīkō', chuntza' huanicu'tun tachi'xcuhuī't natamāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu, masqui jāna'j tī laktzī'n chī tamāpa'ksīni'n. ⁹ Jesús ū'tza' tī māpa'ksīni'n. Ca'tzīyāuj chī pātīni'lh Jesús. Timacsti'na'juanli chī ángeles, masqui jā makās. Chuntza' lalh ixpālacata Dios lacasqui'nli xla' nanī ixpālacataca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Dios lakalhu'manīni'n ē ū'tza' Jesús līnīlh, ē ū'tza' līlakachi'xcuhuī'can.

¹⁰ Dios tlahuakō'nī't. Xla' cāmālacatzucukō'lh ixlīpō'ktu tū a'nan, chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Chuntza' minī'ni' Dios macamilh ī'Ska'ta' nac cā'quilhtamacuj napātīni'n, ixpālacata Dios ixlacasqui'n lhūhua' ixlacstīn natalīpūtaxtu ē nata'a'n nac a'kapūn. Jesucristo pātīni'lh quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē naquīncāmāpūtaxtūyān. ¹¹ Tī Jesús cāxapani'nī't ixcuentaca'n, pō'ktu ixlacstīn Dios. Ixlacstīn Dios chu chā'tin tī ixTāta'ca'n chī Jesucristo. E ū'tza' Jesucristo jā līmāxana'n a'cxni' huan: "Xlaca'n quīntā'timīn." ¹² Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Jesús huanīlh Dios:

Quit na'iclītā'chihuīna'nān quīntā'timīn.

Na'icpixtlī'ni'yān jā takēstokcan.

¹³ Nā Jesús huanli:

Quit na'iclīpāhuan Dios.

Nā chihuīna'mpālh:

Huā'tzā' iccātā'lahuī'lh ixlacstīn tī Dios quīmaxquī'lh.

¹⁴ Tzamā' lacstīn taka'lhī ixquīnītca'n ē ixka'lhni'ca'n. Nā chuntza' Jesús lītaxtulh kēxtim. Ixka'lhī ixquīnīt ē ixka'lhni'. Lacatuncuhuī'lh chī chā'tin ska'ta', ixpālacata xla' nīcu'tunli ixpālacata chuntza' tzē nalīskāhuī' skāhuī'ni' tī ka'lhī lītlī'hui'qui namaknīni'n. ¹⁵ Chuntza' tzē cālīmakapūtaxtūlh xlaca'n tī pō'ktu quilhtamacuj ixtajicua'ni' līnīn. Xla' tzē cāmaktīlh ixtajicua'tca'n. ¹⁶ Jā ángeles tī cāmaktāya Jesús. Xla' cāmaktāya tachi'xcuhuī't tī ixtalakapasni' Abraham. ¹⁷ Ixtasqui'nī Jesús ixlītaxtulh kēxtim tī ixtachi'xcuhuī't Dios tī ixtā'timīn Jesús. Chuntza' xla' quīncālakalhu'manān. Nā chuntza' tzē nalītaxtu xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Ū'tza' talacnūni'lh hua'chī talakalhu'mān. Chuntza' tzē quīncāmāpānūni'yān quīncuentaca'n. ¹⁸ Jesús pātīni'lh, ē chuntza' xla' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī tapātīni'mā'nalh ē tī cāmāmakahuasīcu'tun skāhuī'ni'.

3

Jesús lakachi'xcuhuī'can

¹ Hui'xina'n, tā'timīn, Dios cālacsacnī'ta'ta'n ē ū'tza' hui'xina'n ixlacstīn Dios līhuantit. Chuhua'j cacuentalahua'tit Cristo Jesús. Dios macamilh Cristo Jesús ē mānūlh xapuxcu' pālej na ixlacatīn Dios. Chuntza' tzē nacāmaktāya xlaca'n tī

ta'a'ka'ī'. ² Jesús mākentaxtūkō'lh huā'mā' tū Dios ixmacamaxquī'nī't. Nā chuntza' Moisés mākentaxtūlh na ixchic Dios tū ixmacamaxquī'nī't. ³ Minī'ni' ā'chulā' calakachi'xcuui'ca Jesús ē jā Moisés. Ā'chulā' lakachi'xcuui'can tī tlahua a'ktin chic, ē jā tzamā' chic. ⁴ Chi'xcuui'n tzē tatlahua chic. Dios, xla' tlahuakō'ni't ixlīpō'ktu tū a'nan. ⁵ Moisés mākentaxtūkō'lh tū ixmacamaxquī'canī't na ixchic Dios. Xla' ī'scuja na ixpu'nanca'n ixtachi'xcuui't Dios. Xla' ixcāhuani tachi'xcuui't tū na'a'kspula. ⁶ Cristo, xla' ī'ska'ta' Dios. Xla' pō'ktu tze tū tlahua. Ū'tza' cāmacamaxquī'canī't ixlīpō'ktuca'n tī ixlacstīn Dios. Nā quina'n ixlacstīn Dios, palh ū'tza' nalīpāhuanāuj tihui'lāna'ujcus, ē līpāxuayāuj tū mimā'cha'.

Ixlacstīn Dios natalīpāxuhua tū Dios tlahuakō'lh

⁷ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli Espīritu Santo:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit chī Dios huan, jā lacxumpin calītaxtutit.

⁸ Jā lacxumpin calītaxtutit chī tī jā takexmatni'cu'tunli Dios makāstza' nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

⁹ Mintāta'ca'n xala' pūla quintalīlaktzī'ncu'tunli palh xa'iccālīpātilh xlaca'n.

Chī xalacxumpin ixtahuanī't, ē masqui talaktzī'lh lī'a'cnīn tū xa'ictlahua quit tu'pu'xam cā'ta.

¹⁰ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh a'cxni' icualh: “Xlaca'n jā maktin tzej talacapāstacna'n. Jā maktin takexmatli tū iclacasqui'n quit.”

¹¹ Ū'tza' iccālīsītzī'ni'lh ē ū'tza' iclīhuanli ixlīcāna' xlaca'n jā catitachā'lh jā quit iccāhuanilh nata'a'n natajaxa.

¹² Chuhua'j, tā'timīn, tzej calatā'kchokotit. Jā caxumpīni'ni'tit Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Jā tze palh jā a'ka'ī'yā'tit Dios ē palh natapānūni'yā'tit Dios xalakahuan. ¹³ Xatze calāhuani'tit lacxtim chuhua'j pō'ktu quilhtamacuj tihui'lā'na'nticus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nūn chā'tin tzē naxumpīni'n. Palh nāpuhuan chā'tin natlahua tū jā tze, chu ū'tza' ta'a'kskāhuī'mā'lh, ē ā'chulā' jā kexmatni'cu'tun Dios. ¹⁴ Palh quina'n jā namakxtekāuj nalīpāhuanāuj Cristo chu kēxtim chī xapūla ixlīpāhuanāuj, chuntza' nā quila'ca'n nahuan tū ixla' Cristo. ¹⁵ Chuntza' tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios: Palh hui'xina'n kexpa'tā'tit ixtachihuīn Dios, cakexpa'tni'tit. Jā caxumpīni'ntit chī xlaca'n xalanī'n makāstza' tī jā ixtakexmatni'cu'tun Dios nac cā'tzaya'nca ti'ya't.

¹⁶ ¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu takexmatli ixtachihuīn Dios ē jā takexmatni'lh? Xlaca'n ū'tunu'n tī cāmāxtulh Moisés nac Egipto.

¹⁷ ¿Ē ca'tzīyā'tit tī ixtamakasītzī'nī't Dios? Dios ixcāsītzī'ni'nī't xlaca'n tī ixtatlahua tū jā tze tu'pu'xam cā'ta, ē ū'tza'

talīnīlh xlacā'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't. ¹⁸ ¿Ē ca'tzīyā'tit tīchu cālīchihuīna'nli Dios a'cxnī' huanli jā catitachā'lh nac ti'ya't jā natajaja? Dios cālīchihuīna'nli xlacā'n tī taxumpīni'ni'lh Dios. ¹⁹ Chuntza' tzē līca'tzīyāuj jāla tachā'lh jā ixtachā'ncu'tumā'nalh, ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh ixlīcāna' tū cāhuanīlh Dios.

4

¹ Quina'n, Dios quincāhuanīni'ta'n tzē nachā'nāuj jā xla' hui'lacha' ē a'ntza' jā natā'jaxāuj Dios. Ixlicasqui'nca nala-capāstacāuj chī nalīlatā'kchokoyāuj, ixpālacata lījicua' palh jā nachā'n chā'tin chī hui'xina'n. ² Quina'n kexmatnī'ta'uj xatze tachihuīn chī lī'a'kapūtāxtucan. Nā xlacā'n takexmatli huā'mā' tachihuīn. Xlacā'n chu tlakaj takexmatli. Jā ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn. ³ Quina'n a'ka'ī'yāuj, ē chuntza' nachā'nāuj jā hui'lacha' Dios ē natā'jaxāuj Dios. Dios cālīchihuīna'nli xlacā'n tī jā ta'a'ka'ī'lh ē huanli:

Quit iccāsītzi'ni'lh xlacā'n ē ū'tza' iclīhualh ixlīcāna' xlacā'n jā catitachā'lh nac ti'ya't jā naquintā'jaxcan quit.

Chuntza' huanli Dios masqui ū'tza' ixcāxtlahuanī'ttza' jā najaxcan a'cxnī' tlahuakō'lh cā'quilhtamacuj. ⁴ Tatzō'knī' na ixtachihuīn Dios ixpālacata ixlī'a'ktojon quilhtamacuj. Chuntza' huan: Dios pūjaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj ē jā scuji.

⁵ Nā a'ntza' tatzō'knī':

Xlacā'n jā catitachā'lh jā naquintā'jaxcan quit.

⁶ Tī takexmatli xapūla xatze tachihuīn ixpālacata chī nalī'a'kapūtāxtucan, xlacā'n jā ta'a'ka'ī'lh. Ū'tza' jā talīchā'lh xlacā'n jā natā'jaxcan Dios. Chuntza' ā'makapitzīn natachā'n ē natatā'jaxa Dios. ⁷ Xlacā'n jā tachā'lh, ē chuntza' Dios līlacsacī a'ktin quilhtamacuj tū māpācuhūīlh chuhua'j. Ixlīlūhua' cā'ta Dios māchihuīnīlh David tī puxcu' ixuanī't. Tatzō'knī' na ixtachihuīn Dios chī David huanli:

Chuhua'j palh hui'xina'n kexpa'tā'tit tū Dios huan, jā lacxumpin cahuantit.

Ca'tzīyāuj pō'ktu quilhtamacuj Dios cāta'sani'mā'lh ixlīpō'ktu tachi'xcuhūī't ē hasta chuhua'j. ⁸ Palh Josué ixcāmaxquī'lhtza' jā natajaja, Dios jā ixtīlīchihuīna'nli ā'a'ktin pūjaxnī'. ⁹ Ū'tza' līca'tzīyāuj quina'n tī ixtachi'xcuhūī't Dios nachā'nāuj jā cāxui'līnī't napūjaxāuj chuntza' chī Dios jaxli ixlī'a'ktojon quilhtamacuj a'cxnī' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj. ¹⁰ Tī natachā'n a'ntza', xlacā'n tī tatlahuakō'nī't ixlītlahuatca'n ē a'ntza' natajaja chuntza' chī Dios jaxli a'cxnī' cāxui'līkō'lh cā'quilhtamacuj.

¹¹ Quina'n calīhui'liuj nachā'nāuj ē a'ntza' natā'jaxāuj Dios. Jā calauj chī xalanī'n makāstza'. Xlacā'n jāla tachā'lh ixpālacata jā ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū huanli Dios.

¹² Ixtachihuīn Dios hua'chī xalakahuan ē ka'lhī līlī'hui'qui ixpālacata ū'tza' scuja na quilīstacna'ca'n. Ixtachihuīn Dios

hua'chi kentin espada tū kēstītu' ē tzej sta'ya'nca', ē tū tzē lakchā'nkō' quilīstacna'ca'n. Ū'tza' nalīca'tzīyāuj palh jā tze quilīstacna'ca'n ē quintalacapāstacni'ca'n. ¹³ Dios pō'ktu laktzī'huī'lh. Jāla catitatzē'kni'uj Dios. Xla' lakapaskō' quilīstacna'ca'n. Quina'n nalīkelhtīni'nāuj na ixlacatīn Dios tū tlahuayāuj chī chā'tunu' quina'n.

Dios līhui'līlh Jesucristo xapuxcu' pālej

¹⁴ Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, chā'nī'ttza' xla' jā hui'lacha' Dios. Xla' ū'tza' chā'tin xapuxcu' pālej tī chihuīna'n quimpālacataca'n. Chuntza' quina'n jā catimakxtekui a'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo nūn macsti'na'j. ¹⁵ Jesucristo ū'tza' quimpālejca'n. Xla' quincālakalhu'manān quina'n, ixpālacata nā xla' xapūla chuntza' ixtalīlaktzī'ncu'tun a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, chuntza' chī quina'n quincā'a'kspulamā'n. Xla' jā tū tlahualh tū jā tze. ¹⁶ Ū'tza' calītalacatzuna'jīuj na ixlacatīn Dios. Jā cajicua'nui. Xla' lakalhu'manīni'n. Naquincāmaktāyayān a'cxni' maclacasqui'nāuj.

5

¹ Chi'xcuhuī'n israelitas cālīhui'līcan xanapuxcu'nu' pālejni'. Chā'tunu' tascuja na ixlacatīn Dios ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't. Chā'tin chi'xcu' tī xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' talakalhu'mān Dios ixpālacata nacāmāpānūni'can ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't. ² Huā'mā' pālej chu chi'xcu', ē chuntza' makatunu' tlahua tū jā tze. Ē ū'tza' līlacatzucu cālīpātī xlaca'n tī jāna'j tzej taca'tzī ē xlaca'n tī tatamakahuasni't. ³ Xla' makatunu' tlahua tū jā tze, ē chuntza' ixlacasqui'nca xapūla tlahua a'ktin tamacamāstā'n nalīxapacan ixcuenta. Ā'līstān natlahua tamacamāstā'n nacāmāpānūni'can ixcuentaca'n tachi'xcuhuī't.

⁴ Nūn chā'tin tī tzē natanū ixlīmān xapuxcu' pālej. Xmān Dios ū'tza' tzē nahui'lī xapuxcu' chī ixlīpālej, chuntza' chī Dios hui'līlh Aarón. ⁵ Cristo nā jā ixlīmān tanūlh līpuxcu' pālej. Dios hui'līlh ē huanilh:

Hui'x quiSka'ta' ē chuhua'j tasu'yu quit minTāta'.

⁶ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Hui'x nalītahui'la'ya' līpālej chī tihua'na'.

Chuntza' chī mānūca Melquisedec līpālej ē nā chuntza' hui'x namānūca'na'.

⁷ Jesucristo a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj, xla' ixlī'orarlī ixlīpō'ktu ixlīstacna' ē ī'squi'ni' Dios hasta ixcalhuan. Dios ū'tza' tī tzē nalakmātaxtū nac līnīn. Dios kexmatni'lh ixoración, ixpālacata Jesucristo xmān ixtlahuacu'tun tū ixtalacasqui'nīn Dios. ⁸ Jesucristo masqui ī'Ska'ta' Dios, xla' ixkexmatni' ē ū'tza' līpātīni'lh. Ū'tza' xla' līca'tzī chī tapātīni'n tī takexmatni' Dios. ⁹ Jesucristo tzej kexmatni'lh Dios hasta

jā nīlh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Ū'tza' xla' tze nacālīmakapūtāxtū pō'ktu quilhtamacuj xla'ca'n tī takexmatni'.
 10 Dios līhui'līlh xapuxcu' pālej chuntza' chī Melquisedec.

Lījicua' palh taspi'ttāyācan na ixtej Dios

11 Quit lhūhua' iccāhuanicu'tunān ixpālacata Jesucristo. Jicslīhua' ixpālacata hui'xina'n jāna'j lacaca'tziyā'tit.
 12 Maclacasqui'nā'titcus tī nacātamāsu'yuni'yān hui'xina'n ixtachihuīn Dios tū jā xajicslīhua'. Hui'xina'n makāstza' a'ka'ī'nī'ta'ntittza', ē chuntza' hui'xina'n tzētza' ixcāmāsu'yuni'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n chī chā'tin ska'ta' tī xmāncus leche hua' ē jāna'j la tahuā'yan. 13 Lacstīn tī xmāncus leche tahua', xla'ca'n jāna'j taca'tzī tū tze ē tū jā tze. 14 Tī xastacni'tza', xla'ca'n taca'tzītza' tū tze ē tū jā tze.

6

1 Chuhua'j ixpālacata hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza', jātza' icticāhuanin tū cātamāsu'yuni'n xapūla. Jātza' icticāhuanin chī litzucucan a'ka'ī'can Cristo ē chī līlakpālīcan quintalacapāstacni'ca'n ē chī līmakxtekcān tlahuacan tū jā tze, ē chī lī'a'ka'ī'can Dios. Chuhua'j jātza' icticāmāsu'yuni'n tū xalitzucuni' tū ixla' Dios. 2 Jātza' icticāhuanin chī lī'a'kpaxcan, ē chī cālīmāhua'ca'ni'can macan, ē chī nalīlacastālancuana'ncan, ē chī Dios nalīputzāna'n. 3 Chuhua'j, palh Dios lacasqui'n, chuntza' natlahuayāuj.

4 Tī tataspi'ttāyanī't na ixtej Dios, jātza' la natalītaspi'tpala xla'ca'n. Taca'tzīnī'ttza' chī nali'a'kapūtāxtucan ē chī Dios cālīsicua'lanātlahua ē ixcāmāxquī'nī't ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo. 5 Xla'ca'n taca'tzī tze ixtachihuīn Dios tū ta'a'ka'ī'nī't, ē talaktzī'nī't lī'a'cnīn tū lītlahuacan ixlīmāpa'ksīn Jesucristo. Huā'mā' līmāpa'ksīn nalīmāpa'ksīkō'can a'cxni' namin xasāsti' cā'quilhtamacuj. 6 Xla'ca'n tataxtutāyanī't na ixtej Dios, ē chuntza' jātza' la cālākpālīpalacan chī tatlahualh xapūla. Jātza' la ixpālacata hua'chī talakmaka'ni't Jesús tī nīlh nac cruz. Hua'chī ā'maktin ixtaxtokohua'ca'pālh ī'ska'ta' Dios. 7 Chuhua'j quit iccāhuanicu'tunān tū lītalacastu'nccan. Nac cā'tacuxtu maklhūhua' la xcān. Xcān chū'hua' ti'ya't. Chuntza' līlanāna'n ē chuntza' talīhuā'yan tī tascuja nac cā'tacuxtu. Chuntza' līla chī ixtalacasqui'nīn Dios. 8 Nac ti'ya't jā staca xmān lhtucu' ē pa'lhma', tzamā' jā tū ixtapalh. Ē nalhcuyucan. Huā'mā' ti'ya't hua'chī tī tataspi'ttāyanī't na ixtej Dios.

Dios namākentāxtū tū huan

9 Masqui chuntza' ictzo'ka quit, quit icca'tzī hui'xina'n jā taspi'ttāyanī'ta'ntit na ixtej Dios. Tzej tasu'yu hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. 10 Pō'ktu tū Dios tlahua, pō'ktu tze. Xla' jā catipātza'nkālh chī scujnī'ta'ntit ē chī pāxquī'yā'tit Dios.

Chuntza' tasu'yu ixpālacata hui'xina'n cāmaktāya'nī'ta'ntit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' ē ticāmaktāyapā'na'ntitcus. 11 Quit iclacasqui'n milipō'ktuca'n hui'xina'n cascujtit chuntza' tihui'lā'na'ntitcus nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' nalīmaktīni'nā'tit ixlīpō'ktu tū hui'xina'n ka'lhī'pā'na'ntit. 12 Jā iclacasqui'n laclhquititni' nalītaxtuyā'tit. Iclacasqui'n nacāmaksca'tā'tit ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī' tī tatāyani'mā'nalh. Xlaca'n tamaktīni'mā'nalh tū Dios cāmālacnūni'lh.

13 A'cxni' Dios huanilh Abraham tū natlahuani', Dios tapācuhuilh ixa'cstu, ixpālacata jā tī ā'chā'tin ā'chulā' xaka'tla'. 14 Dios huanli:

Ixlīcāna' na'icsicua'lanātlahuayān.

Ixlīcāna' na'icmaxquī'yān lhūhua' minatā'natna'.

15 Abraham pō'ktu quilhtamacuj ka'lhītīlh ē jā lakachā'ni'lh. Chuntza' maktīni'lh tū Dios ixuaninī't. 16 A'cxni' chā'tin chī'xcu' huan ixlīcāna' tū xla' chihuīna'n, xla' māpācuhuī ā'chā'tin tī ā'chulā' xaka'tla' ē tzē namakapātīnīn palh jā namākentaxtū. Chuntza' talīko'xamixa tī ixtatā'lāquilhni' ixpālacata taca'tzī tzamā' chī'xcu' namākentaxtū. 17 Nā Dios tapācuhuilh ixa'cstu. Chuntza' tlhualh ixpālacata ixlacasqui'n nataca'tzī tachi'xcuhuī't tzamā' ixlīcāna' ē xla' namākentaxtū tū huanli. 18 Quina'n ca'tzīyāuj ixlīcāna' tū Dios huanli, ixpālacata tapācuhuilh ixa'cstu ē xla' jā maktin a'kskāhuī'nin. Ū'tza' līpāxuayāuj ixpālacata Dios quincālakapāxtokni'yān tū jā tze. Dios huanli quincāmakapūtaxtūnī'ta'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. 19 Ca'tzīyāuj naka'lhīyāuj quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli, ē chuntza' jā tamakchuyīnī'ta'uj. Chuntza' ka'lhīyāuj quina'n hua'chi tū tzancstāya. Ca'tzīyāuj natanūyāuj nac a'kapūn. 20 A'ntza' xapūla tanūnī't Jesús jā natanūyāuj. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n, ixpālacata xla' lītaxtulh xapuxcu' pālej pō'ktu quilhtamacuj chī Melquisedec.

7

Jesucristo līhui'līcanī't līpālej chuntza' chī ixuī'lh Melquisedec

1 Tzamā' Melquisedec xla' puxcu' ixuanī't nac Salem ē nā ixpālej Dios xala' nac a'kapūn. Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham a'cxni' xla' ixtaspi'tmā'lh nac lāmaknīn jā ixcāmaknīnī't xanapuxcu'nu'. Melquisedec sicua'lanātlahuualh.

2 Abraham maxquī'lh tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū ixlīmīnī't nac lāmaknīn. Ixtacuhuīni' Melquisedec huanicu'tun “tī xapūla xatze puxcu'.” Xla' puxcu' ixuanī't nac Salem. Chuntza' ixtacuhuīni' huanicu'tun “puxcu' tī cāmāko'xamixī tachi'xcuhuī't.” 3 Jā tatzo'kni' ixtacuhuīni' ixtāta' nūn ixtzī' Melquisedec. Jā tatzo'kni' nūn chā'tin ixpap. Jā tatzo'kni' a'cxni' Melquisedec lacatuncuhuī'lh ē nūn a'cxni' nīlh.

Chuntza' chī chā'tin pālej ixuanī't chī tihua'na', chuntza' chī ī'Ska'ta' Dios.

⁴ Ca'tzīcan Melquisedec, xla' chā'tin chi'xcu' xaka'tla'. Chuntza' ca'tzīcan chī Abraham, xla' quimpapca'n quina'n israelitas ē xla' maxquī'lh Melquisedec tū ixlī'a'kcāuj ixlīpō'ktu tū tlajalh nac lāmahnīn. ⁵ Ī'xū'nātā'natna' Leví tī pālejni' ixtahuanī't, xla'ca'n tamaktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatlajca'n ixtā'israelitasca'n. Chuntza' ixuī'lh līmāpa'ksīn. Tamaktīni'lh ixtā'israelitasca'n, masqui xla'ca'n nā ī'xū'nātā'natna' Abraham ixtahuanī't, ixpālacata Abraham ū'tza' ixpapca'n ixlīpō'ktuca'n israelitas. ⁶ Melquisedec, masqui jā ixtalakapasni' Leví ixuanī't, xla' maktīni'lh tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatlaj Abraham ē ū'tza' sicua'lanātlahuah Abraham. Abraham ū'tza' tī Dios huanilh namaxquī' lhūhua' ixnatā'natna'. ⁷ Chuntza' ca'tzīcan Melquisedec ā'chulā' xaka'tla' ē jā Abraham. Ū'tza' ca'tzīcan ā'chulā' xaka'tla' tī sicua'lanātlahuana'n ē jā tī sicua'lanātlahuacan. ⁸ Ī'xū'nātā'natna' Leví tī ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj tū ixtatlajca'n israelitas, ē xla'ca'n tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't. Melquisedec hua'chi xalakahuancus, ixpālacata jā tatzokni' na ixtachihuīn Dios palh nīlh. ⁹ Ī'xū'nātā'natna' Leví ixtamaktīni'n tū ixlī'a'kcāuj ixtatlajca'n israelitas. Tzē nahuanāuj Leví xokolh a'cxni' Abraham xokoni'lh Melquisedec. ¹⁰ Chuntza' tzē nahuanāuj ixpālacata Leví ī'xū'nātā'nat Abraham ixuanī't, ē masqui jāna'j ixlacatuncu'huī'nī't a'cxni' Melquisedec tā'lāpāxtokli Abraham.

¹¹ Ī'xū'nātā'natna' Leví, tī pālejni' ixtahuanī't, xla'ca'n ixtascuja chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla lactze cātlahua tachi'xcu'huī't chuntza' chī Dios lacasqui'n. Chuntza' ixlacasqui'nca ā'chā'tin pālej chī Melquisedec ē jā chī Aarón. ¹² A'cxni' natatanū xalacxtuncu' pālejni', ixlacasqui'nca nalakpalīcan līmāpa'ksīn. ¹³ Xasāsti' pālej, ū'tza' Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' jā ī'xū'nātā'nat Leví. Xla' ī'xū'nātā'nat Judá. Ī'xū'nātā'natna' Judá, jā ixa'nan ā'chā'tin pālej. ¹⁴ Ca'tzīkō'can quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo, xla' ī'xū'nātā'nat Judá ixuanī't. Moisés, a'cxni' līchihuīna'nli pālejni', jā līchihuīna'nli Judá ē ī'xū'nātā'natna'.

¹⁵ Chuhua'j tzej ca'tzīcan tanūnī't xtum pālej. Ū'tza' huā'mā' Jesucristo. Xla' chī Melquisedec. ¹⁶ Melquisedec jā tanūlh līpālej chuntza' chī ixtahuī'latca'n tachi'xcu'huī't. Nā chuntza' Jesucristo. Xla' tanūlh līpālej ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn tū jā maktin catisputli, ixpālacata xla' natahuī'la pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁷ Tatzokni' na ixtachihuīn Dios ixpālacata Cristo: Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj. Hui'x chī Melquisedec.

¹⁸ Chuhua'j līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés jātza' tū ixtapalh, ixpālacata jāla lactze quincātlahuayān chī Dios lacasqui'n. ¹⁹ Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuayān lactze. Cristo xalactze quincātlahuan ē chuntza' tzē nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios.

²⁰ Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'lī Jesucristo līpālej. ²¹ Jā chuntza' huanli a'cxni' tatanūlh ā'makapitzīn pālejni'. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios jā huan:

Māpa'ksīni' Dios mālactzeyīlh

ē xla' namākentaxtū tū huan:

“Hui'x chā'tin pālej pō'ktu quilhtamacuj.

Hui'x chī Melquisedec.”

²² Ixtalacāxtlahuan Jesús ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā tū xapūla.

²³ Ā'makapitzīn pālejni' lhūhua' ixtahuanī't ixpālacata ixtanītēlha ē ixtatanūtēlha ā'makapitzīn. ²⁴ Jesucristo xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē jā makxteka līpālej. Jā catitanūlh ā'chā'tin ixlakxoko.

²⁵ Ū'tza' Jesucristo tzē nacālīmakapūtaxtūkō' ixlīpō'ktuca'n tī tatapa'ksīni' Dios ixpālacata Jesucristo. Huā'mā' tzē natlahua ixpālacata xla' huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē pō'ktu quilhtamacuj squi'ni'mā'lh Dios ixpālacataca'n tī ta'a'kaī'.

²⁶ Jesucristo xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Ixlīpō'ktu tū tlhua, pō'ktu tze. Jā tlahuani' tū jā tze ā'chā'tin. Jā tū tlahuani't tū jā tze. Xla' jā chī xla'ca'n tī tatlahua tū jā tze. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā lakachi'xcuhi'can.

²⁷ Xla' jā chī ā'makapitzīn xanapuxcu'nu' pālejni'. Xla'ca'n lakalī lakalī talīlakatāya pūla tū ixpālacata ixcuentaca'n ū'tunu'n ē ā'līstān ixpālacata ā'makapitzīn. Jesucristo jā chuntza' tlhua. Xla' mālacnūlh xmān a'ktin talakalhu'mān. Xmān maktin mālacnūlh a'cxni' tamacamāstā'lh ixlīmān nac cruz. Huā'mā' talakalhu'mān natāyani' ixlīpō'ktu quilhtamacuj. ²⁸ Chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, ixcālīhui'līcan chī'xcuhi'n chī xanapuxcu'nu' pālejni'. Chī'xcuhi'n ixtahuanī't, ē chuntza' ixtatlahua tū jā tze. A'cxni' maxquī'canī'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn, Dios huanli ixlīcāna' nalīhui'lī ī'Ska'ta' līpālej. Līhui'līlh līpālej ixlīpō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' pālej lītahuī'lh chī Dios ixlacasqui'n.

8

Jesús tlhualh xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Tū iccāhuanimā'n, ū'tza' huā'mā': Jesucristo, xla' xapuxcu' pālej chuntza' chī ixlacasqui'nca. Xla' tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n. Xla' hui'lacha' na ixpekxtūcāna'j Dios nac a'kapūn. ² Xla' ū'tza' xapuxcu' pālej nac templo tū hui'lacha' nac a'kapūn. Tzamā' templo tlhualh Dios ē jā tachi'xcuhi't.

³ Ixlītlahuat chā'tin xapuxcu' pālej, xla' mālacnūni' Dios talakalhu'mān. Nā ixtasqui'nī Jesucristo namālacnūni' Dios talakalhu'mān. ⁴ Palh Jesucristo latlā'huancus cahuālh nac cā'quilhtamacuj, xla' jā ixlalh līpālej, ixpālacata pālejni' huā'tzā' tamālacnūni' Dios talakalhu'mān chuntza' chī līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés. ⁵ Tū pālejni' huā'tzā' tatlahua, xla' chī xmān tatlahualakamakxtu tū tlahuacan nac a'kapūn. Nā chuntza' Moisés. A'cxni' xla' ixtlahuamā'lh xako'xka' templo, Dios huanilh:

Catla'hua'kō'j chuntza' chī māsuyuni'ca' nac sipej tū huanican Sinaí.

⁶ Ā'chulā' xatze tū tlahua xapuxcu' pālej tī Jesucristo. Ā'chulā' xatze talacāxtlahuan tū Jesucristo tlahualh, ixpālacata nalīko'xamixa Dios. Huā'mā' ā'chulā' xatze, ixpālacata chuntza' chī huā'mā' talacāxtlahuan, Dios nacātlahuani' tachi'xcuui't tū ā'chulā' xatze tamālacnūn.

⁷ Xapūla talacāxtlahuan jā a'cchā'lh tū ixtasqui'nī. Ū'tza' lītlahuaca ixlī'a'ktu' talacāxtlahuan. ⁸ Dios ixca'tzī tachi'xcuui't jā tamākentaxtūlh. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' chī Dios huanli:

Namin a'ktin quilhtamacuj a'cxni' quit na'ictlahua a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan.

Na'iccātā'cāxtlahua tachi'xcuui't israelitas ē ī'xū'nātā'natna' Judá.

⁹ Jā chī talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh ī'xū'nāpapna'ca'n a'cxni' iccāmāxtulh nac ti'ya't jā huanican nac Egipto.

Xlaca'n jā tamākentaxtūlh talacāxtlahuan tū iccātā'tlahualh xlaca'n.

Ū'tza' iccālīmāpānūni'lh quit.

¹⁰ A'cxni' namin tzamā' quilhtamacuj, na'iccātā'tlahua ā'a'ktin talacāxtlahuan tachi'xcuui't israelitas.

Tzamā' talacāxtlahuan chuntza' nala: Quit na'iccāmāca'tzīnī quilīmāpa'ksīn.

Xlaca'n natakexmatni'cu'tun.

Quit ixDiosca'n na'icuan.

Xlaca'n quintachi'xcuui't natahuan.

¹¹ Jā tī chā'tin catihuanilh ixtā'tin nūn ixtā'chic: “Ixla-casqui'nca hui'x nalakapasa' Dios.”

Jā chuntza' catitalāmāsuyuni'lh, ixpālacata ixlīpō'ktuca'n naquintalakapasa tī xalaka'tla' ē xalacstīn.

¹² Quit na'iccālakalhu'man xlaca'n ē na'iccāxapani' ixcuentaca'n.

Jātza' maktin ictilacapāstacli ixcuentaca'n.

¹³ Dios līchihuīna'nli ā'a'ktin xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' ca'tzīcan xapūla talacāxtlahuan jātza' tū ixtapalh ē xamasni'tza' jātza' catimaclacasqui'nca.

9

Chī makapāxuićan Dios chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan

¹ Xapūla talacāxtlahuan māsu'yui'lh chī līlaktaquilhpūtacan Dios. A'ntza' jā ixtakēstokcan nalaktaquilhpūtacan Dios, xla' ū'tza' ixtatlahuatca'n tachi'xcuhui't. ² Tatlahualh a'ktin templo tū xamako'xka'. Ixka'lhī a'ktin lu'xu' tū ixmāpitzī a'ktu' cuarto. Xapūla cuarto ixui'lh tū ixpūyāhuacan cera. Ixyālh a'ktin mesa jā ixui'lh pāntzīn tū ixlīlakatāyacan Dios. Huā'mā' cuarto ixuanican Xatasīcua'lanātlahuan. ³ Na ixchakēn lu'xu' ixui'lh ā'a'ktin cuarto jā ixuanican Ā'chulā' Xatasīcua'lanātlahuan. ⁴ Huā'mā' cuarto ixyālh a'ktin pūmacamāstā'n xa'oro jā ī'lhcuycan siyensu. Nā a'ntza' ixui'lh a'ktin caja ixlīmactlahuacanī't oro. Na ixpūlacni' tzamā' caja ixtojōmā'lh a'ktin tla'ma'nc xa'oro tū ixpūtojōmā'lh manā. Nā nac caja ixtojōmā'lh ixpāla'c Aarōn tū ixa'kpu'nī't ē nā a'ktu' chihuix jā ixtzo'kcanī't a'kcāuj līmāpa'ksīn. ⁵ Na ixkelhni' caja ixtayāna'lh chā'tu' ángeles xa'oro. Ixpekenca'n ixtalaksta'nka'nī't na ixkelhni' caja. A'ntza' jā ixmacamāstā'can cuenta na ixlacatīn Dios. Chuhua'j jātza' la ictilichihuīna'nli ā'chulā'.

⁶ Chuntza' ixlacāxlakō'nī't ixlīpō'ktu. Pālejni' lakalī lakalī ixtatanū nac xapūla cuarto ē ixtatlahua tū ixtascujūtca'n. ⁷ Xmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū nac ā'a'ktin cuarto. Xmān maktin ixtanū a'ktin cā'ta. A'cxni' ixtanū, ixmānū ka'lhni' tū ixmālacnūni' Dios. Huā'mā' tū ixmālacnū ixpālacata chu ū'tza' ē nā tū ixpālacataca'n tachi'xcuhui't. ⁸ Chuntza' Espīritu Santo quincāmāsu'yuni'yān līhuan ixlīmān xapuxcu' pālej tzē ixtanū na ixlī'a'ktu' cuarto, jāna'j ixcāmāsu'yuni' Dios chī nalītanūcan nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn jā ā'chulā' tasicua'lanātlahuan. ⁹ Huā'mā' templo xako'xka' hua'chi a'ktin tatlahualakamakxtu chuntza' chī a'nan chuhua'j. Masqui xlaca'n ixtamālacnū talakalhu'mān ē xatamaknīn animalh, xlaca'n jāla ixtaca'tzī palh ixlicāna' ixcāmāpānūni'lh ixcuentaca'n. ¹⁰ Tahui'lat tū ixtamākentaxtū, ixpālacata ū'tza' tū ixtahua' ē chu ū'tza' tū ixtalīpaxa ē chu ū'tza' tū ixtalīlakche'kē' ixpulātuca'n chuntza' chī ixtahui'latca'n. Tzamā' tahui'lat ixtamākentaxtū a'cxni' Dios jāna'j ixtlahua xasāsti' talacāxtlahuan.

¹¹ Chuhua'j tlahuacanī't xasāsti' talacāxtlahuan. Cristo lītanūnī't xapuxcu' pālej. Xla' tlahua ixtascujūt xapuxcu' pālej nac a'ktin templo jā ā'chulā' ka'tla' ē ā'chulā' tze. Huā'mā' templo jā ixtatlahuatca'n chi'xcuhui'n, ixpālacata jā xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹² Ā'makapitzīn xapuxcu' pālejni' ixtatanū na ixlī'a'ktu' cuarto ē ixtamānū ixka'lhni'ca'n chivo ē huācax. Tzamā' ka'lhni' ixtamālacnūni' Dios. Ka'lhni' tū Cristo mālacnūlh, xla' ū'tza' tū ixka'lhni'. Xmān maktin mālacnūlh.

Chuhua'j tanūnī'ttza' nac a'kapūn jā ā'chulā' xatze. Ū'tza' tzē nalīxoko quincuentaca'n pō'ktu quilhtamacuj. ¹³ Pālejni' xluca'n ixtalīlacapa'lhni'n ixka'lhni'ca'n chivos ē huācax ē xalhca'ca'n huācax tū ixtalhcuyu. ¹⁴ Ixka'lhni' Cristo tzē natlahua tū ā'chulā' xatze ē jā ixla' animalh. Maktāyalh Espīritu Santo tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Chuntza' Cristo tamacamāstā'lh ē lītaxtulh a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios. Tzamā' talakalhu'mān ixlicāna' xatze. Ixka'lhni' Cristo māpānū quincuentaca'n, ē chuntza' lakpalilh quinta-lacapāstacni'ca'n. Chuhua'j jātza' tū tū quincāmāmakchuyīyān chī xapūla ixtlahuayāuj tū jā tze. Chuntza' tzē tā'scujāuj Dios xalakahuan.

¹⁵ Cristo ū'tza' tū cāxtlahualh xasāsti' talacāxtlahuan. Chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahua pō'ktu quilhtamacuj xluca'n tū cāta'sani'nī't, chuntza' chī Dios huanli xapūla. Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n, ē chuntza' tzē nacāxapani' ixcuentaca'n tī tatlahuanī't tū jā tze chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tū xapūla talacāxtlahuan. ¹⁶ A'cxni' chā'tin chī'xcu' tzo'ka a'ktin ca'psnap ixpālacata namāstā' ixtalakalhu'mān, jāna'j tū ixtapalh a'cxni' jāna'j laksputa tzamā' chī'xcu'. ¹⁷ A'cxni' laksputa tī tlahuanī't tzamā' ca'psnap, a'cxni'cus quīlīmacuan tū ixtzo'knī't. ¹⁸ Nā chuntza' Dios a'cxni' cātā'tlahualh xapūla talacāxtlahuan tachi'xcu'huī't, ixtasqui'nī nanī lakatin animalh. ¹⁹ Moisés xapūla cāhuanilh tachi'xcu'huī't ixlīpō'ktu chuntza' chī huanli līmāpa'ksīn. Ā'līstān mā'ca'lh ixmakchi'xit borrego tū xatzu'tzo'ko na ixpekni' hisopo ē līlakmojōlh ixka'lhni' huācax ē chivo tū ixtā'mālacxtuccanī't xcān. Līlaxmani'lh ca'psnap jā ixtatzo'knī' līmāpa'ksīn. Cālītlahualh ka'lhni' na ixa'kxākca'n tachi'xcu'huī't. ²⁰ Huanli Moisés: “Huā'mā' ka'lhni' māsu'yu tzucunī'ttza' talacāxtlahuan tū hui'xina'n namākentaxtūyā'tit chuntza' chī māpa'ksīni'nī't Dios.” ²¹ Nā chuntza' Moisés lītlahualh macsti'na'j ka'lhni' nac templo xako'xka' ē nā ixlīpō'ktu tū ixuī'lh a'ntza' tū ixmaclacasqui'ncan na ixlacatīn Dios. ²² Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, ka'lhni' pō'ktu līxapacan cuenta. Palh jā tamālacnūni' Dios ka'lhni', Dios jā cāmāspūtūnu'ni' ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't.

Cristo cāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcu'huī't

²³ Chuntza' ixcālīche'kē'can ixka'lhni' huācax ixlīpō'ktu tū ixuī'lh nac templo xako'xka'. Tzamā' xmān hua'chi tlahualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' nac a'kapūn ixlacasqui'ncan namālacnūni'can Dios a'ktin talakalhu'mān tū ā'chulā' xatze. Cristo hui'lacha' nac a'kapūn. Xla' ū'tza' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān. Huā'mā' talakalhu'mān ū'tza' ā'chulā' xatze. ²⁴ Cristo jā a'ntza' huī'lh nac templo tū tatlahuanī't tachi'xcu'huī't. Tzamā' templo tū yālh nac cā'quilhtamacuj xmān hua'chi

tlahualakamakxtucan tū hui'lacha' nac a'kapūn. Cristo tanūnī't nac a'kapūn. A'ntza' huī'lh na ixlacatīn Dios. A'ntza' squi'ni' Dios quimpālacataca'n. ²⁵ Xapuxcu' pālej xala' nac cā'quilhtamacuj, xla' tanū xmān maktin a'ktin cā'ta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan. A'cxni' tanū, lē'n a'ktin talakalhu'mān tū ixka'lhni' animalh. Cristo jā chuntza' tlhualh. Jā maklhūhua' talacnūlh. ²⁶ Palh xla' ixtalacnūlh maklhūhua', maklhūhua' ixnīlh a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Xla' jā maklhūhua' nīnī't. Xmān maktin milh nac cā'quilhtamacuj a'cxni' lakspuṭli xapūla talacāxtlahuan. Nīlh ē chuntza' cālīmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuḥuī't. ²⁷ Quilipō'ktuca'n nanīyāuj xmān maktin. Ā'līstān Dios naquincākelhasqui'nīyān. ²⁸ Nā chuntza' Cristo, xmān maktin tlhualh talakalhu'mān ē chuntza' līxokolh ixcuentaca'n tachi'xcuḥuī't. Jātza' ā'maktin catimīlh pātīni'n. A'cxni' namin ixlīmaktu', nacāmakapūtaxtūkō' tī taka'lhīmā'nalh.

10

¹ Dios maxquī'lh Moisés līmāpa'ksīn. Huā'mā' līmāpa'ksīn jāla quincātlahuani'yān tū Cristo quincātlahuani'yān. Tzamā' līmāpa'ksīn hua'chī tlahualakamakxtucanī't tū ā'chulā' xatze. Chuntza' chī huan huā'mā' līmāpa'ksīn, cā'ta cā'ta chu ū'tza'tza' tū tamālacnūni' Dios talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūcan chuntza' chī huan tzamā' līmāpa'ksīn jāla cātlahua lacte xlaca'n tī chuntza' talīlaktaquilhpūta Dios. ² Palh tzamā' līmāpa'ksīn ixcāmāpānūni'lh cahuālh ixcuentaca'n, xlaca'n jātza' ixtitamakca'tzīlh palh talaclē'ncus, ē chuntza' ixtamakxteklī tamālacnū talakalhu'mān. ³ Tzamā' līmāpa'ksīn jāla cāmāpānūni' ixcuentaca'n. Tzamā' talakalhu'mān tū mālacnūni'can Dios, xla' xmān cāmāpāstaquī ixcuentaca'n cā'ta cā'ta. ⁴ Tzamā' talakalhu'mān jā cāmāpānūni' ixcuentaca'n, ixpālacata ixka'lhni'ca'n toros ē chivos jā tū līmacuan.

⁵ Ū'tza' līhuanli Cristo a'cxni' ixmimā'lhntza' nac cā'quilhtamacuj, huanilh Dios:

Hui'x jā lacasqui'na' namālacnūni'ca'na' ixka'lhni' animalh ē nūn tū līlakatāyaca'na'.

Hui'x quincāxtlahuani'nī'ta' a'ktin macni', ē chuntza' tzē na'ictalacnū quina'estu.

⁶ Jā lakatiya' chī lakahui'līca'na' animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n.

Jā lakatiya' tū tamālacnū ixpālacata ixcuentaca'n.

⁷ Ū'tza' iclīhuanli: “Ē icmimā'lh ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios.”

⁸ Xapūla huanli Cristo chī Dios jā lakati chī mālacnūni'can xatamaknīn animalh ē tū līlakatāyacan ē xalakatin animalh tū lhcuyucan nac pūmacamāstā'n, ē jā lakati tū tamālacnū

ixpālacata nacāxapani'can ixcuentaca'n. Tzamā' jā līpāxuhua Dios masqui tamālacnū talakalhu'mān chuntza' chī huan līmāpa'ksīn. ⁹Ā'līstān Cristo huanli: "Ū'tza' iclīmīnī't ictlahua tū hui'x lacasqui'na', Dios." Dios māpānūlh talacāxtlahuan xala' makāstza' ē hui'līlh tū ā'xmān xasāsti'. ¹⁰Jesucristo tlahualh chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Xmān maktin mālacnūni'lh Dios ixmacni'. Chuntza' cālītlahualh lactze tachi'xcuui't pō'ktu quilhtamacuj.

¹¹Ixlīpō'ktuca'n pālejni' tī israelitas tatlahua ixtascujūtca'n lakalī lakalī. Maklhūhua' tamālacnū chu ū'tza'tza' talakalhu'mān. Tzamā' talakalhu'mān jā maktin caticāmāpānūni'lh ixcuentaca'n tachi'xcuui't. ¹²Cristo xmān maktin nīlh. Chuntza' līmālacnūlh a'ktin talakalhu'mān tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palaj tunca tahuī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios, ixpālacata Cristo nā xla' māpa'ksīni'n. ¹³A'tza' ka'lhīmā'lh hasta a'cxni' Dios nacātlaja ixtā'lāquichlaktzi' ē nacāmāmākentaxtūnī tū lacasqui'n Cristo. ¹⁴Cristo mālacnūni'nī't Dios xmān a'ktin talakalhu'mān. Ū'tza' cālītlahualh lactze pō'ktu quilhtamacuj na ixlacatīn Dios ixlīpō'ktuca'n tī cāxapani'nī't ixcuentaca'n. ¹⁵Espīritu Santo nā chuntza' huan. Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī huanli xapūla:

¹⁶Ā'līstān na'iccātā'tlahua xlaca'n a'ktin talacāxtlahuan, huanli Dios.

Chuntza' nala: Quit na'iccāmākexmatī quilīmāpa'ksīn.

Quit na'iccālakpalīni' ixlīstacna'ca'n ē ū'tza' na-talīmākentaxtūcu'tun.

¹⁷Ā'līstān huanli:

Jātza' icticālacapāstacni'lh ixcuentaca'n.

Jātza' icticālacapāstacni'lh tū jā tze tū tatlahualh.

¹⁸Chuntza' Dios quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n. Jātza' ixlacasqui'nca namālacnūni'yāuj Dios ā'a'ktin talakalhu'mān tū naquincāmāpānūni'yān quincuentaca'n.

Ixlacasqui'nca nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios

¹⁹Chuhua'j, tā'timīn, Cristo nīlh quimpālacataca'n, ē chuntza' chuhua'j jā tijicua'nāuj natā'chihuīna'nāuj Dios. Xla' hui'lacha' nac a'kapūn jā sicua'lanālanī't. ²⁰Cristo nīnī'ttza' quimpālacataca'n, ē quincāmālaquī'ni'nī'ta'n pō'ktu quilhtamacuj jā lactanūcan nac a'kapūn. Chuntza' tzē nalaktalacatzuna'jīyāuj Dios. ²¹Cristo, ū'tza' xapuxcu' pālej. Xla' squi'ni' Dios quimpālacataca'n quina'n tī tapa'ksīni'yāuj Dios. ²²Ū'tza' nalīlaktalacatzuna'jīyāuj Dios ē ū'tza' nalīmakapāxūiyāuj ixpālacata līpāhuanāuj Dios ē tlahuacu'tunāuj tū xla' lacasqui'n, ē ixpālacata ca'tzīyāuj quincuentaca'n quincāmātza'nkēna'ni'nī'ta'ntza'. Hua'chi cālīmakche'kē'canī'ttza' quimacni'ca'n xastala'nka' xcān. ²³Jā

tilakachā'ni'yāuj nūn macsti'na'j chī ka'lhīmā'nauj. Dios pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ²⁴ Nalālacapāstacāuj chā'tunu' quina'n. Nalāmaktāyayāuj. Chuntza' ā'chulā' nalāpāxquī'yāuj ē ā'chulā' natlahuayāuj tū tze. ²⁵ Makapitzīn jātza' tatā'talacxtimī tī ta'a'ka'ī'ni' Dios. Xatze natalacxtimīyāuj. Chuntza' nalāmāhuixcāniyāuj. Huā'mā' ū'tza' ixlacasqui'nca ixpālacata ca'tzīyā'tit hui'xina'n talacatzuna'jīmā'lhtza' quilhtamacuj a'cxni' namimpala Cristo.

²⁶ Palh chā'tin māca'tzīnīcanī't tū ixlicāna' ē palh lakmaka'n Jesucristo, chuntza' jā tū a'nampala tū namāpānū ixcuenta. ²⁷ Najicua'n tū na'a'kspula a'cxni' Dios naputzāna'nī. Dios namakapātīnīn nac macscut jā nacālhucuy ixtā'lāquiclhaktzi'. ²⁸ Chuntza' chī huan līmāpa'ksīn tū Dios maxquī'lh Moisés, palh chā'tu' o kelhatu'tun testigos ixtahuan palh chā'tin chī'xcu' jā ixmākentaxtū līmāpa'ksīn, ū'tza' ixtalīmaknī. Jā ixtalakalhu'man. ²⁹ Chuntza' ixcāmakapātīnīncan tī jā ixtamākentaxtū līmāpa'ksīn xala' makāstza'. Ā'chulā' namakapātīnīncan palh chā'tin lakmaka'nī't Cristo ē palh puhuanī't jā tū ixtapalh ixka'lhni' Jesucristo. Jesucristo, ū'tza' tī nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n chuntza' chī xasāsti' talacāxtlahuan. Catīxcuhuālh tī lakmaka'n Jesucristo namakapātīnīncan ixpālacata lakmaka'n ixEspīritu Dios tī quincālakalhu'manān. ³⁰ Ca'tzīyāuj Dios huanli: “Xmān quit tzē na'iccāmakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Quit naquintaxokoni'. Quit Māpa'ksīni' ē quit na'iccāputzāna'nī quintachi'xcuhuī't.” ³¹ Lījicua' palh ixpātīni'uj na ixmacan Dios xalakahuan.

³² Calacapāstactit hui'xina'n chī cā'a'kspulan xapūla a'cxni' chū'cus cātāmāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Hui'xina'n ixpātīni'nā'tit a'cxni' ixcātaputzastālani'yān. ³³ Makatunu' ixcātalakapalayān ē ixcātatucsān nac cā'lhūhua'lacatīn. Chuntza' chī tapātīni'lh ā'makapitzīn chuntza' pātīni'ntit hui'xina'n. ³⁴ Ixcālakalhuma'nā'tit hui'xina'n a'cxni' ixcāmānūcan makapitzīn nac pūlāchī'n. A'cxni' lē'nca tū ixka'lhī'yā'tit, hui'xina'n jā līlīpuhuanit ixpālacata ca'tzīyā'tit ka'lhī'yā'tit nac a'kapūn tū ā'chulā' xatze ē tū jā maktin catisputli. ³⁵ Chuhua'j, jā catamakchuyī'tit. Calacapāstactit namaktīni'nā'tit mintatljca'n xala' nac a'kapūn. ³⁶ Catāyani'tit. Jā timakxtekā'tit natlahua'yā'tit tū Dios lacasqui'n. Chuntza' namaktīni'nā'tit tū Dios quincāmālacnūni'nī'ta'n. ³⁷ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chī Dios huanli:

Jātza' ā'makās sputa, namin tī ixlīminīt ē jātza' catitanajīlh.

³⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī Dios cāmāpānūni' ixcuentaca'n ixpālacata talīpāhuan Dios, xlaca'n pō'ktu quilhtamacuj nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Palh tī nataxtutāya na quintej, jā tze ca'ictimakca'tzīlh.

³⁹ Quina'n jā hua'chi ā'makapitzīn tī tataxtutāya na ixtej Dios ē tatza'nkā. Quina'n līpāhuanāuj Dios ē a'kapūtaxtunī'taujtza'.

11

Tzej talatlā'huan xlanca'n tī ta'a'ka'ī'

¹ Līpāhuanāuj Dios, ē chuntza' ca'tzīyāuj namaktīni'nāuj tū ka'lhīmā'nauj. Nā ca'tzīyāuj a'nan tū jāna'j maktin laktzī'nāuj.

² Tachi'xcuui't xalakmakās, xlanca'n ixtamakapāxui Dios, ixpālacata xlanca'n ixtalīpāhuan Dios.

³ Nā quina'n līpāhuanāuj Dios ē chuntza' ca'tzīyāuj Dios tlahualh cā'quilhtamacuj ē chi'chini' ē mālhcuyu' ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac a'kapūn. Dios chihuīna'nli ē chuntza' tlahuakō'lh. Dios cātlahualh pō'ktu tū tasu'yu, masqui xapūla jā tū ixa'nan tū tzē ixlaktzī'nca.

⁴ Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' mālacnūni'lh Dios a'ktin talakalhu'mān tū xatze ē jā chī mālacnūlh Caīn. Abel ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' Dios laktzī'lh tze. Dios maktīni'lh talakalhu'mān tū Abel mālacnūni'lh. Chuntza' Abel, masqui nīnī'ttza', quincāmāsu'yuni'yān chī nalīpāhuanāuj Dios.

⁵ Nā Enoc ixlīpāhuan Dios ē ū'tza' jā līnīlh. Dios lē'lh nac a'kapūn. Jāla maclaca, ixpālacata Dios ixlē'nī't. Ixtachihuīn Dios huan a'cxni' Enoc ixlātlā'huancus nac cā'quilhtamacuj, xla' ixmakapāxui Dios. ⁶ Nūn chā'tin tzē namakapāxui Dios palh jā līpāhuan Dios. Tī tamin talaktaquilhpūta Dios, ixlacasqui'nca tzej nata'a'ka'ī' Dios huī'lh ē cāmaktāya tī natalīputza ixlīpō'ktu ixlīstacna'ca'n.

⁷ Nā Noé ixlīpāhuan Dios ē a'ka'ī'lh ixlīcāna' chī Dios ixuaninī't namin a'ktin lakuat. Ixjicua'n, ē ū'tza' lītlahualh a'ktin barco. Chuntza' ta'a'kapūtaxtulh xalanī'n na ixchic. Noé mākentaxtūlh tū Dios ixuaninī't, ē chuntza' ixlītasu'yu ā'makapitzīn jā lactze ixtahuanī't ixpālacata xlanca'n jā ixta'a'ka'ī' tū ixuanī't Dios. Noé ixlīpāhuan Dios, ē ū'tza' Dios līmāpānūni'lh ixcuenta.

⁸ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Kexmatni'lh a'cxni' Dios huanilh na'a'n nac a'ktin ti'ya't tū Dios namaxquī'. Abraham taxtulh na ixcā'lacchicni', masqui jā ixca'tzī jā nachā'n.

⁹ Abraham ixlīpāhuan Dios, ē chuntza' xla' chā'lh jā namaxquī'can ti'ya't, chuntza' chī Dios ixuaninī't. Ixtlahuanī't ixa'chic jā ixuī'lh hua'chi chā'tin xamini'. Nā chuntza' ixuī'lh ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac ē nā ixtā'nat tī ixuanican Jacob. Xlanca'n nā Dios cāmaxquī'lh ti'ya't. ¹⁰ Chuntza' ixlīhuī'lh Abraham ixpālacata ixka'lhīmā'lh ixchā'lh nac cā'lacchicni' tū Dios ixtlahuanī't chuntza' chī ixtalacasqui'nīn. Huā'mā' cā'lacchicni' jā maktin catīspu'tli.

¹¹ Ā'nā Sara ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' tzē līka'lhīlh chā'tin ī'ska'ta' masqui chā'lūhua'tza' ixuanī't. Masqui

ixtēlakatzā'lanī'ttza' ixquilhtamacuj, Sara a'ka'ī'lh Dios namākentaxtū tū ixuanī't. ¹² Chuntza' Dios maxquī'lh chā'tin ī'ska'ta' Abraham masqui kōlu'tza' ixuanī't. Ī'xū'nātā'natna' Abraham talhūhua'nli hua'chi sta'cu ē cucujnu' tū tahui'lāna'lh na ixquilhtūn mar. Talhūhua'nli ē jāla cāpūtle'kekō'can.

¹³ Abraham ē Isaac ē Jacob tanīlh. A'cxni' tanīlh, jāna'j ixtamaktīni'n tū Dios ixmālacnūnī't. Xmān ixtalaktzī'n makat. Tapāxuhualh ixpālacata ixtaca'tzī Dios nacāmākentaxtūni' tū ixcāhuaninī't. Xlaca'n tzej ixtaca'tzī ixtalatlā'huan hua'chi tejetlā'hua'ni' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁴ Chuntza' ixtalīchihuīna'n xlaca'n, ē chuntza' ixtasu'yu ixtaputzamā'nalh cā'lacchicni'. ¹⁵ Xlaca'n jā ixtalacapāstacmā'nalh ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Palh chuntza' ixtapuhuanli, ixtataspi'tli tzamā' nac cā'lacchicni'. ¹⁶ Xlaca'n jā ixtalacapāstaca ixcā'lacchicni'ca'n jā ixtataxtunī'ta'ncha'. Ixtalacapāstaca ā'lacatin cā'lacchicni' jā ā'chulā' xatze ē tū hui'lacha' nac a'kapūn. Ū'tza' Dios jā cālīmāxana'n a'cxni' xlaca'n tahuan ū'tza' ixDiosca'n. Dios cāxui'līnī't a'ktin cā'lacchicni' nac a'kapūn jā xlaca'n natatahui'la.

¹⁷ Nā Abraham ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' ixa'mā'lh līmāknī Isaac tī xmān chā'tin ixka'hua'cha ixuanī't. Ixmaxquī'cu'tun hua'chi a'ktin talakalhu'mān Dios. Chuntza' Dios ixmāpa'ksīnī't ixpālacata ixlacasqui'n Abraham namāsu'yu palh ixlīcāna' ixpāxqui' Dios. ¹⁸ Abraham ixkexmatni'cu'tun Dios, masqui Dios ixuaninī't ixpālacata Isaac, Abraham nacāka'lhī lhūhua' ī'xū'nātā'natna'. ¹⁹ Abraham ixa'mā'lh maknī Isaac chuntza' chī Dios ixuaninī't, ixpālacata ixca'tzī Dios namaxquī'pala ixlatamat. Jā makās ī'sputa ixmaknīca Isaac. Dios maxquī'pālh ixlatamat.

²⁰ Ā'nā Isaac ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixka'hua'chan chī Dios nacāsicua'lanātlahua. Ixcamana' ixcāhuanican Jacob ē Esaú. ²¹ Nā Jacob ixlīpāhuan Dios. Ū'tza' cālīhuanilh ixnatā'natna', tī ixka'hua'chan José, chī Dios nacāsicua'lanātlahua. Chuntza' cāhuanilh a'cxni' nanī'tza'. Lītaquilhpūtalh ixpāla'c ē makapāxuīlh Dios. ²² Nā José ixlīpāhuan Dios. Chuntza' a'cxni' jā'tza' makās ī'sputa nanī, xla' huanli israelitas natataxtu nac Egipto. Nā huanilh José nacālē'ncan ixlaclucutnu' a'cxni' natataxtu a'ntza'.

²³ Ixtāta' ē ixtzī' Moisés nā ixtalīpāhuan Dios. Puxcu' māpa'ksīnī'lh nacāmāknīkō'can ixlīpō'ktu lacstīn xmān laka'hua'chan. Moisés mātzē'kca a'cxni' ixlacatun-cu'huī'nī'tcus. Xlaca'n talaktzī'lh tzēhuanī't ixuanī't ē tamātzē'kli a'ktu'tun mālhcuyu'. Jā tajicua'nī'lh ixlīmāpa'ksīn puxcu'. ²⁴ Nā Moisés ixlīpāhuan Dios. A'cxni' chī'xcu'tza' ixuanī't, jā'tza' ixtahui'lacu'tun na ixchic puxcu' xala' nac Egipto, a'ntza' jā ixmakastacnī't ixtzu'mā'jāt puxcu'. ²⁵ Moisés

jātza' tahui'lacu'tunli ā'chulā' na ixchic puxcu', ixpālacata a'ntza' ixlīpāxuan tū jā tze. Xla' puhuanli ā'chulā' tze nacātā'tahui'la ixtachi'xcuui't Dios masqui capātīnī'lh. ²⁶ Moisés puhuanli ā'chulā' xatze kexmatni'can Cristo masqui ixlīlakmaka'nca. Puhuanli jā ka'lhī ixtapalh ixlīricujca'n xala' nac Egipto. Xla' jā lakpuhuanli tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xla' lakpuhuanli tū xala' nac a'kapūn. ²⁷ Moisés ixlīpāhuan Dios, ē xla' taxtulh nac Egipto. Jā ixjicua'ni' puxcu', masqui ixca'tzī palh ixstīzī'lh. Pō'ktu quilhtamacuj kexmatni'lh Dios. Xla' hua'chi ixlaktzī'nī't Dios, masqui jāla laktzī'ncan.

²⁸ Moisés ixlīpāhuan Dios. Chuntza' cāhuanilh israelitas natamaknī borregos ē natalītlahua macsti'na'j ixka'lhni' na ixmākelhchaca'n. Chuntza' ángel jā cāmknīlh ixlīmaksāsti'ca'n israelitas a'cxni' cāmknīlh ixlīmaksāsti'ca'n xalanī'n nac Egipto. ²⁹ Israelitas ixtalīpāhuan Dios. Xlaca'n tapātacutli Mar Xatzu'tzo'ko hua'chi nac cā'ti'ya'tna' jā cā'scahuahua. Xalanī'n nac Egipto tī ixtastālani', a'cxni' titapātacutcu'tunli, xlaca'n tajicsua'kō'lh.

³⁰ Israelitas ixtalīpāhuan Dios, ē chuntza' xlaca'n a'ktojon quilhtamacuj ixtatā'tamacxtī'li'tlā'huan cā'lacchicni' tū ixuanican Jericó. Chuntza' li'a'kā'lh talhta'm xachihuix tū ixlītamacxtī'li'nī't cā'lacchicni'. ³¹ Cāmknīca tī xalanī'n nac Jericó tī jā takexmatni'cu'tunli Dios. Rahab, tī pūla xamaklani' ixuanī't, xla' jā maknīca. Rahab ixlīpāhuan Dios, ē xla' ixcāmānūnī't na ixchic israelitas tī ixta'a'nī't talaktzī'hui'līni'n nac tzamā' ti'ya't. Ū'tza' jā talīmknīlh Rahab.

³² Jā ixlacasqui'nca ā'chulā' na'iccālīhuaniyān ā'makapitzīn tī talīpāhuanli Dios. Jā icka'lhī quilhtamacuj na'iccāhuaniyān tū tatlahualh Gedeón ē Barac ē Sansón ē Jefté ē David ē Samuel ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. ³³ Xlaca'n ixtalīpāhuan Dios. Ū'tza' talīskāhuī'lh ā'makapitzīn cā'lacchicni', ē ixtamāpa'ksī. Ixtatlahua tū tze, ē Dios cāsicua'lanātlahualh chuntza' chī ixcāhuaninī't. Ā'makapitzīn ixcālaktamaknūcan leones. Dios cāmaktāyalh ē chuntza' jā cāhua'lh. ³⁴ Ā'makapitzīn ixcāmāpū'can nac macscut. Xlaca'n jā talhcullh. Ā'makapitzīn ixcālīmknīcu'tuncan espada. Xlaca'n ta'a'kapūtaxtulh. Masqui xlaca'n jā lactli'hui'quin ixtahuanī't, Dios cāmātli'hui'chli. Jā ixtajicua'n. Ixtatlahua lāmknīn ē ixtamakatzā'la ixtā'lāquichlaktzī'ca'n. ³⁵ Makapitzīn puscan, Dios cāmālacastālancuanīnī'lh ixcamana'ca'n, tī ixtanīnī'tcus.

Ā'makapitzīn tachi'xcuui't tzej cāmakapātīnīnca hasta jā tanīlh. Palh xlaca'n ixtakelhtatzē'kli tū ixta'a'ka'ī', jātza' ixticāmakapātīnīnca. Xlaca'n jā takelhtatzē'kli, ixpālacata ixtaca'tzī nataka'lhī ixlatamatca'n tū xatze a'cxni' Dios nacāmālacastālancuanī nīnī'n. ³⁶ Ā'makapitzīn cālākapalaca ē cāmaksno'kca. Ā'makapitzīn cāmānūca nac pūlāchīn

ē cātūpixui'līca līcā'n. ³⁷ Ā'makapitzīn cācucta'lamaknīca. Ā'makapitzīn cālaxua'ta'hui'līca. Ā'makapitzīn cālīmaknīca espada. Ā'makapitzīn ixta'a'cuantlā'huan ē ixtalhakā' ixko'xka' purecu' ē chivos. Lacxcamanīnī'n ixtahuanī't. Ixcālakmaka'nca ē ixcāmakapātīnīnca. ³⁸ Ixtatzā'latlā'huan nac cā'tzaya'nca ti'ya't ē nac cā'kēstīnī'n. Ixtahui'lāna'lh nac lhu'cu' ē na ixtampīn chihuix. Xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ixtapuhuan jā tū ixtapalhca'n tī ixta'a'ka'ī, ē masqui ā'chulā' ixtapalhca'n. ³⁹ Tzamā' tachi'xcuui't ixtalīpāhuan Dios ē ixtamakapāxūi Dios. Masqui ixtalīpāhuan Dios, xlaca'n jā tamaktīnī'nkō'lh ixlīpō'ktu tū Dios ixcāmālacnūnī'nī't. ⁴⁰ Dios ixlacasqui'n a'cxīm ixquincātātā'lan, ixpālacata lactze ixtalītaxtulh chuntza' chī quina'n.

12

Calaktzī'lēuj Cristo

¹ Quina'n ca'tzīyāuj chī tzamā' chi'xcuui'n ixtalīpāhuan Dios. Masqui xlaca'n tapātīnī'lh, jā tataspi'tli na ixtej Dios. Quina'n cacāmaksca'tui xlaca'n. Chuntza' camakxtekkō'uj tū quincāmāmakchuyīyān na ixtej Dios. Jātza' catlahuáuj tū jā tze, masqui jicslīhua' makxtekan. Jā calakachā'ni'uj natlahuayāuj ixtalacasqui'nīn Dios. ² Chuhua'j calaktzī'lēuj Jesucristo. Quina'n tī a'ka'īyāuj Jesucristo quincāmakapūtāxtūnī'ta'ntza'. Xla' naquincāmaktāyayān na'a'ka'īyāuj ā'chulā' tihui'lāna'ujcus. Xla' pātīnī'lh a'cxnī' nīlh nac cruz. Masqui lakmaka'nca ē masqui pātīnī'lh, xla' pātīkō'lh ixpālacata ixca'tzī ā'līstān napāxuhua. Chuhua'j huī'lh na ixpektūcāna'j Dios nac a'kapūn jā tā'māpa'ksīnī'n Dios.

³ Capāstactit chī pātīnī'lh Jesucristo ē chī ixtatā'lāhuani chi'xcuui'n tī ixtaquiclhaktzī'n. Chuntza' jā calakachipini'ntit masqui pātīnī'mpā'na'ntit. Jā camakxtektit natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn Dios. ⁴ Masqui lhūhua'tza' tū pātīnī'ta'ntit, jā ixtā'chuntza' chī tapātīnī'lh ā'makapitzīn tī cāmaknīca. ⁵ Palhāsā' pātza'nkānī'ta'ntit ixtachihuīn Dios jā Dios quincāmaxquī'yān talacapāstacni' ē quincālaktzī'nān hua'chi ixlacstīn. Chuntza' huan:

Tzej calacapāstacti a'cxnī' Dios cāstacyāhuayān.

Jā calakachipini' a'cxnī' xla' lacaquilhnīyān.

⁶ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cāpāxquī'.

Cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n tī cātlahuanī't ixlacstīn.

⁷ Catāyani'tit a'cxnī' cālacaquilhnīyān. Palh Dios cālacaquilhnīyān, chuntza' lītasu'yuyā'tit ixlacstīn hui'xina'n. Ixlacasqui'nca chā'tin xatāta' nacālacaquilhnī ixlacstīn.

⁸ Dios cālacaquilhnī ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn. Palh jā cahuālh ixcālacaquilhnīn chuntza' ixtasu'yulh hui'xina'n jā ixlīcāna'

ixlacstīn Dios. ⁹ A'cxni' quincāmakastacni' quintāta'ca'n, ixquincālacaquilhñyān ē quina'n ixcālakachi'xcuhuī'yāuj. Ā'chulā' ixlacasqui'nca quina'n nakexmatni'yāuj quinTāta'ca'n Dios tī quincāmaxquī'yān quilatamatca'n tū jā catilakspuṭli. ¹⁰ Quintāta'ca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n ixquincālacaquilhñyān chuntza' chī ixtalacpuhuan. Xlaca'n ixtalacasqui'n līlacatejtin ixlatā'kchokouj nac cā'quilhtamacuj. Nā Dios quincālacaquilhñyān, ixpālacata quincālacapāstacān. Xla' lacasqui'n quina'n lactze nahuanāuj chī xla'. ¹¹ A'cxni' quincālacaquilhñyān, līpuhuanāuj. Masqui quincātamālakaputzīyān, ā'listān tze lītaxtuyāuj, ē chuntza' līsca'tāuj.

Lījicua' palh jā nakexmatni'yāuj Dios

¹² Chuhua'j calāmāhuixcānī'tit ē jā cataxla'juani'tāya'tit. ¹³ Tzej catlā'hua'ntit na ixtej Dios. Chuntza' nacāmaktāya'yā'tit xlaca'n tī jāna'j tzej ta'a'ka'ī'. Chuntza' xlaca'n jā catitata-makahuasli.

¹⁴ Līpāxuhua cacātā'tahuī'la'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Catlahua'tit xmān tū tze. Palh chā'tin jā makxteku'tun tlahua tū jā tze, xla' jā catilakchā'lh Dios. ¹⁵ Dios lakalhu'manīni'n. Catamakxteknī'tit Dios nacāmaktāyayān milīpō'ktuca'n. Jā cataxtutāya'tit na ixtej Dios nūn chā'tin chī hui'xina'n. Palh chā'tin taxtutāya, cāmāmakchuyī ā'makapitzīn tī ta'a'ka'ī'. ¹⁶ Jā caka'lhī'tit mintā'lāpāxquī'nca'n. Jā calakmaka'ntit tū ixla' Dios, chī Esaú. Xla' ixuā'yancu'tun, ē ū'tza' listā'lh tū ixmakx-teknī'canī't tū ixpālacata līmaksāsti' ixuanī't. ¹⁷ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit ā'listān xla' ixlacasqui'n ixmaxquī'palaca ē jātza' la lakmāxtulh. Xla' ixcalhuan ixpālacata lakpalīcu'tunli tū ixtlahuanī't.

¹⁸ Hui'xina'n jā ixuī'lāna'ntit a'ntza' a'cxni' Dios māstā'lh līmāpa'ksīn nac sipej jā huanican Sinaí. Israelitas xalanī'n makāstza' tatalacatzuna'jīlh nac Sinaí. Talaktzī'lh lamana' ē jā cā'pucsua' ixuanī't ē jā makli'pli'. ¹⁹ Takexmatli a'ktin līskoli' ē a'ktin tachihuīn. A'cxni' takexmatli ixtachihuīn Dios, xlaca'n tahuanli jātza' ā'chulā' cachihuīna'lh. ²⁰ Tajicua'nli a'cxni' Dios huanli nūn chā'tin ī'xa'malh sipej. Nā huanli palh lakatin animalh natāya a'ntza' ixlacasqui'nca nalīlacata'lamaknīcan chihuix. ²¹ Tī talaktzī'lh huā'mā', tajicua'nli. Nā Moisés huanli: "Icxpipimā'lh ixpālacata icjicua'n."

²² Hui'xina'n jā chuntza' ta'nī'ta'ntit nac Sinaí. Hui'xina'n pimpā'na'ntit ā'lacatin nac sipej jā huanican Sión ē nac cā'lacchicni' jā huī'lh Dios xalakahuan. Huā'mā' cā'lacchicni' hui'lacha' nac a'kapūn ē huanican Jerusalén. A'ntza' ta'a'nan lhūhua' ángeles. ²³ A'ntza' nā hui'xina'n pimpā'na'ntit nac a'kapūn jā tatalacxtimīnī't ē tamakapāxuīmā'nalh Dios tī

xapūla ixlacstīn Dios, tī tatzō'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac a'kapūn. A'ntza' jā hui'lh Dios. Ū'tza' tī nacāputzāna'nīkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Nā a'ntza' tahui'lāna'ncha' ixlīstacna'ca'n tī tanīnī'ttza' ē cātlahuacani't lactze. ²⁴ Hui'xina'n a'ka'īnī'ta'ntit Jesucristo ū'tza' tī makapūtaxtūnu'n. Xla' tlahuani't xasāsti' talacāxtlahuan. Ixka'lhni' Jesucristo cālīche'kē' ixlīstacna'ca'n tachi'xcuhuī't. Ē chuntza' talakalhu'mān ixka'lhni' Jesucristo. Ū'tza' ā'chulā' xatze ē jā ixka'lhni' Abel.

²⁵ Cakexpa'ttit tū huan Dios. Cāmakapātīnīnca tī jā takexmatni'lh Moisés tī Dios māchihuīnīlh. Ā'chulā' naquincātamakapātīnīnān palh jā kexmatni'cu'tunāuj Dios chī chihuīna'nācha' nac a'kapūn. ²⁶ Lakmajtza' Dios chihuīna'nli a'cxni' ixtatakēstokni't israelitas lacatzuna'j nac Sinaí. Ti'ya't tachiquilh. Chuhua'j Dios huan: “Quit na'icchiqipala ti'ya't ē jā xmān ti'ya't. Nā na'icchiqi a'kapūn.” ²⁷ Huā'mā' huanicu'tun natasputkō' ixlīpō'ktu tū cāmālacatzucunī't. Ā'xmān natahui'la tū jāla lacachiquican. ²⁸ Quina'n natā'tahui'layāuj Dios jā xla' māpa'ksīni'n jā tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j namaxquī'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ē nalakachi'xcuhuī'yāuj ē namakapāxuīyāuj chuntza' hua'chi chī xla' lacasqui'n. ²⁹ Ixlīcāna' Dios hua'chi a'ktin ka'tla' lamana' ixpālacata xla' nacāmakapātīnīn xlaca'n tī jā takexmatni'.

13

Palh tzej nalatā'kchokoyāuj, chuntza' nalīmakapāxuīyāuj Dios

¹ Calāpāxquī'tēlha'tit milīpō'ktuca'n ixpālacata hui'xina'n lītā'timīn. ² Cacāmānū'tit na minchicca'n tī taminācha' xala' makat. Ā'makapitzīn tī chuntza' tatlahuani't, xlaca'n tamānūnī't ángeles na ixchicca'n, masqui xapūla jā ixtaca'tzī palh xlaca'n ángeles ixtahuani't.

³ Jā cacāpātza'nkātī tī cāchī'canī't. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi cātātā'chī'nī'ta'ntit. Jā cacāpātza'nkātī tī tapātīni'mā'nalh. Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n hua'chi nā hui'xina'n cātā'pātīni'mpā'na'ntit.

⁴ Xatze tamakaxtokcan. Jā tze ka'lhīcan tā'lāpāxquī'n. Dios nacāmakapātīnīn xlaca'n tī chuntza' tala.

⁵ Jā xmān calacapāstactit chī nalīka'lhī'yā'tit tumīn. Līpāxuhua catahui'la'tit palh ka'lhī'yā'tit lhūhua' tumīn o palh jā lhūhua'. Dios huanī't: “Pō'ktu quilhtamacuj na'ictā'latahui'layān. Jā maktin ictimakxtekni'.” ⁶ Ū'tza' jā catilījicua'nui. Tzē nahuanāuj:

Māpa'ksīni' Dios quimaktāya.

Jā ictimījicua'ni'lh tū naquintatlahuani' tachi'xcuhuī't.

⁷ Cacālacapāstactit xlaca'n tī pūla cātamāsu'yuni'n ixtachihuīn Dios. Cacāpāstactit chī ixtalīlatlā'huan xlaca'n, ē chuntza' catlā'hua'ntit.

⁸ Jesucristo chu ū'tza'tza' chī tihua'na'. Jā makstin talakpalī.

⁹ Jā catamakxtektit nacātamāsu'yuni'yān xtum tamāsu'yun tū jā a'ka'l'nī'ta'ntit. Dios ū'tza' tī quincāmaktāyayān chī nalatā'kchokoyāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n. Tamāsu'yun ixpālacata tū hua'can, huā'mā' jā quincāmaktāyayān. Masqui ā'makapitzīn takexmatni' tzamā' tamāsu'yun, jā cāmaktāya xlaca'n.

¹⁰ Pālejni' tī tascuja na ixtemploca'n israelitas, xlaca'n tzē natahua' macsti'na'j xaquinīt animalhna' tū mālacnūni'canī't Dios. Xtum talakalhu'mān tū mālacnūni'canī't Dios tū quincāmāpānūni'yān quincuentaca'n. Huā'mā' talakalhu'mān, ū'tza' Jesucristo.

¹¹ Xapuxcu' pālej, xla' lē'n ixka'lhni' animalh xatamaknīn hasta nac templo jā huanican Ā'chulā' Xatasicua'lanātlahuan jā ixlī'a'ktu' nac cuarto. A'ntza' mālacnūni'can Dios ka'lhni' ixpālacata nacāmāpānūni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't. Ixmacni'ca'n animalh, tzamā' cāmāxtucan nac cā'lacchicni'. A'ntza' cālhcuyucan.

¹² Nā Jesús nā māxtuca nac cā'lacchicni'. Ē a'ntza' nīlh. Chuntza' pātīni'lh ixpālacata ixcālīmāpānūni'cu'tun ixka'lhni' ixcuentaca'n tachi'xcuui't. ¹³ Lakmaka'nca Jesucristo a'cxni' māxtuca nac cā'lacchicni' ē xtokohua'ca'ca nac cruz. Quina'n a'ka'iyāuj, ē chuntza' ixlacasqui'nca napātīni'nāuj a'cxni' quincātalakmaka'nān ixpālacata Jesucristo.

¹⁴ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj jā tū cā'lacchicni' tū natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quina'n ka'lhīmā'nauj ā'a'ktin cā'lacchicni' tū nalaktzī'nāujcus.

¹⁵ Jātza' mālacnūni'yāuj Dios xatamaknīn animalh. Xatze camaxquī'uj tapāxcatca'tzīn Dios. Ū'tza' hua'chi talakalhu'mān. Ixlacasqui'nca namāka'tlī'yāuj Dios ixpālacata Jesucristo. ¹⁶ Jā capātza'nkātīt natlahua'yā'tit tū tze ē nalāmaktāya'yā'tit. Ū'tza' huā'mā' tū lipāxuhua Dios.

¹⁷ Cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Catlahua'tit tū cātahuaniyān. Xlaca'n cāmaktaka'lhān hui'xina'n ixpālacata talacasqui'n xa'nca na'a'ka'iyā'tit. Xlaca'n natamaxquī' cuenta Dios chī tascuja. Xlaca'n cā'tapāxuhuān natascuja palh natlahua'yā'tit tū nacātalīmāpa'ksīyān. Palh jā nacākexpa'tni'yā'tit, natalīlipuhuan. Ē hui'xina'n jā tū catīcālīmacuani'n.

¹⁸ Calī'orarlī'tit quimpālacata. Quit icca'tzī icmākentaxtūlh tū Dios quimacamaxquī'nī't. Pō'ktu quilhtamacuj ictlahuacu'tun tū tze. ¹⁹ Iccāsqui'ni'yān calī'orarlī'tit Dios palaj naquimacā'nācha' jā hui'lāna'ntit.

²⁰ Dios ū'tza' tī quincāmakapāxuīyān. Xla' mālacastālancuanīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Jesucristo nīlh ē līxapalh ixka'lhni' quincuentaca'n. Chuntza' līcāxtlahualh talacāxtlahuan tū natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Chuhua'j xla' tihua'na' naquincāmaktaka'lhān. ²¹ Dios cacāmaxquī'n talacapāstacni' tū nacāmaktāyayān natlahua'yā'tit ixtalacasqui'nīn. Nā quina'n caquincātlahuan lactze chuntza' chī xla' lacasqui'n. Ū'tza' lītlahua ixlītlī'hui'qui Jesucristo. Calakachi'xcuhui'ca Jesucristo pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

²² Tā'timīn, iccāsqui'ni'yān līlacatzucu nakelhtahua'ka'yā'tit tū iccātzo'knuni'mā'n nac huā'mā' ca'psnap. Jā ka'tla' tzamā' ca'psnap tū iccātzo'knuni'nī'ta'n. ²³ Iccāmāca'tzīnīcu'tunān makxtecanī'ttza' Timoteo. Chuhua'j jātza' tachī'n. Palh xla' namin palaj, naquintā'a'n a'cxni' na'iccālaka'nāchā'n.

²⁴ Cacāsaludarlī'tit ixlīpō'ktuca'n xanapuxcu'nu' nac templo. Calāsaludarlī'tit milīpō'ktuca'n. Tā'timīn xala' nac Italia cātahuaniyān.

²⁵ Dios cacāsicua'lanātlahuakō'n. Amén.

Santiago

Litzucuca carta

¹ Quit, Santiago, ictzo'ka huā'mā' carta. Quit ictā'scuja Dios ē Māpa'ksīni' Jesucristo. Quit iccāmacā'ni'yān saludos milipō'ktuca'n israelitas tī tapa'ksīni'yā'tit Dios, tī ta'a'kahuani'nī'ta'ntit.

Talacapāstacni' tū Dios māstā'

² Tā'timīn, catahui'la'tit cā'tapāxuān masqui cā'a'kspulayān lhūhua' catūhuālh ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo.

³ Ca'tziyā'tittza' a'cxni' cā'a'kspulayān huā'mā' ē palh jā makxtekā'tit chī a'ka'ī'yā'tit, chuntza' nalīscā'tā'tit chī natāyani'yā'tit. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj natāyani'yā'tit, ē chuntza' nalīscā'tā'tit chī tzej nalatā'kchokoyā'tit ē chī nalīmākentaxtūkō'yā'tit ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'nīn Dios.

⁵ Palh hui'xina'n jā ca'tziyā'tit chī nalīlatā'kchokoyā'tit tzej, casqui'ni'tit Dios ē xla' nacāmāsu'yuni'yān. Xla' jā cā'tasītzī' māstā' tū nasqui'ni'yāuj ē jā lacaquilhnīni'n. ⁶ A'cxni' hui'xina'n nasqui'ni'yā'tit Dios catūhuālh, napuhua'nā'tit Dios ixlīcāna' nacāmāxqui'yān. Jā maktin tipuhua'nā'tit Dios jā caticāmāxqui'n. Tī lacpuhuan Dios jā catimāstā'lh, xla' jā xmān a'ktin ixtalacapāstacni' ka'lhī. Xla' hua'chi xcān a'cxni' ū'nun ē calhāxcuhuālh mā'a'kchoko xaxiyālh xcān. ⁷ Tī lacpuhuan chuntza', Dios jā catimāxqui'lh tū squi'ni'. ⁸ Tī jā xmān a'ktin talacapāstacni' taka'lhī, xlaca'n jā maktin taca'tzī tū natatlahua.

⁹ Hui'xina'n, tā'timīn, tī catihuālh tachi'xcuui't, calīpāxuhua'tit ixpālacata Dios cālaktzī'nān jā chī catihuālh tachi'xcuui't. ¹⁰ Hui'xina'n, tā'timīn, tī lacricujnu', calīpāxuhua'tit ixpālacata ca'tziyā'tit Dios laktzī'n mintumīnca'n hua'chi jā tū ixtapalh. Lacricujnu' natasputa chī a'ktin xa'nat. ¹¹ A'cxni' chī'chini'n, xapa'lhma' xneka, ē xa'nat yuja. Ixlitzēhuani't sputa. Nā chuntza' talīsputa lacricujnu' līhuan tatlahua ixnegocioca'n.

Chī napātīni'ncan ē natāyani'can

¹² Līpāxuhua tahuī'lāna'lh xlaca'n tī līlacatejtin tapātī tū cā'a'kspula. Palh xlaca'n natatāyani', nataka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Xasāsti' quilatamatca'n xla' chī talakalhu'mān tū Dios cāmālacnūni' tī tapāxqui'. ¹³ Palh chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā tze, jā capuhuanlī Dios mālacpuhuanlīh tū jā tze. Dios jā maktin lacpuhuan natlahua tū jā tze. Xla' jā cāmālacpuhuanī tachi'xcuui't catatlahualh tū jā tze. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī'xcu' lacpuhuan natlahua tū jā

tze, xla' ixlī'a'cstu ixtalacapāstacni' mātlahuī chuntza'. ¹⁵ Palh xla' tlahua chuntza' tū jā tze ixtalacapāstacni', chuntza' ka'lhī ix cuenta. Ā'chulā' natlahuatēlha tū jā tze. Ū'tza' nalīnī.

¹⁶ Ixlīcāna' tū iccāhuanimā'n. Jā cata'a'kskāhuī'tit, tā'timīn. ¹⁷ Pō'ktu xatze catūhuālh tū quincātamaxquī'nī'ta'n, pō'ktu Dios macamin. Tī quincāmaxquī'n pō'ktu tū tze xla' ū'tza' Dios. Xla' cātlahualh tū tamāxkakēni'n nac a'kapūn. Dios xla' chu ū'tza'tza'. Jā maktin talakpalī nūn macsti'na'j. ¹⁸ Dios quincāmaxquī'n xasāsti' quilatamatca'n chī xla' ixtalacasquī'nīn. Quincāmaxquī'n quilatamatca'n xasāsti' ixpālacata ixtachihuīn Dios tū ixlīcāna'. Chuntza' quina'n xapūla a'ka'i'nī'tauj. Ā'listān lhūhua' ā'makapitzīn nata'a'ka'ī'. Chuntza' quina'n xalacpūla.

Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj

¹⁹ Calacapāstactit huā'mā', tā'timīn. Milīpō'ktuca'n tzej cakexpa'ttit ixtachihuīn Dios. Calacapāstacna'ntit pūla chī nachihuīna'nā'tit, ē jā nasītī'yā'tit. ²⁰ Tasītzi' quincāmāmakchuyīyān. Chuntza' jāla tlahuayāuj ixtalacasquī'nīn Dios. ²¹ Camāpānūkō'tit ixlīpō'ktu tū jā tze ē ixlīpō'ktu tū jā līmacuan. Calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit ixtalacasquī'nīn Dios. Cuenta catlahua'tit tū ixtachihuīn Dios tū maktīni'nī'ta'ntit. Ū'tza' tū cāmāca'tzīnīn chī nacālīmakapūtāxtūyān.

²² Cakexpa'tni'tit ixtachihuīn Dios, ē jā xmān cakexpa'tmaka'ntit. Palh puhua'nā'tit xmān nakexpa'tmaka'nā'tit, mina'cstuca'n ta'a'kskāhuī'yā'tit. ²³ Tī xmān takexmata ixtachihuīn Dios ē jā tatlahua, xlaca'n chī chā'tin chī'xcu' tī laktzī'n nac espejo. ²⁴ Ixlīmān laktzī'ncan chī lanī't ixlacan ē a'n ē palaj tunca pātza'nkā chī lanī't. ²⁵ Jā chuntza' xlaca'n tī cuenta tatlahua xatze ixtachihuīn Dios tū quincāmāca'tzīnīyān chī nalītaxtuyāuj. Palh xlaca'n jā tamakxteka takexmatni', ē palh jā tapātza'nkā tū huan, chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahua ixlīpō'ktu tū tatlahua.

²⁶ Palh chā'tin chī'xcu' huan kexmatni' Dios, ē jāla māpa'ksī ixquilhni', xla' ixlīmān ta'a'kskāhuī'. Xla' jā ixlīcāna' kexmatni' Dios. ²⁷ Tū Dios lacasqui'n natlahuayāuj quina'n tī ixlīcāna' a'ka'ī'yāuj, ū'tza' huā'mā': cacāmaktāyauj lacstīn tī xcamanīn ē tī cānīmaka'ncanī't tī tapātīni'n. Ē ixlacasquī'nca pō'ktu quilhtamacuj namāpānūyāuj ixlīpō'ktu tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj.

2

Ixlacasquī'nca nacālaktzī'nāuj tachi'xcu'huī't lacxtim

¹ Tā'timīn, calālaktzī'ntit lacxtim milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī a'ka'l'i'ni'yā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī xaka'tla'.
² Na'iccāhuaniyān a'ktin tachihuīn. Chā'tu' chi'xcuui'n tatanū na mintemploca'n. Chā'tin xla' rico ē ka'lhī ixmakatzātāt i'xla' oro ē ixlu'xu' xatze. Ā'chā'tin xla' xcamanīn ē xla' ka'lhī masnā lu'xu'.
³ Hui'xina'n ā'chulā' lakachi'xcuui'yā'tit tī ka'lhī xatze ixlu'xu' ē huani'yā'tit: “Hui'x catahui'la' huā'tzā' nac xatze silla.” Ē xcamanīn huani'yā'tit: “Hui'x catāyachi o catahui'la' nac piso ixlacatzuna'j na quintujan.”
⁴ Palh chuntza' tlhua'yā'tit hui'xina'n, chuntza' tasu'yu puhua'nā'tit ā'makapitzīn chi'xcuui'n ā'chulā' lactze. Palh chuntza' tlhua'yā'tit hui'xina'n, jā tze mintalacapāstacni'ca'n.

⁵ Tā'timīn, iccāpāxquī'yān ē iccāhuanicu'tunān huā'mā'. Dios cālacsacni't tī lacxcamanīni'n. Masqui xcamanīn xlaca'n, Dios cālaktzī'n chī lacricujnu', ixpālacata talīpāhuan Dios ē chuntza' natatanū jā xla' māpa'ksīni'n. Nā ixlīpō'ktuca'n tī tapāxquī' Dios ixlīpō'ktuca'n natatanū jā xla' māpa'ksīni'n.
⁶ Hui'xina'n cālakmaka'nā'tit tī lacxcamanīni'n. Cālakachi'xcuui'yā'tit lacricujnu'. Ū'tunu'n tī cātamakapātīnīnān. Xlaca'n cātamālacapū'yān hui'xina'n.
⁷ Ū'tunu'n lacricujnu' tī jā tze talīchihuīna'n Jesucristo quiMāpa'ksīni'ca'n. Ū'tza' tī hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit.

⁸ Ixlīmāpa'ksīn Dios tū tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios chuntza' huan: “Nacāpāxquī'ya' ā'makapitzīn chuntza' chī pāxquī'ca'na' milīmān.” Palh hui'xina'n kexpa'tni'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, chuntza' tzej tlā'hua'mpā'na'ntit.
⁹ Palh hui'xina'n lakachi'xcuui'yā'tit makapitzīn, ē ā'makapitzīn huampala cālakmaka'nā'tit, chuntza' tlhua'yā'tit tū jā tze, ē chuntza' hui'xina'n laclī'pinā'tit. Chuntza' huan ixlīmāpa'ksīn Dios.
¹⁰ Palh chā'tin chi'xcu' nakexmatni' ixlīpō'ktu ixlīmāpa'ksīn Dios ē xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā kexmatni', huā'mā' chi'xcu' laclē'n ixpālacata jā kexmatni'kō'lh līmāpa'ksīn, ē masqui xmān a'ktin līmāpa'ksīn tū jā kexmatni'lh.
¹¹ Dios huanli: “Jā tika'lhī'ya' mīntā'lāpāxquī'n.” Nā chuntza' huanli: “Jā timaknīni'na'.” Palh chā'tin tī maknīni'n, xla' laclē'n ē masqui jā ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n.
¹² Dios quincāmaktāyayān ē chuntza' jā quincāmāpa'ksīyān tū jā tze. Chuntza' palh tlhua'yā'j tū jā tze, Dios naquincāputzāna'ni'yān. Ū'tza' calīchihuīna'ntit ē calītlhua'tit tū tze.
¹³ Dios, a'cxni' naputzāna'n, jā caticālakalhu'manli tī jā talakalhu'manli ā'makapitzīn. Xla' xmān nacālakalhu'man tī talakalhu'manli ā'makapitzīn. Tī talakalhu'manī't ā'makapitzīn, xlaca'n jā catitajicua'nli a'cxni' nacāputzāna'ni' Dios.

¹⁴ Tā'timīn, palh chā'tin chi'xcu' huan lipāhuan Dios ē xla' jā tlahua tū tze, chu tlakaj lipāhuan. ¹⁵ Palh chā'tin quintā'tin spu'tni' ixl'u'xū' ē jā ka'lhī tū nahua' ¹⁶ ē makapitzīn chī hui'xina'n tahuani: "Dios casicua'lanātlahuan ē camaxquī'ca' milu'xū' ē camāhuī'ca'", ē tī tahuani chuntza' jā tū tamaxquī', chuntza' jā tū līmacuan talipāhuan Dios. ¹⁷ Palh chā'tin chi'xcu' huan lipāhuan Dios, ē jā maktāya ā'chā'tin, xla' chu tlakaj huan lipāhuan Dios. Xla' hua'chi chā'tin xanīn ixpālacata jā tū tlahua tū tze.

¹⁸ Palh chā'tin nahuan: "Quit ica'ka'tī'ni' Dios, ē masqui jā ictlahua tū tze." Quit na'icūampala: ¿Chī nalītasu'yu'ya' palh lipāhua'na' Dios palh jā tlahua'ya' tū tze? Quit ictlahua xatze. Chuntza' lītasu'yu quit iclipāhuan Dios. ¹⁹ Hui'x puhua'na' xmān chā'tin Dios. Chuntza' tze. Nā chuntza' tapuhuan jā tzeya ū'nī'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n taxpipī ixpālacata tajicua'ni' Dios. ²⁰ Hui'x jā ca'tzīya'. Na'icmāsu'yuni'yān chu tlakaj palh chā'tin huan lipāhuan Dios ē palh jā tlahua tū lactze. ²¹ Quixū'nāpapca'n Abraham mālacnūni'lh, chī talakalhu'mān Dios, ixka'hua'cha tī ixuanican Isaac. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh Abraham tze chi'xcu' ixpālacata tū tlahualh. ²² Chuntza' ca'tzīcan Abraham iclipāhuan Dios ē ū'tza' xla' lītlahualh tū lactze. A'cxni' Abraham tlahualh huā'mā' tū tze, ū'tza' lītasu'yulh Abraham iclipāhuan Dios. ²³ Chuntza' mākentaxtūca chī ixtatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan: "Abraham iclipāhuan Dios. Ū'tza' Dios xatze līlaktzī'lh Abraham." Ē Dios huanli Abraham ixamigo.

²⁴ Chuntza' hui'xina'n ca'tzīyā'tittza' Dios lactze cālaktzī'n tachi'xcu'huī't jā xmān ixpālacata talipāhuan Dios. Nā ixlacasqui'nca xlaca'n natatlahua tū lactze. Chuntza' natasu'yu palh ixlicāna' talipāhuan Dios. ²⁵ Ē nā chuntza' Rahab tī maklani' ixuanī't. Xla' cāmakxtekli tatachokolh na ixchic chi'xcu'huī'n tī Josué cāmacamilh. Cāmātzē'kli ē cāmaktāyalh natataxtu nac cā'lacchicni' nac ā'kentin tej. Ū'tza' Dios līlaktzī'lh tzeya puscāt Rahab. ²⁶ Quina'n hui'lāna'uj ixpālacata ka'lhīyāuj quimacni'ca'n ē quilīstacna'ca'n. Nā chuntza' quina'n ka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n, ixpālacata lipāhuanāuj Dios ē chuntza' tlahuayāuj tū lactze.

3

Quinquilhni'ca'n

¹ Tā'timīn, jā cala'tit līmākelhtahua'kē'nī'n lhūhua' hui'xina'n. Ca'tzīyā'tit hui'xina'n tī tamāsu'yu ā'chulā' palha' nacāputzāna'ni'can. ² Quina'n quilipō'ktuca'n makatunu' tlahuayāuj tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' tzē māpa'ksī ixquilhni', chuntza' tzē māpa'ksī iclipō'ktu ixmacni'. Xla'

tzeya chi'xcu'. ³ Cāmākalhnūyāuj freno na ixquilhni'ca'n cahuāyuj. Chuntza' tzē nacāmāpa'ksīyāuj. Nata'a'n jā quina'n lacasqui'nāuj. ⁴ Nā barcos tū laka'tla', macsti'na'j tū līskalīcan. Masqui ū'ni' xatli'hui'qui tanta'nslē'n barco, piloto tzē nalē'n jā xla' lacasqui'n, masqui macsti'na'j tū līskalīcan barco. ⁵ Chuntza' quinquilhni'ca'n. Masqui macsti'na'j quinquilhni'ca'n, lhūhua' tū tlahua. Masqui macsti'na'j macscut, tzē namāquilhtī a'ktin ka'tla' cā'qui'huī'n. ⁶ Quinquilhni'ca'n hua'chi macscut, ixpālacata cāactlahua ā'makapitzīn. Quinquilhni'ca'n līchihuīna'nāuj ixlīpō'ktu tū jā tze. Ū'tza' ā'chulā' jā tze lītaxtuyāuj. Ixpālacata quinquilhni'ca'n, lāmāpasī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'huī't nac cā'quilhtamacuj. Skāhuī'ni' ū'tza' tī quincāmāhuanīyān tū jā tze. ⁷ Chi'xcu'huī'n xlaca'n tzē natamāmānsujlī catūhuālh animalh ē catūhuālh spūnī'n ē catūhuālh lūhua' ē catūhuālh animalh xala' nac mar. Ixlīpō'ktuca'n tzē cāmāmānsujlīcan. ⁸ Quinquilhni'ca'n jā tī tī tzē namāpa'ksī. Quinquilhni'ca'n pō'ktu quilhtamacuj huan tū jā tze. Hua'chi ka'lhī veneno ixpālacata quinquilhni'ca'n cālīactlahuayāuj ā'makapitzīn. ⁹ Quinquilhni'ca'n līmakapāxuyāuj Dios quinTāta'ca'n, ē nā cālī'a'ksa'nāuj ā'makapitzīn tachi'xcu'huī't tī Dios tlahuanī't hua'chi chī xla'. ¹⁰ Na quinquilhni'ca'n taxtu tachihuīn tū xatze ē tachihuīn tū jā tze. Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' jā tze. ¹¹ ¿Ē xmān nac a'ktin mu'sni' taxtu xcān xase'ksi' ē xcān xaxū'ni'? ¹² Tā'timīn, a'ktin xaqui'hui' a'kalhpōj jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't xīpa. Xaqui'hui' uvas jāla catitahua'ca'lh ixtahua'ca't a'kalhpōj. Nā chuntza' a'ktin mu'sni' jā taxtuhuī'lh xaxū'ni' xcān a'ntza' jāla catitaxtulh xase'ksi' xcān.

Tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios

¹³ Palhāsā' chātin chī hui'xina'n skalalh ē lhūhua' ca'tzī ē chuntza' tzē namāsu'yu. Calatā'kchokotit līlacatejtin ē chuntza' nalītasu'yu palh lakskalalhna' hui'xina'n. Jā ka'tla' timakca'tzīyā'tit. ¹⁴ Palh hui'xina'n xmān lacasqui'nā'tit napuhuanan hui'xina'n skalalhna' chuntza' lītasu'yu jā skalalhna' hui'xina'n. ¹⁵ Palh chuntza' lacpuhuan chā'tin, a'ntza' lītasu'yu palh ixtalacapāstacni' xla' jā ixla' Dios. Xmān lacapāstaca chī ixtalacapāstacni' skāhuī'ni' ē ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcu'huī'n ixpālacata tlahuamā'lh tū lacasqui'n ixmacni'. ¹⁶ A'cxni' tachi'xcu'huī't talālakca'tzani' ē xmān talacasqui'n napuhuanan xlaca'n lakskalalhna', ū'tza' talālīmāpasī ē tlahua ixlīpō'ktu catūhuālh tū jā tze. ¹⁷ Na'iccāhuanīyān chī talīhuan xlaca'n tī taka'lhī ixtalacapāstacni' Dios. Xlaca'n xmān talacapāstaca tū lactze. Ū'tza' tū ā'chulā' ixlacasqui'nca. Jā talālīsītzī'ni'. Līlaczucu natalātā'chihuīna'n. Natalexmata ē

natamaktāya ā'makapitzīn. Talaktzī'n lacxtim ixlīpō'ktu. Tatlahua tū tze, ixpālacata xluca'n lactze. ¹⁸Ti jā talālīsītzī'ni'cu'tun ā'makapitzīn, chuntza' xluca'n tatlahua tū xatze, ē chuntza' jātza' catitatā'lāhuanicu'tunli ā'makapitzīn.

4

Jā tze palh lakatīyāuj tū xala' nac cā'quilhtamacuj

¹ ¿Tū ixpālacata tā'lāhuani'yā'tit hui'xina'n? Ixpālacata ka'lhī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n tū tze, ē mintalacapāstacni'ca'n tū jā tze. ²Hui'xina'n ka'lhīcu'tunā'tit catūhuālh ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, ū'tza' lālīmaknīcu'tunā'tit hui'xina'n. Hui'xina'n lālakca'tzani'yā'tit tī ka'lhī catūhuālh, ē palh jāla ka'lhī'yā'tit, lālīlacatā'quī'yā'tit ē lālītucsā'tit. Jāla ka'lhī'yā'tit tū lacasqui'nā'tit hui'xina'n, ixpālacata jā squi'ni'yā'tit Dios. ³A'cxni' squi'ni'yā'tit Dios jā cāmaxquī'yān, ixpālacata jā tzej squi'ni'yā'tit. Squi'ni'yā'tit xmān ixpālacata pāxcat līla'yā'tit tū hui'xina'n lacasqui'nā'tit. ⁴Hui'xina'n chī chā'tin tī ka'lhī ixtā'lāpāxquī'n, ixpālacata jātza' kexpatni'cu'tunā'tit Dios ē xmān tlahuacu'tunā'tit tū lacasqui'nā'tit. ¿E jā ca'tzīyā'tit tī talakatī lhūhua' catūhuālh xala' nac cā'quilhtamacuj, xluca'n talītaxtu ixtā'lāquichlaktzi' Dios? Tī tatlahuacu'tun lacxtim chī xalani'n nac cā'quilhtamacuj, xluca'n talītaxtu ixtā'lāquichlaktzi' Dios. ⁵Palhāsā' hui'xina'n puhua'nā'tit xmān chu tlakaj tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē xla' lacasqui'n xmān xla' naquincāmāpa'ksīyān ē jā lacasqui'n naquincāmāpa'ksīyān ā'chā'tin. ⁶Ū'tza' lacasqui'n Dios. Xla' quincāmaktāyayān, ē chuntza' tzē nakexmatni'yāuj xmān Dios. Chuntza' huan ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁷Hui'xina'n catamakxtektit Dios nacāmāpa'ksīyān. Jā catamakxtektit nacāmāpa'ksīyān skāhuī'ni'. Chuntza' skāhuī'ni' nacātzā'lani'yān. ⁸Calātalacatzuna'jītit Dios ē xla' nā nacālātalacatzuna'jīyān. Hui'xina'n tī tlhua'yā'tit tū jā tze, jātza' catlahua'tit. Hui'xina'n tī pāxquī'yā'tit Dios ē nā tū xala' nac cā'quilhtamacuj, camāpānūni'tit tū jā tze na milīstacna'ca'n. ⁹Calīpuhantit ē cacalhua'ntit. Jātza' calītzī'ntit ē jātza' calīpāxua'tit tū jā tze. Calīmāxana'ntit mincuentaca'n. ¹⁰Macsti'na'j cahuantit na ixlacatīn Dios, ē xla' nacāmāka'tlī'yān.

Jā tze palh a'ksa'nāuj quīntā'tinca'n

¹¹Tā'timīn, jā tilālīchihuīna'nā'tit tū jā tze. Palh chā'tin līchihuīna'n ā'chā'tin tū jā tze, chuntza' līlakmaka'mā'lh līmāpa'ksīn tū huan: Calāpāxquī'tit. Palh chā'tin lacpuhan

tzē nahuan palh ā'chā'tin laclē'n, xla' lītaxtu chī juez. Jā lacapāstaca palh ū'tza' laclē'n, ixpālacata lakmaka'mā'lh limāpa'ksīn. ¹² Xmān chā'tin juez a'nan. Ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' quincāmaxquī'n limāpa'ksīn ē ū'tza' nakexmatni'yāuj. Xla' tzē naquincāmakapūtaxtūyān ē nā tzē naquincāmacā'nān nac pūpātīn. ¿Tū ixpālacata puhua'nā'tit palh hui'xina'n tzē na'a'ksa'nā'tit ā'chā'tin?

Jā ca'tzīyāuj tū na'a'kspula lakalī

¹³ Na'iccāhuaniyān hui'xina'n macsti'na'j mimpālacataca'n hui'xina'n tū lāhuani'yā'tit: “Chuhua'j o lakalī na'a'nāuj nac a'ktin cā'lacchicni'. A'ntza' natachokoyāuj a'ktin cā'ta. Natamāhuana'nāuj ē nastā'nanāuj. Natlajayāuj lhūhua' tumīn.” ¹⁴ Huā'mā' na'iccāhuaniyān: Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū na'a'kspula lakalī. Quina'n hua'chi poklhnu' ixpālacata poklhnu' chuhua'j tasu'yu ē ixlītza'la laksputa. ¹⁵ Chuntza' ixuantit: “Palh Dios lacasqui'n quina'n natahui'lāyāuj ā'tzā'la ē ū'tza' huā'mā' natlahuayāuj.” ¹⁶ Hui'xina'n jā kelhasqui'nī'yā'tit Dios tūchu ixtalacasqui'nīn. Xmān tlhua'yā'tit tū tlhua'cu'tunā'tit. Hui'xina'n ka'tla' makca'tzīyā'tit. Jā tze chuntza' tlhua'yā'tit. ¹⁷ Palh chā'tin ca'tzī tlhua tū tze, ē palh jā tlhua, chuntza' xla' līka'lhī ixcuenta.

5

Tū nacā'a'kspula lacricujnu'

¹ Chuhua'j hui'xina'n lacricujnu' cacalhuantit ē cata'sa'tit ixpālacata lijicua' tū mimā'lh. ² Mintumīnca'n hua'chi xamasni'. Milu'xu'ca'n xatzēhuanī't pō'ktu hua'chi xatalacua'. ³ Minoroca'n ē mimplataca'n hua'chi pō'ktu xasko'luni'. Xasko'luni' ixpālacata hui'xina'n lactampi'lhī'n ē jā maktāyacu'tunā'tit ā'makapitzīn. Hui'xina'n mākēxtimī'tit lhūhua' tumīn ē lacatzuna'jtza' huī'lh quilhtamacuj a'cxni' napātīni'nā'tit nac pūpātīn. ⁴ Hui'xina'n jā xokonī'ta'ntit tī cātā'scujnī'ta'ntit na mīncā'tacuxtuca'n. Dios lacahuāna'huī'lh. Xla' ū'tza' tī māpa'ksīni'nkō' ixlīpō'ktu nac a'kapūn ē ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj. Xla' cālaktzī'mā'n chī a'kskāhuī'tit mīntasācua'ca'n ē jā xokotit. ⁵ Huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj hui'xina'n lacricujnu' ka'lhī'yā'tit ixlīpō'ktu. Līpāxūj līlatlā'huanā'tit. Hui'xina'n hua'chi lakatin pa'xni' tū makako'ntīcan ē namaknīcan. ⁶ Hui'xina'n lacricujnu' cāmālacapū'yā'tit ē cāmaknī'yā'tit tī lactze. Xlaca'n jāla tatamaktāya.

Ixlacasqui'nca naka'lhīyāuj hasta a'cxni' namimpala Jesu-cristo

⁷ Chuhua'j hui'xina'n, tā'timīn, līlacatzucu caka'lhī'tit hasta a'cxni' namin Māpa'ksīni' Jesucristo. Chā'tin chi'xcu' tī tlahua ixpūxāhuat, xla' ka'lhī hasta a'cxni' nala. Xla' ka'lhī hasta nala xcān pūla ē ā'līstān huampala. ⁸ Hui'xina'n nā līlacatzucu caka'lhī'tit. Jā calakachipini'tit. Palaj namimpala Māpa'ksīni'. ⁹ Jā calāputzāna'ni'tit. Palh tlahua'yā'tit chuntza', Cristo nacāputzāna'ni'yān. Xla' ū'tza' Juez. Palaj namimpala. ¹⁰ Calacapāstactit hui'xina'n, tā'timīn, chī tapātīni'lh makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n tatāyani'lh. Chuntza' calītaxtutit. ¹¹ Ca'tzīyāuj ixtapāxuhua xlaca'n tī tatāyani'lh. Ca'tzīyā'tittza' chī lītāyani'lh Job. Ā'līstān Dios maxquī'lh lhūhua', ixpālacata lakalhu'manīni'n.

¹² Chuhua'j na'iccāhuanīyān tū ixlacasqui'nca. Jā tihua'nā'tit “por Dios”, a'cxni' nahua'nā'tit palh ixlīcāna'. Xmān “ixlīcāna” nahua'nā'tit. A'cxni' nahua'nā'tit “jā ixlīcāna”, xmān “jā ixlīcāna” nahua'nā'tit. Palh jā natlahua'yā'tit chuntza', Dios nacāmaka'pātīnīn.

¹³ A'cxni' nacā'a'kspulayān catūhuālh, ca'orarla'tit hui'xina'n. A'cxni' līpāxuhua lahui'lāna'ntit, capixtlī'tit tū nalīpāxuhua Dios. ¹⁴ A'cxni' chā'tin chī hui'xina'n ta'jatlatla, cacāmāta'satīnīni'ntit xanapuxcu'nu' xalanī'n nac templo. Xlaca'n natamin ē natalī'orarla ē natalī'tlahua ta'jatlatlani' aceite na ixtacuhuīni' Māpa'ksīni' Jesucristo. ¹⁵ Palh xlaca'n nata'orarlī ē nata'a'ka'ī', Dios namātzeyī. Palh xla' tlahuanī't tū jā tze, Dios namāpānūni' ixcuenta. ¹⁶ Calāhuani'tit hui'xina'n palh jāla makxtekā'tit catūhuālh tū jā tze. Chuntza' nalālī'orarlī'yā'tit. Dios nacāmātzeyīyān hui'xina'n tī ta'jatlatla'yā'tit. Dios lītlahua ixlīmāpa'ksīn tū squi'ni' chā'tin chi'xcu' tī tze. ¹⁷ Dios maxquī'lh tū squi'ni'lh Elías tī ixa'kchihuīna' Dios. Xla' chā'tin chi'xcu' chī quina'n ixuanī't. Xla' squi'ni'lh Dios jā calalh xcān. A'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt jā lalh xcān. ¹⁸ Squi'ni'pālh Dios camilh xcān. Chuntza' lalh xcān. Chuntza' lanāna'lh nac cā'ti'ya'tna'.

¹⁹ Tā'timīn, palh chā'tin chī hui'xina'n tamakahuasa ē palh ā'chā'tin namaktāya natlā'huampala na ixtej Dios, ²⁰ chuntza' namaka'pūtāxtū ā'chā'tin nac līnīn ē chuntza' namātza'nkēna'ni'can ixcuenta.

1 San Pedro

Pedro cātzo'knuni'lh tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Pedro, ixapóstol Jesucristo. Quit ictzo'ka huā'mā' carta. Iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n tī ixtachi'xcuui't Dios tī cātamā'a'kahuanīn ē latlā'hua'nā'tit chī makatiyā'ti'n nac a'katunu' cā'lacchicni' jā huanican Ponto ē Galacia ē Capadocia ē Asia ē Bitinia. ² Dios quinTāta'ca'n cālacsacnī'ta'n makāstza' chuntza' chī puhuanli. Xla' puhuanli Espīritu Santo lactze nacātlahuayān. Xla' ixlacasqui'n hui'xina'n nakexpa'tni'yā'tit Jesucristo. Lacasqui'nli ixka'lhni' Jesucristo nacāxapani'yān ixlīpō'ktu mincuentaca'n. Dios cacāsicua'lanātlahuan ē tzej calatapā'tit.

Ca'tzīyāuj Dios naquincāsicua'lanātlahuayān

³ Namaxqui'yāuj tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata xla' lakalhu'manīni'n. Ū'tza' ixTāta' quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Dios mālacastālanuanīlh Jesucristo, nā chuntza' quincāmaxqui'n xasāsti' quilatamatca'n. Chuhua'j ca'tzīyāuj xla' naquincāmaxqui'yān ā'chulā'. ⁴ Tū Dios naquincāmaxqui'yān, xla' māqui'canī't nac a'kapūn. A'ntza' jā tū cati'a'nani'lh. Jā chī catūhuālh tū masa ē tū lakuan ē tū xneka. ⁵ Hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios, ē xla' cāmaktaka'lhān ixpālacata xla' ka'lhī līmāpa'ksīn. Xla' nacāmaktaka'lhān hasta ā'xmān quilhtamacuj. Ā'xmān quilhtamacuj natasu'yukō' ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxqui'yān a'cxni' naquincāmakapūtaxtūkō'yān.

⁶ Ū'tza' hui'xina'n līpāxuhua'yā'tit masqui jā makās līpuhanā'tit ixpālacata lhūhua' tū pātīpā'na'ntit. ⁷ Hui'xina'n līlacatzucu tāyani'yā'tit tū pātīpā'na'ntit. Chuntza' tasu'yu palh ixlīcāna' a'ka'ī'yā'tit. Oro māchi'chīcan namaktīcan tū jā tze. Chuntza' tachoko pō'ktu oro. Nā chuntza' hui'xina'n. A'cxni' pātīni'nā'tit hui'xina'n namakxtekā'tit tū jā tze. Chuntza' ā'chulā' lactze nalītaxtuyā'tit. Ā'chulā' xatapalaxla' chī a'ka'ī'yā'tit na ixlacatīn Dios ē jā oro. Palh tzej a'ka'ī'yā'tit masqui pātīni'nā'tit, chuntza' nacātamāka'tlī'yān ē nacātalakachi'xcuui'yān a'cxni' Jesucristo namimpala.

⁸ Hui'xina'n pāxqui'yā'tit Jesucristo masqui jā laktzī'nī'ta'ntit. Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit masqui chuhua'j jā laktzī'nā'tit. Ū'tza' līpāxuhua'yā'tit. Lhūhua' mīntapāxuāncan'; jāla chī huanican chī līpāxuhua'yā'tit. ⁹ Pāxuhua'yā'tit ixpālacata a'kapūtaxtunī'ta'ntittza' ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo.

¹⁰ A'kchihuīna'nī'n xalanī'n makās xapūla ixtahuan chī ixquincālīsicua'lanātlahuan Dios. Xlaca'n ixtaputza chī

natalīca'tzī chī lī'a'kapūtaxtucan ixpālacata ixtaca'tzīcu'tunkō'.
 11 IxEspíritu Cristo cāmāca'tzīnīlh palh Cristo ixpātīni'lh ē ā'listān ixlakachi'xcuui'ca. Xlaca'n ixtaca'tzīcu'tun jā'cxni' ixa'kspulalh huā'mā' ē tū na'a'kspula ā'listān.
 12 Dios cāmāca'tzīnīlh jāna'j na'a'kspula xlimacua xlaca'n ixtalahui'lāna'lhcus. Chuhua'j a'kspulamā'lh xlimacua hui'lāna'uj quina'n. Huā'mā' ū'tza' tū cātaahuanin xlaca'n tī cātamāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixla' Jesucristo. Xlaca'n ixcātālīmāsu'yuni'yān hui'xina'n ixlīmāpa'ksīn Espiritu Santo tī macamincanča' nac a'kapūn. Ixlīpō'ktu huā'mā' ángeles taca'tzīcu'tun.

Dios lacasqui'n tzej natalā'kchokoyāuj

13 Calacapāstactit tzamā' ē skalalh catahui'la'tit. Tzej calacapāstactit. Calacapāstactā'kchokotit chī Dios nacālīsicua'lanātlahuayān a'cxni' namin Jesucristo.
 14 Cakexpa'tni'tit Dios ixpālacata hui'xina'n ixlacstīn. Jātza' calatā'kchokotit chī ixlatlā'hua'nā'tit a'cxni' jāna'j ixa'ka'īt'it ixtachihuīn Dios ē a'cxni' ixtlahua'yā'tit tū jā tze talanān.
 15 Lactze cahuankō'tit pō'ktu quilhtamacuj. Calacapāstactit Dios cālīta'satīn ixtachi'xcuui't nahuanā'tit. Xla' tze. Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj xalīlacatejtin nalīlatahui'la'yā'tit.
 16 Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios jā huan Dios: "Lactze cahuantit hui'xina'n, ixpālacata quit tze."

17 Hui'xina'n a'cxni' orarlīni'yā'tit Dios, hua'nā'tit: "Dios quinTāta'ca'n." Ū'tza' kēxtim quincālaktzī'nān. Xla' nacāputzāna'ni' chā'tunu' chuntza' chī talatā'kchokonī't. Ū'tza' nalījicua'ni'yā'tit Dios līhuan latlā'hua'nā'titcus nac cā'quilhtamacuj.
 18 Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit chī ixtalatlā'huan minapapana'ca'n. Jā tū ixtapalh chī ixlatlā'hua'nā'tit xapūla. Dios cāmākapūtaxtūni' ixlīpō'ktu huā'mā'. Tū xla' xokolh ixpālacata naquincāmākapūtaxtūyān, huā'mā' jā chī oro ē jā chī plata tū talakspūta. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit huā'mā'.
 19 Līxokolh ixka'lhni' Cristo a'cxni' nīlh. Ixka'lhni' Cristo tapalaxla'. Cristo hua'chi lakatin purecu' ixuanī't tū xatze ē tū maknīcan ixpālacata namālacnūni'can Dios.
 20 A'cxni' jāna'j ixtlahuacan cā'quilhtamacuj, Dios puhuanli ixlacasqui'nca Cristo nanī ixpālacata naquincāmākapūtaxtūyān. Chuhua'j, tzamā' quilhtamacuj, Cristo nīni'ttza' quimpālacataca'n.
 21 Ixpālacata Jesucristo, hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios, ixpālacata Dios mālacastālancuanīlh Jesucristo ē lakachi'xcuui'lh. Chuntza' hui'xina'n līpāhua'nā'tit Dios ē ka'lhīpā'na'ntit a'ktin quilhtamacuj a'cxni' nacāsīcua'lanātlahuakō'yān.

22 Hui'xina'n kexpa'tni'nī'ta'ntit tachihuīn tū ixlicāna'. Ū'tza' hui'xina'n lactzeta' lītaxtutit. Chuhua'j ixlicāna'

cāpāxquī'yā'tit tī ta'a'ka'ī'. Chuhua'j tzej calālīpāxquī'tit ixlīpō'ktu milīstacna'ca'n. ²³ Hui'xina'n ka'lhī'yā'tittza' xasāsti' milatamatca'n ixpālacata a'ka'ī'nī'ta'ntit ixtachihuīn Dios tū jā maktin catisputli. Chuntza' xasāsti' milatamatca'n jā maktin catisputli. Natāyani' pō'ktu quilhtamacuj. ²⁴ Chuntza' huan na ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' huā'mā':

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't hua'chi pa'lhma'.

Ixlīpō'ktu tū tzēhuani't tū taka'lhī tachi'xcuhuī't, ū'tza' hua'chi xaxa'nat pa'lhma'.

Pa'lhma' scāca ē yuja xaxa'nat.

²⁵ Jā chuntza' ixtachihuīn Dios.

Xla' jā maktin catisputli.

Ixtachihuīn Dios, ū'tza' xatze tachihuīn tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n.

2

¹ Ū'tza' calīmakxtektit ixlīpō'ktu tū jā tze. Jātza' ca'a'kskāhuī'nintit. Jā chuntza' cahuantit chī xla'ca'n tī tatasu'yu lactze ē xmān ta'a'kskāhuī'nin ixpālacata xla'ca'n jā lactze. Jātza' quiclh calālaktzī'ntit. Jātza' cacālīchihuīna'ntit ā'makapitzīn. ² Chā'tin ska'ta' pō'ktu quilhtamacuj hua'cu'tun ixleche. Chuntza' līstaca. Hui'xina'n nā chuntza' ixlacasquī'nca naca'tzīcu'tunā'tit ixtachihuīn Dios tū ixlīhua't milīstacna'ca'n. Chuntza' ā'chulā' na'a'ka'ī'yā'tit. ³ Ca'tzīyā'tittza' palh Dios pāxquī'nin.

Cristo hua'chi a'ktin chihuix tū Dios lacsacli

⁴ Pō'ktu quilhtamacuj catā'latā'kchokotit Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān quilatamatca'n. Xla' hua'chi xastacna' chihuix. Dios lacsacli ixpālacata laktzī'lh hua'chi a'ktin chihuix tū tapalaxla', masqui tachi'xcuhuī't tapuhuan jā tū ixtapalh. ⁵ Hui'xina'n hua'chi a'ktin templo tū jā xala' nac cā'quilhtamacuj. Hui'xina'n hua'chi chihuixni' nac huā'mā' templo tū Dios tlahuamā'lh. Hui'xina'n hua'chi pālejni' ixpālacata a'ka'ī'yā'tit Jesucristo ē chuntza' tā'scuajā'tit Dios. Hua'chi ixmālacnūni'tit talakalhu'mān Dios ixpālacata kexpa'tni'pā'na'ntit xla'. Chuntza' līpāxuhua Dios. ⁶ Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios: Quit iclacsacli a'ktin chihuix tū xatapalaxla'.

Chuhua'j quit icui'lī chā'tin tī hua'chi a'ktin chihuix xala' tzāstūn jā nayāhuacan templo nac Sión.

Xla'ca'n tī talīpāhuan xla', jā chu tlakaj catitalīpāhuanli.

⁷ Huā'mā' chihuix huanicu'tun Cristo. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntittza' ē ū'tza' līca'tzīyā'tit Cristo xatapalaxla'. Tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun, xla'ca'n cālīchihuīna'n ixtachihuīn Dios jā tatzo'kni' huā'mā':

Chihuix tū talakmaka'lh tapācna'nī'n,

huā'mā' chihuix ū'tza' lītaxtulh tū ā'chulā' ixlacasqui'nca.

⁸ Nā tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Huā'mā' chihuix nacāmā'a'kche'kxlanī tachi'xcuhuī't;

huā'mā' chihuix nacāmāmakahuasī xlaca'n.

Xlaca'n ta'a'kche'kxla ixpālacata jā ta'a'ka'ī'cu'tun tī Dios macamilh ixpālacata nacāmakapūtaxtūcan. Dios xapūla ixca'tzī tū nacā'a'nani' tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios.

Quina'n ixtachi'xcuhuī't Dios

⁹ Tā'timīn, hui'xina'n jā chī xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Hui'xina'n tachi'xcuhuī't tī cālacsacnī't Dios. Nā hui'xina'n ixpālejni' quiMāpa'ksīni'ca'n Dios. Nā hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Nā hui'xina'n ixtachi'xcuhuī't Dios. Dios lacasqui'n hui'xina'n nacāmāca'tzīnīyā'tit ā'makapitzīn lī'a'cnīn tū xla' tlahuanī't. Dios ū'tza' tī cāta'sani'nī'ta'n ē cāmāxtunī'ta'n jā cā'pucsua ē cālīmīnī'ta'n jā tzēhuanī't xkakana'n. ¹⁰ Xapūla hui'xina'n jā ixtachi'xcuhuī't Dios ixuanī'ta'ntit. Chuhua'j hui'xina'n ixtachi'xcuhuī'ttza' Dios. Xapūla jā ixca'tzīyā'tit palh Dios lakalhu'manīni'n. Chuhua'j ca'tzīyā'tittza', ixpālacata Dios cālakalhu'manī'ta'ntza'.

Ixlacasqui'nca nakexmatni'yāuj Dios

¹¹ Tā'timīn, hui'xina'n latlā'hua'nā'tit chī makatiyātī'n nac cā'quilhtamacuj, ixpālacata tapa'ksīyā'tit nac a'kapūn. Chuhua'j iccāsqui'ni'yān jā titlahua'yā'tit jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Camakxtektit tzamā' talacapāstacni' tū nalactlahua chī a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo. ¹² Tzej calatā'kchokotit na ixlacatīnca'n tī jā ta'a'ka'ī'. Chuntza', masqui cacātalīmālacsu'yun palh tlahua'yā'tit catūhuālh tū jā tze, xlaca'n nataca'tzī palh jā ixlīcāna'. Natalaktzī'n hui'xina'n tlahua'yā'tit tū tze. Chuntza' xlaca'n natamāka'tlī' Dios a'cxni' xla' naputzāna'nī.

¹³ Cacākexpa'tni'tit ixlīpō'ktuca'n scujnī'n ixpālacata chuntza' Dios lacasqui'n. Cakexpa'tni'tit xapuxcu' cā'lacchicni'.

¹⁴ Cacākexpa'tni'tit gobernadores. Xlaca'n Dios cāhui'līnī't natamakapātīnīn tī tatlahua tū jā tze. Nā cāhui'līnī't ixpālacata xlaca'n natamāka'tlī' tī tatlahua tū tze. ¹⁵ Chuntza' huā'mā' ixtalacasqui'nīn Dios. Xla' lacasqui'n hui'xina'n līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit. Chuntza' jāla catitahualh catūhuālh chī'xcuhuī'n tī jā tzej talacapāstaca ē jā taca'tzī.

¹⁶ Hui'xina'n xala' cā'lacuan ē jā ixlacasqui'nca namākentaxtūyā'tit ixlīmāpa'ksīn Moisés. Masqui ka'lhī'yā'tit talacasqui'n, jā capuhua'ntit tzē natlahua'yā'tit tū jā tze. Ē catlahua'tit tū Dios māpa'ksīni'n. ¹⁷ Cacālakachi'xcuhuī'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. Cacāpāxqui'tit tā'timīn. Cajicua'ni'tit Dios. Calakachi'xcuhuī'tit tī ā'chulā' ka'lhī līmāpa'ksīn nac cā'lacchicni'.

Cristo pātīni'lh ē nā quina'n napātīni'nāuj

18 Hui'xina'n tī ka'lhī'yā'tit mimpatronca'n, cacākexpa'tni'tit mimāpa'ksīni'ca'n. Nacākexpa'tni'yā'tit palh tapāxquī'nin ē talakalhu'manīni'n ē nā palh quiclh taca'tzan. 19 Palh pātīni'nā'tit masqui jā tū tlhuanī'ta'ntit, ē palh līpātīyā'tit ixpālacata tlhuacu'tunā'tit ixtalacasqui'nīn Dios, ū'tza' tze na ixlacatīn Dios. 20 Palh tlhua'yā'tit tū jā tze, ē ū'tza' cātālītucsān, ē masqui līlacatzucu tāyani'yā'tit, huā'mā' jā tū ixtapalh na ixlacatīn Dios. Palh līlacatzucu tāyani'yā'tit chī cātātucsān, masqui tlhuanī'ta'ntit xmān tū tze, chuntza' Dios nacāsīcua'lanātlahuayān. 21 Tī cālacsacnī't Dios, xlaca'n natapātīni'n. Cristo ū'tza' pātīni'lh quimpālacataca'n. Quincāmāsu'yuni'n chī nalīmaksca'tāuj xla'. 22 Cristo jā tū tlhualh tū jā tze. Jā maktin kexmatca nahuan tū jā ixlīcāna'. 23 Xla' jā ixcālakapala tī ixtalakapala xla'. Jā maktin huanli namālaxkokonī xlaca'n tī tamakapātīnīnli. Cristo ixca'tzī namin quilhtamacuj nataxokonu'n. Dios nacāputzāna'ni' chuntza' chī ixlacasqui'nca. 24 Cristo ū'tza' xokolh quincuentaca'n a'cxni' nīlh nac cruz. Xla' lacasqui'n namakxtekāuj tū jā tze, ē natlahuayāuj tū ixtalacasqui'nīn Dios. Cristo pātīni'lh quimpālacataca'n. Chuntza' quincālīmātzeyīyān. 25 Xapūla hui'xina'n ixlatlā'hua'nā'tit hua'chi borregos tū ixtatza'nkānī't. Chuhua'j taspī'tnī'ta'ntit. Lakta'nī'ta'ntit Jesucristo. Xla' nacāmaktaka'lhān hui'xina'n.

3

Chī natalīlātahui'la tī tatamakaxtoknī'ttza'

1 Nā hui'xina'n puscan, cakexpa'tni'tit minkōlu'ca'n. Chuntza', palh minkōlu'ca'n jā ta'a'ka'ī' ixtachihuīn Dios, xlaca'n nata'a'ka'ī'cu'tun a'cxni' natalaktzī'n hui'xina'n tzej latlā'hua'nā'tit. Chuntza' jā ixlacasqui'nca nacāhuanican catūhuālh. 2 Chī'xcu'huī'n natalaktzī'n chī ixpuscātca'n tatlahua tū tze ē talakachi'xcu'huī' Dios. Ū'tza' natalī'a'ka'ī'cu'tun. 3 Makapitzīn puscan, ixpālacata tzēhuanī't tahuancu'tun, tzēhuanī't tacāxtlahua ixya'jca'n. Tata'a'kanū ixa'kaslihuīca'n xa'oro ē tamacatahui'la ixmacatzātzātca'n xa'oro. Talhakā' tzēhuanī't ixlu'xu'ca'n. Tzamā' catūhuālh jā ū'tza' tū tlhua tzēhuanī't chā'tin puscāt na ixlacatīn Dios. 4 Palh lactzēhuanī't huancu'tunā'tit, ixlacasqui'nca naka'lhī'yā'tit xatze mintalacapāstacni'ca'n ē līpāxuhua natahui'la'yā'tit. Huā'mā' tze na ixlacatīn Dios. Ū'tza' tū lacuan nacāmāxtuyān; ū'tza' tū natāyani'. 5 Chuntza' lactzēhuanī't talīlāh puscan xamakās tī ixtalīpāhuan Dios ē ixtakexmatni' Dios. Xlaca'n nā ixtakexmatni' ixkōlu'ca'n. 6 Chuntza' ixtlahua Sara makāstza'. Xla' ixkexmatni' ixkōlu' Abraham ē ixlaktzī'n chī māpa'ksīni'. Hui'xina'n hua'chi ixtzu'ma'jan Sara, palh tlhua'yā'tit tū tze ē palh jā jicua'nā'tit.

7 Chuhua'j hui'xina'n chi'xcuhuī'n tī ka'lhī'yā'tit mimpuscātca'n, caca'tzītīt chī nacātā'tahui'la'yā'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Puscan, xla'ca'n jā lactli'hui'quin chī hui'xina'n. Ū'tza' nacālīlakachi'xcuhuī'yā'tit. Nacālakachi'xcuhuī'yā'tit ixpālacata xla'ca'n chuntza' chī hui'xina'n maktīni'nī'ta'ntit talakalhu'mān tū Dios māstā'. Ū'tza' huā'mā' xasāsti' milatamatca'n tū tāyani' pō'ktu quilhtamacuj. Palh chuntza' natlahua'yā'tit hui'xina'n naca'tzīyā'tit Dios nakexmata a'cxni' na'orarli'yā'tit.

Makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahua tū tze

8 Chuhua'j xmān huā'mā' iccāhuanicu'tunān: Kempātin calacapāstactit. Calālakalhu'ma'ntit. Calāpāxquī'tit chī lītā'timīn. Calātlahuani'tit tū tze. Jā ka'tla' camacka'tzītīt. 9 Palh catīhuālh cātlahuani'yān tū jā tze, jā titlahuani'yā'tit chuntza' hui'xina'n. Palh catīhuālh cālakapalayān, jā tilakapalayā'tit. Xatze casqui'ni'tit Dios xla' casicua'lanātlahuālh. Ū'tza' huā'mā' tū Dios lacasqui'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, Dios nacāsicua'lanātlahuayān hui'xina'n. 10 Tatzo'kni' na ixtachihuīn Dios:

Tī līpāxuhua talatahui'lacu'tun, jātza' cachīhuālh catahuanli. Jātza' cata'a'kskāhuī'nilh.

11 Catamakxtekkō'lh tū jā tze ē catatlahualh tū tze.

Catalīhui'līh ca'cs natalatahui'la pō'ktu quilhtamacuj.

12 Dios cāmaktaka'lha tī lactze chi'xcuhuī'n.

Cākexmatni' ixoracionca'n.

Dios jā cāmaktāya tī tatlahua tū jā tze.

13 Nūn chā'tin caticātlahuani'n tū jā tze palh hui'xina'n xmān tlahuacu'tunā'tit tū tze. 14 Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit xmān ixpālacata tlahua'yā'tit tū tze, chuntza' Dios nacāsicua'lanātlahuayān. Jā cacājicua'ni'tit chi'xcuhuī'n. Jā cata-makchuyī'tit. 15 Calacapāstactit Cristo ū'tza' miMāpa'ksīni'ca'n. Cakexpa'ni'tit xmān xla'. Skalalh natahui'la'yā'tit tzej nakelhtīni'nā'tit a'cxni' nacātakelhasqui'ni'yān chī a'ka'ī'yā'tit Cristo. Līlacatzucu nakelhtīni'nā'tit hui'xina'n. Calacapāstactit Dios cākexmatmā'n. 16 Jā titlahua'yā'tit tū jā tze. Chuntza' nacāmāmaxanī'yā'tit tī cātalakapalayān hui'xina'n ē tī cātalīchihuīna'nān tū jā tze ixpālacata a'ka'ī'ni'yā'tit Cristo. 17 Tī tatlahua tū jā tze, xla'ca'n nacāmakapātīnīncan. Hui'xina'n jā chuntza' cahuantit chī xla'ca'n. Ā'chulā' tze palh napātīni'nā'tit, palh chuntza' ixtalacasqui'nīn Dios, masqui jā tlahuani'ta'ntit tū jā tze.

18 Cristo xmān maktin nīlh quimpālacataca'n. Chuntza' līxokolh quincuentaca'n. Masqui Cristo tze, xla' pātīni'lh ixpālacataca'n tachi'xcuhuī't tī jā tze. Nīlh quimpālacataca'n, ixpālacata quincāmāsu'yucu'tunni' na ixlacatīn Dios.

Masqui maknīca Jesucristo, huī'lhcus. ¹⁹ A'cxni' jāna'j ixlacastālancuana'n Cristo, xla' a'lh jā ixcāchī'canī't ixlīstacna'ca'n nīnī'n. Cātasu'yuni'lh ē cāhuanilh palh ū'tza' Cristo. ²⁰ Xlaca'n a'cxni' ixtalahui'lāna'lhcus jā ta'a'ka'ī'ni'cu'tunli Dios. Dios lilacatzucu ixcāka'lhīmā'lh xlimacua Noé ixtlahuamā'lh barco. A'cxni' lalh lakuat, xmān kelhatzeyan tachi'xcuhi't ta'a'kapūtaxtulh nac barco na ixkelhni' xcān. ²¹ Chuntza' quina'n tī quincātamakapūtaxtūnī'ta'ntza', quina'n li'a'kpaxui xcān. A'cxni' a'kpaxāuj, jā xmān quimacti'ya'tca'n nalīmāyujūyāuj. A'cxni' a'kpaxāuj, chuntza' līmāsu'yuyāuj Dios xapanī'ttza' quincuentaca'n, ixpālacata Jesucristo lacastālancuana'nī'ttza, ē chuntza' a'kapūtaxtunī'taujtzā'. ²² Jesucristo tanūnī'ttza' nac a'kapūn ē huī'lh na ixpekxtūcāna'j Dios. Chuhua'j xla' cāmāpa'ksikō' ángeles ē ixlīpō'ktuca'n tī taka'lhī līmāpa'ksīn.

4

Dios cāmaxquī' catūhuālh chā'tunu' ixtachi'xcuhi't

¹ Cristo pātīni'lh a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Caca'tzītīt hui'xina'n tzē nacā'a'kspulayān chuntza'. Jā cajicua'ntit. Tī tapātīni'mā'nalh, xlaca'n tamakxteknī'ttza' tatlahua tū jā tze. ² Chuhua'j jātza' catlahua'tit tū jā tze chī tachi'xcuhi't tī tatlahua xmān tū xlaca'n talacasqui'n. Calatahui'la'tittza' chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ³ Xapūla hui'xina'n makās ixtlahuapā'na'ntit tū tatlahuacu'tun tī jā ta'a'ka'ī'. Ixtlahua'yā'tit tū jā tze mintalacapāstacni'ca'n. Ixka'chīyā'tit. Ixtlahua'yā'tit cā'tani' ē a'ntza' ixtlahua'yā'tit tū jā tze. Ixtakēstokā'tit nako'tā'tit. Ixcātatzokostani'yā'tit ídolos. Dios jā lakatī huā'mā'. ⁴ Chuhua'j tī jā ta'a'ka'ī', xlaca'n talī'a'cnī chī hui'xina'n jātza' cātā'takēstokā'tit xlaca'n palh nacātā'tlahua'yā'tit tū jā tze. Ū'tza' cātalīlakapalayān hui'xina'n. ⁵ Xlaca'n nacāputzāna'ni' Dios. Ixlīcāna' xla' nacāputzāna'ni' tī talahui'lāna'lhcus ē tī xanīntza'. ⁶ Ū'tza' cālīmāca'tzīnīca xatze tachihuīn tī xanīntza' chuhua'j. Chuntza' masqui tanīlh chuntza' chī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhi't, ixlīstacna'ca'n tzē natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj chuntza' chī Dios huī'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁷ Pala'j nasputkō' ixlīpō'ktu. Ū'tza' tzej calīlacapāstacna'ntit. Skalalh catahui'la'tit ē pō'ktu na'orarlī'yā'tit. ⁸ Tū ixlacasqui'nca ū'tza' huā'mā': calāpāxquī'tit. Palh pāxquī'yāuj ā'chā'tin, mātza'nkēna'ni'yāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n. ⁹ Līpāxuhua nalāmānūyā'tit na minchicca'n. ¹⁰ Dios xtum cāmaxquī'nī'ta'n chā'tunu' hui'xina'n chī tzē nalītlahua'yā'tit tū cāmacamaxquī'nī'ta'n Dios. Chuntza' tzē namākentaxtūyā'tit tū Dios cāmacamaxquī'nī'ta'n. É chuntza' nalāmaktāya'yā'tit.

11 Tī ta'a'kchihuīna'n, catamāsu'yulh ixtachihuīn Dios. Tī tamaktāya ā'makapitzīn, chuntza' catamaktāyalh chuntza' chī Dios cāmaxquī'nī't. Palh hui'xina'n chuntza' tlahua'yā'tit, chuntza' nalakachi'xcuui'can Dios ixpālacata Jesucristo. Pō'ktu quilhtamacuj calakachi'xcuui'ca Dios. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ka'lhī limāpa'ksīn. Amén.

Tapātīni'n tī ta'a'ka'ī'

12 Chuhua'j tā'timīn, jā tipuhua'nā'tit jā maktin catipātīni'ntit hui'xina'n. Caca'tzītīt chuntza' cā'a'kspula tī ta'a'ka'ī', ē jā xmān hui'xina'n pātīni'nā'tit. Chuntza' lītasu'yu palh ixlīcāna' hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit. 13 Capāxuhua'tit chī pātīni'mpā'na'ntit chuntza' chī Cristo pātīni'lh. Chuntza' hui'xina'n napāxuhua'yā'tit a'cxni' Cristo namimpala ē nalaktzī'ncan chī xla' ka'lhī lhūhua' limāpa'ksīn. 14 A'cxni' cātālakapalayān hui'xina'n ixpālacata Cristo, napāxuhua'yā'tit ixpālacata Espīritu Santo nacāmaktāyayān. Natasu'yu xla' cātā'huī'lan hui'xina'n. Natasu'yu xla' ka'lhī limāpa'ksīn. Ā'makapitzīn jā tze talīchihuīna'n Cristo. Hui'xina'n lakachi'xcuui'yā'tit xla'. 15 Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata xlaca'n tamaknīni'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata taka'lhāna'nī't. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatlahuanī't ā'catūhuālh tū jā tze. Ā'makapitzīn tapātīni'n ixpālacata tatanūnī't jā jā ixlītanūtca'n. Jā titlahua'yā'tit chuntza'. 16 Palh hui'xina'n pātīni'nā'tit ixpālacata Cristo, jā tilīmāxana'nā'tit. Camaxquī'tit tapāxcatca'tzīn Dios ixpālacata tapa'ksīni'yā'tit Cristo.

17 Chilhtza' quilhtamacuj tū napūputzāna'nī Dios. Xapūla nacāmakapātīnīncan ixtachi'xcuui't Dios. Palh quina'n naquincāmakapātīnīnān xapūla, ā'chulā' nacāmakapātīnīncan xlaca'n tī jā ta'a'ka'ī' xatze tachihuīn tū ixla' Dios. 18 Chuntza' tatz'o'kni' na ixtachihuīn Dios:

Palh jicslihua' ta'a'kapūtaxtu xalactze chi'xcuui'n,

ztū nacā'a'kspula chi'xcuui'n tī jā tze ē tī talakmaka'n Dios?

19 Palh ixtalacasqui'nīn Dios natapātīni'n makapitzīn ixpālacata tatlahua tū tze, catatlahualhcus tū tze. Catalipāhuanli xmān Dios. Xla' tlahuakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan ē pō'ktu quilhtamacuj cāmaktaka'lha. Xla' pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan.

5

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī'

1 Quit iccāmaxquī'cu'tunān talacapāstacni' hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Nā quit chā'tin xapuxcu'. Quit iclaktzī'lh chī pātīni'lh Cristo. Nā quit naquilakachi'xcuui'can a'cxni' nalakachi'xcuui'can Cristo a'cxni' namimpala.

² Iccāsqui'ni'yān nacāmaktaka'lhā'tit ixlacstīn Dios tī xla' cāmacamaxquī'n. Calītlahua'tit ixlīpō'ktu mintalacapāstacni'ca'n ē jā casātlahua'tit. Jā xmān titlahuayā'tit ixpālacata tlajacu'tunā'tit tumīn. Cacāmaktaka'lhtit xmān ixpālacata tā'scuju'tunā'tit Dios. ³ Jā ixtēcu'nī'n hui'xina'n tī cāmaktaka'lhā'tit. Catahui'la'tit chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. Chuntza' xla'ca'n tzē nacātamaksca'tāni' chī hui'xina'n. ⁴ Jesucristo ū'tza' tī xapuxcu' milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī xanapuxcu'nu' nac templo. Xla' cāmaktaka'lhkō' ixlacstīn ē cuenta tlahua chī scujnī'ta'ntit hui'xina'n. A'cxni' Jesucristo namimpala, Dios pō'ktu quilhtamacuj nacāsicia'lanātlahuayān hui'xina'n.

⁵ Nā hui'xina'n ka'hua'chan, cacākexpa'tni'tit xanapuxcu'nu' tī ta'a'n nac templo. Milīpō'ktuca'n hui'xina'n nalālakachi'xcuui'yā'tit. Jā capuhua'ntit palh ā'chulā' xalactze hui'xina'n ē jā ā'makapitzīn. Tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios:

Dios jā cāmaktāya tī ka'tla' tamakca'tzī.

Xla' cāmaktāya tī jā ka'tla' tamakca'tzī.

⁶ Jā ka'tla' camakca'tzītīt. Cakexpa'tni'tit Dios. Xla' ū'tza' tī ka'lhī lītli'hui'qui. A'ktin quilhtamacuj a'cxni' Dios nalacasqui'n, hui'xina'n nacātalakachi'xcuui'yān chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ⁷ Pō'ktu tū cāmāmakchuyīyān, catamakxtektīt Dios nacāmaktāyayān. Xla' cāmaktaka'lhān.

⁸ Skalalh calatahui'la'tit ē jā catamakxtektīt nacātatlajayān. Skāhuī'ni' tī mintā'lāquiclhaktzi'ca'n, xla' latlā'huan hua'chi lakatin león tū ta'sa ē putzatlā'huan tī nahua'.

⁹ Jā camakxtektīt chī a'ka'ī'yā'tit. Chuntza' calītlaja'tit skāhuī'ni'. Calacapāstactit calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj a'nan tā'timīn tī nā tapātīni'mā'nalh. ¹⁰ Dios pāxquī'nin. Quincālacsacnī'ta'n ixpālacata ixlacasqui'n natapa'ksīni'yāuj Cristo. Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj natā'tahui'layāuj Dios nac a'kapūn. A'cxni' napātīni'nā'titcus ā'macsti'na'j, Dios nacātlahuayān lactze hui'xina'n. Nacāmaktāyayān natāyani'yā'tit. Nacāmaktāyayān tzej na'a'ka'ī'yā'tit. ¹¹ Dios ka'lhīkō' ixlīpō'ktu lītli'hui'qui pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Macā'nca ā'xmān saludos

¹² Quit icmātzo'knīlh Silvano huā'mā' carta tū jā laclhmā'n. Quit tzej icca'tzī xla' chā'tin quintā'tinca'n ē tzej a'ka'ī'. Quit iccāmāsu'yuni'n xatze tachihuīn ixtla' Dios. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit ū'tza' ixlicāna'. Chuhua'j jā camakxtektīt chī a'ka'ī'yā'tit huā'mā' xatze tachihuīn.

¹³ Cāmacā'ni'yān saludos xla'ca'n tī xalanī'n nac templo nac Babilonia. Nā xla'ca'n Dios nā cālacsacnī't. Marcos tī hua'chi quinka'hua'cha, nā xla' cāmacā'ni'yān saludos. ¹⁴ Calāskōkatit ixpālacata hui'xina'n lāpāxquī'yā'tit.

Tzej calatapā'tit milipō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit
Cristo. Amén.

2 San Pedro

Cāmacā'ni'ca saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Simón Pedro. Ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Quit chā'tin ixapóstol Jesucristo ē ū'tza' ictā'scuja. Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī a'ka'ī'yā'tit nā chuntza' chī quina'n. Quina'n tzē nalīpāxuayāuj tū quincātlahuani'nī'ta'n Dios. Dios kēxtim cālaktzī'n tachi'xcuhuī't, ē chuntza' quincālaktzī'nān kēxtim ixpālacata a'ka'ī'ni'yāuj Jesucristo. ² Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit, ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tit Dios ē quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo.

Chī tahuanī't tī tatapa'ksīni' Dios

³ Dios, ka'lhī lhūhua' lītlī'hui'qui ē quincāmaxquī'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū maclacasqui'nāuj natahui'layāuj chuntza' chī xla' lacasqui'n, ixpālacata lakapasāuj Dios. Nā quincāmāta'satīnīn ixpālacata natā'tahui'layāuj nac a'kapūn jā xla' māpa'ksīni'n ē jā xkakana'n. ⁴ Chuntza' Dios naquincātlahuani'yān lhūhua' tū tze chuntza' chī xla' huanī't. Dios quincāmaxquī'nī'ta'n chī nalīsāstī'latā'kchokoyāuj. Quincāmaxquī'yān xasāstī' quintalacapāstacni'ca'n tū xatze chī ixtalacapāstacni' Dios. Chuntza' tzē namakxtekāuj tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Hui'xina'n a'ka'ī'yā'tittza' xatze tachihuīn ixtla' Jesucristo, ē chuntza' ixlacasqui'nca nalīhui'līyā'tit natlahua'yā'tit tū tze. Ē jā xmān huā'mā'. Nā ixlacasqui'nca ā'chulā' nasca'tā'tit tū ixtla' Dios. ⁶ Nā ixlacasqui'nca mina'cstuca'n natatapa'ksīyā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatzucu napātīni'nā'tit. Nā ixlacasqui'nca līlacatejtin nalatā'kchokoyā'tit chuntza' chī Dios lacasqui'n. ⁷ Nā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yā'tit tā'timīn. Ē jā xmān tā'timīn. Nā ixlacasqui'nca nacāpāxquī'yā'tit ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't.

⁸ Ixlīpō'ktu huā'mā' ū'tza' natlahuakō'yā'tit. Palh ixlīcāna' natlahua'yā'tit, chuntza' tasu'yu palh tzej latlā'hua'nā'tit na ixtej Dios. Nā tasu'yu palh jā chu tlakaj lakapasā'tit quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ⁹ Tī jā tatlahua tzamā' tachihuīn, xlaca'n hua'chi lakatzī'nī'n ixpālacata xlaca'n jā taca'tzī. Hua'chi lakatzī'nī'n ixpālacata tapātza'nkānī't palh Dios cāxapani'nī'ttza' ixcuentaca'n. ¹⁰ Chuntza' tā'timīn, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tzamā' tachihuīn. Chuntza' natasu'yu Dios cāta'satīnī'ta'n ē cālacsacnī'ta'n hui'xina'n. Palh chuntza' tlahua'yā'tit, jā catitamakahuastit. ¹¹ Chuntza' nacātamaxquī'yān talacasqui'nīn tzē natanū'yā'tit jā pō'ktu quilhtamacuj māpa'ksīni'n quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo tī quincāmakapūtaxtūyān.

¹² Ū'tza' pō'ktu quilhtamacuj iccālīmāpāstaquīyān tzamā' tachihuīn, masqui hui'xina'n lakapasā'tit, ē masqui tzej a'ka'ī'yā'tit xatze tachihuīn tū ixlīcāna' tū cāmāsu'yuni'nī'ta'n. ¹³ Quit icpuhuan tze na'iccāmāpāstaquīyān tzamā' tachihuīn chī ictihuī'lhcus. ¹⁴ Quit icca'tzī hua'chi palajtza' na'icnī. Chuntza' quimāca'tzīnīlh quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁵ Quit iccāhuanicu'tunān huā'mā' tachihuīn, ixpālacata chuntza' tzē nalīlacapāstacā'tit pōktu quilhtamacuj a'cxni' xanīntza' na'icuan.

Laktzī'nca Jesucristo chī ka'lhī līmāpa'ksīn

¹⁶ Quina'n iccāmāsu'yuni'nī'ta'n hui'xina'n chī ka'lhī līmāpa'ksīn quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chī xla' namimpala. Tū quina'n iccāmāsu'yuni'yān, jātza' tachihuīn tū tamāsu'yunī't chī'xcuui'n tī ta'a'kskāhuī'nincu'tun. Quina'n iclīlaktzī'uj quilakastapūnca'n Jesucristo ē nā iclaktzī'uj chī ka'lhī lītlī'hui'qui. ¹⁷ A'ntza' xa'icyāna'uj a'cxni' Dios quinTāta'ca'n māka'tlī'lh Jesucristo. Mincha' a'ktin tachihuīn nac a'ktin poklhu' xaslamama. Huanli: "Ū'tza' huā'mā' quinKa'hua'cha tī icpāxquī' ē quimakapāxui'." ¹⁸ Māni' quina'n icckematui tzamā' tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. A'ntza' xa'ictā'hui'lāna'uj Jesucristo nac sipej. A'ntza' xtum tasu'yulh Jesucristo ixpālacata Dios māxkakēlh.

¹⁹ Ū'tza' ā'chulā' iclī'a'ka'ī'yāuj tū tatzo'kli profetasna' tī cāmātzo'knīlh Dios. Nā hui'xina'n tzej nakelhtahua'ka'yā'tit tū tatzo'kli profetasna' hasta tzej nakexpatā'tit. Huā'mā' hua'chi lámpara tū māxkakēni'n jā cā'pucsua' hasta naxkaka ē namāxkakēni'n xaka'tla' sta'cu. ²⁰ Ixlasasqui'nca nalacapāstacā'tit tū na'iccāhuaniyān. Na ixtachihuīn Dios a'ntza' jā tatzo'kni' tū tahananli ixa'kchihuīna'nī'n Dios, tzamā' jā ixtalacapāstacni'ca'n a'kchihuīna'nī'n. ²¹ Tū ixtamāsu'yu a'kchihuīna'nī'n jā xmān ixtalacapāstacni'ca'n tachi'xcuui't. Tzamā' lactze chi'xcuui'n tī ixtatā'scuja Dios, xlaca'n ixtahuan tū iccāmāpāstaquī Espīritu Santo.

2

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

Judas 4-13

¹ Lakmajtza' ixtatanū na ixpu'nanca'n tachi'xcuui't ā'makapitzīn a'kchihuīna'nī'n tī ixta'a'kskāhuī'nin. Nā natatanū na mimpu'nanca'n ā'makapitzīn tī natamāsu'yu tū jā ixlīcāna'. Tū natamāsu'yu ū'tza' nalactlahua chī talī'a'ka'ī' makapitzīn. Tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n natamāsu'yu Jesucristo jā i'Ska'ta' Dios masqui xla' ū'tza' tī xokolh ixcuentaca'n. Ā'līmaktin nacāmakapātīnīncan xlaca'n ixpālacata tū tatlahua. ² Chī xlaca'n natalatā'kchoko, hua'chī jā tū tū nacālīmāmāxanīcan.

Lhūhua' tī nata'a'ka'ī'cu'tun tū natamāsu'yu xlaca'n. Nā natatlahua tū jā tze chī natatlahua tzamā' a'kskāhu'ni'nī'n. Chuntza' natatlahua ixpālacata jā tze nalichihu'ina'ncan xatze tachihu'īn tū ixlicāna'. ³ Tzamā' a'kskāhu'ni'nī'n taka'lhī'cu'tun tumīn. Ū'tza' nacātalīmāsu'yuni'yān tū jā ixlicāna'. Dios makāstza' lihū'līnī't nacāmakapātīnīn xlaca'n tī tatlahua chuntza'. Tzamā' a'kskāhu'ni'nī'n nā xlaca'n nataxoko na ixlacatīn Dios.

⁴ Dios jā cāmātza'nkēna'ni'lh ángeles tī tatlahualh tū jā tze. Cāmāyujūlh nac pūpātīn. A'ntza' jā cā'pucsua' natatachoko chī xatachī'nī'n hasta tzamā' quilhtamacuj a'cxni' namakapātīnīnī'n Dios. ⁵ Dios cāmakapātīnīnli tachi'xcu'hu'īt tī ixtahu'īlāna'lh makās. Macamilh lakuat. Ū'tza' talīnīkō'lh ixlīpō'ktuca'n tachi'xcu'hu'īt nac cā'quilhtamacuj ixpālacata jā tzeya tachi'xcu'hu'īt ixtahuanī't. Dios cāmakapūtaxtūlh xmān kelhatzeyan tachi'xcu'hu'īt. Chā'tin ixuanican Noé. Xla' ixcāmāsu'yuni' tachi'xcu'hu'īt ixlacasqui'nca līlacatejtin ixtalatā'kchokolh. ⁶ Dios cāmakapātīnīnli xalanī'n nac cā'lacchicni' jā ixuanican Sodoma ē nā jā ixuanican Gomorra. Dios cālhcu'yukō'lh tzamā' a'ktu' cā'lacchicni'. Chuntza' Dios līmāsu'yulh xla' cāmakapātīnīn tī jā takexmatni'cu'tun. ⁷ Dios māxtulh nac Sodoma chā'tin chi'xcu' tī ixuanican Lot. Chuntza' lī'a'kapūtaxtulh. Lot tzeya chi'xcu' ixuanī't ē ixlītamakchuyī ā'makapitzīn xalanī'n nac Sodoma jā tzeya chi'xcu'hu'īn. ⁸ Lot tzeya chi'xcu' ixuanī't. Ē ixcātā'lahu'ī'lh ē ixcālaktzī'n ē ixcākexmata lakalī lakalī, ē ū'tza' līlīpuhuanli tū ixtatlahua tū jā tze. ⁹ Māpa'ksīni' Dios namakapūtaxtū chā'tin chi'xcu' tī pātīni'mā'lh palh a'ka'ī'ni' Dios. Dios, masqui jāna'j cāmakapātīnīn tī jā tzeya chi'xcu'hu'īn, nacāmakapātīnīn tzamā' quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'nī. ¹⁰ Ā'chulā' nacāmakapātīnīn tī talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios ē tatlahua tū jā tze chī ixtalacapāstacni'ca'n. Xlaca'n jā tajicua'n natatlahua tū jā tze. Tatlahua xmān tū xlaca'n talacasqui'n. Jā tajicua'n talakapala tī taka'lhī līmāpa'ksīn. ¹¹ Jā chuntza' tatlahua ángeles masqui xlaca'n ā'chulā' taka'lhī līmāpa'ksīn. Ángeles jā talakapala ā'chā'tin ē jā tamālacsu'yu na ixlacatīn Dios.

¹² Tzamā' chi'xcu'hu'īn jā takexmata. Tatlahua tū ū'tunu'n talacasqui'n. Talakapala tū jā takexmata. Xlaca'n hua'chi animalh xala' nac cā'qui'hu'īn tū tayuja nac a'ksuj ē jāla catita'a'kapūtaxtulh. Nacāmaknīcan. Nā chuntza' tzamā' chi'xcu'hu'īn nā natasputa hua'chi animalh. Dios nacāmakapātīnīn. ¹³ Chuntza' xlaca'n natalixoko tū talīmakapātīnīnli ā'makapitzīn. Xlaca'n cā'cu'hu'īni' talakati tako'ta ē tatlahua ā'catūhuālh tū jā tze. Līmāxana' chī xlaca'n cātā'huā'yanān huī'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit, lihuan xlaca'n

tapuhuan nacāta'a'kskāhuī'yān hui'xina'n.

¹⁴ A'cxni' xlaca'n talaktzi'n chā'tin puscāt, tapuhuan tū jā tze. Ixlipō'ktu ixtalacapāstacni'ca'n jā tze. Ta'a'kskāhuī' tī jāna'l' tzej ta'a'ka'l'. Talacapāstaca chī natalika'lhī lhūhua' tumīn. Dios nacāmakapātīnīn. ¹⁵ Xlaca'n tamakxteknī't xalacatzajua' tej ē ta'a'ktza'nkānī't. Talatlā'huan chī Balaam tī ixka'hua'cha Beor. Xla' a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Ixlakatī tumīn. Tlahualh tū jā tze nalītlaja tumīn. ¹⁶ Balaam lacaquilhnīca. Masqui burros jā tachihuīna'n, xla' chihuīna'nli ixburro hua'chi chā'tin chi'xcu'. Quilhnīlh tū ixtlahuacu'tun. Xmān chuntza' Balaam jā makxtekca natlahua tū jā tze tū ixtlahuacu'tun.

¹⁷ Tzamā' chi'xcuhuī'n tī tamāsu'yu tū jā ixlicāna', xmān ta'a'kskāhuī'nin. Jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi mu'sni' tū pūtīnī't. Xlaca'n hua'chi poklhnu' tū cāmākosū ū'ni' ē jā talē'n xcān. Dios cāxui'līnī't jā nacāmacā'n tzamā' chi'xcuhuī'n a'ntza' jā natatahui'la pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'. ¹⁸ Xlaca'n ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Tū tahuan, jā tū ixtapalh. Xlaca'n tamāsu'yu tze palh chā'tin tlahua tū lacasqui'n quimacni'ca'n tū jā tze. Chuntza' talī'a'kskāhuī' xlaca'n tī tamakxtekmā'nalhcus tū ixtatlahua a'cxni' jāna'l' ixtalapakasa ixtachihuīn Dios. ¹⁹ Tahuan xlaca'n tzē natatlahua catūxcuhuālh tū talacasqui'n. Jā ixlicāna'. Xlaca'n chī tachī'nī'n ixpālacata jāla tamakxteka tatlahua tū jā tze. Palh chā'tin chi'xcu' jāla makxteka catūhuālh, chuntza' xla' hua'chi tachī'n. ²⁰ Tī talakapasnī't Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo ē chuntza' talīmakxteknī't tū jā tze xala' nac cā'quilhtamacuj, ē palh xlaca'n natatlahuapala tū jā tze ē jātza' la tamakxteka, chuntza' ā'chulā' natala chī ixtahuanī't xapūla. ²¹ Ā'chulā' tze palh jā ixtaca'tzīlh chī līlacatejtin latā'kchokocan. Masqui ixtaca'tzī, tamakxteklī ixlīmāpa'ksīn Dios tū ixcāmāsu'yuni'canī't. ²² Chuntza' xlaca'n hua'chi lakatin chichi'. Huancan: Chichi' hua'pala ixpa'tlā'nat.

Pa'xni' a'cxni' paxnī'ttza', taspī'tpala natapī'li' nac cā'pūtlū'n.

3

Namimpala quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo

¹ Tā'timīn, ū'tza' huā'mā' ixlī'a'ktu' carta tū iccātzo'kni'nī'ta'n. A'cxni' quit ictzo'kli a'ktu' carta, quit iccāmāpāstaquīcu'tunān tū tze ē tū ca'tzīyā'tittza' hui'xina'n. ² Iclacasqui'n hui'xina'n nalacapāstacā'tit tū ixtahuan makāstza' ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Iclacasqui'n nacālacapāstacā'tit līmāpa'ksīn tū ixla' Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Tzamā' līmāpa'ksīn iccāmāsu'yuni'yān quina'n apóstoles.

³ Ixclacasqui'nca nakexpatā'tit hui'xina'n tū na'iccāhuaniyān. A'cxni' namin tzamā' ā'xmān quilhtamacuj, nata'a'nan

chi'xcuhui'n tī natatlahuatā'kchoko ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n tatlahuacu'tun. Ē natalakmaka'n Dios. ⁴ Xlaca'n natahuan: "Jesucristo huanli xla' nataspi'tpala. Chuhua'j, j̄āchu hui'llh? Jā mini't. Quinapapana'ca'n tanīni'ttza'. Lacxtim lamā'lh chuhua'j a'cxni' titzuculh cā'quilhtamacuj." Chuntza' natahuan xlaca'n. ⁵ Huā'mā' jā ixlīcāna'. A'nan kempātin tū xlaca'n taca'tzī ē tū jā talīchihuīna'ncu'tun xlaca'n. Ū'tza' huā'mā': makās Dios chíhuīna'nli ē chuntza' talīlah a'kapūn ē cā'quilhtamacuj. Cā'quilhtamacuj litlahuaca xcān ē ixuī'lh na ixpu'nan xcān. ⁶ Cā'quilhtamacuj chī ixuī'lh xapūla, līmālakspūtūca xcān, a'cxni' lalh lakuat. ⁷ A'kapūn ē cā'quilhtamacuj tū tahuī'lāna'lh chuhua'j, natachoko hasta tzamā' quilhtamacuj tū Dios līlacsacnī't. Tzamā' quilhtamacuj natalhcukō'. Ē Dios nacāmakapātīnīnkō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't tū jā tze.

⁸ Tā'timīn, jā tipātza'nkāyā'tit huā'mā': Māpa'ksīni' Dios a'ktin quilhtamacuj laktzī'n chī a'ktin mil cā'ta. Nā a'ktin mil cā'ta laktzī'n chī a'ktin quilhtamacuj. ⁹ Ā'makapitzīn tapuhuan Dios tamakapalī namākentaxtū tū huanī't. Jā chuntza'. Xla' quincāka'lhīmā'n līlacatzucu ixpālacata jā lacasqui'n jā tī chā'tin napātīni'n nac pūpātīn. Xla' lacasqui'n ixlīpō'ktuca'n cata-makxteklī tū jā tze.

¹⁰ Namin quilhtamacuj a'cxni' namimpala Māpa'ksīni' Jesucristo. Xla' xamaktin namin a'cxni' jā tī chā'tin ca'tzī namin. Xamaktin namin chī chā'tin ka'lhāna'. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalakspūta. Palha' nakexmatcan tū namacasā'nan. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu nac a'kapūn. Nalhcukō' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktu tū a'nan nac cā'quilhtamacuj.

¹¹ Chuhua'j, ixpālacata natalakuankō' ixlīpō'ktu, tzej calacapāstactit hui'xina'n chī nalīlatahui'la'yā'tit. Hui'xina'n natlahua'yā'tit xmān ixtalacasqui'nīn Dios. ¹² Hui'xina'n līpāxuhua calacapāstactit tzamā' quilhtamacuj. Tzamā' quilhtamacuj a'kapūn nalhcukō'. Natalīlakuankō' macscut ixlīpō'ktu tū tatasu'yu chuhua'j nac a'kapūn. ¹³ Dios huanī't natlahua a'ktin xasāsti' a'kapūn ē a'ktin xasāsti' cā'quilhtamacuj. A'ntza' natlahuacan xmān tū tze. Ū'tza' huā'mā' ka'lhīmā' nauj, ixpālacata chuntza' huanī't Dios.

¹⁴ Chuntza', tā'timīn, līhuan ka'lhīpā'na'ntit huā'mā' quilhtamacuj, calīhui'lī'tit natlahua'yā'tit tū tze na ixlacatīn Dios. Nūn tū catlahua'tit tū tzē nacātālī'a'ksa'nān. Jā tū catlahua'tit tū jā tze tū nacāmāxtumliyān Dios. ¹⁵ Caca'tzītīt hui'xina'n Dios līlacatzucu cāka'lhīmā'lh ā'makapitzīn tī nata'a'kapūtaxtu. Ū'tza' jāna'j līmimpala Jesucristo. Chuntza' cātzo'knuni'n hui'xina'n quintā'tinca'n Pablo tī pāxquī'yāuj. Xla' tzo'kli chuntza' chī Dios

mālacpuhuanīlh. ¹⁶ Pablo tzo'kli tzamā' a'cxni' cātzo'knuni'n hui'xina'n. Nac ā'makapitzīn ixcarta a'nan jā jicslīhua' kexmatcan. Ē a'ntza' jā jicslīhua', makapitzīn chī'xcuui'n jā tzej tamāsu'yu. Xlaca'n ū'tunu'n tī jā tzej takexmata ē xtum xtum ta'a'ka'ī'. Jā ixlicāna' chī xlaca'n tamāsu'yu ixtachihuīn Dios, ē jā xmān tū tzo'kli Pablo. Ū'tza' nacālimakapātīnīn Dios.

¹⁷ Hui'xina'n, tā'timīn, ca'tziyā'tittza' chī ta'a'kskāhuī'nincu'tun tzamā' tī jā tzeya chī'xcuui'n. Jā cacāta'a'kskāhuī'n hui'xina'n. Palh nacāta'a'kskāhuī'yān, chuntza' namakxtekā'tit na'a'ka'ī'yā'tit. ¹⁸ Chuhua'j ā'chulā' catlahua'tit tū līpāxuhua Dios. Ā'chulā' casca'ttit ixpālacata Makapūtaxtūnu' tī quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca chuhua'j ē pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

1 San Juan

Jesucristo quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n

¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' carta ixpālacata Jesucristo. Ū'tza' tī quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n. Xla' ixuī'lh'tza' a'cxni' jāna'j ixtzucu cā'quilhtamacuj. Quina'n ickexmatnī'tauj tū ixuan xla' a'cxni' ixlatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Iclilaktzī'nī'tauj quilakastapunca'n. Iclaktzī'nī'tauj ē iclīxa'manī'tauj quimacanca'n. ² Tī mās'tā' quilatamatca'n, xla' tasu'yulh huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj. Quina'n iclaktzī'uj. Ē iclīchihuīna'nāuj chī iclaktzī'nī'tauj. Iccālītā'chihuīna'nān hui'xina'n ixpālacata tī mās'tā' quilatamatca'n. Xla' pō'ktu quilhtamacuj ixtā'huī'lh Dios quinTāta'ca'n. Xla' natahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Xla' milh ē nā quina'n iclaktzī'uj. ³ Iccāhuaniyān tū iclaktzī'nī'tauj ē tū ickexmatnī'tauj. Chuntza' hui'xina'n tzē naca'tzīyā'tit chu chā'tin nalitaxtuyāuj tū a'ka'ī'yāuj. Nā tzē naca'tzīyā'tit quinTāta'ca'n Dios ē Jesucristo ī'Ska'ta' quincātā'huī'lan. ⁴ Huā'mā' iccātzo'knuni'yān hui'xina'n ixpālacata chuntza' naka'lhīyāuj tapāxuhuān.

Dios ū'tza' taxkaket

⁵ Tū quincāmāsu'yuni'n Jesucristo, ū'tza' tū iccāmāsu'yuni'yān hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Dios ū'tza' taxkaket. Jā cā'pucsua' a'ntza' jā huī'lh xla', ixpālacata xla' tze ē jā maktin tlahua tū jā tze. ⁶ Palh huanāuj chu chā'tin quina'n ē Dios, ē palh tlahu-atlā'huanāuj tū jā tze, chuntza' tasu'yu palh a'ksa'nīni'nāuj. Tasu'yu palh jā tā'tlā'huamā'nāuj Dios. ⁷ Palh tlahuayāuj tū tze, tlā'huanāuj nac cā'taxkaket, chuntza' chī Dios huī'lh nac cā'taxkaket. Chuntza' ixlīcāna' palh chu chā'tin quina'n ē Dios. Ixka'lhni' Jesucristo, ī'Ska'ta' Dios, quincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n.

⁸ Palh huanāuj palh jā tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' ta'a'kskāhuī'yāuj quina'cstuca'n. Jā ixlīcāna' tū huanāuj. ⁹ Palh huaniyāuj Dios palh tlahuanī'tauj tū jā tze, xla' naquincāmātza'nkēna'ni'yān ē naquincāxapani'kō'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n. Huā'mā' ca'tzīyāuj ixpālacata Dios tze ē pō'ktu quilhtamacuj mākentaxtū tū huan. ¹⁰ Palh ixuáuj jā tū tlahuanī'tauj tū jā tze, chuntza' Dios a'ksa'nīni' limāxtuyāuj. Chuntza' ixlītasu'yulh jā a'ka'ī'yāuj ixlīcāna' tū ixtachihuīn Dios.

2

Cristo tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n

¹ Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn. Iccāhuaniyān jā catlahua'tit tū jā tze. Palh catīhuālh tlahua tū jā tze, ka'lhīyāuj tī tā'chihuīna'n Dios quimpālacataca'n. Xla' ū'tza' Jesucristo. Xla' jā tlahuanī't tū jā tze. ² Jesucristo nīlh nac cruz. Chuntza' xla' līxokolh quincuentaca'n. Jā xmān quincuentaca'n. Xla' nīlh naxoko ixcuentaca'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

³ Palh mākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn Dios, chuntza' ca'tzīyāuj palh lakapasāuj Dios. ⁴ Palh chā'tin nahuan xla' lakapasa Dios, ē palh xla' jā tlahua ixlīmāpa'ksīn Dios, xla' a'ksa'nīni'n ē jā a'ka'ī' ixtachihuīn Dios. ⁵ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, xla'ca'n tzej tapāxquī' Dios. Chuntza' tzē līca'tzīyāuj palh quina'n chu chā'tin chī Dios. ⁶ Palh tī huan: “Quit ictā'lamā'lh Dios”, ixlacasqui'nca xla' nalatā'kchoko chuntza' chī Jesucristo ixlatlā'huan.

Xasāsti' līmāpa'ksīn

⁷ Tā'timīn, iccātzo'knuni'mā'n hui'xina'n ixpālacata a'ktin līmāpa'ksīn tū jā xasāsti'. Ū'tza' tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' chū'cus a'ka'ī'tit hui'xina'n. ⁸ Chuhua'j xasāsti' līmāpa'ksīn tū iccātzo'knuni'mā'n. Cristo mākentaxtūnī'ttza' huā'mā' līmāpa'ksīn ē nā hui'xina'n mākentaxtūpā'na'ntit. Chuntza' hua'chi laksputmā'lh'tza' cā'pucsua' ē hua'chi māxkakēni'mā'lh'tza' Cristo.

⁹ Tī tahuan tatlā'huan nac taxkaket ē palh jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xla'ca'n talatlā'huancus jā cā'pucsua'. ¹⁰ Tī tapāxquī' ixtā'tinca'n, xla'ca'n talatlā'huan nac taxkaket. Chuntza' jā tamāmakahuasī ā'chā'tin. ¹¹ Tī jā talaktzī'ncu'tun ixtā'tinca'n, xla'ca'n talatlā'huan nac cā'pucsua'. Jā taca'tzī jā talatlā'huan, ixpālacata a'ntza' jā cā'pucsua' jāla talacahuāna'n.

¹² Quit iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, quilacstīn, ixpālacata Dios cāmātza'nkēna'ni'nī'ta'n mincuentaca'n ixpālacata Jesucristo. ¹³ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata hui'xina'n lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, lacstīn, ixpālacata lakapasā'tit Dios quinTāta'ca'n. ¹⁴ Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, xanatātana', ixpālacata lakapasā'tittza' Dios. Xla' ixuī'lakelhtza' a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Nā iccātzo'knuni'yān hui'xina'n, ka'hua'chan, ixpālacata hui'xina'n lactli'huī'quin. Hui'xina'n a'ka'ī'nī'ta'ntit ixtachihuīn Dios. Tlaja'nī'ta'ntit skāhuī'ni'.

¹⁵ Jā calakatītit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Jā calakatītit tū jā xatze tū tatlahua tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Tī talakatī tū xala' nac cā'quilhtamacuj, xla'ca'n jā tapāxquī' Dios quinTāta'ca'n. ¹⁶ Ixlīpō'ktu tū xala' nac cā'quilhtamacuj, huā'mā'

jā iخلا' Dios quinTāta'ca'n. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatlahua tū jā tze tū lacasqui'n ixmacni'ca'n. Talaktzi'ncu'tun tū jā tze. Ka'tla' talimakca'tzī tū taka'lhī. Ixlipō'ktu tzamā' pō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj. ¹⁷ Sputmā'lh cā'quilhtamacuj ē ixlipō'ktu xala' nac cā'quilhtamacuj tū talacasqui'n tachi'xcu'huī't. Tī tatlahua ixtalacasqui'nīn Dios, xlaca'n natatahui'la ixlipō'ktu quilhtamacuj.

Namin tī na'a'kskāhuī'nin

¹⁸ Quilacstīn, sputmā'lh tzamā' quilhtamacuj. Hui'xina'n cātahuaninī'ta'n namin ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Chuhua'j tatasu'yunī'tlhūhua' ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Ū'tza' lica'tzīyāuj ixlisputni'tza' tzamā' quilhtamacuj. ¹⁹ Tī ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo, xlaca'n jā ixlicāna' ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n. Ū'tza' quincātalītaxtumlinī'ta'n quina'n. Palh ixta'a'ka'ī'lh cahuālh chuntza' chī quina'n, ixquincātata'latachokon quina'n. Tataxtumli'lh. Chuntza' talītasu'yu xlaca'n jā ta'a'ka'ī' chuntza' chī quina'n.

²⁰ Hui'xina'n, Cristo cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. Ū'tza' lica'tzīyā'tit milipō'ktuca'n xatze tachihuīn tū ixlicāna'. ²¹ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n ca'tzīyā'tit tū ixlicāna'. Jā iccāhuanimā'n hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit tū ixlicāna'. Ca'tzīyāuj xtum tū ixlicāna' ē nā xtum tū jā ixlicāna'.

²² Tī ta'a'kskāhuī'nin, xlaca'n tahuan Jesús jā ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līlh ixlimāpa'ksīni'. Tī tahuan chuntza', xlaca'n ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. Xlaca'n talakmaka'n Dios quinTāta'ca'n ē nā ī'Ska'ta' talakmaka'n. ²³ Tī talakmaka'n ī'Ska'ta' Dios, quinTāta'ca'n Dios jā cātā'lahuī'lh. Tī tahuan Jesús ū'tza' Cristo, ī'Ska'ta' Dios, Dios cātā'lahuī'lh xlaca'n.

²⁴ Hui'xina'n jā capātza'nkātīt tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla ixpālacata ixtachihuīn Dios. Palh jā napātza'nkāyā'tit tū cātamāsu'yuni'nī'ta'n xapūla, chuntza' nacātā'tahui'layān ī'Ska'ta' Dios ē Dios quinTāta'ca'n. ²⁵ Cristo huanī't xla' naquincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catilaksputi.

²⁶ Quit iccātzo'knuni'yān huā'mā' ixpālacata ta'a'nan ā'makapitzīn tī cā'a'kskāhuī'cu'tunān hui'xina'n. ²⁷ Cristo cāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo. Espīritu Santo cātā'huī'lan hui'xina'n. Chuntza' jā maclacasqui'nā'tit hui'xina'n ā'chulā' nacātamāsu'yuni'yān tū iccāhuanimā'n. Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān ixlipō'ktu. Tū xla' māsu'yu, ū'tza' ixlicāna'. Xla' jā māsu'yu catūhuālh tū jā ixlicāna'. Jā catalakaspi'ni'tit Cristo. Ū'tza' Espīritu Santo cāmāsu'yuni'yān hui'xina'n.

²⁸ Chuhua'j quilacstīn, jā catalakaspi'ni'tit Cristo. Chuntza' jā catijicua'nui a'cxni' xla' namimpala. Jā catimāxana'nui na ixlacatīn. ²⁹ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Jesucristo xmān tlahua tū

tze. Nā chuntza' naca'tzīyā'tit tī tatlahua tū tze, ixlīpō'ktuca'n xluca'n ixlacstīn Dios.

3

Quina'n ixlacstīn Dios

¹ Caca'tzītīt chī Dios quincāpāxquī'yān ixpālacata huanli quina'n ixlacstīn Dios. Ixlīcāna' quina'n ixlacstīn Dios. Tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xluca'n jā ixlacstīn Dios ē jā talakapasa Dios quinTāta'ca'n. Ū'tza' xluca'n jā talikexmata palh quina'n ixlacstīn Dios. ² Tā'timīn, chuhua'j quina'n ixlacstīn Dios. Jāna'j ca'tzīcan chī nalītaxtuyāuj. Tū ca'tzīyāuj, ū'tza' huā'mā': A'cxni' Cristo natasu'yu, quina'n nalītaxtuyāuj chī xla', ē nalaktzī'nāuj Cristo chī xla'. ³ Tī taka'lhīmā'nalh natalaktzī'n Cristo, ixlīpō'ktuca'n xluca'n natamāpānū tū jā tze. Natatlahua tū tze chī Cristo.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahua tū jā tze, xluca'n jā takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios. Palh chā'tin jā kexmatni' Dios, ū'tza' huā'mā' tū jā līmacuan. ⁵ Hui'xina'n ca'tzīyā'tit Cristo milh nac cā'quilhtamacuj naxapa quincuentaca'n. Xla' jā tlahuanī't nūn a'ktin tū jā tze. ⁶ Ixlīpō'ktuca'n tī cātā'lahuī'lh Cristo, xluca'n jā tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Ixlīpō'ktuca'n tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xluca'n jā talaktzī'nī't Cristo ē jā talakapasnī't. ⁷ Quilacstīn, jā catamakxtektit nacāta'a'kškāhuī'yān ā'makapitzīn tī cātahuaniyān tzē natlahua'yā'tit tū jā tze. Tī tatlahuatā'kchoko tū tze, xluca'n tze chuntza' chī Cristo. ⁸ Tī tatlahuatā'kchoko tū jā tze, xluca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni', ixpālacata skāhuī'ni' pō'ktu quilhtamacuj tlahuanī't tū jā tze a'cxni' mālacatzuculh tū jā tze. Ī'Ska'ta' Dios milh nac cā'quilhtamacuj namālaksputū tū tlahua skāhuī'ni'.

⁹ Tī ixlacstīn Dios, xluca'n jātza' tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata Dios cāmaxquī'nī't xasāsti' ixlatamatca'n. Jātza' la tatlahuatā'kchoko tū jā tze, ixpālacata ixlacstīntza' Dios. ¹⁰ Chuntza' tasu'yu tī ixlacstīn Dios ē tī ixlacstīn skāhuī'ni'. Tī jā tatlahuacu'tun tū tze ē jā tapāxquī' ixtā'timīnca'n, xluca'n jā ixlacstīn Dios.

Ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj

¹¹ Huā'mā' līmāpa'ksīn tū cātamāsu'yuni'n xapūla ū'tza' huā'mā': nalāpāxquī'yāuj. ¹² Jā calauj chī Caín tī tapa'ksīni'lh skāhuī'ni'. Xla' maknīlh ixtā'tin. ¿Chī līmāknīlh? Maknīlh ixpālacata Caín tlahualh tū jā tze ē quiclhlaktzī'lh ixtā'tin ixpālacata xla' ixtlahua tū tze.

¹³ Tā'timīn, palh xalanī'n nac cā'quilhtamacuj jā cātālakztī'ncu'tunān, jā capuhua'ntit palh jā maktin cati'a'kspulalh huā'mā'. ¹⁴ Quina'n ca'tzīyāuj masqui hua'chi xanīn ixuanī'tauj, chuhua'j ka'lhīyāuj xasāsti'

quilatamatca'n. Huā'mā' ca'tzīyāuj xipālacata cāpāxquī'yāuj quintā'timīnca'n. Tī jā tapāxquī' ā'makapitzīn, xla'ca'n hua'chi xanīnī'ncus ē jā taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n. ¹⁵ Tī taquiclhaktzī'n ixtā'tinca'n xla'ca'n hua'chi maknīni'nī'n na ixlacatīn Dios. Hui'xina'n ca'tzīyā'tit maknīni'nī'n jā taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n tū jā catilakspu'tli. ¹⁶ Cristo quincāpāxquī'yān ē māstā'lh ixlamat quimpālacataca'n. Chuntza' quincāmāsu'yuni'n chī nalīpāxquī'nināuj. Chuntza' quina'n tzē natamacamāstā'yāuj ē nalīnīyāuj xipālacataca'n quintā'timīnca'n palh ixlacasqui'nca. ¹⁷ Palh chā'tin ka'lhī tū maclacasqui'n ē palh laktzī'n ixtā'tin jā tū ka'lhī, ē palh xla' jā lakalhu'man, chuntza' tasu'yu jā pāxquī' Dios. ¹⁸ Quilacstīn, jā xmān nahuanāuj cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Nacāmaktāyayāuj ā'makapitzīn. Chuntza' natasu'yu palh ixlicāna' cāpāxquī'yāuj, ē jā xmān huanāuj.

Jā catimāxana'nui na ixlacatīn Dios

¹⁹ Palh cāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn, chuntza' ca'tzīyāuj ixlicāna' tapa'ksīni'yāuj Dios. Chuntza' jā tamakchuyīyāuj na ixlacatīn Dios. ²⁰ A'cxni' makca'tzīyāuj na quilīstacna'ca'n tlhuanī'tauj tū jā tze, lacapāstacāuj chī Dios ā'chulā' xaka'tla' ē jā quilīstacna'ca'n. Xla' ca'tzīkō' ixlīpō'ktu tū tlhuanī'tauj. ²¹ Tā'timīn, palh jā makca'tzīyāuj na quilīstacna'ca'n tlhuanī'tauj tū jā tze, chuntza' jā tū catimāxana'nui na ixlacatīn Dios. ²² Dios naquincāmaxquī'yān tū nasqui'nāuj xipālacata kexmatni'yāuj ixlīmāpa'ksīn ē tlhuyāuj tū Dios lacasqui'n. ²³ Ixlīmāpa'ksīn ū'tza' huā'mā': Nalīpāhuanāuj Jesucristo ī'Ska'ta' ē nalāpāxquī'yāuj chuntza' chī xla' quincāmāpa'ksīyān. ²⁴ Tī tamākentaxtū ixlīmāpa'ksīn Dios, cātā'lahuī'lh Dios. Xla' quincāmaxquī'nī'ta'n Espīritu Santo ē ū'tza' līca'tzīyāuj Dios quincātā'hui'lan.

4

Ā'makapitzīn jā talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo

¹ Tā'timīn, jā cacā'a'ka'ī'tit ixlīpō'ktuca'n tī tahuan talīmāsu'yu ixlīmāpa'ksīn Espīritu Santo. Skalalh catahui'la'tit ē calacapāstactit palh lacxtim tū a'ka'ī'nī'ta'ntittza'. Chuntza' naca'tzīyā'tit palh tamāsu'yumā'nalh ixtachihuīn Dios. Lhūhua' a'nan a'kskāhui'ni'nī'n tī tahuan talīchihuīna'n ixtachihuīn Dios. ² Na'iccāhuanīyān hui'xina'n chī nalīca'tzīyā'tit palh ixlicāna' Espīritu Santo cāmāchihuīnī. Taka'lhī Espīritu Santo tī tahuan palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā quīlacatuncuhī'chi ē chuntza' lītachi'xcuhī'līlh. Ixlīpō'ktuca'n tī chuntza' tahuan, xla'ca'n taka'lhī Espīritu Santo tī Dios macamilh. ³ Tī tahuan jā ixlicāna' palh Jesús ū'tza' Cristo tī Dios līhui'līlh ixlīmāpa'ksīni' ē nā tahuan jā

quīlacatuncuhuī'chi ē jā tachi'xcuhuī'līlh, xlaca'n jā taka'lhī Espíritu Santo. Xlaca'n xmān cātahuanīyān ixtachihuīn ixtā'lāquichlaktzi' Cristo. Hui'xina'n kexpa'tnī'ta'ntit namin ixtā'lāquichlaktzi' Cristo. Chuhua'j huī'lh nac cā'quilhtamacuj.

⁴ Quilacstīn, hui'xina'n tapa'ksīni'yā'tit Dios. Hui'xina'n cālītlaja'nī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Espíritu Santo tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n. Espíritu Santo cātā'hui'lan hui'xina'n. Xla' ā'chulā' ka'lhī lītli'hui'qui ē jā skāhuī'ni' tī cāmāpa'ksī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁵ Tzamā' a'kskāhuī'ni'nī'n xlaca'n xalanī'n nac quilhtamacuj. Tū tamāsu'yu nā xala' nac cā'quilhtamacuj. Ū'tza' talīkexmatni' tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁶ Quina'n tapa'ksīni'yāuj Dios. Tī talakapasa Dios, xlaca'n takexmata tū cāmāsu'yuni'yāuj. Tī jā talakapasa Dios, xlaca'n jā takexmatcu'tun tū māsū'yuyāuj. Chuntza' tzē nalīca'tzīyāuj tī tamāsu'yu tū ixlīcāna' ē nā tī tamāsu'yu tū jā ixlīcāna'.

Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't

⁷ Tā'timīn, ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj. Dios quīncāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. Tī tapāxquī'nin, xlaca'n ixlacstīn Dios ē talakapasa Dios. ⁸ Tī jā tapāxquī'nin xlaca'n jā talakapasa Dios. Ū'tza' ca'tzīyāuj ixpālacata Dios cāpāxquī'kō' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ⁹ Dios quīncāpāxquī'yān. Huā'mā' līmāsu'yulh a'cxni' macamilh nac cā'quilhtamacuj ī'Ska'ta' tī xmān chā'tin ixuanī't. Macamilh ixpālacata nalīka'lhīyāuj xasāsti' quilatamatca'n. ¹⁰ Chī quina'n pāxquī'yāuj Dios jā chī Dios quīncāpāxquī'yān. Xla' māsū'yulh chī quīncāpāxquī'yān a'cxni' macamilh ī'Ska'ta' ē ū'tza' tī xokolh quīncuentaca'n.

¹¹ Tā'timīn, Dios lhūhua' quīncāpāxquī'yān. Ū'tza' ixlīlacasqui'nca quina'n nalāpāxquī'yāuj. ¹² Dios jā tī chā'tin laktzī'nī't. Palh lāpāxquī'yāuj, chuntza' Dios quīncātā'hui'lan. Dios quīncāmaktāyayān nalāpāxquī'yāuj. ¹³ Quina'n ca'tzīyāuj Dios quīncātā'hui'lan. Huā'mā' ca'tzīyāuj ixpālacata quīncāmaxquī'nī'ta'n Espíritu Santo. ¹⁴ Quina'n iclaktzī'nī'tauj ī'Ska'ta' Dios. Iclīchihuīna'nāuj Dios quīnTāta'ca'n macamilh ī'Ska'ta' nacāmakapūtaxtū ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't. ¹⁵ Tī ta'a'ka'ī' ē tahuan Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios, cātā'hui'lh Dios.

¹⁶ Quina'n ca'tzīyāuj ē a'ka'ī'yāuj Dios quīncāpāxquī'yān. Dios cāpāxquī' ixlīpō'ktu tachi'xcuhuī't. Dios cātā'hui'lh tī tapāxquī' ā'makapitzīn. ¹⁷ Ixlacasqui'nca nalāpāxquī'yāuj Dios ixlīpō'ktu quīlīstacna'ca'n. Chuntza', huā'tzā' nac cā'quilhtamacuj, quina'n napāxquī'nināuj chuntza' chī Cristo pāxquī'nin. Chuntza' jā catijicua'nui tzamā' quilhtamacuj a'cxni' Dios nacāputzāna'ni' tachi'xcuhuī't. ¹⁸ Tī tapāxquī' Dios, xlaca'n jā tajicua'ni' Dios palh nacāmakapātīnīn. Palh

chā'tin pāxquī'nin, xla' jātza' ka'lhī tajicuāt. Tī tajicua'n Dios nacāmakapātīnīn, xlaca'n jāna'j tzej tapāxquī' Dios.

¹⁹ Quina'n pāxquī'yāuj Dios ixpālacata xla' xapūla quincāpāxquī'n. ²⁰ Palh chā'tin huan: "Quit icpāxquī' Dios", ē palh jā laktzī'ncu'tun ixtā'tin, xla' jā ixlicāna' tū huan. Palh xla' jā pāxquī' ixtā'tin tī laktzī'n, xla' jāla pāxquī' Dios, ixpālacata jāla laktzī'n Dios. ²¹ Tzamā' līmāpa'ksīn tū Dios quincāmaxquī'n, ū'tza' huā'mā': Tī tapāxquī' Dios nā natapāxquī' ixtā'timīnca'n.

5

Namāpānūyāuj tū jā tze

¹ Tī ta'a'ka'ī Jesús ū'tza' Cristo tī Dios lihui'līh ixlīmāpa'ksīni', xlaca'n ixlacstīn Dios. Tī tapāxquī' Dios quinTāta'ca'n, xlaca'n nā tapāxquī' ixlacstīn Dios. ² Chuntza' palh pāxquī'yāuj Dios ē palh kexmatni'yāuj tū quincālīmāpa'ksīyān, nā nacāpāxquī'yāuj nā ixlacstīn Dios. ³ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj ixlīmāpa'ksīn. Jā jicslīhua' namākentaxtūyāuj ixlīmāpa'ksīn. ⁴ Ixlīpō'ktuca'n ixlacstīn Dios tamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj. Quina'n tzē namāpānūyāuj tū jā tze, ixpālacata līpāhuanāuj Dios. ⁵ Tī ta'a'ka'ī palh Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios, xmān xlaca'n tzē natamāpānū tū jā tze tū tlahuacan nac cā'quilhtamacuj.

Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios

⁶ Ca'tzīyāuj Jesucristo ixlicāna' ī'Ska'ta' Dios. Chuntza' huanli Dios a'cxni' a'kpaxli Jesús. Nā a'cxni' Jesús nīlh, nā Dios māsu'yulh xla' ī'Ska'ta' ixuanī't. Cristo tī Dios lihui'līh ixlīmāpa'ksīni', xla' ū'tza' Jesús tī a'kpaxli ē nā nīlh nac cruz. Nā Espīritu Santo māsu'yu Jesús ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espīritu Santo māsu'yu xmān tū ixlicāna'. ⁷ A'nan kelhatu'tun nac a'kapūn tī tahuan Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Kelhatu'tun xlaca'n: Dios quinTāta'ca'n ē Espīritu Santo ē nā ū'tza' tī huanican Tachihuīn. Chu chā'tin talītaxtu. ⁸ Nac cā'quilhtamacuj a'nan kelhatu'tun tī tamāsu'yu Jesucristo ū'tza' ī'Ska'ta' Dios. Espīritu Santo chuntza' quincāmāsu'yuni'yān. Nā Dios chuntza' māsu'yulh a'cxni' Jesús a'kpaxli ē a'cxni' nīlh. ⁹ Quina'n a'ka'ī'yāuj tū tahuan tachi'xcuhuī't. Ā'chulā' na'a'ka'ī'yāuj tū huan Dios. Dios līchihuīna'n Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. ¹⁰ Tī talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaca'n tamakca'tzī na ixlīstacna'ca'n ixlicāna' tū ta'a'ka'ī. Makapitzīn jā ta'a'ka'ī chī Dios huanli Jesús ū'tza' ī'Ska'ta'. Chuntza' xlaca'n ix-talīmāxtulh Dios a'ksa'nīni' ixpālacata jā ta'a'ka'ī'nī't tū Dios huanli ixpālacata ī'Ska'ta'. ¹¹ Ca'tzīcan ixlicāna' tū Dios huan, ixpālacata quincāmaxquī'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā catisputli, palh līpāhuanāuj ī'Ska'ta'. ¹² Tī talīpāhuan ī'Ska'ta'

Dios, xlaça'n taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Tī jā talīpāhuan ī'Ska'ta' Dios, xlaça'n jā taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

Māstā'ca talacapāstacni'

¹³ Quit iccātzo'kni'mā'n huā'mā' ixpālacata hui'xina'n, tī lipāhua'mpā'na'ntit ī'Ska'ta' Dios, naca'tzīyā'tit palh ka'lhī'yā'tit xasāsti' milatamatca'n tū jā catisputli.

¹⁴ Ca'tzīyāuj Dios quincākexmatān a'cxni' orarliyāuj, palh squi'ni'yāuj chuntza' chī ixtalacasqui'nīn Dios. ¹⁵ Palh ca'tzīyāuj xla' quincākexmatān, chuntza' ca'tzīyāuj xla' naquincāmaxqui'yān tū squi'ni'yāuj.

¹⁶ Palh chā'tin laktzī'n ā'chā'tin tī tlahuamā'lh a'ktin tū jā tze ē huā'mā' tū tzē namāspūtūnu'ni'can, chuntza' nalī'orarlī ā'chā'tin ē xla' naka'lhī xasāsti' ixlatamat. Palh huā'mā' tū jā tze jāla māspūtūnu'ni'can, chuntza' jā iccāhuanimā'n nalī'orarlī'yā'tit tī chuntza' tlahua. ¹⁷ Ixlīpō'ktu tū jā tze talanān māstā' līnīn. Pero hui'lh talanān tū jā maktin lē'nīni'n nac cā'līnīn.

¹⁸ Ca'tzīyāuj tī ixlacstīn Dios, xlaça'n jā tatlahuatā'kchoko tū jā tze. Xlaça'n cāmaktaka'lha ī'Ska'ta' Dios, ē chuntza' skāhuī'ni' jāla tū cātlahuani'.

¹⁹ Quina'n ca'tzīyāuj tapa'ksīni'yāuj Dios. Ca'tzīyāuj tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaça'n cāmāpa'ksī skāhuī'ni'.

²⁰ Ca'tzīyāuj ī'Ska'ta' Dios minī't. Quincāmaxqui'nī'ta'n chī nalīlakapasāuj tī ixlīcāna' Dios. Chuhua'j quincātā'lahui'lan Jesucristo tī ī'Ska'ta' Dios. Xla' ixlīcāna' Dios ē quincāmaxqui'yān xasāsti' quilatamatca'n tū jā maktin catisputli. ²¹ Quilacstīn, jā calīpāhuantit tū xala' nac cā'quilhtamacuj. Xmān Dios nalīpāhua'nā'tit. Amén.

2 San Juan

Tapāxquī'n ē tū ixlīcāna'

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kni'mā'n huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, tā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī'ta'n, ē nā mincamana'. Quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. Jā xmān quit. Nā cāpāxquī'yān hui'xina'n ixlīpō'ktuca'n tī talakapasa tū ixlīcāna'. ² Lāpāxquī'yāuj ixpālacata quilīpō'ktuca'n a'ka'ī'yāuj tū ixlīcāna', tū jā maktin catilakspuṭli. ³ Caquincāsīcua'lanātlahuan Dios quīnTāta'ca'n ē Jesucristo ī'Ska'ta' Dios ē caquincātalakalhu'man ē caquincāmakapāxuīn. Chuntza' quina'n tzej na'a'ka'ī'yāuj tū ixlīcāna' tachihuīn, ē nalāpāxquī'yāuj.

⁴ Iclīpāxualh a'cxni' icca'tzīlh makapitzīn mincamana' takexmatmā'na'lh tū ixlīcāna', chuntza' chī quincāmāpa'ksīn Dios quīnTāta'ca'n. ⁵ Chuhua'j tā'tin, icuaniyān nalāpāxquī'yāuj quilīpō'ktuca'n quina'n. Huā'mā' jā xasāsti' līmāpa'ksīn. Ū'tza' tū quincāmāsu'yuni'nī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka'ī'uj. ⁶ Palh pāxquī'yāuj Dios, natlahuayāuj tū Dios quīncālīmāpa'ksīyān. Xla' māpa'ksīni'lh nacāpāxquī'yāuj ā'makapitzīn. Ū'tza' huā'mā' cātahuaninī'ta'n a'cxni' ixlītzucuni' a'ka'ī'tit.

Makapitzīn ixta'a'kskāhuī'nin

⁷ Chuhua'j lhūhua' a'kskāhuī'ni'nī'n talatlā'huan nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n tahuan jā ixlīcāna' palh lacatuncu'huī'lh nac cā'quilhtamacuj Jesucristo tī Dios macamaxquī'lh ixlīmāpa'ksīni'. Tī tahuan huā'mā', xlaca'n a'kskāhuī'ni'nī'n ē ixtā'lāquiclhaktzi' Cristo. ⁸ Cuenta catla'hua'tit jā nalaksputa tū līscujpā'na'ntit. Cuenta catla'hua'tit namaktini'nā'tit ixlīpō'ktu tū Dios nacāmaxquī'yān chī mintatljca'n.

⁹ Tū ta'a'ka'ī' ā'makapitzīn jā xmān tū Cristo māsu'yulh. Nā xlaca'n tamāsu'yucu'tun ā'a'ktin tamāsu'yun. Xlaca'n jā ixlīcāna' tatā'latlā'huan Dios. Tī ta'a'ka'ī' xmān tū Cristo māsu'yulh, ixlīcāna' xlaca'n tatā'latlā'huan Dios quīnTāta'ca'n ē ī'Ska'ta' Dios. ¹⁰ Palh cālakminān hui'xina'n ā'makapitzīn tī tamāsu'yu tū jā māsu'yulh Cristo, jā cacāmānū'tit na minchicca'n. Jā cacāhuani'tit: “Dios cacālē'ncha'n.” ¹¹ Palh hui'xina'n nacāhuani'yā'tit: “Dios cacālē'ncha'n”, chuntza' cātā'tlahuapā'na'ntit tū jā tze.

Macā'nca saludos

¹² Lhūhua'cus tū iccāhuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun a'ktin nac carta. Iccālaka'ncu'tunān hui'xina'n ē iccātā'chihuīna'ncu'tunān cā'lanan. Chuntza' nalīpāxuayāuj.

¹³Tamacā'ni'yān saludos ixlacstīn mīntā'tin xapuscāt tī Dios lacsacnī't.

3 San Juan

Tzej līchihuīna'nca Gayo

¹ Quit Juan, xakōlu'tza', ictzo'kmā'lh huā'mā' carta. Ictzo'knuni'yān hui'x, Gayo. Icpāxquī'yān hui'x.

² Tā'tin, quit icca'tzī tzej latlā'hua'na' na ixtej Dios. Icsqui'ni' Dios tzej caquītaxtuni'n ixlīpō'ktu ē jā cata'jatatla'.

³ Ā'makapitzīn tā'timīn taminī't. Quintahuaninī't hui'x latlā'hua'na' chuntza' chī ixlīcāna' na ixlaca'tīn Dios. Huā'mā' iclīpāxuhualh. ⁴ Pō'ktu quilhtamacuj icpāxuhua a'cxni' quihuanican quincamana' talatlā'huan chuntza' chī ixlīcāna' na ixtej Dios.

⁵ Tā'tin, hui'x cāmaktāyanī'ta' tā'timīn tī tachā'nī't a'ntza' masqui jā ixcālakapasa'. Chuntza' tlhua'ya' tū tze.

⁶ Ā'makapitzīn tataspi'tnī't. Xlaca'n talitā'chihuīna'nli tā'timīn huā'tzā' tū mimpālacata. Cāhuanica chī hui'x cāpāxquī'ya' ā'makapitzīn. Cacāmaktāyapala' a'cxni' natachā'mpala a'ntza'. Cacāma'xqui' tū natamaclacasqui'n na ixtejca'n ixpālacata xlaca'n tatā'scujmā'nalh Dios. Cacāmaktāya' chuntza' chī Dios lacasqui'n.

⁷ Xlaca'n tataxtunī't tatā'scuja Jesucristo. Jā tū tamaktīni'nli a'ktin tamaktay tī jā ta'a'ka'ī' Jesucristo.

⁸ Ū'tza' quina'n nacālīmaktāyayāuj. Chuntza' hua'chi nacātā'māsu'yuyāuj tū ixlīcāna' ixtachihuīn Dios.

Jā tze ixtalacapāstacni' Diótreres

⁹ Quit iccāmacā'ni'nī't a'ktin carta tī ta'a'ka'ī'. Diótreres, xla' tahuī'lacu'tun xalīpuxcu' a'ntza'. Ū'tza' jā ixquilīkexmatni'cu'tun.

¹⁰ Chuntza' a'cxni' na'icchā'n a'ntza' na'iclīchihuīna'n na milaca'tīnca'n ixpālacata tū tlhuamā'lh Diótreres. Xla' quincālī'a'ksa'nān tū jā ixlīcāna'. Nā xla' jā cāmānū na ixchic tā'timīn tī tachinācha'. Ē jā cāmaktēka natatamknūni'nin na ixchicca'n ā'makapitzīn. Ē cālītamacxtu jā tatakēstoka.

¹¹ Tā'tin, jā cacāmaksca'tti tī tatlahua tū jā tze. Cacāmaksca'tti tī tatlahua tū tze. Tī tatlahua tū tze, xlaca'n tatapa'ksini' Dios. Tī tatlahua tū jā tze, xlaca'n jā talakapasa Dios.

Tzeya chi'xcu' ixuanī't Demetrio

¹² Lhūhua' tī tahuan Demetrio tzeya chi'xcu'. Tasu'yu xla' latlā'huan chuntza' chī ixlīcāna'. Nā quit icuan līlacatejtin latlā'huan. Hui'x ca'tzīya' quit icuan xmān tū ixlīcāna'.

Macā'nca saludos

¹³ Quit lhūhua'cus icuanicu'tunān. Jā ictzo'kcu'tun tzamā' nac carta. ¹⁴ Palaj ica'ncu'tunācha' na'iclaktzī'nān. Chuntza' nachihuīna'nāuj cā'lacan.

¹⁵ Tzej calatapa. Ixlīpō'ktuca'n mi'amigos tamacā'ni'yān saludos. Nacātā'chihuīna'na' ixlīpō'ktuca'n amigo xalanī'n a'ntza'.

San Judas

Judas cāmacā'ni'lh saludos tī ixta'a'ka'ī'

¹ Quit Judas, ixtā'tin Jacobo. Quit ictā'scuja Jesucristo. Quit iccātzo'knuni'mā'n huā'mā' carta hui'xina'n tī Dios cāta'sani'nī'ta'n. Dios quinTāta'ca'n cāpāxquī'yān hui'xina'n. Jesucristo cāmaktaka'lmā'n hui'xina'n. ² Ē ū'tza' tī cacāmaxquī'n tū tze latamat, chuntza' chī ixtapāxquī'n ē ixtalalahu'mān.

Makapitzīn ixtamāsu'yu tū jā ixlīcāna'

2 Pedro 2:1-17

³ Tā'timīn, xa'iccātzo'knuni'cu'tunān hui'xina'n ixpālacata chī Dios cāmakaḡūtaxtūn hui'xina'n ē nā quina'n Dios quincāmakaḡūtaxtūn. Chuhua'j kempātin ixlacasqui'nca na'iccāhuaniyān. Ū'tza' iccālītzo'knuni'mā'n chuhua'j. Iccāhuaniyān jā ti'a'ka'ī'yā'tit tū tamāsu'yu xlaca'n tī talakpalīcu'tun tamāsu'yun tū a'ka'ī'nī'tauj. Huā'mā' tamāsu'yun ū'tza' tū cāmacamaxquī'lh ixtachi'xcuḡuī't Dios ē xmān maktin. Jā maktin catitalakpalīh huā'mā' tamāsu'yun. ⁴ Ā'makapitzīn tī jā tzeya chi'xcuḡuī'n tatalacxtucli hua'chi lactzeya chi'xcuḡuī'n na ixlacpu'na'itātca'n tī ta'a'ka'ī'. Xlaca'n tahuan Dios lakalhu'manīni'n, ē chuntza' chā'tin tzē natlahua tū xla' tlahuacu'tun masqui jā tze. Huā'mā' jā ixlīcāna'. Ē jā ixlīcāna' tū tamāsu'yu ixpālacata Māpa'ksīni' Jesucristo. Makās tatzō'kni' na ixtachihuīn Dios nacāmakaḡātīnīncan tachi'xcuḡuī't tī chuntza' tala.

⁵ Masqui hui'xina'n ca'tziyā'tittza', na'iccāmāpāstaquī'yān tū Dios tlahualh makāstza'. Dios cāmāxtulh israelitas jā huanican Egipto. Ā'listān ā'makapitzīn jātza' ta'a'ka'ī'lh palh ixlīcāna' tū Dios huanli. Ū'tza' Dios cālīmaknīlh. ⁶ Nā calacapāstactit ángeles. Ā'makapitzīn xlaca'n jā ixtamākentaxtūcu'tun tū cāmacamaxquī'lh Dios, ē tataxtulh nac a'kapūn jā ixtahui'lāna'ncha'. Ū'tza' Dios cālīchī'nī't jā cā'pucsua' hasta a'cxni' ā'xmān quilhtamacuj a'cxni' nacāmakaḡātīnīn Dios.

⁷ Nā calacapāstactit tū cā'a'nani'lh Sodoma ē Gomorra ē ā'makapitzīn cā'lacchicni' tū ixtahui'lāna'lh lacatzuna'j. Tī xalanī'n a'ntza' nā ixtatlahua tū jā tze. Ixtaka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. Ixtalātā'tahui'la chī chi'xcuḡuī'n. Ū'tza' talīnīlh nac macscut tū cāmālakspūtūlh tzamā' cā'lacchicni'. Ū'tza' līca'tzīcan natapātīni'n pō'ktu quilhtamacuj nac cā'macscutnu' xlaca'n tī talakapasa ixtej Dios ē tataxtutāyanī't.

⁸ Nā chuntza' tzamā' chi'xcuḡuī'n tī cātamāsu'yuni'cu'tunān tū jā ixlīcāna'. Xlaca'n talakahuāna'n. Tahuan palh

Dios cālītā'chihuīna'n talakahuān. Ū'tza' talīpuhuan tze natatlahua tū jā tze. Talakmaka'n ixlīmāpa'ksīn Dios. Cachīhuālh talīchihuīna'n ángeles. ⁹ Nūn Miguel, tī xapuxcu' ángeles, nūn xla' jā chuntza' tlahualh. A'cxni' xla' tā'lalh skāhuī'ni' ē talālīhuanilh ixmacni' Moisés, Miguel jā li'a'ksanīni'lh skāhuī'ni' tū jā tze tachihuīn. Xmān huanilh: “Dios camakapātīnīni'.” ¹⁰ Tzamā' chi'xcuui'n tī cātāmāsu'yuni'cu'tunān, xlaca'n cachīhuālh talīchihuīna'n tū jā taca'tzī. Xlaca'n hua'chi animales, ixpālacata jā talacapāstaca Dios. Tatlahuakō' ixlīpō'ktu tū jā tze tū xlaca'n talacasqui'n. Ū'tza' nacālīmakapātīnīn Dios.

¹¹ Xlaca'n natapātīni'n ixpālacata tatlahua chī Caín tī jā kexmatni'cu'tunli Dios. Tatlahua tū jā tze ixpālacata tatlajacu'tun tumīn. Chuntza' tlahualh Balaam. Nā xlaca'n taxumpīni'nli chī Coré. Xla' maknīca. Nā xlaca'n nacāmakapātīnīncan. ¹² Līmāxana' chī cātātā'huā'yanān hui'xina'n jā takēstoknī'ta'ntit hui'xina'n. Xlaca'n tzej tahuā'yancu'tun. Jā talacapāstaca ā'makapitzīn. Xlaca'n jā tū ixtapalhca'n. Xlaca'n hua'chi poklhnu' tū lē'n ū'ni', ē jā lē'n xcān. Xlaca'n hua'chi qui'huī' tū jā māstā' ixtahua'ca't a'cxni' nala ixquilhtamacuj ē jā la. Scāca ē ū'tza' lītampu'lhucan. ¹³ Xlaca'n hua'chi a'cxni' staca xcān ē lē'n pa'lhxtum. Līmāxana' tū xlaca'n tatlahua. Xlaca'n hua'chi sta'cu tū jātza' a'mā'lh na ixtej. Dios nacāmakapātīnīn pō'ktu quilhtamacuj jā cā'pucsua'.

¹⁴ Lakmajtza' Enoc cālīchihuīna'nli chi'xcuui'n tī jā tze. Enoc ixlīkelhatojon ixuanī't i'xū'nātā'natna' Adán. Enoc huanli: “Māpa'ksīni' Jesús namin ē nacātā'min a'klhūhua' mil ángeles. ¹⁵ Namin nacāputzāna'ni' ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Nacāmāsu'yuni' ixlīpō'ktuca'n tī jā tze ixpālacata ixlīpō'ktu tū tatlahuanī't tū jā tze ē nā chī cachīhuālh talīchihuīna'nī't Dios.” ¹⁶ Tzamā' chi'xcuui'n jā ixcāminī'ni' ē talē'ksa'n ā'makapitzīn. Jā lipāxuhua tahuī'lāna'lh. Chuntza' tahuī'lāna'lh chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze. Ka'tla' tamakca'tzī a'cxni' tachihuīna'n. Līlakatit tatā'chihuīna'n ā'makapitzīn xmān ixpālacata cacāmaktāyaca ixtapuhuan.

Cāmaxquī'ca talacapāstacni' tī ixta'a'ka'ī'

¹⁷ Hui'xina'n tā'timīn, calacapāstactit tū tahuanli xapūla ixapóstoles quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. ¹⁸ Xlaca'n tahuanli: “A'cxni' nasputa cā'quilhtamacuj, natamin chi'xcuui'n tī jā tū catitalīlaktzī'lh tū i'xla' Dios. Natatahui'la chuntza' chī ixtalacapāstacni'ca'n tū jā tze.” ¹⁹ Ū'tunu'n tzamā' chi'xcuui'n tī tamāpāpitzī tī ta'a'ka'ī'. Talatlā'huan chuntza' chī xmān ixtalacapāstacni'ca'n. Jā taka'lhī Espīritu Santo.

²⁰ Hui'xina'n tā'timīn, ā'chulā' tzej ca'a'ka'ī'tit Jesucristo chuntza' chī Dios quincāmāsu'yuni'nī'ta'n. Calī'orarlī'tit

ixlīmāpa'ksīn Espíritu Santo. ²¹ Catahui'la'tit chī Dios lacasqui'n, ē chuntza' namakca'tzīyā'tit chī Dios cāpāxquī'yān. Caka'lhī'tit hasta Jesucristo nacālē'nān nac a'kapūn jā natahui'la'yā'tit pō'ktu quilhtamacuj. Xla' natlahua huā'mā'ixpālacata cālakalhu'manān.

²² Cacālakalhu'ma'ntit xlaca'n tī tapuhuamā'nalh palhāsā' jā ixlicāna' tū a'ka'ī'yāuj. ²³ Hui'xina'n cacāmakapūtaxtūtīt ā'makapitzīn nac macscut. Cacālakalhu'ma'ntit ā'makapitzīn tī tatlahua tū jā tze. Jā natlahua'yā'tit tū jā tze chī xlaca'n. Ē chuntza' jā caticāpasan chī ixtalanānca'n.

Māka'tlī'ca Dios

²⁴ Calakachi'xcuui'ca Dios. Xla' tzē nacāmaktāyayān hui'xina'n. Chuntza' jā catitlahua'tit tū jā tze. Xla' nacālē'nān jā xla' hui'lacha' nac a'kapūn. A'ntza' līpāxuhua natahui'la'yā'tit ixpālacata jā tū cati'a'nalh tū nacātalīmālacsu'yuyān hui'xina'n. ²⁵ QuinDiosca'n xmān chā'tin Dios. Xla' ca'tzīkō'. Xla' quincāmakapūtaxtūyān ixpālacata quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo. Camāka'tlī'ca ē calakachi'xcuui'ca. Xla' cāmāpa'ksīkō' ixlīpō'ktu. Ka'lhīkō'cus līmāpa'ksīn chuhua'j ē naka'lhīkō' ixlīpō'ktu līmāpa'ksīn pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

Apocalipsis

Jesucristo māsu'yulh tū tatzo'kni' huā'mā' nac libro

¹ Tatzo'kni' huā'mā' nac libro tū māsu'yulh Jesucristo. Dios huanli tzamā', ixpālacata ixlacasqui'n Jesucristo ixcāmāsu'yuni'lh ixtachi'xcuhui't Dios tū palaj na'a'kspula. Nā quit, Juan, nā ictapa'ksīni' Dios. Jesucristo quilakmacamilh ixángel naquimāca'tzīnī tzamā' tū na'a'kspula. ² Quit icmāsu'yukō' ixlīpō'ktu tū iclaktzī'nī't. Ā'tzā' na'ictzo'ka tū Dios quimāca'tzīnīlh. Ū'tza' tū Jesucristo māsu'yulh.

³ Līpāxuhua tī natalikelhtahua'ka' tzamā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Līpāxuhua tī takexmata ē takexmatni' huā'mā' tachihuīn tū līmāsu'yukō'ca tū na'a'kspula. Jātza' a'klhūhua' quilhtamacuj a'cxni' na'a'kspula huā'mā'.

Juan cātzo'knuni'lh xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni'

⁴ Quit, Juan, iccātzo'knuni'yān hui'xina'n tī ixtachi'xcuhui't Dios xalanī'n nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Dios cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n ē tzej calatapā'tit. Dios, ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Nā cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Espīritu Santo. Ū'tza' tī tasu'yu hua'chi a'ktojon pūmaksko na ixlacatīn lachtahuī'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios. ⁵ Cacāsicua'lanātlahuan hui'xina'n Jesucristo, tī māsu'yu tū ixlicāna'. Ū'tza' tī xapūla lacastālanuana'nli. Xla' cāmāpa'ksī xanapuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' quincāpāxquī'yān ē xla' nīlh naquincāxapani'yān ixlīpō'ktu quincuentaca'n.

⁶ Xla' quincālacsacui'līnī'ta'n natā'māpa'ksīni'nāuj. Quincāmaxquī'nī'ta'n a'ktin quintascujūtca'n ē chuntza' nalaktaquilhpūtayāuj Dios tī ixTāta'. Calakachi'xcuhui'ca Jesucristo. Xla' camāpa'ksīni'lh pō'ktu quilhtamacuj. Amén.

⁷ Nalaktzī'ncan chī xla' nayujāchi nac a'kapūn ē namin nac poklhnu'. Ixlīpō'ktuca'n natalaktzī'n. Nā natalaktzī'n pō'ktu tī taxtokohua'ca'lh nac cruz. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalīpuhuan ixpālacata. Chuntza' na'a'kspula. Amén.

⁸ Chihuīna'nli Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhikō' ixlīpō'ktu lītli'huī'qui, ē ū'tza' tī huī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh ē pō'ktu quilhtamacuj natahui'la. Xla' huanli: “Quit hua'chi letra A tū lītucu alfabeto ē hua'chi letra Z tū ixlī'a'ksputni', ixpālacata quit xalītucuni' ē ixlī'a'ksputni'.”

Juan lakachuyalh

⁹ Quit, Juan, mintā'tinca'n hui'xina'n. Quina'n tapa'ksīni'yāuj Jesucristo. Quit iccātā'pātīni'mā'n ē iccātā'tāyani'yān hui'xina'n ixpālacata Jesucristo. Quit quimacaminca na'ictachoko chī tachī'n nac Patmos tū pītzuna'j ti'ya't na ixpu'nan mar. Quinchi'pacanī't ixpālacata xa'icmāsu'yumā'lh ixtachihuīn Dios ē tū ixlicāna' ixpālacata Jesucristo. ¹⁰ A'ktin quilhtamacuj tū pūjāxcān ixpālacata Jesucristo, icmakca'tzīlh ixlītlī'huī'qui Espīritu Santo. Ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn na quinchakēn. Ū'tza' hua'chi a'ktin līskoli' tū palha' macasā'nan ¹¹ ē quihuanilh:

—Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū litzucu alfabeto, ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Catzo'kti tū nalaktzī'na' ē nacāmacapini'ya' ca'psnap ixtachi'xcuhui't Dios nac a'ktojon cā'lacchicni' nac Asia. Cacāmacapi nac Efeso ē nac Esmirna ē nac Pérgamo ē nac Tiatira ē nac Sardis ē nac Filadelfia ē nac Laodicea —quihuanica.

¹² Ictalakspi'tli na'iclaktzī'n tīchu quintā'chihuīna'nli. Iccālaktzī'lh tayāna'lh a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. ¹³ Na ixlacpu'na'ī'tāt pūmaksko, ixyālh chā'tin tī ixtasu'yu hua'chi chī'xcu'. Ixlu'xu' pūlh mā'n ixuanī't ē ixchā'n na ixtujan. Ixka'lhī kentin ixlīchī'cān tū xa'oro na ixcu'xan. ¹⁴ Ixya'j stala'nka' ixuanī't chī ixchi'xit purecu ē chī miqūi. Ixlakastapun ixtasu'yu chī xalamana't macscut. ¹⁵ Ixtujan ī'xkaka chī līcā'n tū ixcāxtlahuacani't nac pūlhcuyn. A'cxni' ixchihuīna'n, ixmacasā'nan hua'chi lhūhua' xcān. ¹⁶ Na ixmacapekcāna'j ixcālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Na ixquilhni' taxtulh kentin espada sta'ya'nca' kēstītu'. Nā ixlacan ī'xkaka chī chī'chini' a'cxni' chī hua'chi tastu'nūt.

¹⁷ A'cxni' iclaktzī'lh quit ica'kā'lh na ixtujan chī chā'tin nīn. Xla' quilīxa'malh ixmacapekcāna'j ē quihuanilh:

—Jā cajicua'nti. Quit xapūla ē ā'xmān. ¹⁸ Quit xalakahuan. Quit xa'icnīnī't ē chuhua'j icstālancuana'nli ē na'ictahui'la pō'ktu quilhtamacuj. Quit icka'lhī līmāpa'ksīn līnīn ē cā'līnīn. ¹⁹ Catzo'kti tū hui'x laktzī'nī'ta' ē tū a'kspulamā'lh ē tū na'a'kspula. ²⁰ Tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon sta'cu tū hui'x la'ktzi' na quimacapekcāna'j. Nā tatzē'knī't tū huanicu'tun a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Tū huanicu'tun, ū'tza' huā'mā': a'ktojon sta'cu, ū'tunu'n xanapuxcu'nu' a'ktojon templo. A'ktojon pūmaksko ū'tza' quintachi'xcuhui't nac a'ktojon cā'lacchicni'.

2

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Efeso

¹ Nā quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Efeso tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu na ixmacapekcāna'j, ē latlā'huan na ixlacpu'na'i'tātca'n a'ktojon pūmaksko tū xa'oro. Xla' huan: ² Quit icca'tzī ixlipō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī scujnī'ta'ntit ē tāyani'nī'ta'ntit ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. Quit icca'tzī hui'xina'n jā cālīpātīyā'tit tī jā lactze chī'xcu'huī'n. Cuenta tlahua'yā'tit tī tahuan xla'ca'n apóstoles masqui jā apóstoles. Chuntza' hui'xina'n cālīlakapasnī'ta'ntit tī xmān ta'a'kskāhuī'nin. ³ Hui'xina'n tāyani'nī'ta'ntit ē pātīni'nī'ta'ntit quimpālacata ē jā jiclhua'nī'ta'ntit. ⁴ Masqui tlahuakō'yā'tit ixlipō'ktu huā'mā', a'nan tū jā iclakatī chī tlahua'yā'tit hui'xina'n. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n jā'tza' quilāpāxquī'yāuj chī xapūla. ⁵ Calacapāstacna'ntit chī tzej ixquilāpāxquī'yāuj hui'xina'n xapūla. Chuhua'j jā'tza' quilāpāxquī'yāuj chuntza'. Chuhua'j calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n ē catlahua'tit chī ixtlahua'yā'tit xapūla. Palh jā nalakpalī'yā'tit mintalacapāstacni'ca'n, quit na'iccālakminān hui'xina'n ē na'icmāpānū pūmaksko na mimpu'nanca'n. ⁶ Chuntza' chī hui'xina'n quiclh laktzī'nā'tit tū tatlahua ā'makapitzīn tī cāhuanican nicolaítas chuntza' chī quit quiclh iclaktzī'n. ⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmakxteka natahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū māstā' xasāsti' latamat. Ū'tza' tū yālh jā māpa'ksīni'n Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Esmirna

⁸ Nā Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Esmirna tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xapūla ē ā'xmān, tī nīlh ē lacastālancuana'nli. Xla' huan: ⁹ Quit icca'tzī chī līpātīni'mpā'na'ntit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n lacx-camanīni'n. Masqui jā lacricujnu' hui'xina'n, ka'lhī'yā'tit tū ixtapalh. Quit icca'tzī cātālī'a'ksa'nān hui'xina'n tī tahuan xla'ca'n israelitas ē xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xla'ca'n tatapa'ksīni' skāhuī'ni'. ¹⁰ Jā cajicua'ni'tit hui'xina'n tū nacā'a'kspulayān. Skāhuī'ni' nacāmāchī'nīni'nān hui'xina'n, ixpālacata xla' lacasqui'n hui'xina'n nataxtutāyayā'tit na ixtej Dios. Hui'xina'n napātīni'nā'tit a'kcāuj quilhtamacuj. Naquilā'a'ka'ī'ni'yāuj xmān quit hasta a'cxni' nanī'yā'tit. Ē quit na'iccāmaxquī'yān xasāsti' latamat. ¹¹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, xla'ca'n jā catitapātīni'lh nac pūpātīn.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Pérgamo

¹² Nā Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Pérgamo tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī ka'lhī espada sta'ya'nca' kēstītu'. Xla' huan: ¹³ Quit icca'tzī ixlīpō'ktu tū tlahuanī'ta'ntit hui'xina'n. Icca'tzī hui'lā'na'ntit jā māpa'ksīni'n skāhuī'ni'. Masqui hui'lā'na'nchipitit a'ntza', quilākexmatni'yāuj. Na mincā'lacchicni'ca'n a'ntza' huī'lh skāhuī'ni'. A'ntza' maknīca Antipas tī tzej ixmāsu'yu quimpālacata. Hui'xina'n jā makxteknī'ta'ntit chī a'ka'ī'nī'ta'ntit. ¹⁴ Masqui chuntza' tlahua'yā'tit tū tze, a'nampala tū tlahua'yā'tit hui'xina'n ē quit jā quiminī'ni'. Makapitzīn hui'xina'n a'ka'ī'yā'tit tū ixmāsu'yu Balaam. Xla' huanīlh Balac cacāmātlahuīlh israelitas tū jā tze. Balac cāhuanīlh tzē natahua' catūhuālh tū cāmaxquī'canī'ttza' ídolos. Nā cāhuanīlh tzē nataka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n. ¹⁵ Nā makapitzīn chī hui'xina'n jā makxtekcū'tunā'tit tū tamāsu'yu nicolaítas tū quit iclakmaka'n. ¹⁶ Calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā nalakpalī'yā'tit, quit na'iccālakmimpalayān ē na'iccātā'lātlahua xlaca'n tī ta'a'ka'ī' chī nicolaítas. Na'iccātā'lālītucsa tū nataxtu na quinquilhni' tū hua'chi espada. ¹⁷ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcu'huī't Dios. Tī tatlajana'n, quit na'iccāmaxquī' macstī'na'j ixlīhua'tca'n maná tū jā lakapascan. Nā na'iccāmaxquī' chā'tunu' xlaca'n xastala'nka' chihuix jā tatzo'kni' a'ktin xasāsti' tacuhuīni'. Nūn chā'tin ca'tzī tzamā' tacuhuīni', xmān ū'tunu'n tī natamaktīni'n huā'mā' chihuix.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Tiatira

¹⁸ Espíritu Santo quihuanīlh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Tiatira tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān ī'Ska'ta' Dios tī ka'lhī ixlakastapun chī xalamana't macscut ē ixtujan taxkaka hua'chi līcā'n tū xaslamama. Xla' huan: ¹⁹ Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī chī lāpāxquī'yā'tit ē chī quilālakachi'xcu'huī'yāuj ē chī quilātā'scu'jāuj ē chī tāya'ni'yā'tit. Quit icca'tzī chuhua'j hui'xina'n tlahua'yā'tit ā'chulā' xatze ē jā chī xapūla. ²⁰ Masqui chuntza' tlahua'yā'tit a'nampala catūhuālh tū tlahua'palayā'tit hui'xina'n tū jā quiminī'ni'. Ū'tza' huā'mā': Hui'xina'n tamakxtekā'tit cāmāsu'yuni'yān puscāt tī huanican Jezabel. Huā'mā' puscāt cāhuaniyān xla' māsu'yu ixtachihuīn Dios. Jā ixlīcāna' tū māsu'yu. Chuntza' cālī'a'kskāhuī'mā'n tū cāmāsu'yuni'yān. Ū'tza' lītlahua'yā'tit tū jā tze hui'xina'n tī quilātapa'ksīni'yāuj quit. É ka'lhī'yā'tit mintā'lāpāxquī'nca'n ē hua'yā'tit tū cāmaxquī'canī't ídolos. ²¹ Quit xa'icka'lhīmā'lh palh tzamā' puscāt nalakpalī ixtalacapāstacni'. Xla' jā makxtekcū'tun tū jā tze. ²² Ū'tza' quit na'iclīmaxquī' a'ktin ta'jatāt tzamā' puscāt.

Xla' natamā' na ixtama' ē napātīni'n. Ixtā'lāpāxquī'nī'n nā xluca'n natapātīni'n. Chuntza' na'ictlahua palh xluca'n jā tamakxteka tatlhua tū jā tze. ²³ Nā na'iccāmāknī ixlacstīn tzamā' puscāt. Chuntza' nataca'tzīkō' ixlīpō'ktuca'n tī quintatapa'ksīni' quit iclakapaskō' ixtalacapāstacni'ca'n chī'xcuhūi'n. Quit na'iccāmaxquī'yān mintatljajca'n chā'tunu' hui'xina'n chuntza' chī tlahuanī'ta'ntit. ²⁴ Chuhua'j macsti'na'j na'iccāhuaniyān ā'makapitzīn hui'xina'n xalanī'n nac Tiatira. Na'iccāhuaniyān macsti'na'j hui'xina'n tī jā stālani'nī'ta'ntit tū māsuyū puscāt Jezabel ē jā maksca'tnī'ta'ntit tū ixtalacasquī'nīn skāhuī'ni'. Quit jā iccāhuaniyān hui'xina'n palh catlahua'pala'tit ā'chulā' tū xatze. ²⁵ Xmān iccāhuaniyān hui'xina'n jā maktin camakxtektit tū ixlīcāna' hasta a'cxni' na'icmimpala quit. ²⁶ Tī tatljajana'n ē quintakexmatnī' hasta a'cxni' nasputa ixlamatca'n, quit na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn. Xluca'n natamāpa'ksī ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. ²⁷ Na'iccāmaxquī' līmāpa'ksīn tū quimaxquī'nī't quīnTāta'. Xluca'n palha' natamāpa'ksī cā'lacchicni'. Natamālakspūtū tī jā takexmatcu'tun, chuntza' chī chā'tin a'cxni' pa'klha pātīn tla'ma'nc hasta lacpītzun taxtu. ²⁸ Nā xluca'n na'iccāmaxquī' tū hua'chi a'ktin mātuncuīnī' sta'cu. ²⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachi'xcuhūi't Dios."

3

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Sardis

¹ Espīritu Santo quihuanih:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Sardis tī tatapa'ksīni' Dios: "Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī macā'n Espīritu Santo nac a'ktojon cā'lacchicni' ē tī cālē'mā'lh a'ktojon sta'cu. Xla' huan: Quit icca'tzī tū tlahua'yā'tit hui'xina'n. Masqui huancan hui'xina'n lakahua'nā'tit, quit iccālaktzī'nān chī xanīnī'n. ² Skalalh catahui'la'tit. Ā'chulā' cakexpa'tnī'tit Dios. Palh jā nakexpa'tnī'yā'tit ā'chulā', hui'xina'n palhāsā' xamaktin napātza'nkāyā'tit Dios. Jā mākentaxtūnī'ta'ntit ixlīmāpa'ksīn Dios. ³ Calacapāstactit tū cātamāsuyūni'n ē tū kexpa'tnī'ta'ntit. Cakexpa'ttit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. Palh jā skalalh natahui'layā'tit, quit na'icmīn xamaktin hua'chi chā'tin ka'lhāna'. Jā ca'tzīcan a'cxni' namin. Ē jā catīca'tzītī a'cxni' na'icchin quit. ⁴ Xmān makapitzīn hui'xina'n tī jā makahuasnī'ta'ntit. Xluca'n naquīntatā'latā'kchoko. Natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Chuntza' ixlacasquī'nca ixpālacata xluca'n tatlhua tū xatze na ixlacatīn Dios. ⁵ Tī tatljajana'n, xluca'n natalhakā' xastala'nka' lu'xu'. Quit jā iccīcāxapanī'lh ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlamatca'n. Na'iclichihuīna'n na ixlacatīn

quinTāta' ē na ixlacatīnca'n ixángeles chī xlaca'n quintatapa'ksīni' quit. ⁶ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcuui't Dios."

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Filadelfia

⁷ Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Filadelfia tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī xmān ixlīcāna' tū huan ē ū'tza' Dios. Xla' ū'tza' ka'lhī llave tū ixka'lhī rey David. Tū xla' mālaquī', jāla tī namālacchō. Tū xla' mālacchō, nā jāla tī namālaquī'. Xla' huan: ⁸ Quit icca'tzī tū tlhua'yā'tit hui'xina'n. Quit icca'tzī hui'xina'n ka'lhī'yā'titcus macsti'na'j tahuixcān. Hui'xina'n stālani'nī'ta'ntit tū iccāmāsu'yuni'n ē quilākexmatni'nī'ta'uj. Quit icmālaquī'nī't a'ktin mākelhcha na milacatīnca'n ē jā tī tzē namālacchō. ⁹ Ū'tza' huā'mā' tū na'ictlahua: Quit na'iccāmātzokostī, na milacatīnca'n, xlaca'n tī tatā'scuja skāhuī'ni'. Xlaca'n tahuan israelitas masqui jā israelitas. Xmān ta'a'kskāhuī'nin. Xlaca'n nataca'tzī quit iccāpāxquī'yān hui'xina'n. ¹⁰ Quit iccāmāpa'ksīn hui'xina'n natāyani'yā'tit macsti'na'j. Hui'xina'n lakachi'xcuui'yā'tit huā'mā' līmāpa'ksīn, ē tāyani'nī'ta'ntit, ē quit na'iccāmāktāyayān a'cxni' namin tū natapūpātini'n ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. A'cxni' na'a'kspula huā'mā', naca'tzīcan tī ixlīcāna' ta'a'ka'ī'. ¹¹ Quit palaj na'icmimpala. Jā camakxtektit tū maktīni'nī'ta'ntit. Chuntza' jā tī caticāmāmakchuyīn namaktīni'nā'tit mintatljaca'n. ¹² Xlaca'n tī tatlajana'n, quit na'iccātlhua hua'chi xatantūnī'n ixtemplo quinDios. Jā maktin catitataxtulh nac templo. Nac tzamā' tantūnī'n na'iccātzō'kui'lī ixtacuhuīni' quinDios ē ixtacuhuīni' ixcā'lacchicni' quinDios. Ū'tza' tū huanican Jerusalén xasāsti' tū nayujāchi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. É xasāsti' quintacuhuīni' nā na'iccātzō'kui'lī nac tzamā' tantūnī'n. ¹³ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espíritu Santo cāhuani ixtachi'xcuui't Dios.”

Tū Jesucristo cāmāca'tzīnīlh xalanī'n nac Laodicea

¹⁴ Espíritu Santo quihuanilh:

—Chuntza' catzo'knu'ni' xapuxcu' xalanī'n nac Laodicea tī tatapa'ksīni' Dios: “Ū'tza' huā'mā' tū cāhuaniyān tī pō'ktu quilhtamacuj chihuīna'n tū ixlīcāna'. Xla' pō'ktu quilhtamacuj māsu'yu tū ixlīcāna'. Ū'tza' tī mālacatzuculh ixlīpō'ktu tū Dios ixlacasqui'n na'a'nan. Xla' huan: ¹⁵ Quit icca'tzī tū tlhuanī'ta'ntit hui'xina'n. Hui'xina'n jā quilākexmatni'cu'tunāuj ē jā makxteku'tunkō'yā'tit quintachuīn. Quit iclacasqui'n nalīhui'līyā'tit

naquilākexmatni'yāuj o xamaktin namakxtekkō'yā'tit quin-tachihuīn. ¹⁶ Hui'xina'n jā līhui'lī'nī'ta'ntit tū natlahua'yā'tit, ē ū'tza' iccālīmakxteku'tunān. ¹⁷ Hui'xina'n hua'nā'tit: Quina'n lacricujnu'. Pō'ktu tzej quincāta'a'nī'nani'yān ē jā tū quincāspuṭni'yān. Chuntza' hua'nā'tit. Hui'xina'n jā ca'tzīyā'tit. Hui'xina'n hui'lā'na'ntit xatalakmaka'ni' ē cālīlakalhu'manat hui'xina'n. Quit iccālaktzī'nān hui'xina'n chī xcamanīnī'n ē maclhpi'mpi'li'n ē lakatzī'nī'n. ¹⁸ Quit iccāhuaniyān: Caquilāmaktamāhuáj oro tū xacāxlanī'ttza'. Chuntza' nalītaxtuyā'tit lacricujnu'. Nā caquilāmaktamāhuáj milu'xu'ca'n xastala'nka' tū nalhakā'yā'tit ixpālacata jā na'iccālaktzī'nān palh maclhpi'mpi'li'n hui'xina'n ē chuntza' jā catimāxana'ntit. Caquilāmaktamāhuáj līcu'chu' ē nacātalīlacatlahuayān ē chuntza' tzej nalacahuāna'nā'tit. ¹⁹ Ixlīpō'ktuca'n tī iccāpāxquī', quit iccālacaquilhñī ē iccāmakaṭātīnīn a'cxni' xlaca'n tatlahua tū jā tze. Nā lacxtim nacā'a'kspulayān palh natlahua'yā'tit tū jā tze. Tzej calacapāstactit ē calakpalī'tit mintalacapāstacni'ca'n. ²⁰ Quit icyālḥ nac mākelhcha ē ictoklhmā'lh. Palh chā'tin nakexmata quintachihuīn ē namālaquī', quit na'ictanū na ixchic. Quina'n na'ictā'huā'yānāuj. ²¹ Tī tatlajana'n, quit na'iccāmakxteka xlaca'n naquintatā'māpa'ksīni'n chuntza' chī quit ictlajana'lh ē chuhua'j ictā'māpa'ksīni'n quinTāta'. ²² Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū Espīritu Santo cāhuani ixtachī'xcuḥuī't Dios."

4

Chī lakachi'xcuḥuī'can Dios nac a'kapūn

¹ Ā'līstān quit, Juan, iclaktzī'mpālḥ a'ktin talakahuān. Quit iclaktzī'lh a'ktin mākelhcha laquī'yālḥ nac a'kapūn. Ickexmatpālḥ tachihuīn chuntza' chī ickexmatli xapūla ē tū hua'chi a'ktin līskoli'. Huā'mā' tachihuīn quihuanilh:

—Catahua'ca' huā'tzā'. Quit na'icmāsu'yuni'yān tū na'a'kspula ā'līstān.

² Palaj tunca Espīritu Santo quilē'lh nac a'kapūn. Nac a'kapūn ixylḥ a'ktin laclhtahuī'lh tū ixpūmāpa'ksīn Dios ē a'ntza' ixuī'lh chā'tin. ³ Tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh, ixlacan ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū tzēhuani't ē tū xkaka chī jaspe ē chī coralina. Na ixmacni' pūtahuī'lh ixylḥ a'ktin macxculi'ncā't chī a'ktin chihuix xasca'yā'hua' tū huanican esmeralda ē tū xatapalaxla'. ⁴ Na ixmacni' pūtahuī'lh ixtayāna'mpālḥ pu'xamatā'ti' laclhtahuī'lh. A'ntza' ixtahuī'lāna'lh pu'xamatā'ti' lakōlu'n. Stala'nka' ixtalhakā'nca'n. Ixtacucui'lāna'lh ixcoronaca'n tū xa'oro. ⁵ E taxtulh nac pūtahuī'lh makli'pit ē jilini' ē tachihuīn. Na ixlacatzuna'j kentojon ka'tla' macscut ixtalamayāna'lh. Ixtayāna'lh na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh. Xla' ū'tza' tū huanicu'tun

Espíritu Santo. ⁶ Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixmā'lh hua'chi a'ktin mar tū hua'chi vidrio.

Na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh ixtayāna'lh kelhatā'ti' na ixa'katzā'stūtā'ti'. Xlaca'n ixtaka'lhī lhūhua' ixlakastapunca'n ē chuntza' tzē ixtalaktzī'n tū ixuī'lh na ixlacatīnca'n ē tū ixuī'lh na ixchakēnca'n. ⁷ Chā'tin ixtasu'yu chī león. Ixlīchā'tu' xla' ixtasu'yu chī lakatin huācax. Ixlīkelhatu'tun huampala, xla' ixka'lhī ixlacan chī ixla' chi'xcu'. Ixlīkelhatā'ti' xla' ixtasu'yu chī lakatin pīchāhua' ixkosnū'ntlā'huan. ⁸ Chā'tunu' chī kelhatā'ti' ixtaka'lhī kenachāxanā'n ixlīkosnu'ca'n. Ixlīkosnu'ca'n pō'ktu lakastapun ixtaka'lhī na ixchakēn ē na ixlacapūn. Xlaca'n ixtapixtlī' cā'cuhuīni' ē tzi'sa. Jā maktin ixtamakxteka palh jā natahuan:

Calakachi'xcu'huī'ca Māpa'ksīni' Dios tī ka'lhīkō' lītli'huī'qui ē ū'tza' tī huī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj ixuī'lh, ē pō'ktu quilhtamacuj natahuī'la.

⁹ Chuntza' kelhatā'ti' ixtamakapāxuī Dios ē ixtalakachi'xcu'huī' ē ixtamaxquī' tapāxcatca'tzīn Dios tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh ē tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. ¹⁰ A'cxni' kelhatā'ti' ixtahuan chuntza', kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n ixtalaktatzokosta Dios a'ntza' jā ixuī'lh na ixpūtahuī'lh. Chuntza' ixtamakapāxuī Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj. Ixtahuī'li ixcoronaca'n na ixlacatīn Dios ē ixtahuan:

¹¹ QuinDiosca'n, huī'x Māpa'ksīni' ē ixlacasqui'nca namakapāxuīca'na' ē nalakachi'xcu'huī'ca'na'.

Nā ixlacasqui'nca naka'lhī'ya' lhūhua' lītli'huī'qui ixpālacata huī'x cāmālacatzucunī'ta' ixlīpō'ktu.

Mintalacapāstacni' lakō'nī't ixlīpō'ktu tū a'nan.

5

Ca'psnap ē Cordero

¹ Quit iclaktzī'lh a'ktin ca'psnap tū ixtapāsmilinī't. Ixchi'pahuī'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Ixtatzo'knī' na ixchakēn ē na ixpūlacni'. Ca'psnap ixpāsmilicanī't ē ixlīlhcā'canī't a'ktojon sellos. ² Quit iclaktzī'lh chā'tin ángel tli'huī'qui. Palha' chihuīna'nli ē kelhasqui'nīni'lh:

—¿Tīchu ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta sellos jā lhcā'canī't ē namālakapitzi xatapāsmili ca'psnap?

³ Jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni'. Jā maclaca nūn chā'tin nac a'kapūn ē nūn nac cā'ti'ya'tna' ē nūn nac cā'līnīn. ⁴ Quit xa'iclicālhuan ixpālacata jā maclaca nūn chā'tin tī ixka'lhī līmāpa'ksīn napūxcuta tzamā' ca'psnap ē nalaktzī'n na ixpūlacni' tzamā' ca'psnap. ⁵ Chā'tin kōlu' quihuanilh:

—Jā cacalhua'nti. Tī ixtacuhuīni' León xala' tribu ixla' Judá ē xla' ū'tza' ī'xū'nātā'nat David, xla' tlajana'nī't. Xla' ka'lhī līmāpa'ksīn nalacxtī'ta a'ktojon sellos ē namālakapitzi ca'psnap.

⁶ Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin tī ixuanican Cordero tī ixyālh na ixlacpu'na'ītātca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n tī ixtahui'lāna'lh. Cordero ixyālh masqui ixtasu'yu xla' ixmaknīcanī'ttza'. Cordero ixka'lhī kentojon ixa'kalokot ē a'ktojon ixlakastapun. A'ktojon lakastapun ū'tza' huanicu'tun Espīritu Santo tī Dios macaminī't na ixlīpō'ktu nac cā'ti'ya'tna'. ⁷ Xatapāsmili ca'psnap ixchi'pahui'lh na ixmacapekcāna'j Dios jā ixui'lh na ixpūmāpa'ksīn. Tī ixtacuhuīni' Cordero laka'lh ē maktīni'lh xatapāsmili ca'psnap. ⁸ A'cxni' maktīni'lh, kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktatzokostalh Cordero. Chā'tunu' chī lakōlu'n ixtaka'lhī a'katunu' arpa. Ixtaka'lhī a'ktin copa tū xa'oro jā ixmojōcan siyentzu. Ū'tza' ixoracionca'n tī tatapa'ksīni' Dios. ⁹ Xlaca'n ixtapixtlī' xasāsti' tapixtlī'n:

Hui'x minī'ni' namaktīni'na' ca'psnap ē nalacxtī'ta' sellos tū līhcā'canī't ixpālacata hui'x līmacamāstā'na'nca'.

Minka'lhni' ū'tza' līxoko' ixcuentaca'n xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj ē tī tachihuīna'n xtum tachihuīn ē xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni'.

Chuntza' xlaca'n tzē natatapa'ksīni' Dios.

¹⁰ Hui'x cālacsacui'līnī'ta' natamāpa'ksīni'n ē natatā'scuja Dios.

Xlaca'n natamāpa'ksīni'n nac cā'ti'ya'tna'.

¹¹ Quit iclaktzī'mpāl'h ē ickexmatli ixtachihuīnca'n a'klhūhua' millón ángeles tī ixtalītamacsti'li'nī't pūtahuī'lh ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē lakōlu'n.

¹² Xlaca'n palha' tahuanlı:

Minī'ni' namaxquī'can lītlī'hui'qui Cordero tī maknīca.

Minī'ni' namaxquī'can ixlīpō'ktu.

Xla' ka'lhī ixlīpō'ktu talacapāstacni' ē tahuixcān.

Minī'ni' xmān ū'tza' nalakachi'xcuhuī'can ē nalak-taquilhpūtaca ē namāka'tlī'can.

¹³ Ē nā ickexmatli chī tachihuīna'nli ixlīpō'ktu tū Dios cāmālacatzuculh nac a'kapūn ē nac cā'ti'ya'tna' ē nac cā'līnīn ē nac mar. Tahuanlı:

Dios tī hui'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero cacālaktaquilhpūtaca ē cacālakachi'xcuhuī'ca ē cacāmakapāxuīca.

Cataka'lhīlh lhūhua' lītlī'hui'qui chī pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

¹⁴ Tahuanlı kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh nac a'katzā'stūtā'ti':

—jē chuntza' calalh!

Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n talaktaquilhpūtalh ē tamakapāxuīlh Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē chī tihua'na'.

6

A'ktojon sellos

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'cxni' xtī'tli Cordero chū'cus xa'a'ktojon sellos. Ickexmatli chī chihuīna'nli chā'tin chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ixtachihuīn ickexmatli chī jilini'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

² Quit iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh ixka'lhī a'ktin ixa'ksmūt. Maxquī'ca a'ktin corona. Xla' ix-tasu'yu chī chā'tin tī ixtlajana'nī't ē a'mpālh tlajana'mpala.

³ Ā'līstān Cordero xtī'tpālh ixlī'a'ktu' sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīchā'tu' chī kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

⁴ Taxtupālh ā'lakatin cahuāyuj xatzu'tzo'ko. Tī ixkēhuī'lh maxquī'ca līmāpa'ksīn natlahua lāta'lan nac cā'ti'ya'tna'. Maxquī'ca līmāpa'ksīn natalāmaknī tachi'xcuhuī't. Maxquī'ca kentīn ka'tla' espada.

⁵ Ā'līstān Cordero xtī'tpālh ixlī'a'ktu'tun sello. Ickexmatli chī chihuīna'nli ixlīkelhatu'tun. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xapūtze'nke. Tī ixkēhuī'lh ix-chi'patēlha a'ktin pūpūlhcān. ⁶ Ickexmatpālh a'ktin tachi-huīn tū taxtulh ixpu'nanca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Huanli:

—A'ktin kilo trigo ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. A'ktu'tun kilo cebada ixtapalh tū tlajacan a'ktin quilhtamacuj. Jā pāxcat catililaca aceite ē vino.

⁷ Ā'līstān Cordero xtī'tpālh ixlī'a'ktā'ti' sello. Ickexmatli chī huanli ixlīkelhatā'ti'. Quihuanilh:

—jCata't laktzī'na'!

⁸ Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xasmucucu. Tī ixkēhuī'lh ixmāpācuhuīcan Līnīn. Na ixchakēn ixmimā'cha' chā'tin tī ixmāpācuhuīcan Cā'līnīn. Xlaca'n cāmacamaxquī'ca lītli'hui'qui natamāpa'ksīni'n ixlī'a'ktā'ti' cā'quilhtamacuj. Cāmaxquī'ca lītli'hui'qui tzē natalāmaknīni'n espada ē tatzi'ncstat ē ta'jatāt ē animalh tū tahua'nan.

⁹ Ā'līstān Cordero xtī'tpālh ixlī'a'kquitzis sello. Quit iclaktzī'lh, na ixtampīn pūmacamāstā'n, tī ixcāmaknīcanī'ttza' ixpālacata xlaca'n ixtamāsu'yunī't ixtachihuīn Dios ē jā maktin tamakxtekli. ¹⁰ Xlaca'n palhā' ixtachihuīna'n ē tahuanli:

—QuinDiosca'n, hui'x tze ē pō'ktu tze tū tlahuanī'ta'. Hui'x pō'ktu mākentaxtūya' tū hua'na'. ¿Jā'cxni' nacāputzāna'ni'ya' tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'ti'ya'tna'? ¿Jā'cxni' nacāmakapātīni'na' tī quincātamaknīnī'ta'n?

¹¹ Xlaca'n ixlīpō'ktuca'n cāmaxquī'ca ixtalhakā'nca'n xastala'nka'. Cāhuanica: “Caka'lhī'tit ā'macsti'na'j a'cxni' nataketzīkō' ixlīpō'ktuca'n mintā'timīnca'n tī tatā'scuja Cristo ē nacāmaknīcan chuntza' chī hui'xina'n.”

¹² Quit iclaktzī'lh chī Cordero xti'tpāl'h ixli'a'kchāxan sello. Palha' tzuculh tachiqui ti'ya't. Chī'chini' xapūtze'nke lakō'lh chī pūtin lu'xu' xapūtze'nke ē lhtululu. Mālhcu'yu' tzu'tzo'ko lakō'lh hua'chi ka'lhni'. ¹³ Sta'cu tamincha' nac a'kapūn ē tayujli nac cā'ti'ya'tna' chuntza' chī xastaka higos yuja a'cxni' ū'nun lacachiqui xaqui'hui'. ¹⁴ A'kapūn jātza' ixtasu'yu. Chī a'ktin ka'tla' ca'psnap tū xatapāsmili. Tatapekpānūlh ixlīpō'ktu kēstīnī'n ē pītzuna'j ti'ya't na ixpu'nan mar. ¹⁵ Tatatzē'kli napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē nā tī ixtamāpa'ksīnī'n ē generales ē lacricujnu' ē tachi'xcuui't tī ā'chulā' ixtasqui'nī ē pō'ktu tachi'xcuui't tī xatastā'maka ē nā tī jā xatastā'maka. Ixlīpō'ktuca'n tatatzē'kkō'lh nac lhu'cu' ē nac cā'talhpānna' nac kēstīnī'n. ¹⁶ Ixtata'sa ē ixtahuani kēstīnī'n ē talhpānī'n:

—Cayujtit ē caquilā'a'klhta'lauj ē chuntza' tzē na'ictatzē'kāuj na ixlacatīn Dios tī huī'lh nā ixpūmāpa'ksīn. Caquilāmātzē'kui na ixlacatīn tī huanican Cordero ixpālacata xla' naquincāmakapātīnīnān tū ictlahuani'tauj.

¹⁷ Chilhtza' quilhtamacuj tū napūxokoni'can Dios. Nūn chā'tin tī tzē natāyani'.

7

Cātankāhui'līca ixsello Dios ī'xū'nātā'natna' Israel

¹ A'listān iccālaktzī'lh kelhatā'ti' ángeles ixtayāna'lh ixa'katzā'stūtā'ti' cā'ti'ya'tna'. Xlaca'n ixtataxtoktīmā'nalh a'ktā'ti' ū'ni'. Chuntza' jā ixū'nun nūn macsti'na'j nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar ē nūn na ixa'kān qui'hui'. ² Iclaktzī'mpāl'h ā'chā'tin ángel tī mincha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'. Xla' ixlē'mā'lh ixsello Dios xalakahuan. Huā'mā' ángel palha' cātā'chihuīna'nli kelhatā'ti' ángeles tī ixcāmaxquī'canī't lītli'hui'qui natahui'lī tasakā'līn nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar.

³ Cāhuanilh:

—Jā tū catlahuani'tit ti'ya't nūn nac mar ē nūn qui'hui' hasta a'cxni' na'iccātankāhui'līyāuj sello tī tatapa'ksīnī' Dios.

⁴ Quihuanica chī kelhalā't ixlīpō'ktuca'n tī cātankāhui'līca ixsello Dios. Xlaca'n a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil ixtahuani't ī'xū'nātā'natna'ca'n ixcamana' Israel. ⁵ A'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Judá tī ixtalē'ntza' sello, ē a'kacāujtu' mil ī'xū'nātā'natna' Rubén, ē a'kacāujtu' mil ixla' Gad, ⁶ ē a'kacāujtu'

mil ixla' Aser, ē a'kacāujtu' mil ixla' Neftalí, ē a'kacāujtu' mil ixla' Manasés, ⁷ ē a'kacāujtu' mil ixla' Simeón, ē a'kacāujtu' mil ixla' Leví, ē a'kacāujtu' mil ixla' Isacar, ⁸ ē a'kacāujtu' mil ixla' Zabulón, ē a'kacāujtu' mil ixla' José, ē a'kacāujtu' mil ixla' Benjamín.

Tachi'xcuhui't tī ixtalhakā'nī't xastala'nka' ixlu'xu'ca'n

⁹ Á'listān iccālaktzī'lh lhūhua' tachi'xcuhui't ē jāla ixcāpūtle'kecan ixpālacata ixlīlhūhua'ca'n xalanī'n nac cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n ixlikempālhūhua' tachihuīn. Ixtayāna'lh na ixlაცatuna'j pūtahuī'lh ē nā ixlაცatīn Cordero. Ixtalhakā'nca'n stala'nka' ixuanī't. Ixtachi'patēlha ixpekni' palma. ¹⁰ Xlaca'n palha' tahuanlı: Quincāmakapūtaxtūn quinDiosca'n tī huī'lh na ixpūmāpa'ksīn ē nā Cordero.

¹¹ Ixlīpō'ktuca'n ángeles ixtalītamacsti'li'nī't pūtahuī'lh ē lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti'. Ángeles tataquilhpūtalh na ixlაცatuna'j pūtahuī'lh ē tamakapāxuīlh Dios. ¹² Tahuanlı: Chuntza' calalh.

Camakapāxuīca ē camāka'tlī'ca Dios.

Xmān ū'tza' ka'lhikō' talacapāstacni'.

Camaxquī'ca tapāxcatca'tzīn ē calakachi'xcuhui'ca ixpālacata xmān ū'tza' ka'lhī ixlīpō'ktu lītli'hui'qui ē līmāpa'ksīn.

Chuntza' pō'ktu quilhtamacuj calalh.

¹³ Chā'tin chī lakōlu'n quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tīchu tzamā' tī talhakā'nani'ttza' xastala'nka'? ¿Jāchu tamīncha'?

¹⁴ Quit ickelhtīlh:

—Quit jā icca'tzī. Hui'x ca'tzīya'.

Xla' quihuanilh:

—Ū'tza' tzamā' tī tatāyani'lh ka'tla' tapātīn. Xlaca'n taliche'kē'lhtza' ixlu'xu'ca'n ixka'lhni' Cordero. Ū'tza' stala'nka'tza' līlalh ixlu'xu'ca'n. ¹⁵ Ū'tza' taliyāna'lh na ixlაცatīn ixpūmāpa'ksīn Dios. Tatā'scuja Dios na ixtemplo cā'cuhui'ni' ē tzi'sa. Dios tī huī'lh nac pūtahuī'lh, xla' cāmaktaka'lha xlaca'n. ¹⁶ Chuntza' xlaca'n jātza' maktin catitatzī'ncsli. Jātza' maktin catitakelhpūtīlh pō'ktu quilhtamacuj. Chi'chini' jātza' caticāmacchālh ē jātza' maktin caticājicsmāhuī'lh. ¹⁷ Jātza' tū caticā'a'kspulalh, ixpālacata Cordero tī huī'lh na ixpu'nan pūtahuī'lh, ū'tza' nacāmaktaka'lha. Nacālē'n jā taxtuhui'lh xcān tū māstā' xasāsti' latamat. Dios nacāmāko'xamāka'tlī' ē jātza' catitacalhuanli.

8

Xtī'tca ixlī'a'ktojon sello

¹ Cordero xti'tli ixlī'a'ktojon sello. Ca'cs ā'huā'na'lh nac a'kapūn chī i'tāt hora. ² Ā'līstān iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles tī ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Xlaca'n cāmaxquī'ca kentojon līskoli'. ³ Ā'līstān chimpāl h ā'chā'tin ángel ē ixlīmin a'ktin pūquilhcu tū xa'oro. Tāyalh na ixlacatzuna'j pūmacamāstā'n. Xla' maxquī'ca lhūhua' siyentzu tū namaxquī'can Dios nac pūmacamāstā'n tū xa'oro na ixlacatzuna'j pūtahuī'lh. Macamāstā'lh tzamā' siyentzu ē nā ixoracionca'n ixtachi'xcu hūi't Dios. ⁴ Xajini' siyentzu taxtulh na ixmacan ángel ē tā'kayāhualh. Chā'lh na ixlacatīn Dios. Nā a'ntza' chā'lh ixoracionca'n ixtachi'xcu hūi't Dios. ⁵ Ángel chi'palh pūquilhcu ē līmātzumalh jala'nat nac pūmacamāstā'n ē pūxtekelh nac cā'ti'ya'tna'. Tzuculh jili ē makli'pli ē macasā'nalh ē tachiquilh tī'ya't.

Līskoli'

⁶ Ā'līstān kelhatojon ángeles tatacāxli nataskoli'.

⁷ Xapūla ángel skoli'lh. Yujli chejet ē macscut ixtā'lacxtuca ka'lhni'. Palha' mincha' nac cā'ti'ya'tna'. Ixlīquilhactu'tun tī'ya't lhculh. Ixlīquilhactu'tun qui'hui' lhculh. Ixlīpō'ktu seket xastaka lhculh.

⁸ Ixlīchā'tu' ángel skoli'lh. Maka'nca nac mar tū hua'chi a'ktin ka'tla' sipej tū i'lhcumā'lh. Ixlī'a'ktu'tun mar ka'lhni' lakō'lh. ⁹ Tanīkō'lh ixlīquilhactu'tun ixlīpō'ktu tū ixuī'lh nac mar. Cāmālakuanīca ixlīquilhactu'tun barcos.

¹⁰ Ā'līstān ixlīkelhatu'tun ángel skoli'lh. Mincha' nac a'kapūn a'ktin sta'cu xaka'tla' ē ixlamatēlha chī a'ktin ka'tla' lamanat. Xla' yujli na ixlīkentu'tun ka'tla' xcān ē mu'sni'. ¹¹ Sta'cu ixtacuhuīni' Xaxū'ni'. Ixlīquilhactu'tun xcān taxū'yankō'lh. Lhūhua' tachi'xcu hūi't talaknīlh a'cxni' tahua'lh xaxū'ni' xcān.

¹² Ā'līstān ixlīkelhatā'ti' ángel nā skoli'pāl h. Lactlahuaca ixlīquilhactu'tun chi'chini' ē nā ixlīquilhactu'tun mālhcuyu' ē sta'cu. Cālactlahuaca ē jātza' ixtamāxkakēni'n. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora cā'cu hūini'. Jā i'xkaka a'ktā'ti' hora tzi'sa.

¹³ Ā'līstān quit iclaktzī'lh ángel tī ixkosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n. Ickexmatli chī palha' huanli:

—¡Koxatī tala ixlīpō'ktuca'n tī tahuī'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' a'cxni' nataskoli' ā'xmān kelhatu'tun ángeles!

9

¹ Ā'līstān ixlīkelhaquitzis ángel skoli'lh. Quit iclaktzī'lh a'ktin sta'cu tū mincha' nac a'kapūn ē chilh nac cā'ti'ya'tna'. Sta'cu maxquī'ca llave ixla' lhu'cu' xapūlmā'n ē tū jā ka'lhī ixtampūn. ² Sta'cu mālaquī'lh xapūlmā'n lhu'cu'. Tā'cxtuchi lhūhua' jini' hua'chi jā huī'lh lhūhua' macscut. Lhūhua' jini' tamacatalh ē ū'ni' xapūtze'nke lakō'lh. Jātza'

tasu'yulh chi'chini'. ³ Tzamā' jini' tataxtulh xtu'qui' ē tachilh nac cā'ti'ya'tna'. Cāmaxquī'ca talacasqui'nīn nataxcana'n hua'chi a'caculūtl. ⁴ Cāhuanica jā tū natatlahuani' seket nūn qui'hui' ē nūn tacha'nān. Xmān tzē natamātakāhuī' tachi'xcuui't tī jā taka'lhī na ixtankānca'n sello tū ixla' Dios. ⁵ Cāmakstekca xtu'qui' natamakapātīnīn tzamā' tachi'xcuui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. Taxcana'lh hua'chi a'caculūtl ē chuntza' cāmakapātīnīnca. Jā cāmakstekca natamaknī tachi'xcuui't. ⁶ A'cxni' na'a'kspula huā'mā', tachi'xcuui't nataputza ixlīnīnca'n ē jā catitamaclalh. Xlaca'n natanīcu'tun ē jāla catitanīlh.

⁷ Xtu'qui' ixtahuanī't chī cahuāyuj tacāxyāna'lhtza' chī a'cxni' nata'a'n natalāta'la. Na ixa'kxākca'n ixtaka'lhī hua'chi coronas tū xa'oro. Ixlacanca'n chī ixlacan chā'tin chī'xcu' ixtahuanī't. ⁸ Ixya'jca'n ixtasu'yu chī ixya'j chā'tin puscāt. Ixtatzanca'n chī ixtatzan león. ⁹ Ixtacu'xahua'ca'nal hua'chi līcā'n. Chī ixtamacasā'nān ixpekenca'n chī macasā'nān lhūhua' carreta a'cxni' ta'a'n tatu'jnuntēlha natalāta'la. ¹⁰ Ixtalīxcana'n ī'stajanca'n hua'chi a'caculūtl xcana'n. Ī'stajanca'n tzē ixtalīmātakāhuī' tachi'xcuui't xmān a'kquitzis mālhcuyu'. ¹¹ Xtu'qui' ixtaka'lhī chā'tin ixpuxcu'ca'n. Xla' ū'tza' ángel tī ixmacamaxquī'canī't xapūlhmā'n lhu'cu'. Huā'mā' ángel ixtacuhuīni' Abadón ixtachihuīnca'n hebreos, ē Apolión ixtachihuīnca'n griegos. Huā'mā' huanicu'tun Mālakspūtūnu'. ¹² Chuntza' a'kspulalh chū'cus lakuat. Sputacus ā'a'ktu' lakuat.

¹³ Ixlīkelhachāxan ángel nā skoli'lh. Ickexmatli a'ktin tachi-huīn tū mincha' ixa'katzā'stūtā'ti' pūmacamāstā'n tū xa'oro tū ixyāl h na ixlacatīn Dios. ¹⁴ Huanilh ixlīkelhachāxan ángel tī ixka'lhī ixlīskoli':

—Cacāmakxtekti kelhatā'ti' ángeles tī cāchī'canī't na ixquiltūn ka'tla' xcān tū ixtacuhuīni' Eufates.

¹⁵ Cāmakstekca kelhatā'ti' ángeles. Xlaca'n ixtacāxui'lāna'lhtza' ixpālacata ixtaka'lhīmā'nal hua'ca'n huā'mā' cā'ta ē huā'mā' mālhcuyu' ē huā'mā' quilhtamacuj ē huā'mā' hora a'cxni' nacāmaknīcan ixlīquilhmactu'tun tachi'xcuui't. ¹⁶ Ixuancan ixuī'lh a'ktu' ciento millón tropas kētahui'lāna'nī'n.

¹⁷ A'cxni' quit xa'iclakachuyamā'lh, iccālaktzī'lh tzamā' cahuāyuj ē nā tī ixtakētahui'lāna'lh. Ixtacu'xahua'ca'nal hua'chi lamanat ē xasmataka ē lhmucucu chī azufre. Ū'tza' tū ixtalītamaktāya. Cahuāyuj ixtaka'lhī ixa'kxākca'n chī ixla' león. Tū taquilhtaxtulh pō'ktu macscut ē jini' ē azufre. ¹⁸ Tzamā' cālīmaknīca ixlīquilhmactu'tun tachi'xcuui't. Cālīmaknīca macscut ē jini' ē azufre tū taquilhtaxtulh cahuāyuj. ¹⁹ Cahuāyuj tzē ixtalīxcana'n ixquilhni'ca'n ē tzē ixtalīmātakāhuī'nin ī'stajanca'n. Ī'stajanca'n chī lūhua'

ixuanī't ē ixtaka'lhī ixa'kxākca'n. Chuntza' ī'stajanca'n tzē ixtalīmātakāhuī'nin.

²⁰ Ē makapitzīn tī jā talaknīlh lakuat, xluca'n jā tamakxtekli tamakapāxuī ídolos tū ū'tunu'n ixtatlahuanī't. Jā tamakxtekli tamakapāxuī ixlascujnī'n skāhuī'ni' ē ídolos tū xa'oro ē plata ē bronze ē chihuix, masqui ídolos jā talacahuāna'n ē jā takexmata ē jā tatlā'huan. ²¹ Huā'mā' tachi'xcuī't jā tamakxtekli tamaknīni'n ē jā tamakxtekli taxantilhni'n. Jā tamakxtekli taka'lhī ixtā'lapāxquī'nca'n ē jā tamakxtekli taka'lhāna'n.

10

Ángel tī ixchi'panī't libro

¹ Ā'līstān iclaktzī'mpālh chā'tin ángel tī ixka'lhī lhūhua' litli'hui'qui. Yujchi nac a'kapūn. Ixlītamacsti'li' a'ktin poklhnu'. Na ixa'kxāk ixlītamacsti'li' a'ktin macxculi'ncā't. Ixlacan ixmāxkakēni'n chī chí'chini'. Ixtujanī'n ixtatasu'yu hua'chī tantūnī'n tū ī'lhucyumā'lh. ² Ixchi'panī't a'ktin xamacsti'na'j libro tū ixmālakapitzicanī't. Yāhualh ixtantūpekcāna'j nac mar ē ixtantūpekxuqui ixyāhuanī't nac cā'ti'ya'tna'. ³ Palha' ta'salh chī ta'sa lakatin león. A'cxni' ta'salh, takelhtīni'lh kelhatojon jilini'nī'n. ⁴ A'cxni' kelhatojon jilini'nī'n ixtachihuīna'nī'ttza', quit xa'ictzo'knuncu'tun. Ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Quihuanilh:

—Jā catzo'kti. Tzē'k naca'tzīya' tū tahuanli kelhatojon jilini'nī'n.

⁵ Ā'līstān ángel tī iclaktzī'lh ixyāl h nac mar ē nac ti'ya't, xla' makayāhualh ixpekcāna'j nac a'kapūn. ⁶ Huanli ixlicāna' por Dios tī huī'lh pō'ktu quilhtamacuj ē tlahuanī't a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu tū a'nan. Huanli:

—Jātza' catitamakapālilh. ⁷ A'cxni' ixlīkelhatojon ángel naskoli' a'cxni' namākentaxtūcan tū ixtalacasqui'nīn Dios tū chuhua'j tzē'k huī'lh. Chuntza' Dios cāhuanilh a'kchihuīna'nī'n xalanī'n makāstza' tī ixtatā'scuja Dios.

⁸ Ā'līstān ickexmatpāl h tachihuīn xala' nac a'kapūn tū xa'ickexmatnī'ttza' pūla. Quihuanilh:

—Capit ē camaktīni' libro tū mālakapitzicanī't tū chí'payāl h ángel tī yāl h nac mar ē nac ti'ya't.

⁹ Iclaka'lh ángel ē icsqui'ni'lh libro xamacsti'na'j. Quihuanilh:

—Caquimakti ē cahua't. Nalīpūlakxū'ya'na' ē masqui se'ksi' chī xaxcān cera nakelhua'na'na' na minquilhni'.

¹⁰ Icmaktīni'lh xamacsti'na'j libro tū ixchi'payāl h ángel ē icua'lh. Se'ksi' icquilhmakca'tzilh, chī ta'xcāt. A'cxni' xa'icua'nī'ttza', iclīpūlakxū'ya'nkō'lh. ¹¹ Quihuanica:

—Ixlacasqui'nca nalī'a'kchihuīna'mpala'ya' ā'maktin tū Dios huan ixpālacata lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' ē xalanī'n kempālūhua' tachihuīn ē nā napuxcu'nu'.

11

Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n

¹ Quimaxqui'ca kentin a'ctzuna'j qui'hui' tū lipūlhcan. Quihuanica:

—Capit ē calaclhca' ixtemplo Dios ē pūmacamāstā'n. Cacāpūtle'ke ixlīpō'ktuca'n tī tamakapāxuī Dios a'ntza'. ² Jā tilaclhcāya' ixtanquilhtin templo. Jā tilhcāya' ixpālacata xla' cāmacamaxqui'canī'ttza' xala' ā'lacatin. Ū'tunu'n natalacchi'ntatēlhakō' ixcā'lacchicni' Dios tu'pu'xamatu' mālhcuyu'. ³ Quit iccāka'lhī chā'tu' quina'kchihuīna'nī'n. Na'iccāmaxqui' līmāpa'ksīn ixpālacata nata'a'kchihuīna'n xlaca'n chuntza' chī iclacasqui'n ixlīpō'ktu a'ktin mil ē a'ktu' ciento ē tu'tumpu'xam quilhtamacuj. Natalhakā' xapūtze'nke lu'xu' tū nalītasu'yu chī talīpuhuan.

⁴ Chā'tu' a'kchihuīna'nī'n xlaca'n kentū' xaqui'hui' oliva ē nā a'ktu' pūmaksko tū tayāna'lh na ixlacatin Dios tī māpa'ksikō' cā'quilhtamacuj. ⁵ Palh tī nacātlahuani'cu'tun tū jā tze, xlaca'n nataquilhtaxtu lamana' tū nacālīlhcuuyukō' ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n. Chuntza' natanī catīxcuūālh tī nacātlahuani'cu'tun tū jā tze. ⁶ Tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n taka'lhī lītlī'hui'qui natahuan ē jā catimilh xcān a'cxni' xlaca'n ta'a'kchihuīna'mā'nalhcus ixpālacata Dios. Taka'lhī lītlī'hui'qui natalakpalī xcān ē ka'lhni' nalītaxtu. Taka'lhī lītlī'hui'qui natamacamin ixlīpō'ktu lakuat ē līnīn nac cā'quilhtamacuj pō'ktu a'cxni' xlaca'n natalacasqui'n.

⁷ A'cxni' natahuankō' tū natahuan ixpālacata Dios, animalh tū nataxtu xapūlh mā'n lhu'cu', xla' ū'tza' nacātā'la xlaca'n. Nacāskāhuī' ē nacāmaknī. ⁸ Ixmacni'ca'n natatamā' nac cā'tejen nac cā'lacchicni' jā quiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo xtokohua'ca'ca. Ū'tza' tzē līmāpācuūican huā'mā' cā'lacchicni' Sodoma ē nā Egipto masqui jā chuntza' ixtacūhuīni'. ⁹ Natamā' ixmacni'ca'n a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt. Natalaktzī'n līlhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n ixlīpō'ktu cā'lacchicni' ē chī kempālūhua' tachihuīn. Jā caticāmakxteka nacāmā'cnūcan. ¹⁰ Tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n natalīpāxuhua a'cxni' nacālaktzī'ncan xanīn. Natatlahua cā'tani' ē natapāxuhua ē natalāmaxqui' talakalhu'mān. Chuntza' natatlahua ixpālacata jā tze tamakca'tzīlh a'cxni' tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n ixtachihuīna'n ixpālacata Dios.

¹¹ Ā'līstān chī ixlī'a'ktu'tun quilhtamacuj ā'i'tāt Dios cāmālacastālancuanīlh ē tatā'kaqui'lh. Ixlīpō'ktuca'n tī talaktzī'lh

tajicua'nli. ¹² Ā'līstān tzamā' chā'tu' a'kchihuīna'nī'n
takexmātlī a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn. Cāhuanilh:

—Cata'ntit ā'tzā'.

Tatahua'ca'lh nac poklhnu' hasta nac a'kapūn.
Ixtā'lāquiclhaktzi'ca'n talaktzī'lh chī tatā'kayāhualh. ¹³ Palaj
tunca tzuculh tachiqui ti'ya't. Ixlīquilhmaccauj cā'lacchicni'
mālakuanīca. A'ntza' tanīlh a'ktojon mil tachi'xcuui't
ixpālacata tachiquilh ti'ya't. Tī jā tanīlh, tajicua'nli ē
tamāka'tlī'lh Dios tī xala' nac a'kapūn. ¹⁴ Ixlī'a'ktu' lakuat
a'ksputnī't ē palaj namimpala ixlī'a'ktu'tun.

Ixlī'a'ktojon līskoli'

¹⁵ Ixlīkelhatojon ángel skoli'pālh. Palha' tzuculh tachihuīna'n
makapitzīn nac a'kapūn ē ixtahuan:

Chuhua'j quinDiosca'n māpa'ksī ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj.

Ē nā chuntza' Cristo nā māpa'ksī.

Xla' namāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

¹⁶ Kelhapu'xamatā'ti' lakōlu'n tī ixtahui'lāna'lh na
ixpūtahuī'lhca'n na ixlacatīn Dios, xla'ca'n talaktaquilhpūtalh
Dios ē tamakapāxuihl. ¹⁷ Xla'ca'n tahuanli:

Hui'x quiMāpa'ksīni'ca'n Dios ē hui'x ka'lhīkō'ya' līmāpa'ksīn.

Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj ixui'la' ē pō'ktu quilhta-
macuj natahui'la'ya'.

Iccāmaxquī'yān tapāxcatca'tzīn ixpālacata quilāmāsu'yuni'nī'ta'uj
chī ka'lhī'ya' milītlī'huī'qui ē chī māpa'ksīni'na'.

¹⁸ Xalanī'n nac cā'lacchicni' ē nac cā'quilhtamacuj pō'ktu
tasītzī'lh.

Chilhtza' quilhtamacuj tū natapūxokoni'yān hui'x tī quin-
Diosca'n.

Hui'x nacāputzāna'ni'ya'tza' nīnī'n.

Hui'x nacāmaxquī'ya' ixtatlajca'n xla'ca'n tī tatā'scujnī'ta'n
mina'kchihuīna'nī'n ē ixlīpō'ktu mintachi'xcuui't
ē ixlīpō'ktuca'n tī talaktaquilhpūtayān, palh xalaka'tla'
chi'xcuui'n o palh jā xalaka'tla'.

Chilhtza' quilhtamacuj tū hui'x nacāpūmālaksputūya' tī
tamālaksputūcu'tun tzamā' cā'quilhtamacuj.

¹⁹ Ā'līstān talaquī'lh ixtemplo Dios nac a'kapūn ē ixtasu'yu
nac templo a'ktin caja jā ixmojōcanī't talacāxtlahuan tū Dios
ixtā'tlahuanī't ixtachi'xcuui't. Tzuculh makli'pa ē jililh ē
ta'sakō'ca ē tachiquilh ti'ya't. Yujli laka'tla' chejet.

12

Puscāt ē dragón

¹ Ā'līstān tasu'yulh nac a'kapūn a'ktin ka'tla' līmāsu'yun.
Ē chā'tin puscāt ixtalhakā'n hua'chi ixlīmāxkakēn chi'chini'.
Ixyālh nac mālhcuyū'. Ixcucuī'lh a'ktin corona tū ixka'lhī

a'kcāujtu' sta'cu. ² Xla' ixka'lhīni'n ē ixta'sa ixpālacata ixca'tzāna'juan ixpālacata ī'ska'ta' ixtahui'lacu'tumā'htza'. ³ Ixli'a'ktu' līmāsu'yun tasu'yulh nac a'kapūn. Lakatin tzu'tzo'ko animalh ka'tla' ē lījicua' ixuanī't. Huā'mā' animalh, dragón huanican. Ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixka'lhī ixcorona. ⁴ Lisakalē'lh ī'stajan ixlīquilhactu'tun sta'cu ē cāmacamincha' nac cā'ti'ya'tna'. A'ntza' tāyachi dragón na ixlacatīn puscāt tī ixa'mā'lh mālacatuncuhuīni'n. Ē dragón ixua'cu'tun ska'ta' x̄mān chī ixtahui'lh. ⁵ Puscāt tahui'lalh ī'ska'ta' ka'hua'cha. Ū'tza' tī palha' namāpa'ksīni'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Palaj tunca tzamā' ska'ta' lē'ni'ca Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. ⁶ Puscāt tzā'lalh, ē a'lh nac cā'tzaya'nca ti'ya't jā ixcāxui'līni'nī't Dios. A'ntza' tzē natachoko, ē namaktaka'lhcan a'ktin mil ē a'ktu' ciento ā'tu'tumpu'xam quilhtamacuj.

⁷ Ā'līstān tzuculh a'ktin ka'tla' lāmknīn nac a'kapūn. Miguel tī xapuxcu' ángeles, xla' ē ixángeles tatā'lātucslī dragón ē ixángeles. ⁸ Dragón skāhuī'ca ē jātza' makxtekca natahui'layācha' nac a'kapūn ē nā ixángeles. ⁹ Tamacxtuca ka'tla' dragón. Ū'tza' tzamā' lūhua' xala' makāstza' ē ū'tza' tī cā'a'kskāhuī'kō'lh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xla' ū'tza' ixtacuhuīni' skāhuī'ni' tī huanican Satanás. Cāmacamincanča' ē chilh nac cā'ti'ya'tna' dragón ē ixángeles. ¹⁰ Ā'līstān ickexmatli a'ktin palha' tachihuīn nac a'kapūn ē huanli:

—Chuhua'j quinDiosca'n cāmakapūxtaxtūlhtza' ixtachi'xcuhuī't. Xla' ū'tza' puxcu'. Māsuyukō'nī'ttza' ixlītlī'hui'qui. Chuhua'j Cristo namāpa'ksīni'n. Tamacxtucatza' nac a'kapūn tī ixcāmālacsu'yu tzamā' quintā'timīnca'n. Xla' ixcāmālacsu'yu cā'cuhuīni' ē tzi'sa na ixlacatīn quinDiosca'n. ¹¹ Quintā'timīnca'n taliskāhuī'nī'ttza' ixka'lhni' Cordero ē ixtachihuīn Dios tū xlaca'n talīmālactzeyīlh. Xlaca'n jā ixtajicua'ni' līnīn tū ixpālacata ixtachihuīn Dios. ¹² Tzētza' natapāxuhua xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac a'kapūn. Koxatī tala xlaca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'ti'ya'tna' ē nac mar. Skāhuī'ni' cālakyujnī'ttza' xlaca'n. Sītzi'nī't ixpālacata xla' ca'tzītza' jātza' makās namakxtekcan nasuja —huanli.

¹³ A'cxni' dragón ca'tzīlh ixmacamincanī'ttza' nac cā'ti'ya'tna', tzuculh putzastālani' puscāt tī mālacatuncuhuī'nīlh ixka'hua'cha. ¹⁴ Puscāt maxquī'ca kentū' ixpeken chī ixla' lakatin ka'tla' pīchāhua'. Chuntza' xla' tzē nalīkosnū'n nac cā'tzaya'nca ti'ya't tū ixcāxtlahuani'canī't ē a'ntza' namaktaka'lhcan a'ktu'tun cā'ta ā'i'tāt. Chuntza' tzā'lanī'lh dragón. ¹⁵ Dragón quilhtaxtulh lūhua' xcān chī a'ktin ka'tla' xcān na ixchakēn puscāt. Ixlīmakamūxtucu'tun. ¹⁶ Ti'ya't maktāyalh puscāt. Tache'kelh ē chu'hua'kō'lh

xcān tū ixquilhtaxtunī't dragón. ¹⁷ Ū'tza' līsītzī'ni'lh dragón tzamā' puscāt. A'lh cātā'lātucsa ā'makapitzīn ixcamana' puscāt. Xlaca'n ū'tunu'n tī takexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē jā tamakxteka ixtamāsu'yun Jesucristo.

13

Lakatu' animalh xalako'hua'jua'

¹ Ā'listān ictāyahl na ixquilhtūn mar ē iclaktzī'lh lakatin animalh tū tacutli nac mar. Ixka'lhī kencāuj ixa'kalokot ē a'ktojon ixa'kxāk. A'katunu' corona ixka'lhī na ixa'kalokot. A'katunu' ixa'kxāk ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni' tū ixuanicu'tun xla' ixmālakchā'ni'cu'tun chī Dios. ² Huā'mā' animalh tū iclaktzī'lh, xla' ixuanī't chī misin. Ixtujanī'n chī ixla' oso ixtahuanī't. Ixquilhni' ixka'lhī chī ixquilhni' león. Dragón maxquī'lh ixlītlī'hui'qui animalh tū tacutli nac mar. Chuntza' animalh ixka'lhī lhūhua' līmāpa'ksīn. ³ A'ktin ixa'kxāk animalh ixtasu'yu chī ixmātakāhuī'canī't ē ā'macsti'na'j ī'sputni'tza' ixnīlh ē chuhua'j tzeyanlītza' jā ixtakāhuī'nī't. Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj talī'a'cnīlh animalh ē tastālani'lh. ⁴ Tamakapāxuīlh dragón ixpālacata ixmaxquī'nī'ttza' lītlī'hui'qui tzamā' animalh. Nā tamakapāxuīlh animalh ē ixtahuan:

—Jā tū ā'nampala ā'lakatin chī huā'mā' animalh. ¿Tīchu tzē natā'lātlahua'?

⁵ Makxtekca animalh nalīchihuīna'n Dios tū jā tze tachihuīn. Makxtekca naka'lhī lītlī'hui'qui tu'pu'xamatu' mālhcuyu'. ⁶ Xla' jā tze tzuculh līchihuīna'n Dios ē ixtacuhuīni' ē a'kapūn ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'ncha' nac a'kapūn. ⁷ Makxtekca nacātā'lātucsa ixtachi'xcuhuī't Dios ē nacāskāhuī'kō'. Makxtekca nacāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n ixlīpō'ktu tribus ē ixlīpō'ktuca'n xalanī'n pūlaclhūhua' tachihuīn ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni'. ⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhuī' animalh. Xlaca'n xmān tī jā ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Ixtatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n a'cxni' tzuculh cā'quilhtamacuj. Huā'mā' libro māpa'ksī xmān ū'tza' Cordero tī maknīca.

⁹ Tī kexpa'tā'tit, tzej cakexpa'ttit tū na'icuan. ¹⁰ Tī tachi' ā'makapitzīn, nā xlaca'n nacāchī'can. Tī talīmaknīni'n ixespadaca'n, nā xlaca'n nacālimaknīcan espada. Ixlasqui'nca ixtachi'xcuhuī't Dios natatāyani' tū nacā'a'kspula ē jā maktin natamakxteka natakexmatni' Dios.

¹¹ Ā'listān iclaktzī'mpālhl ā'lakatin animalh tū tā'extuchi na ixtampīn cā'ti'ya'tna'. Xla' ixka'lhī kentū' ixa'kalokot chī ixa'kalokot purecu. Chihuīna'lh chī lakatin dragón. ¹² Xla' ixka'lhīkō' ixlīmāpa'ksīn xapūla animalh na ixlacatīn.

Ixlīpō'ktu ti'ya't ē ixlīpō'ktuca'n tī tahui'lāna'lh nac ti'ya't, xla' ixcāhuani catalakachi'xcuui'lh xapūla animalh. Xapūla animalh, xla' ū'tza' tū ixtakāhuī'nī't ē tzeyanli jā ixtakāhuī'nī't. ¹³ Ixlīlakatu' animalh tlahualh laka'tla' lī'a'cnīn. Na ixlacatīnca'n tachi'xcuui't xla' macamincha' macscut nac a'kapūn ē macachilh nac cā'ti'ya'tna'. ¹⁴ Xla' tzē ixtlahua lī'a'cnīn na ixlacatīn xapūla animalh, nā chuntza' cālī'a'kskāhuī'lh tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Cāmātlahuī'lh a'ktin ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh ixpālacata ū'tza' ixlacasqui'n nalakachi'xcuui'can. Xapūla animalh ū'tza' tū tzē tahui'lapālh masqui ixlīmātakāhuī'canī't espada. ¹⁵ Ixlīlakatu' animalh maxquī'ca litli'hui'qui namālahuanī ídolo tū ixtasu'yu chī xapūla animalh. Chuntza' ídolo tzē ixchihuīna'n ē tzē ixcāmāmaknīnīnī'n ixlīpō'ktuca'n tī jā talakachi'xcuui'lh. ¹⁶ Ídolo cāmāmacahui'līnīnī'lh a'ktin sello na ixmacapekcāna'jca'n o na ixtankānca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't. Chuntza' ixcāmātlahuī ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuui't xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla', ē lacricujnu' ē xcamanīnī'n, ē tī ixtamakscuja ē nā tī jā ixtamakscuja. ¹⁷ Tzē ixtatamāhuana'n ē tzē ixtastā'nan xmān tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n o na ixmacanca'n ixtacuhuīni' animalh o ixnúmero animalh. ¹⁸ Nataca'tzī tū huanicu'tun huā'mā' xmān tī xalaxskalalhna'. Nataca'tzī tū huanicu'tun ixnúmero animalh. Ixnúmero xla' chī litalacsu'yu a'ktin tacuhuīni'. Ixnúmero xla' a'kchāxan ciento ā'tu'tumpu'xamachāxan.

14

Tapixtlī'lh lhūhua' tachi'xcuui't

¹ Ā'līstān iclaktzī'lh tī huanican Cordero ixyālh na ixa'cpūn a'ktin sipej tū ixtacuhuīni' Sión. Xla' ixcātā'lahuī'lh a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuui't. Xlaca'n ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' Cordero ē nā ixtacuhuīni' ixTāta'. ² Ickexmatli a'ktin tachihuīn xala' nac a'kapūn ē ixmacasā'nan chī lhūhua' xcān ē chī a'cxni' palha' jili. Ickexmatli ixtapixtlī'nca'n arpajna'nī'n ixta'arpajna'mā'nalh. ³ Xlaca'n tī ixtapixtlī'mā'nalh ixtayāna'lh na ixlacatīn ixpūmāpa'ksīn Dios ē na ixlacatīnca'n kelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' ē na ixlacatīnca'n lakōlu'n. Tū ixtapixtlī'mā'nalh xla' ū'tza' xasāsti'. Nūn chā'tin tzē ī'sca'ta, xmān a'ktin ciento ā'tu'pu'xamatā'ti' mil tachi'xcuui't. Xlaca'n tī cāmākapūtāxtūcanī't ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ⁴ Tzamā' tachi'xcuui't jā ixtaka'lhīnī't ixtā'lāpāxquī'nca'n. Lactze xlaca'n. Xlaca'n tastālani' Cordero jā a'n xla'. Xlaca'n tī xapūla cāmākapūtāxtūca na ixlacpu'na'ī'tātca'n tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xlaca'n chī a'ktin talakalhu'mān na ixlacatīn Dios ē na

ixlaca'tin Cordero. ⁵ Xlaca'n jā maktin tahuanli nūn a'ktin tā'ksa'nīn. Xlaca'n lactze na ixlaca'tin Dios.

Tū tahuanli kelhatu'tun ángeles

⁶ Ā'līstān iclaktzī'lh ā'chā'tin ángel tī ixkosnū'ntlā'huan tālhmā'n. Xla' ū'tza' ixmāca'tzīnīnī'n xatze tachihuīn tū jā catisputli ē tū ixla' Jesucristo. Xla' ū'tza' ixcāhuani ixlīpō'ktuca'n tī xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixlīpō'ktuca'n cā'lacchicni' ē xalanī'n ixlīpō'ktuca'n xalacxtuncnu' tachihuīn. ⁷ Xla' palha' huanli:

—Cajicua'nī'tit Dios ē camāka'tlī'tit xmān ū'tza'. Chilhtza' quilhtamacuj tū nacāpūputzāna'nīkō'can tachi'xcuhuī't. Camakapāxuī'tit Dios ixpālacata ū'tza' tlhualh a'kapūn ē ti'ya't ē mar ē ixlīpō'ktu mu'sni'.

⁸ Mimpālh ā'chā'tin ángel, ixlīchā'tu', ē huanli:

—Chuhua'j sputli ixlīmāpa'ksīn xaka'tla' cā'lacchicni' tū huanican Babilonia. Xalanī'n huā'mā' cā'lacchicni', xlaca'n talītalakaspi'tni'nī't Dios ē chuhua'j tamakapāxuī ā'makapitzīn diosnu'. Nā chuntza' tamaksca'txtulh xalanī'n ā'lacatin cā'lacchicni'. Ū'tza' Dios līsītzī'lh ē ū'tza' nacālimakapātīnīncan.

⁹ Mimpālh ixlīkelhatu'tun ángel ē palha' huanli:

—Chuhua'j Dios nacāmakapātīnīn ixlīpō'ktuca'n tī talakachi'xcuhuī' animalh ē ixlakmāxtu, ē tī tatamakxteka nacāhui'līni'can sello ixla' animalh na ixtankānca'n o na ixmacanca'n. ¹⁰ Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn. Ixlīpō'ktuca'n natapātīni'n nac azufre tū lhcumā'lh. Natapātīni'n xlaca'n na ixlaca'tīnca'n ixángeles Dios ē na ixlaca'tin Cordero.

¹¹ Pō'ktu quilhtamacuj natā'kayāhua tālhmā'n xajini' a'ntza' jā natapātīni'n pō'ktu quilhtamacuj. Xlaca'n jā maktin catitajaxli nūn tzī'sa ē nūn cā'cuhuīni'. Chuntza' natapātīni'n tī talakachi'xcuhuī' animalh ē ixlakmāxtu. Chuntza' natapātīni'n tī taka'lhī na ixtankānca'n ixtacuhuīni' animalh.

¹² Chuntza' ixlacasqui'nca natatāyani' ixtachi'xcuhuī't Dios ē nā ixlacasqui'nca natakexmatni' ixlīmāpa'ksīn Dios ē nā ixlacasqui'nca jā maktin natamakxteka nata'a'ka'ī'ni' Jesucristo.

¹³ Ickexmatli a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Catzo'kti huā'mā': “Pō'ktu quilhtamacuj natalīpāxuhua xlaca'n tī nata'a'ka'ī'ni'cus Jesucristo a'cxni' natanī.” Nā Espíritu Santo huan: “Ixlicāna' natapāxuhua xlaca'n ixpālacata chuhua'j natajaja ē jātza' catitapātīni'lh ixpālacata lactze tū tatlahualh.”

Mā'kaquī'ca ixtahua'ca't tacha'nān

¹⁴ Ā'līstān iclaktzī'lh a'ktin stala'nka' poklhnu'. Nac poklhnu' a'ntza' ixuī'lh chā'tin chi'xcu' ē ixucuī'lh a'ktin corona tū xa'oro. Ixchi'panī't kentīn machīta xasta'ya'nca'. ¹⁵ Taxtupāl

nac templo ā'chā'tin ángel. Palha' tã'chihuīna'nli tī ixuī'lh nac poklhnu' ē huanilh:

—Namā'kaquī'ya' ixtahua'ca't tacha'nān ixpālacata chilhtza' quilhtamacuj tū napūmā'kaquī'can tacha'nān. Ca'tla'nlitza' tacha'nān nac cã'quilhtamacuj. ¹⁶ Tī ixuī'lh nac poklhnu' mā'kaquī'lh tacha'nān nac cã'quilhtamacuj.

¹⁷ Ā'līstān iclaktzī'mpālĥ ā'chā'tin ángel taxtulh nac templo nac a'kapūn. Nā xla' ixchī'panī't ixmachīta xasta'ya'nca'. ¹⁸ Ā'līstān mincha' nac pūmacamāstā'n ā'chā'tin huampala ángel tī ixmacamaxquī'canī't macscut. Xla' palha' ta'sani'lh ángel tī ixchī'panī't ixmachīta xasta'ya'nca' ē huanilh:

—Calīchu'cu mimachīta xamayāc uvas jā stacnī't nac cã'ti'ya'tna' ixpālacata chuhua'j pō'ktutza' xachān.

¹⁹ Ángel līchu'culh ixmachīta xamayāc uvas nac cã'ti'ya'tna'. Cāmojōlh uvas a'ntza' jā tzej nalacchi'tcan ixpālacata nataxtuni'kō' xaxcān. Chuntza' natalīca'tzī Dios sītzī'nī't ē nacāmakapātīnīn tī quiclh taca'tzan. ²⁰ Lacchī'tca uvas na ixquilhtūn cã'lacchicni'. Taxtulh lhūhua' ka'lhni' chī a'ktin xaka'tla' xcān. Pūlh mā'n ixuanī't ē chā'lh na ixpīxni' cahuāyuj ē a'ktu'tun ciento kilómetros ixlīlh mā'n ixuanī't

15

Ángeles ixtalē'n a'ktojon lakuat

¹ Ā'līstān iclaktzī'mpālĥ a'ktin ka'tla' lī'a'cnīn nac a'kapūn. Iccālaktzī'lh kelhatojon ángeles ē chā'tunu' xla'ca'n ixtalē'n a'ktin lakuat. Huā'mā' lakuat, ū'tza' ā'xmān. A'cxni' nalatza' huā'mā' lakuat a'cxni' nasputa ixtasītzi' Dios.

² Ā'līstān iclaktzī'mpālĥ a'ktin mar tū hua'chi vidrio. Tzu'tzo'ko ixuanī't chī jala'nat. Nā iccālaktzī'lh tī ixtaskāhui'nī'ttza' tzamā' animalh ixpālacata jāla cāmāquilhpūtīca na ixlaca'tīn ixlakmāxtu. Xla'ca'n jā tatamakxtekli nacātankāhui'līcan ixnúmero tū ixtacuhuīni'. Xla'ca'n ixtayāna'lh na ixquilhtūn nac mar tū hua'chi vidrio. Ixtachi'payāna'lh arpas tū ixcāmaxquī'nī't Dios. ³ Xla'ca'n ixtapixtlī'yāna'lh tū ixlīpīxtlī' Moisés tī ixtā'scuja Dios. Ixtapixtlī' ixpālacata Cordero. Tū talīpīxtlī'lh, ū'tza' huā'mā': Māpa'ksīni' quinDiosca'n, hui'x ka'lhīkō'ya' ixlīpō'ktu lītlī'hui'qui.

Ka'tla' ē tzēhuanī't pō'ktu tū tlahua'ya' hui'x.

Xmān hui'x māpa'ksīkō'ya' ixlīpō'ktu cã'lacchicni'.

Pō'ktu tū tlahua'ya' tze ē ū'tza' ixlīcāna'.

⁴ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't natajicua'ni'yān hui'x, Māpa'ksīni'.

Ixlīpō'ktuca'n natamāka'tlī'yān.

Xmān hui'x tlahua'ya' pō'ktu tū tze.

Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natamin ē natalaktaquilhpūtayān xmān hui'x, ixpālacata ixlīpō'ktuca'n talaktzī'n tū hui'x tlahua'ya' tze ixlīpō'ktu.

⁵ Ā'līstān iclaktzī'lh templo ixlaquī'yālh nac a'kapūn. Na ixpūlacni' ixui'lacha' chihuixni' jā tatzō'kni' līmāpa'ksīn tū maxquī'canī't Moisés. ⁶ Tataxtulh nac templo kelhatojon ángeles tī ixtalē'mā'nalh a'ktojon lakuat. Ixlu'xu'ca'n xatze ē stala'nka' ē xatache'kē'n. Ē ixtaka'lhī ixlīchī'cānca'n tū xa'oro na ixcu'xanca'n. ⁷ Ā'līstān chā'tin ixlīkelhatā'ti' tī ixtayāna'lh na ixa'katzā'stūtā'ti' cāmaxquī'lh chā'tunu' ángeles a'katunu' copa tū xa'oro. Copa ixtalītzuma ixtasītzi' Dios tū nacālimakapātīnīn tachi'xcuhuī't. Dios, xla' hui'lh pō'ktu quilhtamacuj. ⁸ Templo ixlītzumakō' jini' ixpālacata ka'tla' Dios ē ka'lhī lītlī'hui'qui. Nūn chā'tin tzē ixtanū nac templo a'cxni' jāna'j ī'sputkō' a'ktojon lakuat tū ixtalē'mā'nalh kelhatojon ángeles.

16

Pātojon copa jā ixtojōmā'lh tū nalīmakapātīnīni'n Dios

¹ Ā'līstān ickexmatli a'ktin tachihuīn palha' tū ixtaxtumā'lh nac templo. Cāhuanilh kelhatojon ángeles:

—Capīnchipitit ē capūxteketit nac cā'ti'ya'tna' a'ktojon copa tū cātamaxquī'ni'ta'n ē a'ntza' jā tatojōmā'nalh tū Dios nacālimakapātīnīn tachi'xcuhuī't.

² Xapūla ángel a'lh ē pūxtekelh ixcopa nac cā'ti'ya'tna'. Cātaxtuni'lh ē cātapu'nukō'lh tzi'tzi' tū ixcāca'tzani' tī ixtaka'lhī na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh.

³ Ixlīchā'tu' ángel nā pūxtekelh ixcopa nac mar. Xcān ka'lhni' taxtulh chī ixla' nīn. Ē tanīkō'lh ixlīpō'ktu tū ixa'nan nac mar.

⁴ Ixlīkelhatu'tun ángel pūxtekepālh ixcopa nac ka'tla' xcān ē jā hui'lh mu'sni'. Ka'lhni' taxtukō'lh. ⁵ Ickexmatli chī huanli ángel tī pūxtekelh ixcopa nac xcān. Huanli:

—QuīnDiosca'n, hui'x tze. Hui'x hui'la' ē pō'ktu quilhtamacuj hui'la'. Tze chī talīxokonū'ni'n. ⁶ Xlaca'n tī cāmakapātīnīmpā't tamaknīlh mintachi'xcuhuī't ē mina'kchihuīna'nī'n. Chuhua'j hui'x cālimāko'tnīpā't ka'lhni'. Chuntza' cāminī'ni'.

⁷ Ā'līstān ickexmatpālh a'ktin tachihuīn nac pūmacamāstā'n tū huanli:

—Dios Māpa'ksīni', hui'x ka'lhī'kō'ya' ixlīpō'ktu lītlī'hui'qui. Tze hui'x chī cālīputzāna'ni'ya'.

⁸ Ixlīkelhatā'ti' ángel pūxtekelh ixcopa nac chī'chini'. Chuntza' chī'chini' cālīlhucuyulh tachi'xcuhuī't ixlīchi'chi.

⁹ Xlaca'n talhcukō'lh. Ē cachīhuālh tatzuculh tahuani Dios ixpālacata xla' macamilh huā'mā' lakuat ixpālacata

ka'lhī lītli'hui'qui. Xlaca'n jā maktin talakpalīcu'tunli ixtalacapāstacni'ca'n. Jā maktin talaktaquilhpūtacu'tunli Dios.

10 Ā'līstān ixlīkelhaquitzis ángel pūxtekepālh ixcopa na ixpūtahuī'lh animalh. Tzī'suanli jā ixmāpa'ksīni'n animalh. Tachi'xcuhuī't ixtaxcā ixsi'ma'kā'tca'n ixpālacata ixtapātīni'mā'nalh. 11 Cachīhuālh talīchihuīna'nli Dios xala' nac a'kapūn ixpālacata ixtapātīni'mā'nalh chī ixcājicsmāhuī' ixtzi'tzi'ca'n. Jā tamakxtekli natatlahua tū jā tze.

12 Ixlīkelhachāxan ángel pūxtekelh ixcopa nac ka'tla' xcān tū huanican Eufrates. Ē tzamā' xcān pūtīlh ē chuntza' tzē tatētaxtulh napuxcu'nu' tī ixtamimā'na'ncha' jā tā'cxtuyāchi chī'chini'.

13 Ā'līstān iclaktzī'mpālh tataxtulh kelhatu'tun tū jā tzeya ū'ni' na ixquilhni' dragón ē ixquilhni' animalh ē nā ixquilhni' tī jā tze a'kchihuīna'. Tzamā' jā tzeya ū'ni' ixtatasu'yu chī chachakatna'. 14 Tzamā' ū'ni' ixla' skāhuī'ni' ixtahuanī't. Xlaca'n ixtatlahua lī'a'cnīn. Tataxtulh natamākēstoka ixlīpō'ktuca'n napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Chuntza' napuxcu'nu' tatzuculh talātucsa tzamā' quilhtamacuj tū lacsacnī't Dios tī ka'lhīkō' lītli'hui'qui. 15 Ū'tza' huā'mā' tū huan Jesucristo:

—Quit na'icmin chī chā'tin ka'lhāna' ixpālacata jā tī tī taca'tzī. Līpāxuhua natatahui'la xlaca'n tī tzej natamaktaka'lha ixlū'xu'ca'n ē jā natalhtata. Chuntza' jā maklhpī'mpi'li' catitalatā'kchokolh xlaca'n ē jā catitamāxana'lh na ixlacatīnca'n tachi'xcuhuī't.

16 Napuxcu'nu' cāmākēstokca jā ixuanican Armagedón tachihuīn hebreo.

17 Ā'līstān ixlīkelhatojon ángel pūxtekelh ixcopa nac ū'ni'. Ē chihuīna'nli chā'tin tī ixuī'lh nac pūtahuī'lh nac templo nac a'kapūn. Huanli:

—Chuhua'j lakō'nī'ttza' ixlīpō'ktu.

18 Ē tzuculh makli'pa ē palha' jililh ē ta'sakō'ca. Tachiquilh ti'ya't. Chī tachiquilh ti'ya't, jā maktin ixlanī't ixtā'chuntza' a'cxni' tachi'xcuhuī't tatzuculh tatahui'la nac cā'quilhtamacuj.

19 Ka'tla' cā'lacchicni', jā ixuanican Babilonia, tache'kelh ti'ya't ē lakapektu'tun taxtulh. Cā'lacchicni' xala' ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj, talakuankō'lh. Dios cāpāstacli tzamā' xalanī'n nac Babilonia chī ixtatlahuanī't tū jā tze. Dios cāmaka'pātīnīnli ixpālacata xla' ixsi'tzī'nī't. 20 Ixlīpō'ktu lacpītzuna'j ti'ya't nac mar talakuankō'lh. Ē nā talakuankō'lh sipejni'. Jātza' ixtatasu'yu. 21 Yujli chejet laka'tla'. A'ktin chejet ixtzincan tu'pu'xam kilos. Cā'a'kpūtahuī'lh tachi'xcuhuī't. Xlaca'n ā'chulā' cachīhuālh talīchihuīna'nli Dios ixpālacata chejet chī ixtapātīmā'nalh xalījicua'ni' lakuat.

17

Makapātīnīnca puscāt tī xamaklani'

¹ Quilakmilh chā'tin ixlīkelhatojon ángeles tī ixtaka'lhī a'ktojon copa. Quihuanilh:

—Cata't. Na'icmāsu'yuni'yān chī namakapātīnīncan puscāt tī xamaklani' tī huī'lh jā huī'lh ka'tla' mar. ² Māpa'ksīni'nī'n xalanī'n ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatā'tlahuanī't tū jā tze huā'mā' puscāt. Tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, xlaca'n hua'chi ka'chīnī'n ixpālacata jā tze ixtalacapāstacni'ca'n ixpālacata huā'mā' puscāt —quihuanica.

³ Ē ángel quilīlē'lh ixlītli'hui'qui Espíritu Santo nac a'ktin cā'tzaya'nca tī'ya't. A'ntza' iclaktzī'lh chā'tin puscāt ixkēhuī'lh lakatin animalh xatzu'tzo'ko. Ixlīpō'ktu na ixmacni' animalh ixtamaktzo'knī't xalako'hua'jua' tacuhuīni'. Animalh ixka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁴ Ē puscāt ixlhakā'nī't ixlū'xu' xasmataka ē xatzu'tzo'ko. Ixlū'xu' līcāxlalh oro ē lhūhua' tū hua'chi chihuix xalactzēhuanī't ē xatapalaxla', ē nā chihuix tū huanican perla. Ixchi'patēlha a'ktin copa tū xa'oro. Tzamā' copa ixlītzumakō' tū xalako'hua'jua' ixpālacata xla' xamaklani'. ⁵ Na ixtankān ixtatzo'knī't a'ktin tacuhuīni' tū jā ixca'tzīcan tū ixuanicu'tun. Tū ixtatzo'knī' ū'tza' huā'mā': “Xaka'tla' Babilonia, xla' ū'tza' xatzī' ixlīpō'ktuca'n puscan tī xamaklani' ē xatzī' ixlīpō'ktu tū jā tze.” ⁶ Iclaktzī'lh tzamā' puscāt ixlīka'chīnī't ixka'lhni'ca'n ixtachi'xcuui't Dios. Xlaca'n cāmāknīca ixpālacata jā tamakxtekli takexmatni' Jesús. A'cxni' quit iclaktzī'lh huā'mā', ica'cnīlh. ⁷ Ángel quinkelhasqui'nīlh:

—¿Tū lī'a'cnī'ya'? Na'icuaniyān tū līlakatzē'k ixpālacata puscāt ē tzamā' animalh tū kēhuī'lh, ē tū ka'lhī a'ktojon ixa'kxāk ē kencāuj ixa'kalokot. ⁸ Animalh tū la'ktzi', ixuī'lh xapūla, ē chuhua'j jātza' huī'lh. Xla' natā'cxtuyāchi nac xapūlhmā'n lhu'cu'. Ā'līstān xla' na'a'n jā namālakuanīcan. A'cxni' nalaktzī'ncan animalh, natalī'a'cnīkō' tachi'xcuui't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Natalī'a'cnī animalh tū ixuī'lh makāstza' ē jātza' huī'lh ē natahuī'lapala. Natalī'a'cnīni'n ixlīpō'ktuca'n tī jā tatzo'knī' ixtacuhuīni'ca'n nac libro a'cxni' tzuculh cāxtahui'la cā'quilhtamacuj. Nac libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

⁹ Nā ángel quihuanilh:

—Chuhua'j na'icuaniyān tū huanicu'tun huā'mā' ē tū takexmata tī laskalalh. A'ktojon ixa'kxāk animalh, xla' ū'tza' a'ktojon sipej jā tahuī'la puscāt. ¹⁰ A'ktojon a'kxāk, ū'tza' huanicu'tun kelhatojon napuxcu'nu'. Kelhaquitzis xlaca'n jātza' tamāpa'ksīni'n. Chā'tin māpa'ksīni'ncus. Chā'tin jā ā'min. Xla' a'cxni' namin, jā makās catimāpa'ksīni'lh. ¹¹ Animalh tū

ixuī'lh xapūla ē tū jātza' hui'lh, xla' ū'tza' ixlīkelhatzayan puxcu'. Xla' lacxtim chī kelhatojon. Ā'līstān xla' namālakuanīcan.

¹² Kencāuj a'kalokot tū la'ktzi', xla' ū'tza' kelhacāuj napuxcu'nu'. Xlaca'n tī jāna'j talitzucu tamāpa'ksīni'n. Xlaca'n natatā'māpa'ksīni'n animalh xmān a'ktin hora. ¹³ Tzamā' kelhacāuj napuxcu'nu' tachihuīna'nī't ē natamaxquī' animalh ixlītlī'hui'quica'n ē ixlīmāpa'ksīnca'n. ¹⁴ Xlaca'n natatā'lātlahua Cordero. Cordero nacāskāhuī' ixpālacata xla' ū'tza' Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n, ē xla' ū'tza' Xapuxcu' napuxcu'nu'. Ixtachi'xcuui't Cordero xlaca'n tī Dios cāta'sani'nī't ē cālacsacnī't ē takexmatni' xmān Dios.

¹⁵ Nā quihuanipalh ángel:

—Tzamā' mar, tū la'ktzi' jā lacahuahuī'lh puscāt tī xamaklani', huanicu'tun lhūhua' tachi'xcuui't xalanī'n lhūhua' cā'lacchicni' tī tachihuīna'n kempālhūhua' tachihuīn. ¹⁶ Kencāuj a'kalokot tū cāla'ktzi' ē tū kelhacāuj napuxcu'nu', xlaca'n ē animalh natalāquiclhaktzi'n puscāt tī xamaklani'. Puscāt namaktikō'can tū ka'lhī. Maklhipi'mpi'li' natamakxteka. Xlaca'n natahua' ixquinīt puscāt. Ē nalhcuyukō'can. ¹⁷ Dios cāmālapuhuanīlh natatlahua tū Dios ixlacasqui'n. Ū'tza' xlaca'n talīchihuīna'nli natamaxquī' ixlīmāpa'ksīnca'n animalh hasta a'cxni' namākentaxtūkō'can ixlīpō'ktu tū Dios ixuanī't. ¹⁸ Puscāt tī la'ktzi', xla' ū'tza' xaka'tla' cā'lacchicni' tū cāmāpa'ksikō' napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj.

18

Mālakuanīca Babilonia

¹ Ā'līstān iclaktzi'mpālh ā'chā'tin ángel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Xla' ixka'lhī lītlī'hui'qui. Māxkakēkō'lh cā'ti'ya'tna'.

² Palha' huanli:

—Chuhua'j mālakuanīkō'canī'ttza' xaka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Chuhua'j tahui'lāna'lh a'ntza' xmān tū jā tzeya ū'ni', ē ixlīpō'ktu spūni'n xalako'hua'jua'. ³ Babilonia cāmātlahuīlh tū jā tze xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Napuxcu'nu' xalanī'n na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj tatlahualh tū jā tze ixpālacata huā'mā' cā'lacchicni'. Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj rico talītaxtulh, ixpālacata xalanī'n nac Babilonia ixtaxa'ma ixtumīnca'n natatamāhua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n.

⁴ Ā'līstān ickexmatpālh a'ktin tachihuīn nac a'kapūn tū huanli:

—Cataxtutit nac Babilonia, hui'xina'n tī quintachi'xcuui't. Jā natā'tlahua'yā'tit tū jā tze xalanī'n a'ntza'. Chuntza' jā catimāpātīni'ntit hui'xina'n a'cxni' nacāmāpātīnīncan xlaca'n. ⁵ Lhūhua' ixcuentaca'n xlaca'n. Cāmākēstokuī'līni'canī't ē chā'nī't nac a'kapūn. Dios cāpāstacni'nī't ixcuentaca'n.

⁶ Chuhua'j cacātlahuani'ca xlaça'n tū cātlahuani'lh ā'makapitzīn. Tzej cataxokolh hasta maktu' tū tatlahuani'lh ā'makapitzīn. Chuhua'j tzej catapātīni'lh xlaça'n hasta maktu'. ⁷ Rico ixtahuani't ē tapāxuhualh ē ka'tla' ixtamakca'tzī. Chuhua'j tzej catapātīni'lh ē tzej catalīpuhuanli. Xlaça'n chī chā'tin puscāt tī huan: “Quit chā'tin reina ē icmāpa'ksīni'n. Quit jā tī quinīmaka'nī't. Jā maktin ictilīlakaputzalh.” ⁸ Ū'tza' nalīmin lakuat. Naminkō' ixlīpō'ktu a'ktin quilhtamacuj: līnīn ē talakaputzīt ē tatzi'ncstat. Nā nalhcuyukō'can huā'mā' cā'lacchicni'. Tī namacamin huā'mā' lakuat, xla' ū'tza' Dios. Xla' ka'lhī lītlī'hui'qui.

⁹ Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj tatā'tlahualh tū jā tze xalanī'n nac Babilonia. Ū'tunu'n ixcātā'tlahua ixlīpō'ktu tū ixtalacasqui'n. Xlaça'n natalīpuhuan ē natacalhuan a'cxni' natalaktzi'n cā'lacchicni' Babilonia lhcumā'lh ē xajini' tā'kayāhuamā'lh nahuan. ¹⁰ Napuxcu'nu' natalaca'a'ntāya makat ixpālacata nā natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalāhuani:

—jLīlakalhu'mānat Babilonia, ka'tla' cā'lacchicni'! Ixka'lhī lītlī'hui'qui. Ē xamaktin xokomā'lh ixlīpō'ktu tū jā tze tū tatlahuani't a'ntza' —chuntza' natahuan.

¹¹ Stā'na'nī'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj nā xlaça'n natacalhuan ē natalīpuhuan tū na'a'kspula Babilonia. Natacalhuan ixpālacata jātza' catita'a'nalh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n. ¹² Jātza' cati'a'nalh tī nacāmaktamāhua ixlīstā'tca'n: oro ē plata ē perlas ē xatapalaxla' chihuix ē lu'xu' tū xatze ixla' lino ē ixla' seda tū smataka ē tzu'tzo'ko. Jātza' catitamāhuaca qui'hui' tū xamu'csu. Jātza' caticāmaktamāhuaca tū cālītlahuacan marfil ē qui'hui' xatapalaxla' ē bronce ē līcā'n ē mármol. ¹³ Jātza' catitamāhuaca canela ē nūn tū mu'csu tū mojōni'can līhua't. Jātza' caticāmaktamāhuaca siyentzu ē mirra ē perfume ē vino ē aceite ē harina ē trigo. Jātza' caticāmaktamāhuaca huācax ē borregos ē cahuāyuj ē carretas ē tasācua'. ¹⁴ Stā'na'nī'n natahuani xalanī'n nac Babilonia:

—Cāspuṭni'kō'nī'ta'n tū ixtapalh tumīn tū ixka'lhīcu'tunā'tit. Nā cāspuṭni'kō'nī'ta'n ixlīpō'ktu tū xalactze ē xatapalaxla'. Jātza' maktin catika'lhī'tit.

¹⁵ Stā'na'nī'n lacricujnu' ixtahuani't ixpālacata ixtalāmaktamāhuana'n xalanī'n nac Babilonia. Nā xlaça'n natalaca'a'ntāya makat ixpālacata natajicua'n chī natapātīni'n xalanī'n nac Babilonia. Natalīpuhuan ē natacalhuan. ¹⁶ Ē natahuan:

—jLīlakalhu'mānat Babilonia! Xapūla xalanī'n a'ntza' ixtalhakā' pō'ktu lino xatze ē xasmataka lu'xu' ē xatzu'tzo'ko.

Ixtaka'lhī ixlīcāxtlahuanca'n pō'ktu tū xa'oro ē chihuix xat-apalaxla' ē perlas. ¹⁷ Xamaktin cāspuṭni'kō'lh ixlīricoca'n —natahuan.

Ixlīpō'ktuca'n marineros ē xanapuxcu'nu' barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tapū'a'n barcos ē ixlīpō'ktuca'n tī tamakscuja nac mar, ixlīpō'ktuca'n makat natalaca'a'ntāya. ¹⁸ A'cxni' natalaktzī'n chī nalhcu cā'lacchicni' Babilonia ē chī nataxtu xajini', xlaca'n natahuan:

—Nūn maktin a'nani't a'ktin cā'lacchicni' chī huā'mā' ka'tla' cā'lacchicni'.

¹⁹ Natalīpuhuan ē natataya pokxni' ē nacā'a'cpūmāhua'ca'can. Natacalhuan ē palha' natahuan:

—jLīlakalhu'mānat huā'mā' xaka'tla' cā'lacchicni'! Rico ixtahuanī't xalanī'n a'ntza'. Lacricujnu' talītaxtulh ixlīpō'ktuca'n ixtēcu'nī'n barcos ixpālacata ī'stā'nancan nac Babilonia. jLīlakalhu'mānat cā'lacchicni'! Xamaktin spuṭli.

²⁰ Nā nahuancan:

—Catalīpāxualh ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac a'kapūn ixpālacata lakuanī't cā'lacchicni' Babilonia. Calīpāxua'tit hui'xina'n tī ixtachi'xcuui't Dios ē nā hui'xina'n apóstoles ē ixa'kchihuīna'nī'n Dios. Xlaca'n xalanī'n nac Babilonia taxokoni'mā'nalhtza' Dios tū cātatlahuani'nī'ta'n hui'xina'n.

²¹ A'līstān chā'tin ángel xatli'huī'qui chī'palh a'ktin ka'tla' chihuix chī a'ktin xuā'ti' ixlīka'tla'. Mojōlh nac mar ē huanli:

—Chuntza' namāyujūcan ka'tla' cā'lacchicni' Babilonia. Jātza' maktin catitasu'yulh. ²² Jātza' catikexmatca a'ntza' tī tasla'knan. Jātza' catikexmatca arpa nūn līskoli'. Jātza' maktin catitasu'yulh tī tatlahua catūhuālh tascujūt. Jātza' catimacasā'nalh xuā'ti' ixpālacata jā tī tī natasquiti. ²³ Jātza' tū cati'a'nalh pūmaksko tū namāxkakēni'n. Jātza' catikexmatca ixtachi'huīnca'n tī tatamakaxtoknī'tcus. Stā'na'nī'n tī xapūla tamīlh nac Babilonia, xlaca'n ā'chulā' ixtaka'lhī lītli'huī'qui ē jā ā'makapitzīn xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. Xalanī'n nac Babilonia talī'a'kskāhuī'ninli ixlīxantilhca'n. Cā'a'kskāhuī'ca xalanī'n calhāxcuui'lh nac cā'quilhtamacuj —huanli ángel.

²⁴ Chuntza' na'a'kspula Babilonia ixpālacata a'ntza' cāmknīca ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē nā cāmknīca ixtachi'xcuui't Dios. Nā talē'n cuenta xalanī'n nac Babilonia chī cāmknīca ixtachi'xcuui't Dios ixlīpō'ktu nac cā'quilhtamacuj.

19

1 Ā'līstān ickexmatli chī palha' ixtata'sa lhūhua' tachi'xcuui't nac a'kapūn. Ē xlaca'n ixtahuan:

jAleluya!

QuinDiosca'n quincāmakapūtaxtūyān.

Calakachi'xcuui'ca xmān ū'tza'.

Xla' ka'lhikō' lītli'huī'qui.

² Xla' putzāna'n chuntza' chī tū ixlīcāna'.

Tze chī xla' putzāna'n.

Xla' putzāna'nīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamātlahuīlh tū jā tze ixlīpō'ktuca'n xalanī'n nac cā'quilhtamacuj, chu lacxtim chī xlaca'n.

Dios makapātīnīnī't Babilonia ixpālacata xalanī'n a'ntza' tamaknīlh tī ixtatā'scuja Dios.

³ Chihuīna'mpalaca palha' ē tahuanlı:

—¡Aleluya! Xajini' nac Babilonia ta'a'kayāhuamā'lh pō'ktu quilhtamacuj.

⁴ Ē pu'xamatā'ti' lakōlu'n ē kelhatā'ti' tī ixtayānalh, xlaca'n tatalaktzokostalh Dios tī ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn. Xlaca'n tamakapāxuīlh ē tahuanlı:

—¡Chuntza' calalh! ¡Aleluya!

⁵ Ē kexmatpalaca a'ktin tachihuīn na ixpūmāpa'ksīn Dios ē huanli:

Camāka'tlī'tit Dios milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit

Dios

ē milīpō'ktuca'n hui'xina'n tī lakachi'xcuhuī'yā'tit Dios,

tī xalaka'tla' ē tī jā xalaka'tla'.

Tamakaxtokli tī huanican Cordero

⁶ Ickexmatpālh chī ixtachihuīna'mā'nalh lhūhua' tachi'xcuhuī't ē chī macasā'nan lhūhua' xcān, ē chī a'cxni' palha' jili ē tahuanlı:

¡Aleluya!

Māpa'ksīni'ntza' quiMāpa'ksīni'ca'n quinDiosca'n tī ka'lhikō' lītli'hui'qui.

⁷ Līpāxuhua catahui'lauj ē cata'sauj cā'tapāxuhuān.

Camāka'tlī'uj Dios.

Chinī'ttza' quilhtamacuj tū napūtamakaxtoka tī huanican Cordero.

Ixtasqui'ni' tacāxnī'ttza' huī'lh.

⁸ Xatasqui'ni' makxtekanī't nalhakā' xatze xastala'nka' lu'xu' ē xatache'kē'n.

Xatze lu'xu' huanīcu'tun tze chī talatā'kchoko ixtachi'xcuhuī't Dios.

⁹ Ā'līstān ángel quihuanilh:

—Catzo'kti huā'mā': “Līpāxuhua tahuī'lāna'lh tī cāhuanicanī't catamilh nac cā'tani' ixla' Cordero a'cxni' natamakaxtoka.”

Nā quihuanilh ángel:

—Ū'tza' ixlīcāna' huā'mā' tachihuīn tū ixla' Dios.

¹⁰ Quit iclaktatzokostalh ángel ē ictimakapāxuīcu'tunli. Xla' quihuanilh:

—Jā catla'hua' chuntza'. Quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ta'a'ka'ī' tū ixlīcāna' tū Jesús

māsu'yulh. Xmān Dios namakapāxuī'ya'. Tī tamāsu'yu ixtachi-huīn Jesucristo, ixlīpō'ktuca'n xlaca'n ixa'kchihuīna'nī'n Dios —quihuanica.

Xastala'nka' cahuāyuj ē tī ixkēhuī'lh

¹¹ Ā'līstān iclaktzī'lh a'kapūn laquī'yālh. Iclaktzī'lh lakatin cahuāyuj xastala'nka'. Tī ixkēhuī'lh huā'mā' cahuāyuj, līmāpācuhuīca Ixlīcāna' ē Mākentaxtūnu'nkō'. Xla' tze chī putzāna'n. Tze chī lātucsa. ¹² Ixlakastapun hua'chi ixtaxkaka chī xalamana't macscut. Ixcucuī'lh lhūhua' corona na ixa'kxāk. Ixtzo'kni'canī't a'ktin tacuhuīni'. Nūn chā'tin ixca'tzī tū ixuanicu'tun tzamā' tacuhuīni'. Xmān ū'tza' ixca'tzī. ¹³ Ixlu'xu' ixpasakō'nī't ka'lhni'. Ixtacuhuīni' Ixtachihuīn Dios ixuanī't. ¹⁴ Ixtastālani' lhūhua' ixchi'xcu' xalanī'n nac a'kapūn. Xlaca'n ixtakētahui'lāna'lh xalakstala'nka'n cahuāyuj. Ixlu'xu'ca'n xatze ē xalakstala'nka'n ē xatache'kē'n ixtahuanī't. ¹⁵ Tī ixpasakō'nī't ka'lhni' ixlu'xu', quilhtaxtulh kentin espada tū sta'ya'nca'. Huā'mā' nacālīskāhuī' tachi'xcuhuī't nac cā'quilhtamacuj. Līpalha' nacāmāpa'ksī. Xla' nacāmakapātīnīn ixpālacata Dios tī ka'lhikō' pō'ktu līmāpa'ksīn, xla' līsītzī' tū tatlahuanī't ū'tunu'n. Chī xlaca'n natapātīni'n hua'chi uvas natalītaxtu tū cālacchi'ntacan a'cxni' māxtuni'can xaxcān. ¹⁶ Na ixlu'xu' ē na ixchēkēn ixtatzo'kni' a'ktin tacuhuīni': “Xapuxcu' napuxcu'nu' ē Māpa'ksīni' tī cāmāpa'ksī ixlīpō'ktuca'n tī tamāpa'ksīni'n.”

¹⁷ Ā'līstān iclaktzī'lh chā'tin ángel tī ixyālh nac chi'chini'. Xla' palha' cāhuanilh ixlīpō'ktuca'n spūnī'n tū ixtakosnū'ntlā'huan nac cā'ū'nī'n:

—Cata'ntit. Catakēstoktit ē cahua'tit tū Dios nacāmāquī'yān.

¹⁸ Cata'ntit ē cahua'tit ixquinītca'n napuxcu'nu' ē xalactli'hui'quin chi'xcuhuī'n. Cahua'tit ixquinītca'n cahuāyuj ē ixquinītca'n tī ixtakētahui'lāna'lh. Cahua'tit ixquinītca'n ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhuī't, masqui tī ixtamakscuja ē masqui tī jā ixtamakscuja, ē masqui chi'xcuhuī'n tī xalaka'tla' ē masqui tī jā xalaka'tla' —huanli ángel.

¹⁹ Ā'līstān iclaktzī'lh chī ixtatakēstoknī't tū jā tze animalh ē napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj ē ixchi'xcuhuī'tca'n. Ixtatakēstoknī't natatā'lātucsa tī ixkēhuī'lh cahuāyuj ē ixchi'xcuhuī'n. ²⁰ Tū jā tze animalh chi'paca ē nā a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. Xla' ixtlahuanī't lī'a'cnīn na ixlacatīn huā'mā' animalh. Chuntza' ixcā'a'kskāhuī'nī't tī ixtalē'n na ixtankānca'n ixsello animalh ē tī ixtalaktaquilhpūta ixlakmāxtu animalh. Animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin, xalakahuan cāmācā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhcuyucan azufre. ²¹ Ixlīpō'ktuca'n ā'makapitzīn ixtachi'xcuhuī't tū jā tze animalh, xlaca'n cālīmaknīkō'ca espada tū quilhtaxtulh na ixquilhni' tī ixkēhuī'lh cahuāyuj. Spūnī'n tzej talīka'sli ixquinītca'n.

20

A'ktin mil cā'ta

¹ Ā'līstān iclaktzi'lh chā'tin ángel tī ixuyjmā'chi nac a'kapūn. Ixlīmin ixlīmālaquī'ca'n xapūlhmā'n lhu'cu'. Nā ixlīmin ka'tla' cadena. ² Xla' chi'palh dragón. Ū'tza' lūhua' tū xala' makāstza' ē nā ū'tza' skāhuī'ni' ē nā huanican Satanás. Ángel chī'hui'līlh dragón a'ktin mil cā'ta. ³ Ángel mojōlh nac xapūlhmā'n lhu'cu' ē mālacchahuanūlh ē hui'līni'lh a'ktin sello nac mākelhcha. Chuntza' jātza' caticā'a'kskāhuī'lh tachi'xcu'huī't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj hasta a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. A'cxni' nasputa mil cā'ta, namakxtekan. Jā makās catimakxtekca.

⁴ Ā'līstān iccālaktzi'lh makapitzīn pūtahuī'lhni' jā ixtapūmāpa'ksīni'n. Nā iccālaktzi'lh ā'makapitzīn tī ixtahui'lāna'lh a'ntza'. Xlaca'n ixcāmaxquī'canī't līmāpa'ksīn nataputzāna'n. Nā iccālaktzi'lh xlaca'n tī ixcā'a'cchu'cucanī't. Cāmāknīca xipālacata ixtamāsu'yu ixtachihuīn Dios ē tū ixlīcāna' ixla' Jesús. Xlaca'n jā ixtatatzokostani'nī't animalh, ē jā ixtalaktaquilhpūtanī't ixlakmāxtu. Jā ixtatamakxteknī't nacāhuī'līni'can sello na ixtankānca'n ē na ixmacanca'n. Iccālaktzi'lh talacastālancuana'nli ē tatā'māpa'ksīni'lh Cristo a'ktin mil cā'ta. ⁵ Xlaca'n ū'tunu'n tī xapūla talacastālancuana'nli. Ā'makapitzīn nīnī'n natalacastālancuana'n a'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta. ⁶ Līpāxuhua tī natalacastālancuana'n xapūla. Xlaca'n natatā'māpa'ksīni'n Dios. Xlaca'n jātza' catitanīlh ixlīmaktu' chī ā'makapitzīn. Xlaca'n natatā'scuja Dios ē Cristo. Natatā'māpa'ksīni'n Cristo a'ktin mil cā'ta.

⁷ A'cxni' nasputa a'ktin mil cā'ta, namakxtekan skāhuī'ni'. Xla' nataxtu jā ixchī'canī't. ⁸ Nataxtu ē nacā'a'kskāhuī' tachi'xcu'huī't na ixlīpō'ktu cā'quilhtamacuj. Nacā'a'kskāhuī' xalanī'n nac Gog ē Magog. Nacāmākēstoka natalātucsa. Xlaca'n lhūhua' chī cucuj tū huī'lh na ixquilhtūn mar. ⁹ Iclaktzi'lh ixchī'xcu'ca'n Gog ē Magog na ixlīka'tla' cā'ti'ya'tna' ē tatā'tamacxti'li'lh jā ixtahui'lāna'lh ixtachi'xcu'huī't Dios ē tzamā' cā'lacchicni' tū Dios pāxquī'. Nac a'kapūn mincha' macscut ē cālhcu'yukō'lh ixlīpō'ktuca'n ixtachi'xcu'huī't skāhuī'ni'. ¹⁰ Skāhuī'ni' tī ixcā'a'kskāhuī'ni't macā'nca nac cā'macscutnu' jā huī'lh pūpātīn ē jā lhcuyucan azufre. Nā a'ntza' ixcāmacā'ncanī't tū jā tze animalh ē a'kchihuīna' tī ixa'kskāhuī'nin. A'ntza' nacāmākapātīnīncan cā'cuhuīni' ē cā'tzi'sa pō'ktu quilhtamacuj.

Dios nacāputzāna'ni' jā huī'lh na xipūmāpa'ksīn

¹¹ Ā'līstān iclaktzi'lh a'ktin pūtahuī'lh ka'tla' ē stala'nka'. Iclaktzi'lh tī ixuī'lh a'ntza'. Cā'quilhtamacuj ē a'kapūn cāmālakuanīca na ixlacatīn Dios. Jātza' tatasu'yulh.

12 Iccālaktzī'lh nīnī'n, laka'tla' ē xalacstīn. Xlaca'n ixtayāna'lh na ixlacatīn Dios. Cāmālakakē'ca libros. Ā'līstān mālakakē'palaca ā'a'ktin libro. Ū'tza' huā'mā' libro a'ntza' jā cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n. Cāputzāna'ni'ca nīnī'n chuntza' chī ixtalatā'kchokonī't chuntza' chī ixtatzo'kni' ixlīpō'ktu tū ixtatlahuanī't. 13 Ā'līstān mar cāmacamāstā'lh tī ixtanīnī't a'ntza'. Nā tachilh xlaca'n tī ixtahui'lāna'lh nac cā'līnīn. Cāputzāna'ni'kō'ca ixlīpō'ktuca'n, chā'tunu' chuntza' chī ixtalatā'lhuan. 14 Ā'līstān līnīn ē cā'līnīn cāmacā'nca nac cā'macscutnu' jā hui'lh pūpātīn. Huā'mā' ixlīmaktu'tza' līnīn xla'. 15 Nā cāmacā'nca nac cā'macscutnu' ixlīpō'ktuca'n tī jā ixcātzo'kni'canī't ixtacuhuīni'ca'n nac libro jā tatzo'kni' ixtacuhuīni'ca'n tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

21

Xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj

1 Ā'līstān iclaktzī'lh ā'a'ktin xasāsti' a'kapūn ē xasāsti' cā'quilhtamacuj. Xapūla a'kapūn ē xapūla cā'quilhtamacuj ixcāmālakuanīcanī't. Jātza' ixa'nān mar. 2 Quit, Juan, iclaktzī'lh xaticā'lanātlahuan cā'lacchicni'. Huā'mā' cā'lacchicni' ū'tza' tū xasāsti' Jerusalén. Nā iclaktzī'lh chī ixuyjmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios. Cā'lacchicni' tzej ixcāxtlahuacanī't chī chā'tin tasqui'ni' tī tzej lhakā'nān a'cxni' natā'tamakaxtoka ī'squi'nīni'. 3 Ā'līstān ickexmatli a'ktin tachihuīn tū mincha' nac a'kapūn. Palha' huanli:

—Chuhua'j Dios cātā'lahui'lh ixtachi'xcuhuī't. Xlaca'n natalītaxtu ixtachi'xcuhuī't. Ē xla' nalītaxtu ixDiosca'n xlaca'n. 4 Dios nacāmāscāquīni' ixlakaxta'jatca'n. Jātza' catitanīlh. Jātza' catitalīpuhuanli. Jātza' catitacalhuanli. Jātza' catitapātīni'nli. Jātza' tū caticā'a'nani'lh nūn tū xapūla.

5 Ā'līstān chihuīna'nli Dios jā ixuī'lh na ixpūmāpa'ksīn ē huanli:

—Chuhua'j quit na'iccāsāstī'tlahuakō' ixlīpō'ktu.

Quihuanilh:

—Huā'mā' catzo'kti. Tzamā' tachihuīn ū'tza' tū ixlicāna' ē tze a'ka'ī'can.

6 Nā quihuanilh:

—Lakō'nī'ttza'. Quit chī letra A tū lītzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'kspūni', ixpālacata quit xalītzucuni' ē xalī'a'kspūni'. Tī takelhpūtī, quit na'iccāmāhuī' xcān xala' nac mu'sni' jā taxtu xcān tū cāmaxquī' xasāsti' ixlatamatca'n. Jā icticāmātā'jīlh. 7 Chuntza' quit na'iccātlahuanī' ixlīpō'ktuca'n tī tatlajana'nli. Quit ixDiosca'n na'icuan, ē xlaca'n quilacstīn natalītaxtu. 8 Jā chuntza' ā'makapitzīn tī jā quintalīstālani' ixpālacata tajicua'n. Xlaca'n nacāmācā'nca nac cā'macscutnu'. Nā chuntza' tī jā ta'a'ka'ī', ē tī taquiclhca'tzan, ē tī tamaknīni'n, ē tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē xantilhni'nī'n, ē tī talaktaquilhpūta ídolos,

ē ixlīpō'ktuca'n a'ksa'nīni'nī'n. Xlaca'n nacāmacā'ncan nac cā'macscutnu' jā lhcuyucan azufre. Huā'mā' ū'tza' ixlīmaktu' līnīn.

Xasāsti' Jerusalén

⁹ Ā'listān quilakmilh chā'tin chī ixlīkelhatojon ángeles tī ixtaka'lhī ā'a'ktojon lakuat tū ā'xmān. Quihuanilh:

—Cata't, ē quit na'icmāsu'yuni'yān xatasqui'ni' tī ixpuscāt Cordero.

¹⁰ Espíritu Santo quimāsu'yuni'lh a'ktin talakahuān. Ángel quilē'lh nac a'ktin tālhmā'n sipej ka'tla'. A'ntza' quimāsu'yuni'lh cā'lacchicni' jā ixtla' Dios ē jā huanican Jerusalén. Ixyujmā'chi nac a'kapūn jā hui'lacha' Dios.

¹¹ Cā'lacchicni' ī'xkaka. Ixlīxkaka ixlītlī'hui'qui Dios. Ī'xkaka chī a'ktin chihuix tū xatapalaxla', chī a'ktin chihuix tū huanican jaspe tū xatzēhuanī't ē tū xkaka. ¹² Ixlīkelhka'tla' cā'lacchicni' ixyālh a'ktin talhta'm ka'tla' ē tālhmā'n. Ixka'lhī a'kcāujtu' xamākelhcha. Kelhacāujtu' ángeles ixtamaktaka'lh mā'nalh tzamā' mākelhcha. Nac mākelhcha ixcātzokcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' ixka'hua'chan Israel. ¹³ Ixtayāna'lh a'ktu'tun mākelhcha nac este, ē nac norte a'ktu'tun, ē nac sur a'ktu'tun, ē nā a'ktu'tun nac oeste. ¹⁴ Ixlītzucuni' talhta'm a'kcāujtu' chihuix. Nac chihuixni' ixcātzokcanī't ixtacuhuīni'ca'n kelhacāujtu' apóstoles, ixtla' tī huanican Cordero.

¹⁵ Ángel tī ixquintā'chihuīna'nī't ixlē'mā'lh kentin chī a'ctzuna'j qui'hui' tū xa'oro. Tzamā' ixpūlacalcā cā'lacchicni', ē xamākelhcha ē talhta'm. ¹⁶ Cā'lacchicni' a'cxtim ixlīlhmā'n ē ixlīpīka'tla'. Ángel līpūlhcalh cā'lacchicni' ixqui'hui' tū xa'oro. Ixlīpō'ktu lhcākō'lh ē chā'lh a'ktu' mil ā'a'ktu' ciento kilómetros ixlīlhmā'n. A'cxtim ixlīpīka'tla' ē ixlītālhmā'n. ¹⁷ Ángel lhcālh talhta'm chuntza' chī talalcāna'n chī'xcuhuī'n. Ixlītālhmā'n chā'lh tu'tumpu'xamatā'ti' metros.

¹⁸ Talhta'm ixlītlahuacanī't chihuix jaspe. Cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio. ¹⁹ Ixlītzucuni' talhta'm tzēhuanī't ixtuani't ixpālacata ixlītlahuacanī't kempālhūhua' chihuix tū xatapalaxla'. Xapūla chihuix ixlītzucuni', xla' jaspe. Ixlī'a'ktu' chihuix zafiro, ē ixlī'a'ktu'tun ágata, ē ixlī'a'ktā'ti' esmeralda. ²⁰ Ixlī'a'kquitzis chihuix ónice, ē ixlī'a'kchāxan cornalina, ē ixlī'a'ktojon crisólito, ē ixlī'a'ktzeyan berilo, ē ixlī'a'kna'jās topacio, ē ixlī'a'kcāuj crisoprasa, ē ixlī'a'kcāujtin jacinto, ē ixlī'a'kcāujtu' amatista. ²¹ A'kcāujtu' mākelhcha xla' a'kcāujtu' chihuixni' tū cāhuanican perlas. A'katunu' mākelhcha ixtlahuacanī't a'katunu' perla. Xatej cā'lacchicni' pō'ktu xa'oro xastala'nka' chī vidrio.

²² Jā iclaktzi'lh nūn a'ktin templo nac cā'lacchicni', ixpālacata na ixlīpō'ktu cā'lacchicni' hui'lh Dios tī ka'lhīkō' litli'hui'qui ē nā

a'ntza' huī'lh Cordero. ²³ A'ntza' jātza' tī catimaclacasqui'nli chi'chini' nūn mālhcuyu'. Cā'lacchicni' māxkakē ī'xkakana' Dios ē nā ī'xkakana' Cordero. ²⁴ Tachi'xcuhū't nac cā'quilhtamacuj nacāmāxkakē ī'xkakana' Dios. Napuxcu'nu' xalanī'n nac cā'quilhtamacuj natalakachi'xcuhū' Dios. ²⁵ Xamākelhcha cā'lacchicni' natatalaquī'tāya pō'ktu quilhtamacuj. Jā mak-tin caticāmālacchōca ixpālacata a'ntza' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. ²⁶ Ixlīpō'ktuca'n tachi'xcuhū't natamin natalakachi'xcuhū'. ²⁷ Jā catitanūlh a'ntza' tū jā tze. Jā catitatanūlh tī tatlahua tū līmāxana'. Jā catitatanūlh tī tahuan tā'ksa'nīn. Natatanū a'ntza' xmān tī cātzo'kcanī't ixtacuhuīni'ca'n na ixlibro Cordero tī taka'lhī xasāsti' ixlatamatca'n.

22

¹ Ā'līstān āngel quimāsu'yuni'lh a'ktin ka'tla' xcān tū xatzēhuanī't. Tzamā' xcān ū'tza' tū māsā' xasāsti' latamat. Ka'tla' xcān ixtaxtumā'lh na ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. ² Ka'tla' xcān ixtētaxtu ixpu'nan nac xatej cā'lacchicni'. Na ixquilhtūni'n ka'tla' xcān ixtayāna'lh qui'hui' tū tamāsā' xasāsti' latamat. Tzamā' qui'hui' tamāsā' ixtahua'ca't makcāujtu' a'ktin cā'ta. Tahua'ca' ixtahua'ca't a'katunu' mālhcuyu'. Xapa'lhma' huā'mā' qui'hui' tze cālīmātzeyīcan tachi'xcuhū't xalanī'n nac cā'quilhtamacuj. ³ Jā cati'a'nalh a'ntza' tū jā tze ixpālacata a'ntza' huī'lh ixpūmāpa'ksīnca'n Dios ē Cordero. Natamakapāxū Dios tī tatapa'ksīni'. ⁴ Cā'lacan natalaktzī'n Dios. Nacātankāhui'līcan ixtacuhuīni' Dios tī tatapa'ksīni'. ⁵ Nac huā'mā' cā'lacchicni' jā cati'a'nalh cā'tzī'sni'. Jātza' catimaclacasqui'nca pūmaksko. Jātza' catimaclacasqui'nca chi'chini'. Māpa'ksīni' Dios nacāmāxkakē ixtachi'xcuhū't. Xlaca'n natamāpa'ksīni'n pō'ktu quilhtamacuj.

Palaj namimpala Jesucristo

⁶ Ā'līstān āngel quihuanilh:

—Huā'mā' tachihuīn ixlīcāna'. Tzē a'ka'ī'can. Māpa'ksīni' Dios ixcāmālacapāstaquī ixa'kchihuīna'nī'n tū natahuan. Xla' macaminī't ixāngel nacāmāsu'yuni' tī tatapa'ksīni' Dios tū palaj na'a'kspula.

⁷ Jesús huanli:

—Palaj na'icmin.

Līpāxuhua tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro tū māsu'yu tū na'a'kspula.

⁸ Quit, Juan, ickexmatni't ē iclaktzī'nī't ixlīpō'ktu huā'mā'. A'cxni' xa'ickexmatkō'nī't ē xa'iclaktzī'nkō'nī't, iclaktatzokostalh āngel tī ixquimāsu'yuni'nī't huā'mā'. ⁹ Xla' quihuanilh:

—Jā chuntza' catla'hua'. Jā caquilaktatzokosta. Nā quit ictā'scuja Dios chuntza' chī hui'x ē chī mintā'timīn tī ixa'kchihuīna'nī'n Dios ē ixlīpō'ktuca'n tī takexmatni' tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. Xmān Dios nalaktatzokostaya'.

¹⁰ Nā quihuanilh:

—Jā ca'cs catica'tzi huā'mā' tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro ē tū tahuan tū na'a'kspula, ixpālacata palaj namākentaxtūcan chuntza' chī tatzo'kni'. ¹¹ Tī tatlahua tū jā tze, catatlahualhcus. Tī tapuhuan tū jā tze, catapuhualhcus chuntza'. Tī lactze, pō'ktu quilhtamacuj catatlahualh tū tze. Tī takexmatni' Dios, pō'ktu quilhtamacuj catakexmatni'lh Dios.

¹² Nā Jesús chihuīna'mpālh:

—Palaj na'icmin. Na'iclimin tū na'iccālixoko chā'tunu'. Na'iccāxoko tī tatlahuanī't tū tze ē nā tī tatlahuanī't tū jā tze. ¹³ Quit xapūla ē ā'xmān, chī letra A tū litzucu alfabeto ē chī letra Z tū ixlī'a'ksputni'. Quit xalitzucuni' ē xalī'a'ksputni'.

¹⁴ Līpāxuhua tī cāmātza'nkēna'ni'canī'ttza' ixcuentaca'n. Ū'tza' tzē natalīhua' xatahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' lata-mat. Nā tzē natatanū nac cā'lacchicni'. ¹⁵ Jā cāmakxtekcan natatanū nac cā'lacchicni' tī jā ta'a'ka'ī'cu'tun ixtachihuīn Dios. Jā catitatanūlh xantilhni', ē nūn tī taka'lhī ixtā'lāpāxquī'nca'n, ē nūn maknīni'nī'n, ē nūn tī talaktaquilhpūta ídolos, ē nūn tī ta'a'ksa'nān ixpālacata talakatī tahuan tū jā ixlicāna'.

¹⁶ Jesús chihuīna'mpālh:

—Quit, Jesús, icmacā'nī't quinángel. Xla' nacāhuaniyān ixlīpō'ktu huā'mā' hui'xina'n tī tapa'ksīni'yā'tit Dios na ixlīpō'ktu cā'lacchicni'. Quit ī'xū'nātā'nat rey David. Quit mātuncuīnī' sta'cu tū xkaka —huanli Jesús.

¹⁷ Espíritu Santo ē ixtasqui'ni' Cordero, xlaca'n tahuan:

—Cata'ntit.

Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata catahualh:

—Cata'ntit.

Cataminkō'lh ixlīpō'ktuca'n tī takelhpūtī, ē catahua'lh xcān tū māsā' xasāsti' latamat. Cāmaxquī'can chī talakalhu'mān tī tamaktīni'ncu'tun.

¹⁸ Ixlīpō'ktuca'n tī takexmata ixtachihuīn huā'mā' libro jā tatzo'kni' tū na'a'kspula, iccāhuani: Palh catīhuālh mālhmā'nī huā'mā' tachihuīn, Dios namakapātīnīn. Napātī lakuat tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro. ¹⁹ Palh catīhuālh namāpānū mac-sti'na'j tachihuīn tū tatzo'kni' nac huā'mā' libro, Dios jā catimakxteklī nahua' ixtahua'ca't qui'hui' tū māsā' xasāsti' lata-mat. Dios jā catimakxteklī natanū nac xatasicua'lanātlahuan cā'lacchicni' tū tzo'kcanī't nac huā'mā' libro.

²⁰ Tī huan tzamā' tachihuīn, xla' huan:

—Ixlicāna'. Quit palaj na'icmin.

Chuntza' calalh. Cata't quiMāpa'ksīni' Jesús.

21 QuiMāpa'ksīni'ca'n Jesucristo cacāsicua'lanātlahuan
milīpō'ktuca'n hui'xina'n. Amén.